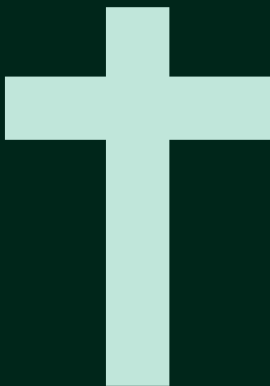


Mpohwoe Hungkuno  
Songofoho



The New Testament and Genesis in the Safeyoka  
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho  
The New Testament and Genesis in the Safeyoka  
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea  
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka  
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3

## Contents

Mat+yu . . . . .	1
Mak . . . . .	114
Luk . . . . .	181
Joun . . . . .	311
Apousel . . . . .	408
Loum . . . . .	509
1 Koulin . . . . .	571
2 Koulin . . . . .	635
Ngkolesiya . . . . .	674
Efesos . . . . .	695
Filipai . . . . .	714
Koulousi . . . . .	729
1 Tesolounika . . . . .	742
2 Tesolounika . . . . .	754
1 Timouti . . . . .	761
2 Timouti . . . . .	780
Taitas . . . . .	792
Filemoun . . . . .	800
Hip+lu . . . . .	804
Jem+is . . . . .	847
1 Pita . . . . .	862
2 Pita . . . . .	880
1 Joun . . . . .	890
2 Joun . . . . .	902
3 Joun . . . . .	904
Jut . . . . .	907
Toho Wojo Honajo Hungkuno . . . . .	913

## **Matiyu**

### **Olo Hungkuno Wopingo loso Matiyu**

### **Mti'mokumentisofoho.**

### **Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti* (30) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango kakoe yofe Matiyu mti'mokumentisofoho. Oso Matiyu huhwo sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso ole, Lifaiyoho. Matiyu huhwo sohwo simo'mo kako ango Koponeyam sopo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho imojo hweho. Oso ango hopo sopo Jisas i'mofawento Matiyumo ulimento, Kiko ngkimo tifi nn'ngkape. Jisas ose ulahon'ngki Matiyu a'amu mta'ni hamniyoho mayo syohoso noho'nasyonto Jisasimo in'ngkamentisofoho. Tifi Matiyu Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. (Oso hungkuno hiso Matiyu sohe engo 9 hon'ngkano we'e 9. Osopo weho.)

Mak sohwoe iyoswoso simo'mo mti'mokumentisofoho. Tifi Matiyu'nji Luki'nji mti'mokumentisiyefoho. Oso'no Makaye hungkuno pi'ningo fehohnjoso Matiyuye hungkunomo weho. Simo'mo a'amu toho wojo limentofo sohwa ole limentohofi *Mesaiya* ifaweneponoho. Ose limentohofu so'no a'amu Jutaso nohontohumentan'ngkofi olo iyoswo loso Matiyu Jisas sohwo olo *Mesaiya* oloho hweho. Kako nto ifawo'maho. Ose ulimonto mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Matiyu kako a'amu Jutaso Jisasi'mo in'ngkamentohofu somo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo mti'mokiyoso Ngkilik hungkunomo mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Matiyu mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Oso huno nafohotofo hwap'ngo neso olenoho. Nakwo atofu lihwasu huno syafisiyososo Matiyu kako olo iyoswo loso tihwamne'no mti'mokumentisoto. Oso'no Matiyu kako a'amu Jutaso atofu lukuji Jisasi'mo in'ngkafitne'ento mti'mokumentiso kalohi nakwo atofu lihwasu Jisasi'mo un'ngkohwano.

*Jisas Kilaisiye hofiyakwosafe yofeso olenoho.*  
(Luk 3:23-28)

<sup>1</sup> Olo a'amu lohwa Jisas Kɩlaisiye hofiyakwosafoho. Jisas kako hwe yofe engo'njo Ntefit sohwo'nji Apɩloham'njiye temtifofo mta'ango hweho.

<sup>2</sup> Apɩloham sohwo Aisakiye kanɩngkwohweho.  
Aisak sohwo Jekoupiye kanɩngkwohweho.  
Jekoup sohwo Juta'nji homnɩngkwa'wehwosanjiye kanɩngkwohweho.

<sup>3</sup> Juta sohwo kako Pelesi'nji Sela'njiye kanɩngkwohweho.  
Sikoe kona'wohisi Temafoho.

Peles sohwo Hesiɩlouniye kanɩngkwohweho.

Hesiɩloun sohwo Lamiye kanɩngkwohweho.

<sup>4</sup> Lam sohwo Aminotapiye kanɩngkwohweho.

Aminotap sohwo Nasouniye kanɩngkwohweho.

Nasoun sohwo Salimouniye kanɩngkwohweho.

<sup>5</sup> Salimoun sohwo Mpouasiye kanɩngkwohweho.

Mpouasiye kona'wohisi Leahiyoho.

Mpouas sohwo Oupetiye kanɩngkwohweho. Oupetiye kona'wohisi Lutiyofo.

Oupet sohwo Jesiye kanɩngkwohweho.

<sup>6</sup> Jesi sohwo hwe yofe engo'njo Ntefitiye kanɩngkwohweho.

Ntefit sohwo Yulaiyafe ape nomanto Soulomoun tɩpema'mentisofoho.

<sup>7</sup> Soulomoun sohwo Leyapouamiye kanɩngkwohweho.

Leyapouam sohwo Apiyafe kanɩngkwohweho.

Apiya sohwo Asafe kanɩngkwohweho.

<sup>8</sup> Asa sohwo Jehousofatiye kanɩngkwohweho.

Jehousofat sohwo Joulamiye kanɩngkwohweho.

Joulam sohwo Usiyafe kanɩngkwohweho.

<sup>9</sup> Usiya sohwo Joutamiye kanɩngkwohweho.

Joutam sohwo Ehasiye kanɩngkwohweho.

Ehas sohwo Hesekiyafe kanɩngkwohweho.

<sup>10</sup> Hesekiya sohwo Monaseye kanɩngkwohweho.

Monase sohwo Emouniye kanɩngkwohweho.

Emoun sohwo Jousaiyafe kanɩngkwohweho.

<sup>11</sup> Jousaiya sohwo Jekounaiya'nji homnɩngkwa'wehwosanjiye kanɩngkwohweho. Hohosohonta a'amu Mpapiloun-nta'angoso a'amu Isiɩlael somo impe intofontifi ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho.

<sup>12</sup> Mpapiloun ne'no motawo'mentohofo sohonta Jekounaiya sohwo Siyalitiyeliye kanɩngkwohwo imo'nɩmentisofoho.

Siyalitiyel sohwo Selopapeliye kanɩngkwohweho.

<sup>13</sup> Selepapel sohwo Apiyoutife kanɩngkwohweho.

Apiyout sohwo Elaiyakimiye kanɩngkwohweho.

Elaiyakim sohwo Esoufe kaningkwowheho.

<sup>14</sup> Esou sohwo Satoukiye kaningkwowheho.

Satouk sohwo Ekimiyeye kaningkwowheho.

Ekim sohwo Elaiyatiyeye kaningkwowheho.

<sup>15</sup> Elaiyat sohwo Eleyasafe kaningkwowheho.

Eleyasa sohwo Mataniyeye kaningkwowheho.

Matan sohwo Jekoupiyeye kaningkwowheho.

<sup>16</sup> Jekoup sohwo Jousepiyeye kaningkwowheho.

Jousep sohwo Maliyafe hwe hweho.

Maliya Jisasi mo ma'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo hofiko yofe Kilaisyoho mulimentohofofoho. Hwe huhwo sohomo Anitu uhwasopento nakwoe hwaho lopono uhwatimentisofoho.

<sup>17</sup> Apiloham kakoe imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nim+wahoningkofi Ntefit imo'nimentisofoho. Ntefitiyeye imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nim+wahoningkofi a'amu Isilael somo ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho. Oshonta hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nim+wahoningkofi Jisas Kilais imo'nimentisofoho.

*Maliya Jisas Kilaisi mo aswo ma'mentisofoho.*

*(Luk 2:1-7)*

<sup>18</sup> Olo hungkuno Jisas Kilais imo'nimentiso so'noyolohoso ole, Jousep Jisasiyeye kona'wohi Maliya simo kako'ne ape nto ufohoto'mentohofofoho. I oso'no Jousep Maliyamo mo-maso sohonta Maliya simoho Anituyeye Towahunu mta'ango imo'nimentisofoho. <sup>19</sup> Maliyafe hwehwo Jousep kako hwe wopango'nohino hweho. Jousep ole syafihu'mento, Maliya won+mango unonoho. Ose syafisyonto olo hungkuno hiloso hiyaso waweno syafihu'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno ape mayo'ne wamt+hupo'mo. <sup>20</sup> Oso hiso'no ko syafisyonto wojo honingkanimentisoso a'amu Anitu mta'ango sohwo kakimo u'manto ulimento, Jousep, Ntefitiyeye imu sohwo, kiko ape Maliya mayoso'no iyoho kiningkuhwoloho. Upa'nyo. Maliyafe simohomo mehomi nto imo'nimaho. Oso hiso Anituyeye Towahunu uyimaso hweho. <sup>21</sup> Maliya hwomu nomahwoso'no kiko yofe ole muso, Jisasiyoho. Yofe hwapingoso ole, olo hwe lohwo kako a'amufe wonyoso wae yaofihwosi asomo utimayo'ne hweho. Ose ulimentisofoho.

<sup>22</sup> Hohonta Anitu hwe Aisaiya sohomo hungkuno uya-honingki kako a'amumo ulimojo sohwo kako hungkuno hiso

mti'mokumentisofoho. Olo hiloso ne imo'nyo so'no Maliya mehomi'nji imo'nimentisofoho. <sup>23</sup> Ole mti'mokumento, Upa'nimno. Ape sijo wop+ngosi hwewho momasosi kako simeho imo'n+ngkuhwosi hwomu nomaniyoho.

Hwomu huhwo sohwo ole mul+fitnnefo Imani+wel.

Yofe hwap+ngoso ole, Mpohwo Anitu nakwo'nji humayo'nefoho.

<sup>24</sup> Jousep oso wojo hiso hon+ngkanonto nol+kafonto a'amu Anitu mta'ango sohwoe hungkunomo haloho pento kako Maliyamo ma'mentisofoho. <sup>25</sup> I oso'no siko afapo ko humanji afa saho mofosyawosofoho. Ose humamojiy- ofoho. Oso'no ose humamojiye sohonta Maliya kako hwomu ma'mentisofoho. Nomahon+ngki Jousep hwomu huhwo sohomo yofe Jisasiyoho mul+mentisofoho.

## 2

*A'amu huno engo'njo Anituye hungkuno mupa'nyo mofehi'nyo si'mofapiso'mjo sohwa Jisasi'mo uhwon+mentohofofoho.*

<sup>1</sup> Hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho Jutiya mokosyohumamojo sohonta oso hwaho angoo Mpetilehem sopo Maliya Jisasi'mo aswo ma'mentisofoho. Hwangku sohonta a'amu temtitofu kengo mta'ango fihwa hofiko hwaho mofehi'nyo si'mofapiso mta'ango sohwa hntokwaliyo uhwonontifi huno engo tipema'mentohofu sohwa Jelusalem si'mofapontifi a'amu sohwo ul+mentohofi, <sup>2</sup> Mehomi milongo a'amu Jutafe hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo'ne sohwo imo'n+ngkohoho. Oso huhwo sohwo nti'mo humaho. Kakoe sikuno imo'nyo'ne so'no hntokwaliyo mofehi'nyo si'mofapiso sohohnta'ni ahwomo somo uhwonontani nakwo kakine'no hwomtame ulohofu'ne pihwono. <sup>3</sup> Ose ulahon+ngkofi hwe yofe engo'njo Helout nupa'nonto yomo engo imentisofoho. A'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi yomo engo imentohofofoho. <sup>4</sup> Hwe engo Helout kako a'amu yofe engo'njo tajo angoo syoho'njo sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofu sohwanjimo johoo ulonto ulohon+mento, Kilais hwe Anitu uhwasopento nakwoe hwahopono uhwat+mentiso sohune'no nakwo a'amu Juta so'nwi uhwontohumayo sohwo angoo ntipoo u'mofapmmontolo. <sup>5</sup> Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, Hwaho Jutiya angoo Mpetilehemnoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahon+ngki limotofu sohwa ole mti'mokumentohofi,

<sup>6</sup> U, Mpetilehem, sekwo angoo we'e soku, sekwo hwaho Jutiya sopo angoo yofe we'e pa'nyo'maho.

O'lo, hwe yofe engo'njo nje a'amu Isilael somo mokosyohu-  
mane sohwo sekwoe angopo imo'nonefoho.

Hohonta ose mti'mokumentohofofoho.

<sup>7</sup> Oso'no Helout a'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'ango sohwanne'no johohiyaso lutimanto Helout+nji uhu'mokontifi Helout hwe huhwo sohwan hntokwaliyo hiso i'mofapmentiso sikuno so'no ulohon+mentisofoho. <sup>8</sup> Ulohon+ngkahon+ngki hofiko Helout+mo hungkuno asomo ulahon+ngkofi Helout ul+mento, Sekwo angopo Mpetilehem sopo nowekuji haf+hafe fitipmno. Sekwo not+pemaf+kujihungkuno hiso ngkiyepono waponohungkuno. Ngko nupa'n+mo kakine'no hwomtame ulohomne'no selohono. Oso hwasyo hungkuno hiso ulonto Mpetilehemne'no luhwat+mentisofoho.

<sup>9</sup> Oseso hofiko Helout+ye hungkuno upa'nontifi umentohofofoho. Nowentan+ngkofi hntokwaliyoso hofikoe angopo uhwon+mentohofohiso apa'no i'mofaponto hofikimo simo'mo upeehon+ngki hofiko tifi in+ngkamentohofofoho. Oso hntokwaliyoso nowento angohwomu wentanjo antife sopol+mentisofoho.

<sup>10</sup> Hofiko hntokwaliyo hiso uhwonontifi yomo yontifi simeho wop+ngo umon+mentisofoho. <sup>11</sup> Simeho wop+ngo umon+ngkahon+ngki hofiko angohomo somonoswontifi hwomukona'wohi Maliya'nji siko'inta'imo uhwon+mentohofofoho.

Nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi kakoe yofeho'noma'mentohofofoho. Hofikoe ipofonofijontifi yomayo wonyoangkafo hamniyohohengompe iyo so'no uy+mentohofofoho. Sojowonyoangkafo so'nji nom'nesohwanpa'nyo akino wop+ngo'ne so'nji hwone mijowonyohofiyonji uy+mentohofofoho.

<sup>12</sup> Oso hohosohonta hofiko wojohon+ngkan+mentohofoso Anitu ul+mento, Sekwo Helout+yepono asomounukutoho. Ose hon+ngkanontifi hofiko hon+ngkano nom'nemo ikitokwawentifi hofikoe angoponohomentohofofoho.

*Jousep+ya'u sikoe hwomunji hwahohijipmne'no hiyaso motamentisiyefoho.*

<sup>13</sup> Nohumpeehon+ngkofi Jousep huhwo kako wojohon+ngkan+mentisoso a'amu ahwomomta'ango Jousep+mo u'manto ul+mento, Kiko hwomunji kona'wohi'nji nomahoji hwahohijipmne'no hiyaso motawe. Ijip sopo nohumentan+ngkiji nom'ne angosopone'no hano iyo so'no hwangu hungkuno apa'no wakili+monnoho. Hwap+ngoso Helout jje hwomusohumowofonjahumonto t+peelofoho. <sup>14</sup> Ose ulahon+ngki Jousep oso sikwo'miyo somo kako Maliya'nji kakoe hwomunji nomanto



Ijipmne'no womentohofofoho. <sup>15</sup> Jousep hwaho Ijip sopo nohumentan̄ngki Helout poyo pe'n̄mentisofoho. Oseso hungkuno hohontajo hwe fihumo An̄itu uyahon̄ngki l̄imojo sohwo mt̄i'mokumentiso hiso ne imo'n̄mentisofoho. Hungkuno ole,

Nje hwomu Ijip nohumentan̄ngki lut̄ma'mentohefoho.

Oso hohosohonta oso hungkunoso ne imo'n̄mentisofoho.

*Helout kakoe a'amu itokuso'n̄jo sohwamo hungkuno ulahon̄ngki hwomu milongo pi'n̄ngo engoso fongkumeeo'mentohofofoho.*

<sup>16</sup> A'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'n̄ngo sohwa Helout̄ye hungkuno mehomi songo imo'n̄ngkiso'eno ho ngkimo ntohapmno, ose ul̄mentiso somo hwe huhwo sohwa t̄fi min̄ngkayo'n̄jo yahon̄ngkofi Helout nupa'n̄nto si'meho tohino umn̄mentisofoho. Si'meho tohino umn̄mentiso so'no kako a'amu itokuso'n̄jo sohwamo ango Mpet̄lehem'n̄ji ango mofone sopone'no uhwojahon̄ngki hof̄iko hwomu hopi'nono soswo hufa'u muyakolofe'n̄jo sohwamo fongkumeeo'mentohofofoho. Hwap̄ngoso hwe hntokwaliyo uhwon̄mentohofo sohwa ole ul̄mentohofi, Hntokwaliyo hiso si'mo'mo imo'n̄ngkahon̄ngki soswo hufa'u uyakolo'mentiso so'no ul̄mentohofofoho. <sup>17</sup> Helout oso wonyo hiso imentiso sohonta hungkuno hohontajo hwe Jelemaiya sohomo An̄itu hungkuno uyahon̄ngki l̄imojo sohwo mt̄i'mokumentisoso ne imo'n̄mentisofoho.

<sup>18</sup> Hungkuno hiloso ole,

Ango Lama Mpet̄lehem mofone sopo mampaho ho'n̄mentisofoho.

Mampaho hiloso humotaho we'e ho'n̄mentiso'maho.

Jekoup̄ye ape Lesel kakoe imuso hof̄ikoe mehomi sohwamne'no humotaho lalokwofo.

Hof̄ikoe si'meho wop̄ngo apa'no mmo'nonehoho.

Hof̄ikoe mehomi ni'hu'nahone poyo imo'n̄ngkahon̄ngki humotaho ne'no lalokwofo.

Ose mt̄i'mokumentisofoho.

*Jousep̄ya'u sikoe hwomu'n̄ji hwaho Ijip ul̄iko'mant̄fi ango Nasalet sopo asomo i'mofapmmentohofofoho.*

<sup>19</sup> Hwangku Helout poyo pe'n̄ngkahon̄ngki a'amu An̄itu mta'ango sohwo Jousep hwaho Ijip nohumentan̄ngki i'mofaponto Jousep̄mo wojo'mo ul̄imento. <sup>20</sup> Nol̄ikafohoji k̄iko hwomu'n̄ji kona'wohi'n̄ji nomahoji hwaho Is̄lael sopone'no asomo fiwan̄mno. A'amu hopi'nono mehomi wofonjasyant̄fi imentohofo sohwa poyo moi'wonoho. <sup>21</sup> Ose ulahon̄ngki Jousep nol̄ikafonto hwomu'n̄ji kona'wohi'n̄ji

nomanto hwaho Isilael sopo ne'no asomo womentohofofoho.

<sup>22</sup> Jousepi'montohwa nowentifi upa'nimentohofoso hwe Akelaus sohwo kaningkwohwo Heloutiye yofe engo nto ma'maho. Ose upa'ntonto iyoho uningkahoningki olo hwaho lopo mohumamonehono nolonto apa'no wojo honingkanimentisoso Anitu Jousepi'mo hungkuno nom'ne ulahoningki kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. <sup>23</sup> Kako hwaho hopo sopo ango Nasalet sopo humamentisofoho. Oso hiso'no hungkuno hohontajo nom'ne hwe sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo mtimokumentisoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso ole, Hwe Nasaletnnta'ango hweho wolantifeho, limentisofoho.

### 3

*Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno loma'mentisofoho.*

*(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Joun 1:19-28)*

<sup>1</sup> Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo imofaponto hwaho Jutiya a'amu mohumunyo sopo nohumanto hungkuno loma'mentisofoho mohumunyo sopo. <sup>2</sup> Ole ulimento, Sekwoe honingkano wonyoso hohujo fikinjaopmno. Simeho fiwolo'mokumno. Anituye sikuno nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne mofoneponoho. Ose lutihwamentisofoho. <sup>3</sup> Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo Jounimne'no olo hungkuno hohonta mtimokumentisofoho. Hungkuno hiso ole,

Upa'nimno. Hwaho a'amu mohumunyo fimmo hwe fihwoe mampaho engo ole honimento, Hwe Engo sohumnene'no honingkano ito'no fesyohumamno. Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

<sup>4</sup> Jouniye nem'no manjimofohwaho finyohwe yahu kamel lohwa so'nji mtimokumentisofoho. Yahu pahohulohoso lohoni'mentisofoho. Kako kusimniji wosopayo time mijo'ntnnohini nimajo hweho. <sup>5</sup> Hohosohonta a'amu pone engo Jelusalem mta'ango so'nji a'amu hwaho Jutiya mta'ango so'nji a'amu hopi'nonohino Mijo Joutan tifo nesoponjo so'nji hofiko Jounimo ulima'mentohofofoho. <sup>6</sup> A'amu hiso hofikoe wonyo yoloho lijwaofahoningkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

<sup>7</sup> A'amu Falisi piningo sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji hofiko mijo wokiyonemano lontifi nopahoningkofi Joun

nuhwononto ulimento, Sekwo homa mehomi soku, tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo honingkano somne'no tohino mikunimposo uyo somne'no i'waho fiyimno. Ose tihwo selahoningki ni'mahofokulo. <sup>8</sup> Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijomanji e'wano wopingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. <sup>9</sup> Sekwoe simeho mo'mo ole syafisyikutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Oseso nohningkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wamtimokumo loso'manji kako hopeno wamtimokumontonoho. <sup>10</sup> Anitu kako iyomo mingo lofo'ne iwa'mingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

<sup>11</sup> A'amuso hofikoe honingkano wonyomne'no simeho tango umningkahoningki nihu'nahone hohujo ikinjaofosomo ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'ningkohe hwo'nyoho. I oso'no nje yofe we'e hwaholo weho. Hwe tiffinjo sohwo kakoe yofe engo yokintahopo nje yofemo niyakolofonefoho. Kakoe yofe engo mikunimpososo'no ngko sohwo'ni kakimo momayo ulohofiyone hwo'nyoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo kako a'amu sekumo Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. <sup>12</sup> Kako hwahomo mno ijiyoneso mokosyohumunyo hweho. Kako hwahomo mno ijihwosi neso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sijwo'ningkiso somo woho'nae'montonoho.

*Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.*

*(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)*

<sup>13</sup> Oso hohosohonta Jisas hwaholo Ngkalili ulikomanto Mijo Joutan ne'no nowento Joun mijo wokiyonimanolonto Jounimo u'ma'mentisofoho. <sup>14</sup> Nu'mahoningki Joun ulimento, O'o, kiko ngkimo mijo kiyonimayoso hoponoho. Ngkiyepono pipine'no pohino. <sup>15</sup> Ose ulahoningki Jisas ulimento, O'o, kiko mijo kiyonimayo so'no nekwo ole yasoso Anituye honingkano lakisiyo imentohofosomo imokiyoso hoponoho. Oseso Joun kakoe hungkunomo tifi iningkawento mijo kiyoma'mentisofoho.

<sup>16</sup> Mijo kiyomahoningki Jisas mijomo kunto'no ulikomanto simentisofoho. Nosahoningki ahwomomtampo lohofahoningki uhwonimentisoso Anituye Towahuno yihufo ntolofiyo hopa imo'nono Jisasimo

wekehumapmmmentisofoho. <sup>17</sup> Mampaho ahwomo mta'ni ho'n'imento, Olo nje Hwomu hweho. Ngko simeho wop'ingo m'ikun'imposo uy'wo'n'ingkohe hweho. Kakine'no yo'mayo wop'ingo iwo'n'ingkiso so'no nje simeho wop'ingo n'imo'nantofoho.

## 4

*Seten Jisasimo yamofu uloho'mentisofoho.*  
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

<sup>1</sup> Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wop'ingo Jisasimo hwaho a'amu mohumunyopono ipemotasimmentisofoho. Osopo Seten Jisasimo hon'ingkanu wonyo imokiyo'ne yamofu uloho'mentisofoho. <sup>2</sup> Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto wopayo manyo'njo nohumentan'ingki mofehi'nyo *fouti* (40) sikuno *fouti* (40) uyakolofahon'ingki Jisas mijoho engo umentisofoho. <sup>3</sup> Jisas mijoho'no nohumentan'ingki Seten i'mofaponto ul'imento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo pi'n'ingo lomo hungkuno ulohojo'no wosopayo umo'nono. <sup>4</sup> Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Anituye hungkuno ole nal'wo'n'ingki,

A'amu wosopayo'nohini n'ingkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanohoho.

O'o, a'amu Anituye hungkuno hopi'nonohinomne'no syafisy'wo'n'ingkohofoso oso hofikoe huyo'mango songo humayo'nefoho.

<sup>5</sup> Ose ulahon'ingki Seten Jisasimo pone wop'ingo pone'no ipemotasonto Anituye tajo ango engo anti'fe yokintahopo uhumajonto <sup>6</sup> ul'imento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofu. Ose ul'kwato lohofonto ul'imento, Anituye hungkuno nal'wo'n'ingki,

Anitu kakoe a'amu ahwomomjo sohwo kikimne'no ul'hwoso'no hofiko jije ahomo kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnnehino.

Tohino momatnnohino.

<sup>7</sup> Seten ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Nom'ne ifalifaliyo mt'i'mokumentohofoso ole,

Kiko jije Hwe Engo Anitu sohomo yamofu nulohofohotoho. Kiko jije hunomnohini in'ingkusomanji ole syafisy'kutoho.

Anitu wonimokosyohumamtonoho. Ose syafisy'kutoho.

<sup>8</sup> Ose ulahon'ingki Seten Jisasimo hwofiki'nyo yokintaho engo sopone'no utimotasonto olo hwaho hopi'nonohino a'amu so'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'ntnno Jisasimo ut'hwamentisofoho. <sup>9</sup> Ose ut'hwanto

ulimento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohoji jije simeho ntapisoso yo'mayo uhwonalokunoso wokijapmmnonho. <sup>10</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko i'waho ntohofo. Kengopono fiwano. Anituye hungkuno ole nal'wo'n'ngki, Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohoho. Kakine'nohini syoho ulohofiyu.

Ose ulimentisofoho.

<sup>11</sup> Ose ulahon'ngki Seten Jisasimo uliko'mahon'ngki a'amu ahwomo mta'angoso nu'mantifi Jisasimo ufo'ma'mentohofofoho.

*Jisas kakoe syoho hwaho Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.*  
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

<sup>12</sup> A'amu fihwa hofiko Jounimo impo'angomo intofahumentohoho so'no Jisas kako nupa'nonto kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. <sup>13</sup> Kako ango Nasalet uliko'manto ango Koponeyam osopo humamentisofoho. Oso ango hopo sopo Mijo Ngkalili mitimom'ngoponoho. A'amu Sepiyulan'nji Napitalai'njiye imu sofe hwahoponoho. <sup>14</sup> Hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imojo sohwo hohonta ifalifaliyo mt'i'mokumentisoso hohosohonta ne imo'n'mentisofoho. Ole mt'i'mokumento,

<sup>15</sup> Mijo Joutan nongkihnta'ni mijo ayo mom'ngopo hwaho Sepiyulan'nji Napitalai'nji hi'njoponoho.

A'amu temtitofu kengo Anituye hungkuno mupa'n'immotofu sofeponoho.

<sup>16</sup> Hofiko sikwo'mjoho'mo humafijoso pomponaho engo uhwon'fitnnefoho.

A'amu sikwo'mjoho so'mo we'enepi nihu'nahone wape'nano likuji yontan'ngkuji pomponaho engo wonyoangkafoso u'mofapmmontonoho.

Ose mt'i'mokumentisofoho.

<sup>17</sup> Oso hohosohonta Jisas kakoe hungkuno loma'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwoe hon'ngkano wonyo somta'ni fiwolo'mokumno. Anitu nemokosyohumayo sohwoe sikuno mofoneponoho.

*Jisas a'amu inaniku syoho'njo sohwo kakimo tifi in'ing'kayo'ne joho ulimentisofoho.*

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Joun 1:35-51)

<sup>18</sup> Jisas Mijo Ayo Ngkalili mom'ngopo sopo nowento hwe hufa'u inaniku syoho'njo siko'n'ikwa'imo uhwon'mentisofoho. Sikoe yofeso Saimoun'nji Ent'lu'njoho. Saimoun'ye yofe nom'neso Pitafoho. Siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontan'ngki u'ma'mentisofoho. Inaniku

ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. <sup>19</sup> Nu'manto uli'mento, Siko tifi nningkapinyo. Siko inanku mawo'nningkisiye pa'nningoso Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo. <sup>20</sup> Ose ulahonngki sikoe inanku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

<sup>21</sup> Nowentifi Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'njimo uhwonimentisoso siko hamningkwowho Sepeti'nji yofayokinomo nohumantifi inanku ho'yo ito'no esyohumentanngki uhwononto joho ulahonngki <sup>22</sup> siko homningkwowho'nji yofayokino'nji komo'no uliko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

*Jisas Anituye hungkuno a'amu somo lutihwanto a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.*

*(Luk 6:17-19)*

<sup>23</sup> Jisas hwaho Ngkalili ho'mo so'meemo emoyonto hwe moya'mi somo hofikoe tajo ango somo Anituye hungkuno so'nji Anitu wonyoangkafo nemokosyohumayo so'ntnno lutihwamojofoho. Kako nolutihwanto a'amu mnokino kengo kengo'njo a'apaho wonyo umokumojo somo wopingo umokumentisofoho. <sup>24</sup> Jisas olo wonyoangkafo hiloso imentiso so'no hwaho Siliya ho'mo so'meemo ho'nimentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi a'amu yo'mayo tango'njo mnokino'njo somo Jisasiyepono ipemotapmentofofofo. A'amu towahuno wonyo'njo so'nji a'amu nopi'wasoyontifi yomo yomo iwo'nngkohofo so'nji a'amu sife aho pe'nnyo'njo so'nji hopi'nonohino somo ipemotopahonngkofi Jisas wopingo umokumentisofoho. <sup>25</sup> Wopingo umokahonngki a'amu pi'ningo engo Jisasi'mo inngkamentohofofoho. A'amu Ngkalili, Ntekapolis, Jelusalem, Jutiya, Mijo Joutan nongkihnta'ango a'amu pi'ningoso inngkamentohofofoho.

## 5

*Jisas hwofiki'nyopo a'amumo hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> A'amu pi'ningo engo uhu'mokontanngkofi Jisas nuh-wononto yafe we'e so'mo nosonto humamentisofoho. Osopo nohumentanngki inomokomoyo sohwa nu'mahonngkofi

<sup>2</sup> Jisas kakoe hungkuno ole lutihwamento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olenoho.

*Jisas kako a'amu simonyo iyo somne'no hungkuno uyimentisofoho.*

*(Luk 6:20-23)*

<sup>3</sup> A'amu fiso Anitune'no huno engo muyo'njosu hofiko Anitumne'no huno wopingo wotipemano lifijo'manji hofiko

simeho wopingo umo'nono. Anitu hofikimo umokosyohu-mayo hweho.

<sup>4</sup> A'amu simeho tango'njo humalofoso simeho wopingo umo'nono Anitu kako oso a'amu somo simeho wopingo umokumontonoho.

<sup>5</sup> A'amu fiso hofikoe yofemo monje yahinontifi Anituye yofe ho'nomalokwofoso simeho wopingo umo'nono. Yo'mayo wopingo Anitu wosejapmmo ulimentisoso hofiko'nefoho.

<sup>6</sup> A'amu wopayo mijoho pe'nyoso wopayo'no hi umo'nyo hopaso a'amu Anituye honingkano wopingomne'no hi umo'noso'manji oso hisomo Anitu kakoe hungkuno hisofe simehomo wopayo simeho hopaso uhnnimontonoho. Oseso hofikoe simeho wopingo umo'nono.

<sup>7</sup> A'amu fiso nom'ne a'amu hofikimo wonyo ulohofiwon'ngkohoho somne'no hitoho ulofahon'ngki wopingo'nohini ulohofiwon'ngkohofoso simeho wopingo umo'nono. Oso'no Anitu hofikimo wopingo uloho'montonoho.

<sup>8</sup> A'amu sife aho timo simeho haloho anga'nohino'njoso hofiko simeho wopingo umo'nono. Oso a'amu hiso Anitumo uhwonantifeho.

<sup>9</sup> A'amu simano hintotohino'njo somo nihoholofiwon'ngkohofoso simeho pompenjiyo umo'none'entifi iwon'ngkohofoso simeho wopingo umo'nono. Anitu ulimontonoho, Nje mehomi kuyoho.

<sup>10</sup> A'amu Anituye hungkunomo in'ngkayo'no syoho wopingo yontan'ngki a'amu nom'neso oso a'amu somo sitofu ujo so'nji wonyo ulohofu so'no kako simeho wopingo umo'nono. Anitu umokosyohumamontonoho.

<sup>11</sup> Sekwo a'amu soku ngkimo tifi n'ngkawowo'n'ngkohofu so'no a'amu nom'neso sekumo wonyo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji sejo so'nji sefotofu selohofikujo'no sekwo simeho wopingo wasemo'nono. <sup>12</sup> Sekwo simeho wopingo semo'n'ngkuhwoso'no simonyo fiyimno. Sekwoe yahino wopingo olo hwaho lopo iwon'ngkohofu lo'nji ngkimo tifi n'ngkape lo'nji mpe iyo pa'nyoso ho'yango ahwomomo weho. Oso sefotofiwon'ngkohofu hopaso hofiko hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki ulimotofu somo ufoto'motofofu. Oso a'amu hiso hofikoe yahino wopingo so'no mpe iyo hopaso ahwomomo ma'mentohofu hopaso sekwo womantifeho.

*Anituye a'amu neso sa'nji pomponaho'nji pa'nyofuho.  
(Mak 9:49-50; 4:21; Luk 14:34-35; 8:16; Joun 8:12)*

<sup>13</sup> Sekwo olo hwaho loponjo sa pa'nyo kuyoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n'ngkuhwosi kakoe

yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wop'ingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. Nihuhahone wonyo umo'nimotonoho. A'amu sa hiso mopijoso me-e miyonehoho.

<sup>14</sup> Sekwo hwahoponjo pomponaho pa'nyo kuyoho. Antime engo hwofiki'nyo soponjo molinyoso oso hiyae'm'maho. O'o, utihwa'nyoponoho. <sup>15</sup> A'amu sikiloho mongkujontifeso ahwonte'mo kipitofahinyo'maho. O'o, hofiko ijempohopo ho'nahinyofoho. Oso a'amu ango somo humafijo somo pomponaho ulohofono. <sup>16</sup> Olo hiloso sekwo hmmo'nimno. Sekwoe pomponahoso a'amufe timopo wolasyono. A'amu hofiko sekwoe hon'ingkano wop'ingomo uhwon'ijoso hofiko Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwoe yofe woho'nomantifeho.

*Jisas Mousesiye hon'ingkano hungkunomne'no ulimentisofoho.*

<sup>17</sup> Sekwo ngkine'no huno ole sey'hwoloho. Ngko Mousesiye hon'ingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingi limotofo sohwafe hungkuno ntnne'no wae yao'mne'nji pmmentohe hwo'nyoho. O'o ngkine'no huno ose sey'hwoloho. Ngko hungkuno hiloso wae ya'mne'enji pmmentohe hwon'maho. O'o, ngko hungkuno hiloso ne utihwayo'ne pmmentohefoho. <sup>18</sup> Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu fiso oso hon'ingkano hungkuno ifalifaliyo we'e somo wae meeofonehoho. O'o, olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'noso sohonta olo hungkuno hopi'nonohino hiloso nowentan'ingkuhwosi hungkuno hopi'nonohino ne imo'nonefoho. <sup>19</sup> A'amu fihwo Mousesiye hon'ingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingi limotofo sohwafe hungkuno'nji anga'nohinoso mt'hupesoso a'amu nom'ne somo oso hon'ingkano mt'hupe so'no lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Jije yofe monje innyo hwosoho. A'amu fiso Anituye hungkuno hopi'nonohino loso in'ingkawesoso a'amu nom'ne somo oso hon'ingkano wop'ingomo in'ingkayo'ne lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho. <sup>20</sup> Sekwo upa'nimno. Sekwoe hon'ingkano wop'ingoso a'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanjiye hon'ingkano wop'ingomo muyakolofe'manji sekwo Anituye angopo kako yokumpohn'nyo semokosyohumayo'ne mu'mapitnnehofo.



O'o, mango mta'nnohini liwo'n'ngkohoho soku hon'ngkano wop'ngo somo humayoso hopo'maho.

*Hungkuno ito'no m'hwajiyo'ne hungkunofoho.*

*(Mak 11:25; Luk 12:57-59)*

<sup>21</sup> Mousesiye hon'ngkano hungkuno ole nto upa'n'iwo'n'ngkohoho, A'amumo fonjasiyo'eno. A'amu nom'nehumo fonjasyoso sohwo kakoe hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. <sup>22</sup> I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kakoe a'amumne'no simeho tohino umnyo'eno. A'amu simeho tohino umnosohwo kako t'fi no'mo An'itu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo kakoe a'amu sohumne'no s'itofu ujo'eno. S'itofu uloso sohwo kako An'itu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo nom'nehumo ilo'nnyo hwosoho ujo'eno. O'o, oso a'amu huhwo sohwo kako t'ikanomo wene hweho.

<sup>23</sup> K'iko tajo ango somo noswohoji j'je wonyo wae yafo'ne An'itumo jomo ul'imo lohoji k'iko nom'ne sohumne'no kikine'no simano hintotohino umnosohwo so'no syafisyohoji <sup>24</sup> u, k'iko tajo ango somo ul'iko'mahoji oso a'amu huhwo sohwoepono komo'no uhuji hungkuno ito'no m'hwajo. Hungkuno ito'no m'hwajohosi simeho pompengo in'ngkahosi tajo ango somo asomo fusyo. Osopo An'itumo j'je wonyo wae yafo'ne jomo uso.

<sup>25</sup> A'amu fihwo kikumne'no simeho tohino umnosohwo so'no k'iko komo'no simeho wop'ngo hmninyo. A'amu hungkunomo ito'no efisop'hwajiyo sopo nokumotawenoho. Kako a'amu hungkunomo ito'no efisop'hwajiyo'njofepono kumotaweso'manji osopo a'amu hwap'ife t'ifo'njo sohwa nokit'maf'ikuji impo'angomo intofakohufitnnoho. <sup>26</sup> Ngko nehopi waselimonne'no yohono. K'iko impo'angoso kunto'no ul'iko'ma'mne hwos'i'maho. O'o, simo'mo k'iko j'je yahino somne'no yo'mayo hamniyoho hopi'nonohinoso woho'nahumonnoho. Ose ul'imentisofoho.

*A'mohufo iyo'ne hungkuno ul'imentisofoho.*

<sup>27</sup> Hungkuno nom'ne nto upa'n'iwo'n'ngkohofoso ole, a'mohufo iyo'eno. <sup>28</sup> I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo nom'ne a'mu fisimohwononto hufo woma'mo lonto a'mu simne'no kakoe simeho fefoyo uyahon'ngki oso hwe huhwo sohwo a'mu si'nji kakoe hunomo hufo nto iso hweho.

<sup>29</sup> T'imo aho angahohnta'angoso hon'ngkano wonyo kumokososo yo'mayo somo t'imo uhwon'ngkohoji huno wonyo syaf'ihujo'manji oso hiso n'hu'no yohotoho. K'iko wonyo iso'no'manji t'imo anga'no fit'hwotofafo. T'imo

wopingo hufa'u'njo sohwo si tikanomo uhnoho. O'o timo anga'nohino'nji honingano wopingomo fiso. <sup>30</sup> Jije aho angahohnta'ni honingano wonyo kumokososo aho hiso hntofamo lohofohoji foho'nafo. Aho wopingo hufa'u hi'njo hwo si tikanomo uhnoho. O'o, aho anga'nohino'nji honingano wopingomo fiso.

*Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.  
(Matiyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)*

<sup>31</sup> Hungkuno nom'ne nupa'n'wo'n'ingkohofoso ole, Hwe fihwo kako kakoe ape woho'nahumo lihwo si ape ho'nasiyo'neso iyoswo mt'i'mokuhwo si uyono. <sup>32</sup> I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape honingano wonyo mmofe'njo simo ho'nasyoso sohwo kako apefe honingano wonyo umokumontonoho. Hwapingoso ape hisi nom'ne hwe sohwo uma'nososo Anitu kako timo uhwoyoso hwe hufa'u'njiyoho. I nom'nihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo honingano somo mtihuposo so'no kako huhwo honingano wonyo'njo hweho.

*Jisas kako hungkuno nehopi yokintahopone'no lohono joso'no limentisofoho.*

<sup>33</sup> Hungkuno nom'ne upa'n'wo'n'ingkohofoso ole, Hwasyo hungkuno nom'ne'no yokintahopo ne-eso nolikutoho. Hwe fihwo ole lososo, Ngko nehopi hufa'u sihune hwanne'no lohono. Ngko yo'mayo yo'mayo uyimo. Ose loso sohwo kako ito'no uyono. Hwe Engo sohwo olo hiso'no nuhwon'ingkuhwo si ito'nohini wosyafihu'montonoho. Ose nto upa'n'wo'n'ingkohofoho. <sup>34</sup> I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no hungkuno pi'n'ingo nolikutoho. O'o, hungkuno ne'njo'nohino fil'mno. Sekwo a'amu yokintahoponjo sohwanne'no jije hungkuno nehopi imo'nyo'ne nulikutoho. Nihu'no nijwo'eno. O'o, yo'mayo ahwomomjo sohwanne'no nolikutoho. Ahwomoso Anituye epohumayofoho. Osopo yo'mayoso mokosyohumawo'n'ingkisoponoho. <sup>35</sup> Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, hwahoso Anituye epohumayo sife ho'nasiyo'nefoho. Olopo yo'mayoso mokosyohumawo'n'ingkisoponoho. Sekwo Jerusalemne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, Jerusalem sopo Anituye angoponoho. <sup>36</sup> Sekwo sekwoe mnokinomne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne

so'no nol+kutoho. O'o, sekwoe mijiyo halojo wofokafono. S+ikwo'mno wofokafono, lisoso halojo wofoka'montolaho. S+ikwo'mno wofoka'montolaho. Awonoho. <sup>37</sup> Oso'no sekwo hungkuno ne'njo'nohino ul+mno. Eno, eso'nji Awonoho, eso'nji oso'nohinoho. Hungkuno nom'neso hwe wonyo Seten mta'ango linyofoho.

*Jisas yahino wonyo a'amumo asomo ulohofono eno ul+mentisofoho.*

*(Luk 6:29-30)*

<sup>38</sup> Hungkuno nom'ne nto upa'n+wo'n+ngkohofoso ole, Hwe fihwo j+je timomo wonyo kumokososo k+ko kakoe timo wonyo umojo. Hwe fihwo j+je mango fonjokujakumofososo k+ko kakoe mangomo fonjokul+pijafo. <sup>39</sup> I oso hiso'no nje hungkuno wasel+monne'no yohono. Hwe fihwo kikimo wonyo kilohofososo k+ko kakimo iloj+mofe'eno. O'o, awonoho. Hwe fihwo kako j+je manjijohopo kupososo manjijoho fehohnjo uti+hwaho. Osopo wakuposono. <sup>40</sup> Hwe fihwo kikine'no hungkuno hi'njo sohwo j+je manji'mofowoma'mo lososo osohumo j+je manji'mofonji s+fe manji'mofonntnne'no uyo. <sup>41</sup> Hwe yofe engo'njo fihwo kako sekwo'nji hano ho'yango'nji t+fo lopo wemoyano selososo sekwo hano sawemo spono fis+mno. <sup>42</sup> Hwe fihwo ole seloso, Sekwo yo'mayoso ntapmno. Ose selososo sekwoe yo'mayoso uy+mno. Hwe fihwo ole seloso, Sekwoe ho'yango yo'mayoso nokiso ntapmno. Ose selososo sekwo hohujo ikinj+mof+kutoho.

*Jisas mango hwamne'no simeho umo'nyo'ne hungkuno ul+mentisofoho.*

*(Luk 6:27-28, 32-36)*

<sup>43</sup> Hungkuno nom'ne nto upa'n+wo'n+ngkohofoso ole, A'amu sekwo'njo mofone sopo humalofo somo simeho umo'nyo'ne uy+mno. I oso'no sekwo mango hwamo simeho umo'nyo'ne ukutoho. <sup>44</sup> I oso hiso'no nje hungkuno wasel+monne'no yohono. Sekwoe mango hwamo simeho umo'nyo'ne ufijoso a'amu wonyo selohof+wo'n+ngkohofosomme'no Mpohumo jomo ul+mno. <sup>45</sup> Ose ifijo so'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe yahinomo un+ngkowan+feho. An+tu kakoe mofehi'nyoso a'amu wop+ngo'nji wonyo'nji humalofo somo ulono lonto uy+wo'n+ngkiso hweho. A'amu hon+ngkano wop+ngo'njo hon+ngkano ito'no min+ngkayo'njo somo ifoyo wosapijono lahon+ngki syuwo'n+ngkohoho. <sup>46</sup> Sekwo a'amu simeho umo'nyo'ne sejap+wo'n+ngkohofososome'nohini simeho umo'nyo'ne uy+fijoso An+tu kako wop+ngo peho'no

wosejapmmontolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njoso ose iwo'n'ngkohofofoho. <sup>47</sup> Sekwo sekwoe a'amu'nohino somo wopingo uwo'n'ngkohofoso so'no sekwoe honingkano nom'ne somo uhwofilofoso pipilo. Awonoho. A'amumo Mpohwo Anitumo miningkayo'njo hi ose iwo'n'ngkohofofoho. <sup>48</sup> I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo pa'nyo hmmo'n'mno. Sekwo a'amu wopingo'nji wonyo'njo somo wopingo ulohofikujo'no Anitu kako humaso hopa fehumamno.

## 6

*Jisas a'amumo ufo'mayo'ne hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> Sekwo olo yahino loso'no i'waho fiyimno. Sekwo yahino wopingo wopingoso a'amu wonahonife likuji iku-toho. O'o, ose ifijoso sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo oso hiso'no wopingo mosejape'njo uyimntonoho.

<sup>2</sup> Sekwo a'amu umofonyo iwo'n'ngkohofoso somo yo'mayo uyano lifijo'manji e'wano, hiyaso uyimno. A'amu mango'nohinoso wonahonife lontifi Anituye tajo angonjo sopo honingkano utihwa'nyopo iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko hwe moya'mi nakwoe yofe woho'nonemapife lontifi iwo'n'ngkohofofoho. Upa'n'mno. Oso a'amu hiso nom'ne wopingoso Anitu mta'ango momasofoho. O'o, a'amu hwahoponjoso hofikoe yofe ho'noma'nyoso oso mpe hopaso nto mahofu. Hofikoe nom'ne mpe iyo hopaso ahwomomo mauyoho. <sup>3</sup> Sekwo a'amu nom'ne somo ufo'mano lifijo'manji e'wano noho ufo'mapmno. I oso'no a'amu nom'neso sekwoe yofe noho'nosemapitnnoho. Masehonifitnnehofu. <sup>4</sup> O'o, hiyaso fiyimno. Yo'mayo wopingo hiyaso iwo'n'ngkohofoso so'no Mpohwo Anitu kako nosehon'ngkuhwosi wopingo wosejapmmntonoho.

*Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.*

*(Luk 11:2-4)*

<sup>5</sup> Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji sekwo a'amu mango'nohinoso fe yahinomo in'ngkakutoho. O'o, hofiko a'amu wonepa'nife lontifi Anituye tajo angonjo honingkano mom'ngo engo sopo lohofontifi uliwo'n'ngkohofofoho. Upa'n'mno. Oso hiso'no a'amuso hofikoe yofe ho'nomayoso mpe pa'nyoso nto mahofu. <sup>6</sup> I oseso kiko sohwo Anitumo jomo ulimo lohoji kiko'nohini jije angomo swohoji angu hoku'yoso pijwasyohoji jije Mpohumo jomo uso. Kako oso angu hiyaso so'mo kiko'nji

humaho. Jije Mpohwo osopo kohon'ngkuhwosi yo'mayoso wokijapmmontonoho.

<sup>7</sup> Kiko Mpohumo jomo ulimo lohoji osohonta hungkuno pi'n'ingo engo liwo'n'ngkohofoso pa'nyo ujo'eno. A'amu Anitu ne sohune'no huno muyo'njoso hofikoe hwasyo anitu sohwo hungkuno pi'n'ingo engo uliwo'n'ngkohofofoho. Hofiko huno ole, Nakwo hungkuno pi'n'ingo engo ulihwasi nakwoe anitu sohwo kako nonepa'n'ngkuhwosi wonejapmmontonoho. <sup>8</sup> Oso pa'nyo sekwo ikutoho. O'o, yo'mayo umofonyo yohojo so'no Mpohwo kako huno nto uyohoho.

<sup>9</sup> Sekwo Mpohumo ole ulimno.

Nakwoe Mpohwo sohwo, kiko ahwomomo humahnno. Nakwo jije yofe wop'ingo'nohinoso ne'no nowentihwonefoho.

<sup>10</sup> Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono.

Jije hungkunomo a'amu ahwomomjo so'nji yo'mayo so'nji kin'ngkawowo'n'ngkohoho hopaso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi ose wokin'ngkopano.

<sup>11</sup> Olo sikuno lomne'no nakwoe wosopayo fonejape.

<sup>12</sup> Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofiwo'n'ngkohoho sofe wonyo wae yao'malohwone hopaso nakwoe wonyoso wae fenamofa.

<sup>13</sup> Kiko nakumo yamofa nalohofa somo nonehumajohotoho. O'o, Hwe wonyo sohwoe yo'mayoso ne'mahwoso'no yo'mayo wonyo somo uyakolofa'ne fonejape.

[Enemokosyohumayo hwosoho. Yokumpohn'nyo ne hwap'ingo hwosoho. Pomponaho ne somo humahnno hwosoho.

Ne'nohino nowentihwonefoho. Hungkuno nehopeho.]

<sup>14</sup> Upa'n'imno. Sekwo a'amu wonyo selohofa sofe wonyoso ni'hu'nahone hohujo hohnta'ne meho'nafikujona sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyo hiso wae weesimo'mtonoho. <sup>15</sup> I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofosofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo Anitu sohwo kako sekwoe wonyo wae meesemofoneho.

*Jisas wosopayo manyo'njo humayo so'no hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>16</sup> Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji Mpohune'no huno anga'nohino so'no wopayo manyo'njo nohumentan'ngkuji sekwo a'amu mango'nohinoso simano wonyo ikin'wo'n'ngkohoho hopa humafikutoho. O'o, hofikoe simano wonyo ikinyoso a'amu wonahon'fenti'fi a'amu wop'ingofoho wonalife nolont'fi iwo'n'ngkohofofoho.

Mpohune'maho. O'o, hofikoe yofe'nohini ho'nomayo'ne iwo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofikoe yofe nto ho'noma'mentohofoho so'no hofikoe mpe pa'nyofoho. Mpe pa'nyo nom'neso ahwomomo mauryoho. <sup>17</sup> O'o, sekwo Mpohune'no wopayo manyo'njo humafikujiki sekwoe mijiyomo hwone mijo ehalo'ho'n'ngkujiki sekwoe simanomo mijo fiyatikun'mno. <sup>18</sup> Ose ikujiki a'amu nom'neso kikoo manyo'njo humentan'ngkujiki so'no hofiko huno muyonehoho. O'o, kikoo yo'mayo hiyaso'mo iwo'n'ngkinoso jije Mpohwo a'amu muhwonyo'njo sohwo kako'nohini kohon'ngkuhwosi mpe hopa wokijapmmontonoho.

*Jisas ho'yango hu'meesiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.*  
(Luk 12:33-34)

<sup>19</sup> Olo hwaho lopo sekwoe yo'mayo yo'mayo ho'yango wop'ngoso nohu'meesyikutoho. O'o, olo hwaho lophonjo nangkumeho syuhwosi hwaho ifulohofihwosi ho'yangoso wonyo umo'n'montonoho. Oseso a'amu hufo'nohino yiwo'n'ngkohofoso tojo nowonampekuji hufo uyantifeho. <sup>20</sup> Oso'no sekwoe ho'yango ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopo nangkumeho maswonehoho. Hwaho mifulohofonehoho. A'amu hufo mifitnnehoho. <sup>21</sup> Ango jije ho'yango yo'mayo wop'ngo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

*Jisas a'apahomjo pomponaho so'no hungkuno ulimentisofoho.*  
(Luk 11:34-36)

<sup>22</sup> Sekwoe timoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Timoo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. <sup>23</sup> Timoo pi'n'ngoo'manji sikwo'mjohoo'mo humalofo. Sekwo pompohahopo humalofo soku yahino pi'n'ngoo pi'n'ngoo mafikujiki apa'no sikwo'mjohoo'mo fosyohumafikutoho. Ose ifijoo'manji jije hunomo ni'hu'no sikwo'mjohoo engo mjaofoho.

*Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyonehoho.*  
(Luk 16:13)

<sup>24</sup> Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopoo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoo so'manji syoho ulohofiyoo sohwo kako hwe engo fihumo simeho wop'ngo uyihwosi nom'nihone'no simeho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n'ngkuhwosoo'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Kikoo Anituye syoho so'njiki yo'mayo

hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo kemokosyohumahojoso kiko syoho ito'no mihnnehino.

*Jisas yo'mayoso hi umo'nyo so'no huno pi'n'ingo engo syafisiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.*

*(Luk 12:22-31)*

<sup>25</sup> Oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo sekwoe fosyohumayo so'no huno pi'n'ingo engo syafisiyikuji ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Nakwo mijo peho nanehwono. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n'ingo engo syafisiyikuji ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimonnto. Nakwo songo humalohwoneso wopayo'nohini nyo'netaho. Nakwo a'apaho hi'njo'nwi nem'no manji'mofu iyo'ne'nohinotaho. Awonoho. <sup>26</sup> Sekwo yihufo somo uhwonimno. Hofiko wopuyo hul'wo'n'ingkohofomaho. Hofiko wopayo ango somo wopayo momehu'meesy'wo'n'ingkohoho yohofofoho. O'o, sen'ingkwowho Anitu ahwomomo humaso sohwo kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uy'wo'n'ingkohoho. Sekwo Mpohwo Anitu yihufo sikiyo somne'no wonyoho fiyo mokosyohumaho. I a'amu sokumo Mpohwo wopingo wosemokosyohumamtolaho. Ou, ikono. <sup>27</sup> Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisiyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohoho lososo ne umo'n'imontolo. Awonoho.

<sup>28</sup> Oseso sekwo hwapife nem'no manji'mofu yo'mayo somne'no huno pi'n'ingo engo peho'ne syafisiy'wo'n'ingkohoho. Sekwo wokoso fofu so'no huno fisyafihupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko ne yo'mayoso mojiyof'wo'n'ingkiyohoho. <sup>29</sup> I oso'no ole woselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwapingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkafo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofu we'e somo muyakolofoneho. <sup>30</sup> Ou, oso wokoso fofu sikuno fihumo syohopo lohofososo mo'n'ingkantata a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofu Anitu wonyoangkafo mt'mokuwo'n'ingkiyo somo uhwonontaneso wopingofoho li'wo'n'ingkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. <sup>31</sup> Oso'no sekwo huno pi'n'ingo engo syafisiyikutoho. Sekwo ole likutoho, Nakwo wopayo peho wonantanto. Mijo peho nanehwono. Hwapife peho yanehwono. Ose likutoho. <sup>32</sup> Awonoho. A'amu kengo

hopi'nohinoso hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'ningo pi'ningo syafisyiwo'n'ingkohoho. I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon'ingkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopingo wosemokosyohumamontonoho. <sup>33</sup> I simo'mo Anitu semokosyohumayo so'nji kakoe hon'ingkanu wopingo'ntnno huno fisyafisyiwo'n'ingkuno. Oso'no syafisyiwo'n'ingkuji Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontono. <sup>34</sup> Oso'no yo'mayo mo'n'ingkajo somne'no huno syafisiye'eno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo tango i'mofapiwo'n'ingkisofoho. Mo'n'ingkajo sikuno sohwoe tangoso mo'n'ingka'nefoho. Olo sikuno lomo i'mofaposo tangoso olo sikuno lomnefoho.

## 7

*Jisas a'amu nom'ne somo wonyo ulohoho'ne hungkuno ulimentisofoho.*

*(Luk 6:37-38, 41-42)*

<sup>1</sup> Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. <sup>2</sup> Sekwo nom'ne somo yo'mayo ulohofiwo'n'ingkohoho so'no oso pa'nyoso Anitu waselohomontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uyiwon'ingkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

<sup>3</sup> Kiko jije hnn'ingkwa'wehwoe timomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso momeho'namo'nyo sohwo <sup>4</sup> kiko jije hnn'ingkwa'wehumo ole pone'no ulalokuno. Ngko jije timomo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mne'no yohono. Ose ulohoji pipi uyimonto. <sup>5</sup> Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko timo ito'no uhwon'ingkohoji hwangu jije hnn'ingkwa'wehwoe timomjo hintalinyo we'eso wae fyo.

<sup>6</sup> A'amu hon'ingkanu wonyo'njo siwojo pa'nyo somo Anituye hungkuno wopingoso nolutihwafikutoho. Lutihwafijomanji hofiko ikinjaofikuji woselantifeho. Sekwo sekwoe nijwo yo'mayo wopingoso hwahomo honahufijomanji yahu hwotoho hulimo lifitnnoho. Oso pa'nyo a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewon'ingkohoho somo Anituye hungkuno nulikutoho.



*Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.*  
(Luk 11:9-13)

<sup>7</sup> Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayo wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentaningkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwaningo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho. <sup>8</sup> A'amu hopi'nonohinosa Anitumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwaningo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

<sup>9</sup> Ou, sekwoe hwe fihwoe mehomi kaningkwohumo wopayo ntape ulososo kaningkwohwo sojo uyimtolaho. Awonoho. <sup>10</sup> Ou, hwomu fihwo kaningkwohumo inanku ntape ulososo kaningkwohwo homa wonyo umtolaho. O'o awonoho. <sup>11</sup> Oseso sekwo honingkano wonyo'njo huhwasi sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyiwon'ningkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohomo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho.

<sup>12</sup> A'amu nom'neso sekumo wopingo wonalohopife semo'n'ngkiso'manji e'wa, sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno. Sekwo oso hiso ifijoso Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwanjiye hungkuno hwapingo somo uningkwantifeho.

*Jisas angu songo ne'no humayo'ne hoku'yo we'e so'no ulimentisofoho.*

(Luk 13:24)

<sup>13</sup> Sekwo soku hoku'yo we'e somo fohumno. A'amu tohino mayo'ne honingkanoso engofoho. Oso honingkano engo homo somo a'amu pi'ningo engoso tifi iningkowalokwofo. <sup>14</sup> Honingkano songo ne'no humayo'neso we'efoho. Hoku'yoso engo'maho. Olo honingkano homo somo yafe engo pa'nyo so'mo syoho engo wo'nnyofoho. A'amu anga'no anga'no oso honingkano somo wotipemantife'no yalokwofoso tifi iningkowalokwofo. Oso hoku'yo we'e homo somo sekwo fohumno.

*Jisas a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no hungkuno limentisofoho.*

(Luk 6:43-44; 13:25-27)

<sup>15</sup> Sekwo A'amu Anituye hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji mesyilutihwayo somne'no i'waho ito'no fiymno. Oso a'amu hiso hofikoe a'apaho sohohta'ni

wopɪngofoho. I sɪmeho ajwomo'mo pisakino'njofoho. Oso a'amu hiso hofɪko sɪwojo pa'nyofoho. Sekumo wonyo wosemokantife'no yalokwofo. <sup>16</sup> Yo'mayo honɪngkano imofɪwo'nɪngkohofoso sekwo uhwonɪfijos hofɪkoe hwapɪngoso huno waseyono. Kɪko iyo hiyayo yongo'njo nontɪmjoso ipisayo me'wampe'njo wamjɪmtaho. Awonoho. Solongkoyo sayo pa'nyoso kakoe iyo nontɪmo unto'nawo'mtonoho. Oso iyo hiyayo ipisayo ane'njo pa'nyoso a'amu honɪngkano wonyo'njo somta'ni hungkuno wopɪngo upo'nantantaho. Awonoho. <sup>17</sup> Oso pa'nyoso iyo wopɪngoso ipisayo wopɪngo unto'nɪmontonoho. Iyo wonyoso ipisayo wonyo unto'nɪmontonoho. <sup>18</sup> Iyo wopɪngoso ipisayo wonyo unto'nɪmonto'maho. Iyo wonyoso ipisayo wopɪngo unto'nɪmonto'maho. <sup>19</sup> Ou, iyo ipisayo wonyo into'nyoso hofɪko nolofekuji tohomo wolofefantifeho. <sup>20</sup> Oso'no a'amu hwasyo hungkuno'njosofe honɪngkanomo uhwonɪngkuji hofɪkoe hwapɪngoso sekwo huno waseyono. Setenɪyefoho. <sup>21</sup> Sekwo huno ole syafɪsyɪkutoho. Hwe moya'mi hopi'nonohiniso hofɪko ngkimo ole ntɪwo'nɪngkohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, ose ntɪwo'nɪngkohofoso Anɪtu mokosyohumaso ango sopo nohufɪtnnefoho. Ose syafɪsyɪkutoho. Nɪhu'no awonoho. A'amu fihwo kako nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tɪfi inɪngkaweso sohwo kako Anɪtu mokosyohumaso ango notɪpɪhwononefoho. <sup>22</sup> Oso Sɪkuno Engo hungkuno ikwolofone somo hwe moya'mi pi'nɪngo engoso ole ntɪfitnnefoho, Hwe Engo sohwo, nakwo a'amu somo jɪje hungkuno wopɪngo lutɪhwawo'nɪngkuhwone'nwoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnname'nnyo somo jɪje yofe lontaneso towahuno wonyo somo wae yaofɪwo'nɪngkuhwonefoho. Nakwo jɪje yofe lontaneso yo'mayo wonyoangkafoso a'amumo utɪhwayone iwo'nɪngkuhwone'nwoho. <sup>23</sup> Ose ntɪfijos ole ulɪmnefoho. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. O'o wonyo imotofo kuyoho. Ngko'njopo nohumafɪkutoho. Noho fohumpopmno.

*Jisas ango moja yahino hufa'uyo so'no ulɪmentisofoho.*

*(Luk 6:47-49)*

<sup>24</sup> A'amu fihwo olo nje hungkunolo nupa'nɪngkuhwosi tɪfi inɪngkaweso sohwo kako hwe huno wopɪngo'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo kako ango hwaho wopɪngopo molinyo hweho. <sup>25</sup> Ango wopɪngopo nomolahonɪngki ifoyo syonto mijo ifofayo yonto tɪ'mayo yokumpohn'nyo yonto oso ango homo somo ifofo mojwohojwafefoho. O'o, ango hiso hwaho wopɪngopo molinyo so'no mopɪwasyonehoho.

<sup>26</sup> A'amu nom'nihwo olo nje hungkunolo nupa'n'ingkuhwosi tifi monn'ingkaposo sohwo hwe huno'maso sohwo ango wosohopo molinyo sohweho. Hwe huhwo sohwo mijo tafepo kakoe ango nomolahon'ingki <sup>27</sup> ifoyo engo syonto mijo ifofayo yonto ti'mayo ikwato lohofonto ango nontimo jwohojwoho'namo loho'mentisoso p'wahu'mentisofoho. Oso ango nop'wasyonto pomuyo engo ho'n'imentisofoho. Nje hungkuno osohpeho.

<sup>28</sup> Jisas ose ulahon'ingki a'amu nupa'nontifi kakoe hungkuno so'no yomo imentohofofoho. <sup>29</sup> Hwap'ingoso hofiko a'amu hon'ingkano hungkuno luti'hwamotofo sohwa oso pa'nyo hwa'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwap'ingo wo'nnyo hweho. Ose limentohofofoho.

## 8

*A'amu a'apaho uyo wonyo'njo sohomo Jisas wop'ingo umokumentisofoho.*

*(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)*

<sup>1</sup> Jisas kako hwofiki'nyo sopo nuliko'manto womentisoso a'amu pi'n'ingo engo kakimo tifi in'ingkawomentohofofoho. <sup>2</sup> Osohonta hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo Jisasimo nu'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo wop'ingo wan'mokumo liso'manji jije yokumpohn'nyoso hoponoho. <sup>3</sup> Ose ulahon'ingki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou, wop'ingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wop'ingo hmno'nyo. Ose ulahon'ingki hwe huhwo sohwo wop'ingo komo'no imo'n'imentisofoho. <sup>4</sup> Wop'ingo imo'n'ingkahon'ingki Jisas ulimento, Upa'nyo. Kiko olo hilo so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, komo'no nuhuji a'amu tajo ango syoho'njo sohomo jije a'apaho wop'ingo loso uti'hwaho. Noko-hon'ingkuhwosi kiko hohonta Mouses yo'mayoso limentiso hopaso Anitumo uyohojayo. Jije mnokino moi'wo imo'nyo so'no isamoyokafoho. Oso hiso'no a'amuso uhwon'ingkuji jije a'apaho uyo wonyoso wop'ingo imo'n'ingki so'no huno wosyofisyantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

*Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.*

*(Luk 7:1-10)*

<sup>5</sup> Jisas hwaho Koponeyanne'no womentisoso oso hopo sopo hwe fihwo yofe engo'njo a'amu Loum sofe a'amu itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo Jisasimo nu'manto hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, <sup>6</sup> Hwe Engofo, nje syoho ntohofiyo sohwo kako mnokino uya-hon'ingki ango'mo fosyohumaho. Kakoe a'apaho songo

songo miyo'njo yonto tohino mikun+imposo umnalofoho.  
 7 Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko nu'mo wop+ngo umokumo.

8 Ose ulahon+ngki ul+mento, Hwe Engofu, oso'ne'maho. O'o, kiko nje angomo ko swapihneso ngko hwe wop+ngo hwo'nnye ango'maho. O'o, kiko hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntohofiyo sohwo kako wop+ngo umo'nono. 9 Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwo enjwa'mo humale so'no ngko hof+koe hungkunomo tifi ito'no in+ngkawo'n+ngkohe hwo'nyoho. U, hof+koe ngko huhwo'nimo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano ul+'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohwo oyomo ul+'me'no kako wapmmontonoho. U, ngko nje syoho ntohofiyo fihumo, Olo syoho fiyo ul+'me'no kako syoho uy+montohono. Oseso kiko hungkuno'nohini ulohoho'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiyo sohwo wop+ngo umo'n+montonoho. Ose ul+mentisofoho.

10 Ose ulahon+ngki Jisas yomo yonto kakoe inomokomoyo sohwo ul+mento, Hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. Ngko a'amu Is+lael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. 11 Upa'n+mmo. Hwe moya'mi hungkuno kengo kengo'njoso An+tu a'amumo esemokosyohumayo sopo nosyukuji hof+koe sekwoe seyakwosa Ap+loham+yo Aisakiyo Jekoupiyo oso hwanji nohumaf+kujoso wopayo non+fitnnefoho. 12 I, A'amu Is+lael Ap+loham+ye imu fehohnjo soku esemokosyohumayo sopo nta'ni An+tu kako sekumo wae yasemofososo sekwo sikwo'mjoho'mo foyohumantokutne kuyoho. Oso hopo sopo foyohumaf+kujosi sekwo hul+ngkwajingo ifaloho'n+ngkuji humotaho engo lifitne kuyoho.

13 Kakoe inomokomoyo sohwo ose ulonto hwe yofe engo'njo sohwo ul+mento, Kiko simeho hi'ntnnono ngkimo ntape so'no yo'mayo so'no kumo'n+ngkisoso wakiloho'monnoho. Ose ulahon+ngki oso hohosohonta syoho ulohofiyo sohwo wop+ngo imo'n+mentisofoho.

*Jisas Pitafe konemimo wop+ngo umokumentisofoho.  
 (Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)*

14 Oseso Jisas Pitafe angomo noswonto uhwon+mentisoso Pitafe konemi a'apaho tohomtnno'njosi saho foyowentan+ngki uhwononto 15 kakoe ahomo nupm'mokahon+ngki a'musi kakoe a'apaho toho mtanoso moi'wo imo'n+ngkahon+ngki a'musi kako nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

*Jisas a'amu pi'n'ingo engo somo wop'ingo umokumentisofoho.*

*(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)*

<sup>16</sup> Oso s'ikuno ne so'nji a'amuso hof'iko hwe moya'mi towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo Jisas nohumentanjopo motapmmmentohofofoho. Nomotopahon'ingkoifi Jisas hungkuno lonteso towahuno wonyo somo wae yaofonto a'amu mnokino'njo hopi'nonohino somo wop'ingo umokumentisofoho. <sup>17</sup> Oso hohosohonta oso hungkuno An'itu Aisaiya sohomo uyahon'ingki lut'hwamojo sohwoe hungkunoso ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno hiloso ole, Kako nakwoe mnokino wonyoso wae enao'mentisofoho. Nakwoe yo'mayo tangoso kako ma'mentisofoho.

Oso hungkunoso Aisaiya hohonta l'imentisofoho.

*A'amu fihwo Jisas'imo un'ingkamo l'imentisofoho.*

*(Luk 9:57-60)*

<sup>18</sup> Jisas kako a'amu pi'n'ingo engo kakimo ifeehu'mo y'mahon'ingkoifi uhwononto kakoe inomokomoyo sohwo ul'imento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'nne'no wowekehvano. <sup>19</sup> Ose ulahon'ingki hwe fihwo hon'ingkanohungkuno lut'hwawo syoho'njo sohwo Jisas'imo ul'mantoul'imento, Nje Lont'hwawo sohwo, k'iko ango nt'i'mno usoso ngko t'ifi wokin'ingkamonnoho. <sup>20</sup> Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Sikis'wojo sohwa hof'iko hof'ikoe sokimo hi'njo hwafoho. Y'ihufo sohwa hof'iko hof'ikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho foyawe'neso ane hwo'nyoho. <sup>21</sup> Ose ulahon'ingki nom'ne hwe Jisas'imo in'ingkawowo'n'ingkiso sohwo Jisas'imo ul'imento, Hwe Engofo, ngko huhwo'ni t'ifi wokin'ingkapmmonnoho. I oso'no s'imo'mo ngko nje mpohwo kaki'no pi'n'imomo ijopij'syasi'mo pe-eso. Wop'ingotaho. <sup>22</sup> Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Awonoho. A'amu ngkimo t'ifi monn'ingkap'ifijoso hof'iko ujobijisyahufe. K'iko ne'no nn'ingkape.

*Jisas ifofo engo somo moi'wo hmmo'nyo ul'imentisofoho.*

*(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)*

<sup>23</sup> Ose ulonto Jisas yofayokinomo nokotosahon'ingki kakoe inomokomoyo sohwa t'ifi in'ingkamentohofofoho. <sup>24</sup> Yofayokinoso mijopo nowentan'ingki mijo ayoso hwofiki'nyo pa'nyo imo'nonto yofayokinomo ufehu'mokahumonto yahon'ingki Jisas kako saho humofosyawentisofoho. <sup>25</sup> I inomokomoyo sohwa hof'iko Jisas'imo komo'no ul'ikafont'ifi ul'imentohofi, Hwe Engofo, fonefo'maho. We'enepe nakwoe yofe moi'wo

umo'nantane'no yalokuhwono. <sup>26</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo iyoho peho'no sen'ngkohoho. Sekwoe s'meho hi'ntnnonoso we'e'njo hwasoho. Ose ulonto nol'kafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahon'ngki mijo apa'no songo songo miyo'njo n'hu'nahone lifawo'mentisofoho. <sup>27</sup> Inomokomoyo sohwa ose uhwonont'ifi yomo yont'ifi hnn'imentohofi, Olo hwe lohwo peho sohwo. Ifofo'nji mijo'nji kakoe hungkunomo haloho'nohini yohoho. Ose hnn'imentohofofoho.

*Jisas hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'umo wae yao'mentisofoho.*

*(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)*

<sup>28</sup> Jisas mijo ayo somo nongkihnta'ni hwaho Ngkatola sopo i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta hwe towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'u u'ma'mentisiyefoho. Oso hwe sohwa'u hiko a'mopijohino sopo humohumantisiyo hwa'u pmentisiyefoho. Oseso oso hwe sohwa'u towahuno n'hu'no wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'u a'mopijohino hon'ngkano somo wopanjit'kenont'ifi a'amuso iyoho un'imojofoho. <sup>29</sup> Osohonta siko Jisas'mo joho mohm'no lonji ul'imentisiyo, K'iko An'tuye Hwomu Ne hwosoho. K'iko nekumo peho weloho'mne'elo. Nekwoe s'kuno mmo'nyofoho. K'iko nekumo tohino wejapmmonne'no lapohino. Ose ul'imentisiyefoho. <sup>30</sup> Hopo sopenjo yahu pi'n'ngo engoso kengo nompo humant'ifi mno humijohofofoho. <sup>31</sup> Oseso towahuno wonyo sohwa Jisas'mo ul'imentohofi, K'iko wae wena'o'mji'manji k'iko oso yahu pi'n'ngo engo nongkwanjo nompono fonehwajo. Nakwo yahu somo weuhinnaofano.

<sup>32</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, E'wa, sekwo mpan'imno. Ose ulahon'ngki towahuno wonyo hiso oso hwe hufa'uyo sohwa'umo ul'iko'mant'ifi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho. Ehuhnaofahon'ngkofi yahu hiso hof'iko hano kunto kunto'no went'ife iwo'mangomo mt'iku'nont'ifi mijo ayomo n'hu'nahone mehulo'mentisofoho. Nomehulofahon'ngki mijomo poyo imo'n'imentohofofoho.

<sup>33</sup> Oso yahu mokosyohumayo sohwa angopono komo'no went'ifi oso hungkuno hopi'nonohinoso ul'imentohofofoho. Hof'iko mpoyo hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohwa'umo yo'mayo u'ma'mentiso so'no humalohofofoho. <sup>34</sup> Osohonta a'amu ango hopo sopenjoso hof'iko Jisas humentanjopo noswo'nont'ifi Jisas'mo nuhwonont'ifi hungkuno ole ul'imentohofi, K'iko

nakwoe hwaho lopo nofosyohumahofoho. Nom'ne angopono fiwano. Ose ulimentohofoho.

## 9

*Jisas hwe sife aho pe'nnyo sohomo wopingo umokumentisofoho.*

*(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)*

<sup>1</sup> Jisas yofayokinomo kotasonto ayo momingo somo ku'mokwawento kakoe ango hwapingo sopo i'mofamentisofoho. <sup>2</sup> I'mofaohwahonngki a'amuso hofiko hwe nom'ne sife aho pe'nnyo sohwo kakoe ijempohopo'nohini saho fosyawowo'nngkiso sohomo Jisasyepono itokwopmmentohofoho. Itokwopahonngkofi Jisas kako uhwonmentisoso hofiko kakine'no simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyohonngkofi uhwononto Jisas oso a'amu mnokino'njo sohomo ulimento, Nje hwomu sohwo, kiko iyoho kinngkuhwoloho. Ngko jije honngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

<sup>3</sup> Ose ulahonngki a'amu honngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwa nohumantifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo sohwo kako Anitu pa'nyo pojyalofoho.

<sup>4</sup> Ose hnnngkahonngkofi, hofikoe hunoso Jisas kako huno moi'wonoho. Oso'no Jisas ulimento, Sekwoe simeho mo'mo huno wonyoso peho'no syonifisyantokwofo. Ole losyonifisyantikwofo, ngko a'amufe wonyo wae meeofonehoho losyonifisyantikwofo. <sup>5-6</sup> Anitu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nihwatmentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe honngkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jije honngkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simeho mo'mo muhwonfitne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni uti'hwanyopo seti'hwahm'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ulimento, kiko nolikafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano. <sup>7</sup> Ose ulahonngki hwe huhwo sohwo nolikafonto kakoe angomno umentisofoho. <sup>8</sup> Nowahonngki hwe moya'miso nuhwonontifi iyoho unngkahonngki hofiko ole limentohofi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo engoso olo pa'nyo loso hwe lohomo uyohoho. Huno ose uyahonngki hofiko Anituye yofe ho'noma'mentohofoho.

*Jisas Matiyumo uhwosopo'mentisofoho.*

*(Mak 2:13-17)*

<sup>9</sup> Oseso Jisas hano wento uhwonimentisoso hwe fihwo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Matiyu. Oso hwe huhwo sohomo Jisas nuhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nnngkape. Ose ulahonngki Matiyu nolikafonto tifi inngkamentisofoho.

<sup>10</sup> Jisas Matiyuye angomo nohumentanngki a'amu nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo honngkano wonyo'njo sohwanji a'amu wonyo honngkano'njo nom'ne so'nji nohumentanngkofi hofiko Jisas'nji kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo nimentohofofoho. <sup>11</sup> Nonontanngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa nuhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwaro ulimentohofi, Sekwoe Hwe Engo lohwo kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo lohwanji a'amu wonyo honngkano'njo lo'nji wopayo peho'no nalofoho.

<sup>12</sup> Ose ulahonngkofi Jisas nupa'nonto pahnnimo hungkuno ulimento upa'nimno. A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnehofu. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. <sup>13</sup> Oso pa'nyoso ngko a'amu honngkano wopingo'njo hwona'nyoho liwo'nngkohofu somne'no johu lutimayo'ne pmentohe hwonimaho. O'o, ngko a'amu honngkano wonyo'njo somne'no pmentohe hwo'nyoho. Sekwo Anituye hungkuno somne'no huno waseyono. Hungkuno ole, Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofu so'no nimonngkohoho. I sekwo ngkine'no hwomtame ko tohfontifi nom'ne a'amu somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho. Oso hungkuno somne'no huno waseyono.

*Jisas kakoe yahino songo'nji hohontajo yahino so'ntnne'no ulimentisofoho.*

*(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39; Joun 3:29-30)*

<sup>14</sup> Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwa Jisasimo u'mamentohofofoho. Nu'mantifi ulimentohofi, Nakwo'nji a'amu Falisi sohwanji wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso inngkawowo'nngkuhwonefoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo minngkayo'njo peho'no yalokwofo.

<sup>15</sup> Ose ulohonngkahonngkofi Jisas pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako ape songo mayo sohonta osohwo kakoe a'amu'nji nohumahwosi hofiko simeho tango'nji wohumantifi taho. Awonoho. Hofiko simeho wopingo'nji wopayo engo wonantifeho. I oso'no hwangku oso hwe ape



maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasy+kujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikuji wosopayo manyo'njo uyantifeho. Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento,

<sup>16</sup> Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'eso nomahwosi tontamo somo lojwohofojasi lohofihwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho.

<sup>17</sup> Ose ulonto pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, Ou, a'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lhwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Ihwoni. Yahino hohontajo so'nji songo so'nji nem'no hu'mingoso ito'nohino'maho.

*Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe mumo songo ulika'mentisoso a'mu fisi kako Jisasiye manji'mofomo pm'mokumentisosi'nji wopingo umokumentisofoho.*

*(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)*

<sup>18</sup> Jisas oso hungkuno hiso ulontanngki hwe yofe engo'njo sohwo Jisasi'mo u'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Nje mu olohonta nto pe'nngkohoho. I oso'no kiko nopohoji kakimo jije ahaso fikisyusyo. Kako apa'no songo wolikafono. <sup>19</sup> Ose ulahonngki Jisas nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwanji hwe huhwo sohomo tifi inngkamentohofofoho.

<sup>20-21</sup> Nowentanngkofi nom'ne a'musi Jisasi'mo inngkawomentisofoho. A'musi imoiho ne'no yontanngki soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. Oso a'mu hisi kako Jisasi'mne'no hnnimento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wopingo umo'nimonnoho. Ose hnnonto kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwapife tokwajo somo aho upm'mokumentisofoho.

<sup>22</sup> Nopm'mokahonngki Jisas ikinjamo lohofonto a'mu simo nuhwononto ulimento, Nje mufo, jije simeho wopingo wakumo'nono. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no wopingo nto imo'nngkino kiyoho. Ose ulahonngki oso hohosohonta a'musi wopingo imo'nimentisofoho.

<sup>23</sup> Oseso Jisas kako nowento hwe engo sohwoe an-gomo swonto uhwonmentisoso a'amu hofiko te somo hmpehmpe lontanngkofi a'amu wosofe ho'nowentanngki

nuhwononto <sup>24</sup> Jisas ulimonto, Sekwo mpanimno. Mu we'lesi poyo'maho. Kako saho fosyaweho. Ose ulahonngki hofiko Jisasimne'no tikafo ujimentohofofoho. <sup>25</sup> Tikafo ujimentohofoso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni uhwajonto humentisofoho. Noswonto oso mu sopiye ahomo nomahonngki mu sopi lika'mentisofoho. <sup>26</sup> Lika'mentiso so'no oso hungkuno hiso ango'meemo ho'nimmentisofoho.

*Jisas hwe timpinyo sohwa'umo wopingo umokumentisofoho.*

<sup>27</sup> Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto nowentanngki hwe timpinyo sohwa'u Jisasimo tifi inngkawenji joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono. <sup>28</sup> Ose ulahonngki Jisas kako angomo swahonngki oso hwe timpinyo sohwa'u Jisasimo u'mahonngki Jisas ulimonto, Ngko sikimo wopingo semokiyo so'no simeho hi'ntnnono lontapisiyo. Ose ulahonngkahonngki ulimentisi, Ou, Hwe Engofo, eno. <sup>29</sup> Ose ulahonngki Jisas sikoe timopo aho kisasyonto ulimonto, Siko ngkimo sikoe simeho hi'ntnnono ntapisiyo'manji yo'mayo siko nose'mo'nngkisoso wose'mano. <sup>30</sup> Ose ulahonngki sikoe timo honimmentisoyefoho. Oseso Jisas sikimo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimonto, Upa'ninyo. Wopingo semokohe so'no nom'ne a'amu fihumo nulohosiloho. Ose ulimentisofoho. <sup>31</sup> I oso'no siko mempo hohnta'ni noswonji yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho ae'mo a'amu somo ulimentisoyefoho.

*Jisas hwe iloho'nnyo sohomo wopingo umokumentisofoho.*

<sup>32</sup> Oso hwe huhwo sohwa'u nosontanngki a'amu nom'ne sohwa hofiko hwe iloho'nnyo towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohomo ipemotapontifi Jisasiyepo umentohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwo hwe sohomo mampi'nyo mesyimokumentisofoho. <sup>33</sup> Oseso Jisas oso hwe sohwoe towahuno wonyo wae yaofahonngki kako hungkuno limentisofoho. Hungkuno lahonngki hwe moya'mi hofiko yomo yontifi huno pi'ningo syafihu'mentohofi, Hohonta olo yahino loso a'amu Isilael hn'nimo m'mofape'njo imojofoho. <sup>34</sup> Ose lahonngkofi a'amu Falisi sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engoso Setenyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose ulimentohofofoho.

*Jisas kako hwe moya'mimne'no hitoho ulo'mentisofoho.*

<sup>35</sup> Oseso Jisas ango'meemo nowento a'amu sofe tajo ango somo kakoe hungkuno Anitu a'amumo umokosyohumayo

so'no lutihwanto a'amu wonyo'wonyo mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho. <sup>36</sup> Jisas hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo uhwonimentisoso yo'mayo tango engo'njo a'amu somo u'mahon'ngki yokumpohn'nyo ufo'ma'nyo'neso anefoho. Yahu kakwo'yohwo ane pa'nyofoho. Ose uhwononto kako hitoho ulo'mentisofoho. <sup>37</sup> Hitoho ulofahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo pahnnimo hungkuno ulimento, Wopayo syoho sponjo pi'n'ingo engoso toyo nto imaho. I oso hiso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. <sup>38</sup> Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'n'ngkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiyo'ne jomo ulimno. Ose ulimentisofoho.

## 10

*Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofefoho.*

*(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)*

<sup>1</sup> Oseso Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo joho ulahon'ngki hofiko nuhu'mokahon'ngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyoso yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'apahomjo towahunu wonyo wae yaofone so'nji a'amu mnokino'njo so'ntnne'no wopingo umokiyo'ne so'nji uyimentisofoho

<sup>2</sup> Oso inomokomoyo (*apousel*) aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe olenoho. Simo'mjoso Saimouniyoho. Saimoun huhwo kakoe nom'ne yofe olenoho. Pitafoho. Nom'nihwo Entilu, Saimoun Pitafe kon'ngkwa'we hweho. Nom'ne sohwa'u Jemis'nji kon'ngkwa'wehwo Jouniyoho. Oso huhwo sohwa'u Sepetiye hwomu hwa'uyoho.

<sup>3</sup> Nom'nihwa'u ole, Filipi'nji Mpatoulom'iyu'njoho. Nom'nihwa'u Toumas'nji hamniyoho mayo syoho'njo sohwo Matiyu'njoho. Nom'ne Tatiyos'nji Alifiyos'ye hwomu Jemis'njoho. <sup>4</sup> Nom'nihwa'u Saimoun Selout'nji Jutas Isikaliyout'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasimne'no tokoyo'ofu yonto a'amu Jisasimo fonjasiyo'ne sohwafe aho mo uyimentisofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo syoho uyimentisofoho.*

*(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)*

<sup>5</sup> Jisas oso hwe aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u huhwo sohwamo hungkuno ulonto uhwatimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho. Sekwo a'amu temtitofu kengo sofe ango sopeno'no ango Someliya sopeno'no nukutoho.

<sup>6</sup> O'lo, a'amu Isilael'nohino sofepono fiwanimno. A'amu

Isilaeliso hofiko yahu isi-peemofa pa'nyo honing-kano'no tipeelokwofo. <sup>7</sup> Sekwo nukuji hungkuno ole so'no ulimno. Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sikuno mofonepo nto imo'nimaho. Oso'no ulimno. <sup>8</sup> Sekwo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokukuji a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafikuji oso mnokino uyo wonyo'njo (*lepila*) wopingo imo'ningkujo'no towahunu wonyoso wae hmpopmno. Olo yokumpohn'nyo loso hamniyoho'njo mahofomaho. O'lo, ngko sejapohefoho. Oso'no sekwo olo yokumpohn'nyo lo'nji yo'mayo uyifijoso hamniyoho momaso'njo uyantifeho.

<sup>9</sup> Sekwo hamniyoho ki'yo'nji nomokaho'ningkutoho. <sup>10</sup> Sekwo yo'mayo ho'yo nomokaho'ningkutoho. O'lo, manji'mofa nom'neso sifikwongo fosyo nom'ne so'nji mno hwanji nomokaho'ningkutoho. Awonoho. A'amu syoho yoso sohwo kakoe wopayo nyoso wotipema'montonoho.

<sup>11</sup> Oseso sekwo ango engo fipo ufijo'manji ou, ango wele fipo ufijo'manji osopo sekwo timo ito'no uhwoningkuji oso ango hopo sopo hwe wopingo ito'nohinoso tihwo kofosyohumaho, uhwonifijoso oso hwe wopingo sohwoe angomo fosyohumano. Oso ango hopo sopo ne'no nohumafikuji wohumpeeno likujoso oso hwe huhwo sohwo'nji fosyawentifijo sohwaso fohumpopmno. <sup>12</sup> Oseso oso ango homo somo hufijoso sekwo oso hwe moya'mi angomjo somo ole ulimno. Nakwoe a'amu soku Anitu wopingo waselohofono. <sup>13</sup> Ose ulahoningkuji hofiko Anituye hungkuno upo'nano lifijo'manji hofikoe simehoso ito'nohinimani sekwo simeho pompenjiyoso oso a'amu somo uyifijoso hungkuno simo'mo nto ulifijoso nehopi umo'nimontonoho. I oso hiso'no hofiko Anituye hungkuno nakwolaho lifijo'manji sekwoe hungkuno wopingoso nom'ne ango pone'no motawomno. <sup>14</sup> Hwe fihwo kako kakoe angomno mipesemotayo'njo yihwosi Anituye hungkunomo haloho maseposo'njo ifijo'manji oso hopo sopo nuliko'mafikuji hopo sopenjo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentaningkuji oso hintalinyo hiso wae feemo'nimno. Oso homo somo sehoningfijoso huno ole uyimontonoho. Hungkuno haloho maposo'neso hungkuno tango'njo weho. <sup>15</sup> Upa'nimno. Nje a'amu sohwaso, ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amuso yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofone sohonta oso ango hufa'u sopo Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutom'nji Ngkumoula'nji

a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

*Yo'mayo tango i'mofape-e'ne hungkunofoho.*

*(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

<sup>16</sup> Upa'n+imno. Ngko sekumo sehwojalokweso sekwo yahu osyuyo pa'nyo hwasoho. A'amu sikisiwojo pa'nyoso wonyo wosemokantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo yo'mayo ifijo so'no huno ito'no syafisy+kuji nom'ne somo wonyo mulohofe'njo fiy+imno. <sup>17</sup> Sekwo yo'mayo yo'mayo a'amu selohofone nosel+kujo'no huno ito'no fi+syafi+hupmno. *Kaun+sol+injopo ipesemotafitnnoho.* Hofiko tajo ango somo hwaningo sefongkupitnnoho. <sup>18</sup> Hofiko ngkimo simeho monje wensyano likuji hofiko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu temtifo kengo so'njimo nje hungkuno wolut+hwantifeho. <sup>19</sup> Hofiko sekumo hungkuno'no ipemotasewofijo sohonta sekwo iyoho sen+ngkuhwaloho. Huno ole syafisy+kutoho. Hofiko hungkuno nalohon+ngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisy+kutoho. O'o, ofaholohumo An+tu hungkuno nol+fitnneso woloset+hwamtonoho. <sup>20</sup> Sekwoe hungkuno'maho. O'o, sekwoe Mpohwoe Towahuno sohwo sekwoe mango mta'ni hungkuno wal+montonoho.

<sup>21</sup> Hwangku sohonta a'amuso kon+ngkwa'wehumo hungkuno liwo'n+ngkohofa sopono ipemotakuji osopo hungkuno likuji nofonjahufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kan+ngkwowho'ya'umne'no mangohwa imo'n+ngkuji fonjahufitnnefoho. <sup>22</sup> Oseso a'amu hopinono sekumne'no simeho tohino mikun+imposo umnonefoho. Hwap+ngoso nje yofeso sekumo weho. Oso'no a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan+ngkuhwosi sikuno ae'uyo sohonta An+tu kako oso hwe sohwo ut+ma'montonoho. <sup>23</sup> Ango fipo hofiko fonjofepmnasemof+kujo'no sekwo nom'ne angopo hiyaso fiwan+imno. Ngko nehopi wasel+monne'no yohono. Sekwo a'amu Is+lael sofepono nowentan+ngkuji syoho moi'wo mmo'nyo'njo yontan+ngkuhwosi A'amufe Hwomu wapmmontonoho.

<sup>24</sup> Hwomu sikule syoho iwo'n+ngkiso sohwo kako a'amu kakimo lut+hwawo'n+ngkiso sohomo uyakolo'montolaho. A'amu nom'ne somo umokosyohumayoso kakoe syoho ulohofiyoso kakimo muyakolofonehoho. <sup>25</sup> Yo'mayo lut+hwayo sohomo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe sikule syoho iwo'n+ngkohofa sohwo umo'n+montonoho. Yo'mayo hwe nom'ne sohwo umokosyohumayo sohomo

i'mofapososo oso pa'nyo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo umo'n+montonoho. Hofiko ango kakwo'yohwo sohumo sitofo ole ulimentohofi, Jije yokumpohn'nyo Seten mta'ango hwosoho. Ose ulimentohofi so'no hofiko kakoe mehomi sohwamo hungkuno wonyoso yakolo ulohofonefoho.

*A'amu kako Anitu ne sohune'no iyoho unono.*  
(Luk 12:2-7)

<sup>26</sup> Oso hiso'no sekwo hofikine'no iyoho seningkuhwoloho. Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwangku utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n+ngkohofi hungkuno hiyaso'mo lonti+feso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo utihwa'nyopo i'mofap+hwoso'no a'amu timo uhwonantifeho. <sup>27</sup> Hungkuno hiyaso'mo sel+maleso sekwo mofehi'nyo lahon+ngkuhwosi filikuno. Hungkuno hofiyoka upa'n+ngkohofoso sekwo utihwa'nyopo mango engo'nji filikuno. <sup>28</sup> A'amu jije a'apahomo kufongkiyo so'no iyoho kin+ngkuhwoloho. Hofiko jije a'apaho'nohini wokufonjantifeho. Jije huyo'mangoso mofonjakohufitnehofo. O'o, Anitune'no iyoho wakinono. Kako jije a'apaho'nji jije huyo'mango'nji tikanomo m+hwajososo hoponoho.

<sup>29</sup> Yi'hufu we'e sohwa'umne'no a'amu hamniyoho touya anga'no mpe iwo'n+ngkohofofoho. I oso yi'hufu hiso'no kako poyo pe'nyo so'no sekwoe Mpohwo Anitu kako huno uyohoho. Mpohwo kako yi'hufu so'no nope'n+ngkuhwoloho lososo yi'hufu huhwo sohwo mape'nonehofo. <sup>30</sup> Sekwo soku, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofu nto limentisofoho. <sup>31</sup> Oso'no sekwo poyo semokiyo sohwamne'no iyoho seningkuhwaloho. O'o, oso yi'hufu ni'hu'no we'e Anitu in+ngo mamofe'njo hofiyo mokosyohumawo'n+ngkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

*Jisasiye yofe yoloho lijwafo'ne hungkunofoho.*  
(Luk 12:8-9)

<sup>32</sup> A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. <sup>33</sup> I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjan+mofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hohujo ikinj+mo'mnefoho.

*Jisas pmmmentiso so'no ikujoho i'mofapmmentisofoho.*  
(Luk 12:51-53; 14:26-27)

<sup>34</sup> Ole losyonifisyantikwofo. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofone pmmmentiso hweho. O'o, ngko ikujoho moi'wo imo'nyo'ne pmmmentothe hwonimaho. Awonoho. Ngko a'amu husilofone pmmmentohefoho. <sup>35</sup> Ngko olo hwaho lopone'no peso ikujoho ulikafo'ne pmmmentohefoho. Hwomu fihwo kako ngkimo nnngkapihwoso'no kakoe kanngkwowho ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nnngkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nonngkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umonimontonoho. <sup>36</sup> Oso ango afa somjo so'nji oso hopa imonifitnnefoho.

<sup>37</sup> Hwe fihwo kanngkwowho'ya'umne'no umoniwonngkiso sohwo kako ngkine'no umonyoso yakolonnyo mumonyonjo yososo nje a'amu nehwo'maho. Hwe fihwo kakoe hwomu'nji mu sopi ntnne'no simeho umonyoso yakolonnyo umonyo sohwo kako ngkine'no mumonyonjo yososo nje a'amu ne hwo'maho. <sup>38</sup> Hwe fihwo kako kikimo wokinngkapmmo ntoso sohwo kako nje yofe'no poyo imonyo so'no iyoho unoso sohwo kako nje a'amu ne imonyoso hopo'maho. <sup>39</sup> Hwe fihwo olo hwaho lopo humahwosi kako kakoe yahino yokumpohn'nyo kesyohumaso sohwo kako songo humayoso motipihwonone hweho. Hwe nom'nehwo ngkimo tifi nnngkaponto kakoe yahino honaofalokunjo sohwo kako songo humayo'ne notipemane hweho.

*Anitu kakoe a'amu somo wopingo uyo'ne hungkunofoho.*  
(Mak 9:41)

<sup>40</sup> A'amu wopingo selohofoso sohwo kako ngkimo wopingo ose ntohofantofoho. Oso a'amu wopingo ntohofantofonjo sohwo nje Mpohwo nihwatimentiso sohomo oso wopingo hiso ose'nohini uyalofoho. <sup>41</sup> Hwe fihwo Anitu kakoe hungkuno'no uhwatimentiso sohwo a'amu nom'ne oso hwe huhwo sohomo uhwononto syafihu'mento, Olo hwe lohomo Anitumne'no wopingo uloho'mo loso sohwo kakoe angomo hwe huhwo sohomo wopingo umokosyohumasoso oso hwe huhwo sohwo hwe Anitu uhwatimentiso hopa wopingo nomane hweho. Ou, hwe nom'ne kako hwe wopingo sohomo uhwononto hwe wopingo sohomo wopingo uloho'mo loso sohwo wopingo sohwo pa'nyoso kako wopingo nomanefoho. <sup>42</sup> Ou, hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo kako a'amu yofe engo ane pa'nyonjo ngkimo nnngkawowo'ningkiso

sohwo noniwoyo sosayo usontaningkuhwooso osohumo uhwoningkuhwosi Jisasiye a'amumo ufo'ma'mo loso sohwo pompenjiyo mijo noswanyo sopenjoso uyoso sohwo kako wopingo nomane hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

## 11

*Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Jisasiyepono uhwatimentisofoho.*

*(Luk 7:18-35)*

<sup>1</sup> Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo hungkuno moi'wo ulonto kako oso ango hopo sopo uliko'manto nowento antime pi'ningo mofone hopo sopenjo hwe moya'mimo luthwamentisofoho.

<sup>2</sup> Joun impo'angomo nohumanto yo'mayo Jisas imentiso so'no nupa'nonto Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Jisasiyepono lhwatimentisofoho. <sup>3</sup> Luhwojahonngki hofiko Jisasi'mo ulimentohofi, Joun ole nalimaho, Hwe tifi wapmmontonoho ho'nimentiso sohwosilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho.

<sup>4</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo nukuji yo'mayo uhwonngkohofu so'nji nupa'nngkohofu so'ntnno Jounimo ulimno. <sup>5</sup> Uhwonimno. A'amu timpi'nyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo nihu'no wonyo'njoso (*lepila*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'nngkohoho. A'amu haloho pikunnyoso apa'no ito'no haloho upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno wopingo upo'nalokwofo. <sup>6</sup> A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolikeno Anituye hwolikeno, ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko simonyo uyife. Sekwo nukuji oso hungkuno hiso Jounimo ulimno.

<sup>7</sup> Ose ulahonngki Jounimo inomokomoyo sohwa nuhwanonngkofi Jisas hwe moya'mi somo Joun ne'no hungkuno ole ulimento, Hohonta sekwo hwaho a'amu anepono hano umentohofu sohonta sekwo pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'ningo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohumo uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, ose'maho. <sup>8</sup> Sekwo pehomo uhwonano lontifi umentohofu. Sekwo hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangafu hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, a'amu hofiko hwapife wopingo wopingo'nohini yalokwofoso hwe engo sohwoe angomo humalofo. <sup>9</sup> Oseso sekwo



peho'no umentohoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahonɨngki hungkuno najo sohomo uhwonano lontifi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'nimno. Oso hwe sekwo uhwonimentohoho sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahonɨngki nalıwo'nıngkohoho somo yakolo'nnyo hweho. <sup>10</sup> Oso hwe huhwo sohumne'no Anıtuye hungkuno Kakoe Hwomumo ole nalohi, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolıhwatımonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo sımo'mo kupe-e'ne hweho. Kako jje honɨngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. <sup>11</sup> Ngko nehopi selohono. Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako olo hwaho loponjo imo'nımentohoho somo yakolonoho. I oso hiso'no a'amu yofe ane pa'nyo'njo Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo humaso sohwo kako Jounımo nuyakolofonefoho.

<sup>12</sup> Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe sıkuno syoho ema'mentiso sohonta oso mta'ango olohontajo'nji a'amu ahwomomo Anitu mokosyohumayo sopo wohotoswano lontifi yohoto yohotofo yalokwofo. A'amu yokumpohn'nyo ikujoho'njoso oso hiso'no womano lalokwofo. <sup>13</sup> A'amumo Anitu hungkuno uyahonɨngki lımotofo hopi'nonohino sohwanji Mouses kakoe honɨngkano hungkuno'nji Anitu ahwomomo mokosyohumayo sopone so'no ne'no lımwahonɨngkofi Joun imo'nonto oso hungkuno hiso ne'no lutıhwamentısofoho. <sup>14</sup> Hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahonɨngki lımotofo sohwa ole ulımentohofi, Hwe İlajja pa'nyo sohwo asomo noponefoho. Oso hungkuno somo sımeho wopıngo semo'noso'manji ole upa'nimno. Joun sohwo kako İlajja pa'nyo hweho. <sup>15</sup> A'amu haloho'njo hwo'manji upa'nono.

<sup>16</sup> A'amu olohonta humalofoso peho pa'nyo lımnehono. Hofıko mehomi pa'nyofoho. Kako ose ulonto pahnnımo hungkuno Joun'nji kakine'ntnno ulımentısofoho. Ole ulımento, Mehomıso hofıko angopo nohumantıfi nom'ne mehomi syohı'nyo hutonıwo'nıngkohoho sohwanjine'no joho lalokwofo,

<sup>17</sup> Nakwo hmpehmpe yoka sımonyo'ne kulımokahonɨngkuhwoni sekwo sımonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosafe lahonɨngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

<sup>18</sup> Joun noponto wosopayo manyo'njo humaho humanto ipısayo mijo (*wain*) manyo hweho. Oseso hofıko sıtofo

li<sup>h</sup>mentohofi, Towahuno wonyo Jounimo ehuhn<sup>h</sup>namo'nnyo hweho. Ose li<sup>h</sup>mentohofofoho. <sup>19</sup> Oseso A'amufe Hwomu hwo'ni noponji ahu'mo wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji n<sup>h</sup>wo'n<sup>h</sup>ngkohe so'no hofi<sup>h</sup>ko ngkine'no ole lalokwofo. Ihwoni. Hwe wopayo pi'n<sup>h</sup>ngo engo nyo'njo hweho. Ipisayo mijo pompenjiyo pi'n<sup>h</sup>ngo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon<sup>h</sup>ngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Ose ngkine'no li<sup>h</sup>wo'n<sup>h</sup>ngkohofi<sup>h</sup>hwashoho. I oso hiso'no Anituye hunoso ne'njofoho. A'amu Anituye yahinomo in<sup>h</sup>ngkawo'n<sup>h</sup>ngkohofoso huno ole uyonefoho. Yo'mayo Anitu iwo'n<sup>h</sup>ngkisoso ito'nohinoho.

*A'amu Jisasimne'no simeho miwalo'mokiyo'njo sofe hungkunofoho.*

*(Luk 10:13-15)*

<sup>20</sup> Ango hopi'nonohino somo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu miy<sup>h</sup>wo'n<sup>h</sup>ngkiyohofoso imentisoso a'amu simeho miwalo'mokiyo'njo somne'no Jisas yoka ul<sup>h</sup>mentisofoho. Hwap<sup>h</sup>ngoso hofi<sup>h</sup>koe hon<sup>h</sup>ngkano wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'njofoho. <sup>21</sup> Jisas ole ul<sup>h</sup>mento, U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaita sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiy<sup>h</sup>mno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafoso a'amu miy<sup>h</sup>wo'n<sup>h</sup>ngkiyohofoso eset<sup>h</sup>hwamentohe somo a'amu angoo Taiya'nji angoo Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofi<sup>h</sup>ko hofi<sup>h</sup>koe yahino wonyo somne'no hul<sup>h</sup>ngkwajingo a'apahopo loho'n<sup>h</sup>ngkuji hofi<sup>h</sup>koe hon<sup>h</sup>ngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofi<sup>h</sup>kutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wop<sup>h</sup>ngoo ngko imalesomo ko uhwononti<sup>h</sup>fi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofoo kuyoho. <sup>22</sup> Oso'no ngko sekumo hungkuno selalokweno. Sikuno ae'uyo somo Anitu kako a'amufe hon<sup>h</sup>ngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofi<sup>h</sup>ko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho. <sup>23</sup> I, oso sikuno homo somo angoo Koponeyamjo a'amu humawo'n<sup>h</sup>ngkohofoo soku ngko sekumne'no pehofo sel<sup>h</sup>mnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n<sup>h</sup>wo'n<sup>h</sup>ngkohofoo soku, sekwo tikanomo ufitne kuyoho. U, a'amu fihwo yo'mayo sekwoe angopo eset<sup>h</sup>hwamale hopaso a'amu angoo Soutom hon<sup>h</sup>ngkano wonyo'njo somo uti<sup>h</sup>hwantentesi hofi<sup>h</sup>koe hon<sup>h</sup>ngkano wonyo somo hohujo ikinjaofi<sup>h</sup>kuji hofi<sup>h</sup>koe angoo ne'no nowenti<sup>h</sup>hwonesohilo. <sup>24</sup> U, ngko sekumo wasel<sup>h</sup>monne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofoo'ne sohonta oso

ango Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho.

*Sekwo ngkiyepono usijo'no ni'mapmno.*

*(Luk 10:21-22)*

<sup>25</sup> Oso hohosohonta Jisas ole ulimento, U, Mpohwo, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwosoho. Ngko ole so'no isamayoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'n'ngkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohofu somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kan'ngkwowho'ya'umo uy'wo'n'ngkohofu hopa kijopontan'ngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. <sup>26</sup> Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. <sup>27</sup> Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nanihumentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fi-hwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpo-humo wasetihwamo ul'wo'n'ngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>28</sup> A'amu tango engo'njo mokoho'nawentifi usijo'no wohumano lalokwofo soku sekwo ngkimo ni'mapmno. Ngko usijo'no wosehumati'mo. <sup>29</sup> Nje hungkunomo n'ngkafijoso ngko wolosetihwahn'mo. Ngko a'amumo wop'nggo ulohof'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Nje yofemo moho'noma'n'wo'n'ngkiyohofoho. O'o, ngko nje yofe monje yasy'wo'n'ngkohofoho. Oso'no sekwo nje pompenjiyo so'no wotipemantifi yalokwofoso wonyo pompenjiyomo wohumantanoho. <sup>30</sup> Syoho sejapontneso engo'maho. O'o, nosefo'mawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Tango mokoho'nyo so'no sejapmmeso tango engo'njo'maho.

## 12

*Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.*  
*(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)*

<sup>1</sup> Nom'ne sohonta sikuno iyoho humayo Salole somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji syoho'mo emoyontifi inomokomoyo sohwa mijoho uyahon'ngki ipisayo mjanimentohofofoho. <sup>2</sup> Nomjon'ngkahon'ngkofi a'amu Falisi sohwa nuhwonontifi Jisas'mo ulimentohofi, Ihwoni, jije inomokomoyo sohwa olo sikuno iyoho

humayo lomo wopayo mjaningkohoho so'no nakwoe honingkano hungkunoso mtihupehoho. <sup>3</sup> Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mtimokumentohofoso atofu majo hwasilaho. Oso sikuno kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohoho sohonta'ne'no selohoningkono. <sup>4</sup> Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anitune'no honahumotofoso nimentohofofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sikiyo somne'maho. O'lo, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nonto kakoe a'amu sohwanu nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofu majo'njo imentohoho so'no sekwo nje inomokomoyo sohwanu oso hungkuno hiso ulohoningkohofotaho. <sup>5</sup> Nom'ne honingkano hungkuno somjo so'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwa hofikoe syoho somne'no sikuno iyoho humayo somo honingkano hungkuno somo mtihupewo'n'ngkohofoso wonyo'maho. O'lo Anituye syoho wopingofoho. Oso hungkuno so'no huno maseyo'njotaho. <sup>6</sup> Ose ulonto pahnnimo hungkuno kakine'no hnnimentisofoho. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Anituye ango engo olo hwaho lopojo somo anga'nohinohwo yakolonoho. <sup>7</sup> Anituye hungkunomo ole wo'nnyoponoho.

Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofu so'no nimo'n'ngkohoho.

Sekwo yahu iloho yontifeso ntapiwo'n'ngkohoho so'no nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho.

Oso hungkuno neso huno ito'no seyontentesi a'amu wonyo miywo'n'ngkiyohoho somo tango muyikutnnesohilo.

<sup>8</sup> Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno iyoho humayo'ne somo hwapingo hwo'nyoho. Oso'no ulimentisofu.

*Sikuno iyoho humayo somo Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumentono.*

*(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)*

<sup>9-10</sup> Oso syoho hopo sopo Jisas nuliko'manto tajo ango we'le somo hwe aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyo sopo Jisas humentisofoho. Oso hopo sopo a'amu Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole ulimentohofi, Sikuno iyoho humayo somo a'amu mnokino'njo sohomo wopingo umokiyoso wopingotaho. <sup>11</sup> Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo ulimento, Sekwoe yahu sikuno iyoho humayo somo pinimomo usimofawesoso asomo womantifetaho.

12 Ou, womantifeho. Oseso sikuno iyoho humayo somo yo'mayo wopingo ulohofoso ito'nohinoho. Oso'no sekwo yahu sohomo ufo'mapijo so'no a'amu mnokino'njo wopingo umokufitne'elaho. Ou, ikono. A'amufoho. 13 Ose ulonto hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Jije ahaso shwaho fisipofu. Ose ulahoningki aho shwoho sipento aho wopingo imo'nonto nom'ne aho fehohnjo pa'nyo imo'nimentisofoho. 14 A'amu Falisi sohwa nuhwonontifi ango homo somo nuliko'mantifi Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno limentohofofoho.

*Jisas Anituye syoho ulohofiyu ne hweho.*

15 Jisas kakimo fonjosiyo'ne huno uyahoningki ango homo somo nuliko'mahoningki a'amu pi'nango engo Jisasimo iningkowahoningkofi Jisas a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho. 16 Wopingo umokonto ulimento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho. 17 Oso'no hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoe hungkuno oso sikuno somo ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiloso ole mtimokumento, 18 Olo hwe lohwo sohwo uhwosopomentoheso nje syoho ntohofiyu ne hweho.

Ngko simaho wopingo uyiwon'ngkohe hweho. Nje simaho kakine'no wopingo nimo'nivo'n'ngkisofoho. Nje Towahuno kakimo uyime'no kako a'amu temtitofu kengo somo honingkano ito'nohinoso uyonefoho. 19 Kako yoka hungkuno mohm'no malonefoho. Kako honingkano engo somo hungkuno yokumpohn'nyo malonefoho. 20 A'amu yokumpohn'nyo ane somo hwotoho mafenefoho. Nje hungkuno a'amufe simaho mo'mo toho we'e sijalofonjo pa'nyo'njoso toho hiso masimpilofasyonefoho. Kako syoho mijimhwosi yahino wopingo neso u'mofapmmontonoho. 21 Nom'ne a'amu temtitofu kengo kengoso kakimo simaho hi'ntnnono uyikuji kakine'no wohontohumantifeho. Oso hungkunoso Aisaiya mtimokumentisofoho.

*Hofiko Mpelisepul sohwo Jisasimo ufo'malofoho limentohofofoho.*

*(Mak 3:20-23; Luk 11:14-23; 12:10)*

22 Hohosohonta a'amu hofiko hwe nom'ne towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohomo Jisasiepono ipemotapmentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo hungkuno majo'njo mampi'nyo hweho. Timo timpi'nyo hweho. Jisas kako wopingo umokahoningki hungkuno lonto timo wopingo honimentisofoho. 23 Oso hiso'no

a'amu nuhwonontifi yomo yomo yontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Ntefitiye Imu hwolikeno, tihwolikeno. Ose hnnimentohofofoho. <sup>24</sup> I oso'no a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi limentohofi, Mpelisepul towahuno hopi'nonohino somo mokosyohumayo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso Jisasimo uyahonngki Jisas towahuno wonyo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho.

<sup>25</sup> A'amu Falisi sohwife huno somo Jisas huno moi'wo uyahonngki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'nngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'nngkuji hofikoe hwaho wopngo foyohumayo'neso wonyo umo'nimontonoho. Ango fipo a'amuso husilo lohofikuji ikujoho fongki'nifjoso oso angoso wonyo umo'nimontonoho. <sup>26</sup> Sekwo ole ntohofo, Seten kakoe yokumpohn'nyo kijopahonngki towahuno wonyo somo wae yaofiwo'ningkino hwosoho. Ose ntohofo. I ose'manji Seten kakoe towahuno wonyo somo wae yamo'nyontentesi kakoe yokumpohn'nyo pipi imo'nngkuhwonesohilo. <sup>27</sup> I Seten kako towahuno wonyo wae yafo'ne ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofiwo'nngkohofoso somo tihwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho, Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. <sup>28</sup> I oseso Anituye Towahuno sohwo towahuno wonyo wae yafo so'no ngkimo nifo'maso'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahonngki sekwo hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

<sup>29</sup> Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo lihwosi swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwosi i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

<sup>30</sup> A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no nifo'maso sohwo kako homo somo fonifonyo imokalofoho.

<sup>31</sup> Oseso ngko sekumo waselimonne'no yohono. Yo'mayo honngkano wonyo so'nji sitofa so'nji Anitu kako wae yaofonefoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno Wopngo sohomo sitofa uloso sohwo oso wonyoso Anitu wae meeofonefoho. <sup>32</sup> A'amu fihwo ngkine'no sitofa ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yafo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno sohumne'no sitofa uloso sohwo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonehoho. O'o,

wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. Olohontajo'nji hwangkunjo'nji ose'nohinofoho. Yo'mayoso Anituwe Towahuno iwo'nningkiso so'no a'amu sitofu ole lososo Setenyefoho ose lososo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonefoho.

*Iyo wonyoso ipisayo ne wonyo unto'nimontonoho.  
(Luk 6:43-45)*

<sup>33</sup> Ipisayo wonyoso iyo wonyo mta'angofoho. A'amu ipisayo wopingo somo uhwonifijosomanji huno ole umontonoho. Olo iyo wopingofoho. A'amu ipisayo wonyo somo uhwonifijosowolantifeho. Iyo wonyofoho. <sup>34</sup> Sekwo homa mehomi soku sekwo hungkuno wopingo pipi lifitnehofu. A'amufe hungkunoso yo'mayo simeho mo'mo mnawojo somta'angofoho. <sup>35</sup> Hwe wopingo sohwo kakoe hunomo wopingo'nohino mnawojo so'no kakoe hungkunoso wopingo'nohino hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe hunomo huno wonyo mnawojo so'no kakoe hungkunoso wonyo'nohino hweho.

<sup>36</sup> Upa'nimno. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwangku sohonta sikuno hungkuno ikwolofone somo yo'mayo hungkuno sikiwo wonyo yo'mayo so'no Anitu selononefoho. <sup>37</sup> Jije hungkuno wopingo'nohino somne'no Anitu hwe wopingo hwasoho kilonefoho. Hungkuno wopingo ane sohwasimo hwe wonyo hwasoho kilonefoho.

*A'amuso yo'mayo kengo wonyoangkafo so'no uhwonano limentohofoho.*

*(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)*

<sup>38</sup> Oso hohosohonta a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofu, yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miywo'ningkiyohofu somo uhwonano. Kiko fonetihwaho.

<sup>39</sup> Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, A'amu olhonta humalofo soku, honingkano wonyo imofwo'ningkohofoso yo'mayo wonyoangkafosonetihwayone jomo liwo'ningkohofofoho. Oso'no mosetihwamnehono. O'o, ngko yo'mayo hwe Jouna sohomo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohomo i'mofapmmentiso oso'nohino wosetihwamonne'no yohono. <sup>40</sup> Hohonta Jouna inaniku mikunimposo sohwoe simehomo humentanngki sikuno hufa'u sikhune memjao'mentisofoho. Oso pa'nyoso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni hwaho ajwomo'mo humentanimo sikuno hufa'u sikhune womemjanimo'montonoho. <sup>41</sup> Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyone sikuno somo a'amu ango

Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole selifitnnefoho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selifitnnefoho. Hwapingoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontifi hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honingkano wonyomne'no simeho miwolo'mokiyofoho. <sup>42</sup> Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofone sikuno somo i'mofapihwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolikafihwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitumo mining kayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanopo mta'angosi kako Soulomoun Anituye hungkuno wolontihwano lonto kako sapmmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomounimo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo mining kowalokuyohoho.

*Towahuno wonyo asomo pe-e'ne hungkunofoho.*

*(Luk 11:24-26)*

<sup>43</sup> Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohomo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tpehwosi <sup>44</sup> kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. Asomo nopihwosi a'amufe simeho homo somo towahuno nom'ne sohwo anepo uhwoningkuhwosi simeho hiso kiho'maso, hintalinyo yo'mayo wae nto yososo wopingomo uhwonimontonoho. <sup>45</sup> Ose uhwoningkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono fehohnjo nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kakoe wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikunimposo somo humaho. Oso pa'nyo a'amu olohonta honingkano wonyomo humawo'ningkohoho somo u'mofapmmontonoho.

*Jisasiye kona'wohi'nji koning kwa'wehwosanjiye hungkunofoho.*

*(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*



46 Jisas a'amu somo hungkuno ulontaningi Jisas+ye kona'wohi'nji hamningkwa'wehwosanji i'mofapontifi yoloho'mo lohofapontifi Jisas+nji hungkuno wolantane'yihwono ulimentohofofoho. [ 47 Ose ulahoninkofi hwe fihwo Jisas+mo ulimento, Hnna'wohi'nji hnn+ngkwa'wehwosanji hofiko yoloho'mo lohofontifi kiko'nji hungkuno wolantife'no yalokwofo.] 48 Ose ulahoninki Jisas ulimento, Nje na'u tihwolo. Nje ningkwahwosa tihwalo. Ose ulimentisofoho. 49 Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo aho upiyofonto ulimento, Uhwon+mno. Olo nje na'uja, nje ningkwahwosa, olohohwa humalofo. 50 A'amu nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tifi iningkawo'n+ngkohofoso nje ningkwahwosanji, nje nampohwosanji, na'ujanjoho. Ose ulimentisofoho.

## 13

*Jisas ufongoyo fisosomokao'mentiso so'ne hungkuno ulimentisofoho.*

*(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)*

1 Oso hohosohonta Jisas angomo nuli'koma'manto mempo hohnta'ni humentisofoho. Noswonto kako ayo mom+ngo sopo humamentisofoho. 2 Osopo nohumentan+ngki a'amu pi'n+ngo engo uhu'makohon+ngkofi uhwononto Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso ayo mom+ngo sopo loho'mentohofofoho. 3 Oseso Jisas pahnn+mo hungkuno pi'n+ngoso a'amu somo ulimentisofoho.

Ole ulimento, Hwe fihwo kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. 4 Fisosomokofahon+ngki ufongoyo fehohnjoso hon+ngkanopo piwesyahon+ngki yi'hufo sohwa nopontifi manimentohofofoho. 5 U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoeso komo'no foka'mentisofoho. 6 Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. 7 U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwesyahon+ngki nantipe yongo'njoso komo'no fokof+kwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulo'mentisofoho. 8 U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso ne wopingo into'n+mentisofoho. Ipisayo fehohnjoso pi'n+ngo engo (*wan hant+let*, 100), ipisayo nom'neso engo we'e (*sikis+iti*, 60), nom'ne we'e'nohino (*teti*, 30), ose into'n+mentisofoho.

<sup>9</sup> Jisas ose ulonto ulimonto, A'amu haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono. Ose ulimentisofoho.

*Jisas a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisoso hwapingoso olenoho.*

*(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

<sup>10</sup> Oseso Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi mo u'mantifi ulimontohofi, Yoloho mujoso pahnnimo hungkuno'nohini peho'no ulalokuno. <sup>11</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimonto, Anitu kako yo'mayo ahwomomjo so'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I olo a'amu lomne'no Anitu huno muyo'njo uyono ulimentisofoho. <sup>12</sup> U, hwe fihwo ngkine'no huno engo syafisyoso sohomo ngko huno nom'ne wopingo pi'ningo engo uyimnefoho. I hwe nom'ne sohwo ngkine'no huno mosyafisiyo'njo sohomo ngko huno nom'ne wopingoso muyimnefoho. <sup>13</sup> Oso'no pahnnimo hungkuno'nohini ulalokweno. Hofiko yo'mayo somo uhwonontifeso hwapingoso yofe mihwofe'njo iwo'ningkohofofoho. Yo'mayo so'no upa'nontifeso neso huno muyofoho. <sup>14</sup> Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahonngki lutihwamojo sohwo kako olo hungkunolo a'amu lomne'no mtimokumentisoso ne imo'nalofoho. Kako ole mtimokumento, U, sekwo haloho upa'nifijoso sekwo oso hwapingo hiso huno maseyonehoho.

U, sekwo yo'mayo somo uhwonifijo kohi sekwo yofeso mihwopitnehoho.

<sup>15</sup> Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho. Hofikoe haloho pijwomokosyohumunimentohofofoho. Hofiko timo pijiyo'nnyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwonngkutnesohilo.

Hofiko haloho mopijwomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'ningkutnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikinjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wopingo umoku'mnesohilo.

Aisaiya ose mtimokumentisofoho.

<sup>16</sup> I sekwo soku, sekwo simonyo fiyimno. Sekwoe timoso yo'mayomo yofe uhwofiwo'ningkohofofoho. Sekwoe halohoso sefojiwo'ningkisofoho. <sup>17</sup> Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Hohonta a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu nom'ne honngkano wopingo'nohini sohwanji yo'mayo sekwo uhwofiwo'ningkohofoho somo uhwonano lontifi yontifeso muhwonimmentohofofoho. Yo'mayo sekwo

upa'n+iwo'n+ingkohoho so'no upo'nano lontifi yontifeso mupa'n+mmentohofofoho.

*Jisas pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'ne hwapingo luti hwamentisofoho.*

*(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)*

<sup>18</sup> Sekwo pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'no hwapingosho upa'n+mno. <sup>19</sup> A'amuso Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no upa'nontifi huno muyoso hofiko ufongoyo honingkanopo piwasyonte pa'nyofoho. Hwe wonyo Seten noponto a'amufe hunomjo Anitu ho'nasyonteso wae yaofiwo'n+ingkohoho. <sup>20</sup> Ufongoyo hwaho sojo sopo piwasyonteso oso pa'nyoso a'amu kako hungkunomo upa'nonto kako komo'no simeho mo'mo meho'nasyonto simonyo iwo'n+ingkohoho. <sup>21</sup> I oso'no kakoe pmpongo anefoho. O'o, kako we'enepi nolohofontaningi a'amu nom'neso Anituye hungkunomo hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohomo tango engo uyahoningi kakoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'n+ingkohoho. <sup>22</sup> U, fehohnjo nantipe yongo'njo sopo piwahi'nyoso ole, a'amu Anituye hungkunomo upa'nonteso i, yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyonto hamniyoho engo woma'mo lonto yahoningi oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwo'n+ingkohoho. Oso huhwo sohwo ne ane hweho. <sup>23</sup> Ufongoyo hwaho wopingo sopo piwahi'nyoso oso a'amu haloho pento huno ito'no unyosofoho. Oso huhwo sohwo ne into'n+iwo'n+ingkohoho. Ne hiso ole, fiso pi'n+ingo engo (*wan hantilet*, 100), fiso engo we'e (*sikisiti*, 60), fiso we'e'nohino (*teti*, 30). Ose ulimentisofoho.

*Hoja yongo'njo syohopo fokafone pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>24</sup> Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu fihwo kako uyo wopingoso syohopo ho'naofiwo'n+ingkisofoho. <sup>25</sup> Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'amu'nji saho foyowentaningkofi kakoe mango sohwo noponto hoja wonyo yongo'njoso uyo wopingo'njo sopo ho'nasyonto womentisofoho. <sup>26</sup> Oso'no uyo wopingoso ne unto'nimo lonto yahoningi a'amuso uhwon+mentohofoso hoja wonyo yongo'njo nolohofontaningi uhwon+mentohofofoho. <sup>27</sup> Uhwonontifi syoho ulohofiyoso syoho kakwoepono nowentifi ulimentohofi, Hwe engofo, kiko uyo wopingoso jije syohopo fisosomokao'mentohinofoho. I olo hoja wonyo yongo'njo loso nti'mta'angoto. Pipi yonto fokofalofoho.

28 Ose ulahon+ngkofi ul+mento, Mango fihwo olo hiloso imentisofoho. Ose ulahon+ngki syoho ulohofiyi sohwa ul+mentohofi, Oso hoja wonyoso nakwo wae yafo'ne lakumo'n+ngkohoho. 29 Ose ulohon+ngkahon+ngkofi ul+mento, Awonoho. Sekwo hoja wonyoso wae yaop+fiyoso uyo wop+ingo so'nji sokapitnnoho. 30 O'o, waweno. Uyo wop+ingo so'nji hoja wonyo so'nji wofokafiyi. Hwangku ne mayo sohonta ngko a'amu syoho hilo'njo somo ul+mo. Sekwo hoja wonyo kaki'no m+hwof+kupmno. Oso fosyo engoso toho nyo'nefoho. I, uyo wop+ingo neso nje angomo mehu'meehumno. Ose ul+mentisofoho.

*Iyo'ne pahnn+mo hungkunofoho.*

*(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)*

31-32 Ose ulonto pahnn+mo hungkuno nom'ne ul+mento, An+tu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Iyo fiso kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, n+hu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahon+ngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Engo imo'n+ngkahon+ngki y+hufoso nopont+fi kakoe pamo sopo hof+koe aifo syont+fi osopo kehumawo'n+ngkohofofoho.

*'Yis' i'ne pahnn+mo hungkunofoho.*

*(Luk 13:20-21)*

33 Ose ulonto Jisas pahnn+mo hungkuno nom'ne ul+mento, An+tu a'amumo mokosyohumayoso oso *yis* pa'nyofoho. U, a'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'n+montonoho.

*Jisas pahnn+mo hungkuno'nohini ul+mentisofoho.*

*(Mak 4:33-34)*

34 Jisas yo'mayo yo'mayo so'no pahnn+mo hungkuno'nohini a'amu pi'n+ingo engo somo ul+mentisofoho. Kako yoloho'nji ul+mentiso'maho. O'o, kako pahnn+mo hungkuno'nohino ul+mentisofoho. 35 Hwap+ingoso ole, hwe fihumo An+tu hungkuno uyahon+ngki lut+hwamojo sohwo hohonta hungkuno mt+imokumentisoso oso hohosohonta ne imo'n+mentisofoho. Hungkuno ole, Ngko a'amu somo hungkuno ul+mo li'mo pahnn+mo hungkuno ul+mo. Yo'mayo hwaho songo imo'n+mentiso mta'ango hiyaso mokosyohumayo so'no ngko wol+jwao'mne'no yohono.

Ose mti'mokumentisofoho.

*Hoja yongo'njo fokafone pahnnimo hungkuno hwapingofoho.*

<sup>36</sup> Oseso Jisas a'amu pi'ningo engo somo nuliko'manto angomno humentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Oso pahnnimo hungkuno hoja yongo'njo syohoponjo so'no yolohoso fonaso. <sup>37</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hwe kako uyo wop'ingo fiso-somokafo sohwo A'amufe Hwomu hwo'nyoho. <sup>38</sup> Syohoso oso olo hwaho humalohwone loponoho. Uyo wop'ingoso oso hwe moya'miso Anituye a'amu nefoho. Oso hoja wonyo yongo'njo pa'nyoso Seteniyeye a'amufoho. <sup>39</sup> Oso hwe wonyo mango sohwo hoja wonyo uyo mof'wo'n'ngkiso sohwo Seteniyoho. Sikuno wosopayo mayo sohonta olo hwaho loponjo sikuno moi'wo imo'noso sohonta oso a'amu syoho ulohofiyo sohwa a'amu ahwomomjofoho. <sup>40</sup> U, hofiko hoja wonyoso nom'hwofijikuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso pa'nyoso hwanguki sikuno moi'wo imo'noso sohonta imo'nonefoho. <sup>41</sup> Ou, A'amufe Hwomu sohwo'ni nje ahwomomjo a'amu syoho ulohofiyo somo uhwojahonimo hofiko olo hwaho loponjo a'amu nom'ne somo wonyo imokuwo'n'ngkohoho so'nji a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo nom'hu'mokukui <sup>42</sup> toho engo nontimo noho'naopitnnefoho. A'amu wonyoso tohomo nohumafikuji tohino engo umn'ngkuhwoso'no humotaho engo likui hofikoe mango toho lo'n'fitnnefoho. <sup>43</sup> Oso hohosohonta Anituye a'amuso hofiko Anitu'njopo nohumafikuji mofehi'nyo liso hopa imo'n'fitnnefoho. Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

*A'amu hamniyoho engo hwaho mta'ni tipemayo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>44</sup> Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo nom'ne sohwoe hwahopo nohumanto hamniyoho ipofoyo'mayo wonyoangkafo hi'njoso ijopijisyahumentohofoso uhwononto simonyo yonto apa'no hiyaso ekojisyahumentisofoho. Ekojisyasyonto kakoe ho'yango hwaho yo'mayoso nom'ne somo uyahon'ngki oso hiso'no hamniyoho uyahon'ngkofi kako hamniyoho hiso'nji oso hwaho hamniyoho ipofonjo spono mpe imentisofoho.

*Nikuyoho wop'ingo hwofilo'nnyo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>45</sup> Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako nikuyoho

wopɪngone syoho imojo hweho. Kako nɪkuyoho wonyoangkafo'nohinoso wotɪpema'mo lonto imojo hweho. <sup>46</sup> Oso hwe huhwo sohwo nɪkuyoho nom'ne somo hwofilo'nnyo sohomo uhwononto mpe uyimo limentisofoho. Oseso kakoe ho'yango yo'mayoso nom'ne somo uyonto oso homo somta'ni hamniyoho nomanto nɪkuyoho hwofilo'nnyo somo mpo'mentisofoho.

*Inanɪku ho'yo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>47</sup> Hungkuno nom'ne ole, Anɪtu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu inanɪku ho'yo mijo ayomo motaswontɪfeso yo'mayo yo'mayo inanɪku pasyɪwo'nɪngkohofoho. <sup>48</sup> Ho'yo mangonepo yonto a'amuso hofɪko hojiyopono ifohusɪmpemotawentɪfi osopo nohumantɪfi hojiyopo ifaofontɪfi inanɪku wopɪngoso iku'yopo nomeho'nasyontɪfi inanɪku wonyoso nɪhu'nahone wae yaofɪwo'nɪngkohofoho. Ose ulonto ulɪmento, <sup>49</sup> Olo hwaho moi'wo imo'noso sohonta oso hopa ifitnnefoho. A'amu ahwomomjoso nopɪkuji a'amu wonyoso a'amu wopɪngo'njo lopo humalofo osomo wae yaopitnnefoho. <sup>50</sup> Hofɪko nomafɪkuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso a'amu wonyoso tohomo nohumafɪkuji humotaho engo lɪkuji tohino engo umnɪngkuhwoso'no hofɪkoe mango toho lo'nefitnnefoho. Ose ulɪmentisofoho.

*Ho'yango songo'nji yofoho'ntnne hungkunofoho.*

<sup>51</sup> Oso hungkuno moi'wo lonto inomokomoyo sohwamo ulohonɪmento, Yo'mayo hungkuno seloheso hwapɪngoso huno ito'no laseyohoho. Ose ulahonɪngki ulɪmentohofi, Eno. Huno nayohoho. <sup>52</sup> Ose ulahonɪngkofi ulɪmento, Huno ito'no seisoso'no a'amu honɪngkano hungkuno lutɪhwawo'nɪngkiso sohwo kako nje inomokomoyo imo'noso'manji oso hwe huhwo sohwo ango engo kakwo'yohwo pa'nyo hweho. Kako kakoe ho'yango ango mta'ni yo'mayo songo'nji yofoho'nji womotoswapmmontonoho. Honɪngkano hungkuno wopɪngo so'nji nje hungkuno songo so'nji huno uyohoho.

*A'amu Nasaletiso Jisasimo hohujo ik-injimo'mentohofoho.*

*(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

<sup>53</sup> Jisas oso pahnnimo hungkunoso moi'wo ulonto kako oso ango sopo ulɪko'ma'mentisofoho. <sup>54</sup> Nulɪko'manto kako kakoe ango hwapɪngopono umentisofoho. Osopo nowento hofɪkoe tajo angomo Anɪtuye hungkuno lutɪhwahonɪngki a'amuso nupa'nontɪfi yomo yontɪfi lɪmentohofi, Kakoe huno hwapɪngo'njo loso kakoe yokumpohn'nyo yo'mayo

wonyoangkafo a'amu miy+iwo'n+ngkiyohoho umokiyo'ne loso nt+i'mta'ni ma'masoto. <sup>55</sup> U, olo hwe lohwo sohwo kako ango mol+i'mojo sohwoe hwomuhwolaho. Kakoe kona'wohisi Maliyataho. Ou, Jemis, Jousep, Saimoun, Jutas oso homn+ngkwa'wehwo sohwaloho. <sup>56</sup> Ou, kakoe nampohwosa nakwo'nji humalofo. I oso yo'mayo hopi'nonohino loso nt+i'mta'ni ma'masoto. <sup>57</sup> Hofi'ko ose lonti'fi kakine'no simeho wonyo umo'n+i'mentisofoho. I oso'no Jisas ul+i'mento, A'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki li'mojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomawo'n+ngkohofofoho. I kakoe ango neso yofe ane hweho. Ose ul+i'mentisofoho. <sup>58</sup> Oseso Jisas oso ango hopo sopo a'amumne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+iwo'n+ngkiyohofoso pi'n+ngo imentiso'maho. O'o, hwap+ngoso hofi'ko simeho hi'ntnnono muyo'nefoho.

## 14

*Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo imo'n+i'mentisofoho.*

*(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)*

<sup>1</sup> Hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout osohwo yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'n+i'mentisofoho. <sup>2</sup> Nupa'nonto kakoe syoho ulohofiyo sohwo ul+i'mento, Olo hwe lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo hweho. Kako poyo imo'n+i'mentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+iwo'n+ngkiyohofoso kako iwo'n+ngkiso so'ne yokumpohn'nyo i'mofapmmmentisofoho. Ose ul+i'mentisofoho.

<sup>3</sup> Helout kako oso hunoso peho'no syafi'hu'mentisoto. Hwap+ngoso Helout kako Joun+i'mo impo'angomo muhumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Joun+i'mo impo'angomo peho'ne muhumati'mentisoto. Hwap+ngoso kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyas+i'mne'nefoho.

<sup>4</sup> Hohonta Joun Helout+i'mo ul+i'mento, Kiko olo ape mahino loso hopo'maho. O'o, oso hon+ngkano pisakino'njofoho. Ose ul+i'wo'n+i'mentisofoho. <sup>5</sup> Ose ulahon+ngki Helout Joun+i'mo wofonjahumo lonto yonteso kako a'amumne'no iyoho un+i'mojo hweho. Hwap+ngoso a'amuso Joun+i'mne'no ole syafi'hu'mentohofi, Joun sohomo An+tu hungkuno uyahon+ngki lut+i'hwamojo hweho. Ose li'mentohofofoho.

<sup>6</sup> Sikuno nom'nehwi Helout kona'wohi aswo ma'mentiso sikuno somne'no huno syafi'siyo'ne a'amu pi'n+ngo engo so'nji Helout+i'nji uhu'mokahon+ngkofi Heloutiyasiye mu kako a'amu somne'no simonyo yahon+ngki Helout

simeho wopingo umo'nimentisofoho. <sup>7</sup> Simeho wopingo umo'nyo so'no kako a'mu simo ulimento, Yokintahopone'no wakilmo. Ou, kiko ngkimo yo'mayo so'no ntisoso wokijapmmnonho. <sup>8</sup> Ose ulahonngki a'mu simo kona'wohi huno uyimentisoso a'mu hisi Heloutimo ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino noswanopo ywojwosalokumpehoji ntape.

<sup>9</sup> Ose ulahonngki Helout kakoe simeho tango umentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nonohino nje hungkuno yokintahopone so'no upa'nngkohofso'no syafisyonto ulimento, Oso a'musi nto lisofoho. Noho fiyimno. <sup>10</sup> Ose ulahonngki a'amu syoho ulohofiysohwa impo'angomo noswontifi Jouniye ti'wango iwofito'mentohofofoho. <sup>11</sup> Oseso Jouniye mnokinoso noswanopo iwojwosalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahonngkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. <sup>12</sup> Oseso Joun kakoe inomokomoyo sohwa kakoe pijafoso nomantifi ijopijisyasyontifi Jisasiyepono nowentifi Joun ne'no ulimentohofofoho.

*Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohwo wopayo umentisofoho.*

*(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)*

<sup>13</sup> Jisas kako Jouniye hungkunoso upa'nonto oso ango hopo sopo nuliko'manto yofayokino manto hwaho a'amu anepono kako'nohino umentisofoho. A'amuso Jisas osopo humaho upa'nontifi hofikoe ango sopo nuliko'mantifi Jisas womentiso somo hofiko hwakano womentohofofoho. <sup>14</sup> Jisas kakoe yofayokino ifohohosasyonto uhwonimentisoso hwe moya'mi pi'nngngo engo somo uhwononto hitoho ulahonngki hofikoe a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

<sup>15</sup> Oso hohosohonta sikuno'nji kakoe inomokomoyo sohwa nopontifi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu anepono. Mofehi'nyo moi'wonoho. Kiko olo hwe hwoya'mi lomo filuhwajo. Hofiko nukuji wosopayo mpe uyife. <sup>16</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Peho'no ufitnnehofo. Sekwo huhwasi wosopayo uyimno. <sup>17</sup> Ose ulahonngki ulimentohofi, Nakwo wopayo ane hwona'nyoho. O'o, wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inaniku hufa'u'nji oso'nohino weho. <sup>18</sup> Ose ulahonngkofi ulimento, Ngkiyepono wopayoso motapmno.

<sup>19</sup> Ose ulonto a'amu somo ulimento, Sekwo hoja lopo fesyohumamno. Ose ulonto oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nohino so'nji inaniku hufa'u'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto



Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujolo hohofonto kakoe inomokomoyo sohwa nuyahonngki hofiko a'amu somo uyimentohofoho. <sup>20</sup> A'amu hopi'nonohinosa wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnnngkahonngki hofiko wosopayo nulifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mohu'memeehumentohofoho. <sup>21</sup> Oso hwe oso wosopayo nimentohofoso sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho. Moya'mi mehomiso atofoma jofoho.

*Jisas kako mijopo hano umentisofoho.*

*(Mak 6:45-52; Joun 6:15-21)*

<sup>22</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwa ulimento, Sekwo yofayokino nomafikujolo oso hwaho nongkihnta'ni sekwo simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone'no luhwatimentisofoho. <sup>23</sup> Noli'hwajonto ngko'nohini humahm'mo Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e spono kotasimentisofoho. Sikuno'nji kako'nohini hwofiki'nyo sopo humamentisofoho. <sup>24</sup> Hohosohonta yofayokino mijo ajwo nompo nowahonngki ifofo yonto mijo engo ikwato hohofonto yofayokinomo ilokilojo mjolohommentisofoho. <sup>25</sup> Iyoho wolongkonimonto yahonjoso'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwa u'ma'mentisofoho. <sup>26</sup> Nowentanngki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi iyoho unngkahonngki limentohofi, Mewosofoho. Ose lontifi iyoho yontifi youwo youwo limentohofoho. <sup>27</sup> Oseso Jisas hofikimo komo'no johu ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hmno'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho.

<sup>28</sup> Ose ulahonngki Pita ulimento, Hwe Engofo, Kiko Jisas ki'manji ngkimo ole njo, Mijopo likofaofohoji ngkiyepono fipe. Ose njo. <sup>29</sup> Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oyomo. Ose ulahonngki Pita yofayokinomo nuliko'manto mijo yokintahopo Jisasimo u'ma'mo lonto umentisofoho. <sup>30</sup> Nowento ifofo somo nuhwononto iyoho unngkahonngki kako mijo womihulomto imentisofoho. Oso'no Pita Jisasimo johu ulimento, Hwe Engofo, nifo'maho.

<sup>31</sup> Ose ulahonngki Jisas komo'no Pitamo aho umakonto ulimento, Pita, jije simeho hi'ntnonohinosa we'e'njo hwosoho. Kiko ngko hopolikeno eso peho'no hnnngkino. <sup>32</sup> Ose ulonto siko yofayokinomo kotosahonngki ifofo moi'wo imo'nimentisofoho. <sup>33</sup> Oseso a'amu yofayokinomo humohumantohofi sohwa nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ulimentohofoho.

*Jisas a'amu Ngkenesalet mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.*

*(Mak 6:53-56)*

<sup>34</sup> Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosahumentohofofoho. <sup>35</sup> Oso a'amu hopo soponta'angoso hofiko yofe uhwofontifi limentohofi, Jisasiyoho. Ose lontifi ango hofiko'njo mofone sponjo a'amu mnokino'njo somne'no joho ulimentohofoso hofiko a'amu mnokino'njo somo kakiyepono itokwapmmentohofofoho. <sup>36</sup> Itokwapontifi Jisasi'mo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wokupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'nimentisofoho.

## 15

*Anituye yahinoso yahino hohontajo somo yakolonoho.*

*(Mak 7:1-13)*

<sup>1</sup> Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwanji a'amu honingkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji hofiko Jelusalem uliko'mantifi hofiko Jisasiyepono pmentohofofoho. <sup>2</sup> Nu'mantifi ulimentohofi, Jije inomokomoyo lohwa nakwoe neyakwosafe yahino somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko wosopayo wonantifeso hofiko aho mijo ito'no miyatiku'nyofoho.

<sup>3</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, I sekwo sekwoe yahinomnohini in'ngkayo'ne Anituye hungkunomo hwotoho peho'no feelokwofo. <sup>4</sup> Anitu ole limento, Kiko jije mpohwo na'umo tifi fin'ngkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kan'ngkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. Anitu ose limentisofoho. <sup>5</sup> I sekwo ole l'wo'n'ngkohoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kan'ngkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto l'malefoho. Ngko Anitumo uy'imne'no yohono. Ose lososo kako kan'ngkwohwo ya'umo mufo'manehoho. Ose l'wo'n'ngkohofihwasoho. <sup>6</sup> Oso'no sekwo oso yahino homo somo in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofihwasoho.

<sup>7</sup> Sekwo a'amu mango'nohino hwasoho. Hohonta hwe Aisaiya sekumne'no hungkuno nehopi limentisofoho. Ole nalimento,

<sup>8</sup> Olo a'amu loso hofiko hofikoe mango mta'ni nje yofe ho'non'mawo'n'ngkohofofoho.

I, hofikoe simehoso ngkimo mantape'njo  
iwo'n'ngkohofofoho.

<sup>9</sup> Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi  
Anitu mta'angofoho lontifi a'amu somo  
lutihwawo'n'ngkohofofoho.

Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo  
ntiwo'n'ngkohofofoho.

Aisaiya ose limentisofoho.

*Yo'mayo a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyo'ne  
hungkunofoho.*

*(Mak 7:14-23)*

<sup>10</sup> Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wapifento joho  
ulimentisofoho. Nopahon'ngkofi ulimento, Sekwo ito'no  
n'pa'n'ngkuji huno fisyafihupmno. <sup>11</sup> Yo'mayo jije man-  
gomo johufase'mofososo oso jije hon'ngkanomo wonyo  
imo'nnyo'ne'maho. O'o, yo'mayo jije mango mta'ni lisoso  
oso jije hon'ngkanomo wonyo imokiyo'nefoho. <sup>12</sup> Ose ula-  
hon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi  
ulimentohofi, Oso hungkuno lohinoso a'amu Falisi sohwa  
nupa'nontifi simeho wonyo umo'n'ngkohoho. Oso hiso'no  
kiko huno lakiyohoho.

<sup>13</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Yo'mayo ipisayo  
uyo'neso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo  
kako mahulinyoso siki fokafoso somo Mpohwo kako  
pmpongo hi'nji wae yaofonefoho. <sup>14</sup> Sekwo a'amu Falisi  
sohwanne'no uhwontohumanno. Hofikoe syohofoho.  
Hofiko t'mpi'nyo hwafoho. A'amu t'mpi'nyo huhwo  
sohwa nom'ne a'amu t'mpi'nyo somo hon'ngkano  
iputihwawo'n'ngkohofihwafoho. Hwe t'mpi'nyo sohwo  
nom'ne t'mpi'nyo sohomo hon'ngkano iputihwasoso oso  
hwa'u pi'nimomo wopiwesyanyoho.

<sup>15</sup> Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Oso pahnnimo  
hungkuno nto lohinoso yoloho fonaso. <sup>16</sup> Ose ulahon'ngki  
Jisas ulimento, Sekwo hoku huno ane kulaho. <sup>17</sup> Ihwoni,  
yo'mayo hopi'nono mangomo josyohumawo'n'ngkiso oso  
hiso simehomo wowo'n'ngkohoho. Simeho mta'angoso  
monje noswaponto i'ango pi'nimomo wowo'n'ngkohoho.  
<sup>18</sup> I, yo'mayo mango mta'ni swapiwo'n'ngkisoso a'amufe  
huno mta'ni swapiwo'n'ngkohoho. Oso hiso a'amufe  
hon'ngkano wonyo imo'n'wo'n'ngkohoho. <sup>19</sup> Yo'mayo huno  
mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo, a'amumo  
fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo, ape sikinjomo wonyo  
ulohoho, yo'mayoso hufo iyo, hwasyo hungkunojo, sitofo  
hungkunojo, <sup>20</sup> oso yo'mayo hiso a'amufe hon'ngkano  
wonyo imokiyo'nefoho. Ou, a'amu fihwo kako kakoe

aho mijo miyatiku'nyo'njo ilohofihwosi wosopayo nososo oso hiso kakoe honingkano wonyo mmokonehoho. Ose ulimentisofoho.

*A'mu Kenannta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uyimentisofoho.*

*(Mak 7:24-30)*

<sup>21</sup> Oseso Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto nom'ne hwaho pone hufa'u Taiya'nji Saitoun'nji osopono umentisofoho. <sup>22</sup> A'mu temtitofo kengosi hwaho Kenannta'ango noponto Jisasimo nu'manto joho ulimento, U, Hwe Engofo, kiko Ntefitiye imu hwosoho. Kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Towahuno wonyo sohwo nje mumo humaho. Nihu'no wonyo ulohofalofoho. <sup>23</sup> Ose ulahonngki Jisas kako oso a'mu siye hungkunomo asomo muju'njo imentisofoho. Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Olo a'mu losi kako joho lonto lonto tifi kinngkopalofoho. Kiko asomo filihwajo.

<sup>24</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, A'amu Isilaeliso honingkano'no tipeelokwofo. Oso a'amu somne'no Anitu lonuhwojahonngki pmentohe hwo'nyoho. A'musi kako a'amu Isilael mta'angi'maho. Kako temtitofo kengiyoho. <sup>25</sup> Ose ulahonngki a'musi kako noponto Jisas'njo ne lopo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nifo'maho. <sup>26</sup> Ose ulahonngki Jisas a'amu Isilael so'ntnno a'amu temtitofo kengo so'ntnno pahnnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi s'wojomo woho'nimofantantaho. O'o, awonoho. Oso wonyofoho. <sup>27</sup> Ose ulahonngki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilaelini'maho. O'o, s'wojo pa'nyi'nyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. I s'wojoso hofiko ifiso hofekwo'yohwosa wosopayo nonontifi hu'mumokwojahonngkofi n'wo'n'ngkohofofoho. <sup>28</sup> Ose ulahonngki Jisas ulimento, U, a'mu losiyo, jije simeho hi'ntnnohinoso engo'njo kiyoho. Kiko peho'no kumo'noso oso kiko wotipema'monnoho. Ose ulahonngki oso hohosohonta oso a'mu siye mu wopingo imo'nimentisofoho.

*Jisas a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.*

<sup>29</sup> Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto Mijo Ayo Ngkalili momingo mofone sopo nowento hwofiki'nyo we'e sopo nosonto osopo humamentisofoho. <sup>30</sup> Nohumentanngki hwe hwoya'mi pi'n'ngoso nu'mantifi a'amu sife wonyo'njo so'nji a'amu t'mpi'nyo so'nji yokino kokato'nnyo so'nji a'amu mampi'nyo so'nji

wonyo'wonyo mnokino'njo so'nji oso pi'n'ingo engo somo Jisasiye sifi'ki'nyo'mo uhumat'i'mentohofofoho. Uhumojahon'ngkofi Jisas wop'ingo umokumentisofoho. <sup>31</sup> Oseso a'amuso uhwon'imentohofoso a'amu mampi'nyoso hungkuno ni'hu'no ito'no lahon'ngkofi a'amu yokino kokato'nnyo'njoso wop'ingo imo'n'ngkahon'ngkofi, a'amu sife wonyo'njoso hano uhwan'ngkofi a'amu t'mpi'nyoso t'imo hon'ngkahon'ngkofi osomo uhwonont'ifi pisopisaho mjal'miwent'ifi hofi'ko Is'lael'ife An'itu kakoe yofe ho'noma loho'mentohofofoho.

*Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwaro wosopayo uy'imentisofoho.*

*(Mak 8:1-10)*

<sup>32</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro joho ulonto ul'imento, Ngko olo hwe hwoya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u si'hune ngko'nji humantohofofoho. Hofi'ko wosopayo anefoho. Mijoho'nohinofoho. Ngko li'hwat'ime'manji u, hofi'ko hon'ngkanopo t'imo sikuno'no ikuji nop'iwahupitnnoho. <sup>33</sup> Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul'imentohofi, Olo hwaho lopo a'amu mohumunyoponoho. Nakwo olo a'amu pi'n'ingo engo somne'no wosopayo ni'mta'ni manehwono. <sup>34</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, Nakwoe wosopayoso aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoho. Oso'nji inan'ku we'eso anga'no anga'nohinoho.

<sup>35</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas hwe moya'mi somo ul'imento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno. <sup>36</sup> Ose ulonto kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo oso'nji inan'ku'nji nomanto An'itumo isamoyoka ulonto wopayoso kut'ikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwaro uy'imentisofoho. Nomant'ifi oso hwe moya'mi somo uy'imentohofofoho. <sup>37</sup> A'amuso wopayo nont'ifi si'meho uhnn'ngkahon'ngki nul'ifee'mentohofoso m'hu'mokumentohofofoho. Nom'hu'mokont'ifi ho'yo aho fehohnjo hopi'nonohino fehohnta'ni hufa'u mehu'memeehumentohofofoho. <sup>38</sup> Hwe sohwa oso wosopayo ni'mentohofoso *foua tausen* (4000) hwafoho. Oseso moya'mi mehomi so'no hofi'ko atofu mal'imentohofofoho. <sup>39</sup> Jisas oso hwe moya'mi somo noluhwajonto yofayokinomo nokotasont'ifi hwaho Makatan nongkihnta'ni wako'mentohofofoho.

## 16

*Yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofosomo uhwonano limentohofofoho.*

*(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)*

<sup>1</sup> A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanji Jisasimo u'mantifi Jisasimo yamofolohofano lontifi ulimentohofi, Yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso fonetihwaho. <sup>2</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisasulimento, Mofehi'nyo won'ngku'n'monto yahon'ngki ole li'wo'n'ngkohofi, Ahwomo hon'jwo imo'n'ngkisoso mo'n'ngka jefo umontonoho. Ose li'wo'n'ngkohofofoho. <sup>3</sup> Im'ingo'nji sekwo himo sikwo'mno'nji ahwomohon'yo'nohinomo uhwonontifi ole li'wo'n'ngkohofi, Ifoyo wahu'montonoho li'wo'n'ngkohofofoho. Sekwo ahwomomohwonontifi ifoyo yo'mayoso huno sey'wo'n'ngkisofoho. I oso'no yo'mayo olohntajo imo'nalokunjoso An'itu uhwosopo'mentiso sohwo sekuye pono uhwatimentiso sohomo uhwonontifeso yofe mi'hwofe'njo yalokwofo. <sup>4</sup> A'amu olhonta humalofo soku hon'ngkano wonyo'njo kuyoho. Sekwo ngkine'no yo'mayo wonyoangkafo somo uhwonano ntontifi lontantokwofo. Ose ko nt'wo'n'ngkohofoso ngko oso hiso mut'hwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini woset'hwamonnoho. Ose ulonto Jisas hofi'kimo nul'ko'manto umentisofoho.

*A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye sa'ne hungkunofoho.*

*(Mak 8:14-21)*

<sup>5</sup> Jisasiye inomokomoyo sohwa mijo nongkihnta'ni i'mofawentifi wopayo motayo so'no in'ngo mo'mentohofoso'no uhwon'ngkahon'ngkofi <sup>6</sup> Jisas pahnnimo hungkuno ulimento, Upa'nimno. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye yahino somne'no i'waho fiy'imno. Ito'no uhwontohumamno. <sup>7</sup> Ose nupa'nontifi inomokomoyo sohwa ole hnnimentohofi, Nakwo wopayo momotape'njo ihwone so'no lohoho. <sup>8</sup> Ose hnnimentohofoso'no Jisas huno uyahon'ngki hofi'kimo ulohonimento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnalokwofo. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono mantape'njo peho'no iwo'n'ngkohofihwasilo. <sup>9</sup> Huno ne'no maseyoho liyohoho. Ngko a'amu *faif tausen* (5000) sohwanne'no wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somo kutikujo ulohohmmale so'no in'ngo laseyohoho. Sohwo ho'yo alale hu'meemmalofoto <sup>10</sup> I nom'ne sikuno somo wopayo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hwe *foua tausen* (4000) sohwannekofo.

Osohonta ho'yo alale hu'meemmalofoto. <sup>11</sup> Ngko wosopayo so'no masejo'njo yalokwe so'no huno maseyo'njo peho'neto. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye wopayo sa somne'no i'waho fiyimno. <sup>12</sup> Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafihu'mentohofofoho. Jisas wosopayo so'no hungkuno mujo'njo imentisofoho. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye hungkuno kokato'nnyo lutihwawo'nngkohoho so'no i'waho fiyimno ulimentisofoho.

*Pita Jisasimne'no ulimento, Kiko Kilais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho.*

*(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21; Joun 6:67-71)*

<sup>13</sup> Jisas kako ango Sisaliya Filipai osopono wento kakoe inomokomoyo sohware ulimento, A'amuso nohumantifi A'amufe Hwomu sohune'no pehofo mjolimwalokwofo. <sup>14</sup> Ose ulohonngkahonngki ulimentohofi, A'amu fehohnjo ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo'likeno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijatikeno. Nom'nihwa ole lalokwofo, Jelemaiyatikeno. Nom'ne a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki lmojo sohwo'likeno. Ose mjolimwalokwofo. <sup>15</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwasu ngkine'no pehofo ntowo'nngkohofihwasilo.

<sup>16</sup> Ose ulohonngkahonngki Saimoun Pita ulimento, Kiko Kilais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho. Anitu songo humaso sohwoe Hwomu Ne hwosoho.

<sup>17</sup> Ose ulahonngki Jisas ulimento, Saimoun Jouniye hwomu sohwasu, kiko simonyo uyimonnoho. Ou, olo hilo so'no a'amu hwahoponjo fihwo mokitihwaho yohoho. O'o, awonoho. Olo hungkuno ntohino loso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kitihwahoho. <sup>18</sup> Oso'no wakilimo. Kiko Pita \* kiyoho. Oso engkwosaho huhwo sohwo'ni hopo sopo ngko nje ango wamolnnoho. Seten'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'nji ngko iyo kopmmo'meehume somo milojaofoneho. <sup>19</sup> Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no hwosampe-e'neso wokijapmmnonnoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wonyofoho lohoji nano mtitajosho i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wopingofoho lohoji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho. <sup>20</sup> Ose ulonto inomokomoyo sohware ulimento, Sekwo nom'ne a'amu somo olo Kilais Anitu uhwosopo'mentiso lohweho ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

\* **16:18:** Nakwoe hungkunoso oso yofe ole engkwosaho yokumpohn'nyo pa'nyo hwosoho.

*Jisas kako poyo imo'nyo so'ntnno tohino engo mayo so'ntnne hungkuno ulimentisofoho.*

*(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)*

<sup>21</sup> Oso hohosohonta inomokomoyo sohwamo Jisas kako poyo imo'nyo so'ne yoloho uloma'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Jelusalemne'no uhwahoni'mo hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji ngkimo tohino engo ntapikuji fonjan'hufitnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u s'hune memjan'mof'hwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

<sup>22</sup> Ose ulahoningki Pita Jisasimo we'eneipi ipemotawento yoka ole uloma'mento, Hwe Engofo, olo nalohino loso Anitu ihwoloho. O'o, osohiso kikimo moku'manehoho.

<sup>23</sup> Ose ulahoningki Jisas ikinjonto Pitamo ulimento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. Anituye'maho. O'o, Setenye hungkunofoho. Kiko Seten sohwo si'waho ntohoho. Jije hungkunomo ngko haloho mokupa'nimnehono. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

<sup>24</sup> Ose ulonto inomokomoyo nom'ne sohwamo Jisas ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonningkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n'iwon'ningkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin'ngkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo t'fi nningkapmno. <sup>25</sup> A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wop'wahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahon'ngkuhwosi kakoe humayoso pi'wasyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. <sup>26</sup> A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaof'hwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako t'kanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. Kako songo humayo'ne neso mpe pipi uy'mtolo. <sup>27</sup> A'amufe Hwomu sohwo kan'ngkwohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo so'nji pososohonta a'amu olo hwaho lopo humalofo somo yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho so'no yano ulofiyonefoho. <sup>28</sup> Ose ulonto ole ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan'ngkuji A'amufe Hwomu kako hwe yofe engo'njo sohwo a'amu mokosyohumayo'ne pososohonta nuhwon'fitnnefoho. Ose ulimentisofoho.



## 17

*Jisasiye a'apahoso nom'ne kengo imo'n'imentisofoho.*  
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

<sup>1</sup> Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ne anga'no memjaofahon'ngki Jisas kako Pita'nji siko'n'ikwa'i Jem+s'i'nji Jounja oso hwa nutimanto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo sopono kotasimentohofofoho. Hofiko'nohini humamentohofofoho. <sup>2</sup> Nohumant'ifi Jisasiye a'apahoso nom'ne ulohopisahonjoso uhwonimentohofofoho. Kakoe simo'mangoso mofehi'nyo lawo'nnyo imo'n'imentisofoho. Kakoe manji'mofo yo'mayo hopi'nono nihu'no halojo imo'n'imentisofoho. <sup>3</sup> Ose uhwonont'ifi uhwonimentohofoso hwe hufa'u ahwomo mta'ango sohwa'u Mouses'i'nji Ilaija'nji siko noponji Jisas'i'nji hungkuno hnnimentohofofoho. <sup>4</sup> Pita kako huno pi'n'ingo syofisikaofonto Jisasi'mo ul'imento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehon'ngkuhwoneso wop'ngofoho. U, ngko olopo ango hufa'u sihune molimeso wop'ngotaho. Anga'no kiko'ne, nom'ne Mousesimne, nom'ne Ilaijamnefoho.

<sup>5</sup> Ose ulontan'ngki himo engo pomponaho pa'nyoso hofikimo ifeehu'mo kohumentisofoho. Oso himo homo somta'ni ole ho'n'imento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko kakine'no hi ni'mo'n'iwon'ngkiso hweho. Kakoe yahino so'no nje simeho wop'ngo ni'mo'n'ngkohoho. Kakoe hungkunomo sekwo halojo upa'n'imno.

<sup>6</sup> Ose ho'n'ngkahon'ngki Jisasiye inomokomoyo sohwa nupa'nont'ifi iyoho un'ngkahon'ngki hofikoe simano hwa-homo mongkuto'mentohofofoho. <sup>7</sup> Ose nohumentan'ngkofi Jisas hofiko'njo t'ifone lopo noponto aho umakumentisofoho. Numakonto ul'imento, Sekwo filikapmno. Iyoho ikutoho. <sup>8</sup> Ose ulahon'ngki hofiko timo honont'ifi nom'ne a'amumo muhwonyofoho. O'o, hofiko Jisas kako'nohini humentan'ngki uhwonimentohofofoho.

<sup>9</sup> Hofiko oso hwofiki'nyo hopo sopo nokotapont'ifi Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ul'imento, Olo hiloso nuhwon'ngkohoho loso'no nom'ne a'amumo olhonta nul'kutoho. O'o, hwangu A'amufe Hwomu sohwo poyo imo'n'ngkuhwosi apa'no songo likafoso sohonta ou, sekwo filutihwan'ngkuno.

<sup>10</sup> Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul'imentohofi, A'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofu sohwa ole liwo'n'ngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. T'ifi sohonta Kilais hwe Anitu uhwsopomentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo.

<sup>11</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako nop+hwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyo humantonoho. <sup>12</sup> I, ngko wasel+monne'no yohono. Ilaija kako nto pmentisofoho. Osohune'no a'amuso yofe m+hwofe'njo yontifi hof+ko hof+koe hwahoponjo hunomnohini in+ngkawent+fi yo'mayo wonyo uloho'mentohofofoho. Oso pa'nyo hwangu A'amufe Hwomu sohumo tohino engo uy+fitnnefoho. <sup>13</sup> Jisas ose ulahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwa huno ole uy+mentisofo kako Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo Ilaija pa'nyo sohune'no nalohoho. Ose syafi+hu'mentohofofoho.

*Jisas hwomu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohumo wop+ngo umokumentisofoho.*

*(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)*

<sup>14</sup> Oseso hwof+ki'nyopo nta'ni nokotapont+fi a'amu pi'n+ngo engo'njo sopo if+wahon+ngkofi hwe fihwo kako Jisas+mo nu'manto hwomtame ulohofonto ul+mento, Hwe Engofo, kiko nje hwomumne'no hitoho wakilofono. Kako nop+wasyonteso yomo yomo iwo'n+ngkiso hweho. <sup>15</sup> Kakoe a'apahoso ni+hu'no wonyofoho. Sikuno pi'n+ngo somo kako tohomo hwafi+wo'n+ngkiso hweho. U, sikuno fehohnjo kako mijomo hwafitohm'mof+wo'n+ngkiso hweho. <sup>16</sup> Ngko jije inomokomoyo sohwa nje hwomumo uhwojahohweso. I, hof+ko wop+ngo mmokoho yohoho. Hof+ko hopo'maho.

<sup>17</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Hwe moya'mi olononta humalofo soku, sekwo An+tu si+meho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwoe hon+ngkano ito'nohinomaho. Oso yahino hiso ne'no wesomanji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjan+mo'montol+keno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjan+mo'montol+keno. Ngko'njo lopo hwomu huhwo sohwo uhwojapmno. <sup>18</sup> Ose ulonto Jisas oso towahuno wonyo sohmo yoka ulahon+ngki towahuno wonyo sohwo oso hwomu sohmo ul+ko'ma'mentisofoho. Hwomu huhwo sohwo wop+ngo komo'no imo'n+mentisofoho.

<sup>19</sup> Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisas+yepono nopont+fi hof+ko'nohini nohumant+fi ul+mentohofi, Pipilo. Nakwo oso towahuno wonyoso wae meeofesofo.

<sup>20</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ou, ngko nehopi wasel+monne'no yohono. Sekwo ngkimo si+meho hi'ntnnonohinoso montopantokuyohoho. Sekwo ngkimo nningkape-eso ni+hu'no we'e patnnyo uyo pa'n+ngo'manji u, sekwo olo hwof+ki'nyo lomo kiko nol+kafohoji fi+wano, ose ul+kujo'no hwof+ki'nyo sohwo wantonoho. Sekwoe si+meho hi'ntnnonohinoso oso patnnyo uyo we'eso pa'nyo

hi'njo hwas'i'manji u, sekwo yo'mayo hopi'nonohinoso ikutnne hwasoho. <sup>21</sup> [I oso hiso'no olo towahunu wonyo loso'no wae yaof'neso hon'ngkano anga'nohino weho. Oso hon'ngkanoso olenoho. Sekwo Mpohumo jomo'nohino ujo'manji wosopayo manyo'njo humayo so'ntnno ifijoso olo towahunu wonyo loso a'amumo uli'ko'mayo'nefoho.]

*Jisas kakoe poyo imo'nyo so'no apa'no uli'mentisofoho.*  
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

<sup>22</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili i'mofawenti'fi Jisas uli'mento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'n'i'mo nje mango sohwafe ahomo ho'nani'sy'kujo'no <sup>23</sup> hofi'ko wofonjon'isyanti'feho. I oso huhwo sohwo si'kuno hufa'u si'hune memjaofi'hwoso'no Anitu apa'no songo uli'ka'montonoho. Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa si'meho tango engo uy'i'mentisofoho.

*Jisas tajo angomne'no hamniyoho ho'na'mentisofoho.*

<sup>24</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Koponeyam i'mofi'wahon'ngkofi a'amu tajo angomne'no hamniyoho mawo'n'ngkohofoho sohwa Pitamo nu'manti'fi uli'mentohofi, Sekwoe hwe engo sohwo kako tajo angomne'no hamniyoho ho'naofi'wo'n'ngkiso hwolaho.

<sup>25</sup> Ose ulahon'ngkofi Pita uli'mento, Ikofo.

Ose ulonto Pita angomo noswahon'ngki Jisas Pitamo kaki'no uli'mento, Saimoun, kiko huno peho'no kiyohoho. Olo hwaho loponjo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwa hofi'ko hamniyoho yo'mayoso ti'humta'ni mawo'n'ngkohofoto. Hofi'ko'montohwa mta'n'ngotaho. A'amu kengo sohwa mta'angotaho.

<sup>26</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngki Pita uli'mento, A'amu kengo sohwa mta'ango mawo'n'ngkohofofoho. Ose ulahon'ngki Jisas uli'mento, I, ose'manji hofi'ko'montohwa hamniyoho moho'naopitnnehofo. Oso'no ngko Anituye hwomu sohwo'ni peho'no uy'i'monnto. <sup>27</sup> I oso hiso'no hofi'ko nakumne'no huno wonyo nosyonafi'hupitnnoho. Kiko mijo mom'ngopono uhuji ingkuso finjasyo. Inan'ku si'mo'mjo injwapojoso kakoe mangomo kiko hamniyoho tajo angomne'no hopaso woti'pema'monnoho. Oso hamniyohoso nomahoji nekumne'no tajo angomne'no foho'namofo. Ose uli'mentisofoho.

## 18

*A'amu nom'ne somo yakolo ti'hwolo.*  
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

<sup>1</sup> Hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no nakwo sohwna'ni yofe engo hwofilo'nnyoso tihwolo.

<sup>2</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas mehomni fihumne'no joho ulonto kako'njo lopo mihumajonto <sup>3</sup> ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo hon'ngkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo ifijoso olo mehomni lohwo pa'nyo mmo'ny'njo'manji sekwo Anitumo mohumafitnnefoho. <sup>4</sup> Anitu a'amumo mokomosyohumayo so'no a'amu fihwo ngko yo'mingohwonimaho loso oso humo Anitu ole ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho. <sup>5</sup> A'amu fihwo kako olo mehomni lopa'nyo sohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho.

*Yahino wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo imokiyofoho.*

*(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)*

<sup>6</sup> Olo mehomni ngkimo simeho hi'ntnnono ntapiwon'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasi mo hohujo fikinjafo. Hon'ngkano wonyo lomo tifi fin'ngkayo. Ose uloso sohwo mehomni huhwo sohwo hon'ngkano wonyomo in'ngkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo Anitu tohino mikun'imposo uyonefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo wonyo hiso miyo sohonta sojo mikun'imposo engo so'nji kakoe ti'wangomo impe ifakojukujijukuji mijomo ho'naofontifitentesi wopingo'nesohilo.

<sup>7</sup> A'amu nom'ne sohwoe hon'ngkano wonyo umokiyo sohume'no hitoho ntokwoho. I oso yahino imo'nyoso a'amu huhwo sohwo tohino mikun'imposo nomane hweho. Oso'no kakine'no hitoho nfofantofoho.

<sup>8</sup> Jije sife aho hon'ngkano wonyo imokososo sife aho hiso nohwempehoji foho'namofo. A'amu sife aho anga'nohino'njo sohwo hon'ngkano wopingo tipemayoso wopingofoho. U, sife aho hufa'u'njo hon'ngkano wonyo imokuhwoso'no nihu'nahone tikanomo wenefoho. <sup>9</sup> Jije timo hon'ngkano wonyo imokososo timoso fitihwotofafo. A'amu timo anga'nohino'njo sohwo hon'ngkano wopingo tipemayoso wopingofoho. U, timo hufa'u'njo sohwo hon'ngkano wonyo imokuhwoso'no nihu'nahone tikanomo wenefoho.

<sup>10</sup> Olo mehomni lomne'no sekwo yo'mingohwasimaho ulikutoho. O'o, sekwo upa'nimno. A'amu ahwomomjoso mehomni lomo ito'no mokosyohumawon'ngkohofofoho. Yo'mayoso mehomni lomo u'maso so'no Mpohumo uliwo'n'ngkohofofoho. [ <sup>11</sup> Hwap'ngoso A'amufe Hwomu

sohwo'ni a'amu wonyo hon'ngkanomo humentan'ngkuji somne'no utimayo'ne pmmentohefoho.]

*Yahu 'sipsip' anga'nohino isipeefo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

*(Luk 15:3-7)*

<sup>12</sup> Huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako yahu *sipsip wan hantiletinjo* (100) sohwo yahu anga'nohino sohwo isipeeefoso sohune'no hafihafe motipemaso'njo umontolaho. Awonoho. Oso yahu *nainti nain* (99) sohwa hofiko wopayo nontan'ngkuji kakwo'yohwo sohwo nuliko'mahwosi yahu isipeefo sohune'no notipehwosi wotipema'montonoho. <sup>13</sup> Notipemahwosi kako yahu anga'nohino isipeefo sohune'no simonyo umontonoho. Nom'ne yahu *nainti-nain* (99) misipeefe'njo so'no huno mosyafisyonehoho. <sup>14</sup> Oso pa'nyo sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako we'e lomne'no ole lalofi, Ngko mehomi lomne'no misipeefe'njo yohono. Ose lalofoho.

*Nom'ne sohwo wonyo kilohofososo'no kiko pipi uloho'monnto.*

<sup>15</sup> Jije a'amu kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo u'mahoji siko'nohini humahosi kakoe wonyo'no yoloho uso. Kako jije hungkunomo nupa'n'ngkuhwosi'manji u, jije a'amu ne apa'no umo'n'montonoho. <sup>16</sup> Kako Jije hungkunomo haloho maposo'njo'manji kiko nom'ne a'amu anga'nohinotikeno hufa'ulikeno oso hwa tipemahoji hwe wonyo kilohofoso sohwoepono fiwanimno. Osopo i'mofakuji a'amu hufa'ulikeno hufa'u sihunetikeno oso hwa wolijwaopife. <sup>17</sup> Kako hofikoe hungkunomo haloho maposo'njo'manji e'wa, a'amu hopi'nonohino sekwo'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho sokumo ulimno. I a'amu hopi'nonohino sofe hungkunomo haloho maposo'njo'manji, e'wa kako a'amu kengo pa'nyo hweho. Oso a'amu huhwo sohwo kengopo uhumajipijo osopo wohumamontonoho.

<sup>18</sup> Hungkuno nehopi waselimo. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wonyofoho likuji nano mtitojoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wopingofoho likuji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho.

<sup>19</sup> Hungkuno nom'ne waselimo. Olo hwaho lopo a'amu hufa'u hwa'u yo'mayo so'no simeho afa in'ngkohosi Mpo-humo oso hiso'no jomo ulisoso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo wosejapmmontonoho. <sup>20</sup> A'amu hufa'u sohwa'u sihune sohwa hofiko nje yofemne'no uhu'mokukuji

nohumentan+ngkuji ngko hofiko'njo ajwo'mo wohumamon-noho.

*A'amu yo'mayo so'no siki mayoso moho'nasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>21</sup> Oso hohosohonta Pita Jisasimo u'manto ulimento, Hwe Engofo, nje a'amu sohwo wonyo tohofiwo'n+ngkiso so'no ngko oso wonyo so'no wae alale uyimonnto. Wayo yao'mneso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u oso hopolaho.

<sup>22</sup> Ose Ulohon+ngkahan+ngki Jisas ulimento, Ngko aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo makilohoyohono. O'o, wae iyoso ne'nohini *sefenti* (70) ne t+pemayo aho hopi'nono nom'ne hufa'uyo fiyohoho kilohono.

<sup>23</sup> Oso'no Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no kako a'amufe wonyo wae yaofone yahinoso olenoho. Hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwa yo'mayo siki mawo'n+ngkohoho so'no hamniyoho hwangku ho'nasiyo'ne hungkuno m+hwajiyo'ne uyimo limentisofoho. <sup>24</sup> Oso'no kako syoho emanto syoho ulohofiyo anga'nohino fihwo kakoe yo'mayo siki mawo'n+ngkiso sohwo kakoe hamniyoho moho'naofe'njoso olenoho. *Ten miliyon* (10,000,000) kinafoho. <sup>25</sup> Kakoe hamniyoho nihu'no ane hweho. Oso'no hwe engo sohwo ulimento, Olo hwe lohwo'nji kakoe ape'nji mehom'nji yo'mayo hopi'nonohino so'nji nom'ne sohwa hofikoe siki syoho ulohofiyo so'no mpe uyife. Hamniyoho mpe ifijoso kako moho'naofe'nefoho. <sup>26</sup> Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo kakoe hwe engo sohwoe sife ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto humotaho lonto ulimento, Nje hwe engofo, we'nenepi nohontohumaho. Nohontohumahoji ngko hamniyoho hopi'nono wokijapmmonnoho. <sup>27</sup> Ose ulahon+ngki hwe engo huhwo sohwo kakine'no hitoho ulofahon+ngki hamniyoho moho'nasiyo'njo imentiso so'no wae yaofahon+ngki hwe sohwo yo'mayo siki mawo'n+ngkiso so'no hamniyoho nihu'nahone muyonehoho.

<sup>28</sup> I oso'no syoho ulohofiyo sohwo noswol+kofaponto uhwon+mentisoso kakoe syoho afa'nono iyo sohomo uhwon+mentisofoho. Osohwa kakinta'ni yo'mayo siki ma'nnyoso *wan hantilet* (100) kina moho'nasiyo'njo sohomo uhwononto ti'wangomo aho pmpili'mokonto ulimento, Nje hamniyoho moho'nansyohinoso komo'no ntape.

<sup>29</sup> Ose ulahon+ngki hwe syoho afa'nono iyo sohwo hwomtame piwehumawento ulimento, Ngkine'no hitoho kilofihwoso'no nohontohumaho. Jije hamniyoho wokijapmmo. <sup>30</sup> Ose ulahon+ngki ngkilaho ulonto impo'angomo intofahumentisofoho. Osopo intofasyonto ulimento, Kiko

osopo nohumahoji nje hamniyoho ntapohojo'no ngko wakisihuto'mnoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>31</sup> Ose yahonngki syoho afa'nono nom'ne sohwa yo'mayoso uhwonontifi simeho tohino umnimentisofoho. Simeho tohino umnngkahonngki hwe yofe engo'njo sohomo oso hiso'no ulimentohofofoho. <sup>32</sup> Ose nupa'nonto syoho ulohofiyohuhwo sohune'no johoulonto ulimento, Kiko syohontohofiyohwonyohwosoho. Ose ulonto ulimento, Simo'mo kiko ngkimo humotahosontahonngkini hamniyohohopi'nonomontape'njo imentohinoso'no ngkowae yakumo'male hwosoho. <sup>33</sup> Ngkokikine'no hitohontofiso hopasokiko nom'ne a'amu syohofa'nono iyo sohumne'no hitohomakilofe'njopeho'neto. <sup>34</sup> Ose ulonto simeho tohino umnngkahonngki tohino engouyiwonngkohofosohwafe ahomoho'nahumentisofoho. Honasyontoulimento, Kiko osopohumahojinje hamniyohohopinonohinosontapohojo'nowakisihuto'monnoho. <sup>35</sup> Oso pahnnmo hungkunoso Jisas nulontoulimento, Sekwonom'ne sofe wonyoselohopijoso wae meefe'njofijo'manji u, oso pa'nyonje Mpohwawaselohomontonoho. Ose ulimentisofoho.

## 19

*Jisas kako ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.*

*(Mak 10:1-12; Luk 16:18)*

<sup>1</sup> Jisas oso hungkunoso hopi'nono losojwaofontokako Ngkalili nulikomantokakohwaho Jutiya Mijo Joutan nongkihnta'ni wakomentisofoho. <sup>2</sup> Oso hopo sopo a'amu pinngogoso Jisasimo tifi inngkamotofofoho. A'amu mnokino'njosomo Jisas wopinngoumokumentisofoho.

<sup>3</sup> Oseso a'amu Falisi sohwa Jisasimo yamofoulhofanolontifi nu'mantifi ole ulohonimentohofi, Honngkano hungkunoso ole wonnyotaho. Hwe fihwo yo'mayowonyowonyoso'no kakoe ape wae yaofoso wopinngotaho.

<sup>4</sup> Ose ulohonngkahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno olo so'no hunomaseyo'njoliyohoho. Anituye yo'mayohopi'nonomt'mokumentiso sohonta kako hwe'njipe'njimt'mokumentisofoho. <sup>5</sup> Nomt'mokonto ole limento, Olo hilo so'no fihwo kanngkwohwo kona'wohimo ulikomahwosikakoe ape'njinem'no makotoku wolohonanjiyoho. Siko'ya'uananganjinhinomo'nanjiyoho. <sup>6</sup> Oseso siko a'amu hufa'uumo'nanjimaho. O'o, sikoe a'apahoso anganohinomo'nanjiyoho. Oso'no Anitu osiya'umonto mekotjwahumasofoho. U, oloso nomt'huposo'eno.

<sup>7</sup> Ose ulahon'ngki a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, I oso'no Mouses kako olo hungkunolo peho'no mt'i'mokumentisoto. A'amu kako ape woho'nahumo lihwosi oso hiso'no iyoswomo mt'i'mokuhwosi a'mu simo uyahojihwosi woho'nahumontonoho. Oso pipilo.

<sup>8</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, A'amu yokumpohn'nyo imo'n'imentohoho so'no Mouses olo hungkunolo mt'i'mokumentisofoho. I simo'mo ne'mo olo yahino loso mmo'n'immojofoho. <sup>9</sup> Ngko nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon'ngkano wonyo mmofe'njo simo hwehwo kako wae yaofihwosi nom'ne ape masoso oso hwe sohwo kako ape ito'no mayo hon'ngkano somo mt'ihupeso sohwo kako ose yososo kako hon'ngkano wonyo'njo hweho.

<sup>10</sup> Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Hwe kakoe ape'nji foyohumayo yahinoso ose'manji i, hwe songo ape momaso sohwo kako hwosijo lohofoso wop'ngofoho.

<sup>11</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olo hungkuno hwosijo sohwafe hon'ngkano somo in'ngkayo so'no fehohnjo hopo'maho. O'o, Anitu a'amu anga'no anga'nohino somo kakoe yokumpohn'nyo ujososo oso a'amuso hofiko olo hungkuno lomo un'ngkafe. <sup>12</sup> Ihwoni. Hwe anga'no anga'nohino sohwa hofiko ape momapitne hwafoho. A'amu fehohnjo kona'wohi aswo ma'nyo somta'ni ape mayoso'no hofikoe a'apaho ito'nohino'maho. A'amu fehohnjo nom'ne sohwafo ape momaso'njo iyo'ne ipisayo sihu peet'motofofoho. A'amu fehohnjo Anituye syoho somne'no syafisyonte so'no hofiko ape mayo hon'ngkano hano pitofahin'wo'n'ngkohofofoho. Olo hungkuno loso'no hwe fihwo oloso uyimo loso sohwo kako uyono.

*Jisas mehomi we'e somo aho ulonjimokumentisofoho.  
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

<sup>13</sup> Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofikoe mehomi we'eso Jisas kako aho ulonjimokono lontifi Jisasiyepo mehomi somo uhwatimentohofofoho. Nuhwojahon'ngkofi kakoe inomokomoyo sohwa yoka ulimentohofofoho. <sup>14</sup> Jisas ulimento, Sekwo mehomi somo nop'jumofikutoho. O'o, hofiko ngkiyepo wapife. Anitu a'amumo mokosyohumayoso mehomi pa'nyomnoho. <sup>15</sup> Ose ulonto kako mehomi somo mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho. Kako moi'wo ulonjimokonto oso hopo sopo nil'ko'manto umentisofoho.



*Hwe songo sohwo kako yo'mayo ho'yango pi'n'ingo'njo hweho.*

*(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)*

<sup>16</sup> Hwe fihwo Jisasimo ulimonto, Nje Lontihwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'neso yo'mayo wopingoso pipi i'mo ma'mnehono.

<sup>17</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas Ulimonto, Kiko yo'mayo wopingo so'no peho'no ntohon'ngkino. Nihu'no anga'nohino sohwo wopingo hweho. Mpohwo kako'nohinoho. U, kiko songo ne'no humayo'neso woma'mo lohoji kiko hon'ngkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi fin'ngkahwoho.

<sup>18</sup> Ose ulahon'ngki ulimonto, Hon'ngkano hungkuno ntisoto. Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Hungkuno ole, Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomt'ihuposo'eno. Yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. <sup>19</sup> Jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin'ngkayo. Sikoe yofe foho'nomaho. Kiko kikine'no ku'mo'n'iwon'ngkiso hopa a'amu kiko'njopo humalofo somne'no wakumo'nono.

<sup>20</sup> Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo ulimonto, Oso hungkunoso ngko in'ngkwalokweno. Nom'neso peho imnehono.

<sup>21</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Jije hon'ngkano wopingo hwofilo'nnyo umo'n'imo lohoji'manji jije ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilohopife. U, kiko hamniyoho maho oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n'ngkohoho somo uyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nningkape.

<sup>22</sup> Ose ulahon'ngki oso hwe songo sohwo nupa'nonto simaho tango uyahon'ngki kakoe angopono umentisofoho. Hwap'ngoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'n'ingo'njo a'amu somo muy'imnehono lonto umentisofoho.

<sup>23</sup> Nowahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimonto, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu hamniyoho yo'mayoso engo'njo yokumpohn'nyo kemokosyohumaso sohwo kako ahwomomo Anitumokosyohumayo sopone'no ijijoyonefoho. <sup>24</sup> Ngko apa'no waselimonne'no yohono. Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwoosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwoosi yososo hupo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo

so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yanggo engo'njo sohwo oseno yonefoho.

<sup>25</sup> Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa oso hungkunoso nupa'nontifi yomo imentohofofoho. Hofiko limentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wop'nggo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo.

<sup>26</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimento, A'amuso hopo'maho. Oso hiso Anitu yososo hoponoho.

<sup>27</sup> Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Ihwoni, nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso ho'nasyontani kikimo tifi kin'ngkopalokuhwono. Oso'no nakwo peho manehwono.

<sup>28</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Hwangku yo'mayo songo i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohwo kakoe yokumpohn'nyo'nji hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo nohumentan'ngkuhwosi ou, sekwo oso hohosohonta sekwo ngkimo tifi nningkap'wo'n'ngkohofoho sohwaso sekwo hwe engo sohwoe epohumayo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sopo nohumat'kutnnefoho.

<sup>29</sup> Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko hofikoe ango hom'ngkwa'wehwosanji hapiyos'janji mpohwo na'uhwomehomi hwaho yo'mayoso ngkine'no nje hungkunomne'no uliko'mapijoso i, oso a'amu oso hiso'no yo'mayo pi'n'nggo engo wop'nggoso mapitnnefoho. Oso'nji hofiko songo ne'no humayo'neso notipemapitnnefoho. <sup>30</sup> Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'yo hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nimaho. We'yo hwo'nyoho syofisyalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

## 20

### *Ipisae Syoho'njo sohwafe hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no pahnnimo hungkunoso olenoho. Hwe ipisayo syoho kakwo sohwo kako im'nggo'nji nowento a'amu kakoe ipisayo syoho ulohofiyo'ne utima'mentisofono. <sup>2</sup> Nowento a'amu syoho ulohofiyo so'nji hungkuno lontifi simeho afa inontifi olo sikuno lomne'no hamniyoho kina anga'no anga'no nano mtitofontifi ipisayo syoho hwap'nggo sohwo syoho ulohofiyo somo kakoe syohopono luhwat'mentisofoho. <sup>3</sup> Mofehi'nyo'nji ipisayo syoho hwap'nggo sohwo apa'no nowento a'amu uhu'mokiyoo

sopo uhwonimentisoso a'amu fihwa syoho ane sohwa siki humolowentaningkofo uhwononto <sup>4</sup> ulimento, Sekwo soku nje ipisayo syohopo syoho ntohofiyimno. Ngko hamniyoho ito'no wosejapmmonnoho. <sup>5</sup> Ose ulahoningki hofiko umentohofofoho. Ipiasae syoho hwapingo sohwo syoho ulohofiyo somne'ento uhwonamo lonto hinjopo umentiso sohwo apa'no akupo'nyo'nji umentisofoho.

<sup>6</sup> Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjoso'nji ipisayo syoho hwapingo sohwo apa'no nowento a'amu siki humentaningkofo somo uhwononto ulimento, Olo mofehi'nyo noposahoningki sekwo syoho miyo peho'no humalofoho.

<sup>7</sup> Ose ulahoningki ulimentohofi, A'amu syoho monejape hn'nwi humalohwono. Ose ulahoningkofo ulimento, Sekwo hisoku nje ipisayo syoho'no f'wanimno. Ose ulimentisofoho.

<sup>8</sup> Oseso mofehi'nyo moi'wo imo'n'ingkahoningki ipisayo syoho hwapingo sohwo kakoe syohomo uhwontohumayo sohomo ulimento, Syoho ntohofiyo somo joho ulohoji t'finjo pohofa so'nji simo'mjo pohofa so'njimo hamniyoho uyo.

<sup>9</sup> Ose ulahoningki a'amu sikuno'nji pmentohofa somo kina anga'no anga'no uyimentisofoho. <sup>10</sup> A'amu simo'mjo pmentohofoso ose uhwonontifi ole hnnimentohofi, U, nakwo hamniyoho engo womantanoho. Ose hnningkahoningkofo hofiko huhwa kina anga'no anga'no ma'mentohofofoho. <sup>11</sup> Nomantifi ipisayo syoho hwapingo sohomo yoka ulimentohofofoho. <sup>12</sup> Ole ulimentohofi, A'amu t'finjoso syoho we'enehwo yahoningkofo kiko hamniyoho nakumo nejapohino hopaso uyohino. Nakwo im'ingo'nji nta'n'ingo so'nwi syoho tango'njo yontaningkuhwoni mofehi'nyo we'e nalimaso'n'maho.

<sup>13</sup> Ose ulahoningkofo ipisayo syoho hwapingo sohwo hwe anga'no ajwopo lohofontanjo sohomo ulimento, Nje a'amuhwe, ngko kikimo wonyo makilohofe hwo'nyoho. Kiko ngko'nji hamniyoho kina anga'no mayoso'no simoho afa minyohwoya'ilaho. <sup>14</sup> Oso'no hamniyoho mahoji mpano. Ngko hamniyoho kijapohe pa'nyoso a'amu t'finjo somo uyo'manji <sup>15</sup> nje syohofoho. Nje hamniyoho so'nji yo'mayo imeso wopingotaho. Ngko hwapingo hwo'nyoho. Ngko a'amumo wopingo ulohofa so'no simoho wonyo ntap'wo'n'ingkinohwosilaho. Oso hungkunoso syoho hwapingo sohwo ulimentisofoho. <sup>16</sup> Jisas ose ulonto ulimento, A'amu t'finjo so'nji simo'mjo so'njimo Anitu afa'nohino uyimo lososo uyimontonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

*Jisas kako poyo imo'n'ingkuhwosi songo likafone so'no apa'no ulimentisofoho.*

*(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)*

<sup>17</sup> Jisas Jelusalemne'no wasimo lonto kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa hofiko'nohino nosontifi Jisas ulimento, <sup>18</sup> Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosantane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikui kakine'no hungkuno likui kako poyo umonono likui nano wamtitifantifeho. <sup>19</sup> Oseso hofiko nom'ne a'amu sohwo uyahon'ngkui hofiko sifo ulikui sohwo lontamo'nji hwan'ngo fonjikui iyo hwajiyofoku'nnyo sopo wofonjinto'ofosyantifeho. Sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako apa'no likafonefono. Ose ulimentisofoho.

*Jemis'nji Joun'nji siko yofe engo womantae'no yihwayo limentisiefoho.*

*(Mak 10:35-45)*

<sup>20</sup> Oso hohosohonta Sepetiye ape'nji kakoe hwomu sohwa'u'nji Jisasimo u'mantifi a'musi hwomtame ulohofonto Jisasimo hungkuno anga'nohino so'no ulohonimentisofoho. <sup>21</sup> Oseso Jisas ulimento, Peho'no kumo'n'ngkohoho. Ose ulahon'ngki ulimento, Hwangku sohonta kiko yofe engo nomahoji a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumuso sohonta kiko nje hwomu sohwa'umo ole ulohoho. Nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohnta'ni foyohumunyo. Ngko a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo so'no siko nonifo'masyihne hwahusoho. Ose ulohoho.

<sup>22</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntohino neso kiko huno makiyohoyohoho. Tohino ngkimo nimnosohopaso masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomotohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomotohino ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho. Ose ulahon'ngki ulimentisi, Nekwo hoponoho.

<sup>23</sup> Ou, nehopeho. Tohino ngko ma'meso fehohnjo siko womanjiyoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomofehumokasesyonefoho. I, oso hiso'no ngko'nji a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo nohnta'ni foyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopomnehono. O'o, oso hopo sopo nje Mpohwo kako a'amumne'no esyohumaho.

24 Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa nupa'nontifi hofiko Jemisinji Joun'ntnne'no simeho tohino umnimentisofoho. 25 I oso hiso'no Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no ngkiyepono wapifento joho ulonto ulimento, Olo so'no sekwo huno seyohoho. Olo hwaho lopo a'amu nom'ne somo mokosyohumayoso hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'njo uyontifeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. 26 Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umo'nono. 27 Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umo'nono. 28 Oso pa'nyo A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentiso'maho. O'o, hofikoe syoho ulohofiyo'ne pmmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentaningkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usohuma'mne'ento pmmentiso hweho.

*Jisas a'amu timpi'nyo sohwa'umo timo wopingo umokumentisofoho.*

*(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

29 Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Jelikou uliko'mantifi pahonngkofi a'amu pinningo engo Jisasimo tifi inngkapmmentohofofoho.

30 Hwe timpi'nyo hufa'u sohwa'u Jisas palofoho upa'nonji honngkano momngopo nohumanji Jisasine'no joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu hwosoho. Kiko nekumne'no hitoho wakilofono. 31 Ose ulahonngki a'amuso yoka ulimentohofi, Siko mampi'nyo fosyohumunyo, Ose ko ulahonngkofi oso huhwo sohwa'u joho engo ulimentisi, Hwe Engofo, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono.

32 Ose ulahonngki Jisas nolohofonto sikine'no joho ulonto ulimento, Ngko sikimo pipi seloho'mnehono. 33 Ose ulohonngkahonngki siko ulimentisi, Hwe Engofo, kiko nekwoe timo wopingo wemokonontayo'no kilalokuhwoyo. 34 Ose ulahonngki Jisas sikine'no hitoho ulofahonngki sikoe timopo aho kisosyahonngki timoso komo'no ito'no hononji Jisasimo tifi inngkamentisiyefoho.

## 21

*Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo ango Jelusalemno humentisofoho.*

*(Mak 11:11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)*

<sup>1</sup> Hofiko Jelusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase hwofiki'nyo Oulif osopo humamentohofofoho. Osopo Jisas nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole lihwatimento, <sup>2</sup> Siko oso ango we'e nonjo lopo nuhusisi oso hopo sopo siko ahwomo yahu *toungki* hofiko impe intofahumalofoso kakoe mu hi'nji wotipemanjiyoho. Oso yahu sohwa'u ikwolofa mahosisi ngkiyepono motapinyo. <sup>3</sup> I hwe fihwo sikimo hungkuno selihwoso'no'manji ole ulinyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohume'no syoho weho. Ose ulahosisyo'no kako komo'no uhwojapm-montonoho. Ose lihwajimentisofoho.

<sup>4</sup> Oso hiso imo'n'ngkahon'ngki oso a'amu sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohwoe hungkuno ne imo'n'mentisofoho. Hungkunoso olenoho.

<sup>5</sup> A'amu ango Saiyon sopo humalofa somo ole ulimno. Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sekuyepono ntopohoho. Kako hwe yofe ane pa'nyo ahwomo yahupo kehumaho. Oso yahu hiso ho'yango mokaho'nyo'nefoho.

<sup>6</sup> Oseso inomokomoyo hufa'u sohwa'u nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopa imentisiyefoho. <sup>7</sup> Siko yahu kona'wohi'nji kakoe mu'nji nomotaponji sikoe manji'mofoso yahupo miyopeehumentisiye sopo Jisas kehumamentisofoho. <sup>8</sup> Hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hofiko hofikoe hwapife Jisas kako hano wene hon'ngkano sopo hu'meehumentohofofoho. A'amu fehohnjo ipamo lopo'memantifi Jisasiye yofe ho'nomayo'ne hon'ngkanopo hu'meehumentohofofoho. <sup>9</sup> Hwe hwoya'mi simo'mjo so'nji tiffinjo so'nji hofiko johohole limentohofi Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako wop'ngonohini hweho.

Olo hwe lohomo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamoyoka ulano.

Ose limentohofofoho.

<sup>10</sup> Jisas Jelusalemno noswahon'ngki oso hopo sponjo hwe moya'mi hofiko yomo yontifi ulimentohofi, Olo hwe lohwo tihwolo. <sup>11</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi hwe moya'mi Jisasi'nji pmentohofoso ulimentohofi, Olo Jisas Anituye hungkuno lwo'n'ngkiso hweho. Ango Nasalet hwaho Ngkalilinta'ango hweho. Ose ulimentohofofoho.

*Jisas Anituye tajo ango engo somo a'amu mpe yontan'ngkofi a'amu yo'mayo somo wae yao'mentisofoho.*

*(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)*

<sup>12</sup> Jisas Anituye tajo ango engo somjo mempo ango somo noswonto a'amu yo'mayo mpe yontaningkofo somo wae yao'mentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokomayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yi'hufo mpe uyantifi epohumayo yi'wo'n'ngkohofoso Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. <sup>13</sup> Wayo yaofonto Jisas ulimento, A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumento sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Olo nje ango somne'no ole l'fitnnefoho. Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso hiso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ngkohofo sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mt'i'mokumentohofofoho ulimentisofoho.

<sup>14</sup> Jisas tajo angomo nohumentaningki a'amu t'mpi'nyo so'nji sife wonyo'njo so'nji kakimo u'ma'mentohofofoho. Nu'mahoningkofi Jisas wopingo umokumentisofoho.

<sup>15</sup> Oseso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lut'hwayo syoho'njo sohwanji hofiko uhwonimentohofoso Jisas a'amu wopingo umokumentisoso uhwonontifi upa'nimentohofoso mehomi tajo ango somo Jisasimne'no joho ulimentohofi, Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano. Ose lontaningkofi nupa'nontifi hofiko simano hintotohino umnimentisofoho.

<sup>16</sup> Simano hintotohino umn'ngkahoningki Jisasimo ulimentohofi, Olo hungkuno mehomi lohwa lalokwofo loso nto lupa'n'ngkino. Ose ulohon'ngkahoningkofi Jisas ulimento, Ou, upo'nalokweno. Sekwo olo hungkuno loso'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Mehomi engo so'nji mehomi milongo so'nji jije yofe woho'nokumapife.

<sup>17</sup> Ose ulonto, nuhwoti'mofonto Jelusalem mta'ni noswaponto ango Mpetani'no nowento osopo saho fosyawo'mentisofoho.

*Ikwongo yofoho imentisofoho.*

*(Mak 11:12-14, 20-24)*

<sup>18</sup> Im'ng'o'nji Jisas Jelusalemno asomo s'imentisoso mijoho engo uyimentisofoho. <sup>19</sup> Kako uhwonimentisoso ikwongo honingkano lopo lohofontaningki uhwononto oso hopo sopo umentisofoho. U, oso homo somo ikwonjayo anefoho. Swo'nohinofoho. Ose uhwononto Jisas iyo somo ulimento, Kiko ne apa'no minto'n'ngkohotnnehino. Nihu'nahone hwosoho. Ose ulahoningki iyoso yofoho komo'no imentisofoho. <sup>20</sup> Kakoe inomokomoyo sohwa oso hiso nuhwonontifi hofiko yomo imentohofofoho. Yomo yontifi limentohofi, Oso iyo yofoho komo'no isoso pipilo. <sup>21</sup> Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko nehopi waselimonne'no

yohono. Sekwo simeho hi'ntnnono nehopi ufijoso u, sekwo simeho hufa'u ane hwasim'nanji sekwo ngko iyo lomo uloho hopaso uyantifeho. Oso'nohinim'nahho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono nehopi ufijomanji sekwo olo hwofiki'nyo lohomo ole ulifijoso, Kiko nolikafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulifijoso hwofiki'nyo sohwo wawontonoho. <sup>22</sup> U, sekwo simeho hi'ntnnono nehopi uyikuji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulifijoso womantifeho.

*Jisasiye yokumpohn'nyo hwapingo so'no ulohonimentohofoho.*

*(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

<sup>23</sup> Jisas tajo angomo asomo swonto a'amumo lutihwentaningki a'amu yofe engo'njo tajo ango syohonjo sohwanji Isilaelife hwe engo sohwanji hofiko nu'mantifi ulimentohofi, Kiko olo syoho iwo'nngkinolo loso tihwo kilimaso'no iwo'nngkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmasojni iwo'nngkinoto.

<sup>24</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'nyi hungkuno anga'no waselohonimne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo asomo ntifijomanji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo.

<sup>25</sup> Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kakoe yokumpohn'nyo hwapingoso ntimta'angoto. Anitu mta'angotaho. Hwahoponjo a'amu mta'angotaho. Ose ulohonngkahonngki hofiko ole hnnimentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho ulasomanji ole wonalimontonoho. Osemanji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyonjo peho'neto. <sup>26</sup> I, Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulasomanji hwe moya'mi peho nalohopitnehoho. Oso'no iyoho nenalofoho.

Hwe moya'mi hiso ole syafisyiwo'nngkohofi, Anitu kako Jounimo hungkuno uyahonngki nalimentisofoho. <sup>27</sup> Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulahonngkofi Jisas hofikimo ulimento, Osemanji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'nngkohe hwapingo so'no maselimnehono. Ose ulimentisofoho.

*Hwe fihwo hwomu hufa'u'njo sohwo pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>28</sup> Olo hungkuno selohe so'no sekwo huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. Kako hwomu tisimaso sohomo ulimento, Nje hwomufo, olohonta nuhuji ipisayo syohomo syoho ntohofiyo. <sup>29</sup> Ose ulahonngki



kakoe hwomu sohwo ulim ento, Ngkilaho. Ose ko ulonto hwangu kako huno esyafisyonto syoho ulohofimentisofoho. <sup>30</sup> Oseso kaningkwowho nom'ne hwomu sohwoepono nowento oso hungkuno tisimaso sohomo ulimentisoso apa'no, Ulahoningki hwomu sohwo ulim ento, Ou, Mphwo, ngko syoho wakilohofimo. Ose ko ulonto kako syoho somne'no mawommentisofoho. <sup>31</sup> Oso'no huno pipi seyohoho. Oso hwomu sohwa'u kaningkwowhoe hungkuno somo tihwo iningkamentono.

Ose ulohoningkahoningki, Simo'mjo sohweho ulim entohofofoho.

I, Jisas ulim ento, Ngko hungkuno hiso'no yoloho'nohini waselimonne'no yohono. A'amu honingkano wonyo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi hwa'nte sofa honingkano wonyo imofwo'n'ingkohofoso fanji hofiko simo'mo Anituye honingkano so'no nakwolaho lontifi olohonta simoho ywolo'mokalokwofo. Oso'no Anituye ango sopene'no simo'mo sepipitnefoho. <sup>32</sup> Hwapingoso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo sekuyepono pmentisofoho. Kako honingkano wopingo imofo setihwamentiso so'no i, sekwo simoho hi'ntnnono muyo hwasoho. I, a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi honingkano wonyo imofwo'n'ingkohofoso fanji hofiko Jouniye hungkunomo simoho hi'ntinnono uyimentohofofoho. Sekwo oso hiso'no ko uhwonontifi sekwo huno mikwesyafisiyo'njo yontifi simoho hi'ntnnono muyo hwasoho.

*A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'n'ingkohofoso so'no pahnnimo hungkunofoho.*

*(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

<sup>33</sup> Jisas ulim ento, Sekwo pahnnimo hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo hwaho engo'njo sohwo kako ipisayo syoho hulonto tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusyoho mt'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ingkohofoso sohwafe ahomo ho'nosyonto kako ango ikanopo nawento osopo ne'no humamojofoho. <sup>34</sup> Hwangu ipisayo ne mayo sohonta kakoe syoho ulohofiyi sohwaomo kakoe ipisayo fehohnjo'ne kakoe ipisayo syoho pone'no uhwatimentisofoho. <sup>35</sup> Uhwojahoningki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakwo'yohwoe syoho ulohofiyi sohwaomo ma'mentohofofoho. Anga'nohino sohomo hwaningo

fonjontifi nom'ne sohomo sojo'nji fongku'mentohofofoho.  
<sup>36</sup> Ose ulohofahon'ngkofi kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo pi'n'ingo sohwo uhwat+mentisofoho. Simo'mjo uhwat+mentiso sohwa pi'n'ingo'maho. Oso a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo huhwo sohwa syoho ulohofiyo simo'mjo hopaso t'finjo sohwo wonyo uloho'mentohofofoho. <sup>37</sup> Hwangku sohonta kakwo'yohwo kakoe hwomu sohomo uhwat+mentisofoho. Uhwajonto l'imento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho upeentifeho. Ose l'imentisofoho. <sup>38</sup> I, a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakoe hwomu huhwo sohomo uhwonutimantifi ole hnnimentohofi, Olo a'amu lonwo sohwo kako hwangku sohonta kan'ngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino nakwo kakimo poyo wofonjoso. Oseso olo kakoe syoholo mane'eno. <sup>39</sup> Ose hnnontifi hwomu sohomo nutimantifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo n'hu'nohone fonjahumentohofofoho. <sup>40</sup> Sekwo huno pipi seyohoho. Hwangku oso ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo kako nopihwosi a'amu syoho mokosyohumayo huhwamo pipi uloho'montolo.

<sup>41</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngki a'amu sohwa Jisasimo ulimentohofi, Kako nopihwosi a'amu huhwo sohwo n'hu'no wonyo ulohofihwosi poyo umokumontono. I ose yososo kako kakoe ipisayo syohoso nom'ne a'amu mokosyohumayo sohwo umontono. Osohwa sikuno ipisayo ne mjiyo sohonta hofiko kakwo'yohomo neso uyantifeho.

<sup>42</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu anjuwo'n'ngkohofohofohwa wae yao'mentohofohofohoso, olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwap'ngohwo imo'n'ngkohoho. Nakwoe Hwe Engo sohwo ole l'imentisoso imo'n'mentisofoho. Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofolalokuhwono.

Oso pahnnimo hungkunoso Anitu l'imentisofoho.

<sup>43</sup> Oseso ngko sekumo wasel'monn'no yohono. Anitu kako a'amumo mokosyohumayo sopo sekwoe angoso sekumta'ni semahwosi nom'ne a'amu ne wop'ngo ito'nohino somo umontono. Ose ulonto pahnnimo hungkuno a'amu kakimne'no min'ngkayo'njo somne'no ulimentisofoho. <sup>44</sup> [Olo engkwosaho loso'no seloheso a'amu fihwo oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomahwosi

piwasyososo oso a'amu hiso kakoe a'apaho kempimti'mti'me lohofihwosi wahu'mehinawo'montonoho. I, oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjomti+hupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pi'n+ngoumo'n+montonoho.]

<sup>45</sup> A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye pahnn+mo hungkunomo upa'nontifi hofikine'no hungkuno hiloso limentiso so'no huno umentisofoho. <sup>46</sup> Oseso hofiko kakimo aho wokantifi ko imentohofoso hofiko hwe moya'mimne'no iyoho un+mentisofoho. Hwap+ngoso hwe moya'mi ole syafisy+wo'n+mentohofi, Jisas sohwo An+ituye hungkuno limojo hweho. Ose limentohofofoho.

## 22

*Ape mantifi elijwanyo'ne pahnn+mo hungkunofoho.*  
(Luk 14:16-24)

<sup>1</sup> Jisas pahnn+mo hungkuno apa'no a'amu somo ul+mento, <sup>2</sup> An+itu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe yofe engo'njo kakoe hwomu ape mante elijwan+wo'n+ngkohoho pa'nyofoho. <sup>3</sup> Simo'mo kako a'amu pi'n+ngoumo engo elijwanyo wosopayo nifitne'ento uhwasopo'mentisofoho. Oso hohosohonta wopayo elijwanyo sikuno somo kakoe syoho ulohofiyi sohwaso a'amu uhwasopo'mentiso sohwa pifitne'ento utimayo'ne lihwat+mentisoso hofiko nakwolaho ul+mentohofofoho. <sup>4</sup> Oso'no syoho ulohofiyi nom'ne sohwaso lihwaso ul+mento, A'amu uhwasopo'mentohe somo ole ul+mno. Wopayo nto liku'maho. Nje yahu'nji tongo'nji fonjasyontifi liku'maho. Sekwo oyon+mno. Ose ul+mno.

<sup>5</sup> Ose ulahon+ngki nowahon+ngkofi a'amu uhwasopo'mentisoso hahn'nyo yontifi hofiko hofikoepi syoho'mno humpo'mentohofofoho. Nom'nihwo kakoe wopayo syohomno umentisofoho. Nom'nihwo kakoe kwope syohomno umentisofoho. <sup>6</sup> Nom'neso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyi sohwaso wonyo ulohofontifi fehohnjo sohwaso hwan+ngoumo fonjahon+ngkofi nom'ne sohwaso fonjahumentohofofoho. <sup>7</sup> Oseso hwe engo sohwo simo'mo tohino umn+ngkahon+ngki kakoe a'amu itokuso'njo sohwaso luhwat+mento, Sekwo a'amu nje syoho ntohofiyi sohwaso fonjahumalofo somo nofonjasy+kuji hofikoe ango toho fihm'mopmno. Ose luhwat+mentisofoho. <sup>8</sup> Ose yahon+ngkofi hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyi sohwaso ul+mento, Nje wosopayo nto liku'maleno. I, a'amu uhwasopo'mentohe sohwaso yahino hopo'maho.

<sup>9</sup> Oso'no sekwo honingkano'meemo humpekuji a'amu nuhwoningkuji nje wosopayo'ne ulimno. Sekwo nakwo'nji wohwano. Ose ulimno. <sup>10</sup> Ose ulahoningki syoho ulohofiyohowa honingkano'meemo nohumpentifi a'amu hopi'nono wopingo'nji wonyo'nji uhwonimentohoho somo litimantifi utimotapmentohofofoho. Oso'no hwe yofe engo'njo sohwoe angosomo uhu'mokumentohofofoho. Ango hiso a'amu hopo imentisofoho.

<sup>11</sup> Hwe moya'mi angomo nohumentaningkofi hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu swahopohoho somo uhwonimo lonto noswonto uhwonimentisoso hwe fihwo kako manji'mofo wonyo'njo sohwo nohumentaningki uhwononto, <sup>12</sup> Ulimento, Nje a'amu sohwoosi, olo sikuno lomo nje hwomu ape masolo'no welijwonantane'no yalokuhwono. Oso'no kiko manji'mofo songo miyo'njo yonji peho'no swaponji humahnno. Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo mampinyo imentisofoho. <sup>13</sup> Oseso hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyohowamo ulimento, Olo hwe lohwo kakoe sife aho nano mtitofikuji mempo hohnta'ni sikwo'mjohoso'mo foho'naopmno. Osopo a'amu humotahoho engo likuji hulingkwajingo ifalohonifitnnefoho. <sup>14</sup> Ose ulonto Jisas ulimento, Anitu a'amu piningo engo somne'no woswapife lonto johoko ulonteso i, a'amu anga'no anganohino somo uhwasopomentisofoho.

*A'amu sohwo hofiko hamniyoho hwe yofe engo'njo somhune'no honasiyo'ne Jisasimo ulohonimentohofofoho.*

*(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)*

<sup>15</sup> A'amu Falisi sohwo nuhu'mokontifi hungkuno hnnimentohofi, Jisas nakumo hwasyo hungkuno nalone'no pipi ulohofanehwono. Hwasyo hungkuno nalihwoso'no impo'angomo untofosyano. Oso'no nohnontifi <sup>16</sup> hofiko hofikoe inomokomoyo fehohnjo sohwanji Helout kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwanjimo luhwo jahoningkofi Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwoosi, kiko hungkuno nehopi'nohino liwo'nngkino so'no nakwo huno nayohoho. Kiko Anituye yahino so'no a'amu somo ito'nohino lutihwawo'nngkino hwosoho. A'amu kikine'no huno wonyo syakufisiyo so'no kiko iyohomakinyofoho. <sup>17</sup> Oso'no kiko olo hilo so'no jije huno mta'ango fonaso. Nakwo hwe yofe engo'njo Sisa kako hwahomokosyohumayo somhune'no hamniyoho (*takis*) honasiyosowopingotahoho.

<sup>18</sup> Ose ulahoningkofi Jisas kako hofikoe yahino kakimo yamofohofone so'no huno uyahoningki ulimento, Sekwo hwasyo hungkuno hwapingo'njohwasoho. Sekwo

ngkimo yamofu peho'no ntohofalokwofo. <sup>19</sup> Sekwo ngkimo hamniyoho anga'no ntihwamno. Ose ulahon'ngki hofi'ko hamniyoho anga'no kakiyepono motapontifi uti'hwamentohofofoho. <sup>20</sup> Oseso Jisas hamniyoho somo uhwononto ulimeto, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji ti'hoeto.

<sup>21</sup> Ose ulahon'ngki ulimeto'hofo, Sisafefoho.

Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimeto, E'wano, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. <sup>22</sup> Ose ulahon'ngki nupa'nontifi hofi'ko yomo yontifi Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

*Hofi'ko Jisasimo a'amu nope'nontifeso songo likafu so'no ulohon'mentohofofoho*

*(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)*

<sup>23</sup> Oso sikuno homo somo a'amu Satiyusi fehohnjo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ole luti'hwawo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofi'ko ni'hu'nahone pe'n'wo'n'ngkohofu. Apa'no songo molikafe'nefoho. <sup>24</sup> Oso a'amu Satiyusi Jisasimo ulimeto'hofo, Nakwoe Loneti'hwawo sohwo, Moses ole luti'hwamentono. Hwe fihwo mehomi ane sohwo poyo pe'nososo kon'ngkwa'wehwo kakoe apemo woma'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kola'wehwoe pijohinomne'no kon'ngkwa'wehwo mehomi woti'pema'mtonoho. Ose luti'hwamentono. <sup>25</sup> Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisimaso sohwo ape ma'mentisofoho. Nomanto mehomi moti'pemaso'njo pe'n'imentisofoho. Nope'n'ngkahon'ngki kon'ngkwa'wehwoe apeso ma'mentisofoho. <sup>26</sup> Oseso aku'mu sohwo ose imentiso so'no ose'nohini mji'm'wentifi ae usaho sohwo pe'n'imentisofoho. <sup>27</sup> Oso hwe hopi'nono pe'n'ngkahon'ngkofi ape hiso kako tifi pe'n'imentisofoho. <sup>28</sup> E'wano. Ole fonaso. A'amu poyo pe'n'ifijosu songo likapijo sohonta oso homn'ngkwa'wehwo sohwa olo ape losi ti'ho woma'montolo. Hwaho lopo hopi'nono ma'mentohofofoho.

<sup>29</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimeto, Sekwo Anituye hungkuno so'nji Anituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyohoyohoho. Oso'no hwasyo hungkuno ntohofo.

<sup>30</sup> A'amu poyo pe'n'imentohofoso likapijo sohonta hwe moya'mi ape momaso'njo ifitnefoho. O'lo, hofi'ko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'n'ifitnefoho.

<sup>31</sup> I, a'amu poyo pe'nyoso songo likapitne so'no Anitu nal'mentiso so'no huno maseyo'njotaho. <sup>32</sup> Anitu ole nal'mento, Ngko Apilohamja Aisakija Jekoupijafu Anitu

hwo'nyoho. Ose nalimentisofoho. Oso a'amu hiso ahwomomo songo humalofo. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe Anituyoho. <sup>33</sup> Olo hungkuno loso ulahon'ngki hwe moya'mi hofiko yomo imentohofofoho.

*Anituye hungkunomo in'ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyofoho.*

*(Mak 12:28-31; Luk 10:25-38)*

<sup>34</sup> Olo hungkuno Jisas a'amu Satiyusi sohwamo ulahon'ngki hofiko hungkuno nom'ne majo. Mampi'nyo humamentohofofoho. A'amu Falisi upa'n'imentohofoso a'amu Satiyusi mampi'nyo humamentohofoso nupa'nontifi Jisasi'njopo uhu'mokumentohofofoho. <sup>35</sup> Hofiko'njo ajwo lopo hwe fihwo hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasi'mo yamofu uloho'mo lonto ole ulohon'mento, <sup>36</sup> Anituye hungkunomo in'ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyoso ntisoto.

<sup>37</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ul'imento, Hungkuno ole, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. <sup>38</sup> Olo hungkuno loso in'ngkayoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho. <sup>39</sup> Hungkuno t'finjoso s'imo'mjo pa'nyofoho. Ole, kiko hi kumo'nonto simeho kumo'n'wo'n'ngkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. <sup>40</sup> Oso hungkuno sofa'u hon'ngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamotofu sohwafe hungkuno so'njimo hwap'ngo wo'nyofoho.

*Jisas a'amu Falisi sohwamo Kilais'ne'no ulohon'mentisofoho.*

*(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)*

<sup>41</sup> A'amu Falisi nuhu'mokontifi nohumentan'ngkofi Jisas ulohon'mento, <sup>42</sup> Sekwo Kilais Anitu uhwasopo'mentiso sohumne'no huno pipi seyohoho. Tihwoe imu hwolo. Ose ulohon'ngkahon'ngki hofiko ul'imentohofi, Ntefitiye imu hweho.

<sup>43</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, I, Ntefitiye Kilais sohumne'no nje Hwe Engofo l'imentiso sohonta olo hungkuno hilo so'no Anituye Towahuno Ntefitiye hunomo peho'no ho'nahumentono. Ntefitiye ole ul'imento,

<sup>44</sup> Anitu kako nje Hwe Engo Kilais.

Anitu nakwoe hwahopo lihwatimentiso sohomo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohta'ni fosyohumaho.

Oso kiko nohumahoji ngko jije mango sohomo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wokuhumati'monnoho.

<sup>45</sup> Oso Hwe Engo huhwo sohune'no Ntefit nje imu hweho mulimmentono. O'o, nje Hwe Engofo ulimentisofoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo Ntefit'ye imu'nohino hwolaho.

<sup>46</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngki hwe nom'ne Jisasiye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oso sikuno somo oso a'amu Falisi sohwa Jisasi'mne'no iyoho unoma'mentisofoho. Oso'no hofiko Jisasi'mo hungkuno nom'ne'no mujo'njo imentohofofoho.

## 23

*A'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanjiye yahino so'no Jisas ulimentisofoho.*

*(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)*

<sup>1</sup> Hwangku sohonta Jisas kako hwe moya'mi so'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo hungkuno lutihwamentisofoho.

<sup>2</sup> Kako ole ulimento, A'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko hofikoe yofemnohini ho'noma'nyo'ne Mousesiye hungkuno yoloho losetihwawo'n'ngkohofihwafoho.

<sup>3</sup> Oso'no oso hungkuno hofiko losetihwawo'n'ngkohofoso sekwo haloho nopekuji tifi fin'ngkamno. I oso'no yo'mayo hungkuno hofikoe huno mta'angoso hofikoe yo'mayo yahino hofiko iwo'n'ngkohofoso sekwo ikutoho. Oso hungkuno lutihwawo'n'ngkohofoso somo hofiko koko tifi min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohofofoho.

<sup>4</sup> Ose ulonto Jisas a'amu huhwo sohwafe hungkunomo in'ngkayo'ne pahnn'mo hungkuno ulimentisofoho. A'amu huhwo sohwa yo'mayo hon'ngkano hungkuno hofikoe huno mta'angoso ho'yango ki'yo tango'njo pa'nyo imo'nyoso hofiko esyohumantifi a'amufe hohujopo intofasyiwo'n'ngkohofofoho. I oso'no hofiko a'amu ho'yango ki'yo tango'njo somo ufo'mayo'neso ajo'miyoponjo ho'yango we'e momokaho'nyo'njo iwo'n'ngkohofofoho. O'o, ane'njo wowo'n'ngkohofofoho. Yolohoso ole, oso hungkuno ko lutihwantifi hofiko min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohofofoho.

<sup>5</sup> Yo'mayo iwo'n'ngkohofoso hofikoe yofe ho'nomayo'ne a'amu wonahonife lontifi iwo'n'ngkohofofoho. Anituye hungkuno ho'yo we'e somo ho'nasyontifi yomohu'nyopo ahopo

utihwa'nyopo intofasyiwo'n'ingkohofofoho. Hofikoe manji'mofomo'ningo lopo wokoso sawemo engo mt'i'mokuwo'n'ingkohofofoho. <sup>6</sup> A'amu elijwanyo'ne so'nji tajo angomjo so'nji nuhu'mokuwo'n'ingkohofosopo hofiko epohumayo s'imo'mjo wop'ingo'nohino so'no umo'n'ingkohoho. <sup>7</sup> Hofiko antime engo ajwo lopo a'amu pi'ningo engo uhu'mokuwo'n'ingkohofosopo lohofontan'ingko fi a'amu hofikoe yofe ho'nomayo so'no umo'n'ingkohoho. U, hofiko nakwoe loneti'hwayo hwasoho ujo'njo so'no umo'n'ingkohoho.

<sup>8</sup> Oseso a'amu sekumo ole selikutoho. Nakwoe loneti'hwayo hwasoho. Ose selikutoho. O'o, Anitu anga'nohino sohwo sekwoe Hwe Loseti'hwayo'ne hweho. Sekwo hopi'nono afa'nohino kuyoho. <sup>9</sup> Olo hwaho lopo sekwo hwe nom'ne sohune'no ole likutoho. Olo hwe nakwoe hwe engo lohwo nakwoe mpohweho eso nolikutoho. O'o, anga'nohino sohwo ahwomomo humaso sohwo sekwoe Mpohweho. <sup>10</sup> U, a'amu hofiko ole selikutoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho. Ose selikutoho. Awonoho. Sekwoe hwe engo anga'nohino'njo kuyoho. Oso huhwo sohwo Kilais Anitu uhwasopo'mentiso hweho. <sup>11</sup> Oseso sekwoe hwe engo neso kako sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hweho. <sup>12</sup> U, a'amu fihwo kako kakoe yofe'nohino ho'noma'n'iwon'ontoso sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I, a'amu fihwo kakoe yofe somo monje yahin'ingkuhwoso sohomo Anitu wop'ingo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso woho'n'ima'montonoho.

*Jisas a'amu mango'nohino somne'no hungkuno ulimentisofoho.*

*(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 52; 20:47)*

<sup>13</sup> Sekwo a'amu hon'ingkanohungkuno lutihwawoyohon'no sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mayo so'no i'waho fiy'mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitu a'amumomokosyohumayo sopone'no a'amu sofe s'imanopohon'ingkanopijwamoulohofontifeso sekwo soku masyuyon'no hwasoho. Hwe moya'mi hofiko woswantifi yahon'ingko fi sekwo pijumofalokwofo.

<sup>14</sup> [Sekwo a'amu hon'ingkanohungkuno lutihwawotofosohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiy'mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitumohungkunosawemo engojomoulontifi sekwo apiwojosofofango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi angohiso sekwo ni'hu'nahone



emawo'n'ingkohofihwasoho. Oseso hwangku sekwo tohino engo notipemapitnnefoho.]

<sup>15</sup> Sekwo a'amu hon'ingkano hungkuno lutihwamotofohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo mijopo hwahopo ango'meemo emoyiwo'nontifi a'amu tifi sen'ingkayo'ne tipewo'n'ingkohofohoho. Notipemantifi sekwoe inomokomoyo imokuwo'n'ingkohofihwasoho. Oseso kako Seten'ye mehomi sekwo hopa imo'nonto kakoe yahino wonyoso sekumo yakolonoho.

<sup>16</sup> A'amu Falisi sohwa Anitumne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo yontifi yo'mayo wonyo'wonyo yahino yontife so'no Jisas yoka ulimentisofoho. Sekwo t'impinyo sohwaso sekwo a'amu nom'ne somo hon'ingkano utihwano liwo'n'ingkohofihwasoho. Sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Ole lutihwawo'n'ingkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno nehopi syafisiyo'ne'ento kako Anituye tajo ango engo somne lohono loso sohwo, u, kakoe hungkuno ne mmo'nyo so'no sekwo ole liwo'n'ingkohofi, Kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kako sojo wonyoangkafoso Anituye tajo ango engo somo wojo so'no nehopi lohono loso sohwo u, kakoe hungkuno nehopi umokono. Nehopi mmo'nyo'njo yahon'ingki sekwo oso hwe huhwo sohomo lintofasyiwo'n'ingkohofihwasoho.

<sup>17</sup> Sekwo a'amu huno ane sohwaso t'impinyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. Oso sojo wonyoangkafoso Anituye angomo wojoso yakolo'nnyotaho. U, Anituye angoso sojo wop'ingo imokiyoso yakolo'nnyo ntisoto. Anituye angokofo. <sup>18</sup> Sekwo ole lutihwawo'n'ingkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehopi syafisiyo'neso ole lososo. Oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasiyo sopone'no hungkuno nehopi lohono. Ose loso sohwo ou, kakoe hungkuno ne mmo'nyoso kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehopi syafisiyo'neso ole lososo, Oso yano iyoso Anituye ijempoho ho'nasyiwo'n'ingkohofohoho so'no hungkuno nehopi lohono. Ose loso sohwo u, kakoe hungkuno nehopi umonono. Nehopi mmo'nyo'njo yahon'ingki sekwo oso hwe huhwo sohomo lintofasyiwo'n'ingkohofihwasoho.

<sup>19</sup> Sekwo a'amu huno ane sohwaso t'impinyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. A'amu oso yo'mayo Anitumo yano uyotaho. Oso ijempoho yo'mayo Anitumo yano uyo somo wop'ingo umokiyosotaho. Ntisoto.

Anituye ijempohokofo. <sup>20</sup> Oseso hwe fihwo kako Anituye ijempoho so'no lohono loso sohwo kako yo'mayo sopenjo ho'nasyiwo'n'ingkohoho so'ntnne lalofoho. <sup>21</sup> Oseso hwe fihwo kako Anituye ango engo so'no lohono loso sohwo kako Anituye ango so'nji Anitu oso ango somo humaso so'ntnne lalofoho. <sup>22</sup> Oseso hwe fihwo kako ahwomomne'no lohono loso sohwo kako ahwomo'nji Anituye epohumayo'nji Anitu osopo humaso so'ntnne lalofoho.

<sup>23</sup> Sekwo hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji, sekwo tohino t'pemapitnne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo hamniyoho wosopayo ka'nyo, sopopayo, ampu'we yo'mayo mawo'n'ingkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'n'ngkahon'ngki anga'no Anitumne'no ko ho'nasyantifeso sekwo oso hon'ngkano hungkuno we'e somo ito'no in'ngkawowo'n'ingkohofihwasoho. I, hon'ngkano hungkuno engoso a'amufe hungkuno ito'no m'hwajiyoso, a'amumo hitoho ulofoso, Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso, oso hungkuno engo wonyoangkafoso sekwo min'ngkayo'njo hwotoho fewo'n'ingkohofihwasoho. Oso yahino yo'mayo aho hopi'nonohino wojo so'no anga'nohino Anitumne'no ho'nasiyoso noho'nafikutoho. I oso hon'ngkano hungkuno engo so'ntnne'no fin'ngkamno. <sup>24</sup> Anituye hungkuno we'e somo ko in'ngkawentifi Anituye hungkuno engo somo hwotoho fewo'n'ingkohoho so'no sekwo a'amu t'mpi'nyo pa'nyo nom'ne somo hon'ngkano utihwawo'n'ingkohofihwasoho. Sekwo mijo nyo'ne somjo wopmpeso we'eso wae yontifi soku i, humpotofu engo sohwo sekwo wosopayo mijo sopo kehumanteso muhwonyo'njo yontifeso hi'nji n'wo'n'ingkohofihwasoho.

<sup>25</sup> Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo hn'nnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiy'mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yaj'jwontifeso sekwo humayoso kiho'njo hwasoho. I ajwomo'mo hufo yahino oso'nji sekwoe a'apahomne'nohini syafisyontifeso weho. <sup>26</sup> Kiko Falisi t'mpi'nyo sohwo, noswanyo ajwomo'mo yo'mayo wojoso kaki'no mijo yaj'jwohoji paho hohnta'ni kiho'maso umo'n'montonoho.

<sup>27</sup> Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiy'mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo a'amu poyo pe'n'ngkahon'ngkofi ho'nasyiwo'n'ingkohoho pa'nyo hwasoho. Hwaho tojwa lopo

wokoso wonyoangkafo'njoponoho. I, hwaho ajwomo'mo poyo pe'nyo sohwafe yokino'nji yo'mayo pisakino'njo wo'nnyoponoho. <sup>28</sup> Oso pa'nyo kuyoho. Sekwoe a'apaho hohnta'ni a'amu uhwon+ifijoso wop+ingo uhwonant+ifeho. I, simeho ajwomo'mo hwasyo hungkuno'nji yo'mayo wonyoso engo yamo'nnyoponoho.

*Jisas a'amu hon+ingkano hungkuno lut+hwayo syoho'njo sohwa tohino engo map+ifitne so'no ul+imentisofoho.*

*(Luk 11:47-51)*

<sup>29</sup> Sekwo a'amu hon+ingkano hungkuno lut+hwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tohino mayo'ne so'no i'waho ito'no fiy+mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. A'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwanne'no oso hwamo huno syaf+siyo'no hof+koe pijafo ho'nahumentohoho sopo ango wop+ingo mol+wo'n+ngkohof+hwasoho. Sekwo a'mopijohino sopo wokoso wop+ingo hul+wo'n+ngkohof+hwasoho. <sup>30</sup> I oso'no ole liwo'n+ngkohof+hwasoho. Nakwo nan+ngkwohwosafe sikuno somo humentontasi nakwo a'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwanne'no fonjasiyo so'ne mufo'mehwanesohilo. <sup>31</sup> Sekwo oso lifitne so'no ole lonet+hwalokwofo, A'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwanne'no fonjahumentohoho sohwafe imuhwasoho. Oso sekwoe hwap+ingo so'no lonet+hwalokwofo. <sup>32</sup> Oso'no yo'mayo seyakwosa ema'mentohofoso sekwo wesejwaofant+ifeho. <sup>33</sup> Sekwo homa mehomi hwasoho. Sekwo wonyo sohwafe mehomi hwasoho. Sekwoe hon+ingkano wonyo somne'no tohino mayo so'no sekwo hiyaso le'mofoso pipilo. Awonoho. Sekwo hiyaso male'mopitnnehofo.

<sup>34</sup> Oseso sekwo upa'n+mno. Sekuyepono olo hwamo uhwat+mo. A'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki liwo'n+ngkohoho sohwanji a'amu huno'njo sohwanji An+tuye hon+ingkano hungkuno lut+hwawo'n+ngkohoho sohwanji sekuyepono uhwat+mo. Sekwo'njopo nohumentan+ngkuji sekwo a'amu fehohnjo sohwanne'no fonjasy+kuji nom'ne sohwanne'no iyo hwojiyaf+ku'nnyo sopo fonjinto'ofasy+kuji nom'ne sohwanne'no sekwoe ango uhu'mokiyo somo hwan+ngo fonj+kuji nom'ne angopono wofonjofepmnaofant+ifeho. <sup>35</sup> Ose ifijo so'no a'amu hon+ingkano wonyo ane somo siki fonjahumentohoho so'no sekwo tohino engo nomapitnnehofo. A'amu Apel+imo fonjahumentiso somta'ango ne'no fonjahum+went+fi fonjahum+went+fi ayoso Pelekaiyafe hwomu Sekolaiya oso humo sekwo An+tuye tajo ango engo somo oso ijempoho

yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'n'ingkohofonjo sopo fonjahumentohofofoho. <sup>36</sup> Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Oso a'amu hopi'nonohino somo fonjahumentohofofose tohinoso sekwo olohonta humalofo sohwasi tohino hiloso nomapitnnefoho.

*Jisas Jerusalemne'no humotaho limentisofoho.*  
(Luk 13:34-35)

<sup>37</sup> U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofo sokunonji sekwo a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki selimotofo sohwaso fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anitu uhwojiwo'n'ingki sohwamo sojo'nji fonjiwo'n'ingkohofokuyoho. Sikuno pi'n'ingo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yihufoso hofikoe polonyo somo muhu'mokontifi efemokosyawowo'n'ingkohofohopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho limalofofoho. <sup>38</sup> Sekwo upa'n'mo. Sekwoe ango Jelusalem sopo Anitu kako nto ul'iko'ma'maho. <sup>39</sup> Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olohonta sekwo ngkimo apa'no manohonyo'njo ne'no yontan'ingkuji sikuno pi'n'ingo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano lifijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

## 24

*Jisas Anituye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no ulimentisofoho.*

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

<sup>1</sup> Jisas Anituye tajo ango engo somo nul'iko'mahon'ingki kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi Jisasimo ango hiloso utihwano lontifi yahon'ingkokofi <sup>2</sup> Jisas ulimento, Olo ango homo losomo sekwo lihwon'alokwofo. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olo ango lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekujiwomehu'mmokwojantifeho.

*Jisas yo'mayo tango engo'njo i'mofapone so'no ulimentisofoho.*

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

<sup>3</sup> Jisas hwofiki'nyo Oulif sopo nohumentan'ingki kakoe inomokomoyo sohwa nu'mantifi hofiko'nohini nohumantifi ulimentohofi, Oso hungkuno nalohinoso sikuno ntisomo i'mofaponeto. Kiko asomo piso sohontalaho. Sikuno moi'wo

imo'none so'nji simo'mo peho imo'noneto. Nakwo oso sikuno so'no huno pipi nayoneto.

<sup>4</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'mento, Ito'no uhwontohumamno. A'amu sekumo hwasyo hon'ngkanomo ipemotasewofitoho. <sup>5</sup> Hwangku a'amu pi'n'ngo engo i'mofap'kuji hof'iko nje yofe nt'kuji ole sel'fitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. An'itu n'hwosopo'mentiso hwo'nyoho. Ose sel'fijoso a'amu pi'n'ngo hof'ikoe hungkunomo in'ngkafitnnefoho. <sup>6</sup> Sekwo ikujoho fongki'nyo'ne hungkuno upa'n'ngkuji iyoho senyo'eno. Ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho.

<sup>7</sup> Hwangku a'amu temtitofu kengo sohwanji temtitofu nom'ne sohwanji hof'iko ikujoho fongki'n'fitnnefoho. I, a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n'fitnnefoho. Ango kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapososo nom'ne angu kengo kengo sopo hwaho hwom'hwu m'jim'wenefoho. <sup>8</sup> Olo tango we'eso emayofoho. Tango m'kun'mpososo t'fi no'mo weho.

<sup>9</sup> Osohonta a'amuso noset'maf'kuji tohino nosejap'kuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino m'kun'mposu umnonefoho. Hwap'ngoso sekwo nje a'amu sokune'efoho.

<sup>10</sup> Hohosohonta hwe moya'mi pi'n'ngo engo An'itumne'no simeho hi'ntnnono unyoso noho'naof'kuji hof'ikoe a'amu somne'no hungkuno wonyoso tokoyo'ofu ifitnnefoho. Hof'iko hi hof'ikoe a'amumne'no mangohwa imo'n'fitnnefoho.

<sup>11</sup> Osohonta a'amu pi'n'ngo hwasyo hungkuno'njo lut'hwaf'kuji a'amu hon'ngkano hwasyomo ipemotawofitnnefoho.

<sup>12</sup> Yahino wonyo m'kun'mposu imo'n'ngkuhwosi a'amu nom'ne somne'no hitoho ulofosu noho'napitnnefoho.

<sup>13</sup> I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan'ngkuhwosi sikuno ae'uyo imo'nososo An'itu kako oso huhwo sohomo ut'manefoho.

<sup>14</sup> An'itu a'amumo mokosyohumayo hungkuno wop'ngoso angu'meemo lut'hwaf'ijoso a'amu hopi'nono nupa'n'ngkuji humentan'ngkuji sikuno moi'wo imo'nyoso i'mofaponefoho.

*Hwahoponjo an'itu hwasyo sohwoe huyo'mangu wonyo sohwo i'mofaponefoho.*

*(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)*

<sup>15</sup> Hohosohonta sekwo hwahoponjo an'itu hwasyo sohwoe huyo'mangu n'hu'no wonyo sohwo An'ituye tajo angu engu Jerusalem sopo uhwon'fitnnefoho. Nuhwon'ngkuji yomo engu ikuji youwo youwo l'fitnnefoho.

Olo hilo so'no hohonta Ntaniyel hwe fihumo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohwo limentisofoho. A'amu olo hungkuno loso atofu loso sohwo huno ito'no wosyafisyono. <sup>16</sup> Ose uhwonngkuji youwo likuji a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiko hwofiki'nyopono hiyaso komo'nosifitnnefoho. <sup>17</sup> Hwe fihwo antifepo humaso sohwo kako hwahopo pewelikofaohwosi kakoe ho'yango ango mta'ni moswomanehoho. <sup>18</sup> A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife womamo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. <sup>19</sup> Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofandji mehomi wele amno unyo sofantne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwapngoso oso sikuno homo somo olo hwaho lopo tango mikunimposo i'mofapihwosi Anituye simeho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. <sup>20</sup> Olo sikuno hiyaso le'mofone'ne wojoso sikuno meeofoso so'nji i'mofaposo'mandji sekwo le'mofoso pipilo. Sikuno iyoho humayo so'nji i'mofaposo'mandji le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulikuno. Sikuno meeofosomo iyoho humayo somo imo'nngkuhwoloho. Oso'no Mpohumo jomo ulikuno. <sup>21</sup> Oso sikuno somo tango mikunimposo wo'nnyofoho. Hwaho songo imo'nimentiso sohonta mjimo'nimwento lohonta tango oso pa'nyoso mmo'nyofoho. Hwangku tango apa'nohinoso ose'ne'maho. <sup>22</sup> Oso sikuno tohino mayo somo Anitu kako tifo mmokiyo'mandji a'amu hopi'nono poyo nto imo'nifijo'nesohilo. I, oso'no Anitu kakoe a'amu uhwasopo'mentiso somne'no huno syafisyihwosi sikuno oso tohino mayo so'no tifo imokonefoho.

<sup>23</sup> Hohosohonta hwe fihwo ole noselonefoho. Uhwonimno. Kilais olopo humaho. Ou, Kilais oso nampo humaho. Ose selikujono sekwo hofikoe hungkunomo tifi inngkayo'eno. <sup>24</sup> Osohonta a'amu fihwa ngko Kilais hwo'nyoho loso sohwanji a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwayo sohwanji i'mofapikuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofu sekumo esetihwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo inngkayo'njo hopi'nonohinoso oso hisofe hungkunomo inngkafitnnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasyomo unngkowanfitikeno likuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofu esetihwafitnnefoho. <sup>25</sup> Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwonifijo so'no huno ito'no seyonefoho.

<sup>26</sup> Oseso hofiko sekumo ole selifitnnefoho. Uhwonimno. Kilais kako a'amu ane nampo humaso lohunonoho. Ose selikujoneso sekwo muhwonafitnnehofo. Ou, hofiko ole selifitnnefoho. Uhwonimno. Kilais kako olo ango

lomo humaho. Ose selikujoni neso oso hungkuno somo sekwo iningkakutoho. <sup>27</sup> Emta'mingo mofehi'nyo sapiso mo'mta'ni yonteso mofehi'nyo ningku'ningkiso so'mo posomjiyohosawowo'ningkiso hopaso A'amufe Hwomu sohwo oso pa'nyo noponefoho.

<sup>28</sup> Ose ulonto pahnnimo hungkuno ulimento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafu wo'nnyo sopo yihufu aji'mango oso hopo sopo nopikuji uhu'mokufitnnefoho.

*Hwangku A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.*

*(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)*

<sup>29</sup> Oso tango hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no mofehi'nyo nihu'no komo'no sikwo'mno imo'ningkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi hntokwaliyo notihwo'meeofonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon'ngkuhwosi uhwon'fitnnefoho.

<sup>30</sup> A'amufe Hwomu sohwo pone so'no ahwomomo yamofu i'mofap'hwoso'no a'amu hwahoponjo humalofoso nuhwon'ngkuji humotaho lifitnnefoho. Oshonta uhwon'fijoso A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji pomponaho engo'nji pontan'ngkuhwosi uhwon'fitnnefoho. <sup>31</sup> Hohosohonta kounoho yoka engo ho'ningkuhwosi Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwaj'hwosi ango'meemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efoto'nawojo'meemjo mihwofojonefoho.

*Iyoswo uyonimofu somo uhwon'ngkuji huno ole waseyono jefu iyo'nefoho.*

*(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)*

<sup>32</sup> Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon'mno. Uyonimofoso uhwon'ngkuji jefu uyimonte'nefoho wolantifeho. <sup>33</sup> Oso pa'nyo yo'mayo so'no seloheso uhwon'ngkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. <sup>34</sup> Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentan'ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. <sup>35</sup> Olo ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nyo'njo. Ne'no nowentihwonefoho.

*Hwe fiho oso mofehi'nyo so'nji sikuno so'nji huno muyofu.*

*(Mak 13:32-37; Luk 17:30, 34-36)*

<sup>36</sup> Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofu. A'amu ahwomomjo sohwanji ngko'nji huno monayofu. O'o, Mpohwo Anitu kako'nohini huno uyalofu.

37 Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'n'ngoso sekwo yontan'ngkuji A'amufe Hwomu sohwo noponefoho. 38 Hohonta mijo a'amu somo muhulo'mentiso sohonta hofiko wopayo'nji mijo'nji n'ifitneso ape mapitneso mji'm'wentan'ngkofi Niwa kako yofayokinomo humentisofoho. 39 A'amu hiso yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nohumentan'ngkofi mijo muhulofahon'ngki pe'n'imentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu huno mosyafisiyo'njo yontan'ngkuji A'amufe Hwomu komo'no noponefoho. 40 Oso hohosohonta hwe hufa'u syohopo lohofontan'ngkohosi Anitu anga'nohinohumo nutimahwosi nom'nehumo nuliko'manefoho. 41 A'mu hufa'u fa'u wopayo sihu kolofontan'ngkohosi Anitu nom'nimo utimahwosi nom'nisi wohumantonoho. 42 Oso'no sekwo ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohune'no ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohwo pone so'no sekwo huno maseyofoho. 43 Sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kakoe angomo humahwosi a'amu nom'neso kakoe ho'yango hufo iyo'ne'entifi sikuno somne'no huno uyihwoso'no kako timo wohontohumantonoho. Nohontohumentan'ngkuhwosi a'amu kakoe angomo maswonehoho. 44 Oso'no sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyofisyomokosyohumentan'ngkujo somo wopmmonnoho.

*Syoho ulohofiyo wop'ingo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.*

*(Luk 12:42-46)*

45 Syoho ulohofiyo huno wop'ingo'jo sohwo tihwolo. Olenoho. Oso hwe huhwo sohomo kakoe hwe engo sohwo ulonteso, Kiko nje a'amu syoho ntohofiyo somo uhwontohumaho. Ose lonto uhwosopehon'ngki kako a'amu somo mokosyohumanto wopayo uyimojo hweho. 46 Tifi sohonta syoho ulohofiyo wop'ingo sohwoe hwe engo asomo poso sohonta kako syoho wop'ingo mokosyohumentan'ngkuhwosi uhwon'ngkuhwosi oso syoho ulohofiyo sohwo simeho wop'ingo umo'n'imontonoho. 47 Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso olo syoho ulohofiyo huhwo sohomo enjwa'mo woho'nahumantonoho. 48 I oso'no, oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kakoe huno ole



wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. <sup>49</sup> Ose syafisyahon'ingkuhwosi kakoe syoho ulohofiyo sohumo uhwontohumayo ikujoho fonj+hwosi a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nonilohof+wo'n'ingkohoho so'nji wopayo'nji mijo'nji wan+montonoho. <sup>50</sup> Oso syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sikuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyof+siyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentan'ingkuhwosi asomo wapmmontonoho. <sup>51</sup> Poso sohonta syoho ulohofiyo huhwo sohumo tohino mikun+mposo uy+hwosi a'amu hwasyo hungkuno'njo so'nji uhumajoso sopo hofiko hul'ingkwajingo ifaloho'n'ingkuji humotaho engo lifitnnefoho.

## 25

*Moya'mi aho hopi'nohino sofamne'no pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Jisas kako a'amu somo ole ul+mento, Hohosohonta Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako ape woma'mo lonto pmentisofoho. Moya'mi aho hopi'nonohino sofa wopayo engo nyo'ne'entifi hofikoe sikiloho nomantifi hwe sohumo ufohon+timano lontifi umentohofofoho. <sup>2</sup> Oso moya'mi aho hopi'nonohino hoho sofa aho fehohnjo huno anefafoho. Aho fehohnjo huno'njofafoho. <sup>3</sup> Oso moya'mi huno'maso sofa hofiko sikiloho'nohini motawentifi mijo'nji momotawomentohofofoho. <sup>4</sup> Moya'mi huno'njo sofa hofiko sikiloho motawentifi mijo nom'ne so'nji motawomentohofofoho. <sup>5</sup> Oso hwe ape mayo'ne sohwo komo'no mape'njo yahon'ingki saho foyawo'mentohofofoho.

<sup>6</sup> Saho fosyowentan'ingkofi kuntoliyo sopo johole ho'n+mento, Hwe ape mayo sohwo nto pohoho. Sekwo toho'nji ufohon+timamno. <sup>7</sup> Ose ho'n'ingkahon'ingki moya'mi hopi'nonohino sofa nol+kafontifi hofikoe sikiloho ito'no esyohumentohofofoho. <sup>8</sup> Moya'mi huno'maso sofa moya'mi huno'njo sofamo ul+mentohofi, Sekwo sikiloho mijo hmnonejapmno. Nakwoe sikiloho simpe'nalofoho. <sup>9</sup> Ose ulahon'ingkofi moya'mi huno'njo sofa ole ul+mentohofi, Nakwoe sikiloho'nji sekwoe'nji mijo hopo'maho. O'o sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni sekwo'ne mijo mpopmno. <sup>10</sup> Ose ulahon'ingkofi moya'mi huno'maso sofa mijo mpe'no wentan'ingkofi oso hwe ape mayo sohwo nopahon'ingki moya'mi ito'no humesyohumentohofofoho sofanji angomo wopayo

engo wonano lontifi swontifi hoku'yo nihu'nahone pijwahumentisofoho.

<sup>11</sup> Hwangku sohonta moya'mi nom'ne sofa i'mofapontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, hano fonehwosampofo. <sup>12</sup> Ose ulahon'ngkofi hwe ape mayo sohwo ulimento, Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Ose ulimentisofoho. <sup>13</sup> Jisas ose ulonto ulimento, Sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo oso sikuno somne'no huno maseyohoyohoho.

*Syoho ulohofiyo sohwa hamniyoho mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

*(Luk 19:11-27)*

<sup>14</sup> Anitu a'amumo mokosyohumayo sohonta olo pa'nyofoho. Hwe fihwo hano emayo'ne kakoe ango uliko'ma'mo lonto kakoe syoho ulohofiyo somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumayo'ne umentisofoho. <sup>15</sup> Hofikoe yahino so'no syafisyonto kakoe hamniyoho yano ulohmmentisofoho. Nom'nehumo *faif tausen* (5,000) kina uyimentisofoho. Nom'ne sohomo *tu tausen* (2,000) kina uyimentisofoho. Nom'nehumo *wan tausen* (1,000) kina uyimentisofoho. Ose uyonto umentisofoho. <sup>16</sup> Oso syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo komo'no nowento oso hamniyoho so'nji syoho engo yonto *faif tausen* (5,000) kina nom'ne ma'mentisofoho. <sup>17</sup> Syoho ulohofiyo nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo kakoe hamniyoho nomanto oso'nji syoho engo yonto nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentisofoho. <sup>18</sup> I, oso'no oso hwe *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo kako hamniyoho nomanto pi'nimomo ijopijijasyonto kakoe hwe engo sohwoe hamniyoho hwahomo hiyaso ho'nahumentisofoho.

<sup>19</sup> Sikuno pi'ningo engo memjaofahon'ngki oso syoho ulohofiyo sofe hwe engo sohwo asomo noponto oso hamniyoho umentiso so'no hungkuno ulimo lonto pmmmentisofoho. <sup>20</sup> Syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *faif tausen* (5,000) kina so'nji motaponto ulimento, Hwe engofo, oso *faif tausen* (5,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *faif tausen* (5,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *ten tausen* (10,000) kina olopo weho. <sup>21</sup> Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho tohofiyo wopingo hwosoho. Kiko syoho wopingo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'n'ngkino hwosoho. Kiko olo syoho we'e lomo wopingo mokosyohumawo'n'ngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopohoji ngko'nji s'monyo uyaho.

<sup>22</sup> Ose ulahonɨngki syoho ulohofiyo *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *tu tausen* (2000) kina so'nji motaponto ulɨmento, Hwe engofo, oso *tu tausen* (2,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *foua tausen* (4,000) kina olopo weho. <sup>23</sup> Ose ulahonɨngki hwe engo sohwo ulɨmento, Kɨko nje syoho ntohofiyo wopɨngo hwasoho. Kɨko syoho wopɨngo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'nɨngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. Kɨko ngko'njopo nopohojo ngko'nji sɨmonyo uyaho.

<sup>24</sup> Ose ulahonɨngki syoho ulohofiyo *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo noponto ulɨmento, Hwe engofo, ngko huno moi'wonoho. Kɨko hwe yokumpohn'nyo hwasoho. Nom'ne sohwa syoho hulontɨfe somta'ni wopayo mawo'nɨngkino hwasoho. Nom'ne sohwa ufongoe fisosomokaofontɨfeso kɨko neso nomehu'meesyonji mawo'nɨngkino hwasoho. <sup>25</sup> Oso hiso'no huno niyahonɨngki iyoho nnɨngkahonɨngki jɨje hamniyoho nomotawenji hwa-homo hiyaso mokosyohumamentohefoho. Uhwonyo. Olo jɨje hiloso kakwosi maho.

<sup>26</sup> Ose ulahonɨngki hwe engo sohwo ulɨmento, Kɨko nje syoho ntohofiyo wonyo hwasoho. Kɨko piso'mo'nyo'njo hwasoho. Ngko nom'ne sohwa syoho hulontɨfe so'nji nom'ne sohwa fisosomokaofontɨfe somta'ni mawo'nɨngkohe so'no huno nto kiyohoho eso nto ntohino. <sup>27</sup> I, oso'no nje hamniyohoso kako a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nanɨsiyo'njo peho'no imentohinoto. Ho'nosyontentesi nopm'mo nje hamniyoho so'nji nom'ne we'e so'nji nomahm'mnesohilo. <sup>28</sup> Ose ulonto ulɨmento, Olo hwe lohwoe *wan tausen* (1,000) kina nomafɨkuji oso hwe *ten tausen* (10,000) kina mokosyohumasoso sohomo umasyɨmno. <sup>29</sup> Hwapɨngoso ole, a'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'nɨngkohoho somo ngko nom'ne pi'nɨngo engoso uyɨmonnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohunta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. <sup>30</sup> Olo syoho ntohofiyo wonyo sohomo sɨkwo'mjoho hohnta'ni meho'naopmno. Osopo a'amu hulɨngkwajingo ifaloho'nɨngkuji humotaho engo lɨfitnnefoho.

*A'amufe Hwomu sohwo a'amu hopi'nonohino somo yano ilofonefoho.*

<sup>31</sup> A'amufe Hwomu sohwo yofe engo hwofilo'nnyo'njo sohwo kakoe a'amu ahwomomjo so'nji poso sohonta

kako hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo humanefoho. <sup>32</sup> Osopo nohumahwosi a'amu hopi'nonohinoso uhu'mokahon+ngkuji kako hwe yahu mokosyohumayo pa'nyo sohwo a'amu somo yano ilofonefoho. A'amu yahu *sipsip* pa'nyo somo kengopo uhwaj+hwoosi a'amu yahu *meme* pa'nyo somo kengopo uhwajonefoho. <sup>33</sup> Yahu *sipsip* somo kakoe aho angahohnta'ni uhumaj+hwoosi yahu *meme* somo kakoe aho hwonamonyo hohnta'ni uhumajonefoho. <sup>34</sup> Oso hohosohonta hwe yofe hwofilo'nnyo'njo sohwo a'amu aho angahohnta'ni humalofo somo ole ulonefoho. Nje Mpohwo yo'mayo wop+ingo sejape so'no sehwsopomentiso soku, hohonta hwaho songo mt'i'mokumentiso sohonta olo ango yo'mayoso Mpohwo sekumne'no yahumentisoso nop+kuji mapmno. <sup>35</sup> Hwap+ingoso ngko mijoho niyahon+ngki wopayo ntapmmentohofofoho. Ngko mijo'no ni'mo'n+ngkahon+ngki mijo ntapmmentohofofoho. Ngko ango kengopo nta'ni pahon+ngko sekwo ngkimo sekwoe angomo ipen+motapont+fi wop+ingo ni'mokosyohumamentohofofoho. <sup>36</sup> Ngko hwap+ife ane nohumentan+ngko sekwo yo'mayoso ntapmmentohofofoho. Ngko mnokino'nji nohumentan+ngko sekwo wop+ingo ni'mokosyohumamentohofofoho. Ngko impo'angomo nohumentan+ngko sekwo nohonapmmentohofofoho.

<sup>37</sup> Ose ulahon+ngkuhwosi a'amu wop+ingoso ole ul+fitnnefoho. Hwe Engofo, ntohontalo. Kiko wosopayo mijoho kiyahon+ngki nakwo wosopayo kijapmment+hwoeso, ntohontalo. Kiko mijo'no kumo'n+ngkahon+ngki nakwo mijo kijapmment+hwoeso. <sup>38</sup> Ntohontalo. Nakwo ango kengoponta'ango hwsosimo kohonontani nakwoe angomne'no ipekumotament+hwoeso, kiko hwap+ife yo'mayoso ane nohumentan+ngkini ntohonta kijapmment+hwoneto. <sup>39</sup> Ntohontalo. Kiko mnokino'nji impo'angomo humentan+ngkinoso ntohonta kohon+ment+hwoneto. Ose ulohon+fitnnefoho.

<sup>40</sup> Hwe yofe engo'njo sohwo ulonefoho. Ngko nehopi wasel+monne'no yohono. Yo'mayoso nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no uloho'mentohinoso ngkine'no imentohinofoho.

<sup>41</sup> Ose ul+hwoosi a'amu hwonamonyo hohnta'n+ingo somo ulonefoho. Sekwo wonyo soku, mpan+mno. Anitu sekumne'no si'mano hintotohino umnalofoho. Sekwo ngkimo nt'iko'maf+kuji oso toho ne'no sijalokunjoso Mpohwo kako Seten'nji kakoe a'amu so'ntnne'no ho'nahumentiso somo fiwan+mno. <sup>42</sup> Hwap+ingoso hohonta ngko mijoho niyahon+ngki wopayo montape'njo

imentohofofoho. Mijo'no nimo'n'ngkahon'ngki mijo montape'njo imentohofofoho. <sup>43</sup> Ngko ango kengopo nta'ni pahon'ngko sekwo ngkimo ango mantape'njo imentohofofoho. Ngko hwapife manji'mofa ane nohumentan'ngko sekwo sekwoe yo'mayoso montapmmmentohofofoho. Mnokino'njo nohumentan'ngko impo'angomo nohumentan'ngko sekwo monohonayo'njo imentohofofoho.

<sup>44</sup> Ose ulahon'ngkuhwosi ulifitnnefo, Hwe engofo, Ntohontalo. Kiko mijoho'nji mijo'tnno nokumo'n'ngkahon'ngki, kiko nom'ne angopo nta'ni ponji, kiko hwapife ane hwosi, mnokino'njo hwosi, kiko impo'angomo nohumentan'ngkini nakwo wop'ngo makilohofe'njo ntohonta imentihwoneto.

<sup>45</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkuji ole ulonefoho. Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no yo'mayoso mulohofe'njo imentohofoso ngkine'no mantohofe'njo imentohofofoho. <sup>46</sup> Ose ulahon'ngkuhwosi a'amu hiso nukuji hofikoe wonyomne'no tohino engo ne'no nomapitnnefoho. I a'amu wop'ngoso hofiko ango wop'ngo sopo i'mofahokuji engolopohamo songo ne'no nohuman-tokutnnefoho.

## 26

*Hwe engo sohwa Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.*

*(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)*

<sup>1</sup> Jisas oso hungkuno hopi'nono moi'wo ulonto kakoe inomokomoyo sohware ulimento, <sup>2</sup> Sekwo huno moi'wonoho. Sikuno hufa'u memjaofihwoso'no Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo \* i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohomo iyo hwojiyafiku'nnyo somo wofonjinto'ofosyantifeho. Ose ulimentisofoho.

<sup>3</sup> Hohosohonta hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael sohware hwe engo sohwanji hwe yofe hwofilo'nnyo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho. <sup>4</sup> Osopo nuhu'mokontifi Jisasimo hiyaso'mo aho kehwasi

\* **26:2:** Oso sikuno simo'moso hwaho Ijip sopo a'amu ahwomo mta'angoso mehomi tisimaso somo poyo imokumentisofoho. Oseso a'amu Isilaeliso yahu sipsip honiyoso hofiko mitipitihwayo'nji hoku'moponjo iyo fijihofaki'nnyo'nji osomo uloho'mentohofofoho. A'amu ahwomo mta'angoso oso homo somo uhwononto uyakolo'mentisofoho. Oso sikuno somne'ne Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo liwo'n'ngkuhwonefoho.

wofonjosityano limentohofofoho. <sup>5</sup> Ole hnn+mentohofi, Olo hiloso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontan+ngkuji Jisasimo aho kehwaso'no nonahon+ngkuji a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho mokanehwono. Ose hnn+mentohofofoho.

*A'musi Jisasie mnokinopo hwone mijo akino njoso usohumentisofoho.*

*(Mak 14:3-9; Joun 12:1-8)*

<sup>6</sup> Jisas kako Saimouniye ango Mpetani osopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. <sup>7</sup> Osopo Jisas nohumentan+ngki a'mu anga'nohinisi Jisasimo nu'manto kako sojo ahwonte hwone mijo akino wonyoangkafo'njo hamniyoho yokintahopo'njoso nomotaponto Jisas epohumayo sopo nohumentan+ngki kakoe mnokinopo mijoso usohumentisofoho. <sup>8</sup> Ose yahon+ngki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi simeho tohino umn+ngkahon+ngki hnn+mentohofi, Olo a'mu losi mijo siki peho'no sisoyoho. <sup>9</sup> Oso mijo wonyoangkafo a'amu nakumta'ni mpe nalohofontifijontentesi nakwo hamniyoho engo nomehwasi a'amu ho'yango umofonyo iwo'n+ngkohoho somo uyihwanesohilo.

<sup>10</sup> Ose hnn+ngkahon+ngkofi Jisas hofikoe hungkunomo huno uyahon+ngki ulimento, Sekwo a'mu losimo simeho tango peho'no uyalokwofo. Kako ngkimo wop+ngo ntohokwoho. <sup>11</sup> A'amu umofonyo iwo'n+ngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'n+ngkohofofoho. I, oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepi umo'n+montonoho. Oso'no a'amu ngkimo wop+ngo ntohoho'ne sikuno pi'n+ngo mauyoho. <sup>12</sup> Oso a'musi kako nje a'apahopo hwone mijo ehantohofisoso kako nakwoe yahino a'amufe pijafo ito'no yasyiwo'n+ngkuhwone hopaso ehantohokwoho. <sup>13</sup> Hungkuno nehopi waselimo, Ango yawojo'meemo nje hungkuno wop+ngo a'amu somo ulifijo so'no olo a'mu losi ntohofiso so'nji ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'n+ngo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

*Jutas hwe engo sohewamo Jisasimne'no ulimne'ento hungkuno ho'nahumentisofoho.*

*(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)*

<sup>14</sup> Jisasie inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa anga'nohino sohwo kakoe yofe Jutas

Isikaliyout. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo nu'manto <sup>15</sup> ulimonto, Ngko sekumo Jisas sejapmme so'no sekwo peho wontopantifito. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimentohofi, Nakwo hamniyoho sojo *teti* (30) wokijopantanoho. Ose ulontifi hamniyoho uyimentohofofoho. <sup>16</sup> Oso hohosohonta Jutas Jisasimo utihwamne'ento hon'ngkano imofo'ne syofisyoma'mentisofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wosopayo nimentohofofoho.*

*(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)*

<sup>17</sup> Sikuno Engo uhwonimotofoto simo'mjo somo a'amu Juta wopayo nom'ne kengo niwo'n'ngkohoho so'no Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wopayo naneso nti'mo esyohumanehwono. <sup>18</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimonto, Sekwo antime engo somo nukuji hwe fihumo nu'mafikuji ulimno. Nakwoe hwe engo hungkuno mesyolonetihwawo'n'ngkiso sohwo ole nalohoho. Nje sikuno mofoneponoho. Ngko nje inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo somne'no wosopayo jije angomo wonontane'no yihwono. <sup>19</sup> Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa Jisasiye hungkunomo in'ngkawentifi Sikuno Engo so'no wosopayo ito'no esyohumamentohofofoho.

<sup>20</sup> Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nohumantifi Jisas ulimonto, <sup>21</sup> Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanihumonte hweho. Tokoyo'ofoto wantoho'mtonoho. <sup>22</sup> Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwafe simeho tango uyahon'ngki a'amu anga'no anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, ngkolaho. <sup>23</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimonto, Hwe fihwo ngko'nji wopayo noswanomo yomaso sohwo kako ngkine'no a'amumo tokoyo'ofoto uyimte hweho. <sup>24</sup> A'amu Anituye hungkuno lutihwamotofoto sohwa iyoswomo mti'mokumentohofoto pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umo'nimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwo tokoyo'ofoto ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wop'ng'nesohilo. <sup>25</sup> Ose ulahon'ngki Jutas oso hwe Jisasimo tokoyo'ofoto imentiso sohwo Jisasimo ulimonto, Hwe Engofo, ngkolaho. Ose

ulohon'ngkahon'ngki ul'imento, K'iko nto lohino. Ose ul'imentisofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo'nji mijo'nji ae'uyo n'imentohofofoho.*

*(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)*

<sup>26</sup> Hof'iko wopayo nontan'ngkofi Jisas wopayo nomanto An'tumo isamoyoka ulonto kut'ikujō lohofonto inomokomoyo sohwaso uyonto ul'imento, Oloso nje a'apahofoho. Sekwo nomaf'ikujō hmn'mno. <sup>27</sup> Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'nji nomanto An'tumo isamoyoka ulonto hof'ikimo uyonto ul'imento, Olo mijo loso sekwo hopi'nonohino sohwaso hmn'naopmno. <sup>28</sup> Olo nje hon'yo loso a'amu pi'n'ngo sofe wonyo wae yasemofo'ne usohumahono. Hon'yo loso An'tu'nji sekwo'nji makot'iku'nyo'ne us'humahono. Nje hon'yo losomo An'tu uhwon'ngkuhwosi sekwo An'tu'nji makot'iku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. <sup>29</sup> Hungkuno wasel'imo. Nom'ne s'ikuno somo olo ipisayo mijo apa'no man'mnehono. Manyo'njo nohumentan'i'mo s'ikuno memjaof'ihwoso'no ngko sekwo'nji nje Mphwoe ango a'amumo mokosyohumayo sopo mijo songo nonanefoho.

<sup>30</sup> Ose ulahon'ngki hof'iko ta anga'no lont'ifi noswapont'ifi hwof'iki'nyo Oulif'ne'no kotas'imentohofofoho.

*Jisas kako Pita Jisas'imne'no hwasyo hungkuno a'amu somo ulone so'no ul'imentisofoho.*

*(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)*

<sup>31</sup> Jisas ul'imento, Olo s'ikwo'miyo lomo sekwo ngkimo n'hwaj'ikujō hiyaso wahumpeent'ifeho. An'tuye hungkuno mt'i'mokumentohofō sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu yahu mokosyohumayo sohomo fonjasy'ikujō'no yahu sohwa hiyaso wahumpeent'ifeho. <sup>32</sup> I, oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no s'imo'mo sepo'mnefoho. <sup>33</sup> Ose ulahon'ngki Pita ul'imento, Nom'ne sohwa hof'iko ko kuhwot'i'mopijoso ngko makuhwot'i'mo'mnehono. <sup>34</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Ngko hungkuno nehōpi wakil'monne'no yohono. Olo s'ikwo'miyo lomo y'ihūfo tos'ika yoka malontan'ngkuhwoso sohōnta k'iko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u s'ihune ole ul'monnoho. Ngko Jisas'imne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohōjo'no y'ihūfo sohwo yoka wal'montonoho. <sup>35</sup> Ose ulahon'ngki Pita ul'imento, Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mul'mnehono. O'lo, ngko k'iko'nji ko fonjan'isiyo'manji oso hungkunoso mul'mnehono. Ose ulahon'ngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa oso hōpa ul'imentohofofoho.



*Jisas Ngketisemani sopo humanto Mpohune'no jomo ulimentisofoho.*

*(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)*

<sup>36</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Ngketisemani iyo uyo syoho sopono umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwaro ulimento, Sekwo olopo fosyohumamno. Ngko oso nompono u'mo Mpohumo jomo ulimo. <sup>37</sup> Ose ulonto kako Pita'nji Sepetiye hwomu sohwa'u'nji utimanto umentohofofoho. Nowentifi Jisas simeho tango mikunimposo umentisofoho. <sup>38</sup> Oso'no ulimento, Nje simeho tango mikunimposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Ngko'njopo fosyohumafikuji ngkimo nohontohumamno. <sup>39</sup> Ose ulonto we'enehwo nowento simano hwaho hohnta'ni ipitofawento Anitumo ulimento, U, nje Mpohwo, olo tohino loso noni'mahwosi woniyakolofono. I oso hiso'no nje hunomo nningkahutoho. O'o, jije hunomnohino hmnngkayo.

<sup>40</sup> Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwarepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwonimentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho nofosyowentanngkofi uhwononto Pitamo ulimento, Kiko ngkimo monohontohumayo peho'neto. <sup>41</sup> Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji Mpohumo jomo ulimno. Seten sekumo yamofa selohofonoho. Sekwo wopingo'nohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

<sup>42</sup> Ose ulonto Jisas apa'no we'enehwo nowento ulimento, Nje Mpohwo, olo tohino loso ngkimo manimnonehoho nningkohoho. I, oso'no nje hunomo minngkomnehono. O'o, jije hunomnohini unngkapmmonnoho. <sup>43</sup> Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timo saho unngkahonngki saho fosyowentanngkofi uhwonimentisofoho. <sup>44</sup> Ose uhwononto apa'no nuliko'manto Mpohumo jomo simo'mjo ulimentiso hopaso apa'no nowento ulimentisofoho. <sup>45</sup> Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwanjo sopo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Upa'nimno. Nje sikuno nto i'mofapmmaho. A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwaro tokoyo'ofa nto imasofoho. <sup>46</sup> Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofa ntoho'maso sohwo nto pohoho.

*Jutas Jisasimo a'amu wonyo sohwaro uyimentisofoho.*

*(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)*

<sup>47</sup> Jisas oso hungkuno ulontanngki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwo i'mofapmmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo

ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael hwe engo sohwanji a'amu pi'n'ingo engo itokuso'njo hosimno'njo sohwapo lutihwahon'ingko Jutas kako Jisas+yepono ipemotas+mentisofoho. <sup>48</sup> Jutas oso a'amu sohwapo yafo itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohomo nu'mahm'mo hinjoho hu'n+meso oso hwe huhwo sohwo Jisas+yoho. Osohomo sekwo aho fikopmno. Ose nto ulimentisofoho. <sup>49</sup> Oso'no Jutas Jisas+imo komo'no nu'manto ulimento, Nje Hwe Engofo. Ose ulonto hinjoho hu'n+mentisofoho. <sup>50</sup> Ose yahon'ingki Jisas ulimento, Kiko umonji pohino sohwo komo'no fiyo. Ose ulahon'ingki hofiko Jisas+imo u'mantifi aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho.

<sup>51</sup> Hwe fihwo Jisas+nji humamentiso sohwo kakoe hwakuhwajo nomanto hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo syoho ulohofiyo sohomo haloho loku'mentisofoho. <sup>52</sup> Ose yahon'ingki Jisas ulimento, Jije hwakuhwajo asomo foho'nasyo. A'amu fihwo kako hwakuhwajo'nji nom'ne sohwapo lofososo oso hwe huhwo sohomo hwakuhwajo'nji wolofosyantifeho. <sup>53</sup> Kiko huno makiyoho liyohoho. Ngko nje Mpohomo jomo uli'me'no kako ahwomomjo a'amu pi'n'ingo engo nifo'mayo'ne nihwajihwonesohilo. <sup>54</sup> I oso hiso'no ngko ose i'me'no a'amu Anituye hungkuno nje poyo imo'nyo so'no mt'i'mokumentohofoho oso hungkunoso ne pipi imo'n'ingkuhwonesohilo. O'o, nje poyo imo'nyoso oso pa'nyo umo'n+montonoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>55</sup> Oso hohosohonta Jisas a'amu itokuso'njo somo ulimento, Sekwo a'amu hufo iwo'n'ingki sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. Sikuno engolopohamo ngko Anituye tajo ango engo somo humanji a'amu somo Anituye hungkuno lutihwahon'ingko sekwo ngkimo osopo man+koso'njo iwo'n'ingkohofihwasoho. <sup>56</sup> I oso'no a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki lutihwamotofo sohwapo hungkuno ne imo'nyo'ne so'no yo'mayo imo'n'ingkohoho. Ose ulahon'ingki inomokomoyo sohwa Jisas+imo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

*A'amu 'kaunisol' syoho'njo sohwapo pone'no nowentifi Jisas+imne'no hungkuno limentohofofoho.*

*(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)*

<sup>57</sup> Oso a'amu sohwa Jisas+imo aho kentifi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwo angomne'no kemotamentohofofoho. A'amu hon'ingkanoo hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji osopo uhu'mokumentohofofoho. <sup>58</sup> Pita Jisas+imo ko

in'ngkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'miwesofoho. Kako Kaiyofasiye tojo somo noswonto a'amu uhwontohumayo sohwanjo sopo yo'mayo imo'nyo so'no uhwontohumamo lonto humamentisofoho.

<sup>59</sup> A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko a'amu Jisasimne'no hwasyo hungkuno ujiso'ne Jisasimo fonjosyane'entifi wotipemantifi imentohofofoho. <sup>60</sup> A'amu pi'n'ngo hwasyo hungkuno'njo sohwa ko i'mofopahon'ngkofi nofonjosyane'entifi hungkunoso wonyopi t'pmentohofofoho. Hwangku ae'uyo sohwa'u i'mofaponji <sup>61</sup> ulimentisiyo, Olo hwe lohwo ole limaso hweho. Anituye ango engoso ngko wae yahm'mo songo molimeso sikuno hufa'u shune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose limaso hweho.

<sup>62</sup> Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo nolikofalohofonto Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokusiyo losofo. <sup>63</sup> Ose ulahon'ngki Jisas mampi'nyo humentan'ngki hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Anitu songo ne'no humayo sohwo jije hungkuno kupo'nalofoho. Kiko hungkuno nehopi'nohini fonaso. Kiko Kilais, Anitu kuhwosopo'mentiso Anituye Hwomu Ne hwosilaho.

<sup>64</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Kiko nehopi ntohino. I wakilimonne'no yohono. Hwangku sohonta sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwap'ngo sohwoe aho anga sohohtani humentan'ngkuhwosi uhwonifitnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo nohumahwosi phwoso'no uhwonifitnefoho.

<sup>65</sup> Jisas ose ulahon'ngki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwo simano hintotohino umnimentiso so'no kakoe manji'mofowe'ene sisimpento ulimento, Kako Anitune'no sitofo ulohoho. Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. O'o, sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n'ngkohoho. <sup>66</sup> Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimentohofi, Kako wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

<sup>67</sup> Ose ulontifi Jisasie simo'mangopo me mijo uyati'mofontifi fongku'mentohofofoho. A'amu fehohnjo nufonjontifi <sup>68</sup> Ulimentohofi, Kiko Kilais sohwo Anitu hungkuno kijopahon'ngki liwo'n'ngkino hwosi, tihwo kufonjohoho. Noho fonaso. Sitofo ose ulimentohofofoho.

*Pita Jisasimne'no hwasyo hungkuno, Ngko huno maniyohoyohoho ulimentisofoho.*

*(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)*

<sup>69</sup> Pita angkuhwafo ponjo tojo somo nohumentaningki hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyosi nu'manto ulimento, Kiko huhwosi Jisas hwaho Ngkalili mta'ango sohwo'nji humawo'n'ngkino hwosoho. <sup>70</sup> Ose ulahoningki a'amu hopi'nono nuhwoningkahoningkofi Pita ulimento, Awonoho. Olo hungkuno ntohino loso'no ngko huno maniyohoyohoho. <sup>71</sup> Ose ulonto kako noswonto kontolompo'ango somo nohumentaningki nom'ne a'mu syoho ulohofiyosi Pitamo uhwononto hwe sohwo ulimento, Olo hwe lohwo Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo'nji humawo'n'ngkiso hweho. <sup>72</sup> Ose ulahoningki Pita apa'no yofe hiyaso yonto ulimento, Nehopi yokintahopono lohono. Ngko oso hwe sohomo huno maniyohoyohoho. Ose ulimentisofoho. <sup>73</sup> We'enepe a'amu fehohnjo likofohumentohoho osohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Nehopi kilihwono. Kiko hofiko'njo mta'ango hwosoho. Jije mampahoso Ngkalilinta'ango pa'ningo ho'n'ngkohoho. <sup>74</sup> Ose ulahoningkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko hwasyo hungkuno selimeso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sohomo ngko huno maniyohoyohoho. Nihu'no nehopi lohono. Ose ulimentisoso tosika yoka limentisofoho. <sup>75</sup> Yoka lahon'ngki nupa'nonto Pita hungkuno Jisas ulimentiso so'no huno syafihu'mentisofoho. Hungkuno ole ulimento, Yihufo tosika yoka molontan'ngkuhwoeso sohonta kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoho'no yihufo sohwo yoka walimontonoho. Pita kako huno ose syafisyonto mempono swonto kakoe yahino wonyo so'no simeho tango mikun'imposo uyahoningki humotaho engo ne'no limentisofoho.

## 27

*A'amu Pailotiyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho.*

*(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Joun 18:28-32)*

<sup>1</sup> Im'ngo ne so'nji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanji Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno limentohofofoho.

<sup>2</sup> Jisasimo aho kentifi ahwomo nano kilofontifi hwe engo hwaho mokosyohumayo Pailot oso hwoepono ipemotawomentohofofoho.

*Jutas poyo pe'nimentisofoho.*

*(Apousel sohwafe Syoho 1:18-19)*

<sup>3</sup> Jutas kako Jisasimo tokoyo'ofu uloho'mentiso sohwo uhwonimentisoso hofiko Jisasimo tohino uyantifi yahonngkofi uhwononto kako simeho tango uyahonngki huno ole syafihu'mento, Wonyo imalefoho. Ngko oso hamniyoho sojo teti (30) ma'maleso asomo uyimo. Ose ulonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanjimo uyonto <sup>4</sup> ulimento, Ngko wonyo imalefoho. Ngko hwe wonyo ane sohomo setihwamale sohwo wape'nimontonoho. Ose ulahonngki ulimentohofi, Nakwoe'maho. Jije'nohinofoho. <sup>5</sup> Ose ulahonngkofi Jutas oso hamniyohoso Anituye ango engo somo noswoho'nofawento nowento nano hmmentisofoho.

<sup>6</sup> Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hamniyoho hiso nomantifi hnnimentohofi, Olo hamniyoho hiloso a'amumo fonjasiyo'ne mpe'nefoho. Nakwo olo hamniyoho lo'nji tajo angomjo hamniyoho nem'no ho'nasiyoso wopingo'maho. <sup>7</sup> Ose lontifi hungkuno nom'ne ole kotiku'mentohofi, Nakwo a'amu hwontoho mtimokuwo'nngkohoho sohwa mta'ni olo hamniyoho loso'nji hwaho mpe uyano. Hwaho hiloso a'amu kengo mta'ni nopikuji poyo pe'nngkujo'no pijafu ho'nasiyo'nefoho. Ose kotijwontifi imentohofofoho.

<sup>8</sup> Oso'no hwaho hopo sopo hwaho honiyo lifawojoponoho liwo'nngkohofofoho. Oso yofe hiso olohonta weho.

<sup>9</sup> Oso hohosohonta hwe Jelemaiya sohomo Anitu hungkuno uyahonngki lutihwamojo sohwoe hungkuno ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole,

A'amu Isilaeliso oso hamniyohoso kakine'no mpe uyano  
lontifi imentohofofoho oso hamniyoho hiso nomantifi  
<sup>10</sup> a'amu hwontoho mtimokuwo'nngkiso sohwoe hwaho  
mpe imentohofofoho.

Oso hwe engo ntimentiso pa'nyofoho.

Oso hungkunoso hohonta Jelemaiya ose limentisofoho.

*Pailot Jisasimo hungkuno ulohonimentisofoho.*

*(Mak 10:2-5; Luk 23:2-5; Joun 18:29-38)*

<sup>11</sup> Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo'njo sopo Jisas loho'mentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo sohwo silaho. Ose ulahonngki Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. <sup>12</sup> Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sohwafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno ulahonngkofi Jisas hungkuno asomo mujo'njo imentisofoho. <sup>13</sup> Oseso Pailot Jisasimo ulimento, Oso hungkuno kikine'no ntohofoso kiko mupa'nyotaho. <sup>14</sup> Ose ulahonngkahonngki Jisas hungkuno

mujo'njo yahon'ngki Pailot yomo yonto huno pi'n'ngo engo syafi'hu'mentisofoho.

*Pailot Jisas'imne'no iyomo fonjinto'ofahumno ul'imentisofoho.*

*(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)*

<sup>15</sup> Oso S'ikuno Engo wopayo iloho yan'imotofu s'ikuno somo soswo huhwo huhwi hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo kako hwe impo'angomjo fihumo isihutofihwajimojo hweho. A'amu sohwa oso hwe impo'angomjo sohune'no yofe hwe engo sohomo uliwo'n'ngkahon'ngkofi oso hwe huhwo sohomo isihutofihwajimojo hweho.

<sup>16</sup> Oso hohosohonta hwe wonyo Mpolapas kako impo'angomo humohumantisofoho. <sup>17</sup> Hwe moya'mi nuhu'mokahon'ngkofi Pailot ul'imento, Ngko sekuyepono tihumo isihutofihwajimnehono. Ngko Mpolapas isihutofihwajimnehono. Ngko Jisas a'amu Kilais'yoho uliwo'n'ngkohoho sohomo isihutofihwajimnehono. Ose ulohon'mentisofoho. <sup>18</sup> Pailot olo so'no huno moi'wonoho. A'amu pi'n'ngo engoso Jisas'mo in'ngkamotofu so'no a'amu Juta sofe hwe engo sohwa simano hintotohino umn'mentisofoho. Oso'no kakiyepono hungkuno hiso ipemotapmmentohofofoho.

<sup>19</sup> Pailot kako hungkuno jo'ne angu sopo humentan'ngki kakoe ape hungkuno ole lihwat'mento, K'iko oso hwe wop'ngo sohomo k'iko wonyo ulohofohotoho. Ngko s'ikwo'miyomo oso hwe sohune'no wojo uhwon'ngkoheso ngko simaho tango nisofoho. Ose lihwat'mentisofoho.

<sup>20</sup> Hwe yofe engo'njo tajo angu syoho'njo sohwanji Juta sofe hwe yofe engo'njo sohwanji hof'iko hwe moya'mi somo ul'imentohofi, Sekwo Mpolapas'imne'no jomo ul'imno. Jisas kako poyo umo'nono. Ose humulohofofoho. <sup>21</sup> Hwe yofe engo'njo sohwo a'amu somo ulohon'mento, Olo hwe lohwa'u osopo humasiyo loso tihumo usihuto'mnehono. Ose ulahon'ngki hof'iko ul'imentohofi, Mpolapas'imo usihutofu.

<sup>22</sup> Ose ulahon'ngkofi Pailot ul'imento, Ngko Jisas a'amu Kilais hwosoho uliwo'n'ngkohoho sohomo pipi imnehono. Ose ulahon'ngki a'amuso ul'imentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo.

<sup>23</sup> Ose ulahon'ngkofi Pailot ul'imento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahon'ngki a'amuso mohm'no uliwo'n'mentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. Iyopo fonjinto'ofasyo.

<sup>24</sup> Ose lontan'ngkofi Pailot huno umento, kakoe hungkunoso hopa mmo'n'ngkahon'ngki ikujoho u'mofapmmento yahon'ngki Pailot kako a'amu

wanohonifento mijo nomanto a'amuso uhwontohumentanngkofi kakoe ahomo mijo yatiku'nonto ulimento, Olo hwe lohomo fonjasiyo'neso nje huno'maho. O'o, sekwo hwapingo kuyoho. Oso'no nje aho mijo yatiku'nngkohono. <sup>25</sup> Ose ulahonngki a'amuso ulimentohofi, Olo hwe lohomo poyo fonjasiyo'ne tohino nakumo ne'masoso nakwoe mehomi ntnne'no wone'ma'montonoho. <sup>26</sup> Ose ulahonngkofi Pailot Mpolapasimo isihutofihwajonto kakoe hwe itokuso'njo sohwamo ulimento, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno.

*A'amu itokuso'njo sohwa Jisasimne'no sitofo limentohofofoho.*

*(Mak 15:16-20; Joun 19:2-3)*

<sup>27</sup> Oseso Pailotiye a'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwafe angomo ipemotaswontifi osopo hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho. <sup>28</sup> Hofiko kakoe manji'mofi yajontifi hofiko manji'mofi nom'ne honiyo'nohinoso uloho'mentohofofoho. Oso manji'mofi honiyo'nohinoso a'amu yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwafe manji'mofofoho. <sup>29</sup> Ose yontifi hofiko impe yongo'njo nomantifi nopopojontifi hnnimentohofi, Olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofi pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Hofiko fo'me nomantifi kakoe aho angahohnta'ni umanjontifi ulimentohofi, Olo fo'me loso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe pa'nnggo sohwoziye ahomo kumanjihwono. Ose lontifi kako'njopo hwomtame poji ulohofontifi sitofo ulimentohofi, Ou Hwe Engo sohwozi, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'nngkino sohwozilaho. <sup>30</sup> Ose ulontifi kakoe simo'mango sopo memijo uyati'mofontifi oso fo'me ahomo umangu'mentohofoso nomantifi mnokinopo fongku'mentohofofoho. <sup>31</sup> Hofiko sitofo moi'wo ulontifi oso manji'mofi honiyo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofi uloho'mentohofofoho. Ose yontifi kakimo fonjinto'ofasiyo'ne spono ipemotasimentohofofoho.

*Hofiko Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.*

*(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)*

<sup>32</sup> Ipemotasontifi hwe fihwo Sailininta'ango kakoe yofe Saimoun osohumo nu'mantifi kwokwe umofontifi kako Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo intofo'ne'entifi ulimentohofofoho.

33 Kako intofahonɨngki hofɨko hwaho Ngkoulɨkota sɨ'mo'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopone yofe hiso hwapɨngo olenoho. Mnokino yokino huyo'mango pa'nyo ponoho. 34 Osopo nohumantɨfi hofɨko ipisayo mijo'nji nom'ne molasin tohino mumnyo'njo so'ne so'nji iwolo'mokontɨfi Jisasɨmo uyahonɨngkofi kako yamofomentisoso manɨmentisofoho. 35 Oseso hofɨko Jisasɨmo iyopo fonjinto'ofasyontɨfi kakoe manji'mofoyo'mayoso tɨhwo woma'montolɨkeno lontɨfi syohi'nyo imentohofofoho. Hwe sohwa syohi'nyo hiso yakolo ulohofontɨfi yo'mayoso hu'mema'mentohofofoho. 36 Ose yontɨfi osopo nohumantɨfi Jisasɨmo uhwontohumentohofofoho. 37 Kakoe iyo hwojiyafɨku'nnyo yokintaho sopono olo hungkunolo kakine'no mtɨ'mokumentohofi, OLO HWE LOHWO JISASIYHO. A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mtɨ'mokontɨfi iyoswo hofojahumentohofofoho.

38 Jisasɨ'njopo hwe hufa'u hufo'nji ikujoho'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nom'nihwo Jisasiye aho angahohnta'ni, nom'nihwo aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. 39 Hwe moya'misonopohotawentɨfi mnokɨngkwa'nɨngkwa'nnyo yontɨfi sitofo ulɨmentohofi, 40 Kiko ole lɨwo'nɨngkini, Anɨtuye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molɨmeso sikuno hufa'u sɨhune memjaofɨhwoso'no ango moi'wo umo'nɨmontonoho. Ose lɨwo'nɨngkino hwosoho. Kiko Anɨtuye Hwomu Ne hwosɨ'manji kiko fo'ma'nyo. Iyopo nta'ni fikotape. 41 Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honɨngkano hungkuno lutɨhwamotofosohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji oso pa'nyo sitofo ulɨmentohofofoho. 42 Ole ulɨmentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'nɨngkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. Kako Isɨlael sofe hwe engo hwolaho. Kako iyopo nta'ni kotapɨhwoso'no uhwonɨngkuhwasi nakwo sɨmeho hi'ntnnono uyano. 43 Kako Anɨtumo sɨmeho hi'ntnnono uyonto ole lɨmento, Ngko Anɨtuye Hwomu hwo'nyoho. Ose lɨmentiso hweho. Anɨtuo kakine'no umo'nɨngkuhwoso'no'manji kako olohonta ufo'mano. Ose ulɨmentohofofoho. 44 Oso hwe wonyo Jisasɨ'njopo fonjinto'ofahumentohofohuhwa'u Jisasɨmo sitofo ulɨmentisiyefoho.

*Jisas poyo imo'nɨmentisofoho.*

*(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)*

45 Hinjo ajwo kuntoliyopo oso sikuno mjaofontomofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji tɨli (3) kɨlouk oso'nji apa'no longkonɨngkahonɨngki mofehi'nyo



limentisofoho. <sup>46</sup> Sɪkuno wammonto yahonɪngki Jisas joho mohm'no limento, *Eli Eli lema sapakɪtani*. Oso hungkuno hiso neso ole, Nje Mpohwo Anɪtu, peho'no nɪsɪkwojantokuno. <sup>47</sup> Ose lahonɪngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontɪfi huno muyahonɪngki limentohofi, Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anɪtu hungkuno uyahonɪngki lɪmojo sohumne'no joho lalofoho. <sup>48</sup> Ose ulahonɪngkofi hofɪko'njopo a'amu humunyo sohwo komo'no Jisasɪmo u'manto hwapɪfe we'e mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto uyɪmentisofoho. <sup>49</sup> I oso hiso'no nom'neso ole ulɪmentohofi, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nopɪhwosi ufo'ma'mtolɪkeno. Ose ulɪmentohofofoho. <sup>50</sup> Jisas apa'no joho mohm'no lonto kakoe huyo'mango uhwajonto poyo pe'nɪmentisofoho.

<sup>51</sup> Oso hohosohonta Anɪtuye tajo ango engo somjo hwapɪfe engo oso ajwoponjo ango we'e Anɪtu humayo'nefoho lɪmotofo sopo hoku'yopo pmpilɪpeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sɪsɪmpo lohofonto hofa'u imo'nɪmentisofoho. Hwaho hwomɪhwo yonto sojo engoso tɪhwo'mentisofoho. <sup>52</sup> Oso hwaho a'mopijafo ho'nahinyo sopo hwaho hwosampo lohofahonɪngki Anɪtuye a'amu pi'nɪngo pe'nɪmentohofoso songo lɪka'mentohofofoho. <sup>53</sup> Nolɪkafontɪfi sɪkuno nom'nemo Jisas pe'nonto songo lɪka'mentiso somo hofɪko ango Jelusalem wopɪngo somo noswahonɪngkofi a'amu pi'nɪngo engo oso a'amu somo uhwonɪmentohofofoho. <sup>54</sup> Hwe a'amu itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu'nji nohumantɪfi Jisasɪmo uhwontohumantɪfi hwomɪhwo yo'mayo so'nji imo'nɪngkahonɪngki uhwonontɪfi iyoho unɪmentisofoho. Ole ulɪmentohofi, Olo hwe lohwo Anɪtuye Hwomu Ne hweho. Ose lɪmentohofofoho.

<sup>55</sup> Moya'mi pi'nɪngo engo Ngkalilinta'ango Jisasɪmo tɪfi inɪngkamotofo sofa Jisasɪmo ufo'mano lontɪfi Ngkalili ulɪko'mantɪfi Jisasɪ'nji Jelusalemno pmentohofofoho. Osofa nohumantɪfi Jisasɪmo uhwonɪhwojamentohofofoho. <sup>56</sup> A'mu hofɪko'njo loponta'angosi Maliya Makɪtola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemɪsɪ'nji Jousepɪ'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Sepetiye hwomu sohwa'uye kona'wohiyoho.

*Jisasɪye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.*

*(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)*

<sup>57</sup> Sɪkuno'nji hwe hamniyoho engo'njo Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmentisofoho. Kakoe yofe Jousepɪyoho. Kako Jisasɪmo inɪngkamojo hweho. <sup>58</sup> Kako hwe

engo Pailot osohumo u'manto, Jisasiye pijafo mayo'ne ulohon+mentisofoho. Ose ulahon+ngki Pailot ul+mento, Jisasiye pijafoso olo hwe lohumo uy+imno. <sup>59</sup> Ose ulahon+ngki Jousep pijafoso nomanto hwap+fe songo halojo somo ifohumpento <sup>60</sup> kakoe sokimo songomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo il+mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo y+wolo'mo y+wolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. <sup>61</sup> Maliya Mak+tolanta'angosi+nji nom'ne Maliyasi+nji sokimo mom+ngo sopo humanji hum+hwontohumantisiyofoho.

*A'amu itokuso'njo sohwa Jisasiye sokimo'njo mofone sopo humohumantohofofoho.*

<sup>62</sup> Mo'n+ngka honta sikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo sohwi nuyokolofahon+ngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Pailot+mo u'ma+mentohofofoho. <sup>63</sup> Nu'mant+fi ul+mentohofi, Hwe engo oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo songo humamentiso sohonta ole l+mento, Sikuno hufa'u s+hune memjaof+hwoso'no ngko songo nol+ka'mnefoho l+mentisoso huno nayohoho. <sup>64</sup> Oso hiso'no k+ko j+je a'amu sohwamo ole uso, Jisasiye pijafo somo sekwo p+kup+jo esyontan+ngkujoso sikuno hufa'u s+hune womemjaofono. Ose uso. Kakoe inomokomoyo sohwa nukuji kakoe pijafoso hufo ikuji hwe moya'mi somo hwasyo ole ul+fitnnoho, Jisas songo nto l+ko'maho. Oso hwasyo hungkunoso hwasyo hungkuno simo'mjo somo nuyakolofonoho. <sup>65</sup> Ose ulahon+ngkofi Pailot ul+mento, Sekwo sekwoe a'amu uhwon-tohumayo'ne sohwamo uhwaj+fi+joso hof+ko sokimo somo yokumpohn'nyo wop+jwosyafe. <sup>66</sup> Ose ulahon+ngki hof+ko nowent+fi pijwahumentohofofoho. Oso hiso hano pitofasiyo so'no sohe ho'nahumentohofofoho. Oseso hof+ko a'amu itokuso'njo sohwa sokimo homo somo uhwontohumayo'ne uhwat+mentohofofoho.

## 28

*Jisas songo lika'mentisofoho.*

*(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Joun 20:1-18)*

<sup>1</sup> Sikuno iyoho humayoso moi'wo imo'n+ngkahon+ngki Sante im+ngo'nji mofehi'nyo wosi+mofapmmonto yahonjo so'nji Maliya Mak+tolanta'angosi Maliya nom'nesi'nji siko Jisas ho'nahumalofo sopo uhwonaho lonji pmmentisiyefoho. <sup>2</sup> Oso hohosohonta hwaho hwom+hwo yahon+ngki a'amu ahwomomjo sohwo nul+ko'manto noponto sojomo iwolo'mo iwolo'm+ngo lohofonto sojo nomeho'naofonto sojo

yokintahopo humamentisofoho. <sup>3</sup> A'amu ahwomomjo sohwo s+mano emta'm+ingo yonte pa'nyo kakoe manji'mofoso n+hu'no halojo'nohinofoho. <sup>4</sup> A'amu itokuso'njo sohwa osohumo uhwonontifi yomo yontifi iyoho un+ngkahon+ngki poyo hopa wo'mentohofofoho.

<sup>5</sup> I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo a'mu sofa'umo ul+mento, Siko iyoho sen+ngkuhwoloho. Ngko huno ole niyohi, Siko Jisas a'amu iyopo fonjinto'ofahumalofo sohune'no t+peelokusiyo. Ose ulonto ul+mento, <sup>6</sup> Kako olopo mohumuyoho. Hohonta kako l+mentiso hopa nto l+ka'maho. Oyonyo. Hofiko Jisas+mo noho'nahumalofo lopo uhwoninyo. <sup>7</sup> Siko komo'no uhus+si kakoe inomokomoyo sohwo hwe poyo imo'n+maso sohwo pi'n+imo mta'ni nto l+ka'maho. Ose ulinyo. Kako Ngkaliline'no s+mo'mo nto sepo'maho. Sekwo osopo nosokuji uhwon+mno. Hungkuno seloheso in+ngo seyo'eno.

<sup>8</sup> Ose ulahon+ngki a'mu sofa'u iyoho un+mentisoso siko s+meho wop+ngo umo'n+ngkahon+ngki pi'n+momo nul+ko'manji komo'no nowenji kakoe inomokomoyo sohwo olo hungkuno loso ulohonanji umentisiyefoho. <sup>9</sup> Nowentan+ngki Jisas hon+ngkanopo uswo'nonto ul+mento, Nje nampohwo fa'uyo. Ose ulahon+ngki t+fonopo nowenji Jisas+ye sife hwompahomo aho upm'mokonji Jisas+mo hwomtame uloho'mentisiyefoho. <sup>10</sup> Jisas ul+mento, Siko iyoho sen+ngkuhwoloho. Siko nuhus+si nje n+ngkwahwosamo ulinyo. Hofiko hwaho Ngkalili nosokuji osopo wanohon+fe. Ose ulinyo ul+mentisofoho.

*A'amu itokuso'njo sohwafe hungkunofoho.*

<sup>11</sup> Oso a'mu sofa'u nowentan+ngki a'amu fehohnjo itokuso'njo sokimo somo uhwontohumayo sohwa hofiko angopo i'mofawentifi a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo yo'mayo imo'n+mentiso so'no ul+mentohofofoho. <sup>12</sup> Ose ulahon+ngkofi a'amu huhwo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji uhu'mokontifi yo'mayo yane'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho. Hofiko hamniyoho engo a'amu itokuso'njo sohwo uyontifi ul+mentohofi, <sup>13</sup> Sekwo a'amu somo ole ul+mno. Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko s+kwomiyomo nopontifi nakwo saho fosyowentan+ngkuhwoni kakoe pijafoso hufo ma'malofofoho. Ose ul+mno. <sup>14</sup> Hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo olo so'no upa'n+ngkuhwos+manji nakwo kakimo afofo umokantanoho. Kako sekumo yoka masejo'njo uy+montonoho. <sup>15</sup> Ose ulahon+ngkofi a'amu itokuso'njo sohwa hamniyoho nomantifi hofikoe hungkunomo in+ngkamentohofofoho. Olo hungkuno

Jisasiye pijafoso hufo mayo loso a'amu Jutafe ango'meemo ho'n'ngkowahon'ngki ne'no lontifeso olohonta ose weho.

*Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi mo uh-won'imentohofofoho.*

*(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)*

<sup>16</sup> Inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwa oso hwofiki'nyo hwaho Ngkalili sopo Jisas nto ulimentiso spono simentohofofoho. <sup>17</sup> Hofiko Jisasi mo uhwonontifi hwomtame uloho'mentohofofoho. I oso'no a'amu anga'no anga'no Jisasi'tikeno nom'ne hwolikeno lontifi huno pi'n'ngo syafihu'mentohofofoho. <sup>18</sup> Jisas hofikimo tifonepo u'manto ulimento, Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo ahwomo'nji hwaho'ntnne'no mokosyohumayo'ne ntapisofoho. <sup>19</sup> Oso'no sekwo nowekuji hwaho hopi'nono ango'meemjo a'amu somo nje hungkuno lutihwafikujo'no nje inomokomoyo umo'n'ife. Sekwo hofikimo mijo kiyomayoso Mpohwoe yofe'nji kakoe hwomufe yofe'nji kakoe Towahunofe yofe'nji likuji fikiyomapmno. <sup>20</sup> Ngko hungkuno hopi'nono sejapontnneso a'amuso hungkuno hiloso in'ngkape-e'ne filutihwamno. Upa'n'imno. Ngko sekwo'nji engolopohamo nohumentanimo sikuno moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no ne'no humentihwanefoho.

## **Mak Olo Hungkuno Wopingo loso Mak Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife aho hopi'nono mofonepo nto uyokolofahon'ngki Mak olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Mak sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso olenoho. Jouniyoho. I oso'no yofe hiso nehm'no hu'mo ole: Joun Makiyoho. (Oso hungkuno hiso *Apousel* sohe engo 12 hon'ngkano we'e 25. Osopo weho.) Mak sohwo yofe hufa'u mulinyo hwap'ngoso ole: Yofe Makiyeso Ngk'lik hungkuno mta'angofoho. Yofe Jouniyeso Hip'lu hungkuno mta'angofoho. Makiye na'usi Maliyafoho. (Oso hiso *Apousel* sohe engo 12 hon'ngkano we'e 12. Osopo weho.) Mak huhwo sohwoe kona'wohiye ango somo a'amu Jisasimo in'ngkunyoso aho ku'mo ku'm'ngo ne'no uhu'mokumotofomnoho. Mak sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Jisasiye inomokomoyo Saimoun Pita'nji ango Loum sopo syoho imojiye hwa'uyoho. Olo iyoswo hiloso Mak ango Loum humanto mti'mokumentisofoho. A'amu fehohnjo hof'ko huno ole, Mak sohwo Hip'lu hungkuno so'nji Ngk'lik hungkuno so'nji huno moi'wo'nnyo hweho. Oso'no ango Loum sopo Pita'nji nohumanji Mak kako Pitafe hungkuno iwolo'mokiyo syoho imojo hweho. Pita kako Anituye hungkunoso Hip'lu hungkunomo lahon'ngki a'amu Loumjoso upa'nyo'ne Mak kako Ngk'lik hungkunomo iwolo'mokumoyo hweho. Oso'no a'amu Loumjo sofe hunoso olenoho. Hwe fihwo kako ni'hu'no yokumpohn'nyo hwo'manji nakwoe Hwe Engo hweho. Ose syofisyontan'ngkofi Mak kako Jisasimne'no ole ulimonto mti'mokumentisofoho. Jisas sohwo hwe yokumpohn'nyo sohwofe yokumpohn'nyo somo Jisasiye yokumpohn'nyoso yakolonoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Kako a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo somo wop'ngo umokiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hweho. A'amu Loumjo somo Mak ose ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Mak a'amu Ngk'lik Jisasimo in'ngkunyoso somne'no mti'mokumentisofoho. Mak mti'mokumentiso iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Huno nafohotofo hwap'ngo neso ole: Jisas sohwo yo'mayo hopi'nono hwaho laponjofe yokumpoyn'nyo somo yakolownnyo hweho.

Oso'no nakwo olo iyoswo hiloso atofu lihwasi Jisasimo uningkohwano.

*Joun Hwe A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno lutihwamentisofoho.*

*(Mat'iyu 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Joun 1:19-28)*

<sup>1</sup> Ngko Mak'ni Anituye Hwomu Jisas Kilais sohune'no hungkuno wopingo wanti'mokumonne'no yohono.

<sup>2</sup> Hungkuno ae lomayoso ole. Hohonta Anitu kako Aisaiya sohomo hungkuno uyahoningki iyoswo ole mt'i'mokumento,

Anitu kakoe hwomumo ulimonto,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolihwatimonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho. Kako jije honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

<sup>3</sup> Olo hwe huhwo lohwo hwaho a'amumo humunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimonto,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

Oso hungkunoso Aisaiya mt'i'mokumentisofoho.

<sup>4</sup> Oseso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo hwaho a'amu mohumunyopo i'mofaponto a'amu pi'n'ingo uhu'mokahoningkofi ole lutihwamento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwaso'no ngko mijo wokiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. A'amumo sekwoe honingkano songoso utihwayo'nefoho. <sup>5</sup> A'amu hwaho Jutiyanta'ango so'nji pone engo Jelusalem mta'ango pi'n'ingo engo so'nji Jounimo u'mantifi kakoe hungkuno upa'nontifi hofikoe wonyo yoloho lijwaofahoningkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

<sup>6</sup> Joun'ye nem'no manji'mofo hwaho fi'njohwe yahu *kamel* lohwa'nji mt'i'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimentisofoho. Kako kusimo'nji time mijo'nji nimojo hweho. <sup>7</sup> Joun a'amumo ole lutihwamojofoho. Hwe nom'nehwo tifi noponefoho.

Oso hwe huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo niyakolofonefoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyone hwo'nyoho. <sup>8</sup> Ngko sekumo mijo'nohino kiyosemawo'n'ngkono. Hwe t'finjo sohwo kako Anituye Towahunu Wopingonjo sohwo wokiyosema'montonoho.

*Joun Jisasimo mijo kiyomahon'ngki Seten Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.*

*(Mat'iyu 3:13-17; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)*

<sup>9</sup> Osohonta Jisas pone Nasalet hwaho Ngkalili ul'iko'manto Jounimo nu'mahon'ngki Joun kakimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho. <sup>10</sup> Jisas mijo mta'ango nosi'mofaponto uhwon'mentisoso ahwomo mtampo lohofahon'ngki Anituye Towahuno yihufu ntolofiyo pa'nyo sohwo Jisasimo wekehumapmmentisofoho. <sup>11</sup> Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'n'mento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no, ngko simeho wop'ngo m'kun'imposo kijapalokweno. Kiko yo'mayo wop'ngo iwo'n'ngkino so'no nje simeho wop'ngo nimo'nantofoho. Ose ho'n'mentisofoho.

*Seten kako Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.*

*(Mat'iyu 4:1-11; Luk 4:1-13)*

<sup>12</sup> Ose ho'n'ngkahon'ngki Mijo Joutan'nta'ango Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo Jisasimo nom'ne hwaho a'amu mohumunyo iyo yo'mayo ane sopono uhwat'mentisofoho. <sup>13</sup> Osopo Jisas nohumentan'ngki sikuno *fouti* (40) memjao-fahon'ngki Seten Jisasimo wonyo umokumo lonto Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho. Oso hwaho sopo sikis'wojo yo'mayoso nohumentan'ngkofi a'amu ahwomomjo sohwa Jisasimo ufo'ma'mentohofofoho.

*Jisas syoho emayoso Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.*

*(Mat'iyu 4:12-17; Luk 4:14-15)*

<sup>14</sup> Hwangku sohonta Helout hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako Jounimo impo'angomo intofahumentisoso Jisas hwaho Ngkalili sopo nowento Anituye hungkuno lut'hwoma'mentisofoho. <sup>15</sup> Ole ul'imento, Upa'n'mno. Olohonta Anituye sikuno mofoneponoho. We'epi Anitu kako kakoe a'amu so'nyumo yokumpohn'nyo enemokosyohumanefoho. Sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaof'kuji Anitumo simeho hi'ntnnono uy'mno. Ose lut'hwamentisofoho.

*Hwe osofosofahu'no inan'ku syoho'njo sohwanne'no Jisas joho ul'imentisofoho.*

*(Mat'iyu 4:18-22; Luk 5:1-11)*

<sup>16</sup> Sikuno fihwi Jisas Mijo Ayo Ngkalili mom'ngopo hano emoyonto uhwon'mentisoso Saimoun kon'ngkwa'wehwo Ent'lu'nji siko inan'ku ho'yo mijomo ho'naofontan'ngki uhwon'mentisofoho. Inan'ku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. <sup>17</sup> Jisas nuhwononto ul'imento, Siko ngkimo t'fi n'ngkapinyo. Siko inan'ku mawo'n'ngkisiye pa'n'ngoso

Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo. <sup>18</sup> Ose ulahon'ngki sikoe inan'ku ho'yo komo'no nul'iko'manji Jisas'i'nji umentohofofoho.

<sup>19</sup> Hof'iko we'enepi mit'mom'ingo somo noku'mokwawent'ifi Jisas uhwon'mentisoso Sepetiye hwomu sohwa'u Jem'is'i'nji Joun'nji siko yofayokinomo nohumanji inan'ku ho'yo ito'no esyohumentan'ngki uhwon'mentisofoho. <sup>20</sup> Jisas nuhwononto sikine'no komo'no joho ul'imento, Oyoninyo. Ose ulahon'ngki Jem'is'i'nji Joun'nji siko komo'no kan'ngkwohumo ul'iko'ma'mentisiyefoho. Kan'ngkwohwo Sepeti kakoe a'amu syoho ulohofiyo sohwanji hof'ikoe yofayokinomo nohumentan'ngkofi Jem'is'i'nji Joun'nji siko ul'iko'manji Jisas'i'nji umentohofofoho.

*Jisas a'amu anga'nohino sohumta'ni towahuno wonyoso wae yao'mentisofoho.*

*(Luk 4:31-37)*

<sup>21</sup> Jisas'i'nji kakoe inomokomoyo sohwanji nowent'ifi pone Koponeyam i'mofawent'ifi s'ikuno Salolemo a'amu iyoho fesyohumayo'ne s'ikuno somo hof'iko a'amu Jutafe tajo angomo noswont'ifi Jisas hwe moya'mimo hungkuno lut'ihwamentisofoho. <sup>22</sup> A'amuso hof'iko kakoe hungkunomo upa'nont'ifi yomo imentohofofoho. Hwap'ingoso hof'iko a'amu hon'ngkano hungkuno lut'ihwamotofo sohwa pa'nyo hwo'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwap'ingo wo'nnyo hweho.

<sup>23</sup> Osohonta hwe towahuno wonyo'njo sohwo tajo angomo homo somo joho mohm'no ul'imento, <sup>24</sup> Jisas Nasaletnnta'ango sohwoosi k'iko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. K'iko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. K'iko Anituye Hwomu Wop'ingo Ne hwosoho. <sup>25</sup> Ose ulahon'ngki Jisas kako towahuno wonyo sohomo yoka ul'imento, Mampi'nyo fesyohumaho. K'iko olo hwe lohomo ul'iko'maho. <sup>26</sup> Ose ulahon'ngki towahuno wonyo huhwo sohwo joho mohm'no lonto hwe sohomo yomo yomo engo umasiyonto ul'iko'ma'mentisofoho. <sup>27</sup> A'amuso ose uhwonont'ifi yomo engo yont'ifi hnn'imentohofi, Olo pehot'ikeno. Olo hungkuno nom'ne songofoho. Olo hwe lohwo yokumpohn'nyo'njo lohwo hungkuno lahon'ngki towahuno wonyo sohwa kakoe hungkunomo haloho pent'ifi t'ifi in'ngkahwofo. Ose hnnont'ifi <sup>28</sup> olo yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho Ngkalili sopo mjaho'n'm'mentisofoho.



*Jisas Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.  
(Matiyu 8:14-15; Luk 4:38-39)*

<sup>29</sup> Jisas tajo ango mta'ni noswaponto kako Saimoun'nji Entilun'nji siko'n+kwa'iye angomo humentohofofoho. Jemisi'nji Joun'nji hofiko'nji humentohofofoho. <sup>30</sup> Saimoun konemi siye a'apaho tohohmtno uhnn'ngkahon'ngki kako ijempohopo humamentisofoho. Oso'no Jisas noswopahon'ngki oso hungkuno hiso komo'no ulimentohofofoho. <sup>31</sup> Ose ulahon'ngkofi a'musi mnokino'nji nohumentanjopo u'manto Jisas kakoe aho nomanto a'mu simo nulikofahon'ngki a'apaho tohohmtno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kako wopingo imo'n'mentisofoho. Wopingo imo'nonto kako a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

*Jisas a'amu pi'n'ingo somo wopingo umokumentisofoho.  
(Matiyu 8:16-17; Luk 4:40-41)*

<sup>32</sup> Oso sikuno somo a'amuso hofiko a'amu nom'ne yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo so'nji ipemotapmmentohofofoho. <sup>33</sup> A'amu hopi'nono oso ango Jisas humentanjo hoku'yo sopo uhu'mokumentohofofoho. <sup>34</sup> A'amu yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji towahuno wonyo'njo so'nji wopingo umokumentisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwa Jisas Anituye hwomu sohomo yofe uhwo'mentohofoho so'no Jisas hofikimo hungkunojo so'ne mampi'nyo umokumentisofoho.

*Jisas hwaho Ngkalili sopo Anituye hungkuno  
lutihwamentisofoho.  
(Luk 4:42-44)*

<sup>35</sup> Iyohohwe'nji Jisas nolikafonto kengopo a'amu mohumunyo sopo nowento osopo kako Anitumo jomo ulimentisofoho. <sup>36</sup> Saimoun kakoe a'amu'nji Jisasine'no tipeentifi <sup>37</sup> Jisasimo tipihwonontifi ulimentohofi, A'amu hopi'nono kikine'no wotipekohonimo'nantifi yalokwofo. <sup>38</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hofikoe syohofoho. Nom'ne ango mofone sopo wohwano. Nom'ne a'amumo hungkuno wopingo wolutihwamne'no yohono. Oso'ne pmmentohe hwo'nyoho. <sup>39</sup> Ose ulahon'ngki nowentifi hwaho Ngkalili ho'mo so'mo tajo ango somo lutihwanto towahuno wonyo somo wae yao'mentisofoho.

*Jisas hwe a'apaho uyo wonyo'njo sohomo wopingo umoku-  
mentisofoho.  
(Matiyu 8:1-4; Luk 5:12-16)*

40 Hwe a'apaho sompote'njo sohwo Jisasimo humotaho sulonto hwahopo hwomtame ulohofonto jomo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji, jije yokumpohn'nyoso hoponoho. 41 Jisas nupa'nonto hitoho ulofahoningki aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmmono'nyo. 42 Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no i'mo'nikahoningki kako wopingo humamentisofoho. 43-44 Wopingo humentaningki Jisas hwe sohomo yoka yokumpohn'nyo ulimento, Olo yoheso nom'ne a'amumo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo ango syoho'njo sohomo jije a'apaho utihwahoji yo'mayo Mouses selimentiso so'no Anitumo yano uyo. Oseso a'amu hopi'nonohinosa uhwonngkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'nngkiso so'no huno wosyofisyantafeho. Jisas ose ulimentisofoho. 45 Lihwojahoningki hwe huhwo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo oso Jisas kakoe a'apaho wopingo umokumentiso so'no ulimentisoso oso hungkuno hiso ango'meemo ho'nmentisofoho. Oso'no Jisas kako nom'ne angkuhwafopo m'mofayofoho. Kako mempo hohnta'ni humentaningki a'amu ango kengo kengoponta'ni kakimo u'ma'mentohofofoho.

## 2

*Jisas hwe sife aho songo miyo'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.*

*(Matiyu 9:1-8; Luk 5:17-26)*

1 Sikuno nom'ne memjaofahoningki Jisas Koponeyam asomo nopahoningki a'amuso Jisas kakoe angopo \* humaho upa'nmentohofofoho. 2 A'amu hopi'nono ango Jisas humentanjopo uhu'mokontifi angomo angiyoho'mo a'amu pi'ningo engo uhula'momentohofofoho. Uhu'mokahoningkofi Jisas Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. 3 Hwe osofosofahu'nohino sohwa hwe mnokino'njo sohomo ijempoho emotapmmmentohofofoho. Oso mnokinosa sife aho songo miyofoho. Pompenjiyo'nohinofoho. Osohwa Jisasi'njopo i'mofapmmmentohofofoho. 4 A'amu pi'ningo uhula'momentohofoho so'no uhwonontifi hofiko Jisasi'njopo mitofasiyofoho. Oso'no sokango

\* 2:1: Oso'no nakwo huno monayofoho. Tihwoe angotikeno. Oso hiso Jisas kako oso ango homo somo humamentisofoho. Ango Koponeyam sopo a'amu fiso hofikoe hunoso ole, Pita'nji Entilu'nji angotikeno. (Sohe engo 1 honingkanano we'e 29 somo uhwoyo.)

antifepo kotasontifi iku'yo nofentifi a'amu mnokino'njo sohwo kakoe ijempoho hi'nji Jisas humentanjo mompo impe intofuyoho'mokumentohofofoho. <sup>5</sup> Jisas kako uhwonimentisoso oso a'amu itokwapmmentohofoho sohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahonngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohomo ulimento, Olo hwomu lohwo, ngko jije honngkano wonyoso wae nto yakumofohono. Ose ulahonngki <sup>6</sup> a'amu Jutafe honngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa humupo'ntohumantohofofoho. Hofikoe simeho mo'mnohini ole syafihu'mentohofi, <sup>7</sup> Oso pipilo Anitu anga'no kako'nohino a'amufe wonyo wae iyoso hoponoho. Hwe hwahoponjo sohwo a'amufe wonyoso wae miyonohoho. Olo hwe lohwo Anitumo sitofo ulalofoho. <sup>8</sup> Ose syofisyahonngkofi hofikoe huno somo Jisas huno uyahonngki ulimento, Sekwoe simeho mo'mo oso hunoso peho'no syofisikomo'nalokwofo. <sup>9</sup> Olo hwe mnokino'njo lohomo pehofo ulimne'elo. Hungkuno nohayo ntisoto. Jije honngkano wonyo wae weekumo'mo ulimnehono. Nom'ne hungkuno ole, Filikaho. Jije ijempoho nomahoji mpano. Pehoho ulimnehono. <sup>10</sup> Oseso sekwo huno waseyono. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo hinjo hwo'nyoho. Ose ulonto hwe mnokino'njo sohomo ulimento, <sup>11</sup> Wakilimo. Filikaho. Jije ijempoho nomahoji jije angopono fwanoo. <sup>12</sup> Ose ulahonngki hwe sohwo nolikafonto kakoe ijempoho nomanto, noswopahonngki a'amuso nuhwonontifi yomo yontifi Anituye yofe ho'nomantifi ulimentohofi, Hohonta nakwo oleso muhwonyofoho.

*Jisas Lifaine'no joho ulimentisofoho.*

*(Matiyu 9:9-13; Luk 5:27-32)*

<sup>13</sup> Jisas apa'no Mijo Ayo Ngkalili momngo sopo ku'mokuwahonngki osopo a'amu pi'nngo engo nu'mahonngkofi kako a'amumo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. <sup>14</sup> Jisas hano nowento Lifai Alfiyosiyeye hwomu sohwo a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo nohumentanngki Jisas Lifaimo nuhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ulahonngki Lifai nolikafonto Jisasimo tifi inngkamentisofoho.

<sup>15</sup> Tifi sohonta Jisas kakoe a'amu'nji Lifaiye angomo wopayo nontanngkofi osopo nom'ne a'amu hamniyoho ho'nafo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honngkano'njo so'nji hofiko Jisasimo tifi inngkunyo huhwanji

humohumantohofofoho. <sup>16</sup> A'amu Falisi sohwa hofiko Jutafe hon'ngkano hungkuno huno'njo fehohnjo sohwa hofiko Jisas'i'nji a'amu wonyo so'nji wopayo nontan'ngkofi uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwaso ul'mentohofi, A'amu hamniyoho ho'nafo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo hon'ngkano'njo so'nji Jisasi'nji wopayo peho'no nalokwofo. <sup>17</sup> Olo hungkuno loso Jisas nupa'nonto ul'mento, A'amu mnokino ane'njo wop'ngo humalofoso hofiko a'amu uyohofaho siyo'njo sohomo mu'mapitnnehofa. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. Oso pa'nyoso ngko a'amu hon'ngkano wop'ngo'njo hwona'nyoho liwo'n'ngkohofa somne'no joho lutimayo'ne pmentohe hwonimaho. O'o ngko a'amu hon'ngkano wonyo'njo somne'no pmentohe hwo'nyoho. Ose ul'mentisofoho.

*Wopayo humaho humayo yahino so'ne hungkunofoho.  
(Mat'iyu 9:14-17; Luk 5:33-37)*

<sup>18</sup> Sikuno nom'ne fihwi Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Anituye yofe ho'nomayo'ne wopayo humaho humentan'ngkofi a'amu nom'ne sohwa Jisasi'mo u'mantifi ul'mentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwanji Falisiye inomokomoyo sohwanji hofiko wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wopayo manyo'njo humayo yahino somo min'ngkayo'njo peho'no yalokwofo. <sup>19</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'mento, Upa'nimno. Hwe ape songo mayo sohwo kako kakoe a'amu'nji wopayo iloho engo yontifeso hofiko wopayo humaho wohumantifitaho. O'o simeho wop'ngo'njo wonantifeho. <sup>20</sup> I oseso hwangukku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofikoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasy'kujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humaf'kujoso simeho tango'njo humaf'kuji wopayo manyo'njo uyantifeho.

<sup>21</sup> Ihwoni. Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'e nomahwosi tontamo somo lojwohofojasihwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho. <sup>22</sup> Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno t'finjoso ole ul'mento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te f'isiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. kako te f'isiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te f'isiyoso ni'hu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho

yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.

*Salolemo sikuno iyoho humayo somo yo'mayo syoho miyo'ne hungkunofoho.*

*(Matiyu 12:1-8; Luk 6:1-5)*

<sup>23</sup> Salolemo iyoho humayo'ne sohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko syoho'mo nowentifi mijoho uyahonngki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo lontifi neso nimentohofofoho. <sup>24</sup> Nontanngkofi a'amu Falisi sohwa uhwonontifi Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni. Nakwoe honngkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi nngkohofoto. <sup>25</sup> Ose ulohonngkahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mtimokumentohofoso atofomajo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu'nji hofiko wopayo umofonyo yontifi mijoho engo humamentohofosohonta ne'no selohonngkohono. <sup>26</sup> Osohonta Apiyata hwe engo tajo ango syoho'njo sohwo nohumentanngki Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo hohinahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wopayo hiso a'amu sikinjo somne'no'maho. O'o a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nomanto kakoe a'amu sohwanonuymentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofomajo'njo imentohofoso'no sekwo nje inomokomoyo sohwanon oso hungkuno hiso ulohonngkohofotaho. <sup>27</sup> Ose ulonto Jisas nom'ne hungkuno Falisi sohwanon ulimento Anitu kako sikuno iyoho humayoso peho'ne mtimokumentisoto. Kako hwe moya'mi ufo'mayo'ne mtimokumentisofoho. I a'amufe honngkanomo hano pitofasyo iyo'ne mtimokumentisofoho. I sikuno iyoho humayo homo a'amumo ufo'mayo'ne mtimokumentisofoho. <sup>28</sup> Oseso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwapingo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

### 3

*Sikuno iyoho humayo somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.*

*(Matiyu 12:9-14; Luk 6:6-11)*

<sup>1</sup> Jisas a'amu Jutafe tajo ango somo apa'no swahonngki osopo hwe fihwo aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo

sohwo humunyoponoho. <sup>2</sup> A'amu Falisi sohwa hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumontolikeno. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. <sup>3</sup> Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Kiko ajwo lopo filohofape. <sup>4</sup> Ose ulonto hofikimo ulimento, Oso honingkanano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. Ose ulohoningkahoningki hofiko mampi'nyo imentohofofoho. <sup>5</sup> Jisas hofikimo fe'nihwononto simeho tohino umningkahoningki a'amu Falisiye simehomo uhwonimentisoso hofiko a'amumo hitoho mu lofe so'no simeho tango uyimentisofoho. Jisas a'amu aho wonyo'njo sohomo ulimento, Jije ahoso shwaho fisipofho. Ose ulahoningki kako haloho'no yonto aho shwaho sipo'mentisoso kakoe aho wopingo umo'nimentisofoho. <sup>6</sup> A'amu Falisi sohwa uhwonontifi komo'no nowentifi Heloutiye a'amu sohwanji uhu'mokontifi Jisasimo poyo fonjosyane'entifi honingkanano tipmentohofofoho.

*A'amu pi'ningo engoso mijo momingopo uhu'mokumentohofofofoho.*

<sup>7</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji oso ango sopo nuliko'mantifi mijo ayopo nohumentaningkofi a'amu pi'ningo engo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu hiso ango kengo kengoponta'angofoho. Hwaho Ngkalili, hwaho Jutiya, <sup>8</sup> pone Jelusalem, Itumeya, Mijo Joutan nongkihnta'ni, Taiya pone engo nongkihnta'ni Saitoun pone hiso nongkihnta'ni oso a'amu pi'ningo engo hiso yo'mayo Jisas imentiso oso'no upa'nontifi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. <sup>9</sup> Jisas inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino ito'no fesyohumamno. A'amu we'yo mohumuyoho. Hofiko hwotoho nififitnnoho. Ose ulimentisofoho. <sup>10</sup> Hwapingo ole, Jisas a'amu pi'ningo engo somo a'apaho wopingo umokumentiso so'no a'amu mnokino'njo hopi'nonohinoso a'amu yohoto yohotofo mjoloho'nimwentifi Jisasimo upm'mokantane'no yihwono ose limentohofofoho. <sup>11</sup> A'amu towahuno wonyo'njosso Jisasimo uhwonitimantifi hwahopo ipitofawentifi joho ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. <sup>12</sup> Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo uhwosopo'mentisofoho.*

*(Matiyu 10:1-4; Luk 6:12-16)*

<sup>13</sup> Oso hohosohonta Jisas hwofiki'nyopo nosonto kakoe inomokomoyo'ne uhwosopo'mo lonto a'amu somo joho ulahon'ngki hofiko samentohofofoho. <sup>14</sup> Jisas a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo kakoe inomokomoyo'ne uhwosopento ulimento, Ngko'nji foyohumayo'ne sehwopehe sohwasi, Hwangku a'amu nom'ne somo sekwo lutihwayo'ne wolosetihwamo. <sup>15</sup> Nolosetihwam'mo nje yakumpohn'nyo towahuno wonyo wayo'ne wosejapmmo. Ose ulimentisofoho.

<sup>16</sup> Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimouniyoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisas kako Pitafoho mulimentisofoho. <sup>17</sup> Jemisi'nji kon'ngkwa'wehwo Joun Sepetiye hwomu sohwa'umo Jisas nom'ne yofe mulimento Mpouaneses. Oso yofe hwap'ngo ole hwe yokumpohn'nyo ahwomo liwo'n'ngkiso pa'nyo hwa'uyoho. <sup>18</sup> Nom'nihwa Entilu'nji Filipi'nji Mpatoulomiyu'njoho. Nom'nihwa'u Matiyu'nji Toumasi'njoho. Nom'nihwo Jemisi' osohwo kako Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwa'u Tatiyosi'nji Saimoun Selouti'njoho. <sup>19</sup> Nom'nihwo Jutas Isikaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasimne'no tokoyo'ofo yonto a'amu Jisasimo fonjasiyo'ne sohwafe ahomo uyimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo Jisas uhwosopento, kakoe angopo umentisofoho.

*Jisasi'nji Mpelisepuli'nji sikoe hungkunofoho.*

*(Matiyu 12:24-37; Luk 11:15-23; 12:10)*

<sup>20</sup> Jisas kakoe Nasalet osopono wahan'ngki a'amu pi'ningo engo osopo uhu'mokumentohofofoho. Angomo uhu'mokumentohofoho so'no Jisas kakoe a'amu'nji hofiko wopayo manyo'njo imentohofofoho. <sup>21</sup> Jisasiye temtitofohowa oso hiso nupa'nontifi, Jisasiye hunoso ito'no'maho. Kakoe hunoso ilo'nyo hwol'keno. Ose lontifi kakimo uti'mano lontifi pmentohofofoho.

<sup>22</sup> A'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa Jelusalem mta'ni nopontifi limentohofi, Mpelisepuloso towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engo sohwo Jisasiye simeho mo'mo humaho. Towahuno wonyo somo wae yaofiwo'n'ngkohoho. <sup>23</sup> Ose lahon'ngkofi Jisas hofikine'no joho luti'manto pahnnimo hungkuno ulimento, Seten kako wae yamo'nyoso pipilo. <sup>24</sup> Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino hu'mawo'n'ngkohofoso hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hofikoe wop'ngo foyohumayoso wonyo umo'n'montonoho. <sup>25</sup> A'amu ango anga'nohinomo

fosyawe sohwa hofiko ehusilofu humafikujiki ikujoho fongki'nifijosu hofiko yosesamo wohumpeentifeho. <sup>26</sup> Oseso Seten kakoe towahunu wonyo'njo sohwa hofiko ehusilofu humafikujiki ikujoho fongki'nifijosu hofikoe yokumpohn'nyo ane umu'nantifeho.

<sup>27</sup> Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomu hufo umu lihwo si swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwosi i kako oso angu homu somju kakoe yomayoso woma'montonoho. Oso pa'nyosu ngku Setenimo uyakolu'mentohe so'no ngku kakoe towahunu wonyo sohwo wae yaofalokwenu.

<sup>28</sup> Olu hungkunolu iningu seyo'enu. A'amu hopi'nonohinu hofikoe wonyosu sifaju hungkunosu wonyo hungkunosu Anitumu jomu ulifijo'manji kako wae weesemu'montonoho.

<sup>29</sup> I oso'no a'amu kako Anituye Towahunu Wopingo so'no sitofu lososu oso wonyo hisu Anitu kako wae meefonehohu. Oso wonyo hisu kakoe simeho'mo ne'no nowentihwonefoho. Ose ulimentisofoho. <sup>30</sup> Jisas kako Anituye Towahunufe yokumpohn'nyo so'nji towahunu wonyo somu wae yomentiso so'no hofiko Jisasimo kiku towahunu wonyo'njo hwosohu ulimentohofofoho. Oso'no Jisas oso hungkunu tangu'njo ulimentono.

*Jisasiye kona'wohi'nji hohmn'ngkwa'wehwosanji i'mofapmentohofofoho.*

*(Matiyu 12:46-50; Luk 8:19-21)*

<sup>31</sup> Oso hohosohontu Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanji i'mofapontifi angu mempo hohnta'ni humantifi Jisasi'ne'no lihwatimentohofofoho.

<sup>32</sup> A'amu pin'ningu engu Jisasi'nji humantifi Jisas ajwopo nohumentan'ngki a'amu kakimu ulimentohofi, Upa'nyo. Jije na'u hnn'ngkwa'wehwosanji hnnampo'wohijanji humantifi kikine'no johu kilalokwofu. <sup>33</sup> Jisas nupa'nontu ulimento, Nje na'u n'ngkwahwosu tihwalo. <sup>34</sup> Jisas a'amu nohumentan'ngkofi fe'nihwonontu ulimento, Uhwonimno. Olu nje na'uja nje n'ngkwahwosu, olohi humalofu. <sup>35</sup> A'amu Anituye hungkunomu tifi in'ngkawowo'n'ngkohofosu nje n'ngkwahwosu nje nampohwosu na'ujafoho. Ose ulimentisofoho.

## 4

*Hwe fihwo ufongoyo fisisimoka'mentiso so'no pahnnimo hungkunofoho.*

*(Matiyu 13:1-9; Luk 8:4-8)*

<sup>1</sup> Jisas kako Miju Ayo Ngkalili sopo nohumantu a'amumu apa'no lutihwamentisofoho. Osopo nohumentan'ngki



a'amu we'yo uhu'mokumentohofomaho. Oso'no Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso mom'ingo sopo loho'mentohofofoho. <sup>2</sup> Kako pahnnimo hungkuno pi'n'ingo engo hofikoe huno ufohotofo'ne lutihwamentisofoho. Ole ul'imento, <sup>3</sup> Sekwo upa'nimno. Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. <sup>4</sup> Fisosomokofahon'ingki ufongoyo fehohnjoso hon'ingkanopo piwesyahon'ingki yi'hufo sohwa nopontifi manimentohofofoho. <sup>5</sup> U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoyoso komo'no foka'mentisofoho. <sup>6</sup> Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. <sup>7</sup> U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwahu'mentisoso nantipe yongo'njo sohwo komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulofonto oso ufongoyo hiso ne minto'nimentisofoho. <sup>8</sup> U, ufongoyo fehohnjo hwaho afolo'njopo piwahu'mentisoso engo fokafonto ne pi'n'ingo into'nimentisofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), fiso engo (*sikisiti*, 60), fiso pi'n'ingo engofoho (*wan hantilet*, 100). <sup>9</sup> Jisas ose ulonto ul'imento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ul'imentisofoho.

*Jisas pahnnimo hungkuno so'no ul'imentisofoho.*

*(Mat'yu 13:10-17; Luk 8:9-10)*

<sup>10</sup> Hwangku inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu fihwa kakoe hungkunomo upa'nimentohofo sohwanji Jisas'nji nohumantifi pahnnimo ulohonmentohofofoho. <sup>11</sup> Jisas ul'imento, Anitu sohune'no kako a'amumo mokosyohumayo yahino hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no a'amu kengo sohwa hofiko pahnnimo hungkuno'nohini upa'nife. Sekumo yoloho waselimo. <sup>12</sup> Hohonta Aisaiya ole mtimokumento, Hofiko nuhwon'ingkuji neso nuhwon'itnne'maho. Hofiko nupa'n'ingkuji oso hungkunoso huno ito'no uyone'maho. Hofiko hon'ingkanono wonyo somo hohujo mikinjaopijoso Anitu hofikoe wonyo wae mmofonehoho.

Ose mtimokumentisofoho.

*Jisas pahnnimo hungkuno hwap'ingoso ul'imentisofoho.*

*(Mat'yu 13:18-23; Luk 8:11-15)*

<sup>13</sup> Jisas ose ulonto ul'imento, olo pahnnimo hungkuno hwe ufongoyo fisosimoka'mentisoso sekwo huno maseyoho liyohoho. I pahnnimo hungkuno nom'ne songoso sekwo

huno pipi seyohoho. <sup>14</sup> Upa'nimno. Hwapingoso olenoho. Hwe ufongoyo'njo sohwo Anituye hungkuno a'amumo lutihwayo pa'nningofoho. <sup>15</sup> Fiso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso oso hwe moya'mi hofiko hungkuno wopingo upa'n'wo'n'ngkohoho pa'nyofoho. I oso'no Seten kako noponto oso hungkuno wopingo simeho mo'mo ho'nosyahon'ngki Seten wae yamo'mentisofoho. <sup>16</sup> Nom'ne a'amuso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentiso pa'nyo hwafoho. Oso a'amu hiso Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko komo'no simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'n'ngkohofofoho. <sup>17</sup> I oso'no hofikoe pmpongo anefoho. O'o, hofiko we'enepi nolohofontan'ngkofi a'amu nom'neso Anituye hungkuno hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohwo tango engo uyahon'ngki hofikoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'n'ngkohofofoho. <sup>18</sup> Nom'ne a'amu ufongo hwaho nantipe yongo'njo pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'n'imentohofoso <sup>19</sup> i, yo'mayo hwaho lophonjo somne'no huno engo syafisyontifi hamniyoho engo womano lontifi yahon'ngkofi hofiko ho'yango yo'mayo so'no hi umo'nyoso oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwo'n'ngkohofofoho. Oso huhwo sohwa ne ane hwafoho. <sup>20</sup> Nom'ne a'amuso hofiko ufongoyo hwaho afoho'njo pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi oso hungkuno hiso in'ngkawentifi hofiko Anitumne'no yo'mayo syoho wopingo yiwo'n'ngkohofofoho. Oso ne into'nnyofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), nom'ne engo (*sikisiti*, 60), fiso pi'n'ngo engofoho (*wan hantilet* 100). Ose ulimentisofoho.

*Sikiloho pomponahoso hiyaso kipitofasiyo'eno.*

(*Luk 8:16-18*)

<sup>21</sup> Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, A'amu fihwo sikiloho mongkujihwosi oso pomponaho hiso ahwonte'mo kipitofasiyo'eno. Epohumayo enjwa'mo ho'nasiyo'eno. Awonoho. Kako ijempohopo ufoho'ofahumontonoho. <sup>22</sup> Yo'mayo olohonta a'amu hiyaso mokosyohumawo'n'ngkohofoso hwanguku a'amu hopi'nono pomponahopo uhwonantifeho. Yo'mayo olohonta pahnnimo hungkuno liwo'n'ngkoheso hwanguku a'amu neso upo'nantifeho. <sup>23</sup> Sekwo haloho'njo ku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

<sup>24</sup> Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo pahnnimo hungkuno upo'nalokwofoso hwapingo ne ngko selalokwe so'no huno ito'no fisiyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amumo hofikimo ufo'mayo'ne Anituye

hungkuno ulikuno. Sekwo a'amumo Anituye hungkuno ufijo hopaso Anitu kako sekumo wosejapmmontonoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anitumne'no huno engo wotipemantifeho. <sup>25</sup> Hwe fihwo Anituye hungkuno simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno hiso kako ito'no iningku lohofososo Anitu kako huno engo umontonoho. Hwe nom'nehwo Anituye hungkuno we'enhini simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno we'eso ito'no miningkayo'njoso oso hungkuno we'eso moi'wo umo'mntonoho. Ose ulimentisofoho.

*Ipisayo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>26</sup> Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo olo hwaho lopo kakoe syoho'mo ipisayo hulimentisofoho. Oso hiso Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayo pa'nyofoho. <sup>27</sup> Hwe huhwo sohwo nohulonto kakoe angopono nowento sikuno pi'n'ngo fosyowelikafo imojo hweho. Ipisayo hiso pipi foka'mentisoto. Fokafo hwapingoso hwe sohwo huno muyofoho. <sup>28</sup> Hwahomjo afososo ipisayo engo imokiyofoho. Simeho swo inikwato lohofihwosi osopo simo'me ipehwosi tifi ipisayo unto'nimontonoho. <sup>29</sup> Ipisayo mojo ihwoso'no hwe huhwo sohwo kako nolofamjonefoho.

***Iyo masitet ipisayo'ne pahnnimo hungkunofoho.***

*(Matiyu 13:31-32, 34-35; Luk 13:18-19)*

<sup>30</sup> Nom'ne hungkuno Jisas ulimento Anitu kakoe a'amumo mokosyohumayoso ngko pehofo losetihwamnehono. Oso'no pahnnimo hungkunoso pehofo selimnehono. <sup>31</sup> Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet* kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. Olo, ni'hu'no we'efoho. Oso neso a'amu syohopo hulivo'n'ngkohofofoho. <sup>32</sup> Syohopo hulahan'ngkofi oso ipisayo hiso engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Kakoe pamo sopo yihu'aifo syuhwosi pompenjiyo hofiyo wonyoangkafopo wokehumantifeho.

<sup>33</sup> Jisas pahnnimo hungkuno pi'n'ngo engo ulimentisoso hofiko huno syafihupitne'ento ulimentisofoho. <sup>34</sup> Kako a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwantnnohini humantifi kako yoloho ulimentisofoho.

*Jisas mijo'nji ifofo'njimo hungkuno ulahon'ngki moi'wo imo'nimentisofoho.*

*(Matiyu 8:23-27; Luk 8:22-25)*

<sup>35</sup> Oso sɪkuno hiso mofehi'nyo ntonɪngku'nɪngkahonɪngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulɪmento, Mijo nongkihnta'ni woekhwano. <sup>36</sup> Ose ulahonɪngki hofɪko a'amu pi'nɪngo engo uhu'mokumentohofoso somo ulɪko'mantɪfi yofayokinomo Jisas humamentiso somo kotasantɪfi hofɪko mijo ayopo wako'mentohofofoho. Wako'mentohofoso nom'ne a'amu hofɪko hofɪkoe yofayokinomo hofɪko'nji wako'mentohofofoho. <sup>37</sup> Nowekentanɪngkofi ifofo engo ikwato lohofonto mijo yofayokinomo ifeehu'mo lohofonto mijo yofayokinomo engo weeo'mto imentisofofo. <sup>38</sup> Jisas yofayokinomo fehohnta'ni mnokino ikwo'ofu yasyonto saho foyowentanɪngki hofɪko Jisasɪmo ulɪkafontɪfi ulɪmentohofi, Lonetɪhwayo sohwosi tɪfonepo nakwoe yofe moi'wo umo'nantanoho. Kɪko nakune'no huno mosyafɪsiyo'njo liyalokuno. <sup>39</sup> Ose ulahonɪngkofi Jisas nolɪkafonto ifofomo yoka ulɪmento, Moi'wo hmmo'nyo. Ose ulonto mijomo ulɪmento, Nta'noho. Ito'no fɪlufawofo. Ose ulahonɪngki ifofo moi'wo imo'nɪngkahonɪngki mijo apa'no songo songo miyo'njo nɪhu'nahone lɪfawo'mentisofofo. <sup>40</sup> Ito'no lɪfawo'mentisofofo inomokomoyo sohwamo ulɪmento, Sekwo iyoho peho'no senɪngkohoho. Sekwo Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono muyo'njo liyalokwofo. <sup>41</sup> Ose ulahonɪngki hofɪko iyoho engo unɪngkahonɪngki hnnɪmentohofi, Olo hwe lohwo ifofo'nji mijo'nji kakimo haloho'nohini upesolo tɪhwoe huhwolo.

## 5

*Hwe towahuno wonyo'njo sohumo Jisas wopɪngo umokumentisofofo.*

*(Matɪyu 8:28-34; Luk 8:26-39)*

<sup>1</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji mijo nongkihnta'ni a'amu Ngkelasafe hwahopo i'mofapmmentohofofoho. <sup>2-6</sup> Hwe towahuno wonyo'njo sohwo hwaho hopo sopo humunyoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'mopijohino sokimo somo humunyoponoho. A'amu angoponjo sohwa kakimo impe into'mentohofofoho. Hofɪko ahwomo nano yokumpohn'nyo nomantɪfi hwe sohwoe sɪfe aho ahwomo nano kilofɪwo'nɪngkahonɪngkofi kako nano hotito'mentisofofo. Kakoe yokumpohn'nyo hofɪkimo uyakolofɪwo'nɪmentisofofo. Sɪkuno huhwo huhwi oso hwe huhwo sohwo a'mopijohinopo hwofɪki'nyopo humemayonto joho mohm'mo lɪmojo hweho. Kako sokisɪhu'nji kakoe a'apahomo fongkinɪwo'nɪmojofoho. Oso hwe huhwo sohwo ikanopo nta'ni Jisasɪmo uhwonɪhwojawento, kako hano komo'no nowento,

Jisas yofayokino mta'ni swapmmentisoso hwe sohwo i'mofaponto, Jisas+ye sifeki'nyo'mo ipitofawo'mentisofoho. <sup>7-8</sup> Jisas towahuno wonyo sohomo uli'mento, Kiko towahuno wonyo sohwo si olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulontan+ngki towahuno wonyo sohwo johohomo'no uli'mento, Jisas, kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. Kiko ngkimo peho wantoho'monne'elo. Anitu nupa'n+ingkuhwo'so'no ngko jomo wakili'monne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. <sup>9</sup> Ose ulahon+ngki uli'mento, Nje yofe *Ami* hwona'nyoho. Nakwoe hungkuno ole: A'amu s+sihwayo apa'no, pi'n+ingo engofoho. Nakwo towahuno wonyo we'e mohumulohwono. <sup>10</sup> Towahuno wonyo huhwo sohwo Jisas+mo johoho yokumpohn'nyo uli'mento, Kiko ango ikano'mno lonehwajohotoho.

<sup>11</sup> Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'n+ingo engoso hofiko mno ijontan+ngkofo somne'no <sup>12</sup> towahuno wonyo sohwo Jisas+mo yokumpohn'nyo uli'mentohofi, Kiko nakumo oso yahu pi'n+ingo engo nongkwanjo nompone'no filonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnnofano. <sup>13</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas hofikimo timo honihwaji'mentisofoho. Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohomo nuli'ko'manti'fi yahu somo ehuhnawo'mentohofofoho. Ehuhnnaofahon+ngkofi yahu hiso *tu tauseniso* (2000) hofiko hano kunto kunto'no wenti'fi iwo'mangomo mti'ku'nonti'fi mijo ayomo mihulofahon+ngki ni'hu'nahone poyo pe'n+mentohofofoho.

<sup>14</sup> Hwe yahu mokosyohumayo sohwo komo'no nowenti'fi hwe moya'mi ango sopenjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso li'jwaofahon+ngkofi ho'n+mmmentisofoho. Oso hungkuno hiso ho'n+ngkahon+ngki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lonti'fi imentohofofoho. <sup>15</sup> Hofiko Jisas+mo nu'manti'fi hwe towahuno wonyo humamojo sohomo uhwon+mentohofoso kako he yofonto kako huno wopi'ngo'njo imo'n+mentisofoho. Ose uhwononti'fi hwe moya'mi iyoho imentohofofoho. <sup>16</sup> A'amu yo'mayo uhwon+mentohofoso hofiko i'mofapmmentohofoso somo yo'mayo hwe ilo'nnyo sohwo imentiso so'no yahu poyo imo'n+mentiso so'no uli'mentohofofoho. <sup>17</sup> Ose ulonti'fi hofiko Jisas+mo hungkuno yokumpohn'nyo uli'mentohofi, Kiko nakwoe hwahopo humahnnoso wopi'ngo'maho. Mpano.

<sup>18</sup> Ose ulahon+ngkofi hwe towahuno wonyo wae imentiso sohwo Jisas+mo jomo yokumpohn'nyo uli'mento, Ngko kiko'nji wowantayo'no yohono. <sup>19</sup> Ose ulahon+ngki Jisas uli'mento, O'o jije a'amufe angopo nowehoji yo'mayo

wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no filutihwaho. Anitu hitoho engo kikimo kufo'ma'maso so'no a'amumo uso. <sup>20</sup> Ose ulahon+ngki hwe sohwo nowento oso hwaho Ntekapolis ango aho hufa'u hopi'nono sopmmeemo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwomentisoso a'amu hopi'nono nupa'nontifi huno pi'n+ngo syafisyontifi pisopisaho mjal+mmentohofofoho.

*Jailosiye mu'nji a'mu nom'ne Jisasiye hwapifemo upm'mokumentiso osofa'umo wop+ngo umokumentisofoho.*  
(Mat+yu 9:18-26; Luk 8:40-56)

<sup>21</sup> Jisas hofiko'nji yofayokinopo mijo ayo somo apa'no wakentifi nongkihnta'ni ki'mofiwahon+ngkofi osopo a'amu pi'n+ngo engo uhu'mokahon+ngkofi Jisas mit+mom+ngopo humamentisofoho. <sup>22</sup> Hwe yofe engo'njo tajo ango mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Jailos. Osohwo noponto Jisas+mo uhwononto kako hwomtame ehumanto <sup>23</sup> simeho tango'njo humanto jomo yokumpohn'nyo ul+mento, Nje mu wape'n+monte'no yalofoho. Kiko nopohoji kakimo jije ahaso fikisyusyo. Kako wop+ngo imo'n+ngkuhwosi kako songo wohumano. <sup>24</sup> Ose ulahon+ngki Jisas hwe sohwo'nji womentisiyefoho.

Womentisiyeso a'amu pi'n+ngo engo siko'nji nowentifi hofiko yohoto yohotofo loho'n+mentohofofoho. <sup>25</sup> A'mu fisi mnokino engo'njosi humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontan+ngki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. <sup>26</sup> A'amu uyo hofaho syoho'njoso hofiko kakine'no molasin ko uyahon+ngkofi kako tohino engo ma'mojofoho. Kakoe hamniyoho ho'yango hopi'nono moi'wo ihn'namo'n+mojofoho. Oseso wop+ngo mmo'nyofoho. O'o, mnokino engo umojofoho. <sup>27-28</sup> Oso a'mu hisi yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno ole syafihu'mento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wop+ngo umo'n+monnoho. Ose lonto oso a'musi Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kakoe hwapifemo aho upm'mokumentisofoho. <sup>29</sup> Upm'mokumentisoso kakoe mnokinoso moi'wo imo'n+ngkahon+ngki kakoe a'apaho wop+ngo imo'n+mentisofoho. Wop+ngo imo'nonto simeho wop+ngo komo'no umo'n+mentisofoho. <sup>30</sup> Jisas a'amumo wop+ngo imokonto huno uy+mentisoso komo'no ikinjamo lohofonto ul+mento, Tihwo n+pm'mokohoho. <sup>31</sup> Ose ulahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul+mentohofi, Hwe moya'mi pi'n+ngo ifehu'mokokumaso so'no kiko tihwo n+pm'mokohoho eso peho'no lohino. Nakwo huno

monayofoho. Tihwolikeno. <sup>32</sup> Jisas a'amu upm'mokiyo so'no fe'nihwon+ngkahon+ngki <sup>33</sup> a'musi a'apaho wop+ngo imo'n+ngkohoho huno uyahon+ngki iyoho un+ngkahon+ngki yomo yomo yonto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame uloho'mentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino so'no Jisasi'mo ul+mentisofoho. <sup>34</sup> Jisas kakimo ul+mento, Nje mupe, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kiko wop+ngo imo'n+ngkino. Kiko simeho wop+ngo'njo uhujifohumantono. Jije a'apaho nihu'nahone wop+ngo kumo'n+ngkohoho.

<sup>35</sup> Ose ulontan+ngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosimo u'mantifi ul+mentohofi, U, nakwoe hwe engofo, jije mu poyo nto pe'n+ngkohoho. Oseso kiko olo Lutihwayo lohomo jije angopone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. <sup>36</sup> Ose ulohon+ngkofi Jisas upa'nonto Jailosimo ul+mento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo jije simeho hi'ntnnono ntape. <sup>37</sup> Ose ulonto Jisas kako hwe moya'mi hopi'nonohinomo angomolihumajonto Pita'nji Jemisi'nji kon+ngkwa'wehwo Joun'nji hofiko'nohini Jisasi'nji nowentifi <sup>38</sup> hofiko Jailosiye angomo i'mofawentifi Jisas a'amu pi'n+ngo uhwon+mentisoso hofiko humotahonji wosofe angiyo husontan+ngki <sup>39</sup> kako noswonto ul+mento Peho'no wosofe lalokwofo. Mu lopi poyomaho. O'o saho fosyaweho. <sup>40</sup> Ose ulahon+ngki hofiko kakimne'no sitofo ulontifi tikafo uj+mentohofofoho. Oseso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni wae sweefaopmentisoso Jisas mu lopiye kan+ngkwohwo'ya'u'nji inomokomoyo sohwanji angomu sopi fosyowentanjo somohumentohofofoho. <sup>41</sup> Jisas mu poyosimo aho manto kakimo a'amu Jutafe hungkunomo ul+mento, *Talita kumi*, Oso hungkunoso ole, Olo mu lopi, filikaho. <sup>42</sup> Ose ulahon+ngki mu lopi nolikafonto hano umentisofoho. Mu lopiye soswoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakoloniyo. A'amuso homo somo uhwonontifi yomengomentohofofoho. <sup>43</sup> Jisas kan+ngkwohwo'ya'umohungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Ngko mu songo umokohe so'no siki noho'nomihwoloho. Mu lopimo wopayo unyo. Ose ulonto umentisofoho.

## 6

*A'amu Nasalet+njoso Jisas ne'no nakwolaho limentohofofoho.*

*(Matiyu 13:53-58; Luk 4:16-30)*

<sup>1</sup> Osopo nta'ni Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi Jisasiye angonasalet u'mofamentohofofoho.

<sup>2</sup> Salolemo a'amu Juta sofe iyoho humayo sikuno somo Jisas tajo angomo lutiwahonngki a'amuso pi'n'ngo nohumantifi upa'nontifi Jisasiye huno engo so'no yomo yontifi uli<sup>mentohofi</sup>, Olo hwe lohwoe hungkuno nti'mta'angoto. Oso huno engo'nji pipi imo'n'ngkohoho. Yo'mayo wonyoangkafo'njo a'amu miyoso olo hwe lohwo yiwon'ngkiso hweho. <sup>3</sup> Olo hwe lohwo kako ango molimojo lohwo<sup>laho</sup>. Maliyafe hwomufoho. Jemis, Jousep, Jutas, Saimoun hofikoe hofila'wehweho. Homnampija olo ango lopo nakwo'nji humalofo. Ose ulontifi hofiko simano hintotohino umn'ngkahon'ngki nakwo<sup>laho</sup> li<sup>mentohofofoho</sup>. <sup>4</sup> Jisas uli<sup>mento</sup>, A'amumo hwe fihumo Anitu hungkuno uyahon'ngki li<sup>mojo</sup> sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomowo'n'ngkohofofoho. I oso'no osohwo kakoe temtitofo kakoe kan'ngkwowho'ya'u hamn'ngkwowhosa hofiko kakoe yofe moho'nomasofoho. Ose uli<sup>mentisofoho</sup>. <sup>5</sup> A'amu hiso hofiko Anitu Jisasi<sup>mo</sup> oso syoho hiso'no uhwasopo'mentiso so'no simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofoho so'no Jisas osopo yo'mayo wonyoangkafoso pi'n'ngo mimmentisoso a'amu mnokino'njo anga'no anga'nohinomo kako aho kisasyonto wop'ngo umokumentisofoho. <sup>6</sup> Hofiko Jisasi<sup>mo</sup> simeho hi'ntnnono muyo so'no yomo imentisofoho. Oso hwaho sopo kako angkuhwafo sohwa'i emayonto, Anituye hungkuno lutiwamentisofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwaso syoho umentisofoho.*

*(Mat'yu 10:5-15; Luk 9:1-6)*

<sup>7</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sife mta'ni hufa'uyo sohwasanne'no johohon'ngki hofiko nuhu'mokahon'ngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyo yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'amufe a'apaho'mjo towahuno wonyo wae yafo'ne umentisofoho. Umentisoso hwe sohwaso hufa'u hufa'u li<sup>hwatimentisofoho</sup>. <sup>8</sup> Jisas hofikimo uli<sup>mento</sup> sekwo ho'yango ane fiwanimno. Mno'nohini mtamno. Wopayo, ho'yo, hamniyoho, oso nomotakutoho. <sup>9</sup> Manji'mofo hufa'u nomafikutoho. O'o, manji'mofo anga'nohinon'nji sekwoe sifi<sup>kwongofosyo'nji</sup> manji'mo'n'ngkuji fiwanimno. <sup>10</sup> Sekwo ango fipo i'mofahokuji ango anga'nohino somo saho fosyawopijo. Oseso sekwo oso ango somo nuliko'mafikuji nom'ne angopono fiwanimno. <sup>11</sup> Nom'ne angopo sekwo'ne ango mosejape'manji i sekwo oso ango hopo sopo nuliko'mafikuji hopo sopo hwaho semongki'nososo



hofiiko nosehontohumentanngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwonngkuji hofiiko hofiikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikujii iyoho unono. <sup>12</sup> Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa nowentifi a'amu somo hungkuno ole ulimentohofi, Sekwo simeho fiwolo'mokumno. <sup>13</sup> Ose ulontifi towahuno wonyoso wae yaofontifi a'amu mnokino'njo somo hofiiko hwone mijo mnokinopo usisyontifi wopnggo umokumentohofofoho.

*Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nimentisofoho.*

*(Matiyu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-8)*

<sup>14</sup> Yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu pi'nnggo engo limotofoso hwe yofe engo'njo Helout kako upa'nimentisofoho. Fiso a'amu Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Jouniyoho. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nonto apa'no lika'maso hwolikeno. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'nngkiyohofoso kako iwo'nngkiso so'no yokumpohn'nyo i'mofapohoho. <sup>15</sup> A'amu nom'neso Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Ilaija hohonta pe'nimentiso hweho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu hohonta Anitu hungkuno uyahonngki limojo pa'nnggo hweho. Ose limentohofofoho. <sup>16</sup> Oseso Helout nupa'nonto ulimento, Olo Jouniyoho. Hwe a'amumo mijo kiyoma'mojo hweho. Ngko a'amu kakoe ti'wango fiwofitofosyamno ulimentoheho nto yiwafito'mentohofoho sohwo apa'no lika'maso hwolikeno. Ose ulimentisofoho.

<sup>17</sup> Hwapngoso hohonta Helout kako Jounimo impo'angomo mihumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne mihumat'i'mentisoto. Hwapngoso kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyasimnefoho. Helout olo simo ma'mentisofoho. <sup>18</sup> Hohonta Joun Heloutimo ulimento, Kiko hnnikwa'wehwoe ape mahino loso hopo'maho. O'o oso honngkano pisakino'njofoho. Ose ulimentisofoho. <sup>19</sup> Impe intofahonngkofi Heloutiyas simano likumpo lohofonto Jounimo poyo umokumonto ko imentisoso <sup>20</sup> Helout Jouniye yofe ho'noma'mentisofoho. Joun kakoe honngkano ito'nohino hwe wonyoangkafo hweho. Oso'no Helout huno uyahinngki, Heloutiyas Jounimo poyo koimokumne'ento Helout kako Jounimo impo'angomo ito'no mokosyohumamentisofoho. Helout Jouniye hungkuno upa'nwo'nngkiso so'no yomo ko yonto huno pi'nnggo engo syafisyonto nom'ne hungkuno

upa'nimo limentisofoho. Oso'no Heloutiyas Jounimo fonjasyihwoloho.

<sup>21</sup> Oseso hwanguku sohonta Heloutiyas Jounimo fonjasiyo'ne'ento honingkano tipema'mentisofoho. Osohonta Helout kakoe sikuno kona'wohi aswo ma'mentiso somne'no huno syafisyonto a'amu syoho ulohofiyosohwa wopayo iloho yahoningkofi hwe engo a'amumo mokosyohumayo sohwanji nimentohofofoho.

<sup>22</sup> Heloutiyasiye mu sijosi noswaponto hofikoe simeho wopingo umo'nono lonto simonyo imentisofoho. A'amu sohwanji Heloutinji nuhwonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho.

<sup>23</sup> Oso'no Helout musopimo ulimento, Kiko yo'mayo peho'no kumo'nososo ou kiko njo. Ngko wokijapmmo. Yo'mayo pi'ningo engo hi'njo hwo'nyoho. Kiko fehohnjo'no njisoso ou ngko fehohnjoso wokijapmnoho. Nehopi kilohono.

<sup>24</sup> Ose ulahoningki mu sopi noswonto kona'wohimo ulimento, Peho'no ulimnehono. Ose ulahoningki Heloutiyas ulimento, Ole uso. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino'no nimo'ningkohoho. Kakoe mnokinoso iku'yopo ho'nasyohoji komo'no ntape. Ose uso.

<sup>25</sup> Ose ulahoningki mu lopi komo'no asomo noswonto Heloutimo ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokinoso noswonyopo ywojosalokumpehoji olopo ntape.

<sup>26</sup> Ose ulahoningki Helout kakoe simeho tango mikunimposo umnimentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nono kakoe hungkuno, Nehopi kilohono, ose nto upa'ningkohoho so'no kako a'mu simo eno ulimentisofoho.

<sup>27</sup> Oseso Helout komo'no hwe Jouniye mnokino'no uhwojahoningki hwe huhwo sohwo impo'angomo nowento osopo Jouniye ti'wango iwofitofonto <sup>28</sup> Jouniye mnokinoso noswanyopo iwojwosalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahoningkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. <sup>29</sup> Jouniye inomokomoyo sohwa yo'mayo so'no upa'nontifi hofiko nopontifi kakoe pijafoso nomantifi sokimomo ho'nahumentohofofoho.

*Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohwo wopayo umentisofoho.*

*(Matiyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)*

<sup>30</sup> Jisasiye inomokomoyo kako lihwatimentiso oso hwa asomo u'mantifi yo'mayo hofiko imentohoho so'no hungkuno a'amumo lutihwamentohoho so'no Jisasi mo ulimentohofofoho.

<sup>31</sup> Osopo a'amu pi'ningo engo nowentifi nopontifi nohnawe yahoningkofi oso'no Jisasiye inomokomoyo (*apousel*) sohwa wopayo manyofoho. Oso'no

Jisas ulimonto, Nakwo a'amu ane sopono nowekehwasi osopo sekwo usijo'no fesyohumamno. <sup>32</sup> Ose ulahonngki hofiko'nohini yofayokinopo a'amu ane sopono wowanontifi imentohofosopone'no. <sup>33</sup> A'amu pi'nngoso uhwonontifi hofikimo yofe uhwofontifi a'amu ango hopi'nonohino mta'angoso komo'no honngkanopo nowentifi Jisas kakoe a'amu yofayokino'njo sohwamo uyakolofontifi a'amu ane sopo simo'mo u'mofamentohofofoho. <sup>34</sup> Jisas mitimomngopo i'mofaponto uhwonimentisoso hwe moya'mi pi'nngo engo somo uhwononto hofiko yahwohofekwosa ane pa'nyo hwafoho. Oso'no kako hitoho ulomentiso so'no hungkuno pi'nngo engo luthwamentisofoho.

<sup>35</sup> Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjo so'nji Jisasiye inomokomoyo sohwa nopontifi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. We'enepi mofehi'nyo ukwo'mokumontonoho. <sup>36</sup> Kiko oso hwe moya'mi somo ango somne'no lhwajohojo'no hofiko nukuji wosopayo mpe uyife. <sup>37</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimonto, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahonngki ulimentohofi, Nakwo pipilo. Hamniyoho syoho sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso a'amumne'no wopayo mpe iyo'neso hopo'maho. <sup>38</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimonto, Wopayo alalelo weho. Timo uhwonamno. Ose ulahonngki hofiko nowentifi uhwonowentifi ulimentohofi, Nakwoe wosopayo aho anga'no hopi'nonohinofoho. Inaniku hufa'u weho.

<sup>39</sup> Ose upa'nonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimonto, Sekwo a'amu somo ulimno, Hoja lopo fesyohumamno. <sup>40</sup> Ose ulahonngki hofiko nohumantifi fipo a'amu *wan hantilet* (100), nom'nepo a'amu *fifiti* (50), ose'no ose'no lhumajimentohofofoho. <sup>41</sup> Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku hufa'u so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo'nji inaniku'nji kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo a'amu somo yano ulofiyo'ne hummentisofoho. <sup>42</sup> A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simo hohnimentisofoho. <sup>43</sup> Simeho hohnngkahonngki hofiko wosopayo nilifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumantohofofoho. <sup>44</sup> A'amu oso wosopayo hiso Jisasiye aho mta'ni nimentohofoso hwe we'e humamentohofomaho. Hwe'nohini oso wosopayo nimentohofosohwa *faif tausen* (5000) humamentohofofoho.

*Jisas mijopo hano umentisofoho.*

*(Matiyu 14:22-33; Joun 6:16-21)*

<sup>45</sup> Osohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimonto, Sekwo yofayokino nomafikuji oso hwaho nongkihnta'ni Mpetisaita'no simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone lihwatimentisofoho. <sup>46</sup> Ose ulonto a'amu somo uliko'manto kako hwofiki'nyo we'e sopo Anitumo jomo ulimo lonto simentisofoho. <sup>47</sup> Sikuno'nji inomokomoyo yofayokino'njo sohwa mijo ajwopo nohumentanngkofi Jisas kako'nohini mitmomngopo humamentisofoho. <sup>48</sup> Jisas uhwonmentisoso yofayokino hono honi wahanngki hofiko yokino wonyopi imentohofofoho. Hwapngoso ole, ifofo engo pahonngki wonyopi imentohofofoho. Iyoho walongkonimonto yahonjo so'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwamo u'ma'mentisofoho. Ngko hofikimo uyakolo'mo nolonto <sup>49</sup> Jisas mijopo hano sontanngki inomokomoyo sohwa hofiko nuhwonontifi yomo yomo yontifi huno ole syafihu'mentohofi, Mewosofoho. Ose syafisyontifi youwo limentohofofoho. <sup>50</sup> Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasi'mo uhwonontifi iyoho engo unimentisofoho. Oseso Jisas hofikimo komo'no johu ulimonto, Sekwo yokumpohn'nyo hmmo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho. <sup>51</sup> Ose ulonto kako yofayokinomo kotasahonngki ifofo moi'wo imo'nimentisofoho. Inomokomoyo sohwa yomo yontifi simeho ulikofahonngki huno pi'nnggo syafihu'mentohofofoho. <sup>52</sup> Jisasiye yokumpohn'nyo hwapingo so'no huno muyofoho. Jisas kako wosopayo a'amu pi'nnggo engomo umentiso so'no inomokomoyo sohwa huno ito'no mosyafisiyofoho. Oso'no yomo imentohofofoho. \*

*A'amu Ngkenesaletnnta'ango mnokino'njo somo Jisas wopingo umokumentisofoho.*

*(Matiyu 14:34-36; Joun 6:22-25)*

<sup>53</sup> Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosyahumentohofofoho. Ifohohosyasyontifi osopo yofayokino ho'nahumentohofofoho. <sup>54</sup> Hofiko yofayokino ho'nosyahonngkofi hwe moya'mi hopo soponta'angoso hofiko yofe komo'no uhwofontifi limentohofi, Jisasiyoho. <sup>55</sup> Hofiko yofe uhwofontifi hopo

\* **6:52:** Jisas kako hwe moya'mi some wopae yano imentisoso kakoe yokumpohn'nyo nom'ne kengo itihwamentisofoho. Oso hofikoe yomo engo yontifi uhwonmentohofoso Jisas kako mijopo hano ponto ifofo somo yoka ulimentisofoho.

sopo hano komo'no nowentifi Jisas ntopohoho lahon'ngkofi a'amu nupa'nontifi hofiko a'amu mnokino'njo somo Jisas+yepono itokwapmmentohofofoho. <sup>56</sup> Jisas ho'mo so'mo nowahon'ngki a'mokuso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi wopayo mpe y'wo'n'ngkohoho sopo itofasyontifi Jisas+mo ul'imentohofi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wakupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'n'imentisofoho.

## 7

*Anituye hon'ngkano hungkunoso a'mane hungkuno somo yakolo'nnyofoho.*

*(Mat'iyu 15:1-9)*

<sup>1</sup> A'amu Falisi sohwanji a'amu Mouses+ye hon'ngkano hungkunoso lut'hwamotofo Jelusalem mta'ango sohwanji Jisas nohumentanjopo uhu'mokontifi <sup>2</sup> Jisas+ye inomokomoyo sohwa uhwon'imentohofoso hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo ni'wo'n'ngkohofofoho. Falisi sohwafe yahinoso momaso'njo hwafoho. <sup>3</sup> A'amu Falisi sohwa a'amu Juta hopi'nonohino so'nji hofikoe yahino ole, Nakwo wopayo wonano lontifeso si'mo'mo aho mijo yotiku'nontifi ni'wo'n'ngkohofihwafoho. Hohonta homn'ngkwowosafe yahino oloso tipema'mentohofofoho. Hofiko huno ole aho miyotiku'nyo'njo wopayo nososo ou si'meho mo'mo wonyo mnaweho. Ose syafi'hu'mentohofofoho. <sup>4</sup> A'amu huhwo sohwa wosopayo mpe y'wo'n'ngkohoho sopo nta'ni nopontifi aho mijo miyotiku'nyo'njo'manji hofiko wopayo manyofoho. Nom'ne yahino oso pa'nyoso pi'n'ngoweho. Hofikoe noswanyo, iku'yo, hwontoho yo'mayoso mijo ito'no yaji'wo'n'ngkohofoso kiho'ne'maho. O'o hofikoe yahinofoho. <sup>5</sup> Oseso a'amu Falisi sohwanji Jutafe hwe engo sohwanji Jisas+mo ulohon'imentohofi, Jije inomokomoyo sohwa neyakwosafe yahinomo min'ngkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo ni'wo'n'ngkohofofoho. <sup>6</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'imento, Hohonta Aisaiya hwe Anitu hungkuno ulahon'ngki a'amumo lut'hwamotofo sohwo sekwo a'amu mango'nohino hwasyo nehopi mti'mokumento, Olo a'amu loso hofiko mango mta'nohini ho'nonimawo'n'ngkohofofoho.

I, hofiko ngkimo si'meho montapefoho.

<sup>7</sup> Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitu mta'angofoho lontifi a'amu hwaho ayo'mjo somo lut'hwawo'n'ngkohofofoho.

Oso'no hofi'ko ngkimo wonyopi jomo  
ntiwo'n'ngkohofofoho.

Aisaiya ose mti'mokumtisofoho. <sup>8</sup> Sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yontifi seyakwosafe yahinomnohini in'ngkawowo'n'ngkohofihwasoho.

<sup>9</sup> Ou, sekwo huno ole syafisy'wo'n'ngkohofi, Nakwo huno'njo hwona'nyoho. Ose liwo'n'ngkohofihwasoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoso seyakwosafe yahino somo yiwo'n'ngkohofihwasoho.

<sup>10</sup> Mouses hohonta ole limento, Kiko jije mpohwo na'umo tifi fin'ngkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kan'ngkwowho kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. <sup>11</sup> I, sekwo ole liwo'n'ngkohofoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kan'ngkwowho kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto limalofoho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. <sup>12</sup> Oso hwe huhwo sohwo ose ulonto kan'ngkwowho kona'wohimo mufo'maso'njo yiwo'n'ngkiso hweho. Oso'no sekwo Falisi sohwasi wopingofoho lontifi liwo'n'ngkohofofoho. <sup>13</sup> Ose ulontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoho. Seyakwosafe hunomnohini in'ngkawo'n'ngkohofofoho. Oso yahinoso anga'nohinofoho. Pi'n'ingo oso pa'nyoso weho.

*Yo'mayo a'amumo wonyo imokuwo'n'ngkisofoho.  
(Mat'yu 15:10-20)*

<sup>14</sup> Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nopahon'ngkofi ulimento, Sekwo hopi'nono ito'no nupa'n'ngkuji huno fisyafihupmno.

<sup>15</sup> Yo'mayo nyo'neso a'amufe hon'ngkano wonyo umo'n'monte'maho. O'o yo'mayo simeho mta'angoso a'amufe hunoso wonyo hungkuno'njoso hon'ngkano wonyo umo'n'montonoho. <sup>16</sup> Sekwo haloho'njoku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

<sup>17</sup> Jisas oso a'amu huhwo sohwaso uli'ko'manto ango nom'nemo swahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Oso pahnnimo hungkuno lohinoso ne pipilo. <sup>18</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo huhwaso ngkine'no huno maseyoholiyohoho. Upa'n'imno. Yo'mayo toho nyo'neso hon'ngkano wonyo imokiyomaho. <sup>19</sup> O'o wosopayo hiso simehomne'no nikwato ni'hu'nahone ho'namo. Wopayo hiso jije hunomne'maho. Ose ulimentisofoho. Oso'no Jisas yo'mayo hopi'nono nyo'neso hano mopitofasiyo'njofoho. <sup>20</sup> Jisas nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo a'amufe huno mta'angoso Anituye timo

sopo oso hiso a'amufe honingkano wonyo imokiyofoho. <sup>21</sup> Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo ape sikinjomo wonyo ulohofu, yo'mayoso hufo iyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo <sup>22</sup> a'amumo yo'mayo so'no hi umo'nyo, yo'mayo wonyo honingkano, hwasyo hungkunojo, yokumpohn'nyo, simeho wonyo, sitofo hungkunojo, ngko a'amu wopingo'nohino syafisiyo'ne, yo'mayo fonifonyo. <sup>23</sup> Oso hopi'nono a'amufe hunomo mnaweho. A'amu fihwo oso wonyoso huno syafisyihwosi kako yihwoso'no, kakoe honingkano wonyo imo'nonefoho. Ose ulimentisofoho.

*A'mu Founisiyanta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi umentisofoho.*

*(Matiyu 15:21-28)*

<sup>24</sup> Osopo nta'ni Jisas nolikafonto, hwaho pone Taiya mofone sopo nowento osopo a'amu fihwoe angomo nohumanto a'amu ngkimo yofe manihwofe'njo yohofu ose kolonto a'amu Jisas humentanjoso pone'no huno moi'wo umentisofoho. <sup>25</sup> A'mu fisi oso ango sopo nta'ni kakoe mu we'e towahuno wonyo'njosi Jisas humaho upa'nonto komo'no noponto Jisasiye sifilaku'nyo'mo hwomtame ehumentisofoho. <sup>26</sup> Olo a'mu losi kako Juta a'mu'maho. O'o, kakoe a'amu Founisiya, hwaho Siliya nta'angiyoho. Kako Jisasimo jomo ulimento, Towahuno wonyo nje mumo humasolo wae ntohofiyo.

<sup>27</sup> Ose ulahoningki Jisas a'amu Juta somo ufo'mayo'nehwo pahnnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'nimofantantaho. O'o, awonoho. A'amu sohwo mehomi somo kaki'no wopayo uyantifeho. <sup>28</sup> I ose ulahoningki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilaeli'maho. O'o, siwojo pa'niyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofu, kiko nehopi lohino. Oseso mehomiso wopayo paho yo'mayoso umokwajifijososiwojo wanimontonoho. Oso'no kiko ngkimo nifo'maho. <sup>29</sup> Ose ulahoningki Jisas yomo yonto ulimento, Oso hungkuno wopingo lohino so'no jije angopo nowehoji jije mumo uhwonjoso towahuno wonyo sohwo nto uliko'maso uhwonimnonoho. <sup>30</sup> Ose ulahoningki a'musi kakoe angopo nowento uhwonimentisoso kakoe mu saho foyowentaningki uhwonimentisoso towahuno wonyo nto uliko'ma'mentisofoho. Hofiyo foyowentaningki uhwonimentisofoho.

*A'amu haloho piku'nyo melanyo tango'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.*

<sup>31</sup> Jisas ango Taiya sopo nta'ni nuliko'manto hwaho Saitoun uyakolofonto ango pone engo aho hufa'u hopi'nonohino Ntekapolis sopo uyakolofonto Mijo Ayo Ngkalili sopo i'mofapmmentisofoho. <sup>32</sup> Osopo a'amu nom'neso Jisas'imo a'amu haloho piku'nnyo melanyo tango'njo sohomo ipemotapontifi jomo ulimentohofi, Jije aho olo hwe lohomo fikisasyo. <sup>33</sup> Ose ulahon'ngkofi oso hwe huhwo sohomo Jisas utimanto Jisas'nji we'enepi nowenji siko'nohini nohumanji Jisas kako ajo'miyoso hwe sohwoe halohomo kisahumentisofoho. Kisasyonto memijo ajo'miyomo emjoma'nonto hwe sohwoe melanyopo kisahumentisofoho. <sup>34</sup> Jisas kako ahwomomo uhwononto simano esyaofonto ulimento, *Efata*. Hwap'ngoso ole, Haloho wokuhwosampeno. <sup>35</sup> Ose ulahon'ngki hwe sohwoe haloho komo'no hwosampo lohofahon'ngki kakoe melanyo wop'ngo imo'n'ngkahon'ngki hungkuno ito'no limentisofoho. <sup>36</sup> Oseso Jisas a'amumo apa'no i'mofaponto ulimento, Olo yohe loso'no sekwo nulikutoho.

Ose ko ulahon'ngki hofiko hahn'nyo yontifi a'amumo uliwo'n'imentohofofoho. <sup>37</sup> Yo'mayo Jisas imentiso so'no hofiko pisopisaho mjalim'wentifi hofiko ulimentohofi, Yo'mayo Jisas y'wo'n'ngkisoso wonyoangkafo'nohinofoho. A'amu haloho piku'nnyoso upo'nalokwofo. A'amu ilo'nnyoso hungkuno ito'no lalokwofo. Ose limentohofofoho.

## 8

*Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwamo wopayo umentisofoho.*

*(Mat'yu 15:32-35)*

<sup>1</sup> Nom'ne sikuno somo a'amu pi'n'ngo engo apa'no Jisas nohumentanjopo uhu'mokumentohofofoho. Hofiko nohumantifi hwe moya'mi wosopayo moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no joho ulonto, ulimento, <sup>2</sup> Ngko olo hwe moya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u sihune ngko'nji humantohofofoho. Hofiko wosopayo anefoho. <sup>3</sup> Mijoho'nohino hofikoe ango pone'no lihwatimeso hofiko hon'ngkanopo timo sikuno'no ulohofontifeho. A'amu fiso ikanopo nta'ni pmmalofofoho. <sup>4</sup> Ose ulahon'ngki kakoe inonokomayo sohwa ulimentohofi, Olopo a'amu mohumunyoponoho. Wosopayo hwe moya'mi somne'no nti'mta'ni tipemanehwono. Awonoho. <sup>5</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulohon'mento, Sekwo wopayo alale weho. Ose



ulahonꝯngki ulꝯmento hofi, Wopayo aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa' u weho.

<sup>6</sup> Ose ulahonꝯngkofi Jisas hwe moya'mi somo ulꝯmento, Sekwo hwaho lopo fesyohumamno. Ose ulonto, kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohna'ni hufa'uyoso nomanto Anꝯtumo isamoyoka ulonto wopayoso kutꝯkujo lohofonto, kakoe inomokomoyo soh wamo uyahonꝯngki hofiꝯko a'amumo hu'muyꝯmentohofofoho.

<sup>7</sup> Inanꝯku we'e tꝯpema'mentohofoso Jisas nomanto Anꝯtumo isamoyoka ulonto inomokomoyo soh wamo ulꝯmento, Olo'nji a'amumo fohu'muyꝯmno.

<sup>8</sup> Hofiꝯko wopayo nonotꝯfi sꝯmeho uhnnꝯngkahonꝯngki wopayo nꝯlꝯifee'mentohofoso inomokomoyo sohwa sohwo ho'yo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'uyo somo mehu'memeehumentohofofoho.

<sup>9</sup> A'amu hiso we'e humamentohofomaho. A'amu *foua tausen* (4000) humamentohofofoho. <sup>10</sup> Jisas a'amu homo somo wopayo moi'wo uyonto hofiꝯkoe angopo ne'no lihwatꝯmentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwanji yofayokinopo kotasontꝯfi hwaho Ntalꝯmanuta'no wako'mentohofofoho.

*A'amu Falisi sohwa Jisasꝯmo yamofu ulohofantꝯfi imentohofofoho.*

*(Matꝯyu 16:1-4; Luk 12:54-56)*

<sup>11</sup> Osopo a'amu Falisi sohwa Jisasꝯmo u'mantꝯfi kakimo yamofu ulohofone'entꝯfi yoka hn-noma'mentohofofoho. Kꝯko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyꝯwo'nꝯngkiyohofoso fonetꝯhwaho. Ose uhwonꝯngkuhwasi Anꝯtu kꝯko'nji humaho wolano.

Ose lontꝯfi huno syafꝯhu'mentohofi, Olo hwe lohwo Anꝯtuye Hwe Ne hwolꝯkeno. <sup>12</sup> Ose ulahonꝯngkofi Jisas sꝯmeho tango uyahonꝯngki sꝯmano esyamo lohofonto, ulꝯmento, Sekwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyꝯwo'nꝯngkiyohofoso peho'no uhwonantꝯfe'ne lohofu. Hungkuno nehopi waselꝯmo. A'amu olo hwaho lopo olhonta humalofoso hofiꝯko oso yo'mayo hiso muhwonꝯfitnnehofu. Nꝯhu'no awonoho.

<sup>13</sup> Ose ulonto oso a'amu somo ulꝯko'manto Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwa'nji hofiꝯko yofayokinopo apa'no kotasontꝯfi asomo wako'mentohofofoho.

*A'amu Falisi sohwanji hwe engo Heloutꝯnji hofiꝯkoe wosopayo engo imo'nyo'ne hungkunofoho.*

*(Matꝯyu 16:5-12)*

<sup>14</sup> Nowakentꝯfi inomokomoyo sohwa wopayo'no inꝯngo mofontꝯfi momasofoho. Wopayo kenga'nohini yofayokinomo wo'nnyofoho. <sup>15</sup> Nowekontanꝯngkofi Jisas sꝯmano

pento pahnn+mo hungkuno ul+mento, Upa'n+mo. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Helouti'nji hofi+koe yahino somne'no i'waho fiy+mmo. <sup>16</sup> Inomokomoyo sohwa nupa'nontifi hnn+mentohofi, Nakwo wopayo in+ngo mof+hwone so'no hungkuno nalohoho. <sup>17</sup> Ose hnn+ngkahon+ngkofi olo hiloso Jisas huno uyahon+ngki hofi+kimo ulohon+mento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnalokwofo. Sekwo huno masyafisiyo'njo liyohoho. <sup>18</sup> Sekwo timo hi'njo hwasoho. Muhwonalokuliyohoho. Sekwo haloho hi'njo hwasoho. Mupo'nalokuliyohoho. Sekwo in+ngo loseyalofoho. <sup>19</sup> Ngko wopayo aho fehohnjo hopi'nono kutikujo lohofonji a'amu *faif tausen* (5000) sohwa umaleso oso wopayo nilifee'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofa. Inomokomoyo sohwa ul+mentohofi, Aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho. <sup>20</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Nom'ne sohonta ngko wopayo aho fehohnjo hapi'nono nom'ne mta'ni hufa'u kutikujo lohofonji a'amu *foua tausen* (4000) sohwa umaleso oso wopayo nilifee'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofa. Inomokomoyo sohwa ul+mentohofi, Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. <sup>21</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Oseso sekwo nje yokumpohn'nyo so'no huno maseyoholiyohoho. Wopayo so'no huno pi'n+ngo peho'no syofi+syalokwofo. Ose ul+mentisofoho.

*Hwe Mpetisaitanta'ango sohwoe timomo Jisas wop+ngo umokumentisofoho.*

<sup>22</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Mpetisaita i'mofopahon+ngkofi a'amuso hwe timpi'nyo sohomo ipemotapontifi Jisas+mo jomo ul+mentohofi, Olo hwe lohomo kiko aho timopo fikisyusyo. <sup>23</sup> Oseso Jisas kako hwe tipi'nyo sohwoe aho nomanto angkuhwafo mempo hohnta'ni ipemotaponto kakoe timomo memijo uyati'mofonto aho kisusyonto ul+mento, Kiko yo'mayoso nto lihwon+ngkino muhwon+ngkoho liyohino. <sup>24</sup> Ose ulahon+ngki hwe sohwo fe'n+hwononto ul+mento, Ngko a'amumo uhwon+ngkohono. Hofiko iyo hopa pohotawalokwofo. <sup>25</sup> Ose ulahon+ngki Jisas hwe huhwo sohwoe timomo aho apa'no kisuyahon+ngki kako timo yokumpohn'nyo uhwononto timo wop+ngo imo'n+mentisoso, yo'mayo ito'no uhwon+mentisofoho. <sup>26</sup> Ito'no uhwon+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, Jije angopono fiwano. Olo angkuhwafo lopono asomo nopohotoho. Ose ul+mentisofoho.

*Pita Jisasimo ulimento, Kiko Kilais kiyoho.*

*(Matiyu 16:13-20; Luk 9:18-21)*

<sup>27</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili uliko'mantifi hwaho Sisaliya Filipai nowentifi Jisas hofikimo ulohonimento, A'amuso ngkine'no pehofo mjolimiwalokwofo. <sup>28</sup> Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjoso kikine'no ole lalokwofi, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoikeneno. A'amu nom'ne fehohnjoso ole lalokwofi, Ilaijakulikeneno. Nom'nehwa a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohwoikeneno. Kikine'no ose mjokilimiwalokwofo. <sup>29</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulohonimento, Sekwo sohwasu ngkine'no pehofo ntiwo'n'ngkohofihwasilo. Ose ulahonngki Pita ulimento, Kiko Kilais kiyoho. Anitu nakwo a'amu Jutasinimo nefo'mayo'ne kuhwotimentiso hwosoho. <sup>30</sup> Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oso hiso ntohinoso a'amumo nulohotoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwasu kako poyo imo'none so'no ulimentisofoho.*

*(Matiyu 16:21-28; Luk 9:22-27)*

<sup>31</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwasu lutihwoma'mento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo angu syoho'njo sohwanji Jutafe honngkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohoho sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho ntikuji hohujo ikenjanimofikuji nofonjanihufitnefoho. Nofonjanisyikuji sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. <sup>32</sup> Ose ulonto olo hungkuno yoloho neso ulimentisofoho. Seten kako Pitamo huno ufhotofahonngki Pita kako Jisasimo we'eneipi ipemotawento yoka uloma'mento, Jisas, oso hungkunoso wop'ngomaho. Oso hunoso nosyafisyohotoho. <sup>33</sup> Ose ulahonngki Jisas ikinjamo lohofonto kakoe inomokomoyo nom'ne sohwasu uhwononto Pitamo yoka ole ulimento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. Anituye'maho. O'lo, Setenye hungkunofoho. Kiko Seten sohwasu i'waho ntohoho. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

<sup>34</sup> Ose ulonto kako nom'ne hwe moya'mi so'nji inomokomoyo sohwanjimo johu ulonto ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonngkopano lifijo'manji sekwo sekwoe semo'n'wo'n'ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahinngkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijosu ngkimo mofone sopo tifi n'ngkapmno. <sup>35</sup> A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo, Kakoe songo

ne'no humayoso wopiwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngko'nji nje hungkuno'ntnne'no huno uyahon'ngkuhwosi kakoe humayoso piwasyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. <sup>36</sup> A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho lophonjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. <sup>37</sup> I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. <sup>38</sup> A'amu fihwo olo hwaho lopo a'amu hon'ngkano wonyo'njo humaso sohwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjanimofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinjimo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wop'ngo'nohino sohwife yokumpohn'nyo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohune'no ngko hohujo ukinjimo'monnoho.

## 9

<sup>1</sup> Jisas kako oso a'amu somo ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan'ngkuji Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amumo wop'ngo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ulimentisofoho.

*Jisasiye a'apaho nom'ne kengo imo'n'imentisofoho.*  
(Mat'iyu 17:1-13; Luk 9:28-36)

<sup>2</sup> Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no memjaofahon'ngki Jisas kako Pita'nji Jem+s'nji Jounja oso hwamo nutimanto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo spono nokotasontifi hofiko'nohini nohumentan'ngkofi Jisasiye a'apaho nom'ne kengo imo'n'ngkahon'ngki hofiko uhwon'mentohofofoho. <sup>3</sup> Jisasiye manji'mofo nihu'no halojo imo'nonto mofehi'nyo pa'nyo imo'n'imentisofoho. Oso manji'mofo halojoso a'amu olo hwaho lopo oso halojo pa'nyoso mamti'mokufitnehoho. <sup>4</sup> Inomokomoyo sohwa uhwon'mentohofoso Ilaija'nji Mousesi'nji ahwomo mta'ango sohwa'u Jisasi'mo u'manji hungkuno hnn'mentohofofoho. <sup>5</sup> Pita kako huno pi'n'ngo syofisikaofonto Jisasi'mo ulimento, Nakwoe Lonetihwayohwosi, nakwo olopo humentani sehon'ngkuhwoneso wop'ngofoho. Olo hilo so'no syafisiyo'neso angu hufa'u s'hune womolantane'no yihwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mousesimnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. <sup>6</sup> Pita kako oso hiso'no

huno ito'no muyahon'ngki ose uli'mentisofoho. Inomokomoyo sohwa iyoho we'e un'i'mentiso'maho. <sup>7</sup> Osohonta himo hofi'kimo ifeehu'mokosyahon'ngki mampaho himo mta'ango ole ho'n'i'mento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko si'meho uy'iwo'n'ngkohe hweho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'n'imno. <sup>8</sup> Ose upa'nont'ifi fe'n'i'hwon'i'mentohofoso hwe ahwomo mta'ango sohwa'au ne'no anepo uhwon'i'mentohofofoho. Jisasi'nohini humentan'ngki uhwon'i'mentohofofoho.

<sup>9</sup> Jisasi'nji inomokomoyo sohwanji hwofi'ki'nyo hopo sopo nokotapont'ifi Jisas uli'mento, Olo sekwo uhwon'ngkohofolo so'no olohonta a'amumo nul'ikutoho. I, hwangu ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'n'i'me'no Anitu apa'no ntokafoso sohonta sekwo a'amumo olo uhwon'ngkohofolo so'no uli'fijo. <sup>10</sup> Ose ulahon'ngki hofi'ko a'amu nom'ne somo uli'mentohofomaho. I, oso'no ole hnn'i'mentohofi, Kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no songo likafo'ne hungkuno hwap'ngoso pipilo. <sup>11</sup> A'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwa ole liwo'n'ngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tifi sohonta Kilais hwe Anitu uhwsopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo. <sup>12-13</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas uli'mento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako si'mo'mo nop'hwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyo humamtonoho. Hungkuno nom'ne mt'i'mokumentohofoso ole, Hwe Anitu uhwsopo'mentiso sohwo olo hwaho lopo tohino engo ti'pemanefoho. A'amu sohwa oso hwe sohomo nakwolaho uli'fitnnefoho. Oso'no sekwo huno fi'syafi'hupmno. Ole selalokweno Hwe Ilaija kako pmentisofoho. Nopahon'ngki a'amu hofi'koe huno hwahoponjo ti'pemant'ifi hwe huhwo sohomo wonyo umokumentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso oso hiso'no hohonta mt'i'mokumentohofoso olohonta ne imo'n'i'mentisofoho.

*Jisas hwomu towahuno wonyo'njo sohomo wopi'ngo umokumentisofoho.*

*(Mat'iyu 17:14-21; Luk 9:37-43)*

<sup>14</sup> Hofi'ko nom'ne inomokomoyo sohwaso u'mant'ifi uhwon'i'mentohofoso a'amu pi'n'ingo engo nohumentan'ngkofi a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji inomokomoyo sohwanji yoka hnn'i'mentohofofoho. <sup>15</sup> A'amu pi'n'ingo engoso Jisas nopontan'ngki uhwonont'ifi yomo yont'ifi hano komo'no went'ifi Jisasi'mo u'mant'ifi, Nakwoe hwe engo hwsoho uli'mentohofofoho. <sup>16</sup> Jisas inomokomoyo sohwaso uli'mento, Sekwo yoka peho'no

hnnalokwofo. <sup>17</sup> Ose ulahon+ngki hwe fihwo a'amu'nji ajwo so'mo humohumatiso sohwo ul+mento, Nje Lont+hwayo sohwo, towahuno wonyo nje hwomumo mango mampi'nyo mesimokinyo. Oso'no kikiyepono ipemotapohono. <sup>18</sup> Towahuno wonyo sohwo nje hwomumo humanto wonyo kimokuwo'n+ngkisofoho. Kako hwomumo hwahopo kumokwojahon+ngki hwomu sohwo makutotafo sapiwo'n+ngkisofoho. Saponto mango kilompusy+wo'n+ngkisofoho. Kako a'apaho melohofafiwo'n+ngkiso hweho. Oseso ngko j+je inomokomoyo sohwo ulohon+ngko, Towahuno wonyo lohomo wae feeopmno. I hofi+ko hopo'maho.

<sup>19</sup> Jisas ose nupa'nonto inomokomoyo sohwo ul+mento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo An+tum s+mehe hi'ntnnono muyo kuyoho. Ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjan+mo'montol+keno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'maneso sikunoso alale womemjan+mo'montol+keno. Hwomu huhwo sohwo ngkiye pone'no ut+motapmno. <sup>20</sup> Ose ulahon+ngki hofi+ko hwomu ipemotopahon+ngkofi towahuno wonyo sohwo Jisas+mo uhwononto kako hwomumo yomo yomo yokumpohn'nyo umokahon+ngki hwomu hwahopo piwasyonto, yiwo'lo'mo yiwo'lo'm+ngo lohofonto makutotafo halojo'nohino swapmmentisofoho. <sup>21</sup> Jisas kan+ngkwohumo ulohon+mento, Sikuno alale yiwo'n+ngkisoto. Ose ulahon+ngki ul+mento hwomu we'e sohwo imentisofoho. <sup>22</sup> Fehonta tohomo kehwofitofasyonto fehonta mijomo kehwofitofasyonto wofonjahumonto iwo'n+ngkisofoho. Kiko hopo'manji kiko nakumo hitoho kilofi+hwoso'no, Fonefo'maho. <sup>23</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ou, nehopi, j+je s+mehe hi'ntnnonohinoso hopo'manji yo'mayoso kiko woma'monnoho. <sup>24</sup> Ose ulahon+ngki kan+ngkwohwo komo'no ul+mento, S+mehe hi'ntnnono kijopalokweno. Oseso nje s+mehe hi'ntnnonohinoso we'efoho. Ni'fo'maho.

<sup>25</sup> Ose ulahon+ngki Jisas a'amu pi'n+ngo engo uhu'mokontan+ngkofi uhwononto, towahuno wonyo sohomo yoka ulonto ul+mento, Towahuno wonyo sohwo hwomu lohomo mampi'nyo imokuwo'n+ngkino hwosoho. Olo hwomu lohomo ni'hu'nahone uli+ko'maho. Apa'no nopaswohotoho. <sup>26</sup> Ose ulahon+ngki towahuno huhwo sohwo joho mohm'no lonto, hwomumo hwahopo kumokwajonto yomo yomo yokumpohn'nyo imokonto ni'hu'nahone uli+ko'ma'mentisoso hwomu sohwo poyo pa'nyo imo'n+ngkahon+ngki a'amu fiso ul+mentohofi, Poyo pe'n+ngkohoho. <sup>27</sup> Oseso Jisas hwomu sohwo aho nomanto

ulikofahon+ngki hwomu sohwo lika'mentisofoho.

<sup>28</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswont+fi hofiko'nohini nohumant+fi Jisas+mo ul+mentohofi, Pipilo. Nakwo towahuno wonyo wae meeofesofo. <sup>29</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo An+tumo jomo ul+fijoso sekwo oso towahuno huhwo sohwo wae yaopitnehofoho. Nom'ne hon+ngkano awonoho.

*Jisas kako poyo pe'n+ngkuhwosi apa'no likafone so'no ul+mentisofoho.*

*(Mat+yu 17:22-23; Luk 9:43-45)*

<sup>30</sup> Oso ango hopo sopo uliko'mant+fi hofiko hwaho Ngkalili ajwo sopo umentohofofoho. Jisas kako a'amuyefe man+hwo so'njo uyife lonto imentisofoho. <sup>31</sup> Hwap+ngoso ole, kakoe inomokomoyo sohwo lut+hwanne'ento imentisofoho. Kako ul+mento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'n+mo nje mango sohwafe aho somo ho'non+syahon+ngkuji hofiko wofonjon+syant+feho. Poyo imo'n+mo sikuno hufa'u si+hune memjan+fi+hwoso'no An+tu apa'no ntokafonefoho. <sup>32</sup> Ose lut+hwahon+ngki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafi+hu'mentohofom'aho. I oso'no Jisas+mo ulohonyo so'no hofiko iyoho imentohofofoho.

*Hwe yofe engo'njo yakolo'nnyo tihwolo.*

*(Mat+yu 18:1-5; Luk 9:46-48)*

<sup>33</sup> Hofiko pone Koponeyam i'mofapont+fi osopo Jisas angomo nohumanto ulohon+mento, Sekwo hon+ngkanopo pehofoho hnn+ngkohofoho. <sup>34</sup> Inomokomoyo sohwa hofiko won+mango un+ngkahon+ngki mampi'nyo humamentohofofoho. Hwap+ngoso hon+ngkanopo ole hnn+mentohofi, Nakwo sohwo'ni nakwoe hwe yofe'njo s+imo'njo tihwolo. Ose hnn+mentohofofoho. <sup>35</sup> Jisas ampo humanto inomokomoyo sohwo joho lut+manto ul+mento, Sekwo hinjo hwasoho oyon+mo. Upa'n+mo. Hwe fihwo kako An+tuye timopo hwe engo umo'n+mo loso sohwo kako a'amufe timopo hwe yofe ane pa'nyo imo'noso sohwo a'amumne'no momayo ulohofiyo hweho. Osohwo kako yofe engo'njo imo'none hweho. <sup>36</sup> Ose ulonto, mehomi fihwo ut+manto, kakoe popapo momokosyohumanto inomokomoyo sohwo ul+mento, <sup>37</sup> A'amuyefe fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohwo nje yofe ho'non+moyo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'mantofoho. A'amuyefe fihwo ngkimo nifo'mayo oso pa'n+ngoso nje mpohwo ngkimo ni+hwat+mentiso sohwo huhumo ufo'makwoho.

*Hwe nakwo'njo hohnta'ni nefo'mayo sohwo nakwoe a'amufoho.*

*(Luk 9:49-50)*

<sup>38</sup> Ose ulahon'ngki Joun ul'imento, Nakwoe Lonet'ihwayo sohwo, nakwo uhwon'malohwoneso hwe fihwo kako j'je yofe lonto, towahuno wonyo wae yaofontan'ngki uhwon'malohwonefoho. I oso'no kako nakwo kikimo t'fi mokin'ngkwaloku y'hwone so'no nakwo kakimo ul'malohwono, Kiko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyo wae yaofohotoho. <sup>39</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe hon'ngkanomo nop'ijumof'ikutoho. A'amu nje yofe lososo yo'mayo wonyoangkafo yososo kako ngkimo sitofo komo'no mantonehoho. <sup>40</sup> A'amu nakwoe syoho somo mohwempenamofehwo'manji nakwoe a'amu hweho. <sup>41</sup> Hungkuno nehopi selalokweno, Hwe fihwo sehonasoso huno ole wosyaf'ihu'montono, An'ituye a'amu hwafoho. Ose syaf'isy'hwosi mijo nyo'ne sejapososo, oso hwe sohomo An'itu wop'ingo uloho'mtonoho.

*Yo'mayo wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnonohinomo wonyo imokiyofoho.*

*(Mat'yu 18:6-9; Luk 17:1-2)*

<sup>42</sup> Olo mehomi simeho hi'ntnnono ntap'iwon'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasi'mo hohujo f'ikinjafo. Hon'ngkano wonyo lomo t'fi fin'ngkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo hon'ngkano wonyomo in'ngkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo An'itu tohino m'ikun'imposo uyonefoho. Oso a'amu huhwo sohomo sojo m'ikun'imposo engo so'nji kakoe t'iwangomo impe ifakojuj'kuji mijomo ho'naofont'ifijontentesi wop'ingo'nesohilo. <sup>43</sup> Jisas ose ulonto pahnn'imo hungkuno ul'imento, Oso'no j'je aho hon'ngkano wonyo imofonoho lohoji ahaso hwempeemo lohofohoji aho anga'nohono'nji hon'ngkano wop'ingomo in'ngkahuji An'ituye angopo sohoji wop'ingo wohumamonnoho. Ou k'iko aho hufa'u'njo hon'ngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnefoho. Wonyo wohumamonnoho. <sup>44</sup> [Oso hopo sopo pihnn'yo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso mas'impe'nyofoho.] <sup>45</sup> J'je sife hon'ngkano wonyo imofonoho lohoji sifeso hwempeemo lohofohoji sife anga'nohino'nji hon'ngkano wop'ingomo in'ngkahuji An'ituye angopo sohoji wop'ingo wohumamonnoho. Ou k'iko sife hufa'u'njo hon'ngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokusomo uhnefoho. Oso wonyofoho. <sup>46</sup> [Oso hopo sopo pihnn'yo mape'nyofoho. Tohino ne'no



wo'nyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho.]<sup>47</sup> Jije timo honingkano wonyo imofonoho lohoji tihwotofamo lohofohoji timo anga'nohino'njo honingkano wopingomo iningkahuji Anituye angopo sisoso wopingofoho. Ou kiko timo hufa'u'njo honingkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnefoho. Oso wonyofoho.<sup>48</sup> Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho.<sup>49</sup> A'amu wopayopo sa mofikuji nifijoso me-eso wopingo uyimtonoho. Oso pa'nyo tohino yo'mayo tango ne'mahwoso'no yamofa nalohofonefoho. Yamofa hiso wopingo namokonefoho.<sup>50</sup> Nakwo wosopayo sa'nji niwo'ningkuhwoneso wopingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n'ngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. I oso'no sa wopingo pa'nyo hmmo'n+mno. Sekwo a'amu nom'ne so'nji pompenjiyomo fohumantokuno.

## 10

*Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.*  
(Matiyu 19:1-12; Luk 16:18)

<sup>1</sup> Osopo nta'ni Jisas nowento hwaho Jutiya uyakolofonto Mijo Joutan sohomo nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Osopo a'amu pi'ningo engo apa'no u'mahon'ngkofi kako hungkuno luti'hwamojo pa'nyo luti'hwamentisofoho.

<sup>2</sup> A'amu Falisi fihwa hofiko Jisasimo nu'mantifi kakimo yamofa ulohofono lontifi ulimentohofi, Nakwoe honingkano hungkunoso ape ho'nasiyo so'no pehofo nalimotofa. Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso oso wopingotaha. <sup>3</sup> Ose ulohon'ngkofi Jisas ulimento, Mouses seyakwosamo olo so'no pehofo ulimojoto. <sup>4</sup> Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Mouses ole ulimento, Hwe kako nje ape woho'nahumo lososo sohwo kako oso hungkuno hiso ifalifaliyo wamtimokono. Oseso kako kakoe apemo ni'hu'nahone woho'nasyono. <sup>5</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Mouses kako sekwoe yokumpohn'nyo so'no oso hungkuno hiso mtimokumentisofoho. <sup>6</sup> I oso'no simo'mo ne'mo Anitu yo'mayo hopi'nono mtimokumentiso sohonta hwe'nji ape'nji mtimokumentisofoho. Oso hungkuno hiso Mouses mtimokumentisofoho. <sup>7</sup> Olo hilo so'no hwe fihwo kan'ngkwowho kona'wohimo uliko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. <sup>8</sup> Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso

anga'nohino umo'nanjiyoho. <sup>9</sup> Oso'no Anitu osiya'umonto mokotijwohumasofoho. U, oloso nomt+huposo'eno.

<sup>10</sup> Oso hungkunoso ulahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswont+fi hof+ko Jisas+mo ape ho'nasiyo hungkuno hiso'no ulohon+mentohofofoho. <sup>11</sup> Jisas ul+mento, Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyoso sohwo kako nom'ne ape masoso oso hwe huhwo sohwo ape hufo iyo hon+ngkano imokwoho. Olo hwe huhwo sohwo kakoe ape s+mo'mjo simo hon+ngkano wonyo imokiyofoho. <sup>12</sup> Oseso ape kakoe hwehumo nul+ko'mahwosi nom'nehumo uma'nyoso kako hon+ngkano wonyo imokonefoho. Ose ul+mentisofoho.

*Jisas mehomimo aho ulonjimokumentisofoho.*  
(Mat+yu 19:13-15; Luk 18:15-17)

<sup>13</sup> A'amu pi'n+ngoso hof+ko mehomi Jisas mnokinopo aho ulonjimokonont+fi motopahon+ngkofi Jisas+ye inomokomoyo sohwa hof+kimo yoka ul+mentohofofoho. <sup>14</sup> Jisas nupa'nonto kakoe s+meho tohino umn+ngkahon+ngki ul+mento, Sekwo mehomi somo nop+jumof+kutoho. O'o, hof+ko ngkiyepono wapife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'n+fijo'manji hof+ko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumant+feho. <sup>15</sup> I, hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyonjo'manji hof+ko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. N+hu'no awonoho. <sup>16</sup> Ose ulonto kako mehomi somo hu'mema lohofonto kakoe huyo'mo memokosyohumanto kako aho mnokinopo kisasyonto Anitumo jomo ul+mentisofoho. Mehomi ito'no mokosyohumayo'ne'ento ul+mentisofoho.

*Hwe ho'yanggo engo'njo sohwoe hungkunofoho.*  
(Mat+yu 19:16-30; Luk 18:18-30)

<sup>17</sup> Jisas hon+ngkanomo nowentan+ngki hwe nom'nehwo Jisas nohumentanjopo komo'no i'mofawento hwomtame uloho'mentisofoho. Kako Jisas+mo yokumpohn'nyo ul+mento, K+ko Anituye yahino wop+ngo net+hawawo'n+ngkohino hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayoso pipi t+pema'mnehono. <sup>18</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, K+ko wop+ngo hwosoho eso peho'ne ntohino Anitu kako'nohino wop+ngo hweho. <sup>19</sup> K+ko hon+ngkano hungkuno huno moi'wonoho. K+ko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. K+ko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomt+huposo'eno. K+ko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. K+ko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo t+fi fin+ngkayo.

<sup>20</sup> Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo Jisas+mo ul+mento, Hwe Engofo, ngko hungkuno homo somo upa'n+mopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose'nohini in+ngkwalokweno. <sup>21</sup> Ose ulahon+ngki Jisas kakoe s+mo'mangopo t+mo uhwononto s+meho uyonto ul+mento, Nom'ne syoho anga'no fiyo. Jiye ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilohop+fe. U, k+ko hamniyoho matnne'eno oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n+ngkohofu somo uyo. <sup>22</sup> Ose ulahon+ngki kako s+mano pento s+meho tango uyahon+ngki kakoe angopono umentisofoho. Hwap+ngoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'n+ngo'njo hweho. A'amu somo muy+mnehono lonto umentisofoho.

<sup>23</sup> Jisas t+mo fe'n+hwononto inomokomoyo sohwo ul+mento, Hwe kako ho'yango engo'njo yokumpohn'nyo mokosyohumaso sohwo kako An+ituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swonehwolo. Hamniyoho ho'yangoso hof+koe hunomo wonyo umokuwo'n+ngkisofoho. <sup>24</sup> Ose ulahon+ngki inomokomoyo sohwa hof+ko yomo imentohofofoho. Jisas apa'no ul+mento, Hwomo lohwafo hwe kakoe ho'yango hwaho loponjo'no ne'nohini syaf+sy+wo'n+ngkiso sohwo kako An+ituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swoneto. <sup>25</sup> Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwasi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyo hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo An+itumo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwasi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose yonefoho. <sup>26</sup> Ose ulahon+ngki inomokomoyo sohwa hof+ko yomo engo m+kun+mposo yont+fi ul+mentohofi, Ose'manji a'amu An+itu'nji angu wop+ngo sopo songo ne'no humayo'neso t+hwo woma'montolo. <sup>27</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas hof+kimo uhwononto ul+mento, A'amu An+ituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo a'amufe yokumpohn'nyo'nji wahumo loso sohwo kako hopo'maho. I oso'no An+itu yo'mayo hopi'nono hwap+ngo sohwo iyoso hoponoho.

<sup>28</sup> Pita Jisas+mo ul+mento, Ihwoni nakwo yo'mayo hopi'nono ho'nasyontani kikimo t+fi kin+ngkopalokuhwono. <sup>29</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. A'amu fihwo kako kakoe angu'njo kon+ngkwa'wehwo kola'wehwo, kaisi, kona'wohi, mehomi kakoe hwaho'nji yo'mayo hopi'nono ngkine'no nje hungkunomne'no ho'nasyososo <sup>30</sup> osohwo

kako umofonyo miyonehoho. O'o, yo'mayo pi'n'ngo engo nomane hweho. Yo'mayo ho'nasiyo'ne a'amu kakimo sitofo uliwo'n'ifitnnefoho. I oso'no kako ango songo ne'nohini humayo'neso nomane hweho. <sup>31</sup> Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofi'syalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'e hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n'i'maho. We'e hwo'nyoho syofi'syalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

*Jisas kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no likafone so'no ulimentisofoho.*

*(Mat'yu 20:17-19; Luk 18:31-34)*

<sup>32</sup> Jelusalem hon'ngkanomo nosontifi Jisas kako simo'mo kunto'no sahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwo poyo imo'nyo so'no ulimentiso so'no huno pi'n'ngo engo syafi'syontifi tifi in'ngkasimentohofofoho. A'amu nom'neso hofi'kimo in'ngkasimentohofo hi'nji imentohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'ento hontohumentan'ngki hofi'ko nu'mahon'ngkofi kakimo yo'mayo u'mane so'no hungkuno ulimentisofoho. <sup>33</sup> Hungkuno ole, Upa'n'mno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji hofi'koe ahomo hofi'ko ho'nasy'kuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtifantifeho. Oseso a'amu hofi'ko nom'ne a'amu sohwo uyahon'ngkuji <sup>34</sup> hofi'ko kakimo sitofo ulikuji memijo niyati'mofi'kuji impe yongo'njo fonji'kuji wofonjasyantifeho. I oso'no sikuno hufa'u si'hune mjaofi'hwoso'no kako apa'no songo wolika'montonoho. Ose ulimentisofoho.

*Jem'si'nji Joun'nji siko yofe engo'njo umo'naho limentisiyefoho.*

*(Mat'yu 20:20-28)*

<sup>35</sup> Sepetiye hwomu sohwa'u Jem'si'nji Joun'nji siko Jisas'mo u'manji ulimentisiyo, Nekwo kikimo jomo wokilo-honontayo'ne yihwayo. Kiko weloho'mtaho. <sup>36</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko pipi seloho'mne'no njisiyo. Nohonjinyo. <sup>37</sup> Ose ulahon'ngki siko ulimentisiyo, Hwangku sohonta ji'je pone mta'ni a'amu hopi'nono mokosyohumuso sohonta nekwo kiko'nji hwe engo imo'n'ngkuhwosi a'amu hopi'nohinomo mokosyohumasoso wop'ngotaho. <sup>38</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntisiye neso siko huno moseyohoyohoho. Tohino ngkimo n'mnoso hopaso

masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yansiyoso hopaso sikoe a'apahomo ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho.

<sup>39</sup> Ose ulahon'ngki siko ulimentisiyo, Ou, nekwo hoponoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Tohino ngko ma'me pa'n'ngoso siko nomasihnnefoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasyosonefoho. <sup>40</sup> I oso hiso'no ngko a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohntani fosyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, Anitu kako'nohino oso ito'no esyohumaho. Kakoe hunofoho. <sup>41</sup> Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa oso hungkuno hiso upa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'njine'no simeho tohino umn'mentisofoho. <sup>42</sup> Jisas hofikimo joho ulimento, Sekwo huno seyohoho. Hwe engo hofiko a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'nji uyontifeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. <sup>43</sup> I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umo'nono. <sup>44</sup> Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne hopi'nonohino somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umo'nono. <sup>45</sup> Oseso A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentiso hwo'maho. O'o, hofikoe syoho somo ulohofiyo'ne pmmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentan'ngkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usihuma'mne'ento pmmentiso hweho. Ose ulimentisofoho.

*Hwe t'mpi'nyo sohomo Jisas wop'ngo umokumentisofoho.  
(Mat'yu 20:29-34; Luk 11:30-43)*

<sup>46</sup> Hofiko Jelikou i'mofapontifi Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji a'amu nom'ne pi'n'ngo engo so'nji Jelikou uliko'mantifi wentan'ngkofi hwe t'mpi'nyo sohwo hon'ngkanopo humohumantisofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Mpatimeyosiyoho, Timeyosiye hwomufoho. Mpatimeyos kako wosopayo'nji hamniyoho'ntnne'no jomo limojo hweho. <sup>47</sup> Mpatimeyos nohumanto Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo palofoho upa'nonto joho ulimento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. <sup>48</sup> Ose ulahon'ngki a'amu nom'neso yoka ulimentohofi, Mampi'nyo fosyohumaho. Ose ko ulahon'ngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto

apa'no ulimonto, Ntefitiye Imu sohwoosi ngkine'no hitoho wakilofono. <sup>49</sup> Ose ulahon'ngki Jisas kako nolohofaponto ulimonto, Oso hwe huhwo sohomo joho filut+mapmno. Wapono. Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohomo ulimontohofi, Kiko simonyo fiyo. Filikaho. Kikine'no joho kilalofoho. <sup>50</sup> Ose ulahon'ngkofi kako upa'nonto kakoe manji'mofoyo yojamo lohofonto, nolikafonto Jisas+mo u'ma'mentisofoho. <sup>51</sup> Jisas ulimonto, Ngko kikimo pipi wantohofono kin'ngkohoho. Ose ulahon'ngki hwe t+mpi'nyo sohwo ulimonto. Hwe Engofo, ngko apa'no timo wahonimo. <sup>52</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Kiko mpano. Jije simeho hi'ntnnonohinoso wop'ngo wakumo'nono. Jisas ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo timo komo'no hononto kako hon'ngkanopo Jisas+mo a'amu so'nji tifi in'ngkapmmentisofoho.

## 11

*Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto Jelusalemne'no humentisofoho.*

*(Mat'yu 21:1-11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)*

<sup>1</sup> Hofiko Jelusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase'nji Mpetani'nji nuhwontawentifi osopo hwofiki'nyo we'e yofe Oulif u'mofawentifi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo lihwat+mentisofoho. <sup>2</sup> Jisas oso huhwo sohwa'umo ulimonto, Siko oso ango ne sopo u'mofahusi siko oso kuso somo noswohos+si timo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowntan'ngkuhwosi uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'n+masoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fisihutofomotapinyo. <sup>3</sup> Siko oso yahu hiso isihutofomotapohosiso'no a'amuso ole selikujono, Siko peho yalokusiyo. Ose selikujono siko ole ulinyo, Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu loso'no syoho weho. Kako moi'wo emoyihwoso'no komo'no womotopontayoho. Ose ulinyo. <sup>4</sup> Siko nowenji yahu mu hon'ngkano hoku'yopo impe intofahinyoso nohumentan'ngki nuhwon+ma'nonji italofoma'mentisiyefoho. <sup>5</sup> Italofoma'mentisiyoso a'amu nom'ne sohwa ulimontohofi, Siko peho yalokusiyo. Yahu peho'no isihutofomalokusiyo <sup>6</sup> Ose ulahon'ngkofi hwe sohwa'u Jisasiye hungkuno ulahon'ngki ulimontohofi, Wop'ngofoho. Noho motahnnyo. <sup>7</sup> Nomotasonji sikoe manji'mofoso yahupo kisosyahon'ngki Jisas sokehumamentisofoho. <sup>8</sup> A'amu pi'n'ngo engoso hofikoe hwapife ife yo'mayoso Jisas wene hon'ngkanomo ho'nosyahon'ngkofi a'amu nom'neso ipamo swo'njo

lofontifi honingkanopo ho'nahumentohofofoho. Oso hiso Jisas+ye yofe ho'nomayo'nefoho. <sup>9</sup> Jisas kako a'amu pi'n+ngo ajwomo yahupo kehumentan+ngki a'amu s+imo'mjo so'nji t+finjo so'nji mohm'no ole l+imentohofi,

Anitumo isamoyoka ulano.

Kako wop+ngo'nohino hweho.

Olo hwe lohomo nakwo Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwat+mentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

<sup>10</sup> Hwe engo Ntefit neyakwosamo hohonta mokosyohu-mamojo hopaso olo hwe lohwo wonemokosyohu-mano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamoyoka ulano.

Ose l+imentohofofoho.

<sup>11</sup> Jisas Jelusalem i'mofaponto Anituye anggo engo somo swonto yo'mayo somo fe'n+hwononto we'enepi mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon+ngki Jisas inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwanji Mpetani foyowane'entifi s+imentohofofoho.

*Jisas iyo fe sohomo ul+imento, ne apa'no minto'n+ngkohotnnefoho.*

*(Mat+yu 21:18-19)*

<sup>12</sup> Im+ngo'nji nol+kafontifi Mpetani ul+iko'mantifi Jelusalemne'no nosontifi osopo Jisas mijoho engo uy+mentisofoho. <sup>13</sup> Jisas iyo fesayo swo lango'njo somo uhwon+hwojawento ipisayo hi'njot+keno lonto iyo huhwo sohwo'njo sopo i'mofawento uhwon+mentisoso ne ane swo'nohino uhwon+mentisofoho. Oso iyo hiso ipisayo into'nyo s+kunomm'maho. <sup>14</sup> Jisas iyomo ul+imento, A'amu ipisayo apa'no momjakinyo'ne hwosoho. Ose ulahon+ngki inomokomoyo sohwa upa'n+imentohofofoho.

*Jisas a'amu Anituye tajo anggo engo somo hamniyoho mayo syoho yantan+ngkofi wae yao'mentisofoho.*

*(Mat+yu 21:12-17; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)*

<sup>15</sup> Hof+iko Jelusalem i'mofapontifi Jisas kako Anituye tajo anggo engo somo noswonto a'amu hamniyoho syoho'njo a'amu yo'mayoso humesyahon+ngkofi mpe ulohofu syoho'njo sohwanjimo Jisas kako wae yaofu syoho emamentisofoho. Hof+ikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokumayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu y+hufu mpe uyantifi epohumayo y+wo'n+ngkohofu so'nji Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. <sup>16</sup> Wayo yaofonto, Jisas ul+imento, Olo anggo lomo yo'mayoso apa'no nomotoswap+kutoho. <sup>17</sup> Ose ulonto lut+hwamento, Anituye hungkuno mt+imokumentohofu sohwa ole mt+imokumentohofi, Nje

ango loso a'amu hopi'nono Anitumo isamoyoka ujo'ne angofoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ingkohoho sohwafe ango hopa imokalokwofu. Ose mt'i'mokumentohofofoho ulimentisofoho. <sup>18</sup> Ose ulahon'ngki a'amu hopi'nonohini Jisasiye hungkuno upa'nont'ifi pisopisaho mjalom'went'ifi hungkuno hiso wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho. A'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko Jisasi'mo nofon-josyane'ent'ifi hon'ngkano tipmmentohofoso hofiko hwe moya'mi somne'no iyoho unimentisofoho. <sup>19</sup> Mofehi'nyo n'ngku'n'ngkahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalem uliko'ma'mentohofofoho.

*Hwe fihwo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono nehopi uyoso sohwo Anitumo jomo ulososo ne wotipema'mtonoho.*

*(Mat'yu 21:20-22)*

<sup>20</sup> Im'ingo'nji hon'ngkanomo apa'no nowent'ifi uhwonimentohofoso oso iyo yofe fesayo sohwo ni'hu'nahone yofoho imentisofoho. <sup>21</sup> Pita huno syafisyonto Jisasi'mo ulimento, Nakwoe Lonet'ihwayofo, uhwonyo. Oso iyo kiko fosi a'amuso apa'no momjakinyo'ne hwosoho ulimahnnoso yofohofoho. Jije hungkunoso ne imo'n'ngkohoho. <sup>22</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Oso limayoso syoho we'efoho. <sup>23</sup> Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako olo hwofiki'nyo lomo ole ulososo, Olo hwofiki'nyo lohwo, kiko nol'kafohojo oso mijo ayo mompo fil'kofafo. Ose ulososo kakoe huno anga'nohino mnaweho. Hwofiki'nyo wawomtlikeno oso hunoso mosyafisiyo'njo. O'o, ole'nohinoho huno syafisyososo. Ou, hwofiki'nyo sohwo kako nehopi wamontonoho. Oso hwe huhwo sohwo oso hungkuno olo so'manji ou oso hungkunoso ne imo'nonefoho. Nehopi selohono. <sup>24</sup> Upa'n'imno. Yo'mayo kiko Anitumo jomo ulisoso simeho mom'mo huno ole, Anitu wontapmmontonoho. Ose syafihujoso, ou kako wokijapmmontonoho.

<sup>25</sup> Sekwo simano hintotohino semnosom'nanji simo'mo sekwo oso a'amu wonyo selohofoso sohwoe wonyoso wae hmmopmno. Ose iso'manji, Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae weesemofono. [ <sup>26</sup> I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofu sofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae meesemofonehoho. Ose ulimentisofoho.]



*A'amu Jisasimo ulohonimentionohofi, Kiko yo'mayo yiwo'n'ingkinoso tihwoe yokumpohn'nyo'nji yalokuno.*

*(Matiyu 21:23-27; Luk 20:1-8)*

<sup>27</sup> Hofiko Jelusalem apa'no i'mofapontifi Jisas Anituye tajo ango engo somo ajwo'mo emoyontanngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji, a'amu honingkanu hungkuno lutiwhwamotofo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo u'mantifi <sup>28</sup> ulohonimentionohofi, Kiko olo syoho iwo'n'ingkinu loso tihwo kilimaso'no iwo'n'ingkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmasu'nji iwo'n'ingkinoto. <sup>29</sup> Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimentiono, Ngko huhwo'ni hungkuno waselohonimne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo ntifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo. <sup>30</sup> Ole ntimno. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. <sup>31</sup> Sekwo ntimno. Ose ulohoningkahoningki hofiko ole hnnima'mentionohofi, I Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho uloso'manji ole wonalimontonoho, Ose'manji sekwo Jounye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. <sup>32</sup> I, nakwo ole lasoso, Joun kakoe huno mta'ni syoho imentisofoho laso'manji a'amu sohwa hofiko nolikafikuji ikujoho wonefonjantifeho. Hwapingoso hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. A'amu huhwo sohwafe huno ole, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahonngki limojo hweho. <sup>33</sup> Ose hnnontifi Jisasimo ulimentionohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulohoningkofi Jisas ulimentiono, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ingkohe hwapingo so'no maselimnehono.

## 12

*A'amu wonyoso ipisayo syoho mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

*(Matiyu 21:33-46; Luk 20:9-19)*

<sup>1</sup> Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno loma'mentiono, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulonto, tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusoho mt'i'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ingkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopono nowonto osopo kako ne'no humamojofoho <sup>2</sup> Ipisayo syoho

ulohofiyo sohomo ipisayo'ne kakoe ipisayo syohopono lihwatimentisofoho. <sup>3</sup> Hwe syoho mokosyohumayo sohwa kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwonontifi aho kemokosyohumantifi, ikujoho fonjontifi, ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. <sup>4</sup> Oseso kakwo'yohwo sohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne lihwojahon'ngki hofiko oso hwe sohwe mnokinopo ikujoho fonjontifi wonyo umokumentohofofoho. <sup>5</sup> Nom'ne syoho ulohofiyo sohomo lihwojahon'ngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa hofiko fonjahumentohofofoho. Kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohwo lihwaj'wo'nontan'ngki fehohnjo ikujoho fonjontifi fehohnjo fonjahumentohofofoho. <sup>6</sup> Oseso syoho ulohofiyo nom'neso mohumayofoho. Moi'wonoho. Oso'no kakoe hwomu anga'nohino sohomo ae'uyo lihwojonto limento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho wopeentifeho. Ose limentisofoho. <sup>7</sup> Hwomu huhwo sohwo nu'mahon'ngki hwe syoho mokosyohumayo sohwa uhwonontifi hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangu sohonta kan'ngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Oyon'mno. Nakwo komo'no kakimo poyo nofonjasyihwasi nakwo kakoe syohoso nihu'nahone womantanoho. <sup>8</sup> Ose hnnontifi hwomu sohomo aho kentifi fonjahumentohofofoho. Nofonjasyontifi kakoe pijafa mempo swoho'nao'mentohofofoho.

<sup>9</sup> Kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwo pipi ulohomontolo. Hwangu kako nopihwosi a'amu wonyo sohwo nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho.

<sup>10</sup> Olo Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole,  
 Oso sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n'ngkohoho sohwa wae yao'mentohoho loso olohntajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwap'ngohwo imo'n'ngkohoho.

<sup>11</sup> Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso imo'nimentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho.

Oso pahnnimo hungkunoso lalokuhwono Anitu limentisofoho.

<sup>12</sup> Jutafe hwe engo sohwa nupa'nontifi oso pahnnimo hungkunoso a'amu syoho mokosyohumayo'no nto ulimentiso so'no nto lohoho hofikine'no huno uyahon'ngki hofiko Jisasimo aho wokantifi ko imentohofoso a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Oseso hofiko Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

*A'amu hofi'ko Jisasimo Sisamne'no hamniyoho uyo yahino so'no ulohonimentohofoho.*

*(Matiyu 22:15-22; Luk 20:20-26)*

<sup>13</sup> Nowentifi hofi'ko a'amu Falisi fihwanji a'amu Heloutimo uhwontohoho sohwanji Jisasiye hungkunomo yamoyo ulohoho'ne lihwatimentohofoho. <sup>14</sup> Jisasimo nu'mantifi afofo umokontifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko hwe hungkuno nehopi'nohino liwo'n'ngkino sohwohne'no huno nayohoho. Kiko a'amumne'no iyoho makin'wo'n'ngkiso hwosoho. Oso'no a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu yofe ane sohwantne'no kiko huno pi'n'ngo mokiyaon'ngki Anituye hon'ngkano nehopi'nohino luti'hwawo'n'ngkino hwosoho. Oso'no hungkuno anga'no wakilohonantane'no yihwono. Nakwoe hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wop'ngotaho. Wonyotaho. Nakwoe hon'ngkano hungkunoso pehofo nalohoho.

<sup>15</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas hofi'koe simeho hufa'u'njo so'no huno uyahon'ngki ulimento, Sekwo ngkimo yamoyo peho'no ntohofalokwofo. Hamniyoho anga'no ntapmno. Uhwonimo. <sup>16</sup> Ose ulahon'ngki nuyahon'ngkofi Jisas ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji ti'hoeto. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Sisafefoho. <sup>17</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I, Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. Ose ulahon'ngki hofi'ko huno pi'n'ngo engo syafi'hu'mentohofoho.

*A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Hwe fihwo poyo pe'noso sohwo apa'no likafoso pipilo.*

*(Matiyu 22:23-33; Luk 20:27-40)*

<sup>18</sup> A'amu nom'nihwa hofi'koe yofe Satiyusi Jisasimo u'ma'mentohofoho. Oso a'amu huhwa sohwa hofi'koe huno ole uy'wo'n'ngkoho, A'amu poyo pe'nyo sohwa ni'hu'nahone pe'n'wo'n'ngkohoho apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafi'sy'wo'n'ngkohofoho. Jisasimo u'mantifi ole ulohonimentohofi, <sup>19</sup> Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Mouses nakumne'no hungkuno ole mt'i'mokumento, Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'n'ngkuhwoso'no oso ape hisimo kon'ngkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mt'i'mokumentisofoho. <sup>20</sup> Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nomn'i mta'ni hufa'u hwa'u humamojiyefoho. Tisimaso sohwo ape nomanto mehomi ane poyo

pe'n+mentisofoho. <sup>21</sup> Oseso kon+ngkwa'wehwo oso ape hisimo nomanto mehomi ane poyo pe'n+mentisofoho. Oseso kon+ngkwa'wehwo oso pa'nyo imentisofoho. <sup>22</sup> Ose'no ose'nohinofoho. Homn+ngkwa'wehwosa hopi'nono mehomi ane poyo pe'n+mentohofofoho. Tifi sohonta oso a'mu hi ose'nohini pe'n+mentisofoho. <sup>23</sup> Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta tihwoe ape umo'n+montolo. Hofiko'n+kwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

<sup>24</sup> Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo An+ituye hungkuno so'nji An+ituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyoho yohoho. Oso'no sekwo hwasyo hungkuno lalokwofo. <sup>25</sup> Upa'n+imno. A'amu poyo pe'n+mentohofoho sohwa nolikaf+kuji hofiko ape moma'n+fitnnefoho. O'o hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'n+fitnnefoho.

<sup>26</sup> Oso hungkunoso a'amu poyo pe'n+mentohofoho sohwa apa'no likapitnne'no sekwo Mouses+ye hungkuno atofoma'no. Iyo tifo somta'ni toho sijontan+ngki An+ituye mampaho ho'n+mentisofoho. Ap+ilohamjanji Jekoup Aisak+janji hofiko poyo pe'n+mentohofofoho. I oso'no An+itu Mouses+imo ul+mento, Ngko Ap+ilohamja Aisak+ja Jekoup+jafa An+itu'nyoho. <sup>27</sup> Mouses kako ole syaf+hu'mento, Ap+ilohamja Aisak+ja Jekoup+ja hofiko hohonta poyo ko pe'n+mentohofoho sohwa songo humalofo so'no syaf+syonto oso hungkuno hiso lut+hwamentisofoho. An+itu kako poyo pe'nyo sofe An+itu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe An+ituyoho. Sekwoe hungkunoso hwayo hohnjofoho. Ose ul+mentisofoho.

*An+ituye hon+ngkano hungkuno simo'mjofoho.*

*(Mat+yu 22:34-40)*

<sup>28</sup> Hwe fihwo Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwamojo sohwo hofiko oso hungkuno hnnontan+ngkofi upa'n+mentisofoho. Jisasiye hungkuno huno'njoso nupa'nonto Jisasi+mo nu'manto ul+mento, An+ituye hon+ngkano hungkunoso nom'ne somo yakolo'nnyoso ntisoto. <sup>29</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Hon+ngkano hungkuno engo simo'mjo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu Is+ilael soku sekwo upa'n+imno. An+itu sohwo kako'nohini nakwoe An+ituyoho. <sup>30</sup> K+iko j+ije Hwe Engo An+itu sohune'no j+ije simeho uyohoji j+ije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. K+iko j+ije Hwe Engo An+itu sohune'no j+ije simeho uyohoji j+ije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. K+iko j+ije Hwe Engo An+itu sohune'no j+ije simeho uyohoji j+ije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. K+iko

jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nohinoso kakimo uyo. <sup>31</sup> Honingkano hungkuno tfinjoso olenoho. Kiko hi kumo'nonto simeho kumo'ningkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. Oso honingkano hungkuno hufa'u sohwa'u hungkuno hopi'nohinomo yakolo'nnyofoho.

<sup>32</sup> Ose ulahonngki hwe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo Jisasimo ulimento, Ou Nakwoe Lonetihwayo sohwo, nehopi lohino. Anitu kako'nohini nakwoe Anituyoho. Anitu nom'nehwo mohumuyoho. <sup>33</sup> Ou, jije simeho, jije huno, jije yokumpohn'nyo Anitumo hopi'nono uyo. Kiko kicine'no kumo'nyo hopaso kiko nom'ne a'amune'no wakumo'nono. Nakwo oso honingkano hufa'umo iningkowaso'manji oso yahinoso nakwoe wonyo wae yafo'ne yahu fonjokisasiyo yo'mayo Anitumo uyoso'no yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho. <sup>34</sup> Oso hwe huhwo sohwoe hungkunoso Jisas nupa'nonto huno wonyoangkafofoho syafisyonto ulimento, Kicine'no Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso mofoneponoho. Ose ulahonngki a'amu nom'ne sohwa nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

*Jisas hofikimo Kilais sohwo tihwolo ulohonimentisofoho.  
(Matiyu 22:41-46; Luk 20:41-44)*

<sup>35</sup> Jisas Anituye ango engomo hwe moya'mi pi'ningo engomo lutihwamentisoso ulimento, A'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hungkunolo peho'no lutihwa'wo'ninkohoho. Kilais kako oso Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi li'wo'ninkohoho. <sup>36</sup> Anituye Towahuno Wopingo hohonta olo hungkunolo Ntefitye simeho mo'mo ho'nasyohonngki Ntefit ole mti'mokumento,

Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho. Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkunoso Ntefit mti'mokumentisofoho. <sup>37</sup> Ihwoni. Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho limentiso so'no Kilais sohwo kako Ntefitye imuhwo

imo'nyoso pipilo. Ose ulahon+ngki a'amu nupa'nontifi hungkuno wonyoangkafofoho syafi+hu'mentohofofoho.

*A'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofo sohwafe yahinofoho.*

*(Mat+yu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47)*

<sup>38</sup> Jisas nom'ne hungkuno lut+hwamento, Sekwo a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwawo'n+ngkohofohuno'njo sohwafe yahino somne'ne i'waho ito'no fiy+mno. Hof+ko hof+ko yofe engo somne'no hwap+fe sawemo yont+fi hon+ngkanopo emoy+wo'n+ngkohofofoho. Osopo emoyontan+ngkofi hwe moya'mi hof+kimo uhwonont+fi nakwoe hwe engo hwasoho uli+wo'n+ngkohofohoso'no umo'n+iwo'n+ngkisofoho. <sup>39</sup> Oso'nji hof+ko tajo ango somo a'amufe simanopo humayo'no umo'n+iwo'n+ngkisofoho. Oso'nji hof+ko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'n+iwo'n+ngkiso hwafoho. <sup>40</sup> Hof+ko An+tumung hungkuno sawemo engo jomo ko ulont+fi hof+ko ap+wojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulont+fi ango hiso hof+ko'ne ni+hu'nahone emawo'n+ngkohof+hwafoho. Ose hwe huhwo sohwo tohino engo not+pemapitnnefoho. Ose uli+mentisofoho.

*Ap+wojo fisi An+tumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.*

*(Luk 21:1-4)*

<sup>41</sup> Jisas kako An+tuye tajo ango engo somo a'amu An+tumne'no hamniyoho ho'nasiyo sopo nohumanto hof+ko ipofomo ho'nosyant+ngkofi uhwon+mentisofoho. A'amu hamniyoho engo'njo sohwa hamniyoho pi'n+ngo ho'nahumentohofofoho. <sup>42</sup> Ap+wojo ho'yango anesi noponto hamniyoho we'e hufa'u ho'nahumentisofoho. Oso hamniyohoso touya anga'nohino pa'nyofoho. <sup>43</sup> Jisas uhwononto kakoe inomokomoyo sohwanne'no joho lut+manto uli+mento, Hungkuno nehopi'nohini waseli+monne'no yohono. Sekwo upa'n+mno. Olo ap+wojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu hopi'nono An+tumne'no ho'nasyohofohoso somo kakoe we'eso uyakolokwoho. <sup>44</sup> Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hof+ko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hof+ko oso hamniyoho engo somta'ni An+tumne'no we'e'nohini ho'nosyalokwofoho. Olo ap+wojo losi kako hamniyoho mokosyohumunyoso hopi'nonohino An+tumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne ho'yangoso nom'ne hamniyohoso ni+hu'no aniyoho.

## 13

*Anituye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no Jisas ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> Jisas kako Anituye tajo ango engo mta'ango sohwo noswopahonngki inomokomoyo fihwo ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, timo uhwonyo. Olo ango wonyoangkafofoho. Sojo wopingo'nji molinyofoho.

<sup>2</sup> Ose ulahonngki Jisas ulimento, Olo ango engo lomo luhwonalokuno. Hwangku olo ango lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

*Jisas yo'mayo tango mikunimposo i'mofapone so'no limentisofoho.*

*(Matiyu 24:3-14; Luk 21:7-19)*

<sup>3</sup> Jisas kako hwofiki'nyo Oulif sopo nosonto osopo nta'ni Anituye tajo ango engo somo uhwononto ampo humamentisofoho. Pita, Jemis, Joun, Entilu hofiko'nohini Jisasmo u'mantifi ulohonmentohofi, <sup>4</sup> Oso hungkuno ntonalohinoso sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno somo nakwo pipi yaneto. We'enepi u'mofapmmontolaho.

<sup>5</sup> Ose ulohonngkahonngkohofi Jisas uloma'mento. A'amu, sekwo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. <sup>6</sup> A'amu pi'ningo engo i'mofapikuji hofiko nje yofe ntikuji ole selifitnnefoho, Ngko Kilais hwo'nyoho.

Anitu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Ose selifijoso a'amu pi'ningo hofikoe hungkunomo inngkafitnnefoho. <sup>7</sup> Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne oso hungkunoso nupa'nngkuji iyoho senyo'eno. O'o oso yo'mayoso i'mofapihwoso'no i ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho.

<sup>8</sup> Hwangku a'amu temtitifo kengo sohwanji temtitifo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'nifitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'nifitnnefoho. Hwaho ango'meemo hwomihwo yihwosi wopayo ane mijoho engo i'mofaponefoho. Oseso olo tango we'eso emayofoho. Tango mikunimposo tifi no'mo weho.

<sup>9</sup> Yo'mayoso uhwonngkuji sekwo i'waho ito'no fiyimno. *Kaunisolin*jopo ipesemotafitnnefoho. Hofiko tajo ango somo sekumo ikujoho nosefongkupitnnefoho. Hofiko ngkimo monje wenisiano likuji hofiko sekumo hwe

yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohوامو nje hungkuno wolutihwantifeho. <sup>10</sup> I, simo'mo a'amu hopi'nono ango'meemjoso nje hungkuno wopingo upa'n'ngkujo'no tifi sikuno moi'wo imo'nonefoho. <sup>11</sup> Hofiko nosetimafikuji hungkuno mihwajiyo ango somo mesehumatipijo sohonta selohonifitnnefoho. Sekwo hungkuno ujoso'no huno pi'ningo syafisiyo'eno. O'o, osohonta Anitu sekwoe simehomo hungkuno ho'nasesyihwoso'no sekwo ulifitnnefoho. Oso hungkuno hiso sekwoe'maho. O'o Anituye Towahuno Wopingo oso hungkunoso lonefoho. <sup>12</sup> Osohonta a'amuso kon'ngkwa'wehumo hungkuno liwo'n'ngkohoho sopono ipemotakuji osopo hungkuno likuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kan'ngkwowho'ya'umne'no mangohwa imo'n'ngkuji fonjahufitnnefoho. <sup>13</sup> Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino mikun'imposo umnonefoho. Hwap'ngoso nje yofeso sekumo weho. I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan'ngkuhwosi sikuno ae'uyo imo'nososo Anitu oso huhwo sohomo utimanefoho.

*Yo'mayo wonyo hwapingo sohwo i'mofaponefoho.  
(Matiyu 24:15-28; Luk 21:20-24)*

<sup>14</sup> Hohosohonta yo'mayo ni'hu'no wonyo hwapingoso ango kakine'no masyuyo'ne somo hwasyoponoho linyo sopo lohofihwoso'no uhwon'fitnnefoho. Ose uhwon'ngkuji youwo likuji a'amu Jutiya humalofoso hwofiki'nyo pone'no hiyaso sifitnnefoho. A'amu olo hungkuno loso atofa loso sohwo huno ito'no wosyafisyono. <sup>15</sup> Hwe fihwo antifepono humaso sohwo kako hwahopo piwel'ikofaohwosi olo wonyo hiso uhwon'ngkuhwosi kakoe ho'yango yo'mayo so'no kakoe angomo maswonehoho. <sup>16</sup> A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife woma'mo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. <sup>17</sup> Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e anno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hofiko hiyaso komo'no le'mofoso pipilo. <sup>18</sup> Olo sikuno hiyaso le'mofone'ne wojoso sikuno meeofoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulikuno. <sup>19</sup> Olo tohino tipemayo sohonta'ne'no selalokweso mikun'imposofoho. Anitu simo'mo yo'mayo mtimokumentiso sohonta ajuyohwosa humapmmotofa sohonta, olohonta, olo hwaho lopo oso tohino pa'nyoso m'mofapefoho. Olo tohino engo tipemayo



lohonta yakolo'nnyofoho. Tifi no'mo tango apa'nohinoso ose'ne'maho. <sup>20</sup> Oso sikuno tohino mayo somo Anitu kako tifo mmokiyo'manji a'amu ni'hu'no hopi'nono poyo nto imo'nifijo'nesohilo. I oso'no Anitu kakoe a'amu uhwosopo'mentiso somne'no huno syafisyihwosi sikuno oso tohino mayo so'no tifo imokumne'ento imentisofoho.

<sup>21</sup> Osohonta hwe fihwo ole noselonefoho, Olopo uhwonimno. Kilais olopo humaho. Ou, a'amu nom'nihwo selososo, Uhwonimno. Kilais oso nompohumaho. Ose selikujono sekwo hofikoe hungkunomo tifi iningkayo'eno.

<sup>22</sup> Osohonta a'amu fihwo ole selososo, Ngko Kilais hwo'nyoho. Nom'nihwo Anituye hungkuno hwasyo lutihwayo sohwa i'mofapikuji yo'mayo wonyoangkafo yamofo sekumo esetihwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo esetihwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo miningkayo'njo hopi'nohinoso oso hisofe hungkunomo iningkafitnnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasyomo uningkowantifitikeno likuji yo'mayo wonyoangkafofo yamofo esetihwafitnnefoho. <sup>23</sup> Oso'no sekwo timo ito'no uhwontohumamno. Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwonifijo so'no huno ito'no seyonefoho

*A'amufe Hwomu sohwo hwangku noponefoho.  
(Matiyu 24:29-31; Luk 21:25-28)*

<sup>24</sup> Oso tango hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no mofehi'nyo sikwo'mno imo'ningkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi <sup>25</sup> hntokwaliyo ahwomonta'ango nopiwasyonefoho. Yo'mayo ahwomomjo yokumpohn'nyo yomo yomo ifitnnefoho. <sup>26</sup> Oso hiso i'mofopahoningkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo mikunimposonji kakoe pomponaho engonji noponefoho. <sup>27</sup> Hohosohonta Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwajihwosi angomeemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efohoto'nawojo'meemjo somo mihwofojonefoho.

*Iyoswo yonimofoso uhwoningkuji ole huno waseyono jefo umontoe'nefoho.  
(Matiyu 24:32-35; Luk 21:29-33)*

<sup>28</sup> Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. Uyonimofoso uhwoningkuji jefo uyimonte'nefoho. <sup>29</sup> Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwoningkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. <sup>30</sup> Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe

moya'mi olopo hwaho lopo nohumentan+ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. <sup>31</sup> Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowent+hwonefoho.

*A'amu hopi'nono oso s'ikuno so'no huno muyonefoho.*

*(Mat'iyu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)*

<sup>32</sup> Oso s'ikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomo'mjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo An'itu kako'nohini huno uyalofoho.

<sup>33</sup> Oso s'ikuno hiso sekwo huno masey+hwoso'no sekwo ito'no fohontohumamno. <sup>34</sup> Piso'mo'nyo ikutoho. Pahnn+mo hungkuno upa'n+mnno. Ngko olo pa'nyo hwo'nyoho. Hwe engo sohwo hano ikanopo wa'mo lonto kako kakoe syoho ulohofiyo anga'no anga'nohino sohwo syoho yano ulofihwosi hwe hoku'yo mokosyohumayo sohomo ole ulimontono, Ito'no uhwontohumaho. Ose ul+hwosi wamontonoho. Ose ulonto, ulimonto, <sup>35</sup> Sekwo olo hwe huhwo sohwo pone sohonta huno maseyonefoho. S'ikuno'njil+keno. S'ikwo'miyomt+keno. Y+hufu yokajo'njil+keno. Im+ngo ne'njil+keno. Ose'manji t+mo ito'no fohontohumamno. <sup>36</sup> Sekwo saho fesyowentan+ngkuji kako komo'noponoho l+kuji ito'no fohontohumamno. <sup>37</sup> Oso hungkuno seloheso a'amu hopi'nonohinomo ulalokweno. Ito'no fohontohumamno.

## 14

*Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo fonjosyane'ent+fi hnn+mentohofofoho.*

*(Mat'iyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)*

<sup>1</sup> A'amu Jutafe S'ikuno Engo imo'nyo sopo i'mofayo'ne s'ikuno hufa'u wentan+ngki oso s'ikuno s+mo'mjoso An'itu A'amu Is+lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf+siyofoho. \* S'ikuno nom'nehwi hof+ko wopayo engo mokamo'nnyoso n+motofofoho. Oso s'ikuno engo hufa'u m'mofape sohonta s'ikuno hufa'u nowentan+ngki oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwayo syoho'njo sohwanji uhu'mokont+fi, Hof+ko Jisasimo aho hiyaso'mo kehwasi nofonjosyane'ent+fi hon+ngkano'no t+pmmentohofofoho.

<sup>2</sup> Ole hnn+mentohofi, olo hiloso An'itu A'amu Is+lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf+siyo S'ikuno Engo osomo wopayo engo nontan+ngkuji aho kehwaso'no nonahon+ngkuji, a'amu hof+ko nakumo ikujoho

\* 14:1: Mt 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sıkuno Engo homo somo nakwo Jisasımo aho kehwaloho. Ose hnnımentohofofoho.

*A'mu fisi Jisasıye mnokinopo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso usohumentisofoho.*

*(Matıyu 26:6-13; Joun 12:1-8)*

<sup>3</sup> Jisas kako Saimounıye ango Mpetani sopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. Jisas hofıko'nji wopayo nontanıngkofi a'mu fisi sojo ahwonte we'e hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso motoswapmmmentisofoho. Oso mijo so'no hamniyoho mpe we'e'maho. Nomotoswaponto ahwonte maneso hohwanıpo lohofonto Jisasıye mnokinopo mijo sohumentisofoho. <sup>4</sup> Nosısyontanıngki a'amu fihwa uhwonontıfi sımano hintotohino umnıngkahonıngki hnnımentohofi, Oloso wopıngo'maho. Hwone mijo wonyoangkafosı siki sısiyoso peho'neto. <sup>5</sup> Olo mijo loso'no a'amu fihwo hamniyoho mıkunımposo (300 *tenaliyo*) † nejpontentesi oso hamniyoho a'amu wopayo umofonyo iyo ne'no uyıhwanesohilo. Ose hnnontıfi a'mu simo yoka ulımentohofofoho. <sup>6</sup> Yoka ulahonıngkofi Jisas ulımento, Kakoe syohofoho. Sekwo peho'no olosimo sımeho tango uyalokwofo. Kako ngkimo wopıngo ntohokwoho. <sup>7</sup> A'amu yo'mayo umofonyo iwo'nıngkohofoso sekwo'nji ne'nohino humawo'nıngkohofofoho. Sekwo hofıkimo ufo'mantıfi'manji nohono ufo'mapmno. I oso'no ngko sekwo'nji olo hwaho lopo ne'no nohumantı'mne hwonı'maho. <sup>8</sup> Olo hiso ntohofisoso wopıngofoho. Kako nakwo a'amufe pıjafı pi'nımomo woho'nosyano lontani ehulohofıwo'nıngkuhwone hopaso ehontohokwoho. <sup>9</sup> Hungkuno nehıpi waselımo. Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopıngo a'amu somo ulıkujoso olo a'mu losı ntohofıso sotnne'no ulıfitnnefoho. Oso'no a'amu pi'nıngo engo olo a'mu losıme'no syafıhupitnnefoho.

*Jisasıne'no Jutas a'amumo tokoyo'ofı imentisofoho.*

*(Matıyu 26:14-16; Luk 22:3-6)*

<sup>10</sup> Osohonta Jutas Isıkaliyout kako Jisasıye inomokomoyo a'amu aho hopı'nono sıfe mta'ni hufa'u uhwsopo'mentıso sohwo kako oso a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwo Jisasıne'no aho kopıtnne'no ufo'ma'mo lonto hofıkoe angopo u'ma'mentisofoho. <sup>11</sup> Hofıko nupa'nontıfi sımeho wopıngo umo'nıngkahonıngki oso

† 14:5: tenaliyo —hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo sıkuno anga'nohino'no tenaliyo kenga'no ma'masofoho. †lı huntılet 300 tenaliyo so oso hamniyoho soswo anga'nohino'nefoho.)

hiso'no hamniyoho wokijopano ulimentohofofoho. Oseso Jutas Jisasimo utihwamne'ento honingkano imofo'ne syofisyoma'mentisofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Sıkuno Engo somo wopayo nimentohofofoho.*

*(Matıyu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)*

<sup>12</sup> Sıkuno Engo simo'mjo Wopayo Feejo Lohonimotofu Sıkuno somo hofiko yahu fonjahumotofu sohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anıtu A'amu Isılael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sıkuno Engo † osomne'no wopayo naneso nti'mo nti'mo esyohu-manehwono. <sup>13</sup> Ose ulahonıngkofi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ulimento, Siko antıme engo sopo nowehosısi osopo hwe fihwo kako mitıhwontoho'njo sohomo uswo'nıngkohosısi kakimo tıfi finıngkunyo. <sup>14</sup> Kako angomo syuhwoso'no oso ango kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo, Hwe Engo sohwo kako hungkuno ole lehwajohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji Sıkuno Engo iyoho humayo somo wopayoso ntipu wonantaneto. Ose lehwajohoho. <sup>15</sup> Ose ulohosıso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetıhwamontonoho. Ango somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. Osopo wopayo nakune'no ito'no fesyohumunyo. Ose ulonto uhwantımentisofoho. <sup>16</sup> Uhwatımentisoso siko nowenji antıme engo sopo i'mofaponji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tıpema'mentisiyefoho. Notıpemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

<sup>17</sup> Sıkuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwanji i'mofapmmentohofofoho. <sup>18</sup> Hofiko epohumayopo wopayo nopemo'nowentıfi nonontanıngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi waselımonne'no yohono. Hwe fihwo nakwo'nji wopayo nalokuhwone sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanıhumonte hweho. <sup>19</sup> Ose ulahonıngki hofiko sımeho tango uyımentisofoho. Hwe anga'no anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwolaho. Nakwolaho. Ose ulimentohofofoho. <sup>20</sup> Ose ulahonıngkofi Jisas ulimento, Nje inomokomoyo sohwası hwe anga'no sekwo'njo mta'angohwo ngko'nji wopayo mijomo yomahwe oso hunonoho. <sup>21</sup> A'amu Anıtuye hungkuno lutıhwamotofu sohwa iyoswomo mtı'mokumentohofu pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umo'nımontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwa mo tokoyo'ofu ntohofone sohune'no hitoho

† 14:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wop'ingo'nesohilo. Ose ul'imentisofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwo mijo'nji wopayo'nji umentisofoho.*

*(Mat'iyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)*

<sup>22</sup> Hof'iko nontan'ingkofi Jisas wopayo nomanto An'itumo isamoyoka ulonto kut'ikujo lohofonto hof'ikimo uyonto ul'imento, Sekwo mapmno. Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. <sup>23</sup> Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto An'itumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwo uyahan'ngki hof'iko mijo n'imentohofofoho. <sup>24</sup> Jisas ul'imento, Oloso nje hon'yofoho. A'amukune'no us'humahono. Olo hon'yoso ngko An'itu'nji sekwo'nji makot'iku'nyo'ne us'humahono. Nje hon'yo losomo An'itu uhwon'ngkuhwosi sekwo An'itu'nji makot'iku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. <sup>25</sup> Upa'n'mno. Hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Nom'ne s'ikuno somo olo ipisayo mijo apa'no man'mnehono. Manyo'njo uy'mnoho. O'o An'itu yokumpohn'nyo mokosyohumaso sopo ipisayo mijo songo n'mnefoho. <sup>26</sup> Ose ulohon'ngki hof'iko ta anga'no lont'ifi noswapont'ifi hwof'iki'nyo Oulif'ne'no kotas'imentohofofoho.

*Jisas Pitamo ul'imento, K'iko hohujo ukinjan'imo'monnoho.*

*(Mat'iyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)*

<sup>27</sup> Jisas ul'imento, Sekwo ngkimo n'ihwaj'ikuji hiyaso wohumpeent'ifeho. An'ituye hungkuno mt'i'mokumentohofohohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu yahu *sipsip* mokosyohumayo sohomo fonjasy'ikujo'no yahu sohwa hiyaso wohumpeent'ifeho. <sup>28</sup> I oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no s'mo'mo sepo'mnefoho. <sup>29</sup> Ose ulahon'ngki Pita ul'imento, Nom'ne hopi'nonohino sohwa hof'iko ko kuhwot'i'mopijoso ngko mokuhwot'i'm'mnehono. <sup>30</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Ngko hungkuno nehopi wakil'monne'no yohono. Olo s'ikwo'miyo lomo y'ihufo tos'ika yoka hufa'u malontan'ngkuhwosi k'iko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u s'hune ole ul'monnoho. Ngko Jisas'mne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoho'no y'ihufo sohwo yoka wal'montonoho. <sup>31</sup> Ose ulahon'ngki Pita n'ihu'no yokumpohn'nyo ul'imento, Awonoho. Ose'maho. Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mul'mnehono. O'o ngko k'iko'nji fonjan'siyo so'manji oso hungkunoso mul'mnehono. Ose ulahon'ngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisas'mo osenohino mjul'm'imentohofofoho.

*Jisas Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.  
(Matiyu 26:36-46; Luk 22:39-46)*

<sup>32</sup> Hofiko Ngketisemani iyo uyo syoho spono umentohofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Olopo foyohumamno. Ngko nu'mo Mpohumo jomo ulimo. <sup>33</sup> Ose ulonto, kako Pita, Jemis, Joun'nji nutimanto we'enepe nowentifi Jisas simeho tango mikunimoposo umentisofoho. <sup>34</sup> Oso'no Jisas ulimento, Nje simeho tango mokunimposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Olopo sekwo ito'no foyohumafikui nohontohumamno. <sup>35</sup> Ose ulonto we'enehwo nowento hwahopo ipitofawento kako Anitumo oso tohino hiso i'mofapososo uyakolofone jomo ulimentisofoho. <sup>36</sup> Ole ulimento, Mpohwo, kiko yo'mayo hopi'nono ihnehino. Olo tango n'imasoso wae feenimofo. I oso'no nje nimo'nyo somo in'ngkahutoho. O'o jije kumo'nyo somo tifi fin'ngkayo.

<sup>37</sup> Ose ulonto nolikokwaponto inomokomoyo sohwa uhumojohamentiso sopo saho foyowentan'ngkofi u'manto Pitamo ulimento, Saimoun, saho peho'no foyawotnno. Kiko we'enehwo monohontohumayo'njotaho. <sup>38</sup> Seten sekumo yamofo selohofonoho. Sekwo ngkine'no nohontohumafikui sekwo yamofo ne'imasoso yahino wonyo somo nopiwesyano ho likui Mpohumo jomo ulimno. Sekwo wop'ngonohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

<sup>39</sup> Ose ulonto, we'enepe nowento hungkuno Anitumo nto ulimentisoso apa'no ulimentisofoho. <sup>40</sup> Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timosaho engo un'ngkahon'ngki saho foyowentan'ngkofi u'mahon'ngki hofiko wonimango'no yontifi nakwo pehofo ulanehwono lontifi imentohofoho. <sup>41</sup> Jisas Mpohumo apa'no jomo ulonto asomo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofoyawotofo. Nta'noho. Nje sikuno moi'wonoho. Ihwoni, A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwamo tokoyo'ofoto imasofoho. <sup>42</sup> Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofoto ntoho'maso sohwo nto pohoho.

*A'amu Jisasimo aho ko'mentohofoho.*

*(Matiyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)*

<sup>43</sup> Ose lontan'ngki Jutas Jisas'ye inomokomoyo aho hufa'u hopinono sife mta'ni hufa'u sohwo komo'no i'mofapmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwani a'amu hon'ngkano hungkuno luthwamotofo sohwani a'amu Isilaelife hwe engo sohwani a'amu pi'n'ngo engo itokuso'njo hosimno'njo

sohwamo lutimahoningkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotasimentisofoho. <sup>44</sup> Jutas oso a'amu sohwamo yamofa itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohumo nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohumo sekwo aho kekujifi pemotawomno. Ose nto ulimentisofoho.

<sup>45</sup> Oseso Jutas Jisasi'mo u'manto ulimento, Nje Lontihwayohwo, ulonto hinjoho hu'nimentisofoho.

<sup>46</sup> A'amu sohwa ose uhwonontifi Jisasi'mo aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho. <sup>47</sup> Jisasiye

inomokomoyo fihwo kakoe hwakuhwajo iwasipento kako oso tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwoe halohomo loku'mentisofoho.

Lojwahoningki halohoso piwahu'mentisofoho. <sup>48</sup> Jisas

ulohonimento, Sekwo a'amu hufo iwo'ninkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotalokwofo. <sup>49</sup> Sikuno engolopohamo ngko

sekwo'nji Anituye tajo ango engo somo Anituye hungkuno lutihwahoningko sekwo osopo manikoso'njo iwo'ninkohofihwasoho. I oso'no hungkuno hohonta

mti'mokumentohofoso olohonta nehopi imo'nalofoho. Oso'no olo hiloso ntohofohofo. <sup>50</sup> Inomokomoyo

hopi'nonohino sohwa Jisasi'mo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

<sup>51</sup> Hwomu fihwo kako hwapife'nohini inyohwo Jisasi'mo tifi iningkowahoningki a'amu sohwa hwomu sohumo aho wokano lontifi imentohofoso <sup>52</sup> hwomu sohwoe hwapife mokolowoma'mentohofoso a'apaho'nohino le'ma'mentisofoho.

*A'amu 'kaunisol' sohwamne'no Jisasi'mo ipemotawomentohofofoho.*

*(Matiyu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)*

<sup>53</sup> Hofiko Jisasi'mo a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo hwe engo sohwoe pone Anitumne'no jomo limojo sohwoepono ipemotapontifi

angopo u'mofopahoningkofi a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji, a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko *kaunisol* syoho

so'no uhu'mokumentohofofoho. <sup>54</sup> Pita Jisasi'mo ko iningkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'miwesofoho. Kako

hwe engo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwafe angkuhwafopo i'mofawento osopo a'amu uhwontohumayo syoho'njo sohwanji toho imokinimentisofoho. <sup>55</sup> Pita

nohumentan+ngki angomno a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaun+sol* syoho'njo hopi'nonohino sohwanji Jisas+mne'no hungkuno tango'njo poyo imo'nyo'ne wot+peent+fi ko imentohofoso <sup>56</sup> a'amu pi'n+ngo Jisas yo'mayo imentiso so'no hwasyo hwasyo lont+fi hof+ko hongkunoso kengo kengo l+mentohofofoho. A'amu hufa'u hungkuno afa majofoho. A'amu fihwa nol+kafont+fi hwasyo hungkuno ul+mentohofi, <sup>57</sup> Olo hungkunoso upa'n+malohwonefoho. <sup>58</sup> Jisas ole l+masofoho. An+ituye tajo ango engoso a'amu aho'nji mol+mentohofosomo ngko wae weeo'mnoho. Sikuno hufa'u sihune memjaof+hwoso'no nom'ne ango engo wamol+monnoho. Aho'nji wamol+monti'maho. <sup>59</sup> Ose lont+fi, Hwasyo hungkuno pi'n+ngo lokwopos+wat+mentohofoso ne mmo'nyofoho. <sup>60</sup> Oso'no hof+ko Jisas+ye hungkuno tango'njo so'no wonyopi t+peehon+ngkofi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo ajwopo nol+kofalohofonto, Jisas+mo ul+mento, K+ko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokwofo losofo. <sup>61</sup> Ose ulahon+ngki Jisas hungkuno majofoho. Mampi'nyo humamentisofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo apa'no ulohon+mento, An+itu nakwo a'amu Juta hn'n+imonefo'mayo'ne lokuhwat+mentiso hwsilaho. An+itu nakwo kakoe yofe ho'nomawo'n+ingkuhwone sohwoe Hwomu Ne hwsilaho. Awolaho. <sup>62</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ou, osoho hwo'nyoho. Sekwo A'amufe Hwomu sohwo An+itu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwap+ngo sohwoe aho anga sohohta'ni humentan+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo pontan+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. <sup>63</sup> Jisas ose ulahon+ngki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwa si'mano hintotohino umn+mentiso so'no kakoe hwap+fe manji'mofo we'enehwo si+impento ul+mento, Nakwo nom'ne a'amu Jisas+mne'no hungkuno jo'neso johopeho'no ulanehwono. <sup>64</sup> O'o sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n+ngkohofo. Kakimo pipi ulohofanehwono. Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulahon+ngki hof+ko ul+mentohofi, Hwe wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

<sup>65</sup> Ose lont+fi a'amu fehohnjo sohwa Jisas+mo memijo uyati'mofont+fi Jisas+mo ikujoho fonjont+fi ul+mentohofi, T+hwokufonjohoho. Yofeso fonaso. Ose ulahon+ngkofi a'amu mekinonjo sohwa Jisas+ye si'mo'mango sopo aho pehus+mentohofofoho.



*Pita ole limento, Ngko Jisas hne'no huno maniyohoyohoho.*

(*Matiyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27*)

<sup>66</sup> Nofonjontaningkofi Pita angkuhwafo nohumentan<sup>+</sup>ngki a'musi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyosi u'manto, <sup>67</sup> Pita toho imokinontan<sup>+</sup>ngki uhwononto ulimento, Kiko Jisas Nasalet nta'ango sohwonji emoimotno hwosoho. <sup>68</sup> Ose ulahon<sup>+</sup>ngki Pita ulimento, Hwasyo lohino, Oso hwe sohune'no ngko huno maniyohoyohoho. Ose ulonto nolikafonto kusopo ko'mo'mentisofoho. <sup>69</sup> Osopo nohumentan<sup>+</sup>ngki a'musi apa'no Pitamo uhwononto a'amu mofoponjo sohwo ulimento, Oso hwe nongkwo sohwo Jisasimo tifi inomokomoyiwo'n<sup>+</sup>ngkiso hweho. <sup>70</sup> Ose ulahon<sup>+</sup>ngki Pita apa'no awonoho ulimentisofoho. Hwangku we'e nehwo a'amu mofopo humalohofontohofoho sohwa Pitamo apa'no ulimentohofi, Nehopeho. Kiko hofiko'nji emoimotno hwosoho. Kiko Ngkalilinta'ango hwosoho. <sup>71</sup> Ose ulahon<sup>+</sup>ngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko hwasyo hungkuno selimeso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sekwo ntohoho sohwo ngko yofe mihwofe'njo hweho. Nehopi lohono. <sup>72</sup> Ose ulahon<sup>+</sup>ngki komo'no tosika yoka apa'no limentisofoho. Pita nupa'nonto Jisas hungkuno ulimentiso so'no huno syafihu'mentisofoho. Jisas ose nto ulimentisofoho. Yihufo tosikaso yoka hufa'u lososo sohonta Pita kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Oso hungkuno Jisas ulimentiso so'no Pita syafisyonto humotaho engo limentisofoho.

## 15

*Hofiko Pailotiyepono Jisasimo ipemotapmmmentohofohoho.*  
(*Matiyu 27:1-2; Luk 23:1-5; Joun 18:28-38*)

<sup>1</sup> Im<sup>+</sup>ngo ne'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon<sup>+</sup>ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji *kaunisol* a'amu hopi'nono nuhu'mokontifi Jisasimne'no hnnimentohofohoho. Nohnnontifi Jisasimo aho kentifi ahwomo nano kilofontifi Pailot hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoepono Jisasimo ipemotapmmmentohofohoho. <sup>2</sup> Ipemotapahon<sup>+</sup>ngkofi Pailot Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe hwe engo hwosilaho. Ose ulahon<sup>+</sup>ngki Jisas ulimento. Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. <sup>3</sup> A'amu tajo ango syoho'njo

yofe engo'njo sohwa Pailotimo hwasyo hungkuno Jisasimne'no mjalimentohofofoho. <sup>4</sup> Pailot Jisasimo apa'no ulohonimento, Oso hungkuno pi'ningo kikine'no mjakilimihwofo upa'ningkinoso kiko aku hungkuno pehofo ulimto. <sup>5</sup> Ose ulahonngki Jisas nom'ne hungkuno mujonjo yahonngki Pailot yomo yonto huno pi'ningo syafihu'mentisofoho.

*Pailot Jisasine'no ulimento, Iyomo fonjinto'ofahumno.*  
(Matiyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

<sup>6</sup> Soswo huhwo huhwi oso sikuno iyoho humayo engo somo Pailot kako hwe fihumo impo'ango mta'angohwo ni'hu'nahone isihutofihwatimojofoho. A'amu Jutaso hofiko hwe fihwoe yofe ulahonngkofi Pailot hofikoe hungkunomo tifi inngkamojofoho. <sup>7</sup> Oso hohosohonta hwe fihwa yokumpohn'nyo sohwa hofiko hofikoe hwe engo a'amumo mokosyohumayo'njo sohwa ikujoho nofonjontifi a'amu fehohnjo somo fonjosyahonngkofi impo'angomo intofahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo impo'angomo humamentiso sohwo anga'no hwe kakoe yofe Mpolapas. <sup>8</sup> Hwe moya'mi pi'ningo engo uhu'mokontifi Pailotimo u'mantifi ulimentohofi, Olo Sikuno Engo lomo kiko hwe anga'no impo'ango mta'ni usihutofihwatimonntaho. Oso yahinosa apa'no fiyo. <sup>9-10</sup> Oso'no Pailot kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo ulimento, Olo hwe lohwo yofe engo'njo semokosyohumayo'ne sohomo ngko usihutofono lasenngkohoho. Pailot kako huno moi'wonoho. A'amu pi'ningo engo Jisasimo isihutofihwajiyo'ne ulimentohofi so'no a'amu tajo ango syoho'njo sohwa Jisas ne'no simano hintotohino umnngkahonngki Jisasimo aho ko'mentohofofoho. <sup>11</sup> Ose ulahonngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko a'amu ajwo sopo lohofontifi a'amufe simehomo ulikofantifi ulimentohofi, Mpolapasine'no ulimno. Jisas nakwolaho. Mpolapas usihutofo. Ose ulimno. <sup>12</sup> Ose ulahonngkofi Pailot apa'no ulohonimento, Olo hwe yofe engo'njo semokosyohumayo'ne lohomo ngko pipi uloho'mnehono. <sup>13</sup> Ose ulahonngki a'amu hopi'nono joho limentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. <sup>14</sup> Ose ulahonngkofi Pailot ulohonimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahonngkofi a'amu joho mohm'no liwo'nimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. <sup>15</sup> Ose ulahonngkofi Pailot hofikoe simeho wopngo umo'nono lonto Mpolapasimo isihutofihwajonto, kakoe hwe

itokuso'njo sohwo uli'mento, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno. Ose uli'mentisofoho.

*A'amu itokuso'njo sohwa Jisasimo sitofo uli'mentohofoho.*

*(Matiyu 27:27-31; Joun 19:2-3)*

<sup>16</sup> A'amu huhwo sohwa Jisasimo a'amu mokosyohumayo sohwoe tojo somo ipemotaswontifi nom'ne hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwanne'no johu lutimantifi uhwonimno uli'mentohofoho. <sup>17</sup> Nuhu'mokontifi manji'mofo miyo'nohino so'nji Jisasiye sangopo ho'nasyontifi impe yongo'njoso nokikisontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofoho. <sup>18</sup> Ose imentohofoso, Jisasimo atife itihwantifi sitofo uli'mentohofi, Ou hwe engo sohwoosi kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'nngkino sohwo silaho. <sup>19</sup> Ose ulontifi nom'nehwa fo'me'nji mnokinopo hwaningo fonjontifi memijo simanopo yatu'mo lohofontifi Jisasiye yofe ho'nomayo'no hwomtame poji ulohomentohofoho. <sup>20</sup> Hofiko sitofo moi'wo ulontifi manji'mofo miyo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofo ulohomentohofoho. Ose yontifi kakimo mempo hohonta'ni iyomo fonjinto'ofasiyo'ne spono ipemotasimentohofoho.

*Hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofoho.*

*(Matiyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)*

<sup>21</sup> Nosontifi hwe nom'nehumo uswo'nimentohofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Saimoun, Sailininta'ango hweho. Alekisanta'nji Lufosyo kanngkwoweho. Saimoun kako syoho mta'ango sohwo Jelusalemne'no wasimo lonto ko yahonngki hwe itokuso'njo sohwa yokumpohn'nyo uli'mentohofi, Jisasiye iyo hwojiyafujiyo mokaho'nyo. <sup>22</sup> Ose ulontifi Jisasimo hwofiki'nyo we'e Ngkoulikota sopo ipemotasimentohofoho. Oso yofe Ngkoulikota hwapingo olenoho. A'momnokino yokino huyomango pa'nyoponoho. <sup>23</sup> Osopo simfontifi tohino umnonoho lontifi hofiko ipisayo mijo iyoho'njo Jisasimo uyahonngkofi kako nimentiso'maho. <sup>24</sup> Manyo'njo yohonngki hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofoho. Nofonjinto'ofosyantifi hofiko syohi'nyo yontifi Jisasiye manji'mofo yo'mayo so'no tihwo woma'mtolikeno lontifi yamofa imentohofoho.

<sup>25</sup> Mofehi'nyo imingo'nji (9 kilouk) Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofoho. <sup>26</sup> Jisas kako poyo imo'nyo so'no iyoswomo mtimokumentohofi, A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Oso iyoswo hiso

Jisasiye iyo mnokino sopo hofojahumentohofofoho.  
<sup>27</sup> Hwe hufa'u ikujoho'nji hufo'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Hwe nom'nihwo Jisasiye aho angahohnta'ni, hwe nom'nihwo Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho.  
<sup>28</sup> [Hohonta hungkuno mt+'mokumentohofoso oso sikuno somo ne imo'n'imentisoso ole, Kako a'amu wonyo'njopo nohumentan+ngki a'amu huhwo wonyo hweho l'imentohofofoho.]  
<sup>29</sup> Hwe moya'miso nopohotawentifi mnok+ngkwa'n+ngkwa'nnyo yontifi sitofo ul'imentohofi, Kiko ole l'wo'n+ngkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sikuno hufa'u shune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'n'imontonoho. Ose ulontifi tikafo j'imentohofofoho.  
<sup>30</sup> Kiko fo'ma'nyo. Ose ulontifi ul'imentohofofoho, Iyopo nta'ni fikotape. Ose ul'imentohofofoho.  
<sup>31</sup> A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofo sohwanji hofiko a'amu ajwo somo lohofontifi Jisasi'mo sitofo mohm'no hnn'imentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n+ngkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho.  
<sup>32</sup> Kako Kilais Anitu uhwat'imentiso hweho. A'amu Isilaelife yofe engo'njo mokosyohumayo'ne hweho. Oso'no kako iyopo nta'ni kotap+hwoso'no uhwon+ngkuhwasi nakwo simoho hi'ntnnono uyantanoho. Ose lontifi tikafo j'imentohofofoho. Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofofoho huhwa'u'ntnne'no Jisasi'mo sitofo ul'imentisiyefoho.

*Jisas poyo imo'n'imentisofoho.*

*(Mat'yu 27:45-56; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)*

<sup>33</sup> Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 kilouk) oso'nji apa'no longkon+ngkahon+ngki mofehi'nyo l'imentisofoho.  
<sup>34</sup> Sikuno moi'wo imo'n+ngkahon+ngki Jisas joho mohm'no l'imento, *Eloui, Eloui, lama sapak+tani*. Oso hungkuno iwolo'mo ole, Nje Anitu, nje Anitu, peho'no n+isikwojantokuno.  
<sup>35</sup> Ose lahon+ngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahon+ngki l'imentohofi, Upa'nimno. Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anitu hungkuno uyahon+ngki l'imojo sohumne'no joho lalofoho.  
<sup>36</sup> Hwe fihwo komo'no nowento hwapife we'e mijo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto nuyonto ul'imento, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nop+hwosi iyo mta'ni ufo'ma'mtolikeno.  
<sup>37</sup> Ose ulahon+ngki Jisas joho mohm'no lonto poyo imo'n'imentisofoho.

<sup>38</sup> Poyo imo'n'ngkahon'ngki hohosohonta Anitu tuye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwopo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpilipeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'n'imentisofoho. <sup>39</sup> A'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo Jisasiye simanopo lohofonto, Jisas poyo imo'n'ngkahon'ngki uhwononto ulimento, Olo hwe lohwo Anitu tuye Hwomu Ne hweho.

<sup>40</sup> Moya'mi sofa ikano nonje sopo lohofontifi Jisasi'mo timo humuhwontohumantohofofoho. Moya'mi fifa yofe ole, Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemis hwe songo sohwo'nji Jousep'i'niye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Saloumiyoho. <sup>41</sup> Oso fanji nom'ne moya'mi sofa Jisas hwaho Ngkalili emoimojo sohonta hofiko tifi in'ngkawentifi ufo'ma'mentohofofoho. Oso moya'mi sofa Jisasi'nji Jelusalemne'no pmentohofofoho.

*Hofiko Jisasiye pijafu sokimomo ho'nahumentohofofoho.  
(Matiyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)*

<sup>42-43</sup> Oso sikuno Filaita somo mofehi'nyo ukwo'mokumto iyoso'nji Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmentisofoho. Kako kaunisol syoho'njo hweho. Kako hwe wop'ngo hweho. A'amu hopi'nono kakoe yofe ho'noma'motofofoho. Kako oso hwe Anitu uhwatimo limentiso sohwe pe-e'ne sikuno so'no hontohumamojo hweho. Kako sikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo so'no syafisyonto kako iyoho we'e ko un'ngkahon'ngki yokumpohn'nyo imo'nonto Pailotimo u'manto Jisasiye pijafu mayo'ne ulohon'mentisofoho. <sup>44</sup> Ose ulohon'mentisoso Pailot yomo yonto syafihu'mento nto kape'n'ngkohoho. Ose syafisyonto hwe engo itokuso'njo sohomo joho lutimanto ulimento, Jisas poyo nto limo'n'ngkohoho. <sup>45</sup> Ose ulahon'ngki eno ulahon'ngki Pailot Jousepimo ulimento, E'wano. Pijafoso maho. <sup>46</sup> Ose ulahon'ngki Jousep hwapife halojo wonyoangkafo mpe yonto Jisasiye pijafoso iyo mta'ni nomanto hwapife somo ifohumpento sokimomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo ili'mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. <sup>47</sup> Maliya ango Makitolanta'angosi'nji Maliya Jousisiye kona'wohi'nji siko Jisas ho'nahumentohofu sopo uhwon'mentisiyefoho.

# 16

*Jisas apa'no lika'mentisofoho.*

*(Mat'yu 28:1-8; Luk 24:1-12; Joun 20:1-10)*

<sup>1</sup> Sikuno iyoho humayo'neso nto memjaofahon'ngki Maliya ango Makitolanta'angosi, Maliya Jem'siye kona'wohisi'nji Saloumi'nji hofiko hwone mijo akino'njo Jisasiye pijafomo ehulohofone mpe imentohofofoho. <sup>2</sup> Mo'n'ngka Sante im'ngon'nji iyoho longkon'ngkahon'ngki hofiko nolikafontifi Jisasi mo'nahumentohofosopo umentohofofoho. <sup>3</sup> Nowentifi hnnimentohofi, Oso sojo m'kun'imposo hofiku'yopo pijwahumalofoso tihwo womeho'nonaofimontolo. <sup>4</sup> Ose hnnontifi uhwon'mentohofoso sojo m'kun'impososo nto meho'na'mentohofouhwon'mentohofofoho. Nto hwsompeehumentohofofoho. <sup>5</sup> Oseso sokimo somo noswontifi uhwon'mentohofoso hwe songo hwapife halojo sawemo'njo sohwo moya'mi sofafe aho angahohnta'ni nohumentan'ngki uhwonontifi hofiko yomo yomo imentohofofoho.

<sup>6</sup> Oso hwe huhwo sohwo ulimonto, Sekwo yomo iku-toho. Ngko huno niyohoho. Sekwo Jisas Nasaletnnta'ango a'amu fonjinto'ofohumalofosohune'no tipeelokwofo. Kako nto likakwoho. Olopo mohumuyoho. Uhwon'mno. Noho'nohumalofosopo aneponoho. <sup>7</sup> Oseso sekwo nowekuji Pita'nji inomokomoyo nom'ne sohwo ulimno. Jisas Ngkaliline'no s'imo'mo nto sepo'maho. Ose ulimno.

<sup>8</sup> Ose ulahon'ngki noswapontifi yomo yomo yontifi komo'no umentohofoso iyoho unimentiso so'no a'amu nom'nemo yo'mayo uhwon'mentohofosopo mulimmentohofofoho.

*Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasi mo uhwon'mentisofoho.*

*(Joun 20:11-18)*

<sup>9</sup> Santemo iyohohwe'nji Jisas likofahon'ngki Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasi mo kaki'no uhwon'mentisofoho. Oso hisimo Jisas hohonta towahuno wonyo aho anga'no hopi'nono nom'ne hnta'ni hufa'u sohwa wae yao'mentisofoho. <sup>10</sup> Maliya nowento a'amu Jisasi'nji emmotofosohwamo u'manto hofiko simeho tango'nji humotaho lontan'ngkofi, <sup>11</sup> Maliya ulimonto, Jisas songo humaho. Nuhwon'ngokohi'nyoho. Ose ulahon'ngki nupa'nontifi huno syafihu'mentohofi, Hwasyo nalohoho syafisyontifi a'mu hisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyofoho.

*Jisas kako inomokomoyo hufa'u hwa'umo hon'inganopo uswo'n'imentisofoho.*

*(Luk 24:13-35)*

<sup>12</sup> Hwangku hwe hufa'u hwa'u ango Jerusalem ul'iko'manji hon'inganopo nowentan'ngki Jisas a'amu nom'ne pa'n'ngohwo u'mahon'ngki <sup>13</sup> siko yofe uhwo'mentisiyo so'no asomo noponji inomokomoyo nom'ne sohwamo ulahon'ngki hof'iko haloho miyo'njo yont'ifi simeho hi'ntnnono muyofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo u'manto syoho uy'imentisofoho.*

*(Mat'iyu 28:12-20; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)*

<sup>14</sup> Hwangku inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'no sohwa angomo nohumant'ifi wopayo nontan'ngkofi Jisas nu'manto yoka ul'imentisofoho. Hwap'ngoso ole hof'iko simeho hi'ntnnono muyo'nefoho. A'amu nom'ne sohwa inomokomoyo sohwamo Jisas nto l'ika'maho. Nakwo uhwon'ngkuhwono ulahon'ngkofi hof'iko hwasyo hungkunofoho huno syaf'ihum'entohofofoho. <sup>15</sup> Jisas ul'imento, Sekwo ango'meemo humpekuji a'amu hopi'nonohino somo nje hungkuno wop'ngoso filut'ihwaf'ikuno. <sup>16</sup> A'amu oso hungkuno hiso nupa'n'ngkuji simeho hi'ntnnono sejap'kuji mijo mapijoso An'ituye a'amu ne imo'n'ifitnnefoho. A'amu oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono muyo'njo somo An'itu hof'ikoe hon'ingkanono wonyo'ne hungkuno tango uy-onefoho. <sup>17</sup> A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso ole ifitnnefoho. Nje yokumpohn'nyo'nji towahuno wonyo wae ifitnnefoho. A'amu kengofe hungkunoso l'ifitnnefoho. <sup>18</sup> Hof'iko homa aho kapijoso mijo pe'nyo'ne n'ifijoso poyo mmo'n'ifitnnefoho. Hof'iko a'amu mnokino'njo somo aho kisasy'kuji ngkimo jomo nt'ikujo'no wop'ngo imo'n'ifitnnefoho.

*An'itu Jisas'imo ahwomomne'no ut'ima'mentisofoho.*

*(Luk 24:50-53; Apousel sohwafe Syoho 1:9-11)*

<sup>19</sup> Hwe Engo Jisas sohwo hungkuno moi'wo nto losojwaofahon'ngki An'itu Jisas'imo ut'ima'mentisofoho. Nosonto An'ituye aho angahohnta'ni humamentisofoho. <sup>20</sup> Inomokomoyo sohwa ango'meemo nowent'ifi An'ituye hungkuno lut'ihwentan'ngkofi Jisas ufo'ma'mentisofoho. Nufo'mahon'ngki hof'iko yo'mayo wonyoangkafo yahon'ngkofi a'amu uhwonont'ifi ou, olo hungkunoso An'ituye hungkuno nehopeho l'imentohofofoho. Hungkuno osohopeho.

## Luk Olo Hungkuno Wop+ngo loso Luk mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S+mo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta Luk soswo *teti* (30) mofonepo nto uyakolofahon+ngki mti'mokumentisofoho. Luk sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Luk sohwo a'amu uyohofaho syohoso wop+ngo imojo hweho. (Oso hiso Koulousi sohe engo 4 hon+ngkano we'e 14. Osopo weho.) Luk olo iyoswo hiloso komo'no mti'mokumentiso'maho. O'o, kako hano ne'no emoyonto a'amu Jisas+mo uhwon+mentohofoso mpoyo lut+hwahon+ngkofi kako hungkuno fiso'nji uhu'mokonto mti'mokumentisofoho. Luk sohwo a'amu Juda hwo'maho. A'amufe Hwomu Jisas sohwo a'amu wonyo hon+ngkanomo humentan+ngkujo somne'no not+pemahwosi uti'mayo'ne pmmentiso hweho. (Oso hiso Luk sohe engo 19 hon+ngkano we'e 10. Osopo weho.)

Iyoswo hiloso Luk a'amu Ngkilik osomne'no mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Luk mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Luk olo iyoswo hiloso nti+po humanto mti'mokumentisot+keno a'amu fisofe hunoso olenoho. Luk kako Sisaliya humanto mti'mokumentisofoho. Nakumo huno nafohotofo hwap+ngo neso olenoho. Jisas sohwo nakwo a'amu so'nwi yahino wonyo yontan+ngkuwhoni asomo neti'mayo'ne pmmentiso hweho. Oso'no nakwo hungkuno homo lomo atofu l+hwasi Jisas+mo tifi un+ngkohwano.

*Olo mpoyo loso Luk kako hwe engo Tiyoufilos+imne'no mti'mokumentisofoho.*

<sup>1</sup> Nje hwe engo Tiyoufilos sohwo, k+ko nje hungkuno upa'nyo. K+lais kako olo hwaho lopo humamojo sohonta yo'mayo imo'n+mentiso somne'no a'amu pi'n+ngo engo sohwa hofi+ko nakwo ifalifaliyo womti'mokano lontifi yamofo imentohofofoho. <sup>2</sup> Jisasiye inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu so'nji hofi+ko yo'mayo Jisas imentiso s+mo'mta'ango somo t+mo uhwonontifi a'amu nom'ne somo ulahon+ngkofi hofi+ko mti'mokumentohofofoho. <sup>3</sup> I, ngko huhwo'ni Jisasiye mpoyoso kikiyepono wol+hwat+mo lonji mti'mokalokweno. S+kuno pi'n+ngo engo ngko syoho yokumpohn'nyo yonji hungkuno hiso'no ito'no yasiyo'ne



a'amu pi'n'ingo engo somo yo'mayo s'imo'mta'ango somne'no ulohononji hungkuno hwap'ingo neso t'ipemanji hungkuno ito'nohini kikine'no mt'i'mokalokweno. <sup>4</sup> Oseso yo'mayo hungkuno nto lokit'hwawo'n'ingkohofu somne'no nehopit'ikeno hwasyot'ikeno syaf'syohoj'i'manji olo hungkuno kikine'no kumt'i'mokiyalokwe losomo atofu lohoji hungkuno neso wot'ipema'monnoho.

*A'amu ahwomomjoso kako Sekolaiya sohomo kakoe hwomu Joun i'mofapone so'no ul'imentisofoho.*

<sup>5</sup> Nje mpoyo lomayoso olenoho. Hwe engo Helout sohwo kako hwaho Jutiya mokosyohumamentiso sohonta hwe fihwo kakoe yofe Sekolaiya sohwo kako nohumanto kako tajo ango syoho'njo hweho. Oso syoho imotofu huhwo sohwa hotito'mentohofoso a'amu fehohnjoso Apaija mokosyohumamentisofoho. Sekolaiya hof'iko'nji syoho imojo hweho. Sekolaiyafe ape hiye temtitofu huhwa oso syoho imotofofoho. Kako Mouses'iye kola'wehwo Elouniye imuyoho. A'mu hisi yofe Elisapet'iyo. <sup>6</sup> Hisiya'u siko Anituye t'imo sopo wonyohofiyo humamojiyeya'uyoho. Siko Anituye hon'ingkanu hungkuno ito'nohino somo in'ingkawenji hon'ingkanu wonyo ane humamojiyeya'uyoho. <sup>7</sup> Siko mehomi ni'hu'no ane yaswoho. Hwap'ingoso Elisapet kako hwonjo ape humanto siko a'mane imo'n'imentisiyeya'uyoho.

<sup>8-9</sup> Sekolaiyafe a'amu hotito'mentohofu sohwa hof'ikoe s'ikuno Anituye ango engo somo syoho iyo'ne i'mofopahon'ingki hof'iko a'amu uhwosope yahinoso yont'ifi Sekolaiya sohomo Anituye s'imana sopo lohofu'ne uhwosopo'mentohofofoho. Oseso kako oso ango ajwo so'mo Anituye angofoho liwo'n'ingkohofu sopo noswonto hwamno pa'nyo akino wop'ingo'njoso Anitumne'no t'ikayo usimokumentisofoho. <sup>10</sup> Sekolaiya kako oso t'ikayo usimokontan'ingki a'amu pi'n'ingo engo sohwa hof'iko mempo hohnta'ni nohumant'ifi Mpohumo jomo ul'imentohofofoho. Hof'ikoe yahino ose imotofofoho. <sup>11</sup> Sekolaiya osopo nohumanto uhwon'imentisoso Anituye a'amu ahwomomjo sohwo kako oso epohumayo t'ikayo usimokiyo aho anga sohohnta'ni lohofontan'ingki uhwononto <sup>12</sup> yomo engo yonto iyoho un'imentisofoho. <sup>13</sup> I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo kakimo ul'imento, Sekolaiya, k'iko iyoho yohotoho. Anitu kako j'ije jomo ujo somo nto kupa'n'maho. J'ije ape Elisapet'si kako hwomu woma'montonoho. Not'ipemahosi k'iko yofe ole muso Joun'iyo. <sup>14</sup> Hwomu huhwo sohwo i'mofopahon'ingkuhwosi siko simonyo engo uyanjiyo.

I a'amu pi'n'ingo engo hi'nji s'imonyo engo uyantifeho. <sup>15</sup> Hwomu huhwo sohomo An'itu kako yofe engo mulonefoho. Kako yo'mayo mijo yokumpohn'nyoso non'ingkuhwoloho. Kako kona'wohiye s'meho mo'mo mnawentan'ingkuhwoso sohonta An'tuye Towahuno Wop'ingo uhula'ofonefoho. <sup>16</sup> Kako An'tuye hungkuno a'amu Juta somo ul'hwoso'no hof'iko hof'ikoe hon'ingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaof'ikuj i hof'iko hof'ikoe Hwe Engo An'itu sohomo apa'no un'ingkwantifeho. <sup>17</sup> Kako oso a'amu sohomo Ilaija hohonta An'itu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohwoe yokumpohn'nyo pa'nyo sohwo nohumahwosi kako oso hwe An'itu nakwoe hwahopo uhwat'monte'no yoso sohumnne'no a'amufe hon'ingkano ito'no esyohumayo'ne hweho. Kako An'tuye hungkuno ul'hwoso'no hwe sohwa upa'n'ingkuji hof'iko hof'ikoe mehomi s'meho afa apa'no wepufisyantifeho. A'amu s'meho afa minyo'njoso An'tuye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohofoso hof'iko a'amu hon'ingkano wop'ingo'njo sofe huno apa'no wot'ipemantifeho. Oseso kako Hwe Engo sohumnne'no a'amu ito'no wesyohumamontonoho.

<sup>18</sup> A'amu ahwomomjo sohwo ose ulahon'ngki Sekolaiya ul'mento, I, pipineto. Ngko a'mane moi'wonoho. Nje ape hi a'mane moi'wonoho. Jije hungkuno ne imo'nyoso ngko huno pipi wanimontolo. <sup>19</sup> Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwo ul'mento, Ngko Ngkep'ilyel hwo'nyoho. Ngko An'tuye s'imanopo lohof'wo'n'ingkohe hwo'nyoho. Olo hungkuno wop'ingo'ne kilohe loso'no An'itu kako lon'hwat'maso'no pmmale hwo'ni ku'mahono. <sup>20</sup> I, k'iko upa'nyo. Nje hungkuno hilo somo k'iko s'meho hi'ntnnono mantape so'no jije mango p'iku'nnyo imo'n'ingkohoji k'iko hungkuno majo'njo uy'imonnho. Oso hopa nohumentan'ingkohoji yo'mayo kiloheso ne umo'n'montonoho. Yo'mayo nje hungkuno kiloheso kakoe s'ikuno somo ne imo'n'ingkuhwoso'no k'iko hungkuno apa'no wal'imonnho.

<sup>21</sup> Oso hungkuno hiso hnnontan'ngki a'amu mempo hohnta'ni uhwontohumant'ifi huno pi'n'ingo engo syaf'isyont'ifi ole hnn'imentohofi, Peho u'mahon'ngki kiyalofoho. Sekolaiya kako An'itu'njopo nohumanto kunto'no moswape'njo yalofoho. Ose hnn'imentohofofoho. <sup>22</sup> Hwangku kako noswaponto kako hungkuno hwe moya'mi somo mujo'njo imentisofoho. O'o kako ilo'nnyo hopa imo'nonto kako kakoe aho'nji'nohini it'ihwahon'ngki uhwonont'ifi ole syaf'ih'umentohofi, Sekolaiya kako An'tuye ango we'e so'mo nohumanto

yo'mayo wonyoangkafoso uhwon'ngkiso hwol'ikeno. Ose syafi'hu'mentohofofoho. <sup>23</sup> Kakoe syoho iyo so'no s'ikuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kako kakoe angopono asomo umentisofoho.

<sup>24</sup> T'ifi sohonta kakoe ape Elisapet simeho ihn'nonto kako hiyaso'mo humentan'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Ilisapet kako simeho'njo hon'ngkanonto ole hnn'imento, <sup>25</sup> Nje Hwe Engo An'itu kako ngkimo wop'ngo ntohokwoho. Ngko mehomi mmo'nyo so'no won'mango nnontanjopo An'itu a'amufe timopo oso tango hiso wae yan'mokwoho. Ose hnnonto simonyo imentisofoho.

*A'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo Jisas imo'none so'no ul'imentisofoho.*

<sup>26</sup> Elisapet simeho'njosi humentan'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohinoso uyokolofahon'ngki An'itu kako kakoe a'amu ahwomomjo Ngkep'liyel sohomo hwaho Ngkalili ango we'e Nasalet sopone'no lihwat'imentisofoho. <sup>27</sup> Oseso kako ape sijo siyepono umentisofoho. Oso a'mu hisimo kakoe hwehune'no uhwojano lont'ifi hwsopeehiniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofeso Jousep'yoho. Hofiyakwosa hwe engo Ntefit'ye temtitofo mta'ango hweho. Oso a'mu siye yofeso Maliyafoho. <sup>28</sup> Ngkep'liyel kako oso hisi'njo sopo i'mofawento ul'imento, Nje mupe mofehi'nyo'njoho. An'itu kako wop'ngo kilohofalofoho. Kako k'iko'nji humaho. <sup>29</sup> Maliya oso hungkunoso nupa'nonto kako huno pi'n'ngo engo syafi'hu'mentisofoho. Oso hungkuno njiso hiso hwap'ngo neso pipineto. <sup>30</sup> Ose syof'isyahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwo ul'imento, Maliya, k'iko huno pi'n'ngo syaf'isyohotoho. Iyoho kinyo'eno. An'itu kako kikine'no simeho wop'ngo umo'nalofoho. <sup>31</sup> Upa'nyo. K'iko simeho ihn'n'ngkiji hwomu aswo woma'monnoho. Hwomu huhwo sohomo kakoe yofeso Jisasiyo muso.

<sup>32</sup> Kako hwe engo umo'n'imontonoho.

A'amu kakine'no ole wolant'ifeho.

Olo hwe lohwo yo'mayo hopi'nonohino somo hwofilo'nnyo An'ituye Hwomu hweho.

Ose wolant'ifeho.

Olo hwe lohomo kakoe ajuyohwo Ntefit yofe engo'njo hwaho mokosyohumamojo hopo sopo An'itu uhumat'imontonoho.

<sup>33</sup> Kako a'amu Juta somo ne'no mokosyohumant'hwone hweho.

Kakoe s'ikuno mokosyohumayo'neso moi'wo mmo'nonehoho.

Engolopohamo wawo'mtonoho.

<sup>34</sup> Ose ulahon'ngki Maliya ul'imento, Oso hiso pipi umo'n'montolo. Ngko hwehwo man'mahn'nyoho.

<sup>35</sup> Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwo ul'imento, Hwangku Anituye Towahuno Wop'ingo kikiyepono p'hwosi Anitu yo'mayo somo hwofilo'nnyo sohwoe yokumpohn'nyoso ufehu'mokakohumontonoho.

Oseso hwangku oso hwomu aswo majo huhwo sohune'no a'amu ole wolant'ifeho.

Hwomu wop'ingo sohwo Anituye Hwomu Ne hweho wolant'ifeho.

<sup>36</sup> Ose ul'kwato lohofonto ole ul'imento, Upa'nyo. Jije a'amu Elisapet a'manesi kako simeho'njoho. A'amu kakine'no hwonjo apefoho limotofosi kako simeho ihn'n'ngkahon'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'nohinoso uyakolo'masofoho. <sup>37</sup> Yo'mayo hopi'nono a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso Anitu kako yo'mayo hwap'ingo sohwo yososo ne umo'n'montonoho.

<sup>38</sup> Ose ulahon'ngki Maliya ul'imento, Ihwoni, ngko Anituye syoho ulohofi'nyoho. Kiko ngkimo hungkuno ntohinoso nolohino hopaso Anitu kako ngkimo wantohofono. Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo ul'iko'ma'mentisofoho.

*Maliya Elisapet'imo uhwonamentisofoho.*

<sup>39</sup> Oso hohosohonta Maliya kako yo'mayoso ito'no esyohumanto nolikafonto kako hwofiki'nyo pone'no komo'no s'imentisofoho. Oso hwaho Jutiya anga we'e sopo s'i'mofapmmentisofoho. <sup>40</sup> S'i'mofaponto Sekolaiya sohwoe angomo noswonto Elisapet'imo nje a'amuyo ulonto hinjoho hu'n'mentisofoho. <sup>41</sup> Elisapet Maliyafe mampaho upa'nonto kakoe mehomi simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo kako yomo imentisofoho. Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wop'ingo Elisapet'imo uhula'mo'mentisoso <sup>42</sup> Elisapet kako mango engo ole ul'imento, Anitu kako moya'mi hopi'nonohino sofamo wop'ingo ulohof'wo'n'ngkiso somo kako kikimo wop'ingo kilohofoso yakolo'nnyo kiyoho. Oso mehomi jije simeho mo'mo mnawojo sohomo Anitu kako wop'ingo uloho'nnyo hweho. <sup>43</sup> Nje Hwe Engofe na'u siki ngkiyepono peho'no pohino. Ngko yo'm'ngi'n'i'maho. Anitu kako wonyoangkafo ntohofantofoho. <sup>44</sup> Upa'nyo. Ngko jije mampaho ngkine'no ntohinoso upa'nonji nje simehomjo mehomi mnawojo sohwo nolikafonto simonyo yohoho. <sup>45</sup> Oso hungkuno Anitu kil'maso somo kiko simeho hi'ntnnono uy'mahnno so'no simonyo fiyo. Oseso Hwe Engo

sohwo nokilimaso hopaso wakiloho'montonoho. Elisapet ose ulimentisofoho.

*Maliya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.*

46 Maliya ulimento,

Nje mampahoso Anituye yofe ho'nomalokweno.

47 Nje huyo'mango Anitu nefo'mawo'n'ngkiso sohune'no simonyo yalokwemo.

48 Ngko Anituye syoho ulohofiyohn'ni yo'm'ingi'n'i'maho.

I oso'no kako ngkimo wonyoangkafo ntohofantofoho.

Olohonta nihu hwangu no'mo nihu a'amu Anitu kako ngkimo simeho wonyoangkafo ntape so'no wolantifeho.

49 Anitu kako Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo kako ngkimo wop'ngo ntohoho so'no ngko kakoe yofe wop'ngo'nohinoso woho'n'i'ma'mo.

50 Anitu kako a'amumne'no hitoho ulofahon'ngki a'amu kakoe hungkunomo enjwa'mo humawo'n'ngkohofoso hofiko Anitu kakoe hitohomo humalofo.

Hofiko'nohin'i'maho. O'o, hofikoe imu hwanji ne'no imu hwanjimo ne'nohini wentihwonefoho.

51 Anituye yokumpohn'nyo itihwahon'ngki a'amu kakine'no yokumpohn'nyo imo'n'wo'n'ngkohoho somo Anitu kakoe aho yokumpohn'nyo engo so'nji ilojaofososo hofiko kengo'mo humpopitnnefoho.

52 Anitu kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumamotofo sohwo monje yasyihwosi a'amu yofe engo ane somo ho'nomawo'n'ngkisofoho.

53 A'amu mijoho unyo somo Anitu kako yo'mayo wop'ngo wonyoangkafo uy'montonoho.

A'amu yo'mayo ho'yango pi'n'ngo'njo somo kako nom'ne wop'ngoso muyonehoho.

54 Kako kakoe a'amu Juta hn'nimo hofiyo nefo'mawo'n'ngkiso hweho.

Oso hungkuno wop'ngo Anitu hitoho ulofo'ne hofikimo uy'mentiso so'no kako in'ngo momofalofiyoho.

55 Kako neyakwosamo Apiloham sohwo'nji kakoe imu sohwatnne'no hitoho ulofahon'ngki oso hitoho hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Maliya ose limentisofoho.

56 Maliya kako Elisapet'nji nohumentan'ngki hamno hufa'u sihune memjaofahon'ngki kakoe angopo ne'no asomo umentisofoho.

*Elisapet kako Jounimo aswo ma'mentisofoho.*

<sup>57</sup> Elisapet kakoe sɪkuno moi'wo imo'nɪngkahonɪngki kako hwomu aswo ma'mentisofoho. <sup>58</sup> Anɪtu kako oso wopɪngo hiso Elisapetɪmo uloho'mentiso so'no ho'nɪngkahonɪngki a'amu ango afaponjo so'nji Elisapetɪye temtitofa so'nji hofɪko Elisapetɪ'nji sɪmony imentohofofoho.

<sup>59</sup> Sɪkuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'u sɪhune memjaofahonɪngki a'amu huhwo sohwa hofɪko hwomu sohwoe a'apahomo sɪhu kolofone'entɪfi uhu'mokumentohofofoho. Hofɪko kanɪngkwohwoe yofe Sekolaiyafeso womelompulano lontɪfi imentohofofoho. <sup>60</sup> Ose yahonɪngkofi kona'wohi ulɪmento, O'o, awonoho. Nakwo kakoe yofeso ole womulano. Jounɪyoho. <sup>61</sup> Ose ulahonɪngki hofɪko ulɪmentohofi, I, sikoe a'amu sohwa oso yofe Jounɪyo eso hi'njo hwa'maho. Nɪhu'no awonoho. <sup>62</sup> Ose ulontɪfi hofɪko kanɪngkwohumo hungkuno mujo'njo mehomife yofe'no aho'nohini upiyo'mentohofofoho. <sup>63</sup> Upiyofahonɪngkofi Sekolaiya kako iyo feejo so'no ipiyofahonɪngki umentohofoso kako ole mtɪ'mokumento, Kakoe yofeso Jounɪyoho. A'amuso ose uhwonontɪfi hofɪko yomo yontɪfi huno pi'nɪngo engo syafɪhu'mentohofofoho. <sup>64</sup> Oso hohosohonta Sekolaiyafe mango hwosampo lohofonto melanyo ito'no imo'nɪngkahonɪngki kako hungkuno lonto kako Anɪtuye yofe ho'noma'mentisofoho. <sup>65</sup> Oso a'amu ango afaponjoso hofɪko yo'mayo homo somo uhwonontɪfi yomo yontɪfi iyoho unɪngkahonɪngki pisopisaho lɪmentohofofoho. Oso yo'mayo imo'nɪmentiso hiso'no oso hwaho Jutiya hwofiki'nyo'meemjo ango somo ho'nomɪmentisofoho. <sup>66</sup> A'amu hopi'nonohino oso hungkuno homo somo upa'nontɪfi huno pi'nɪngo engo syafɪsyontɪfi hofɪkoe sɪmeho mo'mo ole hnnɪmentohofi, Oso hwomu huhwo sohwo kako hwangu pipi wehumamontehwolo. Ose hnnontɪfi huno ole umento, Anɪtuye yokumpohn'nyoso kakimo umokosyohumaho. Huno ose umentisofoho.

*Sekolaiya kako Anɪtuye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.*

<sup>67</sup> Jounɪye kanɪngkwohwo Sekolaiya sohomo Anɪtuye Towahuno Wopɪngo ehuhnnaofahonɪngki Sekolaiya kako hungkuno Anɪtu uyɪmentisoso ulɪmentisofoho. <sup>68</sup> Ole ulɪmento,

Nakwo a'amu Isɪlael hn'nwiye Hwe Engo Anɪtu sohwoe yofe wo'no'nomano.

Kako kakoe a'amu hn'nwiyepono nefo'mayo'ne ne'manto kako honɪngkano wonyo somta'ni isɪhutofonemalofoho.

- 69 Kako kakoe syoho ulohofiyo Ntefitiye temtifofo mta'ango hwe yokumpohn'nyo engo nefo'mayo'ne nejapohoho.
- 70 Olo hilo so'no Anitu hohonta kakoe a'amumo hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa nakumo nalimotofofoho.
- 71 Ole nalimentofofi, Hwangku kako nakwoe mango sohwafe aho mta'ni wonet+ma'montonoho.  
A'amu nakumne'no simeho wonyo umo'n+wo'n'ngkiso sofe aho mta'ni wonet+ma'montonoho.
- 72 Ose nalonto nom'nepo ole nalimento,  
Kako neyakwosamne'no hitoho engo ne'no ulof+wo'nalofoho.
- Oso hungkuno yokumpohn'nyo hohonta neyakwosamo uy+mentiso somne'no kako huno akwe'no syaf+sy+wo'n'ngkiso hweho.
- 73 Anitu neyakwo Apiloham sohomo ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini yokintahopone'no wakil+monne'no yohono.
- 74 Ngko sekwoe mango sohwafe aho somta'ni noset+mahm'mo sekwo iyoho masenyo'njo nje syoho wontohofiyant+feho
- 75 Sekwo sikuno huhwo huhwi songo nohumaf+kuji sekwo nje timopo sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo wop+ngo'nohini fohumantokuno. Ose ulimentisofoho.
- 76 Nje hwomu sohwo, a'amuso ole kil+fitnnefoho.  
Kiko Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwoe hungkuno lut+hwayo'ne hwosoho.
- Oso hwe Anitu nakuyepono uhwat+monte'no yalokuso sohumne'no kiko a'amu somo ito'no wesyo humamonoho.
- 77 Kiko Anituye hungkuno a'amu somo ulohojo'no hofiko huno ole uy+mtonoho.  
Anitu kako nakwoe wonyo wae enaof+hwosi asomo wonet+ma'monte'ne yohoho. Huno ose uy+mtonoho.
- 78 Anitu nakumne'no hitoho engo ulof+wo'n'ngkiso sohwo simeho ne'njo nejap+wo'n'ngkiso so'no pomponaho ahwomo mta'ni iyoho longkon+wo'n'ngkiso hopaso nejapososo nakumo wonalongkon+montonoho.
- 79 Oso pomponaho hiso kako a'amu sikwo'mjoho'mo humalofo so'nji a'amu hofiko poyo pe'nyo so'no iyoho unyo somo wolahumontonoho.
- Oso pomponaho hiso hon'ngkano wop+ngo'nohini ito'no humayo'ne somo womikinjonehwat+montonoho.  
Sekolaiya ose ulimentisofoho.

<sup>80</sup> Oso hwomu Joun huhwo sohwo kako engo wento Anitumne'no simeho uyonto kako hwaho a'amu mohumunyo sopo ne'no humamojoso kako a'amu Isilael somne'no Anituye hungkuno lutihwamne'ento Anituye syoho wema'mo lonto hofiko'njopo utihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

## 2

*Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho.*  
(Matiyu 1:18-25)

<sup>1</sup> Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Loum mokosyohumayo sohwo Sisa Oukasitos, kako honingkano songo imofonto ulimento, A'amu angomeemjo sofe yofe nakwoe iyoswomo wanti'mokano. <sup>2</sup> Ose ulahoningki oso soswo simo'mjo somo a'amufe yofe ifalifaliyo mti'mokumentohofofoho. Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Siliya mokosyohumayo sohwo Kwiliniyosiyoho. <sup>3</sup> Oseso hwe moya'mi hopi'nonohino hofikoe ango hwapingopono hofikoe yofe mti'mokiyo'ne humpo'mentohofofoho.

<sup>4</sup> Jousep sohwo kako Ntefitiye imu hweho. Oso'no kako anga Nasalet hwaho Ngkalili nuliko'manto hwaho Jutiya Ntefitiye pone Mpetilehemne'no umentisofoho. <sup>5</sup> Jousep kako kakoe ape ufohoto'mentohofosi Maliya simeho'njosi'nji nekwoe yofe wemapife lonji umentisiyefoho.

<sup>6</sup> Oso hopo sopo nohumanji Maliyafe sikuno mehomi aswo mayo'ne i'mofapmmentisofoho. <sup>7</sup> Kako hwomu tisi'maso aswo manto hwapife ekojisasyonto yahu wopayo uyo kompuso so'mo uwotimentisofoho. Hwapingoso a'amu fosyawowo'nngkohoho angoso a'amu nto uhula'mo'mentohofofoho.

*A'amu ahwomomjoso a'amu yahu 'sipsip' mokosyohumayo sohwo hungkuno ulimentohofofoho.*

<sup>8</sup> Oso hwaho hopo sopo anga pone engo momingo sohohnta'ni a'amu ahwomo yahu mokosyohumayo sohwa hofikoe yahu oso sikwo'miyo somo mokosyohumentanngkofi <sup>9</sup> a'amu ahwomomjoso nu'mahoningki ahwomo mta'anga pomponaho engo losyahanngki a'amu yahu mokosyohumayo sohwa iyoho unimentisofoho. <sup>10</sup> Iyoho yahanngkofi a'amu ahwomomjo fihwo ulimento, Sekwo iyoho ikutoho. Upa'nimno. Ngko hungkuno wopingo a'amu hopi'nonohino somne'no simeho wopingo umo'nyo'ne'nji motapohefoho. <sup>11</sup> Olo sikuno lomo Ntefitiye pone engo Mpetilehem sopo a'amu fisi hwomu aswo makwoho. Olo mehomi lohwo a'amu sokumo asomo



setimayo'ne hweho. Kako Kilais Hwe Engo huhwo sohomo Anitu uhwasopo'mentiso hweho. <sup>12</sup> Sekwo nowekuji wotipemantifeho. Hwomu huhwo sohomo hwapifemo ifohumpento yahu wopayo uyo kompusoho somo ho'nasyohoho. Oso hiso nuhwon'ngkuji sekwo huno ole waseyono. Olohohweho.

<sup>13</sup> Ose ulahon'ngki ni'hu'no komo'no a'amu ahwomo mta'ango pi'n'ngo engoso simo'mjo so'nji utihwa'nyopo i'mofapontifi Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ulimentohofi, <sup>14</sup> Anitu ahwomo yokintahopo humaso sohumne'no isamoyoka ulano.

Kakoe yofe woho'nomano.

A'amu hwahoponjo humalofoso Anituye simoho wop'ngo umokalokwofoso hofiko simoho wop'ngo'nji wohu-mantifeho.

Ose ulimentohofofoho.

*A'amu yahu mokosyohumayo sohwa Jisasimo uhwonamentohofofoho.*

<sup>15</sup> A'amu ahwomomjoso nuliko'mantifi ahwomomo asomo simentohofohofohofoho sohonta a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ole hnnimentohofi, Nakwo Mpetilehem ne'no kunto'no wohwano. Olo hiloso nakwoe Hwe Engo sohwo nto lonetihwaso so'no uhwonowano. <sup>16</sup> Ose hnnontifi komo'no nowentifi hofiko Jousep'nji Maliya'nji sikoe hwomu yahu wopayo uyo kompusoho somo wentan'ngki tipihwonima'nimentohofofohofoho. <sup>17</sup> Hofiko nuhwonontifi hofiko olo hwomu lohumne'no yo'mayo hungkuno a'amu ahwomo mta'ni upa'nimentohofohofohofoho. <sup>18</sup> A'amu hopi'nonohino oso hungkuno a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ulimentohofohofohofoho upa'nimentohofohofohofoho so'no huno pi'n'ngo engo syafihu'mentohofohofohofoho. <sup>19</sup> Olo hungkuno a'amu ahwomomjoso yahu mokosyohumayo sohwo ulimentohofohofohofoho so'no Maliya nupa'nonto kakoe simohomo memeesyonto hunomo moho'nahu'mentisohofohofoho.

<sup>20</sup> Oso a'amu yahu mokosyohumayo sohwa asomo nowentifi Anituye yofe ho'noma'mentohofohofohofoho. Yo'mayo upa'nimentohofohofohofoho so'nji yo'mayo a'amu ahwomomjoso nto ulimentohofohofohofoho hopaso uhwonimentohofohofohofoho so'ntnne'no Anitumo isamoyoka ulontifi simonyo imentohofohofohofoho.

*Jisas kako'ne yofe mulimentohofohofoho.*

<sup>21</sup> Hwangku sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s'hune memjaofahon'ngki mehomi huhwo sohwoe a'apahomo sihu kolofontifi hofiko yofe ole mulimentohofi Jisasiyoho. Oso yofe hiso mehomi huhwo

sohwoe kona'wohi simeho mmo'nnyo sohonta a'amu ahwomomjo sohwo Maliyamo ulapmmentisofoho.

*Anituye tajo ango engo somo Simeyoun'nji Ana'nji Jisasimo uhwonimentisiyefoho.*

<sup>22</sup> Oso honingkano hungkuno Mouses a'amu somo uyimentisoso olenoho. Moya'mi sofa hofiko aswo mayo sohonta sikuno *fouti* (40) memjaofihwoso'no hofiko Anituye tajo ango engo somo mahufitnnehoho. Sikuno hiso moi'wo imo'nngkuhwoso'no hofiko Anitumne'no yo'mayoso wofonjokisosyantifeho. Honingkano hungkunoso osenoho.

Oseso Maliyafe sikuno moi'wo imo'nngkahoningki kako kakoe mehomi'nji Jousep'nji ango Jerusalem sopo Anitumo mehomi utihwayo'ne simentisiyefoho. <sup>23</sup> Hwapingoso Hwe Engofe hungkuno ole wo'nnyofoho. Mehomi tisimasoso hwomu'manji sekwo Anitumo uyimono. Hofiko Anituye hwafoho. <sup>24</sup> Hungkuno nom'neso olenoho. Mehomi songo utihwayo sohonta yihufo ntolofiyu fa'utikeno kumakumuyo polonyo hufa'utikeno osofa'u Anitumne'no fonjokisasyo. Oseso siko oso hiso Anitumne'no fonjokisasyo'ne simentisiyefoho.

<sup>25</sup> Oso hohosohonta hwe fihwo ango Jerusalem humamojo sohwo kakoe yofeso Simeyoun'yoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe wopingo'nohino hweho. Kako sikuno huhwo huhwi Anitumne'no hwomtame ulohofiwonngkiso hweho. Kako oso hwe Anitu a'amu Isilael somne'no uhwatimonnoho limentiso sohune'no sikuno huhwo huhwi oso hwomu huhwo sohomo uhwonyo'ne hontohumayo imojo hweho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo Simeyounimo humamentisofoho. <sup>26</sup> Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Simeyounimo ole nto ulimentisofoho. Kiko komo'no poyo mape'ntne hwosoho. O'o, simo'mo kiko oso hwe Anitu uhwatimonnoho selimentiso sohomo kaki'no uhwonngkohoji kiko tifi wape'nmonnoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>27</sup> Oseso oso sikuno Jisasiye kanngkwohwo'ya'u siko Mousesiye honingkano hungkuno somo ito'no inngkayo'ne Jisasimo Anituye tajo ango engo somo motahumentisiyo sikuno somo Anituye towahuno sohwo kako Simeyounimo Anituye tajo ango engo somo syuyo'ne likofihwatimentisofoho. <sup>28</sup> Simeyoun oso hwomu huhwo sohomo uhwononto nutimanto Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ulimento,

<sup>29</sup> U, Hwe Engofe, kiko hungkuno ntimentohinoso olhonta ne imokohino.

Oso'no ngko jije syoho kilohofiyohi sohwo'ni hungkuno simeho wop'ingon'ho hwo'ni wape'nimonnoho.

<sup>30</sup> Hwap'ingoso ngko nje timo'nji oso hwomu nakumo asomo netimayo'ne kiko uhwasopo'mentohino sohomo nto uhwon'ngkohono.

<sup>31</sup> Kiko olo huhwo lohomo emokosyohumanji hwe moya'mi temtitofohi kengo kengo hopi'nonohino somne'no utihwa'nyopo ujo nto ehontojwasyohino.

<sup>32</sup> Kako huhwo sohwo pomponaho hopa a'amu hopi'nonohino somo lisyihwosi kako jije yahino wop'ingoso utihwamte hweho.

Jije yofe engo so'nji jije yokumpohn'nyo engo so'nji a'amu Isilael somo utihwamontohono.

<sup>33</sup> Simeyoun ose ulahon'ngki Jisasiye kan'ngkwohwo'ya'yo yo'mayo Jisasi'mne'no ulimentiso so'no upa'nonji yomo yonji huno pi'n'ngohi engo syafihu'mentisiyefoho.

<sup>34-35</sup> Simeyoun Jisasiye kan'ngkwohwo'ya'umo hungkuno wop'ingon'ho aho ulonjimokonto osopo kako kona'wohi Maliyamo ole ulimento,

Olo hwomu lohume'no kiko tango m'kun'imposo wotipema'monnoho.

Hwap'ingoso a'amu Isilael pi'n'ngohi hwomu lohomo uhwon'ngkuji nakwolaho wolantifeho.

Ose lifijo so'no hofiko nihu'nahone nowahupitnefoho.

I oseso a'amu nom'ne pi'n'ngohi hofiko olo hwomu lohume'no yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo ifitnefoho.

Kako a'amufe simeho mo'mo yo'mayo huno mnawojoso utihwa'nyopo ujo wehontojwahumontohono.

Maliyamo ose ulimentisofoho.

<sup>36-37</sup> A'mu fisimo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojosi osopo humamentisofoho. Kakoe yofeso Anafoho. Kan'ngkwohwoe yofeso olenoho. Feenueliyoho.

Kako Asyafe temtitofohi mta'angiyoho. Kako nihu'no a'maniyoho. Hohonta kako hwehumo uma'nonto hwehwo'nji soswo aho fehohnjo hopinono nom'ne mta'ni hufa'u humamentisiyo sohonta hwehwo poyo pe'n'ngkahon'ngki a'musi kako'nohino nohumentan'ngki soswo *eti-foua* (84) uyakolo'mentisofoho. Kako Anituye tajo ango engo somta'ni noswap'wo'n'ngkisi'maho.

O'o, osopo ne'no humamojiyoho. Sikuno'nji im'ngon'ji hinjopo sikwo'miyomo kako Anitumne'no hwomtame ulohom'ojiyoho. Sikuno fisomo kako wosopayo manyo humanto Mpohomo jomo'nohino ul'ojiyoho.

<sup>38</sup> Oso hohosohonta kako hisi Jisasi'mo u'manto Anitumo

isamayoka ulimentisofoho. Kako a'amu ango Jelusalem humamotofoso Anitu kako ngko hwe anga'no sekumo asomo setimayo'ne uhwatimonnoho limentiso sohumne'no hontohumentaningkofo somo oso hwomu huhwo sohumne'no hungkuno lujimo'mentisofoho.

*Jousep'ya'u Nasaletnne'no asomo umentisiyefoho.*

<sup>39</sup> Yo'mayo honingkanohungkuno wo'nnyo somo ito'no nto iningkawenji Jousep'ya'u siko hwaho Ngkalili sikoe ango we'e Nasaletnne'no umentisiyefoho. <sup>40</sup> Hwomu sohwo kako engo wento yokumpohn'nyo manto kako huno engo tipema'mentisoso hi'njo hweho. Anituye hitoho engoso kakimo wo'mentisofoho.

*Jisas kako usufo sohwo Anituye tajo ango engo somo humentisofoho.*

<sup>41</sup> Soswo huhwo huhwi Jisasiye kaningkwowho'ya'u siko ango Jelusalem sopo oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolomentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo \* somne'no simojiyofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosamo Anitu kako hofikoe mango sohwafe aho mta'ni isihutofomayo'ne huno syafisiyo'nefoho. <sup>42</sup> Jisas kakoe soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyokolofahoningki kako hofiko'nji oso Sikuno Engo somne'no simotofo hopaso simentohofofoho.

<sup>43</sup> Oso Sikuno Engoso moi'wo imo'n'ngkahoningki hofikoe ango pone'no asomo womentohofofoho. Kaningkwowho'ya'u ango pone'no ko wahoningki Jisas kako Jelusalem humohumantisofoho. Oshonta kaningkwowho'ya'u Jisas siko'nji mohumayo so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. <sup>44</sup> O'o, huno ole syafihu'mentisi, Jisas kako nom'ne hwomu hwanji emoyalokwofo syafisyonji mofehi'nyo anga'no Jisas ane siko'nohini emoymentisiyefoho. Mofehi'nyo moi'wo imo'n'ngkahoningki kaningkwowho'ya'u siko Jisasimne'no sikoe a'amu'njo so'mo hafihafe wonyopi tipementisiyefoho.

<sup>45</sup> Siko motipemayo'njo yonji siko ango Jelusalemne'no asomo nosonji hafihafe ne'no tipmmentisiyefoho.

<sup>46</sup> Sikuno hufa'u shune memjaofahoningki Jisas kako Anituye tajo ango engo somo nohumentaningki uhwonima'nmentisiyefoho. Kako a'amu honingkanohungkuno luthwamotofoto sohwanji humamentohofofoho. Jisas hofikoe hungkunomo upa'nonto yo'mayo hofiko ulimentohofoto so'no hofikimo kako aku ulohonimentisofoho. <sup>47</sup> A'amu huhwo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo

\* 2:41: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

upo'nontifi yomo yontifi kakoe huno engo somne'no pisopisaho limentohofofoho. Yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo aku ulimentiso so'no hofiko wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

<sup>48</sup> Kaningkwowho'ya'u siko Jisasimo notipihwononji kakoe hungkunomo upa'nonji siko hiya'u yomo yonji pisopisaho limentisiyefoho. Maliya Jisasimo ulimento, Olo hwomu lohwo sohwo si peho'no humahnno. Nekwo kikine'no hafihafe we'e motipeeloku yihwoyo. Kiko nekumo me-ejo'njo imahnno so'no nekwoe simeho tango we'yo'maho. <sup>49</sup> Ose ulahonngki kako ulimento, Siko ngkine'no peho'no ntopeentikusiyoy. Ngko nje Mpohwoe angolomo humayoso hoponoho. Siko huno ose maseyotaho. <sup>50</sup> Ose ulahonngki siko oso hungkuno hwapingo ne so'no huno mosyafihummentisiyefoho. <sup>51</sup> Oseso Jisas kako kaningkwowho'ya'u'nji asomo nowentifi hofikoe angolomo Nasalet u'mofamentohofofoho. Osopo Jisas kako nohumanto kaningkwowho'ya'uye hungkunomo haloho'no upo'mojo hweho. Maliyasi kako oso yo'mayo hiso'no kakoe simeho mo'mo mnawo'mojofoho.

<sup>52</sup> Jisas kako engo wento kakoe huno wopingoso engo imo'nimentisofoho. A'amu hopi'nonohino so'nji Anitu huhwo'nji Jisasimo uhwonimentohofoso wopingo uhwonimentohofofoho.

### 3

*Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako Anituye hungkuno lijwao'mentisofoho.*

*(Matiyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Joun 1:19-28)*

<sup>1</sup> Hwe engo yofe hwofilo'nnyo'njo Taipeliyos Sisa sohwo kako hwaho hopi'nono mokosyohumentanngki soswo aho hopi'nono sife nom'ne mta'ni osofosofahu'no uyakolo'mentiso sohonta olo a'amu hwaho we'e we'e mokosyohumamojo sohwa kakimo enjwa'mo humamotofofoho. Pountiyos Pailot kako hwaho Jutiya sopo mokosyohumamojo hweho. Oso hohosohonta Helout kako hwaho Ngkalili mokosyohumamojofoho. Kola'wehwo Filip sohwo hwaho Ituliya'nji Tlakounitis'njimo mokosyohumamojo hweho. Osohonta Laiseniyas kako hwaho Apilene mokosyohumamojo hweho. <sup>2</sup> Oso hohosohonta Anasi'nji Kaiyofasi'nji siko a'amu Anituye tajo angolomo engo mokosyohumayo syoho somne'no yofe engo'njo imo'nimentisiyefoho. Oso hohosohonta Joun, Sekolaiya sohwoe hwomu sohwo, kako a'amu mohumunyopo humamojo sohomo Anitu kakoe hungkuno uyimentisofoho.

<sup>3</sup> Oseso Joun kako oso hwaho Mijo Joutan ajwo sopo nowakento nowekaponto yonto kako a'amu oso hopo soponjo somo Anitu ye hungkuno luti huku'mo'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwoso'no ngko mijo wakiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. <sup>4</sup> Joun ose imentiso pa'nyoso hohonta Anitu kako Aisaiyamo hungkuno uyahoningki iyoswomo ole mtimokumento,

Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole honimento,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

<sup>5</sup> Huyo so'mo ijakipokipe walohopife.

Hwofiki'nyo engo so'nji mno ijisangkisanjo weehufe.

Honingkano ikito'nnyo somo ito'no womuhwatife.

Honingkanopo sojo ipmpingo wo'nnyoso wom-ehu'meeopife.

<sup>6</sup> Ose ikujo'no hwe moya'mi hopi'nono hofiko oso hwe Anitu asomo netimayo'ne uhwatimonte'no yalokunjo sohumo uhwonantifeho.

Aisaiya oso hungkuno mtimokumentisofoho.

<sup>7</sup> Hwe moya'mi piningo engo mijo wokiyonemano lontifi hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. Imofopahoningkofi Joun hofikimo ulimento, Sekwo homa mehomi soku tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo honingkano somne'no tohino mikunimposo uyo somne'no iwaho fiyimno. Ose tihwo selahoningki nimahofokulo.

<sup>8</sup> Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijomanji e'wano yahino wopingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. Sekwo ole nohningkutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Ose nohningkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wamtimokumo loso'manji kako hopoenowamtimokumontonoho. <sup>9</sup> Anitu kako iyomo mingo lofo'ne iwa'mingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopingo mintonyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

<sup>10</sup> Ose ulahoningki hofiko Jounimo ulohonimentohofi, Oso hungkuno nalohino hiso'no nakwo pipi yanehwono.

<sup>11</sup> Ose ulahoningkofi kako ulimento, Hwe manji'mofohufa'u'njo sohwo kako hwe fihwo manji'mofone'no umofonyo inyo sohumo anga'no uyono. Oso pa'nyoso a'amu

wosopayo wo'nnyo sohwo kako nom'ni hwamo uyono. Ose ulimentisofoho.

<sup>12</sup> A'amu hamniyoho ho'nasyontife mawo'n'ngkohofa a'amu fehohnjo sohwa mijo wokiyonemano lontifi Jounimo u'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo si nakwo sohwo'ni pipi yanehwono. <sup>13</sup> Ose ulahon'ngkofi ulimento, A'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hamniyoho mayo'ne hungkuno yano sejap'wo'n'ngkohofa soponohini a'amu mta'ni mapmno. Sekwo nom'ne hamniyoho nakwo'ne womano ose syafisyikutoho.

<sup>14</sup> A'amu itokuso'njo fehohnjo sohwa Jounimo ulimentohofi, I, nakwo pipilo. Nakwo peho uyantanto. Ose ulahon'ngkofi kako ulimento, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo'ne hwasyo hungkuno mji'ikutoho. Sekwo a'amu somo siki ikujoho ufonji'kutoho. Sekwoe hwe engo sohwo hamniyoho sejap'wo'n'ngkiso somne'nohini sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Nom'ne hamniyoho so'ne'no jomo ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>15</sup> A'amuso Jouniye hungkunomo upa'nontifi hofiko hofikoe hi ulikofahon'ngki huno pi'n'nggo syafisyontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitu olo hwaho lopone'no uhwatimo limentiso sohwo'likeno. <sup>16</sup> Ose hnn'ngkahon'ngkofi Joun ulimento, Ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'n'ngkohono. Hwangku hwe nom'ne fihwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo yakolo'nnyo sohwo wapmmontonoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyo hwo'nyoho. Kako nopihwosi kako sekumo mijo'nohini makiyosemanehoho. O'o, kako Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. <sup>17</sup> Kako hwaho mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwaho mno ijihwosi wosopayoso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sij'wo'n'ngkiso somo woho'nae'montonoho.

<sup>18</sup> Oso pahnnimo hungkuno ulonto kako nom'ne hungkuno pi'n'nggo engo oso pa'nyoso a'amufe hunomo ufohotofo'ne Anituye hungkuno wopingoso lutihwamojo hweho.

*Hwe engo Helout kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.*

<sup>19</sup> Tifi no'mo nom'ne sikuno somo hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho mokosyohumayo sohwo kako kon'ngkwa'wehwoe ape Heloutiyasimo hufo ma'mentiso

so'nji nom'ne honingkano wonyo pi'n'ingo engo imentiso so'ntnne'no Joun kako Heloutimo yoka hungkuno ulimentisofoho. <sup>20</sup> Oso hiso'no Helout kako nom'ne wonyo engo imentiso olenoho. Kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

*Joun kako Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.*  
(Matiyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

<sup>21</sup> Sikuno fihwi hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo Joun kako mijo nto kiyomanto humohumantohofofoho. Osohonta Jisas kako Jounimo u'mahoningki Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho. Moi'wo nto kiyomahoningki Jisas kako Mpohumo jomo ulontaningki ahwomo mtampo'mentisofoho. <sup>22</sup> Ahwomo nomtompeehoningki Anituye Towahuno Wopingo sohwo yihufu ntolofiyo hopa ponto Jisasimo wekehumapmmentisofoho. Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Kiko nje Hwomu sohohnne'no ngko simeho wopingo mikunimposo kijopalokweno. Kiko yo'mayo wopingo iwo'n'ingkinso so'no nje simeho wopingo nimo'nantofoho.

*Jisasiye hofiyakwosafe yofefoho.*  
(Matiyu 1:1-17)

<sup>23</sup> Jisas kakoe soswo teti (30) uyakolofahoningki kako kakoe syoho neso ema'mentisofoho. Hwe moya'mi hofiko huno ole syafihu'mentohofofoho. Jisas kako Jousepiye hwomu hweho. Ose syafihu'mentohofofoho.

Jousepiye kaningkwohwo yofeso Heliyoho.

<sup>24</sup> Heliye kaningkwohwo sohwo Motatiyoho.

Motatiye kaningkwohwo sohwo Lifaiyoho.

Lifaiye kaningkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kaningkwohwo sohwo Janaiyoho.

Janaiye kaningkwohwo sohwo Jousepiyoho.

<sup>25</sup> Jousepiye kaningkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kaningkwohwo sohwo Amousiyoho.

Amousiye kaningkwohwo sohwo Nahomiyoho.

Nahomiye kaningkwohwo sohwo Esiliyoho.

Esiliye kaningkwohwo sohwo Nakaiyoho.

<sup>26</sup> Nakaiye kaningkwohwo sohwo Matiyoho.

Matiye kaningkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kaningkwohwo sohwo Semeniyoho

Semeniye kaningkwohwo sohwo Jousekiyoho.

Jousekiye kaningkwohwo sohwo Joutafoho

<sup>27</sup> Joutafe kaningkwohwo sohwo Jouananyoho.

Jouananye kaningkwohwo sohwo Lesafoho.

Lesafe kaningkwohwo sohwo Selepeliyoho.



Selepapel+iye kan+ngkwohwo sohwo Siyal+tiyel+iyo.  
 Siyal+tiyel+iye kan+ngkwohwo sohwo Neliyo.  
 28 Neliye kan+ngkwohwo sohwo Mel+kiyo.  
 Mel+kiye kan+ngkwohwo sohwo Atiyo.  
 Atiye kan+ngkwohwo sohwo Kousam+iyo.  
 Kousam+iye kan+ngkwohwo sohwo El+motam+iyo.  
 El+motam+iye kan+ngkwohwo sohwo El+foho.  
 29 El+ife kan+ngkwohwo sohwo Jousy+iwafoho.  
 Jousy+iwafe kan+ngkwohwo sohwo Eliyesafoho.  
 Eliyesafe kan+ngkwohwo sohwo Joulim+iyo.  
 Joulim+iye kan+ngkwohwo sohwo Matat+iyo.  
 Matat+iye kan+ngkwohwo sohwo Lifaiyo.  
 30 Lifaiye kan+ngkwohwo sohwo Simeyounyo.  
 Simeyouniye kan+ngkwohwo sohwo Jutafoho.  
 Jutafe kan+ngkwohwo sohwo Jousep+iyo.  
 Jousep+iye kan+ngkwohwo sohwo Jounam+iyo.  
 Jounam+iye kan+ngkwohwo sohwo Elaiyakim+iyo.  
 31 Elaiyakim+iye kan+ngkwohwo sohwo Meleyafoho.  
 Meleyafe kan+ngkwohwo sohwo Menafoho.  
 Menafe kan+ngkwohwo sohwo Matotafoho.  
 Matotafe kan+ngkwohwo sohwo Natan+iyo.  
 Natan+iye kan+ngkwohwo sohwo Ntefit+iyo.  
 32 Ntefit+iye kan+ngkwohwo sohwo Jesiyo.  
 Jesiye kan+ngkwohwo sohwo Oupet+iyo.  
 Oupet+iye kan+ngkwohwo sohwo Mpouas+iyo.  
 Mpouas+iye kan+ngkwohwo sohwo Salimoun+iyo.  
 Salimoun+iye kan+ngkwohwo sohwo Nasounyo.  
 33 Nasoun+iye kan+ngkwohwo sohwo Aminotap+iyo.  
 Aminotap+iye kan+ngkwohwo sohwo At+min+iyo.  
 At+miniye kan+ngkwohwo sohwo Aniyoho.  
 Aniyeh kan+ngkwohwo sohwo Hes+loun+iyo.  
 Hes+loun+iye kan+ngkwohwo sohwo Pelesiyo.  
 Pelesiye kan+ngkwohwo sohwo Jutafoho.  
 34 Jutafe kan+ngkwohwo sohwo Jekoup+iyo.  
 Jekoup+iye kan+ngkwohwo sohwo Aisak+iyo.  
 Aisakiye kan+ngkwohwo sohwo Ap+loham+iyo.  
 Ap+loham+iye kan+ngkwohwo sohwo Tilafoho.  
 Tilafe kan+ngkwohwo sohwo Nahouliyo.  
 35 Nahouliye kan+ngkwohwo sohwo Selok+iyo.  
 Selokiye kan+ngkwohwo sohwo Leuyoho.  
 Leuye kan+ngkwohwo sohwo Pelekiyo.  
 Pelekiye kan+ngkwohwo sohwo Epafoho.  
 Epafe kan+ngkwohwo sohwo Syelafoho.  
 36 Syelafe kan+ngkwohwo sohwo Kainan+iyo.  
 Kainaniye kan+ngkwohwo sohwo Apak+sat+iyo.

Apakísatiye kaníngkwohwo sohwo Syemiyo.  
 Syemiye kaníngkwohwo sohwo Níwafoho.  
 Níwafe kaníngkwohwo sohwo Lamekiyo.  
<sup>37</sup> Lamekiye kaníngkwohwo sohwo Metuselafoho.  
 Metuselafe kaníngkwohwo sohwo Inoukiyo.  
 Inoukiye kaníngkwohwo sohwo Jaletíyo.  
 Jaletíye kaníngkwohwo sohwo Mahololelíyo.  
 Mahololelíye kaníngkwohwo sohwo Kainaníyo.  
<sup>38</sup> Kainaníye kaníngkwohwo sohwo Enousíyo.  
 Enousíye kaníngkwohwo sohwo Setíyo.  
 Setíye kaníngkwohwo sohwo Atamíyo.  
 Atamíye kaníngkwohwo sohwo Anítuyoho.

## 4

*Seten kako Jisasímo yamofu uloho'mentisofoho.*  
*(Matíyu 4:1-11; Mak 1:12-13)*

<sup>1</sup> Anítuyeye Towahunu Wopínggo sohwo Jisasiye símehomo uhumahoníngki Jisas kako oso Mijo Joutan nulíko'mahoníngki Anítuyeye Towahunu Wopínggo sohwo Jisasímo hwaho wonyo a'amu mohumunyo sopeno'no ipemotawomentisofoho. <sup>2</sup> Oso hopo sopo Jisas kako ne'no nohumentaníngki Seten kako Jisasímo yamofu ulohofontaníngki síkuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho.

Oso hohosohonta Jisas kako wosopayo manyo'njo humamojo sohwo kako mijoho engo pe'nímojofoho. <sup>3</sup> Seten kako Jisasímo ulímento, Kíko Anítuyeye Hwomu Nehwosí'manji olo sojo lomo hungkuno ulohojo'no wopayo umo'nono. <sup>4</sup> Ose ulahoníngki Jisas ulímento, Anítuyeye hungkuno ole nalíwo'níngki, A'amu wosopayo'nohini níngkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanehoho.

<sup>5</sup> Ose ulahoníngki Seten kako Jisasímo hwofíkí'nyo pone'no síhwojamentisofoho. Osopo nta'ni Seten kako hwaho hopi'nonohino a'amu yofe engo'njo sohwa mokosyohumawo'níngkohofoso Jisas uhwonono lonto níhu'no komo'no ujo ehontojwamentisofoho. <sup>6-7</sup> Oseso Seten Jisasímo ulímento, Kíko ngkine'no hwomtame ntohohohojo'no ngko oso hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji kikimo wokíjapmmonne'no yohono. Yo'mayo uhwoníngkohino loso nje'nohinofoho. Ngko hwe fihumo uyímo líme'manji ngko huhwo sohomo uyímo límeso hoponoho. Kíko ngkine'no hwomtame wantoho'monntaho. <sup>8</sup> Ose ulahoníngki Jisas ulímento, Anítuyeye hungkuno ole nalíwo'níngki, Kíko jíje Hwe Engo Anítu kakine'nohini hwomtame ulohoho.

Kakine'nohini syoho ulohofiy+mno.

Ose ulimentisofoho.

<sup>9</sup> Osohonta Seten kako Jisasimo Jelusalemmjo Anituye tajo ango engo yokintaho sopo s+humojawento ulimento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofa.

<sup>10</sup> Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno ole nal+wo'n+ngki,

Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo somo uluhwoso'no hofiko kikimo hofiyo wokufomantifeho.

<sup>11</sup> Hofiko jije ahomo aho kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnnohino.

Tohinoso nihu'no momatnnohino.

<sup>12</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole wo'nnyofoho.

Kiko jije Hwe Engo Anitu sohomo yamofa nulohofohotoho.

<sup>13</sup> Ose ulahon+ngki Seten kako Jisasimo yo'mayo yamofoso moi'wo ulohofonto kako nom'ne sikunomo Jisasimo apa'no yamofa uloho'mne'ento uhwati'mo'mentisofoho.

*Jisas kako hwaho Ngkalili sopo kako kakoe syoho emamentisofoho.*

*(Matiyu 4:12-17; Mak 1:14-15)*

<sup>14</sup> Jisas kako hwaho Ngkalili sopone'no asomo umentisoso kako Anituye Towahuno Wop+ngofe yokumpohn'nyoso hi'njohwo umentisofoho. Oso hwaho Ngkalili hopo sponjo ango so'meemne'no yo'mayo hungkuno Jisasine'no ho'n+ngkamentisofoho. <sup>15</sup> Jisas kako tajo ango we'e somo humanto Anituye hungkuno luti+hwawo'n+ngkahon+ngki hofiko oso hungkuno homo somo upa'nontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

*Ango we'e Nasalet sponjo a'amuso Jisasimne'no hohujo ikinjimo'mentohofofoho.*

*(Matiyu 13:53-58; Mak 6:1-6)*

<sup>16</sup> Jisas kako we'e sohwo humamojo ango Nasalet sopo kako engo wento oso hopo sopo humamentisofoho. Jisas kako oso ango we'e sopo asomo wento kako sikuno iyoho humayo somo Anituye tajo ango we'e somo syuwo'n+mojo somne'no humentisofoho. Oso ango homo somo a'amu humentohofa somne'no Anituye hungkuno atofa ujo'ne Jisas likofa loho'mentisofoho. <sup>17</sup> Nulohofahon+ngki hofiko oso hungkuno Anitu Aisaiyamo uyahon+ngki iyoswomo mti'mokumentisoso Jisasimo uy+mentohofofoho. Jisas kako iyoswo hiso nomanto fisaku'mentisoso kako hungkuno ole mti'mokinyoso tipema'mento,

<sup>18</sup> Anituye Towahuno sohwo kako ngkimo nihumanto ngkimo Anituye hungkuno wop+ngo a'amu yo'mayo

somme'no umofonyo iwo'n'ngkohoho somo ujo'ne  
n'hwosopo'mentisofoho.

Olo kakoe hungkuno hiloso ujo'ne n'hwatimentiso  
hwo'nyoho.

Sekwo a'amu impo'angomo into'nawotofo soku sekumo  
impo'ango somta'ni ngko is'hutofosemahm'me'no  
sekwo fohumpopmno.

Sekwo a'amu t'impinyo soku apa'no t'imo fohonimno.

A'amu yo'mayo tango u'mantesomo ngko sekwoe syoho  
nohayo semokiyo'ne lon'hwatimentiso hwo'nyoho.

<sup>19</sup> Anitu kako kakoe a'amu ne somo asomo utimayo'ne  
sikuno somme'no ujo'ne lon'hwatimentiso  
hwo'nyoho.

<sup>20</sup> Jisas ose ulonto kako iyoswo homo somo popojonto  
hwe iyoswo hiso mokosyohumawo'n'ngkiso sohumo uy-  
onto kako ampo humamentisofoho. Tajo ango we'e somjo  
a'amuso hofiko Jisasi'mo t'imo yokumpohn'nyo humuhwon-  
tohumantohofofoho.

<sup>21</sup> Oseso Jisas kako kakoe hungkuno lut'ihwayoso  
loma'mentisofoho. Ole ulimento, Oso Anituye hungkuno  
mti'mokinyo somjo seloheso sekwo nupa'n'ngkohofoso ne  
imo'nalofoho. <sup>22</sup> Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi  
yomo yontifi hofiko kakoe hungkuno wonyoangkafo  
somme'no huno pi'n'ngo syafisyontifi kakoe yofe  
ho'nomantifi hnnimentohofi, Olo huno wop'ingo loso pipi  
tipema'masoto. Kako Jousepiye hwomu hwolaho.

<sup>23</sup> Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas hofikimo ulimento,  
Ngko huno niyohoho. Sekwo olo hungkuno hohonta  
limotofo loso ngkimo wontantifeho. A'amu somo wop'ingo  
imokuhwaj'wo'n'ngkino sohwo si kiko kakwo'yohwo  
sohwo si wop'ingo hnmokinyo. Hungkuno yolohoso  
ole wontantifeho. Yo'mayo yahino wonyoangkafo kiko  
ango Koponeyam humanji imotnno so'no nakwo nto  
upa'nimalohwone hopaso kiko olo jije hwap'ingo loponjo  
a'amu hn'nimo fonalohoho. <sup>24</sup> Ose ulonto ulimento,  
Ngko hungkuno nehopi'nohino wasel'monne'no yohono.  
A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imojo sohwoe  
a'amu hwap'ingoponjoso hofiko kakoe hungkuno somo  
ito'no min'ngkawo'n'ngkiyohoho. <sup>25</sup> U, nehopi. Hohonta  
Ilaija kako hwaho Isilael humamojo sohonta ifoyo  
masiyo'njo ne'no nohumentan'ngkofi soswo hufa'u  
sihune hamno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne  
mta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho. Oso hohosohonta  
mijoho m'kun'imposo i'mofopahon'ngki apiwojo sofa  
pi'n'ngo oso hwaho Isilael sopo humamentohofofoho.

26 I oso'no Anitu kako Ilaija sohumo kako kakoe hwapingo Isilael sopo apwojo fisimo ufo'mayo'ne uhwatimentiso'maho. O'o, Anitu kako hwaho Saitoun ango Salefat oso ponjo apwojo anga'nohino simne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngki yohofoso ulohofone'ento uhwatimentisofoho.

27 U, nom'ne hungkuno mne'no fisyafisy. Hohonta Ilaisa Anitu mta'ni hungkuno lutihwa'mojo sohwo humamojo sohonta oso hwaho Isilael sopo a'amu uyo n'hu'no wonyoso pi'n'ngo engo'njo humamotofofoho. I oso'no Ilaisa kako kakoe hwapingo ponjo a'amu somo wopingo umokumentiso'maho. O'o, kako hwe anga'no hwaho Siliyanta'ango Naman sohumnohini wopingo umokumentisofoho.

28 Jisas ose ulahon'ngki a'amu oso tajo ango homo somo humohumantohofa a'amuso hungkuno hiso upo'nantifi simeho tohino umnimentisofoho. 29 Hofiko nolikafontifi Jisasimo aho kompemotawentifi ango pone engo somo Jisasimo momonyomo uyohotofano lontifi kompemotawomentohofofoho. Oso ango antime hiso hwofiki'nyo yokintahopo molinyofoho. Oso hwofiki'nyo sopo nohumantifi Jisasimo ho'nomehwasi woho'naofano lontifi ko imentohofoso 30 Jisas kako hofiko'njo ajwo'mo womentisofoho.

*Jisas kako hwe sohumo towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohumo wae yao'mentisofoho.*

*(Mak 1:21-28)*

31 Jisas kako hwaho Ngkalili ango Koponeyam ne'no umentisofoho. Osopo nohumanto kako sikuno iyoho humayo somo a'amu pi'n'ngo somo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. 32 A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nontifi yomo imentohofofoho. Hwapingoso a'amu sikuno iyoho humayo homo somo hungkuno limotofoso hofikoe huno mta'ni majofoho. O'o, nom'ne a'amu ulimotofoso ulimotofofoho. I, Jisas Anituye huno ne somta'ni hungkuno wopingo tipemanto yokumpohn'nyo so'nohini lutihwamentisofoho.

33 Oso tajo ango we'e homo somo hwe towahuno wonyo'njo fihwo nohumanto kako mango mohm'no ole ulimento, 34 Hoe, Jisas Nasaletnnta'ango sohwo, kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwosoho. 35 Ose ulahon'ngki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulimento, Mampi'nyo fosyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulahon'ngki towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwe sohumo a'amu pi'n'ngo'njo

sopo hwahopo yohotofasyonto uli'ko'manto hwe sohumo nom'ne tohino muyo'njo imentisofoho. <sup>36</sup> A'amu ose uhwonontifi yomo engo yontifi hofi'ko mjahnn+mmmentohofi, Olo hungkuno yokumpohn'nyo hiloso peho hungkuno ulahon'ngki humpehofo towahuno wonyo sohwafo. Ose hnn+mentohofofoho. <sup>37</sup> Oseso Jisas+imne'no hungkunoso ango'meemne'no ho'n+mentisofoho.

*Jisas kako Pitafe konemimo wop+ngo umokumentisofoho.  
(Mat+yu 8:14-15; Mak 1:29-31)*

<sup>38</sup> Jisas kako oso tajo ango somta'ni swaponto Saimouniye angomo humentisofoho. Saimouniye konemi siye a'apahoso tohohmtnno m+kun+mposo'njoho. Oso hiso'no hofi'ko Jisas oso a'mu simo ufo'mayo'no joho lut+ma'mentohofofoho. <sup>39</sup> Jisas kako a'musi fosyowentanjo sopo lohofawento kako a'apaho tohohmtnno hwap+ngo sohumo yoka ul+mento, Kiko mpano. Ose ulahon'ngki kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'n+mentisofoho. Moi'wo imo'n+ngkahon'ngki a'musi kako komo'no nol+kafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

*Jisas kako hwe moya'mi pi'n+ngo engo somo wop+ngo umokumentisofoho.*

*(Mat+yu 8:16-17; Mak 1:32-34)*

<sup>40</sup> Mofehi'nyo ikwo'mokahon'ngki hwe moya'mi hofi'koe a'amu mnokino'njo somo Jisasi'njo sopone'no motihu'mokumentohofofoho. Kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo aho kisasyonto kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo wop+ngo umokumentisofoho. <sup>41</sup> Jisas kako hwe moya'mi pi'n+ngo engo somta'ni towahuno wonyo wae yao'mentisofoho. Oso towahuno wonyo hiso hofi'ko joho mohm'no ole ul+mentohofi, Kiko An+ituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ul+mentohofofoho. Hofi'ko Jisas Kilais sohwo ahwomo mta'ni An+itu uhwat+mentiso hweho huno umentiso so'no Jisas hofi'kimo yoka ul+mento, Sekwo nom'ne hungkuno ul+kutoho. Ose ulahon'ngki hofi'ko mampi'nyo humamentohofofoho.

*Jisas kako ango'meemo syoho iku'mo'mentisofoho.  
(Mak 1:35-39)*

<sup>42</sup> Im+ngo ne so'nji Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto hwaho a'amu mohumunyo sopone'no ngko'nohini we'enehwo wohumamo lonto umentisofoho. I oso'no hwe moya'mi hofi'ko haf+hafe tipm'mantifi u'ma'mentohofofoho. U'mantifi yokumpohn'nyo ul+mentohofi, Kiko nakumo nonahwoti'mofohotoho. Kiko nakwo Koponeyam lopo wohument+hwano. <sup>43</sup> Ose

ulahonɨngkofi kako ulɨmento, A'amu ango'meemjo somo Anɨtu kako wopɨngo wosemokosyohumamte'no yalokunjo so'no ngko hofɨkimo hungkuno wopɨngo hiso wolɨjumo'monne'no yohono. Anɨtu kako oso syoho hiso'no nihwatimentiso hwo'nyoho. Ose ulɨmentisofoho.

<sup>44</sup> Oseso Jisas kako Anɨtuye hungkuno wopɨngoso hwaho Jutiya sopenjo tajo ango anga'no anga'nohino somo humo-lutɨhuku'mofisofoho.

## 5

*Jisas kako Saimoun Pitamo hungkuno ulɨmentiso so'no inani'ku pi'nɨngo engo ifammentisofoho.*

*(Matɨyu 4:18-24; Mak 1:16-20)*

<sup>1</sup> Sɨkuno nom'nemo Jisas kako mijo ayo Ngkenesalet \* momɨngo sopo nohumentanɨngki hwe moya'mi pi'nɨngo engoso Anɨtuye hungkuno upo'nano lontɨfi hofɨko Jisasi'njo mofonepo wohumano lontɨfi yohoto yohotofo mjaloho'nɨmopmmmentohofofoho. <sup>2</sup> Jisas kako a'amu homo somo uhwononto uhwonimentisoso yofayokino we'e hufa'u sohwa'u ifohohosasyonji nowentanɨngki hofekwosa sohwa hofɨko inani'ku ifamiyo ho'yoso mijo yojɨjwontanɨngkofi uhwonimentisofoho. <sup>3</sup> Jisas kako Saimounɨye yofayokino somo kotasonto Saimounɨmo ulɨmento, Yofayokinoso nonje we'enehwo usitofu. Ose ulonto Jisas kako a'amu somo yofayokino mijo sopo wentanjo sopo ampo humanto Anɨtuye hungkuno lutɨhwamentisofoho.

<sup>4</sup> A'amu somo lutɨhwa lohofonto Jisas kako Saimounɨmo ulɨmento, Yofayokino mijo ajwo nompone'no motayo. Osopo kɨko jɨje a'amu sohwanji inani'ku ifamiyo ho'yoso mijo ajwo nomp foho'naopmno. <sup>5</sup> Ose ulahonɨngki Saimoun ulɨmento, Hwe Engofo, olo sɨkwo'miyo lomo nakwo inani'ku ufomeeno lontani syoho yokumpohn'nyo ko yɨhwoneso wonyopi ihwonefoho. Siki iyoho lonkononasiso hwona'nyoho. I oso'no kɨko ntohino so'no ngko inani'ku ifamiyo ho'yoso woho'nao'mne yohono. <sup>6</sup> Ose ulahonɨngki hofɨko ho'nao'mentohofu hiso inani'ku pi'nɨngo engo ifammentohofoso inani'ku ifamiyo ho'yoso we'enepi wamtɨhupo'monto imentiso so'no <sup>7</sup> hofɨko nom'ne yofayokino sopenjo a'amu sohwanne'no hofɨkimo ufo'mayo'ne joho lutɨma'mentohofofoho. Hofɨko mofone lopo nopontɨfi inani'ku ifamiyo ho'yoso ho'noma'mentohofoso oso yofayokino hufa'u sohwa'umo

\* 5:1: Yofe Ngkenesaletɨyeso Mijo Ayo Ngkaliline nom'ne yofefoho.

inaniku nojaofonto yofayokino sohwa'u mijomo wemotoswamonto imentisofoho.

<sup>8</sup> Saimoun Pita kako yo'mayo i'mofapmmentiso somo uhwononto kako Jisasiye sifi'ki'nyo so'mo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo ni'hwoti'mofohoji mpano. Ngko hwe wopi'ngohwoni'maho. Wonyo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. <sup>9</sup> Hwap'ingoso kako oso inaniku ifammentohoho somo uhwononto iyoho un'ingkahon'ngki ulimentisofoho. Kako'nohin'i'maho. O'o, a'amu yofayokinopo humohumantohoho huhwanji iyoho imentohofofoho. <sup>10</sup> Sepetiye hwomu sohwa'u Jem'i's'i'nji Joun'nji siko Saimoun'nji syoho afa'no imotofo sohwa'u siko huhwa'u uhwononji iyoho imentisiyefoho. Oseso Jisas kako Saimoun'imo ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Olo inaniku ifamehino hopaso kiko hwangu hwe moya'mi ngko'nji songo ne'no humayo'ne somo utimatne hwosoho. <sup>11</sup> Ose ulahon'ngki hofi'ko yofayokino mit'mom'ngo no'mo ifohohosasyonti'fi hofi'koe ho'yango yo'mayoso uli'ko'manti'fi Jisasi'mo in'ngkamentohofofoho.

*Hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohomo Jisas wopi'ngo umokumentisofoho.*

*(Mat'yu 8:1-4; Mak 1:40-45)*

<sup>12</sup> Jisas kako ango fipo nohumanto uhwon'imentisoso hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo nohumentan'ngki uhwon'imentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasi'mo uhwononto kako Jisasiye sifi'ki'nyo'mo ipitofawento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Hwe Engofo, Kiko ngkimo wopi'ngo wan'mokumo liso'manji jije yokumpohn'nyoso hoponoho. <sup>13</sup> Ose ulahon'ngki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou wopi'ngo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopi'ngo hmomo'nyo. Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no imo'n'imentisofoho. <sup>14</sup> Oso moi'wo imo'n'ingkahon'ngki Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko jije a'apaho wopi'ngo kumokohe so'no kiko nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo angomjo syoho'njo sohomo jije a'apahoso uti'hwaho. Uti'hwahoji'no kiko oso yahino Mouses neti'hwamentisoso ose hopa fiyo. Kiko wosopayo yo'mayoso nomahoji hwe huhwo sohomo uyohojo'no kako An'tumne'no woho'nasyono. A'amu oso homo somo uhwon'ingkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopi'ngo imo'n'ngkiso so'no huno wosyofi'syantifeho. Jisas ose ulimentisofoho. <sup>15</sup> I Jisas kako ose imentiso hiso'no ango'meemo ho'n'mmentisofoho. A'amu pi'n'ngo engo oso hungkuno hiso'no upa'nonti'fi ole syafi'hu'mentohofi,



Nakwo kakoe hungkuno upo'n'ingkuhwaso'no kako nakumo wop'ingo wonamokumontonoho. Ose syaf+syontifi hofiko Jisasimo u'ma'mentohofofoho. <sup>16</sup> I oso'no Jisas kako sikuno pi'n'ingo engo somo hwaho a'amu mohumunyo sopo nowento kan'ingkwowho Anitumo jomo ul'mojofoho.

*Hwe fihwo kakoe sife aho pe'nnyo sohumo Jisas kako wop'ingo umokumentisofoho.*

*(Mat'yu 9:1-8; Mak 2:1-12)*

<sup>17</sup> Sikuno fihumo Jisas kako hwe moya'mi somo Anituye hungkuno lut'hwentan'ingki a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe hon'ingkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji hofiko huhwa humunyoponoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hwaho Ngkalili ango hopo soponta'ango sohwanji hwaho Jutiya ango hopo soponta'ango sohwanji ango Jelusalem sponjo sohwanji hofiko Jisasi'njopo u'mantifi humamentohofofoho. Anituye yokumpohn'nyo engoso a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokiyo'ne Jisasimo wo'mentisofoho. <sup>18</sup> A'amu fehohnjoso hofiko hwe fihwo sife aho pe'nnyo sohumo ijempohopo Jisasiyepono itokwapmentohofofoho. Itokwapontifi ango ne mo'mo Jisas humentanjo sopo utofosyano lontifi ko imentohofoso <sup>19</sup> hwe moya'mi pi'n'ingo engo ango huhwo sohwi nto uhulo'ofahon'ingkofi hofiko mitofomoji'mofayo'njo imentohofofoho. Oseso hofiko ango antifepo kotosantifi iku'yo fehohnjo nofentifi hwe mnokino'njo huhwo sohumo kakoe ijempoho hi'nji antifepo nta'ni ango mo'mne'no impe monje intofuyoho'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisasiye simanopo meho'nahumentohofofoho. <sup>20</sup> Jisas kako uhwon'mentisoso oso a'amu itokwapmentohofoho sohwa hofiko Jisasimo simoho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahon'ingkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohumo ul'imento, Nje a'amu sohwoosi ngko jije hon'ingkano wonyoso wae nto yakumofohono.

<sup>21</sup> Ose ulahon'ingki a'amu Jutafe hon'ingkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye hungkunomo upa'nontifi hungkuno pi'n'ingo hnn'imentohofi, Olo hwe lohwo Anitumne'no sitofu ulalokunjo lohwo sohwo t'hwolo. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi a'amufe hon'ingkano wonyo wae yimof'neso hopo'maho. O'o, Anitu kako'nohino hoponoho. <sup>22</sup> Ose hnnontan'ingkofi Jisas kako hofikoe huno somjo hungkuno so'no huno uyahon'ingki ul'imento, Ngko Anitumne'no sitofu ulalokwe somne'no sekwo huno peho'no syof+sikomo'nalokwofo. <sup>23-24</sup> Anitu kako ngkimo

a'amumo ufo'mayo'ne nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe honingkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jije honingkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simeho mo'mo muhwonifitne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utihwa'nyopo setihwahm'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ulimento, Kiko nolikafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano. <sup>25</sup> Jisas ose ulahoningki a'amu timo uhwontohumentaningkofi oso hwe huhwo sohwo kako komo'no nolikafonto kakoe ijempohoso nomanto kakoe angopo'no nowento kako Anituye yofe engoso ho'noma'mentisofoho. <sup>26</sup> Oso angopo sponjo a'amuso hofiko uhwonontifi hi umo'n'ngkahoningki hofikoe simeho mo'mo yomo yomo u'mahoningki hofiko Anituye yofe engoso ho'noma'mentohofofoho. Ole limentohofi, Olo wonyoangkafo uhwon'ngkuhwone loso yahino nihu'no wonyoangkafofoho. Ose mjalimentohofofoho.

*Jisas kako Lifaimo kakimo in'ngkayo'ne johu ulimentisofoho.*

*(Mat'yu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

<sup>27</sup> Tifi sohonta Jisas kako hano emoyonto uhwonimentisoso hwe fihwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe yofe Lifaiyo sohwo nohumentaningki uhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. <sup>28</sup> Ose ulahoningki Lifaiyo nolikafonto kakoe yo'mayoso uliko'manto Jisasimo tifi in'ngkamentisoso kakoe inomokomoyo imo'n'imentisofoho.

<sup>29</sup> Lifai kako Jisasime'no kakoe angomo wopayo iloho engo imentisofoho. Oso wosopayo engo hiso'no a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu nom'ne sohwanji Jisas kakoe inomokomoyo huhwanji oso hopo sopo nohumantifi wopayo nimentohofofoho. <sup>30</sup> A'amu Falisi sohwanji nom'ne a'amu Falisi huhwa honingkano hungkuno lutihwayo syoho imotofo sohwanji hofiko nohumantifi a'amu wopayo nontan'ngkoko sohwo uhwonontifi Jisasime'no inomokomoyo sohwo ulimentohofi, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho fehohnjo siki mayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'nji wopayoso peho'no nalokwofo. <sup>31</sup> Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnehofoho. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini

u'mantifeho. <sup>32</sup> Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkanu wopingo'njo hwona'nyoho liwo'n'ngkohoho somne'no johu ujo'ne lutimayo'ne pmmentohe hwonimaho. O'o, ngko a'amu honingkanu wonyo'njosu hofikoe wonyo somne'no hohuju ikinjafikuji ngkimo nningkape-e'ne johu ujo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

*Hohontaju yahinu wopaju manyu humaju so'no Jisas kakue yahinu songu somne'no luti hwamentisofoho.*

*(Matiyu 9:14-15; Mak 2:21-22)*

<sup>33</sup> Ose ulimentisoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Jouniye inomokomoyu sohwa hofiko sikunu fehohnju somu hofiko Mpohumu jomu'nohini uliwo'nontifi wosopaju hopi'nonohinosu maniwu'n'ngkiyohofihwafoho. I a'amu Falisi sohwafe honingkanomu iningkawowo'n'ngkohoho huhwanji osu yahinosu iwo'n'ngkohofihwafoho. I osu'no jije inomokomoyu sohwa hofiko wosopaju so'nji miju so'nji nonje nonje'nohino niwo'n'ngkohofofoho. <sup>34</sup> Ose ulahoningkofi Jisas kakine'no olo pahnnimo hungkunu losu ulimento, Hwe fihwu kako ape masu sohonta kako kakoe a'amu'nji nohumantifi hofiko kakine'no simonyu iyu so'no wosopaju manyu'nju iwo'n'ngkohofotahu. O'o, awonoho. Hofiko kakine'no simonyu engu yontifi wopaju engu niwo'n'ngkohofofoho. <sup>35</sup> I osesu hwangu sohonta osu hwe ape masu huhwu sohumu a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikuju'no kakoe a'amu hisu kako ane humafikujosu simihu tangu'nju humafikuji wosopaju manyu'nju uyantifeho.

<sup>36</sup> Ose ulontu Jisas kako kakoe yahinu songu somne'no pahnnimo hungkunu hufa'u ole ulimento, Hwe fihwu kako manjimofu tontamu imu'nnyu somu wopingu wantimokumu lihwosi kako hwapife yokumpohn'nyu songu somta'ni tifonehwo sisimpewosi lojwoma lohofihwosi manjimofu tontamu somu lojwohofojasyososu wopingu umu'nimontolahu. O'o, osu hwapife songosu manjimofu yofoho somu wohofojahumu lihwosi sisimpemasu somta'ni wonyo umu'nimontonoho. Manjimofu tontamu huhwu sohumu lojwohofojasyosu hi'nji apa'no wonyo wasisimpu'nimontonoho.

<sup>37</sup> Ose ulontu Jisas pahnnimo hungkunu tiffinjusu ole ulimento, A'amu fihwu kako miju ilohu uyimu lihwosi te fisiyu woma'montolahu. O'o, awonoho. Kako te fisiyu mahwosi miju ihm'mofihwosi ilohu yososu miju wahumpu'montonoho. Te fisiyosu nihu'nahone wonyo umu'nimontonoho. <sup>38</sup> U, hwe huhwu sohwo kako te songosu mahwosi miju ihm'mofihwosi ilohu

yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho. <sup>39</sup> A'amu fehohnjo hofi'ko hohontajo yahino so'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofi'ko yahino songoso nakwolaho lontifi hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hohontajo yahino wopayo manyo humayo iwo'n'ngkohofoso hofi'ko nje yahino songo losetihwalokwe somne'no nakwolaho wolantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

## 6

*Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.*  
(Matiyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

<sup>1</sup> Sikuno iyoho humayo fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofi'ko syohopo hano humemoyohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa mijoho uyahon'ngki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo laofontifi neso nimentohofofoho. <sup>2</sup> Ose yahon'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa uhwonontifi ulimentohofi, Nakwoe hon'ngkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo olo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi n'ngkohofoto. <sup>3</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mti'mokumentohofoso atofoma jomajo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofoso sohonta'ne'no selohon'ngkono. <sup>4</sup> Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo honahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wosopayo hiso a'amu siki'ngo somne'maho. O'o, a'amu Anituye tajo ango syohon'ngo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nononto kakoe a'amu sohwanonuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofoma jomajo'ngo imentohofoso so'no sekwo nje inomokomoyo sohwanon oso hungkuno hiso ulohon'ngkohofotaha. <sup>5</sup> Jisas ose ulohonononto ole ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwanon ngko sikuno iyoho humayo'neso hwap'ngo hwanonyoho. Ose ulimentisofoho.

*Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wop'ngo umokumentisofoho.*

(Matiyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

<sup>6</sup> Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako Anituye tajo ango we'e sohomo noswonto hwe moya'mi somo Anituye hungkuno ulimentisofoho. Osopo nohumentan'ngki hwe fihwo aho angahohnjoso songo songo miyo

poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho. <sup>7</sup> A'amu fehohnjo a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofi+ko no-humant+fi Jisas+mo hungkuno ito'no muhwajiyo ango somo ipemotowane'ent+fi ole syaf+hu'mentohofi, Jisas kako s+ikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wop+ngo umokumontol+keno. Ose syaf+syont+fi Jisas+mo uhwontohumamentohofofoho. <sup>8</sup> Jisas hofi+ko huno so'mjo yahino so'no huno uyahon+ngki hwe aho wonyo'njo sohomo ul+mento, K+iko nol+kafohoji olo ajwo lopo filohoho. Ose ulahon+ngki kako nol+kafonto ajwopo loho'mentisofoho. <sup>9</sup> Oseso Jisas kako a'amu huhwo sohwo ul+mento, Ngko sekumo waselohon+monne'no yohono. Oso hon+ngkano hungkuno Mouses neyakwosamo uy+mentisoso s+ikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo s+ikuno lomo yahino wop+ngo uyantantaho. Wonyo uyan-tantaho. I nom'ne a'amu somo wop+ngo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. <sup>10</sup> Ose ulonto a'amu'njo so'mo t+imo fe'n+hwononto hwe aho wonyo'njo sohomo ul+mento, J+ije ahoso s+hwaho fis+pofho. Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe aho s+hwaho s+peehon+ngki wop+ngo umo'n+mentisofoho. <sup>11</sup> A'amu huhwo sohwa ose uhwonont+fi s+mano hntotohino umn+ngkahon+ngki hofi+ko ole hnn+mentohofi, Nakwo Jisas+mo pipi ulohofanehwono. Ose hnn+mentohofofoho.

*Jisas kako kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo ul+mento umokantantaho.*

*(Mat+yu 10:1-4; Mak 3:13-19)*

<sup>12</sup> Oso hohosohonta Jisas kako Mpohumo jomo ul+mo lonto kako hwof+ki'nyo we'e sopone'no s+mentisofoho. Osopo nohumanto An+itune'no jomo ne'no ulontan+ngki iyoho longkon+mentisofoho. <sup>13</sup> Mofehi'nyo s+mofopahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no joho ulonto oso hwa mta'ni kako hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo uhwsopo'mentiso sohwo kako yofe mul+mentisoso apousel+yoho mul+mentisofoho. Oso yofe apousel+so hungkuno hwap+ngoso olenoho. An+ituye hungkuno liku'mofo syoho'njo hwafoho.

<sup>14</sup> Hwe fihwo uhwsopo'mentisoso Saimoun+yoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisas kako nom'ne yofe Pitafoho mul+mentisofoho. Nom'nihwo Ent+lu Saimoun Pitafe kon+ngkwa'we hweho. Nom'nihwa'u Jem+s+nji Joun'njoho. Nom'nihwa'u Filip+nji Mpatoulom+yu'njoho. <sup>15</sup> Nom'nihwa'u Mat+yu'nji Toumas+njoho. Nom'nihwo

Jemis Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwo Saimouniyoho. Kakoe yofe nom'neso Seloutiyoho. <sup>16</sup> Nom'nihwo Jutas Jemis+ye hwomu hweho. Nom'nihwo Jutas Isikaliyoutiyoho. Kako Jisasimne'no kakoe mango sohwo tokoyo'ofo imentisofoho.

*Jisas kako hwe moya'mi pi'ningo engo somo ufo'ma'mentisofoho.*

*(Matiyu 4:23-25)*

<sup>17</sup> Oseso Jisas kako hwofiki'nyopo nta'ni kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi hintafo somo u'mofawentifi osopo inomokomoyo pi'ningo engo sohwanji loho'mentohofofoho. Oso hopo sopo nom'ne hwe moya'mi pi'ningo engoso hwaho Jutiyanta'ango so'nji ango Jelusalem so'nji oso ango hufa'u mit+momingo sponjo molinyo sohwa'u Taiya'nji Saitoun'njonta'ango uhu'mokontifi humamentohofofoho. <sup>18</sup> A'amu hiso nakwo Jisas+ye hungkuno upo'n'ingkuhwasi a'amu mnokino'njo hn'nimo wopingo wonamokono lontifi uhu'mokumentohofofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo'njo so'nji Jisasimo u'mahon+ngkofi kako wopingo umokumentisofoho. <sup>19</sup> Oseso hwe moya'mi hopi'nono hofiko Jisasimo aho wokisyusyano lontifi imentohofofoho. Hwapingoso hofiko Jisasimo aho kisusyahon+ngkofi yokumpohn'nyo Jisas mta'ni hofikimo umentisoso hofikoe a'apahoso wopingo imo'nimentohofofoho.

*Jisas kako a'amu simonyo iyo'njo humotaho jo'njo somne'no hungkuno uyimentisofoho.*

*(Matiyu 5:1-12)*

<sup>20</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwo uhwononto ole ulimeto, Sekwo Anitune'no huno engo maseyo'njo soku sekwo Anitumne'no huno wopingo wotipemano lifijo'manji sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Anitu sekumo semokosyohumayo hweho.

<sup>21</sup> Sekwo wopayo mijoho pe'nyo soku wopayo'no hi semo'nyo hopaso sekwo Anituye honingkano wopingo mne'no hi semo'noso'manji Anitu kakoe hungkuno sekwoe simehomo wopayo simeho hopaso wosehnnimontonoho. Oseso sekwoe simeho wopingo wasemo'nono.

Sekwo a'amu olohonta humotaho lalokwofo soku sekwo simonyo fiymno. Hwangku sekwo tikafo wojantifeho.

<sup>22-23</sup> Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimne'no nningkopalokwofo so'no a'amu nom'neso sehoningkuji hofiko sekune'no simeho ni'hu'no wonyo umo'nimontonoho. Oso'no hofiko sekumne'no hohujo

ikinjasemofi:kuj*i* sitof*o* woselantifeho. Hofi:k*o* sekune'no hungkuno ni:hu'no wonyo selikuj*o*'no sekwoe yofeso wop*+*wahu'montonoho. Yo'mayoso ose selohofikuj*o*'no sekwo simonyo fiyimno. Hwapingoso sekwo upa'nimno. Sekwo nje yofe somne'no yo'mayo tango olo se'mante so'no sekwoe ho'yango engo yo'mayoso ahwomomo weho. Oso a'amu sekumo wonyo selohofalokwofo hofikoe ajuyohwosa huhwa hohonta a'amumo Anitu kakoe hungkuno uyahonngki limotof*o* sohwa huhwamo wonyo uloho'motofihwafoho.

<sup>24</sup> I oso'no sekwo a'amu hamniyoho ho'yango yo'mayoso engo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo soku Anitu tohino nejaponoho likuj*i* sekwo iyoho wasenono. Sekwoe simeho wopingo semokiyo'ne yo'mayoso olo hwaho lopo nto mo'malof*o* kuyoho.

<sup>25</sup> Sekwo a'amu olohonta wosopayo engo nonontifi simeho nohnnalokwofo soku sekwo Anitumne'no iningo nayonoho likuj*i* iyoho wasenono. Hwangku sekwo mijoho engo nope'nifitne kuyoho.

Sekwo a'amu olohonta tikafo jalokwofo soku hwangku nakwo humotaho engo lihwasi timijo engo neswaponoho likuj*i* sekwo iyoho wasenono. <sup>26</sup> Sekwo a'amu soku a'amu nom'ne pi'ningoso hofiko sekwoe yofe ho'nosemawo'n<sup>+</sup>ngkohof*o* so'manji Anitu nakwoe yofe moho'nonemanoho likuj*i* sekwo iyoho wasenono. Hohonta oso a'amu huhwo sohwafe ajuyohwosa huhwa a'amu Anituye hungkuno hwasyo limotof*o* sohwafe yofe hi ho'noma'motofofoho.

*Jisas kako ole ulimentisofoho. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono.*

*(Matiyu 5:38-48)*

<sup>27</sup> Sekwo nje hungkunomo haloho pewo'n<sup>+</sup>ngkohof*o* soku sekwo upa'nimno. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. A'amu sekumo simeho wonyo sejap*+*won<sup>+</sup>ngkohof*o* somo sekwo hofikimo wopingo'nohini ulohopmno. <sup>28</sup> A'amu fehohnjoso hofiko sekumo wonyo wosemokano lontifi sifajo selikuj*o*'no sekwo oso a'amu homo somo Anitu kako wopingo ulohof*o*'ne jomo ulimno. A'amu sitof*o* selikuj*o*'no sekwo a'amu homo somne'no Anitu ufo'mayo'ne jomo ulimno. <sup>29</sup> A'amu fihwo jije manjihohopo kuposihwoso'no jije manjihoho fehohnta'ni utihwaho osopo wakuposono. Hwe fihwo kako jije manji'mof*o* so'no hi umo'n<sup>+</sup>ngkuhwoso'no kumahwoso'no kiko yoka ulohotoho. O'o, jije hwapife hi'nji uyo. <sup>30</sup> U, hwe fihwo kako yo'mayo so'no jomo kilihwoso'no kiko

yano'nohino uyo. U, hwe fihwo kako jije yo'mayoso wae yakumofihwoso'no kiko apa'no aku kijape-e'ne hungkuno ulohotoho. <sup>31</sup> Sekwo yo'mayo yahino a'amu sekumo woselohofantife'no yalokwofo hopaso sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno.

<sup>32</sup> A'amu sekumne'no umo'n'wo'n'ngkohoho osomnohini sekwo hofikine'no semo'n'ngkuwo so'no Anitu kako peho wop'ngo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo hi oso hopa y'wo'n'ngkohofofoho. <sup>33</sup> A'amu sekumo wop'ngo selohof'wo'n'ngkohoho osomnohini sekwo wop'ngo ulohof'kujimanji oso hiso'no Anitu kako peho wop'ngo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa y'wo'n'ngkohofofoho. <sup>34</sup> Sekwo sekwoe yo'mayo so'no hwangu aku nejap'fitne'ent'fi uy'wo'n'ngkohofomanji Anitu kako peho wop'ngo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa y'wo'n'ngkohofofoho.

<sup>35</sup> O'o, sekwo olo yahino loso fiy'mno. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. Hofikimo wop'ngo ulohopmno. A'amu sekumo yo'mayo so'no jomo selikujono nakumo aku wonejapife sekwo huno nosyafisyikutoho. Sekwo oso yahino somo in'ngkafijomanji Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sejap'hwosi sekwo Anitu Yokintahopo Humaso sohwoe Mehomi Ne umo'nantifeho. Hwap'ngoso Anitu kako a'amu kakine'no isamoyoka mujo'njo so'nji a'amu hon'ngkano nihu'no wonyo'njo so'njimo wop'ngo ulohof'wo'n'ngkiso hweho. <sup>36</sup> Sen'ngkwowho Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso hopaso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho waselofono.

*Nom'ne a'amu somne'no yano ilof'ne hungkunofoho.*

*(Mat'yu 7:1-5)*

<sup>37</sup> Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilof'kujimanji wonyofoho nul'kutoho. Ose ifijomanji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no tohino uyikutoho. Ose ifijomanji Anitu huhwo sekwoe yahino somne'no tohino mosejaponehoho. A'amu sekumo wonyo selohopijosofe wonyoso sekwo wae feeopmno. Oso wonyo hiso'no apa'no huno nosyafisyikutoho. Ose ifijomanji Anitu huhwo sekwoe wonyoso wae yasemof'hwosi oso hiso'no kako apa'no huno mosyafisyonehoho. <sup>38</sup> Sekwo yo'mayoso



a'amumo uyikujono Anitu huhwo kako sekumo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo a'amu nom'nemo yo'mayoso uyikujono Anitu kako sekumo yo'mayoso sejapososo mangonepo ihwosi nohu'mepiwesyahoningkuhwosi kipo kipo lohofihwosi wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uyiwon'ningkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

<sup>39</sup> Jisas kako pahnnimo hungkuno'nji ulimentisoso ole ulimento, A'amu timpi'nyo sohwo kako nom'ne a'amu timpi'nyo sohomo honingkano utihwamtolaho. Awonoho. Siko huhwa'u pi'nimomo woho'nimofanjiyoho. <sup>40</sup> Hwomu sikule syoho iwon'ngkiso sohwo kako a'amu kakimo lutihwawon'ngkiso sohomo uyakolo'montolaho. Awonoho. I oso'no kako syoho yokumpohn'nyo engo ihwosi hwangu kako syoho lutihwayo pa'nyo umon'ntontonoho.

<sup>41</sup> Kiko jije hningkwa'wehwoe timomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I, jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojo so'no manohonyo'njo sohwo <sup>42</sup> kiko jije hningkwa'wehmo ole peho'ne ulalokuno. Nngkwahwo jije timomjo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mo. Ose peho'no ulalokuno. Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko timo ito'no uhwon'ngkohoji hwangu jije hningkwa'wehwoe timomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

*Iyo wonyo sohwo kako ipisayo wonyoso unto'nimontonoho.*

*(Matiyu 7:17-20; 12:33-35)*

<sup>43</sup> Iyo wopingoso ipisayo wonyoso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso iyo wonyoso ipisayo wopingo minto'nonehoho. <sup>44</sup> Nakwo iyomjo ipisayo somo uhwon'ngkuhwasi nakwo huno wonayono. Iyo wopingotaho, iyo wonyotaho. Huno ose wonayono. Nakwo hiyaso somta'ni ikwonjayo momjonanehwono. I nakwo wampeso iyo hiyae somta'ni momjonanehwono. <sup>45</sup> Hwe wopingo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wopingo'njo hweho. Oseso kako yahino wopingo'nohini wotipema'monte hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wonyo'njo hweho. Oseso kako yahino wonyo'nohini wotipema'monte hweho. Yo'mayo huno simeho mo'mo engo yamo'nnyoso mango mta'ni l'won'ngkohoho.

*Ango mojo'ne yahino hufa'uyoho.*

*(Matiyu 7:24-27)*

46 I, sekwo ngkimo Hwe Engofo, Hwe Engofo, peho'ne nt'iwo'n'ingkohofu. Sekwo Hwe Engofo ko ntontifeso sekwo nje hungkunomo tifi monn'ing kayo'njo kuyoho. 47 A'amu ngkimo n'i'manto nje hungkunomo haloho pento tifi nn'ing kawo'n'ing kiso sohwo kako olo pahnn'imo hungkuno loso pa'nyoso wolosetihwamne'no yohono. 48 Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu fihwo ango wop'ingo wamolimo loso sohwo pa'nyo hweho. Kako hwosa'imo mno kengomo'mo ijihwosi hwosaho nihu'no yokumpohn'nyo wawontimontonoho. Osopo ango yokumpohn'nyo molososo ango huhwo sohwo wonyo mmo'nonehoho. O'o, ifofo engo ihwosi oso ango huhwo sohwo mojhohafonehoho. Hwap'ingoso kakwo'yohwo sohwo hwosaho yokumpohn'nyo molinyofoho.

49 I oso'no a'amu fihwo kako nje hungkunomo ko nupa'n'ingkuhwosi ngkimo monn'ing kape'njo sohwo kako a'amu ango siki molahinyo pa'nyo hweho. Kako ango hwosaho ne mo'mo mawonjiyo'njo yososo iyo po'n'ifo'nohini hwaho tojwaponohini wawontimontonoho. Oso hopo sopo ango molihwoso'no ifofo engo ihwosi oso ango moloso hiso wojoha'montonoho.

## 7

*A'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo sohomo Jisas wop'ingo u'mokumentisofoho.*

*(Mat'iyu 8:5-13)*

<sup>1</sup> Jisas kako oso hungkuno hiso hwe moya'mi somo moi'wo ulonto kako ango Koponeyamne'no umentisofoho. <sup>2</sup> Hwe fihwo kako a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo kakoe syoho ulohofiyo fihwo kako mnokino engo tipemanto poyo mofonepo wope'n'imonto imentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo sohume'no simeho uyimojo hweho. <sup>3</sup> Kako Jisas mofonepo humaho upa'nonto kako Jutafe hwe engo fehohnjo sohwo Jisas a'amu mnokino'njo sohwo wop'ingo umokiyo'no utimayo'ne lihwatimentisofoho. <sup>4</sup> Lihwojahon'ingki hofiko Jisasimo u'mantifi hungkuno yokumpohn'nyo akwe'no ulimentohofi, Olo hwe wop'ingo'nohini lohwo kako hon'ing kano ito'nohino iwo'n'ing kiso hweho. Oseso kiko kakimo ufo'maho. <sup>5</sup> Kako a'amu Loum ko huhwo kako nakwo a'amu Juta sohwo na'nimne'no hitoho ulof'iwon'ing kiso hweho. Kako nakune'no An'tuye tajo ango we'eso molimentisofoho. <sup>6</sup> Ose ulahon'ing kofi Jisas hofiko'nji umentohofofoho. Kako ango'njo tifonepo imofowahon'ingki hwe yofe engo'njo

sohwo kako kakoe a'amu nom'ne sohwamo Jisasiyepono lihwat+mentisofoho. Hofiko Jisasi+mo u'mantifi hwe huhwo sohwoe hungkuno motapontifi ulimentohofi, Nje ango ne sopo ni'mayo so'no syoho engo ihnoho. Hwe Engofo, kiko nje angomo ko swapihneso ngko hwe wopingo hwo'nnye angom'maho. <sup>7</sup> Oso'no ngko kikiyepono ko pmneso ngko hwe wopingo hwoni'maho. I oso'no kiko osopo nohumahoji hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntohofiyo sohwo wopingo umonimontonoho. <sup>8</sup> Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwamo enjwa'mo humale so'no ngko hofikoe hungkunomo tifi ito'no iningkawo'ningkohe hwo'nyoho. U, hofiko ngko huhwo'nimo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano ulime'no kako wantonoho. U, nom'ne sohumo Oyomo ulime'no kako wapmmontonoho. U ngko nje syoho ntohofiyo fihumo, Olo syoho fiyo ulime'no kako syoho uyimontonoho. Oseso kiko hungkuno'nohini ulohojo'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiyo sohwo wopingo umonimontonoho. Ose ulimentohofofoho.

<sup>9</sup> Jisas kako oso hungkuno hofiko motapmmmentohofoho homo somo upa'nonto kako yomo yonto kako oso hwe engo huhwo sohumne'no huno pi'ningo engo syafihu'mentisofoho. Oso hwe moya'mi pi'ningo engo kakimo iningkamentohofoho somne'no Jisas kako ikinjamo lohofonto pisopisaho lonto ulimento, Ngko oso hwe engo huhwo sohumne'no hungkuno waselimonne'no yohono. Ngko a'amu Isilael sofe simeho hi'ntnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. <sup>10</sup> Ose ulahonngki oso a'amu hwe yofe engo'njo sohwo luhwat+mentiso sohwa hofiko hofikoe ango pone'no asomo nowentifi uhwonimentohofoso syoho ulohofiyo sohwo kako wopingo nohumentanngki uhwonimentohofofoho.

*Apiwojo ango Nainnta'ango siye hwomu poyo pe'nimentiso sohumo Jisas kako apa'no songo ulika'mentisofoho.*

<sup>11</sup> Sikuno fehohnjo memjaofahonngki Jisas kako ango Nain sopeno'no umentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwanji nom'ne hwe moya'mi pi'ningo engo hi'nji umentohofofoho. <sup>12</sup> Oso ango hopo sopenjo kuso engo somo imofawentifi uhwonimentohofoso a'amu sohwa hofiko a'amu poyo pe'nnyo sohwo itokwapmmmentohofofoho. Poyo pe'nnyo sohwoe kona'wohisi kako oso hwomu huhwo sohumnohini ma'mentisofoho. Kakoe hwehwo sohwo hohonta poyo pe'nimentisosiyo. Oso ango hopo sopenjo hwe

moya'mi pi'n'ingo engoso a'musi'nji nopontan'ngkofi Jisas uhwon'mentisofoho. <sup>13</sup> Jisas uhwononto a'mu simne'no hitoho engo ulofahon'ngki a'mu simo ul'imento, K'iko humotaho lohotoho. <sup>14</sup> Ose ulonto mofonepo lohofawento a'amu poyo pe'nnyo sohwoe ijempoho sopo aho kisesyahon'ngki a'amu itokwapmmentohoho sohwa loho'mentohohofoho. Jisas ul'imento, Olo hwomo lohwosi, ngko wakil'monne'no yohono. Fil'kaho. <sup>15</sup> Ose ulahon'ngki oso hwomu huhwo sohwo songo l'ikafonto hungkuno l'imentisofoho. Oseso Jisas kako kona'wohimo uy'mentisofoho.

<sup>16</sup> Ose uhwonont'ifi hwe moya'mi hopi'nono iyoho yont'ifi hof'iko An'ituye yofe ho'noma'mentohohofoho. Ole ul'imentohofi, Hwe Engo lohumo An'itu hungkuno uyahon'ngki najo'ne sohwo nto ifawotoho. An'itu kakoe a'amu ne somo ufo'mayo'ne nto ifawotoho. <sup>17</sup> Oso Jisas imentiso so'no hwaho Jutiya oso'mo ho'nom'iwento hwaho ang'o'meemo ho'n'imentisofoho.

*Joun Jisas'imne'no hungkuno luhwat'mentisofoho.  
(Mat'iyu 11:2-19)*

<sup>18</sup> Yo'mayo hungkuno Jisas'imne'no ho'n'ngkiso so'no Joun'ye inomokomoyo sohwa upa'nont'ifi Joun'imo ul'imentohohofoho. <sup>19</sup> Joun kako upa'nonto kakoe inomokomoyo hufa'u hwa'umo Jisas'yepono hungkuno l'ihwat'mentisofoho. Hungkunoso olenoho. Hwe t'ifi wapmmontonoho ho'n'imentiso sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. <sup>20</sup> Ose l'ihwojahon'ngki siko Jisas'imo u'manji ul'imentisiyo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kikimo ole kilahon'ngkohoho. K'iko hwe t'ifi wapmmontonoho l'imentohe sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. Joun'ye hungkuno ose ulohon'mentisiyefoho.

<sup>21</sup> Oso hohosohonta Jisas kako hwe moya'mi mnokino kengo kengo'njo somo wop'ingo umokumentisofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. A'amu t'imp'inyoso apa'no t'imo hon'imentohohofoho. <sup>22</sup> Jisas kako Joun'ye inomokomoyo sohwa'umo ole ul'imento, Siko nuhusisi yo'mayo nuhwonalokusiyo so'nji yo'mayo upo'nalokusiyo so'ntnne'no Joun'imo ulohunyo. A'amu t'imp'inyoso t'imo apa'no honalokwofo. A'amu s'ife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo n'ihu'no wonyo'njoso (*lep'ila*) hof'ikoe a'apahoso wop'ingo imo'n'ngkohoho. A'amu haloho p'iku'nnyoso apa'no ito'no upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nnyoso apa'no

songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno wopingoso upo'nalokwofo. <sup>23</sup> A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolikeno, Anituye hwolikeno, huno ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko simonyo uyife. Siko nuhusisi oso hungkuno hiso Jounimo ulinyo.

<sup>24</sup> Ose ulahoningki oso hwe Joun lihwatimentiso sohwa'u nto wahoningki Jisas kako hwe moya'mi somo Jounimne'no hungkuno ulimentisofoho. Ole ulimento, Hohonta sekwo oso hwaho a'amu mohumunyo sopo umentohofoto sohonta pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'ningo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohomo uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, ose'maho.

<sup>25</sup> Pehohumo uhwonano lontifi umentohofoto. Hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangkafo hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, a'amu hwapife yo'mayo wokoso'njo wonyoangkafo sohwa hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe angomo humawo'ningkohofofoho. <sup>26</sup> I, oso'no sekwo pehohumo uhwonano lontifi, umentohofoto. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki hungkuno najo sohomo uhwonano lontifi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'nimno. Oso hwe sekwo uhwonimentohofoto sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahoningki nalivo'ningkohofoto somo yakolo'nnyo hweho. <sup>27</sup> Oso hwe huhwo sohumne'no Anituye hungkuno kakoe hwomumo ole nalohi,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolihwatimonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako jije honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. <sup>28</sup> Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi hopi'nono olo hwaho lopo humalofoso hofiko Jounimo muyakolopitnnehofoto. I, oso'no a'amu yofe engo ane sohwo Anitumo enjwa'mo humaso sohomo Joun kako osohomo muyakolofonefoho. Jisas ose ulimentisofoho.

<sup>29</sup> Hwe moya'mi pi'ningo so'nji a'amu hamniyohomayo syoho'njo sohwanji hofiko Jouniye hungkunomo upa'nontifi hnnimentohofi, Anituye yahino nto'nohino somo uningkowano lahoningkofi Joun hofikimo mijo kiyoma'mentisofoho. <sup>30</sup> I oso'no a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofoto sohwanji hofiko Jouniye mijo kiyomayo so'no nakwolaho limentohofoto so'no hofiko oso honingkano wopingo Anitu utihwamentiso somne'no hohujo ikinjao'mentohofofoho.

<sup>31</sup> Oso a'amu huhwo sohwanne'no Jisas ole ulimonto, Oso a'amu olohonta humalofo sohwa peho pa'nyo hwasimo waselimonto. A'amu peho hwalo. <sup>32</sup> Hofiko olo pa'nyo hwafoho. Mehomiso hofiko angopo humantifi nom'ne mehomi somne'no joho ole limofiwon'ningkohoho pa'nyo hwafoho.

Nakwo hmpehpe yoka simonyo'ne kulimokahon'ngkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosofe lahon'ngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

<sup>33</sup> Ihwoni. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako i'mofaponto wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji manyo humohumantiso hweho. Osohumo sekwo uhwonontifi limentohofi, Towahuno wonyo ehunnamo'nnyo hweho. <sup>34</sup> I, ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni i'mofaponji ngko ahu'mo wosopayo'nji ipisae mijo pompenjiyo so'nji n'wo'n'ngkohe so'no sekwo ngkine'no ole lalokwofo. Uhwon'mno. Hwe wopayo pi'n'ingo engo nyo'njo hweho. Ipisae mijo pomenjiyo pi'n'ingo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Oso ngkine'no l'wo'n'ngkohofihwasoho. <sup>35</sup> I oso'no hwe moya'mi hofiko Anituye huno engo mawo'n'ngkohofoso hofikoe hon'ngkano wop'ngo somo hofikoe ito'no humayo somo a'amu uhwon'ngkuji ne'njofoho wolantifeho.

*A'mu hon'ngkano wonyo'njosi kako Jisasiye sifemo hwone mijo ehuloho'mentisofoho.*

<sup>36</sup> Falisi fihwo kako ngko'nji wosopayo wonaho lonto Jisasimo joho ulimentisofoho. Jisas kako oso Falisi sohwoe angomo noswonto wosopayo nyo'ne humohumantisofoho. <sup>37</sup> Oso hopo sopo a'mu hon'ngkano wonyo'njosi humunyoponoho. Kako Jisas Falisiye angomo wosopayo nalofoho upa'nonto kako ahwonte hofiyo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso nomanto Falisi huhwo sohwoe angomo humentisofoho. <sup>38</sup> Kako noswonto Jisasiye hohujo hnta'ni sifepo hwomtame ehumanto humotaho sulimentisofoho. Kakoe timijoso Jisasiye sifepo lo'n'ngkahon'ngki kako kakoe mijiyo'nji Jisasiye sifemjo yoko'nyoso sosayo usipo'mentisofoho. Ose yonto a'musi kako Jisasiye sifemo hinjoho hu'nonto hwone mijo akino wop'ngo'njoso ehuloho'mentisofoho.

<sup>39</sup> Oseso oso Falisi Jisasimne'no waponi limentiso sohwo oso hisimo uhwononto Jisasimne'no huno ole syafihu'mento, Olo hwe lohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalimojo ne hwo'manji kako oso a'mu siye

yahinosa huno uyihwonesohilo. Oso a'musi nihu'no wonyiyoho. Oseso ngko huno niyohoho. Kakimo Anitu hungkuno uyahonngki nalimojo ne hwo'maho. <sup>40</sup> Oso hwe huhwo sohwoe hunomjo Jisas kako huno uyahonngki ulimento, Saimoun, ngko kikine'no hungkuno wakilmonne'no yohono. Ose ulahonngki Saimoun ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Nohonjo. Ose ulahonngki <sup>41</sup> Jisas ulimento, Hwe fihwo hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hwe hufa'u hwa'umo hamniyoho aku mayo'ne nokiso uyimentisofoho. Hwe fihumo kako *faif hantilet* (500) kina uyonto nom'nehumo *fifiti* (50) kina uyimentisofoho. <sup>42</sup> Oso hwe hufa'u huhwo sohwa'u siko aku uyoso hopo'maho. Oseso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hamniyoho hiso aku mayoso'no sikoe syohofoho lonto siko'ne nihu'nahonefoho, ulimentisofoho. Ose ulimentiso so'no oso hwe hufa'uyo huhwo sohwa'u siko oso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohumne'no simeho umo'nyo engoso tihwolo. <sup>43</sup> Ose ulohonngkahonngki Saimoun ulimento, Ngko huno ole syofisyalokweno. Oso hwe *faif hantilet* (500) kina ma'mentiso sohwo kako hwe sohumne'no simeho umo'nyoso engo umo'nimentisofoho. I oso hwe *fifiti* (50) kina'nohini ma'mentiso sohwo kako simeho we'e'nohoni uyimentisofoho. Ose ulahonngki Jisas ulimento, Jije huno nehopi kiyohoho.

<sup>44</sup> Ose ulonto kako a'mu simne'no ikinjamo lohofonto Saimounimo ulimento, Kiko olo a'mu losimo uhwonyo. Ngko jije angomo swapohe sohonta kiko nje sifemo mijo yatiku'nyo'neso montapefoho. I oso'no olo a'mu losi kako kakoe timijo'nji nje sifemo nyotijwantofoho. Kakoe mijyo'nji sosayo nisipeentofoho. <sup>45</sup> Ngko noswopahonngko kiko ngkimo hinjoho manihu'nyofoho. I ngko kahopi swapohe sohonta olo a'mu losi kako nje sifemo hinjoho ne'nohini nihu'nngkohoho. <sup>46</sup> Ngko noswopahonngko kiko nje mnokinopo hwone mijo mehantohofefoho. I oso'no olo a'mu losi kako nje sifemo hwone mijo akino wopingo'njoso ehontohokwoho. <sup>47</sup> Oso'no Saimounkimo, ngko ole wakilmonne'no yohono. Olo a'mu losi kako ose ntohofantokuso so'no kiko huno ole wakiyono. Kakoe honngkano wonyo pi'ningo engo'njo ko hisi olohonta ngko wae nto yaofohono. Oseso kako ngkine'no simeho mikunimposo engo umonalofoho. U hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo so'nji honngkano wopingo iwo'nngkiso sohumo Anitu kakoe wonyo we'eso wae yaofososo oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo simeho we'ene uyimontonoho. <sup>48</sup> Ose ulonto Jisas kako a'mu simo ulimento, Ngko jije

wonyoso wae nto yakumofohono.

<sup>49</sup> Ose ulahon+ngki oso a'amumu kako'nji humohumantohofoso hofiko hofikoe hungkuno ole hnni'mentohofi, Olo hwe lohwo a'amufe wonyo wae yaofiwo'n+ngkiso lohwo sohwo tihwolo. Ose hnni'mentohofofoho. <sup>50</sup> Jisas kako a'mu simo ul+mento, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no kiko Anituye a'amu ne imo'n+ngkohino. Oseso kiko simeho wop+ngo'nji fosyohumantono.

## 8

*Hwoya'mi fehohnjo sofa Jisasimo in+ngkamentohofoso so'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Hwangku sohonta Jisas kako ango ho'mo ho'meemo uku'mo'mentisofoho. Oso a'amumu homo somo Anitu a'amumu kakimo enjwa'mo humawo'n+ngkohofoso somo hofiyo umokosyohumawo'n+ngkiso so'no liku'mo'mentisofoho. Jisas+ye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'usohwa kako'nji hano umentohofofoho. <sup>2</sup> I, hwoya'mi fifa hofiko tifi in+ngkamentohofofoho. Oso hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas kako towahunonyonyo ehuhnnamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. Fifa mnokino'njo sofamowop+ngo umokumentisofoho. A'mu fisi kakoe yofe Maliya. Oso hihhne'no Maliya Makitola nta'angiyoholimentohofofoho. Hohonta oso a'mu simo towahunonyonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyosoehuhnnamo'nnyo simo Jisas kako wae yao'mentisofoho. <sup>3</sup> Nom'nesi Jouanafoho. Oso a'mu siye hwehwo sohwo kakoe yofe Husafoho. Kako hwe engo Heloutiye angomomokosyohumayo syoho'njo hweho. Nom'nesi Susanofoho. Oso fanji nom'ne moya'mi pi'n+ngo sofanji hofiko Jisas+mo tifi in+ngkamentohofofoho. Oso moya'mi hofoso hofiko Jisas+nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo ufo'manolontifi hofikoe hamniyoho yo'mayoso uy+mentohofofoho.

*Hwe sohwo ufongoyo fisosomokaofoso so'ne pahnnimo hungkunofoho.*

*(Matiyu 13:1-9; Mak 4:1-9)*

<sup>4</sup> Hwe moya'mi pi'n+ngo engo Jisas+nji nohumantifi nom'ne hwe moya'mi ango ho'mo so'mta'ni hofiko'nji uhu'mokahon+ngkofi Jisas olo pahnnimo hungkuno ul+mento, <sup>5</sup> Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyofisosomokao'mentisofoho. Fisosomokofahon+ngki ufongoyoneso fehohnjoso hon+ngkanopo piwahu'mentisofoho. Oso homo somo a'amumu nopontifi hwotoho hmentohofofoho. Fehohnjoso yihufo sohwa ni'mentohofofoho. <sup>6</sup> Ufongoyofehohnjoso hwaho sojo'njopo piwahu'mentisofoho. Oso



hiso nofokafonto hwaho mijo ane imo'nonto oso ufongoyo hiso yofoho imentisofoho. <sup>7</sup> Ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njopo pɔwahu'mentisofoho. Nantipe hiso ufongo hiso'nji sofoka'mentisoso nantipe sohwo kako ufongomo kingkulo'mentisofoho. <sup>8</sup> Ufongoyo fehohnjoso hwaho afo'njopo pɔwahu'mentisoso nofokafonto ipisayo ne pi'nɔngo engo into'nɔmentisofoho. Ufongoyo anga'nohino somta'ni pi'nɔngo engo imo'nɔmentisofoho. Jisas ose ulonto kako mohm'no ole ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kako pahnnimo hungkuno peho'ne ulimentisoto. Hwapɔngoso olenoho.*

*(Matɔyu 13:10-17; Mak 4:10-12)*

<sup>9</sup> Jisasiye inomokomoyo sohwa oso pahnnimo hungkuno homo somne'no hwapɔngo so'no Jisasi mo ulohonimentohofofoho. <sup>10</sup> Jisas ulimento, Anɔtu kako a'amumo mokosyohumayo yahino somne'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no hwe moya'mi nom'niso hofiko pahnnimo hungkuno'nohini upa'nɔwo'nɔngkofofoho. Oseso hofiko yo'mayo somo tɔmo ko uhwonantifeso yofe mɔhwofe'njofoho. Hofiko yo'mayo somo haloho ko upa'nontifeso hofiko hwapɔngo neso huno muyofoho.

*Ufongoyo fisosomokafone pahnnimo hungkuno hwapɔngofoho.*

*(Matɔyu 13:18-23; Mak 4:13-20)*

<sup>11</sup> Ose ulonto Jisas ole ulimento, Oso pahnnimo hungkuno seloheso olenoho. Oso ufongoyo hiso Anɔtuye hungkunofoho. <sup>12</sup> Oso ufongoyo honɔngkanopo pɔwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso Anɔtuye hungkuno upo'nɔngkahonɔngkofi tɔfi Seten hwe wonyo sohwo hofikoe simehomjo hungkuno somo wae yaofɔwo'nɔngkiso hweho. Seten kako huno ole syofɔsyalofoho. A'amu Anɔtuye hungkuno simehomo mnawe'manji hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyɔkujo'no Anɔtu hofikimo asomo utɔmanoho. Ose syafɔsyonto wae yaofɔwo'nɔngkisofoho. <sup>13</sup> Oso ufongoyo hwaho sojo'njopo pɔwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anɔtuye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi sɔmonyo iwo'nɔngkohofofoho. I oso'no oso hungkuno meho'nasiyoso pmpongo muhwatnnyo pa'nyofoho. Oso a'amu hiso hofiko Anɔtumo simeho hi'ntnnono we'nehwo uyontifi yo'mayo tango u'mante

so'no hofiko iyoho uningkahoningki hofikoe simeho hi'ntnnono uyo we'eso ho'naofiwon'ingkohofofoho. <sup>14</sup> Oso ufongoe nantipe yongo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi Anitumo ko iningkowahon'ingkofi yo'mayo hwahoponjo tangoso u'manteso hofiko hamniyoho so'no huno pi'n'ingo engo syafisyontifi hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyahon'ingkofi oso yo'mayo hiso hofikoe simeho umo'nyo kingkulofiwon'ingkisofoho. Oso'no hofikoe ipisayoso moja miyonefoho. Hofiko nom'ne a'amu somo Anituye hon'ingkano tipemayo'ne mufo'mapitnnefoho. <sup>15</sup> I oso'no oso ufongoe hwaho afo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amuso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi yokumpohn'nyo mokosyohumawon'ingkohofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe humayoso ito'nohinofoho. Hofiko nom'ne a'amumo Anituye hungkunomo in'ingkafitnne'entifi luti'hwawon'ingkohofofoho.

*Sikiloho nomongkujikuji hiyae ifoho'ofasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

*(Mak 4:21-25)*

<sup>16</sup> A'amu sikiloho'njoso hofiko nomongkujikuji ahwonte'mo wokipitofosyantihm'maho. Epohumayo enjwa'mo woho'nosyantihm'maho. Awonoho. Hofiko ijempoho tojwapo ifoho'ofahufijoso a'amu oso ango homo somo swapifijo somo oso pomponahoso hofikimo walohumontonoho. <sup>17</sup> Oso pahnnimo hungkunoso olene'no loneti'hwalofoho. Yo'mayo hiyaso wojoso hwangku uti'hwanyopo i'mofapihwoso'no uhwonantanoho. Yo'mayo simeho mo'mjo hiyaso mokosyohumalohwoneso hwangku uti'hwanyopo i'mofapihwoso'no a'amu hopi'nono uhwonantifeho. <sup>18</sup> Sekwo Anitumo in'ingkawentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofa sokumo, Anitu kako engo'no engo'no wosejapmmontonoho. I oso'no hwe fihwo kako Anitumo simeho we'e uyo sohwo, Ngko Anituye hungkuno nom'ne upa'nyoso peho'neto. Nta'noho, loso sohwo oso simeho we'e uyalokuso somo wae weeo'mtonoho. Jisas ose ul'mentisofoho.

*Jisasiye kona'wohi'nji kon'ingkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.*

*(Matiyu 12:46-50; Mak 3:31-35)*

<sup>19</sup> Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji kon'ingkwa'wehwosanji kakiye pono pmentohofofoho.

I oso'no hwe moya'mi pi'n'ngo engo Jisasi'njopo uhu'mokumentohoho so'no hofi'ko Jisas pone neso m'mofapifitnnehoho. <sup>20</sup> Oseso hwe fihwo Jisasi'mo ulim'ento, Hnna'wohi'nji hnn'ngkwa'wehwosani hofi'ko yoloho'mo lohofontifi kikimo woku'mano lontifi humohumantohofofoho. <sup>21</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulim'ento, A'amu Anituye hungkunomo haloho pentifi in'ngkawo'n'ngkohofoso hofi'ko nje na'uja nje n'ngkwahwosafoho.

*Jisas kako ifofo engo sohumo moi'wo hmno'nyo ulimentisofoho.*

*(Mat'yu 8:23-27; Mak 4:35-41)*

<sup>22</sup> Sikuno fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofi'ko yofayokinomo kotasontifi Jisas ulim'ento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'ni woekano. Ose ulahon'ngki ni'hu'nahone yofayokino hano imentisofoho. <sup>23</sup> Nowekontan'ngkofi Jisas kako saho fosyawo'mentisofoho. Nofosyowentan'ngki ifofo engo nto yahon'ngki oso yofayokino homo somo mijo ufehu'mokahumonto yahon'ngki yofayokino hiso mijo womuhulo'mto imentisofoho. <sup>24</sup> Inomokomoyo sohwa hofi'ko Jisasi'mo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, we'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nontane'no yalokuhwono. Ose ulahon'ngkofi Jisas nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahon'ngki ifofo'nji mijo'nji moi'wo imo'n'ngkahon'ngki mijo apa'no songo songo miyo'njo ni'hu'nahone lofawo'mentisofoho. <sup>25</sup> Oseso Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso ulim'ento, Sekwoe simeho hi'ntnnohinoso nti'mo weho. Ose ulahon'ngki hofi'ko yomo yontifi iyoho yontifi ole hnn'mentohofi, Olo hwe lohwo kako ifofo'nji mijo'njimo yoka ulisolo haloho'nohini isolotihwoe huhwolo.

*Hwe sisi'masoho'njo sohumta'ni Jisas kako towahuno wonyo wae yao'mentisofoho.*

*(Mat'yu 8:28-34; Mak 5:1-20)*

<sup>26</sup> Hofi'ko hwaho Ngkalili sopo nta'ni mijo ayo somo nowakentifi hwaho Ngkekesa sopo ki'mofamentohofofoho. <sup>27-29</sup> Oso hopo sopo Jisas kako yofayokino mta'ni ifohohosyosyahon'ngki oso ango sopenjo hwe fihwo u'ma'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohumo towahuno wonyo sohwa kakimo ehuhnamo'nyo hweho. Sikuno pi'n'ngo engo somo kako he ane hweho. Kako ango ne so'mo mohumayo hweho. O'o, kako a'amufe pijafosokimomo ho'nasiyo sopo humemmojo hweho. Sikuno pi'n'ngo engo somo oso towahuno wonyoso oso hwe huhwo

sohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkohoho  
 sohonta a'amu angoponjoso aho kesyohumantifi ahwomo  
 nano so'nji kakoe sife ahomo ko kilofontife sohwo  
 kako ahwomo nano hiso mtihupewo'n'ngkisofoho.  
 Towahuno wonyo homo somo hwaho a'amu ane sopone'no  
 ipemotawowo'n'ngkohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo  
 kako Jisasi'mo uhwononto joho mohm'no lamofonto  
 Jisasiye sife ki'nyo'mo piwasyonto mango engo ulimento,  
 Jisas kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne  
 hwosoho. Kiko ngkimo peho wontoho'monne'nelo.  
 Hungkuno yokumpohn'nyo wakilmonne'no yohono. Kiko  
 ngkimo tohino nontapohotoho. Oso hungkuno ulimentiso  
 hwapingoso olenoho. Jisas kako oso towahuno wonyo  
 sohumo ulimento, Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. <sup>30</sup> Ose  
 ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Jije yofe pi'nyo'nyo  
 hwosilo. Ose ulahoningki ulimento, Nje yofeso Ami  
 hwo'nyoho. (Nakwoe hungkuno ole, Sisihwayo pa'n'ngo,  
 pi'n'ngo engofoho.) Hwapingoso towahuno wonyo  
 pi'n'ngoso oso hwe huhwo sohumo ehuhnamo'nnyofoho.  
<sup>31</sup> Towahuno huhwo sohwo hofiko Jisasi'mo yokumpohn'nyo  
 ulimentohofi, Kiko tohino mayo so'no tikano somne'no  
 nolonehwajohotoho.

<sup>32</sup> Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'n'ngo  
 engoso hofiko mno ijontan'ngkofo somne'no towahuno  
 wonyo sohwa Jisasi'mo yokumpohn'nyo ulimentohofi,  
 Kiko timo'nohino fohononehwajo. Nakwo oso yahu  
 nongkwafe pone'no wohwontane'no yihwono. Ose  
 ulahoningkofi Jisas hofikimo timo honohwatimentisofoho.  
<sup>33</sup> Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohumo  
 nuliko'mantifi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho.  
 Ehuhnaofahoningkofi yahu hiso hofiko hano kunto  
 kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijomo  
 ni'hu'nahono mihulo'mentisofoho.

<sup>34</sup> Oso yahu mokosyohumayo sohwa yo'mayo somo  
 uhwonontifi hano kunto kunto'no wentifi hwe moya'mi  
 ango engo sopenjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso  
 hungkuno hiso lijwaofahoningkofi ho'n'mimentisofoho.  
<sup>35</sup> Oso hungkuno hiso ho'ningkahoningki hwe moya'mi  
 hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. Hofiko  
 Jisasi'nji i'mofapontifi uhwonimentohofoso oso hwe  
 towahuno wonyo ulikoma'mentohoho sohwo kako he  
 yofonto kako huno wopingo'njo imo'nonto kako Jisasiye  
 sifiki'nyo'mo nohumentaningki uhwonimentohofofoho.  
 Ose uhwonontifi iyoho imentohofofoho. <sup>36-39</sup> Oso  
 a'amu tfinjo i'mofapmentohoho somo a'amu hofiko

Jisas oso hwe towahuno wonyo uliko'ma'mentohofoho sohomo wopingo umokumentiso somo uhwonimentohofoho so'no mpoyo lutihwamentohofohoho. Ose upa'nontifi oso hwe moya'mi hopi'nono oso hwaho Ngkekeso so'meem mta'angoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Kiko nakumo noneliko'mahoji nom'ne angopono mpano. Ose ulimentohofoho hwapingoso ole'nefoho. Hofiko iyoho mikunimposo uningkahoningki ulimentohofohoho. Oseso Jisas kako yofayokinopo nokotosahoningki oso hwe towahuno wonyoso uliko'ma'mentohofoho sohwo kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Ngko kiko'nji wowahontne'no yohono. Ose ko ulahoningki Jisas ulimento, Kiko jije angopono asomo uhuji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no jije a'amu somo filutihwaho. Ose lhwajonto Jisas kako nihu'nahone asomo wako'mentisofoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo nowento hwe moya'mi hopi'nonohinomo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwamentisofoho.

*Mu poyo pe'nyosi'nji a'mu mnokino'njosi'njiye hungkunofoho.*

*(Matiyu 9:18-26; Mak 5:21-43)*

<sup>40</sup> Jisas kako mijo ayo nongkihnta'ni asomo wako'mentiso sohonta hwe moya'mi hopi'nono kakine'no humohontohumantohofoso Jisasimo uhwonontifi simonyo imentohofohoho. <sup>41-42</sup> Osohonta hwe fihwo kakoe yofe Jailos sohwo kako Jisasimo u'ma'mentisofoho. Oso hwe Jailos huhwo sohwo kako Anituye tajo ango we'e somo mokosyohumayo'ne yofe engo'njo hweho. Kako mu anga'nohino'njo hweho. Kakoe mu siye soswoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nyosi kako poyo wope'nimonto mofone sopo kaningkwowho Jisasimo u'manto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nje ango pone'no wowaho. Ose ulimentisofoho.

<sup>43</sup> Oso a'amu'njo hopo sopo a'mu fisi kako humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontaningki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. A'amu fihwo kako oso a'mu hisiye mnokino homo somo wopingo umokone sohwo mohumunyoponoho. Kakoe hamniyoho hopi'nono a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo sohwo nto umojiyoho. <sup>44</sup> Oso a'mu hisi kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwapife tokwajo somo aho upm'mokahoningki a'musi kakoe honiyoso sosayo komo'no sa'nimentisofoho. <sup>45</sup> Oso hohosohonta Jisas ulimento,

Ngkimo aho tihwo n+pm'mokantofoho. Ose ulahon+ngki hof+ko anga'no anga'no ul+mentohofi, Ngko'maho. Ngko makupm'mokoho yohono. Ose lontan+ngkofi Pita Jisas+mo ul+mento, Hwe Engofo, hwe moya'mi pi'n+ngo engo kikimo ifehu'mokokumant+fi kakupm'mokohofo. <sup>46</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, A'amumu anga'no kako ngkimo aho kisanisyohoho. Nje a'apaho somta'ni yokumpohn'nyo fehohnjoso uhwohoe huno niyohoho. <sup>47</sup> Ose ulahon+ngki oso a'mu hisi kako Jisas ngkine'no huno nto uyohoho syaf+syonto yomo yomo yonto Jisasiye s+fi'ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto a'amumu hopi'nonohinofe t+imopo kako Jisas+mo aho kisuhumentiso hwap+ngo so'no lut+hwanto ole ul+mento, Nje mnokinoso n+hu'no komo'no moi'wo imo'n+ngkohoho. <sup>48</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Nje mupe, k+ko ngkimo s+meho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta k+ko wop+ngo imo'n+ngkino. K+ko s+meho wop+ngo'njo siki uhuj fohumantono.

<sup>49</sup> Ose ulontan+ngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosi+mo u+manto ul+mento, J+je mu poyo nto pe'n+ngkohoho. Oseso k+ko olo hwe engo lohomo j+je angopo pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. <sup>50</sup> Ose ulahon+ngki Jisas kako upa'nonto Jailosi+mo ul+mento, K+ko iyoho yohotoho. K+ko ngkimo s+meho hi'ntnnono ntahopohojo'no j+je mu wop+ngo umo'n+montonoho. <sup>51</sup> Ose ulonto Jisas kako Jailosiye angopo i'mofawento oso hopo sopo Jisas kako Pita, Joun, Jem+so hwanji kan+ngkwohwo'ya'u'njimo ut+manto hof+ko'nohini angomo humentohofofoho. Nom'ne a'amumu somo ole ul+mento, Sekwo noswap+kutoho. <sup>52</sup> Ose ulahon+ngki hwe moya'mi pi'n+ngo engoso hof+ko mu hisine'no humotaho lopemo'nowentan+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo humotaho l+kutoho. Kako poyo'maho. Saho fosyaweho. <sup>53</sup> Ose ulahon+ngki a'amumu hiso hof+ko mu poyo nto pe'n+mentiso so'no huno uyahon+ngki hof+ko Jisas+mne'no sitofo ulont+fi t+kafo uj+mentohofofoho. <sup>54</sup> I oso'no Jisas kako mu poyo pe'n+mentiso siye aho manto mango mohm'no ole ul+mento, Mupe, k+ko fil+kaho. <sup>55</sup> Ose ulahon+ngki oso mu hisiye huyo'mangoso nto umentisoso asomo ponto ka'wohimo uhulo'ofahon+ngki mu sopi l+ka'mentisofoho. Nol+kofahon+ngki Jisas kan+ngkwohwo'ya'umo ul+mento, Wosopayo uyinyo. <sup>56</sup> Ose ulahon+ngki kan+ngkwohwo'ya'u siko yo'mayo somo uhwononji yomo engo imentisiyefoho. Jisas kako kan+ngkwohwo'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Olo hilo so'no siko yolohoso nom'ne a'amumu

nulohosiloho. Ose ulimentisofoho.

## 9

*Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe syoho somo iyo'ne uhwatimentisofoho.*

*(Matiyu 10:5-15; Mak 6:7-13)*

<sup>1</sup> Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo lutimanto yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo wae yaofikuji wopingo umokiyo'ne kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. <sup>2</sup> Jisas hofikimo ulimento, Sekwo angomeemne humpekuji Anitu kako a'amu somo umokosyohumamonto yalokunjo so'no lutihwafikuji a'amu mnokino'njo somo wopingo umokunno. <sup>3</sup> Ose ulonto ulimento, Sekwo yo'mayo hano emoyo so'ne'no mno, ho'yo, wopayo, hamniyoho manji'mofo nom'neso nomotawekutoho. O'o, hano'nohino fiyikuno. <sup>4</sup> Sekwo nom'ne angopo i'mofahokuji a'amu fihwo sekumo kakoe angomne'no setimaso sohwo angomnohini fisyawentifijo sohwasi oso angohopo sopo nuliko'mafikuji angonom'nepono nje hungkuno lutihwayo'ne fihwan'mno. <sup>5</sup> Ango fipo i'mofafijoso a'amu mosetimaso'njo mikujimanji oso angohopo sopo nuliko'mafikuji hopo sponjo hwahosemngki'nososo hofiko nosehontohumentan'ngkuji oso hintalinyo hiso wae fehumno. Oso homo somo uhwon'ngkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono.

<sup>6</sup> Ose ulonto hofikimo uhwojahon'ngki hofiko angomeemne'no humpo'mentohofofoho. Ango ho'mo ho'mmeemo Anituye hungkuno wopingoso liku'mofontifi a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentohofofoho.

*Hwe yofe engo'njo hwahomokosyohumayo Helout sohwo kako Jisasimne'no hungkuno upa'nimentisofoho.*

*(Matiyu 14:1-2; Mak 6:14-16)*

<sup>7</sup> Hwe yofe engo'njo hwahon'ngkalili sopo mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Heloutiyoho. Oso huhwo sohwo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno pin'nggo syafihu'mentisofoho. Hwap'ngoso a'amu fehohnjoso Jisasimne'no ole ulimentohofi, Joun poyo pe'nimentiso sohwo kako pin'imo mta'ni apa'no songo nto likakwoho. <sup>8</sup> Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Ilaija sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki kako neyakwosamo hohonta lutihwamojo sohwo kako poyo pe'nimentiso sohwo

apa'no nto likakwoho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, U, nom'ne a'amu hohonta humamojo sohomo Anitu hungkuno uyahonngki lutihwamojo sohwo nto likakwoho.

<sup>9</sup> Helout oso hungkuno upa'nonto kako syafihu'mento, Nje a'amu lihwatimentoheso hofiko Jouniye ti'wangomo mingo ntilijwamokwofihweho. Oseso olo hwe lohwo Jouni'manji pipilo. I oso'no ngko pipine'no upa'n'ngkohono oso huhweho eso, hungkuno upa'n'maleso tihwolo. Ose syafisyonto kako Jisasimo uhwonimonto imentisofoho.

*Jisas kako a'amu 'faif tausen' (5000) sohwo wopayo uyimentisofoho.*

*(Matiyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Joun 6:1-13)*

<sup>10</sup> Jisas kakoe inomokomoyo (apousel) uhwatimentiso sohwa asomo nopontifi hofiko yo'mayo imentohofoso'no Jisasimo ulimentohofofoho. Nto ulahonngkofi Jisas kako hofiko'nji a'amu nom'ne hopi'nonohino somo uhwatimofontifi hofiko'nohini ango Mpetisaita ne'no umentohofofoho. <sup>11</sup> Hwe moya'mi hopi'nonohinoso oso hiso'no huno uyahonngki hofiko umentohofoso in'ngkamentohofofoho. Jisas kako oso hwe moya'mi hiso kakimo nto in'ngkowahonngkofi uhwononto ulimento, Sekwo oyonimno. Jisas kako Anitu hwe moya'mi somo wopingo umokosyohumamonto iwo'n'ngkiso so'no hungkuno ulonto a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

<sup>12</sup> Oso'no sikuno'nji kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Kiko oso hwe moya'mi somo ango so'mne'no lihwajohojo'no hofiko osopo fosyawekuji wosopayo wotipemapife. Olo humalohwone lopo a'amu ango yo'mayoso aneponoho. <sup>13</sup> Ose ko ulahonngkofi Jisas ulimento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Nakwo wosopayo pi'n'ngonjo hwonan'maho. Wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inan'ku hufa'uyo so'ntnnohini mokosyohumalohwono. I kiko ole losyofisyalokuno. Sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni a'amu hopi'nonohino somne'no wosopayo mpe uyamno. Ose losyofisyalokuno. Ose ulimentohofofoho.

<sup>14</sup> Oso a'amu hiso *faif tausen* (5000) hwafoho. Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Sekwo hofikimo ulimno. A'amu *fifiti* (50), *fifiti* (50) mihu'mokin'ngkuji wohumafe. <sup>15</sup> Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa hofiko Jisas ulimentiso hopa mihu'mohu'mingo yihu'mati'mentohofofoho. <sup>16</sup> Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji



inaniku hufa'uyo so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujohofonto kakoe inomokomoyo sohwaso a'amu somo yano ulofiyo'ne hui'muyimentisofoho. <sup>17</sup> A'amu hopi'nonohinosa wopayo hiso moi'wo nontifi simaho uhnn'ngkahon'ngki hofiko wopayo nilifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumentohofofoho.

*Pita Jisasimne'no Kilaisiyoho ose lijwao'mentisofoho.*  
(Matiyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

<sup>18</sup> Sikuno fihumo Jisas kako'nohini kan'ngkwohumo jomo ulontan'ngki kakoe inomokomoyo sohwa mofonepo humohumantohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso ulohon'mento, A'amu ngkine'no pehofo mjolim'walokwofo. <sup>19</sup> Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjo kikine'no ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo'likeno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijat'keno. I nom'nihwa a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki luthwanto pe'nimentiso sohwo apa'no songo lika'maso hwo'likeno. Kikine'no ose mjolim'walokwofo. <sup>20</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwaso, ngkine'no pehofo nt'wo'n'ngkohofihwasilo. Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Kiko sohwaso Anituye Kilaisikiyoho. Anitu nakwoe hwaholopone'no kuhwotimentiso hwasoho.

*Jisas kako poyo pe'ngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisofoho.*

(Matiyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)

<sup>21</sup> Pita ose ulahon'ngki Jisas kako inomokomoyo sohwaso hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Sekwo oso hiso'no nom'nemo lujimofikutoho. <sup>22</sup> Ose ulonto ole ulimento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno luthwawo'n'ngkohoho sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho nt'kuji hohujo ikinjan'mof'kuji nofonjan'hufitnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u s'hune memjaofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

<sup>23</sup> Ose ulonto hwe moya'mi hopi'nono Jisasimo in'ngkamentohoho somo ole ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonn'ngkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n'wo'n'ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin'ngkuji sekwo sikuno huhwo huhwi nje yofe'no

poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo tifi nn'ngkapmno. <sup>24</sup> A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wop+wahu'montonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahon'ngkuhwosi kakoe humayoso p+wasyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. <sup>25</sup> A'amu fihwo kako An+tumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. <sup>26</sup> A'amu fihwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjan+mofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinj+mo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wop+ngo'nohini sohwafe yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjan+mofoso sohune'no ngko hohujo ukinj+mo'monnoho. <sup>27</sup> Ngko hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan'ngkuji An+tu a'amumo wop+ngo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ul+mentisofoho.

*Jisas kakoe a'apaho s'mano nom'ne kengo imo'n+mentisofoho.*

*(Mat+yu 17:1-3; Mak 9:2-13)*

<sup>28</sup> Sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s+hune memjaofahon'ngki Jisas kako Pitaja Jounja Jem+ijamo ut+manto kako Mpohumo jomo ul+mo lonto hwof+ki'nyo we'e sopone'no kotas+mentohofofoho. <sup>29</sup> Kako Mpohumo jomo ulontan'ngki kakoe s+mo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo imo'nonto kakoe manji'mofosawemoso nihu'no halojo pomponaho pa'nyo imo'n+mentisofoho. <sup>30</sup> Oso hohosohonta hwe hufa'u hohonta pe'n+mentisiye sohwa'u kako'njopo i'mofaponji hungkuno hnn+mentohofoso Mousesi'nji Ilaija'njoho. <sup>31</sup> Siko ahwomomjo yokumpohn'nyo so'nji u'manji siko Jisas kako ango Jelusalem sopo yo'mayo An+tu kako Jisas yone'ento uyohot+mentiso somo ne imo'nyo'ne poyo umo'n+montonoho, hnn+mentohofofoho.

<sup>32</sup> Pitajanji nom'ne sohwanji saho humofosyawentohofosohwa nolikafont+fi uhwon+mentohofoso Jisasiye pomponaho so'nji hwe hufa'u sohwa'u'njimo uhwon+mentohofofoho. <sup>33</sup> Oso hwe hufa'u sohwa'u Jisas+mo uhwot+i'mofaho lonji imentisiyoso Pita kako

huno pi'n'ingo syofisikaofonto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehoningkuhwoneso wopingofoho. Olo hilo so'no syafisiyo'neso ango hufa'u sihune womolantane'no yihwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mousesimnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahonngki ulimentisofoho. <sup>34</sup> Pita ose ulontanngki himo hwahonepo kepijiyofasyonto hofikimo ifeehu'mokosyahonngki inomokomoyo sohwa hofiko iyoho imentohofofoho. <sup>35</sup> Oso himo ho'mo so'mta'ni mampaho ole ho'nimento, Olo hwe lohwo sekumne'no uhwosopo'mentohe sohwo nje Hwomufoho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nimno. <sup>36</sup> Oso mampaho hiso moi'wo ho'nikwato lohofahonngki inomokomoyo sohwa uhwonimentohofoso Jisas kako'nohini lohofontanngki uhwonimentohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa yo'mayo uhwonimentohofoho sohonta hofiko nom'ne sohwo hungkuno mulmmentohofofoho. O'o, mampi'nyo humohumantohofofoho.

*Hwomu towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo fihumo Jisas wopingo umokumentisofoho.*

*(Mat'yu 17:14-21; Mak 9:14-29)*

<sup>37</sup> Mo'n'ingkanta hofiko hwofiki'nyo we'e sopo uliko'mantifi nowentifi hwe moya'mi pi'n'ingo engo honingkanopo Jisasimo uswo'nimentohofofoho. <sup>38</sup> Hwe fihwo kako oso hwe moya'mi pi'n'ingo engo somta'ni Jisasimo johu ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo jomo wakilmonne'no yohono. Kiko nje hwomu lohomo timo uhwonyo. Ngko olo hwomu anga'nohino'njo hwo'nyoho. <sup>39</sup> Towahuno wonyo sohwo kako hwomu sohomo u'manto aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahonngki hwomu sohwo kako johu mohm'no liwo'n'ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohomo wonyo kimokonto mohm'no mohm'no ulohofahonngki hwomu sohwoe mango mta'ni makwoangoso sap'wo'n'ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohwoe a'apaho wonyo ne'no umokonto komo'no musya'ofe'njo yonteso hwomu sohwo kakoe a'apahoso kangotnnyo imo'nimojofoho. <sup>40</sup> Oseso ngko jije inomokomoyo sohwa hofiko towahuno wonyo hiso wae weenimofife lonji humotaho ko loheso hofiko hopo'maho. <sup>41</sup> Ose ulahonngki Jisas ulimento, Hwe moya'mi lohonta humalofu soku, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo honingkanu ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no wesomanji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo

nɪ'mayoso sɪkuno alale womemjanɪmo'montolɪkeno. Jɪje hwomuso ngko'njo lopone'no motape.

<sup>42</sup> Nomotowentanɪngki towahuno wonyo sohwo kako hwomu huhwo sohomo hwahopo kelopmmokwajonto mohm'no hnnojwao'mentisofoho. Jisas kako towahuno wonyo huhwo sohomo yoka ulonto wae yɪmofonto hwomu sohomo wopɪngo umokumentisofoho. Wopɪngo umokonto kanɪngkwohumo uyɪmentisofoho. <sup>43</sup> Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hofɪko Anɪtuye yokumpohn'nyoso utɪhwa'nyopo uhwonontɪfi hi ulɪkofahonɪngki hofɪko yomo imentohofofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwo kako poyo imo'none so'no apa'no ulɪmentisofoho.*

*(Matɪyu 17:22-23; Mak 9:30-32)*

Hofɪko Jisas kako imentiso so'no huno pi'nɪngo engo syofɪsyontanɪngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulɪmento, <sup>44</sup> Sekwo olo hungkuno loso selɪ'me'no haloho ito'no upa'nɪmno. Sekwo inɪngo mofɪkutoho. Hwangku we'lenepi ngko A'amufe Hwomu sohwo'nɪmo nje mango sohwafe aho somo hofɪko ngkimo woho'nonɪsyantɪfeho. <sup>45</sup> Ose ulahonɪngki hofɪko oso hungkuno ulɪmentiso so'no huno mummmentisofoho. Hwapɪngoso oso hungkuno hiso hofɪkine'no hiyaso wo'nnyo so'no hofɪko huno mosyafɪsiyo'njo yontɪfi hofɪko hwapɪngo ne so'no Jisasɪmo ujoso'no iyoho unɪmentisofoho.

*Inomokomoyo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tɪhwolo.*

*(Matɪyu 18:1-5; Mak 9:33-37)*

<sup>46</sup> Inomokomoyo sohwa hofɪko nakwoe hwe yofe engo'njo sɪmo'mo yakoloso, tɪhwolɪkeno sohnohojikamo'nontɪfi ikujoho wofongki'nantɪfi imentohofofoho. <sup>47</sup> Jisas kako hofɪkoe huno somjo huno wo'nnyo so'no huno uyahonɪngki kako mehomi we'eso utɪmanto, momemokosyohumamentisofoho. <sup>48</sup> Oseso inomokomoyo sohwo ulɪmento, A'amu fihwo kako olo mehomi lohomo nje yofe ho'nonɪmayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nɪfo'makwoho. A'amu ngkimo nɪfo'maso sohwo kako hwe engo ngkimo nɪhwatɪmentiso sohwo huhomo ufo'makwoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe engo somne'no huno mosyafɪsiyo'njo a'amu nom'nimo ufo'mayo'nohini sohwo kako Anɪtuye tɪmopo hwe engo ne sɪmo'mjo hweho.

*A'amu sekwoe yo'mayo syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho.*

*(Mak 9:38-40)*

49 Jisasiye inomokomoyo Joun sohwo kako Jisasi mo ulim ento, Hwe Engofo, Nakwo uhwonim alohwoneso hwe fihwo kako jije yofe ulonto towahuno wonyo wae yaofontaningki uhwonim alohwonefoho. I oso'no kako nakwo'nji kikimo mokiningkowaloku yihwono i oso'no nakwo kakimo ulimalohwono, Kiko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyoso wae yaofohotoho. 50 Ose ulahoningki Jisas ulim ento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honingkanomo nopijumofikutoho. A'amu sekwoe syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho. Ose ulimentisofoho.

*A'amu Someliyaso Jisas hofikoe angopo wahoningki hofiko Jisasi mo mutimam mentohofofoho.*

51 Jisasi mo Anitu ahwomomne asomo utimayo sikuno mofonepo imo'ningskahoningki Jisas kako Jelusalemne'no we-e'neso huno yokumpohn'nyo syofisyomanto Jelusalemne'no wawomo lonto hano simentisofoho.

52 Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalemne'no nowontaningkofi kako kakoe inomokomoyo fihwamo a'amu Someliyafe ango fipone'no Jisas kakine'no ango ito'no esyohumayo'ne ulohasiyo'ne lihwatimentisofoho.

53 I oso'no oso ango hopo sopenjo a'amuso hofiko Jisasi mo hofikoe angomo ipemotasyuyo so'no nakwolaho lontifi mutimmaso'njo imentohofofoho. Hwapingoso kako Jelusalemne hweho lontifi mutimam mentohofofoho. Hofiko Anitumne'no hwomtame ulohofo yahinoso Jelusalemnohini \* uhwonyoso nakwolaho linyofoho.

54 Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u Jemis'nji Joun'nji siko yo'mayo yo'mayo yahino somo uhwononji ulimentisiyo, Hwe Engofo, nakwo ahwomomjo toho so'no joho lutimehwasi olo a'amu lomo nasiyoso wopingotaho.

55-56 Ose ulahoningki Jisas kako sikimo yoka ulim ento, Siko sikoe simeho mo'mjo huno wonyoso huno maseyohi yohoho. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko a'amumo wonyo imokiyo'ne pmentohe hwonim maho. O'o, a'amumo ufo'mayo'ne pmentohe hwo'nyoho. Ose ulahoningki hofiko nom'ne ango pone'no womentohofofoho.

*A'amu Jisasi mo tifi iningkayo yahino so'ne hungkunofoho. (Matiyu 8:19-22)*

\* **9:53:** A'amu Someliyaso Hwofiki'nyo Ngkelisim sopo uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'ningskohofofoho. Oso'no a'amu Jutaso hofiko Jelusalem uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'ningskohofofoho. (Jn. 4:20 somo uhwonyo.) A'amu Someliyaso hofiko huno ole, A'amu Jutaso hofikoe yahino wopingo miningkawo'ningskiyohoho. Oso'no hofiko Jisasi mo mufo'maso'njo imentohofofoho.

<sup>57</sup> Hofiko honingkanopo noloho'nowentaningkofi hwe fi-hwo Jisasimo ulimento, Kiko ango nti'mno usoso ngko tifi wokiningkamonnho. <sup>58</sup> Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sikisiwojo sohwa hofiko hofikoe sokimoso hi'njo hwafoho. Yihufu sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho foyawe'neso ane hwo'nyoho.

<sup>59</sup> Ose ulonto kako nom'ne hwe sohomo ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ko ulahoningki hwe sohwo kako ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape ntohino so'no ngko kikimo wokiningkapmmonnho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohumo kaki'no pi'nimo'mo ijopijisyasi'mo peso. Wopingotaho. <sup>60</sup> Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi monningkapifijos hofiko ujobijisyahufe. Hofikoe syohofoho. I kiko sohwo si ngkimo nninkingapohoji Anitu a'amumo wopingo umokosyohumamonto yalokunjo so'no kiko a'amu somo Anitu kakoe hungkunoso filijimfo. Ose ulimentisofoho.

<sup>61</sup> Hwe nom'nihwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofu, ngko kikimo tifi wokiningkamonnho. I oso'no ngko simo'mo nje a'amumo aho nihu'no upeemeso wopingotaho.

<sup>62</sup> Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi ko nninkingapihwosi kako tifi no'mo yo'mayo uliko'maso so'no ikintimantimo mji'miwe'njo sohwo kako Anitu a'amumo mokosyohumayo spono syoho iyo so'no hopo'maho. Ose ulimentisofoho.

## 10

*Jisas kako hwe nom'ne 'sefenti-tu' (72) sohwo ango'meemo kakoe hungkuno luhwayo'ne lihwatimentisofoho.*

<sup>1</sup> Oso hohosohonta Jisas kako nom'ne a'amu *sefenti-tu* (72) sohwo kakoe syoho somne'no uhwosopomentisofoho. Kako a'amufe ango ho'mo ho'meemo tifi ngko nu'ma'mne'ento ango ho'mo ho'mne'no hwe hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho. <sup>2</sup> Simo'mo hungkuno ole ulimento, Pahnnimo hungkuno waselimonne'no yohono. Wopayo syoho sponjo pi'ningo engoso toyo nto imaho. I oso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'ninkingkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiyo'ne jomo ulimno. <sup>3</sup> Sekwo upa'nimno. Ngko sekumo yahu mu hopa sikisiwojo sohwafe ango'mne'no wokasemo'mji yalokweno. Hofiko

sekumo wonyo woselohofantife'no yalokwofo. Sekwo yahu mu hopa yokumpohn'nyo ane'njo sohwhanne'no huno ose ko niyahon'ngki losehwojalokweno. Oso'no mpanimno. <sup>4</sup> Sekwo hamniyoho so'nji yo'mayo ho'yango memokomayo'ne so'nji sifikwongofosyo nom'ne so'nji nohu'memokaho'n'ngkutoho. Sekwo hon'ngkanomo wekuji uhwon'fijoso hwe fihwo hon'ngkanopo nohumentan'ngkuhwosi uhwon'ngkuji nijwokohumafikutoho. O'o, sekwo kakimo yakolo'nohini ulohofefoho. <sup>5</sup> Sekwo a'amufefo angosopo i'mofahokuji ole ulimno. Anitu kako sekumo wop'ngo waselohomonto iwo'n'ngkiso so'no sekwo simeho wop'ngo'nji fisyohumamno. Ose ulimno.

<sup>6</sup> Hwe fihwo kako yahino wop'ngo iwo'n'ngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso kako sekumo wop'ngo selohofihwoso'no Anitu oso a'amu huhwo sohomo wop'ngo uloho'montonoho. I oso'no a'amu fihwo yahino wonyo iwo'n'ngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso sekwo Anitu wop'ngo uloho'monto iwo'n'ngkiso so'no simeho wop'ngo'njo fisyohumamno, ul'fijoso hwe huhwo sohwo ngkilaho selihwosi mosefo'maso'njo ihwoso'no sekwo nom'ne angopo ne'no simeho wop'ngo'njo hwasifohumpopmno. Anitu kako sekumo wop'ngo sefo'mahwosi oso a'amu huhwo sohomo mufo'manehoho. <sup>7</sup> A'amu fihwo kakoe angommne'no setimahwoso'no sekwo oso angohomo somnohini humafikui yo'mayo wosopayo'nji mijo'nji sejap'kujo'no sekwo hmnimno. Hwap'ngoso a'amu kakoe syoho somne'no kako yo'mayo mayoso yahino ito'nohinofoho. Sekwo angosoma'nohinoo somo fisyawekui nom'ne angomno nonje nonje uyo'eno. O'o, ososoma'nohinoo somtani nje hungkuno filiku'mopmno. <sup>8</sup> Sekwo angofipomofahokujo'no a'amu hofiko sekumosetimahfikui yo'mayo mijo wosopayo so'nji sekune'no likui yano selofifijoso sekwo umapmno. <sup>9</sup> Sekwo ososoma'nohinoo hoposoponjo a'amu mnokino'njo somowop'ngo umokukui hofikimo ole ulimno, Anitu sekumosoma'nohinoo semokosyohumayo'ne mofonepo nto i'mofapohoho. <sup>10</sup> I oso'no sekwo angofipomofahokujo'no a'amusosoma'nohinoo mosetimaso'njo miy'kuji sekwo ososoma'nohinoo hoposoponjo hon'ngkano sopolohof'kuji ole ulimno, <sup>11</sup> Sekwoe angosoma'nohinoo loponjo hwahohintalinyo namongki'n'ngkisoso sekwo sekwoe yahinosomne'no hunosyafisiyo'no nakwo hintalinyo hisowae yasy'hwoneso sekwo'nefoho. Sekwo ososoma'nohinoo hoo'no hoo'no fisyafihupmno. Anitu kako sekumosoma'nohinoo wosomokosyohumamonto ko yahon'ngki oso'no sekwo hohujo ikinjaof'wo'n'ngkohofokuyoho. Oseso

nakwo tohino manoho likuji Anitu semokosyohumayo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Nto i'mofapohoho. <sup>12</sup> Ose ulonto ole ulimento, Nje a'amu sohwasu ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofone sohonta oso ango Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutomjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

*A'amu Anituye hungkunomo simeho miwolo'mokiyo somne'no sekwo Anituye tohino somne'no iwaho ito'no fiyimno, Jisas kako ose ulimentisofoho.*

*(Matiyu 11:20-24)*

<sup>13</sup> U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaitajo sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no iwaho ito'no fiyimno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'n'ngki yohofoso esetihwamentohe somo a'amu ango Taiya'nji ango Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko uhwonontifijontentesi hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hul'ngkwajingo a'apahopo loho'n'ngkuji hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofikutnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofokuyoho. <sup>14</sup> Anitu kako a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho.

<sup>15</sup> I oso sikuno homo somo ango Koponeyamjo a'amu humawo'n'ngkohoho soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n'wo'n'ngkohoho soku sekwo tikanomo ufitne kuyoho.

<sup>16</sup> Jisas ose ulonto kako kakoe inomokomoyo sohwasu ulimento, A'amu sekwoe hungkuno haloho'no sepewo'n'ngkiso sohwo nje hungkuno homo haloho'no nipewo'n'ngkisofoho. A'amu sekumo hohujo ikinjasemofwo'n'ngkiso sohwo ngko huhwo'n'mo hohujo ikinjanimofwo'n'ngkiso hweho. A'amu ngkimo hohujo ikinjanimofwo'n'ngkiso sohwo kako Anitu n'hwatimentiso sohwo huhumo hohujo ikinjimofalofoho. Jisas ose moi'wo ulonto kako a'amu huhwo sohwasu uhwatimentisofoho.

*Jisas kako a'amu kakoe syoho somne'no uhwatimentiso sohwa asomo i'mofapmmentohofoho.*



17 Hwangku no'mo a'amu *sefenti-tu* (72) Jisas kakoe syoho somne'no uhwatimentiso sohwa hofiko asomo i'm+wentifi simonyo imentohofofoho. Simonyo yontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo towahuno wonyo somo jije yofe ulimalohwone so'no hofiko jije yofe somne'no enjwa'mo paswontifi hiyaso humpo'malofofoho. 18 Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, Ngko Seten ahwomo mta'ni emta'm+ngo hopa yonto p+wesyahon+ngki uhwonimentohefoho. 19 Sekwo upa'nimno. Ngko nje yokumpohn'nyo sejapmmmentohe so'no sekwo homa wonyo so'nji a'nant+hwoyo so'njimo sekwo hwotoho fifijoso hopoenohino hwasoho. Sekwo Seten+ye yokumpohn'nyo somo uyakolofone yokumpohn'nyo hi'njo hwasoho. Yo'mayoso sekumo wonyo semokoneso awonoho. 20 I oseso sekwo olo so'no simonyo ikuji huno ole syaf+sy+kutoho. Towahuno wonyo sohwa nakwoe hungkunomo enjwa'mo humalofo. Oso'no sekwo simonyo ikutoho. O'o, Anitu sekwoe yofe ahwomomo mt+'mokasehumentiso so'no simonyo fiy+imno. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no simonyo yonto Mpohumo isamayoka ulimentisofoho.*  
(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)

21 Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wop+ngo so-hwo Jisasiye simeho wop+ngo umokahon+ngki Jisas kako simonyo yonto Mpohumo ulimento, U, Mpohwoe, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwap+ngo hwasoho. Ngko ole so'no isamayoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'n+ngkinoso kiko a'amu hwaponjo huno engo tipema'mentohofosonta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kan+ngkwohwo'ya'umo uy+wo'n+ngkohofohopa kijopontan+ngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. 22 Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nan+humentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fi-hwo kako nje hwap+ngo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwap+ngo sopone'no huno inyoso tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpohumo woset+hwamo ul+wo'n+ngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

23 Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwantnnohini humantifi Jisas hof+kimnohini ulimento, A'amu yo'mayo yo'mayo

sekwo uhwon+iwo'n+ingkohofu somo uhwon+ingkuji s+imonyo uyife. <sup>24</sup> Ngko hungkuno wasel+imonne'no yohono. Hohontajo a'amu somo An+itu hungkuno uyahon+ingki limotofo sohwanji a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo pi'n+ingo sohwanji hof+iko yo'mayo sekwo uhwonalokwofo somo uhwonano lont+ifi ko imentohofoso muhwon+mmentohofofoho. Yo'mayo sekwo upo'nalokwofo loso hof+iko upo'nano lont+ifi ko imentohofoso hof+iko mupa'n+mmentohofofoho. Ose ul+imentisofoho.

*A'amu Someliyanta'ango sohwo kako kakoe mango sohune'no hitoho ulofahon+ingki ufo'ma'mentisofoho.*

<sup>25</sup> A'amu Jutafe hon+ingkano hungkuno lut+hwamojo sohwo kako Jisas+imo yamofu uloho'mo lonto nu'manto ul+imento, Nje Lont+hwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'ne yo'mayoso pipi i'mo woma'monnto. <sup>26</sup> Ose ulahon+ingki Jisas ul+imento, Mouses+ye hon+ingkano hungkuno nejapmmentisoso hungkuno pehofu wo'nnyoto. Atofo lonji huno pipi kiyohoho. <sup>27</sup> Ose ulahon+ingki kako ul+imento, K+iko j+ije Hwe Engo An+itu sohune'no s+imeho uyohoji j+ije s+imeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. K+iko j+ije Hwe Engo An+itu sohune'no j+ije s+imeho uyohoji j+ije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. K+iko j+ije Hwe Engo An+itu sohune'no s+imeho uyohoji j+ije yokumpohn'nyo hopi'nonohinoso kakimo uyo. K+iko j+ije Hwe Engo An+itu sohune'no j+ije s+imeho uyohoji j+ije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Ose yohoji a'amu k+iko'njopo mofonepo humawo'n+ingkohofu somo k+iko kikine'no kumo'n+iwo'n+ingki hopaso nom'ne a'amu somne'no oseno wakumo'nono. <sup>28</sup> Ose ulahon+ingki Jisas ul+imento, Hopi lohino. K+iko oso hungkuno nto'nohino losomo in+ingka+jio'manji k+iko songo ne'no humayo'neso wat+ip+hwon+monnoho. Noho fit+ipemaho. <sup>29</sup> Ose ulahon+ingki hwe huhwo sohwo kako kakoe yofe wop+ingo umokin+monto yonto ole ul+imento, Nom'ne a'amu ngko'njo mofonepo humawo'n+ingkohofu somo ngko hof+kine'no n+imo'nyoso pipilo. <sup>30</sup> Ose ulahon+ingki Jisas pahnn+imo hungkuno ole ul+imento,

Hwe fihwo kako ango Jelusalem ul+iko'manto ango Jelikou sopone'no womaso hweho. A'amu wonyo hufo'nohino sohwa hon+inganopo uhwon+ma'nont+ifi hof+iko kakoe ho'yango yo'mayoso moi'wo lonte'memant+ifi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ulohofont+ifi humpo'mentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hon+inganopo nohumanto kako we'enepe poyo wape'n+monto imentisofoho. <sup>31</sup> Oso hohosohonta hwe fihwo

kako tajo ango syoho'njo sohwo kako honingkano homo somo womentisofoho. Kako nowento hwe huhwo sohumo uhwononto kako ikitofonto uyakolo'mentisofoho. <sup>32</sup> Nto uyokolofahoningki hwe nom'ne Lifaiye temtifo mta'ango sohwo kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwo enjwa'mo syoho iwo'nngkiso sohwo kako hwe huhwo sohumo uhwononto kako huhwo ikitofonto uyakolo'mentisofoho.

<sup>33</sup> I oso'no oso hohosohonta hwe nom'ne hwaho Someliyanta'ango sohwo kako oso Jelikou honingkano homo somo nowento uhwon+mentisoso hwe huhwo sohwo nohumentan+ngki uhwononto hitoho ulo'mentisofoho.

<sup>34</sup> Kako hwe huhwo sohwo'njo mofone sopo nowento hwe ikujoho fongku'mentohofu sohumo ulikafonto mijo iloho emanto yopo'nyo fesyoma'mentisofoho. Fesyomanto kakoe uyo somo fosyo ufohumentisofoho. Nto ufosyonto kako hwe sohumo noho'nomanto kakoe yahupo m+humajonto ango fosyawe'ne somo motawento wopingo umokosyohumamentisofoho. <sup>35</sup> Mo'nngkanta kako oso ango engoso mokosyohumawo'nngkiso kakwo'yohwo sohumo sife aho hopi'nonohino kina uyonto ulimonto, Kiko olo hwe huhwo lohomo hamniyoho kijapoheso kakine'no yo'mayo mpe yohoji ito'no mokosyohumaho. Hamniyoho hiso moi'wo imo'nngkuhwo'so'no jije hamniyoho ihn'namo'njo'manji ngko hwangu asomo pmme sohonta ngko kikimo aku wokijapmmonnoho. Ose ulonto umentisofoho.

<sup>36</sup> Jisas kako oso hungkuno hiso ulonto kako ulimonto, Kiko huno pipi kiyohoho. A'amu hufa'u s+hune sohwa oso hwe fonjahumentohofu sohumo uhwontopahoningkofi oso a'amumo simeho nehopi a'amu mofonepo humawo'nngkohofu hopaso tihwo u'masohwolo. <sup>37</sup> Ose ulahoningki oso a'amu honingkano hungkuno lut+hwamojo sohwo ulimonto, Olo a'amu lohwo kako kakoe mangohwo ko huhumne'no hitoho ulofahoningki ufo'ma'maso hweho. Ose ulahoningki Jisas ulimonto, Kiko nuhuji a'amu somo ose'nohini ulohofu. Ose ulimmentisofoho.

*Jisas kako Mota'nji Maliya'nji siko'nopee'nye angomno umentisofoho.*

<sup>38</sup> Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko Jerusalemne'no hano ne'no nosontifi ango fipo i'mofamentohofoso osopo a'mu fisi kakoe yofe Mota kako uhwon+mentisoso kako Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo uhwononto kakoe angomno ipemotawomentisofoho. <sup>39</sup> Motafe konampiye yofeso Maliyafoho. Jisas kako angomo noswopahoningki Maliya kako Jisasiye sifiki'nyo'mo humanto kakoe

hungkunomo haloho humupo'ntohumantisofoho. <sup>40</sup> Maliya osopo nohumentan+ngki Mota kako wosopayo nto'no esyohumayo syoho engo yonto kako yo'mayo so'no huno pi'n+ngo pi'n+ngo syof+sikaofonto Jisas+mo ul+mento, Hwe Engofo, nje nampohwo kako ngkimo mon+fo'maso'njo ngko'nohini wopayo iloho yo'mayoso yalokweno. Oso yahinoso wop+ngotaho. K+ko nje nampohumo fil+hwajo. Ngkimo won+fo'mano. <sup>41</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Motafo, Motafo, k+ko huno pi'n+ngo engo syaf+syonji j+je s+meho yo'mayo pi'n+ngo engo somne'no peho'no kil+kakwoho. <sup>42</sup> Anga'nohino wonyoangkafoso yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyoso wo'nnyofoho. K+ko oso hisomne'no umofonyo yalokuno. Maliya kako oso wop+ngo hiso woma'monto nje hungkunomo upo'nalofoho. Oso wop+ngoso kakinta'ni wae meeofanehwono. Ose ul+mentisofoho.

## 11

*Mpohumo jomo ujo'ne yahinofoho.*

*(Mat+yu 6:9-15; 7:7-11)*

<sup>1</sup> Sikuno fihumo Jisas kako Mpohumo jomo moi'wo ulahon+ngki kakoe inomokomoyo fihwo kakimo ul+mento, Hwe Engofo, hohonta Joun kako kakoe inomokomoyo sohwo Mpohumo jomo ujo'ne it+hwamentisofoho. Oso hopa k+ko olohonta fonet+hwaho. <sup>2</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Sekwo Mpohumo jomo ulano likujoso sekwo olo pa'nyoso ul+mno.

Mpohwo j+je yofe wop+ngo'nohinoso ne'nohini woho'n+wo'n+ngkuhwono.

Oso sikuno k+ko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono

<sup>3</sup> Sikuno huhwo huhwi nakwoe wosopayo fonejape.

<sup>4</sup> Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofosofe wonyo somo nakwo wae yao'malohwone hopaso k+ko nakwoe wonyoso wae fenamofa.

K+ko nakumo yamofa nalohofa somo nonehumajohotoho.

<sup>5</sup> Ose lut+hwanto kako Mpohumo jomo ujo'ne nom'ne hungkuno lut+hwamento, Sekwo anga'nohini fihwosi k+ko sikwo'miyo kuntoliyopo a'amu k+ko'njo mofone sopo humawo'n+ngkiso sohwoe angomo u'mahoji ul+mnoho. K+ko wosopayo hufa'u s+hune ntape. <sup>6</sup> Nje a'amu kako hon+ngkanomo noponto ngkimo ni'maso sohwo ngko wopayo nuy+mneso ane hwo'nyoho. <sup>7</sup> Ose ulohojono kako oso hwe ango homo somjo sohwo kako ole wakil+montonoho. K+ko ngkimo syoho engo

peho'no ntopantokuno. Hoku'yo nto pijwasyonji nje mehomi'nji nakwo saho fosyawotowono. Ngko yo'mayoso nolikahm'mo mokijapmnehono. <sup>8</sup> Ose kilihwoso'no kiko pipi uyimonnto. Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Oso hwe ango somjo sohwo kako ole wosyafihu'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nje a'amu ko huhune'no ngko molikafe'njo i'mo ngko muyo'njo uyimonnoho. Ose ko syafisyihwosi kiko johone'no liwo'nontanngkohojo oso a'amu ango somjo sohwo kako nolikafihwosi yo'mayo hopi'nonohino kiko umofonyo inyoso wokijapmmontonoho. Hwapingoso kiko kakimo jomo ne'no uliwo'nngkohino so'no wonimango munyofoho. <sup>9</sup> Oso pa'nyoso Mpohumo jomo ujo'ne yahino wo'nyofoho. Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentanngkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwaningo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho. <sup>10</sup> A'amu hopi'nonohino hofiko Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwaningo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

<sup>11</sup> Sekwo mpohwosa sohwasisekwoe hwomu sohwa inaniku'ne selifijoso sekwo homa wonyoso uyantifetaho. Awonoho. <sup>12</sup> I yihu'mno so'no selifijoso sekwo a'nantihwoyo uyantifetaho. Awonoho. <sup>13</sup> Oseso sekwo honingkano wonyo'njo ko huhwasi sekwo sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyiwonngkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohomo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno Wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nyoso wosejapmmontonoho. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kako Setennta'ango towahuno wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo malokuso so'no hwasyo hungkuno limentohofoho.*

*(Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27)*

<sup>14</sup> Sikuno nom'nehwi Jisas kako hwe ilo'nyo sohumtani towahuno wonyo wae yaofahonngki towahuno wonyo sohwo nto li'mofahonngki hwe huhwo sohwo hungkuno ito'no limentisofoho. A'amu pi'nngo engoso oso homo somo uhwonontifi yomo yontifi pisopisaha mjalimimentohofoho. <sup>15</sup> I oso'no a'amu fehohnjo sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nonohino

sohwafe hwe engoso Seteniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe nom'neso Mpelisepuliyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose li'mentohofofoho. <sup>16</sup> A'amu nom'ne sohwa hofiko Jisasimo yamofo uyano lontifi ul'imentohofi, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwon'ngkuhwasi Anitu kiko'nji humaho wolano. <sup>17</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hofikoe huno somo huno moi'wo uyahon'ngki ole ul'imento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'n'ngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hofikoe wop'ngo foyohumayo'neso wonyo umo'n'imontonoho. I oso pa'nyoso a'amu hofiko'montohwa hofiko yoka hnn'ngkuji hofikoe foyohumayoso wonyo umo'n'imontonoho. <sup>18</sup> Oseso sekwo olo so'no peho'ne lalokwofo. Ngko Seten mta'ango yakumpohn'nyo towahuno wonyo wae yafo'ne mant'i'mtentesi Setenye a'amu sohwa hotitof'kuji ikujoho fongki'n'ngkutnnesohilo. Ose'manji Setenye yokumpohn'nyoso pipi umo'n'imontolo. <sup>19</sup> I Seten kako towahuno wonyo wae yafo'ne ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaof'wo'n'ngkohoho somo tihwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o, sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho. Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. <sup>20</sup> I oso'no ngko Anitu mta'ango towahuno wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo malokwe'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahon'ngki sekwo oso hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

<sup>21</sup> Seten kako kakoe yo'mayo yo'mayo somo kako kakoe mekino sampe yo'mayo so'nji yohofihwontohumawo'n'ngkisoso nom'nihwo kako yo'mayoso wae meeofonehoho. <sup>22</sup> I oso'no hwe nom'ne Setenye yokumpohn'nyo yakolo'nnyo sohwo nop'hwosi kako Setenye mekino sampe yo'mayoso kakimo yokumpohn'nyo imokinyo'ne mokosyohumantoso somo wae yaof'hwosi kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

<sup>23</sup> A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no monifo'maso sohwo kako syoho homo somo fonifonyo imokalofoho.

*Towahuno wonyo a'amumo nto ul'iko'maso sohwo asomo*

*pe-e'ne hungkunofoho.*

*(Matiyu 12:43-45)*

<sup>24</sup> Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohwo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tipehwosi kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. <sup>25</sup> Asomo nopihwosi oso ango homo somo uhwonososo ango homo somo hintalinyo wae nto yososo wopingomo uhwonimontonoho. <sup>26</sup> Ose uhwoningkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kako wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikunimposo somo humaho. Ose ulimentisofoho.

*Simeho wopingo tipemayo yahino neso olenoho.*

<sup>27</sup> Oso hohosohonta hwe moya'mi pi'ningo engo nohumentaningkofi a'mu fisi nohumanto Jisasimne'no joho ulonto ulimento, Hnna'wohi kikimo kumanto amno kijapmmentisasi kako kikine'no simonyo uyono. <sup>28</sup> Ose ko ulahonngki Jisas ulimento, O'o, simonyo iyo yahino neso olenoho. Hwe moya'mi hofiko Anituye hungkunomo upa'ninyoso inngkafijo'manji hofiko simonyo nehopi uyantifeho.

*Yo'mayo kengo a'amu miyowo'nngki yohofoso uhwonano lontifi Jisasimo joho utimentohofofoho.*

*(Matiyu 12:38-42; Mak 8:11-13)*

<sup>29</sup> Hwe moya'mi pi'ningo engoso Jisasi'njopo uhu'mokontaningkofi Jisas kako olo hungkuno loso ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku wopingo ku'maho. Hwapingoso sekwo ole nt'iwon'nalokwofo, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyowo'nngkiyohofoso yohojo'no'manji nakwo nokohoningkuhwasi nakwo huno wonayono. Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ko nt'iwon'ningkohofoso ngko oso hiso mutihwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo ulohomentiso hopaso oso'nohini wosetihwamonnoho. <sup>30</sup> Hohonta yo'mayo Jounamo u'ma'mentiso somo a'amu Ninifoso uhwonontifi hofiko huno ole umento, Anitu Jounamo lonehwatimentisofoho. Oso hopaso yo'mayo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo ni'mante so'no olohonta a'amu humawo'nngkohofoso nohonngkujo'no hofiko huno ole uyono. Anitu ngkimo nihwatimentiso hwo'nyoho.

31 Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofone sikuno somo i'mofapihwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolikafihwosi sekwo olhonta humalofa sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitumo miningkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanoponta'angosi kako Soulomoun Anituye hungkuno wolontihwano lonto kako sappingmentisofoho. I oso'no olhonta hwe nom'ne Soulomounmo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo miningkowalokuyohoho. 32 Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyo'ne sikuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olhonta humalofa sokumo ole selifitnefoho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no simaho miwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selifitnefoho. Hwapingoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontifi hofikoe honingkano wonyo somne'no simaho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olhonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honingkano wonyomne'no simaho miwolo'mokiyofoho.

*Pomponahopo humayo'ne hungkunofoho.*

*(Matiyu 5:15; 6:22-23)*

33 A'amu fihwa sikiloho mongkujontifi hiyaso'mo u, ahwonte enjwa'mo moho'nasiyo'njo hwafoho. O'o, hofiko ijempoho tojwa sopo ho'nasyontifeso a'amu ango homo somo nosyukuji pomponaho hiso uhwonantifeho. 34 Sekwoe timoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Timo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofa. Timo pi'ningo'manji sikwo'mjoho'mo humalofa. 35 Oseso sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo pomponahopo humalofa soku yahino pi'ningo pi'ningo mafikuji apa'no sikwo'mjoho'mo fosyohumafikutoho. 36 Sekwoe simaho mo'mo sikwo'mjoho ane hwasim'nanji pomponaho'nohinopo'manji sekwoe simo'mangoso nom'ne a'amu somo pomponaho hopaso uloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kako a'amu Falisi sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwayo sohwanjimo yoka hungkuno ulimentisofoho.*

*(Matiyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)*



<sup>37</sup> Jisas kako oso hungkuno ulikwato lohofahon'ngki a'amu Falisi fihwo kako kako'nji wopayo wonaho lonto Jisasimo joho lutima'mentisofoho. Oseso Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe angomo noswonto wosopayo niwo'n'ngkohoho sopo humamentisofoho. <sup>38</sup> Oso a'amu Falisi huhwo sohwo kako Jisas aho mijo miyatiku'nyo'njo yonto wosopayo nyo'ne humahon'ngki uhwononto yomo yonto huno pi'n'ngo engo syafi'hu'mentisofoho. <sup>39</sup> Jisas oso hwe huhwo sohwoe hunomo huno uyahon'ngki ole ulimento, Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajjwontifeso sekwoe humayoso kiho'njo hwasoho. Yo'mayo uhwonontifeso hi semo'n'wo'n'ngkohoho. Oso'nji simemo mo'mo yo'mayo hon'ngkano wonyo nom'ne wo'nnyo hwasoho. <sup>40</sup> Sekwo huno ane hwasoho. Sekwo mijo yatiku'nyo'ne'nohini syofisyalokwofo. Anitu kako sekwoe paho hohnta'nohini mtimokumentiso'maho. O'o, kako sekwoe simemo mo'mo sekwoe huno so'nji mtimokumentisofoho. <sup>41</sup> Sekwo sekwoe yo'mayo so'no aho yokumpohn'nyo kesyohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu umofonyo iwo'n'ngkohoho somo yo'mayoso uyikujo'no sekwoe simemo mo'mo kiho ane umo'n'montonoho. Ose ifijo'manji a'amu uhwonifijosohofiko sekwoe simemo mo'mo kiho ane so'no huno uyimontonoho.

<sup>42</sup> Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo tohino tipemapitne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo hamniyoho wosopayo yo'mayo mawo'n'ngkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'n'ngkahon'ngki anga'no Anitumne'no ko ho'nosyantifeso sekwo hon'ngkano ito'nohino somne'no huno mosyafisiyo'njo yontifeso Anitumne'no masemo'nyo'njo hwasoho. U, sekwo sekwoe yo'mayo wopingo fehohnjoso Anitumne'no ho'nasyiwo'n'ngkohofoso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe somo min'ngkayo'manji yahinoso wopingo'maho.

<sup>43</sup> Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo huno ole seinyo hwasoho. A'amu tajo angomo humawo'n'ngkohoho sofe simanopo hwe engo sohwoe epohumayo wopingo sopo wohumentanoho semo'nnyo hwasoho. Sekwo hwe moya'mi uhu'mokiyo sopo nje hwe engofo selontife'no yiwo'n'ngkohofihwasoho.

<sup>44</sup> Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo olo pa'nyo hwasoho. A'mopijohinomo'mo ho'nasyiwo'n'ngkohoho sopo iyo mowontimofasiyo

sopa'nyo hwasoho. Tojwa lopo wop'ingo sopo a'amu hano emoyont'ifi hwaho ajwomo'mo pisakino'njo wojo so'no huno muyofoho. Sekwo oso pa'nyo hwasoho.

<sup>45</sup> Jisas ose ulahon'ingki hwe fihwo kako hon'ingkano hungkuno lut'ihwayo syoho'njo sohwo Jisasi'mo ul'imento, Nakwoe Lonet'ihwayo sohwoosi, oso hungkuno tango'njo Falisi sohwo ulohinoso nakwo huhwo na'nnonjimo nelalokuno. <sup>46</sup> Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Sekwo a'amu hon'ingkano hungkuno lut'ihwawo'n'ingkohoho huhwo sohwasasi sekwo huhwasasi An'tuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiy'imno. A'amu sekwoe hon'ingkano hungkunomo ito'no in'ing kayo'ne syoho m'ikun'imposo uy'wo'n'ingkohofihwasoho. Sekwo a'amufe hohujopo tango m'ikun'imposo kisasyohon'ingkofo hof'iko mokoho'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo y'wo'n'ingkohofofoho. I oso'no sekwo hof'ikimo ufo'mayo'ne sekwoe ajo'miyopo tango mokihn'nasewoso hwasoho.

<sup>47</sup> Sekwo An'tuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiy'imno. Seyakwosa hohonta humamotofo sohwa hof'iko a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ingki l'imotofo sohwo fonjahumentohofofoho. A'amumo fonjahumentohofoho huhwo sohwafe pijohino sopo sekwo wokosuyo yo'mayoso hul'motofihwasoho. <sup>48</sup> Sekwo ose iwo'n'ingkohoho so'no ole it'ihwalokwofo. Neyakwosa hof'iko a'amu huhwo sohwo fonjahumentohofoho yahinoso wop'ingofoho. Ose lont'ifi sekwo wokosuyo hul'motofihwasoho. <sup>49</sup> An'itu kako huno hwap'ingo'njo sohwo sekumne'no ole selalofi, Ngko a'amu fihwamo nje hungkuno uyahon'ingko lijwafo syoho'njo (*apousel*) sohwanji sekuyepono lihwatimeso sekwo a'amu fihwamo fonjasy'kuji nom'ni hwamo wonyo ulohofant'ifeho. Ose selalofoho. <sup>50</sup> Oseso a'amu fihwamo An'itu kakoe hungkuno uyahon'ingki hungkuno hiso lijwafo'ne syoho'njo sohwo fonjahumentohofoso An'itu nakwoe hwaho mt'i'mokumentiso s'imo'mta'ango so'ntnne'no olohonta fonjahumomopmmalofoho so'ntnne tohinoso olohontajo hwe moya'mi humalofoho soku womant'ifeho. <sup>51</sup> Kein kako Apeli'mo fonjahumentiso somta'ni a'amu hof'iko Sekolaiya sohomo An'itumne'no yo'mayo ho'nasy'wo'n'ingkohoho sopo oso ango An'itu humaho l'imotofo ajwo sopo fonjahumentohofoho so'ntnne tohinoso a'amu olohontajo humalofoho soku womant'ifeho.

<sup>52</sup> Sekwo hon'ingkano hungkuno lut'ihwawo'n'ingkohoho sohwasasi sekwo An'tuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiy'imno. Sekwo An'tuye hungkuno ne'njo somo min'ing kayo'njo yont'ifi hiyaso'mo ho'nahumentohofoho so'no

a'amu nom'neso hungkuno homo somo un'ngkowano ko lahon'ngkofi sekwo hofi'koe hon'ngkanomo pijumokosyohumawo'n'ngkohofi'hwaso. <sup>53-54</sup> Jisas ose ulonto oso homo somo uli'ko'mahon'ngki oso a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofi'ko si'mano likumpenti'fi oso si'kuno homo somta'ni impo'angomo womuhwojano lonti'fi hungkuno mtitofahumentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Jisasi'ye hunomo yamofu uyano lonti'fi hwasyo hungkuno wonalono lonti'fi hofi'ko yo'mayo so'no Jisasi'mo ulohon'iwo'n'i'mentohofofoho.

## 12

*Yo'mayo hiyaso'mo mokosyohumawo'n'ngkuhwone hwasyo yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno.*

*(Mat'iyu 10:26-27)*

<sup>1</sup> Hwe moya'mi ni'hu'no pi'n'ingo engo uhu'mokumentohofoso hofi'ko ito'no humamento-hofoma'ho. O'o, hofi'ko nom'ne a'amu sofe si'femo hwotoho wosolongkufinanti'fi imentohofofoho. Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohware ikinjamo lohofonto hofi'kimo si'mo'mo ole uli'mento, Sekwo a'amu Falisi sohware yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Yahino hiso olenoho. Hofi'ko hofi'koe yahino wonyo uti'hwanyopo m'mofape so'no hwasyo hungkuno seli'wo'n'ngkohofi'hwafoho. Oso yahino so'no selalokweno. <sup>2</sup> Yo'mayo hiyaso'mo wososo hwangu uti'hwanyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n'ngkohofu hungkuno hiyaso'mo lonti'feso yahino wonyo hiyaso'mo yonti'fi ti'fi no'mo uti'hwanyopo i'mofapi'hwoso'no a'amu timo uhwonanti'feho. <sup>3</sup> Oseso yo'mayo hungkuno sekwo si'kwo'mjoho'mo lonti'feso hwangu mofehi'nyo'nji woho'n'i'montonoho. Yo'mayo hungkuno sekwo hiyaso'mo hofiyoka lonti'feso hwangu uti'hwanyopo mango engo'nji wamji'li'miwanti'feho.

*Yo'mayo so'no iyoho sen'ngkuhwaloho. An'itumne'nohini iyoho wasenono.*

*(Mat'iyu 10:28-31)*

<sup>4</sup> Ose ulonto ole uli'mento, U, nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Sekwo a'amu poyo semokiyo somne'no sekwo iyoho sen'ngkuhwaloho. O'o, hofi'ko sekwoe a'apaho poyo semokukuji osopo pipi selohopitnnehofu. O'o, awonoho. <sup>5</sup> I olo humne'no sekwo iyoho senyo'ne'no waseli'monne'no

yohono. Anitu kako sekwoe a'apaho poyo semokuh-wosi sekwoe huyo'mangoso ni'hu'nahone tikanomo uhwajiyo'ne yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Osohumne'nohini iyoho wasenono. <sup>6</sup> Sekwo huno seyohoho. Yi'hufo ni'hu'no we'e popijamo pa'nyoso a'amu yi'hufo hiso aho fehohnjo hopi'nonohino somo touya hufa'u somne'no mpe yi'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no oso yi'hufo ni'hu'no we'e somne'no Anitu kako in'ngo mamofi'wo'n'ngkiyohoho. <sup>7</sup> Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofoto nto limentisofoho. Oseso sekwo a'amu poyo semokiyo sohwanne'no iyoho sen'ngkuhwaloho. O'o, oso yi'hufo ni'hu'no we'e Anitu in'ngo mamofe'njo hofiyo mokosyohumawo'n'ngkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

*Jisasimne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne hungkunofoho.  
(Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

<sup>8</sup> Olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. <sup>9</sup> I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho. <sup>10</sup> I a'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yaofone jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu Anituye Towahuno Wopingo sohumne'no sitofo ulososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. <sup>11</sup> A'amu hofiko tajo ango we'e so'mo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji a'amu yofe engo'njo sofe timopo ipesemotasokujo'no sekwo iyoho sen'ngkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohon'ngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho. <sup>12</sup> O'o, olo hoholohonta Anituye Towahuno Wopingo kako yo'mayo hungkuno sekwo ujo'ne so'no waselimonnoho.

*A'amu hamniyoho engo'njo yo'mayo ho'yango yokumpohn'nyo aho kemokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>13</sup> Hwe moya'mi pi'n'ngo engo nohumentan'ngkofi hwe anga'nohino sohwo Jisasimo ole ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, nje mpohwo poyo pe'n'ngkahon'ngki nje tatohwo kako ho'yango hopi'nonohinoso ma'mentisofoho. Oseso olo hilo so'no kiko nje tatohumo uso. Ho'yango

hiso yano ilofihwosi fehohnjo ngkimo wontapono. Ose lonihwajohoho uso. <sup>14</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, I pipilo. Sen'ngkwohwoe ho'yango yo'mayoso yano ilofone syohoso tihwo ntapmentisoto. Awonoho. <sup>15</sup> Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ole ulimonto, Sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nyo so'no yahino so'no i'waho fiyimno. A'amu ho'yango pi'n'ngo engo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako oso ho'yango somta'ni simeho wopingo neso motipuhwonyo hweho.

<sup>16</sup> Ose ulonto kako pahnnimo hungkuno ole ulimonto, Hwe hamniyoho engo'njo fihwo kakoe wopasyoho somta'ni yo'mayo pi'n'ngo engo ma'mentisofoho. <sup>17</sup> Ose uhwononto oso hwe hamniyoho engo'njo sohwo hnnimonto, Ngko pipi imnehono. Yo'mayo wosopayo ho'nasiyo'ne angoso hopo'maho. <sup>18</sup> Ose syafisyonto ole limonto, U, ole uyimonnoho. Nje wosopayo ho'nasiyo'ne angoso we'eso wae yahm'mo nom'ne engo mikunimposo wamolimo. Ose molimmo ngko wopayo yo'mayoso oso angoso songomo woho'nahumonnoho. <sup>19</sup> Ose ime'no ngko nje huyomangomne'no ole wahnnimo, Jije yo'mayo wopingoso pi'n'ngo weho. Soswo pi'n'ngo engoso kiyakolofihwoso'no ho'yango yo'mayoso ne'nohino wakuwentimtefoho. Oseso syoho engo yohotoho. O'o, iyoho humahoji yo'mayo mijo wosopayo ningkohoji simeho wopingo'njo fosyohumaho. <sup>20</sup> Ose ko hnn'ngkahon'ngki Anitu hwe huhwo sohomo ulimonto, Kiko huno ane hwosoho. Olo sikwo'miyo lomo kiko poyo wape'nimonnoho. Jije ho'yango engo ito'no esyohumahnoso tihwo woma'mteto. <sup>21</sup> Oso pahnnimo hungkunoso ulonto ole ulimonto, Oso pa'nyoso a'amu ho'yango yo'mayoso pi'n'ngo engo elofisosyalofonjo sohwo kako Anituye timopo ne so'no umofonyo yone hweho. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno.

*Yo'mayo yo'mayo so'no huno pi'n'ngo pi'n'ngo syafisiyo'ne hungkunofoho.*

*(Matiyu 6:25-34)*

<sup>22</sup> Ose ulonto Jisas kakoe inomokomoyo sohromo ole ulimonto, Oso'no ole selalokweno. Sekwo sekwoe fosyohumayo so'no huno pi'n'ngo engo syafisyikuji ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n'ngo engo syafisyikuji ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimonnto. Ose syafisyikutoho. <sup>23</sup> Hwapingoso nakwo peho'ne humolawotohwono. Wosopayo'netaho. Hwapife'netaho. O'o, oso'ne'maho. <sup>24</sup> Sekwo yihufo'ne

fisyafihupmno. Hofiko wopuyo huliwo'n'ingkohofomaho. Hofiko wopayo mehu'meesy+wo'n'ingkohofomaho. Hofiko wopayo angoso yo'mayo ho'nasiyo'ne ango hi'njo'maho. I oso'no Anitu kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uy+wo'n'ingkohoho. Sekwo hwe moya'mi soku Anitu kako sekumo sehononteso sekwo yihufo somo yakolo'nnyo kuyoho. <sup>25</sup> Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohono lososo ne umo'n'imontolo. Awonoho. <sup>26</sup> I sekwo oso we'e hiso ifitneso hopoenohini mmo'nyohwas+manji sekwo nom'ne yo'mayo pi'n'ingo engo somne'no huno pi'n'ingo pi'n'ingo peho'ne syofisyalokwofo. <sup>27</sup> Sekwo wokoso fofo so'no huno fisyafihupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko he yo'mayoso mojiyof+wo'n'ingkiyohoho. I oso'no ole waselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwap+ingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkafo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofo we'e somo muyakolofonehoho. <sup>28</sup> Ou oso wokoso fofu s+kuno fihumo syohopo lohofososo mo'n'ingkanta a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofu Anitu wonyoangkafo mt+mokuwo'n'ingkiso somo uhwonontaneso wop+ingofoho liwo'n'ingkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. <sup>29</sup> Oseso sekwo wopayo yo'mayo mijo so'no peho wonantane'nunto Ose syafisy+kutoho. Huno pi'n'ingo pi'n'ingo seyo'eno. <sup>30</sup> A'amu olo hwaho lopo Anitumo min'ing kayo'njo hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisy+wo'n'ingkohoho. I oso'no sen'ingkwohwo Anitu sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon'ingkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wop+ingo wosemokosyohumamontonoho. <sup>31</sup> Oseso s+imo'mo sekwo Anitumo enjwa'mo humayo'ne hi semo'n'ingkuhwoso'no Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijosu wosejapmmontonoho.

*Ahwomomjo ho'yango wojo so'ne hungkunofoho.  
(Matiyu 6:19-21)*

<sup>32</sup> Nje yahu mehomi soku sekwo yo'mayo so'no iyoho sen'ingkuhwoloho. Anitu kako kakimo enjwa'mo humayo'ne mesehumajiyo'neso hungkuno nto mtito'mentisofoho. Anitu kako sekumo semokosyohumayo so'no simeho wop+ingo umo'nalofoho. <sup>33</sup> Sekwoe ho'yango yo'mayoso a'amu mpe waselohopife. Sekwo oso hamniyoho

hiso a'amu umofonyo iyo somo uyimno. Ose ifijo so'no sekwoe ho'yangano neso ahwomomo weho. Ahwomomjo ho'yangano wonyo mmo'nonehoho. Oso'no sekwo sekwoe ho'yangano engo ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sponjo ho'yangoso mpo'naofe'nefoho. A'amu ho'yangano hufo iyoso aneponoho. Namu, mote, yo'mayoso ho'yangomom wonyo mmokonehoho. <sup>34</sup> Ango jije ho'yangano yo'mayo wopingo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

*Hwe engo sohumne'no ito'no esyohumayo'ne hungkunofoho.*

<sup>35</sup> Sekwo sekwoe he ito'no yofikuji sikiloho mongkuji'kuji ito'no fesyohumamno. <sup>36</sup> Ose ifijo'manji sekwo olo pa'nyo wohontohumantifeho. A'amufe hwe engo sohwo kako ape mayo'ne wopayo iloho engo somta'ni asomo poso sohonta kako hoku'yopo hwaningo fonjihwoso'no syoho ulohofiyo sohwa hano komo'no wohwosampitimantifeho. <sup>37</sup> Oso syoho ulohofiyo huhwo sohwa hofiko saho mofosyawoso uyantifeho. O'o, hofiko hofikoe hwe engo sohumne'no yo'mayo ito'no esyohumentan'ngkuji hwe engo sohwo poso sohonta hofiko simonyo engo uyantifeho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako uhwonososo yo'mayo ito'no esyohumayo somo uhwon'ngkuhwosi kako huhwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo wopayo niwo'n'ngkohoho epohumayo sopo uhmaj'hwosi kako wopayo uyimntonoho. <sup>38</sup> I kako sikwo'miyo kuntoliyopo poso'manji u kako yihufo yoka simo'mjo ho'n'wo'n'ngkiso so'nji poso'manji kako kakoe syoho ulohofiyo sohwo uhwonososo hofiko saho mofosyowentan'ngkuji uhwon'ngkuhwoso'no hofiko simonyo uyantifeho. <sup>39</sup> Hwe engo sohwo kako asomo pe-e'ne mofehi'nyo simo'me so'no huno ito'no seyoso'manji sekwo hopi'nonohino soku ito'no wesyohumantifeho. U, oso hopaso hwe angomokosyohumayo sohwo kako nom'ne a'amu kakoe angomopo sopo nta'ni yo'mayo hufo woma'mo lonteso'no sikuno huno uyontentesi kakwo'yohwo oso sikuno somne'no hontohumentan'ngkuhwosi a'amu hufo imojo sohwo kako yo'mayoso momahwonesohilo. <sup>40</sup> Oseso sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyofisyomokosyohumentan'ngkuji asomo wapmonnoho. Ose ulimentisofoho.

*Syoho ulohofiyo wopingo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.*

*(Matiyu 24:45-51)*

<sup>41</sup> Pita ose upa'nonto Jisasimo ulimento, Hwe engofu, oso pahnnimo hungkuno nalohinoso nakumnohini lonalohino. Hwe moya'mi hopi'nonohino'nyumo lonalohino. <sup>42-43</sup> Ose ulohoningkahonngki Jisas kako nom'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hungkuno selalokwe loso olo humnefoho. A'amu fihwo huno wopingo'njo sohwo kakoe hwe engo sohwo osohumo nom'ne syoho ulohofiyo sohwo umokosyohumayo syohoso uyahonngkuhwosi syoho hiso ito'no inyo sohumne'no selalokweno. Oso hwe engo huhwo sohwo kako asomo pihwosi uhwonososo kakoe syoho ulohofiyo sohwo mokosyohumayo syoho'njo sohwo wosopayo uyontanngkuhwosi uhwonngkuhwoso'no oso syoho ulohofiyo sohwo simonyo uyimontonoho. <sup>44</sup> Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso oso syoho ulohofiyo huhwo sohumo enjwa'mo woho'nahumontonoho. <sup>45</sup> I oso'no oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. Ose syafisyihwosi'manji kako nom'ne syoho ulohofiyo hwe moya'mi sofanjimo ikujoho fonjomasoso kako yo'mayo wosopayo toho'nohini nngkuhwosi kako mijo yokumpohn'nyo nngkuhwosi wonilohofao'montonoho. <sup>46</sup> Syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sikuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentanngkuhwosi asomo wapmmontonoho. Oso hwe engo sohwo kako syoho ulohofiyo huhwo sohumo tohino engo uyihwosi a'amu kakoe hungkunomo haloho maposo'njo sopo uhumati'montonoho.

<sup>47</sup> Syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo yo'mayo syoho yone'ento ulisoso kako huno ko uyahonngkuhwosi hungkuno homo somo minngkayo'njo yo'mayoso ito'no mesyohumayo'njo oso hwe huhwo sohwo tohino engo woma'montonoho. <sup>48</sup> Syoho ulohofiyo nom'nehwo kakwo'yohwo sohwoe huno somo huno muyo'njo so'no kako yahino wonyo ko ihwosi kakune'no huno mosyafisiyo'njo yososo kakwo'yohwo sohwo tohino we'e'nohini uyonefoho. Anituye syoho ulohofiyo fisomo yo'mayo wopingo pi'ningo engo u'mante so'no kako Anitumne'no syoho pi'ningo engo uyono. A'amu yo'mayo yo'mayo pi'ningo engo mokosyohumunyo sohwo Anitu kako osohumo nom'ne a'amumo ufo'mayo'ne yo'mayo so'no jomo ulimontonoho.



*Jisas kako nakwoe hwahopo pmmmentiso so'no a'amu wohotitofantifeho.*

*(Matiyu 10:34-36)*

<sup>49</sup> Ngko olo hwaho lopo ahwomo mta'ango toho womotapmmo lonji pm'mentohe hwo'nyoho. Oso toho hiso olohonta sijontentesi wop'ingo'nesohilo. <sup>50</sup> Oso toho hiso mosijontan'ngkuhwoso sohonta ngko tohino engo woma'monnoho. Oso tohino engo mayo hiso'no nje hi tango mjon+mop+hwoosi oso tohino moi'wo umo'nosojwao'montonoho. <sup>51</sup> Ole losyon+fi'syant+kwofu. Olo hwaho lophonjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofu'ne pmmmentiso hweho. Ngkine'no ose losyon+fi'syant+kwofu. O'lo, sekwo upa'n+mno. Ngko a'amu hotitofu'ne pmmmentohe hwo'nyoho. <sup>52</sup> Olohontajo'nji hwanguku nom'ne'ntnne'no hofi'ko'montohwa a'amu aho fehohnjo hopi'nonohinoso nohotitofahon'ngkuji a'amu hufa'uso siko a'amu hufa'u si'hune sohwafe mangohwa umo'nanjiyoho. I a'amu hufa'u siko ngkimo nn'ngkapohosi'so'no oso a'amu hufa'u si'hune sohwa sikoe mangohwa umo'nantifeho. <sup>53</sup> I kan'ngkwohwo kako ngkimo nn'ngkap+hwoosi'no kakoe hwomu ngkine'no ngkilaho wal'montonoho. I mu fisi kako ngkimo nn'ngkap+hwoosi'no kona'wohi ngkilaho want'montonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nn'ngkap+hwoosi'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'n+montonoho. Oso hopaso a'amu pi'n'ngoso hofi'ko wohotitofantifeho. Ose ul'mentisofoho.

*Yo'mayo imo'nalokuso so'no huno tipemayo'ne hungkuno-foho.*

*(Matiyu 16:2-3; Mak 8:11-13)*

<sup>54</sup> Olo hungkuno hilo so'nji a'amu homo somo ul'mento, Sekwo mofehi'nyo ikwo'mokuwo'n'ngkiso sohohnta'ni himo uhwon'ngkuji ole wolantifeho. Ifoyo wahu'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wahu'montonoho. <sup>55</sup> U, sekwo ifofo yokumpohn'nyo mongkihnta'ni sopahon'ngkuhwosi uhwon'ngkuji ole wolantifeho. Mofehi'nyo yokumpohn'nyo wal'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wal'montonoho. <sup>56</sup> Sekwo yo'mayo hwahophonjo so'nji ahwomomjo so'nji uhwonantifi sekwo huno ito'no syafi'sy'wo'n'ngkohoho kuyoho. I oso'no yo'mayo olohonta imo'nalokuso somo ko uhwonontifi sekwo sekwoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso'no huno maseyo'njo i'waho ito'no miyalokuyohofo. Hwap'ngoso peho'neto. Sekwo mango'nohino kuyoho.

*A'amu fihwo kako kikimne'no simeho tohino umnoso so'no kiko komo'no simeho wopingo hmmokinyo.*

*(Matiyu 5:25-26)*

<sup>57</sup> Sekwo huno wopingo syafisyikui yahino ito'nohino somne'no yano milofahinyoso peho'neto. <sup>58</sup> Hwe fihwo kako kikimo impo'angomo wolintofakohumo lhwosi ipekumotowahonngkuhwosi honngkanopo humahosi osopo siko'nohini hungkuno ito'no filinyo. Majo'manji hwe engo hungkuno ito'no mihwajiyo syoho'njo sohwo kako impo'angomo womekuhumati'montonoho. <sup>59</sup> Ose yoso'manji kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyohoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

## 13

*A'amu soku sekwoe honngkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'manji sekwo tikanomo ufitnne kuyoho.*

<sup>1</sup> Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofiko nohumantifi Jisasimo ulimentohofi, A'amu Ngkalilinta'ango fehohnjoso hofiko Anituye tajo ango engo Jerusalem sopo nohumantifi hofiko Anitumne'no yahu fonjokisyoyontanngkofi hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwo lhwajahonngki hofiko a'amu Ngkalilinta'ango somo fonjahumentohofoho.

<sup>2</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Ose ntohofo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Oso a'amu Ngkalilinja hiso hofikoe honngkano wonyoso nom'ne a'amu Ngkalilinta'ango somo yakolo'nnyo so'no oso tango mikunimposo tipema'mentohofoho. Ose losyofisyalokwofo.

<sup>3</sup> O'o, sekwo ose syafisyikutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohini waselmonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mkinjaopijo'manji sekwo hopi'nono oso tango hopaso notipemapitnne kuyoho. <sup>4</sup> I oso ango Silouam sopo a'amu aho hufa'u sife fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u shune nohumentanngkofi ango yokintahoponjo sawemo engo sohwo piwasyonto a'amu homo somo kilopo'mentisofoho. Oso hwe moya'mi hofe sofe yahino wonyoso Jerusalemjo a'amu somo yakolo'nnyo so'no huno losyofisyalokwofo. <sup>5</sup> O'o, oso'ne'maho. Hungkuno nehopi'nohini waselmonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji Anitumne simeho miwolo'mo kiyomanji sekwo hopi'nono oso tango hiso pa'nyoso notipemapitnne kuyoho.

*Iyo ipisayo ito'no minto'n'iwon'ingkiso so'no pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>6</sup> Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kakoe impojohopo iyo ikwongo hulimentiso so'no kako ikwonjayo ne into'nyo so'no wonyopi uhwonomahoso imojofoho. <sup>7</sup> Oseso kako syoho mokosyohumayo sohomo ulimento, Kiko upa'nyo. Soswo hufa'u s'hune ngko oso ikwonjayo hiso womj'monji potneso huno uhwonap'iwon'ingkohefoho. Oseso oso iyo huhwo sohwo olohonta kiko mingo filofeefo. Kako hwahomjo afofo siki mayoso wop'ingo'maho. <sup>8</sup> Ose ulahon'ingki syoho mokosyohumayo sohwo ulimento, Hwe engofo, olo iyo huhwo lohwo sohwo olo soswo lohomo walohofono. Hwangku ngko kakoe pmpongomo mno ij'mo yahwoyoho ko'meehm'me'no ne ito'no unto'n'imontolikeno. <sup>9</sup> Nom'ne soswomo ne minto'n'ingkuhwosi wop'ingofoho. Awo'manji ngko wolofee'monnoho. Jisas kako oso pahnnimo hungkunoso ulimentisofoho.

*Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako a'mu fisimo wop'ingo umokumentisofoho.*

<sup>10</sup> Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako tajo ango we'e somo hwe moya'mimo Anituye hungkuno lut'hwamentisofoho. <sup>11</sup> Oso tajo ango homo somo a'mu fisi towahuno wonyo ehuhnamo'nnyosi kako mnokino'nji ne'no nohumentan'ingki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u s'hune uyakolo'mentiso so'no kakoe hohujoso fahulo'mojiyoho. Oseso kako ito'no likofohumayoso miyommojofoho. <sup>12</sup> Jisas kako a'mu hisimo uhwononto johu lutimanto ulimento, A'mu losiyo ngko jije mnokino engo kiwo'n'ingkiso somta'ni nto is'hutofokumahono. <sup>13</sup> Ose ulonto Jisas kako a'mu hisimo aho kisuhumentisoso a'mu hisiye hohujo fahulo'nnyoso ni'hu'no komo'no ito'no mulohokumentisofoho. Jisas kako a'mu simo wop'ingo ose umokahon'ingki a'mu hisi kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

<sup>14</sup> Oso sikuno iyoho humayo homo somo Jisas kako a'mu simo wop'ingo imokumentiso so'no hwe engo oso tajo ango we'e somo mokosyohumayo sohwo kako simeho tohino umn'ingkahon'ingki a'amu pi'n'ingo engo somo ulimento, Sikuno aho fehohnjo hopi'nono aho nom'ne mta'ni anga'nohino somo yo'mayo syoho iyo'ne sikunofoho. Sekwo soku a'amu sohwo wop'ingo wonamokife likuj'manji sekwo soku sikuno syoho iyo somo hm'mofapmno. Sekwoe a'apaho wop'ingo semokiyone sikuno iyoho humayo losomo

nopikutoho. <sup>15</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Sekwo mango'nohino liwo'n'ngkohoho kuyoho. Sikuno iyoho humayo homo somo sekwo sekwoe yahu somo hofikoe ango somta'ni mawentifi mijomne'no ipemotap'wo'n'ngkohoho kuyoho. <sup>16</sup> Oseso ngko olo Apilohamiye imu simo Seteniye towahunoso kakimo ne'no ehuhnaofontan'ngki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u sihune uyakolo'nnyo simo olo sikuno iyoho humayo lomo wop'ngo umokoheso wonyotaho. <sup>17</sup> Jisas ose ulahon'ngki Jisasiye mango sohwa upa'nontifi wonimango engo unimentisofoho. I hwe moya'mi pi'n'ngoso hofiko yo'mayo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no simonyo imentohofoho.

*Anitumo enjwa'mo humayo'ne pahnnimo hungkunoso hufa'uyoho.*

*(Matiyu 13:31-33; Mak 4:30-32)*

<sup>18</sup> Jisas kako pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitumo enjwa'mo humayo yahinoso peho pa'nyoto. Ngko yamofoso pehomne'no esetihwamnehono. <sup>19</sup> Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, ni'hu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahon'ngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho saponjo somo yakolonoho. Engo imo'n'ngkahon'ngki yihufoso nopontifi kakoe pamo sopo hofikoe aifo syontifi osopo kehumawo'n'ngkohofoho.

<sup>20</sup> Ose ulonto ole ulimento, Pahnnimo hungkuno nom'ne Anitumo enjwa'mo humayo yahino so'no ngko yamofoso pehomo esetihwamnehono. <sup>21</sup> Oso hiso olo pa'nyofoho. A'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'nimontonoho.

*Anitumo u'mayo'ne hoku'yo we'e so'no pahnnimo hungkunofoho.*

*(Matiyu 7:13-14, 21-23)*

<sup>22</sup> Jisas kako Jelusalemne wasimonto imentisoso hon'ngkano mom'ngo somo ango pone njamolimohnnyo saponjo a'amu somo kakoe hungkuno luti'hwamosimentisofoho. <sup>23</sup> Oso hohosohonta hwe fihwo ulimento, Hwe Engofo, A'amu Anitumo u'mayo'neso a'amu anga'no anga'no sifitnnetaho. Hopi'nono sifitnnetaho. <sup>24</sup> Ose ulahon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Anitumo u'mayo'ne hoku'yoso we'efoho. I sekwo oso hoku'yo we'e homo somo syuyo'ne syoho yokino fiyoho'nimno. Hwap'ngo so'no yolohoso waselimonne'no

yohono. A'amu pi'n'ingo engoso hofiko oso hoku'yo homo somo woswano lifijoso hofiko yamofoko ko ifijoso hofiko hopo'maho. <sup>25</sup> Hwangku oso ango homo somjo kakwo'yohwo sohwo nolikafihwosi hoku'yo we'e homo somo wopijwahumontonoho. Nihu'nahone nto pijwasyihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni lohofikuji hoku'yopo hwan'ingo fonjikuji johole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, hoku'yo fonehwosampofoko. Ose ulifijoso kako ole wasel'montonoho. Sekwo nti'mta'ango kulo. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. <sup>26</sup> Ose selihwoso'no sekwo ole ulifitnnefoho. Nakwo kiko'nji wopayo'nji mijo'nji nimentihwone lokono. Kiko nakwoe hon'ngkanopo lohofonji nakumo hungkuno lonetihwamentohino lokono. <sup>27</sup> Ose ulahon'ngkuji kako apa'no ole wasel'montonoho. Sekwo nti'mta'ango kulo. Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Sekwo hon'ngkano wonyo yiwo'n'ngkohofokuyoho. Sekwo ngkimo i'waho ntohopmno. Sekwo mpan'mno. <sup>28</sup> Ose selihwosi kako sekumo wae yasemofihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni humafikuji uhwonifijoso a'amu Anitumo enjwa'mo humalofoso Apiloham, Aisak, Jekoup sohwanji a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwanjimo wosyihwonihwojowantifeho. Sekwo ose uhwon'ngkuji sekwo hul'ngkwajingo ifaloho'n'ngkuji humotahoko engo lifitne kuyoho. <sup>29</sup> Hwe moya'mi hofiko mofehi'nyo si'mofapiso mta'ni sahopikuji mofehi'nyo n'ngku'n'wo'n'ngkiso mta'ni u'mofapikuji a'amu yaposiyo yohosi yohohnta'ni i'mofapikuji hofiko Anitumo enjwa'mo nohumafikuji Anituye angomo wosopayo nifitnnefoho. <sup>30</sup> Oso hohosohonta a'amu fehohnjo somne'no sitofoko uliwo'n'ngkohofosohofiko yofe engo womantifeho. I a'amu fehohnjo hofikoe yofe olopo honomawo'n'ngkohofosohofiko yofe engo ane pa'nyo wohumantifeho. Ose ulimentisofoko.

*Jisas kako ango Jelusalemne'no humotahoko limentisofoko.  
(Matiyu 23:37-39)*

<sup>31</sup> Oso hohosohonta a'amu Falisi fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Kiko olo ango lopo uliko'mahoji nom'ne angopono fiwano. Hwe yofe engo'njo Helout sohwo kako kikimo wofonjakohumonto yalofoko. <sup>32</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo nukuji oso hwe wonyo sohwo, Helout, osohumo ngkine'no ole ulimno. Olohontajo'nji mo'n'ngkajo'nji ngko a'amu towahunowonyo ehuhnname'nyo somo wae yaohm'mo a'amu mnokino'njo somo wop'nggo umokumonnoho.

No'no mo'n'ingka s'ikuno hufa'u s'ihune sohonta ngko nje syohoso moi'wo wesojwao'monnoho. <sup>33</sup> Oso'no olohontajo'nji mo'n'ingkajo'nji ne'no mo'n'ingkajo'nji nje syoho moi'wo i'mo ngko hano Jelusalemne'no wosyi'mo'monnoho. Hwap'ingoso a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ingki lut'ihwayo sohwaso ango nom'nepo fonjasyi'wo'n'ingkohofopo'maho. O'o, ango Jelusalemnohini fonjasyi'wo'n'ingkohofoponoho.

<sup>34</sup> U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofu sokunonji olohonta humalofu sokunonji sekwo a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ingki sel'motofu sohwaso fonjasyont'ifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne An'itu uhwoji'wo'n'ingki sohwaso sojo'nji fonji'wo'n'ingkohofu kuyoho. S'ikuno pi'n'ingo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yi'hufoso hofi'koe polonyo somo mi'hu'mokont'ifi efemokosyawowo'n'ingkohofu hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho li'malofofoho. <sup>35</sup> Sekwo upa'n'imno. Sekwo ango Jelusalem sopo An'itu kako nto ul'iko'ma'maho. Hungkuno nehopi waseli'monne'no yohono. Sekwo ngkimo manohonyo'njo ne'no yontan'ingkuji s'ikuno pi'n'ingo woseyakolo'montonoho. T'ifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu An'itu uhwat'imentiso sohumne'no yofe woho'nomano li'fijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonant'ifeho.

## 14

*Jisas kako a'amu a'apaho engo kamkamnyo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.*

<sup>1-2</sup> S'ikuno iyoho humayo fihwi Jisas kako hwe fihwoe angomo wopayo ni'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Falisi sohwaso hwe engo hweho. Oso hopo sopo hwe fihwo kako a'apaho engo kamkamnyo sohwo Jisas'mo mofonepo humunyo hweho. A'amu Falisi sohwa hofi'ko Jisas sohwo kako hwe a'apaho wonyo'njo sohomo pipi ulohofone kiyohoho lont'ifi humuhwontohumantohofofoho. <sup>3</sup> Jisas kako oso hwe mnokino'njo sohomo uhwononto kako a'amu hon'ingkano hungkuno lut'ihwawo'n'ingkohofu sohwanji a'amu Falisi sohwanjimo ul'imento, Nakwoe hon'ingkano hungkuno s'ikuno iyoho humayo somne'no nakwo a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokiyoso wop'ingotaho. <sup>4</sup> Ose ulahon'ingki hofi'ko mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso Jisas kako oso hwe sohwoe ahomo nomanto wop'ingo umokonto, kakoe ango pone'no uhwat'imentisofoho. <sup>5</sup> Ose ulohofonto kako a'amu nom'ne

sohwamo uli<sup>+</sup>mento, Sekwo si<sup>+</sup>kuno iyoho humayo somo syoho miwo<sup>+</sup>n<sup>+</sup>ngkiyohofi<sup>+</sup>hwasilaho. I sekwoe hwomutaho yahu mutaho si<sup>+</sup>kuno iyoho humayo somo mijo kilofawoso somo usi<sup>+</sup>mofawesoso sekwo komo<sup>+</sup>'no ukuji uti<sup>+</sup>mantifi<sup>+</sup>taho. Ou, uti<sup>+</sup>mantifeho. <sup>6</sup> Ose ulahon<sup>+</sup>ngki hofi<sup>+</sup>ko kakimo aku hungkuno muli<sup>+</sup>mentohofofoho.

*A'amu hofi<sup>+</sup>koe yofe monje yahino'ne hungkunofoho.*

<sup>7</sup> Jisas kako oso ango hopo sopo nohumanto uhwon<sup>+</sup>mentisoso a'amu fehohnjoso oso ango homo somo swonti<sup>+</sup>fi hofi<sup>+</sup>ko epohumayo wopi<sup>+</sup>ngo<sup>+</sup>'nohini so<sup>+</sup>'no hafi<sup>+</sup>hafe ti<sup>+</sup>peehon<sup>+</sup>ngkofi uhwononto kako a'amu huhwo sohwamne<sup>+</sup>'no pahnni<sup>+</sup>mo hungkuno ole uli<sup>+</sup>mento, <sup>8</sup> A'amu fihwo kako ape ma<sup>+</sup>'nyo sopenjo wopayo engo so<sup>+</sup>'ne<sup>+</sup>'ne kikine<sup>+</sup>'no johohilososo ki<sup>+</sup>ko nuhuji epohumayo wopi<sup>+</sup>ngo sopo nohumayo<sup>+</sup>'eno. Ki<sup>+</sup>ko epohumayo wopi<sup>+</sup>ngopo humuso<sup>+</sup>'manji ango kakwo<sup>+</sup>'yohwo sohwo kako nom<sup>+</sup>'ne a'amu ji<sup>+</sup>je yofe engo somo kiyakolo<sup>+</sup>'nnyo sohomo johohulosom<sup>+</sup>'manji ji<sup>+</sup>je yofe engoso monje weekohumontonoho. <sup>9</sup> Ki<sup>+</sup>ko ji<sup>+</sup>je yofe we<sup>+</sup>'e<sup>+</sup>'njo sohwo si<sup>+</sup>ki<sup>+</sup>ko epohumayo wopi<sup>+</sup>ngopo kaki<sup>+</sup>'no humentan<sup>+</sup>ngkiji kohon<sup>+</sup>ngkuhwosi oso ango kakwo<sup>+</sup>'yohwo sohwo kako ole wakili<sup>+</sup>montonoho. Ki<sup>+</sup>ko olo epohumayo wopi<sup>+</sup>ngo loso olo a'amu lohomo uyo. Ose kilihwoso<sup>+</sup>'no ki<sup>+</sup>ko wonimango engo kin<sup>+</sup>ngkuhwoso<sup>+</sup>'no momi<sup>+</sup>ngo so<sup>+</sup>'mjo epohumayo sopo wohumamontnnoho. <sup>10</sup> I hwe fihwo kako kikimo kakoe angomo wosopayo nyo<sup>+</sup>'ne johohilosom<sup>+</sup>'manji ki<sup>+</sup>ko noswohoji epohumayo ni<sup>+</sup>hu<sup>+</sup>'no momi<sup>+</sup>ngo sopenjo sopo fosyohumaho. Ki<sup>+</sup>ko ose humuso<sup>+</sup>'manji oso a'amu huhwo sohwo kako kikimo nokohon<sup>+</sup>ngkuhwosi ole wakili<sup>+</sup>montonoho, Nje a'amuhwe, ki<sup>+</sup>ko olopo fisohumape. Ose kilihwoso<sup>+</sup>'no oso ango homo somjo a'amu wosopayo nonti<sup>+</sup>fijo a'amuso nokohon<sup>+</sup>ngkujo<sup>+</sup>'no ji<sup>+</sup>je yofe engo umo<sup>+</sup>'ni<sup>+</sup>montonoho. <sup>11</sup> A'amu kakoe yofe<sup>+</sup>'nohini ho<sup>+</sup>'noma<sup>+</sup>'ni<sup>+</sup>wonontoso sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I a'amu kakoe yofe somo monje yahin<sup>+</sup>ngkuhwoso sohomo Anitu kako wopi<sup>+</sup>ngo wonyoangkafo ulohofi<sup>+</sup>hwosi kakoe yofeso woho<sup>+</sup>'ni<sup>+</sup>ma<sup>+</sup>'montonoho.

*A'amu ji<sup>+</sup>je angomo wopayo nyo<sup>+</sup>'ne johohulimayo yahino neso olenoho.*

<sup>12</sup> Oseso Jisas kakimo wopayo nyo<sup>+</sup>'ne johohulimam<sup>+</sup>'mentiso sohomo uli<sup>+</sup>mento, Ki<sup>+</sup>ko a'amumne wosopayo iloho iyo sohonta ji<sup>+</sup>je a'amu so<sup>+</sup>'ntnne, ji<sup>+</sup>je temtitofo so<sup>+</sup>'ntnne, ji<sup>+</sup>je angoponjo a'amu hamniyoho engo<sup>+</sup>'njo so<sup>+</sup>'ntnne<sup>+</sup>'no johohulimahotoho. Ki<sup>+</sup>ko ose isoso nom<sup>+</sup>'ne si<sup>+</sup>kunomo ji<sup>+</sup>je wosopayo somne<sup>+</sup>'no hofi<sup>+</sup>koe angomne<sup>+</sup>'no johohulikuji hofi<sup>+</sup>ko

aku wokijopantifeho. <sup>13</sup> O'o, kiko a'amumne'no wosopayo iloho yohojoso kiko a'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'amu a'apaho wonyo'njo so'nji sife kokato'nnyo so'nji a'amu t'mpi'nyo so'njimo joho lutimahoji uyo. <sup>14</sup> Oso a'amu homo somo hofiko jije wosopayo somne'no aku kijapeso hopoenohinimaho. Oseso kiko simonyo uyimonnoho. Hwapingoso a'amu Anituye hungkunomo iningkawentife pe'nimentohofoso likapijo sohonta Anitu kako kikimo jije yahino wopingo somne'no yo'mayo wopingoso nokijaponefoho.

*Wopayo engo so'no pahnnimo hungkunofoho.*  
(Matiyu 22:1-10)

<sup>15</sup> Oso a'amu Jisasi'njopo wopayo nontaningkofi hwe fihwo nohumanto Jisasiye hungkunomo upa'nonto ulimento, A'amu Anitumo enjwa'mo humasoso kako Anitu'nji humayo so'no simonyo uyono. <sup>16</sup> Ose ulahonngki Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako wosopayo engo iloho umonto imentisofoho. Oseso oso sikuno wopayo iloho iyo'ne somo pe-e'ne kako a'amu pi'ningo engo somo joho lutima'mentisofoho. <sup>17</sup> Oso sikuno neso i'mofopahonngki kako kakoe syoho ulohofiyo sohomo lihwojahonngki kako a'amu simo'mo nto lutima'mentiso somo ole ulimento, Sekwo oyonmno. Wosopayoso ito'no nto esyohumantono. <sup>18</sup> Ose ko ulahonngki a'amu anga'no anga'nohinoso mape-e'ne hungkuno ulimentohofoho. A'amu anga'no kako ole ulimento, Ngko hwaho songo mpe nto imale hwo'nyoho. Ngko oso homo somo uhwonamne'no yohono. Kiko nje a'amu sohomo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. <sup>19</sup> U, nom'nihwo ole ulimento, Ngko mpulimokau yahu aho hufa'u hopi'nonohino nje hwaho ij+wolo'mokiyo'no mpo'maeso yamofu uloho'monne'no yohono. Oseso kiko nje a'amuhumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. <sup>20</sup> Nom'nihwo ole ulimento, ngko olhonta ape songo mahe sohwo'ni mapmnehono.

<sup>21</sup> Ose ulahonngkofi a'amu syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo sohomo hungkuno mopanehwono ulimentohofoho so'no ulahonngki hwe engo sohwo simoho tohino umnimentisofoho. Simoho tohino umnngkahonngki kako kakoe syoho ulohofiyo sohomo ulimento, Kiko komo'no uhujji oso ango sopenjo honngkano engo sopenjo so'nji honngkano we'e we'e sopenjo so'njimo nje wosopayo nyo'ne joho filutimaho. A'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'apaho wonyo'njo so'nji t'mpi'nyo so'nji sife wonyo'njo so'njimo lutimahoji nje ango lomo



fipemotoswape. <sup>22</sup> Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyo sohwo a'amu homo somo ipemotaponto ul'imento, Hwe engofu, jije hungkunomo in'ngkawenji epohumayo fehohnjoso siki weho.

<sup>23</sup> Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ul'imento, Kiko hon'ngkano engo somo uhui syohoponjo toku'mango somo ku'mokwakuji oso ponjo hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo ut'mahoji fipemotoswape. Ngko nje ango somo a'amu uhula'mopife nn'ngkohoho. <sup>24</sup> Ngko kikimo wakil'mo, Oso a'amu ngko s'imo'mo joho lut'ma'maleso hofiko nje wosopayoso ni'hu'no momapitnnehofu. Oso pahnn'imo hungkunoso Jisas ul'imentisofuho.

*A'amu fihwo kako Jisas'imo un'ngkamo loso sohwo kako kaki'no huno ito'no ikwesya'fihu lohofihwosi yo'mayo ni'hu'nahone ho'nasy'hwosi Jisas'imo un'ngkaweno.*

*(Mak 10:37-38)*

<sup>25</sup> Hwe moya'mi pi'n'ngo engo hofiko Jisas'i'nji hano wentan'ngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ul'imento, <sup>26</sup> A'amu fihwo kako ngkimo wonn'ngkapmmo loso sohwo s'imo'mo kako huno ito'no uyono. Yo'mayo a'amumo kako simeho uy'wo'n'ngkisoso kan'ngkwowho kona'wohi kakoe ape kakoe mehomi kon'ngkwa'wehwo kaisi i, kakoe wop'ngo humayo hi oso homo somo kako simeho uy'wo'n'ngkisoso simeho ntap'wo'n'ngkiso somo yakolo'nnyo'manji kako nje inomokomoyo imo'nyoso hopo'maho. <sup>27</sup> A'amu nje syoho somne'no yo'mayo tango ngkimo ni'mante hopaso u'mayo so'no wop'ngofuho loso sohwo kako nje inomokomoyo ne umo'n'montonoho. I tango hiso ngkilaho loso'manji kako ngkimo monn'ngkape'njo hweho. Oseso kaki'no kako huno ito'no ukwesya'fisyono.

<sup>28</sup> Sekwo olo pahnn'imo hungkuno so'no f'isyafihupmno. A'amu fihwo kako ango sawemo engo wamol'imo loso sohwo kako kaki'no nofosyohumawosi oso ango huhwo sohune yo'mayo mpe iyo'ne hamniyoho so'no huno ito'no ukwesya'fihumontonoho. Olo so'no wosya'fisyono, Nje hamniyoho olo ango lomne'no moi'wo esojwaofu'neso hopol'keno. Awo'manji mamolomnehono. <sup>29</sup> Kako oso hopa huno mosya'fisiyo'manji kako hwosaho nto wonjososo ango neso moi'wo momolosojwaofe'njo'manji a'amu ango homo somo uhwon'ngkuji t'kafo j'kuji sitofo ulant'ifeho. <sup>30</sup> Ole wolant'ifeho. Oso hwe sohwo kako ango molomo'maso sohwo kako momolosojwamofe hweho.

<sup>31</sup> I nom'ne pahnn'imo hungkuno f'isyafihupmno. Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako nom'ne hwe engo sohomo wofongki'naho lonto inyo sohwo kako

kaki'no huno ito'no ukwesyaŋhu'montonoho. I nje a'amu itokuso'njo sohwa *ten tausen* (10,000) hwafoho. I nom'nihwo kakoeso *tíwenti tausen* (20,000) hwafoho. I oso'no nakwo hofi'ko'nji ikujoho fongki'n'ngkuhwasi nakwo hofi'kimo wae weeofantant'keno. Hofi'ko nakumo we-naofant'fet'keno. <sup>32</sup> Kako mango sohwa mo muyakolofone so'no syafisy'hwosi kakoe mango sohwa ikanopo nohumentan'ngkuji a'amu simeho pompengo isy'mofo'ne woli'hwatimontonoho.

<sup>33</sup> Oso hopaso a'amu fihwo kako ngkimo wakin'ngkamo ntoso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesyaŋsyono. Kako yo'mayo yo'mayo mokosyohumayoso Anituyefoho lihwo si kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo uyimontonoho. Kako nje inomokomoyo ne hweho.

*A'amu fihwo kako Jisasimo un'ngkamo loso sohwo kako ajwopo ikinjaofososo kako olo sa pa'nyo umo'nimontonoho.*

*(Mat'yu 5:13; Mak 9:50)*

<sup>34</sup> Nakwo wosopayo sa'nji niwo'n'ngkuhwoneso wop'ngofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n'ngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wop'ngo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. <sup>35</sup> Oso sa hiso nakwo syohopo ho'nosyasyoso hwaho afofo'njo umo'nimontolaho. O'o, sa hiso ni'hu'nahone siki ho'naofi'wo'n'ngkuhwonefoho. A'amu fihwo nje hungkunomo haloho upa'nimo lihwo si manji haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono.

## 15

*Yahu imo'naofo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

*(Mat'yu 18:12-14)*

<sup>1</sup> A'amu mta'ni hamniyoho hu'memayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'nji hofi'ko Jisasiye hungkunomo upo'nano lont'fi kakimo u'ma'mentohofofoho. <sup>2</sup> A'amu Falisi sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofoto sohwanji ose uhwonont'fi Jisasi mo sitofo ul'imentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon'ngkano wonyo imofi'wo'n'ngkohoho so'nji majopohi'nonto wopayo niwo'n'ngkiso hweho.

<sup>3</sup> Jisas oso hiso'no huno uyahon'ngki olo pahnnimo hungkuno ul'imento, <sup>4</sup> Kiko yahu *sipsip wan hant'let* (100) mokosyohumunyo sohwo si yahu kenga'no isi'peeofi'hwoso'no kiko oso yahu *nainti-nain* (99) hiso hoja nontan'inkuji uli'ko'mahoji isi'peeofoso sohune'no hafi'hafe woti'pmonnoho. Hafi'hafe ne'nohini ti'pehoji woti'pema'monnoho. <sup>5</sup> Noti'pemahoji yahu hiso ji'je sangopo

sa'ni kitofohoji sɪmonyo'nji hofiyo womotawomonnoho.  
 6 Kɪko jɪje angopo i'mofahoji jɪje a'amu so'nji jɪje a'amu afaponjo so'ntnne'no joho lutɪmahoji'no hofi'ko nuhu'mokukuj'o'no kɪko ole ulɪmontnnoho. Nakwo sɪmonyo uyano. Nje yahu *sipsip* isopeeo'maso sohwo nto tɪpemahono. Ose ulɪmonnoho.

7 Jisas ose ulonto ole ulɪmento, Oso hopaso a'amu *naintinain* (99) honɪngkano wopɪngo inɪngkuwo'nɪngkohofoso hofi'ko sɪmeho mɪwolo'mokiyo'njo humentanɪngkofi a'amu ahwomomjoso uhwonontɪfi sɪmonyo miyofoho. I oso'no a'amu anga'no honɪngkano nɪhu'no wonyo'njoso kako honɪngkano wonyo homo somo hohujo ikinjaofɪhwosi Anɪtumne'no sɪmonyo mɪkunɪmposo uyantɪfeho.

*Hamniyoho impo'naofo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

8 A'mu fisi kako hamniyoho aho hufa'u hopi'nono mokosyohumunyosi kako anga'nohino impo'naofososo kako sikiloho mongkujɪhwosi angomjo hintalinyo hulɪjusyɪhwosi tɪmo ito'no fe'nɪhwonɪngkuhwosi ne'no tɪpemɪhwosi wotɪpema'montonoho. 9 Notɪpemahwosi kako kakoe a'amu so'nji ango hopo saponjo humawo'nɪngkohofoso'nojimo joho lutɪmahwoso'no hofi'ko kakoe angopo i'mofapɪkuj'o'no ole ulɪmontonoho. Nakwo sɪmonyo uyano. Nje hamniyoho impo'nao'mayoso olohonta ngko tɪpemanji nje sɪmeho wopɪngo nɪmo'nɪngkohoho.

10 Oso pa'nyoso ngko hungkuno waselɪmonne'no yohono. A'amu fihwo honɪngkano wonyo'njo sohwo kako kakoe wonyo somne'no hohujo ikinjaofɪhwosi Anɪtumne'no sɪmeho uyahonɪngkuhwosi a'amu ahwomomjoso hofi'ko sɪmonyo engo uyantɪfeho.

*Hwomu fihwo kako kanɪngkwohumo ulɪko'mayo so'no pahnnimo hungkunofoho.*

11 Jisas ose ulonto nom'ne pahnnimo hungkuno ulɪmento, Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. 12 Aku'mu sohwo kanɪngkwohumo ulɪmento, Mpohwo, yo'mayo ho'yangoso hamniyohoso tɪfi no'mo ejapmmne'enji elofisasyɪwo'nɪngkinoso njeso olohonta ntape. Ose ulahonɪngki kanɪngkwohwo eno ulonto kakoe hwomu hufa'u hwa'une ho'yangoso yano ulofiyonto aku'mu sohomo uyɪmentisofoho.

13 Sɪkuno we'enehwo memjaofahonɪngki aku'mu sohwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango nomɪhu'mokonto kako anga'no ikano engo sopone'no umentisofoho. Oso hopo sopo nohumanto nom'ne a'amu'nji syohi'nyo yonto mijo yokumpohn'nyo nonilohofonto kako kakoe a'apahomne'no

hamniyoho hopi'nonohinoso hu'meeo'mentisofoho.  
 14 Kakoe hamniyoho yo'mayoso nto hu'meeofahon'ngki  
 oso ango hopo sopo mijoho engo i'mofapmmentisofoho.  
 I'mofopahon'ngki kako hon'ngkan+mentisoso kakoe  
 yo'mayoso huno hon'ngkan+mentisofoho. 15 Ose yonto  
 kako hamniyoho syoho umo lonto tipmmentisoso syoho  
 tipema'mentisofoho. Oso hwaho hopo sponjo hwe fihwoe  
 yahu somo wosopayo uyo syohoso tipema'mentisofoho.  
 16 Kakoe yahu sohwa oso jopahoso menontan'ngkofi  
 uhwononto kako huno ole syafi+hu'mento, Ngko huhwo'ni  
 womani+mo. Ose syofi+syahon'ngki a'amu kakimo  
 mufo'ma'mentohofofoho.

17 Oso hohosohonta kako huno ito'no ikwesya+syonto  
 kakoe hunoso ehohosi+syahon'ngki ole hnn+mento, Nje mpo-  
 hwoe syoho ulohofiyo sohwa wosopayo engo nalokwofo.  
 Ngko kakoe hwomu sohwo'ni olopo nohumanji mijoho  
 we'e mope'nalikuyohono. 18 Ngkilaho. Ngko nolikahm'mo  
 nje mpohwoepono asomo u'mo ole ulimo, Mpohwo, ngko  
 hon'ngkano wonyo imote so'no ngko An+tu'nji kiko'njimo  
 wonyo seloho'malefoho. 19 Oseso olhonta ngko hwe  
 wop'ngo hwoni'maho. Kiko ngkimo apa'no nje hwomufo  
 nontohotoho. O'o, kikimo syoho kilohofiyo hwo'ni  
 man+mokufo. 20 Ose hnnonto kako kan'ngkwohwoepono  
 asomo umentisofoho.

Kan'ngkwohwo kakoe hwomu nopontan'ngki ikanopo  
 nta'ni uhwon+hwojawento kan'ngkwohwo kakine'no  
 hitoho ulo'mentisofoho. Oseso kako hano kunto kunto'no  
 nowento kakoe hwomumo kapopotohumo lohofonto  
 hinjoho hu'n+mentisofoho. 21 Ose ulohofahon'ngki  
 hwomu sohwo ul+mento, Mpohwo, ngko hon'ngkano  
 wonyo imentohe so'no ngko An+tu'nji kiko'njimo  
 wonyo seloho'malefoho. Oseso ngko hwomu wop'ngo  
 hwoni'maho. Kiko ngkimo apa'no nje hwomufo  
 nontohotoho. 22 Ose ko ulahon'ngki kan'ngkwohwo  
 kakoe syoho ulohofiyo sohwo ul+mento, Sekwo  
 nowekuji manji'mofo sawemo wonyoangkafoso komo'no  
 motap+kuji nje hwomumo ulohofano. Ajo'miyomjo wokoso  
 wonyoangkafoso'nji ulohofano. Sif+kwongofosyo'nji  
 ulohofano. 23 Sekwo mpul+mokau yahu isi+ku'nnyo  
 engoso fonjasy+kuji iloho en'ngkuhwasi s+monyo uyano.  
 24 Hwap'ngoso olo nje hwomu lohwo kako poyo nto  
 pe'n+mentononji yiwo'n'ngkohe sohwo olhonta kako  
 apa'no songo i'mofapohoho. Kako nto isi+peeo'maso sohwo  
 ngko apa'no tipemahono. Ose ulahon'ngki ni+hu'nahone  
 s+monyo ema'mentohofofoho.

25 Ose yontaningkofi hwomu tisimaso sohwo kako syoho'mo humamentisofoho. Osopo nta'ni kako asomo noponto ango ne so'mo i'mofaponto upa'nimentisoso ta'nji simonyo'nji ho'nowntaningki upa'nimentisofoho. 26 Oseso tisimaso sohwo kako syoho ulohofiyi fihumo joho lutimanto ulimento, Hofiko peho yalokwofo. 27 Ose ulahoningki ulimento, hningkwa'wehwo sohwo nto i'mofapohoho. Oseso jije mpohwoe *mpulimokau* yahu isiku'nnyo engoso fonjiyontifi simonyo yalokwofo. Hwapingoso hningkwowho kakoe hwomu huhwo sohomo apa'no mayoso wonyo mmo'nyo'njo ito'no fosyohumayo'nefoho. 28 Tisimaso sohwo ose upa'nonto simeho tohino umningkahoningki kako angomo masyuyofoho. Oseso kaningkwowho mempo noswaponto tisimaso sohomo angomo woswapononto hungkuno hofiyi ulimentisofoho. 29 Ose ko ulahoningki tisimaso sohwo ulimento, Soswo huhwo huhwi ngko kiko'nji nohumanji kikimo syoho kilohofiyi siki'njo pa'nyo imo'n'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Ngko jije hungkunomo yokumpohn'nyo mmo'nyo kitihwayo hwo'nyoho. I oso'no nje a'amu so'nji simonyo niyo'ne kiko yahu *meme* we'eso me aneso ntopahoningkini nje a'amu'nji simonyo nimentihwonetaho. O'o, awonoho. 30 I oso'no jije hwomu aku'mu lohwo kako jije hamniyoho ho'yango yo'mayoso hwoya'mi hwa'nte sofamo ih'nakumo'maho. I olohonta kako apa'no ku'mahoningki kiko simonyo iyo'ne yahu isiku'nnyo me'wampe'njolo fonjiyalokuno.

31 Ose ulahoningki kaningkwowho ulimento, Nje hwomu sohwo, sikuno huhwo huhwi nekwo majopohi'n'wo'n'ngkuhwoyo montosa'yoho. Nje yo'mayo hopi'nonohinoso kiko'nefoho. 32 I oso'no hningkwa'wehwo sohwo kako poyo nto pe'nimentononji iwo'n'ngkohehwo ifwalofoho. Oseso nakwo simonyo engo ihwasi simeho wopingo'njo wohumano. Kako moi'wo nto imo'nimentiso ko huhwo sohwo nakwo olohonta apa'no tipemahwono. Ose ulimentisofoho.

## 16

*Hwe fihwo nom'nihwoe syoho mokosyohumayo so'no huno'njo sohune'no pahnnimo hungkunofoho.*

1 Jisas kakoe inomokomoyo sohwo pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayo syoho umokosyohumayo'ne sohwo humunyo hweho. Oso hwe syoho umokosyohumayo huhwo sohune'no a'amu fehohnjo sohwa hwe engo sohomo

ole ulimentohofi, Jije syoho kilohofiyo sohwo kako jije hamniyoho yo'mayoso fonifonyo kilohofwo'n'ngkiso hweho. <sup>2</sup> Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohomo joho lutimanto ulimento, Oso hungkuno kikine'no upa'n'ngkoheso pipi imahne'elo. Kiko nje syoho ntohofiyoso hopoenohin'maho. Jije syoho moi'wonoho. Kiko nje yo'mayo syoho mokosyohumawo'n'ngkino so'no ngkine'no hungkuno yolohoso iyoswomo mt'mojo.

<sup>3</sup> Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako ole hnnimento, Nje hwe engo sohwo kako ngkimo yo'mayo syoho mokosyohumayoso wae weenimo'mte'no yohoho. Ngko pipi imnehono. Nom'ni hwoe syoho tohohmtno'njo somne'no ulohofiyo so'no yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ngko nom'ni hwamo wopayo yo'mayo so'ne jomo ujo so'no wonmango'njo hwo'nyoho. <sup>4</sup> Nje hwe engo ngkimo wae yanimofososo a'amu hofikoe angomo ntimapijo so'no ngko pipi imnehono. Huno pi'n'ngo syofisikaofonto huno wopingo tipemanto <sup>5</sup> kako kakoe hwe engo sohwoe yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohofoho sohwo joho lutima'mentisofoho. Simo'mjo sohwo u'mahon'ngki ulimento kiko nje hwe engo sohoma'ni yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyihneso alalelo. <sup>6</sup> Ose ulahon'ngki kako ulimento, Ngko sikil'mijo ipofoso *wan hantilet* (100) siki ma'mentohofoho. Ose ulahon'ngki syoho mokosyohumayo sohwo ulimento, Kiko olopo komo'no fosyohumahoji olo iyoswo *wan hantilet* (100) mt'mokinyo lomo *fi'ti'*nohini (50) mt'mojo. <sup>7</sup> Ose ulontan'ngki nom'nihwo tifi i'mofopahon'ngki osohomo ulimento, Kiko nje hwe engo sohoma'ni yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyihneso alalelo. Ose ulahon'ngki ulimento wopaki'yo *wan hantilet* (100) ma'mentohofoho. Ose ulahon'ngki hwe mokosyohumayo sohwo ulimento, Kiko jije aku uhne so'no iyoswo nomahoji *eti'*nohino (80) mt'mojo. Ose ulimentisofoho.

<sup>8</sup> Oso hwe huhwo sohwo ose imentiso so'no kakoe hwe engo sohwo ole hnnimento, Nje syoho ntohofiyoho hwe wonyo sohwo kako huno'njo hweho. Jisas oso pahnnimo hungkuno ulonto, kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, A'amu hwahoponjo yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hofiko hofikoe hofiyo humayo so'no yo'mayo ho'yango engo mayo'ne huno'njofoho. Oso huno engo tipemawo'n'ngkohofoso a'amu Anitumne'no syafisyiwo'n'ngkohofoho somo uyakolo'nnyofoho.

<sup>9</sup> Oseso sekwo sekwoe hamniyoho ho'yango yo'mayo so'nji nom'ni hwamo wopingo'nohini ulohopijoso hwangku sekwoe sikuno moi'wo imo'noso sohonta

hamniyoho yo'mayoso uli'ko'majo sohonta Anitu kako kikimo wokiti'ma'montonoho. Osopo wopi'ngo ne'nohino nohumantohotnnefoho.

<sup>10</sup> Kiko yo'mayo we'e somo ito'no mokosyohumayo'manji yo'mayo engo somo ito'no womokosyohumamonnoho. I hwe fihwo kako yo'mayo we'e somo syoho ito'no miyo'manji kako yo'mayo engo homo syoho ito'no miyonehoho. <sup>11</sup> Kiko hwahoponjo hamniyoho ho'yango yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso ahwomomjo ho'yango neso mokosyohumayo syoho ne ti'hwo wokijapmmontolo. <sup>12</sup> Kiko nom'nihwoe yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso kiko'ne ho'yango yo'mayoso ti'hwo wokijapmmontolo.

<sup>13</sup> Jisas ose ulonto uli'mento, Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso'manji syoho ulohofiyoso sohwo kako hwe engo fihumo si'meho uyihwosi nom'nihune'no si'meho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n'ingkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo mokosyohumayoso syoho ito'no mihnehino.

*A'amu Anitumo enjwa'mo humayo so'nji a'amu Mosesiye hon'ingkanohungkunomo enjwa'mo humayo so'ntnnehungkunofoho.*

*(Matiyu 11:12-13)*

<sup>14</sup> A'amu Falisi hofiko hamniyoho'no hi umo'nyo sohwa Jisasiye hungkuno homo somo upa'nonti'fi hofiko Jisasi'mne'no simano wonyo ikinonti'fi sitofo uli'mentohofofoho. <sup>15</sup> Jisas hofikimo uli'mento, Sekwo a'amufe timopo yahino wopi'ngo'njo hwafoho nalifitne'enti'fi yahino ito'nohino iwo'n'ingkohofihwasoho. I oso'no Anitu kako sekwoe si'meho mo'mjo so'no huno uyohoho. Sekwo yo'mayo iwo'n'ingkohofosomo a'amu uhwononti'fi sekwoe yofe ko ho'nosemahon'ingko'fi Anitu kako sekwoe si'meho mo'mjo so'no huno unyo so'no kako wonyofoho selalofoho.

<sup>16</sup> Mosesiye hon'ingkanohungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofo so'nji ne'no nowentan'ingki Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo i'mofapmmentisofoho. M'mofape sohonta Anitu kako oso hungkuno simo'mjo somo n'ingkapifitne'entolimentisofoho. I oso'no Joun i'mofapmmentisohonta kako Anitumo enjwa'mo ito'no humayo so'no hungkuno wopi'ngo loma'mentisofoho. Oseso olohonta a'amu

pi'n'ingo engo Anitumo u'mano lontifi mjiyohoto yohotofo ko mjoloho'nimopahon'ingkofo sekwo a'amu Falisi sohwasi timo'nohini uhwontohumawo'n'ingkohofohwasoho. <sup>17</sup> Hungkuno songo ko loma'mentisoso nakwoe hwaho'nji ahwomo'nji moi'wo ko imo'n'ingkuhwosi Anituye hon'ingkano hungkunoso moi'wo mmo'nyo ne'no nowentihwonefoho.

*Ape ho'nasiyo yahino so'no Jisas hungkuno ulimentisofoho.*

*(Mat'yu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)*

<sup>18</sup> Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyihwosi nom'ne ape maso sohwo kako ape ito'no mayo hon'ingkano somo mtihupeso sohwo kako ose yososo kako hon'ingkano wonyo'njo hweho. I nomn'ihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon'ingkano somo mtihupeso so'no kako huhwo hon'ingkano wonyo'njo hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

*Hwe ho'yango engo'njo sohwo'nji Lasalos ho'yango ane sohwo'njiye hungkunofoho.*

<sup>19</sup> Jisas kako ole ulimento, Hwe fihwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango engo'njo sohwo nohumanto he wop'ingo wop'ingo'nohinoso yonto wosopayo wonyoangkafo'nohini ni'mojo hweho. <sup>20</sup> Oso hwe huhwo sohwoe hoku'yo sopo a'amu fehohnjo sohwa hwe ho'yango ane fihumo motasontifi uhumatimotofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Lasalosiyo. Kakoe a'apaho uyo engo'njo hweho. <sup>21</sup> Oso hwe hamniyoho engo'njo sohwoe ijempoho sopo nta'ni yo'mayo wosopayo mikufo piwasyonteso womanimo lonto humamojofoho. Osopo nohumentan'ingki siwojoso kakoe uyomo melanyo koto'motofofoho.

<sup>22</sup> Hwangku sohonta oso hwe ho'yango ane sohwo poyo pe'n'ingkahon'ingki a'amu ahwomomjoso utimotasontifi Apiloham'njopo uhumatimentohofofoho. Hwe

ho'yango engo'njo huhwo poyo pe'n'ingkahon'ingki a'amu sohwa hwahomo ijopijisyahumentohofofoho.

<sup>23</sup> Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo kako tikanomo nohumanto a'apaho tohino mikunimposo'nji humanto timo yokintahopo uhwonmentisoso Apiloham kengo nohopo nohumentan'ingki uhwononto Lasaloso'nji nohumentan'ingki uhwonmentisofoho. <sup>24</sup> Oso hwe

ho'yango engo'njo sohwo ose uhwononto joho mohm'no ulimento, Mpohwo Apiloham sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Kiko Lasalos ngkiyepono filihwajo. Kako nopihwosi kakoe ajo'miyo mijo yomahwosi nje



melanyopo ingo wantipeno. Ngko olohonta tohomo humanji tohino engo n̄imnantofoho. <sup>25</sup> Ose ulahon̄ngki Ap̄loham ul̄imento, Hwomuhwo, kiko huno wakiyono. Hohonta kiko songo humanji kiko yo'mayo yo'mayo wop̄ngo'nohini t̄ipema'motnno hwosoho. I, Lasalos sohwo kako yo'mayo wonyo'nohino t̄ipema'mojo hweho. I olohonta Lasalos kako wop̄ngo humentan̄ngki kiko tohino'nji fosyohumahnno. <sup>26</sup> Oso'nji nom'ne huno ole wakiyono. Nakwo'nji sekwo'nji ajwo lopo An̄tu kako momonyo m̄kun̄imposo ho'nahumentiso weho. A'amu olo hohnta'ni humalofoso sekuyepono wose'mano l̄kuji oso momonyo somo nomt̄ihupekuji mose'mapitnnehofu. A'amu sekwo'nji humalofoso oso momonyo homo somo nomt̄ihupekuji hof̄iko nakuyepono mowekap̄fitnnehofu.

<sup>27</sup> Ose ulahon̄ngki hwe ho'yango engo'njo sohwo ul̄imento, Mpohwo hungkuno yokumpohn'nyo wakil̄monne'no yohono. Kiko Lasalos sohomo nje mpohwoepono fil̄hwajo. <sup>28</sup> Oso hopo sopo nje n̄ngkwahwosa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa humalofo. Lasalos kako nje a'amu huhwo sohwo olo ango tohino'njo lopo i'waho ito'no iyo'no hungkuno yokumpohn'nyo ulono. Hof̄iko olopo nop̄fitnnoho. <sup>29</sup> Ose ulahon̄ngki Ap̄loham ul̄imento, Hof̄iko Mouses̄iye hungkuno'nji a'amumo An̄tu hungkuno uyahon̄ngki limotofo sohwafe hungkuno hi'njo hwafoho. Oso hungkuno homo somo haloho upa'n̄ife. <sup>30</sup> Ose ulahon̄ngki a'amu ho'yango'njo sohwo ul̄imento, O'o, Mpohwo Ap̄loham sohwo, hungkuno homo somo mupa'n̄ifitnnehofu. I oso'no a'amu poyo sohwo songo nol̄ikaf̄hwosi hof̄ikimo u'mahwoso'no hof̄iko s̄imeho ȳwolo'mo kukuji hon̄ngkano wonyomo hohujo ukinjaofant̄ifeho. <sup>31</sup> Ose ulahon̄ngki Ap̄loham ul̄imento, Hof̄iko Mouses̄iye hungkuno so'nji a'amu An̄tu hungkuno uyahon̄ngki limotofo sohwafe hungkuno so'nji mupa'n̄ifijo'manji a'amu poyo fihwo songo l̄ikaf̄hwosi u'mahwosi hungkuno ul̄hwoso'no hof̄iko kakoe hungkuno homo s̄imeho hi'ntnnono muȳfitnnehofu. Jisas ose ul̄imentisofoho.

## 17

*A'amu An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uyo somo wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.*

*(Mat̄iyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)*

<sup>1</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ul̄imento, A'amu An̄tuye hungkunomo s̄imeho uȳwo'n̄ngkohofu somo yo'mayo yahino wonyo yamofu ulohofu'neso nehopi

i'mofaponefoho. I'mofap+hwoso'no a'amu pi'n+ngoso wop+wesyantifeho. I oso'no oso a'amu nom'nihwo p+wasiyo'ne yamofu ulohofoso sohwo tohino engo manefoho. Oso'no kako huno ito'no wasyof+syono. <sup>2</sup> Oso hwe huhwo sohwo kako nje mehomi we'e sohomo yamofu mulohofe'njo sohonta a'amu kakoe ti'wangomo sojo m+kun+mposo ifakojuj+kuj mijo ayomo ho'naofont+fijontesi wop+ngo'nesohilo. Hwap+ngoso a'amu nje mehomi lohwo p+wasiyo'ne imokoso sohwo tohino m+kun+mposo manefoho. <sup>3</sup> Oso yahino hiso'no sekwo i'waho ito'no fiy+mno. Jije n+ngkwahwo wonyo kilohofu so'manji k+ko oso yahino wonyo somne'no yoka uso. Ulohojo'no kako kakoe yahino wonyo somne'no simeho tango t+pemahwosi oso wonyo somo wae yafo so'no kil+hwoso'no k+ko oso wonyo hiso wae hmfo. <sup>4</sup> S+kuno anga'nohino fihumo kako kikimo wonyo ne'no kilohofontan+ngkuhwosi aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u ko imo'n+ngkuhwoso'no kako wonyo anga'no anga'no yoso somne'no, Tatohwo k+ko nje wonyo wae feen+mfo, oeso ne'no kilontan+ngkuhwosi k+ko kakoe wonyoso wae ne'no hmfo.

*Simeho hi'ntnnono uyo yahino hungkunofoho.*

<sup>5</sup> A'amu An+tuye hungkuno lut+hum+ku'mfo syoho'njo (apousel) sohwa Jisas+mo ul+mentohofi, Nakwo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwone somo k+ko engo fonamojo. <sup>6</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montopantokuyohofu. Sekwo ngkimo n+ngkape-eso nihu'no we'e patnyo uyo pa'n+ngo'manji sekwo oso iyo ipisayo'njo sohomo ole ul+fijosu, Pmpongo hi'nji sokato lohofohoji mijo ayo nampo filohofayo. Ose ul+fijo'manji iyo huhwo sohwo kako sekwoe mangomo haloho wasepo'montonoho. I oso'no sekwo ngkimo mo'nn+ngkapohiyohofu. Jisas ose ul+mentisofoho.

*A'amu syoho ulohofiyofe yahino ito'nohini so'ne hungkunofoho.*

<sup>7</sup> Hwe fihwo sekwo'njopo humaso sohwo kako syoho ulohofiyu hi'njo hwo'manji oso syoho ulohofiyu sohwo kako syohopo hwaho mno ijyotaho, yahu mokosyohumayotaho, u kako moi'wo ihwosi kako kakoe hwe engo sohwo'njopo i'mofaponto kako wopayo mijoho ko uyahon+ngki kako komo'no humahop+hwosi wopayo manonehoho. <sup>8</sup> O'o, s+mo'mo kako kakoe hwe engo sohwoe wosopayo ito'no esyohumawosi kakoe he wop+ngo ihwosi wosopayo hiso iku'yopo ifosyalokumpehwosi hwe engo sohomo wosopayo uy+mtonoho. Kakoe hwe engo sohomo wopayo moi'wo

kaki'no uyihwosi kako tifi wanimontonoho. <sup>9</sup> Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo huhwo sohwo kakoe syoho ito'no imentiso so'no isamoyoka ulimontolaho. O'o, awonoho. Hwapingoso kakoe syoho'nohinofoho lihwosi isamoyoka mujo'njo uyimontonoho. <sup>10</sup> Oseso sekwo hoku yo'mayo hungkuno Anitu seloso somo sekwo ito'no ko iningkafijoso sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye syoho ulohofiyo hn'nwi nakwo ito'nohinonimaho. Kakoe syoho iwo'nningkuhwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayoso peho'neto. O'o, nakwoe syohofoho.

*Hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.*

<sup>11</sup> Jisas kako Jelusalemne honingkano hwaho Someliyanji Ngkalili'nji ne'no ajwopo simentisofoho. <sup>12</sup> Kako ango fipo imofopahonngki hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwa Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofofoho. <sup>13</sup> Hofiko ikanopo lohofontifi Jisasimo joho mohm'no ulimentohofi, Jisas Hwe Engo sohwo, kiko nakumne'no hitoho wakilofono. <sup>14</sup> Ose ulahonngki Jisas hofikimo uhwononto ulimento, Sekwo nukuji a'amu tajo ango syoho'njo sohwo sekwoe a'apaho motakuji utihwamno. Ose ulahonngki haloho'no yontifi hofiko nowentifi hofikoe a'apahoso honingkano ajwopo wopingo umonimentisofoho.

<sup>15</sup> Hwe fihwo hofiko'njo ajwo sopo humaso sohwo kakoe a'apaho wopingo honingkononto kako Jisasiyepono asomo umentisofoho. Kako mango engo lonto Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. <sup>16</sup> Kako Jisasiimo u'manto hwahopo piwasyonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo simano mongkutofosyohumanto Jisasiimo isamoyoka engo ulimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwaho Someliyanta'ango hweho. <sup>17</sup> Jisas osohumo uhwononto ulimento, A'amu aho hufa'u hopi'nono sohwo wopingo umokohono. Kiko'nohini nimahinoso nom'nihwa ntimo humalofo. <sup>18</sup> Olo hwe lohwo kako a'amu Juta hwo'maho. O'o, temtitofokengo mta'ango hweho. Kako'nohini Anitumo isamoyoka ujo'ne asomo pisoso peho'neto. <sup>19</sup> Ose lonto ulimento, kiko nolikafohoji mpano. Kiko simaho hi'ntnnono ntapohino so'no jije a'apaho wopingo kumo'ningkohoho. Ose ulimentisofoho.

*Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso u'mofapmmontonoho.*

*(Matiyu 24:23-28, 37-41)*

20 A'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo emokosyohumayo'ne sikunoso ntohonta u'mofapmmontolo. Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso a'amu timo'nji muhwon'fitnnehofo. 21 Sekwo ole mal'fitnnehofo. Ihwoni, Anitu kako kakoe a'amumo emokosyohumayoso olopo weho. U, nompo weho. Ose mal'fitnnehofo. O'o, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso simeho mo'mo wo'nyyoponoho. Sekwoe timo'nji muhwon'fitnnehofo.

22 Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwa ulimento, Hwangku nom'ne sikuno i'mofap'hwoso'no sekwo ole wohnnantifeho. Nakwo oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohomo uhwonontane'no y'hwono. Ose ko hnn'ngkuji sekwo muhwon'fitnnehofo. 23 Oso hohosohonta a'amu fehohnjoso ole woselantifeho, Ihwoni, oso hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo oso nompo humaho. U, olopo humaho. Ose sel'kujo'no sekwo haloho upekutoho. A'amu huhwo sohomo nuhwon'ngkakutoho. 24 Sekwo emta'm'ingo so'no huno seyohoho. Emta'm'ingo kako oso nompo nta'ni yonto kako ahwomomo ifehu'mokosyahon'ngki a'amu hopi'nono timo uhwon'wo'n'ngkohofofoho. Oso pa'nyoso oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo kakoe pe-eso emta'm'ingo uhwon'wo'n'ngkuhwone pa'nyoso i'mofap'hwoso'no sekwo uhwon'fitnnehofo. 25 I oso'no simo'mo oso Hwomu huhwo sohwo kako tohino engo umnososo a'amu olohonta humalofoso kakine'no hohujo ukinjimofantifeho.

26 Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'n'ngoso oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo poso sohonta a'amu humalofoso uyantifeho. 27 Hofiko humamotofoso sohonta hofiko wosopayo'nji mijo'nji nonontifi ape ma'nimotofofoho. Oso yahino hiso ne'no mji'miwentan'ngkofi Niwa kako yofayokinomo noswahon'ngki mijo ifofayo engo yonto hwe hwoya'mi hopi'nonohinosa mijo mihulo'mentisofoho.

28 Apilohamiye kami Lout sohwo humamojo sohonta a'amu humamentohofoso oso hiso pa'nyo imotofofoho. Hofiko nohumantifi yo'mayo wopayo mijo nontifi yo'mayo ho'yango mpe yontifi nom'ni hwamo hamniyoho mayo'ne ho'yango uyontifi hofiko wopayo syoho yontifi ango molimotofofoho. 29 Ose yontan'ngkoko sohonta Lout kako ango Soutom uliko'manto ango kengopo nowahon'ngki toho'nji sojo hwoyango hnyo so'nji ahwomo mta'ni ifoyo hopa syonto hwe hwoya'mi hopi'nonohino somo wonyo

imokumentisofoho. <sup>30</sup> A'amu oso pa'n'ingo yontan'ingkuji oso hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo uti'hwa'nyopo i'mofape so'no Anitu ujo wehontojwahumontonoho.

<sup>31</sup> Oso sikuno homo somo uti'hwa'nyopo i'mofaposo sohonta a'amu fihwo kako angkuhwa'fopo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwon'ingkuhwosi kakoe angomjo ho'yango yo'mayoso mayoso'no huno mosyafi'syonehoho. Oso pa'nyoso hwe fihwo syoho'mo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwon'ingkuhwosi kakoe angoponjo yo'mayoso mayoso'no huno mosyafi'syonehoho. <sup>32</sup> O'o, sekwo Loutiye ape simne'no fi'syafi'hupmno. Kako kakoe angoponjo yo'mayo so'no syafi'syonto ikinjao'mentisoso sojo imo'n'i'mentiso somne'no fi'syafi'hupmno.

<sup>33</sup> A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayoso moi'wo umo'n'i'montonoho. A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho mokemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayo neso woti'pema'monte hweho.

<sup>34</sup> Ngko waseli'monne'no yohono. Sekwo ito'no upa'n'imno. Oso sikuno Hwomu sohwo poso sohonta hwe hufa'u hwa'u saho afapo fisyowentan'ingkohosisi Anitu nom'nihumo uti'mahwosi nom'nihwo wohumamontonoho. <sup>35</sup> I a'mu hufa'u fa'u wopayo sihu kolofontan'ingkohosisi Anitu nom'nimo uti'mahwosi nom'nisi wohumamontonoho. [ <sup>36</sup> I hwe hufa'u hwa'u syohopo lohofontan'ingkohosisi Anitu nom'nihumo uti'mahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.]

<sup>37</sup> Jisas ose ulahon'ingki inomokomoyo sohwa nupa'nontifi Jisasimo uli'mentohofi, Hwe Engofo ose nalohinosa imo'nyoso nti'po umo'n'i'montolo. Ose ulahon'ingkofi Jisas pahnnimo hungkuno ole uli'mento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafo wo'nnyo sopo yi'hufu aji'mango oso hopo sopo uhu'mokufitnnefoho.

## 18

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwa hofi'ko Mpohumo jomo ne'no ujo'ne pahnnimo hungkuno uli'mentisofoho.*

<sup>1</sup> Jisas kako a'amuso Mpohumo jomo ne'no uli'kuji piso'mo'nyo mmunyo'njo iyo'ne pahnnimo hungkuno ole uli'mento, <sup>2</sup> Ango fipo a'amufe hungkuno mihwajiyo'ne hwe engo sohwo humunyofoho. Kako Anitu sohumne'no iyoho munyo'njo yonto a'amu somne'no hwotoho fewo'n'ingkiso hweho. <sup>3</sup> Oso hopo sopo ap'iwojo fisi kako humunyoponoho. Sikuno engo sopamo kako oso hwe hungkuno ito'no mihwajiyo iyo sohwoepono pi'wo'n'ingkisiyoho. Ole

ulimojo, Nje mango sohwa hofiko ngkimo wonyo wonimokantife'no yalokwofo. Oso'no kiko ngkine'no hungkuno ito'no menihwajo. <sup>4</sup> Ose ko ulahonngki simo'mo hwe engo huhwo sohwo oso apimojo simo ufo'mayoso ngkilaho ko lonto tifi no'mo ole syafihu'mento, Ngko Anitumne'no iyoho ko miyonji a'amumne'no huno mosyafisiyo'njo ko yonji <sup>5</sup> i oceso olo apimojo losi kako ngkimo ne'no n'imawo'nyosi syoho engo ntopantokuso so'no ngko kakimo ufo'ma'mo. Kakoe hungkunomo ito'no womihwatimonnoho. Kako ngkimo sikuno huhwo huhwi n'imawo'nyo ihwosi nje a'apaho wonyo nimokonoho.

<sup>6</sup> Jisas ose ulonto ulimento, Oso hwe engo hungkuno mihwajiyo syoho'njo wonyo sohwoe hungkuno haloho nto upa'nngkohoho so'no sekwo huno fisyafihupmno. <sup>7</sup> Oso hwe wonyo sohwo ose imentiso so'no sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako kakoe a'amu uhwosopomentisoso hofiko kakine'no jomo sikuno huhwo huhwi imingo'nji sikuno'nji uliwo'nngkohoho so'no kako hofikimo momuhwajiyo uyimontolaho. I komo'no womuhwatimontolaho. <sup>8</sup> Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Anitu kakoe a'amumo komo'no womihwatimontonoho. I oso'no oso Hwomu Anitu nihwosopomentiso sohwo'ni nopm'mo a'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopontanngkujo wasehonimontaho.

*Hwe Falisi sohwo'nji hwe nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>9</sup> A'amu fehohnjo hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no hofikoe yofe ho'noma'nontifi a'amu nom'ne sohwanne'no wonyofoho liwo'nngkohoho somne'no Jisas kako olo pahnnimo hungkunolo ulimento, <sup>10</sup> Hwe hufa'u hwa'u siko Anitumo jomo ulaho lonji Anituye tajo ango engo somo humentisiyefoho. Hwe fihwo kako a'amu Falisi hweho. Nom'nihwo kako hamniyoho mayo syoho'njo hweho. <sup>11</sup> A'amu Falisi huhwo sohwo kako nolohofonto kakoe simeho mo'mo ole hnnimento, Mpohwo Anitu, ngko nom'ne a'amu pa'nyo hwonimaho. Oso'no ngko isamoyoka kilalokweno. Hofiko yo'mayo hufo yontifi yo'mayo yahino ito'nohino somo miyontifi hofiko ape ito'no ma'nyo honngkano somo mtihupewo'nngkohofihwafoho. Ngko oso pa'nyo hwonimaho. I ngko olo hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo pa'nyo hwonimaho. <sup>12</sup> O'o, ngko Sante huhwo huhwi sikuno hufa'u somo ngko wopayo manyo'njo humawo'nngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hopi'nonohino nomantneso ngko aho hofohu'nono

hopi'nonohinoso mt+hupo mt+hupe lohofonji kenga'no kikine'no ho'nakisy+wo'n+ngkohe hwo'nyoho.

<sup>13</sup> Ose ulontan+ngki oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako kengopo lohofonto kako ahwomomo t+mo uhwonyoso won+mango'no ingku'no humanto kakoe swokinopo hwan+ngo pohn'nonto ul+mento, An+tu ngko hwe wonyo sohwo'nne'no k+ko hitoho wakilofono.

<sup>14</sup> Jisas oso pahnn+mo hungkuno ulonto a'amu homo somo ole ul+mento, Ngko wasel+monne'no yohono. Oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako An+tumo ose ul+mentiso so'no An+tu kako uhwononto hwe wop+ngo hweho ulahon+ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. I oso a'amu nom'ne Falisi sohwo ose'njo hwo'maho. O'o, a'amu kakoe yofe ho'noma'n+wo'n+ngkiso sohomo An+tu kako monje uloho'montonoho. I oso'no a'amu kako kakoe yofe monje yahinuwo'n+ngkiso sohwoe yofeso An+tu kako woho'n+ma'montonoho.

*Jisas kako mehomi we'e somo An+tu kako wop+ngo ulohofone jomo ulonto mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho.*

*(Mat+yu 19:13-15; Mak 10:13-16)*

<sup>15</sup> A'amu pi'n+ngo engoso hofi+ko hofi+koe mehomi we'e somo Jisas mnokinopo aho ulonjimokonont+fi motapmentohofofoho. I oso'no Jisasi+ye inomokomoyo sohwa hofi+kimo ose uhwonont+fi yoka ul+mentohofofoho. <sup>16</sup> Yoka ulahon+ngkofi Jisas kako mehomi somo joho lut+manto inomokomoyo sohwo ole ul+mento, Sekwo mehomi somo nop+jumofi+kutoho. O'o, hofi+ko ngkiye pono wap+ife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'n+fi+jo'manji hofi+ko An+tumo enjwa'mo ito'no wohumant+feho. <sup>17</sup> I hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyo'njo'manji hofi+ko An+tumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. N+hu'no awonoho.

*Hwe yofe engo'njo yo'mayo ho'yanggo somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n+ngkiso sohwoe hungkunofoho.*

*(Mat+yu 19:16-30; Mak 10:17-31)*

<sup>18</sup> Hwe fihwo yofe engo'njo sohwo kako Jisasi+mo ole ul+mento, K+ko An+tuye yahino net+hwawo'n+ngkohino wop+ngo hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayo yahinoso pipi t+pema'mnehono. <sup>19</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, K+ko wop+ngo hwosoho eso peho'ne ntohino. An+tu kako'nohini wop+ngo hweho. <sup>20</sup> K+ko hon+ngkano hungkuno so'no huno moi'wonoho. Ole nalohi,

Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomti+huposo'eno. Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin+ngkayo. <sup>21</sup> Ose ulahon+ngki hwe yofe engo'njo sohwo ole ul+mento, Ngko hungkuno homo somo upa'n+mopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose nohini in+ngkwalokweno. <sup>22</sup> Jisas oso hungkuno upa'nonto ole ul+mento, Yahino anga'nohino somne'no kiko umofonyo yalokuno. Ole fiyo. Kiko jije ho'yango yo'mayoso a'amu mpe kilohofi+kujo'no kiko oso hamniyohoso nomahoji a'amu ho'yango ane somo yano ulofiyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nn+ngkape. <sup>23</sup> Ose ulahon+ngki hwe engo huhwo sohwo kako nupa'nonto simeho tango umentiso-foho. Hwap+ngoso kako hamniyoho ho'yango yo'mayoso m+kun+mposo'njo hweho.

<sup>24</sup> Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe simeho tango uhwononto nom'ne a'amu somo ul+mento, A'amu hamniyoho yo'mayo ho'yango aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n+ngkohofoso hofiko An+umo enjwa'mo humayo'neso syoho engo ifitnnefoho. <sup>25</sup> Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo An+umo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho. <sup>26</sup> Ose ulahon+ngki oso a'amu oso hungkuno hiso upa'n+mentohofa so'no hofiko yomo yontifi ole ulohon+mentohofi, Ose'manji a'amu An+tu'nji anga wop+ngo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo. <sup>27</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Yo'mayo hopi'nono a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso An+tu yososo hoponoho.

<sup>28</sup> Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Nakwo nakwoe angopo yo'mayo yo'mayoso ul+ko'mentani kikimo kin+ngkopalokuhwono. <sup>29</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. A'amu hofiko An+umo enjwa'mo wohumano hnnontife so'no hofiko hofikoe anga'nji ape'nji hamningkwa'wehwosanji, kan+ngkwowho'ya'u'nji kakoe mehomi'nji ul+ko'mapijo so'no <sup>30</sup> An+tu kako hofiko ose ul+ko'mapijoso hofikimo yo'mayoso pi'n+ngo engo aku uy+hwosi tifi no'mo kako hofikimo songo ne'no humayoso



uyonefoho.

*Jisas kako poyo imo'ningkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisoso hufa'u sihune imo'nimentisofoho.*

*(Matiyu 20:17-19; Mak 10:32-34)*

<sup>31</sup> Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lutimanto ulimento, Upa'nimno. Olohonta nakwo Jerusalemne'no wosontane'no yihwono. Oso hopo sopo yo'mayo hungkuno Anitu a'amumo uyahonngki limotofo sohwa ngko oso Hwomu Anitu nihwosopo'mentiso sohwo'nne'no mtimokumentohofoso olohonta ne umo'nimontonoho. <sup>32</sup> Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko ngkimo a'amu temtitofo kengo sofe ahomo ho'nanihufitnnefoho. Hofiko ngkimo sitofo ntikuji ngkimo wonyo tohofikuji memijo niyatimopitnnefoho. <sup>33</sup> Hofiko ngkimo impojonyo nifonjikuji wofonjonisyantifeho. Nofonjonisyikujo'no sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. <sup>34</sup> Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa oso hungkuno somne'no huno mummentisofoho. Hungkuno hwapingo ne so'no huno muyahonngki hnnimentohofi, Olo hungkuno loso fahoshwoyo hungkuno konelalofoho. Ose hnnontifi hofikoe hunoso mehohosusihumentisofoho.

*Jisas a'amu timpinyo sohomo wopingo umokumentisofoho.*

*(Matiyu 20:29-34; Mak 10:46-52)*

<sup>35</sup> Jisas kako ango Jelikou mofonepo imofiwahonngki hwe timpinyo sohwo oso honngkano momingopo humanto a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso woloma'mo lonto joho humalisofoho. <sup>36</sup> Osopo humanto upa'nimentisoso a'amu piningo engo ntopotopahonngkofi upa'nonto a'amu kako'njopo solohofamentohofoso ulimento, Hofiko peho yalokwofo. <sup>37</sup> Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo kako posalofoho. <sup>38</sup> Ose ulahonngkofi kako joho mohm'no ulimento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. <sup>39</sup> Ose ulahonngki a'amu simo'mo sappingmentohofoso hofiko kakimo yoka ulontifi ulimentohofi, Mampinyo fosyohumaho. Ose ko ulahonngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulimento, Ntefitiye Imu sohwo, ngkine'no hitoho wakilofono. <sup>40</sup> Ose ulahonngki Jisas kako nolohofaponto hofikimo ulimento, Oso hwe sohwo ngkiyepono fipemotapmno. Ose ulahonngki oso hwe timpinyo huhwo

sohumo mofonepo uhwojowahon+ngkofi Jisas ul+mento,  
 41 Ngko kikimo pipi ntohofo kin+ngkohoho. Ose ula-  
 hon+ngki kako ul+mento, Hwe Engofo, ngko apa'no t+mo  
 wahnimo. 42 Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Kiko t+mo  
 fohonyo. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino  
 so'no jije simeho hi'ntnnonohinoso wop+ngo kumokohoho.  
 43 Jisas ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo t+mo komo'no  
 hononto Jisas+mo in+ngkawento An+umo isamoyoka engo  
 ul+mentisofoho. Hwe hwoya'mi ose uhwonont+fi hof+ko  
 hopi'nonohinoso An+tuye yofe ho'noma'mentohofofoho.

## 19

### *Sakiyos+ye hungkunofoho.*

1 Jisas kako ango Jelikou sopo noswonto nom'ne ango  
 pone'ento angkuhwafo ajwo sopo pas+mentisofoho. 2 Hwe  
 fihwo kakoe yofe Sakiyos sohwo humunyoponoho. Kako  
 hwe mnokino engo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo  
 hamniyoho engo'njo hweho. 3 Kako Jisas+mo uhwon+mo  
 lonto ko imentisoso hwe moya'mi pi'n+ngo engo hwe t+fo  
 huhwo sohumo hoholo hoholofo ulohofahon+ngkofi kako  
 Jisas+mo muhwonyo'njo yonto 4 kako a'amu pi'n+ngo homo  
 somo nuyakolofonto hano kunto kunto'no fekwasi lohofonto  
 iyo milontontanyomo kotasonto Jisas olopo p+hwoso'no  
 uhwon+mo lonto humokehumantisofoho. 5 Jisas oso  
 hopo sopo i'mofawento t+mo yokintahopo uhwon+ngkisoso  
 Sakiyos nohumentan+ngki uhwononto ul+mento, Sakiyos,  
 kiko komo'no f+kotape. Ngko olohonta jije angomo wohu-  
 mamonne'no yohono. 6 Ose ulahon+ngki Sakiyos kako  
 komo'no wel+kofapi lohofonto s+monyo yonto Jisas+mo  
 ut+manto kakoe angomne'no ipemotawomentisofoho. 7 Hwe  
 moya'mi ose ipemotowahon+ngki uhwonont+fi sitofo ole  
 mjal+m+mentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon+ngkano  
 wonyo'njo lohwoe angomo wofosyawomonte'no yohoho.

8 Sakiyos kako Jisasi'njopo lohofonto ul+mento,  
 Hwe Engofo, kiko upa'nyo. Nje hamniyoho yo'mayo  
 ho'yango so'nji ajwopo hotitohm'mo fehohnjo ngko  
 mokosyohumahm'mo fehohnjo ngko a'amu umofonyo  
 yalokwofo somo uy+monnoho. U, ngko a'amu fihumo  
 hwasyo hungkuno lut+ma'mentohe'manji olohumo ngko  
 hwasyo hungkuno lut+ma'mentohe so'no yo'mayoso kakimo  
 osofosofahu'no uy+monnoho. 9 Ose ulahon+ngki Jisas  
 ul+mento, Ose lohino so'no nakwo huno ole nayohoho.  
 Olo s+kuno lomo olo ango loponjo hwe moya'milofe  
 hon+ngkano wonyo somta'ni An+tu kako hof+kimo nto  
 is+hutofomakwoho. Sakiyos huhwo Ap+loham+ye imu

hweho. <sup>10</sup> A'amufe Hwomu sohwo'ni olo a'amu olo pa'nyo wonyo hon+ngkanomo humentan+ngkujo somne'no not+pemahm'mo ut+mayo'ne pmmmentohe hwo'nyoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

*A'amu syoho ulohofiyiwo'n+ngkohoho sohwa hamniyoho ito'no mokosyohumayo'ne pahnn+mo hungkunofoho.*  
(Mat+yu 25:14-30)

<sup>11</sup> Oso hungkuno hiso nto upo'n+ngkahon+ngkofi Jisas kako angu Jelusalem mofonepo u'mofapmmonto yahon+ngki a'amu hopo sponjoso ole syaf+hu'mentohofi, Oso s+kuno An+tu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo somo ut+hwa'nyopo ujo wehontojwahumonte'no yohoho. Ose syaf+hu'mentohoho so'no Jisas kako pahnn+mo hungkuno ole ul+mento, <sup>12</sup> Hwe engo fihwo kako angu ikano fipo uhwosi osopo a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo mahwosi kakoe angopo asomo wapmmontonoho. <sup>13</sup> Oso hwe huhwo sohwo kako angu ikanopo wamonto imentiso sohonta kako kakoe syoho ulohofiyi aho hufa'u hopi'nonohino sohwo joho lut+manto hamniyoho aho sife hopi'nono kina aho sife hopi'nono kina hu'muyonto ul+mento, Sekwo olo hamniyoho sejapohe loso'nji ngko nom'ne angopo nohumentan+mo sekwo nom'ne hamniyoho engo emaf+kujoso ngko hwangu wop+hwon+mo. Ose ul+mentisofoho.

<sup>14</sup> Oso hwe huhwo sohwoe angoponjo a'amu fehohnjoso hof+ko kakine'no nakwolaho lont+fi kako nto womentisopo hwe fihwamo t+fi in+ngkayo'ne olo hungkuno motayo'ne l+hwat+mentohofoso olenoho. Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo humayoso nakwolaho. <sup>15</sup> Ose ko l+hwojahon+ngkofi hwe huhwo sohwo yofe engo manto hof+kimo mokosyohumayo'ne asomo pmmmentisofoho. Asomo noponto kako hamniyoho uyohojohamentiso syoho ulohofiyi sohwo hamniyoho alale kema'malofo uhwon+mo lonto joho lut+ma'mentisofoho.

<sup>16</sup> Hwe nom'nehwo s+mo'mo u'manto ul+mento, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko *tu hant+let* (200) kina ema'malefoho. <sup>17</sup> Ose ulahon+ngki hwe engo sohwo ul+mento, K+ko syoho n+mokosyohumayo wop+ngo hwosoho. K+ko oso syoho kijapmmmentohe somo ito'no mokosyohumamahno so'no ngko syoho engo wokijapmmo. K+ko angu aho hufa'u hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

<sup>18</sup> Ose ulahon+ngki nom'ne syoho ulohofiyi osofeponjo sohwo u'manto ul+mento, Hwe engofo, k+ko oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko *wan*

*hantilet* (100) kina ema'malefoho. <sup>19</sup> Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ul'imento, Ngko kikimo ango aho fehohnjo hopi'nonohinoso mokosyohumuhne'no syoho wok-ijapmmo.

<sup>20</sup> Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyu nom'nehwo u'manto ul'imento, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmentohinoso olo'mo weho. Ngko hwapife we'e somo fosyofosyonji hiyaso'mo ho'nahumentohu wjolo'noho.

<sup>21</sup> Hwap'ngoso ngko jije yahino so'no ngko huno niyohoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwasoho. Yo'mayo nom'ne a'amu ho'nasyontifeso kiko mawo'n'ngkino hwasoho. Wosopayo nom'ne a'amu mofontifeso kiko ij'wo'n'ngkino. Oso'no ngko kikine'no iyoho n'ngkohoho. <sup>22</sup> Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyu sohomo ul'imento, Kiko syoho n'mokosyohumayoso wonyo hwasoho. Kiko nje yahino so'no huno ko kiyahon'ngki kiko ngkimo ito'no mantoho'mmahno so'no ngko wonyo hwasoho kilalokweno. Ou, nehopi. Ngko hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Yo'mayo a'amu ho'nasyontifeso ngko mawo'n'ngkohono. Wosopayo nom'nihwa hulontife somta'ni ngko ij'wo'n'ngkohono.

<sup>23</sup> Kiko nje yahino so'no huno ito'no ko kiyahon'ngki kiko a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nanisiyoso peho'no imahnnoto. Kiko osopo nje hamniyohoso ho'nasyontentesi ngko asomo pm'mo nje hamniyoho somta'ni nom'ne hamniyoho honje i'mofaposo so'nji nto mahm'mnesohilo. <sup>24</sup> Ose ulonto kako nom'ne a'amu kako'njopo humalohofontohofu sohwafo ul'imento, Sekwo oso aho sife hopi'nono kina olo hwe lohomo uy'imentoheso nomafikuji oso hwe *tu hantilet* (200) kina mokosyohumaso sohomo umasimno.

[ <sup>25</sup> Ose ulahon'ngki hofiko ul'imentohofi, Hwe engofo, kako *tu hantilet* (200) kina hi'njo hweho.] <sup>26</sup> Ose ulahon'ngkofi hwe engo sohwo ul'imento, Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'n'imno. A'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'n'ngkohofu somo ngko yo'mayo nom'neso uy'imnonoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohuma'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. <sup>27</sup> Ose ulonto ul'imento, Nje a'amu fehohnjo olo ango lojonjoso ngko hofikimo umokosyohumayo'neso nakwolaho ntontifi nje mangohwa imo'nalokwofo so'no sekwo oso a'amu somo nutimotapikuji nje timo lopo fonjahumno. Jisas oso pahnnimo hungkunoso ul'imentisofoho.

*Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo*

*pa'nyo imo'nonto humentisofoho.*

*(Matiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Joun 12:12-19)*

<sup>28</sup> Jisas oso hungkunoso moi'wo ulonto Jisas Jelusalemne hon'ngkano siyo somo kako s'mo'mo nto s'imentisomo hof'iko t'ifi in'ngkas'imentohofofoho. <sup>29</sup> Jisas kako oso hwof'iki'nyo Oulif'ino l'wo'n'ngkohoho sopo ango hufa'u Mpet'ifase'nji Mpetani'nji mofone sopo nosi'mofonto kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ole l'hwat'imento, <sup>30</sup> Siko oso ango ne sopo u'mofahus'isi siko oso kuso somo nos-wohos'isi t'imo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentan'ngkuhwosi uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'n'imasoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fis'hutofomotapinyo. <sup>31</sup> Siko oso yahu hiso is'hutofomahos'iso'no a'amuso ole sel'ikujono siko peho'no is'hutofomasiyeto. Ose sel'ikujono siko ole ulinyo. Nekwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumneno syoho weho, ose ulinyo.

<sup>32</sup> Jisas ose l'hwajahon'ngki siko nowenji yo'mayo Jisas luhwat'imentisoso t'ipema'mentisiyefoho. <sup>33</sup> Siko oso yahu huhwo sohunjo impe itolofontan'ngki oso yahu hofekwosa sohwa uhwonont'ifi ul'imentohofi, Siko peho uyanjiyo'no itolofalokusiyoyo. <sup>34</sup> Ose ulahon'ngkofi siko ul'imentisiyo, Nakwoe Hwe Engo kako olo yahu lohuno syoho weho. <sup>35</sup> Ose ulonji siko oso yahu huhwo sohwo'nji Jisas'yepono motas'imentisiyefoho. Siko sikoe manji'mofoso yahufe hohujopo pojisyosyahon'ngki Jisas oso hopo sopo kehumamentisofoho. <sup>36</sup> Noposokehumawento nowentan'ngki hwe moya'mi hof'ikoe hwap'ife Jisas kako hano wene hon'ngkano sopo Jisas'ye yofe ho'nomayo'ne hu'meehumentohofofoho. Osopo Jisas kehumentanjo yahu sohwo hwotoho mjahmm'womentisofoho. <sup>37</sup> Jisas kako hwof'iki'nyo Oulif Jelusalem mofone sopo i'mofaponto oso hon'ngkano monje we sopo hwe moya'mi hof'iko Jisas'mo inomokoho'nawo'mentohofoso yo'mayo syoho wonyoangkafo Jisas imojo so'no syaf'syont'ifi hof'iko s'monyo yont'ifi mango engo lont'ifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. <sup>38</sup> Mango mohm'no ole l'imentohofi,

Olo Hwe lohwo nakumo nemokosyohumayo'ne Anituye yokumpohn'nyo'nji palokuso lohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako nakwo hwahoponjo hwe moya'mi hn'nne'no simeho wop'ingo nejahopohoho.

Anitu yokintahopo humaso sohune'no yofe engo woho'nomano.

39 Ose lontan+ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa hwe moya'mi pi'n+ingo'njo sopo lohofont+fi Jisas+mo ul+mentohofi, Nakwoe Lonet+hwayo sohwo, oso hwe moya'mi kikimo inomokoho'nakuwotofo somo kiko yoka uso. 40 Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo upa'n+mno. Hungkuno wasel+monne'no yohono. Olo a'amulo hof+ko mampi'nyo humant+fijontentesi olo hon+ngkano loponjo sojolo mango engo likuji nje yofe ho'non+maf+kutnnesohilo. Ose ul+mentisofoho.

*Jisas kako pone engo Jelusalem sopo yo'mayo imo'none so'no humotaho li+mentisofoho.*

41 Jisas kako Jelusalem u'mofawento pone hopo sopo kako uhwononto humotaho li+mentisoso 42 ole li+mento, A'amu Jelusalemjo soku, sekumo ito'no esehumajiyo'ne yahinoso ko se'mahon+ngki sekwo hohujo ikinjaofalokwofo. Oso'no yahino wop+ngo hiso hiyaso'mo wentan+ngkuhwosi sekwo mot+p+hwon+fitnnehofu. 43 Sekwo upa'n+mno. Hwangku sikuno nom'ne i'mofaposo somo sekwoe mango sohwa sekumo wosefonjano likuji sekikitof+kuji meku'mofasi lohof+kuji hof+ko tojopo ko'mokwasokuji nol+kofaof+kuji 44 sekwoe ango fonjowonampekuji sekwo sekwoe mehomi hi'nji hokunonji nihu'nahone poyo moi'wo imo'n+fitnnefoho. Sekwoe sokango so'nji sokilojo so'nji we'e huhwo kihn'naweso mokihn'nawenefoho. Hwap+ngoso oso sikuno An+tu sefo'mayo'ne se'ma'maso sohonta sekwo yofe m+hwofe'njo imalofo kuyoho.

*Jisas kako An+tuye tajo ango engo somo a'amu yo'mayo ho'yango somta'ni hamniyoho mayo yontan+ngkoko somo wae yao'mentisofoho.*

*(Mat+yu 21:12-17; Mak 11:15-19; Joun 2:13-22)*

45 Jisas kako An+tuye tajo ango engo somo noswonto a'amu ho'yango yo'mayoso hu'meesyont+fi hamniyoho mentan+ngkoko somo wae yafo syohoso ema'mentisofoho. 46 Kako hof+kimo ole ul+mento, A'amu An+tuye hungkuno mt+'mokumentohofu sohwa ole mt+'mokumentohofi, Olo nje ango loso Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n+ngkohofu sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mt+'mokumentohofofoho ul+mentisofoho.

47 Ose imo'n+mentiso so'no sikuno huhwo huhwi Jisas kako hwe moya'mimo An+tuye tajo ango engo somo kakoe hungkuno lut+hwamojofoho. A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hof+ko Jisas+mo fonjasiyo'ne hon+ngkano wot+pemant+fe'no

imentohofofoho. <sup>48</sup> Ose ko yahon'ingkofo hwe moya'mi hofi'ko Jisas'iye hungkunomo upo'nano mjal'mumentohofoso'no hwe engo sohwa hofi'ko Jisas'imo fonjasiyo'ne hon'ingkanoso motipema'mmentohofofoho.

## 20

*Hofi'ko Jisas'imo kakoe yokumpohn'nyo hwapingo so'no ulohon'imentohofofoho.*

*(Mat'iyu 21:23-27; Mak 11:27-33)*

<sup>1</sup> Si'kuno fihumo Jisas kako An'ituye tajo ango engo somo nohumanto hwe moya'mi somo kako An'itumo u'mayo yahino so'no hungkuno lut'ihwamentisofoho. A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ingkanohungkuno lut'ihwamentohofohuno'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofi'ko Jisas'imo u'ma'mentohofofoho. <sup>2</sup> U'mant'ifi ul'imentohofi, Olo so'no fonaso. Ki'ko olo syoho iwo'n'ingkinoloso t'ihwo kil'imaso'no iwo'n'ingkinoto. Yokumpohn'nyoso t'ihwo kijapmmaso'nji iwo'n'ingkinoto. <sup>3</sup> Ose ulahon'ingkofo Jisas ul'imento, Ngko huhwo'ni hungkuno anga'no waselohon'monne'no yohono. Sekwo olo so'no ngkimo ntohon'ingkofo so'no ngko sekumo wasel'monne'no yohono. <sup>4</sup> Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojoyokumpohn'nyoso An'itu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. <sup>5</sup> Hofi'ko ose upa'nont'ifi ole hnn'imentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo An'itu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonal'montonoho. Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo si'meho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. <sup>6</sup> I Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi upa'n'ingkuji hofi'ko sojo wonefonjant'ifeho. Hwap'ingoso a'amu losohofi'ko huno ole syofi'syalokwofo, An'itu kako Joun'imo hungkuno uyahon'ingki nal'imentisofoho. <sup>7</sup> Ose hnnont'ifi Jisas'imo ole ul'imentohofi, Nakwo huno monayofoho. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojoyokumpohn'nyoso nti'mto'angot'ikeno. <sup>8</sup> Ose ulahon'ingkofo Jisas ul'imento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ingkohe hwapingo so'no masel'mnehono.

*A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'n'ingkohofosohwamne pahnn'imo hungkunofoho.*

*(Mat'iyu 21:33-46; Mak 12:1-12)*

<sup>9</sup> Ose ulonto kako olo pahnn'imo hungkuno oso a'amu homo somo ul'imento, Hwe fihwo kako ipisayo

syoho hulimentisofoho. Oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ingkohoho sohwife ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopo nowento osopo kako ne'no humamojofoho. <sup>10</sup> Osopo nohumanto oso syoho homo somjo ipisayo mayo'ne sikuno i'mofape somo kako kakoe syoho ulohofiyo fihumo ipisayo fehohnjo mayo'ne'ento kako oso a'amu kakoe syoho mokosyohumayo sohwa mo u'mahwosi ipisayo mayo'ne lihwatimentisofoho. Oso a'amu syoho mokosyohumayo sohwa syoho ulohofiyo huhwo sohomo ikujoho fonjontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. <sup>11</sup> Osohonta kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne syoho ulohofiyo fihumo lihwatimentisofoho. Osohomo hofiko ikujoho fonjontifi yahino wonyo umti'mokontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. <sup>12</sup> Kakwo'yohwo kako syoho ulohofiyo hufa'u s'hune sohomo lihwojahon'ngki kako nowento a'amu'njopo i'mofowahon'ngki hofiko osohomo ikujoho wonyo fonjimokontifi mempo hohnta'ni swoho'nofapmmentohofofoho. <sup>13</sup> Oseso syoho kakwo'yohwo sohwo ole hnnimento, Ngko pipi imnehono. Ngko nje hwomu lohuno ngko simeho uyalokwe lohomo luhwatimeso hofiko kakoe hungkunomo haloho upeentifetikenno. Ose syafisyonto hwomu huhwo sohomo lihwatimentisofoho. <sup>14</sup> A'amu syoho homo somo mokosyohumayo sohwa hwomu huhwo sohomo uhwonitumantifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangku sohonta kan'ngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino, nakwo kakimo poyo wofonjasyano. Ose fonjasyihwasi nakwo kakoe syohoso nihu'nahone womantanoho. <sup>15</sup> Ose hnnontifi hofiko hwomu huhwo sohomo nokentifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo nihu'nahone fonjahumentohofofoho. Jisas ose ulonto kako a'amu homo somo ulohonimento, Ose imentohofoho so'no ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwa mo pipi uloho'montolo. <sup>16</sup> Hwangku kako nopihwosi oso a'amu wonyo sohwa mo nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwa mo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho. Jisas ose ulahon'ngki a'amuso upa'nontifi ulimentohofi, U, kako oso hwolaho.

<sup>17</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimento, Olo Anituye hungkuno iyoswomo mtimokumentohofoho loso hwap'ngo neso huno pipi seyohoho.

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwon'ingkohoho



sohwa wae yao'mentohofolo  
 lohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone  
 hwap'ngohwo imo'n'ngkohoho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho. <sup>18</sup> Nom'nepo Anituye  
 hungkuno mt'i'mokumentohofoso olenoho. A'amu  
 hopi'nono oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo  
 entofomafikuji piwahupijoso hofiko hofikoe a'apaho kempi  
 mt'i'mti'me lohofihwosi wohu'mehinawo'montonoho.  
 I oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu  
 fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjomtihupeeofososo  
 oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo  
 pa'n'ngo umo'n'montonoho. <sup>19</sup> Jisas oso pahnnimo  
 hungkuno ulahon'ngki a'amu hon'ngkano hungkuno  
 lutihwawo'n'ngkohofolo huno'njo sohwanji a'amu tajo  
 ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji hofiko huno ole  
 uyimento, Jisas oso pahnnimo hungkuno nakumne'no  
 lohoho. Nakwoe simeho mo'mo me hopa nafe'no nalohoho.  
 Huno ose syafisyontifi oso hohosohonta hofiko Jisasimo  
 aho kehwasiwofonjosyano lontifi imentohofoso hofiko hwe  
 moya'mi somne'no iyoho unimentisofoho.

*Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Sisa so-  
 humne'no hamniyoho ho'nasiyo'ne hofiko Jisasimo hungkuno  
 ulohonimentohofofoho.*

*(Matiyu 22:15-22; Mak 12:13-17)*

<sup>20</sup> Oseso hofiko Jisasimo fonjasiyo'ne'entifi hon'ngkano  
 wotipemano lontifi Jisasimo humuhwontohumantoho-  
 fofoho. Hofiko Jisasiepono a'amu fehohnjo sohwo  
 luhwojahon'ngkofi oso a'amu sohwa hofiko a'amu Jisasiye  
 hungkunomo wop'ngo hwofoho wonalono lontife hwasyo  
 humupo'nontohumantohofofoho. Ose ko imo'nontifi  
 hofiko pojiyontifi hofiko Jisasiye hungkunomo yamofa  
 uloho'mentohofofoho. Ole hnnimentohofi, Jisas kako a'amu  
 hwaho mokosyohumayo huhwo sohwanne'no hungkuno  
 wonyo loso'manji nakwo aho kehwasi oso a'amu hwaho  
 mokosyohumayo sohwafe ahopo noho'nosyihwaso'no  
 hofiko Jisasimo tohino uyantifeho. Ose hnnontifi  
 Jisasimo humuhwontohumantohofofoho. <sup>21</sup> Oseso hofiko  
 Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo  
 sohwo, nakwo huno nayohoho. Kiko hwe moya'mimo  
 Anituye yahino so'no hungkuno lutihwawo'n'ngkinoso  
 nehopi'nohino lutihwawo'n'ngkino hwosoho. Kiko a'amu  
 yofe engo'njo sohwanne'no iyoho makinyo'njo hwosoho.  
 Nakwo hopi'nonohinoso afaponohino. Hungkuno  
 ito'nohino l'wo'n'ngkino hwosoho. <sup>22</sup> Oseso nakwo olo  
 so'no wakilohonantane'no yihwono. Kiko huno pipi

kiyohoho. Nakwo hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho woho'nosyano lakin'ngkohoho. Moho'nasiyo'njo uyano lakin'ngkohoho. <sup>23</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hof'iko poji yamofu ulohofano lont'ifi imentohofu so'no hwasyo yahino so'no huno uyahon'ngki ole ul'imento, <sup>24</sup> Hamniyoho anga'no nt'hwaho. Olo hamniyoho losomjo huyo'mango so'nji yofe so'nji t'ihwoeto. Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, Sisafefoho. <sup>25</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, E'wano. Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uy'mno. I An'ituye yo'mayo so'manji An'tumo uy'mno. <sup>26</sup> Jisas ose ulahon'ngki a'amu huhwo sohwa hungkuno wop'ingo somne'no hof'ikoe s'imeho mo'mo pisopisaho lont'ifi mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso oso a'amu hof'ikimo lihwat'imentohofu sohwa hof'iko Jisas'ye hungkuno somne'no hungkuno ito'no m'ihwajiyo'ne hwe moya'mife t'imopo makekutnesohilo.

*A'amu Satiyusi sohwa Jisas'imo a'amu poyo nope'nont'ifi apa'no songo likafu so'no ul'imentohofofoho.*

*(Mat'iyu 22:23-33; Mak 12:18-27)*

<sup>27</sup> A'amu Satiyusi fehohnjo sohwa Jisas'imo u'ma'mentohofofoho. A'amu Satiyusi huhwo sohwa hof'iko huno ole uy'wo'n'ngkohi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hof'iko n'ihu'nahone pe'n'wo'n'ngkohofu. Apa'no songo mol'ikafe'nefoho. Ose syaf'isy'wo'n'ngkohofofoho. <sup>28</sup> Hof'iko Jisas'imo u'mant'ifi ole ulohon'mentohofi, Nakwoe Lonet'ihwayo hwosi, Mouses nakumne'no hungkuno ole mot'it'mokumentono. Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi mot'ipemayo'njo sohwo poyo pe'n'ngkuhwoso'no oso ape hisimo kon'ngkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wot'ipemano. Mouses ose mt'it'mokumentisofoho. <sup>29</sup> Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tis'maso sohwo kako ape manto mehomi mot'ipemaso sohwo poyo pe'n'imentisofoho. <sup>30</sup> Oseso kon'ngkwa'wehwo aku'mu sohwo oso ape hisimo ma'mentisoso kako huhwo mehomi ane'njo pe'n'imentisofoho. <sup>31</sup> Oseso oso ape hisimo hinjo huhwa ose'nohini ma'mentohofoso mehomi ane pe'n'imentohofofoho. <sup>32</sup> Hwangku oso ape hisi poyo pe'n'imentono. <sup>33</sup> Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta t'ihwoe ape umo'n'imontolo. Hof'iko'n'ikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

<sup>34</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'imento, Hwe moya'mi olohonta humalofoso hof'iko ape ma'n'wo'n'ngkohofu. <sup>35</sup> I oso'no oso hwe moya'mi poyo pe'n'ifijoso apa'no songo likapijo hopaso apa'no

likafikuji songo ne'nohino humafijo sohonta hofiko apa'no ape moma'nifitnnefoho. <sup>36</sup> Hofiko a'amu ahwomomjo pa'nyo nohumafikuji apa'no poyo mape'nifitnnefoho. Anitu hofikimo poyo pe'nyo somta'ni ulikafoso so'no hofiko kakoe mehomi umo'nantifeho. <sup>37</sup> Mouses huhwo kako a'amu poyo pe'nyo sohwa apa'no songo likafoso so'ne huno nafohoto'mentisofoho. Mouses kako oso iyo we'e toho ko nimentisoso yofoho miyo loho'nnyo somo uhwononto ulimento, Hwe Engo hwofilo'nnyo ne sohwo kako Apilohamiye Anituyoho. Kako Aisakiye Anituyoho. Kako Jekoup+ye Anituyoho. <sup>38</sup> Ihwoni. Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoup+ja hofiko hohonta poyo ko pe'nimentohofoho sohwa songo humalofo so'no syafisyonto oso hungkuno hiso limentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, songo humalofo sofe Anituyoho. Anitu kakoe timopo a'amu hopi'nonohinoso songo humalofo.

<sup>39</sup> Jisas ose ulahon+ngki a'amu fehohnjo hon+ngkano hungkuno liwo'n+ngkohofoho huno'njo sohwa Jisas+mo ulimentohofi, Nakwoe Lonet+hwayo sohwoosi, hungkuno wop+ngo nalohino. <sup>40</sup> Ose ulontifi hofiko nom'ne hungkuno Jisas+mo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

*Jisas kako a'amu Falisi sohwamo Kilais hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwat+'mentiso sohumne'no ulohon+mentisofoho.*

*(Mat+yu 22:41-46; Mak 12:35-37)*

<sup>41</sup> Jisas a'amu Falisi sohwamo ulimento, A'amu ole liwo'n+ngkohofoho Kilais kako oso a'amu Anitu nakwoe hwahopo uhwat+'mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'n+ngkohofoho. <sup>42</sup> Oso Ta'njo Iyoswo somo Ntefit ole limento,

Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu nakwoe hwahopo uhwat+'mentiso sohumo ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohnta'ni fesyohumaho.

<sup>43</sup> Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwamo jije sifi'ki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Ntefit ose limentisofoho. <sup>44</sup> Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwat+'mentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho limentiso so'no Kilais sohwo kako Ntefit+ye imuhwo imo'nyoso pipilo.

*A'amu hon+ngkano hungkuno lut+hawo'n+ngkohofoho huno'njo sohwafe yahino so'ne hungkunofoho.*

*(Mat+yu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)*

<sup>45</sup> Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Jisasiye hungkuno upa'nontifi nohumentan+ngkofi Jisas kakoe

inomokomoyo soh wamo ole ulimento, <sup>46</sup> Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'n'ingkohoho huno'njo soh wafe yahino somne'no i'waho ito'no fiy+mno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapife sawemo yontifi honingkanopo emoyiwo'n'ingkohofofoho. Osopo emoyontaningkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'n'ingkohoho so'no umo'n'iwo'n'ingkisofoho. Oso'nji hofiko tajo ango somo a'amufe simanopo humayo'no umo'n'iwo'n'ingkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'n'iwo'n'ingkiso hwafoho. <sup>47</sup> Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko apwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiko'ne ni'hu'nahone emawo'n'ingkohofihwafoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnnefoho.

## 21

*Apwojosi yo'mayo so'no umofonyo inyosi kako Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.*  
(Matiyu 12:41-44)

<sup>1</sup> Jisas kako Anituye tajo ango engo somo ne'no nohumanto timo uhwonimentisoso hwe moya'mi hamniyoho engo'njoso hofiko Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo ipofa so'mo ho'nosyantankingofi uhwonimentisofoho. <sup>2</sup> Osopo uhwonimentisoso apwojosi ho'yango anesi kako Anitune'no touya hufa'u'nohino ho'nosyahonngki uhwononto <sup>3</sup> Jisas kako a'amu kako'njopo lohoho somo ole ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Olo apwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu ho'nasyohoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho. <sup>4</sup> Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini ho'nosyalokwofo. Olo apwojo losi kako hamniyohomo yo'mayo so'no ni'hu'no umofonyo inyosi kako hamniyoho mokosyohumunyosi hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne hamniyoho wosopayo mpe-e'ne aniyoho. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kako Anituye tajo ango engo so'no tifi no'mo wonyo imo'none so'no hungkuno ulimentisofoho.*  
(Matiyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

<sup>5</sup> A'amu fehohnjoso hofiko tajo ango somne'no ole limentohofi, Olo tajo ango engo somjo sojo wonyoangkafoso

hofiyofoho. Hwe moya'mi hofiko wokoso wonyoangkafo loso Anituye yofe ho'nomayo'ne yahumentohoho somo uhwonontifi pisopisaho limentohofofoho. Ose lahon+ngkofi Jisas ulimeto, <sup>6</sup> Hwangku olo yo'mayo wopingo uhwonalokwofo loso wonyo umo'n+montonoho. Sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kako yo'mayo tango i'mofapone so'no ulimentisofoho.*

*(Matiyu 24:3-14; Mak 13:3-13)*

<sup>7</sup> Hofiko Jisasi mo ole ulohon+mentohofi, Nakwoe Lonet+hwayo sohwo si, oso yo'mayo hungkuno nalohinoso ntohonta umo'n+montolo. Simo'mo peho i'mofap+hwo so'no huno wonay+montolo. Oso yo'mayoso i'mofape-e'ne sikunoso we'eneponoho eso. Fonaso. <sup>8</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimeto, A'amu sekumo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiy+mmo. A'amu pi'n+ngo engo i'mofap+kuji, hofiko nje yofe ntikuji ole selifitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anituye sikuno mofonepo nto i'mofapohoho. Ose selikujono sekwo hofikoe hungkunomo in+ngkakutoho. <sup>9</sup> Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne'no upa'n+ngkuji sekwo yomo ikutoho. Oso yo'mayoso simo'mo i'mofap+hwo so'no sikuno ae'uyo imo'nyoso komo'no mmo'noneho.

<sup>10</sup> Ose ulonto ulimeto, Hwangku a'amu temtitofo kengo sohwanji temtitofo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'n+fitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n+fitnnefoho. <sup>11</sup> Hwangku hwaho lopo hwom+hwo m+kun+mposo pi'n+ngo engo i'mofaponefoho. Hwaho kengo kengo sopo mijoho engo i'mofap+hwo si mnokino engo wot+pemantifeho. Ahwomo sopo yo'mayo wonyo imo'n+ngkuhwosi nom'ne yo'mayoso ahwomo sopo i'mofap+hwo so'no uhwon+ngkuji sekwo iyoho senonefoho.

<sup>12</sup> Oso yo'mayo noselohe sikuno somo m'mofopontan+ngkuhwoso sohonta sekwo nje yofe ulikujono hofiko sekumo aho sekekuji wonyo selohopitnnefoho. Hofiko tajo ango somo mesehumaj+kuji hungkuno mjasel+kuji impo'angomo mintofasehu-fitnnefoho. Hofiko nje yofe monje yasiyo'ne a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwafe si+manopono ipesemotawofitnnefoho. <sup>13</sup> Oso nje yofe monje yasiyo'ne

ko selohofahon+ngkuji sekwo hwe engo sohwafe si+manopo lohofi+kuji ngko a'amu wonyo hon+ngkano somta'ni isi+hutofomayo'ne pmmentohe sohwo'niye hungkuno sekwo uli+fitnnefoho. <sup>14</sup> Oso hohosohonta oso hungkuno hofi+ko mjaseli+kujo'no sekwo aku hungkuno uli+fitnne so'no huno pi'n+ngo sey+hwoलो. <sup>15</sup> O'o, ngko'nohini sekwoe mangomo sekwoe hunomo hungkuno wopi+ngo wosejapmmonnefoho. Oso hungkuno sejapmme homo somo sekwoe mango sohwa hofi+ko nohnaj+kuji sekwoe hungkunomo monje maselohopitnnefoho. <sup>16</sup> Sekwoe a'amu so'nji selosen+ngkwejamo nje yofe uli+kujo'no hofi+ko sekwoe mango sohwafe ahopo mosehumoj+pitnnefoho. A'amu fehohnjo sekwo'njo hohnta'ni humalofo somo poyo semokufitnnefoho. <sup>17</sup> Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no si+meho tohino mi+kun+i+mposo umnonefoho. Hwap+ngoso nje yofeso sekumo weho. <sup>18</sup> Oso hohosohonta ngko hofiyo semokosyohumameso sekwoe mnokino mta'ni mijiyoo anga'nohino fihwo yofomahwosi moi'wo mmo'nonefoho. <sup>19</sup> Yo'mayo tangoso se'mahwoso'no sekwo ngkine'no yokumpohn'nyo ne'no lohopi+joso sekwo songo ne'no humayo'ne neso not+i+pemapi+pitnnefoho.

*Ango Jerusalem wonyo imo'none so'no Jisas hungkuno uli+mentisofoho.*

*(Mati+yu 24:15-21; Mak 13:14-19)*

<sup>20</sup> A'amu ikujoho'njo sohwa hofi+ko ango Jerusalem sopo hofoyo syukujo'no sekwo uhwon+ngkuji huno ole seyonefoho. Ango Jerusalem wonyo imo'nyo'ne si+kunoso mofone nto imo'n+ngkohoho. <sup>21</sup> Oso hohosohonta a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofi+ko hwofi+ki'nyopono hiyaso komo'no si+fitnnefoho. A'amu ango Jerusalem ne sopo humalofo soku sekwo nuliko'mafi+kuji kengo+pono kunto'no ufitnnefoho. A'amu ango Jerusalem mempo hohnta'ni humafijoso hofi+ko apa'no ango ne mont+i+mo mahufitnnefoho. <sup>22</sup> Oso si+kuno somo a'amufe hon+ngkano wonyo somne'no An+tu kako tohino uyone si+kunofoho. An+tuye hungkuno a'amu oso hiso'no mt+i'mokumentohofoso oso si+kuno somo ne imo'nonefoho. <sup>23</sup> Oso si+kuno somo moya'mi si+meho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwap+ngoso oso si+kuno homo somo olo hwaho lopo tango mi+kun+i+mposo i'mofapi+hwoosi An+tuye si+meho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. <sup>24</sup> A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo imokuhwosi a'amu fehohnjo somo hofi+koe mangohwa impe intofomotakuji ango kengo kengopo uhumajonefoho. A'amu An+tumne'no nakwolaho

lalokwofoso hofiko ango Jelusalem somo hwotoho fi+fitnnefoho. Hofiko hwotoho ne'no fentan+ngkuji hofikoe sikuno moi'wo imo'nonefoho.

*Hwangku sohonta A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.  
(Mat+yu 24:29-31; Mak 13:24-27)*

<sup>25</sup> Jisas ose ulonto ole ulimento, Sekwo ahwomomo uhwon+fijoso mofehi'nyo hamno hntokwaliyo sohwo yo'mayo kengo kengo i'mofap+hwaso'no uhwon+fitnnefoho. Olo hwaho lopo mijo ayo engoso yoka engo ho'n+ngkuhwosi mt+hupo mt+hupe lohofahon+ngkuhwosi a'amu hwaho ho'mo ho'mto'ango oso hiso uhwon+ngkuji hofiko iyoho m+kun+mposo unonefoho. <sup>26</sup> Hwe moya'mi pi'n+ngo engoso hofiko olo hwaho lopo yo'mayo imo'none so'no huno syaf+sy+kuji hofikoe si'meho mo'mo iyoho m+kun+mposo ehuman+ngkuji t+mo hwaf+hwafe mokomayonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. <sup>27</sup> Oso hiso i'mofopahon+ngkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji kako pomponaho engo'nji noponefoho. <sup>28</sup> Hwangku oso yo'mayoso i'mofape-e'ne mofone imo'n+ngkuhwoso'no osohonta sekwo likaf+kuji sekwo sekwoe mnokino likojwamo lohof+kuji ahwomomo uhwon+mno. Sekwo hon+ngkano wonyo somta'ni isi+hutofosemayo sohwo asomo set+mayo'ne sohwo mofoneponoho.

*Iyoswo songo inyo sohonta uhwon+ngkuji huno waseyono,  
Ifoyo wahu'montonoho.*

*(Mat+yu 24:32-35; Mak 13:28-31)*

<sup>29</sup> Ose ulonto Jisas kako olo pahnn+mo hungkuno ulimento Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon+mno. <sup>30</sup> Iyoswo songo in+ngkiso loso uhwon+ngkuji ifoyo wahu'montonoho.

<sup>31</sup> Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwon+ngkuji sekwo huno ole waseyono. Oso sikuno An+tu kako yo'mayo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne sikunoso mofonepo nto i'mofapohoho. <sup>32</sup> Hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentan+ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. <sup>33</sup> Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowenti+hwonefoho.

*Jisasiye a'amuso kakine'no ito'no hontohumayo'ne  
hungkunofoho.*

<sup>34</sup> I oso'no sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'no huno pi'n+ngo syaf+sy+kutoho.

Sekwo wosopayo engo n̄ngkuji mijo yokumpohn'nyo n̄ngkuji nonilohofikutoho. O'o, ngkine'no huno fisyaŋsiyikuno. Sekwo siki humayoso wop̄ng'o'maho. O'o, sekwo oso pa'nyo humafijo'manji nje s̄ikuno engo asomo pe-e'neso me tongo somne'no hmn̄wo'n̄ngkiso hopaso wosema'montonoho. <sup>35</sup> Oso s̄ikuno i'mofapeso hwe moya'mi hopi'nono ango'meemjo humalowotofo somo i'mofaponefoho. <sup>36</sup> S̄ikuno engolopohamo sekwo ne'no fohontohumantokuno. Sekwo An̄itumne'no yokumpohn'nyo sejapone'no jomo engolopohamo ul̄ikuno. Sekwo ose ifijo'manji yo'mayo tango i'mofaposo somo uyakolof̄ikujji A'amufe Hwomu sohwoe s̄imanopo lohopitnnefoho. Ose ul̄imentisofoho.

<sup>37</sup> S̄ikuno huhwo huhwi Jisas kako An̄ituye tajo ango engo somo hwe moya'mimo An̄ituye hungkuno lut̄ihwamojofoho. Oseso s̄ikwo'miyomo kako oso hwof̄iki'nyo Oulif l̄iwo'n̄ngkohoho sopo saho foyawo'mojofoho. <sup>38</sup> Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hof̄iko kakoe hungkuno upo'nano lont̄ifeso im̄ng'o ne'nji likafont̄ifi An̄ituye tajo ango engo somo humotofofoho.

## 22

*Jutas kako Jisasiye mango sohwofe ahomo uyimo l̄imentisofoho.*

*(Mat̄iyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Joun 11:45-53)*

<sup>1</sup> Oso An̄itu A'amu Is̄l̄ael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf̄isiyo s̄ikuno iyoho humayo engoso \* umo'n̄monte'no yohoho. Oso s̄ikuno homo somo a'amu Jutaso hof̄iko wopayo iloho iyoso engo kaof̄o'ne so'nji miyo'njo yont̄ifeso wopayo feejo'nohini n̄imotofofoho. <sup>2</sup> Oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄ihwamotofo sohwanji hof̄iko Jisasi'mo fonjasiyo'ne hon̄ngkanoso ko t̄ipeent̄ifi hof̄iko hwe hwoya'mi ikujoho nafongkupitnoho syaf̄isyont̄ifi iyoho un̄ngkahon̄ngki ole hnn̄mentohofi, Nakwo Jisasi'mo pipi fonjosyanehwono. <sup>3</sup> Oso s̄ikuno somo Seten kako Jutas Is̄ikal̄iyout̄iye s̄imeho mo'mo paswonto huno uȳimentisofoho. Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango hweho. <sup>4</sup> Jutas kako nowento oso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho imotofo sohwanji a'amu hwap̄ife t̄ifo'njo An̄ituye tajo ango engo somo uhwontohumamotofo yofe engo'njo sohwanjimo

\* 22:1: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.



u'manto Jisasi+mne'no tokoyo'ofu imentisofoho. <sup>5</sup> Oso a'amu huhwo sohwa Jutasiye hungkuno upa'nontifi simonyo yontifi hofiko hamniyoho uyo'ne'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho. <sup>6</sup> Jutas kako eno ulonto kako Jisasi'mo hofikoe ahomo kumangkiyo'ne a'amu pi'ningo mohumunyo sohonta honingkano tipegumentisofoho.

*Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo somne'no siko wosopayo ito'no esyohumentisiyefoho.*

*(Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Joun 13:21-30)*

<sup>7</sup> Oso hohosohonta oso sikuno engo iyoho humayo'ne a'amu Juta hofiko wosopayo iloho inyoso engo mokamo'nnyo feejo'nohini nimotofo sikunoso i'mofapmentisofoho. Oso sikuno homo somo hofiko yahu *sipsip* honiyo hoku'yopo ulohofone fonjohumotofo sikunofoho. <sup>8</sup> Oseso Jisas kako Pita'nji Joun'njimo lihwajonto ulimento, Siko nowehosisi sikuno engo iyoho humayo'ne somjo wosopayoso ito'no yasyohosi so'no nakwo wonano. <sup>9</sup> Ose ulahoningki siko ulimentisiyo, Nekwo ntimo wesyohumantayo'no kumo'nngkohoho. <sup>10</sup> Ose ulahoningki ulimento, Upa'ninyo. Ango engo spono nowehosisi hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohomo uswo'nngkohosisi siko kakimo inngkasohosisi anga kako swoso somo finngkasyinnyo. <sup>11</sup> Siko noswohosisi anga kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo. Nekwoe Lonetihwayo sohwo kako kikine'no hungkuno ole lehwayohoho. Ngko'ne anga nje inomokomoyo sohwanji sikuno engo somjo wosopayo ntipo wonantaneto. Ose lehwayohoho. <sup>12</sup> Ose ulohosiso'no kako anga tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Oso homo somo nakwoe wosopayo ito'no feesinyo. Anga homo somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. <sup>13</sup> Jisas ose ulahoningki siko nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

*Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwo kakoe a'apaho'nji kakoe honiyo'nji nyo'ne uyimentisofoho.*

*(Matiyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Koulin 11:23-25)*

<sup>14</sup> Oso wosopayo nyo'ne sikunoso nto i'mofopahoningki Jisas kako wosopayo nyo'ne ijempoho sponjo epohumayo sopo kakoe inomokomoyo *apousel* sohwanji humamentohofofoho. <sup>15</sup> Jisas nohumanto ulimento, Ngko ole'no nimo'nimojofoho. Ngko sekwo'nji olo Anitu

A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sɪkuno Engo wosopayo wonantane'no yohono. Wosopayo nonɪngkuhwasi tɪfi tohino engo woma'monnoho. <sup>16</sup> Sekwo nje hungkuno upa'nɪmno. Olo sɪkuno engo lomjo wosopayo nɪwo'nɪngkuhwone loso nɪngkuhwasi ngko olo hwaho lopo apa'no manɪmnehono. O'o, ngko poyo imo'nɪ'me'no olo sɪkuno engo lomjo wosopayo nɪngkuhwoneso ne u'mofapmmontonoho. Tɪfi no'mo Anɪtuye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko olo sɪkuno lomjo wosopayo nɪngkuhwone hopa apa'no nonontɪ'mnefoho.

<sup>17</sup> Ose ulonto kako mijo nyo'ne noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto Anɪtumo isamoyoka ulonto ulɪmento, Sekwo olo mijolo nomafɪkuji yano filofanɪmno. Ose ulonto ulɪmento, <sup>18</sup> Sekwo nje hungkuno upa'nɪmno. Olo mijo loso ngko manɪmnehono. Ngko ne'no manyo'njo humantɪ'me sohwo'ni hwangku Anɪtuye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko apa'no nonontɪ'mne hwo'nyoho. <sup>19</sup> Jisas ose ulonto kako wopayo nomanto Anɪtumo isamoyoka ulonto kutɪkujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwo'ni hu'muyonto ulɪmento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. [Sekumo sefo'mayo'ne mtɪhupenji sejapohono. Tɪfi no'mo sekwo ole mjanɪmɪkuji ngkine'no fisyanɪfɪsyɪkuno. <sup>20</sup> Wosopayo moi'wo nɪngkahonɪngkofi kako wosopayo uyɪmentiso hopaso kako mijo homo ose'nohini uyɪmentisofoho. Kako mijo uyonto ulɪmento, Olo ipisayo mijo noswanyo lo'mjo loso nje honɪyofoho. Sekwo Anɪtu'nji mokotɪku'nyo'ne yahino songo lomne'no sekwoe wonyomne'no mpe iyo'ne usɪhumahefoho.] <sup>21</sup> I uhwonɪmni. Olo a'amu nje mango sohwo'ni ngkine'no tokoyo'ofu yone lohwo'nji olo ijempoho lopo humalohwono. <sup>22</sup> I Anɪtu kako hohonta hungkuno mtɪto'mentiso hopaso ngko poyo umo'nɪmonne'no yohono. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwo'ni tokoyo'ofu ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. <sup>23</sup> Ose ulahonɪngki hofɪko anga'no anga'nohino sohwa humahnɪngkofi, Oso yahino wonyo hiso tɪhwo uloho'monteto. Ose humahnɪngkohofofoho.

*Jisasiye inomokomoyo sohwa hungkuno toho pa'nyo ole hnnɪmentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tɪhwolo.*

<sup>24</sup> Jisasiye inomokomoyo sohwa hofɪko oso hungkunoso hnnontɪfi hofɪkoe hungkunoso toho pa'nyo imo'nɪngkahonɪngki ole so'no yoka hungkuno hnnɪmentohofi, Nakwo yofe engo'njo nomɪhwamo yakolo'nnyoso tɪhwolo. <sup>25</sup> Ose hnnɪngkahonɪngkofi Jisas ulɪmento, Hwe yofe engo'njo olo hwaho lopo a'amumo

mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu somo syoho engo ko uyahon+ngkofi a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo nefo'mayo'nefoho liwo'n+ngkohofofoho. <sup>26</sup> I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. O'o, a'amu ngko yofe engo woma'mo loso sohwo kako nom'ne a'amumo enjwa'mnohini wohumano. I kako nom'ne hwamo womokosyohumamo loso sohwo kako oso huhwo sohwafe syoho ulohofiyo hopaso umo'nono. <sup>27</sup> Hwe engo simo'mjoso t+hwolo. A'amu ijempohopo wosopayo niwo'n+ngkiso sohwolaho. A'amu wosopayo iloho yonto uy+wo'n+ngkiso sohwolaho. I a'amu ijempohopo humanto wosopayo niwo'n+ngkiso oso hweho. I oso'no ngko yofe engo'njo huhwo'ni oso hopa miyalokuyohono. O'o, ngko sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hwo'ni humaleno.

<sup>28</sup> Sekwo ngko'nji nohumentan+ngkofi yo'mayo tangoso ngkimo yamofotohofo'neso nu'mahon+ngki sekwo ngkimo man+hwati'mofefoho. <sup>29</sup> I oso'no nje Mpohwo kako ngkimo yo'mayo hopi'nonohino enjwa'mo ho'nanihumentiso so'no ngko huhwo'ni yo'mayoso sekumo enjwa'mo ho'nosesyalokweno. <sup>30</sup> Oseso ngko yo'mayo somo mokosyohumentahon+me sohonta sekwo nje epohumayo sopo nohumaf+kuji nje wosopayo'nji mijo'nji n+fitnnefoho. Sekwo ngko'nji nohumaf+kuji oso a'amu Is+lael hofikoe temtitofo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sofe hwe engo umo'nantifeho. Ose imo'n+ngkuhwoso'no sekwo hof+kimo mokosyohumantokutnnefoho.

*Jisas kako Pitamo ole ul+mento, Kiko ngkine'no hohujo ukinjan+mo'monnoho.*

*(Mat+yu 26:31-35; Mak 14:27-31; Joun 13:36-38)*

<sup>31</sup> Jisas Pitamo ul+mento, Saimoun, Saimoun, kiko upa'nyo. Seten kako sekumo wonyo wasemokumonto yalofoho. Kako sekwoe huno wop+ngo somo kehilo ehilofowaselo'no monte-e'no joholose+malofoho. <sup>32</sup> Seten ose ko yontan+ngki ngko jije s+meho hi'ntnnono ntopantokunosopoyo mape'nyo'njo yone'enji Mpohumo kikine'no jomonto ul+maleno. Oseso kiko apa'no ngkimo n+ngkapohojikiko jije n+ngkwahwosamo nifo'mahoji yokumpohn'nyo usofitifo. <sup>33</sup> Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Hwe Engofo, hofiko kikimo impo'angomo intofakohufijo'manji ngko huhwo'nnonji untofaehufe. I hofiko kikimo poyokumokufijo'manji ngko huhwo'nnonji wemokufe. <sup>34</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Pita, ngko olo hungkuno wakil+monne'no yohono. Olo s+kwo'miyo lomo tos+ka yokamoho'nyo kuntoliyopo kiko ngkine'no mango hufa'u s+hune ole ul+monnoho. Ngko Jisas+me'no huno maniyohoyohoho.

*Yo'mayo hamniyoho ho'yo ifiki'yo hwakuhwajo so'ntnne'no hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>35</sup> Hohonta sekwo nje hungkuno lutihwayo'ne losehwatimentohe sohonta sekwo hamniyoho ki'yo'nji ifiki'yo'nji sifikwongofosyohwanji momotayo'njo imentohofofoho. Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no umofonyo imentohofotaho. Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Awonoho. Umofonyo mimmentihwonefoho.

<sup>36</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, I olohonta kiko hamniyoho ho'yo hi'njo hwosi'manji maho. I a'amu ifiki'yo hi'njo hwo'manji osenohini womano. I a'amu hwakuhwajo ane hwo'manji kako kakoe manji'mofo yajihwosi nom'ne a'amu mpe ikujo'no kako hwakuhwajo mpe uyono. <sup>37</sup> Hwap'ngoso a'amu Anituye hungkuno mt'mokumentohofosohwa hofiko ngkine'no hungkuno ole mt'mokumentohofi, Hofiko kakimo utimafikuji a'amu wonyo hwanji mihumatipitne hweho. Oso hungkuno ngkine'no mt'mokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Yo'mayo ngkine'no Anituye hungkuno mt'mokumentohofoso olohonta ne umo'nimontonoho. <sup>38</sup> Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Hwe Engofo, kiko uhwonyo. Nakwo hwakuhwajo hufa'u mokosyohumalohwono. Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hoponoho, ose ulimentisofoho.

*Jisas kako iyo uyo syoho Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.*

*(Matiyu 26:36-46; Mak 14:32-42)*

<sup>39</sup> Jisas noswaponto kako oso hwofiki'nyo Oulif simojo sopo sahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa in'ngkamentohofofoho. <sup>40</sup> Jisas kako oso hopo sopo i'mofawento kakoe inomokomoyo sohwaso ole ulimento, Yamofa se'maso sohonta wonyo piwesyanoho likuji Anitumo jomo yokumpohn'nyo ulimno. <sup>41</sup> Ose ulonto Jisas hofikimo we'enepe nonje uliko'motamentisofoho. Sawemopo'maho. O'o, a'amu sojo fonjontifi piwasyiwo'n'ngkiso hopa sople humawento Anitumne'no hwomtame ulohofonto ole ulimento, <sup>42</sup> Mpohwo, kiko huno ole kiyoso'manji olo tango u'masoso ngko wae umo'mo. Huno ose kiyoso'manji olo tango ni'masoso wae feenimofo. I, huno ose makiyo'manji wae yanimofohotoho. Jije hunomnohini fin'ngkayo. Nje hunomo in'ngkahutoho.

<sup>43</sup> Ose ulahon'ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo u'manto Jisasimo yokumpohn'nyo usofito'mentisofoho. <sup>44</sup> Jisas kako tango mikun'imposo engo uyahon'ngki kako

Mpohumo jomo yokumpohn'nyo ne'nohini ulontaningi kakoe a'apaho mta'ni wokino honiyo pa'ningo hwahopo lo'nimentisofoho.

<sup>45</sup> Jisas kako Mpohumne'no jomo moi'wo ulosojwamofonto nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwafepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwonimentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho foyowentaningkofi uhwonimentisofoho. Hofikoe simeho tango ifisyimofahoningi po'nifo imo'nontifi saho foyawo'mentohofofoho. <sup>46</sup> Ose uhwononto ulimento, Sekwo saho peho'no foyawotofo. Filikapmno. Sekwo yamofo ne'masoso yahino wonyoso nopiwesyano ho likuji Mpohumo jomo ulimno.

*Jisasiye mango sohwa kakimo aho ko'mentohofofoho.  
(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Joun 18:3-11)*

<sup>47</sup> Jisas ose ulontaningi hwe pi'ningo engo sohwa Jisasi'mo u'ma'mentohofofoho. Oso hwe Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango sohwo kako a'amu pi'ningo engo huhwo sohwo ipemotaponto Jisasiye huyo'mo nu'manto hinjoho uhu'nimentisofoho. <sup>48</sup> Ose uhu'ningskahoningi Jisas ulimento, Jutas, kiko A'amufe Hwomu sohwo'nimo hinjoho nihu'ningskinoso nje mango hwamo ujo wehontojwanihumne'no lantohofohino.

<sup>49</sup> Ose ulahoningi Jisasiye inomokomoyo kako'nji humunyo sohwa yo'mayo imo'none so'no nuhwonontifi hofiko ulimentohofi, Hwe Engofo, kiko huno ole lakiyohoho. Nakwo olo a'amu lohwo hwakuhwajo'nji wofonjosyano. Huno ose lakiyohoho. <sup>50</sup> Ose ulontaningkofi inomokomoyo fihwo kako oso hwe tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwoe aho anga sohohnjo haloho somo hwakuhwajo'nji loku'mentisofoho. Lojwahaningi halohoso piwahu'mentisofoho. <sup>51</sup> Jisas ose uhwononto ulimento, Oso yahino wonyoso olohonta foho'namopmno. Ose ulonto oso hwe huhwo sohwoe halohopo aho upm'mokahoningi halohoso wopingo umo'nimentisofoho.

<sup>52</sup> Jisas wopingo ose umokonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Anituye tajo ango engo somo uhwontohumayo fefo tokuso'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofiko kakimo aho ke-e'ne pmentohofohi sohwo ole ulimento, Sekwo a'amu hufo iwo'ningskiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. <sup>53</sup> Sikuno pi'ningo engo somo Anituye tajo ango engo

somo ngko sekwo'nji nohumentan'ngko sekwo ngkimo aho man'iko'mmentohofofoho. I oso'no olohonta Seteniye yokumpohn'nyo engo imo'n'ngkohoho. Oso'no sekwoe s'ikunofoho. Ose ul'imentisofoho.

*Pita ole l'imento, Ngko Jisas'ine'no huno maniyohoyohoho.*

*(Mat'iyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Joun 18:12-18, 25-27)*

<sup>54</sup> Jisas ose ulahon'ngki hof'iko Jisas'imo aho kent'ifi ipemotawomentohofofoho. Ipemotawent'ifi hof'iko oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwoe angomo motahumentohofofoho. Pita hof'ikimo ko in'ngkawomentisoso hof'ikimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'm'wesyofoho. <sup>55</sup> Oso ango hopo sopenjo a'amuso tojo ajwo somo toho intofont'ifi humohumantohofofoho. Osopo Pita hof'iko'nji humamentisofoho. <sup>56</sup> Pita kako t'ipomponaho sopo nohumentan'ngki a'mu syoho ulohofiyu fisi kako Pitamo uhwononto ul'imento, Olo hwe lohwo huhwo Jisas'i'nji humawo'n'ngkiso hweho. <sup>57</sup> Ose ulahon'ngki Pita ul'imento, Olo a'mu losijo awonoho. Ngko kakine'no huno maniyofoho. Ose ul'imentisofoho. <sup>58</sup> Hwangku we'enepi nohumant'ifi hwe fihwo kako Pitamo uhwononto ul'imento, K'iko huhwosi kakoe a'amu hwasoho. Ose ulahon'ngki Pita ul'imento, Olo hwe lohwo ngko kakoe a'amu hwon'i'maho. <sup>59</sup> Pita ose ulonto oso hopo sopo ne'no nohumentan'ngki mofehi'nyo s'imo'me anga'nohino uyakolofu somo hwe fihwo Pitamne'no hungkuno yokumpohn'nyo ole ul'imento, Hungkuno nehopi'nohino wal'imonne'no yohono. Olo hwe lohwo huhwo kako Jisas'i'nji humawo'n'ngkiso lohwo'ikeno. Kako Ngkalilinta'ango hweho. <sup>60</sup> Ose ko ulahon'ngki Pita ul'imento, Olo hwe lohwo k'iko hungkuno lohinoso ngko huno manyo'njo yohoho. Ose ulontan'ngki tos'ika yoka kunto'no ho'n'imentisofoho. <sup>61</sup> Ose ho'n'ngkahon'ngki Jisas kako Pitamne'no ikinjamo lohofonto Pitamo uhwon'imentisofoho. Pita kako Jisasiye s'imanomo uhwononto oso hungkuno Jisas Pitamo ul'imentiso so'no huno ikwesya'f'hu'mentisoso olenoho. Olo s'ikwo'miyo lomo y'hufu tos'ika yoka malontan'ngkuhwo sohonta k'iko Pita ngkine'no mango hufa'u s'hune ole wal'imonnoho. Ngko Jisas'imne'no huno maniyofoho. <sup>62</sup> Pita kako huno ose syaf'isyonto kako mempo swonto kakoe yahino wonyo so'no s'imeho tango m'ikun'imposo uyahon'ngki humotaho engo l'imentisofoho.

*Hofiko Jisasimne'no tikafo ujontifi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho.*

*(Matiyu 26:67-68; Mak 14:65)*

<sup>63</sup> A'amu Jisasimo aho ko'mentohofohofoho sohwa hofiko Jisasimne'no sitofo ulontifi ikujoho fongku'mentohofofoho.

<sup>64</sup> Hofiko Jisasiye timomo hwapife kotijiswontifi ikujoho fonjontifi ulimentohofi, Kiko huno hwapingo'njo sohwoosi tihwo kufonjohoho. Kiko huno kisyo'manji oso hweho fonaso. <sup>65</sup> Ose ulontifi hofiko sitofo mjalomumentohofofoho.

*Hofiko 'kaunisol' sohwafe timopo Jisasimo nom'ne hungkuno ulohonimentohofofoho.*

*(Matiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Joun 18:19-24)*

<sup>66</sup> Imingo ne mofehi'nyo simofape sonji a'amu kaunisol sohwa uhu'mokumentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa fehohnjoso hofiko tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo hwafoho. Fehohnjoso honingkano hungkuno lutihwawo'nngkohofihwafoho. A'amu

sohwa hofiko hofikoe kaunisol sohwafe pono Jisasimo ipemotasontifi ole ulimentohofi, <sup>67</sup> Kiko yoloho fonaso. Kiko Kilais Anitu lokuhwatimentiso sohwo silaho. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko selimeso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montapifitnnehofo. <sup>68</sup> U, ngko sekumo nom'ne hungkuno selohonimeso sekwo nje hungkunomo aku mantifitnnehofo. <sup>69</sup> I oso'no olohonta'nji sikuno engolopohamo memjaofihwoso sohonta A'amufe Hwomu sohwo'ni Anitu yo'mayo hopi'nonohino somne yokumpohn'nyo hwapingo'njo sohwoe aho anga sohohnta'ni wohumamonnoho.

<sup>70</sup> Ose ulahonngki ulimentohofi, Kiko sohwoosi, kiko Anituye Hwomu Nehwo silaho. Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo ose lohofoso ngko olo huhwo'nyoho.

<sup>71</sup> Ose ulahonngki hofiko hnnimentohofi, Kakoe mango mta'ni nto upa'nngkuhwono. Nom'ne hungkuno pehofo upo'nanehwono. Awonoho. Nta'noho. Ose hnnimentohofofoho.

## 23

*A'amu Jutaso hofiko hwe engo Pailotiye timo sopo Jisasimo hungkuno ulohonimentohofofoho.*

*(Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Joun 18:28-38)*

<sup>1</sup> Oseso a'amu hopi'nonohinoso nolikafontifi Pailotiyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho.

<sup>2</sup> Ipemotawentifi hofiko Jisasimne'no olo hwasyo hungkuno lomantifi mjalomumentohofi, Nakwo olo hwe lohomo uhwon'wo'nngkuhwoneso kako nakwoe a'amu

somo hwasyo honingkanomo ipemotawowo'ningkiso hweho. Nakwoe hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho ho'nasyiwo'ningkuhwone honingkanano somo wopijwonao'mto iwo'ningkiso hweho. Kako ole hniwo'ningkiso hweho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo'nyoho. <sup>3</sup> Ose ulahoningkofi Pailot Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hwasilaho. Ose ulahonngki Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. <sup>4</sup> Ose ulahonngki Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji hwe hwoya'mi hopi'nonohino so'njimo ole ulimento, Ngko olo hwe lohunta'ni honingkanano wonyo motipemahoyohono. <sup>5</sup> Ose ulahonngki hofiko mohm'no olo hwasyo hungkuno ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako hwaho Jutiya so'meemjo hwe moya'mimo hungkuno ulahonngki hofiko a'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohware wae weefantife'no yalokwofo. Kako oso hungkunoso Ngkalilinta'angoso ne'no hwasyo mjalimopmmojo ae oloponoho. Hwasyo ose ulimentohofofoho.

*Heloutiye timopo a'amu hofiko Jisasimne'no hungkuno ulimentohofofoho.*

<sup>6</sup> Pailot kako oso hungkuno upa'nonto hofikimo ulohonimento, Olo hwe lohwo Ngkalilinta'ango hwolaho. <sup>7</sup> Ose ulahonngki hofiko hungkuno ulimentohofoso Pailot kako huno ole uyimento, Jisas kako oso hwaho Helout mokosyohumamojo soponta'ango hweho. Huno ose yahonngki kako Heloutiyepono Jisasimo lihwatimentisofoho. Oso hohosohonta Helout huhwo'nji ango Jelusalem humamentisofoho. <sup>8</sup> Helout kako Jisasimo uhwononto simonyo imentisofoho. Hwapingoso kako Jisasimne'no yo'mayo hungkuno upa'nonto kako Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso ihwoso'no uhwonimo limojo hweho. <sup>9</sup> Oseso Helout kako yo'mayo hungkuno pi'ningo Jisasimo ko ulahonngkahonngki Jisas kako hungkuno mujofoho. <sup>10</sup> A'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji a'amu honingkanano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno yokumpohn'nyo mjalimmentohofofoho. <sup>11</sup> Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofiko Jisasimo wonyo umti'mokontifi sitofo ulimentohofofoho. Oso'no hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwife manji'mofo wonyoangkafoso a'amu oso homo somo uhwonngkuji tikafo ujiyo'ne ulohofihwajontifi Pailotiyepono asomo lihwatimentohofofoho. <sup>12</sup> Hohonta



Helouti'nji Pailoti'nji siko mangohwo pa'nyo humamojiyoso oso sikuno homo somo siko simeho afa inonji nje a'amuhwe hnnimentisiyefoho.

*Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo ko lonto Jisasimo fonjinto'ofasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.*

*(Matiyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Joun 18:39-19:16)*

<sup>13</sup> Oso'no Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no lutimanto <sup>14</sup> ulimento, Sekwo olo hwe lohomo ngkiyepono ipemotapohofolo lohune'no sekwo ntohofi, Kako hwe moya'mife hunomo wonyo umokalofoho. Ose ntohofo so'no ngko oso hungkuno so'ne'no sekwoe timopo ulohoningkeso ngko kakoe honingkano wonyoso motipemahoyohono. O'o, sekwo upa'nimno. Sekwoe hungkunoso ne anefoho. <sup>15</sup> Helout kako ngkiyepono olo hwe lohomo asomo lihwatimaso so'no ngko huno niyohoho. Kako huhwo olo hwe lohwoe honingkano wonyoso motipemuyonto lihwatimaso hweho. Upa'nimno. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hune'no wofonjasyantanto. Awonoho. Wonyo ane hweho. <sup>16</sup> Oso'no ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. <sup>17</sup> [Oso humamotofo sohonta yahino oleso wo'nnyoponoho. Oso Anitu A'amu Isihael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engo uhwonimotofo homo somo Pailot kako a'amu impo'angomjo fihumo isihutofihwatimojofoho.]

<sup>18</sup> Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo limentiso so'no hwe moya'mi hopi'nonohino mango mohm'no ole ulimentohofi, Oso hwe sohomo fonjasyikuji Mpolapas nakuyepono fisihutofihwatimno. Ose ulimentohofofoho. <sup>19</sup> Oso hwe Mpolapas huhwo sohwo kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumati'mentohofolo hweho. <sup>20</sup> Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo lonto hungkuno apa'no ulimentisofoho. <sup>21</sup> I oso'no hofiko mango mohm'no uliwo'nimentohofi, Iyopo fonjinto'ofahumno. Iyopo fonjinto'ofahumno. <sup>22</sup> Ose ulahonngkofi Pailot kako hungkuno hufa'u shune umonono lonto ulimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ngko olo hwe lohwoe wonyoso motipemahoyohono. Kako poyoso peho'no umonimontolo. O'o, ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. <sup>23</sup> Ose ko ulahonngki hofiko nihu'no yokumpohn'nyo

imo'nontifi fonjinto'ofasiyo'ne apa'no mango mohm'no ulimentohofofoho. Oso'no hofikoe mangoso Pailotiye mangomo hwotoho hmmentohofofoho. <sup>24</sup> Oseso Pailot hofikoe hungkunomo haloho'no yonto Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho. <sup>25</sup> Oso hwe kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumati'mentohofoho sohomo Pailot kako isihutofihwatimentisofoho. I Jisas sohune'no hofikoe hungkunomo iningkawento Pailot kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwife ahomo ho'nahumentisofoho.

*Hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.*

*(Matiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Joun 19:17-27)*

<sup>26</sup> Hofiko Jisasimo ipemotawentifi hwe fihwo Saimoun ango Sailininta'ango sohomo aho ka'mentohofofoho. Saimoun huhwo sohwo kako syoho mta'ango sohwo ango pono pontaningki hofiko Jisasiye iyo hwojiyafiku'nyoso Saimouniye sangopo nitofiyahoningkofi kako intofonto Jisasimo tifi intofimjimentisofoho.

<sup>27</sup> Nto wahoningkofi hwe moya'mi pi'ningo engo hofiko Jisasimo iningkawentifi moya'mi fifa hofiko Jisasimne'no hitoho ulofahoningki humotaho limentohofofoho.

<sup>28</sup> Ose lontaningkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, Sekwo Jelusalemjo moya'mi sofasi sekwo ngkine'no humotaho peho'no ntantikwofo. O'o, sekwo sekwo'ntnne'no sekwoe mehomi'ntnne'no humotaho engo filimno. <sup>29</sup> Upa'n+mno. Hwangku sikuno wonyo i'mofapihwoso'no ole l'fitnnefoho.

Moya'mi hwonjo sofanji,  
moya'mi yawoso mmo'nyo'njo sofanji,  
moya'mi mehomi amno manyo sofanji,  
hofiko simonyo uyife.

<sup>30</sup> Oso sikuno homo somo hwe moya'mi hwofiki'nyo engo somo ole ul'fitnnefoho. Sekwo nakumo fikilopenahumno. I hwofiki'nyo we'e somo ole ul'fitnnefoho. Sekwo nakumo fifehu'mokonesyohumamno. Ose ul'fitnnefoho.

<sup>31</sup> Hungkuno ole l'wo'n'ingkohoho, A'amu olo wonyo loso iyo mijo'njo t'pemapijo sohonta ifijo'manji iyo yofoho imo'n'ingkuhwoso'no pipi uyantifeto. Jisas kakine'no ose ulimentisofoho.

<sup>32</sup> Hwe hufa'u honingkano wonyo imo'mojiyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofasiyo'ne ipemotawomentohofofoho.

<sup>33</sup> Oso hwofiki'nyo we'e yofe ole, A'momnokino Yokino Huyomango Pa'nyoponoho l'wo'n'ingkohoho sopo

i'mofawentifi osopo Jisasi'mo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso hwe wonyo imojiyo sohwa'u'nji anga'nohino sohwo Jisasiye aho angahohnta'ni fonjinto'ofasyontifi nom'ne humo Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. <sup>34</sup> Hofiko Jisasi'mo fonjinto'ofosyahon'ngkofi Jisas kako Anitumo ulimento, Mpohwo sohwo si olo wonyo tohofant'kwofo loso'no hofiko huno ito'no muyo hwafoho. Oso'no kiko hofikoe wonyoso wae yimofohoji hofikimo ufo'maho. Ose ulimentisofoho. Hwe itokuso'njo sohwa hofiko Jisasiye manji'moyo yomayoso tihwo tihwo manekiyohoho lontifi syohi'nyo yontifi oso syohi'nyo homo somo uyakolo'mentiso a'amu sohwo ma'mentisofoho. <sup>35</sup> Hwe moya'mi hopi'nono hofiko nolohofontifi humuhwontohumantohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko Jisasi'mne'no sitofo ole ulimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ngkiso hweho. Oso'no kako Kilais Anitu uhwsopo'mentiso ne hwo'manji kako ufo'ma'nono. <sup>36</sup> Ose lahon'ngkofi a'amu itokuso'njo huhwa sitofo ulontifi hofiko Jisasi'njo mofone sopo wentifi mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo ifomokosyohumantifi, Mono. Mijo hmnyo, ulontifi <sup>37</sup> ulimentohofi, Kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino nehwo'si'manji kiko fo'ma'nyo. Sitofo ose ulimentohofofoho. <sup>38</sup> Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo kakoe mnokino'njo tojwa sopo iyoswo hofojahumentohofofoho. Oso iyoswo homo somjo ifalifaliyoso olenoho. OLO HWE LOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO.

<sup>39</sup> Oso a'amu wonyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofahumentohofofoho sohwa'u nom'nehwo Jisasi'mo sitofo ole ulimento, Kiko Kilais nehwo'si'manji kiko fo'ma'n'ngkoho'ni nekumo fefo'maho. <sup>40-41</sup> Ose ulahon'ngki nom'nehwo upa'nonto yoka ulimento, Kiko pe'n'ngkino loso'no Anitumne'no iyoho makin'ngkoho liyohoho. Nekwoe yahino wonyo imotohwayo lomne'no tohino mahwoyo loso ito'nohinofoho. Olo hwe lohwo kako hon'ngkano wonyo ane hweho. I oso'no nekwo tohino mahwoyeso kako'nji afa'no mahwono. <sup>42</sup> Ose ulonto kako Jisasi'mo ulimento, Hwangku kiko a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo majo sohonta kiko ngkine'no huno asyan'fohujo. <sup>43</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wakil'monne'no yohono. Olo sikuno lomo kiko ngko'nji ahwomomjo ango wop'ngo Palatais sopo wohumantayoho. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kako poyo imo'n'imentisofoho.*

*(Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Joun 19:28-30)*

44 Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkon+ngkahon+ngki mofehi'nyo limentisofoho. 45 Sikuno mjao'mentiso hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpil+peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'n+mentisofoho. 46 Sisimpeehon+ngki Jisas kako mango mohm'no ole ulimento, Mpohwo, nje huyo'mangoso jje ahomo woho'nakohumne'no yohono. Ose ulonto kako poyo imo'n+mentisofoho. 47 Poyo imo'n+ngkahon+ngki a'amu itokuso'njo sohwife hwe engo sohwo oso homo somo uhwononto Anituye yofe ho'nomanto ulimento, Ou, nehopi. Olo hwe lohwo kako hon+ngkano wonyo ane hweho. Kako ito'nohino hweho. Ose limentisofoho. 48 Hwe moya'mi hopi'nono oso hopo sopo lohofontifi yo'mayo imo'n+mentiso somo timo humuhwontohumantohofoso simeho tango mikun+imposo uyahon+ngki hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. 49 Jisasiye a'amu so'nji moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasi mo in+ngkamotofo sofanji kengo nompohofontifi yo'mayo imo'n+mentiso somo humuhwontohumantohofofoho.

*Hofiko Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho. (Matiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Joun 19:38-42)*

50 Hwe fihwo kakoe yofe Jousep+yoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Jutafe ango Alimateyanta'ango hweho. Kako hwe wop+ngo'nohino hweho. Kako *kaun+isol* syoho'njo ko huhwo 51 kako oso wonyo hofiko Jisasi mo uloho'mentohofo so'no eno mujo'njo imentisofoho. O'o, kako oso hwe Anitu uhwatimo limentiso sohwoe pe-e'ne sikuno so'no hontohumamojo hweho. 52 Oso hwe huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto Jisasiye pijafoso mayo'ne ulohon+mentisofoho. 53 Oseso kako Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni nomanto hwapife halojo somo ifohumpo lohofonto sokimo a'amuhwa hofiko mt+imokumentohofo somo ho'nahumentisofoho. Oso sokimo homo somo nom'ne a'amu poyo pe'nnyoso moho'nasiyomnoho. O'o, songofoho.

54 Oso sikuno Filaito somo hofiko sikuno iyoho humayo'ne yo'mayoso ito'no yasiyo'ne sikunofoho. Sikuno iyoho humayoso umo'n+monte'no yohoho. 55 Oso moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasi mo in+ngkapmmentohofo sofa hofiko Jousep+nji nowentifi Jousep Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nosyahon+ngki humuhwontohumantohofofoho. 56 Osofa hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. Nowentifi

yo'mayo yo'mayo akino'njoso Jisasiye pijafomo ehulohofane'entifi ito'no esyohumamentohofofoho. Oso sikuno iyoho humayo somjo honingkano hungkuno limotofo hopaso hofiko iyoho humamentohofofoho.

## 24

*Jisas kako apa'no songo lika'mentisofoho.*

*(Matiyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Joun 20:1-10)*

<sup>1</sup> Santemo ni'hu'no imingo ne'nji oso moya'mi hofosofa hofiko Jisasiye pijafomo hwone mijo yo'mayo akino'njoso ehulohofone'ne ito'no nto esyohumamentohofoso hu'memantifi sokimo Jisas wentanjo sopone'no umentohofofoho. <sup>2</sup> Oso sojo ewafoso sokimo mango sopo pijwahumentohofoso nohwosompo'nowentanngki uhwonontifi <sup>3</sup> sokimomo swontifi uhwonimentohofoso Jisasiye pijafoso motipihwonimentohofofoho. <sup>4</sup> Oso hiso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisyontifi humentanngkofi hwe hufa'u hwa'u manji'mofomofehi'nyo lawo'nnyo sohwa'u hofiko'njopo lohofahonngki <sup>5</sup> moya'mi sofa iyoho uningkahonngki hofiko ingku'ni ingku'ni lohofontifi humamentohofofoho. Hwe huhwo sohwa'u ulimentisiyo, Sekwo a'amu songo humaso sohune'no a'amu poyo pe'nimentohofolo hwa'wefono peho'ne tipmmopalokwofo. [Kako olopo mohumuyoho. Anitu nto uliko'maho.] <sup>6</sup> Kako hwaho Ngkalili humanto selimentiso hungkuno so'no huno apa'no fikwesya'fihupmno. <sup>7</sup> Ole so'no selimento, A'amufe Hwomu sohomo a'amu honingkano wonyo'njo sohwa'fahomo honasy'kujo'no hofiko iyo hwojiyafiku'nyo somo fonjinto'ofasy'kujo'no sikuno hufa'u s'hune memjaofihwoso'no apa'no songo likafone hweho.

<sup>8</sup> Ose ulahonngki hofiko Jisas hofikimo hohonta ulimentiso so'no syafisyontifi <sup>9</sup> oso sokimo homo somo uliko'ma'mentohofofoho. Nuliko'mantifi hofiko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu so'njimo yo'mayo so'no ulimentohofofoho. <sup>10</sup> Oso moya'mi hofosofa ole fafoho. Maliya ango Makitolanta'ango si'nji Jouana'nji Maliya Jemisiye kona'wohisi'nji nom'ne moya'mi sofandji oso hungkuno hiso a'amu *apousel* sohwa'wamo ulimentohofofoho. <sup>11</sup> Oso a'amu *apousel* sohwa' hofiko moya'mi sofa'fahungkuno somo upa'nontifi ifohungkuno lohaphofo ose syafisyontifi hofiko simeho hi'ntnnono mummentohofofoho. <sup>12</sup> I oso'no Pita kako nolikafonto sokimomo uhwonimo lonto hano kunto kunto'no ufeelo'm'mentisofoho. I'mofawento mempo

hohnta'ni hwohtame ehumu lohofonto t̄imo sokimomo'mo monje syuhwon+hwojahusyoso hwapife halojo so'nohini wentan+ngki syuhwon+hwojawento kakoe ango pone'no asomo ponto yo'mayo imo'n+mentiso so'no huno pi'n+ngo engo humosyaf+sisofoho.

*Hwe hufa'u hwa'u Emeyos hon+ngkano sopo Jisas+mo uhwon+mentisiyefoho.*

*(Mak 16:12-13)*

<sup>13</sup> Oso s̄ikuno homo somo hwe hufa'u hwa'u siko ango Emeyos+ne'no hano umentisiyefoho. Oso hon+ngkano Jelusalem mta'ni ango ne sopo i'mofae so'no hano uyoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'no kiloumitafoho. <sup>14</sup> Siko hano nowenji yo'mayo imo'n+mentiso so'no humomjahnn+m+husiyefoho. <sup>15</sup> Siko hungkuno mjohnn+m+wentan+ngki Jisas kako huhwo siko'njo mofonepo nta'ni imo'noma lohofonto siko'nji humahwofofoho. <sup>16</sup> Jisas siko'nji ko wentifi siko Jisas+mo yofe m̄ihwofe'njo imentisiyefoho. <sup>17</sup> Jisas sikimo ul+mento, Siko peho hungkuno mjol+m̄+walokusiyoy. Ose ulahon+ngki siko lohofu lohofonji s̄imeho tango'njo sohwa'u s̄imano upo'mentisiyefoho. <sup>18</sup> Hwe nom'nihwo kakoe yofe K̄iliyupas sohwo kako Jisas+mo ul+mento, A'amu ango kengo kengoponta'angoso Jelusalem uhu'mokumalofohohonta humamahno sohwo si yo'mayo imo'n+maso so'no k̄iko huno makiyoho liyohoho. <sup>19</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Peho imo'n+masoto. Ose ulahon+ngki siko ul+mentisi, Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'n+maso so'no lalokuhwayoso Jisas ango Nasaletnnta'ango sohumo imo'n+masofoho. An̄itu kakimo hungkuno uyahon+ngki nal+mojo hweho. Yo'mayo imojo so'nji hungkuno l̄imojo so'nji wonyoangkafofoho. Nakwo a'amu huhwo sohwi uhwon+ment+hwohne hn'nnonji An̄itu huhwo'nji wop+ngo hweho lalokuhwono. <sup>20</sup> Nakwoe a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji nakwoe hwe engo sohwanji hofi+ko hwe engo nakwoe hwahomokosyohumayo sohwafe ahomo ho'nohumalofi+hweho. Noho'nosyahon+ngkofi hofi+ko poyo umo'nono lontifi kakimo iyopo fonjinto'ofahumalofohweho. <sup>21</sup> I oso'no nakwo huno ole: Oso hwe sohwo kako a'amu Juta hn'n+imo a'amu aho yokumpohn'nyo nemokosyohumentan+ngkujo sohwa mta'ni is̄ihutofonemayo'ne hweho. I osohonta oso yo'mayo imo'n+masoso s̄ikuno hufa'u s̄ihune memjao'masofoho. <sup>22</sup> Oso'no olo im+ngo lo'nji moya'mi fehohnjo nakwo'nji Jisas+mo in+ngkamotofo sofa hungkuno nelahon+ngkofi nakwo yomo engo ihwonefoho.

Hofiko olo imingo lo'nji Jisasiye pijafo ho'nohumalofo sopo <sup>23</sup> huno uhwonawentifi asomo nopontifi ole nalohofi, Nakwo a'amu ahwomo mta'ango sohwa'umo uhwon'ingkahon'ingkuhwoni siko ole nalisiyo, Kako songo humaho. Ose nalohoho. <sup>24</sup> A'amu fehohnjo nakwo'nji humant'hwone sohwa hofiko Jisasiye pijafo ho'nohumalofo sopo uhwonowano lontifi umentohofoso moya'mi sofa uhwon'ingkahwofo hopa hofiko uhwon'ingkohofofoho. I oso'no hofiko Jisas sohomo muhwon'ingkiyohoho.

<sup>25</sup> Ose ulahon'ingki Jisas ulimonto, Siko huno ane hwahusoho. Siko a'amu Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'no imasiyoto. <sup>26</sup> Hofiko ole nalimotofi, Kilais kako simo'mo yo'mayo so'no tohino mahwosi tifi no'mo kako yofe engo'nji yokumpohn'nyo engo'nji mane hweho. Ose nalimotofofoho. <sup>27</sup> Ose ulonto Jisas kako Mousesiye hungkuno mta'ni lomanto a'amu Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofo sohwafe hungkuno so'nji ulimentisofoho. Yo'mayo hungkuno kakine'no mtimokumentohofoso Jisas sikimo lijumo'mentisofoho. Oso'no kako yoloho neso lutihwamentisofoho.

<sup>28</sup> Jisas kako ne'no lutihmuhwahon'ingki oso ango Emeyos siko wowanji imentisiyo sopo mofonepo imofawentifi Jisas kako hano ne'no wamonto ko yahon'ingki <sup>29</sup> siko hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisi kiko nekwo'nji foyohumaho. Mofehi'nyo wan'ingku'nimonto isoso we'enepe sikuno wonammontonoho. Ose ulahon'ingki Jisas siko'nji ango fihumo noswontifi humamentohofofoho. <sup>30</sup> Oseso hofiko wosopayo nyo'ne epohumayo sopo humantifi Jisas kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso nokujonto sikimo uyimentisofoho. <sup>31</sup> Ose uyahon'ingki sikoe timo ehohosisyahon'ingki Jisasimo yofe uhwo'mentisiyefoho. Yofe uhwofahon'ingki Jisas kako imo'nao'mentisofoho. Nto imo'naofahon'ingki siko kakimo apa'no muhwon'immentisiyefoho. <sup>32</sup> Ose yonji ole hnnimentisi, Nekwo kako'nji hon'ingkanopo nopontani kako Anituye hungkuno yoloho neso le-etihwamopiso so'no nekwoe simeho wonyoangkafo emo'n'ingkisofoho.

<sup>33</sup> Ose hnnimentisiyo sohonta siko nolikafonji Jerusalemne'no asomo umentisiyefoho. Nowenji siko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu hofiko'nji humamotofo so'njimo u'mahon'ingki <sup>34</sup> hofiko sikimo ulimentohofi, Ou, nehopi. Nakwoe Hwe Engo nto liko'maho. Kako Saimounimo u'mahon'ingki Saimoun

uhwon+ngkohoho. <sup>35</sup> Ose ulahon+ngkofi oso hwe hufa'u sohwa'u sikimo yo'mayo hon+ngkanopo u'ma'mentiso so'no ulonji ole ul+mentisi, Jisas kako wopayo kujonto ejopahon+ngki nekwo kakine'no huno eisofoho.

*Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo uhwon+mentohofofoho.*

*(Mat+yu 28:16-20; Mak 16:14-18; Joun 20:19-23; Apousel sohwafe Syoho 1:6-8)*

<sup>36</sup> Hofiko oso hungkunoso hnnontan+ngkofi Jisas kako ajwo lopo nta'ni imo'noma lohofonto hofiko'njo ajwo sopo lohofonto ul+mento, Simeho wop+ngo'njo fosyohumamno.

<sup>37</sup> Ose ulahon+ngki hofiko yomo yont+fi iyoho un+ngkan+ngki hnn+mentohofi, Pehotikeno. Mewosotikeno. <sup>38</sup> Ose hnn+ngkahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo yomo peho'no epemo'nawehofo. Sekwoe simeho mo'mo huno pi'n+ngo peho'no seyohoho. <sup>39</sup> Nje sife aho nohon+ngkuji sekwo aho ni+pmmokumno. Ngkonoho. Ngko songo humaleno. Ihwoni. Mewoso sohwa hofiko a'apaho'nji yokino so'nji ngkimo nohon+ngkohoho pa'nyo'maho. O'o, mewoso yokino so'nji m+kufo so'nji anefoho. <sup>40</sup> Ose ulonto kako kakoe sife'nji aho'nji hofikimo uti+hwamentisofoho. <sup>41</sup> Ose uhwonont+fi hofiko kakimo simeho hi'ntnnono muyilohwono ko syof+syont+fi hofiko s+monyoyont+fi pisopisaho mjalim+hwan+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo wosopayo fiso olopo wo'nnyo hwasilaho. <sup>42</sup> Ose ulahon+ngki hofiko inan+ku iloho yahumentohofoso umosiyahon+ngkofi <sup>43</sup> nomanto non+ngkahon+ngki hofiko kakimo t+mo uhwon+mentohofofoho.

<sup>44</sup> Ose uhwon+ngkahon+ngkofi kako hofikimo ul+mento, Hohonta ngko sekwo'nji humanji ole sel+mentoho, Yo'mayo hungkuno Mouses ngkine'no mt+imokumentiso so'nji a'amu An+tu hungkuno uyahon+ngki ngkine'no li+motofohowafe hungkuno so'nji a'amu ngkine'no Ta'njo Iyoswomo mt+imokumentohofoho so'nji oso hungkuno hopi'nonohino ngkine'no mt+imokumentohofoso ne imo'none so'no nto sel+mentohefoho. <sup>45</sup> Ose ulonto hofikoe hunomo ehohos+syahon+ngki hofiko An+tuye hungkuno ne so'no huno ito'no umentisofoho. <sup>46</sup> Ole ul+mento, An+tuye hungkunoso ole nalohi, Kilais oso hwe An+tu uhwat+mentiso sohwo tohino engo nomahwosi sikuno hufa'u si+hune memjaof+hwo'so'no kako poyo imo'nyoso sohwo songo wol+ika'montonoho. <sup>47</sup> Oso hungkuno wop+ngoso a'amufe hon+ngkano wonyo somta'ni is+hutofomayo'ne hungkuno loso ango Jelusalem sopo nta'ni ang'o'meemo motahumpekuji woluti+hwaf+kufe. Hungkuno



hiso olenoho. Anitu kako a'amumo wopingo uloho'mentiso so'no a'amu hofikoe honingkano wonyo somne'no ni'hu'nahone hohujo ikinjaofikujo'no Anitu hofikoe wonyoso wae umo'montonoho. <sup>48</sup> Sekwo yo'mayo homo somo uhwonimotofoto sohwaso oso hiso'no sekwo a'amu nom'nemo filutihwafikuno. <sup>49</sup> Upa'nimno. Ngko sohwo'ni oso nje Mpohwo wosejapmmonnoho selimentisoso sekuyepono wolihwatimonnoho. Sekwo olo ango Jelusalem lopo nohumentaningkuji ahwomomjo yokumpohn'nyoso sekumo wose'ma'montonoho. Nose'mahwoso'no oso hiso'nji nakwo nom'ne angopono wohumpehwano lifijo'manji noho fohumpekuno. Ose ulimentisofoho.

*Anitu kako Jisasimo ahwomomne'no motasimentisofoho.  
(Mak 16:19-20; Apousel sohwafe Syoho 1:9-12)*

<sup>50</sup> Oseso Jisas kako hofikimo ipemotawento ango Mpetani sopo uhwojamentisofoho. Oso hopo sopo kakoe a'amu somo aho ulonjimokumentisofoho. <sup>51</sup> Ulonjimokukwato lohofonto hofikimo uhwoti'mofahoningki Anitu Jisasimo ahwomomne'no motasimentisofoho. <sup>52</sup> Hofiko Jisasimne'no hwomtame nto ulohofontifi hofikoe simeho wonyoangkafo'njohwa Jelusalemne'no asomo pontifi simonyo imentohofofoho. <sup>53</sup> Hofiko sikuno huhwo huhwi Anituye tajo ango engo somo humantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho.

Lukiye hungkunoso osohoponoho.

## Joun

### Olo Hungkuno Wopɨngo loso Joun mtɨ'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sɨmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sɨmentiso sohonta soswo mofonepo *sikɨsiti-foua* (64) nto uyakolo'mentisopo Joun Jisasɨye inomokomoyo sohwo olo iyoswo loso mtɨ'mokumentisofoho. Sɨmo'mo olo Joun lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo hweho. Tɨfi Jisasɨye inomokomoyo imo'nɨmentisofoho. Olo iyoswo loso Matɨyu, Mak, Lukɨja mtɨ'mokumentohoho pa'nyo'maho. O'o, nom'ne kengofoho. Hwapɨngoso ole: Matɨyu'nji Lukɨ'nji siko iyoswo mtɨ'mokiyoso Jisasɨye hofiyakwosa mta'ni imentisiyefoho. Joun sohwo mtɨ'mokumentisoso olenoho. Sɨmo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kɨlais, Anɨtuye Hungkuno sohwo, kako Anɨtu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'nɨngkiso hweho. (Oso hiso Joun sohe engo 1 honɨngkano we'e 1-2. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun peho'ne mtɨ'mokumentisoto. Joun sohe engo 20 honɨngkano we'e 31 osopo Joun kako olo iyoswo hilo mtɨ'mokonto ole lɨmento: Ngko olo iyoswo mtɨ'mokohe loso'no sekwo Jisas Kɨlaisɨmo sɨmeho hi'ntnnono uyɨmno. Kako Anɨtuye Hwomu Ne hweho. Sekwo sɨmeho hi'ntnnono uyɨfijo'manji songo ne'no humayo'neso wotɨpemantɨfeho. Joun mtɨ'mokumentiso hungkuno hwapɨngo neso osohopeho. Oso'no iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'neso olenoho. Joun mtɨ'mokumentiso iyoswo hiloso Jisas sohwo Anɨtuye Hwomu Ne hweho syafɨsyɨku'ntnne'ento mtɨ'mokumentisofoho. I oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofu lɨhwasi Jisas sohwo Anɨtuye Hwomu Ne hweho lɨhwasi nakwo kakimo tɨfi unɨngkohwano.

*Songo ne'no humayo hwapɨngo sohwo a'amu imo'nɨmentisofoho.*

<sup>1-2</sup> Sɨmo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kɨlais, Anɨtuye hungkuno sohwo kako Anɨtu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'nɨngkiso hweho. Kako huhwo Anɨtuyoho.  
<sup>3</sup> Anɨtu kakoe hungkuno sohwo'nji kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mtɨ'mokumentisofoho. Yo'mayo yo'mayoso nom'ne hwapɨngo mta'ango'maho. O'o,

kako'nohini yo'mayoso hwap'ingo hweho. <sup>4</sup> Kílais kako songo ne'no humayo hwap'ingo sohwo kako songo humayo hon'ngkano nejapmmentiso so'no kako nakwoe pomponaho hweho. <sup>5</sup> Oso pomponaho huhwo sohwo kako nakwo a'amu hopi'nonohino síkwo'mjoho'mo humentan'ngkuhwaso hn'n'imo lonasiyo'ne hweho. Oso síkwo'mjoho hiso pomponaho huhwo sohwo mifehu'mokonasyonehoho. O'o, oso pomponaho huhwo sohwo ne'no nol'wo'n'ngkuhwonefoho.

<sup>6</sup> An'itu kako hwe fihumo uhwat'imentiso sohwo kakoe yofeso Joun'yoho. <sup>7</sup> Joun kako oso pomponaho hiso'ne a'amu hopi'nonohino somo ujo'ne pmmentiso hweho. A'amu hopi'nonohinoso oso hungkuno homo somo upa'n'ngkuji símeho hi'ntnnono uy'fitnne'ento pmmentisofoho. <sup>8</sup> Joun huhwo sohwo kako pomponaho hwo'maho. O'o, An'itu kako oso pomponaho hiso'no a'amu somo uti'hwayo'ne Joun'imo uhwat'imentisofoho.

<sup>9</sup> Pomponaho ne hiso kako a'amu hopi'nonohino hn'n'imo hon'ngkano neti'hwayo'ne lonasiyo'nefoho. Oseso Joun kako nohumentan'ngki oso pomponaho ne sohwo imo'nonto kako a'amumo hon'ngkano wop'ingo uti'hwayo hweho. <sup>10</sup> An'itu kakoe hungkuno sohwo'nji olo hwaho loso mti'mokumentiso sohwo olopo nopahon'ngki a'amu olo hwaho loponjoso kakimo yofe muhwo'mmentohofofoho. O'o, muhwoso'njo yont'fi monje yahumentohofofoho. <sup>11</sup> Kako kakoe hwap'ingopo i'mofi'wahon'ngki kakoe temtitofo a'amu Jutaso hofi'ko kakimo símeho muyo'njo yont'fi hwotoho hmentohofofoho. <sup>12</sup> I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofi'ko Kílais'imo yofe uhwofont'fi kakoe hungkunomo símeho hi'ntnnono uy'imentohofofoho. I a'amu hopi'nonohinoso hofi'ko Kílais'imo símeho unyo somo Kílais kako kakoe yokumpohn'nyo uy'imentiso so'no An'ituye a'amu ne umokumentisofoho. <sup>13</sup> Moya'mi sofa hofi'ko mehomi aswo mawo'n'ngkohoho hopaso a'amu An'ituye mehomi mmo'n'ifitnnehofo. O'o, a'amufe yokumpohn'nyo mta'ni u, a'amufe huno mta'ni a'amu An'ituye mehomi ne imo'nyoso mmo'n'ifitnnefoho. O'o, An'itu kako huno ole syafi'hu'mento, A'amuso nje hwomumo símeho uy'ikujomanji hofi'ko nje mehomi ne imo'n'ifitnnefoho. Ose syafi'hu'mentisofoho.

<sup>14</sup> An'ituye hungkuno hweho li'wo'n'ngkuhwone sohwo kako a'amu imo'nonto Kílais huhwo sohwo nakwo'njo ajwo lopo humamentisofoho. Nohumanto kako a'amu hn'n'imo wop'ingo'nohini nalohofonto kako hungkuno ne'njo'nohini loneti'hwamentiso hweho. Nakwo a'amu fehohnjo

hn'nwi nakwo Kílaisiye yokumpohn'nyo engo somo uhwonontani kakoe yofe engo uhwo'mentihwonefoho. Oso yofe engoso yokumpohn'nyo engoso Anítu kakoe Hwomumo uyahoníngki uhwonontani Anítuye Hwomu anga'nohino hweho uhwo'mentihwonefoho. <sup>15</sup> Joun kako i'mofaponto Kílais huhwo sohumne'no lijwao'mentisofoho. Ole lijwao'mento, Olo hwe lohumne'no ole nto selímentohefoho. Ngko símo'mo sekumo nto sel'ma'mentohefoho. Tífi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako nje yofe engomo woniyakolo'montonoho. Hwapíngoso ngko nje na'u aswo monímaso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho.

<sup>16</sup> Kako nakumo wopíngo nalohofoso hwapíngo hweho. Oso'no nakwo wonyo'nohino ko hn'nímo kakoe wopíngo'nohinoso nakumo wopíngo ne'no ne'no nalohofíwo'níngkiso hweho. <sup>17</sup> Hohonta Anítu kako neyakwo Mousesímo kakoe honíngkano hungkuno uyímentisofoho. Oso honíngkano hungkuno homo somo a'amu nto'no miníngkamentohofoso hofíko tohino engo típema'mentohofofoho. I oso'no olohonta Jisas Kílais kako none'mahoníngki kako honíngkano neso nonetíhwanto kako nakwoe wonyo somjo tohino nomanto kako wopíngo'nohini nalohofíwo'níngkiso hweho. <sup>18</sup> Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Anítumo muhwonyo'ne'nwoho. I oso'no Anítuye Hwomu Anga'nohino sohwo kaníngkwohwo'nji nohumanji kako Anítuye yahino ne so'no nakumo netíhwawo'níngkiso hweho.

*Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo, kako hungkuno límentisofoho.*

*(Matíyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-17)*

<sup>19</sup> A'amu Jutafe hwe engo Jerusalem humamotofo sohwa hofíko a'amu fihwamo Jounímne'no uhwatímentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofíko tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohware enjwa'mo syoho yíwo'níngkohoho oso huhwo sohwa Lifaiyoho líwo'níngkohoho, oso hwanji hofíko Jounímo nu'mantífi ulohonímentohofi, Kíko tíhwosilo. Anítu kako kuhwosopo'mentiso sohwasilaho. <sup>20</sup> Ose ulohoníngkahoníngkofi Joun kako hungkunoso hiyaso ho'nahumentiso'maho. O'o, kako yolohoso ole ulímento. Oso hwe Anítu a'amu Juta sohwo'na'nímo nefo'mayo'ne níhwosopo'mentiso sohwo'ní'maho. Ngko Kílaisíní'maho.

<sup>21</sup> Ose ulahon+ngki hofi+ko uli+mentohofi, I ose'manji kiko tihwosilo. Kiko neyakwo Ilaija kulaho.

O'o, Ilaijan+i'maho.

Ose ulahon+ngki apa'no uli+mentohofi, I kiko oso hwe engo sohumo Ani+tu hungkuno uyahon+ngkuhwosi wonal+monte'no hontohumalohwone sohwsilaho.

Ose ulahon+ngkahon+ngkofi uli+mento, O'o, ngko osoho hwo'n+i'maho.

<sup>22</sup> Ose ulahon+ngki hofi+ko uli+mentohofi, I kiko tihwosilo. Noho fonaso. Oso a'amu nonehwa+i+malofa sohwo kikine'no pehofo ulanehwono. Kiko kikine'no pehofo hn-nalokuno.

<sup>23</sup> Ose ulahon+ngkofi uli+mento, Hohonta Aisaiya sohumo Ani+tu hungkuno uyahon+ngki li+mojo sohwo ole li+mento, Hwaho a'amu mohumunyo sopo mampaho engo oleso noho'n+nefoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo wone'ma'montonoho.

Kakine'no hon+ngkano nto'no hm+mopmno.

Oso hungkuno hon+ngkano imofo'ne sohune'no Aisaiya hohonta li+mentisoso ngkine'no li+mentisofoho. Joun ose li+mentisofoho.

<sup>24</sup> Oso a'amu Joun+i+mo hungkuno ulohon+i+mentohofi huhwo sohwo a'amu Falisi sohwa lihwa+i+mentohofofoho.

<sup>25</sup> Hofi+ko Joun+i+mo nom'ne hungkuno uli+mentohofi, Ani+tu a'amu fihumo nefo'mayo'ne uhwsopo'mentiso Kilais sohwo kiko oso hwo+i'maho. Kiko Ilaija ki'maho. Kiko oso hwe engo sohumo Ani+tu hungkuno uyahon+ngkuhwosi wonal+monte'ne hontohumalohwone sohwo+i'maho.

Ose'manji kiko hwe moya'mi somo mijo peho'ne kiyomalokuno. <sup>26</sup> Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Joun uli+mento, Ngko a'amu somo mijo'nohini kiyomawo'n+ngkohono. I oso'no hwe fihwo kako sekwo'njo ajwo lopo humaso sohune'no sekwo huno maseyo hweho.

<sup>27</sup> Ngko si+mo'mo se'ma'mentohefoho. Oso hwe ti+finjo yofe engo'njo sohwo kako nje yofe somo yakolo'nnyo hweho. Ngko hwe wonyo sohwo'ni oso hwe yofe engo'njo yokintahoponjo sohwoe yo'mayo momayo ulohofiyo'nohino hwo'nyoho. Joun ose ulonto kakoe yofe somo monje yahin+i+mentisofoho.

<sup>28</sup> Joun kako oso Mijo Joutan hopo sopo a'amu mijo kiyoma'mojo sopo oso hungkuno hiso uli+mentisofoho.

*Jisas kako Ani+tu yehu 'Sipsip' Pa'nyo hweho.*

<sup>29</sup> Mo'n+ngkanta Joun kako uhwon+ngkisoso Jisas kako nto pahon+ngki uhwononto a'amu kako'njoponjo somo uli+mento, Sekwo uhwon+mno. Olo hwe lohwo Ani+tu yehu 'Sipsip' Pa'nyo hweho. Hwap+ngoso kako nakwo

hwe moya'mi hwahoponjo hn'nwiye yahino wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho. <sup>30</sup> Olo hwe lohumneno ngko ole nto selimalefoho. Ngko simo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako ngkimo woniyakolo'montonoho. Hwapingoso ngko nje na'u aswo monimaso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho. Ose nto selimalefoho. <sup>31</sup> Hohonta olo hwe Anitu nakwoe hwahopo nefe'mayo'ne uhwatimentiso lohomo ngko huhwo'ni yofe mihwo'mmalefoho. I oso'no kakoe honingkano ito'no esyohumayo so'no ngko a'amu Juta somo mijo kiyomawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Oso'no olo hwe lohwo i'mofapihwoso'no hofiko kakimo yofe uhwofantifeho. Hofikimo itihwayo'ne hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>32</sup> Joun kako uhwonimentiso so'no oso a'amu huhwo sohwo ole ulimento, Ngko nuhwononji ole uhwonimalefoho. Anituye ango ahwomo mta'ni kakoe Towahuno Wopingo yihufo ntolofiy pa'nyoso noponto olo hwe lohomo nto kehumahoho. <sup>33</sup> Oso hohosohonta ngko oso hwe huhwo sohumneno huno manimmasofoho. I oso'no Anitu kako a'amumo mijo kiyomayo'ne lonhwatimentiso sohwo ole ntimento, Hwangku kiko Anituye Towahuno Wopingo ahwomo mta'ango nopihwosi hwe fihumo kehumaso sohomo uhwoningkohoji kiko huno ole wakiyono. Kiko a'amumo mijo kiyomam'ntno hopaso oso hwe huhwo sohwo kako nje Towahuno a'amumo uhula'mo'montonoho. <sup>34</sup> Ose ntimentiso so'no olohonta ngko nuhwononji ole selalokweno. Olo hwe lohwo kako Anituye Hwomu hweho. Joun ose ulimentisofoho.

*Jisas kako'ne inomokomoyo simo'mjo osofosofahu'nohino sohwo ma'mentisofoho.*

<sup>35-36</sup> Mo'n'ngkanta Jounjanji kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'u'nji nohumantifi Jisasimo uhwonimentohofofoho. Jisas kako hano emoyontanngki Joun kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole ulimento, Siko uhwoninyo. Oso hwe sohwo kako Anituye Yahu *Sipsip* Pa'nyo sohwo a'amufe wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho. <sup>37</sup> Joun ose ulahonngki siko oso hungkunoso upa'nonji Jisasimo tifi in'ngkamentisiyefoho. <sup>38</sup> Jisas kako ikinjaofonto uhwon'ngkisoso siko nto in'ngkopahonngki uhwononto ulimento, Siko peho'no wotipeenji hwahusilo. Ose ulohon'ngkahonngki siko ulimentisiyo, Hwe Engofo, kiko Anituye hungkuno nalwo'n'ngkino sohwo, kiko ango ntipo humawo'n'ngkino hwosilo. <sup>39</sup> Ose ulahonngki Jisas

ulimento, Siko uhwonanji'manji e'wano. Noho fi'pinyo. Ose ulonto Jisas kako sikimo ipemotowahon'ngki siko Jisas humawo'n'ngkiso ango somo uhwon'imentisiyoso osopo kako'nji humamentisiyefoho. Hwap'ingoso mofehi'nyo akupo'nyo (4 *kilouk*) sikuno so'njoho. <sup>40</sup> Oso hwe hufa'u sohwa'u Joun'ye hungkunomo upa'nonji Jisasimo in'ngkawomentisiyo sohwa'u anga'nohino sohwo kakoe yofeso Entiluyoho. Saimoun Pitafe kon'ngkwa'wehweho. Nom'nihwo ngko Joun'ni olo hungkuno loso mt'i'mokalokweno. <sup>41</sup> Entilu kako komo'no nowento kola'wehwo Saimounimo t'p'ihwononto ulimento, Nakwo oso hwe Anitu nefe'mayo'ne uhwsopo'mentiso sohomo nto t'p'ihwon'ngkuhwono. Kako Kilaisiyoho. <sup>42</sup> Entilu ose ulonto kako Saimounimo Jisasiyepono ipemotowahon'ngki Jisas kako nuhwononto Saimounimo ulimento, Kiko Saimoun sohwo si Joun'ye hwomu hwosoho. Yofe songo womeekilimo. Sifas kiyoho. Ose ulimentisofoho. Oso Juta sohwafe hungkuno Sifasiyoho Ngkilik hungkunoso ole Pitafoho. Hungkuno hwap'ingo neso sojo hweho.

*Jisas kako Filip'nji Notaniyel'njimo nn'ngkapinyo ulimentisofoho.*

<sup>43</sup> Mo'n'ngkanta Jisas kako hwaho Ngkaliline'no wamonto kako Filipimo uswo'nonto ulimento, Kiko ngkimo nn'ngkape. <sup>44</sup> Filip kakoe pone Mpetisaitanta'ango hweho. Oso ango hopo sopo siko'n'ikwa'i Entilu'nji Saimoun'nji humamojiyoponoho. <sup>45</sup> Filip kako Notaniyelimo t'p'ihwononto ulimento, Oyomo. Hohonta Mouses kako Anituye hon'ngkano hungkuno mt'i'mokonto kako hwe fihwo Anitu nefe'mayo'ne uhwsopo'mentiso so'no mt'i'mokumentisofoho. A'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imotofo sohwantnne'no olo hwe huhwo sohume'no ifalifaliyo mt'i'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohomo ngko nto t'p'ihwon'ngkohono. Kako Jisas sohwo pone Nasaletnnta'ango hweho. Jousepiye hwomu hweho. Oyomo. Uhwonayo. <sup>46</sup> Ose ulahon'ngki Notaniyel ulimento, O'o, a'amu Nasalet sohwa wop'ingo hwa'maho. Hwe wop'ingo oso ango sopo nta'ni pipi imo'noneto. Ose ulahon'ngki Filip ulimento, Oyomo. Hungkuno nehopi kilalokweno. Kiko uhwonae.

<sup>47</sup> Notaniyel kako Jisasiyepono pontahon'ngki Jisas kakimo uhwononto nom'ne a'amu somo kakine'no ulimento, Sekwo oso hwe sopalokunjo sohomo uhwon'mno. Oso a'amu Is'lael sohwo wop'ingo'nohini hweho. Kako hwasyo hon'ngkanoso ane hweho. <sup>48</sup> Jisas ose ulahon'ngki Notaniyel kako nupa'nonto Jisasimo

ulohon+mento, Kiko ngkine'no huno pipi kiyahon+ngki nohon+ma'n+ngkohino. Ose ulohon+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, Jije angomo'mo kiko iyo fisayo pmpongo somo nohumentan+ngkini Filip kako mokohonontan+ngki ngko kaki'no kohon+ma'n+ngkohefoho. <sup>49</sup> Ose ulahon+ngki Notaniyel ul+mento, Nje Lont+hwayo sohwoosi, hungkuno lonet+hwayo sohwoosi, kiko An+tuwe Hwomu hwosoho. Kiko nakwo Is+lael sohwo'niye Hwe Engo Ne hwosoho. <sup>50</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Kiko fisayo pmpongo somo nohumentan+ngkini kohononji kilohe so'no kiko s+mehe hi'ntnnono ntapohino so'no hwangu yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso ngko i'me'no kiko uhwon+monnoho. <sup>51</sup> Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ul+mento, Hungkuno nehopi selalokweno. Ahwomo nohwosompo'nawehwosi An+tuwe a'amu ahwomomjo sohwa Ngko A'amufe Hwomu n+hwosopo'mentiso sohwo'niyepono nop+kuji nos+kuji yontan+ngkuji sekwo uhwon+fitnnefoho. Ose ul+mentisofoho.

## 2

*Ango Kana sopo hwe fihwo kako ape ma'mentisofoho.*

<sup>1-2</sup> S+kuno hufa'u s+hune memjaofahon+ngki oso hwaho Ngkalili ango Kana sopo hwe fihwo kako ape mayo'ne s+kuno somo kakoe a'amu uhu'mokufitnne'ento joho ul+mentisofoho. Oso ape mayo'ne ango homo somo Jisasiye kona'wohi humamentisofoho. Jisas kako'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hof+ko'nji uhu'mokumentohofofoho. <sup>3</sup> Oso hopo sopo a'amu pi'n+ngo engo uhu'mokumentohofoso hof+ko oso ape mayo somjo ipisayo mijo pompenjiyo wain+so moi'wo nto naofahon+ngkofi Jisasiye kona'wohi Jisasi+mo ul+mento, Hof+koe mijoso moi'wonoho. <sup>4</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Na'u, kiko ngkimo peho'no ntohino. Nje yokumpohn'nyo a'amu somo ujo ehontojwasiyo'ne s+kunososo mmo'nyofoho. <sup>5</sup> Ose ulahon+ngki kona'wohi oso a'amu ango homo somjo syoho ulohofiyo sohwo ul+mento, Jisas kako sekumo yo'mayo peho peho'ne sel+hwoso'no u, sekwo haloho'no fiy+mno. Ose ul+mentisofoho.

<sup>6</sup> Oso ango hopo sopo hwakwontoho engo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino wo'nnyoponoho. Oso hwakwontoho engo hiso a'amu Jutaso hof+koe yahinoso ole aho mijo yat+juyo'ne hungkuno wo'nnyofoho. Oso hiso olenoho. Nakwo oso hon+ngkano hungkuno homo somo ito'no in+ngkwalokuhwone so'no



nakwo hn'nwi honingkano wonyo ane'nwoho. Ose syafihu'mentohofofoho. Oso'no hwakwontoho mijo ihm'mofahinyoso oso ango homo somo wo'nnyoponoho. Oso hwakwontoho m+kun+imposofoho. <sup>7</sup> Jisas kako syoho ulohofiyu sohwo ulimeto, Sekwo hwakwontoho somo mijo mangonepo fihm'mopmno. Ose ulahoningki a'amu huhwo sohwa hofiko mijo mangonepo ihm'mo'mentohofofoho. <sup>8</sup> Moi'wo ihm'mofahoningkofi Jisas ulimeto nosisyasy+kuiji nomotakuji oso wosopayo mokosyohumayo nongkumo uy+mno. Ose ulahoningki hofiko sohumemotamentohofofoho. <sup>9</sup> Oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo oso mijo hiso mun+ngkon+imentisoso mijo me'wampe'njo wain mun+ngkon+imentisofoho. Oso hiso hwapingo so'no kako huno mummentisofoho. Oseso oso syoho ulohofiyu sohwa hofiko ahu'mo mijo ihm'mo'mentohofoho so'no huno umentisofoho. Oseso oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo kako oso hwe ape mayo'ne sohune'no joho ul+imentisofoho. <sup>10</sup> Oseso olo hwe engo sohwo ape mayo sohumo ulimeto, A'amu hofiko wopayo engo iloho yan+wo'n+ngkohoho sohwa hofiko a'amu hopi'nonohino somo mijo me'wampe'njo wain+iso kaki'no uy+kuiji hwangu hofiko oso mijoso simeho uhnn+ngkuhwoso'no oso mijo wain wonyo we'eso tifi wanife. I oso'no kiko oso yahinoso momahoyohino. O'o, kiko mijo me'wampe'njo wonyoangkafoso nowentan+ngki simo'mo mijo wonyo we'e motapohinoso nto n+ngkuhwonefoho. I moi'wo nontani humentan+ngkuhwoni kiko mijo wonyoangkafo me'wampe'njo motaponji nejapohino. Ose ul+imentisofoho.

<sup>11</sup> Oso syoho simo'mjo Jisas imentiso pa'nyoso a'amu hwahoponjo sohwa mifitnnefoho. Oso syoho simo'mjo hiso Jisas kako hwaho Ngkalili anga Kana hopo sopo imentisofoho. Oseso Jisas kakoe yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo'nji a'amu somo ujo ehontojwahumentisofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa oso homo somo uhwonontifi hofiko Jisas+mo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. <sup>12</sup> Oso hiso moi'wo imo'n+ngkahon+ngki Jisas ango Koponeyam sopone'no homn+ngkwa'wehwosanji kona'wohijanji kakoe inomokomoyo sohwanji womentohofofoho. Osopo sikuno fehohnjo somo humamentohofofoho.

*Jisas Anituye tajo ango engo somo a'amu mpe yontan+ngkoko sohwafe yo'mayo yo'mayo wae yao'mentisofoho.  
(Matiyu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-48)*

13 Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo \* liwo'n'ngkohofoso mofonepo umo'n'monto yahon'ngki Jisas kako ango Jelusalem sopone'no simentisofoho. 14 Osopo i'mofawento kako tajo ango angiyoho'mo uhwon'mentisoso yahu *mpulimokau sipsip*'nji yihufu oso hu'mesyontan'ngkofi uhwon'mentisofoho. Oso'nji a'amu ahu'mo hamniyoho uyontifi nom'ne hamniyoho kengoso asomo ikuwolo'mokomayo yontifi hofikoe ijempoho sopo nohumentan'ngkofi uhwon'mentisofoho. 15 Jisas oso homo somo nuhwononto yahino wonyofoho lonto impe nomanto nopopojonto *sipsip*'nji *mpulimokau* oso'nji mofonjiyohoto'mihwati'mentisofoho. Nom'ne a'amu hamniyoho ikuwolo'mokomayo syoho'njo sohwafe hamniyohoso iwonto'meefonto ijempoho so'nji fonjojohoku'meeo'mentisofoho. 16 Ose yonto Jisas oso a'amu yihufomne'no hamniyoho a'amu mta'ni mawo'n'ngkohoho sohwa mo ul'imento, Sekwoe yihufu nomafikuji mpan'mno. Sekwo olo nje Mphwoe ango loso sekwoe ho'yango ango imofo'ne'maho. Mpan'mno. Ose ul'mentisofoho. 17 Hwangku sohonta Jisas ose imentiso so'no kakoe inomokomoyo sohwa hofiko huno ikwesyafihu'mentohoho sohonta hungkuno anga'no Ntefit Jisas'mne'no mti'mokumentiso Anituye hungkunomo wo'nnyo so'ne'no syafihu'mentohofofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Ngko olene'no nimo'n'ngkohoho.

Jije ango kiho ane wop'ingo'nohini wentihwone so'no nimo'n'ngkohoho.

Oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo kemokosyohumameso'no wonyo nimokufitnnefoho.

Inomokomoyo sohwa oso hungkuno homo somne'no huno syafihu'mentohofofoho.

18 Jisas kako yo'mayo yo'mayo Anituye ango mta'ni wae yao'mentiso somo a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa uhwonontifi simoho tohino umn'ngkahon'ngki Jisas'mo ul'mentohofi, Olo hiloso tihwo kilisomo yohinoto. Kiko yo'mayo wonyoangkafo nakwo miy'wo'n'ngkuhwoneso uyimne'no'manji u, nakwo huno wonayono. Olo yokumpohn'nyo loso Anitu mta'ni ma'masofoho huno wonaimontonoho. 19 Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Olo'nohini wosetihwamonne'no yohono. Sekwo olo Anituye ango lomo wae yaopijo'manji sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ngko apa'no ango hiso nuliko'mnefoho.

\* 2:13: Mt. 26:2 enjwa'mo fehonolo'mongkomaho.

<sup>20</sup> Ose ulahonɨngki a'amu Juta sohwa ulɨmentohofi, Olo ango syoho ne'no yontanɨngkuhwoni soswo *fouti-sikis* (46) neyakolo'mentisofoho. I oso'no kɨko sikuno hufa'u sihune memjaofɨhwoso'no kɨko apa'no mojosohopolaho. Awonoho. Kɨko hopo'maho. Ose ulɨmentohofofoho.

<sup>21</sup> I oso'no oso ango hiso'no Jisas ulɨmentisoso kakoe a'apahomne'no pahnnɨmo hungkuno hnnɨmentisofoho. <sup>22</sup> Hwangku sohonta Jisas kako poyo imo'nɨngkahonɨngki Anɨtu apa'no songo ulɨka'mentiso sohonta Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni olo hungkuno Jisas nalɨmentiso somne'no huno ikwesyaɨsyontani yo'mayo hungkuno Anɨtuye iyoswo somo a'amu mtɨ'mokumentohofoho so'nji yo'mayo hungkuno Jisas nalɨmentiso somne'no sɨmeho hi'ntnnonohino umentɨhwonefoho.

*Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino so'nji huno so'ntnne'no huno uyɨmentisofoho.*

<sup>23</sup> Oso Anɨtu A'amu Isɨlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaɨsiyo sikuno engo † somo hofɨko elɨjwonontanɨngkofi Jisas kako ango Jelusalem sopo nohumentanɨngki a'amu pi'nɨngo sohwa uhwonɨmentohofoso Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyɨwo'nɨngkiyohofoso yontanɨngki uhwonontɨfi ole hnnɨmentohofi, Olo hwe lohwo Anɨtu mta'ango ne hweho. <sup>24</sup> Ose ko hnnɨngkahonɨngkofi Jisas kako huno ole syafɨhu'mento, A'amu fehohnjoso hofɨko sɨmeho hi'ntnnono nehopi montape'njo yalokwofo. Ose syafɨhu'mentisofoho. <sup>25</sup> Hwapɨngoso Jisas kako a'amu hopi'nonohino sofe sɨmeho ne mo'mo huno unyo hweho. A'amufe yahino somne'no nom'nihwa Jisasɨmo mulɨfitnnefoho. O'lo, kako a'amufe huno ikwesyaɨsyɨwo'nɨngkohofoho so'no kako huno unyo hweho. Oseso hofɨko olo hwe lohwo Anɨtu mta'ango ne hweho, ko hnnɨngkahonɨngkofi Jisas kako sɨmonyoyohofoho. Hwapɨngoso hofɨko huno ukwesyaɨsyontɨfeho unɨngkanɨngki kako tɨmo'nohini uhwonɨmentisofoho.

### 3

*Jisas kako Nikoutemosɨ'nji hungkuno hnnɨmentisiyefoho.*

<sup>1</sup> Hwe fihwo kakoe yofe Nikoutemos kako a'amu Falisi sohwafe honɨngkanomo inɨngkamojo hweho. Kako a'amu Jutafe hwe engo hweho. <sup>2</sup> Sikuno fihumo sikwo'miyomo Nikoutemos kako Jisasɨmo nu'manto ulɨmento, Nje Lonetɨhwayo sohwo, Anɨtu kako kikimo kakoe hungkuno lonetɨhwayo'ne lokuhwatɨmentiso

† 2:23: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

hwosoho. Oso hiso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako kiko'nji mohumayontentesi kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso miyohotnnesohilo. O'o, Anitu kiko'nji humaho.

<sup>3</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hungkuno nihu'no nehopi wakil'monne'no yohono. Kiko upa'nyo. A'amu fihwo kona'wohi aswo ma'mentiso hopaso kako songo apa'no mmo'no so'manji kako Mpohwo Anitumo enjwa'mo humayo somo mot'p'hwononefoho.

<sup>4</sup> Ose ulahon'ngki Nikoutemos ulimento, I, a'amu fihwo kako a'mane nto imo'nnyo sohwo kako apa'no songo imo'nyoso pipilo. Kako kona'wohiye aswo mo'mo swomawesoso apa'no aswo mayoso pipilo. Oso'no kiko filont'hwaho.

<sup>5-6</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hwe fihwo kona'wohi aswo mayo sohonta kako a'apaho'njo imo'nnyo hweho. I oso hwe huhwo sohomo Anituye Towahuno Wop'ngo ehuhnname'nyo sohwo kako towahuno songo'njo hweho. Kako a'amu songo pa'nyo imo'nnyo hweho. Hungkuno nehopi wakil'mne'no yohono. A'amu mijo'nji towahuno'nji songo mumokoso sohwo kako Anitumo enjwa'mo humayoso mot'p'hwononefoho. <sup>7</sup> Kiko songo apa'no hmmo'nyo kilohe so'no yomo yohotoho. <sup>8</sup> Ihwoni. Ifofoso kakoe yahinomnohini in'ngkawowo'n'ngkisofoho. Oso ifofu huhwo sohwo kengo kengo no'meemo mji'm'wowo'n'ngkohoho. Kiko ifofu neso muhwonhnehino. O'o, mo'mayo'nohini uhwon'hwaj'wo'n'ngkino. Ifofu hiso nti'mta'ni i'mofapinyoto. Ntonte ehusasy'wo'n'ngkohoho. O'o, kiko huno makiyonehoho. Oso hopaso Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo songo apa'no umokiyoso pipi imo'noneto. O'o, kiko huno makiyofoho.

<sup>9</sup> Ose ulahon'ngki Nikoutemos Jisasimo ulimento, Olo ntohino loso pipi i'mofaponeto.

<sup>10</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko a'amu Jutaso Anituye hungkuno lut'hwawo yofe engo'njo sohwo si olo hungkuno losomme'no kiko huno nto'no mehohosakisiyotaha. <sup>11</sup> Hungkuno nehopi kilalokweno. A'amumo hungkuno lut'hwawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo huno nayo so'nji yo'mayo timo uhwonyo so'ntnne'no uli'wo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. I oso'no a'amu Jutaso yo'mayo hungkuno ulontane somo simeho muyo'njo yont'fi hohujo ikinjaofalokwofo. <sup>12</sup> I ngko yo'mayo olo hwaho loponjo i'mofopalokunjo so'no selahon'ngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyo'njo yalokwofo'manji ngko yo'mayo

yo'mayo ahwomomjo i'mofopalokunjo so'no seli'me'no sekwo huno pipi waseimontolo. <sup>13</sup> A'amu hwahoponjo fihwo kako ahwomomo masiyofoho. Oso'no a'amu tihwo waselimontolo. Ngko yo'mayo yo'mayo ahwomo somjo wojoso uhwonngkohono eso tihwo waselimontolo. Osenoho esofo. O'o, awonoho. Ngko'nohini A'amufe Hwomu sohwo'ni ahwomomo humanji pmmentohe hwo'nyoho. <sup>14</sup> Hohonta neyakwosa sohwa hwahowonyo a'amu mohumunyopo nohumentanngkofi Mouses kako homa huyo'mango mti'mokonto tokemo montitofosyahonngki a'amuso oso homa somo uhwonontifi Anituye yofe ho'noma'mentohofoso songo humamentohofofoho. Oso pa'nyoso hwangu ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo iyo hwojiyahofiku'nyo sopo fonjinto'ofan+hufitnnefoho. <sup>15</sup> A'amu hopi'nonohinono ngkimo simeho hi'ntnnono ntap+fijosso hofiko songo wopingo ne'no nohumantokutnnefoho.

<sup>16</sup> Ose ulikwato lohofonto ulimonto, Anitu kakoe Hwomu ni'hu'no anga'nohino sohwo'ni humaleno. I oso'no Anitu kako sekwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino sokune'no simeho mikunimposso seajpmentiso so'no kako ngkimo sekuyepono lonuhwatimentisofoho. Oseso a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntap+fijosso hofiko hofikoe wonyomne'no tohino mayo'ne'maho. O'o, hofiko songo ne'no engolopohamo humayo'nefoho. <sup>17</sup> Anitu kako ngkine'no ole mosyan+fisiyo'njo yonto olo hwaholo'ne'no lon+hwatimentono. Nje Hwomu sohwo kako a'amufe honngkano wonyo'ne tohino engo uhumnimontonoho. Oso hunoso mosyan+fisiyo'njo imentisofoho. O'o, a'amu hofikoe honngkano wonyo somo humentanngkuji hofikoe wonyomjo tohino mafikutnnehonto kako hofikimo ishutofomayo'ne ngkimo lon+hwatimentiso hwo'nyoho. <sup>18</sup> A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso hofiko tohino hofikoe wonyomne'no mayo'ne'maho. I oso'no a'amu ngkimo tifi monngkape'njo yontoso sohwo kakoe tohinono mayo'ne hweho. Hwapngoso kako Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo'ne'no simeho hi'ntnnono montapmmojo hweho. <sup>19</sup> Oso tohino mayo hwapngoso olenoho. Pomponaho honngkano wopingo wonyoangkafo somo utihwayo'ne nto pmentisofoho. I oso'no a'amu fehohnjo hofikoe honngkano wonyo so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'ntnne'no umo'nngkahonjoso ole liwo'nngkohofofoho. Nakwo pomponaho somo inngkayoso nakwolaho. O'o, sikwo'mjoho'mo wohumentihwano lontifi

iwo'n'ingkohofofoho. <sup>20</sup> A'amu hon'ingkanano wonyomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoso hofiko pomponaho hiso'no mangohwa imo'n'wwo'n'ingkohofofoho. Hofikoe yahino wonyoso pomponaho'njo sopo a'amu uhwon'ifitnnohont'ifi pomponaho so'no i'waho yont'ifi sikwo'mjoho'mo humawo'n'ingkohofofoho. <sup>21</sup> I oso'no a'amu Anituye hon'ingkanomo tifi nehopi'nohini in'ingkuwalokwofoso hofiko pomponaho hopo sopo nto i'mofapont'ifi osopo humolawotofo. Hofiko oso pomponaho sopo nohumentan'ingkofi a'amu hofikoe yahino so'nji yo'mayo syoho iwo'n'ingkohofo so'ntnne'no uhwonont'ifi Anituye yokumpohn'nyo'nji yalokwofo hnn'imentohofofoho. Jisas ose ul'imentisofoho.

*Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako Jisas'ye hwap'ingo ne so'no lijwao'mentisofoho.*

<sup>22</sup> Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nakwo oso hwaho Jutiya sopone'no ument'hwonefoho. Oso hopo sopo Jisas nakwo'nji nohumentani nakwo hwe moya'mi somo mijo kiyoma'ment'hwonefoho. <sup>23</sup> Joun kako pone Ainoun Salimmjo mofone sopo humanto kako huhwo a'amu somo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso ango hopo sopo mijo engoso hi'njoponoho. A'amu sohwa kakimo u'mahon'ingkofi kako mijo kiyoma'mentisofoho. <sup>24</sup> Oso hohosohonta hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo Helout kako Joun'imo impo'ango somo impe mintofasiyofoho.

<sup>25</sup> Sikuno fihwi Joun kakoe inomokomoyo sohwanji pone Ainoun nohumentan'ingkofi a'amu Juta anga'nohino sohwo hofikimo u'manto a'amu Jutafe hon'ingkanano wop'ingo imokinyo'ne yo'mayoso mijo yat'iku'nyo yahino so'no yoka hungkuno hosi Joun'ye inomokomoyo sohwanji hnn'imentohofofoho. <sup>26</sup> Oseso Joun'ye inomokomoyo sohwa hofiko Joun'imo u'mant'ifi ul'imentohofi, Nakwoe lonet'ihwayo sohwo, kiko upa'nyo. Oso hwe Mijo Joutan nongkihnta'ni kiko'nji humamentiso sohune'no kiko kakine'no hungkuno lijwao'mentohino sohwo kako huhwo a'amumo mijo kiyomalofoho. Oso'no a'amu hopi'nonohinoso kakiyepono walokwofo. <sup>27</sup> Ose ulahon'ingkofi Joun ul'imento, Anitu ahwomomo humaso sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino somo hofikoe syohoso muyo'njo yontentesi hofiko syoho ane'njo'nesohilo. A'amu Jisas'yepono walokwofo so'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako Jisas'imo oso syoho hiso uy'imentisofoho. <sup>28</sup> Olo hungkuno hohonta sel'imentohe loso nto upa'n'imentohofoho, Ngko Kilais oso hwe Anitu

nakwoe hwahopo a'amumo ufo'mayo'ne lihwejone sohwon'i'maho. O'o, a'amu oso hwe huhwo sohwoepono ufitnne hon'ngkanoso ito'no esyohumayo'neso Anitu lon'hwat'imentiso hwo'nyoho. <sup>29</sup> Ose ulonto pahnn'imo hungkuno ul'imento, Hwe fihwo kako ape songo maso sohonta apesi kakoe hwehwoepono uhwoso'no oso hwe huhwo sohwoe a'amuso hofiko kakine'no simeho wop'ingo wonyoangkafo umo'n'montonoho. Oso pa'nyoso ngko Jisasiye a'amu sohwo'ni uhwon'ngkoheso a'amu pi'n'ingo Jisasiyepono walokwofo so'no uhwononji nje simeho wop'ingo wonyoangkafo nto n'imo'n'maho. <sup>30</sup> Jisasiye yofeso engo imo'n'nonefoho. Ngko kakimo enjwa'mo humahon'i'mo nje yofeso monje wantoho'montonoho.

<sup>31</sup> Ose ulikwato lohofonto ole ul'imento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo kako nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'n'imo yakolo'nnyo hweho. A'amu olo hwaho loponta'angoso olo hwaho loponefoho. Hofiko yo'mayo olo hwaho loponjo so'no li'wo'n'ngkohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo kakoe yofe engoso yo'mayo hwahoponjo samo hwofilo'nnyo hweho. <sup>32</sup> Oso hwe huhwo sohwo kako yo'mayo yahino wop'ingo kan'ngkwohwoe ango wop'ingo sopo uhwon'imentiso so'nji yo'mayo upa'n'imentiso so'ntnne'no lonet'hwawo'n'ngkiso hweho. I oso'no a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno lonet'hwawo'n'ngkiso homo samo nupa'nont'ifi aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo iwo'n'ngkohofofoho. <sup>33</sup> A'amu oso hungkuno homo samo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kako hungkuno homo samo simeho uyonto Anitu kako nehopeho linyo hweho. <sup>34</sup> Oso a'amu nakwoe hwaho lopone'no Anitu lihwat'imentiso sohwo kako Anituye hungkuno nal'wo'n'ngkiso hweho. Hwap'ingoso Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo oso hwe huhwo sohomo ifehu'mokahumentisofoho. <sup>35</sup> Mpohwo Anitu kako kakoe Hwomu huhwo sohomo simeho uyonto yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. <sup>36</sup> A'amu fihwo kako Anituye Hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako songo ne'no wonyoangkafo humayo'ne hweho. I a'amu Anituye Hwomu sohwoe hungkunomo t'ifi min'ngkayo'njosu hofiko Anitumo enjwa'mo humayo samo mot'ip'ihwon'fitnnefoho. O'o, hofikoe wonyomne'no tohino mayo'nefoho. Hofikine'no Anituye simeho tohino uhmnonefoho. Joun ose ul'imentisofoho.

## 4

*Jisas'i'nji a'mu Someliyanta'ango si'nji hungkuno hnnimentisiyefoho.*

1 Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwa hofiko olo hungkuno upa'nimentohofi, A'amu pi'ningo engo Jisasiye inomokomoyo imo'n'ingkahon'ingkofi Jisas hofikimo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso inomokomoyo huhwo sohwa Jouniye inomokomoyo sohwa wamo yakolo'nnyo hwafoho. Ose upa'nimentohofofoho. 2 Ose ko upa'nimentohofoso Jisas huhwo kako a'amu somo mijo makiyomaso'njo hweho. O'o, kakoe inomokomoyo sohwa'ni a'amu somo mijo kiyoma'menti'hwonefoho. 3 Oso hungkuno homo somo a'amu Falisi sohwa upa'nimentohofoso'no Jisas kako huno uyahon'ingki kako oso hwaho Jutiya hopo sopo ul'iko'manto kako hwaho Ngkaliline'no wawomne'no yohono limentisofoho. 4 Ose lonto kako hon'ingkano somo nowento kako hwaho Someliya sopoe umentisofoho.

5 Oso hopo sopo nowento kako ango Saika sopo i'mofamentisofoho. Oso ango hiso hohonta Jekoup kako kakoe hwomu Jousep'mo hwaho umentisoso mofoneponoho. 6 Oso hopo sopo mijimo Jekoup n'ihu'no hohonta ij'mentisoso wo'nnyoponoho. Jisas kako osopo hano nowento oso mijimo'njo hopo sopo mofehi'nyo mijiyo kwa'ofiyone lopo lohofontan'ingki (12 kilouk somo) Jisas kakoe a'apaho usijo'no oso hopo sopo humamentisofoho.

7 A'mu Someliyanta'angosi mijo u'monto pmmmentisofoho. Oso a'mu hisi nopahon'ingki Jisas ul'imento, Mijo ntape. Ngko wan'mo. Ose ul'imentisofoho. 8 Jisas kakoe inomokomoyo sohwa'ni nakwo wosopayo mpe uyontane'no ango ne sopo nto ument'hwoneponoho. 9 Jisas kako'nohini nohumentan'ingki oso a'mu Someliyanta'angosi Jisasi'mo ul'imento, K'iko a'amu Juta hwosoho. Ngko Someliya a'mu'nyoho. Oso'no k'iko mijo ntape. Ngko wan'mo eso peho'no ntohino. Ose ul'imentisofoho. Hwap'ingoso a'amu Juta so'nji a'amu Someliya so'nji hofiko hungkuno molan'motofofoho. Jomo mu'ma'nyo'njo imotofofoho. 10 Jisas kako oso a'mu simo ul'imento, An'itu kako a'amumo yo'mayo wop'ingoso uyone so'ntnne'no, Ngko mijo ntape. Wan'mo kiloheso sohwo'nnontnne'no k'iko huno nto'no kiyontentesi k'iko ngkimo mijo'no jomo ntohojo'no ngko mijo songo ne'no humayo'ne kijapm'mnesohilo. 11 Ose ulahon'ingki a'musi ul'imento, Hwe Engofo, k'iko mijo ifanyoso ane hwosoho. Olo mijimo loso kengo mo'mta'angofoho. Oseso oso mijo songo ne'no humayoso nt'i'mta'ni woma'monnto.



<sup>12</sup> Neyakwo Jekoup sohwo kako nakumo kakoe mehomi sohwanjimo olo mijimo loso nejapmmmentisofoho. Jekoup kako'nji kakoe mehomi sohwanji hofikoe yahu'nji olo mijimo lomta'ni hohonta n̄motofofoho. Oseso nakwo j̄je mijoso peho'no womantantoho. J̄je yofe engoso neyakwo Jekoup sohwoe yofe engo somo yakolo'nnyo hwasilaho. <sup>13</sup> Ose ulahon̄ngkahon̄ngki Jisas ul̄mento, A'amu olo mijo loso n̄wo'n̄ngkohofoso hofiko nom'ne s̄kunomo mijo'ne apa'no umo'n̄montonoho. <sup>14</sup> I oso'no a'amu fihwo kako olo mijo uȳme loso noso'manji kako apa'no mijo'no mumo'nonehoho. O'o, olo mijo uȳme loso non̄ngkuhwosi kakoe s̄meho mo'mo mijol̄imo hopa imo'n̄ngkuhwoso'no oso mijo hiso ne'no swap̄wo'n̄ngkuhwosi kakoe songo ne'no humayoso ne'nohino hweho. <sup>15</sup> Ose ulahon̄ngki a'musi ul̄mento, Hwe Engofo, oso mijo hiso ngkimo n̄tape. Oseso hwangu ngko mijo'no mijoho mape'n̄mnehono. Oseso ngko olo mijo hiloso apa'no mifapmnehono.

<sup>16</sup> Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, K̄iko j̄je angopo nowehoji j̄je hwehumo ut̄mahoji olopo asomo fipe. <sup>17</sup> Ose ulahon̄ngki a'musi ul̄mento, Ngko hwehwo ani'nyoho. Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, Ou, k̄iko hwehwo ani'nyoho ntohinoso n̄hu'no nehopi lohino. <sup>18</sup> K̄iko hohonta hwehwa aho hopi'nonohino sohwo uma'n̄mentohino kiyoho. I, olo hwe lohwo olohonta k̄iko'n̄jo humasiyoso j̄je hwehwo'maho. Oso j̄je hungkuno nehopi lohino. <sup>19</sup> Ose ulahon̄ngki a'musi yomo yonto ul̄mento, Hwe Engofo, ngko kikine'no huno niyohoho. Kikimo An̄tu hungkuno kijopahon̄ngki l̄motnno hwasoho. <sup>20</sup> Nakwo a'amu Someliya hn'nwiye neyakwosa hofiko olo hwof̄iki'nyo lopo \* An̄tuye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumotofofoho. I oso'no sekwo a'amu Juta soku ole l̄wo'n̄ngkohofi, A'amu hopi'nono angoo Jerusalem sophonini An̄tuye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuno.

<sup>21</sup> Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, A'mu losi, n̄je hungkuno ne somo k̄iko s̄meho hi'ntnnono uyo. S̄kuno fihwi umo'n̄monto yalokunjo somo sekwo olo hwof̄iki'nyo lopo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne muhu'mokufitnnehofu. I a'amu angoo Jerusalem hopo oso hiso'ne muhu'mokufitnnehofu. O'o, a'amu angoo meemjoso hofikoe hwap̄ngopo An̄tuye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokantifeho. <sup>22</sup> I oso'no sekwo a'amu Someliya soku sekwo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne hwap̄ngoo neso huno maseyofoho. Nakwo a'amu Juta

\* **4:20:** Oso hwof̄iki'nyo sopo a'musi l̄mentisoso Hwof̄iki'nyo Ngkelisim hwaho Someliya sophonoho. (Lk. 9:53 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.)

hn'nwi nakwo Anıtuye yofe ho'nomawo'nıngkuhwone ne sohomo nakwo huno nayohoho. Hwapıngoso nakwo a'amu Juta hn'nımta'ni Anıtu kako hwe fihumo uhwosopeehonıngki oso hwe huhwo sohwo kako a'amufe wonyomjo tohino somo isıhutofomayo'ne hweho. Oso'no hwapıngo neso huno nayohoho. <sup>23</sup> Oso sıkuno hiso umo'nımonte'no kilohe hiso olohonta nto i'mofapohoho. A'amu fihwo kako ngko Anıtuye yofe woho'noma'mo nehopi loso sohwo kako ole uyımontonoho. Kako Anıtuye Towahuno'nji nohumahwosi Towahuno huhwo sohwo Anıtuye yofe ho'nomayo'ne honıngkano neso utıhwahonıngkuhwosi oso hwo inıngkohwoso'no kako Anıtuye yofe nehopi woho'noma'montonoho. Nje Mpohwo kako a'amu oso yahino so'njo somne'no umo'nıngkohoho. <sup>24</sup> Anıtu kako Towahuno hweho. Oso'no a'amu Anıtuye yofe woho'noma'mo loso sohwo kako Anıtuye Towahuno'nji nohumahwosi kako honıngkano nto'nohinomo unıngkamontonoho. Oso yahinoso Anıtuye yofe ho'nomayo'ne nefoho. <sup>25</sup> Ose ulahonıngki a'musi ulımento, Ngko huno ole niyohoho. Anıtu kako ole nalımento, Ngko sekumo sefo'mayo'ne uhwosopo'mentohe sohomo sekuyepono uhwatımonnoho. Oso a'amu huhwo sohumne'no Kılaisıyoho lıwo'nıngkuhwonefoho. Kako nopıhwoso'no kako yo'mayo yo'mayo so'no wolonetıhwamontonoho. <sup>26</sup> Ose ulahonıngki Jisas ulımento, Olo ngko olo huhwo'nyoho. Ngko kıko'nji hungkuno lalokuhwoyosofo. Ose ulımentisofoho.

<sup>27</sup> Ose ulıkwato lohofahonıngki Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni u'mentani uhwonımentıhwoneso Jisas oso a'musi'nji hungkuno hnnontanıngki uhwonontani yomo yontani nakwo huno pi'nıngo syafıhu'mentıhwonefoho. I oso'no nakwo a'mu simo ole mujofoho. Kıko peho'no kumo'nıngkohoho. I Jisasiımo ole mujofoho. A'mu simo peho'no ulalokuno. O'ıo, ose mujofoho. <sup>28</sup> Oseso a'musi kako kakoe mijıpo'nyoso nulıko'manto kakoe angopono asomo umentisofoho. I'mofawento a'amu hopi'nonohino somo ulımento, <sup>29</sup> Sekwo nopıkuji olo hwe lohwo uhwonımno. Kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho. Oso hwe Anıtu uhwatımnoho nalımentiso Kılais sohwolıkeno. <sup>30</sup> Ose ulahonıngki hofıko hofıkoe angopo ulıko'mantıfi Jisasiımo uhwonano lontıfi pmentohofofoho.

<sup>31</sup> Oso hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni Jisasiımo ulımentıhwoni, Nakwoe Lonetıhwayo sohwoı, kıko wopayo'ne mijoho kiyonoho. Wopayo hmnyo. <sup>32</sup> Ose ulahonıngkuhwoni Jisas nalımento, Ngko wosopayo sekwo

huno maseyoso ngko hi'njo hwo'nyoho. <sup>33</sup> Ose nelahon'ngki inomokomoyo sohwna'ni ole hnn+mentihwoni, A'amu fi-hwo kako Jisas+mo wopayo nto uyisohwol+keno. <sup>34</sup> Ose syof+syahon'ngkih+woni Jisas nal+mento, Nje wosopayoso olenoho. Nje Mpohwo ni+hwat+mentiso sohwoe hunomo tifi in'ngkayo'ne syohoso nje wosopayofoho. Oso syoho hiso wesojwao'monnoho. Oso syohoso wosopayo pa'nyo yokumpohn'nyo ntap+wo'n'ngkisofoho.

<sup>35</sup> Ose nalonto ole nal+mento, Sekwo ole li+wo'n'ngkohofi, Hamno osofosofahu'no neyakolofihwoso'no wosopayo toyo ihwoso'no womantanoho. Ose li+wo'n'ngkohofokuyoho. I oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo wosopayo somo fe'nihwon+mmo. Toyo nto imaho. <sup>36</sup> I oso wosopayo selalokweso a'amumne'no selalokweno. Wopayo toyoso a'amu hof+ko nje hungkunomo upa'n'ngkuji simeho komo'no wontap+fe ntnne'no selalokweno. Hwe fihwo kako wosopayo hujo sohwo tifi no'mo kako wopayo toyo emahwoso'no oso wosopayo hiso kakoe ho'yang pa'nyofoho. Oso hopaso a'amu An+tuye hungkuno nom'ne a'amumo ul+wo'n'ngkohofoso hof+ko ho'yangoso olenoho. Hof+ko hungkunomo nom'ne a'amu upa'n'ngkuji An+tumo simeho uy+fijo'manji oso a'amu hiso hof+ko ho'yangofoho. Hof+ko oso ho'yang hiso'nji engolopohamo nohumantokutnnefoho. Oseso oso wosopayo hul+wo'n'ngkiso so'nji kakoe a'amu wopayo toyo emawo'n'ngkohofoso so'nji hof+ko simonyo afa'no afa'no uyant+feho. <sup>37</sup> Oseso oso hungkuno li+wo'n'ngkohofoso loso nehopeho. Hwe fihwo kako wopuyo hulahon'ngki nom'nihwo wosopayo toyoso emawo'n'ngkisofoho. Ose li+wo'n'ngkohofofoho. <sup>38</sup> Sekwo wopuyo ko mahul+mmalofoso sekwo wopayo toyo femapmno selohe so'no sekwo a'amu nom'ne sofe syoho yokumpohn'nyo imalofo somta'ni wopayo toyo emalokwofo. Simo'mo a'amu nom'neso hof+ko An+tuye hungkuno nom'ne a'amumo lut+hwawo'n'ngkohofoso so'no sekwo oso a'amu hisomo nje hungkuno ul+kujo'no hof+ko nje a'amu ne umo'nant+feho. Oso hiso'no sekwo wopayo toyo pa'nyo emalokwofo. Jisas ose ul+mentisofoho.

<sup>39</sup> Oso a'musi Jisas+nji hungkuno hnn+mentisiyosi kako a'amu Someliya somo kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho ul+mentiso so'no a'amu pi'n'ngo engoso Jisas+mo simeho hi'ntnnono uy+mentohofofoho. <sup>40</sup> Oso a'amu hiso Jisas+njopo i'mofapont+fi Jisas+mo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mentohofi, Kiko nakwo'njo lopo fosyohumaho. Ose ulahon'ngkofi Jisas hof+ko'nji sikuno hufa'u

humamentisofoho. <sup>41</sup> Osopo nohumentan'ngki a'amu pi'n'ingo engoso kakoe hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho. <sup>42</sup> Hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi hofiko oso a'mu simo ulimentohofi, Sime'mo jije hungkunomo upo'nontani nakwo huno ole syafihu'malohwoni, Olo hwe lohwo hungkuno ne'njo hweho. I oso'no olohonta kakinta'ni kakoe hungkuno neso nakwo huno ole nayohoho. Olo hwe lohwo kako a'amu hwahoponjo hn'nwiye wonyo somjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne hweho. Huno ose nayohoho. Ose ulimentohofofoho.

*Jisas kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo sohwoe hwomumo wop'ingo umokumentisofoho.*

<sup>43</sup> Oso sikuno hufa'u sohwa'u moi'wo imo'n'ingkahon'ngki Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto Ngkalilino umentisofoho. <sup>44</sup> Nom'ne sohonta Jisas olo hungkuno loso limentisofoho. A'amu fihumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohwo kako kakoe hwap'ingo sopo yofe engo ane hweho. Ose limentisofoho. <sup>45</sup> I oso'no Jisas kako kakoe hwap'ingopo Ngkalili i'mofopahon'ngki a'amu hopo soponjoso hofiko Jisas pmentiso so'no simonyo imentohofofoho. Hwap'ingoso hofiko hi ango Jerusalem Sikuno Engo iyoho humayo uhwonyo somo simentohofofoho. Osopo nohumantifi yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofu Jisas yahon'ngki uhwonimentohofofoho.

<sup>46-47</sup> Oso hwaho Ngkalili ango we'e Kana osopo Jisas asomo umentisofoho. Nom'ne sikuno somo oso ango hopo sopo Jisas humamentiso sohonta kako hungkuno lahon'ngki ahu'mo mijoso ipisayo mijo pompenjiyo wain imo'n'imentisofoho. Jisas kako oso ango Kana sopo nohumentan'ngki hwe nom'ne ango Koponeyam humamojo sohwo kako Jisas hwaho Jutiya sopo nta'ni hwaho Ngkaliline'no sopalofoho upa'n'imentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho fehohnjo somo mokosyohumamojo hweho. Kakoe hwomu mnokino engo tipema'mentisofoho. Oso'no hwe huhwo sohwo ango Kana sopo nowento Jisasimo tip'hwononto hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Nje hwomu kako poyo wape'n'imonte'no mofoneponoho. Oso'no kiko ngko'nji ango Koponeyam nowehwasi nje hwomumo wop'ingo n'mokiyo. <sup>48</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso miyome'manji sekwo ngkine'no

masemo'nyo'njo kuyoho, simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. <sup>49</sup> Ose ulahon'ngki oso hwe engo sohwo syoho ulohofiyo sohwo ulimento, Hwe Engofo, kiko komo'no fi'pe. Nje hwomu poyo pe'noloho. <sup>50</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko jije angopono asomo fi'we. Jije hwomu sohwo wop'ngo wohumamontonoho. Ose ulahon'ngki oso hwe huhwo sohwo kako Jisasiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyonto kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. <sup>51</sup> Nowentan'ngki kakoe syoho ulohofiyo sohwa hon'ngkanopo uswo'nontifi ulimentohofi, Jije hwomu sohwo wop'ngo humaho. <sup>52</sup> Ose ulahon'ngkofi kako ulohon'mento, Nje hwomu sohwo wop'ngo mofehi'nyo ntisohumo imo'nimaho. Ose ulahon'ngki hofi'ko ulimentohofi, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta kakoe a'apaho tohohmtnoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki wop'ngo humaho. <sup>53</sup> Ose ulahon'ngkofi kan'ngkwohwo huno ole uyimento, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta Jisas kakimo ulimento, Jije hwomu wop'ngo wahumamontonoho. Ose ikwesya'isyonto kako kakoe a'amu hopi'nonohino sonji Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. <sup>54</sup> Oso wonyoangkafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso Jisas hwaho Ngkalili sopo imentisoso simo'mo ahu'mo mijomo wain imo'n'mentisofoho. Osofepo hwomu mnokino'njo sohomo wop'ngo umokumentisofoho.

## 5

*Jisas kako mijo ayo we'e Mpetesita sopo hwe mnokino'njo sohomo wop'ngo umokumentisofoho.*

<sup>1</sup> Oso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki a'amu Jutafe Sikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofopahon'ngki Jisas Jerusalemne'no simentisofoho. <sup>2</sup> Oso ango Jerusalem sokilojo kuso anga'no yahu sipsipmnefoho limotofofoho. Oso hopo sopo mijo ayo we'e wo'nnyoponoho. A'amu Jutafe hungkuno ole Mpetesita. Oso hopo sopo ango aho anga'no hopi'nono swoho ane iku'yo'nohinomo'nnyoso loho'nnyoponoho. <sup>3</sup> Oso ango hopo sopo a'amu pi'n'ngo engo mnokino'njoso humamotofofoho. Fehohnjoso t'imp'i'nyo fehohnjo sife wonyo'njo fehohnjo a'apaho poyo pe'nnyo'njo oso a'amuso humamotofofoho. [Hofi'ko oso mijo ayo we'e huhwo sohwo songo songo iyo'ne hontohumamotofofoho. <sup>4</sup> Hwap'ngoso sikuno fehohnjo Anituye a'amu ahwomomjo fihwo noponto mijo ajwomo'mo songo songo imokahon'ngki uhwonontifi a'amu mnokino'njo sohwo kako oso mijo somo simo'mo

ho'n+ma'mentiso osohwo kakoe mnokinoso moi'wo imo'n+mentisofoho.]

<sup>5</sup> Oso hopo sopo hwe mnokino'njo fihwo nohumentan+ngki soswo *teti-et* (38) uyakolo'mojo hweho. <sup>6</sup> Jisas noponto oso hwe huhwo sohwo fosyowentan+ngki uhwononto huno ole umento, olo hwe lohwo mnokino hohonta umojo hweho. Ose syafisyonto ul+mento, Kiko nje a'apaho wop+ngo wan+mo'nono lakin+ngkohoho. <sup>7</sup> Ose ulohon+ngkahon+ngki a'amu mnokino'njo sohwo ul+mento, Ou, hwe engofu, oso mijo songo songo yahonjo sohonta ngko a'amu nontomaf+kuji mijomo men+humajone a'amuso ane hwo'nyoho. Ngko waho'nu'mo'mo ko lontneso nom'ne a'amuso niyakolof+wo'n+ngkohoho hwo'nyoho. <sup>8</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, kiko nol+kafohoji jije ife ho'yango yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. <sup>9</sup> Ose ulahon+ngki nihu'no komo'no oso hwe sohwoe a'apaho wop+ngo imo'n+ngkahon+ngki kako nol+kafonto kakoe ife yo'mayoso nohu'memanto kako hano umentisofoho. Oso sikuno hiso sikuno iyoho humayomnoho.

<sup>10</sup> Oseso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso hwe wop+ngo umokumentiso sohomo ul+mentohofi, Olo sikuno loso iyoho humayo'nefoho. Jije ife yo'mayoso mokoho'nawe'ne sikuno m'maho. Kiko nakwoe hon+ngkano hungkunomo mtihupeelokuno. <sup>11</sup> Ose ulahon+ngkofi kako ole ul+mento, Oso hwe kako wop+ngo n+mokonto ntohoho, Kiko nol+kafohoji jije ife yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. Ose ntiso'nefoho. <sup>12</sup> Ose ulahon+ngki hofiko ulohon+mentohofi, Tihwoe a'amuhwo kilisoto. Jije ife yo'mayoso mahoji mpano eso. <sup>13</sup> Ose ulahon+ngkofi oso hwe wop+ngo imo'n+mentiso sohwo kako Jisas kakoe yofeso huno muyo hweho. Hwap+ngoso oso hopo sopo Jisas kako oso hwe huhwo sohomo wop+ngo umokonto a'amu pi'n+ngo engo somo uhwononto kako komo'no uliko'ma'mentisofoho.

<sup>14</sup> Hwangku sohonta Jisas kako oso hwe huhwo sohomo Anituye tajo ango engo somo tip+hwononto ul+mento, Kiko upa'nyo. Wop+ngo nto imo'n+ngkino hwosoho. I kiko hon+ngkano wonyoso apa'no yohotoho. Nom'ne tango engo mikun+mposo ku'manoho. <sup>15</sup> Ose ulahon+ngki oso hwe huhwo sohwo kako nowento a'amu Jutafe hwe engo sohwo ul+mento, Oso hwe ngkimo wop+ngo n+mokumaso sohwo Jisas+yoho. Ose ul+mentisofoho. <sup>16</sup> Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko Jisas+imne'no wonyo ulohofano lontifi oso hiso'no hungkuno loma'mentohofofoho. Hwap+ngoso Jisas kako oso hwe wop+ngo umokumentisoso sikuno iyoho humayo somo imentisofoho.

<sup>17</sup> Hofiko Jisasimo yoka hungkuno ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, I nje Mpohwo kako sikuno huhwo huhwi a'amumo wop+ngo'nohini ne'no ulohof+wo'n+ngkiso hweho. Kako usijo'no mofosyohumayo hweho. Oso pa'nyo sikuno huhwo huhwi ngko huhwo'ni a'amumo wop+ngo ulohof+wo'n+ngkohe hwo'nyoho. Ose ul+mentisofoho. <sup>18</sup> Jisas ose ul+mentiso so'no a'amu Jutaso hofiko Jisasimo wofonjasyano lont+fi imentohofofoho. Hwap+ngoso hofiko huno ole syaf+hu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'n+ngkiso hweho. Oso'nohini'maho. O'o, kako An+tu nje Mpohweho nalisomanji kako huno ole syof+syalofoho. Ngko An+tu'nji afa hwo'nyoho. Ose syaf+syont+fi hofiko Jisasimo wofonjasyano lont+fi imentohofofoho.

*Anituye Hwomu sohwo kakoe syoho iyo so'ne kako yokumpohn'nyo hi'njo hweho.*

<sup>19</sup> Jisas a'amu Juta huhwa sohwo ul+mento, Hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. Ngko Anituye Hwomu sohwo'ni nje huno mta'ni ngko yo'mayoso siki mimnehono. O'o, yo'mayo nje Mpohwo yalokunjo somo uhwononji ngko yalokweno. Yo'mayo Mpohwo yonteso Hwomu sohwo kako iwo'n+ngkohoho. <sup>20</sup> Nje Mpohwo kako simoho engo m+kun+mposo Ngkimo ntap+wo'n+ngkiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino yalokusoso nt+hwawo'n+ngkisofoho. Oseso yo'mayo nt+wo'n+ngkisoso ngko yalokweno. Olo syoho we'e imale somo sekwo t+mo uhwon+malofa sohwasihwangku An+tu kako syoho engo olo syoho we'e homo lomo hwofilo'nnyoso ntap+hwo'so'no sekwo uhwon+ngkuji sekwo yomo uyant+feho. <sup>21</sup> Mpohwo kako a'amu poyo pe'nyo somo ul+kafonte sohwo songo apa'no umokuwo'n+ngkiso hweho. Oseso Ngko huhwo'ni a'amu fehohnjo poyo pe'nyo somo ul+ka'mo limeso i ul+ka'monnoho. <sup>22</sup> Olohonta Mpohwo An+tu kako a'amufe hon+ngkano somne'no wop+ngofoho wonyofoho mujo hweho. O'o, kako oso syoho hiso kakoe Hwomu sohwo'n+mo ntapmmentisofoho. <sup>23</sup> Oseso hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Mpohwoe yofe ho'nomawo'n+ngkohofa hopaso hofiko kakoe Hwomu sohwo'niye yofe hi ho'non+mapitnne'ento syoho hiso ntapmmentisofoho. I oso'no a'amu nje yofe moho'non+mayo'njo hwo'manji hofiko nje Mpohwo n+hwat+mentiso sohwoe yofe hi moho'nomayo'njofoho.

<sup>24</sup> Ose ul+kwato lohofonto ole ul+mento, Ngko nehopi'nohino wasel+monne'no yohono. A'amu hofiko nje hungkunomo upa'n+ngkuji An+tu n+hwat+mentiso

sohumo simeho hi'ntnnono uy+kuji hofiko songo ne'no wop+ngo humayo'ne hi'njofoho. Hwangku hofikoe yahino somne'no hungkuno ikwolofo angkuhwafo sopo m'mofapitnnefoho. Hofiko poyo pe'nyo yahino somo hwotoho fentifi songo ne'no humayo yahinoso nto t+pema'mentohofofoho. <sup>25</sup> Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Oso s+kuno u'mofapmmonto imentiso sohwi nto i'mofapohoho. Oso'no olohonta a'amu poyo pe'n+mentohofoso hofiko Anituye Hwomu sohwo'niye mango mta'ni nje hungkuno upo'nantifeho. Oso a'amu hiso oso hungkuno homo somo simeho uy+kuji'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho. <sup>26</sup> Nje Mpohwo kako songo humayo hwap+ngo sohwo kako kakoe Hwomu sohwo'nnonji songo fesyohumayo'ne hwap+ngo n+mokumentisofoho. <sup>27</sup> Oseso Anitu kakoe Hwomu sohwo'n+mo oso syoho a'amufe yahino somne'no wop+ngofoho wonyofoho ujoso ntapmmentisofoho. Hwap+ngoso Ngko A'amufe Hwomu n+hwosopo'mentiso hwo'nyoho. <sup>28</sup> Sekwo olo hungkuno lomne'no yomo ikutoho. Hwangku nom'ne s+kuno imo'nyo sohwi i'mofap+hwoso'no a'amu poyo nto pe'nontifi pi'n+momo wotofoso hofiko nje mampaho wonupo'nantifeho. <sup>29</sup> Hofiko nupa'n+ngkuji apa'no songo wolikofantifeho. A'amu yahino wop+ngo imotofoso songo ne'no nohumantokutnnefoho. A'amu yahino wonyo imotofoso tohino engo t+pemapitnnefoho.

*Anitu kako kakoe hwomufe hwap+ngo so'no ujo ehonto-jwahumentisofoho.*

<sup>30</sup> Ngko a'amufe yahino somne'no yano milof+hwajiyo syoho imeso nje huno mta'ni mimnehono. O'o, ngko nje Mpohwoe hungkunomo upa'n+mo osomnohini ngko tifi in+ngka'mo ngko a'amumo yano milof+hwajiyoso nto'nohino uy+monnoho. Hwap+ngoso ngko nje huno mta'ni uy+monji'maho. O'o, n+hwat+mentiso sohwo yo'mayo umo'nososo uy+monnoho.

<sup>31</sup> Ngko sekumo ngkine'no hungkuno seli'me'no sekwo huno ole wosyof+syantifeho. Kakoe hungkuno nehopit+keno. Hwasyo kolalofoho. Ose wosyof+syantifeho. <sup>32</sup> I oso'no nom'nihwo nje Mpohwo oso hungkuno ngkine'no selokweso kako huhwo nje hwap+ngo so'no set+hwalofoho. Oso ngkine'no set+hwalokusoso ngko huno niyohoho, nehopeho. <sup>33</sup> I nom'ne hungkuno upa'nyo. Oso hwe Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe hungkunomo sekwo upo'nane'entifi kakiyepono sekwoe a'amumo uhwat+mentohofofoho. Oso hwe huhwo'nji nje hwap+ngo so'no hungkuno nehopi nto



selimojofoho. <sup>34</sup> Ngko hwaho loponjo hwe sohwoe hungkuno ngkine'no nje hwap+ngo so'no selimentiso so'no ngko huno pi'n+ngo maniyantofiyoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho ntap+fitnne'no sekwoe wonyomjo tohino somta'ni isihutofosemayo'ne Joun+ye hungkunoso huno sefohotofo'ne selalokweno. <sup>35</sup> Joun sohwo kako sikiloho hopo imo'nonto sekumne'no pomponaho losesiyo'ne hweho. Sekwo kakoe pomponahopo we'enepe wohumano lontifi simonyo imentohofofoho. <sup>36</sup> I oso'no olohonta nom'ne wop+ngo Joun+mo hwofilo'nnyoso nje hwap+ngo so'no losetihwalofoho. Oso hiso nje syoho wop+ngo Mpohwo ntapmmentiso a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso yalokweno. Oso syoho hiso sekwo uhwon+ngkuji nje hwap+ngo so'no huno waseyono. Mpohwo Anitu lihwatimentiso hweho waseyono. <sup>37</sup> Nje Mpohwo nihwatimentiso sohwo sekwo kakimo muhwonyo'njo ko yontifi kakoe mampaho somo mupa'nyo'njo ko yahon+ngkofi kako huhwo nje hwap+ngo so'no nto setihwamentisofoho. <sup>38</sup> Kakoe hungkunoso sekwoe simeho mo'mo maseuyoho. Hwap+ngoso sekwo Anitu nihwatimentiso sohwo'nimo simeho hi'ntnnono montape kuyoho. <sup>39</sup> Sekwo huno ole syof+syalokwofo. Nakwo Anituye hungkunomo sikuno huhwo huhwi atofu liwo'nasoso nakwo songo ne'no humayo'ne wot+pemantanoho. Ose syaf+syontifi sekwo oso hungkuno homo somo haf+hafe tipewo'n+ngkohofofoho. I oso'no oso hungkuno hiso nje hwap+ngo so'no ko lijwaof+wo'n+ngkisoso <sup>40</sup> sekwo ngko songo ne'no wonyoangkafo humayo hwap+ngo sohwo'nimo ni'mayo so'no nakwolaho liwo'n+ngkohofofoho. Oso'no sekwo songo ne'no humayoso mat+pmmopiyo hwasoho.

<sup>41</sup> Olo hungkuno loso sekwo nje yofe woho'non+mantife'no maselalokuyohono. <sup>42</sup> O'o, ngko sekwoe yahino somne'no huno niyohoho. Sekwo Anitumne'no Nakwolaho lalokwofo. <sup>43</sup> Ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo'nji nopenji se'ma'mentoheho, Ngko Anitu mta'ango hwo'nyoho selimentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo moho'non+maso hwasoho. I hwe nom'nehwo kakoe huno mta'ni se'mahwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso ihwoso'no sekwo kakoe hungkunomo woho'nomantifeho. <sup>44</sup> Sekwo sekwoe yofe ho'noma'n+wo'n+ngkohofofoho. I oso'no sekwo sekwoe yahino somne'no Anitu kako huno pipi kuyalofoho eso huno mosyaf+siyo'njo liyalokwofo. O'o, kakoe syohofoho lalokwofo. Oso hiso'no sekwo Anitu ne anga'nohino sohomo simeho hi'ntnnono muy+fitnnehofo. <sup>45</sup> Tifi no'mo

sekwoe honingkano somne'no hungkuno ikwolofo'ne sopo ngko nje Mpohumo sekumne'no mulimnehono. O'o, Mouses sekwoe hungkuno ikwolofo'ne sopo sekwoe wonyo somne'no Mpohumo ulonefoho. Hwapingoso sekwo huno ole syofisyalokwofo. Nakwo Mousesiye honingkano hungkunomo ito'no iningkowalokuhwono. Oso'no nakwo songo ne'no wonyoangkafo humayo so'no wotipemantanoho. Ose syofisyalokwofo. <sup>46</sup> I oso'no sekwo Mousesiye hungkunomo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifijontentesi sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nontapikutnnesohilo. Hwapingoso Mouses kako ngkine'no hungkuno mtimokumentisofoho. <sup>47</sup> Oso hungkuno Mouses ifalifaliyo mtimokumentiso somo sekwo nto'no miningkayo hwasimanji sekwo nje hungkunomo simeho hi'ntnnono pipi wotipeentifito. Awonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

## 6

*Jisas kako a'amu faif tausen' (5000) somo wosopayo uyimentisofoho.*

*(Matiyu 4:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)*

<sup>1</sup> Oso hohosohonta Jisas kako mijo ayo Ngkalili nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Oso mijo ayo yofe nom'neso Taipelijasyoho. <sup>2</sup> Osopo Jisas nowahoningki hwe moya'mi pi'ningo engoso Jisasimo tifi iningkapmentohofofoho. Hwapingoso yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyowo'nngkiyohofoso Jisas yahoningki uhwonmentohofofoho. A'amu mnokino'njo pi'ningo somo Jisas kako wopingo umokahoningki uhwonontifi iningkapmentohofofoho. <sup>3</sup> Jisasinji kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nakwo oso hopo sopo hwofiki'nyo we'e sopo kotosontani osopo humamentihwonefoho. <sup>4</sup> Oso a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo \* sohwi we'enepi umo'nmonte'no imentisofoho. <sup>5</sup> Jisas oso hwofiki'nyo hopo sopo nohumanto timo fe'nihwonmentisoso hwe moya'mi pi'ningo engoso Jisasiepono sapontaningkofi uhwononto kako Filipimo ulimento, Olo hwe moya'mi lomne'no nakwo wosopayo mpe mtimta'ni yanehwono. <sup>6</sup> Oso hungkuno hiso Jisas Filipimo ko ulimentisoso Jisas kako yo'mayo yone so'no huno nto syafihu'mentisofoho. I oso'no kako Filipiye hunomo yamofo uloho'mo lonto oso hungkunoso

\* 6:4: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ulohon+mentisofoho. <sup>7</sup> Jisas ose ulahon+ngki Filip kako ul+mento, I, nakwo hamniyoho syoho iyo sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso hi'njo'ntontentesi nakwo wosopayo mpe y+hwasi a'amu fehohnjo sohwa wopayo we'e'nohini n+ngkuji a'amu fehohnjoso manyo'njo ikutnesohilo. <sup>8</sup> Ose ulahon+ngki Jisasiye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Ent+lu, Saimoun Pitafe kon+ngkwa'wehwo sohwo Jisasi+mo ul+mento, <sup>9</sup> Olo hwomu lohwo kakoe wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan+ku kempinjo hufa'uyo so'nji mokosyohumunyo hweho. I oso'no olo a'amu pi'n+ngo engo lomne'no wopayo loso pipi uyanehwono. O'o, hopo'maho. <sup>10</sup> Ose ulahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'n+imo nal+mento, Sekwo hwe moya'mi somo ampo fesyohumamno ul+imno. Ose nal+mentisofoho. Oso hopo sopo hoja pi'n+ngo'njoponoho. A'amu hiso hojapo nohumant+fi hwe'nohino sohwa *faif tausen* (5,000) humamentohofofoho. Moya'mi sofamo atofomajofoho.

<sup>11</sup> Ose humentan+ngkofi Jisas kako oso wosopayo hiso nomanto An+tumo isamoyoka ulonto oso a'amu hwe moya'mi hopi'nonohino somo yano ulofimentisofoho. Ose uyonto kako inan+ku kempinjo hufa'uyo so'nji yano ulofimentisofoho. Oso wosopayo so'nji inan+ku so'nji uyahon+ngki a'amu hof+ko nonont+fi simeho uhnn+mentisofoho. <sup>12</sup> Hof+ko wosopayoso nto n+ngkahon+ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'n+imo nal+mento, Sekwo oso wosopayo nonont+fi nilifeefohofoso apa'no m+hu'mokumno. Fehohnjo siki wehwoloho. <sup>13</sup> Ose nelahon+ngki oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somta'n+ngo nilifee'mentohofoso sohwo ho'yo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'uyo somo mehu'mee'mment+hwonefoho.

<sup>14</sup> Oso wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso Jisas imentiso so'no hwe moya'mi hof+ko nuhwonont+fi ole hnn+mentohofi, Oso hwe sohomo An+tu hungkuno uyahon+ngki nalone'no hontohumalohwoneso olo huhweho. Ose hnn+mentohofofoho. <sup>15</sup> Ose hnnontan+ngkofi Jisas kako huno uy+mento, Hof+ko ngkimo aho yokumpohn'nyo n+kekuj hof+ko hwe engomo men+humat+pitnnoho lonto kako'nohini hwof+ki'nyopono kotas+mentisofoho.

*Jisas kako mijo ayo sopo hano emoimentisofoho.*  
(*Mat+yu 14:22-33; Mak 6:45-52*)

<sup>16</sup> Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'ni nakwo mijo ayo mom+ngo so'mne'no woment+hwonefoho. <sup>17</sup> Osopo nohumentani Jisasi+mne'no wonyopi hontohumentani nakwo yofayokinomo kotasontani nakwo oso mijo

ayo sopo Koponeyamne'no woka'mentihwonefoho. Nowekontaningkuhwoni ajwopo sikuno nto meehoningki Jisas nakumo komo'no mone'ma'mmentisofoho. <sup>18</sup> Oso hohosohonta ifofo engo yahoningki mijo songo songo engo yonto mijo engo imentisofoho. <sup>19</sup> Inomokomoyo sohwna'ni nakwo mijopo ne'no jonjempo jonjempe mijim+wako'mentihwoneso nakwo mijo ajwopo ne'no humentani uhwonimentihwoneso Jisas kako mijo ayo yofayokino'njo sopo hano nowentaningki uhwonimentihwonefoho. Ose uhwonontani iyoho engo nanimentisofoho. <sup>20</sup> I oso'no Jisas nakumo nalimento, Ngkonoho. Sekwo iyoho seningkuhwoloho. <sup>21</sup> Ose nelahoningki nakwo utimano lontani imentihwoneso kako nakwo'njo ajwomo'mo humahoningki yofayokino hiso nakwo wowantani humiyihwone sopone'no komo'no umentisofoho.

*Hwe moya'mi hofiko Jisasimne'no hafihafe tipmmentohofofoho.*

<sup>22</sup> Mo'ningkanta hwe moya'mi mijo ayo momingo nongkihnta'ni humamentohofoso Jisasimo uhwonano lonti'fi hnnimentohofi, Fosi yofayokino anga'no wentono. I, oso homo somo kakoe inomokomoyo sohwanohini kotasimalofofoho. Jisasi'nji'maho hofiko'nohini kotasonti'fi humpo'malofofoho. Ose hnnimentohofofoho. <sup>23</sup> Oso hopo sopo Jisas kako wosopayo'no Anitumo isamayoka ulonto a'amu homo somo yano ulofimentiso hopo sopo a'amuso nohumantifi uhwonimentohofoso yofayokino fiso Taipeliasnta'ango i'mofopahoningki uhwononti'fi <sup>24</sup> Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji mohumunyo uhwononti'fi hofiko Jisasimo wotipemano lonti'fi yofayokinomo kotasonti'fi Koponeyamne'no wako'mentohofofoho.

*Jisas ole limento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho.*

<sup>25</sup> Nowakentifi mijo ayo nongkihnta'ni Jisasimo nto tipihwonimentohofoho sohonta Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko olopo ne'no ntohonta pmmahnno hwosilo. <sup>26</sup> Ose ulahoningkofi kako ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Fosi ngko syoho wonyoangkafo a'amu miyowo'nngkiyohoho imale so'no sekwo nje hwapingo neso huno ehohosasesiyo'neso montipeentikuyohoho. O'o, ngko wosopayo sejapmmale so'no apa'no wonejapono lonti'fi ntopeentikwofo. <sup>27</sup> Ose ulonto ulimento, Sekwo wosopayo piso imo'nyo'ne syoho

tohohmtnno'njo ikutoho. O'o, oso wosopayo songo ne'no humayo'ne so'no syoho tohohmtnno'njo fiyikuno. Oso wosopayo hiso piso miyonehoho. Oso wosopayo hiso Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni wosejapmmnonho. Ngko Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'n'ngkiyohoho yalokwe so'no Anitu kako ngkine'no ole setihwalofoho, Ngko songo ne'no humayo'ne hwapingo hwo'nyoho.

<sup>28</sup> Ose ulahon'ngki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwo pipi ihwasi yanehwono Anituye syohosofo. <sup>29</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye simeho wopingo umokano lifijo'manji sekwo olo syoho sejapmmmentisoso fiyikuno. Sekwo oso hwe Anitu sekuyepono n'hwatimentiso sohwo'nimo simeho hi'ntnnono ntapmno.

<sup>30</sup> Ose ulahon'ngki ulimentohofi, I kiko nom'ne wopingo wonyoangkafo a'amu miywo'n'ngkiyohofoso yohojo'no'manji ou, nakwo ole wosyokufisyantanoho. Anitu kuhwotimentiso nehwasoho. Ose wosyokufisyantanoho. Oso'no pipi ihnehino.

<sup>31</sup> Neyakwosa sohwa a'amu mohumunyo sopo hofiko nohumantifi hofiko wosopayo ahwomo mta'n'ngoso (*mona*) n'omotofofoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Kako wosopayo ahwomo mta'angoso a'amumo uyimojofoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. <sup>32</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Mouses kako oso wosopayo ahwomo mta'angoso muyimmojofoho. O'o, nje Mpohwo uyimojo hweho. I olohonta kako ahwomo mta'ango wosopayo neso wosejapmmonte'no yalofoho. <sup>33</sup> Oso wosopayo neso a'amufoho. Anitu kako ahwomo mta'ni hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo songo ne'no humayo'ne unyo hweho.

<sup>34</sup> Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Hwe engofo, oso wosopayo neso sikuno huhwo huhwi engolopohamo kiko fonejapohoho. <sup>35</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo ulimento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo ne hwo'nyoho. A'amu hwahoponjo wosopayo niwo'n'ngkohofoso hofiko mijoho apa'no uyimontonoho. I oso'no a'amu ngkimo ni'masoso mijoho apa'no muyonefoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapososo kako mijo'ne apa'no mumo'nonehoho. <sup>36</sup> I oso'no nje hwapingo ne so'no nto setihwamalefoho. Sekwo ngkimo ko nohonontifi simeho hi'ntnnono mantape'njo imalofofoho.

<sup>37</sup> A'amu fehohnjoso Anitu ngkimo ntapmmmentisoso

hofi'ko ngkine'no wonn'ngkopantifeho. Oso a'amu homo somne'no wae mee'o'mnehono. Ngkilaho mulimnehono. <sup>38</sup> Hwap'ngoso ngko ahwomo mta'ni pmmentoheho nje huno mta'ni pmmentohe hwon'i'maho. O'o, Anitu ni'hwatimentiso sohwoe hunomnohini in'ngkayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. <sup>39</sup> Anitu kako ni'hwatimentiso sohwo ole'ne'no umo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinosa Anitu ngkimo nto ntapmmentiso kalohi ngko anga'no musikwaj'mnehono. O'o, ngko hofi'kimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanti'meso hwangku no'mo sikuno ae'uyo somo ngko hofi'kimo nulikahm'me'no hofi'ko songo ne'no nohumantokutnnefoho. <sup>40</sup> Ou, olo so'no Mpohwo kako umo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohino Kakoe Hwomu sohwo'n'mo nohon'ngkuji nje hwap'ngo ne so'no simeho hi'ntnnono ntap'fijo'manji hofi'ko songo ne'no humayo'neso nomaf'kujo'no sikuno ae'uyo somo ngko hofi'kimo songo nulika'mnefoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>41</sup> Jisas kako ngko wosopayo ne ahwomo mta'ango hwo'nyoho ulimentiso so'no hofi'ko hofi'koe simeho wonyo umo'n'ngkahon'ngki Jisas'mne'no sitofo hungkuno hnnimentohofofoho. <sup>42</sup> Ole hnnimentohofi, Pipineto. Olo hwe lohwo kako Jousepi'ye hwomu Jisas'yoho. Kan'ngkwohwo'ya'une'no nakwo huno nayohoho. Ngko ahwomo mta'ni pmmentohe hwo'nyoho eso hwasyoso peho'no nelalofoho. <sup>43</sup> Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkine'no sitofo hungkuno hofiyoka peho'no hnnalokwofo. <sup>44</sup> A'amu fihwo kako ngkimo tifi n'ngkaposo sohwo kakoe huno mta'ni moni'manehoho. O'o, nje Mpohwo ngkimo ni'hwatimentiso sohwo kako a'amu sohomo ngkiyepono mikinji'hwajiyoso kako ngkimo woni'ma'montonoho. Oseso oso hwe ngkiyepono Anitu lih'wajoso sohomo ngko sikuno ae'uyo somo ulika'mnefoho. <sup>45</sup> A'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa ole mti'mokumentohofi, Hwe moya'mi hopi'nonohino somo Anitu kako hofi'kimo huno uyo'ne itihwanefoho. Ose mti'mokumentohofofoho. A'amu hopi'nono Anituye hungkuno upa'n'ngkuji kakine'no huno nto'no syafisyikujo'no hofi'ko ngkimo woni'mantifeho. <sup>46</sup> I a'amu hopi'nonohinosa hofi'ko nje Mpohwo Anitu sohomo muhwonyo'njofoho. O'o, ngko'nohini Mpohwo'nji humunyo sohwo'nnohini kakimo uhwononji kakoe pone somta'ni pmmentohe hwo'nyoho.

<sup>47</sup> Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntaposo sohwo kako songo ne'no hu-

mayo'neso hi'njo hweho. <sup>48</sup> Ou, ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho. <sup>49</sup> I seyakwosa sohwa hofiko oso hwaho a'amu mohumunyo sopo nohumantifi wosopayo ahwomo mta'ni (*mona*) nimotofo sohwa hofiko hohonta nto pe'nimentohofofoho. <sup>50</sup> I oso'no oso wosopayo ne ahwomo mta'ni a'amu nosohwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. <sup>51</sup> Ngko oso wosopayo ne songo ne'no humayo'ne sohwo'ni ngko ahwomomo uliko'manji pmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu fihwo kako oso wosopayo neso noso'manji kako songo ne'no humantihwonefoho. Oso wosopayo so'ne'no ngko sekumo selalokweso nje a'apahomne'no selalokweno. Hwapingoso ngko a'amu hwahoponjo somne'no poyo imo'nime'no a'amu ngkine'no simeho ntapifijo'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnefoho.

<sup>52</sup> Ose ulahonngki a'amu Juta hofiko yoka hungkuno engo loma'mentohofofoho. Ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kakoe a'apaho nejapososo pipi nanehwono. <sup>53</sup> Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi selalokweno. Sekwo nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji manifijo'manji sekwo songo ne'no humayoso motipihwonfitnefoho. <sup>54</sup> A'amu nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji nnososo kako songo ne'no humayo'neso hi'njofoho. Oso sikuno ae'uyo somo oso a'amu homo somo ulika'mnefoho. <sup>55</sup> Hwapingoso nje a'apahoso wopayo ne pa'nyofoho. Nje honiyoso mijo ne pa'nyofoho. <sup>56</sup> A'amu kako nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji nnososo ngko kakimo humahme'no kako ngkimo wonhumamontonoho. Oso a'amu hiso kako nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. <sup>57</sup> Nje Mpohwo songo ne'no humaso sohwo kako nihwatimentiso so'no ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji songo humaleno. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako sikuno huhwo huhwi wosopayo'nji mijo'nji niwo'nngkiso hopaso kako ngkine'no sikuno huhwo huhwi huno syanifisyiwo'nngkuhwoso'manji kako nje yokumpohn'nyo nomahwosi songo wohumamontonoho. <sup>58</sup> Olo wosopayo ahwomo mta'ango lohwo'ni oso wosopayo seyakwosa sohwa hofiko a'amu mohumunyo sopo nimotofo pa'nyo hwo'nimaho. O'o, oso wosopayo hiso mantifi nontifeso hofiko poyo nape'nimotofofoho. I oso'no olo wosopayo lohwo'nimo a'amu fihwo nnososo kako songo ne'no nohumantihwonefoho. <sup>59</sup> Jisas kako oso ango Koponeyammjo tajo ango somo humanto oso hungkuno

hiso lutihwamentisofoho.

*Jisas kako songo ne'no humayo'ne hungkuno hwapingo hweho.*

<sup>60</sup> Oso hungkuno homo somo Jisasiye inomokomoyo pi'n'ingo sohwna'ni nupo'nontani fehohnjoso hnn+mentohofi, Olo hungkuno loso tango we'e'njo hwo'maho. Hungkuno hwapingo neso nakwo huno monayohiyohoho. Haloho tihwo upo'monteto. <sup>61</sup> Jisas kakoe inomokomoyo fehohnjoso oso hungkuno mjahn+mentohofoso Jisas kakimo ko mulahon+ngkofi kako oso hiso'no huno uyahon+ngki hofi+kimo ul+mento, Olo hungkuno ngko seloheso sekwoe hunomo wonyo lasemokohoho. Sekwo ngkimo won+hwoti+mofantifetaho. <sup>62</sup> I ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko nje ango ne sopone'no asomo sime sohonta sekwo ngkimo nonohon+fitnne'manji sekwo huno pipi seyoneto. <sup>63</sup> Anituye Towahuno sohwo kako'nohini songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. Sekwo oso hwe huhwo sohumta'ni womantifeho. Sekwoe a'apahomjo yokumpohn'nyo mosefo'manehoho. O'o, a'amu Anituye Towahuno momaso'njo sohwo kako songo ne'no humayoso motipemanehoho. I oso'no sekwo Anituye Towahuno mayo so'no nto selohefoho. Nje hungkunomo in+ngkafijoso sekwo songo ne'no humafitnefoho. <sup>64</sup> A'amu fehohnjo sekwo'njo ajwo so'mo humalofoso hofi+ko ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo yalokwofo. Ose nal+mentisofoho. Hwapingoso simo'mta'ango Jisas kako oso a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muy+fitnne somne'no kako huno nto syafi+hu'mentisofoho. Oso'nji kako oso a'amu kakine'no tokoyo'ofu ulohofone sohune'no huno umentisofoho. <sup>65</sup> Jisas a'amu huhwo sohwamo nom'ne hungkuno ul+mento, Sekwo fehohnjo soku ngkimo simeho montape'njo yalokwofo so'no ngko olo hungkuno hiloso nto seloheso olenoho. Nje Mpohwo kako a'amu somo momikinjosehwajiyo'njo yoso'manji sekwo ngkiyepono mapofitnehofo.

<sup>66</sup> Oso hungkuno hiso Jisas kako ulahon+ngki kakoe inomokomoyo pi'n'ingoso kakimo uhwati+mofontifi humpo'mentohofofoho. Hofi+ko kako'nji hano apa'no memayofoho. Ni+hu'nahone uhwati'mo'mentohofofoho. <sup>67</sup> Oseso Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwna'nimo nal+mento, Sekwo huhwasi won+hwoti+mofantifetaho. <sup>68</sup> Ose nelohon+ngkahon+ngki, Saimoun Pita ul+mento, Hwe Engofo, Nakwo tihwoepono humpeenehwono. O'o, kiko'nohini songo ne'no humayo'ne hungkunoso hi'njo hwosoho. <sup>69</sup> Jije hungkuno homo



somo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwono. Nakwo huno ole nayohoho. Kiko Anituye hwomu ne sohwo si wopingo'nohini hwosoho. <sup>70</sup> Ose ulahon'ngki Jisas nalimento, Nje inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwaso ngko sehwasopo'mentohe hwasoho. I oso'no ngko sehononji anga'nohino sohwo si towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwosoho. Ose nalimentisofoho. <sup>71</sup> Oso hungkuno Jisas nalimentisoso kako Jutas, Saimoun Isikaliyoutiye hwomumne'no nalimentisofoho. Hwap'ngoso Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo ko inomokomojo sohwo kako aku ikinji ehumanto Jisasi'mne'no tokoyo'ofu uloho'mentisofoho.

## 7

*Jisas kakoe homn'ngkwa'wehwosa Jisasi'mo simeho hi'ntnnono mui'mmentohofoho.*

<sup>1</sup> Oso hohosohonta Jisas kako hwaho Ngkalili sopo nowento hano emoimentisofoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasi'mo wofonjosyano lontifi yahon'ngkofi kako hwaho Jutiya sopo hano memoyo'njo imentisofoho. <sup>2</sup> Oso a'amu Jutaso hofikoe sikuno iyoho humayo nom'ne engoso mofonepo umo'nimonto imentisofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosa hofiko hwapife ango molontifi humamotofo sohonta Anitu hofikimo hofiyo mokosyohumamojo so'no huno syafisiyo'ne sikunofoho. <sup>3</sup> Oseso Jisas kakoe homn'ngkwa'wehwosa kakimo sitofo hungkuno ulimentohofi, Kiko olo hwaho Ngkalili lopo sopo nohumahotoho. O'lo, kiko hwaho Jutiya'ne'no sohoji osopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ngkiyohofoso kiko yohojo'no a'amu pi'n'ngoso kikimo kohon'ngkuji jije yofe engo umo'nimontonoho. <sup>4</sup> Kiko yofe engo woma'mo lohoji'manji olo hiyaso lo'mo peho'no humahnno. Kiko yofe engo ne hi'njo hwaso'manji kiko yo'mayo wonyoangkafoso a'amu hopi'nonohino somo fitihwaho. Ose ulimentohofofoho. <sup>5</sup> Hwap'ngoso homn'ngkwa'wehwosa huhwanji Jisasi'mo simeho hi'ntnnono mumentohofofoho. <sup>6</sup> Jisas hofikimo ulimento, Ngko ango Jelusalemne'no utihwa'nyopo simne sikunoso m'mofapefoho. I sekwo yo'mayoso uyano likujimanji sekwo a'amu hwahoponjo soku sikuno engolopohamo sekwoe sikunofoho. <sup>7</sup> Olo hwaho lophonjo hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko sekumne'no simeho tohino mosejopalokuyohoho. O'lo, simeho tohino ngkimnohini ntopantokwofo. Hwap'ngoso yo'mayo yahino wonyo

hofiko iwo'n'ingkohoho so'no ngko lijwaof'wo'n'ingkohe so'no simeho tohino ntap'wo'n'ingkohofofoho. <sup>8</sup> Nje n'ingkwahwoso sohwasu sekwo nos'kuji sekwo oso sikuno iyoho humayo engo somo fis'hwonamno. I, ngko oso sikuno iyoho humayo engo somo mos'hwonamnehono. Nje sikuno ngko siyo'neso nto'no mmo'nyofoho. <sup>9</sup> Jisas kako ose ulonto oso hwaho Ngkalili sopo humamentisofoho.

*Jisas kako oso Sikuno Engo hofiyakwosa hwapife angu molimentohoho somo sihwojamentisofoho.*

<sup>10</sup> Jisas homn'ingkwa'wehwosa sohwa hofiko oso Sikuno Engo somne'no sikwato lohofahon'ingkofi Jisas kako huhwo simentisofoho. I oso'no kako utihwa'nyopo simentiso'maho. O'o, hiyaso'mo simentisofoho. <sup>11</sup> A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso Sikuno Engo somo humawo'n'ingkohoho sopo humant'ifi Jisas'imne'no hafihafe tipent'ifi a'amu somo ulohon'imentohofi, Jisas kako nti'mo humaho. <sup>12</sup> Hwe moya'mi pi'n'ingo engoso hofiko mtitofu mtitofu syohumulawent'ifi a'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako wop'ingo hweho. A'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako a'amumo hwasyo hungkuno liku'mof'wo'n'ingkiso hweho. Ose limentohofofoho. <sup>13</sup> I oso'no a'amu hopi'nonohino hofiko hwe engo sohwanne'no iyoho un'ingkahon'ingki hofiko hungkuno utihwa'nyopo mahnn'imentohofofoho.

<sup>14</sup> Oso Sikuno Engo iyoho humayo ajwo sopo Jisas kako Anituye tajo angu engo somo noswonto a'amu somo utihwa'nyopo hungkuno loma'mentisofoho. <sup>15</sup> A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nant'ifi yomo yont'ifi ole hnn'imentohofi, Olo hwe lohwo kako huno engo loso nti'mta'ni tipema'masoto. Kako nakwoe sikule angu hungkuno atofu lutihwawo'n'ingkuhwone somo masyuyo hweho. <sup>16</sup> Ose hnn'ingkahon'ingkofi Jisas kako hofikimo ul'imento, Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'angu moselalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo n'hwat'imentiso sohwo ntahon'ingki selalokweno. <sup>17</sup> A'amu fihwo kako Anituye hungkunomo un'ingkamo loso sohwo kako olo nje hungkuno lomne'no kako huno ole uyono. Hungkuno loso kakoe huno mta'n'ingo'maho. O'o, Anituye huno mta'n'ingofoho. Kako huno ose uyono. <sup>18</sup> Hwe fihwo kako kakoe huno mta'ni yo'mayo loso yoso sohwo kako yofe engo woma'mo lihwosi wal'montonoho. I a'amu fihwo kako oso a'amu lihwat'imentiso sohwoe yofe engoso sekwo noho'nomapitnne'ento selalokuso'manji kako hwasyo hungkuno moselalofiyoho. Hon'ingkano wonyo ane hweho. <sup>19</sup> Jisas ose ulonto ole

ulimento, Hohonta Mouses kako seyakwosamo Anituye honingkano hungkuno uyimentisofoho. I oso'no sekwo hopi'nonohino soku oso honingkano hungkuno somo hwotoho fentifi nto'no miningkayo'njo imotofokuyoho. Sekwo ose imentohofu so'no sekwo ngkimo peho'no wofonjonisyantife'no yalokwofo. <sup>20</sup> Ose ulahoningki hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Kikimo tihwo wofonjakohumontolo. Awonoho. Kiko towahunu wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwosoho. <sup>21-23</sup> Hofiko ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sikuno iyoho humayo fihumo ngko hwe mnokino'njo sohumo wopingo umokumentohe so'no sekwo simeho tohino ntapwo'ninkohofofoho. I oso'no sekwo soku sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'ninkohofokuyoho. Seyakwo Mouses sohwo honingkano hungkuno ole sejapmento, Sekwo sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino aho nom'ne mta'ni hufa'u memjaofihwoso'no mo'ninkanta hwomu milongo sohwamo a'apaho somo sihu fikolopmno. I Mouses oso hungkuno somne'no hwapingo hwo'maho. O'o, seyakwosa mta'angofoho. I oso'no oso sikunoso memjaofihwoso'no sikuno iyoho humayo so'manji sekwo oso sikuno somo syoho iwo'ninkohofihwasoho. Sekwo oso ko iwo'ninkohofu so'no ngko hwe sohumo wopingo umokumentohe oso sikuno somo sekwo ngkine'no simeho tohino peho'ne ntopantokwofo. <sup>24</sup> Sekwo yo'mayo yahino somo uhwonngkuji wonyofoho eso komo'no likutoho. O'o, sekwo simo'mo hwapingo ne so'no huno nto'no ikwesyaifisyikujji sekwoe hunoso yano nto'no mpopmno. Ose ikujo'no sekwo yahino wonyo so'nji wopingo so'nji huno nto'no wotipemantifeho. Ose ulimentisofoho.

*A'amu fehohnjoso hofiko ole limentohofi, Olo hwe lohwo Anitu lihwatimentiso lohwoi'keno.*

<sup>25</sup> Hwe moya'mi fehohnjo Jelusalem sopo humamotofoso ole hnnimentohofi, Olo hwe lohumo a'amu hwe engo sohwa wofonjosyano lontifi iwo'ninkohofu lohwohaho. <sup>26</sup> I uhwonmno. Kako utihwa'nyopo lohofonto kakoe hungkuno lontaningki hofiko yoka hungkuno mulalokuyohofu. I nakwoe hwe engo sohwa hofiko olo hwe lohume'no Anitu uhwatimentiso hweho ose kosyofisyalokwofo. <sup>27</sup> Ose hnontifi nom'niso ole hnnimentohofi, I oso'no olo hwe lohwoe hwaho loponjo ango ne so'no nakwo huno nayohoho. Oso hwe Anitu uhwatimonnoho nalimentiso so'no kako i'mofape sohonta kakoe hwapingo so'no nakwo huno nto'no monayonefoho. Ose hnnimentohofofoho.

28 Jisas kako Anituye ango engo somo ajwo'mo nohumanto a'amu somo mango engo ulimento, Sekwo ngkine'no huno seyohoho. I sekwo nje ango sopone'no huno moi'wonoho. I oso'no nje hwapingo neso nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso sohune'no sekwo huno nto'no maseyohiyohoho. Ngko nje huno mta'ni pmmentohe hwonimaho. O'o, nje Mpohwo kako nihwatimentiso sohwo kako yo'mayo yahino ne so'no hwapingo hweho. I sekwo kakimo huno ito'no maseyokuyoho. 29 Ngko'nohini kakine'no huno moi'wonoho. Hwapingoso ngko kako'nji nohumentai kako huhwo ngkimo lonihwatimentiso so'no pmmentohe hwo'nyoho.

30 Ose ulahoningki hofiko kakimo impe untofantifi ko imentohofoso a'amu fihwo kakimo aho mokisahumentisofoho. Hwapingoso Jisas kakoe sikunoso mmo'nyofoho. 31 Hwe moya'mi piningoso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohomo Anitu uhwatimentiso sohwo nopihwoso'no kako olo hwe lohwoe yokumpohn'nyo somo uyakolo'montolaho. O'o, awonoho. Olo hwe oloho hweho. Ose hnnontifi tifi iningkamentohofofoho.

*A'amu itokuso'njo sohwo Jisasimo impe intofo'ne lihwatimentohofofoho.*

32 A'amu Falisi sohwa oso hungkuno a'amu Jisasimne'no hnnimentohofi homo somo upa'nontifi hofiko'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwantne'no hofiko Anituye ango engo somjo a'amu hwapife tifo'njo sohwo Jisasimo impe intofo'ne lihwatimentohofofoho. 33 Lihwatimentohofi so'no Jisas kako huno uyahoningki kako a'amu kako'njoponjo somo ulimento, Sikuno we'enehwo ngko sekwo'nji wosimonnoho. Nohumam'mo ngko nihwatimentiso sohwoepo asomo wawomonnoho. 34 Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohonfitnnehofo. Hwapingoso oso ango ngko nu'mo humame sopo sekwo monimapatnnehofo. 35 Ose ulahoningki a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa ole hnnimentohofi, Oseso olo hwe lohwo kako ntente we sopo uhwonantanto nakwo huno uhwoyosofo. Kako a'amu Ngkilik sohwafe hwaho sopo nowehwosi a'amu Juta oso hopo sopo humawo'ningkohofi so'nji a'amu temtifofo kengo Ngkilik so'njimo kakoe hungkunoso wolutihwamtolikeno. 36 Ole nalohi, Sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohonfitnnehofo. Ose nalonto ole nalohi, Sekwo ango ngko humame sopo sekwo

moni'mapitnnefoho. Oso hungkuno nalisoso hwapingo neso pehomto. Ose hnnimentohofofoho.

*Mijo songo ne'no humayo'ne hungkunofoho.*

<sup>37</sup> Oso sikuno ni'hu'no engo iyoho humayo ae'uyo sohonta Jisas nolikafonto mango engo ole ulimento, A'amu mijo'no umo'noso sohwo kako ngkiyepono nopihwosi ngkinta'ni wannono. <sup>38</sup> A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohofohi, A'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntaposo sohwo kakoe simeho so'mo mijolimo hopa imo'nningkuhwosi oso mijo songo ne'no humayo'neso hano loho'nawo'nnyofoho. Ose mtimokumentohofofoho. <sup>39</sup> Mijo'no Jisas ulimentisoso Anituye Towahuno Wopingo somne'no ulimentisofoho. A'amu simeho hi'ntnnono unyo sohwa hofiko Anituye Towahuno mapitne'no ulimentisofoho. I oso'no Jisas kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji momaso'njo oso'no Anitu kakoe Towahuno a'amu homo somo muyo'njo imentisofoho.

*Hwe moya'mi sofanji ajwopo hotito'mentohofofoho.*

<sup>40</sup> Hwe moya'mi fehohnjo sofanji Jisasiye hungkuno upa'nontifi ole hnnimentohofi, Ou, nehopeho. Oso hwe sohomo Anitu hungkuno uyahonngki nalone sohune'no hontohumawo'nningkuhwoneso olo huhweho. <sup>41</sup> Ose hnningkahonngkofi nom'ne a'amuso ole hnnimentohofi, Olo Kilaisiyoho. Anitu kako ahwomo mta'ni uhwatimentiso hweho. Ose lahonngkofi nom'neso ole hnnimentohofi, O'o, Kilais kako hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoho. <sup>42</sup> I a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohofoho. Kilais kako hwe engo Ntefitiye temtitofho i'mofapihwosi oso ango Mpetilehem Ntefit humamojo hopo sopo u'mofapmmontonoho. Olo hwe lohwo kako Ngkalili sopo i'mofapmmentisofoho. Oso huno hwasyo syafihu'mentohofofoho. <sup>43</sup> Oseso a'amu Jisasi'mne'no huno kengo kengo syafisyontifi hwe moya'mi hofiko Jisasi'mne'no hotito'mentohofofoho. <sup>44</sup> A'amu fehohnjo sohwa hofiko Jisasi'mo impe untofosyano lontifi ko imentohofoso a'amu fihwo Jisasi'mo aho mokisahumentisofoho.

*A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasi'mo simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofofoho.*

<sup>45</sup> Oseso a'amu hwapife tifo'njo sohwa hofiko a'amu Falisi sohwani a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwafe pone'no asomo nopahonngkofi hwe engo sohwa yoka ulimentohofi, Sekwo Jisasi'mo impe

mintokwape pipi yohofo. <sup>46</sup> Ose ulahon'ngkofi hwapife tifo'njo sohwa ul'imentohofi, Jisas kako hungkuno wonyoangkafo lisoso nakwo hungkuno oso pa'nyoso nakwo mupa'n'ngkohoyihwono. <sup>47</sup> Ose ulahon'ngkofi a'amu Falisi sohwa ul'imentohofi, I sekwo huhwahnji Jisasimo simeho uyahon'ngkofi hwasyo hon'ngkanomo ipesemotaseswesotaho. <sup>48</sup> I nakwo hwe engo sohwna'nnonji a'amu Falisi sohwna'nnontnne hwe fihwo kako Jisasimo simeho hi'ntnnono unyo sohomo lihwon'alokwofo. Nihu'no awonoho. <sup>49</sup> Olo a'amulo Jisasimo simeho uyalokwofo sohwa hofiko Mousesiye hon'ngkano hungkuno somo huno muyofoho. Oso'no Anitu a'amu homo somo tohino uyimontonoho. Oso hwasyo hungkuno ul'imentohofofoho.

<sup>50</sup> Nikoutimos kako hohonta Jisasimo u'ma'mentiso sohwo kako huhwo a'amu Falisi hweho. Kako hofiko'nji nohumanto ul'imento, <sup>51</sup> Nakwoe hon'ngkano hungkunoso ole nal'wo'n'ngkisotaho. A'amufe hungkuno mupa'nyo'mta'ni tohino siki uyo. Ose nal'wo'n'ngkisotaho. O'lo, simo'mo kakoe hungkuno yoloho neso upa'n'ngkuhwasi yo'mayo iwo'n'ngkiso so'no huno nto'no nayihwaso'no u, osohonta kako'ne hungkuno nano womtitofantanoho.

<sup>52</sup> Ose ulahon'ngki hofiko ul'imentohofi, I kiko huhwo hnonji Ngkalili nta'ango hwosilaho. Anituye hungkunomo atofa fiso. Atofo lohoji olo so'no huno wotipema'monnoho. A'amu Anitu hungkuno uyihwoso'no nalone sohwo hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoho. Oseso kiko huno wotipema'monnoho. <sup>53</sup> Ose ulahon'ngkofi hofiko hofikoe angopono humpo'mentohofofoho.

## 8

### *A'mu hwa'nte siye hungkunofoho.*

<sup>1</sup> [Oso sikwo'miyo somo Jisas kako hwofiki'nyo Oulif sopo simentisofoho. <sup>2</sup> Mo'n'ngka sohonta im'ngo'nji Jisas apa'no Anituye tajo ango engo somo asomo noponto simentisofoho. Hwe moya'mi hopi'nonohino Jisasimo u'mahon'ngkofi Jisas kako ampo nohumanto kakoe hungkunoso lutihwamentisofoho. <sup>3</sup> Ose lutihwentan'ngki a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko ape hwa'ntesimo ipemotasontifi Jisas'njo ajwopo uhumatimentohofofoho. Oso apesi kako nom'ne hwe'nji saho foyowentan'ngki hwe engo sohwa uhwonimentohofofoho. <sup>4</sup> Oseso hofiko Jisasimo ul'imentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, olo ape losi hufo yontan'ngki uhwon'malohwonyoho. <sup>5</sup> Mousesiye hon'ngkano hungkunoso ole nal'mento, Hwoya'mi yahino

wonyo'njo ose somo sojo mehwasi wofonjosyano. Ose nalimentisofoho. I oso'no kiko huno pipi kiyohoho. Pipi yanehwono. <sup>6</sup> Hofiko Jisasiye hunomo yamofu ulohofone oso ulohonimentohofoho. Huno ole syafihu'mentohofi, Jisas kako Mousesiye honngkano hungkunomo mtihupe so'manji nom'ne hungkuno kengo naloso'manji nakwo kakimo impe untofantanoho. Ose syofisyahonngki Jisas kako ingku'nohumanto kako kakoe ajo'miyo'nji hwahomo ifalifaliyo mt'mokumentisofoho. <sup>7</sup> Hofiko Jisasi'mo ne'no ne'no ulohonngkahonngkofi Jisas kako nolikafonto ulimento, A'amu fihwo honngkano wonyo nihu'no aneso sekwo'njo ajwo lopo sojo simo'mjoso a'mu simo woho'namofono. <sup>8</sup> Ose ulonto kako apa'no ingku'nohumu lohofonto hwahomo apa'no ajo'miyo'nji ifalifaliyo mt'mokumentisofoho. <sup>9</sup> Hofiko Jisasiye hungkunomo upa'nontifi a'amu anga'no anga'no hotahumentohofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa simo'mo hotoswopahonngkofi hwe nom'ne sohwa hofiko tifi hotahumentohofoho. A'amu hopi'nonohinosa Jisasi'mo uliko'mahonngkofi Jisas kako'nohini nohumentanngki oso a'musi kako Jisasiye simanopo ne'no loho'mentisofoho.

<sup>10</sup> Jisas nolikafonto a'mu simo ulimento, Olo a'mu losi, a'amuso ntimo humalofo. A'amu anga'nohinosa kikimo poyo wokumokano makiloho liyohoho. <sup>11</sup> Jisas ose ulahonngki a'musi ulimento, Hwe Engofo, a'amu ose manjofoho. Hopi'nono nto humpehoho. Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni poyo makumokohoyohono. Kiko nowehoji oso wonyo hiso apa'no iyo'eno. O'o, honngkano wopng'o'nohini fiyohoho. Ose ulimentisofoho.]

*Jisas olo hwaho lopone pomponaho hweho.*

<sup>12</sup> Jisas a'amu somo hungkuno apa'no ulimento, Ngko olo hwaho lopone pomponaho hwo'nyoho. A'amu ngkimo tifi nnngkaposu sohwo kako sikwo'mjoho'mo memoyonehoho. O'o, kako songo ne'no humayo'ne pomponaho hi'njo hweho. <sup>13</sup> Ose ulahonngki a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, Kiko kikine'no hnnwo'nngkino hwosoho. Oseso nakwo huno monayohoyohoho. Jije hungkuno nehopitikeno, hwasyotikeno. Nakwo huno monayohoyohoho. <sup>14</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Ngko ngkine'no hn-nalokweno. I oso'no nje hungkuno ne'njofoho. Hwapngoso ngko nje hwapng'o ne pmentohe spono huno niyohoho. Oso'no ngko ango nosimne spono'no huno niyohoho. I oso'no sekwo nje hwapng'o ne spono huno maseyohoyohoho. Ngko hano umne spono'no sekwo huno maseyohoyohoho. <sup>15</sup> Sekwo a'amu hwahoponjofe yahinomo

yano ilof+wo'ningkohof+hwaso. I ngko a'amufe yahino somo oso hopa yano milof+wo'n+ngkiyohe hwo'nyoho. <sup>16</sup> I oso'no ngko nom'ne a'amumne'no yano ilo'me'manji ngko nto'nohino ulo'mnoho. Hwap+ngoso ngko'nohin+maho. O'o, nje Mpohwo n+hwat+mentiso sohwo'nji nohumentai yalokuhwoyo. <sup>17</sup> Sekwoe hon+ngkano hungkuno somo ole wo'nnyofoho. A'amu hufa'u hwa'u hungkuno afa'nohini lisoso nakwo huno ole wonayono, Sikoe hungkunoso ne'njofoho. Ose wo'nnyofoho. <sup>18</sup> Ngko ngkine'no hungkuno hnn+wo'n+ngkohefoho. I nje Mpohwo n+hwat+mentiso sohwo kako huhwo nje hwap+ngo so'no l+wo'n+ngkiso hweho. <sup>19</sup> Ose ulahon+ngki hof+ko ul+mentohofi, J+je Mpohwo nt+mo humaho. Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo ngkine'no huno nto'no mosyaf+siyo'njohwasi kalohi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno mosyaf+siyo hwasoho. Sekwo ngkine'no huno nto'no seinyohwas+manji ou sekwo nje Mpohwo huhune'no huno nto'no wasey+montonoho.

<sup>20</sup> Oso hungkuno hiso Jisas kako An+tuwe tajo ango engo hamniyoho'njo ango ajwo sopo lohofonto hwe moya'mi somo hungkuno lut+hwamentisofoho. Kako ut+hwanyopo ko humentan+ngki a'amu kakimo impe mintafe'njo imentohofofoho. Hwap+ngoso kakoe s+kuno poyo imo'nyo'ne s+kunoso mmo'nyofoho.

*Ngko ume sopo sekwo mafitne hwasoho. Jisas ose ul+mentisofoho.*

<sup>21</sup> Jisas kako nom'ne hungkuno apa'no ul+mento, Ngko ume sohonta sekwo ngkine'no haf+ihafe wonyopi wonyopi wot+peent+feho. Sekwo sekwoe hon+ngkano wonyo somo poyo nope'n+ngkuji sekwoe wonyo somjo tohino somo ne'no humantokutnnefoho. Oso'no sekwo ngkimo mon+mapitnnehofo. <sup>22</sup> Ose ulahon+ngki a'amu Juta sohwa hnn+mentohofi, Oso hungkuno nelalokunjoso hwap+ngoso neso pehoto. Ole nelalofoho. Oso ango ngko u'mo humame sopo sekwo mafitnnehofo. Pipineto. Kako kakimo wofonjahin+mtol+keno. <sup>23</sup> Ose hnn+ngkahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo enjwa'mta'ango kuyoho. Ngko yokintahoponta'ango hwo'nyoho. Sekwo olo hwaho loponta'ango kuyoho. Ngko ahwomo mta'ango hwo'nyoho. <sup>24</sup> Oso'no ngko ole nto selohefoho. Sekwo poyo pe'n+ngkuji sekwoe wonyoso wawo'montonoho. Mpohwo kako ngkimo n+hwat+mentiso so'no sekwo s+meho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji sekwoe wonyoso wawo'montonoho.

<sup>25</sup> Ose ulahon+ngki hof+ko ul+mentohofi, K+ko t+hwosilo. Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ngko oso hwe so hwo'nyoho. S+mo'mo nto sel+mentohe so hwo'nyoho.



<sup>26</sup> I sekwoe yahino wonyo somne'no hungkuno pi'n'ingo hi'njo hwo'nyoho. I oso'no hwangku oso yahino somne'no hungkuno yano selofimnefoho. I olohonta yo'mayo n'hwatimentiso sohwo ntimentiso so'nohini waselimonne'no yohono. Kakoe yahinoso ne'njo hweho.

<sup>27</sup> Jisas ose ulahon'ngki hofiko Jisas Anitumne'no hofikimo ulimentiso so'no huno muyo'njo imentisofoho.

<sup>28</sup> Oseso Jisas hofikimo ulimento, Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni fonjanisyikuji oso hohosohonta sekwo ngkine'no huno ole seyonefoho. U, oso hwe Anitu uhwatimentiso sohweho. Sekwo huno ose wotipemantifeho. Ngko nje huno mta'ni yo'mayo syohoso imentohe'maho. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ntimentiso so'nohini selimentohefoho.

<sup>29</sup> Mpohwo kako n'hwotimentiso sohwo kako ngko'nji humaho. Yo'mayo iwo'n'ngkoheso Mpohwo kakoe simeho wop'ngo umokiyo'ne iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. Kako monisikwajonehoho. <sup>30</sup> Ose ulahon'ngki hwe moya'mi pi'n'ingo engoso oso hungkunoso upa'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

*Hungkuno neso sekumo wop'ngo wasemokumontonoho.*

<sup>31</sup> A'amu Juta fehohnjoso Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofosomo Jisas ole ulimento, Sekwo simeho nehopi ntap'kujo'no sekwo nje hungkunomo tifi nehopi in'ngkafijo ku'manji sekwo nje inomokomoyo ne kuyoho. <sup>32</sup> Nje hungkuno nehopi somo huno seyoso'manji oso hungkuno hiso sekwoe yahino wonyoso kilo'mokomokosyehumamojo somta'ni usihutofosema'montonoho. <sup>33</sup> Ose ulahon'ngki hofiko Jisasimo ulimentofofi, Nakwoe neyakwo Apiloham sohwoe imu hwona'nyoho. Nom'nihwo nakumo ntohonta kilo'mokomokonesyohumamojoto. Awonoho. Oso'no kiko peho'no nalohino, Nje hungkunoso sekumo usihutofasema'montonoho. Pipineto. <sup>34</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu hopi'nonohino hon'ngkano wonyo'njo somo oso hon'ngkano wonyo hiso hofikimo kilo'mokomokosyohumamojofoho. Oso'no oso a'amu hiso hofiko oso hon'ngkano wonyo sohwoe syoho ulohofiyo pa'nyofoho. <sup>35</sup> A'amu syoho ulohofiyo sohwo kako kakwo'yohwoe syohoso ulohofisoso kakoe hwe engo'njo n'hu'nahone humayo'ne hwo'maho. O'o, kako syoho ulohofiyo'nohini hweho. I oso'no hwe engo sohwoe hwomu sohwo'nohini engolopohamo humawo'n'ngkohoho. <sup>36</sup> Oso'no Anituye Hwomu sohwo'ni ngko sekumo hon'ngkano wonyo somta'ni isihutofasema'meso

nom'nihwo sekumo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, ni'hu'no awonoho. Nje a'amu ne nto imo'n'ingkohoho. <sup>37</sup> Sekwo Apiloham'iye imu sohwo na'nyoho li'wo'n'ingkohoho so'no ngko huno niyohoho. Apiloham sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. I oso'no nje hungkuno so'no nakwolaho lontifeso sekwo ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo so'no sekwo Apiloham'iye imu ne hwasim'aho. <sup>38</sup> Ngko nje Mpohwo'nji nohumanji yo'mayo ntahon'ngki losetihwawo'n'ingkohe hwo'nyoho. I oso'no sekwo sekwoe sen'ingkwohwo ne sohwoe yahino somo nomantifi yalokwofo.

*Sen'ingkwohwo sohwo Seteniyoho. Jisas a'amu Juta somo ose ulimentisofoho.*

<sup>39</sup> Jisas ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Nakwoe mpohwo sohwo Apiloham'iyo. Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, I sekwo Apiloham'iye imu ne hwasim'aji sekwo Apiloham imojo yahinoso sekwo ikutnesohilo. <sup>40</sup> Yo'mayo hungkuno nehopi Anitu ntahon'ngki ngko seliwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Oso hungkuno homo somo sekwo nakwolaho lontifi wofonjonisyantife'no yalokwofo. Apiloham kako a'amumo wofonjahumonto miyommentisofoho. <sup>41</sup> O'o, sekwo sekwoe sen'ingkwohwo ne sohwoe yahinomo in'ingkowalokwofo.

Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Nena'wohisi hwa'nyo yonto nakumo tipenema'mentiso hwonanim'aho. Nan'ingkwohwo anga'nohino sohwo Anituyoho. <sup>42</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anitu sen'ingkwohwo ntentesi sekwo ngkimo simaho ntapikutnesohilo. Hwap'ngoso ngko Anitu'nji nofosyohumanji pmentohe hwo'nyoho. Nje huno mta'ni pmentohe hwonim'aho. O'o, Anitu kako ni'hwajahon'ngki pmentohe hwo'nyoho. <sup>43</sup> Sekwo nje hungkunomo huno nto'no mosyafisiyo'njo peho'neto. Hwap'ngoso sekwo nje hungkunomo upa'nontifeso nakwolaho lontifeso haloho maposo'njo hwasoho.

<sup>44</sup> Sekwoe sen'ingkwohwo sohwo Seteniyoho. Sekwo yokumpohn'nyo yoho'nontifi sekwoe sen'ingkwohwoe yahinomo tifi in'ingkowalokwofo. Kako simo'mta'ango a'amumo wofonjahumo limojo hweho. Kako hungkuno ne'njo somno ngkilaho limojo hweho. Hwap'ngoso yahino neso kakoe simaho mo'mo momnauyoho. Kako hwasyo hungkuno'nohini limojo hweho. Kako yo'mayo hwasyo hungkunoso hwap'ngo hweho. <sup>45</sup> I ngko sekumo hungkuno nehopi ko selahon'ngko sekwo nje hungkuno homo somo simaho hi'ntnono montopalokuyohoho.

<sup>46</sup> Ngko honingkano wonyo yoheso'no tihwo wantimontolo. Awonoho. I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohini seliwo'n'ingkohe'manji sekwo nje hungkunomo simeho hi'ntnnono montape'njo peho'ne yalokwofo. <sup>47</sup> Anituye mehomi ne sohwa hofiko Anituye hungkunomo haloho pewo'n'ingkohofoho. I sekwo Anituye mehomi hwasimaho. Oso'no sekwo kakoe hungkunomo haloho maposo'njo hwasoho. Jisas ose ulimentisofoho.

*Jisas ulimento, Apiloham mmo'nyo sohonta ngko ne'no humamote hwo'nyoho.*

<sup>48</sup> Ose ulahon'ngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofi, Ihwoni, nakwo kikine'no hungkuno nehopi liwo'n'ingkuhwono. Kiko a'amu Someliya pa'nyo hwosoho. Kiko mewoso hwosoho. Setenye towahuno wonyoso kikimo ehuhnnakumo'nyo hwosoho. Nehopi liwo'n'ingkuhwono. <sup>49</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko towahuno wonyo ane hwo'nyoho. O'o, ngko nje Mpohwoe yofe engo ho'nomalokweno. I sekwo nje yofemo hwotoho nifeentokwofo. <sup>50</sup> Nje yofe ho'noma'nyo'ne ngko syoho miyalokuyohono. O'o, Anitu kako nje yofe engo umokumontonoho. I a'amu yo'mayo wonyo ngkine'no huno syafisyiwo'n'ingkohoho so'no Anitu kako tohino yano ulofiyonefoho. <sup>51</sup> Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no in'ingkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho.

<sup>52</sup> Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni, kiko towahuno wonyoso nehopi hi'njo hwosoho. Apiloham kako poyo pe'nimentiso hweho. I a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo huhwanji pe'nimentohofoho. I oso'no oleso peho'no lalokuno. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no in'ingkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho. Oso hiso peho'no lohino. <sup>53</sup> Kiko neyakwo Apiloham poyo pe'nimentiso sohomo yakolo'nnyo hwosilaho. I kiko oso a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki lontifi pe'nimentohoho sohwo uyakolo'nnyo hwosilaho. Kiko tihwo pa'nyo umo'nimonji lalokuno.

<sup>54</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, I ngko nje yofe engo imokinantimtentesi nje yofeso engo'maho we'e'nohinesohilo. I oso'no sekwo nan'ingkwohwo Anituyoho liwo'n'ingkohoho sohwo kako nje yofe engo nimokalofoho. <sup>55</sup> I oso'no sekwo Anitu ne sohomo huno maseyo hwasoho. Ngko kakine'no huno niyohoho. Ngko ole lontimtentesi, Ngko Anitu sohomo huno

maniyohoyohoho. Ngko ose lonti'mtentesi ngko sekwo hopa hwasyo hungkuno'njo hwo'nnesohilo. I oso'no ngko Anitu ne sohomo huno nyahon+ngki kakoe hungkunomo tifi in+ngkwalokweno.

<sup>56</sup> Sen+ngkwowho Ap+loham sohwo kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no kako ngko olo hwaho lopo pmne'no huno uyahon+ngki so'no kako ngkimo t+imo nehopi nohon+mentisofoho. Oso'no kako ngkine'no s+imonyo imentisofoho. <sup>57</sup> Ose ulahon+ngki a'amu Jutaso ul+mentohofi, Soswo *fifiti* (50) mokiyakolofe hwosoho. K+iko Ap+lohammo t+imo uhwon+mentohino hwsilaho. Hungkuno hwasyo lalokuno. <sup>58</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Ap+loham kako mmo'nyo sohonta ngko humamote hwo'nyoho. Ose ul+mentisofoho. <sup>59</sup> Oseso hof+iko sojo nomant+fi Jisas+mo wofonjasyano lonti+fi ko imentohofoso Jisas kako a'amu pi'n+ngo engo'njo so'mo hiyaso ifohuni ifohuni lohofonto mempono swapmmentisofoho.

## 9

*Jisas kako hwe t+impi'nyo sohomo wop+ngo umokumentisofoho.*

<sup>1</sup> Jisas kako hano emoyonto hwe t+impi'nyo fihumo uhwon+mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kona'wohi aswo mayoso t+impi'nyo humoma'mentisofoho. <sup>2</sup> Jisas oso hwe huhwo sohomo uhwon+ngkahon+ngki Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni kakimo ulohon+ment+hwoni, Nakwoe Lonet+hwayo sohwosi, oso hwe sohwo t+impi'nyoso peho'ne imo'nnyoto. Kako hon+ngkano wonyo imofonto imo'n+mentisotaho. Kan+ngkwowho'ya'u hon+ngkano wonyo imo'mentisoyomo imo'nnyotaho.

<sup>3</sup> Inomokomoyo sohwna'ni ose ulahon+ngkuhwoni Jisas nal+mento, O'o, olo hwe lohwoe t+impi'nyo imo'nyo hwap+ngoso kakoe hon+ngkano wonyo mta'ango'maho. Kan+ngkwowho'ya'uye hon+ngkano wonyo mta'ango'maho. O'o, olo t+impi'nyo imo'nyo hwap+ngoso Anitu kako olo hwe lohomo kakoe yokumpohn'nyo ut+hwa'nyopo uy+imo l+mentisofoho. <sup>4</sup> Ose ulonto kako pahnn+mo hungkuno ole ul+mento, Mofehi'nyo ne'no lohofontan+ngkuhwosi nakwo yo'mayo syoho Anitu ngkimo n+hwat+mentiso sohwo nejapmmentisoso komo'no uyano. S+ikuno mehwo'so'no nakwo syoho miyanehwono. <sup>5</sup> Ngko olo hwaho lopo nohumentan+mo olo hwaho lophonjo pomponaho pa'nyo hwo'nyoho.

<sup>6</sup> Ose nalonto kako hwaho we'eso nomanto memijo hwa-homo uyati'mofonto yoko'nyo imokonto tĩmpi'nyo sohwoe tĩmopo uloho'mentisofoho. <sup>7</sup> Ose ulohofonto ulĩmento, Kĩko nowehoji oso mijo ayo Silouam sopenjo somo mijo fiyoma'nyo. Ose ulĩmentisofoho. Oso mijo yofe Silouamiyoso hwapĩngoso olenoho, Lĩhwajiyofe'nefoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako mijopo nowento mijomo yoma'nonto asomo nosaponto kako tĩmo wopĩngo honĩmentisofoho.

<sup>8</sup> Hohonta oso hwe huhwo sohwo kako tĩmpi'nyo nohumanto honĩngkano momĩngo sopo nohumentanĩngki a'amu nopasontĩfi nopawentĩfi yontanĩngkofi kako hofĩkinta'ni hamniyoho yo'mayo so'no jomo ulĩmojo hweho. Oso a'amu huhwo sohwanji oso a'amu hwe tĩmpi'nyo sohwo kakoe ango afaponta'ango sohwanji hofĩko hnnĩmentohofi, Pipilo. Olo hwe lohwo kako honĩngkano lopo nofosyohumanto nakumo hamniyoho yo'mayo so'no jomo nalĩwo'nĩngkiso lohwolaho. <sup>9</sup> Ose hnnĩngkahonĩngkofi a'amu fehohnjoso ole lĩmentohofi, Ou, olo hwe lohwo sohwo olo huhweho. I nom'nihwo ole lĩmentohofi, O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo pa'nyo hwolĩkeno. Ose lahonĩngkofi oso hwe tĩmpi'nyo wopĩngo umokumentiso huhwo sohwo ole ulĩmento, Ngko olo huhwo'nyoho. <sup>10</sup> Ose ulahonĩngki hofĩko ulĩmentohofi, Jije tĩmo wopĩngo kumo'nĩngkisoso pipi yohinoto. <sup>11</sup> Ose ulohonĩngkahonĩngkofi kako ulĩmento, Oso hwe Jisasiyoho lĩwo'nĩngkohoho sohwo kako hwaho'nji memijo'nji iwolo'mokonto kako nje tĩmopo ntohofisofoho. Kako nantohofonto ntohi. Kĩko nowehoji mijo ayo Silouam mta'ni mijo fiyoma'nyo. Ose ntahonĩngki ngko nowenji mijo yoma'nĩngkoheso nje tĩmo wopĩngo nĩmo'nĩngkohoho. Tĩmo yo'mayo somo uhwonĩngkohono. <sup>12</sup> Ose ulahonĩngki hofĩko ulĩmentohofi, Oso hwe huhwo sohwo ntĩ'mo humaho. Ose ulahonĩngkofi kako ulĩmento, Kakoe humayo sopeno'no ngko huno maniyohoyohoho.

<sup>13</sup> Ose ulahonĩngki hofĩko oso hwe tĩmpi'nyo emmojo sohomo a'amu Falisi sohwafepono ipemotamentohofofoho. <sup>14</sup> Hwapĩngoso oso sũkuno somo Jisas kako oso hwaho memijo'nji iwolo'mokonto hwe sohwoe tĩmo wopĩngo umokumentisoso sũkuno iyoho humayo somnoho. <sup>15</sup> Hofĩkoe ango sopo i'mofapontĩfi hofĩko kakimo apa'no ulohonĩmentohofi, Jije tĩmo wopĩngo imo'nyoso pipi yonji honĩmahnnoto. Ose ulahonĩngkofi kako ulĩmento, Kako hwaho yoko'nyoso nomanto nje tĩmopo ntohofahonĩngki ngko mijo yoma'nĩmaleso ngko tĩmo honĩmalefoho. Ose ulĩmentisofoho. <sup>16</sup> A'amu Falisi fehohnjo sohwa ole lĩmentohofi, Oso Jisas huhwo sohwo kako sũkuno

iyoho humayo somo syoho iwo'n'ngkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Kako Anitu mta'ango hwo'maho. Ose lahon'ngkofi nom'nihwa ulimentohofi, I kako nakwoe hon'ngkano wonyo'mta'ango hwo'manji kako olo wonyoangkafo nakwo miy'wo'n'ngkuhwone loso pipi imasoto. Ose lontifi hofiko hwasyopo hotitofontifi yoka hungkuno hnnimentohofofoho.

<sup>17</sup> Oseso a'amu Falisi sohwa hofiko oso hwe huhwo sohomo apa'no ulohon'mentohofi, Oso hwe jije timo wop'ngo kumokumaso sohunne'no kiko huno pipi kiyohoho. Ose ulohon'ngkahon'ngkofi kako ulimento, Oso hwe huhwo sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nal'wo'n'ngkiso hweho. Ose ulimentisofoho. <sup>18</sup> Oso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso hwe t'mpi'nyo emmojo sohwoe hungkunomo simeho hi'ntnnono mumentohofosoh'no hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwo kako t'mpi'nyo memmojo hweho. O'o, nom'ni hweho. Ose syafisyontifi kan'ngkwohwo'ya'umne'no joho ulimentohofofoho. <sup>19</sup> Joho ulontifi ulimentohofi, Oloso sikoe hwomutaho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta t'mpi'nyo ma'mentiso hwo'manji i olohonta kakoe timo wop'ngo pipi imo'n'ngkohoho. <sup>20</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngkofi kan'ngkwohwo'ya'u siko ulimentisiyo, Nekwo huno ole eyohoho. Oloso nekwoe hwomu hweho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta kako t'mpi'nyo ma'mentiso hweho. Oso'ntnne nekwo huno eyohoho. <sup>21</sup> I oso'no olohonta kako timo pipi yonto hon'ngkohoho. Oso'no nekwo huno meyohoyohoho. I oso a'amu kakoe timo wop'ngo umokumaso sohune'no oso'ntnne nekwo huno meyohoyohoho. I sekwo nekwoe hwomu sohomo ulohonimno. Kako engo nto imo'nimentono. Kako kakine'no sekumo hungkuno waselono.

<sup>22</sup> Oso hungkuno kan'ngkwohwo'ya'u ulimentisiyo hwap'ngoso hofiko Jutafe hwe engo sohwanne'no iyoho unimentisofoho. Hwap'ngoso oso hwe engo sohwa olo hungkuno nto kot'iku'mentohofosoh'no, A'amu fihwo kako Jisasimne'no kako Kilaisiyoho. Anitu uhwatimentiso hweho lijwaofosoh'manji hofiko oso a'amu huhwo sohomo tajo ango mta'ni wae yaopitnnefoho. <sup>23</sup> Oso hungkuno nto kot'iku'mentohofosoh'no kan'ngkwohwo'ya'u ulimentisiyo, Nekwoe hwomu engo nto imo'nimentiso hweho. Kakimo ulohonimno.

<sup>24</sup> Ose ulimentisiyo so'no hwe engo sohwa hofiko oso hwe t'mpi'nyo emmojo sohune'no apa'no joho ulontifi ulimentohofi, Olo wonyoangkafo imo'nimasosoh'no

kiko Anituye yofe'nohini foho'nomaho. Jisasiye yofe noho'nomahotoho. Kako hwe honingkano wonyo'njo hweho. <sup>25</sup> Ose ulahoningkofi kako ulimento, Jisas kako honingkano wonyo'njo hwolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso'no ngko olo'nohini huno niyohoho. Hohonta ngko timpi'nyo humamote hwo'nyoho. Olohonta ngko timo nto'no honalokweno. <sup>26</sup> Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Kako kikimo pipi kiloho'masoto. Kako jije timo wopingo pipi kumokumasoto. <sup>27</sup> Ose ulahoningkofi ulimento, Oso hungkuno hiso ngko nto selimalefoho. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imalofihwasoho. Sekwo apa'no upo'nantifi'no lolalokwofo. Sekwo kakoe inomokomoyo umo'nantifi'no lolalokwofo. <sup>28</sup> Ose ulahoningki hofiko hungkuno wonyo ulimentohofi, Kiko kiko'nohini kakoe inomokomoyo hwasoho. I oso'no nakwo Mousesiye inomokomoyo hwona'nyoho. <sup>29</sup> Anitu kako Mousesimo hungkuno ulimentiso so'no nakwo huno nayohoho. I oso'no olo Jisas lohwo kako ntimo i'mofapmmentiso hwolo. Nakwo huno monayohoyohoho. <sup>30</sup> Ose ulahoningkofi kako pisopisaho lonto ulimento, Oso hwe sohwo kako nje timo wopingo nimokumaso lohune'no sekwo kakoe hwapingo i'mofapmmentiso so'no sekwo huno maseyoho hwasoho. <sup>31</sup> I olo so'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo sohwafe hungkunoso mupo'nalofiyoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anitumo hwomtame ulofwo'ningkiso sohwo kako Anituye hungkunomo tifi iningkayo so'no kako Anituye simeho wopingo imokuwo'ningkiso osohumo Anitu kakoe hungkunomo haloho upo'nalofoho. <sup>32</sup> Simo'mta'ango sikuno memjao'moponto mpoyo olo pa'nyoso mawo'nnyoponoho. Hwe fihwo kona'wohi ma'mentiso sohonta timpi'nyo meesyoso sohwoe timoso hwangu hwe nom'nihwo wopingo umokonefoho eso mupa'nyofoho. <sup>33</sup> I Anitu oso hwe huhwo sohumo mihwatimentiso'manji kako oso wonyoangkafo ntoho'masoso miyihwonesohilo. <sup>34</sup> Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Kiko tohwo'nanjwo mehomi hwasoho. Nihu'no wonyo hwasoho. Kiko Anituye hungkuno wolonetihwamonntaho. Mpano. Ose yokumpohn'nyo ulontifi kakimo wae yao'mentohofofoho.

*A'amu simeho hi'ntnono ane sohwo timpi'nyo hwafoho.*

<sup>35</sup> Oso hwe timpi'nyo emmojo sohumo hwe engo sohwa tajo ango somta'ni wae yao'mentohofoho so'no Jisas upa'nonto oso hwe sohumne'no tiphwononto ulimento, Kiko A'amufe

Hwomu sohomo simeho hi'ntnnono luyalokuno. <sup>36</sup> Ose ulahon'ngki ulimento, U, Hwe Engofo, oso A'amufe Hwomu sohwo tihwolo. Kiko yoloho ntohojo'no ngko kakimo simeho hi'ntnnono uyimonnoho. <sup>37</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko nto nohon'ngkohino. Ngko olo huhwo'ni kilalokweno. <sup>38</sup> Ose ulahon'ngki kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Ose ulonto kako hwomtame ehumanto Jisas+ye yofe ho'noma'mentisofoho.

<sup>39</sup> Oseso Jisas nohumanto a'amu hopi'nonohino somo ulimento, Ngko olo hwaho lopo pmmentoheso a'amu olo hwaho loponjofe yahino somo yano ilofone pmmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu Anituye yahino yo'mayo so'no nto tipema'mentihwone so'no nakwo huno hwapingo'nj+nwoho. Nom'ne huno songo tipemayo'ne syoho engo peho'ne yanehwono. Nakwo timpi'nyo'n+maho. Ose liwo'n'ngkohofoso hofiko timpi'nyo hwafoho. Hofikoe timpi'nyo hisomo ujo wehontojwahumonji pmmentohono. I a'amu Anituye yahino yo'mayo so'no nakwo huno'nj+maho lontife oso a'amu hofiko timpi'nyo pa'nyo ko huhwo hofiko huno wopingo tipemayo'ne syoho engo yalokwofo. I ngko hon'ngkano ito'nohino somo hofikimo utihwamonji pmmentoho so'no hofiko huno wopingo tipemayo'ne syoho engo yalokwofo so'no hofiko timo honyofoho. <sup>40</sup> Ose ulahon'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisas+njo mofonepo humamentohofoso sohwa oso hungkuno hisomo upa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo sohwo'ni timpi'nyo hwona'ntaho. Ose lolalokuno. <sup>41</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo ole lontifijontentesi, Nakwo Anitumne'no huno nto'nohino nainyo hwona'n+maho. O'lo, nakwo a'amu timpi'nyo pa'nyo hwona'nyoho. Ose lontifijontentesi sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino momapitnesohilo. I oso'no sekwo ole lalokwofo. Nakwo Anituye yahino somne'no huno hwapingo'njo hwona'nyoho. Nakwo timo honyo hwona'nyoho. Oseso sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino nomapitne hwasoho. Ose ulimentisofoho.

## 10

*Yahu 'sipsip' ilojo'ne pahnnimo hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Jisas nohumanto ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako yahwolojo kuso sopo masyuyo'njo sohwo kako nom'nepo kotasyihwosi swoso sohwo kako hufo'ne



hweho. <sup>2</sup> Oso yahu kakwo'yohwo ne sohwo kako kuso ne sopo syuwo'n+ngkiso hweho. <sup>3</sup> A'amu kuso sopo mokosyohumawo'n+ngkiso sohwo kakwo'yohwo ne sohumo uhwon+ngkuhwosi wohwosampo'montonoho. Kakwo'yohwo nosyuhwosi yahu mehomi hopi'nonohinosa hofi+koe yofe anga'no anga'no uli+hwoso'no kakwo'yohwo sohwoe mampaho upa'n+ngkuji kakwo'yohwo sohumo tifi un+ngkoswantifeho. <sup>4</sup> Kakwo'yohwo sohwo yahu somo mempono ipemotaswonto kako simo'mo upeehon+ngkuhwosi yahuso kakoe mampahomo upa'n+ngkuji tifi un+ngkowan+ifeho. <sup>5</sup> Yahu hiso hofi+ko a'amu nom'nehumo min+ngkafitnnehofa. Hwap+ngoso hofi+ko mampaho nom'ne kengo upa'n+ngkuji hiyaso'mo wowantifeho. <sup>6</sup> Jisas oso pahnnimo hungkuno ko ulahon+ngki a'amuso hofi+ko hwap+ngo ne so'no huno mosyafi+siyo'njo imentohofofoho.

*Jisas kako yahu mehomimo mokosyohumayo wop+ngo hweho.*

<sup>7</sup> Oseso Jisas kako hungkuno homo somjo yolohoso uli+mento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waseli+monne'no yohono. Ngko yahu mehomife hoku'yo hwo'nyoho. <sup>8</sup> A'amu ngko m'mofape sohontajo i'mofapmmentohofoso hofi+ko hufo'ne i'mofapmmentohofofoho. I oso'no nje yahu mehomi neso osohwafe mampaho somo haloho maposo'njofoho. <sup>9</sup> Ngko Jisas sohwo'ni hoku'yo hwo'nyoho. A'amu ngkimo nu'manto kako hoku'yo sohwo'nimo noswahon+ngki ngko oso a'amu somo wop+ngo nomokosyohumahn'me'no kako wop+ngo ne'no nohumant+hwonefoho. Oso a'amu somo kakoe wonyo somjo tohino somta'ni usi+hutofoma'monnoho. Oseso oso a'amuso kako nosyuhwosi noswap+hwosi ihwosi wosopayo wan+montonoho.

<sup>10</sup> A'amu hufo'nohinosa hofi+ko siki map+fitnnehofa. O'o, hofi+ko yahu hufo ikuji wofonjasyantife'nofoho. Ni+hu'no wonyo umokantife. I oso'no ngko nje yahu mehomi somo songo ne'no humayoso uy+monji pmmentohe hwo'nyoho. Yo'mayo tango nje mehomi somo ko u'masoso hofi+ko nje ahomo humawo'n+ngkohofa so'no hofi+ko simeho wop+ngo engo yamo'nnyofoho. <sup>11</sup> Ngko yahu mehomi mokosyohumayo wop+ngo hwo'nyoho. A'amu yahu mehomi mokosyohumayo wop+ngo sohwo huno ole syafi+siwo'n+ngkiso, Nje mehomi poyo nope'n+fitnnoho lonji ngko hofi+kimo ufo'mayo'ne wape'n+monnoho. <sup>12</sup> A'amu hamniyoho syoho'nohini iwo'n+ngkiso sohwo kako yahu somo nomokosyohumentan+ngki sikijo nopahon+ngki

a'amu huhwo sohwo kako hiyaso li'mofiwo'n'ingciso hweho. Hwap'ingoso kako yahu mokosyohumayo hwap'ingo hwo'maho. Kakwo'yohwo hwo'maho. Oso'no sikisiwojo sohwo kako yahu somo toho lofototo'meefahon'ingki yahuso hiyaso humpewo'n'ingkohofofoho. <sup>13</sup> Hwap'ingoso oso a'amu huhwo sohwo kako hamniyoho'nohini syoho iwo'n'ingciso hweho. Kako yahu somne'no huno mosyafisiyo'nji iwo'n'ingciso hweho.

<sup>14-15</sup> Ngko yahu mehomi mokosyohumayo wop'ingo hwo'nyoho. Nje Mpohwo kako ngkine'no huno uyalokunjoso ngko kakine'no huno niyohoho. Oso pa'nyoso ngko nje mehomi ne somne'no huno nto'no niyohoho. Hofiko ngkimo huno nto'no uyohoho. Nje mehomi somo ufo'mayo'ne ngko poyo wape'nimonnoho. <sup>16</sup> Nje mehomi fehohnjoso olo tojo somo mohumunyoponoho. Oso hiso'nji ngko uti'ma'mo hofiko nje mampaho somo haloho wopeenti'feho. Oseso oso yahu nom'ne so'nji nem'no afa'no umo'nanti'feho. Hofikoe mokosyohumayo sohwo kenga'nohino hwo'nyoho. <sup>17</sup> Ngko nje yahu mehomi somne'no poyo pe'ni'mo ngko apa'no songo wolika'monnoho. Ose yalokwe so'no nje Mpohwo kako simeho engo ntopalofoho. <sup>18</sup> A'amu fihwo kakoe huno mta'ni mofonjonisyanehoho. O'o, ngko nje mehomi lomo ufo'mayo'ne poyo wape'nimonne'no yohono limentohe so'no hofiko ngkimo wofonjonisyanti'feho. Nje Mpohwo kako olo hilo so'no ntonto kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'no ngko poyo pe'nyo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho. Ngko apa'no songo likafo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho.

<sup>19</sup> Ose ulahon'ingki a'amu Jutaso oso hungkuno homo somo upa'nonti'fi apa'no hotito'mentohofofoho. <sup>20</sup> A'amu fehohnjo pi'n'ingoso ole hnnimentohofi, Towahuno wonyoso kakimo ehunnamofiso'no kako ilohofalofoho. Kakoe hungkunomo peho'no upo'nalokwofo. <sup>21</sup> I oso'no a'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, Olo hungkuno Jisas liso loso a'amu towahuno wonyo'njo oso hwa mta'ango'maho. U, towahuno wonyoso hofiko a'amu t'mpi'nyo somo wop'ingo umokumontolaho. Awonoho. Ose hnnimentohofofoho.

*A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimne'no mango-hwa imo'nimentohofofoho.*

<sup>22</sup> Oso ango Jerusalem sopo nom'ne Sikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofapmmentisofoho. Oso Sikuno Engo hofiko hohonta Anituye tajo ango engo somo hano hwasayo'ne huno syafisiyo'nefoho. Oso hohosohonta

kwongkwongonjohontanoho. <sup>23</sup> Jisas kako osopo nohumanto kako tajo ango engo somjo mempo ango hiso Soulomouniyefoho liwo'n'ingkohofofoho. <sup>24</sup> Jisas osopo hano emoyontaningi a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasi'mo ehofomokomantifi ulimentohofi, Nakwo jije hwapingo so'no huno akwe'no syafisyihwoneso yolohoso ntohonta wonalimonnto. Anitu ngko hwe uhwatimonnoho nalimentiso sohwsilaho. Yoloho fonaso.

<sup>25</sup> Ose ulahon'ingko fi Jisas ulimento, Yolohoso nto selimentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. Yo'mayo syoho wopingo nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji iwo'n'ingkohe somo sekwo nuhwon'ingkuji Anitu uhwatimentiso lohweho likutnesohilo. <sup>26</sup> I oso'no sekwo nje yahu mehomi hwasi'maho. Oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. <sup>27</sup> Nje yahu mehomiso hofiko nje mampaho nupa'nontifeso ngko hofikine'no huno nyahon'ingki hofiko ngkimo tifi n'ingkap'wo'n'ingkohofofoho. <sup>28</sup> Nje mehomi homo somo ngko songo ne'no humayoso uyimentohefoho. Oso'no hofiko tikanomo mafitnnefoho. O'o, a'amu fihwo nje aho somta'ni nje mehomi hisomo wae meen'mofonefoho. <sup>29</sup> Hwap'ingoso mehomi hiso nje Mpohwo Anitu sohwo kako ngkimo ntapmmentisofoho. Mpohwo kakoe yokumpohn'nyoso yo'mayo somo hwofilo'nnyo hweho. Oso'no a'amu fihwo kako oso mehomi homo somo Mpohwoe aho somta'ni wae meeofonefoho. <sup>30</sup> Ngko huhwo'ni nje Mpohwo'nji afa hwo'nyoho.

<sup>31</sup> Ose ulahon'ingki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasi'mo wofonjosyano lontifi sojo ma'mentohofofoho. <sup>32</sup> Sojo nomahon'ingko fi Jisas ulimento, Nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji ngko syoho wopingo pi'n'ingko iwo'n'ingkohe somo sekwo uhwon'wo'n'ingkohofo so'no syoho ntisomne'no wofonjonisyantife'no yohoho.

<sup>33</sup> Ose ulahon'ingkahon'ingki hofiko ulimentohofi, Nakwo jije syoho wopingo so'ne wofonjokisyantane'no miyalokuyihwono. O'o, kiko Anitune'no sitofo ulalokuno so'no nakwo wofonjokisyantanoho. Kiko a'amu olo hwaho lopo nta'n'ingko hwosoho. I oso'no kiko ole nalohino, Ngko Anitu hwo'nyoho nalohino hwosoho.

<sup>34</sup> Ose ulahon'ingki Jisas ulimento, Sekwoe hon'ingkanohungkuno somo anitu kako nom'ne hwe engo sohwanne'no ole ulimento, Sekwo anitu hwasoho. <sup>35</sup> I nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne'njofoho. Oseso Anitu kako oso a'amu kakoe hungkuno uyimentiso huhwo

sohwamo sekwo an+tu hwasoho ul+mentisoso hungkuno nehopeho. <sup>36</sup> I oso'no ngko An+tu n+hwat+mentiso so-hwo'ni ngko An+tuye hwomu hwo'nyoho sel+mentohe so'no sekwo An+tumo sitofo ulalokuno eso peho'ne ntant+kwofu. <sup>37</sup> Sekwo soku, ngko nje Mpohwoe syoho miyo no-hon+ngkuji+manji sekwo ngkimo s+meho hi'ntnnono montape'njo uyant+feho. <sup>38</sup> I oso'no ngko nje Mpohwo An+tuye syoho yalokweno. Oseso nje hungkuno selalokwe losomo sekwo ngkine'no s+meho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso ngko i'me'no oso syoho homo somo nohon+ngkuji oso syoho imesomo s+meho hi'ntnnono uy+fitnnefoho. Ose ifijo'manji sekwo huno wop+ingo ole wosyof+syant+feho. Ngko'nji nje Mpohwo'nji siko afafoho. Ngko huhwo'nne'no An+tuyoho wosyon+syant+feho. Mpohwo ngkimo n+humaho. Ngko Mpohumo humaleno. <sup>39</sup> Ose ulahon+ngki hof+ko Jisas+mo impe untofano lont+fi ko imentohofoso Jisas kako hof+kimo ul+ko'manto umentisofoho.

<sup>40</sup> Jisas kako asomo wento Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Joun kako hohonta syoho yonto a'amumo mijo kiyoma'mojo sopo ki'mofamentisofoho. Kako noki'mofawento osopo humamentisofoho. <sup>41</sup> Osopo Jisas kako nohumentan+ngki hwe moya'mi pi'n+ngo engo hof+ko kakimo u'mant+fi hnn+mentohofi, Joun kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso miyo'njo hweho. I oso'no yo'mayo hungkuno olo hwe lohune'no nal+mentisoso ne imo'n+ngkohoho. <sup>42</sup> Ose hnnont+fi hwe moya'mi pi'n+ngo engoso hof+ko oso hiso'no Jisas+mo s+meho hi'ntnnono umentohofofoho.

## 11

### *Lasalos kako poyo pe'n+mentisofoho.*

<sup>1</sup> Hwe fihwo kakoe yofe Lasalos. Kako ango Mpetani sopo nohumanto mnokino engo tipema'mentisofoho. Oso ango hopo sopo Maliya'nji Mota'nji siko'nopee'i sikoe angoponoho. <sup>2</sup> Oso a'mu Maliya hisi kako t+fi no'mo nakwoe hwe engo Jisasi+ye sifemo hwonemijo usisyonto kakoe mijiyo sawemo so'nji sosayo usipo'mentisofoho. Oso hwe Lasalos kako mnokino'njo sohwo kako Maliyafe kon+ngkwa'wehweho. <sup>3</sup> Oseso Lasalos kako mnokino tipemahon+ngki kaisifa'u siko Jisas+me'no hungkuno ole l+hwat+mentisi, Hwe Engofo, j+je n+ngkwahwo Lasalos sohwo mnokino'njo hweho. Ose l+hwat+mentisiyefoho. <sup>4</sup> L+hwojahon+ngki Jisas kako hungkuno homo somo nupa'nonto a'amu somo ul+mento, Olo mnokino loso

nihu'nahone poyo pe'nyo'ne'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyoso utihwa'nyopo uhwonyo'nefoho. Anituye Hwomu sohwo'ni yofe engo mayo'nefoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>5</sup> Jisas kako Mota'nji konampi Maliya'nji Lasalos+jontnne'no simeho engo uyimentisofoho. <sup>6</sup> Jisas kako Lasalos mnokino'njo hweho ko upa'nonto kako oso ango humamentiso sopo nom'ne sikuno hufa'u humamentisofoho. <sup>7</sup> Sikuno hufa'u memjaofahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nimo nalimento, Nakwo hwaho Jutiya Lasalos+ye ango sopo asomo wosihwano.

<sup>8</sup> Ose nelahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwna'ni ulimentihwoni, Nakwoe Lonet+hwayo sohwosi, a'amu Jutiya sponjo hwe engo sohwa hofiko kikimo sojo woku fonjantifi imalofo sopone'no kiko asomo wosihwantane'no lonalohino.

<sup>9</sup> Ose ulahon+ngkuhwoni Jisas kako pahnnimo hungkuno kakoe sikuno syoho iyo'ne ole nalimento, Mofehi'nyo lonto pomponaho yonte sopo a'amu hofiko hano emoy+kujoso mopiwahupitnehoho. Hwap+ngoso hofiko olo hwaho lophonjo pomponaho somo yo'mayo yo'mayo uhwonalokwofo. <sup>10</sup> I oso'no a'amu hofiko sikwo'mjoho'mo hano emoyontifi hofiko piwasyiwo'n+ngkohofofoho. Hwap+ngoso pomponaho anefoho. Oseso nje syohomne'no Anitu pomponaho ntopalokuso somo simeso mopiwahu'mnehono.

<sup>11</sup> Ose nalonto tifi ole nalimento, Sekwo upa'n+mno. Nakwoe a'amu Lasalos sohwo saho nto fosyawentono. I oso'no ngko nu'mo kakimo ulikofamne hwo'nyoho. <sup>12</sup> Ose nelahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwna'ni ulimentihwoni, Hwe Engofo, kako saho nehopi fosyaweso'manji kako wop+ngo umo'n+montonoho. Ose ulimentihwonefoho. <sup>13</sup> Jisas kako Lasalos poyo nto pe'n+maho huno ose ko yahon+ngki saho fosyaweho nalimentiso so'no inomokomoyo sohwna'ni nakwo nakwoe hunoso ole syafihu'mentihwoni, Lasalos sohwo kako saho nehopi fosyowentan+ngki nalohoho syafihu'mentihwonefoho.

<sup>14</sup> Oso'no Jisas kako yoloho ole nalimento, Lasalos sohwo poyo nto pe'n+maho. <sup>15</sup> I sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntap+fitnne'nji Lasalos kako poyo pe'n+maso sopo ngko mohumayoso wop+ngofoho nn+ngkohoho. I oso'no olohonta kako poyo pe'n+maso sopone'no wosihwano.

<sup>16</sup> Ose nelahon+ngki Toumas hufa'u mehomi imo'n+mentiso sohwo kako nom'ne inomokomoyo sohwna'nimo nalimento, Nakwo hwaho Jutiya sopo a'amu

Jisasimo sojo'nji wofonjosiyo lonti'fi yalokwofo sopono noho wosihwano. Nakwo Jisasi'nji poyo umo'nano. Ose nelahon'ngki nakwo Jisasi'nji simentihwonefoho.

*A'amu poyo pe'nyo somo apa'no ulikafihwosi songo ne'no humayo'ne hwapingo sohwo Jisasiyoho.*

<sup>17</sup> Oseso Jisas kako ango Mpetani sopo s'i'mofonto kako hon'ngkanopo lohofahon'ngki a'amuso hofiko ulimentohofi, Lasalos'ye pijafoso sokimomo ne'no nowentan'ngki sikuno osofosofahu'no memjao'masofoho. Ose ulimentohofofoho. <sup>18</sup> Oso ango Mpetani sopo ango Jerusalem mofoneponoho. Hon'ngkanoso sawemopo'maho, hufa'u s'hune kiloumitaponoho. <sup>19</sup> A'amu Juta pi'n'ngoso ango Jerusalem mta'angoso hofiko Mota'nji Maliya'njiyepono kon'ngkwa'wehwo pe'n'i'mentiso so'no hofiko sikoe simeho wopingo umo'nyo'ne humotaho'ne womentohofofoho.

<sup>20</sup> Mota kako hungkuno ole upa'n'i'mento, Jisas ntopohoho. Ose upa'n'onto komo'no nowento Jisasimo hon'ngkanopo uswo'n'ngkahon'ngki Maliya kako angomo humohumantisofoho. <sup>21</sup> Mota Jisasimo uswo'n'onto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, kiko olopo humantontentesi nje n'ngkwahwo poyo mape'n'ngkuhwonesohilo. <sup>22</sup> I oso'no ngko huno niyohoho. Kiko yo'mayo so'no Anitumo jomo ulisoso kako yo'mayo kiko ihneso wokijapmmontonoho huno niyohoho.

<sup>23</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Oso'no jije n'ngkwahwo apa'no songo wolika'montonoho. <sup>24</sup> Ose ulahon'ngki Mota ulimento, Ngko huno ole niyohoho, Sikuno ae'uyo somo a'amu likapijo sohonta Lasalos huhwo nolikafone hweho. <sup>25</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko a'amumo apa'no songo ulikafo so'nji songo ne'no humayo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso kako poyo ko pe'noso sohwo kako songo ne'no wohumamontonoho. <sup>26</sup> A'amu hofiko olo hwaho lopo songo humalofoso hofiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko poyo mape'n'ifitnnehofo. Olo hungkuno kilalokwe losomo simeho hi'ntnnono luyalokuno.

<sup>27</sup> Ose ulahon'ngki Mota kako Jisasimo ulimento, Ou Hwe Engofo, kiko Kilais sohwo, Anitu kako olo hwaho lopone'no hwe fihwo sefo'mayo'ne uhwsopo'monnoho nalimentiso sohwohne'no ngko kikine'no simeho hi'ntnnono kijahopohono. Kiko Anituye Hwomu Kilais hwosoho.

*Jisas kako humotaho limentisofoho*

<sup>28</sup> Mota ose ulonto kakoe angopo asomo nowento konampi Maliyamo joho ulahon+ngki Maliya kakimo u'mahon+ngki Mota hofiyoka ul+mento, Nekwoe Let+hwayo sohwo kako noponto kikine'no joho kilalofoho. <sup>29</sup> Maliya ose upa'nonto komo'no mokol+kapo lohofonto Jisasiyepono umentisofoho. <sup>30</sup> Jisas kako ango ne sopo m'mofapmmentisofoho. O'o, Mota uswo'n+mentiso sopo humohumantisofoho. <sup>31</sup> A'amu Jutaso hof+ko Maliya'nji ango'mo nohumant+fi Maliyamo s+meho tango uyoso'no kako'nji humohumantohofoso hof+ko kakimo uhwon+ngkohofoso kako komo'no likafonto mempono nto poswahon+ngki uhwonont+fi hof+ko kakimo uhwonont+fi hof+ko huno ole syaf+hu'mentohofi, Kako kon+ngkwa'wehwoe pijafo ho'nahumalofa spono humotaho wal+monjit+keno ose syaf+hu'mentohofofoho.

<sup>32</sup> Maliya kako Jisas humentahonjo so'mne'no wento Jisasi+mo uhwononto kako Jisasiye s+fi'ki'nyo'mo hwomtame ehumanto ul+mento, Hwe Engofo, k+ko olopo humantontentesi nje n+ngkwahwo sohwo poyo mape'n+ngkuhwonesohilo.

<sup>33</sup> Jisas kako Maliya humotaho lontan+ngki uhwononto uhwon+ngkisoso a'amu Juta kako'nji humahwofoso humotaho nto mjol+m+wahon+ngkofi uhwononto kako kakoe s+meho tango uyahon+ngki <sup>34</sup> ul+mento, Sekwo nt+mo ho'nahumalofa. Ose ulohon+ngkahon+ngki ul+mentohofi, Hwe Engofo, k+ko nopohoji uhwonae. <sup>35</sup> Ose ulahon+ngkofi Jisas kako humotaho l+mentisofoho. <sup>36</sup> A'amu Juta fehohnjoso Jisas kako huhwo humotaho lontan+ngki uhwonont+fi hnn+mentohofi, Ihwoni, kako Lasalos sohomo s+meho m+kun+imposo uy+mojo hweho. <sup>37</sup> I a'amu nom'nihwa ole hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu t+mpi'nyo somo wop+ngo umokumentiso hopaso kako Lasalos+mo ufo'mantontentesi Lasalos kako poyo mape'n+ngkuhwonesohilo. Sitofa hungkuno ose hnn+mentohofofoho.

*Jisas kako Lasalos+mo apa'no songo ul+ika'mentisofoho.*

<sup>38</sup> Oseso Jisas kako s+meho tango engo apa'no uyahon+ngki Lasalos+ye pijafo ho'nahumentohofa sopo umentisofoho. Oso hopo sopo Lasalos+ye pijafo ho'nahumentohofa sokimo hoku'yo sopo sojo ewafo engoso nomant+fi pijwahu'mentohofofoho. <sup>39</sup> Jisas oso hopo sopo nohumanto ul+mento, Olo sojo pijwohumalofa loso wae feeopmno. Ose ulahon+ngki hwe poyo pe'n+mentiso sohwoe konanisi Mota ul+mento, Hwe Engofo, kakoe pijafo ho'nahumalohwoneso oso s+kuno osofosofahu'no nto memjao'masoso kakoe pijafoso pisakino'njofoho. <sup>40</sup> Ose

ulahonɨngki Jisas ulɨmento, Olohonta nto kilohefoho. Kɨko ngkine'no sɨmeho hi'ntnnono ntapiso'manji kɨko Anɨtuye yokumpohn'nyoso uhwonɨmonnoho. Ose nto kilohefoho. <sup>41</sup> Motamo ose ulahonɨngki hofiɨko sojo ewafo engo mehwsompeehumentohofofoho. Nomehwosompesyahonɨngkofi Jisas kako ahwomomo uhwononto a'amu kakoe mampaho upa'nyo'ne ole ulɨmento, Nje Mpohwo sohwoɨ kɨko nje hungkunomo haloho nɨpewo'nɨngkino sohwohne'no ngko isamayoka kilalokweno. <sup>42</sup> Ngko huno niyohoho. Kɨko engolopohamo nje hungkuno jomo kilɨwo'nɨngkohe somo nupa'nɨwo'nɨngkino hwosoho. I oso'no olo a'amu oloponjo lohokwofo lohwa kɨko ngkimo olo hwaho lopone'no nɨhwatimentohino so'no sɨmeho hi'ntnnono uyɨfitne'eni kilalokweno.

<sup>43</sup> Ose ulɨkwato lohofonto johoh mohm'no ulɨmento, Lasalos kɨko noho fusyape. <sup>44</sup> Ose ulahonɨngki a'amu poyo pe'nyo sohwo nolɨkafonto swapmmentisofoho. Kakoe sɨfe aho hwapɨfe nano popojontɨfi kakoe sɨmo'mango hi hwapɨfe ifohumpeehumentohofohoh sohwo hi'nji swopahonɨngki Jisas ulɨmento, Yo'mayoso misɨhuto'meefɨkujo'no wopaweno. Ose ulahonɨngki hofiɨko kakoe hungkunomo inɨngkamentohofofoho.

*Hwe yofe engo'njo sohwa hofiɨko Jisasɨmo fonjosyane'entɨfi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.*

*(Matɨyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)*

<sup>45</sup> A'amu Juta hwe moya'mi pi'nɨngo fehohnjoso Maliya'nji humamentohofoso Jisas kako oso hiso imentiso somo uhwonontɨfi hofiɨko kakimo sɨmeho hi'ntnnono uyɨmentohofofoho. <sup>46</sup> I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofiɨko a'amu Falisi sohwafe angopono asomo nowentɨfi yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu Falisi sohwo tokoyo'ofohomentohofofoho. <sup>47</sup> Ose yahonɨngkofi a'amu Falisi sohwanji a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofiɨko a'amu *kaunɨsol* syoho'njo sohwo uswo'nontɨfi hnnɨmentohofi, Nakwo pipi yanehwono. Olo hwe lohwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyɨwo'nɨngkiyohofoso yalofoho. Pipi pijwaofanehwono. <sup>48</sup> Nakwo kakoe yahino losomo mopɨjwaofe'manji a'amu hopi'nonohinoso hofiɨko kakimo sɨmeho hi'ntnnono uyɨkuji kakimo tɨfi inɨngkafitnnoho. Ose ikujo'no'manji a'amu Loum nakwoe hwaho nemokosyohumawo'nɨngkohofohoh sohwa nonahonɨngkuji huno ole wosyofɨsyantɨfeho. A'amu Juta hofiɨko nakwoe hungkunomo enjwa'mo mohumunyofoho. Ose syafɨsyɨkuji hofiɨko nakwoe tajo ango engo somo wonyo



umokantifeho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'nimo wonyo wonemokantifeho.

<sup>49</sup> Ose hnnontifi hwe fihwo hofiko'nji humamentiso sohwo kakoe yofeso Kaiyofasiyoho. Oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo sohwo umokosyohumayo'ne hweho. Kaiyofas huhwo sohwo kako nolikafonto ulimeto, Sekwo huno mosyafisiyo'njo liyalokwofo. <sup>50</sup> Sekwo olo a'amu losoku huno'maso kuyoho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'nimo a'amu Loum sohwa wonyo peho'no wonemokantifito. O'o, yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono.

<sup>51</sup> Oso hungkuno ulimentisoso kakoe huno mta'ango'maho. O'o, Kaiyofas kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho so'no yofe engo ma'mentiso so'no Anitu oso huno hiso uyimentisofoho. Oso'no kako Jisas a'amu Juta somne'no ufo'mayo'ne poyo umo'nimontonoho eso ulimentisofoho. Ose ko ulimentisoso oso hungkuno Kaiyofas ulimentisoso a'amu ango'meemjo somne'no ufo'mayo'ne Jisas poyo imo'none so'no huno muyo hweho. <sup>52</sup> O'o, Anitu kakoe mehomi ango'meemjo hn'nwi temtitofa anga'nohino hopa imo'nifitne'no pe'none'ento Anitu oso hunoso Kaiyofasimo uyahonngki ulimentisofoho.

<sup>53</sup> Oso a'amu huhwo sohwa Kaiyofas ulimentiso sikuno somta'ni oso hungkuno Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno loma'mentohofofoho. <sup>54</sup> Oseso Jisas kako oso hwaho Jutiya sopo a'amu Jutafe timo sopo hano memmentisofoho. O'o, kako oso hwaho hopo sopo ulikomanto kako nom'ne ango Efilaim sopone'no kakoe inomokomoyo sohwo'nononji umentihwonefoho. Oso ango Efilaim a'amu mohumunyo mofone sopo molinyoponoho. Oso ango hopo sopo kakoe inomokomoyo sohwo'nononji humamentihwonefoho.

<sup>55</sup> Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engof \* mofonepo umo'nimonto imentisofoho. Oso'no oso Sikuno Engo mmo'nyo sohonta a'amu ango'meemjoso ango Jelusalemne'no wopayo engo nyo'ne hofiko hofikoe honingkano hungkuno ito'no iningkayo so'no hofikoe he yo'mayo mijo yojujosyihwasi nto'no wehumano lontifi ole syafihu'mentohofi, Nakwo ose ihwasimanji nakwoe honingkano kiho'maso umo'nantanoho. Ose syafisyontifi simentohofofoho. <sup>56</sup> Hofiko nosimofontifi Jisasimne'no tipeentifi tajo ango engo somo uhu'mokontifi hofiko

\* 11:55: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ole hnn+mentohofi, Olo Sikuno Engo lomne'no Jisas kako wosapmmontolikeno. Ose hnn+mentohofofoho. <sup>57</sup> Hwap+ngoso a'amu Falisi sohwanji hwe engo sohwanji hofi+ko a'amu hisomo hungkuno yokumpohn'nyo ole lont+fi, Sekwo Jisas humentahon+ngkuhwosi uhwon+ngkuji nowenet+map+kujo'no nakwo huhwo sohomo impe untofano. Ose ul+mentohofofoho.

## 12

*Maliya kako Jisasiye sifemo hwone mijo sohumentisofoho.*  
(Mat+yu 26:6-13; Mak 14:3-9)

<sup>1</sup> Oso An+tu A'amu Is+lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf+siyo sikuno engo \* mmo'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'no nowentan+ngki Jisas kako ango Mpetani sopo umentisofoho. Oso ango hopo sopo Lasalos kako poyo pe'n+ngkahon+ngki Jisas kako ul+ka'mentiso spono umentisofoho. <sup>2</sup> Oso ango Mpetani hopo sopo i'mof+wahon+ngki Jisasi+mne'no wosopayo engo iloho yont+fi Mota kako wosopayo iku'yopo polofosyalokumpento hu'mmentisofoho. Jisasi'nji a'amu nom'ne so'nji Lasalos kako huhwo'nji hofi+ko nohumant+fi wopayo n+mentohofofoho. <sup>3</sup> Oso hohosohonta Maliya kako hwone mijo hamniyoho engo mpe imentisoso nomanto Jisasiye sifemo sisoyonto kakoe mijiyoy sawemo so'nji sifemo sosayo us+po'mentisofoho. Oso hwone mijo sohwoe akino wop+ngoso ango homo somo ehuhnnaloho'mentisofoho. <sup>4</sup> Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe yofe Jutas Is+kaliyout kako Jisasi+mo fonjasiyo'ne tokoyo'ofoy iyo'ne sohwo oso homo somo uhwononto ul+mento, <sup>5</sup> Oso mijo wonyoangkafoyo kako peho'no sisoyohoho. Olo mijo hiloso nom'ne a'amuso mpe yont+fijontentesi hamniyoho m+kun+mposo a'amu hamniyoho syoho'njo sohwo soswo anga'nohino somjo hamniyoho hopi'nono nejap+kuji nakwo a'amu umofonyo iwo'n+ngkohoyo somo uy+hwanesohilo. <sup>6</sup> Ose ul+mentisoso kako a'amu umofonyo iwo'n+ngkohoyo somne'no huno nehopi syaf+syonto ul+mentiso'maho. O'oy, kako hamniyoho hufo imojoy so'no ul+mentisofoho. Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwo'na'nnonji nakwo hano emoyontan+ngkukwone Jutas Is+kaliyout sohwo kako nakwoe hamniyoho ipoyo mokosyohumante somta'ni hufo imojoy hweho.

\* 12:1: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

<sup>7</sup> Oseso Jisas uli'mento, Olo a'musi kako olo ntohofiso loso'no kakoe syohofoho. Sekwo timo'nohino uhwon-tohumamno. Kako hwone mijo hiloso nomokosyohu-mentan'ngkuhwosi. Ngko poyo imo'nime sohonta nje pijafomo nto'no en'syohumaniyoho. <sup>8</sup> I a'amu umofonyo iwo'n'ngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'n'ngkohofofoho. I oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepe umo'n'montonoho. Oso'no a'amu ngkimo wop'ngo ntohoho'ne sikuno pi'n'ngo mauyoho.

*A'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofi'ko Lasalos'imo fonjosi'ent'ifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.*

<sup>9</sup> A'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngoso Jisas ango Mpetani sopo humaho upa'nont'ifi oso pone'no womentohofofoho. Hofi'ko Jisas'mnenohini uhwonant'ifi womentohofomaho. O'o, Jisas kako Lasalos poyo pe'n'mentiso sohomo uli'ka'mentiso sohwo huhwo'njimo uhwonano lont'ifi womentohofofoho. <sup>10</sup> Oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofi'ko oso hiso uhwonont'ifi hofi'ko Jisas'mne'nohini mtito'mentohofomaho. O'o, Lasalos huhwo'njimo fonjosiyo'ne mtito'mentohofofoho. <sup>11</sup> Hwap'ngoso a'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngoso hofi'ko Lasalos'mne'no huno pi'n'ngo syafi'syont'ifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwo uli'ko'mant'ifi Jisas'imo simeho hi'ntnnono uy'imentohofofoho.

*Jisas kako ango Jerusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.*

*(Mat'iyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)*

<sup>12</sup> Oso ango Jerusalem hwe moya'mi pi'n'ngoso engoso oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafi'siyo Sikuno Engo † somo uhwonano lont'ifi s'imentohofofoho. Oso hopo sopo nohumant'ifi upa'n'imentohofoso Jisas kako mo'n'ngkanta Jerusalemne'no wapmmontonoho upa'n'imentohofofoho. <sup>13</sup> Oseso hofi'ko yo'mayo wokoso wop'ngo wop'ngoso nomotawent'ifi Jisas'mne'no hon'ngkanopo hontohumamentohofofoho. Nohontohumant'ifi Jisas'mne'no joho ole li'mentohofi,

Anitumo isamoyoka ulano.

Kako wop'ngo'nohino hweho.

Olo hwe lohomo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwat'imentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

† 12:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Nakwo a'amu Isɪlael hn'nwiye hwe yofe engo'njo nakumo nemokosyohumayo'ne hweho.

Ose limentohofofoho.

<sup>14</sup> Jisas kako yahu osyuyo *toungki* anga'no notɪpemanto yahu sohwoe hohujopo kehumanto sɪmentisofoho. Oso hiso'no ifalifaliyo ole wo'nnyofoho.

<sup>15</sup> Sekwo a'amu angɔ Saiyon sopo humalofo soku sekwo iyoho senɪngkuhwoloho.

Uhwonɪmno. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako ntosapohoho.

Kako yahu *toungki*po nokehumanto sopalofoho.

Oso ifalifaliyo hohonta mtɪ'mokumentohofofoho. <sup>16</sup> Oso hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni nakwo oso hungkuno ifalifaliyo mtɪ'mokumentohofɔ so'no huno monayo hwona'nyoho. I oso'no tɪfi no'mo Jisas kako ahwomomo sɪmentiso sohonta nakwo oso ifalifaliyo hiso'no huno syafɪhu'mentɪhwoni yo'mayo wopɪngoso Jisasiɪmne'no oso sɪkuno homo somo a'amu uloho'mentohofɔ so'no huno ikwesyafɪhu'mentɪhwonefoho.

<sup>17</sup> Hohonta Lasalos poyo pe'nonto kakoe pijafoso pi'nɪmomo wo'mentiso sohonta a'amu Juta pi'nɪngɔ engoso Jisasi'nji humamentohofofoho. Jisas kako Lasalosɪmo johɔ ulonto nulɪkofahonjoso hofɪko uhwonɪmentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofɪko nom'ne a'amu pi'nɪngɔ'njo sopo Jisas kako yo'mayo imentiso so'no lutɪhwamentohofofoho. <sup>18</sup> Oseso hwe moya'mi pi'nɪngɔ engoso yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nontɪfi oso a'amu hiso Jisasiɪmo honɪngkanopo uswo'nɪmentohofofoho.

<sup>19</sup> Uswɔ'nɪngkahonɪngkɔfi a'amu Falisi sohwa hofɪko nuhwonontɪfi sɪmeho tango uyahonɪngki ole hnnɪmentohofi, Ihwoni, a'amuso hofɪko nakumne'no huno mosyonefɪsyalokuyohofɔ. O'o, a'amu angɔ'meemjo hopi'nonohinoso hofɪko nakumo nosɪkwɔjonaofontɪfi Jisasiɪmnohini inomokohɔ'nawotofo. Ose hnnɪmentohofofoho.

*A'amu Ngkɪlik fehohnjo sohwa hofɪko Jisasiɪmo uhwonano lontɪfi imentohofofoho.*

<sup>20</sup> A'amu pi'nɪngɔ engoso sɪkuno iyoho humayo engoso uhwonano lontɪfi angɔ Jelusalemne'no Anɪtuye yofe ho'nomayo'ne sɪmentohofofoho. A'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu Ngkɪlik fehohnjo hi'nji sɪmentohofofoho.

<sup>21</sup> Oso a'amu Ngkɪlik huhwo sohwa hofɪko Filipɪmo u'mantɪfi ulɪmentohofi, Hwe engofo, nakwo Jisasiɪmo uhwonano lontani sahɔpɪhwone hwona'nyoho. Ose ulɪmentohofofoho. Filip huhwo sohwo kako hwaho Ngkalili angɔ Mpetɪsaita mta'angɔ hweho. <sup>22</sup> Filip kako

hofikoe hungkuno hiso upa'nonto nowento Entilumo ulahonngki siko Jisasimo u'manji oso hungkuno hiso ulimentisiyefoho. <sup>23</sup> Jisas kako sikimo ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'n'i'mo apa'no songo likahm'mo nje yofe engo mayo'ne sikunoso mofonepo nto i'mofapohoho. <sup>24</sup> Ose ulikwato lohofonto kako poyo imo'nyo'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako hamoyo mofososo hami hiso siki wehwosi piso ni'hu'nahone uyimontonoho. I oso'no hwe fihwo kako hami mofososo hami hiso piso ihwoso'no nom'ne timo sahopi'hwosi ne pi'n'ingo umo'montonoho. <sup>25</sup> Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako kakine'nohini huno syafi'hu'nonto kakoe yofe'nohini ho'noma'n'iwo'n'ngkiso sohwo kakoe humayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto poyo pe'n'ngkuhwosi tohino engo nomane hweho. I oso'no hwe nom'nihwo kako kakine'no huno mosyafi'hu'nyo'njo yonto nom'ne a'amu somne'no ufo'mawo'nyo'ne'nohini syafisyi'wo'n'ngkiso sohwo kako poyo pe'n'ngkuhwosi songo ne'no wonyoangkafo humayo'neso notipemane hweho. <sup>26</sup> Oso a'amu Ngkiklik huhwo sohwa hofiko nje inomokomoyo umo'nano lifijo'manji siko nuhusisi hofikimo ole ulinyo. Hofiko ngkimo wonn'ngkopantifi'manji oyonimno lalofoho ulinyo. A'amu nje syoho ntohofiyoso hofiko ngkimo tifi nn'ngkap'iwo'n'ngkohofofoho. Oseso ngko nje syoho ntohofiyoso ngko humame sopo hofiko wohumapife. Nje syoho ntohofiyo ne somo Mpohwo Anitu sohwo kako hofikimo uhwon'ngkuhwosi kako hofikoe yofeso woho'noma'montonoho. Ose ulimentisofoho.

*Hofiko A'amufe Hwomu sohomo woho'nomapife.*

<sup>27</sup> Jisas kako nohumanto ulimento, Nje simeho tango m'kun'imposo niyohoho. Ngko Mpohumo jomo pehofo ulimnehono. Nje Mpohwo sohwo'ni olo tango engo ngkimo won'i'ma'monto iso losomo kiko wae yan'notnnehino. Ose ulimnehono. O'o, olo tango hiloso ngko mayo'ne pmentohono. <sup>28</sup> Oso hiso'no ngko nje Mpohumo hungkuno ole ulimo, Mpohwo sohwo'ni olo a'amu hopi'nonohino loso hofiko jije yofe engo wojo so'no huno uyone'no yo'mayo wonyoso hofiko ngkimo ntapifijo'manji noho wontapife.

Jisas ose ulahonngki mampaho ahwomo mta'ango ole ho'n'imento, Ngko oso hwaho sophone'no kuhwot'imentohe sohonta a'amuso nje yokumpohn'nyo engo somo uhwonontifi nje yofe ho'non'i'ma'mentohofofoho. I kiko poyo imo'n'ngkohoho'no ngko apa'no songo kil'ka'me sohonta hofiko nje yokumpohn'nyomo apa'no uhwon'ngkuji nje yofe apa'no noho'non'imapitnefoho.

29 Ose ho'n'ngkahon'ngki hwe moya'mi kako'njo mofonepo humohumantohofoso oso mampaho hiso upa'nontifi a'amu fehohnjoso ole hnn'mentohofi, Ahwomo yoka ho'n'ngkohoho. A'amu fehohnjoso ole hnn'mentohofi, A'amu ahwomomjo sohwo kakimo hungkuno ulohoho.

30 Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas hofi'kimo ul'mento, Olo mampaho ho'n'ngkiso loso ngko upa'nyo'ne ho'n'ngkiso'maho. O'o, sekwo upa'nyo'ne ho'n'ngkisofoho.

31 Oso'no olohonta Anitu kako yo'mayo yahino wonyo a'amu hwahoponjo y'wo'n'ngkohoho so'no yano ulofihwoso'no hofi'ko hofi'koe wonyo somjo tohino mayo'nefoho. Olohonta Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho mokosyohumaso sohwoe yokumpohn'nyoso wae weeo'montonoho. 32 Ngko olo hwaho lopo nohumentan'i'mo a'amu hofi'ko ngkimo iyo hwojyahofi'ku'nnyo yokintaho sopo mon'humati'pijo sohonta ngko a'amumo wuhu'mema'monnoho. 33 Oso hungkuno ul'mentisoso a'amu somo ngko poyo imo'n'imne'no hon'ngkano umofit'hwamo lonto kako oso hungkunoso ul'mentisofoho.

34 A'amu huhwo sohwa upa'nontifi Jisasimo ul'mentohofi, Kiko poyo umo'n'imonnoho lalohino. Nakumo Anituye hungkuno ole nal'mento, Oso hwe Anitu a'amu ufo'mayo'ne uhwsopo'mentiso sohwo kako songo ne'no nohumant'hwone hweho. I oso'no kiko A'amufe Hwomu sohwo's'manji iyo hwojyahofi'ku'nnyo sopo womon'humojant'feho eso peho'no lohino. Oso A'amufe Hwomuso ti'hwolo.

35 Ose ulahon'ngkofi Jisas kako pomponaho pa'nyohwo kakine'no pahnn'imo hungkuno ole ul'mento, Sekwo olopo nohumentan'ngkuji pomponaho we'nehwo sekwo'njo lopo wolasehumantonoho. Nolasesy'hwoso'no sikuno wammontonoho. Oseso pomponaho lasesyohwoso'no pomponahopo fosyohumamno. Sikuno semenoho. A'amu sikwo'mjoho'mjo hano wentoso sohwo kakoe humayoso ntontelo. Awonoho. Huno muyo hweho. 36 I ngko pomponaho sohwo'ni sekwo'njopo nohumentan'i'mo sekwo simeho hi'ntnnono ntapmno. Sekwo nje hungkunomo tifi n'ngkap'fijo'manji ngko sekwoe pomponaho sohwo'niye mehomi umo'nant'feho. Ose ul'kwato lohofonto Jisas kako hofi'kimo ul'iko'manto hiyaso humamentisofoho.

*A'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngoso Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofofoho.*

37 Jisas kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso ko yahon'ngki a'amu Juta pi'n'ngoso simeho hi'ntnnono muy'immentohofofoho.

<sup>38</sup> Oseso oso hungkuno hohonta Aisaiya sohomo Anitu uyahon+ngki limojo sohwo mt+'mokumentisoso ne imo'n+mentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Hwe Engofo, nakwoe hungkuno somo simeho hi'ntnnono tihwo wonejapmmontolo.

Yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso Hwe Engo ihwoso'no ne'njofoho eso tihwo wonal+montolo.

Aisaiya hohonta ose mt+'mokumentisofoho.

<sup>39</sup> Oseso a'amuso hofi+ko Jisas+mo simeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Olo hiloso hwap+ngo so'no Aisaiya kako hungkuno nom'ne mt+'mokumentisoso olenoho.

<sup>40</sup> Anitu kako a'amuso nohon+fitnnoho syaf+syonto hofi+koe timo upijiyo'mentisofoho.

Anitu ngkine'no huno nto'no ikwesyafi+hupitnnoho syaf+syonto hofi+koe hunoso hwayohosile umasimentisofoho.

Anitu ose uloho'mentiso so'no hofi+ko hofi+koe hon+ngkano wonyo somta'ni ikinjaof+kuji ngkiyepo pont+fijontentesi ngko hofi+kimo wop+ngo umoku'mnesohilo.

<sup>41</sup> Aisaiya hohonta kako wojo hopa uhwon+mentisoso Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo so'nji uhwononto kako oso hungkunoso Kilais+mne'no l+mentono.

<sup>42</sup> A'amu Jutafe hwe engo pi'n+ngo sohwa hofi+ko Jisas+mne'no simeho hi'ntnnono ko uyahon+ngkofi hofi+ko a'amu Falisi sohwanne'no iyoho un+ngkahon+ngki hofi+ko Jisas+mne'no hungkuno yolohoso mol+jwaofe'njo imentohofofoho. Hwap+ngoso ole syafi+hu'mentohofi, A'amu Falisi sohwa hofi+ko nakumo Anituye tajo ango somta'ni wae enamopitnnoho lont+fi mol+jwaofe'njo imentohofofoho. <sup>43</sup> Anitu hofi+kine'no yo'mayo so'no huno syaf+syonte so'no hofi+ko huno mosyafi+hu'mmentohofofoho. O'o, a'amu hwahoponjoso hofi+kine'no yo'mayo so'no huno syaf+syont+ife so osomnohini syaf+syont+ifi in+ngkamentohofofoho.

*Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino somo yano ilofone hungkunofoho.*

<sup>44</sup> Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo ole ul+mento, A'amu fihwo simeho hi'ntnnono ntopantokunjo sohwo kako ngkine'nohino montopantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo olo hwaho lopone'no lon+hwat+mentiso osohwo huhwo'ntnne'no ntopantofoho. <sup>45</sup> A'amu ngkimo timo nohonantokunjo sohwo kako ngkimnohino monehonantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo ngkimo n+hwat+mentiso oso hwo huhwo'njimo ehonalofoho.

<sup>46</sup> Ngko olo hwaho loponjo pomponaho sohwo'ni a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko sikwo'mjoho'mo mohumafitne so'no pmmentohe hwo'nyoho. <sup>47</sup> A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho ko upa'n'ingkuhwosi hungkuno homo somo tifi min'ingkayo'njo sohomo ngko kakoe yahino somne'no tohino muyimnehono. O'o, ngko a'amufe yahino somne'no tohino yano uyo'ne pmmentohe hwon'maho. Ngko a'amufe wonyomjo tohino mta'ni isihutofomayo'no pmmentohe hwo'nyoho. <sup>48</sup> I a'amu ngkimo hwotoho nifekuji nje hungkunomo tifi min'ingkayo'njoso hofiko hofikimo hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyi sohwo hi'njofoho. Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo hungkuno nto lijwasemo'mentohe hiso hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyonefoho. <sup>49</sup> Hwap'ingoso yo'mayo hungkuno seliwo'n'ingkoheso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo kako nihwatimentiso sohwo kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohinosa lijwasemofone ntahon'ngki selalokweno. <sup>50</sup> Ngko huno ole niyohi, A'amu nje Mpohwoe hungkunomo tifi in'ingkaweso sohwo kako songo ne'no humantihwone hweho. Oseso yo'mayo hungkuno hopi'nonohinosa Mpohwo ntiwo'n'ingkisoso ngko sekumo nto'nohini selalokweno.

## 13

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwafe sifemo mijo yoma'mentisofoho.*

<sup>1</sup> Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo \* iyoho humayo'ne no'no mo'n'ingka imo'none sohonta Jisas kako huno ole uy'mento, Mo'n'ingka ngko olo hwaho lopo uliko'mahm'mo nje Mpohwoe angopono wasimne hwo'nyoho. Ose huno umentisofoho. Olo hwaho loponjo hwe moya'mi kakine'no hitoho ulofwo'n'ingkohoho somo Jisas kako hitoho m'ikun'imposo ulo'mentisofoho. Kako kakoe a'amu ne somne'no hitoho ne'no ulofontan'ngki kakoe poyo imo'nyo sikunoso i'mofapmmentisofoho.

<sup>2</sup> Jisasinji kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nohumentani sikuno'nji wopayo nontan'ingkuhwoni Seten kako Jutas Isikaluyout Saimouniye hwomu sohomo olo hunolo nto uy'mento, Kiko Jisasimne'no tokoyo'ofu uy'monji yalokunoso olohonta olo sikwo'miyo lomo noho fiyo. Oso hunoso Seten umentisofoho. <sup>3</sup> Oso hohosohonta Jisas kako

\* 13:1: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.



huno ole uyimento, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinosa ngkimo enjwa'mo nto ho'nanihumasofoho. Huno nom'ne olo so'nji huno uyimento, Nje Mpohwo kako olo hwaho lopo nihwatimentiso sohwo'ni ngko apa'no kakiyepono asomo nosimnefoho. Huno ose uyimentisofoho. <sup>4</sup> Oseso Jisas kako wopayo fehohnjo moi'wo manyohwo kako nolikafonto kakoe nem'no manji'mofo wae yaofonto kako sosayo sipo'nyo nomanto kakoe simehopo nano mtitofahinimentisofoho. <sup>5</sup> Ose mtitofahinonto kako mijo nomanto noswanopo sisasyonto kako kakoe inomokomoyo sohwo'niye sifemo mijo yonema'mentisofoho. Ose yonemanto kakoe sosayo sipo'nyo kakoe simehopo mtitofahinimentiso so'nji sosayo nasipo'mentisofoho.

<sup>6</sup> Oseso Jisas kako Saimoun Pitamo u'mahoningki Pita ulimento, Hwe Engofo, kiko nje sifemo mijo uyonima'monntaho. <sup>7</sup> Ose ulohon'ngkahoningki Jisas ulimento, Olohonta olo kilohofalokwe loso kiko huno makiyohoyohoho. I oso'no hwangu kiko huno wakiyimontonoho. <sup>8</sup> Ose ulahoningki Pita ulimento, Nje sifeso mijo niyanimahotoho. Nihu'no ngkilaho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko jije sifemo mijo miyokumasomanji kiko ngko'nji mohumayo'ne hwosoho. Kiko nje syoho mantohofiyo'ne hwosoho. <sup>9</sup> Ose ulahoningki Saimoun Pita komo'no ulimento, Hwe Engofo, ose'manji nje sifemnohini yonimahotoho. O'o, nje aho mnokino hopi'nonohino lomo fyonimaho. <sup>10</sup> Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu fihwo kakoe a'apaho hi'nji mijo nto yomo'n'ngkiso sohwo kako kiho ane imo'nyo so'no syoho engo'njo hwo'maho. O'o, kakoe sifemnohini mijo yomo'n'ngkuhwosi kiho ane'njo wohumamontonoho. Olo ango lomo humalohwone sohwaso anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho. Nom'ne sohwaso kiho ane hwasoho. Ose ulimentisofoho. <sup>11</sup> Hwap'ngoso Jisas kako Jutas kakine'no tokoyo'ofu yone sohune'no huno uyahoningki, Anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho eso ulimentisofoho.

<sup>12</sup> Oseso Jisas hofikoe sifemo mijo moi'wo esojwamofonto kakoe nem'nomanji'mofo apa'no yonto nakwo'nji apa'no ampo humamentisofoho. Nohumanto nalimento, Ngko sekwoe sifemo mijo yosemahe so'no huno ito'no nto laseyohoho. <sup>13</sup> Ose ulonto ulimento, Sekwo ngkine'no Hungkuno Mesyolonetihwayo hwosoho. Nakwoe Hwe Engo hwosoho ntiwo'n'ngkohofihwasoho. Oso hungkuno ntiwo'n'ngkohofoso nto'nohinoho. Ngko huhwo'ne osenohinoho. <sup>14</sup> Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni sekumo hungkuno meselutihwayo sohwo'ni ngko sekwoe sifemo

mijo yosemahono. Sekwo nakwo hwe engo hwona'nyoho likuji nom'ne a'amu sofe sifemo mijo miyomapitnnoho lonji selohofohono. Oseso sekwo sohwasu sekwo nom'ni hwafe sifemo mijo yimaofikujono hofiko sekwoe sifemo uyosemapife. <sup>15</sup> Olo selohofuhe yahino loso nto setihwaheso sekwo nom'ni hwamo ose ulohopmno. <sup>16</sup> Ose ulonto ole ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Upa'nimno. A'amu fihwa hofiko nom'nihwoe syoho ulohofiyiwo'n'ngkohoho sohwa hofiko hofikoe hwe engomo muyakolopitne hwafoho. A'amu fihwa hungkuno motawowo'n'ngkohoho sohwa hofiko a'amu lihwatimentiso sohomo muyakolopitne hwafoho. <sup>17</sup> Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni ngko olo hiloso selohofuhe so'no sekwo olo hungkuno selalokwe hwapingoso huno waseyono. Sekwo nom'ne hwamo ulohofoso ngko selohofuhe hopaso ifijo'manji sekwo simoho wopingo wasemo'nimontonoho.

<sup>18</sup> Ose ulonto ole ulimento, Olo hungkuno selalokwe loso sekwo hopi'nonohino sohahnne'maho. Ngko sehwasopo'mentohe sohahnne'no sekwoe yahino humayo so'no ngko huno niyohoho. I oso'no Anituye hungkuno a'amu mtimokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Hungkuno anga'nohinoso olenoho.

Hwe fihwo ngko'nji wosopayo nososohwo kako ngkine'no hohujo ikinjanimofihwosi nje mangohwo umo'nimontonoho.

Ifalifaliyo ose mtimokumentohofoho. <sup>19</sup> Oso hungkuno hiso ne imo'noso sohonta'ne'no selalokweno. Ne imo'n'ngkuhwoso'no sekwo huno ole wosyonifisyantifeho. Jisas kako ne'njo hweho. Ose wosyonifisyantifeho. <sup>20</sup> Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Ngko a'amu fihumo uhwojahonimo a'amuso osohomo utimafikuji wopingo ulohopifijomanji hofiko ngko huhwo'nimo ntimafikuji wopingo wontohofantifeho. A'amu ngkimo ntimalokwofo sohwa hofiko nje Mpohwo Anitu huhumo utimalokwofo. Ose nalimentisofoho.

*Jutas kako Jisasimo mango hwafe ahomo ho'nahumentiso so'ne hungkunofoho.*

*(Matiyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-33)*

<sup>21</sup> Oso hohosohonta Jisas kako hi tango mikunimposo uyahon'ngki kako hungkuno yolohoso ole lijwao'mento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kako olo angu lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanimonte hweho. <sup>22</sup> Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo anga'no anga'nohino sohwo'ni hon'ngkonontani tihune'no kalohoho huno

syafi'hu'menti'hwonefoho. <sup>23</sup> Ngko Joun olo hungkuno ifalifaliyo mti'mokalokwe sohwo'ni Jisas kako ngkimo simeho engo ntap+wo'n'ngkiso so'no ngko Jisas+nji afapo humohumantohe hwo'nyoho. <sup>24</sup> Oseso Saimoun Pita kako ngko Joun'ni uhwonyo'ne aho songo songo yahon'ngki ngko kakimo uhwon'ngkahon'ngko Pita ole ntimento, Kiko Jisas+mo ulohonyo. Tihune'no kolalofoho. <sup>25</sup> Ose nahon'ngki ngko Jisas+mo ikinjamo lohofonji ulimento, Hwe Engofo, kiko tihune'no lalokuno. <sup>26</sup> Ose ulahon'ngko Jisas nalimento, Ngko wosopayo kutnnyoso mijomo yomahm'mo a'amu fihumo uy+monnoho. Oso huhweho. Jisas ose nalonto kako wosopayo kutnnyoso mijo yomanto Jutas, Saimoun Isikaluyotiye hwomumo uy+mentisofoho. <sup>27</sup> Ose uyahon'ngki Jutas nimentisofoho.

Oso hohosohonta Seten kako Jutas+mo ehuhn-nao'mentisofoho. Jisas Jutas+mo ulimento, Kiko yo'mayo umonji yohinoso olohonta komo'no fiyo. <sup>28</sup> Oso hungkuno Jisas Jutas+mo ulimentisoso kakoe inomokomoyo sohwo'ni osopo humohumanti'hwone sohwo'ni hwap'ngo neso huno monayo hwona'nyoho. <sup>29</sup> O'o, fehohnjo sohwo'ni nakwo Jutas nakwoe hamniyoho ipofu mokosyohumawo'n'ngkiso so'no huno ole syafi'hu'menti'hwoni, Jisas kako oso S+kuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo mpe-e'ne lihwatimentiso so'no syafi'hu'menti'hwonefoho. Fehohnjo sohwo'ni huno ole syafi'hu'menti'hwoni, Jisas kako a'amu umofonyo iyo somo hamniyoho uyo'no lihwajimentiso so'no syafi'hu'menti'hwonefoho. <sup>30</sup> Jutas kako oso wosopayo nomanonto mempono komo'no humentisofoho. Noswonto uhwon+mentisoso s+kuno nto mjao'mentisoso uhwon+mentisofoho.

*Jisas kako hon'ngkano hungkuno songo so'no kakoe inomokomoyo sohwo'ni lutihwamentisofoho.*

<sup>31</sup> Jutas kako syukwato lohofahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwo'ni+mo nalimento, Olohonta A'amufe Hwomu sohwo'niye yofe engo utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso hiso'no Anituye yokumpohn'nyo engo somo a'amu timo uhwon'ngkuji hofiko kakoe yofe engo woho'nomantifeho. <sup>32</sup> Ngko nje Mpohwoe yofe engo imoku'me'no Mpohumo kakoe yofe engoso kakoe Hwomu sohwo'ni+mo komo'no wontapmmontonoho. <sup>33</sup> Ose nelikwato lohofonto ole nalimento, Nje mehomi sohwaso ngko sekwo'nji we'enepi nohumahm'mo woseliko'ma'monnoho. Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe wonyopi woti+peentifeho. Ngko

a'amu Juta sohwamo hungkuno nto ulimaleso olohonta sekwo huhwahnnonji selalokweno. Ngko ume sopo sekwo olohonta ngkimo monim'apitnnohofo. <sup>34</sup> Oseso ngko honing'kano hungkuno songo sejopalokweno. Sekwo sekwoe a'amu somne'no simeho wosema'nono. Ngko sekumo simeho sejopalokwe pa'nyoso sekwo sekwoe a'amu somo simeho uyimno. <sup>35</sup> Sekwo oso hopa a'amu somo simeho uyikujo'no nom'ne a'amuso sehoningkuji ole waselife, Jisasiye inomokomoyo hwasoho. Ose woselantifeho.

*Jisas kako Pita kakine'no hohujo ikinjimofone so'no ulimentisofoho.*

*(Matiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)*

<sup>36</sup> Saimoun Pita kako Jisasi'umo ulimento, Hwe Engofo kiko ntim'ne hwosilo. Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Ngko ume sopone'no kiko olohonta man'ngkapihnnohino. I oso'no hwangu sohonta kiko ngkimo n'imatne hwosoho. <sup>37</sup> Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Hwe Engofo, olohonta ngko kikimo mokin'ngkapeso pipine'elo. A'amu sohwa hofiko kikimo fonjakohufijo'manji hofiko ngkimo fonjanisiyoso wopingofoho. Ngko kikimo kufomayo'ne pe'nimeso wopingofoho. Wape'nimo. <sup>38</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko ngkimo n'fomayo'ne wape'nimo lalohino. Hungkuno nehopi'nohini wakil'monne'no yohono. Olohonta tosika yoka maho'nyo sohonta kiko mango hufau'uhune ole walimnono, Ngko Jisas sohune'no huno maniyo hwo'nyoho. A'amu somo ose ulimonnoho. Jisas Pitamo ose ulimentisofoho.

## 14

*Jisas sohwo kako Mpohwo Anitumo u'mayo'ne honing'kano hweho.*

<sup>1</sup> Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nohumentani nakumo nalimento, Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'ningkuhwoloho. O'o, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyimno. Oso'no sekwo ngko huhwo'nimo simeho hi'ntnnono ntapmno. <sup>2</sup> Nje Mpohwoe angoso sohe pi'n'ngon'joponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njontentesi ngko sekumo hohonta selimnesohilo. Ngko sekwoe anga ito'no wesohumamne hwo'nyoho. <sup>3</sup> Ngko sekwoe anga ito'no yasesimo ngko sekumo setimayo'ne asomo wapmne hwo'nyoho. Oso'no sekwo ngko'njo afa nohopo humentihwanefoho. <sup>4</sup> Ngko simne honing'kano somne'no sekwo huno seyohoho.

<sup>5</sup> Ose nelahonɨngki Toumas ulɨmento, Hwe Engofo, kɨko ntɨ'mne hwosilo. Nakwo huno monayohoyohoho. Nakwo oso honɨngkano somne'no hunoso pipi ihwasi syofɨsyanehwono.

<sup>6</sup> Ose ulahonɨngki Jisas ulɨmento, Ngko sohwo'ni Mpo-humo u'mayo'ne honɨngkano hwo'nyoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino hwapɨngo hwo'nyoho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwapɨngo hwo'nyoho. A'amu fihwo kako Anɨtumo u'mayo'ne honɨngkano nom'neso mauyoho. O'o, ngko'nohini Mpohumo u'mayo'ne honɨngkano hwapɨngo hwo'nyoho. <sup>7</sup> Sekwo nje hwapɨngo ne so'no huno nto'no seyontentesi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno seyɨhwonesohilo. Olohonta sekwo Anɨtune'no huno nto seyohoho. Sekwo kakimo nto uhwonɨngkohoho. Sekwo ngkimo nohonɨngkohoho so'no sekwo Anɨtu huhumo uhwonontɨfi kakine'no huno nto'no seyohoho.

<sup>8</sup> Ose ulahonɨngki Filip ulɨmento, Hwe Engofo, kɨko Mpohumo fonetɨhwaho. Nonetɨhwahojo'no nakwo sɨmeho wopɨngo wonamo'nɨmontonoho.

<sup>9</sup> Ose ulahonɨngki Jisas kako ulɨmento, Filip ngko sekwo'nji sɨkuno pi'nɨngo engo nto humantohe hwo'nyoho. I osomo kɨko ngkine'no huno ito'no makiyo'njo hwosilaho. A'amu ngkimo nohonɨwo'nɨngkiso sohwo kako nje Mpohwo Anɨtumo uhwonalofoho. Oso'no pipine'no lohino. Kɨko Mpohumo fonetɨhwaho lohinosofo. <sup>10</sup> Kɨko ole losyofɨsyalokuno. Jisasi'nji kanɨngkwohwo'nji siko afa'maho. O'o, Jisas kako kengo hweho. Kanɨngkwohwo kengo hweho. Ose losyofɨsyalokuno. Hungkuno ngko sekumo selinyoso nje huno mta'ango'maho. O'o, Mpohwo Anɨtu kako ngkimo humaso sohwo kako yo'mayo syoho iwo'nɨngkohoho. <sup>11</sup> Sekwo olo hungkuno homo somo sɨmeho hi'ntnnono uyɨmno. Ngko nje Mpohumo humaleno. Mpohwo kako ngkimo humaho. Oso hungkuno homo somo sɨmeho hi'ntnnono muyo'manji i yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miyɨwo'nɨngkiyohoho iwo'nɨngkohe so'no sekwo huno ikwesyafɨsyɨkuji sekwo sɨmeho hi'ntnnono ntapmno.

<sup>12</sup> Hungkuno nehopi'nohino waselɨmonne'no yohono. A'amu ngkimo sɨmeho hi'ntnnono ntaposo sohwo yo'mayo syoho ngko iwo'nɨngkoheso kako uyɨmontonoho. Ou, ngko nje Mpohwoepono sɨme sohonta oso a'amu huhwo sohwo kako olopo nohumahwosi yo'mayo syoho ngko imentohe somo kako niyakolofososo ngko ufo'ma'monnoho. <sup>13</sup> Hwapɨngoso ole, sekwo nje Mpohumo yo'mayo so'no

jomo ulikujj nje yofe lifijoso ngko yo'mayoso wosejapmmonnoho. Ngko yo'mayo sekumo sejapm'me'no nje Mpohwoe yofe sekwo noho'nomafikujj'no kakoe yofe engoso umo'nimontonoho. <sup>14</sup> Sekwo nje Mpohumo nje yofe ulifijoso ngko yo'mayo imneso'no jomo ntikujj'no ngko uyimmonnoho.

*Jisas kakoe Towahuno Wopingo somo uhwajone'no hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>15</sup> Sekwo ngkimo simeho nehopi ntapifijj'manji ou, sekwo nje hungkuno hopi'nonohino somo haloho pekujj ito'no wonnngkopantifeho. <sup>16</sup> Ngko Mpohumo jomo ul'me'no kako nom'nihwo sekumo Yokumpohn'nyo Sesofitofosyohumayo'nehwo wosejapmmontonoho. Oso huhwo sohwo kako sekwo'nji engolopohamo ne'nohini wofosyohumentihwantife hweho. <sup>17</sup> Anitu kakoe Towahuno sohomo sekuyepono uhwajihwoso'no Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno nehopi'nohini wasetihwamontonoho. I oso'no a'amu hwahoponjo yahino somo inngkuwalokwofoso hofiko oso Towahuno huhwo sohomo momaso'njofoho. Hwapingoso hofiko kakimo timo muhwonyo'njo ikujj hofiko kakine'no huno muyofoho. I oso'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Hwapingoso olohonta kako sekwo'nji humaho. Hwangku kako sekwoe simeho mo'mo wohumamontonoho.

<sup>18</sup> Ngko sehwti'mo'me sohonta Anituye Towahuno sohwo sekwo'nji humaso so'no sekwo sikumehomi pa'nyo mohumafitnnehofo. O'o, ngko sekuyepono asomo wappmmonnoho. <sup>19</sup> We'eneppi olo hwaho loponjo a'amuso hofiko ngkimo apa'no manohonfitnnehofo. I oso'no sekwo wonohonantifeho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwapingo sohwo'ni kalohi sekwo hoku songo ne'no wohumantifeho. <sup>20</sup> Ngko nje Mpohwoepono sehwti'mo'me sohonta sekwo huno ole waseyono. Ngko nje Mpohumo humaleno. Sekwo ngkimo wofosyonohumantifeho. Ngko sekumo wosefosyohumamommonnoho. <sup>21</sup> A'amu fi-hwo kako nje hungkunomo haloho pehwosi hungkuno homo somo ito'no tifi inngkaweso sohwo kako ngkimo simeho nehopi ntopalofoho. A'amu ngkimo simeho ntapwo'nngkiso osohomo nje Mpohwo kako simeho uyalofoho. Ngko huhwo'ni oso huhwo sohomo simeho uyimo ngko kakimo utihwa'nyopo ikinime'no kako ngkimo wonohonimontonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

<sup>22</sup> Jisasiye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Jutasiyoho. Osohwo kako Jutas Isikalijoutimaho. O'o, nom'ne hweho. Oso Jutas huhwo sohwo kako

nohumanto Jisasimo ulimonto, Hwe Engofo, kiko nakwo sohwno'nimo ne'mahoji hwe moya'mi hwahoponjoso makohonyo'njo iyoso pipilo. <sup>23</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimonto, A'amu ngkimo simeho nehopi ntaposo'manji kako nje hungkunomo ito'no wonn'ngkamontonoho. Oso hwe huhwo sohomo nje Mpohwo Anitu kakine'no umo'nimontonoho. Nekwo'montosa'i oso hwe huhwo sohomo u'mehwasi kako'nji engolopohamo ne'no wohumantanoho. <sup>24</sup> A'amu nje hungkunomo tifi ito'no min'ngkayo'njo sohwo kako ngkimo simeho hi'ntnnono mantap'wo'n'ngkiso hweho. Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo n'hwat'mentiso sohwoe hungkuno ntapmmentisoso selalokweno.

<sup>25</sup> Ngko sekwo'nji nohumanji hungkuno loso selalokweno. <sup>26</sup> I oso'no ngko sekumo sehwti'mo'me'no nje Mpohwo kako kakoe Towahuno Wop'ngo sohwo ngkimo niyohope'ne sekumo Yokumpohn'nyo Sosofitofosyohumayo'ne sekuyepono uhwat'montonoho. Anituye Towahuno Wop'ngo huhwo sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi sekumo yo'mayo so'no hofiyo woloset'hwamontonoho. Kako sekwoe hunomo huno sefhotof'hwoso'no yo'mayo hungkuno selimentoheso huno ikwesyaf'sy'kui huno wasey'montonoho.

<sup>27</sup> Ngko sekumo sehwti'mofalokwe so'no ngko nje simeho wop'ngo'nji simeho pompenjiyo'nji sejopalokweno. Hwe moya'mi hwahoponjo sofe simeho pompenjiyoso simeho wop'ngoso iyoswo ilo'molajo iwo'n'ngkisoso pa'nyo'njofoho. I nje simeho wop'ngo nje simeho pompenjiyoso oso pa'nyo'maho. O'o, hwahoponjo somo yakolo'nnyofoho. Oseso yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo yomo ikuji iyoho sen'ngkuhwoloho. <sup>28</sup> Oso hungkuno selohe loso sekwo apa'no huno fikwesyaf'hupmno. Ngko Mpohwoepono nosi'mo sekuyepono asomo wapmmonnoho. Sekwo ngkimo simeho nehopi ntape'manji ngko nje Mpohwoe ango wonyoangkafo sopo nosi'me'no sekwo simeho wop'ngo wasemo'nimontonoho. Hwap'ngoso Mpohwo Anitu kako ngkimo hwofilo'nnyo hweho. <sup>29</sup> Yo'mayo hiso mmo'nontan'ngki selalokweno. Oso'no hwangukku sohonta yo'mayo selohe so'no i'mofap'hwoso'no sekwo osomo uhwon'ngkuji sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntap'fitnne'no selalokweno.

<sup>30</sup> Nje sikuno sekwo'nji hungkuno jo'neso mofoto imo'nimaho. Hwap'ngoso Seten hwe wonyo olo hwaholoponjo yahinomo mokosyohumawo'n'ngkiso sohwo kako wonyo ntohoho'neso nto i'mofapohoho. I oso'no

kakoe yokumpohn'nyoso ngkimo moniyakolofonehoho. Seten ngkimo moniyokolofontaningkuhwosi ngko poyo wape'nimonnoho. <sup>31</sup> Hwap'ingoso hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofi'ko ngko nje Mpohumo si'meho engo uyalokwe so'no huno tipemayo'ne ngko oso hungkuno Mpohwo ntapmmentiso somo ito'no tifi un'ngkamonnoho. Yo'mayo tango ko ni'mahon'ngkuhwosi ngko ne'no un'ngkamonnoho. Ose nalonto nal'mento, Fil'kapmno. Wohwano. Ose nal'mentisofoho.

## 15

*Jisas kako 'wain' iyo hwap'ingo ne hweho.*

<sup>1</sup> Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwna'nimo pahnnimo hungkuno ole nal'mento, Ngko iyo hwap'ingo ne hwo'nyoho. Nje Mpohwo iyo uyo syoho sohwo'nimo mokosyon'ihumunyo hweho. <sup>2</sup> Nje iyopamo ne minto'nyoso Mpohwo kako nolofehwosi wae weeo'mtonoho. Iyopamo ne into'nnyo hopi'nonohinoso kako nofasy'hwosi pamo ne'njoso wawo'montonoho. Hwap'ingoso ipisayo engo into'n'ngkuhwosi ne engo imo'nyo'nefoho. <sup>3</sup> Oso pa'nyoso sekwo nje apamo sohwasi sekwo nje hungkunomo ito'no in'ngkwalokwofo so'no oso hungkuno hiso yo'mayo yahino wonyo imotofo somo wae esemofalofoho. Sekwo kiho'maso'njo humalofo. <sup>4</sup> Sekwo ngkimo fosyon'ihumamno. Ngko sekumo wofosyosehumamonnoho. Iyopamo fihwo kako iyo ne hwap'ingo somta'ni nosanj'hwosi pi'wasyososo kako ipisayo neso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso sekwo ngkimo mon'fohi'nyo'manji sekwo huhwasi ipisayo neso minto'nyo'ne hwasoho.

<sup>5</sup> Ngko iyo hwap'ingo ne hwo'nyoho. Sekwo nje apamo hwasoho. A'amu fihwo ngkimo fosyon'ihumaso sohwo ngko kakimo wofosyohumamonnoho. Oso'no kako ipisayo ne engo'njo hweho. Sekwo ngkimo ni'sikwat'ifijo'manji sekwo yo'mayo neso mifitne hwasoho. <sup>6</sup> A'amu fihwo kako ngkimo ni'sikwatnnyo sohwo a'amu iyopamo yofoho inyoso wae yaofont'ifi tohomo ho'naef'wo'n'ngkohoho hopaso nje Mpohwo kako hwe huhwo sohomo wae yaofonefoho.

<sup>7</sup> Sekwo ngkimo non'ihumaf'ikui sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf'ikui'nanji yo'mayo so'no semo'n'ngkuhwoso'no ngkimo jomo nt'ifijosyo yo'mayoso sekumo wose'ma'montonoho.

<sup>8</sup> Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje inomokomoyo ne imo'n'ngkuji sekwo ipisayo ne engo'njo imo'n'fitne hwasoho. Oseso a'amu hofi'ko An'itu kako sekumo hofiyo



semokosyohumentan'ingkuhwosi sehon'ingkuji hofiko nje Mpohwoe yofe engo noho'nomapitnnefoho. <sup>9</sup> Nje Mpohwoe kako ngkimo simeho engo ntap'wo'n'ingkiso hopaso ngko sekumo simeho sejopalokweno. Oseso sekwo nohumaf'kuji ngko hitoho engo sejopalokwe so'no huno syaf'sy'kuji yo'mayoso ifitne so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo fiyoho'n'imno. <sup>10</sup> Ngko nje Mpohwoe hungkunomo tifi ito'no in'ingkawowo'n'ingkohe so'no ngko huno niyohi, nje Mpohwo hitoho engo ntopalofoho. Oso pa'nyoso sekwo nje hungkunomo tifi ito'no in'ingka'fijo'manji sekwo huno ole waseyono. Jisas kako hitoho engo nejopalofoho. <sup>11</sup> Olo hungkuno selalokwe loso nje simonyo iyoso sekwoe simeho mo'mo wasewenonji selalokweno. Oso simonyo iyoso simeho mo'mo engo m'ikun'imposo wasemo'n'ingkuhwono.

<sup>12</sup> Jisas ose nalonto nalimento, Sekwo olo hungkuno losomo tifi ito'no fin'ingkamno. Ngko sekumo simeho sejopalokwe hopaso sekwo nom'ne a'amu somo ose uy'imno. <sup>13</sup> A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo simeho uy'ihwoso so'no kako a'amu hisofe mango sohwo ole ul'montonoho. Olo a'amu lomo sekwo nus'hutof'kuji ngkimnohini fonjan'humno. Ose loso sohwo kako kakoe a'amu hisomo simeho uyoso yakolo'nnyo hweho. <sup>14</sup> Sekwo sohwaso nje hungkunomo tifi ito'no nn'ingkap'fijo'manji sekwo nje a'amu ne hwasoho. <sup>15</sup> Syoho ulohofiyoso sohomo kakoe hwe engo sohwo kako yo'mayo so'no yoloho mujo'njo hweho. O'o, syoho ulohofiyoso sohwo kako syoho'nohini inyo hweho. I ngko olhonta nje syoho ntohofiyoso hwasoho eso apa'no masel'imnehono. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwoe nt'imentiso so'no ngko yolohoso nto sel'malefoho. Oso'no olhonta nje a'amu hwasoho selalokweno.

<sup>16</sup> Sekwo ngkimo simo'mo nakwoe Hwe Engo'ne hwehont'ifi ni'hwosopo'mentohof'hwon'imaho. O'o, ngko simo'mo sekumo nje a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentohe hwasoho. Sekwo ipisayo ne into'nyo'ne sehwsopo'mentohe hwasoho. Oseso olo syoho sejopalokwe loso sekwo yahon'ingkuji a'amu pi'n'ingoso nje hungkuno nupa'n'ingkuji tifi nn'ingkap'fijososo nakwo'nji ne'no nohumantokutnnefoho. Oseso sekwoe syohoso ne imo'n'ingkuhwoso'no ne'no nowent'ihwonefoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje Mpohumo nje yofe ul'kuji yo'mayo so'no jomo ul'fijososo kako wosejapmmontonoho. <sup>17</sup> Oseso ngko olo hungkuno loso apa'no yokumpohn'nyo selalokweno. Sekwo a'amu somo simeho nehopi uy'imno.

*A'amu hwahoponjo sohwa hofi'ko Jisasiye inomokomoyo sohwanne'no mangohwa imo'nifitne so'ne hungkunofoho.*

18 Hwe moya'mi hwahoponjo yahinomo tifi in'ngkwalokwofoso hofi'ko sekwoe mangohwa imo'nifijo'manji sekwo huno ole waseyono, Si'mo'mo ngkine'no mangohwa imo'nimalofofoho. 19 Sekwo olo hwaho loponjo yahinomo tifi in'ngkafijontentesi u, a'amu hwaho loponjoso sekumo nakwoe a'amu hwasoho selifijosio simeho sejapikutnnesohilo. I oso'no sekwo olo hwaho loponjo a'amu hwasim'aho. O'o, ngko olo hwaho loponjo yahino somne'no i'waho ito'no ehumayo'ne so'no sehwasopo'mentohefoho. Oseso hwe moya'mi hwahoponjoso hofi'ko sekwoe mango hwafoho. 20 Olo hungkuno nto selohe loso huno ito'no fisyafihupmno. A'amu syoho ulohofiyo sohwoe yofe engoso kakoe hwe engo sohwoe yofe engomo muyakolofonehoho. Oso hiso'no sekwo in'ngo seyihwoloho. Ngko sekwoe hwe engo sohwo'nimo a'amu hwahoponjoso wonyo ntohofi'wo'n'ngkohoho hopaso hofi'ko sekumo woselohofantifeho. I hofi'ko nje hungkunomo haloho n'popijo'manji hofi'ko sekwoe hungkunomo haloho wosepeentifeho. 21 A'amu hwahoponjoso hofi'ko Anitu n'hwatimentiso so'no huno muyofoho. Oso'no sekwo ngkimo tifi nn'ngkapi'wo'n'ngkohoho so'no hofi'ko yo'mayo wonyoso woselohofantifeho.

22 Ose nalonto nalimento, Ngko olo hwaho lopo mape'njo ntentesi nje hungkuno hofi'kimo mulonti'mtentesi hofi'koe hon'ngkano wonyo somne'no hofi'ko tohino engo momafikutnnesohilo. I oso'no nje hungkunomo nto ko upa'nimotofoso hungkuno homo somo simeho muyofoho. Oso'no sikuno ae'uyo somo ngko wonyo hwasoho uli'me'no hofi'ko mampi'nyo ifitnefoho. 23 A'amu nje mangohwo imo'noso sohwo kako nje Mpohwo huhune'no mangohwo osenohini umo'nimonte hweho. 24 Yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amuso hofi'ko miy'wo'n'ngkiyohofoso ngko hofi'ko'njopo itihwamentohefoho. Oso syoho hiso ngko miyo'njo yonti'mtentesi hofi'koe wonyo hon'ngkano somne'no tohino engo momafikutnnesohilo. I oso'no olohonta oso syoho wop'ngo imentohe somo hofi'ko timo uhwonontifi hofi'ko ngkine'no nakwolaho ntimentohofoso hofi'ko ngko'nji nje Mpohwo huhwo'njiye mangohwa imo'nimentohofofoho. 25 Oseso hofi'koe yahino homo somne'no oso Anituye hungkuno anga'no mtimokinyoso ne imo'nalofoho. Oso hungkunoso olenoho. Ngko hofi'kimo wonyo ko mulohofahon'ngko hofi'ko ngkine'no siki

mangohwa imo'nnyofoho.

<sup>26</sup> Ose nalonto nalimento, Ngko nje Mpohwoe pone'no nosi'mo Anituye Towahuno yokumpohn'nyo sosofitofosyosehumayo'ne sohomo ngko sekuyepono wolihwatimonnoho. Oso Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno ne'njo hweho. Kako Mpohwo'nji fosyohumawo'n'ngkiso sohwo kako sekuyepono wapmmontonoho. Kako nopihwosi ngkine'no hungkuno woli'jwasemo'montonoho. <sup>27</sup> I sekwo ngko'nji nje syoho ema'mentohe sohonta humamotohwone so'no sekwo huhwahnonji a'amu hopi'nonohino somo yo'mayo upa'nontifi uhwonontifeso filuti'hwafikuno.

## 16

<sup>1</sup> Ngko sehwti'mo'me sohonta sekwo ngkine'no hohujo ikinjanimopitnnohonji yo'mayo yolohoso lijwosemofalokweno. <sup>2</sup> Hwangku sekumo a'amu Jutafe tajo ango somta'ni wae wesemofantifeho. I tifi no'mo a'amu fehohnjoso hofiko sekumo fonjasesyikujo'no hofiko huno hwasyo ole wosyofisyantifeho, Nakwo Anituye syoho wopingo ulohofiyi'wo'n'ngkuhwone so'no olo hwe lohomo wofonjosyano. Hwasyo ose wosyofisyantifeho. <sup>3</sup> Hwapingoso hofiko nje Mpohwo'nji ngko huhwo'nnontne'no huno nto'no muyofoho. <sup>4</sup> Tifi no'mo olo yo'mayo loso i'mofaposo sohonta hungkuno ngko sekumo lijwosemofalokwe loso'no sekwo apa'no huno ikwesiyafihupitne'enji selalokweno.

*Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe syoho iyo'ne hungkunofoho.*

Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo hilo so'no maselimmotefoho. <sup>5</sup> I oso'no olohonta Anitu kako ngkimo sekwoe ango lopone'no nihwatimentiso sohwoepono asomo wasi'mne hwo'nyoho. Ngko wasi'mne hwo'nyoho ko selahon'ngko sekwo ngkimo peho'ne nehwti'mofalokuno eso mantohonyofoho. <sup>6</sup> I olohonta ngko wasehwoti'mo'mne'no yohono selohe so'no sekwo sekwoe simohe tango seyohoho. <sup>7</sup> I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Ngko sekumo sefo'mayo'ne wasimonne'no yohono. Ngko sekumo masehwoti'mofe'njo'manji Towahuno sekumo yokumpohn'nyo sosofitofosesyohumayo'ne sohwo mose'manehoho. I oso'no ngko simo'manji ngko Anituye Towahuno huhwo sohomo sekuyepono walihwatimonnoho. <sup>8</sup> Kako nopihwosi syoho hufa'u sihune yone hweho. Simo'mo kako a'amufe

yahino wonyo ujo ehontojwasyihwoso'no hofiko yofe uhwopitnnefoho. Nom'ne syohoso kako honingkano ito'nohinoso utihwamontonoho. Nom'neso a'amu yahino wonyo somne'no tohino mayo'ne Anitu kako yano ulofiyone so'ntnne'no ulimontonoho. <sup>9</sup> Hofikoe yahino wonyo hwapingo so'no Anituye Towahuno sohwo ole utihwamontonoho. Hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montapmmotofo so'no honingkano wonyoso hi'njofoho. <sup>10</sup> Anituye Towahuno sohwo kako honingkano wopingo ito'nohino so'no ole utihwamontonoho. Ngko honingkano homo somo into'nohino imote so'no nje Mpohwo kako ngkimo asomo ntimanefoho. Oseso sekwo olopo apa'no manohonifitnnefoho. <sup>11</sup> Anituye Towahuno sohwo kako a'amufe yahino wonyo somne'no yano ulofiyone so'no ole utihwamontonoho. Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwahloponjo a'amu mokosyohumawo'ningkiso sohwo yano nto ulofimentiso so'no a'amu Setenimo iningkowalokwofo so'ntnne'no yano ulofiyihwoso'no hofiko tohino engo nomapitnnefoho. Ose utihwamontonoho.

<sup>12</sup> Ose nalonto nalimento, Ngko sekumo hungkuno pi'ningo engo waselmonji ko yoheso sekwo oso hungkuno selime somo huno seyone so'no hopoenohino hwasimaho. O'o, hopi'nono selime'no sekwoe simeho tango engo seyonoho. <sup>13</sup> I oso'no hwangku Anituye Towahuno hungkuno nehopi'nohino sejo'ne sohwo kako nopihwoso'no kako sekwo'nji humahwosi kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ne somne'no nto'no womikinjosehwatimontonoho. Kako kakoe huno mta'ni syofisyihwasi waselimonto'maho. O'o, yo'mayo hungkuno kako nupa'n'wo'ningkiso so'no waselimontonoho. Oso'nji yo'mayo tifi no'mo imo'none so'ntnne'no waselimontonoho. <sup>14</sup> Kako nje hungkuno selimentoheho nomahwosi sekumo selihwoso'no yoloho neso lijwasemofhwoso'no sekwo huno nto'no waseimontonoho. Oso'no kako nje yofe engo so'no wosetihwamontonoho. <sup>15</sup> Yo'mayo nje Mpohwo mokosyohumasoso njefoho. Oso'no hungkuno nto seloheso ngko apa'no waselimonnoho. Anituye Towahuno sohwo kako nje yo'mayo hungkunoso nomahwosi oso hiso'no wolosetihwamontonoho.

*Simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikui apa'no simonyo uyantifeho.*

<sup>16</sup> Sekwo we'enepe ngkimo manohonyo'njo uyantifeho. I oso'no sekwo we'enehwo humafikui hwangku sohonta

ngkimo nonohon+fitnnefoho. <sup>17</sup> Ose nelahon+ngki kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwna'ni ole hnn+ment+hwoni, Oso hungkuno nalisoso hwap+ngo neso peho'neto. Ole nalohi, We'enepi sekwo ngkimo monohon+fitnnehofo. I oso'no we'enehwo nohumaf+kuji ngkimo apa'no nohon+fitnnefoho. I nom'ne nalisoso ole, Ngko nje Mpohwoe pone hwo'nyoho. Ose nalisofoho. <sup>18</sup> Oso we'enehwo nalisoso peho'ne nalohoho. Yoloho neso nakwo huno monayohoyohoho.

<sup>19</sup> Ose hnnontani nakwo Jisas+mo ko mujo'njo yahon+ngkuhwoni Jisas nakwoe huno so'no huno uyahon+ngki nakumo nal+mento, Sekwo olo hungkuno ngko selohe loso'no peho'ne hnnalokwofo. Ngko ole selohono. We'enepi sekwo ngkimo manohon+fitnnehofo. We'enehwo humaf+kuji apa'no ngkimo wonohonant+feho. Ose selohono. <sup>20</sup> Ngko hungkuno nehopi'nohino wasel+monne'no yohono. We'enepi yo'mayo tango ni'mane so'no a'amu hwahoponjo pi'n+ngo engoso hofi+ko s+monyo yontan+ngkuji sekwo sohwasi humotaho engo likuji s+meho tango wasey+montonoho. I oso'no sekwoe s+meho tango seyontososo iwolo'mo lohofi+kuji sekwo s+monyo engo uyant+feho. <sup>21</sup> Ose nalonto kako pahnn+mo hungkuno ole nal+mento, Olo selalokwe loso a'mu fisi kako mehomi aswo mayo pa'nyofoho. A'mu fisi kako aswo toho'ne yonto s+meho tohino umnonte so'no kakoe s+meho wop+ngo mmo'nyofoho. I oso'no kakoe mehomi aswo mahwosi kako oso tohino engo so'no in+ngo mof+hwosi s+monyo uy+montonoho. <sup>22</sup> Oso mehomi aswo mawo'n+ngkohoho pa'nyoso sekwoe s+meho tango'nji humalofo. Oso'no hwangku sohonta ngko apa'no sehoni'me'no sekwo s+monyo engo apa'no uyant+feho. Oso s+monyo iyo homo somo wae yafo'ne a'amu fihwo mohumuyohoho. O'o, awonoho. S+monyo iyoso ne'no nowent+hwonefoho. <sup>23</sup> Oso sikuno homo somo sekwo ngkimo yo'mayo yo'mayo so'no mant+fitnnefoho. O'o, ngko hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. Sekwo nje Mpohumo yo'mayo yo'mayo so'no jomo ul+kuji nje yofe'nji ul+fijo so'no kako ngkine'no syan+fisy+hwosi yo'mayo yo'mayoso wosejapmmontonoho. <sup>24</sup> Hohonta oso hopaso sekwo mimmotof+hwasoho. O'o, nje yofeso Mpohumo mul+mmotofo soku olohonta sekwo Mpohumo nje yofe'nji jomo ul+fijosyo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Oseso sekwo s+monyo nehopi'nohini uyant+feho.

*Jisas kako olo hwaho loponjo yahino somo yakolo'nnyo hweho.*

<sup>25</sup> Ngko yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno seliwo'n'ingkohefoho. I tifi no'mo ngko pahnnimo hungkunoso maselimnehono. O'o, ngko nje Mpohumne'no hungkuno yoloho'nohini wolijwasemo'monnoho. <sup>26</sup> Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no Anitumne'no jomo ulifijo sohonta ngko ajwo sopo sekumo sefo'mayo'ne mohumamnehono. O'o, sekwo Mpohumo nje yofe ulifijoso kako yo'mayo so'no wosejapmmontonoho. <sup>27</sup> Hwapingoso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontife sohahnne'no Anitu nihwatimentiso so'no huno seinyo sohahnne'no Anitu kako simeho sejopalofoho. Kako sekwoe hungkunomo wosepa'nimontonoho. <sup>28</sup> Ou nehopi. Hohonta Mpohwo kako nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo pmentohe hwo'nyoho. I olohonta ngko olo hwaho lopo sehwti'mohm'mo nje Mpohwoepono asomo wasimne hwo'nyoho.

<sup>29</sup> Ose nelahoningki kakoe inomokomoyo sohwna'ni ulimentihwoni, Ihwoni. Olohonta kiko pahnnimo hungkuno monalohoyohino. O'o, hungkuno yoloho'nohini nalohino. <sup>30</sup> Oso'no nakwo yo'mayo so'no huno nayohoho. Kiko huno hwapingo'njo hwosoho. Nom'ne a'amu hofiko huno'nohini syofisyantifeso hofikoe huno hiso kiko huno kinyo hwosoho. Oso'no nakwo olo hilo so'no simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. Kiko Anitu mta'ango nehopi'nohino hwosoho.

<sup>31</sup> Ose ulahoningkuhwoni Jisas nalimento Olohonta sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono nehopi lontopantikwofo.

<sup>32</sup> Upa'nimno. Sekumo tango se'mayo'ne sikunoso we'lenepi umo'nimonte'no yohoho. I nto i'mofapohoho. Oso'no hofiko ngkimo nikekujo'no sekwo ngkimo nihwti'mofikuji sekwo anga'no anga'no sekwoe angomne'no esesamo wohumpeentifeho. Oso'no sekwo ngkimo nihwti'mofikujo'no ngko'nohini nje mango sohwanji wohumamonnoho. I oso'no ngko'nohinimaho. O'o, Mpohwo kako huhwo ngko'nji wohumamontonoho.

<sup>33</sup> Yo'mayo tango se'mayo so'no ngko olo hungkuno hiloso selalokweno. Tango hiso se'mahoningkuhwosi sekwo ngkine'no ole wosyonifisyantifeho. Ngko Jisasimo ufohi'nonji kako'nji humalohwono. Ose syanifisyikuji sekwo simeho wopingo'nji wohumantifeho. Sekwo olo hwaho lopo nohumentanngkuji yo'mayo tango wonyoso woselohofantifeho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo fiyimno. Hwapingoso ngko olo hwaho lopo njo yahino somo hwotoho fenji nto uyakolo'maleno. Ose nalimentisofoho.

## 17

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no Anitu ufo'mane'ento jomo ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> Jisas kako oso hungkuno inomokomoyo sohwananimo nalonto kako ahwomomo timo uhwononto kaningwohumo jomo ulimento, Mpohwo, nje sikunonto imofapohoho. Olo a'amu lohwo nje yofe engoso utihwaho. Oseso kiko utihwahojo'no ngko jije hwomu sohwo'nne'no yofe engo nihwofikujo'no hofiko jije yofe woho'nomantifeho. <sup>2</sup> Kiko a'amu hopi'nonohino somo ngkimo enjwa'mo uhumatimentohinofoho. Kiko a'amu fehohnjo ntapmmentohinoso kako songo ne'no humayoso yano uyine'enji ntapmmentohinofoho. <sup>3</sup> Songo ne'no humayo'neso olenoho. A'amu hiso hofiko nekwo'montosa'ine'no yofe ole wehwofantifeho. Kiko'nohini Anitu nehwoho wokuhwofantifeho. Ngko Jisas Kilais sohwo'nne'no ole wonihwofantifeho. Nakwoe hwaho lopone'no Anitu uhwatimentiso hweho. Ose wonihwofantifeho. Yofe ose nihwofikuji hofiko wopingo'nohini humafikuji songo ne'no humantokutnefoho.

<sup>4</sup> Ngko olo hwaho lopo nohumanji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engoso nto utihwamalefoho. Yo'mayo syoho ntapmmentohinoso ngko moi'wo nto esojwao'malefoho. <sup>5</sup> U, Mpohwo hohonta olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta ngko kiko'nji nohumanji ngko yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo hwo'nyoho. Ngko kiko'nji humanji mokosyohumamote pa'nyoso oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji kiko ngkimo asomo ntape.

<sup>6</sup> Olo hwe lohwa hwaho loponjo ntapmmentohino lohwa ngko hofikimo kikine'no lutihwamale so'no hofiko kikine'no yofe kihwofalokwofo. Jije a'amu huhwo sohwa kiko ngkimo ntopahonngkini hofiko jije hungkunomo haloho pentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi tifi iningkopalokwofo. <sup>7</sup> Oso a'amu kiko ntapmmentohinoso yo'mayo hungkuno ulahonngko hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwoe hungkunoso Anitu mta'angofoho. Huno ose unyofoho. <sup>8</sup> Yo'mayo hungkuno kiko ngkimo ntapmmentohinoso ngko lutihwahonngko hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi huno ole uyalofoho. Hohonta ngko kiko'nji humanji kiko olo hwaho lopone'no nihwatimentohinofoho. Oso hungkuno somo hofiko simeho hi'ntnnono uyalokwofo.

<sup>9</sup> Olo a'amu huhwo lohwanne'no jomo wakilimonne'no yohono. A'amu nom'ne olo hwaho loponjo somne'no mokilalokuyohono. O'o, olo a'amu kiko ngkimo ntapmmentohino lohwanne'no jomo kilalokweno. Jije a'amu hwafoho. <sup>10</sup> Hwe moya'mi hopi'nonohinosa nje hungkunomo tifi iningkawowo'n'ngkohofoso kiko'ne mehomifoho. Jije mehomi huhwo sohwa ngko huhwo'nnonji nekwoe mehomifoho. Hofiko nje yofe engo ho'nomalokwofo. Nje yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinosa jifefoho. Jije yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinosa njefoho.

<sup>11</sup> Ngko kikiyepono wosapmmo li'mo hofikimo uhwatimo'monnoho. Olo hwaho lopo hofiko'nohini wohumantifeho. Oso'no nje Mpohwo wopingo'nohino sohwo si olo a'amu lohwa hofiko ngkimo simeho ntapifitne'enji uhwasopo'mentohino loso yo'mayo yahino wonyo somo uyakolopitne so'no kiko jije yokumpohn'nyo engo so'nji ufo'mahoji umokosyohumaho. Kiko ngko'nji simeho afa inimotohwoyo hopaso hofiko simeho afa unife. <sup>12</sup> Ngko hofiko'nji nohumanji oso yokumpohn'nyo kiko ngkimo ntapmmentohino so'nji ngko hofikimo wopingo umokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo nihu'nahone mikinjanimofefoho. O'o, ntapmmentohino hopi'nonohino sohwa wopingo nningkopalokwofo. A'amu anga'nohino sohumne'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoso ne imo'none hopaso kako anga'nohino sohwo tikanomo wene sohwo piwahu'mentisofoho. <sup>13</sup> Olohonta olo a'amu lohwamo uhwotimahm'mo kikiyepono wosapmmonnoho. Ngko hofiko'nji olopo nohumanji yo'mayo hungkuno hofikoe simeho wopingo umo'none'enji kilalokwe so'no nje simeho wopingo nimo'n'wo'n'ngkiso hopaso engo womantifeho.

<sup>14</sup> Jije hungkunoso olo a'amu lohwamo nto umotefoho. A'amu hwe moya'mi olo hwaho loponjoso hofikoe mangohwa imo'n'mentohofofoho. Hwapingoso ngko hopa hofiko olo hwaho loponjo yo'mayo somo min'ngkayo'njo hwafoho. <sup>15</sup> Ngko hofiko'nji yanimofone makilohoyohono. O'o, ole kilalokweno. Hofiko olo hwaho lopo nohumentan'ngkuji oso hwe wonyo Seten kako a'amu lohwamo wonyo umokonohonji kiko hofikimo hofiyo mokosyohu-manenji kilalokweno. <sup>16</sup> Ngko olo hwaho loponjo yahinomo in'ngkunyo hwoni'maho. Oso pa'nyoso hofiko huanji olo hwaho loponjo yahinomo in'ngkunyahwa'maho. <sup>17</sup> Mpohwo jije hungkunoso hungkuno ne'njofoho. Oso hungkuno hiso olo a'amu lohwamo kiko itihwahon'ngkiji hofiko hofikoe huno ehohosasyihwoso'no hofiko yo'mayo



yahino wonyomo uli'ko'mafi'kuji jije yahino wopi'ngo'nohini  
 ikuji jije a'amu ne wopi'ngo umo'nanti'feho. <sup>18</sup> Hohonta  
 kiko ngkimo ni'hwajahon'ngkini ngko a'amu olo hwaho  
 loponjo lohwanjo ajwo'mo humamotefoho. Oso pa'nyoso  
 ngko olo a'amu lohwa hwe moya'mi hwahoponjo lo-  
 hwanjo ajwo'mo wohumafenji hofi'kimo uhwojalokweno.  
<sup>19</sup> Ngko kiko'nji nohumahm'mo olo syoho si'mo'mjolo  
 uyimonne'no yohono a'amu lohwa hofi'ko jije hungkuno  
 so'ne huno ufohotofohojo'no hofi'ko jije yahino wopi'ngo  
 mayo'ne ufo'ma'mne'no yohono. Oseso hofi'ko jije a'amu ne  
 wopi'ngo umo'nanti'feho.

<sup>20</sup> Ose ulonto ole uli'mento, Olo a'amu lohwa'mno-  
 hini mokosyohumaho eso makil'mnehono. O'o, hwe  
 moya'mi nom'neso hofi'ko olohwafe hungkunomo haloho  
 upa'n'ngkuji ngkimo si'meho hi'ntnnono ntap'fijo somo  
 kiko hofiyo mokosyohumaho kilalokweno. <sup>21</sup> Ngko ole'no  
 ni'mo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nono nekumo  
 si'meho ejapi'kuji hofi'ko nekwo hopa si'meho hunoso afa'njo  
 umo'nanti'feho. Mpohwo, kiko ngkimo ni'humahnno. Ngko  
 kikimo kuhumaleno. Oso hopaso hofi'ko nekumo ehumayo  
 so'no ni'mo'n'ngkohoho. Hofi'ko ose ehumafi'kujo'no a'amu  
 hwahoponjoso hofi'koe yahino wopi'ngo somo uhwon'ngkuji  
 ole wosyofi'syant'feho. Ou, Anitu kako Jisas Kilais so-  
 humo nakwoe hwaho lopo uhwatimentiso sohweho li'kuji  
 ngkine'no si'meho wontipant'feho. <sup>22</sup> Jije yokumpohn'nyo  
 kiko ntapmmentohinoso ngko hofi'kimo uyimaleno. Oseso  
 ole'no ni'mo'n'ngkohoho. Nekwo si'meho afa inontai hu-  
 malohwoyo hopaso hofi'ko si'meho afa'njo umo'nanti'feho.  
<sup>23</sup> Jije hungkuno lontneso nje si'mehomo mnawojo hopaso  
 nje hungkuno hofi'koe si'mehomo ose mnaweho. Oseso  
 hofi'ko si'meho afa in'ngkuji wopi'ngo humafitne so'no  
 ni'mo'n'ngkohoho. Oseso a'amu hwahoponjoso hofi'koe hu-  
 mayo somo uhwon'ngkuji ole wohnnanti'feho. Anitu kako  
 Jisasi'mo nakwoe hwaho lopone'no nehopi uhwatimentiso  
 hweho. Anitu Jisasi'mo si'meho uy'wo'n'ngkiso hopaso kako  
 olo a'amu lomo si'meho uyalofoho.

<sup>24</sup> Ose ulonto uli'mento, Mpohwo, ole'no  
 ni'mo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi kiko ntapmmentohino  
 hopi'nonohinoso hofi'ko ngko'njopo wohumant'feho. Olo  
 hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta kiko si'meho  
 nta'ponji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engo  
 ntapmmentohinofoho. Olo a'amu lohwa hofi'ko oso yofe  
 engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji ntapmmentohino  
 somo uhwon'fitne so'no ni'mo'n'ngkohoho. <sup>25</sup> Ou  
 Mpohwo, kiko yo'mayo yahino ito'nohino iwo'n'ngkino

sohwosimo olo hwaho loponjo a'amulo kikimo huno muyofoho. I oso'no ngko kikine'no huno niyohoho. Olo a'amu ngko'njo lopo humalofoso hofiko kiko ngkimo nihwatimentohino sohwo'nne'no huno unyofoho. <sup>26</sup> Jije yahino yo'mayo so'no hofikimo nto utihwamaleso ngko ne'no utihwahn'mnefoho. Oseso kiko simeho engo ntopantokuno hopaso hofiko simeho engo unantifeho. Ngko hofikimo humahm'me'no kikimta'angoso hofiko simeho ose unantifeho. Jisas kako Anitumo ose ulimentisofoho.

## 18

*Jutas kako Jisasimne'no mango sohwo tokoyo'ofu imentisofoho.*

*(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)*

<sup>1</sup> Jisas kako Anitumo ose ulahonngki kako kakoe inomokomoyo sohwo'ni nakwo oso hopo sopo uliko'mentani mijo we'e Kitlon wekentani nongkihnta'ni iyo uyo syoho sopo umentihwonefoho. <sup>2</sup> Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofu yone sohwo kako oso iyo uyo syoho sopone'no huno unyo hweho. Hwapngoso sikuno pi'ningo engo somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'nnonji oso hopo sopo ne'no umotohwonefoho.

<sup>3</sup> Hwe yofe engo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko a'amu hwapife tifo'njo sohwanji a'amu itokuso'njo sohwanji Jutas'nji uhwojahonngkofi Jutas kako oso iyo uyo syoho hopo sopone'no ipemotawomentisofoho. Hofiko kwefoho'nji sikiloho'nji yo'mayo ikujoho so'nji motapmmentohofofoho. <sup>4</sup> Jisas kako kakine'no yo'mayo u'mane so'no simo'mo huno nto unyo sohwo humentanjopo a'amu sohwo nuhwonitimanto ulimento, Sekwo tihune'no tipeelokwofo. <sup>5</sup> Ose ulahonngkahonngki hofiko ulimentohofi, Nakwo Jisas Nasalet mta'ango sohune'no tipeelokuhwono. Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. Jutas oso a'amu Jisasimne'no tokoyo'ofu yone sohwo oso a'amu huhwo sohwanji humohumantisofoho. <sup>6</sup> Jisas kako olo huhwo'nyoho ulimentiso so'no hofiko iyoho yontifi hohokuhano asohosile we'nenpi wentifi hwahopo piwahu'mentohofofoho. <sup>7</sup> Oseso Jisas kako apa'no ulimento, Sekwo tihune'no tipeelokwofo. Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Jisas Nasaletnnta'ango sohune'nefoho. <sup>8</sup> Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Nto selohofoho. Ngko olo huhwo'nyoho. Sekwo ngkimo wantimantifi pohofihwasi'manji nje inomokomoyo lohwo mo'nohini fohonihwatimno. Hofiko wahumpopife. Jisas ose

ulimentisofoho. <sup>9</sup> Simo'mjo Jisas kanngkwohumo ole nto ulimento, Oso a'amu ntapmmentohino sohwo ngko mokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo nihu'nahone mikinjanimofefoho. Oso hungkuno ulimento so'no huno ikwesyafisyonto wahumpopife ulimentisofoho. Oso hohosohonta oso hungkuno kakoe inomokomoyo sohwanne'no ulimentisoso ne imo'nimentisofoho.

<sup>10</sup> Saimoun Pita kako nohumanto hwakuhwajo iwosipema'nonto a'amu fihwoe haloho angahohnjo somo loku'mentisofoho. Lojwahanngki halohoso piwahu'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyo hweho. Kakoe yofeso Malikos. <sup>11</sup> Pita ose yahanngki Jisas ulimento, Jije hwakuhwajoso asoso'mo fotofahinyo. Kiko huno pipi kiyalofoho. Yo'mayo tango nje Mpohwo, Nje hwomu womano, limentisoso ngko woma'mo. Oso'no hwakuhwajoso fotofahinyo.

*Hofiko Jisasimo Anasiyepono ipemotamentohofofoho.*

<sup>12</sup> Oseso oso a'amu itokuso'njo sohwanji a'amu Jutafe hwapife tifo'njo sohwanji hofikoe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimo aho kentifi kakimo impe intokwomentohofofoho. <sup>13</sup> Simo'mo hofiko Anasiyeono motawomentohofofoho. Anas huhwo sohwo kako Kaiyofasiye kanengkwohweho. Kaiyofas sohwo kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo so'no yofe engo ma'mentisofoho. <sup>14</sup> Oso Kaiyofas huhwo sohwo kako a'amu Juta somo ole ulimento, Yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohinolo hwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono. Ose nto ulimentisofoho.

*Pita ulimento, Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho limentisofoho.*

*(Matiyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)*

<sup>15</sup> A'amu sohwa hofiko Jisasimo ipemotosontanngkoko somo Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonji nekwo Jisasimo inngkasimentihwoyofoho. Oso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako ngkine'no huno uyo so'no ngko Jisasinji oso hwe yofe engo'njo sohwoe tojo somo humentohofoho. <sup>16</sup> I oso'no Pita kako mempo hohnta'ni hoku'yo sopo fesyohumamentisofoho. Oseso ngko hwe yofe engo'njo huno ninyo sohwo'ni ngko a'mu hoku'yo mokosyohumayo simo Pitamo ipemotasyuyo'ne ulimentohefoho. Oso a'mu hisi Pitamo ipemotaswonto <sup>17</sup> Pitamo ulimento, U, kiko huhwosi olo hwe lohwoe inomokomoyo hwosilikeno. Ose

ulahon+ngki Pita ul+imento, Awonoho. Ngko'maho. Ose ul+imentisofoho.

<sup>18</sup> Oso ango sopenjo syoho ulohofiyo so'nji a'amu hwapife tifo'njo sohwanji kwongkwongo usahon+ngki toho intofontifi a'apaho toho imokin+mentohofofoho. Pita huhwo'nji hofiko'nji nolohofontifi a'apaho toho imokin+mentohofofoho.

*Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo Jisasimo hungkuno ulohon+imentisofoho.*

*(Matiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)*

<sup>19</sup> Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo sohwantnne'no yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo lutihwawo'n+ngkiso so'ntnne'no Jisasiyo ulohon+imentisofoho. <sup>20</sup> Oseso Jisas ul+imento, Ngko hwe moya'mi hopi'nonohino somo utihwa'nyoponohini lutihwawo'n+ngkohe hwo'nyoho. Engolopohamo ngko Anituye tajo ango engo'njo sopenjo tajo ango we'eso a'amu Juta uhu'mokuwo'n+ngkohoho sopo nje yo'mayo hungkunoso lutihwamentohefoho. Ngko hungkuno hiyaso'mo majofoho. <sup>21</sup> Oso'no kiko ngkimo peho'no ntohonantokuno. Kiko oso a'amu nje hungkuno upa'n+wo'n+ngkohoho somo ulohonyo. Oso hungkuno ngko liwo'n+ngkoheso hofiko huno moi'wo'nnyofoho.

<sup>22</sup> Ose ulahon+ngki hwe hwapife tifo'njo fihwo kako Jisasi'njopo lohofonto Jisasiye manjijohopo hwan+ngo fonjonto ul+imento, Kiko olo hwe yofe engo'njo lohomo hungkuno oso pa'nyoso nulohotoho. Ito'nohino uso. <sup>23</sup> Ose ulahon+ngki Jisas ul+imento, Ngko hungkuno wonyo ulohe so'no lan+fonjohino. I ngko hungkuno wonyo ulohe'manji kiko olo a'amu lohwo'no uso. I ngko hungkuno nehopi ulohe'manji peho'ne nifonjohino. Ose ul+imentisofoho. <sup>24</sup> Oseso oso impe Jisasiyo into'mentohofoso Jisas into'nowentan+ngki Anas kako oso hungkuno Jisasiyo ulohon+imentiso sohwo kako Kaiyofas hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoepono lihwat+mentisofoho.

*Pita apa'no Jisasi'ne'no ngko huno maniyohoyohoho ul+imentisofoho.*

*(Matiyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)*

<sup>25</sup> Saimoun Pita a'amu'nji lohofonto a'apaho toho imokin+ntan+ngki a'amu huhwo sohwo ul+imentohofi, Kiko huhwosi kakoe inomokomoyo hwsilikeno. Ose ulahon+ngkofi Pita hwasyo hungkuno ul+imento, Awonoho. Ngko kakoe inomokomoyo hwon+maho.

<sup>26</sup> Ose ulahon+ngki oso hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyo nom'ne sohwo kako oso a'amu Pita kako haloho

lojwao'mentiso sohwoe a'amu sohwo kako Pitamo ulimeto, Ou, nehopi. Kiko Jisasi'nji oso iyo uyo syoho sopo nohumentan'ngkini ngko kohon'ngkohe hwasoho. <sup>27</sup> Ose ulahon'ngki Pita apa'no ulimeto, Awonoho. Ngko osoho hwon'i'maho. Ose ulahon'ngki yihufo tosika yokaso oso hohosohonta ho'nimentionsofoho.

*Hofiko Jisasi'mo Pailot iyepono ipemotasi'mentohofofoho. (Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)*

<sup>28</sup> A'amu sohwa hofiko Kaiyofas nta'ni Jisasi'mo utimantifi oso hwe engo a'amu Loum mta'ango sofe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe anggo engo sopone'no im'nggo ne hos'wo hos'we iyo so'nji Jisasi'mo ipemotamentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo <sup>\*</sup> iyoho humayo somne'no nto'no esyohumayo'ne hofikoe he a'apaho yo'mayoso mijo nto yatiku'mentohofofoho. Oso'no hofiko huno ole syafihu'mentohofi, A'amu Loum nakwoe yahinomo min'ngkayo'njo sohwafe angomo nakwo syukwato lohofihwosi kiho'njo imo'n'ngkuhwasi nakwo el'jwanyo engo sopo wopayo monanehwono. Ose syafisyontifi mempo hohnta'ni humamentohofofoho. <sup>29</sup> Oseso oso hopo sopo nohumentan'ngkofi Pailot mempono noswaponto ulimeto, Sekwo olo hwe lohomo olo hungkuno nto'no m'hwajiyo anggo lopone'no peho'no ipemotapohofihwolo. Peho wonyo imaso'neto. <sup>30</sup> Ose ulahon'ngki hofiko ulimentionsofofo, Olo hwe lohwo kako yahino wonyo miyo'njo yontentesi nakwo olo anggo lopo kikiyepono mipemotap'hwonesohilo. <sup>31</sup> Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimeto, Sekwo a'amu Juta soku sekwoe hon'ngkano hungkuno somne'no huno syafisy'kuji kakoe hungkunoso nto'no m'hwatimno. Ose ulahon'ngki a'amu sohwa ulimentionsofofo, Sekwo a'amu Loum sohwaso nakwo a'amumo fonjasiyo'no hon'ngkano somo pijwonaof'wo'n'ngkohofofoho. † Ose ulimentionsofofo. <sup>32</sup> Hohonta Jisas kako kakoe a'amu somne'no kako poyo imo'none so'no lut'hwamentiso sohonta kako a'amu Loum sohwa a'amumo iyo hwojiyaf'ku'nnyo sopo fonjinto'ofahumotofo hopaso wape'n'montonoho nal'mentisofofo. Oso hohosohonta oso hungkunoso ne umo'n'monte'no yohoho.

<sup>\*</sup> **18:28:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. † **18:31:** A'amu Loumjo sohwa Jutafe hwaho mokosyohumayo hwafoho. Oso'no hofiko hungkuno m'hwajiyo'neso yono limentihofofoho. Oso'no hofiko hon'ngkano yokumpohn'nyo ho'nahumentohofofoho. A'amu anga'no mape'nyoso wopingofoho.

33 Oseso Pailot kako ango engo somo apa'no swonto Jisasimne'no joho litimanto ulimonto, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hofikoe hwaho mokosyohumayo'ne hwosilaho. 34 Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Oso hungkuno ntohinoso jije huno mta'ni lantohino. I a'amu Jutaso hofiko kilimalofoyoho kantohino. 35 Ose ulahon'ngki Pailot ulimonto, Ngko a'amu Juta hwo'ntaho. Jije temtifofo Juta sohwanji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko ngkiyepono kumotapohoho. Kiko peho imahnno'neto. 36 Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Ngko a'amumo mokosyohumayoso olo hwaho lopo'maho. O'o, ngko olo hwaho lophonjo a'amumo mokosyohumayo'ne hwo'ntontosi nje inomokomoyo sohwa hofiko a'amu Juta sohwanji fongki'nifijoso a'amu Juta sohwa monimafikutnesohilo. I oso'no ngko a'amumo mokosyohumayo kiko pa'nyo hwonim'aho. 37 Ose ulahon'ngki Pailot ulimonto, Ose'manji kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwosoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwosoho ntohinoso hungkuno nto'nohinoho. Ngko olo hwaho lopo imo'nimentoheso syoho anga'nohinoho hungkuno nehopi'nohinoho lijwafo'neso imo'nimentohese hwo'nyoho. A'amu hofiko hungkuno nehopi'nohinoho umo'nivo'n'ngkisoso nje hungkunomo haloho pewo'n'ngkohofohoho. 38 Ose ulahon'ngki Pailot ulimonto, A'amu hungkuno ne so'no huno unyoso tihwolo. Ose ulimentisofoho.

*Pailot kako Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofasiyo'ne limentisofoho.*

*(Matiyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)*

Pailot ose ulonto kako mempono a'amu Jutafepono apa'no noswonto ulimonto, Ngko olo hwe lohwo kakoe yahino wonyoso motipihwon'ngkiyohono. 39 I oso'no sekwoe yahinoso ole wo'nnyofoho. Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo † iyoho humayo somo sekwoe a'amu anga'no impo'ango mta'ni isihutofomayo'ne jomo nivo'n'ngkohofihwasoho. Oseso ngko sekwo a'amu Juta sokuye olo hwe engo lohomo usihutofonehwajono lasemo'n'ngkohoho. 40 Ose ulahon'ngki hofiko mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe lohomo nusihutofohotoho. O'o, kiko Mpolapas sohomo usihutofo. Mohm'no ose ulimentohofohoho. Mpo-

† 18:39: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

lapas huhwo sohwo kako a'amumo fonjasyonto a'amufe yo'mayoso hufo ma'mojo hweho. Hwe wonyo hweho.

## 19

<sup>1</sup> Oseso Pailot kako Jisasimo utimanto kakoe a'amu itokuso'njo sohwo impe'nji fongkupmno, ulimentisofoho. <sup>2</sup> Hofiko Jisasimo nofonjontifi impe yongo'njoso nokikisontifi hnnimentohofi olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo mnokino'manji'mofo pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Ose yontifi hofiko manji'mofo sawemo miyo'nohinoso a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwa iwo'nngkohof hopaso Jisasimo uloho'mentohofofoho. <sup>3</sup> Ose ulohofontifi kakimo u'mantifi sitofo ulontifi ulimentohofi, Ou, Hwe Engo sohwo, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'nngkino sohwo silaho. Ose ulontifi kakoe manjijohopo fongku'mentohofofoho.

<sup>4</sup> Osohonta Pailot apa'no mempono noswaponto a'amu Juta somo ulimento, Ihwoni. Ngko mempone'no ipemotowapmme sohwo sekwo huno waseyono. Kako wonyo honngkano ane hweho. <sup>5</sup> Ose ulahonngki Jisas kako mempono swapmentisofoho. Oso mnokino manji'mofo yongo'njo mtimokumentohofoso Jisasiye mnokinopo monjimofahumentohofofoho. Oso manji'mofo miyo'nohinoso hi'njo hweho. Jisas osopo nohumentanngki Pailot a'amu somo ulimento, Ihwoni, olo hwe lohomo uhwonimno. <sup>6</sup> Ose ulahonngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hwapife tifo'njo sohwanji hofiko Jisasimo uhwonontifi joho mohm'no ulimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahonngkofi Pailot ulimento, Olo hwe lohwoe honngkano wonyoso ngko motipihwonyo'njo yohono. Sekwo soku utimafikuji iyomo fonjinto'ofahumno. <sup>7</sup> Ose ulahonngki a'amuso ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitumne'no sitofo nalimentisofoho. Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho nalimentisofoho. Oso'no nakwoe honngkano hungkuno olo yahino loso'no wape'nono nalwo'nngkohoho.

<sup>8</sup> Pailot oso hungkuno homo somo upa'nonto iyoho engo mikunimposo ulimentisofoho. <sup>9</sup> Pailot oso ango engo somo apa'no noswonto Jisasimo ulimento, Kiko nti'mta'ni pmentohino hwasilo. Ose ulahonngki Jisas oso hungkuno ulimentiso somo asomo mujo'njo yahonngki <sup>10</sup> Pailot ulimento, Pipilo. Kiko ngkimo hungkuno manjoso mampi'nyo peho'no humahno. Ngko kikimo kishutofo'ne

yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I ngko kikimo iyomo fonjinto'ofakisiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. Oso'no kiko huno makiyoho liyohoho. <sup>11</sup> Ose ulahon'ngki Jisas ulim'ento, Oso yokumpohn'nyo engo mokosyohumahnoso Anitu ahwomomo humaso sohwo kako kikimo mokijape'njo yontentesi kiko ngkimo wonyo mantohofohotnesohilo. Oso a'amu ngkimo jije ahomo ho'nanihumalofo sohwa hofikoe wonyoso jije wonyo somo yakolo'nnyofoho. Hofikoe wonyoso m'kun'imposofoho.

<sup>12</sup> Pailot kako Jisasiye hungkunomo upa'nonto Jisasi'mo usihuto'mo lonto huno pi'n'ingo engo syafihu'mentisofoho. A'amu Juta sohwa oso hiso'no upa'nontifi hofiko Pailotimo mango engo ulim'entohofi, Kiko olo hwe lohomo isihutofihwaji so'manji kiko Sisa hwe yofe engo hwofilo'nnyo sohwoe a'amu hwas'maho. A'amu fihwo ngko a'amumo mokosyohumayo hwo'nyoho liwo'n'ngkiso sohwo kako Sisafe mango hweho. <sup>13</sup> Pailot kako oso hungkuno homo somo upa'nonto kako Jisasi'mo mempono ipemoswapmmentisofoho. Noswaponto Pailot kako hungkuno nto'no m'hwajiyo'ne epohumayo sopo ampo humamentisofoho. Oso hopo sopo yofe ole limotofofoho, Sokumnangoponoho. A'amu Hipiluso oso hiso'no hofikoe hungkunoso ole limotofofoho, Ngkapatofoho limotofofoho. <sup>14</sup> Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo \* iyoho mo'n'ngkanta humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo'ne sikunomnoho. Oso homo somo mofehi'nyo ajwo kuntoliyopo posahon'ngki Pailot a'amu Juta somo ulim'ento, Olo hwe lohwo sekumo semokosyohumayo'ne hwe engo hweho. Sekwo uhwon'mno. <sup>15</sup> Ose ulahon'ngki hofiko joho mohm'no ulim'entohofi, Wayo yafikuji fonjahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahon'ngkofi Pailot ulim'ento, Ngko sekwoe hwe engo sohomo iyomo wofonjinto'ofahumonntaho. Ose imne'no lasemo'n'ngkohoho. Ose ulahon'ngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa ulim'entohofi, Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo hwo'maho. Nakwoe hwe engo anga'nohino sohwo Sisafoho. <sup>16</sup> Ose ulahon'ngkofi Pailot kako Jisasi'mo iyomo fonjinto'ofasiyo'ne a'amu huhwo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

*Hofiko Jisasi'mo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.*

*(Mat'iyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)*

\* **19:14:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.



17 Oseso Jisasi+mo utimantifi iyo hwojiyafiku'nnyoso nomantifi kakwo'yohumo utofimentohofofoho. Jisas kako itokwawento ango Jerusalem uliko'mantifi A'momnokinoponoho liwo'n'ngkohoho spono kotasimentohofofoho. Hipilu hungkunososo oso hopo sopone'no ole liwo'n'ngkohoho Ngkoulkotanoho liwo'n'ngkohofofoho. 18 Oso hopo sopo hofiko Jisasi+mo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso Jisasi'njo sopo hwe hufa'u sohwa'u yohosi yohosinta'ni fonjinto'ofasyontifi Jisas ajwo'mo fonjinto'ofahumentohofofoho.

19 Pailot kako iyoswo nomanto Jisasi+ye mijo kwa'ofiyo tokwajo nohonje sopo mt+'mokokohofajahumentisofoho. Oso hungkuno hiso olenoho. JISAS NASALET NTA'ANGO SOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mt+'mokumentisofoho. 20 Jisasi+mo fonjinto'ofahumentohofoho hopo sopo ango Jerusalem mofoneponoho. Oseso a'amu Juta pi'n'ngososo nosapontifi oso iyoswo mt+'mokokohofajahumentiso homo somo atofolimentohofofoho. Oso hungkuno hiso Pailot kako hungkuno hufa'u s'hune'njo mt+'mokumentisofoho. A'amu Jutafe hungkuno'nji a'amu Ngk'likife hungkuno'nji a'amu Loumife hungkuno'nji mt+'mokokohofajahumentisofoho.

21 Oseso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hofiko oso iyoswomo uhwonontifi Pailotimo ulimentohofi, A'amu Jutafe Hwe Engo hweho mt+'mokinnyoso hwasyofoho. Ole mt+'mojo. Olo hwe lohwo ngko a'amu Jutafe hwe engo hwo'nyoho limojo hweho. Ose mt+'mojo. 22 Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimento, Hungkuno mt+'mokohe loso olo hungkuno lo'nohini waweno. Ose ulimentisofoho.

23 A'amu itokuso'njo osofosofahu'nohino sohwa hofiko Jisasi+mo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nto fonjinto'ofasyontifi hofiko kakoe manji'mofo yo'mayo so'nji nomantifi yano ilofoso osofosofahu'no ilomentohofofoho. A'amu anga'no anga'nohino sohwannefoho. I kakoe nem'no manji'mofoso ufohotofoso ane'njo uhwonontifi 24 ole hnnimentohofi, Oloso nosis'impehwaloho. O'o nakwo syohi'nyo ihwasi a'amu neyakolofoso sohwo kako olo hiloso hi'nji woma'monte hweho. Ose imentohofoso Anituye hungkuno a'amu mt+'mokumentohofoso ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

A'amu nje hwapife yo'mayoso yano ilofontifi hu'mema'mentohofofoho.

Nje manji'mofo so'no hofiko syohi'nyo yontifi uyakolo'mentiso sohwo ma'mentisofoho.

Oso a'amu itokuso'njo sohwa oso hiso imentohofofoho.

<sup>25</sup> Oso Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo'njo mofone sopo Jisasiye kona'wohi'nji konosi'ma'nji Kíloupasiye ape Maliya'nji nom'ne Maliya ango Makítola nta'angosi'nji humamentohofofoho. Oso moya'mi hofosofa Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo'njo tífo ne sopo loho'mentohofofoho. <sup>26</sup> Ngko Joun Jisasiye a'amu sohwo'nnonji Jisasiye kona'wohi'nji afapo lohofontan'ngkuhwoi Jisas ehononto elímento, Na'uyo oso hwe sohwo jíje hwomu hweho. <sup>27</sup> Ose ulonto ntímento, Olosi jíje na'uyoho. Ose ntahon'ngki oso síkuno somo ngko Jisasiye kona'wohihn'ni nje angomo mokosyohumamotefoho.

*Jisas kako poyo imo'nímentisofoho.*

*(Matíyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)*

<sup>28-29</sup> Ose imo'nímentiso sohonta Jisas kako huno ole umento, Nje yo'mayo syohoso moi'wonoho. Ose syafísyonto ole ulímento, Ngko mijo'no nímo'níngkohoho. Ose ulímentisofoho. Ahwonte anga'no ipisayo mijo yokumpoyn'nyo mangkinyo'njo oso hopo sopo nowentan'ngki hofíko hwapífe pa'nyo we'eso mijo homo somo yomantífi tokemo popojontífi noho'nomantífi Jisasiye mangomo uyímentohofofoho. Ose imentohofoho sohonta oso hungkuno Ntefit Jisasi'mne'no hohonta mtí'mokumentisoso ne imo'nímentisofoho. Mtí'mokinyoso olenoho. Ngko mijo'no nímo'níngkohoho. <sup>30</sup> Ose ulahon'ngki Jisas mijo hiso nononto límento, Nje syoho imoteso moi'wonoho. Ose ulonto kakoe mnokino iwa'wo'mentisofoho. Osohonta kakoe huyo'mango Anítuye pone'no uhwatímentisofoho.

*A'amu itokuso'njo fihwo kako Jisasi'mo hosímno hupepo honje hmmentisofoho.*

<sup>31</sup> Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofíko Síkuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo nto'no esyohumayo'ne síkunomnoho. Oseso a'amu Juta sohwa ole syafíhu'mentohofi, Nakwoe Síkuno Engo iyoho humayo somo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo a'amufe pijafó ne'no weso nakwolaho lontífi hofíko Pailotímo a'amu huhwo sohwa poyo komo'no pe'nyo'ne hungkuno ole ulímentohofi, Kíko jíje a'amu itokuso'njo sohwa ulahon'ngkoho hofíko a'amu iyoponjo sohwafe sífe kutíkuju lohofíkuju hwahopo womeho'nahufe. <sup>32</sup> Ose ulahon'ngkofi Pailot hungkuno ose ulahon'ngki a'amu itokuso'njo sohwa hofíko oso hwe hufa'u Jisasi'njo sopo yohosi yohohnta'ni fonjinto'ofahumentohofoho sohwa'uye sífemo kutíkuju lohómentohofofoho. <sup>33</sup> Nokujontífi Jisasi'mo u'mantífi kako poyo nto imo'nímentiso uhwonímentohofofoho. Ose

uhwonontifi Jisasiye sifemo makujiyo'njo imentohofofoho.  
<sup>34</sup> I oso'no a'amu itokuso'njo fihwo kako Jisasi'mo hosimno hupepo honje hmmentisoso hon'yo'nji mijo'nji usihuma'mentisofoho. <sup>35</sup> Ngko Joun sohwo'ni yo'mayo imo'n'imentiso somo uhwon'imentohefoho. Hwasyo hungkuno moselalokuyohono. Yo'mayo uhwon'imentoheho yo'mayo upa'n'imentoheho olo iyoswo lomo ifalifaliyo mt'i'mokalokweno. Sekwo hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyifitnne'enji mt'i'mokalokweno. <sup>36</sup> Yo'mayo uhwon'imentoheho imo'n'ngkahon'ngki Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno anga'no mt'i'mokumentohofoso olenoho.

Hofiko kakoe yokinoso makujiyofoho.

<sup>37</sup> Nom'ne hungkuno mt'i'mokumentohofoso olenoho.

Oso hwe sohomo hofiko hosimno hmmentohofoho sohomo uhwonantifeho.

Hungkuno mt'i'mokumentohofoho hiso oso sikuno homo somo ne imo'n'imentisofoho.

*Hofiko Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.  
 (Mat'yu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)*

<sup>38</sup> Oso hiso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jousep anga Alimateyanta'anga sohwo kako Pailoti'mo u'ma'mentisofoho. Jousep huhwo sohwo kako Jisasi'mne'no simeho ko uyonto kako a'amu Jutafe hwe engo somne'no iyoho un'ngkahon'ngki kako simeho hi'ntnnono unyo hungkuno so'no mol'jwafe'njo imentiso hweho. Jousep huhwo sohwo kako Pailoti'mo u'manto ul'imento, Ngko Jisasiye pijafoso woma'monne'no yohono. Ose ulahon'ngki Pailoti eno ulahon'ngki Jousep Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni ma'mentisofoho. <sup>39</sup> Jousep kako'nohin'i'maho.

O'o, Nikoutemos kako hohonta Jisasi'mo sikwo'miyomo u'ma'mentiso sohwo'nji siko Jisasiye pijafoma'mentisoyefoho. Nikoutemos huhwo sohwo kako iyo mijo akino wop'ngo'njo so'nji iyoswo akino wop'ngo'njo so'nji pijafoma'mentisoyefoho. Kakoe tangoso *teti-foua* (34) *kiloufoho*.

<sup>40</sup> A'amu Jutaso hofiko a'amu poyo pe'nyofe pijafoso ijopijisasiyo'ne esyohumamotofo hopaso siko Jisasiye pijafoma'mentisoyefoho. <sup>41</sup> Jisasi'mo iyopo fonjinto'ofahumentohofoho mofone sopo iyo uyo syoho wo'nnyoponoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko sokimo songo a'amufe pijafoma'mentisoyefoho. Hofiko oso sokimo homo somo nom'ne a'mopijafoso mohon'nasiyoponoho. <sup>42</sup> Oso sikuno yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sikuno moi'wo

imo'nyo'ne mofone sopone'no hofiko Jisasiye pijafoso ikanopo momotawe'njo yontifi oso sokimo mofone soponjo somo ho'nahumentisiyefoho.

## 20

*Jisas kako pi'nimo nta'ni songo lika'mentisofoho.  
(Matiyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)*

<sup>1</sup> Sante imingo ne'nji sikwo'mjoho so'mo Maliya ango Makitolanta'angosi kako nolikafonto Jisasi'mo ho'nahumentohoho sopone'no uhwonimentisoso pi'nimomjo sojoso hwosampo'nnyo uhwonimentisofoho. <sup>2</sup> Ose uhwononto kako hano kunto kunto'no nowento Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonjimo tpehon+ma'nonto elimento, Nakwoe Hwe Engo sohomo sokimo mta'ni wae yao'malofofoho. Hofiko ntimo koho'nahumalofo. Ngko huno maniyohoyohoho.

<sup>3</sup> Ose elahoningki Pita'nji nekwo sokimo somne'no hano kunto kunto'no nowentai <sup>4</sup> ngko Pitamo uyakolofonji ngko simo'mo sokimo somo i'mofapmmentohefoho. <sup>5</sup> Ngko i'mofaponji iku'nihwoningkoheho hwapife yo'mayoso ko uhwononji ngko masyuyo'njo imentohefoho. <sup>6</sup> Saimoun Pita kako tifi n+mjimentiso sohwo kako sokimo ne mo'mo humentisofoho. Noswonto uhwonimentisoso hwapife'nohini nowentaningki uhwonimentisofoho. <sup>7</sup> Oso hwapife nom'neso Jisasiye mnokinomo popoku'mentisiyoso nom'nepo ku'mokahinyo nowentaningki uhwonimentisofoho. <sup>8</sup> Ngko simo'mo sokimomo i'mofapmmentohe huhwo'ni noswonji yo'mayo somo uhwononji Jisas kako likafone so'no ngko simoho hi'ntnnono uyimentohefoho. <sup>9</sup> Hohonta sohonta nakwo Anituye hungkuno mtimokumentohoho so'no yofe muhwofe'njo imentihwonefoho. Hungkuno mtimokumentohofoso Jisas kako poyo imo'ningkuhwosi apa'no songo likafone'no mtimokumentohofofoho. <sup>10</sup> Oso hohosohonta yo'mayoso nuhwonontai oso hungkuno homo somo simoho hi'ntnnono uyontai nekwoe a'amu'njopo asomo umentihwayofoho.

*Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasi'mo uhwonimentisofoho.*

*(Matiyu 28:9-10; Mak 16:9-11)*

<sup>11</sup> Osohonta Maliya kako sokimo'njo mofone sopo lohofonto humotaho limentisofoho. Humotaho lonto iku'nihwonimentisoso sokimo ajwomo'mo <sup>12</sup> a'amu ahwomo mta'ango nehm'no manji'mofo sawemo halojo'njo sohwa'u uhwonimentisofoho. Siko Jisasiye pijafa

ho'nahumentohoho sopo nohumanji anga'no kako mnokino hohnta'ni humentaningki nom'nihwo sife hohnta'ni humentaningki uhwonimentisofoho. <sup>13</sup> Siko Maliyamo ulimentisiyo, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Ose ulahoningki Maliya ulimento, Hofiko nje Hwe Engo sohwoe pijafoso wae yan'mo'malofono ntimo koho'nahumalofonji lotipeelokweno.

<sup>14</sup> Ose ulonto Maliya ikinjaofonto uhwonimentisoso Jisasimo ko uhwononto kako Jisasohumo yofe mihwofe'njo imentisofoho. <sup>15</sup> Jisas Maliyamo ulimento, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Hafihafe tihune'no tipeelokuno. Ose ulahoningki Maliya ole syafihu'mento, Olo hwe lohwo kako iyo uyo syoho losomo mokosyohumawo'nngkiso hweho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe engofo, kiko kakoe pijafoso nomanji kengopo ho'nahumahnno'manji ngkimo njo. Ngko nomahm'mo womotawomo. <sup>16</sup> Ose ulahoningki Jisas kakoe yofe ulimento, Maliya. Ose ulahoningki Maliya ikinji lohofonto Jisasimo yofe uhwo'mentisofoho. Uhwofonto Jutafe hungkuno ulimento, *Lapounai*. Nakwoe hungkunoso ole: Lontihwayo hwosoho. <sup>17</sup> Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko ngkimo aho nonipmmakohotoho. O'o, ngko nje Mpohwoepono masileno. Kiko nuhuji nje a'amu sohwo ole uso, Ngko nje Mpohwoepono wasimne hwo'nyoho. Nje Mpohwo sohwo sekwo huhwa hnonjiye Mpohweho. Nje Anitu sohwo sekwo huhwa hnonjiye Anituyoho. Ose uso. <sup>18</sup> Ose ulahoningki Maliya ango Makitolanta'angosi nowento Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'imo tipenahononto nalimento, Ngko nakwoe Hwe Engo sohomo nto uhwonngkohono. Ose ulonto kako yo'mayo hungkuno Jisas ulimentiso so'nji nalimentisofoho.

*Inomokomoyo sohwa Jisasimo uhwonimentohofofoho.  
(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)*

<sup>19</sup> Oso sikuno Sante somo mofehi'nyo nto ikwo'mokumentiso so'nji Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo a'amu Juta somne'no iyoho neningkahoningki nakwo oso ango humamentihwone homo somo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani humohumantihwonefoho. Nohumentaningkuhwoni Jisas kako nakwo'njo ajwo lopo nta'ni imo'nomanto nalimento, Nngkwahwosafo, sekwo iyoho seningkuhwoloho. Simoho wopingo'nji fosyohumamno. <sup>20</sup> Ose nalonto kako kakoe ahomjo ime so'nji hupeponjo ime so'nji netihwamentisofoho. Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas sohomo uhwonontani simonyo engo imentihwonefoho.

21 Jisas nom'ne hungkuno nalimento, Sekwo simeho wopingo'nji fesyohumamno. Nje Mpohwo ngkimo nihatimentiso hopaso ngko sekumo wosehwatimonnoho. 22 Ose nalonto kako kakoe mamtnno nafohusonto nalimento, Sekwo Anituye Towahuno Wopingo'nohinoso sekwoe simeho mo'mo wehuhnnosemafono. 23 Sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae yamopijoso oso wonyo hiso moi'wo umo'n+montonoho. Simeho mo'mo momn>wenehoho. I sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae mumopijo'manji oso wonyo hiso simeho mo'mo ne'no wamn>wo'montonoho.

*Toumas kako Jisasimo uhwonimentisofoho.*

24 Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'ni mo ne'ma'mentiso sohonta Toumas sohwo kako mohumun-yoponoho. Oso hwe huhwo sohune nom'ne yofeso olenoho. Ntitimos>yoho. Hufa'u mehomi hweho. 25 Oseso inomokomoyo nom'ne sohwna'ni Toumasimo ulimentihwoni, Nakwo nakwoe Hwe Engo songo lika'maso sohomo nto uhwon>malohwone hwona'nyoho. Kako songo humaho. Ose ulahon>ngkuhwoni Toumas nalimento, Ngko Jisasiye ahomjo ime so'nji kakoe hupeponjo ime so'nji uhwon>mo ngko ime homo somo nupm>moku'mo ngko kakimo simeho hi'ntnnono uy>monnoho. Ngko kakimo muhwonyo'manji sekwo hwasyo ntohofo wasel>monnoho. Ose nal>mentisofoho.

26 Tifi sohonta sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s>hune memjaofahon>ngki Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni nakwo angomo nohumentan>ngkuhwoni Toumas huhwo nakwo'nji humamentisofoho. Nakwo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani nohumentan>ngkuhwoni Jisas nakwo'njo ajwo lo'mta'ni imo'noma lohofonto nakumo nalimento, Sekwo simeho wopingo'nohino hwasi fohumamno. 27 Ose nalonto kako Toumasimo ulimento, Toumas, kiko olopo fipe. Nje ahomjo ime somo nohon>ngkohoji n>pm'mojo. Nje hupeponjo imesomo jije aho motapohoji n>pm'mojo. Ngkonoho. Kiko simeho hi'ntnnono ntapmmotnnoso noho>naofohotoho. O'o, simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nohini ntape. 28 Ose ulahon>ngki Toumas ulimento, Ou, ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko nje Hwe Engo hwosoho. Kiko nje Anitu kiyoho. 29 Ose ulahon>ngki Jisas ulimento, Kiko ngkimo nohon>ngkino so'no simeho hi'ntnnono ntopahino. A'amu hofiko ngkimo manohonyo'njo ko yontifi simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hofiko simonyo engo uyant>feho. Ose ul>mentisofoho.

*Olo hungkuno Joun mtì'mokumentiso loso hwapìngoso peho'neto. Hungkuno hwapìngoso olenoho.*

<sup>30</sup> Jisas kako nakwo inomokomoyo sohwna'nnonji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso pi'nìngo engo imentiso so'no hungkuno we'e'maho. Ngko hungkuno fehohnjoso olo iyoswo lomo mamtì'mokiyo'njo imentohefoho. <sup>31</sup> I oso'no ngko olo iyoswo mtì'mokohe loso'no sekwo Jisas Kìlaisìmo sìmeho hi'ntnnono uyìmno. Kako Anìtuye Hwomu Ne hweho. Sekwo sìmeho hi'ntnnono uyìfijo'manji songo ne'no humayo'neso wotìpemanìfeho.

## 21

*Inomokomoyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa Jisasìmo uhwonìmentohofofoho.*

<sup>1</sup> Hwangku sohonta Jisas kako apa'no kakoe inomokomoyo sohwna'nìmo mijo ayo Taipelijas sopo nohumentanìngkuhwoni ne'ma'mentisofoho. Kako ne'ma'mentisoso olenoho. <sup>2</sup> Nakwo a'amu aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no sohwna'ni oso hopo sopo humamentìhwoneso olenoho. Saimoun Pita'nji Toumas a'amu hufa'u mehomi sohwo'nji Notaniyel hwaho Ngkalili anga Kananta'ango sohwo'nji nekwo Sepetiye hwomu sohwoya'inonji inomokomoyo nom'ne sohwa'u'nji nakwo hwona'ni osopo humamentìhwonefoho.

<sup>3</sup> Nohumentanìngkuhwoni Pita kako nalìmento, Ngko inanìku ufomeemonne hwo'nyoho. Ose nelahonìngki nakwo ulìmentìhwoni, Nakwo huhwna'nnonji wohwano. Ose ulontani nowentani yofayokinomo nokotosontani oso sìkwo'miyo sohumo inanìku ufomeeno lontani wonyopi imentìhwoneso inanìku mìfammentìhwonefoho.

<sup>4</sup> Mofehi'nyo wosì'mofapmmonto yahonjo so'nji Jisas kako mitìmomìngo sopo lohofontanìngki inomokomoyo sohwna'ni kakimo yofe muhwo'mmentìhwonefoho.

<sup>5</sup> Oseso Jisas nalìmento, Oso a'amu sohwasì, sekwo inanìku hi'njo hwasìlaho. Ose nelahonìngki nakwo ulìmentìhwoni, Ane hwona'nyoho.

<sup>6</sup> Ose ulahonìngkuhwoni kako nalìmento, Sekwo inanìku ifamiyo ho'yo yofayokino anga sohohnta'ni ho'naopijoso inanìku ufomeentìfeho. Ose nelahonìngki nakwo inanìku ho'yo ho'nao'mentìhwoneso inanìku we'e pi'nìngo ifammentìhwone'maho.

Inanìku pi'nìngo engo inanìku ifamiyo ho'yo somo pohumpotahumentiso so'no nakwo yokino wemano lontani ko imentìhwoneso wonyopi imentìhwonefoho.

<sup>7</sup> Ngko Joun'ni ose uhwononji Pitamo ulimentoho, Nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulahon'ngko Pita kakoe syoho somne'no kakoe manji'mofo yojasyonto humohumantiso sohwo nje hungkunomo upa'nonto kako kakoe manji'mofo komo'no miyonto Jisas'mo komo'no u'ma'mo lonto mijomo hwofitohm'mo'mentisofoho. <sup>8</sup> Nakwo inomokomoyo nom'ne sohwna'ni yofayokino somo ne'no nohumentani inan'ku ifamiyo ho'yoso husimpemotowentani ifohohosahumentihwonefoho. Nakwo ikanopo nta'ni husimpemotamentihwone'maho. O'o, mofone sopo nta'ni (*nainti*, 90, *mita*) husimpemotapmmentihwonefoho. <sup>9</sup> Nakwo ifohohosoyontani uhwonimentihwoneso tikwolojo'nohini imnontan'ngki uhwonontani oso hopo sopo wopayo'nji inan'ku'nji wentan'ngki uhwonimentihwonefoho. <sup>10</sup> Ose uhwon'ngkahon'ngkuhwoni Jisas nalimento, Sekwo inan'ku olohonta ifomahofoso fehohnjoso n'omotapmno. <sup>11</sup> Ose nelahon'ngki Saimoun Pita kako yofayokinopo nokotasonto inan'ku ifamiyo ho'yoso mom'ngo sopone'no husimpemotapmmentisofoho. Inan'ku engo'nohinoso *wan hantilet fifiti-tili* (153) ko mnawo'nnyo so'no inan'ku ifamiyo ho'yoso mamt'hupo'mmentisofoho.

<sup>12</sup> Jisas kako nalimento, Sekwo nop'ikuji wosopayo hmn'imno. Ose nelahon'ngki a'amu anga'no anga'no Jisas'mo t'hwosilo mul'mmentihwonefoho. O'o, nakwo hopi'nonohino sohwna'ni Jisas nakwoe Hwe Engo sohune'no yofe uhwo'mentihwonefoho. <sup>13</sup> Jisas kako wosopayo'nji inan'ku'nji nomanto nakumo nejapmmentisofoho. <sup>14</sup> Jisas poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso somta'angoso kakoe inomokomoyo sohwna'n'mo osohonta nakumo ne'mayoso hufa'u s'hune imo'n'imentisofoho.

*Jisas kako Pitamo syoho uyimentisofoho.*

<sup>15</sup> Nakwo wosopayo moi'wo nontani humentan'ngkuhwoni Jisas kako Saimoun Pitamo ulimento, Saimoun Joun'ye hwomu sohwosi, k'iko olo nom'ne lohwife s'meho ntopantokwofo somo uyakolofonji s'meho yokumpohn'nyo engo lontopantokuno. Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Ou, Hwe engofo k'iko huno kiyohoho. Ngko j'je a'amu ne hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, K'iko nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

<sup>16</sup> Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u umo'nononto ulimento, Saimoun, Joun'ye hwomu sohwosi, k'iko ngkine'no s'meho kumo'nalofoho. Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Ou, Hwe Engofo, k'iko huno kiyohoho. Ngko j'je



a'amu nehopi'nohino hwo'nyoho. Ose ulahonꞅngki Jisas ulꞅmento, Nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

<sup>17</sup> Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u sꞅhune umo'nononto ulꞅmento, Saimoun, Jouniꞅye hwomu sohwoꞅsi, Kꞅko nje a'amu nehopi'nohinohwoꞅsi limo'nalokuno. Ose ulahonꞅngki Pita kako sꞅmeho tango uyahonꞅngki kako huno syafꞅhu'mentono. Kako hungkuno hufa'u sꞅhune hiloso peho'no ntohonꞅwo'nantofoho. Ose syafꞅsyonto kako Jisasꞅmo ulꞅmento, Hwe Engofo, kꞅko yo'mayo hopi'nonohino nje sꞅmehomo mnawojo so'no huno kiyohoho. Ngko jꞅje a'amu nehopi'nohini hwo'nyoho. Kꞅko huno kiyohoho. Ose ulahonꞅngki Jisas Pitamo ulꞅmento, Kꞅko nje yahu mehomi somo wosopayo uyohoji hofiyo mokosyohumaho. <sup>18</sup> Ngko hungkuno nehopi'nohino wakilꞅmonne'no yohono. Kꞅko hwe songo nohumanji kꞅko jꞅje huno mta'ni wemoimo lontne somne'no ahuloho hwapꞅfe yo'mayoso ito'no yonji umotno hwosoho. I oso'no hwangku kꞅko a'mane imo'njo sohonta kꞅko jꞅje aho yꞅhusosyohumentanꞅngkiji a'amuso kikimo ahuloho kumtitofꞅkuji kꞅko ango ngkilaho kinoso sopone'no wokumotowantꞅfeho. <sup>19</sup> Jisas ulꞅmentisoso yoloho neso olenoho. Pita kako tꞅfi poyo pe'none so'no ulꞅmentisofoho. Hwangku sohonta a'amu hofꞅko Pitamo fonjahufijo sohonta Pita kako Anꞅtuye hungkunomo yokumpohn'nyo kemokosyohumamojo so'no a'amu nom'nihwa Pitamne'no syafꞅsyꞅkuji hofꞅko Anꞅtuye yofe ho'nomapitnnefoho. Jisas Pitamo oso hiso'no utꞅhwanto ulꞅmento, Kꞅko ngkimo nnꞅngkape.

*Jisas kako Joun sohwo'nne'no hungkuno lꞅmentisofoho.*

<sup>20</sup> Jisas ose ulahonꞅngki Pita kako ikinjamo lohofonto ngko Joun'ni kakoe hohujo hohnta'ni lohofontanꞅngko nononꞅmentisofoho. Ngko sohwo'ni hohonta nakwo wopayo nontani ngko Jisasꞅye huyo ne'mo nohumanji ulꞅmentoho, Kikine'no tokoyo'ofo tꞅhwo kilohofalofoho. <sup>21</sup> Ngko oso huhwo sohwo'nꞅmo Pita nonohononto Jisasꞅmo ulꞅmento, Hwe Engofo oso hwe huhwo sohomo pipi uloho'noneto. <sup>22</sup> Ose ulahonꞅngki Jisas ulꞅmento, Oso huhwo sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jꞅje syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Kꞅko ngkimo tꞅfinohini nnꞅngkape.

<sup>23</sup> Jisas ose ulꞅmentiso so'no inomokomoyo nom'ne sohwa huno ole syafꞅhu'mentohofi, Oso inomokomoyo sohwo kako mape'nonehoho syafꞅsyahonꞅngkofi hungkuno hiso nonje nonje mjaho'nꞅmꞅmentisofoho. I oso'no Jisas kako ose malꞅmmentisofoho. O'o, ole'nohini lꞅmento, Oso hwe

sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso j'je syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Ose uli'mentisofoho.

<sup>24</sup> Oso inomokomoyo huhwo sohwo ngkonoho. Ngko yo'mayo yo'mayo homo somne'no uhwononji hungkuno lijwasemofonji ifalifaliyo mt'i'mokalokweno. Oseso sekwo nuhwon'ingkuji huno waseyono. Joun yo'mayo somo uhwon'imentiso so'no mt'i'mokumentisoso nakwo huno nayohoho. Hungkuno ne'njofoho nayohoho. Sekwo huno ose waseyono.

<sup>25</sup> Yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinosa Jisas imentisoso nowentan'ingki ngko fehohnjo'nohini semti'mokiyalokweno. I a'amu fihwo kako yo'mayo hopi'nonohino Jisas imentiso so'no wamt'i'mokumo lihwosi ko yososo olo hwaho lopo nakwo humalohwone ayo'mo yo'mayo iyoswo hu'meesyiyo'neso hopa'maho. N'ihu'no awonoho. Ngko Joun'ni nje hungkunoso osohopeho.

## **'Apousel'** **'Apousel' sohwafe Syohofoho.** **Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno Luk olo iyoswo loso mtî'mokumentisofoho. Luk sohwo iyoswo Tiyoufilosîmne'no mtî'mokonto tîfi olo iyoswo *Apousel* loso mtî'mokementisofoho. Olo iyoswo hiloso Jisasîmo a'amu songo inîngkamentohofho so'nji Pouli'nji Mponopasî'njiye syoho'nji Pita'nji Pouli'nji nom'ne a'amu so'njimo Anîtuye Towahuno nîhu'no yokumpohn'nyo uhula'mo'mentiso sontne'no Luk mtî'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomne yofeso pi'nîngo womulantîfi inyofoho. Yofe hiso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. U, a'amu syoho'njo sohwafo Anîtuye Towahuno uhula'ofho iyoswofoho. U, Pita'nji Pouli'njiye syoho iyo somjo hungkuno iyoswofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomjo yofe neso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. Oso'no yofe tîfo mulinyoso ole: *Apouselîyoho*. Luk iyoswo sîmo'mjo mtî'mokumentisoso Jisas yo'mayo hopi'nonohino imentiso so'no mtî'mokumentisofoho. I oso'no olo iyoswo loso a'amu Jisasîmo inîngkunyoso Anîtuye hungkuno liku'meefo yahonîngkofi a'amu Jisasîmo minîngkunyoso tango uyontîfi fonjasiyo uloho'motofho so'ne mtî'mokinyofoho. Oso'no olo iyoswo *Apousel* lomjo hungkuno hwapîngo Anîtuye hungkuno liku'meefo syohoso Jelusalem mta'ni foka'mentisoso nîhu'nahone Jutiya pi'wekihn'nawo lohofonto osoponta'angoso Someliya pi'wekihn'nawo'mentisofoho. Osopo nta'ni mjimo'nîmoponto nakwoe anglo lopo ifawo'nyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapîngoso *Apousel* sohe engo 1 honîngkano we'e 8. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Luk anglo Loum humanto mtî'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso hofîko nakwo ito'no ehumayo'ne hungkuno iwolo'mokumentohofho kalohi nakwo atofho lîhwasi tîfi unîngkohwano.

*Jisas ulîmento, Nje Towahuno Wopîngoso sekuyepono woli'hwatîmonnoho.*

<sup>1</sup> Nje Tiyoufilosîmne'no ngko Lukî'ni mtî'mokalokweno. Iyoswo sîmo'mjo kikimne'no mtî'mokumentoheso ole, Jisas kakoe hungkuno lutîhwanto kakoe syohoso

nomjimiwento ahwomomo simentisofoho. Oso'no ifalifaliyo nto mtimokumentohofoho. Hungkuno songoso olenoho. <sup>2</sup> Jisas Kako ahwomomo masiyo sohonta kako Anituye Towahuno'nji nohumanto kakoe a'amu *apousel* uhwosopo'mentiso sohwaso oso hungkunoso yo'mayo syoho ifitne'ento ulimentisofoho. <sup>3</sup> Jisas poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso sohonta kako yo'mayo wonyoangkafo yontan'ngkofi sikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho. A'amu huhwo sohwa ose nuhwonontifi ole syafihu'mentohofi, Ou, Jisas songo humayoso nehopeho. Huno ose uyimentisofoho. Jisas nohumanto Anitu nakumo yokumpohn'nyo enemokosyohumane so'no lutihwamentisofoho.

<sup>4</sup> Sikuno fihwi Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi'nji nuhu'mokontifi Jisas ole ulimento, Nonje nonje humpekutoho. Jelusalemnohini fosyohumantokuno. Oso hiso Anitu kako sejapone so'no nto selimentohe so'no fohontohumantokuno. <sup>5</sup> Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo mijo'nohino kiyoma'mojofoho. Sikuno mofonepo Anituye Towahuno wosehula'o'montonoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>6</sup> *Apousel* sohwa Jisasi'nji uhu'mokumentohofoho so'no Jisasi'mo ulohonmentohofi, Hwe Engo sohwaso, lohonta nakwo a'amu Jutajo hn'nwi nakwo mokosyohumunane'no wonamokumonntaho. Nakwoe yofe Isilael engo umo'nimontolaho.

<sup>7</sup> Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Oso sikuno hiso sekwo huno maseyohoyohoho. O'o, Mpohwo Anitu oso sikuno hiso ho'nahumentisofoho. Kako'nohini mokosyohumaho. <sup>8</sup> I oso'no Anitu kakoe Towahuno Wopingo sekumo sehula'ofoso sohonta kakoe yokumpohn'nyo nomafikuji nje hungkuno sekwo nomotakuji a'amu hopi'nonohino somo filutihwafikuno. Pone Jerusalemne'no, hwaho Jutiya hopi'nonohino ne'no, hwaho Someliya ne'no ango yawojo'meemo filutihwafikuno.

*Jisas ahwomomo simentisofoho.*  
(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

<sup>9</sup> Oso hungkuno hiso Jisas ulahon'ngki a'amu sohwa uhwontohumentan'ngkofi kako ahwomomo simentisofoho. Nosontan'ngki himo a'amufe timomo uhoholo'mentisofoho. <sup>10</sup> Hofiko ahwomomo timo huno honamofontifi hwe manji'mofo halojo'njo hufa'u sohwa'u hofiko'nji lohofonji ulimentisi. <sup>11</sup> Sekwo a'amu Ngkalilinta'ango soku, nolohofontifi ahwomomo peho'no uhwontohumalofoho. Anitu nto utimakwoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo

olohonta uhwonɨngkohoho pa'nyoso hwangu asomo noponefoho. Ose ulɨmentisiyefoho.

*Hofi*ko Jutasɨye syohomne'no hwe fihumo uh-wosopo'mentohofoho.

<sup>12</sup> Oso hwofiki'nyo Oulif sopo nta'ni nokotapontɨfi Jelusalemno umentohofoho. Ikanopo'maho. O'o, tɨfoneponoho. A'amu Jutaso sikuno iyoho humayo osomno hofi'ko hano tɨfonepo emmotofoso pa'nyoponoho.

<sup>13</sup> Jelusalem i'mofapontɨfi ango tokilonjwa'mo molinyo somo humamentohoho sopo kotasimentohofoho. Oso a'amu huhwo sohwafe yofe ole, Pitaja, Jounja, Jemɨsɨja, Entɨluja, Filipɨja, Toumasɨja, Mpatoulomɨyuja, Matɨyuja, Alɨfiyosɨye hwomu Jemɨsɨja, Saimoun Seloutɨja, Jemɨsɨye hwomu Jutas sohwanjoho.

<sup>14</sup> Hofi'ko simeho afa'nohino inontɨfi Anɨtune'no jomo ulɨwo'nɨmentohofoho. Moya'mi sofa Maliya Jisasɨye kona'wohi'nji konɨngkwa'wehwosanji hofi'ko'nji Anɨtune'no jomo ulɨwo'nɨmentohofoho.

<sup>15</sup> Hofi'ko Anɨtumo jomo ulontanɨngkofi sikuno fiso memjao'mentisofoho. Sikuno fihumo a'amu

*wan hantɨlet tɨwenti* (120) Jisasɨmo inɨngkamotofoso nohumentanɨngkofi Pita nolɨkafonto ulɨmento, <sup>16</sup> Nje a'amu soku, hohonta Anɨtuye Towahuno sohwo kakoe mampaho Ntefitɨye simehomo'mo ho'nosyahonɨngki Ntefit oso hungkunoso mtɨ'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso ne imo'nyo'nefoho. Jutas kako Jisasɨmne'no tokoyo'ofo imentisofoho.

Oso'no Ntefit mtɨ'mokumentisofoho. Olohonta oso hungkunoso ne imo'nɨmasofoho. <sup>17</sup> Jutas nakwo'nji humamojo hweho. Nakwoe syohoso afa'nohinoso Jisas nahwosopo'mentisofoho.

<sup>18</sup> Jutas huhwo sohwo kakoe wonyo so'ne hamniyoho nomanto hwaho mpe yonto osopo mnokino ki'mo lohofonto pɨwahu'mentisofoho. Nopɨwasyonto kakoe simeho fongkulo lohofonto yo'mayoso hu'mewahu'mentisofoho.

<sup>19</sup> Oso hungkuno hiso ho'nɨngkahonɨngki a'amu Jelusalem mta'angoso nupa'nontɨfi oso hwaho hopo sopono mulɨmentohofi, Akelɨtamanoho. Hopo sopone yofe yɨwolo'mo ole, Hwaho jahino'njoponoho.

<sup>20</sup> Hohonta Ntefit olo hungkuno loso Ta'njo Iyoswomo mtɨ'mokumentisofoho. Hungkuno ole,

Kakoe angoso siki wawentɨhwono.

A'amu fihwo nohumayo'eno.

Nom'ne hungkuno ta'njoso ole mtɨ'mokumentisofu,

Hwe nom'nehwo kakoe syoho womano.

<sup>21-22</sup> Oseso Jutasɨye syoho mayoso'no nom'ne hwe fihumo uhwosopehwasi kako nakwo'nji Jisas songo

lika'mentiso so'no wolutihwantanoho. Olo hwe huhwo lohwo kako nakwo'nji Jisasi'nji nohumentan'ngki Joun a'amumo mijo kiyoma'mentiso sohonta Jisas kakoe syoho ema'mentisoso oso syoho mji+m>wento osohonta Anitu Jisasi'mo uti'ma'masofoho. Oso hopi'nono uhwon'wo'n'ngkiso sohumo nakwo uhwosopeeno.

<sup>23</sup> Pita ose ulahon'ngki a'amuso hwe hufa'u hwa'u uh-wosopo'mentohofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Jousep Mpasopas, nom'ne yofe mulimotofoso Jositosiyoho. Hwe nom'ne sohwo kakoe yofe Matiyas. <sup>24</sup> Oso hwa'umo uh-wosopent'fi Anitumo jomo ulimentohofi, Hwe Engo, a'amu hopi'nonohinofe simehomo huno kiyohoho. Olo hwe uhwon'alokune lohwa'u ntisohumo uhwosopeenehwono. <sup>25</sup> Oso hwe huhwo sohwo Jutas'ye *apousel* syoho womano. Syoho hiso Jutasimo kiko uyahon'ngkini Jutas syoho wop'ngoso uliko'manto ni'hu'nahone tikanomo umentisofoho. <sup>26</sup> Anitumo ose ulont'fi hofiko sojo we'e so'nji syohi'nyo yont'fi Matiyasimo uhwosopo'mentohofoho. Hwe huhwo sohwo kako Jisasi'ye *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji humamotofoho.

## 2

### *Anituye Towahuno pmentisofoho.*

<sup>1</sup> Oso Sikuno Engo iyoho humayo'ne *Pentikous* \* osomo a'amu Jisasi'mo in'ngkawo'n'ngkohofoso ango fipo uhu'mokumentohofoho. <sup>2</sup> Osopo nuhu'mokahon'ngkofi ti'mayo yoka pa'n'ngo ahwomo mta'ango ho'nonto ango uhu'mokumentohofoho somo uhula'o'mentisofoho. <sup>3</sup> Oso a'amuso oso ti'mayo yoka upa'nont'fi uhwon'mentohofoso ti'melanyo hopa yonto oso hiso mtihupo mtihupe lohofonto a'amu nohumentan'ngkoko somo a'apahopo humolawopmentisofoho. <sup>4</sup> Oseso Anituye Towahuno Wop'ngoso a'amu somo ifeehu'mokasi lohofonto hungkuno kengo kengo nom'ne a'amufe mampaho pa'nyo hofikoe mangomo umasiyahon'ngki hofiko hungkuno kengo kengo li'mentohofoho. Oso hungkunoso Towahuno Wop'ngoso umentisofoho.

<sup>5</sup> Juta a'amu hwaho kengo kengoponta'ango Mouses'ye hon'ngkano hungkunomo in'ngkamotofoso Jerusalem humamentohofoho.

<sup>6</sup> Oso ti'mayo yoka hiso ho'n'ngkahon'ngki a'amu Jerusalem humamotofoso nupa'nont'fi a'amu pi'n'ngo engo oso angopo komo'no

\* **2:1:** Oso iyoho homayo sikunoso sikuno fifitiso (50) Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo somo humant'fe sohonta Pentikous imofapi'wo'n'ngkisofoho.

uhu'mokumentohofofoho. *Apousel* sohwa hungkuno kengo kengo lontan+ngkofi a'amu hopi'nonohinosa hof+ko mango hungkuno l+motofoso upa'n+mentohofofoho. <sup>7</sup> Nupa'nont+fi yomo yont+fi huno pi'n+ingo engo syaf+hu'mentohofi, Olo pipil+keno. Oso a'amu hungkuno kengo kengo lalokwofo lohwa Ngkalilinta'ango hwafoho. <sup>8</sup> Nakwoe hungkuno kengo kengo loso na'uja aswo nema'mentohofoso oshonta upa'n+ment+hwone pa'nyofoho. Oso hiso pipilo. <sup>9</sup> Nakwo kengo kengopo nta'n+ingo'nwoho. Patiya, Mitiya, Elam, nom'ne a'amu Mesopoutemiyanta'ango, nom'ne Jutiya, Kapotousiya, Pountos, Esiya, <sup>10</sup> F+lijiya, Pam+filiya, Ijip, Lipiya, Sailini mafone sopo nom'ne Loum mta'ango hn'nwi humalohwono. <sup>11</sup> Nakwo a'amu Juta hn'nnonji nom'ne a'amu kengoso nakwoe yahinomo in+ngkwalokwofo so'nji, K+litnta'angoso Alepiya'njoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo An+tu iwo'n+ngkiso so'no nakwoe hungkuno kengo kengoso upo'nalokuhwono. <sup>12</sup> Ose syaf+syont+fi yomo yomo yont+fi huno engo syaf+syont+fi ul+mentohofi, Oloso pipilo. <sup>13</sup> A'amu fehohnjo sitofo ole ul+mentohofi, olo hwe lohwa An+tu ye hungkuno nelalokwofo lohwa hof+ko mijo iyoho'njo niloho'nont+fi kolalokwofo. Ose ul+mentohofofoho.

*Pita kako An+tu ye hungkuno lut+hwamentisofoho.*

<sup>14</sup> Pita *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nol+kafonto mango engo ul+mento, Sekwo Jutiya'ango soku a'amu Jelusalem humalofo s+kunonji nje hungkuno wasel+monne'no yohono. Sekwo upa'n+mno. <sup>15</sup> Ole lolalokwofo, Hwe lohwa mijo iyoho'njo niloho'nont+fi kolalokwofo. Ose lolalokwofo. Awonoho. Ose'maho. Olo mofehi'nyo'njoho. A'amu mofehi'nyo'nji mijo iyoho'njo manyo hwafoho. <sup>16</sup> O'o hohonta Jouel hwe An+tu ye hungkuno l+mojo sohwo olo hilo so'no l+mentisofoho. Kakoe hungkunoso olohonta ne imo'nalofoho. Jouel ole mt+ mokumentisofoho.

<sup>17</sup> An+tu hohonta ole ul+mento, S+kuno moi'wo imo'nyoso mofone sohonta nje Towahuno sofe yokumpohn'nyoso a'amu hopi'nonohinomo uyonefoho.

Sekwoe hwomu sohwanji mu sopeenji hof+ko An+tu ye hungkuno ul+fitnnefoho.

Hwe songo sohwo ngko wojo uhwoyo pa'n+ingo yo'mayo so'no ut+hwamnefoho.

Hwe a'mane sohwa wojo uhwon+fitnnefoho.

<sup>18</sup> U, nje Towahunoso nje hwe moya'mi syoho ntohofiyo somo uy+mnefoho.

Ose uyohon+mo hofiko nje hungkuno nal+fitnnefoho.

<sup>19</sup> Sekwo ahwomo ajwo lopo t+imo uhwon+ngkujo'no nom'ne kengoso set+hwannefoho.

Olo hwaho lopo yo'mayo kengo wonyoangkafoso nomti+mokumnefoho.

Oso kengoso hon+yo'nji toho'nji t+kayo hujenjemo'nji nomti+mokumnefoho.

<sup>20</sup> Olo mofehi'nyolo s+kwo'mno imo'n+ngkuhwosi s+kuno meefonefoho.

Hamnosu hon+yo'nohino imo'nonefoho.

Olo hiloso nuhwon+ngkuji u nje S+kuno Engoso imo'nonefoho.

<sup>21</sup> Oso hohosohonta hwe fihwa hwoya'mi fifa ngkine'no johon+ikujo somo ut+ma'mnefoho.

Nje a'amu imo'n+fitnnefoho.

Oso hungkunoso Jouel mt+imokumentisofoho.

<sup>22</sup> Sekwo a'amu Is+lael soku, olo hungkuno haloho upa'n+imno. Jisas Nasalet nta'ango oso huno sekwo huno moi'wonoho. An+itu Jisas+imo kakoe yokumpohn'nyo uyahon+ngki olo hwaho lopo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso net+hwamentisofoho. Oso hiso nuhwonontani nakwo huno naimentisoso Jisas An+tuye Hwomu Ne hweho.

<sup>23</sup> An+itu kako hohonta huno ole, Nje hwomu a'amufe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne hwahopo uhwat+monne'no yohono. Ose syafi+hu'mentisofoho. Oso'no olo hwe lohwo An+tu sekwoe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nosyahon+ngki sekwo a'amu Loum somne'no ipemotasont+fi hofiko iyo hwojiyaf+ku'nnyo somo fonjinto'ofahumentohofofoho. <sup>24</sup> An+tu kakoe hwomumo poyo pe'nyo yahino tohino somta'ni is+hutofomanto apa'no songo ul+ka'mentisofoho. Jisas sohumo sokimo somo mokilopm'mokumentisofoho. <sup>25</sup> Hohonta Ntefit ole mt+imokumentisofoho.

Nje Hwe Engo sohwo kako ngko'nji mofonepo humaso sohumo ngko uhwon+wo'n+ngkohefoho.

Kako nje aho angahohnta'ni humaso sohune'no ngko mop+wahu'mnehono.

Yo'mayo nom'neso ngkimo milojan+mofonehoho.

<sup>26</sup> Hiso'no nje s+imeho wop+ngo n+mo'n+ngkohoho.

Nje mampaho An+tuye yofe ho'nomayo'nefoho.

Ngko poyo pe'n+ime sohonta iyoho mannonefoho. O'o, ngko An+itumo uhwon+mnefoho.

<sup>27</sup> Nje huyo'mangoso t+ikanomo humayo'ne n+is+kwajiyo'eno. J+je hwomufe a'apaho piso imo'nyo'eno.

<sup>28</sup> Songo humayo'ne hon+ngkano nt+hwahino.



Kiko ngko'nji humayo so'no nje simeho wopingo  
nimo'n'ngkohoho.

Ntefit hohonta ose mt+'mokumentisofoho.

<sup>29</sup> Nje a'amu soku, olo hungkuno Ntefit mt+'mokumentiso  
so'no yolohoso waselimo. Ntefit kakine'no  
mt+'mokumentiso'maho. O'o, kako poyo pe'n'ngkahon'ngki  
hofiko ijopijisyahumentohofofoho. Kakoe pi'n+momo olo  
hwaho lopo weho. Nakwo timo uhwon'wo'n'ngkuhwono.

<sup>30</sup> Ntefit kako Anituye hungkuno limojo hweho. Anitu  
Ntefitimo ulimento, Jije imu hwe yofe engo'njo jije yofe  
pa'nyo imo'n'ngkihwoosi a'amumo umokosyohumane  
hweho. Ose ulahon'ngki Ntefit kako huno umentisoso oso  
hungkuno hiso ne imo'nonefoho. <sup>31</sup> Hohonta Ntefit yo'mayo  
Anitu yone'ento uhwon'mentisoso oso'no hwe Anitu  
uhwosopo'mentiso sohwo poyo nope'n'ngkuhwosi apa'no  
songo nolikafone so'no limentisofoho. Ole mt+'mokumento,  
Kakoe huyo'mango tikanomo humayo'ne nusikwajiyoenho.  
Kakoe a'apaho piso imo'nyoenho.

<sup>32</sup> Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Anitu nto  
ulika'mentiso lohomo nakwo uhwon'mentihwone.  
Osohune'no lalokuhwono. <sup>33</sup> Kako ahwomomo nokotasonto  
osopo Anituye aho angahohnta'ni nto humantono.  
Hohonta kako ole nto nalimentisofoho. Ngko Anituye  
Towahuno Wopingo wosejapmmo. Jisas ahwomomo  
nosahon'ngki Mpohwo kakoe Towahuno uyahon'ngki  
Jisas Towahuno hiso nehwojahon'ngki olohonta hungkuno  
mampaho kengo kengo so'nji selihwoneso yo'mayo  
yihwoneso hwapingo Anituye Towahuno nehulo'ofalofoho.

<sup>34</sup> Upa'nimno. Ntefit oso hungkunoso kakine'no  
mamti'mokumentisofoho. O'o, kako ahwomomo  
masimmentisofoho. Ole mt+'mokumentono,  
Anitu nje Hwe Engo Kilais Anitu nakwoe hwahopo uh-  
watimentiso sohumo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

<sup>35</sup> Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije  
sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumotimnonho.

<sup>36</sup> Oso'no sekwo a'amu Isilael soku, huno ito'no  
fisyafihupmno. Olo Jisas huhwo sohwo sekwo iyo  
hwojiyafiku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofolo  
lohune'no Anitu Hwe Engo nemokosyohumayo'ne  
sohumo umokumentisofoho. Olo hwe lohwo Kilaisiyoho.  
Pita ose ulimentisofoho.

*Hwe moya'mi pi'ningo engoso simeho  
yiwalo'mokahon'ngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho.*

<sup>37</sup> A'amuso olo hungkunolo nupa'nontifi simeho tango mikun+mposo umentisofoho. Pita'nji *apousel* nom'ne sohwanjimo ulimentohofi, Ou, hwe sifahwe, nakwo pipi yanehwono.

<sup>38</sup> Ose ulahon+ngkofi Pita ulimento, Sekwo a'amu anga'no anga'no hon+ngkano wonyo foho'naopmno. Anituye hungkunomo tifi fin+ngkamno. Jisas kako jije wonyo wae yakumof+hwosi kakoe a'amu ne imo'n+ngkohojo'no a'amumo uti+hwayo'ne mijo wokiyosemapife. Ose ikujo'no kakoe Towahuno Wop+ngo wosejapmmontonoho. <sup>39</sup> Anitu selimento, Nje Towahuno Wop+ngo wosejapmmo. Oso hungkunoso sekwo'ne'nji sekwoe mehomi mne'nji a'amu hwaho kengoponta'ango oso'ntnne'nohinofoho. A'amu hopi'nonohino nakwoe Hwe Engo Anitu kakine'no joholalokwofo soku kakoe Towahuno Wop+ngo wosejapono.

<sup>40</sup> Pita ose ulonto, hungkuno nom'ne pi'n+ngo engo ulonto, ulimento A'amufe hon+ngkano wonyomne'no iwaho fiy+mno. Tohino engo nomapitoho. Sekwo Anitumo fin+ngkamno.

<sup>41</sup> Ose ulahon+ngki a'amuso nupa'nontifi oso hungkuno somo in+ngkowahon+ngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho. Oso sikuno somo a'amu *tili tausen* (3,000) Anitumo simeho uy+mentohofoso Anituye a'amu ne imo'n+mentohofoho.

*A'amu Jisasimo in+ngkawo'n+ngkohofoso sofe yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofofoho.*

<sup>42</sup> Anituye a'amu ne imo'n+mentohofoso *apousel* sohwa Anituye hungkuno luti+hwentan+ngkofi hofiko upa'n+motofofoho. Hofiko nuhu'mokontifi ufo'ma'n+motofofoho. Hofiko wosopayo afapo nta'ni nonontifi † Anitumo jomo ul+motofofoho. <sup>43</sup> Anitu kakoe yokumpohn'nyo *apousel* sohwa uyahon+ngki hofiko yo'mayo kengo wonyoangkafosho imentohofofoho. A'amuso oso hiso nuhwonontifi pisopisaho mjal+m+wentifi iyoho'nji yomo yomo'nji imentohofofoho. <sup>44</sup> A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umotofoso afapo nohumantifi hofikoe ho'yango yo'mayoso nem'nohino afafoho. <sup>45</sup> A'amu ho'yango'njo hwaho'njoso oso hiso a'amu nom'ne somo uyontifi hamniyoho nomantifi umofonyo inyo somo yano ulohmmentohofofoho. <sup>46</sup> Hofiko simeho yano inontifi sikuno huhwo huhwi Anituye ango engo somo nuhu'mokontifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. Hofiko wopayo nom'ne ango kengo kengomo nonontifi hofikine'no

† 2:42: A'amu pi'n+ngo engo huno'njo Jisas Kilaisimo in+ngkunyoso nihu'mokontifi wopae ni+mentohofofoho. Osohonta wopayo moi'wo nontifi hofiko hunso Jisasie mikufonji honiyo'nji ne'no syafihu'motofofoho.

huno mosyafisiyo'njo yontifi nom'ne a'amumne'no syafi'hu'motofofoho. Oso'no hofiko simeho wop'ingo'nji humamotofofoho. <sup>47</sup> Wop'ingo nohumantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. A'amu hisomne'no hwe moya'mi nom'neso ulimotofi, Anituye a'amu neso wop'ingo'nohinofoho. Sikuno huhwo huhwi a'amu nom'neso Anituye hungkuno nupa'nontifi simeho uyontifi in'ngkamotofofoho. Anituye a'amu neso pi'n'ingo engo imo'n'imentohofofoho.

### 3

*Hwe sife wonyo'njo sohwo wop'ingo imo'n'imentisofoho.*

<sup>1</sup> Sikuno fihwi Pita'nji Joun'nji siko Anituye ango engo somno simentisiyofoho. Osopo akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) a'amu pi'n'ingoso Anitumo jomo ujo'ne uhu'mokumotofofoho. <sup>2</sup> Kuso somne'no ole liwo'n'ingkohofi wonyoangkafoponoho. Hopo sopo hwe fihwo sife kokato'nnyo'njo kona'wohi aswo mta'ni osenohini ma'mentiso sohwo humunyoponoho. Sikuno huhwo huhwi huhwo sohwoe a'amuso intokwasontifi osopo itofasiyo'nohini imotofihweho. A'amu ango engo somo nohotoswahon'ngkofo sohonta hwe huhwo sohwo hamniyoho jomo ulimojo hweho. <sup>3</sup> Osopo sife wonyo'njo sohwo nohumanto uhwon'imentisoso, Pita'nji Joun'nji woswanji yontan'ngki uhwononto ulimento hamniyoho we'e ntapinyo. <sup>4</sup> Ose ulahon'ngki Pita'nji Joun'nji siko timo yokumpohn'nyo uhwononji ulimentisi, Kiko timo fehonyo. <sup>5</sup> Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo hamniyoho wontopanjiyo'ne fohonto uhwon'imentisofoho. <sup>6</sup> Pita ulimento, Ngko hamniyoho ane hwo'nyoho. Nom'neso wokijapmmo. Jisas Kilais Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyo'nji wakilimonne'no yohono. Hano fiyo. <sup>7</sup> Ose ulonto kako kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Ose ulikofahon'ngki hwe huhwo sohwoe sife yokumpohn'nyo imo'nonto noswolikofawento hano umentisofoho. <sup>8</sup> Siko'nji ango engo somo noswontifi hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamayoka ulimentisofoho. <sup>9</sup> A'amu ango engo somo nohumantifi uhwon'imentohofoso, hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamayoka ulahon'ngki uhwonontifi <sup>10</sup> ole syafi'hu'mentohofi, U olo hwe sife kokato'nnyo'njo lohwo hoku'yopo humanto hamniyoho'no jomo limojo hweho. Oso hunoso uyahon'ngki yomo yomo yontifi pisopisaho limentohofofoho.

*Anituye anggo engo somo Pita hungkuno  
lutihwamentisofoho.*

<sup>11</sup> Hwe huhwo sohwo Pita'nji Joun'njimo aho kehon'ngkofi hwe moya'mi hopi'nono hano kunto kunto'no went'ifi kontolompo'ango somo uhu'mokumentohofofoho. Oso kontolompo'ango somo Soulomouniyefoho limotofofoho. <sup>12</sup> Osopo uhu'mokahon'ngkofi Pita nuhwononto ul'imento, Sekwo a'amu Is'lael soku, yomo yomo peho'no yohoho. Nekumo t'imo yokumpohn'nyo peho'no ehonalokwofo. Sekwo huno ole laseyohoho, Hikoe yokumpohn'nyo mta'ni hwe lohwo wop'ingo imo'n'ngkohoho. Huno ose laseyohoho. <sup>13</sup> O'o, Ap'lohama Aisak'ija Jekoup'ija nakwoe ajuyohwosafe Anituyoho. Osohwo kako kakoe syoho ulohofiyoso Jisasiye yofe ho'nomayo'nohinofoho. Oso huhwo sohomo sekwo nokent'ifi a'amu Loum sohwafepono ipemotosahon'ngkofi osopo Pailot us'huto'mto yahon'ngki sekwo nakwolaho ul'imentohofofoho. <sup>14</sup> Oso Jisas huhwo sohwo hon'ngkano wonyo ane hweho. Wop'ingo'nohino hweho. Osohomo nakwolaho ulont'ifi hwe wonyo a'amumo fonjahumentiso sohune'no Pailot'imo jomo ul'imentohofoho kuyoho. <sup>15</sup> Ose ulont'ifi sekwo yo'mayo songo humayo hwap'ingo sohomo sekwo a'amu Loum somo uyahon'ngkofi hof'iko fonjahumentohofofoho. Nofonjonyahon'ngkofi Anitu apa'no ul'iko'mentisofoho. Oso hiso'no nekwo nuhwonontayo olohonta hungkuno hiso'no selalokuhwoyo. <sup>16</sup> Nekwo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyahon'ngkuhwoi Jisasiye yokumpohn'nyo olo hwe lohomo wop'ingo imokohoho. Sekwo olo hwe sife kokato'nnyo lohomo huno moi'wonoho. Olo simeho hi'ntnnono Jisasi'mo uyalokuhwayo loso Jisas mta'angofoho. Olo hiloso hwe sohomo wop'ingo umokahon'ngki uhwalokwofo.

<sup>17</sup> Nje a'amufu, sekwo sekwoe hwe engo sohwanji Jisasi'mo fonjahumentohofoho sohonta huno ito'no mosyafisiyo'njo imentohofoho kuyoho. Oso'no ngko huno n'yohoho. <sup>18</sup> Hohonta a'amu Anituye hungkuno limotofoho sohwo Anitu ul'imento, Hwe uhwasopo'mentohe sohwo tohino engo manefoho. Ose ulahon'ngki a'amu somo ul'imentohofofoho. Sekwo Jisasi'mo fonjahumentohofoho sohonta oso hungkuno hiso'ne imo'n'imentisofoho. <sup>19</sup> I oso'no olohonta sekwo huno fikwesiyafihupmno. Sekwoe simeho yiwolo'mo filohopmno. Sekwo simeho yiwolo'mokukujo'no Anitu sekwoe wonyo wae weesemo'mtonoho. <sup>20-21</sup> Wayo yasemofihwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji simeho

wop+ngo'nji wosejapmmontonoho. Hohonta Anitu nakune'no fohu'n+mentisoso nefo'mayo'ne kakoe hwomu Jisas+mo uhwosopo'mentisofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo limentohofoho so'no ito'no imo'nyo'ne Jisas ahwomomo hontohumaho. Moi'wo imo'n+ngk+hwosi nopone hweho. <sup>22</sup> Hohonta Mouses seyakwosamo ul+mento, Hwe Engo Anitu sekwo'njo mta'ango fihumo wam+hwosopo'mtonoho. Anituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'n+ngo hweho. Oso hwe huhwo sohwoe mangomo sekwo haloho ito'no upa'n+ngkuno. <sup>23</sup> Hohosohonta a'amu oso hwe huhwo sohwoe hungkunomo haloho maposo'njo ifijoso Anitu oso a'amu somo kengopo uhmajososo n+hu'nahone wae umontonoho. Mouses ose ul+mentisofoho. <sup>24</sup> Anituye hungkuno limotofo sohwa Samuel+janji nom'ne t+finjo sohwanji hof+ko olo s+ikuno lomne'no limentohofofoho. <sup>25</sup> Oso a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa sekwo hof+koe imu kuyoho. Oso'no oso hungkuno Anitu seyakwosamo ul+mentisoso sekumne'nefoho. Anitu Ap+ilohammo ul+mento, Jije imu sohwa mta'ni hwe fihwo a'amu hopi'nonohinomo wop+ngo ulohofonefoho. Ose ul+mentisofoho. <sup>26</sup> Oseso Anitu kakoe hwomu Jisas+mo uhwosopento sekumne'no wop+ngo selohofone'ne kaki'no uhwat+mentisofoho. Kako ole umo'nalofoho, Sekwo a'amu anga'no anga'no hon+ngkano wonyomo hohujo ikinjaof+kujo'no ngko wop+ngo uloho'mo. Ose lalofoho.

## 4

### *Pita'nji Joun'njimo impe intofahumentohofofoho.*

<sup>1</sup> Pita'nji Joun'nji a'amu somo oso hungkunoso ulontan+ngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo angomjo uhwontohumayo sohwafe hwe engo so'nji a'amu Sat+yusi sohwanji i'mofapmmentohofofoho. <sup>2</sup> I'mofapont+fi s+mano hintotohino umn+mentisofoho. Hwap+ngoso Pita'nji Joun'nji siko a'amu somo Jisas poyo pe'n+mentiso sohwo apa'no songo l+ka'mentisofoho lut+hwamentisiyefoho. Oseso a'amu hopi'nono poyo pe'n+fijoso hwangku nol+kapitnnefoho. <sup>3</sup> S+mano hintotohino umn+ngkahon+ngki mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon+ngki oso a'amu sohwa Pita'nji Joun'njimo mo'n+ngkanta hungkuno ulane'ent+fi impo'angomo intofahumentohofofoho. <sup>4</sup> Oso'no a'amu Pita'nji Joun'njiye hungkuno upa'n+mentohofoso fehohnjo sikoe hungkunomo haloho yont+fi An+tumo s+meho hi'ntnnono uy+mentohofofoho. Oso a'amu we'e

pi'ningo'maho. Oso hwe huhwo sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho.

*Hwe yofe engo'njo sohwafe timo sopo Pita'nji Joun'nji loho'mentisiyefoho.*

<sup>5</sup> Mo'n'ngka im'ngka'nji a'amu yofe engo'njo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji hof'ko Jerusalem uhu'mokumentohofofoho.

<sup>6</sup> Hof'ko nuhu'mokont'fi a'amu nom'ne sohwanji hungkuno l'mentohofofoho. A'amu nom'ne sohwa ole, Anas, hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji, Kaiyofasi'janji, Jounjanji, Alek'santa'njoho. Nom'ne a'amu Anasiye temtitofomjo sohwa hof'ko'nji uhu'mokumentohofofoho.

<sup>7</sup> Hof'ko Pita'nji Joun'njimohof'ko'njo ajwo lopo uhumajont'fi ul'imentohofi, Oloso pipi imasiyoto. T'ihwoe yokumpohn'nyo'nji t'ihwoe yofe'nji umokumahnnoto, hwe wop'ngosofo.

<sup>8</sup> Ose ulahon'ngkofi An'tuye Towahuno Wop'ngo Pitafe s'mehomo uhulo'ofahon'ngki Pita ul'imento, Sekwo hwe engo Is'laelnta'ango sohwas, <sup>9</sup> olohonta sekwo a'amu sife wonyo'njo sohomo wop'ngo umokumalohwoyo so'no ehon'ngkohofotaho.

<sup>10</sup> Oseso sekwo hopi'nono huno waseyona. A'amu Is'lael hopi'nonohinosa huno wosyaf'ihup'ife. Jisas K'lais Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyoso olo hwe lohomo wop'ngo umokahon'ngki kako nakwo'njopo lohofoho. Oso Jisas huhwo sohomo sekwo iyomo fonjinto'ofosyahon'ngkofi An'itu poyo pe'nyo sohomo apa'no ul'iko'mentisofoho.

<sup>11</sup> Olo sojo engkwosaho pa'nyo ango injuwo'n'ngkohoho sohwa hof'ko wonyofoho lont'fi ho'nao'mentohofofoho.

Oseso olohontajo olo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwap'ngohwo imo'n'ngkohoho.

A'amu hohonta hungkuno mt'i'mokumentohofoso olo hungkuno Jisas'mne'no mt'i'mokumentohofofoho.

<sup>12</sup> Nom'ne hwe nefe'mayo'ne olo hwaho lopo mohumunyoponoho. An'itu nom'nehumo a'amu nakwoe wonyo wayo'ne muhwosopo'mmentisofoho. O'o, Jisas kako'nohino hweho. Pita ose ul'imentisofoho.

<sup>13</sup> Ose ulahon'ngki hof'ko Pita'nji Joun'njiye yokumpohn'nyo losomo uhwonont'fi huno syaf'ihu'mentohofi, Olo hwa'u siko ifalifaliyo mamt'i'mokiyo hwa'uyoho. We'mjo pa'nyo hwa'uyoho. I oso'no siko iyoho mun'ngkohoyohoho. Jisasiye yokumpohn'nyo ma'masiyo hwa'uyoho.

<sup>14</sup> Ose syaf'syont'fi uhwon'mentohofoso hwe wop'ngo umokumasiyo sohwo siko'nji lohofontan'ngki uhwonont'fi hof'ko hungkuno ane hwafoho.

15 Oseso Pita'nji Joun'njimo ulimentohofi, Siko mempono swohosi osopo fesyohumunyo. 16 Ose ulontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwa'umne'no pipi yanehwono. Olo hwa'u olo wonyoangkafo loso yahonngki a'amu hopi'nonohino Jerusalem humalofoso oloso huno uyohoho. Nakwo oloso hiyaso pipi yane'elo. Awonoho. 17 I oso'no olo hungkuno nonje nonje ho'nimuyo'eno. Nakwo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulano. Nom'ne hungkuno Jisasimne'no nom'ne a'amu somo nulohosiloho. 18 Ose hnontifi sikimne'no joho ulontifi ulimentohofi, Siko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno nulohosiloho. Yo'mayo Jisasimne'no lutihwahosiloho.

19 Ose ulahonngkofi Pita'nji Joun'nji siko ulimentisiyo, Nekwo Anituye hungkuno ho'naofososo sekwoe hungkunomo tifi senngkawasoso Anitu kako huno pipi uyimtolo. Sekwo huno pipi seyohoho. 20 Yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso uhwonmentihwoyoso hungkuno wopngonohini upa'nimentihwoyoso oso hiso'no nom'ne a'amumo mujoso pipilo. Awonoho.

21 Ose ulahonngki hofiko hungkuno nom'ne tango'njo ulontifi Mpanino ulimentohofofoho. Hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Hwapngoso a'amu hopi'nono olo hilo so'no Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Oso'no Pita'nji Joun'njimo tohino uyihwaloho. 22 Olo hwe lohwo wopngomokumasiyo lohwo kako hwe engo hweho. Kakoe soswo *fouti* (40) yakolo'noho.

*A'amu Jisasi mo inngkawowo'nngkohofoso Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lohofihwasi lutihwane'entifi Anitumne'no jomo ulimentohofofoho.*

23 Pita'nji Joun'nji nowenji sikoe a'amu'njopo i'mofawenji oso hungkuno hiloso ulimentisiyefoho. 24 A'amuso nupa'nontifi hofiko simaho yano inontifi Anitumo isamoyoka ole ulimentohofi, Ou Mpohwo, kiko enemokosyohumayo hwosoho. Kiko ahwomo'nji hwaho'nji mtimokumentohino hwosoho. Kiko ayo'nji yo'mayo songo humayoso mtimokumentohino hwosoho. 25 Hohonta jije Towahuno Wopngosohwo jije hungkuno nakwoe ajuyohwo Ntefit jije syoho kilohofiyo sohwoe mangomo mufohotofahonngkini Ntefit ole ulimento, A'amu kengo kengoso simaho tohino peho'no umnalofoho. Nakwoe a'amu huno ito'no mosyafisiyo'njo peho'neto. 26 Hwe yofe engo'njo sohwa hontohumamentohofofoho. Hofiko'nji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji nuhu'mokontifi hungkuno nano mtitofontifi limentohofi,

Anitu'nji oso hwe uhwosopo'mentiso sohwo'njiye syohomo nakwo wae uyano.

Ose limentohofofoho.

<sup>27</sup> Oso hungkuno ne imo'n+masofoho. Olo ango lopo Helout+nji Pountiyos Pailot+nji a'amu kengo so'nji a'amu Is+lael so'nji nuhu'mokontifi Jisas uhwosopo'mentohino sohomo fonjane'entifi imentohofofoho. <sup>28</sup> Oso hiso'no hohonta kiko nohumanji yo'mayo ne imo'none so'no limentohinoso olohonta oso a'amuso jije hungkunoso ne imokumalofofoho. <sup>29</sup> I olohonta Mpohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo nalimalofoso upa'n+mahhno. Jije hungkuno liwo'nyo sohwo'n+mo yokumpohn'nyo fisosofitofonesyohumaho. Oso'no nakwo jije hungkuno lontan+ngkuhwasi iyoho monanonehoho. <sup>30</sup> I oso'no nakwo jije hungkuno lontan+ngkuhwaso'no kiko a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umojo. Yo'mayo wonyoangkafoso jije hwomu Jisasiye yokumpohn'nyo'nji noho fiyo.

<sup>31</sup> Anitumo ose ulahon+ngkofi oso ango humamentohofosopo mo'mayo yonto Anituye Towahuno Wop+ngo hofi+kimo ifehu'mokahumentisofoho. Ifehu'mokahumentisoso hofi+ko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulontifi iyoho mun+mentisofoho.

*Jisasiye a'amu neso hofi+ko yo'mayoso in+mentohofofoho.*

<sup>32</sup> A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+mentohofoso simeho inontifi a'amu fihwo ole huno mosyaf+siyo'njo imentisofo, Oloso nje'nohinofoho. A'amufe'maho. O'o, oloso huno mosyaf+siyo'njo imentisofo. Yo'mayo hopi'nononino hi'njoso a'amu somo in+mentohofofoho. <sup>33</sup> *Apousel* sohwa a'amu somo Hwe Engo Jisas lika'mentiso so'ne hungkuno ne'nohino ulontifi Anituye yokumpohn'nyo uti+hwayo'ne yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. Anitu a'amumo wop+ngo'nohino ulohomentisofoho. <sup>34</sup> Hohosohonta a'amu hiso umofonyo miyofoho. A'amu hwaho'njoso ango'njoso yo'mayo ho'yango'njoso nom'ne a'amu somo yano uyontifi hamniyohoso *apousel* sohwo umentohofofoho. <sup>35</sup> *Apousel* sohwa oso hamniyoho nomantifi a'amu umofonyo iyo somo yano ulohmmentohofofoho.

<sup>36</sup> Hwe fihwo kakoe yofe Jousep+iyoho. *Apousel* sohwa nom'ne yofe ole mul+mentohofi, Mponopasiyoho. Yofe hiso yi+wolo'mo ole, Sosofitof+hwe hweho. <sup>37</sup> Olo hwe huhwo sohwo Lifaiye temtifo mta'ango hweho. Hwaho Saip+los nta'ango hweho. Hwe nom'nehwo oso hwe huhwo



lohwo sohwoe hwaho mpe nulohofahonꝯngki hamniy-  
ohoso Mponopas nomanto *apousel* sohwafe sifiki'nyo'mo  
ho'nahumentisofoho.

## 5

*Anonaiyas'i'nji Sofaila'nji siko Anitumo hwasyo  
ulimentisiefoho.*

<sup>1</sup> Hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas kakoe apefe yofe  
Sofaila, siko hwaho hi'njo ya'uyoho. A'amu nom'neso  
sikinta'ni oso hwahoso mpe uloho'mentohofofoho.

<sup>2</sup> Siko hamniyoho nomanji fehohnjo siko'ne hiyaso  
mokosyohumanji fehohnjo Anonaiyas kako *apousel*  
sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho. <sup>3</sup> Oso

hiso Pita nuhwononto ulimento, Anonaiyas, Seteniye  
hungkunomo inꝯngkawenji hamniyoho fehohnjo hiyaso  
mokosyohumanji Anituye Towahuno Wopꝯngomo  
hwasyo ole ulohino. Hamniyoho hopi'nono ma'maleso  
olenoho. Oso hwasyo ulohino. <sup>4</sup> Jije hwaho mpe

makiloho'mmalofo sohonta hwaho hopi'nono jifefoho.  
Mpe ntakiloho'malofa sohonta hamniyoho hopi'nono  
jifefoho. I oso'no oso hungkuno simehomo'mo peho'no  
syafisyohino. Kiko hwe sohwo'nnohinomo hwasyo  
monalohoyohino. O'o, Anitumo hwasyo ulohino. <sup>5</sup> Ose

ulahonꝯngki Anonaiyas nupa'nonto nopiwasyonto, poyo  
pe'nimentisofoho, Oso hungkunoso ho'nꝯngkahonꝯngki  
a'amu nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. <sup>6</sup> Hwe songo  
sohwa nolikafohumantifi Anonaiyasiye pijafomo hwapife  
ekojsasi lohofontifi mempo hohnta'ni motawentifi  
pi'nimomo ijopijisyahumentohofofoho.

<sup>7</sup> We'enepe a'amu poyo pe'nimentiso sohwoe  
ape noswonto yo'mayoso mupa'nimmentisosi,

<sup>8</sup> noswopahonꝯngki Pita ulimento, Jije hwahomne'no olo  
hamniyoho ma'masiyotaho. Ose ulahonꝯngki ulimento,  
Eno, osenoho. <sup>9</sup> Ose ulahonꝯngki Pita ulimento, Kiko jije

hwehwo'nji hiyahusi Anituye Towahuno sohomo yamofa  
peho'no uloho'masiyoto. Upa'nyo. Hwe songo sohwa jije  
hwehwo sohomo pi'nimomo ijopijisyasyontifi nto pohofa.

Hoku'yopo lohokwofo. Kikimo womotokuwantifeho. <sup>10</sup> Ose  
ulahonꝯngki a'musi Pitafe sifiki'nyo'mo piwasyonto poyo  
pe'nimentisofoho. Hwe songo sohwa noswapontifi poyo  
pe'nimentisosiye pijafomo uhwonontifi nomotoswapontifi

kakoe hwehwo'njopo ijopijisyahumentohofofoho.

<sup>11</sup> Oso hungkuno hiso noho'nꝯngkahonꝯngki Anituye  
a'amu ne so'nji a'amu kengo so'nji nupa'nontifi iyoho  
unimentisofoho.

*Yo'mayo kengo wonyoangkafoso imotofofoho.*

<sup>12</sup> Yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu *apousel* sohwa utio somo a'amuso uhwon<sup>+</sup>mentohofofoho. Anituye a'amu neso Soulomouniye kontolompo'ango sopo uhu'mokumotofofoho. <sup>13</sup> A'amu kengo fehohnjoso Anituye a'amu ne somo uhwonontifi limentohofi, A'amu Jisasi mo in<sup>+</sup>ngkawowo'n<sup>+</sup>ngkohofoso wonyoangkafofoho. Ose lontifi i hofiko'nji muhu'mokumentohofofoho. O'o hofiko iyoho un<sup>+</sup>mentisofoho. <sup>14</sup> Hwe hwoya'mi pi'n<sup>+</sup>ngo engoso Jisasiye hungkuno upa'nontifi hungkuno nehopi lontifi simeho hi'ntnono uy<sup>+</sup>mentohofofoho. Oso a'amu hiso Anituye a'amu ne s<sup>+</sup>imo'mjo so'nji uhu'mokumotofofoho. A'amu pi'n<sup>+</sup>ngo engo imo'n<sup>+</sup>mentohofofoho. <sup>15</sup> A'amu pi'n<sup>+</sup>ngoso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi hon<sup>+</sup>ngkanopo itofasi lohofontifi ole syafi<sup>+</sup>hu'mentohofofi, Pita nopi<sup>+</sup>hwosi kako kote uhumiyofi<sup>+</sup>hwoso'no a'amu mnokino'njoso wop<sup>+</sup>ngo umo'nife. Ose syafi<sup>+</sup>hu'mentohofofoho. <sup>16</sup> A'amu angokengo mta'ango Jerusalem mofone sopenjoso Jerusalem uhu'mokumentohofofoho. A'amu mnokino'njo, a'amu sisi'masoho'njo towahuno wonyo'njo somo itokwapmmentohofofoho. Hopi'nonohinoso wop<sup>+</sup>ngo imo'n<sup>+</sup>mentohofofoho.

*A'amu ahwomomjo sohwo 'apousel' sohwamo impo'ango mta'ni isihuto'mentisofoho.*

<sup>17</sup> Hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njosohwo kakoe a'amu'nji a'amu Satiyusi sohwanji yo'mayo so'no nupa'nontifi simeho tohino umn<sup>+</sup>mentisofoho. Hwap<sup>+</sup>ngoso a'amu *apousel* sohwife yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo so'no iwo'n<sup>+</sup>ngkohofofoho. Hofiko oso yokumpohn'nyo ane hwafoho. Oso'no simeho tohino umn<sup>+</sup>mentisofoho. <sup>18</sup> Simeho tohino umn<sup>+</sup>ngkahon<sup>+</sup>ngki *apousel* sohwamo aho kentifi impo'angomo intofahumentohofofoho. <sup>19</sup> Oso sikwo'miyo somo a'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'ango hoku'yo somo hwosampento a'amu *apousel* sohwamo mempo hohnta'ni ipemoswaponto ul<sup>+</sup>mento, <sup>20</sup> Sekwo Anituye angokengo somo nowekuji osopo lohofikuji olo hon<sup>+</sup>ngkano songomne'no a'amumo filut<sup>+</sup>hwamno. Ose ul<sup>+</sup>mentisofoho. <sup>21</sup> A'amu *apousel* sohwa oso hungkunoso haloho imentohofoso im<sup>+</sup>ngo ne'nji Anituye angokengo somo noswontifi Anituye hon<sup>+</sup>ngkano songomne'no lut<sup>+</sup>hwamentohofofoho.

Oso im<sup>+</sup>ngo so'nji hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njosohwo kakoe a'amu'nji a'amu Jutafe *kaunisol* sohwanji hwe engohopi'nono nuhu'mokontifi impo'angomne'no

hungkuno lihwatimentohofofoho. A'amu impe'njo sohwaro fipemotapmno. Ose lihwatimentohofofoho.  
 22 Hungkunoso lihwojahonngkofi a'amu impo'angomo noswontifi uhwonmentohofoso huno uhwonontifi asomo nopontifi *kaunisol* a'amu sohwaro ulimentohofofoho.  
 23 Ole ulimentohofi, Nakwo impo'ango sopo nowentani hano yokumpohn'nyo pito'malofoso uhwonontani, a'amu pijwohumayo sohwa lohofontanngkofi uhwonngkuhwonefoho. I ango ne somo a'amu aneponoho. Huno uhwonngkuhwonefoho.

24 Ose ulahonngkofi hwe engo a'amu uhwontohumayo sohwo'nji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji oso hungkuno nupa'nontifi huno pi'nngo engo syafisyontifi pipi imo'nngkohoho syafihu'mentohofofoho.

25 Ose syafisyontifi nohumentanngkofi hwe fihwo noswonto ulimento Upa'nimno. Oso a'amu sekwo impo'angomo intofohumalofa sohwa Anituye ango engo somo nolohofontifi a'amu somo lutihwalokwofo.

26 Ose ulahonngki hwe engo a'amu itokuso'nji mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu sohwanji nowentifi Anituye ango engo somo i'mofapontifi *apousel* sohwaro nomantifi ipemotaumentohofofoho. Hofiko ikujoho mafongku'mmentohofofoho. O'o hofiko iyoho unngkahonngki a'amu nom'neso sojo nofongkupitnnehontifi *apousel* sohwaro mafongku'mmentohofofoho.

*'Apousel' sohwa hofiko 'kaunisol' sohwarne'no hungkuno ujo'neso iyoho munyo'njo imentisofoho.*

27 Ose ipemotawentifi a'amu *kaunisol*in'jopo uhumati'mentohofofoho. Osopo nohumentanngkofi hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, 28 Simo'mo ole selimalohwono, A'amu somo yo'mayo Jisasimne'no lutihwafikutoho. A'amu hopi'nonohino Jerusalem humalofoso sekwoe hungkunomo upa'nimalofofoho. Ole ulalokwofo. *Kaunisol* a'amu sohwa Jisasimo fonjahumentohofofoho. 29 Ose ulahonngki Pita'nji nom'ne *apousel* sohwanji ulimentohofi, Nakwo Anituye mampaho haloho yihwasi tifi inngkayo'nefoho. A'amu hwahoponjo sohware hungkunomo minngkowanehwono. 30 Sekwo Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. I oso'no neyakwosanjiye Anitu sohwo Jisasimo uliko'mentisofoho. Songo apa'no umokumentiso hweho, 31 Nulikafonto kakoe aho angahohnta'ni uhumojahonngki nakwoe Hwe Engo imo'nmentisofoho. A'amu Isilael hn'niwe wonyo wayo'ne pe'nmentiso hweho. Oso'no a'amu Isilael soku,

hon'ing'kano wonyomne'no hohujo ikinjaof'ikuji wonyo hiso wae yasemof'hwosi hon'ing'kano nom'ne songo wosejapmmontonoho. <sup>32</sup> Oloso nuhwonontani nakwo An'ituye Towahuno Wop'ingo'nji soh'wona'ni olo hilo so'no ul'wo'n'ingkuhwono. A'amu An'ituye hungkunomo t'ifi in'ing'kayo somo An'itu kakoe Towahuno Wop'ingo uy'imasofoho. Ose ul'imentohofofoho.

*Hwe Ngkomeliyel sohwo 'Apousel' soh'wamne'no hungkuno li'mentisofoho.*

<sup>33</sup> Oso hungkuno *kaunisol* a'amu sohwa nupa'nont'ifi si'mano hintotohino umn'imentisofoho. *Apousel* a'amu soh'wamo wofonjano lont'ifi imentohofofoho. <sup>34</sup> Hiso'no hwe fihwo *kaunisol* syoho'njo soh'wo kakoe yofe Ngkomeliyel \* kako a'amu Falisiyoho. Kako hohontajo hon'ing'kano hungkuno lut'hwamojo hweho. Oso hwe huhwo soh'umo a'amu hopi'nonohinoso kakoe yofe ho'nomawo'n'imentohofofoho. Oso hwe soh'wo nol'ikafonto ul'imento, A'amu *apousel* soh'wamo mempo hohnta'ni fili'hwaj'mno. <sup>35</sup> Ose ulahon'ing'ki hof'iko li'hwajahon'ing'kofi Ngkomeliyel ul'imento, A'amu Is'ra'el soh'wasi olo hwe loh'wamo ulohopit'ne so'no huno ito'no fi'syaf'hupmno. <sup>36</sup> Hohonta hwe fihwo kakoe yofe Teutas kako ul'imento, Ngko yo'mayoso huno'njo hwo'nyoho. Hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Ose ulahon'ing'ki a'amu fehohn'jo *foua hantilet* (400) soh'wa in'ing'kamentohofofoho. Osohonta hwe nemokosyohumayo soh'wo kakoe a'amu itokuso'njo soh'wa hwe huhwo soh'umo nofonjasyahon'ing'kofi inomokommotofohi soh'wa hiyaso humpo'mentohofofoho. Teutas kakoe hungkuno ne mmo'nyo hweho. <sup>37</sup> T'ifi soh'onta hwe nemokosyohumayo soh'wa a'amufe yofe mt'i'mokomayo soh'onta hwe nom'ne Ngkalilinta'ango soh'wo kakoe yofe Jutas. Osoh'wo nol'ikofahon'ing'ki a'amu fehohn'jo kakoe hunomo nomant'ifi in'ing'kamotofofoho. Osoh'wo poyo imo'n'ing'kahon'ing'ki inomokommotofohi soh'wa humpo'mentohofofoho. Hof'iko apa'no muhu'mokiyofoho. <sup>38</sup> Oseso ole waseli'monne'no yohono. Olo a'amu *apousel* soh'wamne'no iyoho masen'ing'koho liyohoho. Wohumantokufe. Hof'ikoe syoho hwahoponta'ango'manji moi'wo imo'nonefoho. <sup>39</sup> Olo syoho hiloso An'itu mta'ango'manji milojaopit'nehoho. Ne'nohini went'ihwonefoho. Sekwo An'itumo fongkupit'noho.

\* **5:34:** Osohonta Poul Jisas K'lais'mo min'ing'kayo soh'onta Ngkomeliyel soh'wo Poul'ye syo it'ihwayo imo'n'imojo hweho. (Sohe engo 22, hon'ing'kano we'e 3 somo uhwonyo.)

*A'amu 'apousel' sohwa Jisasimne'no tohino ma'mentohofoso'no simeho wopingo umonimentisofoho.*

<sup>40</sup> Ose ulahonngki hungkuno nehopeho ulontifi a'amu apousel sohwanne'no joho lontifi oso hwamo fonjontifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasiye yofe apa'no nolikutoho. Ose ulontifi uhwatimentohofofoho. <sup>41</sup> *Apousel* sohwa *kaunisol* sohwamo nuliko'mantifi hnnimentohofi, Nakwo Jisasiye syoho yontane tohino namnngkahonngki simeho wopingo namonngkohoho. Anitu wopingo nahonngkohoho. Nakwo Jisasiye yofe'no tohino mayoso hoponoho. <sup>42</sup> Sikuno huhwo huhwi hofiko Anituye ango engo somo a'amufe ango'njopo Jisasimne'no hungkuno wopingo uliwo'nimotofofoho. Anitu a'amu ahwomo mta'ni uhwatimentisoso Jisasiyoho lutihwamentohofofoho.

## 6

*A'amu aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo sohwaro 'apousel' sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwasopo'mentohofofoho.*

<sup>1</sup> Osohonta a'amu Jisasi'no inngkamotofoso we'e pi'ningo imonimentohofomaho. A'amu fehohnjo Ngkiklik hungkuno'njofoho. A'amu fehohnjo Hipilu hungkuno'njofoho. A'amu Ngkiklik hungkuno'njoso a'amu Hipilu somo yoka ulimentohofi, Sekwo wosopayo, hamniyoho, yomayoso a'amu umofonyo iyo somo uyahonngkofi nakwoe apwojo sofa we'e'nohino mawonngkohofofoho. Hipilu apwojo sofa engo mawonngkohofofoho. Ose ulimentohofofoho. <sup>2</sup> Oso hungkunoso honngkahonngki a'amu *apousel* sife mta'ni hufa'uyo sohwa a'amu hopi'nono Jisasi'no inomokomotofo somne'no joho ulahonngkofi nuhu'mokontifi ulimentohofi, Nakwo syoho hufa'u'njo sohwanani wopngomaho. Nakwo wosopayonji hamniyohonji yano mponososo Anituye hungkuno pipi losetihwanehwono. <sup>3</sup> O'o, nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne aho mta'ango hufa'u sohwaro uhwasopomno. Syoho yano mponone so'nefoho. A'amu huhwo sohwa Anituye Towahuno Wopingo engo yamonnyo hwafoho. A'amu hunonjo sohwa a'amu hopi'nonohino sohwaro hwe wopingo'nohino hwafoho liwo'nngkohofofoho. Uhwasopijoso hofiko wopayo yomayoso yano mpe syohoso womokosyohumantifeho. <sup>4</sup> Ose yontanngkujoso nakwo Anitumo isamoyoka uliwo'nngkuhwasi a'amu somo Anituye hungkuno wolutihwantanoho.

<sup>5</sup> Ose ulahonɨngkofi, E, wopɨngofoho lontɨfi Sɨtifenɨmo uhwosopo'mentohofofoho. Sɨtifen huhwo sohwo Anɨtumo sɨmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyɨwo'nɨmojo hweho. Anɨtuye Towahuno Wopɨngo engo yamo'nnyo hweho. Nom'ne a'amu sohwo uhwosopo'mentohofoso ole, Filipɨja, Pɨloukoulasiɨja, Nikanouja, Timounja, Pamenasiɨja, Nikoulasiɨjanjoho. Nikoulas huhwo sohwo ango kengo Antiyouknta'ango a'amu Jutafe yahino ma'mentiso hweho. <sup>6</sup> Oso a'amu sohwo uhwosopentɨfi *apousel* sohwo utɨhwamentohofofoho. *apousel* sohwa a'amu huhwo sohwafe mnokinopo aho kisasyontɨfi hofɨkine'no Anɨtumo jomo ulɨmentohofofoho.

<sup>7</sup> Oseso Anɨtuye hungkuno Jelusalem ango ayo'mo ho'nɨmentisofoho. A'amu Jelusalem humamentohofoho Jisasiɨmo inomokommotofoso pi'nɨngo engo imo'nɨmentohofofoho. A'amu tajo ango syoho'njo fehohnjo sohwa Anɨtuye honɨngkano songo tɨpemantɨfi Jisasiɨmo inɨngkamentohofofoho.

*A'amu Juta fehohnjoso Sɨtifenɨmne'no hwasyo ulɨmentohofofoho.*

<sup>8</sup> Anɨtu Sɨtifenɨmo yo'mayo wopɨngoso ulohofahonɨngki Sɨtifen kakoe yokumpohn'nyo engo imo'nonto yo'mayo wonyoangkafoso imentisoso a'amu uhwonɨmentohofoso ole lɨmentohofi, Anɨtu oloso yalofoho. Ose lɨmentohofofoho.

<sup>9</sup> I oso'no a'amu nom'nehwa nolɨkafontɨfi Sɨtifen'nji Anɨtuye hungkuno so'no yoka hnnɨmentohofofoho. Oso a'amu sohwa hohonta siki syoho hamniyoho momaso'njo imotofo sohwa olohonta siki humalofo. Hofɨko afapo humawo'nɨngkohoho sopo ole lɨmentohofi, Ango sikiɨnjohwa humayo'nefoho. Oso ango homo somo a'amu Juta Anɨtumne'no isamayoka angofoho. Oso a'amu sohwa ango Sailini'nji Aleɨsantɨliya'nji oso ango soponta'ango hwafoho. Hofɨko'nji nom'ne a'amu Juta Silisiya hwaho Esiyanta'ango sohwa Sɨtifenɨmo yoka ulɨmentohofofoho. <sup>10</sup> Anɨtuye Towahuno wopɨngoso Sɨtifenɨmo huno wopɨngo uyahonɨngki a'amu nom'ne sohwafe hungkuno somo Sɨtifen kakoe hungkuno uyakolo'mentisofoho. <sup>11</sup> Oso'no a'amu sohwa sɨmano hintotohino umnɨngkahonɨngki a'amu sohwo hwasyo jo'ne hamniyoho uyahonɨngkofi ole ulɨmentohofi, Olo hwe Sɨtifen sohwo kako Mousesɨmne'no sitofo lɨmaso hweho. Ou, kako Anɨtu ntnne'no sitofo lɨmasofoho. Hwasyo ose ulɨmentohofofoho. <sup>12</sup> Oso hwasyoso ho'nɨngkahonɨngki nehopeho lontɨfi a'amu so'nji hwe engo sohwanji hwe honɨngkano hungkuno lutɨhwamotofo

sohwanji simeho wonyo umo'n'ngkahon'ngki S'tifen'imo u'mant'ifi aho kent'ifi *kaun'sol* uhu'mokumotofo sopo ipemotas'imentohofofoho. <sup>13</sup> Osopo a'amu hwasyo ul'fitnne sohwa m'humat'imentohofofoho. Ole ul'imentohofi, Olo hwe lohwo Anituye ango engo so'no wonyo hungkuno ul'masofoho. Mousesiye hon'ngkano hungkunomne'no hwotoho hmmaso hweho. <sup>14</sup> Olo hungkuno S'tifen nal'masofoho. Jisas Nasaletn'ta'ango sohwo Anituye ango engo somo wae yonefoho. Oso yahino Mouses mta'ango in'ngkawo'n'ngkuhwoneso Jisas wae yaf'hwosi nom'ne yahino songo nejaponefoho. Oso hungkunoso S'tifen nelahon'ngki upa'n'malohwonefoho. Hwasyo ose ul'imentohofofoho. <sup>15</sup> A'amu *kaun'sol* sohwa nohumant'ifi S'tifen'imo uhwon'imentohofoso kakoe simo'mango a'amu ahwomomjo pa'nyo imo'n'mentisofoho.

## 7

*S'tifen kakoe hungkuno 'kaun'sol' sohwamo ul'imentisofoho.*

<sup>1</sup> Hwe yofe engo'njo sohwo S'tifen'imo ul'imento, Oso hungkuno kikumne'no nalohofoso nehopitaho.

<sup>2</sup> Ose ulahon'ngki S'tifen ul'imento, Nje a'amu soku, sekwo upa'n'mno. Hohonta nakwoe ajuyohwo Ap'loham kako ango Helan'imne'no mawe'njo imentiso sohonta oso hwaho Mesopoutemiya nohumentan'ngki Anitu wonyoangkafo sohwo u'mahon'ngki Ap'loham nuhwon'ngkahon'ngki Anitu ul'imento, <sup>3</sup> Olo hwaho lo'nji jije a'amu so'njimo uhwat'mofo. Nom'ne hwaho nokit'hwahm'me'no osopo fohumantohoho. <sup>4</sup> Ose ulahon'ngki Ap'loham oso hwaho Kal'tiya ul'iko'manto hwaho nom'ne Helan osopo humamentisofoho. Kan'ngkwowho poyo pe'n'mentiso sohonta Anitu ul'imento, Hwaho nom'ne kit'hwahm'me'no mpano. Ose ulahon'ngki olo hwaho humalohwone lopo p'mmentisofoho. <sup>5</sup> Anitu Ap'lohanno olo hwaholo nut'hwanto osohonta kako yano muy'mmentisofoho. O'o nihu'no awonoho. I oso'no Anitu ul'imento, Oso hwaho hiloso k'iko'nji jije imuhwanjimo sejapmnefoho. Ose ul'imentisofoho. Osohonta Ap'loham kako hwomu ane hweho. <sup>6</sup> Nom'ne hungkuno Anitu ul'imento, Jije imuso a'amu kengo sofe hwahopo ufijososopo siki syoho ulohof'kutnnefoho. A'amu kengoso jije imu somo tohino engo uy'fitnnefoho. Soswo *foua hant'let* (400) uyokolofontan'ngkuhwosi jije imuso osopo humafitnnefoho. <sup>7</sup> Oso a'amu kengo jije imu somo yokumpohn'nyo umokosyohumayo somo hungkuno

tango'njo ikwolofone uyimnefoho. Osohonta jije imu oso hwaho kengo sopo uliko'mafikujoso olo hwaho lopo nje yofe ho'nonimafitnnefoho. Ose ulimentisofoho. <sup>8</sup> Anitu nom'ne hungkuno Apilohammo uyimentisofoho. A'apaho sihu kolo'nyo'ne ulimentisofoho. Anituye hungkuno iningo mamofe'ne honingkano hiso uyimentisofoho. Oseso Apilohamiye hwomu Aisak imo'ninkahonngki sikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne hohnta'ni hufa'u sihune memjaofahonngki Apiloham kakoe hwomufe a'apahomo sihu ukolo'mentisofoho. Hwangku Aisakiye hwomu Jekoup imo'ninkahonngki sihu ukolo'mentisofoho. Tifi sohonta Jekoupiye hwomu aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u imo'ninkahonngkofi sihu ukolo'mentisofoho. Osohwa neyakwosafoho. Oso yahino hiso ne'nohini sihu kolo'nimotofofoho.

<sup>9</sup> Jekoupiye hwomu sohwa hamningkwa'wehwo Jousepine'no hintotohino umningkahonngki a'amu kengo sohwa Jousepimo mpe uyahonngkofi hafila'wehwosa hamniyoho ma'mentohofofoho. <sup>10</sup> Yo'mayo tango so'nji Jousepimo u'mahonngki Anitu ufo'ma'mentisofoho. Oseso oso hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo osohwo Jousepmne'no joho ulahonngki Anitu Jousepimo huno engo wopingo'njo uyahonngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo ulimento. Kiko hwe wopingo hwasoho. Oso'no kiko olo hwaho Ijip'nji, nje a'amu lo'nji nje ango lo'nji hopi'nono kiko ngkine'no mokosyohumayo'ne hwasoho. Ose ulonto Jousepmmo ango'nji hwaho'nji mokosyohumayo'ne yofe engo mulimentisofoho.

<sup>11</sup> Oseso Jousep hwaho Ijip nomokosyohumentanngki wopayo nosyofahonngki mijoho engo i'mofapmmmentisofoho. Neyakwosa hwaho Kenan sopo humamentohofoso mijoho uyimentisofoho. <sup>12</sup> I oso'no Jekoup kako wopayo engo Ijip weho upa'nonto neyakwosamo Ijipmne'no lihwatimentisofoho. <sup>13</sup> Hwangku sohonta hofiko Ijipmne'no apa'no umentohofoso osohonta Jousep ulimento, Ngko Jousep'nyoho. Ose ulahonngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo Jousepiye a'amu sohwanne'no huno umentisofoho. <sup>14</sup> Oseso Jousep kaningkwohumne'no hungkuno lihwatimentisofoho. Jekoup'montohwa hofiko *sefenti-faifi*foho (75). Osomne'no Jousep lihwatimentisofoho. <sup>15</sup> Oso'no Jekoup Ijipine'no nowento osopo poyo pe'nimentisofoho. Neyakwosa osopo poyo pe'nimentohofofoho. <sup>16</sup> Hwangku sohonta hofikoe imuso hofikoe yokinoso Syekemne'no motawenti'fi oso



sokimo somo yokinoso ho'nahumentohofofoho. Oso sokimo hwaho'njoso Apiloham hohonta Hemiye hwomu soh wamo hamniyoho uyonto mpe imentisofoho.

17 Oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentisoso ne umo'nimonte'no yahoningki a'amu Isilaeliso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. 18 Osohonta Ijipmjo hwe yofe engo'njo sohwo Jousepmne'no huno muyofoho. 19 Oso hwe huhwo sohwo neyakwosamo wonyo ulohofahoningki tohino engo ma'mentohofofoho. Hwe engo sohwo ulimento, Sekwoe mehomi milongo imo'nifijoso melojwasiyo'ne'maho. Nuhwoningkuji foho'naofikuno. Osopo wape'nngkuhwono. Ose ulimentisofoho. 20 Hohosohonta Mouses hwomu wonyoangkafo sohwo imo'ninkahoningki kaningkwowho'ya'u hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Hwomu sohomo angomo hiyaso mokosyohumentaningki 21 Mousesimo mempo hohnta'ni ho'nahumentisiyo sohonta hwe engo hwaho Ijip mokosyohumahoso kakoe mu Mousesimo uhwontohumayo ma'mentisofoho. Kakoe hwomu ne pa'nyo imo'nimentisofoho. 22 Ijipmjo hwe huno'njo sohwa Mousesimo yo'mayo so'no mesyomti'mokutihwamentohofofoho. Mouses huno engo manto hwe engo imo'nimentisofoho. Kakoe syohoso hungkunoso wopingo'nohino hweho. 23 Mouses kakoe soswo *fouti* (40) uyokolofahoningki limento, Ngko nje a'amu ne Isilael somo uhwonamo. 24 Ose syafisyonto nowento uhwonimentisoso Hwe Ijip syoho ulohofiyo mokosyohumayo sohwo a'amu Isilael sohomo wonyo ulohofontaningki Mouses nuhwononto syafihu'mento, Nje a'amu Isilael sohomo ufo'ma'mo lonto hwe Ijip'njo sohomo fonjahumentisofoho. 25 Hwe sohomo fonjasyonto Mouses huno ole syafisyonto, Nje a'amu Isilaeliso ole huno syofisyalokwofo, Anitu Mousesimo nefo'mayo'ne uhwatmaso hweho. Ose syafihu'mentisofoho. I oso'no a'amu Isilaeliso oso hunoso huno masyafisiyo'njo imentohofofoho. 26 Mo'ninkanta hwe Isilael sohwa'u ikujoho fongki'nontaningki Mouses nuhwononto, mtampo lohofonto ulimento, Nje a'amu sohwahusi, Siko'nikwahisoho. Siko ikujoho peho'no fongki'nalokusiyo. 27 Ose ulahoningki hwe fihwo koningkwa'wehumo wonyo ulohofa sohwo Mousesimo ilojaofonto ulimento, Nakumo nemokosyohumayo'neso. Tihwo kilimasoto. Kiko nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyo'ne hwsilaho. 28 Ou, kiko fosi hwe Ijip mta'ango sohomo fonjahumahnno hopa wofonjan'humonne'elaho. 29 Ose ulahoningki Mouses

nupa'nonto hiyae wento oso hwaho Ijip uliko'manto hwaho nom'ne Mitiyan humamentisofoho. Osopo nohumanto hwomu hufa'u tipema'mentisofoho.

<sup>30-31</sup> Soswo *fouti* (40) uyakolofahon'ngki hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesimo u'ma'mentisofoho. Mouses osohonta hwofiki'nyo Sainai mafone sopo a'amu anepo humamentisofoho. Mouses nohumanto uhwonihwojamentisoso iyoswo we'e so'mta'ni toho nto sijahon'ngki ose uhwononto, yomo yonto kako t'fonepo nowento toho hwapingo ho'mo so'mo uhwonimentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesimo ulimento, <sup>32</sup> Ngko jije ajuyohwosa Apilohamja, Aisakija, Jekoupija, hofikoe Anitu hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Anituye mampaho upa'nonto Mouses yomo yomo yonto iyoho un'ngkahon'ngki simo'mango akofaho hi'nimentisofoho. <sup>33</sup> Ose yahon'ngki Anitu ulimento, Olo hwaho lopo ngko humaleno. Oso'no jije sifikwongo fosyo fiyojasyo. <sup>34</sup> A'amu Ijipiso nje a'amu Isilael somo wonyo engo nolohofahon'ngkofi hofiko tohino engo malokwofo so'no uhwon'ngkohefoho. Nje a'amufe youwo youwo upa'n'ngkohefoho. Hofikimne'no ufo'mayo'ne pohono. Oso'ne'no Ijipmne'no wokuhwatimo. Ose ulimentisofoho.

<sup>35</sup> A'amu Isilaeliso hofiko Mousesiye hungkunomo hwotoho nto hmentohofofoho. Ole ulimentohofi, Kiko nakwoe hwe engo hwosilaho. Nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyo hwosilaho. Mousesimo ose ulohonimentohofofoho. Huhwo sohomo Anitu nuhwajonto hwe engo mokosyohumayo'ne'nji ufo'mayo'ne sohomo uhwosopo'mentisofoho. Hwe ahwomo mta'ango toho we'e sohomo u'ma'mentiso sohwo Mousesimo sosofitofosyohumamentisofoho. <sup>36</sup> A'amu Isilael Ijip nohumentan'ngkofi Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso yonto Ijip mta'ango a'amu somo ipemotamentisofoho. Soswo *fouti* (40) uyokolofontan'ngki oso hwaho a'amu ane sopo oso Mijo Ayo Sa'njo Hon'yo'nohino \* pisongkotn'nawojo sopo Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentisofoho. <sup>37</sup> Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isilael somo ulimento Anitu sekwo'njo mta'ango hwe fihumo muhwosopenefoho. Anituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'n'nggo hweho. <sup>38</sup> Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isilael so'nji hwaho a'amu anepo humamentohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo hwofiki'nyo Sainai sopo Mousesimo hungkuno

\* **7:36:** Iyoswo yofoho mjoso hunguno fiso oso mijo ayo sa'njo somo Hesi'amo so'no malinyofoho.

uyimentisofoho. Mouses neyakwosanjopo humentaningki Anitu Mousesimo honingkano hungkuno wopingo uyimentisofoho. Oso hungkuno hiso nakwo hopi'nonohino hn'nwiyefoho.

<sup>39</sup> I oso'no neyakwosa kakoe hungkuno nakwolaho limentohofofoho. Hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoso Ijipmne'no asomo wowantifi imentohofofoho. <sup>40</sup> Oseso hofiko Elounimo ulimentohofi, Nakumo ipenemotawe'nehwo anitu nom'ne kengo mtimojo. Mouses Ijip mta'ni nehwojoponto kako ntimtikeno. Nakwo huno monaiyohoyohoho. Ose ulimentohofofoho.

<sup>41</sup> Hohosohonta yahu huyo'mango hwasyo anitu kengo pa'nyo mtimokontifi yahu nom'ne nofonjasyontifi anitu huyo'mango hwasyo sohomo ulimentohofi, Olo yahu loso kikine'no fonjasyihwonefoho. Ose ulimentohofofoho. Olo hiloso hofikoe aho'nji imentohofoso'no simoho wopingo umonimentisofoho. Oso'no hofiko elijwanimentohofofoho.

<sup>42</sup> Oso'no Anitu hofikimo hohujo ikinjimofahoningki hofiko mofehi'nyo hwanji hamno hwanji hntokwaliyo hwanjimne'no hofiko hwomtame ulohomentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoso hwa ole mtimokumentohofi,

A'amu Isilael soku, sekwo oso hwaho a'amu anepo nohumentaningkuji soswo *fouti* (40) seyokolofontaningki ngkine'no yahu fonjahumentohofotaho. Awonoho.

<sup>43</sup> Sekwo anitu hwasyo Molouk kakoe hwapife ango molontifi motasimentohofofoho.

Nom'ne anitu hwasyo Lefan kakoe hntokwaliyo huyo'mango mtimokontifi motasimentohofofoho.

Oso hwamne'no hwomtame ulohomotofofoho.

Oso'ne'no Mpapiloun nongkihnta'ni wosehwatimo.

Ose mtimokumentohofofoho.

<sup>44</sup> Oso hwaho a'amu ane sopo neyakwosa hwapife ango molimentohofofoho. Anitu ne sohune'no hwomtame ulohofone molimentohofofoho. Oso hwapife ango hiso'no Anitu Mousesimo huyo'mango utihwanto ulimento, Olo pa'nyo moso. Ose ulahoningki hwapife ango molimentohofofoho. <sup>45</sup> Neyakwosa hofiyakwosa mta'ango

olo hwapife ango nomantifi Jousywa'nji motasantifi nom'ne a'amufe hwaho ma'mentohofofoho. A'amu nom'ne hwaho'njo somo Anitu wae yaofonto hwaho hopo sopo neyakwosa humamentohofofoho. Oso hwapife ango hiso oso hwaho hopo sopo ne'no wentaningki Ntefit kakoe sikuno imonimentisofoho. <sup>46</sup> Ntefit imon'ningkahoningki Anitu nuhwononto limento, Ntefit hwe wopingo hweho. Kakimne'no simoho wopingo nimon'ngkohoho. Ose

lahon'ngki Ntefit An'itumo jomo ul'imento, Jekoupiye An'itu hwosoho. K'iko'ne ango wamolimonne'no yohono. <sup>47</sup> Ose ko lahon'ngki Ntefitiye hwomu Soulomoun An'tuye ango mol'imentisofoho.

<sup>48</sup> A'amu An'tuye hungkuno limotofo sohwa ole limentohofi, An'itu Yo'mayo Yo'mayo Yakolo'nnyo sohwo ango a'amu hwahoponjo sohwa mol'ifijo somo mohumanehoho. <sup>49</sup> An'itu ole ul'imento, Ahwomo loso nje epohumayoponoho.

Hwaho hiloso nje s'ife ikwo'ofofoho.

Ngko'ne ango pipi mol'ifitnnehoho.

Ngko nti'mo humamnehono.

<sup>50</sup> Yo'mayo hwapingoso t'hwolo. Ngkonoho.

An'itu ose ul'imentisofoho.

<sup>51</sup> Sekwo a'amu hahn'nyo iyo'njo kuyoho. Sekwoe s'imeho'nji sekwoe huno so'nji a'amu nje hungkunomo haloho maposo'njo pa'nyo hwasoho. Nje Towahuno Wop'ingo somo sekwo seyakwosa hopa hwotoho fewo'n'ngkohofihwasoho. <sup>52</sup> Seyakwosa An'tuye

hungkuno limotofo hopi'nonohino sohwaso wonyoso ulohof'wo'n'imentohofofoho. An'tuye hungkuno

limotofo sohwa ole selimotofi, Hwe Wop'ingo sohwo noponefoho. Ose selahon'ngkofi sekwo hopi'nonohino

somo fonjahumentohofofoho. Olohonta oso hwe wop'ingo sohwo nopahon'ngki sekwo osohumo tokoyo'ofo yont'ifi

fonjahumentohofofoho. <sup>53</sup> A'amu huhwo sohwaso sekwo An'tuye hon'ngkano hungkuno a'amu ahwomo mta'ni

selimentisoso ne masewo'nyofoho. Haloho miyo hwasoho. S'tifen ose ul'imentisofoho.

*S'tifenimo sojo'nji fonjahumentohofofoho.*

<sup>54</sup> A'amu *kaunisol* sohwa S'tifeniye hungkuno nupa'nont'ifi huno nehopi ko uyahon'ngki s'imano hintoto-

hino umn'ngkahon'ngki mpuyo limentohofofoho. <sup>55</sup> Oseso An'tuye Towahuno S'tifenimo u'mohulofahon'ngki,

S'tifen ahwomomo uhwon'imentisoso An'tuye pomponaho mofehi'nyo pa'n'ingo uhwononto Jisas An'tuye aho anga

sohohnta'ni nohumentan'ngki uhwononto, ul'imento, <sup>56</sup> Uhwon'imno. Ahwomo mtampotoho. An'tuye

hwomu An'tuye aho anga hohnta'ni likofohumaho, uhwalokweno. <sup>57</sup> Ose ulahon'ngki hof'iko haloho

p'iku'nont'ifi mamuyo mjalim'went'ifi S'tifenimo ifeehu'mo uloho'mentohofofoho. <sup>58</sup> S'tifenimo aho yokumpohn'nyo

nokent'ifi nomotawent'ifi angkuhwafopo mempo hohnta'ni nosutofafont'ifi sojo fongku'mentohofofoho. Oso

a'amu huhwo sohwa S'tifen'imne'no hwasyo hungkuno

ulimentionofo sohwa hofikoe manji'mofo yojomantifi hwe songo Souliye huyo'mo ho'nahumentohofofoho. <sup>59</sup> Sojo ne'no ufonjontaningkofi Sitifen Anitumo joho ulimentionofo, Hwe Engo Jisas kiko nje huyo'mangoso nimaho. <sup>60</sup> Ose ulonto hwomtame yonto joho engo yokumpohn'nyo ulimentionofo, Hwe Engofo olo wonyo ntohofohofoho loso'no kiko olo a'amu sohwa wonyo uyohotoho. Ose ulonto ni'hu'nahone poyo pe'nimentisofoho.

## 8

*Soul kako a'amu Jisasimo iningkamotofo somo wonyo umokumentisofoho.*

<sup>1</sup> Sitifenimo fonjosyahoningkofi Soul nohumanto ulimentionofo, Sitifenimo fonjasiyoso wopingofoho. Ose ulimentisofoho. Oso mofehi'nyo somo Anituye a'amu ne Jelusalem humamentohofoho somo a'amu kengoso wonyo engo uyomahoningkofi tohino engo ma'mentohofohofoho. Oso'no Anituye a'amu neso nole'mofontifi hwaho Jutiya, Someliya sophone'no humpo'mentohofohofoho. A'amu *apousel* sohwa hofiko'nohine Jelusalem humamentohofohofoho. <sup>2</sup> Hwe Jisasimo iningkamotofoso Sitifeniye pijafoso motawentifi ijopijisyasyontifi humotaho engo sulimentohofohofoho. <sup>3</sup> Soul huhwo sohwo a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoho somo wae weeo'mo lonto a'amufe angomo noswonto a'amu homo somo nohusimpemotaponto impo'angomo intofahumentisofoho.

*Anituye hungkuno a'amu Someliya somo luti'hwamentohofohofoho.*

<sup>4</sup> Oso a'amu Jelusalemno humpo'mentohofoso angokengo kengo sopo Anituye hungkuno luti'hwamentohofohofoho. <sup>5</sup> Filip angokengo Someliya sopeno nowento osopo Jisasimne'no hungkuno luti'hwamentisofoho. Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisasiyoho. <sup>6</sup> Ose ulahoningki a'amu hopi'nono nupa'nontifi yo'mayo kengo wonyoangkafoso Filip imentisoso uhwonontifi huno engo syafi'hu'mentohofohofoho. <sup>7</sup> A'amu sisimasoho'njo towahuno wonyo'njosonohumantifi mamuyo engo lontifi towahuno wonyoso uliko'ma'mentohofohofoho. A'amu a'apahopompenjiyosongosongomiyo'njosoa'amusife wonyo'njosowopingo umokumentisofoho. <sup>8</sup> Ose uhwonontifi simehowopingo umo'nimentisofoho.

<sup>9</sup> Hwe fihwo Saimoun oso angohoposohumamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyohwapingo'njohweho. Yo'mayo peefoso huno'njo

hweho. Saimoun ulimojofoho, Ngko huno hwapingo'njo hwo'nyoho. Ose ulimojo hweho. A'amu Someliyaso Saimoun ne'no pisopisaho limotofofoho. <sup>10</sup> A'amu hopi'nono yofe engo'njo so'nji yofe engo ane so'nji a'amu hamniyoho'njo so'nji hamniyoho umofonyo iyo so'nji nihu'no hopi'nono Saimoun+ye hungkunomo nupa'nontifi ulimotofi, Saimoun hwe huno'njo hweho. Anituye yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Ose limotofofoho. <sup>11</sup> Saimoun yo'mayo kengo wonyoangkafoso imojo so'no a'amu kakoe hungkunomo iningkamotofofoho. <sup>12</sup> Oseso Filip noponto Anitu enemokosyohumayo so'nji Jisas Kilais ntnne'no lutihwahon+ngki a'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyahon+ngkofi hwe moya'mi'nji mijo kiyoma'mentisofoho. <sup>13</sup> Saimoun huhwo sohwo Filip+ye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyahon+ngki Filip kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. Saimoun Filip+nji nohumanto yo'mayo kengo wonyoangkafosomo nuhwononto pisopisaho limentisofoho.

<sup>14</sup> A'amu *apousel* Jelusalem humamentohofoho sohwa ole upa'nimentohofi, A'amu Someliyaso Anituye hungkunomo tifi iningkamentohofofoho. Ose upa'nontifi Joun'nji Pita'njimo lhwatimentohofofoho. <sup>15</sup> Siko nowenji a'amu Anitumo iningkayo so'no jomo ole ulimentisi, Mpohwo jije Towahuno Wop+ngoso a'amu somo uyo. Ose ulimentisiyefoho. <sup>16</sup> Hwap+ngoso Filip Jisasi+ye yofe lonto a'amu somo mijo kiyoma'mentisoso Anituye Towahuno Wop+ngo a'amu somo muhula'mo'mmentisofoho. <sup>17</sup> Pita'nji Joun'nji a'amufe mnokinopo aho kisosyahon+ngki Anituye Towahuno Wop+ngo a'amu somo uhula'mo'mentisofoho.

<sup>18</sup> Saimoun kako *apousel* sohwa'umo uhwonimentisoso siko a'amu somo aho kisosyahon+ngki Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no uhwononto kakoe hamniyoho nomanto Pita'nji Joun'njimo ulimento, <sup>19</sup> Nje hamniyoho nomahosi Anituye Towahuno ntapinyo. Ngko a'amufe mnokinopo aho kisasehumeso Anituye Towahuno uhula'mofono.

<sup>20</sup> Ose ulahon+ngki Pita ulimento, Oloso Anitu a'amu somo uyalokusoso mpe uy+monntaho. Kiko jije hamniyoho'nji tikanomo uhnnefoho. <sup>21</sup> Olo syohoso jije'maho. Anitu jije simehomo kohonalofoho. Wop+ngo'maho. Wonyo mnawehe. <sup>22</sup> I oso'no jije hon+ngkano wonyoso foho'namofono. Oso'no hohujo ikinjamofohoji Anitumo, Jije huno wonyo so'no wayo'ne jomo uso. <sup>23</sup> Jije hon+ngkano pisakino'njo hwosoho. Oso wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo kekisyohumaho.

<sup>24</sup> Ose ulahon'ngki Saimoun kako Pita'nji Joun'njimo ul'imento, Siko ngkine'no An'itumo jomo ulinyo. Oso ntohino so'no ne mmo'nonehoho. Ose ul'imentisofoho.

<sup>25</sup> *Apousel* sohwa'u An'ituye hungkuno hopi'nonohino a'amu somo lut'ihwanji Jelusalemno umentisiyefoho. Oso hon'ngkano hwaho Someliya sopo ango kengo kengo hopo sopo An'ituye hungkuno lut'hwamentisiyofoho.

*Filip An'ituye hungkuno hwe Itiyoupiyanta'ango sohumo lut'hwamentisofoho.*

<sup>26</sup> Hwe ahwomomjo sohwo Filip'mo ul'imento, K'iko Jelusalem hon'ngkano sopo n'ihuji ango Ngkasa hon'ngkano osomo fiwe. Ose ul'imentisofoho. Oso hon'ngkano hopo sopo a'amu mahumunyoponoho. <sup>27</sup> Filip nol'ikafonto umentisofoho. Kako hon'ngkanopo nohumanto uhwon'imentisoso, Hwe fihwo Itiyoupiyanta'ango sohwo hwe yofe engo'njo hweho. Oso hwaho Itiyoupiya sopo a'mu mokosyohumayosi kakoe yofe Kantasiyoho. Oso a'musiye hamniyoho hopi'nono hwe huhwo sohwo mokosyohumayo hweho. Kako An'itumne'no hwomtame uloho'mo lonto Jelusalemne'no umentisofoho. Ose yonto kakoe angopo ne'no asomo pmentisofoho. <sup>28</sup> Kako ijempoho sohwe kokapitofon'jo somo nohumanto iyoswo hwe Aisaiya An'ituye hungkuno l'imojo sohwo mt'i'mokumentisoso atofol'imentisofoho. <sup>29</sup> Filip osohumo uhwon'ngkahon'ngki An'ituye Towahuno Wop'ingo ul'imento, K'iko t'ifonepo uhuji oso sohwe kakopitofon'jo sohwoepono fiwano. <sup>30</sup> Ose ulahon'ngki Filip fu l'imentisoso mafone sopo i'mofawento upa'n'imentisoso, hwe huhwo sohwo Aisaiyafe hungkuno atofolontan'ngki upa'n'onto ul'imento, Oso hungkuno atofolalokunoso neso huno lakiyohoho.

<sup>31</sup> Ose ulahon'ngki ul'imento, A'amu malont'ihwayoso ngko huno pipilo. K'iko ngko'njo lopo fisape. Filont'ihwaho.

<sup>32</sup> An'ituye hungkuno Aisaiya mt'i'mokumentiso hwe huhwo sohwo atofol'imentisoso ole,

A'amu yahu *sipsip* fonjasiyopo ne'no ipemotawomotofohopa hwe sohumo ipemotawomentohofofoho.

Yahu *sipsip* a'amu kakoe tohwa hm'motofohonta yahu mampi'nyo imojo hopa hwe huhwo sohwo mampi'nyo imentisofoho.

<sup>33</sup> Oso hwe sohumo hwotoho fent'ifi hungkuno tango'njo ikwolofon'neso hwasyo l'imentohofofoho.

Ne'njo'maho. Kako wonyoso miyahon'ngki fonjahumentohofofoho.

Oso a'amu huhwo sohwoe wonyoso t'ihwo lone'ento imentisoto.

Hofiko nofonjosyahon'ngkofi kako olo hwaho lopo mohu-  
mammentisofoho.

Oso Aisaiya mt+'mokumentisofoho. <sup>34</sup> Atofo ose lonto, Filip+mo ul+mento Aisaiya t+humne'no mt+'mokumentisoto. Kako kakine'no hnn+mentisotaho. Nom'ne hune'no l+mentisotaho.

<sup>35</sup> Ose ulohon'ngkahon'ngki Filip An+tuye hungkuno Aisaiya mt+'mokumentisoso yoloho'no nolonto Jisasiye hungkuno wop+ngoso ul+mentisofoho. <sup>36</sup> Siko hon'ngkanomo nowenji mijo we'e uhwononji hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo ul+mento, Uhwonyo. Mijo wojo lo'noho. Hon'ngkano njisohwo p+jwan+mokwoho ngko mijo mokiyon+masosofoho.

<sup>37</sup> [Ose ulahon'ngki Filip ul+mento, Kiko An+tumo simeho hi'ntnnono nehopi uyoso ngko mijo uyokuma'mnoho. Ose ulahon'ngki ul+mento, Eno. Jisas Kilais An+tuye Hwomu Ne sohune'no huno niyohoho.]

<sup>38</sup> Ose ulonto sohwe kokapitofa mta'ni siko nokotaponji mijomno umentisiyefoho. Osopo nohumahon'ngki Filip hwe sohomo mijo kiyoma'mentisofoho. <sup>39</sup> Mijo mta'ni s+mentisiyoso An+tuye Towahuno Wop+ngo komo'no Filip+mo kengopo m+humat+'mentisofoho. Hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo Filip+mo apa'no muhwon+mentisoso simeho wop+ngo'nji kakoe angopo ne'no umentisofoho. <sup>40</sup> Filip nom'ne angopo Asy+tout i'mofawento anga hopi'nonohino somo Jisasiye hungkuno wop+ngo lut+hwawento hwangu anga Sisaliya sopo i'mofamentisofoho.

## 9

*Jisas kako Souliye hunomo yiwolo'mokahon'ngki Soul kakoe inomokomoyo imo'n+mentisofoho.*

*(Apousel sohwafe Syoho 22:4-16; 26:9-18)*

<sup>1</sup> Soul kako a'amu Jisasi'mo inomokomotofo somo wae weeo'mo lonto imentisoso hwe yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohomo ul+mento, <sup>2</sup> Iyoswo mt+'mokochoji ntape. Iyoswo hiloso nomotawe'mo, Ntomasi'kos a'amu tajo anga syoho'njo sohomo ut+hwamo. Ose ulahon'ngki uy+mentisofoho. Iyoswo ole l+mentisofoho, Soul a'amu Jisasiye hon'ngkanomo in'ngkwalokwofo somo not+pemahwosi hwe moya'mi sofamo impe intof+hwosi Jerusalemne'no womotaweno. Ose mt+'mokumentisofoho.

<sup>3</sup> Soul Ntomasi'kos+me'no nowentan'ngki anga mofone sopo pomponaho engo ahwomo mta'ni uloho'mentisofoho.

<sup>4</sup> Ose ulohofahon'ngki Soul hwahopo wasyonto mampaho pomponaho homo somta'ni upa'n+mento, Soul, Soul, kiko



ngkimo wonyo peho'no n̄imokantokuno. <sup>5</sup> Ose upa'nonto ul̄imento, Hwe engo t̄hwosilo. Ose ulahon̄ngki ul̄imento, Ngko Jisas̄i'nyoho. K̄iko ngkimo wonyo n̄imokantokuno. <sup>6</sup> K̄iko nol̄ikafohoji angō ne somo fusyo. Osopo hwe fihwo k̄iko ihnne so'no wakil̄imontonoho. Ose ul̄imentisofoho.

<sup>7</sup> A'amu Soul̄i'n̄ji umentohofō sohwa mampi'nyo no-humant̄ifi mampaho ko upa'nont̄ifi ne sohumo muh-won̄imentohofofoho. <sup>8</sup> Soul nol̄ikafonto t̄imo hononto t̄impi'nyo imo'n̄imentisofoho. Ose yahon̄ngki a'amu aho umpo'n̄imentohofofoho. Aho impo'nomotawent̄ifi Ntomas̄ikos i'mofamentohofofoho. <sup>9</sup> Soul t̄impi'nyo so-hwo wopayo mijo manyo'n̄jo nowentan̄ngki s̄ikuno hufa'u s̄ihune memjao'mentisofoho.

<sup>10</sup> Hwe fihwo Jisas̄imo inomokommojo sohwo kakoe yofe Anonaiyas oso hwo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo wojo uhwon̄ngkahon̄ngki An̄itu ul̄imento, Anonaiyas. Ose ulahon̄ngki ul̄imento, Hwe Engofo, ngko olopo humaleno. <sup>11</sup> Ose ulahon̄ngki An̄itu ul̄imento, K̄iko nol̄ikafohoji oso hon̄ngkano Nto'nohinofō mul̄imentohofō somo mpano. Osopo Jutas̄iye angō somo hwe fihwo angō Tasosnta'ango sohwo kakoe yofe Soul̄iyoho. Osohumo uh-wonae. <sup>12</sup> Ngkine'no jomo ntonto wojo uhwon̄ngkisoso ole uhwon̄ngkoho hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas no-ponto kakoe mnokinopo aho kisusyahan̄ngki t̄imo wop̄ngō umokohoho.

<sup>13</sup> Ose ulahon̄ngki Anonaiyas ul̄imento, U, Hwe Engofo. Oso hwe sohumne'no hungkuno pi'n̄ngō upa'n̄imalefoho. Kako j̄je a'amu neso Jerusalem humalofo somo wonyo uloho'maso hweho. <sup>14</sup> Hwe yofe engo'n̄jo tojo angō syoho'n̄jo sohwo iyoswo uȳmasofoho. Iyoswo hiloso j̄je a'amu ne impe intofo'nefoho.

<sup>15</sup> Ose ulahon̄ngki An̄itu ul̄imento, Mpano. Olo hwe lohwo nje syoho ntohofiyo uhwsopo'mentohofoho. A'amu kengo so'n̄ji hwe yofe engo'n̄jo so'n̄ji a'amu Is̄lael so'n̄jimo olo hwe lohwo nje yofe wolut̄hwamte hweho. <sup>16</sup> Olo hilo so'no kako tohino engo nomane so'no ut̄hwomonnoho.

<sup>17</sup> Ose ulahon̄ngki Anonaiyas nowento angō so'mo nos-wonto Soul̄imo aho kisusyonto ul̄imento, Nje n̄ngkwahwo Soul, Hwe engo Jisas̄i hon̄ngkanopo uhwon̄mahno sohwo j̄je t̄imo wop̄ngō kumokiyo so'no lon̄hwaji so'no pohe hwo'nyoho. An̄ituye Towahuno Wop̄ngō s̄imehomo wokuhulo'ma'mtonoho. <sup>18</sup> Ose ulahon̄ngki Soul̄iye t̄imo mta'ango fefo pa'n̄ngō hu'mewasi lohofahon̄ngki t̄imo wop̄ngō imo'n̄imentisofoho. Wop̄ngō imo'nonto nol̄ikofahon̄ngki Anonaiyas kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. <sup>19</sup> Kiyoma'mentisoso Soul wopayo

nononto a'apaho yokumpohn'nyo imo'n+imentisofoho. Sɪkuno memjaofontan+ngki Soul a'amu Ntomasɪkos Jisasɪmo inomokommotofoto so'nji humamentohofofoho.

*Ntomasɪkos ango sopo Soul Anɪtuye hungkuno lutɪhwamentisofoho.*

<sup>20</sup> Soul komo'no Anɪtuye syoho emanto a'amu Juta uhu'mokiyo ho'mo so'mo nowento Jisasɪmne'no ole lutɪhwamento, Jisas Anɪtuye Hwomu hweho. <sup>21</sup> Ose ulahon+ngki a'amuso nupa'nontɪfi yomo yomo yontɪfi ole hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo Jerusalemno a'amu Jisasɪmo jomo uliwo'n+ngkohofoto somo wonyo umokumaso hweho. Oso'no olopo pmmasofoho. A'amu somo impe intofɪhwosi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohumne'no womotawomtonoho. Oso hwe oso huhweho. Ose hnn+mentohofofoho.

<sup>22</sup> Soul hwe engo pa'nyo imo'nonto kako Jisasɪmne'no hungkuno lutɪhwamentisofoho. Ole lutɪhwamento, Hwe Anɪtu nakwoe hwahopo uhwatɪmentiso sohwo Jisasɪyoho. Oso hungkuno nehopi ko lutɪhwahon+ngki a'amu Juta ango Ntomasɪkos sopo humamentohofoso nupa'nontɪfi hono-hono'no imentohofofoho.

*Soul hiyaso lima'mentisofoho.*

<sup>23</sup> Sɪkuno pi'n+ingo memjaofahon+ngki a'amu Jutaso nuhu'mokontɪfi Soulɪmo fonjane'entɪfi hungkuno kotɪku'mentohofofoho. <sup>24</sup> Soul oso hungkuno hiso upa'n+imentisofoho. A'amu Jutaso kuso homohomo Soulɪmne'no ne'no uhwon'tohumamotofofoho. <sup>25</sup> Oseso sɪkuno fihumo Soul kakoe inomokommotofoto sohwanji sok-ilojopo kotasontɪfi Soulɪmo sohwo ho'yo engomo kamentɪfi mempo hohnta'ni intofuyoho'mokumentohofofoho.

*Soul Jerusalem humamentisofoho.*

<sup>26</sup> Hohosohonta Soul Jerusalemne'no nowento a'amu Jisasɪmo inomokommotofoto sohwanji ufohi'n+imo lonto ko yahon+ngki hofɪko Soulɪmne'no iyoho un+mentisofoho. Soul Jisasɪye inomokomoyo ne sohune'no sɪmeho hi'ntnnono muyofoho. <sup>27</sup> I oso'no Mponopas Soulɪmo utɪmanto *apousel* sohwafepono motawomentisofoho. Mponopas ole ulɪmento, Soul hon+ngkanopo nakwoe Hwe Engo Jisasɪmo uhwon+ngkahon+ngki hungkuno ulɪmasofoho. Soul Ntomasɪkos a'amu somo Jisasɪmne'no hungkuno lutɪhwanto iyoho munɪmmaso hweho. <sup>28</sup> Ose ulahon+ngki Soul hofɪko'nji nohumanto Jerusalem emoyonto Jisasɪne'no hungkuno lutɪhwanto iyoho munɪmmentisofoho. <sup>29</sup> A'amu Juta Ngkɪlik hungkuno'njo so'nji Soulɪ'nji hungkuno

hnnontifi Jisasimne'no yoka hnnimentohofofoho. Hofiko Soulmo wofonjaofano lontifi imentohofofoho. <sup>30</sup> A'amu Jisasimne'no inomokommotofoso oso hunoso uyahonngki Soulmo hwaho Sisaliyamne'no motawentifi ango Tasosimne'no uhwojamentohofofoho.

<sup>31</sup> Hohosohonta a'amu Jisasimne'no inomokommotofoso Jutiyanta'ango so'nji Ngkalilinta'ango so'nji Someliyanta'ango so'nji hofiko wopingo humamentohofofoho. A'amu kengoso wonyo mulohofe'njo imentohofofoho. O'o simeho pompenjiyo'nji nohumantifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofofoho. Anituye hungkuno haloho upeehonngkofi Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mentisofoho. Hwe moya'mi pi'n'ingo engo nohotoswontifi a'amu ne imo'nimentohofofoho.

*Pita kako ango Lita sopo a'amumo wopingo umokumentisofoho.*

<sup>32</sup> Pita ango ho'mo ho'mo emoyonto ango fipo Lita osopo nowento Anituye a'amu ne sonji humamentohofofoho. <sup>33</sup> Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Ainiyas humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apaho songo songo inyohwo'maho. Kako ijempohopo wentanngki soswo aho hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'u shune uyakolo'mojofoho. <sup>34</sup> Pita osohumo nuhwononto ulimento, Ainiyas olohonta Jisas Kilais wopingo wakumokono. Filikaho. Jije ijempoho ito'no fesijwasyo. Ose ulahonngki Ainiyas komo'no lika'mentisofoho. <sup>35</sup> A'amu ango Lita'nji Seloun'nji humamentohofoso hwe sohumo uhwonontifi Jisasimne'no simeho yiwolo'mokumentohofofoho.

*Ango Joupa sopo Pita a'amu poyo pe'nimentiso somo songo ulika'mentisofoho.*

<sup>36</sup> Ango nom'nepo Joupa Jisas a'mu fisi inomokammojosi kakoe yofe Tapita. A'amu Ngkiklikiso ole limotofo Ntoukas. Sikuno huhwo huhwi yahino wonyoangkafo imojosi a'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mojiyoho. <sup>37</sup> Oso hohosohonta mnokino tipemanto pe'nimentisofoho. Kakoe pijafo mijo yajijwontifi ango tokilonjwa'mjo yokintahopo ho'nahumentohofofoho. <sup>38</sup> Oso ango Joupa Lita'njopo mafoneponoho. Jisasiye inomokomoyo imotofo Joupa ango humamotofoso Pita ango Lita sopo humaha upa'nontifi hwe hufa'u sohwa'umo lhwajahonngkofi Pitamo ulimentisiyo. Kiko nakwo'nji fipe. Kiko nohontohumahotoho. <sup>39</sup> Ose ulahonngki Pita nupa'nonto nolikafonto umentisofoho. I'mofawentifi oso ango yokintaho sopo kotasimentohofofoho. Apwojo sofa

Pita'njopo nolohofontifi humotaho lontifi manji'mofo, he, yo'mayo Ntoukas mti'mokumentisoso Pitamo utihwamentohofofoho. <sup>40</sup> Pita ulimento, Sekwo mempo fohotohumno. Ose ulonto hwomtame yonto Anitumo jomo ulimentisofoho. Pita kakoe simo'mango ikinji ehumanto a'musiye pijafo wentanjo sohohtanta'ni ole ulimento, Tapita, filikaho. Ose ulahonngki a'musi timo hononto, Pitamo uhwononto likofohumamentisofoho. <sup>41</sup> Pita kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Nulikafonto Anituye a'amu ne'nji apwojo ntnne'no joho ulonto a'mu songo hisimo utihwamentisofoho. <sup>42</sup> Olo hiloso Joupa sopo ho'nngkahonngki hwe moya'mi upa'n+mentohofofoho. Oseso a'amu pi'nngo engo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. <sup>43</sup> Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Saimoun, yahwopaho mti'mokiyo syoho'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo'nji Pita nohumentanngki sikuno pi'nngo memjao'mentisofoho.

## 10

*A'amu ahwomo mta'ango sohwo hwe Kouniliyos osohumo u'manto hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> Hwe fihwo Sisaliya sopo humamentiso sohwo kakoe yofe Kouniliyos. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo hweho. A'amu Loum mta'ango itokuso'njo fehohnjo *wan hantilet* (100) oso hwamo mokosyohumamojo hweho.

<sup>2</sup> Hwe huhwo sohwo hofiko'montohwa Anitumne'no hwomtame ulohomotofofoho. A'amu Juta umofonyo iyo somo ufo'ma'mojo hweho. Kako Anitumo jomo ulimojo hweho.

<sup>3</sup> Sikuno fihwi akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) wojo hopa uhwonmentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo noswonto ulimento, Kouniliyos.

<sup>4</sup> Ose ulahonngki Kouniliyos nuhwononto iyoho unngkahonngki ulimento. Hwe engofo, peho'no pohino. Ose ulahonngki ulimento, Jije hungkuno Anitumo ulwo'nngkohinoso upa'n+wo'nngkiso hweho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mahnnoso Anitu nuhwononto kikine'no huno wopngo syokufisyalofoho. <sup>5</sup> Olohonta hwe fihwo ango Joupa sopone'no filihwajo. Saimoun Pitamne'no. <sup>6</sup> Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mitmomngopo molinyofoho.

<sup>7</sup> Ose ulonto umentisoso Kouniliyos kakoe syoho ulohofiyohi sohwa'u'nji hwe itokuso'njo sohwatnne'no joho

ulimentisofoho. Oso hwe itokuso'njo Kouniliyosi'njo humamojo sohwo Anitumne'no huno syafihu'mojo hweho. <sup>8</sup> Kouniliyos oso a'amu sohwo yo'mayo imo'nimentiso so'no ulonto Joupamne'no uhwatimentisofoho.

*Pita wojo hopa honingkonimentisofoho.*

<sup>9</sup> A'amu huhwo sohwa nowentifi honingkanopo saho foyawo'mentohofofoho. Imingo ne'nji nolikafontifi Joupa mofonepo i'mofiwentaningkofi Pita ango tokilonjwa'mjomo nohumanto hinjopo Anitumne'no jomo ulimo lonto antifepe kotasimentisofoho. <sup>10</sup> Pita mijoho uyahonngki wopayo wanimo nto ko yahonngki hofiko wopayo sokafo esyohumentaningkofi Pita wojo hopa uhwonimentiso, <sup>11</sup> ahwomo mtompeehonngki hwapife m'kunmposo ahwomo mta'ni pmentisofoho. A'amu ahwomomjoso hwapife tokwajo osofosofahu'nohino somo nokemokoho'nowentifi antifepe pmentohofofoho. <sup>12</sup> Hwapife ajwo ho'mo so'mo yo'mayo tongoso homa'nji yihufo'nji nohu'mehinowentanngki uhwononto, <sup>13</sup> mampaho ole upa'nimento, Pita, nolikafohoji tongo yihufo yo'mayo somo nofonjasyohoji hmnyo. <sup>14</sup> Ose ho'n'ngkahonngki Pita ulimento. Hwe Engo sohwo, mimnehono. Tongo manilongoso manimnehono. O'o, manilongoso nakwoe honingkanohungkunoso noningkutoho nalimojofoho. <sup>15</sup> Ose ulahonngki mampaho hiso apa'no ho'nimento, Yo'mayo Anitu wopingofoho limentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho. Ose ho'nimentisofoho. <sup>16</sup> Olo hiloso oso pa'nyo imo'nonto tfinjo apa'no imo'nonto ahwomomo nihu'nahone simentisofoho.

<sup>17</sup> Pita ose uhwononto huno pi'ningo engo syafisyonto huno uyimento, Oso uhwonngkoheso hwapingoso pipilo. Ose syofisyahonngki a'amu Kouniliyos uhwatimentiso sohwa ifawo'mentohofofoho. Ifawentifi Saimouniye ango somne'no ulohonontifi nowentifi, <sup>18</sup> Saimouniye hokuyopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofontifi joho ulimentohofi, Saimoun Pita olo ango lomo lohuma. Ose ulimentohofofoho. <sup>19</sup> Pita ahwomomjo uhwonimentiso so'no huno syofisyahonngki Anituye Towahuno Wopingo sohwo ulimento, Upa'nyo. A'amu hufa'u sihnehwa kikine'no tipeelokwofo. <sup>20</sup> Oso'no nolikafohoji hofiko'nji fiwanimno. Huno pi'ningo engo syafisiyo'eno. Ngko uhwatimalefoho.

<sup>21</sup> Ose ulahonngki Pita nowento a'amu sohwo ulimento, Oso a'amu sekwo hafihafe tipeelokwofo sohwasi ngko Pita oloho hwo'nyoho. Sekwo peho'no pohofo. <sup>22</sup> Ose ulahonngki ulimentohofi Kouniliyos hwe yofe engo'njo

a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo nalimaso'no pihwono. Oso hwe wopingo sohwo Anitumne'no huno syafihu'mojo hweho. A'amu Jutaso ole liwo'nningkohofu, Hwe wopingo hweho. A'amu ahwomomjo oso hwe huhwo sohomo ole ulima, Saimoun Pitamne'no filihwajo. Kakoe hungkuno upa'nimnoho. Ose ulahoningkofi, <sup>23</sup> Pita nolutimanto mokosyawo'mentisofoho. Imingo ne'nji nolikafontifi Pita hofiko'nji a'amu nom'ne Jisasimo inomokomoyo imotofo Joupanta'ango sohwanji umentohofofoho.

*Pita Kouniliyosiyeye angosopono umentisofoho.*

<sup>24</sup> Nowentifi mo'ninkanta angosisaliya imofamentohofofoho. Kouniliyos kakoe pone kakoe temtifo so'nji a'amu nom'ne joholihwatimentiso so'ntnne'no hontohumamentohofofoho. <sup>25</sup> Pita wahumolonto yahoningki Kouniliyos Pitamo numanto Pita kakoe huyomo ipitofawo'mentisofoho. Pita kakoe yofehonomayo'nefoho. <sup>26</sup> I oso'no Pita nulikafonto ulimento, O'o, ngkokiko pa'nyohwo'nyoho. <sup>27</sup> Pita'nji Kouniliyos'nji hungkuno hnnonji angomonoswonji hwe moyami nuhumokontifi humentaninkofi u'ma'mentisiyefoho.

<sup>28</sup> Pita hofikimo ulimento, Ngko a'amu Jutahwo'nyoho. Sekwo a'amu kengokuyoho. Sekwo huno moiwonoho. A'amu Jutahn'nwi nakwoeyahinoso ole, A'amu kengo so'nji mohumayo'nji'nwoho. Wopayofapo nta'ni maniwon'ningkiyihwone'nwoho. O'o, wonyofoho limotohwone'nwoho. I oso hiso'no Anitu ole ntihwamasofoho. A'amu nom'nesohofiko a'amu Jutafe honingkano hungkuno so'no huno muyosomne'no wonyofoholohotoho. O'o, a'amu hopi'nonohino Anitu afa'nohino uhwoniwon'ningkisofoho. <sup>29</sup> Ntihwahoningki sekwoe hungkunomo hwotoho mahmmalefoho. O'onepupanonji pohono. Pehono lontima'malofu.

<sup>30</sup> Ose ulohoningkahoningki Kouniliyos ulimento, Sikuno osofosofahu'no memjanimo'maso sohwo'ni ngko nje angomokuponyo so'nji (3 kilouk) Anitumoulontanngko hwe fihwone'no he nihu'no tingkaho'nyo'njo sohwo nje huyomo lohofonto <sup>31</sup> ntima, Kouniliyos, jije hungkuno Anitumouluwon'ningkinosoupa'niw'on'ningkohoho. A'amu umofonyo iyo somoufo'mawon'ningkinoso Anitunuhwononto hunowopingo syokufisyalofoho. <sup>32</sup> Oso'no Joupango sopone'no hwe fihwa Saimoun Pitamne'no filihwajo. Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomohumaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopahosyoho'njo sohwo kakoe angomitmomingopo

molinyofoho. <sup>33</sup> Ose ntahon'ngki ngko komo'no hwe sohwa kohonyo'ne lihwatimalefoho. Ose'no kiko pohinosa wop'ngofoho. Anitu nakwo'nji humalohwono. Anitu yo'mayo hungkuno kijapmmasoso fonaso.

*Pita Kouniliyos'ye angomo hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>34</sup> Ose ulahon'ngki Pita uloma'mento, Olohonta ngko huno niyohoho. Anitu a'amu hopi'nonohino somo afa'nohino ulohof'wo'n'ngkiso hweho. <sup>35</sup> Anitu a'amufe a'apaho so'no temtifofo so'no huno mosyafisiyo'njofoho. O'o, a'amu Anitumo simeho uyososo kakoe hon'ngkanomo in'ngkaweso sohumne'no Anitu simeho wop'ngo umo'n'montonoho. <sup>36</sup> Oso hungkuno Anitu a'amu Isilael somo uyimentisoso sekwo huno moi'wonoho. Hungkuno hiso ole, Jisas Kilais a'amu hopi'nonohinofe. Hwe Engo hweho. Kakoe syoho ole, Anitu'nji a'amu'nji simeho afa inyo'ne imokuhwone hweho. <sup>37</sup> Sekwo soku huno moi'wonoho. Simo'mo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno wop'ngo luti'hwamentiso sohonta Ngkalili sopo hungkuno hiloso emanto Jutiya ango ho'mo ho'meemo ho'n'mentisofoho. <sup>38</sup> Ole upa'n'mentohofoso Jisas Nasaletnnta'ango sohomo Anitu kakoe Towahuno'nji yokumpohn'nyo'nji nuyahon'ngki Jisas kako ango'meemo emoyonto a'amumo ufo'ma'mentisofoho. Hwe wonyo Seten osohwo a'amumo wonyo umokontan'ngki Jisas wop'ngo umokumentisofoho. Jisas kako'nohini umokumentiso'maho. O'o Anitu huhwo'njoho. <sup>39</sup> Nakwo a'amu *apousel* sohwna'ni yo'mayo Jisas a'amu Jutafe hwaho'nji Jelusalem sopo imentisoso uhwon'ment'hwone so'no selalokweno. Hofiko Jisasimo fonjinto'ofahumentohofofoho. <sup>40</sup> Nope'n'ngkahon'ngki sikuno hufa'u s'hune memjaofahon'ngki Anitu ulikofahon'ngki Jisas kakoe a'amu'njopo i'mofapmmentisofoho. <sup>41</sup> Nulikofahon'ngki a'amu hopi'nono Jisasimo uhwon'mentohofomaho. O'o Anitu Jisas'ye hungkuno jo'ne nahwosopo'mentiso sohwna'ni uhwon'ment'hwonefoho. Jisas nope'n'ngkahon'ngki Anitu apa'no ulika'mentiso sohonta kako'nji wopayo hwa mijo hwa niment'hwonefoho. <sup>42</sup> Ole nalimento sekwo nje hungkuno a'amumo yoloho filut'hwamno. Ole ul'mno. Anitu Jisasimo uhwosopo'mentiso sohwo a'amu poyo pe'n'mentohofso so'nji songo humalofo so'njimo hungkuno ito'no m'hwajiyo'ne hon'ngkano yano ilof'hwajiyo'ne uhwosopo'mentisofoho. <sup>43</sup> A'amu hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwa kakine'no ul'mentohofofoho.

Ole ulimentohofi, A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji Anitu hofikoe wonyo wae yaofonefoho.

*A'amu temtifo kengo somo Anituye Towahuno Wopingo uhula'mo'mentisofoho.*

<sup>44</sup>Oso hungkuno Pita lontaningki a'amu upa'nimentohofosomo Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no <sup>45</sup>Jisasimo inomokomotofo Joupanta'ango sohwa Pita'nji pmentohofosohwa nuhwonontifi pisopisahomjal+mwentifi yomo imentohofofoho. <sup>46</sup>Ole upa'nimentohofi a'amu kengoso hungkuno kengo kengolontifi Anitumo hungkuno wopingo isamoyoka'nji ulimentohofofoho. <sup>47</sup>Pita nuhwononto ulimento, Olo a'amu loso nakwo hopa Anituye Towahuno ma'nnyofoho. Olo a'amu loso mijo nokiyomase'eno eso tihwo lonehoho. Awonoho. <sup>48</sup>Ose ulonto ulimento, A'amu somo Jisasimne'no fikiyomapmno. Ose imentohofoso Pitamo ulimentohofi, Sikuno nom'ne memjaofihwoso'no nakwo'nji wohumano. Ose ulimentohofofoho.

## 11

*A'amu Jelusalemjo somne'no Pita kakoe hungkuno ho'nahumentisofoho.*

<sup>1</sup>Nom'ne *apousel* sohwanji a'amu Jutiya humamotofo so'nji ole upa'nimentohofi, A'amu kengoso hofiko Anituye hungkuno nupa'nontifi tifi iningkamentohofofoho. <sup>2</sup>Pita Jelusalemne'no sahoningki a'amu Juta fehohnjo a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'njo sohwa Pitamo yoka ulimentohofofoho. <sup>3</sup>Oso a'amu sohwa Pitamo ole ulimentohofi, Kiko a'amu a'apaho sihu makolo'nnyo sohwanji humanji wopayo nimahhno hwosoho. Oso wonyofoho.

<sup>4</sup>Ose ulahoningkofi Pita yo'mayo imo'nimentiso so'no yoloho ulimentisofoho. <sup>5</sup>Ole ulimento, Ngko ango Joupa soponohumanji Anitumo jomo ulonji wojo hopa uhwonimentoheso, hwapife engo ahwomo mta'ango pmentisofoho. Oso hwapife tokwajo osofosofahu'nohino somo a'amu ahwomomjo sohwa nokemokoho'nowentifi ngko'njopo pmentohofofoho. <sup>6</sup>Nopahoningkofi hwapife ajwomo'mo uhwonmaleso yo'mayo tongo, homa, yihufosomo uhwonimentohefoho. <sup>7</sup>Ose uhwonimentoheso ahwomo mta'ni mampaho ole ho'nimento, Pita filikaho. Oso tongo yo'mayoso nofonjasyohoji hmnyo. <sup>8</sup>Ose ho'ningkahoningki ulimento, Hwe Engofo, ngkilaho. Tongo manilongoso manwo'nngkiyohe hwo'nyoho. <sup>9</sup>Ose



ulahonꞑngko mampaho apa'no ho'nꞑmento, Yo'mayo Anꞑtu wopꞑngofoho lꞑmentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho.

<sup>10</sup> Ose ho'nꞑngkahonꞑngki oso hopa hufa'u sꞑhune imo'nꞑngkahonꞑngki nꞑhu'nahone ahwomomno sꞑmentisofoho. <sup>11</sup> Nosontanꞑngki hwe hufa'u sꞑhune nje ango humayo sopo i'mofapmmentohofofoho. Hwe fihwo Sisaliyanta'ango sohwo ngkiyepono hwe hufa'u sꞑhune sohwo uhwatꞑmentisofoho. <sup>12</sup> Anꞑtuye Towahuno Wopꞑngo ntꞑmento, Oso hwanji fꞑwano. Huno pi'nꞑngo engo syafꞑsiyo'eno. Ose ntahonꞑngki olo hwe aho hopi'nono fehohnjo anga'nohino sohwanji hofꞑko'nji Sisaliya'no umentꞑhwonefoho. Nowentani Kouniliyosꞑye angomo humamentꞑhwonefoho. <sup>13</sup> Kouniliyos nalꞑmento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo nje angomo nolohofonto ole ntꞑmento, Kꞑko ango, Joupa'no a'amu filꞑhwajo. Hwe yofe hufa'u'njo Saimoun Pitamne'no filꞑhwajo. <sup>14</sup> Oso hwe huhwo sohwo hungkuno waselono. Hungkuno hiso nupa'nꞑngkohoji kꞑko jꞑje a'amu so'nji Anꞑtuye honꞑngkano ne wotꞑpemantꞑfeho. Ose nalꞑmentisofoho. <sup>15</sup> Ngko Anꞑtuye hungkuno ulꞑmentanꞑngko Anꞑtuye Towahuno noponto uhula'mo'mentisofoho. Oso hiso nakune'no sꞑmo'mo pmentiso hopafoho. <sup>16</sup> Ose uhwononji Jisasꞑye hungkunomne'no ole syafꞑhu'mentoho, Joun a'amumo mijo'nohino kiyoma'mentiso so'no hwangu Anꞑtuye Towahuno Wopꞑngo wosehulo'afono. <sup>17</sup> Sꞑmo'mo nakwo Hwe Engo Jisas Kꞑlaisꞑmo sꞑmeho hi'ntnnono umentꞑhwone sohonta kakoe Towahuno nejapmmentiso hopaso oso a'amu kengo somo umentisofoho. Oso'no ngko Anꞑtumo pijwohumayoso pipilo. Awonoho, Ngko a'amu hwo'nyoho. Pita ose ulꞑmentisofoho. <sup>18</sup> Oso hungkuno hiso oso a'amu yoka'njo sohwanji nupa'nontꞑfi oso yokaso noho'naofontꞑfi Anꞑtumo isamoyoka ulontꞑfi ulꞑmentohofi, Anꞑtu a'amu kengo somo sꞑmeho uwolomokuwo'nꞑngkiso hweho. Hofꞑko honꞑngkano wonyo ho'naofꞑkujo'manji oso a'amu somo Anꞑtu songo ne'no humayo'ne uyꞑmtonoho. Ose ulꞑmentohofofoho.

*A'amu Antiyouk humamotofoso Anꞑtuye syohoso kahopi imentohofofoho.*

<sup>19</sup> Sꞑtifenꞑmo fonjahumentohoho sohonta a'amu Jisasꞑmo inꞑngkamotofo somo a'amu Jisasꞑmne'no nakwolaho lꞑmotofo sohwa wonyo umokumotofofoho. Wonyo umokuwo'nꞑngkahonꞑngkofi hiyaso humpo'mentohofofoho. Nohumpentꞑfi a'amu fehohnjo Founisiya sopo i'mofopahonꞑngkofi nom'neso hwaho we'e Saipꞑlos sopo i'mofopahonꞑngkofi nom'neso ango Antiyouk

sopo u'mofapontifi oso hopo sopo a'amu Juta'nohino somo Anituye hungkuno lutihwamentohofofoho. <sup>20</sup> I oso'no a'amu fehohnjo Jisasimo iningkamotofoso hwaho we'e Saipilosnta'ango so'nji a'amu nom'ne ango Sailininta'ango so'nji hofiko ango Antiyouk sopo uhu'mokontifi a'amu kengo somo Jisasiye hungkuno lutihwamentohofofoho. A'amu Juta'maho. O'o, a'amu Ngkilik somo lutihwamentohofofoho. <sup>21</sup> Lutihwamentohofoho somo Anituye yokumpohn'nyo yano uyahonngki hwe moya'mi kengoso Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. <sup>22</sup> Anituye a'amu ne Jerusalem humamotofoso oso hungkuno hiso'no nupa'nontifi Mponopasimo ango Antiyoukine'no lihwatimentohofofoho. <sup>23</sup> Mponopas i'mofawento uhwonmentisoso Anitu a'amu kengo somo wopingo umokumentisoso uhwononto kako simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oseso kako a'amu somo hungkuno yano ole uyimento, Sekwo Anituye hungkuno iningo seyo'eno Kakoe hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Kakoe huyo'mo fosyohumamno. Ose ulimentisofoho. <sup>24</sup> Mponopas huhwo sohwo hwe wopingo hweho. Kakoe simehomo'mo Anituye Towahuno toyo yamo'nyo hweho. Kakoe simeho hi'ntnnono Anitune'no yokumpohn'nyo unyo hweho. Oso'no a'amu pi'ningo engo Anitumo iningkamentohofofoho. <sup>25</sup> Osohonta Mponopas nolikafonto Tasosimne'no nowento Soul'imne'no hafihafe tppmentisofoho. <sup>26</sup> Notipemanto ango Antiyoukimne'no womentisiyefoho. Osopo Antiyouk a'amu Jisas Kilaisimo iningkamotofo so'nji nohumantifi hwe moya'mi pi'ningo engo somo Anituye hungkuno lutihwentanngki soswo anga'no uyakolo'mentisofoho. Antiyouk ango hopo sopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo yofe Kilais we'e'nwoho hnnoma'mentohofofoho.

<sup>27</sup> Hohosohonta a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa Jerusalemnta'ango nuliko'mantifi Antiyoukimne'no umentohofofoho. <sup>28</sup> Hwe fihwo Anituye hungkuno limojo sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Osohumo Anituye Towahuno hungkuno uyahonngki Akapos nolikafonto, ole ulimento, Hwangku hwaho hopi'nonohino lopo mijoho engo u'mofapmmonteponoho. Hwangku sohonta hwe Kiloutiyos a'amu Loum somo mokosyohumamentiso sohonta oso mijoho engoso i'mofapmmmentisofoho. <sup>29</sup> Antiyouki'njo a'amuso oso hungkuno mijoho so'no nupa'nontifi a'amu Jutiya Jisasimo iningkamotofo somo ufo'mane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho. Ose mtito'mentohofoso hnnimentohofi, Hwe hamniyoho

engo'njoso engo uyife. Hwe hamniyoho we'e'njo sohwa we'e uyife. Ose hnn+mentohofofoho. <sup>30</sup> Oso hiso yontifi hofiko Mponopasi'nji Souli'nji hamniyohoso oso hwa'u uyohojiku'mo'mojiyofoho. Jelusalem a'amu Jisasi'mo in+ngkamotofo sofe hwe engo sohwa'mo uy+mentisiyefoho.

## 12

*Helout kako Jemisi'mo nofonjasyonto Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho.*

<sup>1</sup> Hohosohonta hwe yofe engo'njo Helout osohwo a'amu Jisas Kilaisi'mo in+ngkawo'n+ngkohofo somo wonyo umokumentisofoho. <sup>2</sup> Hwe huhwo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwa'mo uhwojahon+ngki hofiko Jouniye kola'wehwo Jemisi oso hwi hosimno'nji fahumentohofofoho. <sup>3</sup> Fahumentohofo so'no a'amu Juta nuhwonontifi simeho wop+ngo umo'n+ngkahon+ngki Helout nuhwononto a'amu Jutafe simeho wop+ngo umo'nyo'ne Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho. Hohosohonta a'amuso Sikuno Engo uhwon+motofofoho. Oso sikuno so'no ole limotofo. Sikuno hiso wopayo engo kamo'nnyoso ane nyo'nefoho limotofofoho. <sup>4</sup> Osohonta Pitamo aho kento impo'angomo intofasyonto hwe itokuso'njo mtitofosofosofahu'nohino sohwa'mo umentisofoho. Hofiko Pitamo uhwontohumayo'ne hwafoho. Oso mtitofosofosofahu'nohino sohwa a'amu osofosofahu'nohino hwafoho. Helout huno ole un+mento, Olo An+tu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo \* moi'wo imo'n+ngkuhwoso'no ngko Pita sohmo hwe moya'mife timopo uhwatimo. Ose syafihu'mentisofoho. <sup>5</sup> Pita impo'angomo nohumentan+ngki a'amu Jisas Kilaisi'mo in+ngkawo'n+ngkohofoso Pitamne'no Anitumo jomo yokumpohn'nyo ufo'mayo'ne ul+mentohofofoho.

*A'amu ahwomomjo sohwo Pitamo impo'ango mta'ni isihutofoma'mentisofoho.*

<sup>6</sup> Oso Sikuno Engoso moi'wo umo'n+monte'no yahon+ngki Helout huno ole syafihu'mento, Mo'n+ngka ngko Pitamo hungkuno ulimo. Ose limentiso sohonta sikwo'miyo somo Pita a'amu itokuso'njo sohwa'u'njo ajwo'mo saho fosyowentan+ngki ahwomo nano hufa'u'nji into'mentohofofoho. Hwe nom'ne itokuso'njo sohwa hoku'yopo a'amu impo'angomjo sohwa'mo uhwontohumayo'ne'entifi loho'mentohofofoho. <sup>7</sup> A'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'angomo humentisofoho. Noswahon+ngki

\* 12:4: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

iyohohopa longkon+mentisofoho. A'amu huhwo sohwo Pitafe hupepo hwan+ngo ufonjonto ul+mento, Komo'no fil+kaho. Ose ulahon+ngki ahwomo nano hufa'uyoso Pitafe aho mta'ni is+huto hmmokwaj+mentisofoho. <sup>8</sup> Oso a'amu huhwo sohwo ul+mento, Jije ahuloho yohoji sif+kwongofosyo fiyo. Ose ulahon+ngki Pita yahon+ngki ul+mento, Jije manji'mofo yohoji tifi nningkape. <sup>9</sup> Ose ulahon+ngki Pita hwe sohomo tifi in+ngkowahon+ngki impo'angomo ul+ko'ma'mentisiyefoho. Oso hiso hwe ahwomomjo sohwo imentiso so'no Pita huno ito'no muy+mmentisofoho. Wojo hopa hon+ngkon+mentisofoho. <sup>10</sup> Siko nowenji a'amu itokuso'njo simo'njo sohwa impo'angomjo somo uhwontohumayo sohwa nohumentan+ngkofi uyakolofonji nom'ne a'amu itokuso'njo ayo sponjo sohwo uyakolofonji hoku'yo ahwomo yokino'nohinoso siki hwosampo'n+ngkahon+ngki mempo hohnta'ni swol+kofawenji hon+ngkanomo umentisiyefoho. Osohonta hwe ahwomomjo sohwo Pitamo komo'no uhwoti'ma'mentisofoho.

<sup>11</sup> Nuhwoti'mofahon+ngki Pita kako huno ito'no uya-hon+ngki ole l+mento, Ngko huno niyohoho. An+tu kakoe a'amu ahwomo mta'ango uhwajiso sohwo Heloutiye aho mta'ni is+hutofon+makwoho. A'amu Juta sohwanji Helouti+jonji yo'mayo wonyoso wontohofant+fi imalofoso ne mmo'n+ngkohoyohoho. <sup>12</sup> Huno ose uyahon+ngki Joun Mak+ye kona'wohi Maliyafe angomno umentisofoho. Oso ango somo a'mu pi'n+ngo nuhu'mokont+fi An+tumojomo ulontan+ngkofi, <sup>13</sup> Pita hoku'yo mempo mongkih-nta'ni hwan+ngo fonjahon+ngki a'mu syoho ulohofiyosi kakoe yofe Louta, hoku'yo uhwosampo'mo lonto pm-mentisofoho. <sup>14</sup> Pitafe mampaho upa'nonto ole l+mento, U, olo Pitafoho. Ose lonto kakoe simeho wop+ngo umo'n+mentisofoho. Oso'no m+hwsampo'mmentisofoho. O'o haloho'no mupa'nonto hano kunto'no swonto ul+mento, Pita hoku'yopo lohofoho. Ntopohoho. <sup>15</sup> Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, Ki+ko ilo'nnyo kiyoho. Ose ulahon+ngkofi kako yokumpohn'nyo imo'nonto ul+mento, Awonoho. Kako nehopi pohoho. N+hu'no nehopi selohono. Ose ulahon+ngki hofi+ko ul+mentohofi, Kakoe huyo'mangofoho.

<sup>16</sup> Ose lontan+ngkofi Pita hoku'yopo hwan+ngo ne'no fongku'mentisofoho. Hofi+ko hano hwosampo lohofont+fi uhwon+mentohofoso Pita nohumentan+ngki uhwonont+fi yomo yomo imentohofofoho. <sup>17</sup> Mampi'nyo wohumafento Pita kakoe aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo humahon+ngkofi Pita ul+mento, An+tu impo'ango mta'ni

isihutofonihwatiso hwo'nyoho. Oso'no ulonto ulimonto, Sekwo Jemisi'nji nom'ne sohwanjimo olo hilo so'no ulimno. Ose ulonto mempo swaponto nom'ne ango kengopono umentisofoho.

<sup>18</sup> Hwangku imingo'nji mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu itokuso'njo sohwa yomo yontifi ole hnnimentohofi, Pita nti'mto. <sup>19</sup> Ose hningkahonngkofi Helout ulimonto, Sekwo Pitamne'no hafihafe fitipmno. Ose ulahonngki wonyopi tipmentohofofoho. Oso'no Helout nom'ne a'amu itokuso'njo sohwa ulimonto, A'amu Pitamo ito'no momokosyohumayo'njo imalofa sohwa fonjahumno. Os-ohonta Helout hwaho Jutiya uliko'manto Sisaliya'no wento osopo humamentisofoho.

*Helout poyo pe'nimentisofoho.*

<sup>20</sup> Osopo nohumanto Helout a'amu Taiya'nji Saitoun ntnne'no yoka ulimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa huno ole syafihu'mentohofi, Helout nakumne'no simano hintotohino umnalokusoso nakwo kakoe hwaho mta'ango wopayo mpe pipi yanehwono. Ose syafisyontifi nuhu'mokontifi Helout kakoe hungkunoso pompengo wonamofono lontifi limentohofofoho. Simo'mo hofiko Mpilasitos'nji hungkuno ito'no melihwatimentohofofoho. Mpilasitos huhwo sohwa kako Heloutiye ango engo somo mokosyohumayo hweho. Hofiko oso yokaso wope'nono lontifi jomo ulimentohofofoho.

<sup>21</sup> Oseso Helout a'amu so'nji nuhu'mokuhwasi hungkuno lane'ento sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno somo Helout a'amu mnokino engo'njo sohwafe hwapife wonyoangkafoso pa'nonto epohumayo wopingo engo sopo nohumanto hungkuno sawemo ulimentisofoho. <sup>22</sup> Ose lontanngki a'amu sohwa joho ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu'maho. O'o Anitu pa'ningo hweho. <sup>23</sup> Helout ose upa'nonto huno syafihu'mento, Ou Anitu pa'nyo hwo'nyoho. Oso kakoe huno hiso Anitu nuhwononto a'amu ahwomomjo sohwa Heloutiyepono uhwojahonngki Helout sohomo hwanngongku'mentisofoho. Nofonjahonjo sohonta pihnyo Heloutiye a'apaho nolongkwopmmokosyahonngki poyo pe'nimentono.

<sup>24</sup> Anituye hungkuno ango'meemo ho'nngkahonngki a'amu pi'nngongoso Jisasimo inngkamentohofofoho.

<sup>25</sup> Mponopasi'nji Soul'nji Jerusalemne'no hamniyoho motawenji osopo syoho moi'wo esojwaofonji Joun Mak'nji Antiyoukime'no umentisiyefoho.

# 13

*Hofiko Mponopasi'nji Souli'njimo Anituye syoho iku'mofone uhwatimentohofoho.*

<sup>1</sup> A'amu Jisasi'mo in'ngkamotofoto ango Antiyok humamotofoto a'amu fehohnjo somo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamotofoto. A'amu fehohnjoso a'amu nom'ne somo mesyolutihwamotofoto. Hofikoe yofeso olenoho. Mponopas, Simeyoun hwe wonisa'nyo sohwo, Lusiyos ango Sailininta'ango sohwo, Manain osohwo hwe yofe engo'njo Helout Tetlak, sohwo'nji humamojo sohwo, Souli'njoho. <sup>2</sup> A'amu Jisasi'mo in'ngkamotofoto nuhu'mokontifi wopayo manyo'njo yontifi Anitumo jomo ulontan'ngkofi Anituye Towahuno Wop'ngo ulimento, Sekwo Mponopasi'nji Souli'nji nom'ne syoho uy'male so'no uhwosopomno. <sup>3</sup> Ose ulahon'ngki hofiko wopayo humahone'no humantifi Anitumo jomo ulontifi hwe sohwa'umo aho kisusyontifi sikimo uhwatimentohofoho.

*Hwaho Saipilos sopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.*

<sup>4</sup> Anituye Towahuno Wop'ngo hwe sohwa'umo uhwojahon'ngki siko Selusiya'no umentisiyefoho. Osopo siko yofayokinomo nokotosahon'ngki hwaho we'e Saipilos'ne'no motowako'mentisofoho. <sup>5</sup> Nomotowekahon'ngki oso hwe huhwo sohwa'u Salomis ango sopo i'mofawenji a'amu Jutafetajo ango hopi'nonohinomo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho. Joun Mak siko'nji nohumantifi ufo'ma'mentisofoho.

<sup>6</sup> Siko Salomis ango sopo uliko'manji emoyonji, hwaho we'e nongkihnta'ni ango nom'ne Pafous sopo ifawo'mentisiyefoho. Oso ango hopo sopo a'amu Jutafihwo kakoe yofe Mpajisasi'yoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo'nji peefo'nji hwoso'nji imojo hweho. Kako Anituye hungkuno hwasyo limojo hweho. <sup>7</sup> Mpajisas huhwo sohwo hwe yofe engo'njo Sesiya Poulos sohwoe a'amufoho. Sesiya Poulos sohwo hwe huno wop'ngo'njo hweho. Kako Anituye hungkuno upa'nimo lonto Mponopasi'nji Souli'njine'no johu ulimentisofoho. <sup>8</sup> Mpajisas oso hiso'no nupa'nonto Mponopasi'nji Souli'njine'no ngkilaho lonto sotofo ulimentisofoho. Kako hwe yofe engo'njo sohomo ulimento, Anitumo simeho hi'ntnnono uyohotoho ulimentisofoho. Oso Mpajisas sohwo a'amu Ngkiliki'njoso yofe nom'ne ole mulimotofi Elimasi'yoho. <sup>9</sup> Soul

osohwo nom'ne yofe ole Pouliyoho, \* ulimotofofoho. Mpajisasiye Hungkunomo Poul nupo'n'ingkahon'ingki Anituye Towahuno Wop'ingo kako Pouliye hunomo ufohotofahon'ingki hwe hwoso sohomo simano upento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento. <sup>10</sup> Kiko Seteniye hwomu hwosoho. Kiko yo'mayo hon'ingkano wop'ingo sofe mango hwosoho. Hwasyo hungkuno so'nji hon'ingkano wonyo so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji kiko hwap'ingo hwosoho. Kiko Anituye hungkuno wop'ingo yiwolo'mokonji hwasyo lutihwamotnno hwosoho. Olo yahino loso moho'naofeso peho'neto. <sup>11</sup> Kiko upa'nyo. Olohonta Anitu wonyo wakumokumontonoho. Kiko t'mpi'nyo imo'n'ingkohoji mofehi'nyoso muhwonhnehino. Hwangku apa'no nuhwonhnefoho. Ose ulahon'ingki Elimasiye timo komo'no t'mpi'nyo imo'n'imentisofoho. T'mpi'nyo imo'nonto kako a'amu hon'ingkano utihwayo'ne hafihafe t'pmentisofoho. <sup>12</sup> Oso hiso'no hwe yofe engo'njo sohwo nuhwononto Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto Anituye hungkuno Poul lutihwamentiso so'no yomo imentisofoho.

*Ango Antiyok Pisitiya osopo syoho imentisiyefoho.*

<sup>13</sup> Poul hwe nom'ne kako'nji emmotofo sohwanji Pafous ango sopo nuliko'mahon'ingkofo yofayokino nutimanto hwaho nom'ne Pamifiliya sopo ango Peka sopo kuhwojamentisofoho. I oso'no Joun Mak a'amu somo uhwotimofonto Jelusalemne'no umentisofoho. <sup>14</sup> Hofiko ango Peka uliko'mantifi nosontifi ango Antiyok hwaho Pisitiya sopo simo'mentohofofoho. Sikuno iyoho humayo somo hofiko a'amu Jutafe tajo ango somo noswontifi osopo humamentohofofoho. <sup>15</sup> Mousesiye hon'ingkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofo sohwanjiye hungkuno so'nji atofolontifi hwe engo tajo ango syoho'njo sohwa Poul kakoe a'amu ntnne'no lihwatimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Nakwoe a'amu sohwas, hungkuno yokumpohn'nyo nakwoe simehomo sosofitofonesyohumayo'ne hi'njo hwasimanji noho filimno. <sup>16</sup> Ose ulahon'ingkofo Poul nolikafonto aho ho'noma lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Isilael soku sekwo'nji a'amu kengo Anitumo jomo uliwo'n'ingkohofosoku sekwo upa'nimno.

\* **13:9:** Oso yofe Souliyeso Hipilu hungkuno mta'ango imo'nyofoho. Oso yofe Pouliyeso Ngkilik hungkuno mta'angofoho. A'amu fiso hofikoe huno ole, Soul sohwo Pouliyeso kakoe huno mta'angofoho syafihu'mentohofofoho. Hwap'ingoso kako Anituye hungkuno syoho a'amu Ngkilik ajwo so'mo yonto meehntimentisofoho.

<sup>17</sup> Anitu a'amu Isilael hn'nwiye Anituyoho. Kako nakwoe ajuyohwosamo uhwosopo'mentisofoho. Hofiko hwaho Ijip osopo kihn'nawo'nnyo hwafoho. I oso'no osopo nohumentan+ngkofi Anitu wop+ngo ulohofahon+ngki a'amu pi'n+ngo engo imo'n+mentohofofoho. Hwangku Anitu kakoe yokumpohn'nyo engo'nji a'amu homo somo hwaho Ijip mta'ni ipemotawento hwaho nom'nepo uhwojamentisofoho. <sup>18</sup> Hwaho a'amu anepo emoyont+fi yo'mayo wonyoso yahon+ngkofi Anitu nuhwononto simeho tango umentisofoho. Osopo emoyontan+ngkofi soswo *fouti* (40) uyokolofahon+ngki, <sup>19</sup> a'amu temtitifo kengo kengo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne aho mta'ni hufa'u oso a'amu somo Anitu wae yaofonto hofikoe hwaho a'amu Isilael somo uy+mentisofoho. Oso hwaho yofe Kenan+yoho. <sup>20</sup> Hwaho hiso uyonto osopo a'amu hungkuno ito'no m+hwajiyone uhwosopo'mentisofoho. A'amu hungkuno ito'no m+hwajiyosohwa a'amu Isilael somo umokosyohumentan+ngkofi soswo *foua hantilet fifiti* (450) uyakolo'mentisofoho. Uyokolofahon+ngki a'amu Anituye hungkuno lut+hwamojo sohwo Samuel imo'n+mentisofoho.

<sup>21</sup> Samuel nohumentan+ngki a'amu Isilael+iso Anitumo hwe yofe engo'njo sohune'no jomo ul+mentohofofoho. Ose ulahon+ngkofi Anitu kako Kisiye hwomu Soul sohomo uhwosopo'mentisofoho. Kakoe temtitifo Mpenyamin+yoho. Soul yofe engo'njo a'amumo mokosyohumentan+ngki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. <sup>22</sup> Uyokolofahon+ngki hwe huhwo sohomo Anitu wae yaofonto, nom'ne hwe songo Ntefit+mo uhwosopo'mentisofoho. Osohune'no Anitu ole ul+mento, Olo hwe lohwo Ntefit Jesiye hwomu sohumne'no nje simeho n+mo'n+ngkohoho. Yo'mayo ngko imesomo Ntefit wonn+ngka'mte hweho. <sup>23</sup> Ntefit+ye imu sohwo Jisas+yoho. Jisas huhwo sohwo a'amu Isilael+fe wonyo engo tangoso Jisas+mo kotas+mentisofoho. Oso hiso'no hohonta Anitu Ntefit+mo ul+mentisoso olohonta ne imo'nalofoho.

<sup>24</sup> Jisas mape sohonta Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo a'amu Isilael somo lut+hwamento, Sekwoe hon+ngkano wonyo pi'n+ngo engoso foho'naopmno. Anitumo simeho y+wolo'mokukuji tifi fin+ngkamno. <sup>25</sup> Joun nje syoho moi'wo umo'nono lonto a'amu somo ul+mento, Sekwo ngkine'no huno pipi seyalofoho. Sekwo hwe fihune'no hontohumalofoso ngko'maho. I oso'no we'enenepo nopone hweho. Ngko hwe wop+ngo hwo'ni kalohi oso hwe huhwo sohwe sifikwongo fosyo is+huto'mne'maho. Hwap+ngoso kakoe yofe yokintahoponoho. Ngko a'amu hwahoponjo hwo'nyoho.



<sup>26</sup> Nje a'amufu. Apilohamiye temtitofo so'nununji a'amu temtitofo kengoso Anitumo jomo uliwo'n'ingkohoho soku, oso hungkuno hwe fihwo nakwoe wonyo so'no tango kotasone so'no nakune'no Anitu lihwatimentisofoho. <sup>27</sup> Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. A'amu Jerusalem humamotofo so'nji hofikoe hwe engo sohwanji olo hwe sohumne'no huno ito'no muyofoho. Sikuno iyoho humayo homo homo Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno atofu lontifi haloho maposo'njo imentohofofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Oso hwe huhwo sohomo yo'mayo wonyo ulohopitnnefoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. Oso wonyo hiso hofiko uloho'mentohofofoho. <sup>28</sup> Hofiko Jisasiye hon'ingkanu wonyo so'no huno ko tipentifi a'amuso Pailotimo ulimentohofi, Fonjinto'ofahumno. <sup>29</sup> Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo Jisasi'mo wonyo ulohopitne so'no mt'i'mokumentohofoso olo a'amu huhwo sohwa wonyo hiso yontifi iyo hwojiyafiku'nnyo mta'ni motapontifi sokimo'mo ho'nahumentohofofoho. <sup>30</sup> I oso'no Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. <sup>31</sup> A'amu Ngkalilinta'angoso Jisasi'nji Jerusalemno umentohofoso hohosohonta sikuno pi'n'ingo engo Jisasi'mo uhwonimentohofofoho. Olohonta oso hwe huhwo sohwa hofiko a'amu Isilael somo Jisasiye hungkunoso lutihwalokwofo.

<sup>32</sup> Oso'no olohonta Mponopasi'nji ngko'nji Anituye hungkuno woselontayo'no pihwayo. Anitu neyakwosamo hungkuno nto ulimentisofoho. <sup>33</sup> Olo hungkunoso olohonta ne imo'n'imasofoho. Hungkuno hiso ole, Anitu Jisasi'mo songo uliko'mentisofoho. Oso hiso'no Ta'njo Iyoswo 2 somo ole mt'i'mokumento, Kiko nje hwomu hwosoho.

Olo sikuno lomo nje yokumpohn'nyo kijapm'mo a'amu hopi'nono yofe wakuhwopife, ngko hnn'ingkw hwo'nyoho.

Ose mt'i'mokumentisofoho. <sup>34</sup> Nom'nepo Anitu kako Jisasi'mo songo likafo'ne apa'no poyo mape'nyo'ne so'no Jisasi'mne'no ose ulimento, Yo'mayo wopingoso uloho'mne'no Ntefitimo uyimentoheso wokijapmmonne'no yohono. <sup>35</sup> Anitu nom'ne Ta'njo Iyoswo somo ulimento,

Kiko jije Hwe Wopingo Syoho Kilohofiyo sohomo ito'no esyohumusoso kako nope'n'ingkuhwosi pisakino mowanehoho.

Ose ulimentisofoho. <sup>36</sup> Nakwo Ntefitimne'no huno moi'wonoho. Kako nohumanto Anituye hungkunomoti in'ingkamajo hweho. Kako poyo pe'n'ingkahon'ingki

kakoe pijafoso ajuyohwosanjopo ijopijisyosyahon+ngkofi osopo pisakino wa'mentisofoho. <sup>37</sup> I oso'no hwe nom'ne sohomo Anitu uliko'mentiso sohwo pisakino mowasofoho. <sup>38</sup> Nje a'amu soku oso'no sekwo huno ito'no waseyono. Nakwo olo so'no hungkuno woselantane'no yihwono. Olo hwe huhwo lohwo kako sekwoe wonyo wae weesemo'mto pmentiso hweho. <sup>39</sup> Mosesiye hon+ngkano hungkuno sekwoe wonyo wae yaofoso hopa'maho. O'o, oso hungkuno hiso a'amumo wop+ngo mmokiyofoho. I oso'no oso hwe huhwo sohwa Jisas kakoe hungkunomoti in+ngkafijoso sekwoe wonyo wae yasemofihwosi a'amu wop+ngo wasemokumontono. <sup>40</sup> I oso'no sekwo huno ito'no fisafihupmno. Hohonta Anituye hungkuno limotofosohwafe hungkuno mtimokumentohofoso sekumne'no ne imo'nonoho. <sup>41</sup> Hungkuno ole,

Sekwo yo'mayo uhwon+wo'nontifi yo'mayo ne'njo so'no nakwolaho lalokwofo.

Sekwo oso'no huno syafihupifijoso poyo wope'nantifeho.

Sekwo nohumentan+ngkuji ngko yo'mayo wop+ngoyalokwe so'no a'amu losetihwafijoso sekwo halohomupan+fitnnehofo.

Hungkunomo simeho hi'ntnnono muy+fitnnehofo.

Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

<sup>42</sup> Ose ulonto Poul+nji Mponopasi+nji ango uhu'mokiyo somo woswopaho lonji yontan+ngki ulimentohofi, Nom'ne sikuno iyoho humayo somo olo hungkuno hiloso apa'no fonalinyo. <sup>43</sup> A'amu ango uhu'mokiyo somtani nohotoswopahon+ngkofi a'amu Jutafehohnjo so'nji a'amu kengoso Jutafe hon+ngkanomo in+ngkamotofosonji Poul+nji Mponopasi+nji womentohofofoho. Siko a'amu homo somo ulimentsiyo, Sekwo Anituye hungkunomoti fin+ngkamno. Kako wop+ngo semokosyohumane so'no simeho ne'njo uyimno.

<sup>44</sup> Oso nom'ne sikuno iyoho humayo somo a'amu pin+ngo engo ango uhu'mokiyo somo Anituye hungkuno upo'nano lontifi uhu'mokumentohofofoho. <sup>45</sup> Ose

uhumokahon+ngkofi a'amu Jutaso a'amu pin+ngo somo uhwonontifi hintotohino umn+ngkahon+ngki Poul+nji Mponopasi+ntne'no nakwolaho lontifi sitofo ulontifi sikoe hungkunomo hwotoho hmentohofofoho. <sup>46</sup> Ose

ko yahon+ngkofi siko iyoho munnimentisofoho. Siko ulimentsiyo, Sekwo a'amu Juta soku Anituye hungkuno simo'mo selimalohwoyo. Oso hiso sekwo nupanontifi hohujo ikinjao'malofofoho. Hohujo ikinjao'malofo kalohi songo ne'no mohumafitnnehofo. Sekwoe syohofoho.

Upa'nimno. Olo hilo so'no nekwo a'amu kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho.

<sup>47</sup> Anitu ole nalimento,

Ngko a'amu kengo sofe pomponaho pa'nyo sehwasopehono. Sekwo hwaho yawojo'meemo nje honingkano utihwamno. Ngkimo n'mayo'nefoho.

<sup>48</sup> Ose ulahoningki a'amu kengoso nupa'nontifi Anituye hungkuno so'no simeho wopingo umo'nimentisofoho. Anitu hohonta oso a'amu songo ne'no humayo'ne uhwasopo'mentisoso oso sikuno somo Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

<sup>49-50</sup> Oseso Anituye hungkuno ango'meemo ho'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi hwe yofe engo'njo sohwanji moya'mi hamniyoho'njo Jutajafe tajo ango somo syuwo'nngkohoho so'njimo ulikofahoningkofi hofiko sitofo nupa'nontifi Pouli'nji Mponopasi'njimo wonyo uloho'mentohofofoho. <sup>51</sup> Pouli'nji Mponopasi'nji siko sifemjo hwaho wae yao'mentisiyoso a'amufe honingkano wonyo utihwayo'nefoho. Wayo yaofonji ulimentisiyo, Olo wonyo elohofohofoso Anitu uhwonngkohoho. Ose ulonji oso ango sopo nuliko'manji Aikouniyamne'no womentisiyefoho. <sup>52</sup> Anituye a'amu ne Antiyok humamotofoso simeho wopingo umo'nngkahoningkofi Anituye Towahuno'nji humamentohofofoho.

## 14

*Ango Aikouniyam sopo syoho imentisiyefoho.*

<sup>1</sup> Oseso siko Antiyok imentisiyo hopa Aikouniyam ango sopo imentisiyefoho. Pouli'nji Mponopasi'nji siko Jutafe tajo ango uhu'mokiyo sopo Anituye hungkuno lutihwahoningki a'amu Juta fehohnjo a'amu kengo so'nji Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

<sup>2</sup> I oso'no a'amu Juta fehohnjo simeho hi'ntnnono muyo'njoso hofiko Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi a'amu kengo somo ulikofahoningkofi hofiko sikimo wonyo uloho'mentohofofoho. <sup>3</sup> Pouli'nji Mponopasi'nji siko Aikouniyam ango sopo ne'no nohumanji Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lutihwamentisiyefoho. Siko iyoho munnimentisofoho. Anitu sikimo sosofitofosyohumentaningki siko yo'mayo kengo wonyoangkafo itihwamentisiyefoho. <sup>4</sup> Oso ango hopo sopo a'amu fehohnjo Apousel Pouli'nji Mponopasi'nji sohwa'u'njimo simeho afa inngkahoningkofi nom'ne a'amuso nakwolaho limentohofofoho. Oso'no hofiko husilo'mentohofofoho.

<sup>5</sup> A'amu Juta fehohnjo hofikoe hwe engo sohwa'ntnne'no a'amu kengo fehohnjo so'nji uhu'mokontifi hnn+mentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopas+njimo sojo wofonjosyano lontifi imentohofofoho. <sup>6</sup> Siko oso hiso'no nupa'nonji hwaho Likouniyamno hiyaso umentisiyefoho. Osopo ango hufa'u ole, Lisitila'nji Ntepe'njoho. <sup>7</sup> Osopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

*Pouli'nji Mponopas+nji siko ango Lisitila sopo syoho imentisiyefoho.*

<sup>8</sup> Oso Lisitila ango hopo sopo hwe fihwo sife wonyo'njo sohwo humunyoponoho. Kona'wohi aswo mta'ni ose'nohini ma'mentisofoho. Kako hano memayo'njo hweho. <sup>9</sup> Oso hwe huhwo sohwo Pouliye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uy+mentisofoho. Oso'no Poul uhwon+mentisoso kako sife wopingo umokiyo'ne syofisyahonngki uhwon+mentisofoho. <sup>10</sup> Poul hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Kiko nolikafohoji jije sife'nji filikofohumaho. Ose ulahonngki kako komo'no solikofapi lohofonto hano emmentisofoho.

<sup>11</sup> Oso Poul imentisoso hwe moya'mi nuhwonontifi hofikoe hungkuno mohm'no li+mentohofi, Anitu pi'n+ngo pi'n+ngo humalofo. Hufa'u hwa'u a'amu imo'nonji nakuyepono pisiyo hwaswoho. <sup>12</sup> Ose lontifi hofikoe anitu sohwa'uye yofe Mponopas+nji Pouli'njimo mul+mentohofi, Mponopas Susiyoho. Poul hungkuno l+wo'n+ngkiso sohwo Hemesiyoho. Ose mul+mentohofofoho. <sup>13</sup> Oso anitu Sus kakoe ango engo kakoe yofe ho'nomayo'ne yolohopo molinyofoho. Susiye ango mokosyohumayo sohwo ahwomo yahu'nji wokoso'nji kusomno motas+mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo'nji a'amu hopi'nonohino so'nji yahu'nji wokoso'nji Pouli'nji Mponopas+njimo uyantifi imentohofofoho.

<sup>14</sup> Oso hiso'no Pouli'nji Mponopas+nji nupa'nonji yahino hiso nekwolaho lonji sikoe nem'no manji'mofos+simpo'mentisiyefoho. Siko hano hwe moya'mi'njopono nowenji ajwopo nta'ni joho ul+mentisiyefoho. <sup>15</sup> Ole ul+mentisi, Oso sekwo a'amu soku peho'no yalokwofo. Nekwo a'amu hwoya'yoho. Sekwo hopa hwoya'yoho. Nekwo Anitu ne sohwoe hungkuno selalokuhwoyo. Sekwoe yo'mayo hwasyoso ho'naofo'ne'no selalokuhwoyo. Noho'naofikuji Anitu songo ne'no humayo'ne sohomo fin+ngkamno. Kako ahwomo'nji hwaho'nji ayo'nji yo'mayo songo humayoso mt+mokumentiso sohune'no selalokuhwoyo. <sup>16</sup> Anitu hohonta a'amu hofikoe yahino wonyo imotofo so'no uhwontohumamentisofoho. <sup>17</sup> I

oso'no Anitu kako yo'mayo wopingo utihwa'nyopo nejap+wo'n+ngkiso hweho. Anitu kako ahwomomo humanto ifoyo nejaponteso nakwoe yo'mayo nonyo wosopayo wopingo i'mofopalofoho. Wopayo nejaponteso nakwoe simeho wopingo nemo'nalofoho.

<sup>18</sup> Ose ko ulahon+ngki hofiko Poul+nji Mponopasi+nji yahu uyantifi yahon+ngkofi nekwolaho ul+wo'n+mentisiyefoho.

*Poulimo sojo fongku'mentohofofoho.*

<sup>19</sup> A'amu Juta fehohnjo hwaho Pisitiya ango Antiyoknta'ango so'nji nom'ne a'amu Aikouniyam mta'ango so'nji Poul sohumne'no nakwolaho lontifi nopontifi a'amu nom'ne so'nji nuhu'mokinontifi Poulimo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nofonjontifi poyofoho lontifi mempo hohnta'ni mehusimpee'mentohofofoho.

<sup>20</sup> I oso'no a'amu Jisasi mo in+ngkamotofoto sohwa Poulimo ho'nahumentohofoto sopo uhu'mokahon+ngkofi Poul apa'no songo lika'mentisofoho. Nolikafonto angkuhwafo engo sopo no asomo umentisofoho. Mo'n+ngka Poul+nji Mponopasi+nji ango Ntepe sopo no umentisiyefoho.

<sup>21</sup> Poul+nji Mponopasi+nji ango Ntepe i'mofawenji Anituye hungkuno lutihwahon+ngki a'amu pi'n+ngo engo nupa'nontifi tifi in+ngkomotofofoho. Oso syoho hiso yonji siko nowenji Lisit+la'nji Aikouniyam'nji hwaho Pisitiya ango Antiyok osopono asomo umentisiyefoho.

<sup>22</sup> A'amu Jisasi mo simeho hi'ntnnono umotofoto sopo siko yokumpohn'nyo sosofito lohofonji ul+mentisi, Sekwo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Olo hwaho lopo nohumehwasi yo'mayo tango'njo wohumantonoho. Oso'no hwanguk sohonta Anituye ango wopingo kakoe yokumpohn'nyo mokosyhumaso sopo wohument+hwantanoho. Ose lut+hwamentisiyefoho.

<sup>23</sup> Ango ho'mo so'mo a'amu Jisasi mo simeho umotofoto sopo Poul+nji Mponopasi+nji a'amu anga'no anga'no uhwsopo'mentisiyefoho. A'amu Jisasi K+laisi mo umotofoto sopo umokosyohumayo'ne hwafoho. Siko wosopayo humaho humantifi Anitumo a'amu somne'no jomo ul+mentisiyo, Mpohwo a'amu kikine'no simeho hi'ntnnono kijopalokwofoso olo a'amu lomo kiko umokosyohumaho. Ose ul+mentisiyefoho.

*Poul+nji Mponopasi+nji siko hwaho Siliya ango Antiyok asomo umentisiyefoho.*

<sup>24</sup> Osoponta'ango siko hwaho Pisitiya emoyonji ango Pam+filiya i'mofapmmentisiyefoho. <sup>25</sup> Siko nowenji ango Peka sopo Anituye hungkuno lut+hwanji

ango Ataliya'no umentisiyefoho. <sup>26</sup> Osoponta'ango yofayokinomo nokotosahon+ngki Antiyouk+imne'no wekapmmentisiyefoho. Hohonta oso ango Antiyouk ho'mo so'mo a'amu Jisas+imne'no hitoho ulo'mojoso Poul+inji Mponopas+inji An+ituye syohomme'no uhwojahon+ngkofi siko oso syoho hiso moi'wo yonji asomo pmmentisiyefoho. <sup>27</sup> Siko Antiyouk asomo i'mofopahon+ngki a'amu hopi'nono uhu'mokahon+ngkofi siko yo'mayo yo'mayo An+itu imentiso so'no lut+hwamentisiyefoho. Siko ole ul+mentisiyo, An+itu a'amu kengo somne'no hon+ngkano hwosompeehon+ngki hof+ko simeho hi'ntnnono umalofofoho. <sup>28</sup> Ose ulonji osopo humamojiyefoho.

## 15

### *Ango Jelusalem uhu'mokumentohofofoho.*

<sup>1</sup> Hwe fihwa hwaho Jutiya'ango sohwa Antiyouk+imne'no pmmentohofofoho. Osopo a'amu Jisas+imo in+ngkamotofo somo hungkuno ole lut+hwamentohofi, Sekwo Mousesiye hon+ngkano hungkuno a'apaho sihu kolo'nyo so'no tifi min+ngkayo'manji An+itu kako moset+manefoho. Ose lut+hwamotofofoho. <sup>2</sup> Oso hungkuno hiso Poul+inji Mponopas+inji nupa'nonji a'amu Jutiya nta'ango so'nji yoka ikujoho hopa hnn+mentohofofoho. Oso'no a'amuso ole ul+mentohofi, Poul+inji Mponopas+inji nom'ne a'amu Antiyouknta'ango so'nji Jelusalemmne'no fis+imno. Osopo *apousel* nom'ne sohwanji hwe engo sohwanji olo hungkuno hilo so'no ito'no wom+hwojant+feho.

<sup>3</sup> Ose lont+ifi uhwat+mentohofofoho. Nowent+ifi hwaho Founisiya'nji Someliya'nji osopono nohumant+ifi oso ango saponjo a'amu somo ul+mentohofi, A'amu kengo sohwa An+itumo hof+koe simeho uyalokwofo. Ose ulahon+ngkofi hof+koe simeho wop+nggo umo'n+mentisofoho.

<sup>4</sup> Jelusalem i'mofopahon+ngkofi osopo a'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji isamoyoka ulahon+ngkofi Antiyouknta'angoso yo'mayo An+itu imentiso so'no ul+mentohofofoho. <sup>5</sup> A'amu Falisi fehohnjo Jisas+imo in+ngkamotofo sohwa nol+kafont+ifi ul+mentohofi, A'amu kengoso Jisas+imo in+ngkwalokwofoso hof+koe a'apaho sihu wakolo'nife. Ole ul+imno, Sekwo Mousesiye hon+ngkano hungkunomo tifi fin+ngkamno. Ose ul+mentohofofoho.

<sup>6</sup> A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji oso hungkuno hilo so'no ito'no meliwejiyo'ne uhu'mokumentohofofoho. <sup>7</sup> Oso hungkuno so'no ne'no lont+ifi lont+ifi Pita nol+kafonto ul+mento, Nje a'amufu, sekwo huno moi'wonoho. Hohonta Jisas kakoe syohoso

nakumo nejapmmentisofoho. Osohonta a'amu kengo somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no hofiko nupa'nngkuji simeho hi'ntnnono uyantifeho. <sup>8</sup> Anitu kako a'amufe simehomo huno uywo'nngkiso hweho. A'amu kengo somo Anitu kako hofikine'no simeho wopingo umo'nngkahonngki kakoe Towahuno Wopingo nakumo nejapmmentiso hopa uywo'nngkiso hweho. <sup>9</sup> Anitu nakumo a'amu kengo so'njimo yahino afa nelohofalofoho. Hofiko simeho hi'ntnnono Anitumo uyahonngkofi oseso Anitu kako hofikoe wonyo wae yaofalofoho. <sup>10</sup> Sekwo Anituye simehomo tango peho'no umokalokwofo. Mousesiye honngkano hungkuno tango engo'njofoho. Oso tango hiso ajuyohwosanji nakwo'nji ito'no miyo'njo imotohwonefoho. Oso'no olo a'amu kengo somo oso tango hiso peho'no uyantife'no yalokwofo. <sup>11</sup> O'o, Jisas kako nakumne'no hitoho ulofahonngki nakwoe wonyo'ne poyo pe'nmentisofoho. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no kako wonet+ma'mtonoho. Oso'nohinofoho. A'amu kengoso hungkuno homo somo inngkafijo so'no Anitu utima'mtonoho.

<sup>12</sup> Ose ulahonngki a'amuso nupa'nontifi mampi'nyo humentanngkofi Pouli'nji Mponopasi'nji ulimentisi, Siko a'amu kengo so'nji nohumanji yo'mayo kengo wonyoangkafoso Anitu itihwamentiso so'no lutihwamentisiyefoho.

<sup>13</sup> Moi'wo lahonngki Jemis ulimento, U, nje a'amufu, nje hungkuno upa'nimno. <sup>14</sup> Saimoun Pita ole nalohi, simo'mo a'amu kengoso Anituye a'amu ne mmo'nyo'njo imotofofoho. Olohonta Anitu hofikine'no honngkano imo'mentiso so'no hofiko kakimo inngkowalokwofo. Oso'no hofiko kakoe a'amu ne imo'nimalofofoho. <sup>15</sup> A'amu hohonta Anituye hungkuno lutihwamotofu sohwa olo hilo so'no mtimokumentohofoso ole, Anitu limento,

<sup>16</sup> Hwangku ngko nopmne hwo'nyoho.

Ntefitiye temtitofoso ango hopa piwahu'mentohofofoho. Ngko wopingo imoku'mo ango songo hopa apa'no molimnefoho.

<sup>17</sup> Osohonta a'amu kengoso ngkine'no tipifitnefoho.

Oso a'amu kengo uhwosopo'mentoheso nje a'amu nefoho.

<sup>18</sup> Oso hungkuno hohonta Anitu limentisoso ne'no lalofoho.

<sup>19</sup> Oso hungkunoso Jemis nulonto nom'ne hungkuno ulimento, Nje huno ole syofisyalokweno. A'amu kengoso Jisasimne'no huno uyahonngki simeho uyalokwofo somo syoho tango'njo uhwaloho. <sup>20</sup> O'o, nakwo hofikine'no iyoswo ifalifaliyo ole womtimokano. A'amu hofiko

hwasyo anitu somo yihufu uyifijoso sekwo noningkutoho. Sekwo a'mohufu ikutoho. Sekwo tongo honiyo hi'njoso noningkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso noningkutoho. <sup>21</sup> Hohonta Mousesiye, honingkano hungkuno a'amu Jutafe angu uhu'mokiyo sopo sikuno iyoho humayo homo somo luti'hwamotofo somta'angoso olohonta ose'nohini ne'no weho. Jemis ose ulimentisofoho.

*A'amu temtifo kengo Jisasimo iningkowawo'n'ingkohofu somne'no iyoswo mt'i'mokumentohofofoho.*

<sup>22</sup> A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo iningkowawo'n'ingkohofu so'nji hungkuno ole mtito'mentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'ntnne'no hwe nom'ne sohwanji Antiyokimne'no uhwojano. Ose mtitofitofi hofiko hwe nom'ne hufa'u Jutasinji Sailasinjimo uhwasopo'mentohofofoho. Oso hwe Jutas sohwo kakoe yofe nom'ne Mpasopasiyoho. Oso hwe sohwa'umne'no a'amu hopi'nono ole limotofofoho. Hwe wopingo hwa'uyoho.

<sup>23</sup> Iyoswo mt'i'mokontifi hofiko'nji uyohotimentohofofoho. Iyoswo hiloso ole, Nakwo *apousel* sohwanji a'amu Jisasimo iningkowawo'n'ingkohofu so'ntnne sekwo'ne iyoswo mt'i'mokalokuhwono:

Sekwo a'amu kengo soku Antiyok, Siliya, Silisiya sokune'no nakwo nakwoe a'amufu selalokuhwono. <sup>24</sup> Ole upa'nimalohwono, a'amu fehohnjo oloponta'ango sohwa hungkuno tango'njo selimalofofoho. Hungkuno hiso'no sekwo nupa'nontifi huno pi'n'ingo engo syofisyalokwofo. Upa'nimno. Oso hungkuno hiso'no nakwo masejofoho. O'o hofikoe huno mta'n'ingo'nohinofoho. <sup>25</sup> Oso'no nakwo nuhu'mokontani hungkuno ole mtito'malohwono. Hwe engo hufa'u hwa'umo uhwasopentani, siko Pouli'nji Mponopasi'nji sekuye pone'no uhwojalokuhwono. Nakwo Pouli'nji Mponopas ntnne'no simeho afa wopingo uy'wo'n'ingkuhwonefoho. <sup>26</sup> Siko Jisasiye hungkuno angomeemo luti'hwaji iyoho munyofoho. Anitumne'no poyo pe'nyo so'no iyoho munyofoho. <sup>27</sup> Nakwo Jutasinji Sailas ntnne'no uhwojalokuhwono. Siko olo hungkuno iyoswo lomjoso woselanjiyoho. <sup>28</sup> Anituye Towahuno nakwo'nji olo hilo so'no simeho afa inalokuhwono. Honingkano tango'njo mosejopalokuyihwono. O'o, olomnohini tifi finingkamno. <sup>29</sup> A'amu hwasyo Anitumne'no yahu yihufu peefo'ne uyifijoso sekwo noningkutoho. Sekwo tongo honiyo noningkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso noningkutoho. Sekwo a'mohufu



ikutoho. Olo wonyo hiloso sekwo miyo'njo ifijo'manji wop+ngo wohumant+feho. Osohopeho.

<sup>30</sup> Oso iyoswo mt+imokont+fi a'amu sohwamo uhwat+mentohofofoho. Antiyok ango sopo i'mofapont+fi a'amu Jisas+mo s+meho umotofoso uhu'mokahon+ngkofi oso iyoswo umentohofofoho. <sup>31</sup> A'amu hiso iyoswo hiloso atofu lont+fi, olo hungkuno hilo so'no s+meho wop+ngo umo'n+mentisofoho. <sup>32</sup> Jutas+nji Sailas+nji An+ituye hungkuno l+mojiyo sohwa'u hungkuno ne'no ulonji yokumpohn'nyo usosofito'mentisiyefoho. <sup>33</sup> Osopo ne'no humamentisiyefoho. T+fi sohonta uhwat+mentohofosopo asomo uhwat+mentohofofoho. <sup>34</sup> [I oso'no Sailas Antiyok+mo wohumamo lonto humamentisofoho.] <sup>35</sup> Oseso Poul+nji Mponopas+nji ango Antiyok sopo ne'no humanji a'amu nom'ne so'nji An+ituye hungkuno lut+hwamentohofofoho.

*Poul+nji Mponopas+nji siko mtampo'mentisiyefoho.*

<sup>36</sup> Hwangku sohonta Poul Mponopas+mo ul+mento, Oso ango ho'mo so'mo An+ituye hungkuno lut+hwament+hwoyo sopo oso'mno wehwaho. Hof+ko wop+ngo ko humalofo. <sup>37</sup> Uhwonowaho. Ose ulahon+ngki Mpanopas ul+mento, Nekwo Joun Makjanji wehwano. <sup>38</sup> Ose ulahon+ngki Poul ul+mento, Hohonta Joun Mak nekwo'nji nowentani ango Pam+ifiliya osopo nta'ni el+ko'manto asomo umentisofoho. Nekwo'nji syoho moi'wo miyo'njo imentiso hweho. Oseso nekwo'nji mowanehwono. <sup>39</sup> Oso'no Poul+nji Mponopas+nji siko yoka hnonji mtampo'mentisiyefoho. Siko nomtampenji Mponopas+nji Mak'nji siko yofayokino nomanji hwaho we'e Saip+los sopo ne'no womentisiyefoho. <sup>40</sup> Poul Sailas+mo ut+manto siko kengopo nowahon+ngki a'amu Jisas+mo in+ngkowawo'n+ngkohofoso ul+mentohofi, An+itu siko'nji wesoso wosefo'ma'mtonoho. <sup>41</sup> Ose ulahon+ngkofi siko nowenji hwaho Siliya'nji Silisiya sopo nowenji a'amu Jisas+mo in+ngkowawo'n+ngkohofoso somo sosofitofosyohumamentisiyefoho.

## 16

*Timouti kako Poul+nji Sailas+nji umentohofofoho.*

<sup>1</sup> Poul ango Ntepe'nji Lis+it+la'nji sopone'no umentisofoho. Ango Lis+it+la sopo hwe fihwo Jisas+mo in+ngkawowo'n+ngkiso sohwo humunyoponoho. Kakoe yofe Timoutiyoho. Timoutiye kona'wohisi Juta apefoho. A'musi Jisas+mo in+ngkawowo'n+ngkisiyoho. Timoutiye kan+ngkwowho a'amu Ngk+lik nta'ango hweho. <sup>2</sup> A'amu

Jisasimo iningkawowo'ningkohoho Lisitilanta'ango so'nji Aikouniyam mta'ango so'nji hofiko Timoutimne'no ole ulimentohofi, Hwe wopingo hweho. <sup>3</sup> Poul ole syafihu'mento, Ngko Timouti'nji wehwantae hwo'nyoho. Ose syafisyonto kako a'amu Jutafe yahino a'apaho sihu kolo'nyoso Timoutimo uloho'mentisofoho. Hwapingoso ole, A'amu Jutaso ango hopo sopo humamotofoso hofiko huno moi'wonoho. Timoutiye kaningkwowho a'amu Juta hwo'maho. O'o Ngk'liknta'ango hweho. Oso'no kakoe hwomufe a'apaho sihu makolofe'njo imentohofofoho. <sup>4</sup> Ango ho'mo so'meemo Pouliyo Timoutiyo Sailasiyo hofiko nowentifi oso hungkuno a'amu *apousel* sohwanji hwe engo Jelusalem mta'ango sohwanji mtito'mentohoho so'no lutihwamentohofofoho. Ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso tifi finingkamno. <sup>5</sup> Oseso a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofefe simeho hi'ntnnonoso yokumpohn'nyo engo imo'nimentisofoho. A'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho.

*Poul ango Tlouas sopo wojo hopa uhwonimentisofoho.*

<sup>6</sup> Nowentifi hwaho Filijiya'nji Ngkolesiya sopo emoyontaningkofi Anituye Towahuno ulimento, Sekwo hwaho Esiya sopo Anituye hungkuno nolutihwafikutoho. <sup>7</sup> Hofiko Misiya hwaho momingo sopo nowentifi Mpitiniya hwaho sopo wohwano lontifi ko imentohofoso, Jisasiye Towahuno hano pitofahumentisofoho. <sup>8</sup> Oso'no hofiko Misiya uhwontawentifi Tlouas ango sopo i'mofamentohofofoho. <sup>9</sup> Oso hopo sopo sikwo'miyo somo Poul wojo hopa uhwonimentsoso hwe Masetouniyanta'ango sohwo nolohofonto Poulimo jomo ulimento, Mijo lopo nowekohopohoji fonefo'maho. <sup>10</sup> Ose uhwoningkahon'ngki, nakwo, ngko Luk ntnne'no Masetouniyamne'no yo'mayo ito'no esyohumamentihwonefoho. Nakwo huno moi'wonoho. Anitu ole nalimento, Sekwo nje hungkuno Masetouniya motakuji a'amu somo filutihwamno. Ose nalimentisofoho.

*A'mu Litiya kako Anituye a'amu ne imo'nimentisofoho.*

<sup>11</sup> Oseso nakwo ango Tlouasnta'ango yofayokino nomentani nowekentani Samoutilas i'mofiwentani mo'ningkanta Neyapolis i'mofamentihwonefoho. <sup>12</sup> Oso ango sopo uliko'mentani honingkanomo nowentani Filipai i'mofamentihwonefoho. Oso ango hopo sopo hwaho Masetouniya sofe ango engo ponoho. A'amu Loum mta'ango hwaho mokosyohumayo sohwa osopo humamentohofofoho. Sikuno fehohnjo oso ango sopo humamentihwonefoho. <sup>13</sup> Sikuno iyoho humayo somo nakwo kusomo

noswopontani mitimomingo sopo nakwo huno ole syafihu'mentihwone, A'amu Juta olopo Anitumne'no jomo ujo'no uhu'mokumotofofoho. Osopo uhwonimentihwoneso moya'mi sofa nofosyohumentaningkofi uhwonontani nakwo nujuwokokumentani hofiko'nji hungkuno limentihwonefoho. <sup>14</sup> A'mu fisi kakoe yofe Litiya ango Taiyotaila nta'angiyoho. Kako ho'yo fae miyo'nohino syoho'njiyoho. Oso a'musi kako Anitumo jomo ulimojiyoho. Kako nohumanto Pouliye hungkuno upa'nimentisofoho. Anitu a'musiye huno yiwolo'mokahoningki kako Pouliye hungkuno yokumpohn'nyo upa'nimentisofoho. <sup>15</sup> Nupa'ninkahoningki oso a'musi kakoe angomo humamotofo so'njimo nakwo mijo kiyoma'mentihwonefoho. Nokiyomahoningkuhwoni a'mu hisi nalimento, Ngko Anitu ne'no simaho hi'ntnnono nehopi syanifisyikujimanji sekwo nje angomo nopikuji fosyohumamno. Oso hungkunoso yokumpohn'nyo nelahoningki kakoe angomo humentihwonefoho.

*A'amu Filipai sohwa hofiko Pouli'nji Sailas'njimo impo'angomo uhumati'mentohofofoho.*

<sup>16</sup> Sikuno fihwi nakwo Anitumo jomo ujo'ne spono nowentaningkuhwoni, a'mu siki syoho ulohofiyosi nakumo honingkanopo ne'ma'mentisofoho. Oso a'mu hisi towahuno wonyo'njosi nohumanto hungkuno yo'mayo hwangu imo'nyo'neso limojiyoho. Oso hungkuno limojo so'no hofiyakwosa hamniyoho engo ma'mentohofofoho. <sup>17</sup> Oso a'mu hisi Pouli'nji nakwo'nji noneninkawento a'amu somo uliwo'nimento, Olo hwe lohwa Anituye syoho ulohofiyoho hwafoho. Anitu nakumo asomo nemayo so'no wolosetihwantifeho. <sup>18</sup> Sikuno huhwo huhwi a'musi kako oso yahino ose yiwon'ningkiso so'no Poul simaho wonyo umon'ningkahoningki ikinjamo lohofonto towahuno wonyo sohomo ulimento, Jisas K'laisiye yofe wakil'mne'no yohono. Oso a'mu simo nuliko'mahoji mpano. Ose ulahoningki towahuno wonyo sohwo kunto'no uliko'ma'mentisofoho.

<sup>19</sup> Uliko'ma'mentisoso a'musiye hofiyakwosa olo hiloso uhwonimentohofoso hofikoe hamniyoho hwapingoso uliko'ma'mentisoso uhwonontifi Pouli'nji Sailas'nji aho yokumpohn'nyo kentifi a'amu uhu'mokiyo sopo hwe engo sohwanne'no husimpemotawomentohofofoho. <sup>20</sup> Hwe engo Loum mta'ango hungkuno ito'no melihwajiyo'njo sohomo u'mantifi ulimentohofi, Olo hwe lohwa'u Juta hwa'uyoho. Nakwoe ango wonyo imokiyo'ne pisiyo hwa'uyoho. <sup>21</sup> Hiko honingkanom'ne songo netihwalokusiyoso nakwo Loum honingkanon'jo

sohwona'niye hungkuno hohontajo somo mtihupeelofoho. Hon'ngkano songoso min'ngkowanehwono. <sup>22</sup> Ose ulahon'ngkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe sohwa'umo mango engo ulimentohofofoho. Hwe hungkuno melihwajiyo'njo sohwa Pouli'nji Sailasi'nji hikoe hwap'fe mtihupeemofontifi a'amumo ulimentohofi, Sohwe'nji fongkupmno. <sup>23</sup> Nofonjantifi impo'angomo uhumatimentohofofoho. Uhumatimentohofoso hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohomo ulimentohofi, Kiko hikimo yokumpohn'nyo mokosyohumaho. <sup>24</sup> Hwe huhwo sohwo hungkuno yokumpohn'nyo upa'nonto oseso ango ne ajwomo'mo nomotasonto sikoe sife iyomo intofahumentisofoho.

<sup>25</sup> Kuntaliyopo Pouli'nji Sailasi'nji impo'angomo nohumanji Anitumo isamoyoka ulonji ta lontan'ngki a'amu impo'angomjo sohwa upa'nimentohofofoho. <sup>26</sup> Hohosohonta hwomihwo mikunimposo yahon'ngki impo'angomjo hwosaho yomo yomo yonto hoku'yo hopi'nono hwsompeefahon'ngki ahwomo nano hofikoe sife ahomjo itolo'meehumentisofoho. <sup>27</sup> Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo nolikafonto uhwonimentisoso hoku'yo hopi'nono nohwosompo'nowo'miwentan'ngki uhwononto huno ole syafihu'mento, Impe'njo sohwa hofiko hiyae nto humpehofo lonto kakoe sihu nomanto kakimo wojwotofahin'monto imentisofoho. <sup>28</sup> I oso'no Poul joho mohm'no ulimento Kiko wonyo imokintoho. Nakwo hopi'nonohino sohwna'ni humalohwono. <sup>29</sup> Ose ulahon'ngki hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo sikiloho'no joho ulonto, hano kunto kunto'no wento humentisofoho. Noswonto yomo engo yonto Pouli'nji Sailasi'njiye sife ki'nyo'mo piwahu'mentisofoho.

<sup>30</sup> Pouli'nji Sailasi'njimo mempo hohnta'ni ipemotowaponto ulimento, Hiko hwe engo sohwahusi, Anitu nifo'mayo'ne pipi imnehono. <sup>31</sup> Ose ulahon'ngki ulimentisi, Kiko Jisasi'mne'no simeho hi'ntnnono uyo'manji Mpohwo Anitu asomo nokumanefoho. Kakoe a'amu ne imo'ntne hwsoho. Jije mehomi'nji ape'nji osenohinoho. <sup>32</sup> Ose ulonji hwe huhwo sohomo kakoe ango humamotofoto so'njimo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho. <sup>33</sup> Hohosohonta hwe huhwo sohwo Pouli'nji Sailasi'njiye uyomo mijo yatiku'mentisofoho. Yatijwahon'ngki oso hwe sohwo kakoe a'amu'njimo Jisasi'mne'no mijo kiyoma'mentisiyefoho. <sup>34</sup> Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo Pouli'nji Sailasi'njimo kakoe angomo ipemotasonto wopayo umentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe mehomi intohwantnne'no Anitumne'no simeho hi'ntnnono

uyoso'ne simeho wopingo umo'nimentisofoho. <sup>35</sup> Iyoho longkonngkahonngki hwe engo Loummta'ango sohwa hofiko hwe itokuso'njo sohwa lihwojahonngkofi hofiko hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohomo ulimento, Oso hwe hufa'u sohwa'umo sikwatipo filohofu.

<sup>36</sup> Ose ulahonngkofi hwe huhwo sohwo Poulimo hungkuno ulimento Hwe engo Loum mta'ango sohwa wosesikwojantife'no hungkuno lihwojahofu. Oso'no siko impo'ango mta'ni uliko'mahosisi simeho pompenjiyo'nji fiwaninyo. <sup>37</sup> Ose ulahonngki Poul kako hwe itokuso'njo sohwa ulimento, O'o oso yahino wopingo'maho. Nekwo Loum a'amu hwoya'yoho. Fosi nekwo wonyo miyo'njo yahonngkuhwoi sekwo wonyo elohofontifi utihwa'nyopo ikujoho efongku'malofofoho. Hungkuno ito'no melihwajiyo'njo miyontifi impo'angomo siki intofo ehmalofihwasoho. I olohonta elohofu, Siko hiyae hano uhusisi fiwaninyo. Oso yahino nihu'no wonyofoho. Hwe engo Loum mta'ango sohwa nekumne'no nopikuji mempo hohnta'ni ipemotewahonngkuji nekwo wohwantayoho. <sup>38</sup> Ose ulahonngki a'amu itokuso'njo sohwa oso hungkuno hiso motowahonngkofi hwe engo Loum mta'ango sohwa nupa'nontifi Pouli'nji Sailas'nji Loum a'amu sohwa'une'no iyoho unimentisofoho. <sup>39</sup> Oso'no hwe engo sohwa impo'angomne'no nowentifi Pouli'nji Sailas'njimimo simeho wopingo umo'nyo'ne'entifi ulontifi mempo hnta'ni ipemotaswontifi ulimentofofi, Siko olo ango lopo uliko'mahosisi mpannyo. <sup>40</sup> Ose ulahonngkofi Pouli'nji Sailas'nji impo'angomo uliko'manji Litiyafe angomo humentisiyefoho. Osopo a'amu Jisamo inngkowawo'nngkohofu so'nji nuhu'mokontifi hungkuno simehomo'mo nusosofitofonji uliko'ma'mentisiyefoho.

## 17

*A'amu Tesolounikaso Pouli'nji Sailas'njimimo ikujoho wofonjantifi imentohofofu.*

<sup>1</sup> Pouli'nji Sailas'nji ango Amifipoulis'nji Apolouniya'nji uhwontawenji ango Tesolounika sopo i'mofapmmentisiyefoho. Osopo a'amu Jutafe tajo ango loho'nnyoponoho. <sup>2</sup> Poul sikuno iyoho humayoso engolopohamo kako tajo angomo umojo sohwo hofikoe tajo angomo hofiko'nji humentisofoho. Sikuno iyoho humayo hufa'u sihune somo Poul Anituye iyoswo mta'ango hungkuno hwapingo lutihwamentisofoho. <sup>3</sup> Ole lutihwamento, Anituye hungkuno ole nalimento, Hwe fihwo nopihwosi tohino engo nomahwosi nope'nngkuhwosi

apa'no nolikafonefoho. Ose nalimentisofoho. Oso hiso'no Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohune'no selalokweno. <sup>4</sup> Pouliye hungkuno upa'nontifi a'amu fehohnjo oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono uyontifi Pouli'nji Sailas'njimo in'ngkamentohofofoho. Oso a'amu hiso fehohnjo Ngk'lik a'amu Anitune'no tajo ango somo uhu'mokumotofofoho. Hwe engo sohwafe moya'mi sofanji in'ngkamentohofofoho.

<sup>5</sup> I oso'no a'amu Juta fehohnjo honimo yontifi hofiko hwe wonyo a'amu uhu'mokiyo sopo siki humawo'n'ngkohoho sohwafo nomantifi nom'ne hwe moya'mi'nji uhu'mokontifi mango engo liwo'n'mentohofofoho. Ose yahon'ngkofi a'amu hopi'nonohino simano hintotohino umn'ngkahon'ngki Jesoun'ye angomo kikito'mentohofofoho. Hofiko Pouli'nji Sailas'njine'no notipeentifi utihwa'nyopo womuhumojano limentohofofoho. <sup>6</sup> Ose ko limentohofoso wonyopi tpeentifi Jesoun oso hwo'nji a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohoho nom'ne so'njimo hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwanne'no husimpentifi mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe hufa'u lohwa'u siko hwaho hopi'nonohinopo yahino wonyo yonji olohonto olopo humasiyo. <sup>7</sup> Olo Jesoun lohwo hikimo kakoe angomo motawomasofoho. Hiko nakwoe hwe engo Sisafe hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkisiyo hwa'uyoho. Ole limentisiyo, Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo ne sohwo Jisasiyoho. <sup>8</sup> Ose ulahon'ngkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe engo huhwanji simano hintotohino umn'mentisofoho. <sup>9</sup> Hwe engo sohwa Jesoun'nji a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohoho nom'ne so'njiye hamniyoho we'e nomantifi usihutofahon'ngkofi hofiko umentohofofoho.

*Ango Mpeliya sopo Pouli'nji Sailas'nji syoho imentisiyefoho.*

<sup>10</sup> Oso sikwo'miyo somo sikuno meefahon'ngki a'amu huhwo sohwa Pouli'nji Sailas'nji Mpeliya ango sopo komo'no uhwatimentohofofoho. Osopo i'mofaponji a'amu Jutafe tajo ango somo humentisiyefoho. <sup>11</sup> A'amu Mpeliyaso huno wopingo'njofoho. Hofiko a'amu nom'nefe hungkunomo upa'n'wo'nontifi huno ito'no syafi'hu'motofofoho. A'amu Tesolounika pa'nyo'maho. O'o, Pouliye hungkunomo sikuno huhwo huhwi upa'n'wo'nontifi Anituye iyoswo somo hungkuno atofu limentohofi. Ole syafi'hu'mentohofi, Pouliye hungkuno nehopit'keno. Anituye hungkunomo

uhwonano. Ose syafisyontifi Anituye hungkunomo atofolwo'nimentohofofoho. <sup>12</sup> Anituye hungkuno atofolontifi Pouluye hungkuno ne'njo uhwonontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu hiso fehohnjo Ngkiklik a'amu hwe moya'mi yofe engo'njofofoho. <sup>13</sup> A'amu Juta Tesolounika humamotofoso Poul Mpeliya ango sopo Anituye hungkuno lijwaofahonngki nupa'nontifi nolikafontifi Mpeliya ango sopo pmentohofofoho. Osopo a'amufe huno ywolo'mokontifi fonfonyo yahonngkofi a'amuso simano hintotohino umnimentisofoho. <sup>14</sup> Oso hiso'no a'amu Jisasimo inngkawowo'nngkohofoso nupa'nontifi Poulimo mijo ayo momngopo komo'no uhwatmentohofofoho. I oso'no Sailasi'nji Timouti'nji siko Mpeliya ango sopo humamentisiyefoho. <sup>15</sup> A'amu Poulimo ipemotawomentohofoso sohwa ango Atenis i'mofawentifi osopo Poul ole lhwatmento, Sailasi'nji Timouti'nji siko komo'no wapiyo. Ose ulahonngki a'amu sohwa Poulimo uliko'mantifi kakoe hungkuno motasimentohofofoho.

*Ango Atenis sopo Poul hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>16</sup> Poul ango Atenis hwe hufa'u sohwa'umne'no uhwontohumanto sojo huyo'mango kengo kengo uhwonimentisofoho. Oso huyo'mangoso a'amu hwomtame ulohofone mtimokumentohofofoho. Poul nuhwononto simeho tango umentisofoho. <sup>17</sup> Oso'no Poul a'amu Jutafetajo ango somo noswonto osopo a'amu Juta so'nji a'amu kengo Anitumne'no jomo ulimotofo so'nji Anitune'no hungkuno hnniwo'nimentohofofoho. <sup>18</sup> A'amu huno hwapingo'njoso fehohnjo Epikuliyan honngkanomo inngkamotofo so'nji fehohnjo Sitouik honngkanomo inngkamotofo so'nji Poul'nji yoka ikujoho pa'nyo hnnimentohofofoho. Yo'mayo Jisas imentiso so'no kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Poul kako hofikimo ulimentisofoho. Oso hungkunoso nupa'nontifi fehohnjo ole hnnimentohofi, Olo hwe huno ane hweho. Kako ne'no lwo'nngkiso lohwo pehofo hungkuno lalofoho. Nom'ne fehohnjo ole hnnimentohofi, A'amu kengofe anitu huyo'mango so'no lalofoho. Ose hnnimentohofofoho. <sup>19</sup> Oseso hofiko Poulimo nomantifi a'amu *kaunisol* Aleyoupakos'njo sopo uhmajontifi, Olo hungkuno songo lalokunoloso nakwo huno wonaimonte'no yalofoho. <sup>20</sup> Jije hungkuno fehohnjo songoso nakwo huno ito'nohino'maho. Olo hungkuno hwapingososo nakwo huno wonayono. Ose ulimentohofofoho. <sup>21</sup> A'amu Atenis so'nji a'amu nom'ne osopo humamentohofoso so'nji hofiko hungkuno songo

upa'nontifi oso hiso'no ne'no limotofofoho. Syoho ne'nji miyo'njofoho. O'o, hungkuno'nohino limotofofoho.

<sup>22</sup> Oseso Poul kako nolikafonto a'amu *kaunisol* Aliyupakas sohwanjo sopo lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Atenis soku, Ngko sehoningkoheso sekwoe sojo huyo'mango pi'ningo engo somne'no sekwoe Anitu pa'nyomo hwomtame ulohofwo'n'ngkohoho kuyoho. <sup>23</sup> Ngko sekwoe angkuhwafo lopo emoyonji oso sekwoe ango sojo huyo'mango yofe ho'nomayo'ne pi'ningo uhwon'malefoho. Ole uhwon'maleso, ijempoho anga'nohino sopo sekwo ole mt'i'mokumentohofi, Oloso nakwo Anitu nom'nehwo huno momaso'njo sohumne'nefoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. Oso Anitu huhwo sohwo sekwo huno maseyo'njo siki hwomtame ulohofwo'n'ngkohoho sohune'no selalokweno.

<sup>24</sup> Kako hwaho'nji yo'mayo hwahoponjo wojoso mt'i'mokumentiso sohwa kako yo'mayo hwahoponjo ahwomomjoso mokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. Ango a'amu molinyo sopo mohumayoponoho. <sup>25</sup> Kako yo'mayo umofonyo iyoso nihu'no awonoho. Oso'no a'amu pipi ufo'mapitnehofo. O'o, Anitu kako songo humayo so'nji ifofo simano esyafo'ne so'nji a'amu hopi'nonohino somo yano uy'wo'n'ngkiso hweho. Yo'mayo hopi'nonohino hwap'ngo hweho. <sup>26</sup> Simo'mo ne'mo kako hwe anga'nohino mt'i'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nonohinofe sikuno so'nji hofikoe hwaho ayo mom'ngo sopo ho'nahumentisofoho. Oso hwe simo'mjo sohumta'ango temtifo hopi'nonohinoso imo'nimentohofofoho. Anitu a'amu somo hwaho ho'mo ho'mo uhwoj'wo'nalofoho. <sup>27</sup> Anitu ose yonto kako a'amuso kakine'no watipen'mopifento yalofoho. A'amu hofiko Anitumo notipemafikuji nuhwon'fitnnefoho. Nakwo a'amu anga'no anga'nohino so'nnonjo sopo Anitu mofonepo humaho. <sup>28</sup> Hwe nom'ne sohwa ole ulimento, Anitu nakwoe hwap'ngo hweho.

Nakwoe simano esyaofoso, nakwoe hano emoyoso, nakwoe songo humayoso kako anga'nohino hwap'ngo hweho.

Nom'ne hwe sekumta'ango huno'njo sohwo ole limento, Nakwo'ntnne kakoe mehomi'nwoho. <sup>29</sup> Nakwo Anituye mehominimanji ole mosyafisiyo'njo uyano. A'amu hwaho kengo kengo nomantifi a'mohuyo'mango mt'i'mokuwo'n'ngkohofofoho. Nakwoe Anitu kako hwahoponjo huyo'mango a'amu mt'i'mokuwo'n'ngkohoho pa'nyo hweho. Ose mosyafisiyo'njo uyano. <sup>30</sup> Hohonta a'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njosu yo'mayo huyo'mango mt'i'mokahon'ngkofi Anitu nuhwononto



hungkuno mujo'njo imentisofoho. I olohonta Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo ole nelalofoho, Sekwoe honingkano wonyomo hohujo ikinjaofikuji ngko Anitu ne sohwo'nimo tifi nnngkappmo. Ose nelalofoho. <sup>31</sup> Anitu a'amu hopi'nonohino somne'no sikuno yano ilofihwajiyo'ne ho'nahumentisofoho. Hwe fihumo yano ilofihwajiyo syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. A'amu hopi'nonohinoso oso hwe huhwo sohumne'no huno uyoso'no Anitu utihwa'nyopo hwe pe'nyo sohumo songo ulika'mentisofoho. Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

<sup>32</sup> Oso hungkuno hwe pe'nyo sohumo apa'no songo ulika'mentisofoho nupa'nontifi a'amu fehohnjo sitofo ulimentohofofoho. A'amu nom'ne fehohnjoso ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso apa'no upo'nano. <sup>33</sup> Oseso Poul a'amu somo nuliko'manto umentisofoho. <sup>34</sup> A'amu fehohnjo Poulmo ufohi'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Ntiyounisiyos kako *kaunisol* Aleyoupakos syoho'njo hweho. A'mu fisi kakoe yofe Ntomalisiyoho. Oso'nji nom'nesinjo.

## 18

### *Ango Koulin sopo Poul syoho imentisofoho.*

<sup>1</sup> Osohonta Poul Atenis uliko'manto ango Koulinne'no umentisofoho. <sup>2</sup> Osopo nohumanto hwe Juta fihwo nohumentaningki uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Akwila. Kakoe ango hwapingo neso Pountos. Hohonta kako kakoe ape Pilisila'nji hwaho Itali uliko'manji pmentisiyefoho. Hwapingoso hwe yofe engo'njo Kiloutiyos kako a'amu Juta Loum humamotofo somo wae yaofahoningki hofiko ango kengo kengopono humpo'mentohofofoho. Oso a'mu siya'umo Poul jomo u'ma'mentisofoho. <sup>3</sup> Poul'nji oso a'mu siya'u'nji hofikoe syohoso afafoho. Hwapife ango molimotofofoho. Osopo Poul siko'nji nohumantifi syoho imentohofofoho. <sup>4</sup> Engolopohamo sikuno iyoho humayo somo Poul a'amu Jutafe tajo ango somo swonto hofiko'nji hungkuno limotofofoho. Poul kako a'amu Juta'nji Ngklikinji Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitne'ento lutihwamentisofoho.

<sup>5</sup> Hwangku sohonta Sailasinji Timoutinji hwaho Masetouniya uliko'manji Poul ango Koulin humentanngki pmentisiyefoho. Siko nopahoningki Poul hwapife ango syoho uliko'manto Anituye hungkuno a'amumo lutihwamentisofoho. Ole ulimento, Hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimento sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose

ulimentisofoho. <sup>6</sup> Olo hungkuno hilo so'no a'amu Juta fehohnjoso nakwolaho lontifi hofiko Poulimo sitofu ulimentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hwapifemjo hintalinyo wae loho'nimentisoso kakoe hungkunomo haloho maposo'nefoho. Ose yonto ulimento, Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. Nje syoho moi'wonoho. Sekwo a'amu Juta sokumo seliko'mahm'mo a'amu temtifo kengo somo Anituye hungkuno woluthwamne'no yohono. <sup>7</sup> Ose ulonto tajo ango somo nuliko'manto hwe nom'ne temtifo kengo sohwoe ango somno nowento osopo nohumanto luthwamojofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Anitune'no jomo uliwo'ninkiso hweho. Kakoe yofe Taitas Jositos. Kakoe ango tajo ango'njo sopo afapo molinyofoho. <sup>8</sup> Oso tajo ango mokosyohumayo sohwoe yofe Kilisposiyoho. Kako kakoe ape'nji sikoe mehomi'nji hofiko Jisasimo simoho hi'ntnnono uyimentohofofoho. A'amu Koulin pi'nngoso Pouliye hungkuno nupa'nontifi simoho hi'ntnnono uyahonngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho.

<sup>9</sup> Sikuno nom'nemo wojo hopa uhwonimentisoso Anitu ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko nje hungkuno yoloho fiso. Kiko mampi'nyo humahotoho. <sup>10</sup> Ngko kiko'nji humaleno. A'amu nom'neso wonyo makumokufitnehofo. Oso ango lopo nje a'amu ne pi'nngo imo'nifitnefoho. Ose ulimentisofoho. <sup>11</sup> Oso'no Poul oso ango sopo soswo anga'no uyokolofahonngki osopo nohumanto Anituye hungkuno luthwamojofoho.

<sup>12</sup> Hwe fihwo kakoe yofe Ngkaliyou, Loum mta'ango sohwo yofe engo nomanto hwaho Ngklik mokosyohumayo sohonta a'amu Jutaso simoho afa inontifi Poulimo nakwolaho lontifi, hungkuno ujo'ne ango Ngkaliyou hungkuno ito'no mihwajiyo'ne sopo ipemotasimentohofofoho. <sup>13</sup> Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitune'no tifi iningkayo so'no honingkano songo lonethwalofoho. Olo honingkano songo losomo tifi iningkowaso'manji hungkuno hohontajo somo womtihupeentanoho. <sup>14</sup> Ose ulahonngkofi Poul hungkuno ulimonto yahonngki Ngkaliyou kako a'amu Juta somo ulimento, Olo hwe lohwo hungkuno Loummta'angomo hwotoho hmmaso'manji ngko sekwoe hungkuno upa'nimnesohilo. <sup>15</sup> I oso'no olo hiloso sekwoe honingkano hungkuno hohontajo mta'ango so'no sekwo'nohini mtitopmno. Nje syoho'maho. Sekwoe syohofoho. <sup>16</sup> Ose ulonto ango mta'ni lihwatimentisofoho. <sup>17</sup> Oso'no a'amu Juta hiso hwe fihwo kakoe yofe Sousitenis tajo ango

mokosyohumayo sohumo aho nokentifi ango hungkuno ito'no mihwajiyo sopo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ko yahon'ngkofi Ngkaliyou kako hungkuno nom'ne mujofoho.

*Hwaho Siliya ango Antiyouk spono Poul asomo umentisofoho.*

<sup>18</sup> Poul ango Koulin sopo a'amu Jisasimo in'ngkamotofo so'nji nohumentan'ngki sikuno nom'ne nuyokolofahon'ngki Poul oso a'amu somo uliko'ma'mentisofoho. Kako P'ilisila'nji Akwila'nji siko'ya'u'nji nowentifi ango Sengkiliya sopo Poul kako Anitumo hungkuno nto ulimentiso so'no kakoe mijiyo hohwafo imokin'mentisofoho. Hohwafo imokin'ngkahon'ngki yofayokinomo nokotasontifi hwaho Siliyamne'no wako'mentohofofoho. <sup>19</sup> Hofiko ango Efesos i'mofawentifi Poul a'mu siya'umo nuliko'manto a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo somo noswonto hofiko'nji hungkuno limentohofofoho. <sup>20</sup> Hofiko Poulimo ulimentohofi, Kiko nakwo'nji sikuno pi'n'ngo fohumaho. Ose ulahon'ngkofi oso hungkuno somo tifi min'ngkammentisofoho. <sup>21</sup> O'o kako wamonto yonto ulimento Anitu ngkimo ole ntoso'manji, Kiko ango Efesos asomo fiwe ntososo, e'wa ngko wapmmonnoho. Ose ulonto Efesos uliko'manto yofayokinomo umentisofoho. <sup>22</sup> Yofayokino Sisaliya ifohohosyosyahon'ngki Poul a'amu Jisasimo in'ngkamotofo osopo humamotofo somo u'manto hungkuno we'e ulonto Antiyoukime'no umentisofoho.

*Apoulous ango Efesos sopo Anituye hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>23</sup> Osopo nohumanto sikuno nom'ne somo umentisofoho. Kako hwaho Ngkolesiya'nji Filijiya'nji uhwontawento a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somo yokumpohn'nyo sosofito fosyohumamentisofoho.

<sup>24</sup> A'amu Juta fihwo kakoe yofe Apoulousiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe ango hwap'ngoso Aleksantiliyanoho. Kako ango Efesos sopo noponto humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo Anituye iyoswo somo huno'njo hweho. Kako Anitune'no hungkuno wonyoangkafo liwo'n'ngkiso hweho. <sup>25</sup> A'amu nom'neso kakimo Anituye hon'ngkanomne'no lutihwahon'ngkofi kako haloho'no yonto simeho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki nom'ne a'amu somo Jisasime'no yoloho lutihwamentisofoho. I oso'no Jisasiye hungkuno fehohnjo kako huno muyofoho. O'o, Joun a'amumo mijo kiyomayo yahino so'no huno unyo hweho. <sup>26</sup> Kako a'amu

Juta sofe angu uhu'mokiyo sopo olo hungkuno hiloso a'amu somo yokumpohn'nyo lutihwoma'mentisofoho. P'ilisila'nji Akwila'nji siko olo hungkuno hiloso nupa'nonji hwe sohomo nutimanji sikoe angomno ipemotawenji osopo Jisasimne'no hungkuno hopi'nonohino lutihwamentisiyefoho. 27 Hwangku sohonta Apoulous hwaho Ngkiklik sopone'no wamo lonto, a'amu Jisasimo in'ngkamotofo Efesos humamotofoso Apoulousimo ufo'mano lonti'fi hofikoe a'amu hwaho Ngkiklik osopo humamotofo somne'no iyoswo mtimokumentohofofoho. Ole mtimokumentohofi, Olo hwe lohomo nakwoe a'amu hwosoho ulimno. Ose mtimokumentohofofoho. A'amu Ngkiklik somne'no Anitu hitoho ulofahon'ngki hon'ngkano imo'mentisoso a'amu anga'no anga'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofofoho. Oso a'amu homo somo Apoulous nu'manto ufo'ma'mentisofoho. 28 Osopo Apoulousinji a'amu Juta Jisasimo min'ngkayo'njo so'nji utihwa'nyopo Jisasimne'no hungkuno hnnimentohofofoho. Apoulous kakoe huno hofikimo yakolo uloho'mentisofoho. Kako Anituye iyoswo mta'angu utihwanto ole lutihwamento, Oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose lutihwahon'ngki hofikoe simehomo'mo nehopeho syafihu'mentohofofoho.

## 19

### *Ango Efesos sopo Poul syoho imentisofoho.*

1 Apoulous angu Koulin osopo nohumentan'ngki Poul angu Antiyok uliko'manto hwaho hwofiki'nyo'njo sopono nowakento angu Efesos i'mofapmmentisofoho. Osopo kako a'amu Jisasimo in'ngkamotofo fehohnjo somo tipema'mentisofoho. 2 Poul a'amu homo somo ulimento, Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofoho sohonta Anituye Towahuno Wopingo ma'mentohofotaho. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, O'o, nakwo Anituye Towahunomne'no mupa'nyo'nwoho. 3 Ose ulahon'ngkofi Poul ulimento, Mijo sekwo tihwoe hungkuno upo'n'ngkahon'ngkofi kiyosema'mentohofoto. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Jouniye hungkuno nalonti'fi mijo kiyonema'mentohofofoho.

4 Ose ulahon'ngkofi Poul ulimento, Hohonta Joun ole ulimojo hweho, A'amu hofikoe wonyomo hohujo ikinjaofikujono mijo wokiyosema'mnoho. Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, hwe tifi pososohomo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose ulimojo hweho. Oso hwe tiffinjo sohwo Jisasiyoho. Ose ulimentisofoho. 5 Oso

hungkuno hiso nupo'n'ingkahon'ingkofi Jisasiye yofemo mijo kiyoma'mentohofofoho. <sup>6</sup> Ose yahon'ingkofi Poul a'amu homo somo aho kisosyahon'ingki Anituye Towahuno Wop'ingo a'amu somo uhula'ofonto hungkuno kengo kengo uy'imentisofoho. Hofiko hungkuno kengo kengo lontifi Anituye hungkuno limentohofofoho. <sup>7</sup> Oso hwe sohwa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho.

<sup>8</sup> Poul a'amu Jutafe tajo angomo noswonto Jisasimne'no yokumpohn'nyo lutihwamentisofoho. Hamno hufa'u sihune memjaofahon'ingki kako ne'no liwo'n'imojo hweho. Poul kako a'amu Jutaso Anitu nemokosyohumayo sopone'no simeho yiwo'lo'mokufitne'ento lutihwamentisofoho. <sup>9</sup> I oso'no a'amu fehohnjo yokumpohn'nyo imo'nontifi Jisasi'no simeho hi'ntnnono muyofoho. Hofiko utihwa'nyopo Anituye Hon'ingkanomne'no wonyo hungkuno sitofo limentohofofoho. Oso'no Poul oso a'amu homo somo uliko'manto a'amu Jisas Kilaisimo in'ingkunyo nom'ne so'nji umentohofofoho. Sikuno huhwo huhwi Poul mesyilutihwayo sohwoe hungkuno angomo Jisasiye hungkuno lutihwamojofoho. Oso hwe mesyilutihwayo sohwoe yofe Tilanosiyoho. <sup>10</sup> Poul ose yontan'ingki soswo hufa'u uyakolo'mentisofoho. A'amu hopi'nono hwaho Esiya sopo humamotofoso Jisasiye hungkuno upa'n'imentohofofoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofokengo so'nji upa'n'imentohofofoho.

*Hwe Sefa sohwo kakoe hwomu sohwafe hungkunofoho.*

<sup>11</sup> Anitu Poulimo aho yokumpohn'nyo umokahon'ingki yo'mayo kengo wonyoangkafoso mt'i'mokumentisofoho. <sup>12</sup> A'amu fihwafe hwapife we'e somo Poul aho pm'mokahon'ingki nomotawentifi a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnname'nyo so'njimo uyahon'ingkofi a'amuso hwapife we'eso aho nopm'mokahon'ingkofi mnokino moi'wo imo'n'imentisofoho. Towahuno wonyoso nuliko'mantifi umentohofofoho.

<sup>13</sup> A'amu Juta hwoso sohwa emoyontifi towahuno wonyo somo wae yao'motofihwafoho. Oso a'amu huhwo sohwa Jisasiye yofe lontifi towahuno wonyo somo wae yaofone'entifi limentohofofoho. Towahuno wonyo somo ulimentohofi, Poul hungkuno lutihwawo'n'ingkiso sohune'no Jisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe yokumpohn'nyo'njo kengopo wokuhwatimo. Ose ulimentohofofoho. <sup>14</sup> A'amu Juta yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe yofe Sefa, oso hwoe hwomu aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa oso

hungkunoso towahuno wonyo sohumo ulimentionohofoho.  
<sup>15</sup> Oso hungkuno towahuno wonyo sohumo ulahoningkofi towahuno wonyo sohwo ulimentiono, Jisas sohune'no ngko huno niyohoho. Poul ntnne'no huno niyohoho. I sekwo tihwasilo, Ngko huno maniyohoyohoho. <sup>16</sup> Ose ulonto hwe towahuno wonyo'njo somo a'amu sohwo hweka'mo yaofonto hofikoe hwapifemo sisimpento ikujoho yokumpohn'nyo fongku'mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hwe sohwoe angomo komo'no uliko'mantifi a'apaho tohino'nji hwapife ane hiyae humpo'mentohofoho. <sup>17</sup> A'amu Juta'nji a'amu kengo so'nji Efesos humamotofoso sohwa olo hilo so'no nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. Oso'no hofiko Jisasiye yofe ho'noma'mentohofoho. <sup>18</sup> Hwe moya'mi pi'ningo engo Jisasi'mo simeho umentionohofoso hofiko hofikoe hohontajo yahino hofikoe yo'mayo wonyo so'no utihwa'nyopo yoloho ulimentionohofoho. <sup>19</sup> A'amu pi'ningo engo peefo'nohwoso'no ki'nyo'no huno'njoso hofiko hofikoe iyoswo huno hwapingo'njo mtimokumentohofoso nuhu'mokontifi a'amufe timopo toho uyo'mentohofoho. Oso iyoswo somne hamniyohoso atofolo limentohofoso *fifti tausen* (50,000) kina imo'nimentisofoho. <sup>20</sup> Hohosohonta Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo imo'ningkahonngki angomeemo ho'ningkahonngki a'amu pi'ningo Jisasiye hungkunomo iningkamentohofoho.

*A'amu Efesos sopo humamotofoso Poulimne'no yoka hungkuno ulimentionohofoho.*

<sup>21</sup> Osohonta Anituye Towahuno Wopingo Pouliye hunomo uyahonngki Poul ole syafihu'mento, ngko hwaho Masetouniya'nji Ngkiliki'nji uhwonta'mo tifi Jelusalemno wamo, lonto limento, Ngko osopono u'mo hwangu angolo Loum sopo uhwonmonnoho. <sup>22</sup> Ose syafisyonto kako hwe hufa'u kakimo ufo'mawo'ningkisiyo sohwa'u Timouti'nji Elastosinji oso hwa'umo Masetouniya'no uhwatimentisofoho. Poul sikimo nolihwajonto kako hwaho Esiya sopo we'enehwo humamentisofoho.

<sup>23</sup> Oso hohosohonta a'amu fehohnjo Efesos humamotofoso a'amu Jisasiye Honngkanomo tifi iningkawowo'ningkohofoso somo wonyo uloho'mentohofoho. <sup>24</sup> Oso angolo sopo hwe fihwo kakoe yofe Ntemitliyosiyo. Kako sojolo ewafo pa'nyosolo huyo'mangolo syoholo'njolo hweho. Oso a'amu sofe anitu hwasyosi Atemisiyo. Ntemitliyosiyo kakoe a'amu'njolo hofikoe anitu hwasyosiye angolo huyo'mangolo mtimokahonngkofi a'amu hamniyoholo engo'njolo mpe

imotofofoho. <sup>25</sup> Ntemitiliyos kako kakoe a'amu syoho afa'njo sohwanne'no joho ulahon+ngki uhu'mokumentohofofoho. Nuhu'mokahon+ngkofi ulimento, Olo syoho hiloso nakwoe hamniyoho hwap+ngofoho. <sup>26</sup> Oso hwe Poul sohwo kakoe yo'mayo syoho y+wo'n+ngkisoso sekwo huno moi'wonoho. Kako ole lut+hwalofi, sekwo an+tu aho'nji mti'mokuwo'n+ngkohofoso hwasyo an+tuyoho. Ne anefoho. Ose lut+hwalofoho. A'amu pi'n+ngo engo oso hungkunoso nupa'nont+fi tifi in+ngkwalokwofo. Olo hiloso nakwoe anggo Efesos+i'nohino'maho. O'o, nakwoe hwaho Esiya yawojo'meemnoho. <sup>27</sup> Oso hungkuno Poul lisoso nakwoe syohomo wonyo wonamokumontonoho. Oso'nohin+i'maho. Nakwoe an+tu engosi Atemis kakoe anggo wonyoangkafoso sikiujo pa'nyo umo'n+montefoho. Simo'mo a'amu Esiya so'nji hwaho yawojo'meemjo so'nji olo a'mu lohnne'no hwomtame uloho'motofofoho. I oso'no Pouliye hungkuno Atemisiye yofe engoso wonyo umokumonto yalofoho.

<sup>28</sup> Ose ulahon+ngki a'amuso nupa'nont+fi simeho tohino umn+ngkahon+ngki mohm'no uliwo'n+mentohofi, Nakwo Efesos so'nyuye Atemis yokumpohn'nyiyoho. <sup>29</sup> Ose ne'no uliwo'nont+fi simeho fefoyo umokahon+ngki hof+ko afa'no afa'no nolikafont+fi angkuhwafo uhu'mokiyo spono komo'no went+fi hwe hufa'u hwa'u Ngkaiyos+i'nji Alis+takos+i'nji oso hwa'umo kompemotawomentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwa'u Masetouniyanta'ango hwa'u Poul+i'nji emmojiyo hwa'uyoho. <sup>30</sup> Poul kako a'amufe s+manopo waloho'mto yahon+ngki a'amu Jisas+mo in+ngkamotofoso uhoholo'mmtohofofoho. <sup>31</sup> A'amu fehohnjo yofe engo'njo hwaho Esiya mokosyohumayo sohwa Poul+mne'no hwe wop+ngo hweho hnn+mentohofohi, Poul h+ko oso uhu'mokiyo sopo nopohotoho.

<sup>32</sup> Ose lihwamentohofoso a'amu uhu'mokiyo somjo sofe hunoso ehilo'mee'mentisofoho. A'amu fehohnjo hungkuno kengo liwo'nontan+ngkofi a'amu nom'ne sohwa nom'ne kengo hungkuno liwo'n+mentohofofoho. Oso a'amu pi'n+ngo sohwa uhu'mokiyo so'no hwap+ngoso huno muyofoho. <sup>33</sup> A'amu Juta fihwa Alekisanta sohomo a'amu somo ulone'ent+fi us+tofomotamentohofofoho. Oso'no Alekisanta ajwomo'mo nolohofonto hof+koefo hungkunomomo asomo ul+ngo lonto aho ho'noma'mentisofoho. <sup>34</sup> Ose ko yahon+ngki a'amuso Alekisanta yofe uhwofont+fi Juta hweho lont+fi hungkuno afa'no afa'no mohm'no uliwo'n+mentohofi, Atemis nakwo a'amu Efesos so'nyuye a'mu engiyoho. Hof+ko joho ne'no liwo'nontan+ngkofi

mofehi'nyo simo'me hano uyoso hufa'u imo'nimentisofoho. <sup>35</sup> Tifi sohonta hwe fihwo yofe engo'njo a'amufe ifalifaliyo syoho'njo sohwo mampi'nyo fesyohumamno ulonto ulimento, Sekwo a'amu Efesos soku upa'nimno. A'amu hopi'nono huno ole uyalofoho, Nakwo Atemisiye ango engo so'nji oso sojo ahwomo mta'ango piwahu'mentiso so'nji mokosyohumamwo'nngkuhwone'nwoho. <sup>36</sup> A'amu oso hungkuno somo ilojaofoneso tihwolo. Awonoho. Sekwoe simaho nto'no wasemo'nono. Fonifonyoso iyo'eno. <sup>37</sup> Olo hwe sekwo ipemotapohoho sohwa'u nakwoe Atemisiye ango engomjo hufo miyo hwa'uyoho. Siko Atemisimne'no sitofomufofoho. <sup>38</sup> Nemitiliyosi'nji kakoe syoho ulohofiyo so'nji hofiko nom'ne hwe sohunne'no hungkuno'njo'manji oso hungkunoso nakwoe hwe engo sohunne'no fipemotapmno. Osopo hungkuno jo'ne sikuno somo ito'no womihwajife. <sup>39</sup> Sekwo nom'ne hungkuno'njo hwasim'nanji sikuno uhu'mokiyo ne somo walife. <sup>40</sup> Olo hungkuno ne'no lontanngkuji nakwoe hwe engo sohwa huno pipi syonafihupitnehoho. O'o, yolohoso ne anefoho. Hwe engo sohwa olo uhu'mokiyo so'no nalohonifijoso nakwo pehofo ulantanto. Awonoho. Nakwo hungkuno asomo mulanehwono. <sup>41</sup> Ose ulonto a'amu hofiko uhu'mokiyo sopo nohumentanngkofi ulimento, Fohumpopmno. Ose ulahonngki humpo'mentohofofoho.

## 20

*Hwaho Masetouniya'nji Ngkiklik'nji osopo Poul kako hano emoyamentisofoho.*

<sup>1</sup> Nohumpeehonngkofi Poul a'amu Jisasimo inngkawowo'nngkohoho somne'no ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nuhu'mokahonngkofi Poul Anitumne'no hungkuno ulonto hofikimo usofito'mentisofoho. Ose yonto ulimento nje a'amufo woseliko'ma'mne'no yohono. Sekwo mpanimno. Ose ulonto Masetouniya'no umentisofoho. <sup>2</sup> Oso hwaho sopo uhwontawento a'amu Jisasimo inngkawowo'nngkohoho somo Anitune'no hungkuno ulonto a'amu homo somo usofito'mentisofoho. Osohonta kako Ngkiklik hwaho sopono umentisofoho. <sup>3</sup> Osopo nohumentanngki hamno hufa'u shune uyakolo'mentisofoho. Nohumanto kako yofayokinomo Siliya'no wamto yahonngki a'amu Juta sohwa Poulimo wofonjosyano lontifi yahonngkofi Poul kako nupa'nonto huno yiwolo'mo lohofonto Masetouniya'no wamo limentisofoho. <sup>4</sup> Nom'ne a'amu Poulinji umentohofohoho sohwa hofikoe yofe ole,



Soupata Pilosiye hwomu Mpeliyanta'ango hweho. Tesolounikanta'ango hwa'u Alisitakosi'nji Sekuntosi'njoho. Ngkaiyos Ntepe mta'ango sohwo'nji Timouti'njoho. Hwaho Esiya mta'ango hwa'u Tikikos'nji Tiloufimosi'njoho. <sup>5</sup> Oso a'amu sohwa simo'mo nowentifi nakune'no ango Tilouas hontohumamentohofofoho. <sup>6</sup> Nakwo ango Filipai nohumentan'ngkuhwoni oso Sikuno Engo a'amu hofiko oso wopayo engo ka mo'nnyoso ane nyo'ne sikunoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki nakwo yofayokinomo nowentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono neyakolofahon'ngki ango Tilouas i'mofapmmentihwonefoho. Osopo nohumentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho.

*Ango Tilouas sopo Poul kako hwe Jutikos sohumo ulika'mentisofoho.*

<sup>7</sup> Salole sikuno'nji a'amu so'nji nakwo nuhu'mokontani wosopayo ni'mentihwonefoho. \* Non'ngkahon'ngkuhwoni Poul a'amu somo luti'hwamentisofoho. Kako mo'n'ngkanta wamo lonto imentisoso hungkuno nom'ne nom'ne luti'hwamentisoso kuntoliyopo imo'n'imentisofoho. <sup>8</sup> Nakwo ango yokintahopo tokilonjwa'mjo somo nohumentan'ngkuhwoni sikiloho pi'n'ngo sijimentisofoho. <sup>9</sup> Hwe songo fihwo kakoe yofe Jutikos osohwo kako ifofo hanopo nokehumentan'ngki Poul hungkuno ne'no lontan'ngki timosaho un'ngkahon'ngki ni'hu'nahone saho poyo pa'nyo fosyawo'mentisofoho. Fosyawo'mentisoso ango tokilonjwa'mjo hufa'u si'hune somta'ni pi'wahu'mentisofoho. Nopi'wesyahon'ngki a'amu hofiko uti'mano lontifi kotawentifi uhwonimentohofoso kako poyo nto pe'n'imentisofoho. <sup>10</sup> Poul nokotawento hwomu poyo sohwoe a'apahopo pisongki'namofonto kehutnnoma lohofonto a'amu somo uli'mento, Sekwo yomo ikutoho. Kako songo humaho. <sup>11</sup> Oseso Poul angomo apa'no nokotasonto a'amu'nji wopayo kutikujo lohofontifi ni'mentihwonefoho. Ni'mentihwoneso Poul apa'no hungkuno ne'no lahon'ngki iyoho longkon'ngkahon'ngki Poul nuliko'manto umentisofoho. <sup>12</sup> Oseso a'amuso hwomu pe'n'imentiso sohumo songo humahon'ngki kakoe angomo ipemotawentifi hofiko simeho wopi'ngo umo'n'imentisofoho.

*Poul kako ango Tilouas uliko'manto ango Miletos spono womentisofoho.*

\* **20:7:** A'amu pi'n'ngo engo huno'njosohofiko Jisasiye mikufo'nji hon'yo'nji nyo'nesohofiko huno syafi'hu'motofofoho.

13 Poul nalimento, sekwo yofayokinomo ukuji ango Asous sopo woswo'nano. Ngko honingkanomo wamo. Ose nelahoningki nakwo yofayokinomo umentihwonefoho. 14 Ango Asous sopo noswo'nontani Pouli'nji nakwo yofayokinomo nokotosontani ango Mitilininme'no umentihwonefoho. 15 Mitilini nta'ni nowekentani mo'ningkanta hwaho we'e Kiyous mofonepo umentihwonefoho. Osopo nta'ni nowentani mo'ningkanta hwaho we'e Samousimne'no umentihwonefoho. Osopo nta'ni mo'ningkanta Miletos i'mofapmmentihwonefoho. 16 Poul nto nalimentisofoho. Sikuno Engo *Pentikousimo* † ngko Jerusalem wohumamonnoho. Oso'no ango Efesos mamnehono. Hwaho Esiya sopo sikuno pi'ningo engo moneyakolofonehoho.

*A'amu ango Efesos sopo humamotofo sofe hwe engo sohwamo Poul kakoe hungkuno ae'uyo uyimentisofoho.*

17 Ose nalimentiso so'no ango Miletos i'mofapmmentihwoneso Poul kako hwe engo a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohoho somo mokosyohumayo Efesosnta'ango sohwamne'no hungkuno ole lihwatimento, Sekwo nopikuji nohonimno. 18 Ose lihwojahoningki a'amu Efesosnta'ango i'mofopahoningkofi Poul ulimento, Ngko hwaho Esiya humamentohe sohonta nje yahinoso sekwo huno moi'wonoho. 19 A'amu Jutaso ngkimo wonyo ntohofane'entifi hungkuno ko hningkahoningkofi oso'no yo'mayo tango'nji nu'mahoningki ngko nje yofe hwotoho fenji simeho tango'nji Anituye syoho imentohefoho. 20 Sekwo huno seyohoho. Ngko iyoho manningkahoningki yo'mayo sefo'mayo'no losetihwamentohefoho. Ango uhu'mokiyo utihwa'nyo sopono sekwoe ango so'mno Anituye hungkuno hopi'nono losetihwamentohefoho. 21 Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo ole ulimntoho, Honingkano wonyo hopi'nonohinoso foho'naopmno. Anitumne'no sekwo huno fiwolo'mokumno. Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimno. 22 Anituye Towahuno Wopingo kiko Jerusalemno fiso ntimaho. Ngko haloho yonji Jelusalemme'no wasimonne'no yohono. Ango Jerusalem sopo peho woni'ma'mtolo. Ngko huno maniyohoyohoho. 23 Olo'nohino Towahuno Wopingo hungkuno yokumpohn'nyo ole ntahoningki, Impo'angomo ho'nakohufijoso kiko tango engo wotipema'monnoho.

† 20:16: Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

<sup>24</sup> I oso'no ngko iyoho manningkohoyohoho. O'o, nje a'apahomne'no huno masyofi+syalokuyohono. Olo syoho nakwoe Hwe Engo Jisas ntapmmentisoso moi'wo esojwamofo so'no syofi+syalokweno. Syoho hiloso Anitu a'amumo wopingo'nohini uy+wo'n+ngkiso so'no wolutihwamne'no yohono.

<sup>25</sup> Sekwo upa'n+mno. Hohonta ngko nose'manji Anitu yokumpohn'nyo enemokosyohumayo so'no losetihwamentohefoho. I nom'ne sikunomo sekwo ngkimo manohon+fitnnehofo. <sup>26</sup> Oseso olo sikuno lomo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. <sup>27</sup> Yo'mayo Anitu yoneso'no nto losetihwamentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nasiyofoho. O'o hopi'nonohino losetihwamentohefoho. <sup>28</sup> Sekwo ito'no fehulamno. Anituye Towahuno Wopingo syoho nto seajpmentisofoho. Sekwo a'amu Jisasi mo in+ngkawowo'n+ngkohoho somo mokosyohumamno. Jisas kakoe honiyo'nji hofikimo mpe imentisofoho. <sup>29</sup> Ngko huno ole niyohoho. Ngko sehwti'mo'me sohonta a'amu sikisiwojo pa'nyo sekwo'njo ajwo lopo nopikuji wonyo wosemokantifeho. <sup>30</sup> A'amu fehohnjo sekumta'ni nolikafikuji a'amu Jisasi mo in+ngkawowo'n+ngkohoho somo hwasyomo ipesemotakuji hwasyo hungkuno woselantifeho. <sup>31</sup> Oso'no ito'no mokosyohumamno. Oleso in+ngo seyo'eno. Soswo hufa'u sihune neyakolofontan+ngki ngko imingo'nji sikuno'nji humotaho lonji a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwamentohefoho.

<sup>32</sup> Ngko Anituye ahopo ho'nosesyalokweno. Kako a'amumo wopingo'nohini selohofiwo'n+ngkiso hweho. Kakoe hungkuno yokumpohn'nyo esesyohumahwosi, kakoe a'amu somo hon+ngkano wopingo in+ngkayo'ne yo'mayo wosejapmmentonoho. <sup>33</sup> Sekwoe hamniyoho hwapi+fe yo'mayo so'no hi manimo'n+mmentisofoho. <sup>34</sup> O'o, sekwo huno moi'wonoho. Ngko sekwo'nji nohumanji ngko umofonyo iyo so'ne nje a'amumne'no mpe imentohefoho. <sup>35</sup> Nto setihwamentohefoho. Oso pa'nyo sekwo fiy+mno. Sekwo syoho yokumpohn'nyo ifijoso a'amu po'nifo somo ufo'mafikuno. Olo hungkuno Jisas nalimentisoso sekwo in+ngo seyo'eno. A'amu nom'nemo yano'nohino uy+wo'n+ngkohofoso hofikoe simonyo iyoso nom'ne a'amu yo'mayo mawo'n+ngkohoho somo yakolonoho.

<sup>36</sup> Poul oso hungkunoso moi'wo ulonto hofiko'nji hwomtame ehumanti+fi Anitumo jomo ulimentohofofoho. <sup>37</sup> Ose yonti+fi hofiko humotaho lontifi Poulimo

kehutnnoma'mentohofofoho. <sup>38</sup> Sekwo apa'no  
 manohon+fitnnehofo ulimentiso so'no hofiko simeho  
 tango umentisofoho. Hofiko yofayokinomne'no  
 ipemotawomentohofofoho.

## 21

*Poul kako Jerusalemne'no asomo umentisofoho.*

<sup>1</sup> Nakwo a'amu somo uliko'mentani yofayokinomo  
 nokotosontani, nowekentani hwaho we'e Kous osopo  
 i'mofapmment+hwonefoho. Mo'n+ngkanta nakwo  
 hwaho Loutes i'mofapontani osoponta'ango ango  
 Patola i'mofapmment+hwonefoho. <sup>2</sup> I'mofapontani  
 yofayokino nom'neso hwaho Founisiyamne'no wamonto  
 yahon+ngki uhwonontani osohumo nokotasontani  
 wekapmment+hwonefoho. <sup>3</sup> Nowekapontani hwaho  
 Saip+los uhwonontani oso hwaho sopo yofayokino  
 hwonamonyo hohnta'ni uyokolofontani ument+hwonefoho.  
 Nowentani hwaho Siliya i'mofapontani ango Taiya sopo  
 ifohohosahument+hwonefoho. Oso ango hopo sopo  
 yofayokino ho'yango wojo'mesyamto umentisofoho.  
<sup>4</sup> Osopo nohumentani a'amu Jisas+mo in+ngkamotofo  
 somo t+pema'ment+hwonefoho. Hofiko'nji nohument-  
 tan+ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono nom'ne  
 mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho. An+tuje Towahuno so-  
 hwo a'amu somo kakoe huno uyahon+ngki hofiko Poul+mo  
 ulimentohofi, Kiko Jerusalem sopono nowakehotoho.  
 Ose ulimentohofofoho. <sup>5</sup> Nakwoe sikuno hano iyoso'no  
 imo'n+ngkahon+ngki nakwo angopono nuliko'mentani  
 ument+hwonefoho. A'amu Jisas+mo in+ngkamotofo sohwa  
 hofikoe ape sofanji mehomi'nji nakumo mit+mom+ngo  
 sopo nehwojamentohofofoho. Osopo nakwo hwomtame  
 ehumentani An+tumo isamoyoka uliment+hwonefoho.  
<sup>6</sup> Ose ulontani nakwo hnn+ment+hwoni, Nakwoe  
 a'amu soku mpan+mno, hnn+ment+hwonefoho. Nakwo  
 yofayokinomo nokotosahon+ngkuhwoni hofiko angopono  
 umentohofofoho.

*Ango Sisaliya sopo hwe Akapos sohwo Poul+mo hungkuno  
 ulimentisofoho.*

<sup>7</sup> Nakwo ango Taiya uliko'mentani nowekontani ango  
 Toulemes sopo i'mofapmment+hwonefoho. Osopo a'amu  
 Jisas+mo in+ngkamotofo so'nji noswo'nontani sikuno  
 anga'no fosyawo'ment+hwonefoho. <sup>8</sup> Mo'n+ngkanta  
 ango Toulemes uliko'mentani nowekentani ango Sisaliya  
 sopono i'mofapmment+hwonefoho. Osopo nakwo Filip+ye  
 angomo humament+hwonefoho. Filip huhwo sohwo

Anituye hungkuno lutihwamojo hweho. A'amu Jisasimo iningkamotofo angu Jerusalemmo humamotofoso Filipinji nom'ne hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwanji *apousel* sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwosopo'mentohofofoho. <sup>9</sup> Filip kakoe mehomi musijo osofosofahu'nohino fafoho. Hofiko Anituye hungkuno lutihwamotofofoho. <sup>10</sup> Osopo nohumentaningkuhwoni sikuno fiso neyokolofahoningki hwe fihwo Anitu hungkuno uyahoningki limojo Jutiyanta'angu sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Kako i'mofapmmentisofoho. <sup>11</sup> Nonetimanto Poul'ye ahuloho nomanto kakoe sife aho'nji kilo'nonto ulimonto, Anituye Towahuno Wopingo ole ntohoho. Olo ahuloho lo'nji kakwo'yohwo sohomo a'amu Jutaso Jerusalem angu sopo olo pa'nyolo nokilohofikuji a'amu temtitofo kengu sohwafe ahomo woho'nokisyantifeho. <sup>12</sup> Ose nelahoningki upo'nontani nakwo a'amu Jisasimo iningkamotofo nom'ne so'nji Poulimo yokumpohn'nyo ole ulimentihwone, Kiko Jerusalemne'no nosohotoho. <sup>13</sup> Ose ulahoningkuhwoni Poul nalimonto, Sekwo humotaho peho'no sontantikwofo. Nje simeho tango niyohoho. Jerusalem angu sopo ngkimo impe intofan'hufijoso Jisasiye yofe ho'nomayo'ne pe'nimeso wopingofoho. <sup>14</sup> Ose nelahoningki nakwo Poulimo nom'ne huno uyoso hopo'maho. Oso'no nakwo apa'no majofoho. O'o, ole ulimentihwoni, Yo'mayo Anitu yoneso umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho.

*Jelusalemjo hwe engu sohwanjo Poul kakoe hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>15</sup> Hwangku sohonta nakwoe ho'yango ito'no nuhu'mokontani Jerusalemne'no uliko'ma'mentihwonefoho. <sup>16</sup> A'amu Jisasimo iningkamotofo fehohnjo nakwo'nji umentihwonefoho. Hofiko Nasoun'ye angomo ipenemotawomentohofofoho. Oso hwe Saipilosnta'angu huhwo sohwo hohonta Jisasimo iningkamajo hweho. Nakwo kakoe angomo humamentihwonefoho. <sup>17</sup> Humamentihwoneso Jerusalem angu sopo i'mofopahoningkuhwoni a'amu Jisasimo iningkamotofoso nonahonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho.

<sup>18</sup> Mo'ningka nakwo Poulinji Jemis sohomo uhwonyo'ne umentihwonefoho. A'amu Jisasimo iningkamotofoso hofikoe hwe engu sohwanji pmentohofofoho. <sup>19</sup> Poul a'amu sohwanjo, Nje a'amuhwafo ulonto, yo'mayo wopingo Anitu a'amu temtitofo kengu somne'no uloho'mentiso so'no yoloho ulimentisofoho.

*Poul kako hwe engo sohwafe hungkunomo tifi iningkawento Anituye anggo engo somo humentisofoho.*

<sup>20</sup> Oso hiso'no nupa'nontifi Anitumo isamayoka ulimentohofofoho. Ose ulontifi Poulimo ulimentohofi, Ningkwahwo. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta pi'nango engoso Jisasimo iningkamotofofoho. Oso a'amu hiso Mosesiye honingkano hungkuno hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkohofihwafoho.

<sup>21</sup> A'amu fehohnjo oso a'amu homo somo kikine'no hungkuno hwasyo ulimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Poul a'amu Juta anggo kengopo humamotofo somo Mosesiye hungkuno hohontajo somo tifi iningkakutoho uliwo'n'ngkiso hweho. Ole ulalofi, Sekwo sekwo mehomi sohwafo a'apaho sihu kolofikutoho. Sekwo oso honingkano hungkuno hohontajo somo apa'no tifi iningkakutoho. Ose ulalofoho ulimentohofofoho.

<sup>22</sup> Oso'no pipi yanehwono. Poul ntopohoho upo'nantifeho.

<sup>23</sup> Oseso nakwo kilalokuhwoneso kiko tifi finingkayo. Hwe osofosofahu'nohino sohwa a'amu Jutafe yahinomo iningkayo so'no Anitumo ole ulimalofi, Anitu kiko nehonontaningki oloso uyantane'yihwono. Ose ulimalofihwafoho.

<sup>24</sup> Kiko oso hwe sohwafo ufohi'n'ngkohoji hofiko'nji oso yahino kiho'maso semokiyo so'no fiyimno. Kiko hofikine'no hamniyoho ho'nasyohoji hofiko oso yahino nihu'nahone ifijoso a'amu huno ole uyono. Kikine'no upa'nimalofoso hungkuno hwasyofoho. Kiko Mosesiye hungkunomo iningkowalokuno so'no hofiko uhwonantifeho.

<sup>25</sup> A'amu temtifo kengoso Jisasimo iningkawowo'n'ngkohofosomme'no hungkuno nto kotoku'malohwone so'no iyoswo mtimokuyahojimalohwonefoho. Ole mtimokumalohwoni. Yahu yihufo a'amu nom'nehwo hwoso sohmo uyifijoso sekwo noningkutoho. Honiyoso nonyo'eno. Tongo yahu ti'wangomo nano jilipopijoso nonyo'eno. Yo'mayo honingkano akngkilike iyo'eno. Ose ulimentohofofoho.

<sup>26</sup> Oso'no mo'n'ngkanta Poul oso hwe osofosofahu'nohino sohwafo utimanto oso yahino kiho'maso imokiyo so'no imentohofofoho. Ose yontifi hofiko Anituye anggo engo somo nohotoswontifi hwe engo sohwafo oso yahino kiho'maso imokiyo so'no moi'wo imo'none so'no ulimentohofofoho. Oso sikuno somo Anitumne'no a'amu anga'no anga'nohino tongo hu'meesiyo'ne uyantifeho.

*Anituye anggo engo somo a'amu Juta sohwa Poulimo aho kemokosyohumamentohofofoho.*

27 Sɪkuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u moi'wo umo'nɪmonto yahonɪngki a'amu Juta hwaho Esiyanta'ango sohwa Poulɪmo Anɪtuye ango engo somo uhwonɪmentohofofoho. Nuhwonontɪfi hwe moya'mi hopi'nono ulɪkafontɪfi Poulɪmo aho ko'mentohofofoho. 28 Nokentɪfi hofɪko mango mohm'no lontɪfi ulɪmentohofi, Sekwo a'amu Isɪlael soku, fonefo'mapmno. Olo hwe lohwo kako ango'meemo emoyonto nakwoe yahinomne'no Mousesɪye honɪngkano hungkunomne'no olo ango engo lomne'no hungkuno wonyo lɪwo'nɪngkiso hweho. Oso'nohino'maho. O'o, olohonta kako a'amu temtitofokengo sohwo olo ango wopɪngo lomo ipemotapiso so'no ango wonyo kiho pa'nyo imo'nɪngkohoho. Ose ulɪmentohofofoho. 29 Oso hungkuno hiso hwapɪngo ole. Hofɪko Poulɪmo uhwonɪmentohofoso kako a'amu temtitofokengo ango Efesosnta'ango Tɪloufimos oso hwo'nɪ ango Jerusalem nohumentanɪngki uhwonontɪfi hwasyo ole syafihu'mentohofi, Poul oso a'amu sohwanɪ Anɪtuye ango engo somo ipemotaswohoho. Ose lɪmentohofoho.

30 Oso'no Jerusalem mta'ango a'amu hopi'nonohino yomo yontɪfi mango engo lɪwo'nontɪfi yohoto yohotofo mjaloho'nɪmɪwentɪfi uhu'mokumentohofofoho. Hofɪko Poulɪmo aho kemotaswopahonɪngkofi Anɪtuye ango engomjo hoku'yo hopi'nono pɪjwahumentohofofoho.

*Hwe itokuso'njo sohwo mokosyohumayo yofe engo'njo sohwo Poulɪmo utɪma'mentisofoho.*

31 Hofɪko Poulɪmo wofonjosyantɪfi ikujoho posontanɪngkofi hwe yofe engo'njo itokuso'njo mokosyohomayo sohumne'no hungkuno ho'nɪmentisofoho. Hofɪko ole ulɪmentohofi, A'amu Jerusalem hofɪko ikujoho fongki'nalokwofo. 32 Ose upa'nontɪfi hwe yofe engo'njo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwo nomanto a'amu uhu'mokiyo sopo komo'no pmentohofofoho. A'amu Jutaso hwe yofe engo'njo sohwo'nɪ a'amu itokuso'njo sohwanjimo uhwonontɪfi hofɪko Poulɪmo apa'no ikujoho mafongku'mentohofofoho. Hofɪko uyohohu'mentohofofoho. 33 Hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo Poulɪmo aho nokento kakoe a'amu sohwo ulɪmento, Sekwo ahwomo nano hufa'u nomafɪkuji hwe lohomo hmtofahumno. Ose ulonto ulohonɪmento. Olo hwe lohwo tɪhwolo. Peho imasoto. 34 Ose ulohonɪngkahonɪngki a'amu fehohnjo hungkuno anga'no lontanɪngkofi a'amu nom'ne sohwa hungkuno kengo joho lahonɪngkofi hungkuno engo ho'nɪmentisofoho. Hungkuno pi'nɪngo engo ho'nɪngkahonɪngki hwe yofe engo'njo sohwo yoloho

hwap'ngoso mupa'n'immentisofoho. Oseso kako itokuso'njo soh wamo ul'imento, Poul'mo itokuso'njo soh wafe angomo motas'imno. <sup>35</sup> Ose ulahon'ngki oso ango homo somo kotasiyo sopo nomotosahon'ngkofi a'amu pi'n'ngo engo kakimo wofonjosyano lahon'ngkofi a'amu itokuso'njo sohwa utimotas'imentohofofoho. <sup>36</sup> A'amu pi'n'ngo engoso t'ifi in'ngkasont'ifi ul'imentohofi, Fonjahumno.

*Poul a'amu Juta somo kakoe hungkuno ul'imentisofoho.*

<sup>37</sup> Hwe itokuso'njo sohwa hof'ikoe angomo womotoswant'ifi yahon'ngkofi Poul hwe yofe engo'njo sohomo ul'imento, Hungkuno wakil'monne'no yohono. Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo ul'imento, U, K'iko Ngk'lik hungkuno huno'njo hwosilaho. <sup>38</sup> Ngko huno ole syaf'syohono. K'iko hwe engo Ijip mta'ango soh wosi a'amu hwaho mokosyohumayo soh wamo wafongku'monji yonji kakoe a'amu hos'imno *foua tausen* (4000) sohwanji hwaho a'amu anepono ipemotawomentohino hwosoho. <sup>39</sup> Ose ulahon'ngki Poul ul'imento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje hwap'ngoso hwaho Silisiya ango m'kun'imposo Tasosnta'ango hwo'nyoho. Nje a'amuhwe, olo a'amu loh wamo ul'monne'no yohono. Wop'ngotaho. <sup>40</sup> Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo eno ulahon'ngki Poul kotasiyo sopo lohofonto a'amumne'no mampi'nyo humayo'ne aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo yahon'ngkofi Poul Hip'lu hungkuno'nji ul'imentisofoho.

## 22

<sup>1</sup> Poul ole ul'imento, N'ngkwahwosafo, Mpohwosafo, sekwo upa'n'imno. Sekwo hungkuno ntohofo so'no ngko nje hungkuno asomo wasel'monne'no yohono. <sup>2</sup> Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso hof'ikoe hungkuno Hip'lusu upa'nont'ifi songo songo mimmentohofofoho. Poul apa'no ul'imento,

<sup>3</sup> Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje na'u kako hwaho Silisiya ango Tasos sopo aswo n'ima'mentisofoho. Ngko engoso olo ango Jelusalem lopo wo'mentohe hwo'nyoho. Ngkimo hungkuno mesyolont'ihwayo sohwo Ngkomeliyel'nyoho. Kako nakwoe ajuyohwosafe hon'ngkano ne'njo lont'ihwamojofoho. Oseso ngko An'ituye hungkuno yokumpohn'nyo in'ngkayoso sekwo olohonta in'ngkwalokwofo hopa in'ngkamote hwo'nyoho. <sup>4</sup> Ngko a'amu Jisas'mo simeho hi'ntnnono umotofo somo wonyo uloho'motefoho. Fehohnjo poyo pe'n'imentohofofoho. Fehohnjo somo ahwomo nano intofonji impo'angomo intofahumentohofoho. <sup>5</sup> Hungkuno nehopi selalokweno.



Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko olo hilo so'no huno moi'wonoho. Hofiko nje yahino so'no waselife. Hofiko a'amu Juta ango Ntomasikos humamotofo sohwanne'no ifalifaliyo mt'i'mokontifi ntapmmmentohofofoho. Nomanji ole limentoho, a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somo ahwomo nano intohm'mo ango Jerusalem tohino engo mayo'ne'no womotasimne'no yohono lonji umentohofoho.

*Poul Anituye a'amu ne imo'nimentisofo so'no ulimentisofoho.*

*(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 26:12-18)*

<sup>6</sup> Ngko nowenji hinjo sopo Ntomasikos mofone sopo i'mofowahon'ngko ni'hu'no komo'no pomponaho engo ahwomo mta'angoso ntoho'mentisofoho. <sup>7</sup> Osohonta hwahopo piwasyonji hungkuno ole upa'nimentoho. Soul, Soul, Kiko ngkimo wonyo peho'no tohofantokuno. <sup>8</sup> Ose ho'n'ngkahon'ngki ngko ulimentoho, Hwe engofo, kiko tihwosilo. Ose ulahon'ngko ntimento, Ngko Jisas Nasaletnnta'ango hwo'nyoho. Kiko wonyo tohofantokuno. Ose ntimentisofoho. <sup>9</sup> Hwe ngko'nji umentohofoho sohwa hofiko pomponaho'nohini uhwonimentohofofoho. Hofiko mampaho oso hwe ntimento sohwo mupa'nyofoho.

<sup>10</sup> Ngko ulimentoho, Hwe Engofo, ngko pipi imnehono. Ose ulahon'ngko ntimento, Kiko nolikafohoji Ntomasikosimne'no fiwano. Osopo nuhuji hwe fihwo noku'mahwosi yo'mayo syoho kiko ihne'engi imentohe so'no walokitihwono. <sup>11</sup> Ose ntahon'ngki oso pomponaho mikun'imposo engoso ntimento so'no t'mpi'nyo ni'mo'n'ngkahon'ngki a'amu ngko'nji umentohofoho sohwa ngkimo aho ni'mpo'nontifi Ntomasikosimne'no ipemotan'womentohofofoho.

<sup>12</sup> Oso hopo sopo hwe fihwo humunyoponoho. Kakoe yofe Anonaiyas'yoho. Kako neyakwosafe hon'ngkanomo tifi in'ngkawowo'n'ngkiso hweho. A'amu Juta Ntomasikos humamotofoso ole hnnimentohofi, Kako hwe wopingo hweho. <sup>13</sup> Oso hwe huhwo sohwo noni'manto ntimento, N'ngkwahwo Soul'yo, Jije t'imo apa'no uhwonimonnoho. Ose ntahon'ngki oso hohosohonta nje t'imo wopingo ni'mo'n'ngkahon'ngki kakimo uhwonimentohofoho.

<sup>14</sup> Nuhwon'ngkahon'ngko ntimento, Neyakwosafe Anitu sohwo kako yo'mayo yone so'no kiko huno kiyone so'no kuhwosopo'mentisofoho. Kiko oso hwe ahwomo mta'ango nakwoe hwahopo uhwatimento sohmo uhwonyo so'no kakoe mampaho upa'nyo so'no kuhwosopo'mentisofoho.

<sup>15</sup> Hwangku kiko kakoe hungkuno ulihnefoho. Kiko a'amu

somo ya'moyo uhwonjo so'no upa'nyo so'no ulihnnefoho. 16 Oso'no peho'no hontohumahnno. Kiko nolikafohojo'no ngko mijo wokiyokuma'mo. Kiko Jisasimo jomo ulohojo'no kako jije wonyoso wae weekumofono.

*Anitu a'amu temtitofo kengo somo Poul uyimentisofoho.*

17 Hwangku ngko Jerusalem apa'no noponji Anituye ango engo somo Mpohumo jomo ulonji wojo hopa uhwonmentohefoho. 18 Hwe engo sohumo nuhwonngkahonngko ntimento, Kiko komo'no Jerusalem uliko'maho. Kiko olopo humahojo'no'manji nje hungkuno lutihusoso hofiko mupa'nifitnehoho. 19 Ose ntahonngki ulimentoho, Hwe Engofo, hofiko huno moi'wonoho. Ngko a'amu kikimo simeho hi'ntnnono kijapwo'nngkohoho somo ango uhu'mokiyoso mta'ango nomanji ikujoho fonjonji impo'angomo intofohumalefoho. 20 Oso hwe Sitifen, jije hungkuno limojo sohumo fonjahumentohoho sohonta osopo ngko hofiko'nji nohumanji osohi so'no nje simeho wopngo nimo'nngkahonngki a'amu fonjahumentohoho sohwafe manji'mofo yo'mayoso mokosyohumantohoho. 21 Ose ulahonngko ntimento Kiko mpano, Ngko kikimo honngkano sawemo sopo a'amu kengo somne'no wokuhwatimo. Ose ntimentisofoho.

*Hwe itokuso'njo mokosyohumayo yofe engo'njo Loum mta'ango sohwo Poulimo mokosyohumamentisofoho.*

22 Poul oso hungkuno a'amu kengo somne'no ulahonngki a'amu Juta nupa'nontifi joho mohm'no ulimentohofi, Fonjahumno. A'amu oleso olo hwaho lopo mohumanehoho. 23 Oso hungkunoso ne'no lontifi hofikoe hwapife yo'mayoso yojasyontifi hwaho husontifi husa'mentohofofoho. 24 Ose yontanngkofi hwe yofe engo'njo kakoe a'amu itokuso'njo sohwaamo ulimento, Poulimo angomo ipemotasyikui ole ulimno, A'amu sohwa mango engo kilohofoso peho'neto. Oso'no fonaso. Monajo'manji ikujoho wokufonjano. Ose ulimno.

25 Ose ulahonngki hwe sohwa Poulimo hofiko impe intofontanngkofi Poul hwe mnokino manji'mofo'njo kako'njopo humentanjo sohumo ulimento, Olo sekwoe yahinotaho. A'amu Loumnta'ango sohumo kakoe hungkuno mikwalofe'njo yontifi siki ikujoho fongku'motofoso sekwoe yahinotaho.

26 Ose ulahonngki hwe sohwo nupa'nonto nowento hwe yofe engo'njo sohumo ulohonmento, Kiko peho yalokuno. Olo hwe lohwo Loummjo sohwafe hwomufoho. 27 Ose ulahonngki hwe sohumo nupa'nonto Poulimo nu'manto

ulohonimento, Ole njo. Kiko Loumnta'ango hwasilaho. Ose ulahonngki Poul ulimento, Ou, ngko Loum mta'ango hwo'nyoho. <sup>28</sup> Ose ulahonngki hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Ngko hamnyoho engo ho'naofonji a'amu Loum imo'nimentohe hwo'nyoho. Ose ulahonngki Poul ulimento. Nje mpohwo Loum mta'ango hweho. Oso'no ngko a'amu Loum hwo'nyoho. <sup>29</sup> Ose ulahonngki a'amu Poulmo impe intofontifi ikujoho wofonjantifi imentohoho sohwa uyohohu'mentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo olo a'amu Loum mta'ango lohomo impe intofohe so'no tohino engo woma'monntikeno. Ose lonto iyoho unimentisofoho.

\*

<sup>30</sup> Hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu Juta Poulmo hungkuno ulohoho so'no yoloho hwapingo upa'nimo lonto mo'ningkanta Poulmjo ahwomo nano usihutofonto kako a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanjimo hungkuno ole lihwatimento, Sekwo uhu'mokumno. Ose lihwajonto Poulmo ipemotasonto a'amufe simanopo uhumatimentisofoho.

## 23

*A'amu Jutafe 'kaunisol' sohwaso Poul kakoe hungkuno lutihwamentisofoho.*

<sup>1</sup> Poul a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwaso timo yokumpohn'nyo uhwononto ulimento, Nje hwe sifahwe, Anitu nohonontanngki yo'mayo imoteso mjimwenji olohntajo'nji ole nnantofoho, Ngko honngkano wonyo'njo hwonimaho. Ose nnantofoho. <sup>2</sup> Ose ulahonngki Anonaiyas tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako'njo sopo humalowentanngkofo sohwaso ulimento, Poulie mangomo fongkupmno. <sup>3</sup> Ose ulahonngki Poul ulimento, Kiko a'apaho wopingo'njo hwasoho. Simeho mo'mo pisakino'njo hwasoho. Anitu wakufonjono. Kiko nje hungkunomne'no ito'no menihwajiyo'ne hwosi nohumanji honngkano ito'nohino somo hwotoho fenji nifonjohino.

<sup>4</sup> Ose ulahonngki a'amu Poul'njopo lohofontifi limentohofi, Kiko Anituye hwe yofe engo'njo sohomo sitofo lulalokuno.

<sup>5</sup> Ose ulahonngkofi Poul ulimento, Nje a'amufu. Ngko Anituye hwe yofe engo'njo sohune'no huno maniyohoyohoho. Huno ole niyohoho Anituye hungkuno

\* **22:29:** Loumjo sohwaso honngkano hungkunoso olenoho. A'amu Loum mta'ango sohomo ikujoho fongkiyo so'no yokumpohn'nyo wo'nyofoho.

ole nalimento, Sekwo a'amu semokosyohumayo somo hungkuno wonyo ujo'eno. Oso'no ngko huno niyohoho.

<sup>6</sup> Ose ulonto Poul uhwonimentiso, A'amu *kaunisol* syoho'njo sohwa fehohnjo a'amu Satiyusiyoho. Fehohnjo a'amu Falisiyoho. Ose uhwononto *kaunisol* a'amu sohwo mango engo ulimento, Nje a'amu hwafo, ngko a'amu Falisi hwo'nyoho. Nje mpohwo a'amu Falisi hweho. A'amu poyo pe'nyoso apa'no likapitnefoho. Olo hilo so'no ngko hontohumaleno. Oso'no ngko a'amu somo oso hungkunoso luti'hwawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Olo hilo so'no sekwo ngkine'no hungkuno ho'nosyalokwofo.

<sup>7</sup> Ose ulahon'ngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji yoka hnnontifi husilo'mentohofofoho.

<sup>8</sup> Hwap'ngoso a'amu Satiyusi sohwa ole liwo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no molikapitnohofo. A'amu ahwomo mta'ango so'nji towahuno ntnne so'nji mohumuyoho. Ose liwo'n'ngkohofi'hwafoho. I oso'no a'amu Falisi sohwa oso hungkuno hufa'u so'no hwasyofoho liwo'n'ngkohofofoho. Hofiko olo hilo somo simeho uy'wo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likapitnefoho. A'amu ahwomo mta'angoso towahuno ntnne'no humalofa. Ose liwo'n'ngkohofofoho. <sup>9</sup> Oso'no hofikoe yokaso engo imo'n'ngkahon'ngki a'amu Falisi fehohnjo hon'ngkano hungkuno mesyiluti'hwayo sohwa nolikafontifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Poul kako wonyo miy'wo'n'ngkiso hweho. Hwe ahwomo mta'ango hwolikeno towahuno hwolikeno Poulimo ulimaso'manji kakoe syohofoho.

<sup>10</sup> Ose ulahon'ngkofi yokaso mikunimposo imo'n'ngkahon'ngki hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo ole syafihu'mento, a'amu sohwa Poulimo yokino yohosiyo hohnta'ni ifijo so'no wope'n'mtonoho. Ose syafihu'mentiso so'no iyoho un'ngkahon'ngki kakoe a'amu itokuso'njo sohwo ulimento, Sekwo oso a'amu sohwo ajwomo'mo nowekuji Poulimo utimafikuji sekwoe angomno fipemotasinno. Ose ulimentisofoho.

<sup>11</sup> Mo'n'ngkanta sikwo'miyo somo Jisas Poul'njopo nolohofonto ulimento, Yokumpohn'nyo hmmo'nyo. Ango Jerusalem lopo ngkine'no hungkuno yokumpohn'nyo ulimahnofoho. Oso pa'nyo anga Loum sopo ngkine'no apa'no ulimonnoho. Jisas ose ulimentisofoho.

*A'amu Juta Poulimo wofonjosyano nolontifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.*

<sup>12</sup> Mo'n'ngka im'ngo ne'nji a'amu Juta nuhu'mokontifi hungkuno yokintahopono lontifi ole mtito'mentohofi,

Nakwo Poulimo wofonjasyano. Kako songo nohumentanngkuhwosi nakwo wopayo'nji mijo'nji monanehwono. Ose mtito'mentohofoho. <sup>13</sup> Oso a'amu huhwo sohwa oso hungkuno mtito'mentohofoho sohwa a'amu we'e pi'ningo'maho. A'amu *foutimo* (40) yakolonoho. <sup>14</sup> Ose mtitofontifi hofiko nowentifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hwe engo sohwanji oso hwamo ulimentohofi, Nakwo hungkuno yokintohopono lontani ole mtitofihwono, Nakwo Poulimo wofonjasyantane'no yihwono. Kako songo nohumentanngkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. <sup>15</sup> Oso'no sekwo a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji sekwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no mo'nangka hungkuno filihwatimno. Ole ulimno, Nakwo Poulimo nom'ne hungkuno ulohonantane'no yihwono. Oso'no olopo fipemotape. Ose ulimno. Oseso nakwo honngkanopo Poulime'no nohontohumehwasi fonjasyoso olopo maponehoho. Ose ulimentohofoho.

<sup>16</sup> Olo hilo so'no Poulie koifahwo nupa'nonto nowento a'amu itokuso'njo sohwafe angomo noswonto a'amu Juta Poulimo nofonjasyane'entifi limentohofoho so'no Poulimo ulimentisofoho. <sup>17</sup> Ose ulahonngki Poul a'amu mnokino manji'mofonjo sohune'no johu ulonto ulimento, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. <sup>18</sup> Ose ulahonngki hwe huhwo sohwo ipemotasonto hwe yofe engo'njo sohomo ulimento, Poul impo'angomjo sohwo ngkine'no johu ntonto ntohoho, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. Ose ntohoho.

<sup>19</sup> Ose ulahonngki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu sohomo aho nokento siko'nohinopo ipemotawento ulohonimento, Pehoho wantimonnto. <sup>20</sup> Ose ulohonngki hwomu sohwo ulimento, A'amu Juta hungkuno ole mtitofohofoho, Mo'ninkanta hungkuno ole wokilantifeho, Kiko *kaunisoli* njopo Poulimo fipemotape. Hofiko Poulimo kakoe hungkuno hwapingo so'no ulane'entifi hwasyo poji yalokwofe. <sup>21</sup> Oso'no hofikoe hungkunomo kiko inngkahutoho. Hwapingoso a'amu *foutimo* (40) hwofilo'nnyo sohwa hofiko honngkanopo hiyaso humafikuji Poulimne'no wohontohumantifeho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko ole mtitofohofi, Nakwo Poulimo wofonjasyano. Poul songo nohumentanngkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. Ose mtitofohofoho. Kiko eno ulohoji Poulimo uhwojiso'manji honngkanopo wofonjasyantifeho. <sup>22</sup> Ose ulahonngki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu lohomo

yokumpohn'nyo ulimeto, Olo hiloso ntohino so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. Ose ulonto hwomu sohumo uhwatimentisofoho.

*Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Feliks so-hwoepono Poulimo ipemotawomentohofofoho.*

<sup>23</sup> Nuhwajonto kako hwe hufa'u mnokino manji'mofonjo sohwa'umne'no joho ulonto ulimeto, Siko a'amu itokuso'njo *tu hantilet* (200) sohwanji nom'ne a'amu ahwomo yahuponjo kehumawo'n+ngkohoho *sefenti* (70) sohwanji nom'ne a'amu hosimno'njo *tu hantilet* (200) sohwanji hano iyo'ne ito'no fesyohumunyo. Olo sikwo'miyo lomo, (9 *kilouk*), osomo sekwo ango Sisaliya spono fiwanimno. <sup>24</sup> Nom'ne ahwomo yahuso Poul kehumayo'ne fesyohumunyo. Sekwo Poulimo ito'no ipemotasokuji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Feliks sohune'no utimotapmno. <sup>25</sup> Ose ulonto kako iyoswo ifalifaliyo ole mtimokumento,

<sup>26</sup> Ngko Kiloutiyos Lisiyasi'ni olo iyoswo loso hwe wop+ngo yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Feliks sohwasimne'no mtimokalkweno. Nje Feliks. <sup>27</sup> A'amu Juta olo hwe Poul lohomo nokentifi wofonjasyano lontifi imalofofoho. Kako a'amu Loum hweho upa'n+male so'no ngko nje a'amu sohwanji nowentani utima'malohwonefoho. <sup>28</sup> A'amu Juta Poulimo wonyo hwosoho ulimalofo so'no oso hwap+ngoso huno waniyono lonji Poulimo *kaunisol* sohwafepono ipemotawomalefoho. <sup>29</sup> Osopo huno ole tipema'male, Hofiko hofikoe hon+ngkano hungkuno somne'no Poulimo ulimalofofoho. I oso hiso'no poyo mape'nonehoho. Impo'angomo mintofahufitnehofo. <sup>30</sup> Hungkuno ole ni'ma'masofoho. Hofiko Poulimo wofonjasyantifi imalofofoho. Ose upa'nonji ngko kikiyepono komo'no uyahot+malefoho. A'amu Poulimo hungkuno ulimalofo sohwanne'no ulimalefoho. Hofiko Poulimne'no hungkuno hi'njo hwa'manji hofiko jije simanopo walife. Osohopeho.

Iyoswo ose mtimokumentisofoho.

<sup>31</sup> A'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwoe hungkunomo tifi in+ngkawentifi oso sikwo'miyo somo hofiko Poulimo ango Antipatis spono ipemotawomentohofofoho. <sup>32</sup> Iyoho longkon+ngkahon+ngki a'amu itokuso'njo sohwa hofikoe angomno asomo umentohofofoho. A'amu ahwomo yahupo kehumayo'njo sohwa Poulimo ango Sisaliya'no ipemotawomentohofofoho. <sup>33</sup> Hofiko Sisaliya imofawentifi hofiko iyoswo motawomentohofoso hwe yofe engo'njo Feliks osomo uyontifi Poulimo hwe engo

sohwo'njopo uhwojamentohofofoho. <sup>34</sup> Felikis iyoswo atofolonto Poulimo ulimento, Kiko nti'mta'ango hwasilo. Ose ulahon'ngki Poul ulimento, Hwaho Silisiyanta'ango hwo'nyoho. <sup>35</sup> Ose ulahon'ngki Felikis ulimento, A'amu kikine'no hungkuno hi'njo sohwa i'mofap'kujo'no jije hungkuno upa'nimonnoho. Ose ulonto, kakoe a'amu sohwaso ulimento, Heloutiye ango engo sopo wohumano. Osopo sekwo uhwontohumanno. Ose ulimentisofoho.

## 24

*A'amu Jutajo hwe yofe engo'njo sohwa Poulimne'no hungkuno limentohofofoho.*

<sup>1</sup> Sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino memjaofahon'ngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Anonaiyas oso hwo'nji nom'ne hwe engo sohwanji hwe nom'ne hofikoe hungkuno jo'ne yofe Tetulos oso hwo'nji Sisaliya i'mofapmentohofofoho. Hofiko hwe yofe engo'njo Felikis'njo sopo lohofontifi Poulimne'no hungkuno ulimentohofofoho. <sup>2</sup> Felikis Poulimne'no lihwojahon'ngki nopahon'ngki Tetulos sohwa a'amu Juta sohwaso hungkuno Poulimne'no ulimento, Hwe engo Felikis sohwaso, Kiko nakumo wonyoangkafo nemokosyohumawo'n'ngkino hwasoho. Nakwo ikujoho mafongki'nyoso simeho pompenjiyo ito'no humalohwono. Nakwoe hwaholopo yomayo wonyo imo'nyoso kiko huno wopingo syafisyonji ito'no mti'mokuwo'n'ngkino hwasoho. <sup>3</sup> Oseso nakwo simeho wopingo nemo'n'ngkahon'ngki isamayoka wokilantane'no yalokuhwono.

<sup>4</sup> Ngko huno ole niyohi, Kiko syoho engo'njo hwasoho. Oso'no hungkuno tifo'nohino wakilimne'no yohono. Kiko a'amufe hungkuno upa'n'wo'n'ngkino sohwaso nje hungkuno upa'nyo. <sup>5</sup> Olo hwe Poul lohwo kako a'amu Jutamne'no wonyo uy'wo'n'ngkiso hweho. Ango'meemo nowento a'amu'njopo yoka'nji ikujoho'nji ulikaf'wo'n'ngkiso hweho. Nakwoe a'amu Juta fehohnjo hotiku lohofontifi hon'ngkano nom'nemo in'ngkwalokwofo sofe yofe Nasaletiyoho. Olo hwe lohwo hofikoe hwe engo hweho. <sup>6</sup> Kako a'amu temtitofokengo sohwa nakwoe Anituye ango engo somo wonyo imokiyo'ne ipemotapmmasofoho. Ose uhwonontani Poulimo aho ka'malohwonefoho. [Nakwo nakwoe yahinomne'no Poulimo ito'no wom'hwojantani ko yahon'ngkuhwoni <sup>7</sup> hwe itokusonjo yofe engo'njo Lisiyas osohwo noponto nakwoe aho mta'ni usihuto'mto yokumpohn'nyo imo'nonto uti'masofoho. <sup>8</sup> Nutimanto nalima, Sekwo olo

hwe lohumne'no hungkuno hi'njo hwasì'manji sekwo Felikìsìyepono motawomno. Lisiyas ose nalìmasofoho.] I oso'no kìko Lisiyas sohomo ulohonyo. Kakoe hungkuno nupa'nìngkohoji huno wakiyono. Yo'mayo ulìmalohwone so'no wakilono. Tetulos ose ulìmentisofoho.

<sup>9</sup> A'amu Juta hopi'nonohinosa sìmeho inontìfi ulìmentohofi, Hungkuno nehopi kilohoho. Ose ulìmentohofofoho.

*Poul kakoe hungkuno Felikìsìmo ulìmentisofoho.*

<sup>10</sup> Hwe engo sohwo Poulìmne'no hungkuno jo'ne uhwonìngkahonìngki Poul ulìmento, Kìko nakwo a'amu Juta sohwo'na'nìmo hungkuno ito'no mìhwojontanìngkino soswo pi'nìngo neyakolo'mojofoho. Oso'no ngko nje hungkuno kilìmne so'no sìmeho wopìngo nìmo'nìngkohoho. <sup>11</sup> Sìkuno aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'u mmo'nyo sohonta ngko Anìtumo jomo ulìmo lonji Jelusalem i'mofapmmalefoho. Kìko hofìkimo olo hiso'no ulohoji'no nehopeho wakìife. <sup>12</sup> A'amu Juta Anìtuye ango engo somo nom'ne a'amu sohwanji hungkuno ikujoho hopa fongki'nontanìngkuhwoni monahonyo'njo imalofofoho. Hofìko ango uhu'mokiyo sopo angkuhwafo engo sopo hwe moya'mi ikujoho so'no ulìkofontanìngko manohonyo'njo imalofofoho. Awonoho. Ngko miyo hwo'nyoho. <sup>13</sup> Oso hungkuno yo'mayo imale so'no kilohofoso hungkuno hwapìngoso ne anefoho. Oso'no hofìko kikimo olo hungkuno loso nehopi pipi kitìhwafitnnehofo. O'o, yo'mayo ngkine'no kilohofoso muhwonìmmalofìhwafoho.

<sup>14</sup> I oso'no hungkuno anga'no kilohofoso nehopeho. Ole. A'amu Juta fehohnjo hotìku lohofontìfi Honìngkano songomo inìngkwalokwofo. Oso Honìngkano somo ngko tìfi inìngkawenji neyakwosafe Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyalokweno. Mousesìye honìngkano hungkuno so'nji a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwafe hungkuno somo inìngkwalokweno. <sup>15</sup> Anìtu a'amu wopìngo'nji wonyo'nji poyo pe'nyo somo ulìkafone so'no sìmeho hi'ntnnono uyonji oso hiso'no a'amu lo'nji hontohumalohwono. <sup>16</sup> Ngko nje honìngkano wopìngomne'no syoho engo iwo'nìngkohe hwo'nyoho. Oso'no Anìtu'nji a'amu sohwanji ngkimo wonyo hwosoho mantìfitnnehofo. O'o, hwe wopìngo hwosoho ntìfitnnefoho. Ngko ole hnnìmnefoho. Honìngkano wopìngo'njo hwo'nyoho hnnìmnefoho.

<sup>17</sup> Hohonta ngko Jelusalem ulìko'manji soswo fihwo nìyokolofahonìngki ngko hwaho kengo kengopo emoyonji Jelusalemno asomo pmmale hwo'nyoho. A'amu hamniyoho umofonyo iyo somne'no hamniyoho motaponji



Anitune'no yahu umalefoho. <sup>18</sup> Ose yonji ngko Anituye ango engo somo nohumanji oso hiso kiho'maso imokiyo so'no yontan'ngko nohon'malofofoho. Ngko a'amu osofos-ofahu'nohino'nji nohumentani yo'mayo ito'nohino imalohwonefoho. A'amu pi'n'ngo nakwo'nji mohumulofho. <sup>19</sup> I oso'no a'amu Juta fehohnjo hwaho Esiyanta'ango sohwa nohumant'fi ngkimo aho niko'malofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ngkine'no hungkuno hi'njo hwa'manji jije simanopo lohof'kuji ngkine'no hungkuno nt'fitnne'no mape'njo peho'neto. <sup>20</sup> Mape'njo so'no ngko *kaunisol*'njopo nohumentan'ngko sohonta *kaunisol* sohwa peho wonyo imale'no mtito'malofho. Olo hwe lohwa wantife. <sup>21</sup> Olo hungkuno lo'nohinot'keno. Ngko hof'ko'nji nohumanji ngko joho ole ul'male, A'amu poyo pe'nyo somo Anitu apa'no songo ul'kafo so'no simeho hi'ntnnono uyalokweno. Oso hiso'no hof'ko ngkine'no hungkuno kontalokwofo. Poul ose ul'mentisofoho.

<sup>22</sup> Felikis kako a'amu Jisasimo in'ngkamotofo sofe hon'ngkano so'no huno umentiso hweho. Oso'no kako a'amu Juta somo ul'mento, Nta'noho. Sekwo fohontohumanno. Hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas sohwo nop'hwoso'no sekwoe hungkuno ito'no womesehwat'monnoho. <sup>23</sup> Ose ulonto a'amu impe'njo sohwo mokosyohumayo sohomo ul'mento, Kiko Poul'mno fohontohumaho. Kako pawesoso wop'ngofoho. Kakoe a'amu jomo u'maf'kuji yo'mayo uy'fijoso wop'ngofoho. Ose ul'mentisofoho.

*Felikis kako Poulimo impe intofonto soswo hufa'u uy'mentisofoho.*

<sup>24</sup> Sikuno nom'ne fihwa memjaofahon'ngki Felikis kakoe ape Ntilusila'nji pmentisiyefoho. Oso a'mu hisi Juta apefoho. Felikis Poul'mne'no kakoe hungkuno upa'nyo so'ne luhwaj'mentisofoho. Poul a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso'no lut'hwamentisofoho. <sup>25</sup> Kako hon'ngkano wop'ngo t'pemayo so'no yo'mayo wonyo ho'nafo so'no hwangku Anitu a'amufe hungkuno ikwolofho so'no lut'hwamentisofoho. Ose ulahon'ngki Felikis iyoho un'ngkahon'ngki ul'mento, Nta'noho. Olohonta kiko mpano. Sikuno nom'nemo ngko iyoho humame sohonta nekwo apa'no wolaho. <sup>26</sup> Ose ulonto ole syaf'hu'mento, Poulimo us'huto'meso'no hamniyoho wontapmmontol'keno. Ose syaf'syonto sikuno pi'n'ngo somo Poul'mne'no l'hwaj'wo'nonto Poul'i'nji hungkuno hnn'mentisiyefoho. <sup>27</sup> Soswo hufa'u uyokolofahon'ngki hwe nom'ne Pousiyos Fesitos oso hwo Felikisiye hwaho

mokosyohumayo syohoso ma'mentisofoho. Felikis huhwo sohwo a'amu Juta afofo umokumonto yonto Poulimo impo'angomo humentanngki musihutofe'njo yonto uliko'ma'mentisofoho.

## 25

*Poul kako yokumpohn'nyo lohofonto, Nje hungkuno Sisa yofe hwofilo'nyo sohwo wonipa'nono ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> Fesitos hwaho kengo mta'ni ango Sisaliya i'mofaponto hwaho mokosyohumayo syohoso nomanto sikuno hufa'u sihune memjaofahonngki kako Jelusalemno simentisofoho. <sup>2</sup> A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji Fesitos'njopo u'mantifi hofikoe hwasyo hungkuno Poulimne'no ulimentohofofoho. Hofiko jomo yokumpohn'nyo ulimentohofi, <sup>3</sup> Kiko nonefo'mahoji Poulimo Jelusalemno uhwajo. Ose ulontifi Poulimo honngkanopo fonjosyane'entifi nto mtito'mentohofofoho. <sup>4</sup> Ose ulahonngkofi Fesitos ulimento, Poul ango Sisaliya sopo impo'angomo humaho. Oso hopo sopone'no we'enepe wanne'no yohono. <sup>5</sup> Poul kako wonyo imentiso'manji sekwoe hwe engo sohwa ngko'nji nowehwasi osopo wolantanoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>6</sup> Fesitos Jelusalem nohumanto nom'ne sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihunetikenosikuno aho hufa'u hopi'nonohinotikenos memjaofahonngki hofiko Sisaliya'no umentohofofoho. I'mofapontifi mo'nngkanta Fesitos kako ango hungkuno ito'no melihwajiyo'ne somo nohumanto kako Poul waponolonto lihwatimentisofoho. <sup>7</sup> Lihwojahonngki Poul noswahonngki a'amu Jelusalem mta'ni pmentohofosohwa Poul'njopo nolohofontifi hungkuno tango'njo Poulimne'no limentohofofoho. Hofiko Poulimo wonyo imentohino hwosoho ko ulimentohofoso Fesitos kako hofikoe hungkuno somo ne motipe'mammentisofoho. <sup>8</sup> Poul hofikimo aku ulimento, Ngko honngkano wonyo mmofe'njo hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe honngkano hungkunoso mtihupeso awonoho. Ngko Anituye ango engo somo wonyo imokiyoso awonoho. Hwe yofe engo'njo Sisa oso hwoe hungkunomo ngko hwotoho fiyoso awonoho.

<sup>9</sup> Ose ulahonngki Fesitos kako a'amu Juta sohwo afofo umokumonto yonto Poulimo ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo ango Jelusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingtaho.

<sup>10</sup> Ose ulohonngkahonngki Poul ulimento, Olo ango humale loso a'amu Loum sohwoe hungkuno ito'no

meliwajiyo angofoho. Oso'no olo ango olo huhwo lohwo nje hungkuno ito'no mefoholofihwajiyo'ne angofoho. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta somne'no wonyo mimmentohefoho. <sup>11</sup> Ngko wonyo honingkano imofonti'mtentesi oso wonyo hiso'no kiko poyo pe'nyo ntifijoso hungkuno ane'njo nope'nimnesohilo. I oso'no oso hungkuno ntohofoso hwasyo'manji kiko hofikoe ahomo noho'nanisyohotoho. Hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo kako nje hungkuno upa'nono. Oso hiso'no ngko Loummne'no wawomne'no yohono. <sup>12</sup> Ose ulahoningki Fesitos kakoe a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hnnontifi Poulimo ulimento, Kiko Sisamne'no jije hungkunomo upa'nono ntohino so'no e'wano. Sisafepono fiwano. Ose ulimentisofoho.

*Fesitos kako Poulimne'no Akilipa sohomo ulimentisofoho.*

<sup>13</sup> Hwangku sohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Akilipa sohwo kako kakoe ape Mpenaisi oso'nji siko ango Sisaliya i'mofawenji Fesitosimo isamo uloho'mentisiyefoho. <sup>14</sup> Siko ango Sisaliya humentaningki sikuno pi'ningo memjaofahoningki Fesitos Poulimne'no hungkuno ole lutihwamento, Poul impo'angomo humentaningki Feliks musihutofe'njo uliko'ma'mentisofoho. <sup>15</sup> Ngko Jelusalem nosonji osopo nohumentaningko hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji ni'mantifi Poulimne'no ntontifi ntimentohofi, Kiko Poulimo ole uso, Jije wonyo imentohino so'no poyo pe'nyo. Ose uso. <sup>16</sup> Ose ntahoningkofi ulimento, Nakwo a'amu Loum si'nwi oso yahino hiso ane'nwoho. Hwe fihwo a'amu nom'ne kakine'no hungkuno hi'njo sohwo kakoe simanopo malohofe'njo yihwosi oso hungkunoso majo'manji oso hwe sohomo tohino siki muyanehwono. O'o, a'amu sohwo nom'nehumne'no hungkuno hi'njo osohwo kakoe hungkuno ulahoningkuhwoso'no hwe huhwo sohwo hungkuno aku ulososo oso honingkano wopingofoho. Ose ulimentohefoho.

<sup>17</sup> Hofiko ngko'nji pmmmentihwone sohonta ngko mohontohumammentohefoho. O'o, mo'nngkanta ngko hungkunojo ango somo nohumanji Poulimne'no lihwatimentohefoho. <sup>18</sup> Ngko ole syafihumentoho, Hofiko Poulimne'no honingkano wonyo so'no ulantife'no yohofo. Ose syofisyahoningko hofiko nolikofohumantifi wonyo ne so'no mujo'njo imentohofofoho. <sup>19</sup> O'o, hofiko yoka ole wo'nnyo hwafoho. Poul hofikoe Anitumne'no honingkano songo iningkayo'ne tipema'mentiso so'nji hwe fihwo kakoe

yofe Jisas osohwo poyo pe'nimentiso so'nji oso'no yoka ulimentohofofoho. Poul ulimento, Jisas songo humaho. <sup>20</sup> Oso'no ole syafihu'mentoho, Hungkuno hwapingo neso pipi syafihu'mnehono. Ose syafisyonji Poulimo ulohonimentoho, Nakwo ango Jelusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingotaho. <sup>21</sup> Ose ulahoningko Poul ntimento. O'o, ngko impo'angomo nohumahm'mo tifi hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo nje hungkuno ito'no melonihwajonoho. Ose ntahoningki ngko nje a'amu impo'angomjo mokosyohumayo sohwamo ulimentoho, Poul impo'angomo wohontohumano. Hwangku Sisamo uhwonyo'ne uhwatimonnoho. <sup>22</sup> Oso hungkunoso Akilipamo ulahoningki Akilipa ulimento, Olo hwe lohwoe hungkunoso upa'nimne'no yohono. Ose ulahoningki ulimento, Mo'ningkanta kiko upa'nyo.

<sup>23</sup> Mo'ningkanta Akilipa'nji kakoe ape Mpenaisi'nji siko hwapife wokoso'njo wonyoangkafoso yahoningki hwe itokuso'njo a'amu yofe engo'njo sohwanji oso ango Sisaliya hwe engo sohwanji nopontifi Akilipa hiya'umo ipemotapontifi ango uhu'mokiyo sopo humentohofofoho. Nuhu'mokahoningkofi Fesitos Poulimo utimotapife lihwatimentisofoho. <sup>24</sup> Nutimotopahoningkofi Fesitos ulimento, Hwe yofe engo'njo Akilipa sohwanji sekwo a'amu hopi'nono nakwo'njopo humalofo soku olo hwe lohomo uhwonmno. A'amu Juta Jelusalem mta'ango so'nji oloponta'ango so'nji olo hwe lohumnene'no nje simanopo lohofontifi nto ntimentohofofoho. Hofiko joho mohm'no ntimentohofi, Olo hwe lohwo kako songo mohumanehoho. <sup>25</sup> I oso'no kakoe honingkanomne'no hungkuno upa'nonji wonyo iyoso'no poyo pe'nyo'ne so'no motipema'mmentohefoho. I kako ntimento, Sisa nje hungkuno upa'nono. Oseso ngko hungkuno nano mtitofonji kako Sisafepono waweno ulimentohefoho. <sup>26</sup> Ngko Pouliye honingkanano wonyo motipemaso'njo so'no ngko Sisamne'no iyoswo pipi mtimokumnehono. Oso'no hwe yofe engo'njo Akilipa kiko'nji a'amu nom'ne humalofo soku ngko Poul sekwoe simanopo utimotapohono. Sekwo kakoe hungkuno upa'nifijo so'no ngko Sisamne'no iyoswo ifalifaliyo mtimokumne so'no ntimno. <sup>27</sup> Ngko a'amu impo'ango mta'ningo sohwo Sisafepono uhwatimeso kakoe honingkanano wonyomne'no iyoswo ifalifaliyo mamtimokiyo'manji oso ngko yahino hopo'maho lohono. Ose ulimentisofoho.

*Poul kakoe hungkuno Akilipa sohomo ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> Akilipa Poulimo ulimento, Kiko jije hungkuno fiso. Ose ulahonngki Poul kakoe aho ho'nomanto kakoe hungkuno ulimentisofoho.

<sup>2</sup> Ole ulimento, Hwe engo Akilipa, nje hungkuno wakilimne so'no nje simaho wopingo nimo'nngkohoho. Oso hungkuno a'amu Jutaso ntimentohofoso asomo wakilimonne'no yohono. <sup>3</sup> Kiko nakwo a'amu Juta so'nyuye yahino so'nji yo'mayo nakwo huno kengo kengo so'nji huno kiyohoho. Oso'no nje hungkuno sawemoso kiko hopi'nonohinomo ito'no upa'nyo.

<sup>4</sup> Ngko we'e sohwo'nnonjo sopo \* olohontajo so'nji yo'mayo yahino y'wo'nngkohe so'no a'amu Jutaso huno uyahoho. Ngko nje ango sopono Jelusalem osoponohini humawo'nngkohefoho. Oso'no hofiko huno uyohoho.

<sup>5</sup> Hohonta ngko nohumanji ngko a'amu Falisi sohwafe honngkanomo ito'no inngkawo'nimote hwo'nyoho. Oso honngkano hiso tango we'e'njo'maho. Tango mikunimposofoho. Oso hiso'no hofiko huno uyohoho. Hofiko wokilano lifijo'manji olo hilo so'no wakilife.

<sup>6</sup> Yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimento so'no nejapone so'no hontohumaleno. Olo hilo so'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nosyahonngkofi olopo lohokweno. <sup>7</sup> Nakwo a'amu Juta temtitifo sife mta'ni hufa'u so'nwi Anitune'no imingo'nji sikuno'nji isamoyoka ul'wo'nngkuhwonefoho. Hwapngoso yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimento so'no ne imo'nyo so'no hontohumaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nahumalofofoho. <sup>8</sup> Sekwo a'amu Juta soku, Anitu a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafo so'no simaho hi'ntnnono muyoso peho'neto.

<sup>9</sup> Hohonta ngko huno ole syafihu'mentoho, Oso hwe Jisas Nasaletnnta'ango sohune'no hwotoho wahmmonji imentohono. <sup>10</sup> Ose syafisyonji ango Jelusalem sopo nohumanji ose imentohofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa syoho ntapontifi nihwojahonngkofi ngko a'amu Jisasimo inngkawowo'nngkohoho somo nokenji impo'angomo intofahumentohofoho. Oso a'amu hisomme'no a'amu nom'neso wope'nantifeho lahonngkofi ngko eno ulimentohefoho. <sup>11</sup> Sikuno huhwo huhwi hofikoe tajo ango somo nohumentanngkofi ngko tohino umotefoho. Ole ulimentoho, Sekwo Jisasimo simaho uyoso

\* **26:4:** Hohohonta Poul kako we'e humamentiso sohonta kako ango pone engo Tasas, hwaho Silisiya, humamentisofoho. (Sohe engo 22, honngkano we'e 3, somo uhwonyo.)

foho'naopmno. Ose ulonji hofikine'no sɪmano hintotohino nɪmɪngkahonɪngki ango hwaho kengopono a'amu Jisasɪmo inɪngkawowo'nɪngkohoho somo tohino uyɪmo lonji umentohofoho.

*Poul Anɪtuye a'amu ne imo'nɪmentiso so'no ulɪmentisofoho.*

*(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 22:6-16)*

<sup>12</sup> A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa iyoswo ntapontɪfi a'amu Jisasɪmo sɪmeho uyɪwo'nɪngkohoho somo tohino uyo'ne ango Ntomasiɸos osopono nɪhwatɪmentohofofoho. <sup>13</sup> U, hwe engo sohwoɪ, ngko honɪngkanomo nowentanɪngko hinjopo pomponaho engo ahwomo mta'ango lanɪhumentisofoho. Pomponaho hiloso mofehi'nyomo yakolo'nnyofoho. A'amu ngko'nji umentɪhwone sohwanji olo pomponaho hiloso uhwonɪmentɪhwonefoho. <sup>14</sup> Ose uhwonontani hwahopo pɪwahu'mentɪhwonefoho. Ngko Hipɪlu mampaho upa'nɪmentoho, Soul, Soul, wonyo peho'no ntohofantokuno. Kɪko sɪhu mampo'nnyo somo entofomahoji'manji kɪko sɪhu wosakolo'nɪmonnoho. <sup>15</sup> Ose ho'nɪngkahonɪngki ulohonɪmentoho, Hwe engo tɪhwosilo. Ose ulahonɪngko ntɪmento, Ngko Jisasɪ'nyoho. Kɪko ngkimo wonyo nɪmokantokuno. <sup>16</sup> Nolɪkafohoji filohoho. Nje syoho ntohofiyone kuhwosopo'mne so'no ku'mahono. Olo sɪkuno lomo yo'mayo uhwonɪngkino so'no a'amu nom'ne somo ulohoho. Oso'nji yo'mayo hwangu kitɪhwamne so'nji a'amumo ulohoho. <sup>17</sup> Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo wokuhwatɪmo. Hofɪko kikine'no wokufonjano lɪfijosɪ wokufoma'monnoho. <sup>18</sup> Ngko nokuhwajɪ'mo kɪko hofɪkoe hunomo fɪwolo'mokahoho. Hofɪko Setenɪye sɪkwo'mjohoso'mo humalofo somo nje pomponahopo fɪpemetapohoho. Hofɪko Setenɪye yokumpohn'nyo usɪkwajɪkuji ngkiyepono wapɪfe. Ngkimo sɪmeho ntapɪfijosɪ hofɪkoe wonyo wae weeo'mo. Oso a'amu hiso'nji nom'ne a'amu'nji ngkimo sɪmeho ntapefojo so'no hofɪko Anɪtu mta'ni yo'mayo wopɪngo mapitnnefoho. Ose ntɪmentisofoho. Anɪtu kako'ne moi'wo nto uhwosopo'mentisofoho.

*Poul kako Akɪlipa sohomo kakoe syoho'ne ulɪmentisofoho.*

<sup>19</sup> U, hwe engo Akɪlipa sohwoɪ, Olo hiloso ahwomo mta'ango ho'nɪmentiso so'no hwotoho mafe'njo imentohefoho. O'o, haloho'nohino imentohefoho. <sup>20</sup> Oso hungkuno hiso'no a'amu ango Ntomasiɸos humamotofo somo ulɪmentohefoho. Osofonta'ango

a'amu Jelusalem so'nji a'amu hwaho Jutiya hopi'nono humamotofo so'nji a'amu temtifofo kengo so'njimo Anituye hungkuno lutihwamentohefoho. Ole ulimentoho, Sekwo honngkano wonyomo hohujo ikenjaofikui Anitumne'no simeho fiwolo'mokumno. Honngkano wonyoangkafo'nohino utihwa'nyopo fiymno. A'amu nom'neso sehonifijoso Anituye a'amu ne kuyoho woselantifeho. Ose ulimentohefoho. <sup>21</sup> Oso hwapingo wo'nnyo so'no a'amu Jutaso Anituye ango engo somo aho n'kentifi wofonjonisyantifi imentohofofoho. <sup>22</sup> I Anitu nifo'mawo'nngkahonngki olopo nolohofonji a'amu yofe engo ane so'nji sekwo yofe engo'njo sikunonjimo Anituye hungkuno selalokweno. Olo hungkuno hiloso songo'maho. O'lo Mousesi'nji a'amu nom'ne Anitu hungkuno uyahonngki lutihwamotofo sohwanji hofiko nto limotofofoho. <sup>23</sup> Ole limotofofoho, Hwe ahwomo mta'ni nakwoe hwahopo uhwatmentiso sohwo tohino engo nomahwosi poyo pe'nngkuhwosi apa'no songo likafone simo'mjo hweho. Oso hwe huhwo sohwo a'amu Juta so'nji a'amu temtifofo kengo so'njine'no Anituye honngkano hwsampene hweho. Ose nto limotofofoho.

*Poul kako Akilipa sohomo Anituye honngkano tipemayo'ne'ento lutihwamentisofoho.*

<sup>24</sup> Poul ose ulontanngki Fesitos joho mohm'no ulimento, Poul kiko hwayo hohnjo hwasoho. Kiko huno pi'ningo engo tipemanji jije huno hwayo hohnjo imo'n'mahnno hwasoho. <sup>25</sup> Ose ulahonngki Poul ulimento, Hwe engo Fesitos sohwo, ngko hwayo hohnjo hwonimaho. Nje hungkuno nehopeho. Ngko huno'njo hwo'ni lohono. <sup>26</sup> Hwe yofe engo'nji Akilipa sohwo kako olo hilo so'no huno uyohoho. Oso'no iyoho mannngkahonngki ulalokweno. Olo yo'mayo kilohe so'no Akilipa kakoe timo'nji haloho'njimo muyakolofefoho. Olo hiloso hiyaso'mo imo'n'mentiso'maho. O'lo, utihwa'nyopo imo'n'mentisofoho. <sup>27</sup> Hwe engo Akilipa sohwo, kiko a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono luywo'nngkino. Ngko huno niyohoho. Kiko uywo'nngkino.

<sup>28</sup> Akilipa Pouliye hungkunomo hotiku lohofonto ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Jije hungkuno'nohino somo upa'nonji ngko Anituye a'amu ne imo'nyo so'no huno lakiyohoho.

<sup>29</sup> Ose ulahonngki Poul ulimento, Ngko Anitumo olo'no jomo ulalokweno. Kiko'nji a'amu nom'ne oloponjo nje hungkunomo upa'nngkohoho so'nji Anituye a'amu ne ngko pa'nyo umo'n'ife nnngkohoho. I oso'no ngko impo'angomo

humale hopaso oso ngkilaho nningkohoho. O'lo, sekwo Anituye a'amu ne hmmo'nimno.

<sup>30</sup> Ose ulahonngki hwe yofe engo'njo Akilipa sohwo'nji Fesitos hwe hwaho mokosyohumayo sohwo'nji Akilipafe ape Mpenaisi'nji a'amu nom'ne humalofo sohwanji likofohumamentohofofoho.

<sup>31</sup> Hofiko noswapontifi hnnimentohofi, Yo'mayo poyo pe'nyo so'no impo'angomo intofasiyo so'no olo hwe lohwo kako imentiso'maho.

<sup>32</sup> Hwe engo Akilipa Fesitosimo ulimento, Poul kako Sisamne'no nje hungkuno upa'nono majo'njo yontentesi kiko nusikwajohotnnesohilo. Ose hnnimentohofofoho.

## 27

*Poul kako yofayokinomo angou Loum ne'no womentisofoho.*

<sup>1</sup> Hofiko hwaho Itali'no yofayokinomo wekane'entifi hungkuno mtito'mentohofoso'no hofiko Poul'nji a'amu nom'ne impo'ango mta'ango sohwanji hwe nom'ne yofe Juliyos oso hwoe ahomo ho'nahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo Sisafe a'amu itokuso'njo *wan hantilet* (100) sohwo umokosyohumayo hweho.

<sup>2</sup> Nakwo yofayokino Atlamitiyom mta'ango somo kotasimentihwonefoho. Yofayokino homo

somo hwaho Esiya wowano lahonngkofi nakwo'nji umentihwonefoho. Hwe fihwo yofe Alisitakos nakwo'nji umentihwonefoho.

Kako hwaho Masetouniya angou Tesolounikanta'ango hweho.

<sup>3</sup> Mo'nngkanta nakwo angou Saitoun ifohohosahumentihwonefoho. Juliyos kako Poul'mne'no hitoho ulofahonngki Poul'mo ulimento, Kiko jije a'amu olo angou lopo humamotofo so'nji fosyohumaho. Ose ulahonngki Poul'ye a'amuso wopayo

yo'mayoso Poul'mo uyimentohofofoho.

<sup>4</sup> Oso angou somta'ni nowekentanngkuhwoni ifofou engou ilojaofahonngki oso ifofou ilojao'mentiso sohosile ifofou engou'njo sohohtani i'waho yontani ifofou we'e'njo sohohtani hwaho we'e Saipilos sopo womentihwonefoho.

<sup>5</sup> Nowentani nakwo Sisaliya'nji mofone sopo mijomo nowekentani hwaho Lisiya angou Maila sopo i'mofapmmentihwonefoho.

<sup>6</sup> Osopo a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo yofayokino nom'ne Aleksantiliyanta'angoso Loum ne'no umne'ento tipema'mentisofoho. Notipemanto nakumo netimanto nehwojamentisofoho.

<sup>7</sup> Oso yofayokino homo somo nakwo nokotosontani nowentani sikuno pinngou hofohofahn'no umentihwonefoho. Hofiko syoho tohohmtanno'njo engou yontifi nakwo angou Nitos mofone



sopo i'mofapmmmentihwonefoho. Oso hopo sopo ifofo nomti+hupmmofahon+ngki nakwo mayofoho. Oso'no nakwo oso hwaho we'e Kilit osohosili nowentani ango Salimoune uyakolo'mentihwonefoho. <sup>8</sup> Oso hopo sopo hofiko syoho tohohmtnno'njo engo yontifi nakwo hwaho Kilit mom+ngo sopo womentihwonefoho. Nowentani nakwo mijo wop+ngo'njo sopo i'mof+wentani oso hopo sopo ole l+motofofoho. Mijo Wop+ngoponoho. Ango Laseya mofoneponoho.

<sup>9</sup> Osopo nohumentan+ngkuhwoni sikuno pi'n+ngo memjaofahon+ngki sikuno nom'ne \* a'amu Juta wopayo humaho humayo somo moi'wo imo'n+mentisofoho. Osohonta mijo ayo ni'hu'no wonyo imo'n+mentisofoho. Oso'no Poul kako a'amu yofayokino syoho'njo sohwo ul+mento, <sup>10</sup> Sekwo upa'n+mno. Nakwo olohonta hano'manji, syoho tohohmtnno'njo engo y+hwasi yo'mayo hopi'nono wonyo umo'n+montonoho. Ho'yango'nji yofayokino'nnohino'maho. O'o, a'amu'nnonji wonyo umo'n+montonoho. Olo hilo so'no ngko huno niyohoho. <sup>11</sup> Ose ko lahon+ngki hwe a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo kako Pouliye hungkunomo haloho miyofoho. O'o, kako hwe yofayokino kilonjipe sohwo'nji hwe yofayokino kakwo'yohwo sohwo'nji sikoe hungkunomo tifi in+ngkamentisofoho. <sup>12</sup> Oso mijo wop+ngo hopo sopo ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yofayokino ito'no mofosyohumayo'njo y+wo'n+ngkisofoho. Oso hiso'no a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole mtito'mentohofi, nakwo olopo uliko'mano. Nakwo ango Finikis nowehwasi ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yamofowofosyohumano. Ose mtito'mentohofofoho. Ango Finikis oso mijo wop+ngopo hwaho Kilit+njoponoho. Ifofommne'no hiyaso'mnoho.

*Ifofo engo yonto mijo engo yonto yofayokinomo ho'noma'mentisofoho.*

<sup>13</sup> We'enepo ifofo posipo'nnyo imo'n+ngkahon+ngki hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Jefe wop+ngofoho. Hano wohwano. Ose lontifi hofiko sojo tango'njo mijo mta'ni ifi+wos+pemantifi nakwo hwaho Kilit mom+ngomnohini umentihwonefoho. <sup>14</sup> We'enepo nowentan+ngkuhwoni ifofo mikun+mposo hwaho Kilitnnta'ango pmentisofoho. <sup>15</sup> Ifofo engo sohwo nakwoe yofayokinomo fonjahon+ngki kilonjipe monto

\* **27:9:** Oso sikunoso Anitu A'amu Wonyo Wae Yaofone Imo'n+mentisofoho. Oso soswo somo ifofo engo Miyo Engo Sa'njo Metiteleniyan sohohnta'ni lika'mentisofoho. Yofayokino hano miyo'njo imojofoho.

hopo mmo'nyo'njo yahon'ngki ifofo yofayokinomo motal'i'mo'mentisofoho. <sup>16</sup> Nomotal'i'mofontan'ngki hwaho we'e kakoe yofe Kauta hohujo hohnta'ni ument'i'hwonefoho. Hohujo hohnta'ni yofayokino nowentan'ngki nakwo oso yofayokino nom'ne we'e hus'impemotawowo'n'ngkohofoso syoho tohohmtnno'njo engo yont'ifi mokohus'impemant'ifi yofayokino engomo ho'nahumentohofofoho. <sup>17</sup> Osohonta hof'iko yofayokino engo sohomo mnangomo'mnohini impe swofapo'mentohofofoho. Yokumpohn'nyo intofomokosyohumayo'nefoho. Hof'iko hwaho engo Ap'lika sojo'njo sopone'no iyoho un'ngkahon'ngki yofayokinomjo hwap'ife ifofo'ne'ent'ifi pmpil'ipeehumentohofoso asomo peehon'ngki yofayokino mijopo mtapmmentisofoho. <sup>18</sup> Ifofo'nji mijo yokino'nji nakumo ne'no ilojonemofahon'ngki mo'n'ngkanta nakwo ho'yango yofayokino mta'angoso mijomo ho'nomo'mosapmment'i'hwonefoho. <sup>19</sup> Mo'n'ngkanta nom'ne s'ikuno sohomo hof'iko yo'mayo yofayokinomjoso aho'nji mijomo mehu'meeo'mentohofofoho. <sup>20</sup> S'ikuno pi'n'ngo engo somo mofehi'nyo'nji hntokwaliyo'nji muhwonyo'njo yontan'ngkuhwoni ifofo ne'no naloho'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo ole syaf'ihu'ment'i'hwoni, Nakwo angonepo m'mofayo'njo uyantanoho. O'o, nakwo mijomo poyo umo'nantanoho. Ose syaf'ihu'ment'i'hwonefoho.

<sup>21</sup> S'ikuno pi'n'ngo engo a'amu sohwa wopayo manyo'njo yahon'ngkofi Poul hof'iko'nji ajwo'mta'ni nol'ikafonto ul'imento, Upa'n'imno. Sekwo nje hungkunomo haloho yont'ifijontentesi nakwo K'ilitnnta'ango mul'iko'maso'njo nesohilo. Nakwo olo syoho tohohmtnno'njo engo miyo'njo esohilo. Ho'yango yo'mayo moi'wo mmo'nyo'njo nesohilo. <sup>22</sup> I oso'no ngko hungkuno wasel'monne'no yohono. Sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. A'amu sohwna'ni mape'nyofoho. I, yofayokino'nohino moi'wo imo'nnyofoho.

<sup>23</sup> Ngko An'ituye a'amu ne hwo'nyoho. Kakine'no ngko hwomtame ulohof'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Olo s'ikwo'miyo lomo hwe ahwomo mta'ango sohwo ngko'njopo nolohofonto, <sup>24</sup> nt'imaho, Poul k'iko iyoho kinyo'eno. Hwangku k'iko Loumjo hwe engo Sisafe s'imano'po lohottne hwasoho. An'itu kako kikine'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso so'no a'amu hopi'nono k'iko'nji humalofo sohwa songo wohumant'ifeho. Ose nt'imasofoho. <sup>25</sup> Oso'no sekwo iyoho senyo'eno. Olo hungkuno hiloso An'itu nt'imasoso ne imo'nyo so'no ngko s'imeho uyohono. <sup>26</sup> I s'imo'mo ifofo nakwoe yofayokinomo motole'mof'i'hwosi sojopo wonyo umo'n'montonoho. Ose ul'imentisofoho.

<sup>27</sup> Sɪkuno aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no memjofahonɪngki nakwo Mijo Ayo Engo Sa'njo Metiteleniyan sopo mtawomentɪhwonefoho. Oso sikwo'miyo somo kuntoliyopo a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole syafɪhu'mentohofi, Hwaho we'e mofoneponoho. <sup>28</sup> Ose syafɪsyontɪfi hofɪko mijomo impe yamofoyamofohumomjɪmɪhwofofoho. Humomjɪmɪhwofosohuwonɪmentohofoso mitɪpongo kengomo'mo, *fouti* (40) *mita*, uhwonontɪfi we'enehwo nowentɪfi apa'no humomjɪmɪhwofofoho. Osopo nuhwonontɪfi mitɪpongo we'e hopaponoho, *teti* (30) *mita*. <sup>29</sup> Ose uhwonɪmentohofosohofɪko iyoho unɪngkahonɪngki syafɪhu'mentohofi, Nakwo sojo'njopo i'mofɪwanehontɪfi sojo osofosofahu'nohini tango'njo engoso yofayokino hano miyo'njo'ne mijomointofuyoho'mokumentohofofoho. Ose yontɪfi hofɪkomofehi'nyo komo'no wosɪ'mofapono lontɪfi aho ku'mokumentohofofoho.

<sup>30</sup> A'amu fehohnjo yofayokino syoho'njo sohwa hofɪko ole syafɪhu'mentohofi, Nakwo yofayokino we'e so'njo a'amu sohwa uhwojano lontɪfi hofɪko yofayokino we'e somo impe hiyamno syofɪyoho'mokumentohofofoho. Ose yontɪfi hwasyo hungkuno ulɪmentohofi, Nakwo sojo tango'njonyofayokino sɪmano hohnta'ni untofuyoho'mokano. <sup>31</sup> Ose ulahonɪngkofi Poul a'amu itokuso'njohowanji hwe mokosyohumayo sohwo'njimo ulɪmento, Oso a'amusohwa yofayokinomo mohumayo'njofijom'anji nakwo hopi'nono poyo wope'nantanoho. <sup>32</sup> Ose ulahonɪngki a'amu itokuso'njohowanji hofɪko yofayokino we'e somo impe hotitolohofontɪfi mijomo uyoho'mokumentohofofoho.

<sup>33</sup> Mofehi'nyo we'enepe wosapmmonto yahonɪngki Poul a'amu hopi'nonohino sohwa wosopayo nyo'ne yokumpohn'nyo ulɪmentisofoho. Ole ulɪmento, Sɪkuno aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no nakwo wopayo manyo'njohumentanɪngkuhwoni memjona'maso hwona'nyoho. <sup>34</sup> Oso'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waselɪmonne'no yohono. Sekwo wopayo'manji fohu'memapmno. Oso yokumpohn'nyowosemokosyohumano. Upa'nɪmno. Nakwo hopi'nono ito'no wofosyohumantanoho. <sup>35</sup> Ose ulonto kako wopayo nomanto, hofɪkoe sɪmanopo Anɪtumo isamayokaulonto wosopayo hiso kutɪkujo lohofonto kako sɪmo'monɪmentisofoho. <sup>36</sup> Oseso hwe hopi'nono nuhwonontɪfi sɪmeho wopɪngo umo'nɪngkahonɪngki hofɪko wopayohu'mema'mentohofofoho. <sup>37</sup> Nakwo yofayokinomohumalohwone sohwa'ni *tu hantɪlet sefenti-sikis* (276)

hwona'nyoho. <sup>38</sup> Hofiko wopayo moi'wo nonontifi yofayokino nohayo imo'nyo so'no ho'yango nom'ne singkume pa'nyoso mijomo meho'nao'mentohofofoho.

*Yofayokino wonyo imo'nimentisofoho.*

<sup>39</sup> Mofehi'nyo si'mofopahonngki hwahopo uhwonontifi limentohofi, Olo hwaho hopo sopo nakwo huno monayoponoho. Ose lontifi uhwonmentohofoso mijo wopngopo sojo ane wosoho'nohino sopo uhwonontifi osopo ufohohososyano limentohofofoho. <sup>40</sup> Hofiko sojo yofayokino hano miyo'njo'ne intofahinyoso sihu hotitofontifi nihu'nahone mijomo uyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hofiko impe hohonta kilonjipe somo intofahumentohofoso italo'mentohofofoho. Hwapife ifofo'ne fisojwaofontifi yofayokino hwahopone'no umentohofofoho. <sup>41</sup> Yofayokino nowento wosoho'nji sojo'njopo hntoleho hnta'ni fokotofomanto ifofo engo'nji mijo engo'nji hohujo hohnta'ni fonjahonngki yofayokino ajwopo mtihupo'mentisofoho. <sup>42</sup> A'amu itokuso'njo sohwa huno syafihu'mentohofi, A'amu impo'angomjo sohwa mijopo pifijoso hiyaso le'mopitnnoho, nakwo wofonjano. <sup>43</sup> Ose syofisyahonngkofi hwe a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo Poulimo ufo'ma'mo lonto ulimto, A'amu sohwaso nofonjikutoho. Sekwo a'amu mijomno huno'njo sohwaso sekwo simo'mo nolikofaofikuji femoyamno. <sup>44</sup> A'amu nom'ne sohwaso sekwo tifi iyofeejo yofayokino mta'ango nomafikuji nomtawekuji fifohohosahumno. Ose ulahonngki nakwo kakoe hungkunomo haloho'no yontani hwahonepo ito'no i'mofamentihwonefoho.

## 28

*Ango Malita sopo Poul humamentisofoho.*

<sup>1</sup> Nakwo hwaho hopo sopo ito'no i'mofiwentani hwaho hiso yofe Malitayoho upa'nimentihwonefoho. <sup>2</sup> A'amu oso hwaho sopo humamotofoso nakumo wopngo nefo'ma'mentohofofoho. Ifoyo syahonngki kwongkwongo nesahonngki hofikoe a'apaho toho umokinife lontifi toho nakumne'no enantohmentohofofoho. <sup>3</sup> Poul kako toho nomanto mefontanngki homa toho uhu'ningkahonngki toho mta'ni noswaponto Pouliye ahomo toho lo'mentisofoho. <sup>4</sup> A'amu hopo sopo humamotofoso homa Pouliye ahomo lojjwosyowahonngki uhwonontifi limentohofi, Olo hwe lohwo a'amumo fonjahumasohwolikeno. Kako mijomo poyo mape'nyoso'ne homa toho ulokwoho. A'amumo fonjasiyo so'no poyo

pe'nyoso wop'ingofoho. Wape'n'imtonoho. <sup>5</sup> Ose lahon'ingkofi Poul homa tohomo ilojaefonto kakoe a'apaho wonyo mmo'n'immentisofoho. <sup>6</sup> A'amuso Poul poyo pe'nyo so'no hontohumantifi syafihu'mentohofi kakoe aho engo kahwoso'no nop'ihwasi wape'n'imtonoho. Oseso hofiko wonyopi hontohumantifi Poul wop'ingo humentan'ingki uhwonontifi limentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitu pa'nyo hweho. Ose limentohofofoho. <sup>7</sup> Oso hwaho nakwo i'mofapmmentihwone sopo hwe hwaho hopi'nonohino mokosyohumayo sohwo kakoe hwahoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Papiliasiyoho. Kako kakoe angomo nomenehumajonto osopo wop'ingo nelohofahon'ingki sikuno hufa'u s'hune humamentihwonefoho. <sup>8</sup> Papiliasiyeye kan'ingkwowho mnokino'njohwo humamentisofoho. Kakoe a'apaho tohohmtno'njo iyoho aswo'njoho. Oseso Poul kako'njopo nowento mnokinopo aho kisusyonto Anitumo jomo ulonto wop'ingo umokumentisofoho. <sup>9</sup> Ose yahon'ingki a'amu hwaho hopo sopo humamotofoso nuhwonontifi a'amu hopi'nono mnokino'njoso nopahon'ingkofi Poul a'amu hisomo wop'ingo umokumentisofoho.

*Poul Molitanta'ango sohwo Loum i'mofamentisofoho.*

<sup>10-11</sup> Oso hiso'no hofiko wop'ingo'nohini naloho'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopo nohumentan'ingkuhwone hamno hufa'u s'hune neyakolo'mentisofoho. Ul'iko'ma'mentihwone sohonta nakwo yo'mayo umofonyo iyoso a'amu hiso hofiko yofayokinomo hu'meehumentohofofoho. Oso yofayokino hiso ifofo engo so'no oso hwaho hopo sopo hontohumamentohofofoho. Oso yofayokino somo nokotosontani umentihwonefoho. Yofayokinoso ango Alekisantiliyanta'angofoho. Hntole hohnta'ni anitu pa'nyo huyo'mango hufa'u'njoponoho. Susiye hwomu hwa'uye huyo'mangofoho. <sup>12</sup> Nowekentani ango Silakiyus i'mofopontani osopo sikuno hufa'u s'hune humamentihwonefoho. <sup>13</sup> Osopo nta'ni nul'iko'mentani nowentani ango Lejiyom i'mofapmmentihwonefoho. Mo'n'ingkanta ifofo hohujo hohnta'ni sopahon'ingki sikuno hufa'u memjaofahon'ingki nakwo ango Puteyouli i'mofapmmentihwonefoho. <sup>14</sup> I'mofopontani osopo a'amu Jisasimo in'ingkamotofo somo t'ipemahon'ingkuhwoni nalimentohofi sekwo nakwo'nji fesyohumamno. Ose nelahon'ingkofi Sante anga'no neyokolofahon'ingki nakwo ango Loummne'no hon'ingkanomo umentihwonefoho. <sup>15</sup> A'amu Jisasimo in'ingkamotofo Loum mta'angoso

nakwo sopontaningkuhwoni nupa'nontifi hofiiko pikwato lohofontifi angu Apiyos wopayo mpe y'wo'n'ngkohoho Ango Fosyowe Hufa'u Sihune'njo sopo swo'n'imentihwonefoho. Poul a'amu somo nuhwononto Anitumo isamoyoka ulonto simeho wopingo umo'n'mentisofoho.

<sup>16</sup> Nakwo angu Loum i'mofopahoningkuhwoni a'amu Loum mokosyohumayo sohwa nal'imentohofi, Poul kako'ne angu tipemahwosi wohumano. Hwe itokuso'njo fihwo uhwontohumayo'ne kako'nji wahumuyo. Ose nal'imentohofofoho.

*Ango Loum sopo Poul Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.*

<sup>17</sup> Sikuno hufa'u sihune memjaofahonngki Poul a'amu Jutafe hwe engu sohwanne'no johu ulahonngki hofiiko nuhu'mokahonngkofi Poul ul'imento, U, Nje tatohwosafo. Ngko nakwoe a'amu Juta somo wonyo mmokiyo hwo'nyoho. Neyakwosafe hon'ngkano hungkunomo hwotoho mafiyu hwo'nyoho. I a'amu Juta angu Jerusalem sopo ngkimo impe siki nfontifi a'amu Loum sohwafe ahopo ho'nanihumentohofofoho. <sup>18</sup> A'amu Loumiso nje hungkunomo nupa'nontifi hnn'imentohofi, oso hon'ngkanoso poyo pe'nyo'ne'maho. Oso'no hofiiko nonisikwojane'entifi, <sup>19</sup> a'amu Jutaso nakwolahu l'imentofofoho. Oso'no nom'ne hon'ngkano ane so'no hwe engu Sisa nje hungkunomo wonipa'nono l'imentohefoho. Ngko nje a'amu Juta somo hungkuno nom'ne muju hwo'nyoho. <sup>20</sup> Oso hwap'nggo hiso'no sekune'no johu selohono. Ngko sekumo sehoni'mo hungkuno wosejapmne'no yohono. Nakwo a'amu Isilael so'nyuye neyakwosa hwe ahwomo mta'angu sohumne'no hontohumamotofofoho. Oso hwe huhwo sohwo nto pmentiso so'no simeho uyalokweno. Oso hiso'no olo impe hiloso ngkimo ken'syohumaho.

<sup>21</sup> Ose ulahonngki ul'imentohofi, A'amu Jutiyanta'angoso jije hungkuno so'no nakune'no iyoswo mamti'mokumentohofofoho. A'amu Jutaso mapiyontifi kikimne'no hungkuno malonetihwammentohofofoho. <sup>22</sup> I oso'no a'amu Jisasimo in'ngkamotofu somne'no a'amu fihwa angu hopu hopu wonyoponohu liwo'n'ngkohoho so'no nakwo jije hungkuno jije mango mta'ni wokupo'nano.

<sup>23</sup> Ose lontifi oso hiso'no sikuno ho'nahumentohofofoho. Oso sikuno homo somo a'amu pi'n'nggo engu angu Poul humawo'n'ngkiso sopo pmentohofofoho. Poul Anitu nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne lutihwamentisofoho. Hofiiko Jisasimo simeho hi'ntnnono

uyifitnne'ento Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno ntnne mta'ango Jisasimne'no lutihwamentisofoho. Oso hungkunoso imingo mta'angoso ne'no lontaningki mofehi'nyo ningku'nimentisofoho. <sup>24</sup> Oso hungkunoso a'amu fehohnjo sohwa nupa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu fehohnjo simeho hi'ntnnono muyofoho. <sup>25</sup> Oso'no hofiko hungkuno kengo kengo hningkahoningkofi Poul ulimento Anituye Towahuno Wopingo hohontajo hwe Aisaiya sohomo hungkuno uyahoningki neyakwosamo hungkuno nehopi ole ulimento, <sup>26</sup> Kiko oso a'amu nontifepono uhuji ole uso, Sekwo hungkuno upa'ningkuji hwapingo neso mupa'nifitnnehofo.

Sekwo yo'mayo nuhwoningkuji neso muhwonifitnnohofo. Ose uso.

<sup>27</sup> Anitu Aisaiyamo ulimento,

Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho. Hofikoe haloho pujomokosyohumunimentohofofoho. Hofiko timo pijiyo'nyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwoningkutnesohilo.

Hofiko haloho mapujomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'ningkutnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikenjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wopingo umokumnesohilo.

Aisaiya ose mtimokumentisofoho.

<sup>28</sup> Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Sekwo upa'nimno. Olo hungkunoso Anitu a'amufe wonyo wae yaofihwosi kakoe a'amu ne umokiyo so'no olohonta a'amu temtifofo kengo somne'no nto lihwajimaho. Hofiko nupa'ningkuji tifi uningkafe.

<sup>29</sup> Ose ulahoningki a'amu Jutaso nohumpentifi hungkuno ikujoho hopa hningmentohofofoho.

<sup>30</sup> Soswo hufa'u uyokolofontaningki Poul oso ango sopo humamentisofoho. Ango kakwo'yohwo sohomo hamniyoho uyiwonimentisofoho. Nohumanto a'amu kakimo jomo u'mahoningkofi wopingo uloho'mojofoho. <sup>31</sup> Poul a'amu somo Anitu yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'njo hwe engo Jisas Kilais ntnne'no hungkuno lutihwamojofoho. Kako hungkuno yokumpohn'nyo ulahoningki hwe nom'nehwo mopijumo'mmentisofoho.

Hungkuno osohopeho. Ngko Lukini mtimokohono.

**Loum**  
**Olo Iyoswo loso Poul A'amu**  
**Loummne'no Mti'mokumentisofoho.**  
**Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *t*wenti-faif**(25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Loumjo somne'no mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso hwapingo neso peho'ne mti'momumentisoto. Hwapingo neso olenoho. Poul Loum i'mofawento ango Loum soponjo tajo ango somo uhwonimentisofoho. Oso hohosohonta Poul kakoe hunoso olenoho. A'amu Jisasimo ininggunyo Loumjoso kakimo ufu'mafikujo'no kako hwaho Sipun sopone'no wasimo lonto imentiso sone'no mti'mokumentisofoho. Antiyoukinjo tajo ango somta'ni nifo'mahoningkofi kako Anituye hungkuno liku'meefo syohoso Ngkolesiya yone'entifi uhwajmentohofofoho. Hiso Ngkolesiyane'nohini uhwajmentohofomaho. O'o, ango'meemne huhumo uhwajmentohofofoho. Esiya'ne hungkuno motasone'entifi tajo ango Efesosinjo a'amuso kakimo ufo'ma'mentohofofoho. Osoponta'angoso hwaho Ngklikine'no hungkuno motasone'entifi Koulinjo tafo ango somjo a'amuso ufo'ma'mentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hunoso olenoho. Tajo ango Loumjo a'amuso nonifo'mafikujo'no ngko Anituye hungkuno liku'meefo syoho uyimo. Ose syafihu'mentisofoho. Poul ango Koulin humanto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo Loum lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Anituye yahino wopingoso simeho hi'ntnnonohino mta'ni i'mofapinyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapingoso Loum sohe engo 1 honingkano we'e 17. Osopo weho.) Olo iyoswo Loumne loso a'mu Jisasimo ininggunyo kakoe yofe Fipi osimo ango Loum motayo'ne uyahotimentisofoho.

Hungkuno hwapingo homo lomjoso nakwo huno wonayono. Anitu mta'ango yahino wopingoso womano lihwasimanji nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi womantonoho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloho atofolihwasi tifi uningkohwano.

*Poul kako Anituye hungkuno liku'mofosyoho hwapingo imentisofoho.*



<sup>1</sup> Nje a'amu angu Loummjo humalofu soku, ngko Pouli'ni Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni sekune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Anitu kako kakoe hungkuno a'amumo liku'mofu (*apousel*) syoho'ne nihwosopo'mentiso sohwo'ni ngko Anituye hungkuno wopingo liku'mofalokweno.

<sup>2</sup> Nihu'no hohonta Anitu kakoe a'amu sohwo kako kakoe hungkuno wopingo uyahonngki hofiko a'amumo nolutihwantifi hofiko iyoswomo ifalifaliyo mti'mokumentohofofoho.

<sup>3</sup> Hungkuno wopingo hiso Anituye hwomu Jisas Kilaisimne'no yoloho nalinyofoho. Anituye hwomu Jisas Kilais sohwo kako Ntefitiye temtifo somta'ni kako a'amu imo'nimentisofoho.

<sup>4</sup> Oso imo'nimentiso huhwo sohwo kako poyo imo'ningkahonngki Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji Jisas Kilaisimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas Kilais kako honingkano wonyo nihu'no ane hweho. Kako Anituye Hwomu Ne hweho. <sup>5</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako yo'mayo wopingoso nakumo naloho'mentiso so'no Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo somne'no hitoho ulofahonngki kakoe hungkuno liku'mofu (*apousel*) syohoso ntapmentisofoho. Nontopahonngki nje simeho wopingo'nji syoho hiso yontanngko a'amu angu'meemjoso hofiko Anituye hungkunomo upo'nalokwofo. Oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikui tifi iningkafitne'ento syoho hiso ntapmentisofoho. Oseso a'amu pi'ningo engo hofiko Kilaisiye yofe engo woho'nomantifeho. <sup>6</sup> I sekwo a'amu temtifo kengo mta'angu angu Loum humalofu soku Jisas Kilais kako'nji makotiku'nyo'ne johu selahonngki osomo sekwo tifi iningkowalokwofo.

<sup>7</sup> Oso'no sekwo a'amu Loum soku, Anitu sekumo simeho wopingo sejopalokunjoso kakoe mehomi ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentisoso sekumne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Nanngkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosi simeho pompenjiyo wosejopanjiyo.

*Pouli kako a'amu angu Loum humalofu somo uhwonyo so'no umo'ningkohoho.*

<sup>8</sup> Simo'mo ngko olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu angu'meemjoso hofiko sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyakolokwofo so'no hnalokwofo. Ngko ose upa'nonji Jisas Kilais kako wopingo seloho'mentiso so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. <sup>9</sup> Ngko Anituye hwomu sohwo

syoho so'no hi nimo'ningskaningski kakoe syoho ulohofiyo sohwo'ni kakoe hungkuno wopingo lutihwalokweno. Oso'no Anitu kako ngkimo nohon'wo'ningskiso sohwo olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Sikuno huhwo huhwi ngko kakimo jomo uliwo'ningskohe sohonta ngko sekumne'no jomo uliwo'ningskohe hwo'nyoho. <sup>10</sup> Ngko Mpohumo ulontneso ole, Ngko ango Loummne'no wawomne'no yohono. Kiko eno ntohoji ngkimo honingskano hmfonihwajo. Ose uliwo'ningskohefoho. <sup>11</sup> Ou, nehopi. Ngko sekumo wasehonimonne'no yohono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo ngkimo yo'mayoso ntapmmentisoso wosejapmmonne'no yohono. Oso hiso sekwoe huyo'mangomo yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. <sup>12</sup> Ngko sekumo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo sehonimo oso hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. Oso'no sekwo nje simeho hi'ntnnono uyo somo nohoningskuji oso hiso sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. Oso'no nakwo ufo'mo'nantanoho. <sup>13</sup> Nje a'amu soku, sekwo olo so'no huno fisiyafihupmno. Sikuno engolopohamo ngko sekumo wose'ma'monji imote hwo'nyoho. Ngko Anituye hungkuno selahonimo a'amu temtitofokengo kengo nom'ne somo ulahoningsko hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentohofohopa sekwo simeho uyife nningskohoho. Sekwo ose ifijomanji nje syohoso ne umo'nimontonoho. Ose ko nimo'ningskisosohoningskanoso pikunaweho. <sup>14</sup> Anitu ngkimo a'amu hopi'nonohino somo kakoe hungkuno liku'mofone syoho ntapmmentiso so'no a'amu Ngklik so'nji a'amu temtitofokengo nom'ne so'nji a'amu atofojone hunonjo so'nji a'amu huno anenjo so'nji osomo kakoe hungkuno wolutihwamne'no yohono. <sup>15</sup> Sekwo a'amu Loum humalofohokune'no Anituye hungkuno sejo'ne nimo'ningskahonjonohumaleno.

*Anituye hungkuno yokumpohn'nyo neso olenoho.*

<sup>16</sup> Ngko Anituye hungkuno sejo'ne wonimango monningskiyohoho. Hwapngoso olo hungkuno wopingo hiso Anituye yokumpohn'nyo hi'njosoa'amufe yahino wonyo somtani isihutofomayone hwapngofoho. Hungkuno loso simo'mo a'amu Juta somnefoho. Osopo a'amu temtitofokengo mta'ango somnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu oso a'amu homo somo asomo utimanefoho. Kako hofikoe honingskano wonyo somtani isihutofomanefoho. <sup>17</sup> Anituye hungkunoso a'amu ne imo'nyone yahino utihwa'nyoponetihwalofoho. Nakwo Jisas Kilaisiye hungkunomo

simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi ne kuyoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa ole nalimentohofi, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohumo ole ulalofi, Kiko nje mehomi ne hwosoho. Kiko honingkano wopingo'njo hwosoho. Ose ulalofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hweho.

*A'amu Anitu kakine'no hohujo ikinjamo'nnyo somne'no simeho tohino umnalofoho.*

<sup>18</sup> Nakwo huno ole nayohoho. A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewon'ngkohofoso hofikoe honingkano wonyo iyoso'no Anitu ahwomomo humaso sohwo simeho tohino umnalofoho. Hwapingoso hofikoe honingkano wonyoso Anituye hungkuno ne'njo somo hano pijwasyiwo'n'ngkohofofoho. <sup>19</sup> A'amu hiso hofiko nakwo Anitumne'no huno wopingo wonayono likuji'manji hofiko huno wopingo wotipemantifeho. Hwapingoso Anitu kakoe yahinoso kako ujo nto ehontojwohumaho. Yo'mayoso hiyaso'mo mauyoho. Oseso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho feso sohumo Anitu kako tohino engo uyimontonoho. <sup>20</sup> Yo'mayo Anitu mtimokumentiso somo a'amu hohonta uhwon'motofosonji olohontajo so'nji uhwon'mop'wo'n'ngkuhwonefoho. Osomo nuhwon'ngkuhwasi nakwo Anitu ne sohumo muhwonyo'njo ko ihwasi nakwo kakoe yahino so'no huno ole nayonefoho. Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyoso ne'no nowentihwonefoho. Kako honingkano wonyo nihu'no ane hweho. Oso hiso'no kako Anitu ne hweho. A'amu hofiko Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikujo'no Anitu kako tohino engo uyoso sohonta hofiko hungkuno anefoho. O'o, hofikoe syohofoho.

<sup>21</sup> Hwapingoso hofiko Anitumne'no huno ko uyonteso hofiko kakine'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yontifi Anitu yo'mayo wopingo ulohof'wo'n'ngkiso so'no kakoe yofe moho'nomayo'njo yontifi isamoyoka mujo'njo iwo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofikoe huno ilo'nnyo'njo humantifi hofiko omomonnyofoho. Sikwo'mjoho'mo humawo'n'ngkohofofoho. <sup>22</sup> Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi nakwo huno'nji'nwoho. Hwasyo hnnontifeso hwapingoso hofikoe hunoso sojo pa'nyo'njofoho. <sup>23</sup> Hofiko Anitu mape'nyo'njo songo ne'no humayo sohwoe yofe engo somo hohujo ikinjaofontifi hofiko hwahoponjo a'amufe huyo'mango'nji tongo yihufo homa osohwafe huyo'mango mtimokuhumajontifi osomo hwomtame uloho'motofofoho.

*Yahino wonyo kengo kengoso olenoho.*

<sup>24</sup> A'amu Anitumo hohujo ikinjaofiwon'ingkohoho so'no Anitu kako hofikimo nuliko'mahonngki hofiko yo'mayo yahino wonyoso hofikoe simeho umo lonteso yahonngki osomo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko kifosyoho yahino loho'nontifi hofikoe a'apahomo wonyo imokin'wo'n'ngkohofofoho. <sup>25</sup> Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjaofontifi hofiko hungkuno hwasyo somo in'ngkawowo'n'ngkohofihwafoho. Anitu kako yo'mayo hwapingo ne'njo sohumne'no huno mosyafisiyo'njo yontifi Anitu kako yo'mayo mtimokumentiso somne'no hwomtame ulohofontifi osomo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. I nakwo a'amu hn'nwi Anituye yofe engo somo engolopohamo woho'nomehwano. Olo hungkuno loso nehopeho.

<sup>26</sup> A'amu Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo ne'no iwo'n'ngkohoho so'no Anitu nuliko'mahonngki hofiko yahino wonyo n'hu'nahone iwo'n'ngkohofofoho. Moya'mi sofa hofiko hwehwanji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne famne'no fefoyo umosiyahonngki hofiko nom'ne moya'mi sofanji yahino wonyo loho'n'wo'n'ngkohofofafoho. <sup>27</sup> Hwe huhwanji hofiko hofikoe ape'nji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne hwe sohwanne'no fefoyo umosiyahonngki hofiko kifosyoho loho'n'wo'n'ngkohofihwafoho. A'amu hofiko oso yahino wonyo hiso yontifi hofiko wonmango munyofoho. Oso yahino wonyo hiso hofikoe a'apaho hofikoe huno osomo wonyo umokin'montonoho.

<sup>28</sup> A'amu hiso hofiko Anitumo hohujo ikinjaofontifi hnnimentohofi, Anitumne'no huno syafisiyoso peho'neto. Yo'm'ingo'maho. Ose yahonngkofi Anitu ulimento, E'wano. Sekwo sekwoe huno wonyo somnohini hmn'ngkamno. Ose ulahonngki hofiko yo'mayo yahino wonyo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso iwo'n'ngkohofofoho. <sup>29</sup> Ose yontifi yo'mayo yahino wonyo pisakino'njoso yontifi nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'ngkahonngki nom'nemo wonyo ulohofiwon'ngkohofofoho. Nom'ne yahinoso olenoho. A'amu wopingo humalofa somne'no simeho tohino umn'wo'n'ngkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu somo fonjasy'wo'n'ngkohofofoho. Yoka hnnontifi ikujoho fongkin'wo'n'ngkohofofoho. Hwasyo hungkuno lontifi nom'ne a'amumne'no huno wonyo syafisy'wo'n'ngkohofofoho. Oso'nji nom'ne a'amu somo wonyo umokuwo'n'ngkohofofoho. Oso hofikoe yo'mayo

wonyo hiso hofikimo ni'hu'no toyo yamo'nnyofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo uliwo'n'ngkohofofoho. <sup>30</sup> Hofiko a'amufe yofe wonyo umokuwo'n'ngkohofofoho. Hofiko Anitumo simeho wonyo uyontifi mangohwa imo'niwo'n'ngkohofofoho. Hofiko mango engo lontifi yokumpohn'nyo imo'niwo'n'ngkohofofoho. Ose yontifi hofikoe yofemnohini ho'noma'niwo'n'ngkohofofoho. Hofiko nom'ne yahino wonyo songo tipemantifi osomo iwo'n'ngkohofofoho. Ose yontifi hofiko kaningkwowho ya'uye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofofoho. <sup>31</sup> Hofiko huno anefoho. Yo'mayo hungkuno lontifeso oso hungkuno hiso ne mmo'nyofoho. Oso hofiko hofikoe a'amu afa ne somne'no simeho muyiwo'n'ngkiyohoho. Nom'ne somne'no hitoho mulofefoho. <sup>32</sup> Anituye honingkano hungkunoso olenoho. A'amu oso yahino ose iwo'n'ngkisoso kako nope'n'ngkuhwosi kako tohino engo manefoho. Anituye hungkuno ose naliwo'n'ngkisofoho. A'amu hiso hofiko hungkuno homo somo huno ko uyahon'ngki hofiko yahino wonyoso ne'no iwo'n'ngkohofofoho. Oso'nohini'maho. O'o, a'amu hiso hofiko a'amu yahino wonyo'njo so'nji yajopohi'nontifi iwo'n'ngkohoho sofe yofe hi ho'nomawo'n'ngkohofofoho.

## 2

*A'amufe honingkano wonyo somo ikwolofo yahinoso Anitu ito'no mihwajiwo'n'ngkiso hweho.*

<sup>1</sup> I, nje a'amu soku, oso yahino wonyo hiso'no seloheso sekwo huno ole so'no fisiyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho eso uliwo'n'ngkohoho. Oso hungkunoso sekwo anga'no anga'nohino sokune'no selalokweno. Sekwo hokunonji honingkano wonyo'njo kuyoho. Oso'no sekwo wonyo kuyoho ulalokwofoso hofiko'nohinim'no. O'o, sekwo hokunonjoho. Yo'mayo hofiko yiwo'n'ngkohofoso sekwo hokunonji yalokwofo. Oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no hungkuno ane kuyoho. <sup>2</sup> Nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyo somne'no tohino uyo yahinoso nto'nohinoho. <sup>3</sup> Nje a'amu soku, nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho ulalokwofoso oso wonyo iwo'n'ngkohoho hiso sekwo hokunonji ifijo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo, Anitu kako nom'ne a'amu somo tohino uyoso sohonta kako ngkimo tohino montaponehoho. Ose losyofisyalokwofo. <sup>4</sup> I, Anitu kako ngkimo simeho wop'ngo ntap'wo'n'ngkiso so'no kako nje honingkano wonyo somne'no tohino komo'no montaponehoho. Oso'no

olo honɪŋkano wonyo homo somo ne'no umonnoho. Kiko huno ose losyofɪsyalokuno. I kiko olo so'no huno makiyotaho. Anɪtu kako tohino komo'no mokijape hwapɪngoso kiko jije honɪŋkano wonyoso hohujo ikinjaofohoji kakoe yahino wopɪngo somo inɪŋkayo so'no umo'nɪŋkahonɪŋki kohontohumaho. Kiko huno ose makiyotaho. <sup>5</sup> Sekwo sekwoe honɪŋkano wonyo somne'no yokumpohn'nyo imo'nontɪfi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'nɪŋkohofo kuyoho. Jije wonyo hiso engo mihu'mokalokuno. A'amufe honɪŋkano wonyo somne'no Anɪtu kakoe simeho tohino umnalokunjo so'no oso sikuno sekwoe honɪŋkano wonyo somne'no hungkuno ikwolopijo sohonta tohino engo mapitnnefoho. Oso yahino hiso ito'nohinoho. <sup>6</sup> Oso Sikuno Engo homo somo Anɪtu kako a'amu hopi'nonohino hn'nɪmo yo'mayo yahino nakwo ihwaso so'no yano nalofiyonefoho. <sup>7</sup> A'amu fehohnjoso hofiko Anɪtu'nji ango wopɪngo sopone'no humane'entɪfi hofiko Anɪtu wopɪngo kuyoho nalone'entɪfi honɪŋkano wopɪngo somo inɪŋkowalokwofo. Oso a'amu somo Anɪtu kako ango songo ne'no humayo'neso uyonefoho. <sup>8</sup> A'amu fehohnjoso hofiko huno hofikine'no syafihu'nontɪfi hofiko Anɪtuye hungkuno ne'njo somo hwotoho fentɪfi honɪŋkano wonyo somo inɪŋkawowo'nɪŋkohofo somne'no Anɪtu kako simeho tohino umnɪŋkuhwoso'no tohino engo uyimontonoho. <sup>9</sup> A'amu hopi'nono honɪŋkano wonyo'njo somo yo'mayo yo'mayo tango u'ma'montonoho. A'amu Juta Anɪtuye hungkuno simo'mo upa'nɪmentohoho so'nji temtifofo kengo kengo so'nji tango mapitnnefoho. <sup>10</sup> I, a'amu honɪŋkano wopɪngo iwo'nɪŋkohofo somne'no Anɪtu kako wopɪngo kuyoho ulihwosi yofe engo uyihwosi hofikoe simeho somo pompengo ufisyimo'montonoho. A'amu Juta so'nji temtifofo kengo kengo somne'no. <sup>11</sup> Ou, Anɪtu kako a'amufe yofe engo so'no temtifofo so'no huno mosyafɪsiyo'njo iwo'nɪŋkisofoho. O'o, a'amufe yahino somnohini uhwononteso wopɪngo'nji wonyo'nji yano ulofiwo'nɪŋkiso hweho.

<sup>12</sup> A'amu Mousesɪye honɪŋkano hungkuno somo huno muyoso hofiko honɪŋkano wonyo imentohoho so'no Anɪtu kako tohino uyonefoho. A'amu Juta Mousesɪye honɪŋkano hungkuno somo ko upa'nɪmentohofoso honɪŋkano wonyo imentohoho so'no Anɪtu kako oso a'amu homo somo tohino uyonefoho. Oso'no Anɪtu ole ulonefoho. Sekwo honɪŋkano hungkuno sejape somo tɪfi minɪŋkayo'njo kuyoho. Anɪtu kako ose ulihwosi tohino engo uyonefoho. Ihwoni. Anɪtuye yano ilofu yahinoso ito'nohinoho. <sup>13</sup> A'amu

honɪŋkano hungkuno ko upa'nontifi minɪŋkayo'njo somo Anɪtu ole ulonefoho. Nje mehomi hwasɪ'maho. O'o, a'amu honɪŋkano hungkuno somo nto'no inɪŋkafijoso hofɪko Anɪtuye mehomi ne imo'nɪfitnnefoho. <sup>14</sup> A'amu temtitofo kengo fehohnjoso hofɪko Anɪtuye honɪŋkano somne'no huno muyo kohi hofɪkoe huno mta'ni honɪŋkano wopɪngo tɪpemantifi hofɪko Anɪtuye honɪŋkano hungkunomo inɪŋkowalokwofo. Hofɪkoe huno wopɪngo tɪpema'mentohofoso honɪŋkano hungkuno pa'nyo imo'nɪmentisofoho. <sup>15</sup> A'amu fehohnjoso hofɪko Anɪtuye honɪŋkano hungkuno somne'no huno muyo kohi hofɪkoe yahino wopɪngo somo inɪŋkowentanɪŋkofi uhwonontani oso'no nakwo huno ole nayohi, Anɪtu kako oso a'amu sofe simeho so'mo kakoe honɪŋkano hungkuno ho'nahumentisofoho. I oso'no oso a'amuso hofɪko hofɪkoe huno mta'ni huno ole syafɪsyɪwo'nɪŋkohofi, Oso honɪŋkano wonyoso mimnehono. Olo yahino wopɪngo somo unɪŋkamo. Hofɪkoe huno mta'ni ose syafɪsyɪwo'nɪŋkohofi. Oso'no hofɪko honɪŋkano hungkuno somne'no yano ulofɪnɪwo'nɪŋkohofi. <sup>16</sup> Sɪkuno nom'ne somo Anɪtu kako Jisas Kɪlaisɪmo a'amufe huno hiyaso'mo wojoso ikwolofone uhwajonefoho. Oso hohosohonta a'amu yo'mayo yahino wonyo hiyaso'mo imentohofoso utɪhwa'nyopo i'mofapɪhwoso'no hofɪkoe huno mta'ni yano ilo'nɪfitnnefoho. Oso hiso'no Anɪtuye hungkuno wopɪngo selɪwo'nɪŋkoheso osohifofo.

*A'amu Jutaso Anɪtuye honɪŋkano hungkunomo nto'no inɪŋkafijo'manji honɪŋkano hungkuno hiso ufo'ma'montonoho.*

<sup>17</sup> A'amu Juta soku, sekwo huno ole kosyofɪsyalokwofo, Nakwo a'amu Juta hn'nwi Anɪtuye a'amu ne'nwoho. Anɪtuye honɪŋkano hungkuno huno neyalokunjo so'no Anɪtu a'amu wopɪngo kuyoho nalonefoho. Sekwo huno ose kosyofɪsyalokwofo. <sup>18</sup> I, a'amu Anɪtuye honɪŋkano hungkuno sekumo nto losetɪhwamentohofi so'no sekwo yo'mayo yahino wopɪngo Anɪtu umo'nalokunjo so'no sekwo huno nto'no seyohoho. Oso'no yo'mayo honɪŋkano wopɪngo somne'no yano ito'no ilofɪhwatnnɪwo'nɪŋkofi. <sup>19-20</sup> Oseso sekwo a'amu Juta soku huno ole syofɪsyalokwofo, Nakwo Anɪtuye honɪŋkano hungkuno'nji kakoe hungkuno ne'njo huno nayoso'no nakwo a'amu Anɪtuye honɪŋkano hungkuno huno muyo tɪmpi'nyo pa'nyo somo honɪŋkano utɪhwayoso hoponoho. Nakwo oso a'amu homo somo sɪkwo'mjoho so'mo humalofa somne'no pomponaho'nwoho. Nakwo a'amu huno ane somo

lutihwayoso hoponoho. Nakwo a'amu mehomi we'e pa'nyo sofe hungkuno lutihwayo'nwoho. Ose syofisyalokwofo. <sup>21</sup> Kiko nom'ne a'amu somo lutihwawo'n'ngkino sohwo si kiko huhwosi molutihunyoso peho'neto. Kiko nom'ne somo hufo iy'eno uliwo'n'ngkino sohwo si yo'mayoso hufo peho'no yalokuno. <sup>22</sup> Kiko ole liwo'n'ngkino, A'amu ape mayo yahino somo wonyo imokohotoho. Ose ulonji kiko huhwosi oso yahino wop'ngo homo somo wonyo imokalokuno. Kiko ole liwo'n'ngkino, hwe hwoso hwasyo anitu hwahoponjo sohwo ngkilaho. Ose lonji kiko hofikoe hwasyo anituye ango mta'ni yo'mayoso malokuno. <sup>23</sup> Kiko jije yofe ho'noma'nonji ole liwo'n'ngkino, ngko Anituye hon'ngkano hungkuno so'no huno niyohoho. Ose lonji Anituye hungkuno homo somo min'ngkayo'njo hwotoho fenji Anituye yofe wop'ngo somo wonyo imokalokuno. <sup>24</sup> U, Anituye hungkunoso ole nalohi, A'amu Juta soku, sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nontan'ngkofi a'amu temtifo kengoso hofiko nosehonont'fi Anitumne'no sitofolalokwofo.

*A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'apahomne'maho. O'o, si'mehomnefoho.*

<sup>25</sup> Anituye hon'ngkano hungkunomo nto'no in'ngkahuji'manji jije a'apaho sihu kolo'nyoso wop'ngofoho. U, kiko jije a'apahomo sihu kolo'nyo'manji Anituye hon'ngkanomo min'ngkusoso u, a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. <sup>26</sup> I, a'amu temtifo kengo a'apaho sihu makolo'nyo'njo somta'ango sohwo kako Anituye hon'ngkano hungkunomo hofiyo'no in'ngkaweso'manji oso huhwo sohomo Anitu kakimo ole ulimontonoho. Kiko nje a'amu ne hwosoho. <sup>27</sup> I, sekwo a'amu Juta soku, a'apaho sihu kolo'nyo'ne yahino hi'njo soku, sekwo Anituye hon'ngkano hungkuno sekwoe ahomo weho. I sekwo oso hungkuno homo somo hwotoho fewo'n'ngkohoho so'no a'amu temtifo kengo mta'angoso hofiko Anituye hungkuno momokosyohumunyoso hofiko oso hungkuno homo somo ito'no in'ngkwalokwofo so'no oso homo somo a'amu Juta soku sekwo uhwon'ngkuji sekwo huno ole waseyono. U, nakwoe yahinoso ito'nohinom'aho. Huno ose waseyimontonoho. <sup>28</sup> A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uhwosopo'mentisofoho. A'amu Juta fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'noso so'no kako Anituye a'amu ne imo'nimentisotaho. O'o, oso a'apaho sihu kolo'nyoso a'apahomne'nohinoho. <sup>29</sup> Anituye a'amu ne imo'nyo'ne yahinoso a'amu fihwo kako kakoe a'apahomnohini yo'mayo



loho'nyoso hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne sohwo kako Anitumne'no huno ne'no syafisywo'n'ngkiso sohwo kako Anitumo simeho uy'wo'n'ngkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohomo Anitu kakoe a'amu ne umokiyoso hon'ngkano hungkunoso umokumentiso'maho. O'o, Anituye Towahuno umokumentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako olo hwaho lopo yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako oso a'amu sohomo yofe engo umasofoho.

### 3

*Yahino wonyo sohwo kako yahino wopingo somo hwotoho mafenohoho.*

<sup>1</sup> A'amu Jutaso a'amu temtifo kengo mta'ango somo yakolofoso pipilo. A'amu a'apaho sihu makolo'nyo sohwo a'amu a'apaho sihu kolo'nyoso yakolofoso pipilo. Osenoho. <sup>2</sup> A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uy'mentisofoho. Oso'no a'amu Jutaso nom'ni hwamo uyakolo'mentohofoho. <sup>3</sup> I oso'no a'amu Juta fehohnjoso oso hungkuno homo somo tifi min'ngkayo'njo yontifi nto'no min'ngkamentohofoho. I hofiko Anituye hungkunomo simeho muyo'njo imentohofoso so'no Anitu kako kakoe hungkuno hiso a'amu Juta somo uy'mentiso so'no Anitu in'ngo umontolaho. <sup>4</sup> Nihu'no awonoho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwasyo hungkuno liwo'n'ngkuhwono. I Anitu kako'nohini kako hungkuno nehopi'nohino hweho. Yo'mayo so'no liwo'n'ngkisoso ne imo'n'wo'n'ngkiso hweho. A'amu Anituye hungkunoso mti'mokumentohofoso sohwa ole mti'mokumentohofi, Anitu sohwo si kiko jije hungkunoso ne'njo'nohino hwosoho.

A'amu hofiko jije hungkuno somne'no hungkuno kilifijoso u, kiko uyakolo'monnoho.

I oso'no a'amu hopi'nono hofiko jije hungkuno nehopi'nohino so'no huno uy'montonoho.

Ose mti'mokumentohofoho.

<sup>5</sup> Sekwo huno pipi seyohoho. Nakwo yahino wonyo iwo'n'ngkuhwone so'no Anitu kako tohino nejaposo somo a'amu nahon'ngkuji ole wolantifeho. Anituye yahino ito'no in'ngkayo'ne mihwajiyo'ne yahinoso wopingofoho. Ose likuji Anituye yofe woho'nomantifeho. Oseso nakwoe yahino wonyo iwo'n'ngkuhwone Anituye yofe engo imokalokuhwono. A'amu fehohnjo huno ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole wolantifeho. Nakwo yahino wonyo iwo'n'ngkuhwoneso Anituye yofe engo imokalokuhwone'manji kako tohino nejaposo wopingotaho. Oso a'amu hwahoponjofe hunofoho. <sup>6</sup> Oso

a'amu sohwa huno ane hwafoho. I Anitu kako nakwoe wonyomne'no yano monalofiyo'manji kako hwe moya'mi hopi'nonohinofe honingkano wonyomne'no yano pipi ulohmmontolo. <sup>7</sup> A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo olo so'no yoka ulalokwofo, A'amu hofiko nje fosyohumayo wonyo somo nohoningkujo'no Anituye hungkuno ne'njoso utihwa'nyopo i'mofapihwosi hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso'no Anitu kako ngkimo wonyo hwosoho eso peho'no ntantofoho. Nje yahino wonyo somne'no tohino peho'no ntopantofoho. <sup>8</sup> Oso yoka hungkunoso ne'njo'manji a'amu fihwa ole wolantifeho. Nakwo honingkano wonyo ne'no uyano. Olo honingkano wonyo hiso ne'no yaso'manji a'amu hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso hwasyo hungkuno hiso huno nosyofisyihwaloho. A'amu fiso hofiko olo hungkuno loso'no ngko Pouli'ni limale so'no hofiko hwasyo lalokwofo. Hofiko nje yofe monje enisyalokwofo. A'amu hiso hofiko oso hwasyo hungkuno somne'no tohino mayoso hoponoho.

*A'amu hopi'nono honingkano nto'nohino somo nto'no mohumulofa.*

<sup>9</sup> Oseso nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo nom'ne a'amu somo nuyokolofanetaho. Nihu'no awonoho. Temtitofa kengo so'nji nakwo a'amu Juta hn'nnonji honingkano wonyomo humalohwono. <sup>10</sup> A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofa sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu anga'nohinohwo honingkano wopingo'njohwo mohumuyoho. O'o, a'amu hopi'nonohinosa honingkano wonyomo humalofa.

<sup>11</sup> A'amu anga'nohino fihwo kako honingkano wopingo somne'no huno'njohwo imo'nonto Anitu'nji humamne'ento honingkano wopingo tipemanto mohumuyoho.

<sup>12</sup> O'o, a'amu hopi'nono honingkano hwasyo somo nto hwosopee'mentohofa.

Nohwosopeemofontifi Anitumne'no hohujo nto ikinjao'mentohofofoho.

A'amu anga'nohino fihwo kako honingkano wopingomo iningkunyo sohwo mohumuyoho. Nihu'no awonoho.

<sup>13</sup> A'amu a'mopijohino mta'ni pisakino wawo'ningkiso hopaso a'amufe mango mta'ni pisakino hungkuno swapwo'ningkisofoho.

Hwasyo hungkunoso mijo ifofayo pa'nyo liwo'ningkohofofoho.

Homa memijo wonyo'njo sohwo kako a'amumo wonyo umokuwo'ningkiso hopaso a'amufe mango mta'ni

hungkuno wonyo swapihwosi a'amumo wonyo umokumontonoho.

14 A'amufe mango mta'ni nom'ne a'amu somne'no sifajo'nji yoka'nji swapiwo'n'ngkisofoho.

15 Hofiko nom'ne a'amumo komo'nohino siki fonjasyiwo'n'ngkohofoho.

16 Hofiko ango'meemo nowenti'fi a'amumo tohino engo uya-hon'ngkofi hofiko tango engo mawo'n'ngkohofoho.

17 Hofiko a'amu simeho afa inonti'fi humawo'n'ngkohofoho sofe yahino somo min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohofoho.

Oso'no simeho pompengo mifisyimofiwo'n'ngkiyohoho.

18 Hofiko Anitumne'no iyoho munyofoho.

Hofikoe yahino wonyo somne'no hofiko Anitu nehonalofoho eso mosyafisiyofoho.

A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ose mti'mokumentohofoho.

19 Nakwo huno nayohoho. Anitu kako kakoe hon'ngkano hungkuno nejapmmentisoso oso hungkuno homo somo enjwa'mo humafitne'ento nejapmmentisofoho. Nakwo hon'ngkano homo somo ito'no min'ngkayo'njo so'no nakwo nakwoe hon'ngkanoso wopingo'njo hwona'nyoho eso mohnnanehwono. Oso'no Anitu kako nakwoe hungkuno ikwolofoso sohonta nakwo hungkuno ane'nwoho. <sup>20</sup> A'amu fihwo kako Anituye hon'ngkano hungkuno somo hofiyo ko in'ngkawesoso Anitu kako wopingo hwosoho eso mulonehoho. Hwapingoso hon'ngkano hungkuno hiso nakwoe hon'ngkano wonyo so'no netihwayo'nefoho. Oso'no Anitu hungkuno hiso nejapmmentisofoho.

*A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohwo os-ohumo Anitu kako wopingo hwosoho ulimontonoho.*

<sup>21</sup> Anituye yahino a'amumo fo'mayo'neso olohonta utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. I oso Anituye yahino wopingo i'mofapisoso hon'ngkano hungkuno mta'ni m'mofapohoyohoho. O'o, hon'ngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki l'motofo sohwife hungkuno so'nji olo yahino nom'ne songo somne'no nal'mentisofoho. I oso hiso nom'ne hon'ngkano mta'ni i'mofapohoho. <sup>22</sup> Hon'ngkano nto'nohino songo hiso olenoho. A'amu Jisas K'ilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohomo Anitu ole ulalofoho. Wopingo hwosoho ose ulalofoho. I a'amu hopi'nnono Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkohofoho somo Anitu sekwo wopingo kuyoho ulalofoho. Oso'no nom'ne hon'ngkanoso mawo'nnyoponoho. <sup>23</sup> Nakwo hwe moya'mi hopi'nonohino

hn'nwi honɪŋkano wonyo'nji'nwoho. Oso'no nakwo Anɪtu'nji ahwomomo humaneso hopoenohinɪ'maho. <sup>24</sup> I oso'no Anɪtu kakoe huno mta'ni wopɪŋgo wonaloho'monto kakoe hwomu nakumo siki nejapmmentisofoho. Jisas Kɪlais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nɪmentiso so'no nakwo oso homo somo sɪmeho uyɪhwaso'no Anɪtu kako nakumo ole wonalɪmontonoho. Sekwo nje mehomi soku wopɪŋgo kuyoho. <sup>25-26</sup> Anɪtu kakoe hwomu Jisas Kɪlais nakumo nejapmmentiso sohwo nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentiso so'no Anɪtu kako oso wonyo homo somne'no sɪmeho tohino umnɪmentiso so'no Jisas kako pompengo ifisya'mentisofoho. Oso'no Anɪtu kako a'amu wonyo hohonta imentohofu so'no kako aku tohino komo'no muyofoho. Hwapɪŋgoso oso sɪkuno Jisas a'amufe wonyo somjo tohino wae yaofu'ne oso'no hontohumamentisofoho. Olohonta a'amu honɪŋkano wonyo'njosu hofɪko hofɪkoe wonyo somne'no Jisas poyo pe'nɪmentiso so'no sɪmeho hi'ntnnono uyɪkuju'no Anɪtu a'amu homo somo ulɪmontono, Sekwo honɪŋkano nto'nohino'njo kuyoho. Nakwoe wonyo somne'no Anɪtu kako Jisasɪmo tohino uyɪmentiso so'no kakoe yahino ito'nohino somo ujo ehontojwahumentisofoho. Nakwo Anɪtuye yahino ito'nohino somo uhwonalokuhwono.

<sup>27</sup> Nakwoe yofe ho'noma'nyo'ne honɪŋkano ntɪ'mo weho. O'o, nɪhu'no awonoho. Oso honɪŋkano hiso nɪhu'nahone nto pɪjwao'maho. Oso honɪŋkano hiso peho pɪjwao'maho. Nakwo Anɪtuye honɪŋkano hungkunomo hofɪyo'no inɪŋkowitzanɪŋkuhwanesohilo. O'o, nɪhu'no awonoho. Yo'mayo wopɪŋgo Jisas naloho'mentiso somo nakwo sɪmeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso hiso nakwoe yofe ho'noma'nyo honɪŋkano somo nto pɪjwao'maho. <sup>28</sup> Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu fihwo kako Jisas Kɪlaisɪmo sɪmeho hi'ntnnono uyɪwo'nɪŋkiso oso humnohini Anɪtu kako wopɪŋgo hwosoho ulɪmontonoho. I honɪŋkano hungkunomo ito'no inɪŋkayo yahinoso hopoenohinɪ'maho. <sup>29</sup> U, oso Anɪtu sohwo kako a'amu Juta sokune'nohino hwolaho. Nom'ne temtitofu oso hwa ane hwolaho. O'o, awonoho. Anɪtu sohwo kako a'amu hopi'nonohinofe Anɪtuyoho. <sup>30</sup> Ou, Anɪtu ne sohwo kako anga'nohinohwo humaho. A'amu fihwo kako kakoe a'apaho sɪhu kolo'nnyo sohwo kako Jisas Kɪlaisɪmo sɪmeho hi'ntnnono uyoso sohomo Anɪtu ulɪmontono, Kɪko wopɪŋgo hwosoho. I a'amu nom'ne kako kakoe a'apaho sɪhu makolo'nyo huhwo Jisasɪmo sɪmeho hi'ntnnono uyo huhumo ulɪmentono,

Kiko huhwosi wopingo hwosoho ulimontonoho. <sup>31</sup> Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyaso'manji i nakwo honingkano hungkuno somo hwotoho wofeentantaho. O'o, ni'hu'no awonoho. Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no nakwo honingkano hungkunomo ho'nomalokuhwono.

## 4

*Anitu Apiloham sohumo hwe wopingo hwosoho ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> A'amu fihwo kako ole wantimontolikeno. Apiloham sohwo nakwo pa'nyo hweho. Kako nakwoe neyakweho. Oso'no kiko kakine'no pehofo ulihnnohino. Ose wantimontolikeno. Ou, ngko ole ulimonnoho. <sup>2-3</sup> Anitu Apilohammo ole mujofoho. Apiloham jije honingkano wopingo yiwo'ningkino so'no wopingo hwosoho kilalokweno. Anitu ose ulontentesi u, Apiloham kakoe yofe ho'noma'ningkuhwonesohilo. I oso'ne'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako wopingo hwosoho Apilohammo ose ulimentisofoho. Oso'no Apiloham kakoe honingkano wopingo so'no kakoe yofe moho'noma'nimmentiso hweho.

<sup>4</sup> U, pahnnimo hungkuno upa'nimno. Hwe fihwo kako nom'ne humo syoho ulohofiyoso sohwo kako hamniyoho mayo sohonta siki ntapohoho eso majofoho. O'o, kakoe syohomme'nefoho. I oso'no nakwo Anitumo u'mayo yahinoso ose'njo'maho. Anitu kako a'amu honingkano wopingo iwo'ningkiso so'no wopingo hwosoho mulonehoho. O'o, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohumo kiko wopingo hwosoho ulimontonoho. <sup>5</sup> Oso hwe honingkano wonyo'njo sohumo Anitu kako wopingo imokiyoso hoponoho. A'amu oso homo somo simeho hi'ntnnono unyoso sohumo Anitu kako nuhwononto yahino wopingo'njo pa'nyo uhwononto wopingo hwosoho uliwo'ningkisofoho.

<sup>6</sup> Hwe yofe engo'njo Ntefit a'amumo mokosyohumamojo sohwo olo hungkuno homo lomne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwe fihwo kako Anitumo u'mayo so'no syoho engo ko miyoso sohwo kako Anitumo uningkamoloso sohwo osohumo Anitu kako kiko wopingo hwosoho uloso sohwo kako simonyo uyono. <sup>7</sup> Ole mt'i'mokumento,

Anitu a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyoso wae imofihwosi hiyaso'mo ni'hu'nahone ho'nasyihwoso'no hofiko simonyo uyantifeho.

<sup>8</sup> Anitu hwe fihwo wonyo so'no huno mosyafisiyo'njo yoso sohwo kako simonyo uyono.

<sup>9</sup> Oso simonyo iyoso a'amu Juta a'apaho sihu kolo'n+wo'n+ngkohoho sofe'nohinotaho. O'o, awonoho. A'amu a'apaho sihu makolo'n+wo'n+ngkiyohoho so'ntnnefoho. Hwap+ngoso ole nto lihwone, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Apilohamiye simeho hi'ntnnono uyoso yahino wop+ngo pa'nyofoho ul+mentisofoho. <sup>10</sup> Oso hungkuno homo somo Apilohammo Anitu ntohonta ul+mentisoto. A'apaho sihu nto kolo'nnyohonta ul+mentisotaho. Makolo'nyohonta ul+mentisotaho. O'o, a'apaho sihu makolo'nyohonta ole ul+mento, Kiko wop+ngo hwosoho, ose ul+mentisofoho. <sup>11</sup> Ou, Apiloham a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyahon+ngki Anitu ul+mento, Kiko wop+ngo hwosoho ose ul+mentisofoho. Tifi no'mo Anitu Apilohammo ole ul+mento, Kiko simeho hi'ntnnono ntape so'no wop+ngo hwosoho kil+mentohe so'no kiko yofe kuhwoe'neso jije a'apaho sihu fikolo'nyo. Oso'no Apiloham kako a'amu hopi'nono hofiko hofikoe a'apahomo sihu makolo'nnyo ko huhwa Anitumo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkohoho sofe hofiyakweho. Oso a'amumo Anitu kako wop+ngo kuyoho ul+mentisofoho. <sup>12</sup> Apiloham kakoe a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no a'amu hopi'nono a'apaho sihu makolo'nyo so'nji a'apaho sihu kolo'nyo so'nji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyoso'no hofiko Apilohamiye imu nefoho. Hwap+ngoso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso Apiloham pa'nyo umentohofofoho.

*Anituye hungkunoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkohoho somnefoho.*

<sup>13</sup> Anitu Apiloham kakoe imu so'ntnne'no hwaho hopi'nono wosejapmmo ul+mentisofoho. Apiloham kako Anituye hon+ngkanomo in+ngkamentiso so'no oso hungkuno hiso ul+mentiso'maho. O'o, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahon+ngki Anitu wop+ngo hwosoho ul+mentiso so'no oso hungkuno hiso Apiloham kakoe imu somo ul+mentisofoho. <sup>14</sup> Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'ntnne'no olo hwaho hopi'nono wosejapmmo ul+mentiso sohonta kako a'amu Anituye hon+ngkano hungkunomnohini in+ngkawowo'n+ngkohoho somnohini ul+mentiso'maho. I oso homo somnohini uyontentesi a'amu kakimo simeho hi'ntnnono uy+ifjontentesi hofiko simeho hi'ntnnono siki uy+kutnnesohilo. I Anituye hungkunoso yokumpohn'nyo mmo'n+ngkuhwonesohilo. <sup>15</sup> Ihwoni.

Honɨngkano hungkuno we-e'manji a'amu oso honɨngkano hungkuno homo somo mtɨhupeso sohwo kako tohino woma'montonoho. I honɨngkano hungkuno ane'manji a'amu fihwo mamtɨhupenohoho.

<sup>16</sup> Oseso Anɨtumo u'mayo honɨngkano anga'nohinoso olenoho, sɨmeho hi'ntnnohino uyofoho. Oso'no a'amu hopi'nono huno ole uyono. Nakwo yo'mayo iwo'nɨngkuhwone so'no nakwo Anɨtumo mu'manehwono. O'o, Anɨtu kako nakumne'no wopɨngo naloho'mentiso so'no kakimo u'manefoho. Oseso oso hungkuno Anɨtu Apɨlohammo uyɨmentisoso Apɨlohamiye imu hopi'nonohino somnefoho. A'amu Anɨtuye honɨngkano hungkuno hi'njo so'nji ane so'ntnnefoho. A'amu hopi'nono Anɨtumo sɨmeho hi'ntnnono Apɨlohammo hopa uyɨwo'nɨngkohofoso Apɨlohamiye imu nefoho.

<sup>17</sup> A'amu Anɨtuye hungkuno mtɨ'mokumentohoho sohwa ole mtɨ'mokumentohofi, Anɨtu Apɨlohammo ole ulɨmento, Ngko kikimo a'amu kengo kengo'mta'ango pi'nɨngo engo sofe hofiyakwosi wakumokumonne'no yohono. Ose ulɨmentisofoho. Anɨtu huhwo sohwo kako a'amu poyo pe'nontife somo ulɨkafɨwo'nɨngkiso hweho. Yo'mayo m'mofapeso utɨhwa'nyopo nto i'mofapinyo pa'nyo uhwonɨwo'nɨngkisofoho. Oso Anɨtu huhwo sohwo kako Apɨlohammo hungkuno ulahonɨngki Apɨloham kako oso hungkuno homo somo sɨmeho hi'ntnnono umentisofoho.

<sup>18</sup> Anɨtu Apɨlohammo ulɨmento, Jɨje ape kako hwomu aswo woma'montonoho. Oso homo somta'ni jɨje imuso pi'nɨngo engo imo'nɨfitnnefoho. Ose ulahonɨngki Apɨloham kako hungkuno homo somo sɨmeho hi'ntnnono uyonto hontohumamentisofoho. Apɨloham kako Anɨtu hwomu wontapononto ne'no hontohumanto mehomi'maso nɨhu'nahone a'mane imo'nɨmentisofoho. I oso'no Apɨloham kako Anɨtu mta'ni kakoe hwomu'ne'no hontohumanto a'mane ko imo'nonto kako Anɨtumne'no hohujo ikinjɨmo'mentiso'maho. O'o, kako Anɨtumne'no sɨmeho hi'ntnnono ne'no umentiso sohwo nakwo a'amu temtitofe kengo kengo mta'ango hn'nwi neyakweho. <sup>19</sup> Apɨloham kakoe soswo *wan hantɨlet* (100) uyokolofahonɨngki kakoe ape Sola ape hwonjosi sikoe a'apaho honɨngkonɨmentisiyoso poyo wape'nonji mofonepo honɨngkononji Apɨloham kako kakoe hwomumne'no Anɨtumo sɨmeho hi'ntnnono uyoso musɨkwajɨmmentisofoho. <sup>20</sup> Anɨtu Apɨloham yo'mayo tɨfi i'mofapone so'no ulahonɨngki Apɨloham kako huno hufa'u syafɨhu'mentiso'maho. O'o, kako Anɨtumo sɨmeho hi'ntnnono ne'no uyoso'no kakoe a'apaho yokumpohn'nyo

imokinonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.  
<sup>21</sup> Hwapingoso olenoho. Apiloham kako huno ole syafihu'mento, yo'mayo hungkuno Anitu ntimentisoso Anitu kako ne imokiyoso hoponoho. Apiloham kako huno ose syafihu'mentisofoho. <sup>22</sup> Oseso Anitu Apilohamiye simeho hi'ntnnonohino uyoso'no huno syafisyonto limento, Apiloham kako simeho hi'ntnnono ne'no ntap'wo'n'ingkiso so'no kako hwe wopingo hweho. Ose limentisofoho. <sup>23</sup> A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso ole mt'i'mokumentohofi, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono umentiso so'no Anitu ulimento, Kiko hwe wopingo hwosoho. Oso hungkuno mt'i'mokumentohofoso Apilohamne'nohinimaho. <sup>24</sup> O'o, nakwo hi'nnontnne'no mt'i'mokumentohofofoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas poyo imo'nimentiso sohomo Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso oso Anitu huhwo sohomo nakwo simeho hi'ntnnono uyimentihwone so'no wopingo kuyoho nelalofoho. <sup>25</sup> Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais kako nakwoe wonyo wayo'ne uhwatimentisofoho. I oso'no Anitu kako Jisasimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo Anitumo simeho uy'wo'n'ingkuhwone hn'nyumo wopingo kuyoho nelalofoho.

## 5

*Anitu nakumo ole nelalofoho, Sekwo wopingo kuyoho nelalofoho.*

<sup>1</sup> Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone so'no Anitu kako nakumo ole nelalofoho, Wopingo kuyoho nelalofoho. Oso'no kako nakwoe wonyomne'no simeho tohinoso mumnyofoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa inalokuhwono. <sup>2</sup> Nakwo Anitumo ufohi'n'ifitne'ento hon'ingkano namommentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo nelohofalofoho. Oso'no nakwo simonyo yontani nakwo Anitu'nji wopingopo humayo'ne hontohumalohwono. <sup>3</sup> Simonyoso oso'nohini miyalokuyihwono. O'o, yo'mayo tango ne'maso oso'ntnne'no simonyo yalokuhwono. Hwapingoso yo'mayo tango ne'masoso nakwoe simeho yokumpohn'nyo sosofito'nyo'nefoho. <sup>4</sup> Yo'mayo tangoso ko ne'masoso nakwo yokumpohn'nyo lohofontan'ingkuhwasi Anitu kako wopingo kuyoho wonalimontonoho. Huno ose naihwoso'no nakwo Anitu asomo netimayo'ne hontohumalohwono. <sup>5</sup> I yo'mayo wopingo so'no hontohumehwasi nakwo Anitumo



simeho hi'ntnnono ne'no uyihwasi nakwo wonimango monanonehoho. Hwapingoso Anitu kakoe hitohoso nakwoe simehomo ho'nonahumentisofoho.

<sup>6</sup> Nakwo wopingo imo'nyo'ne yokumpohn'nyo ane humentaningkuhwoni Jisas kako oso sikuno Anitu ho'nahumentiso somo nakwo a'amu Anitumo hohujo ikinj'mo'nnyo hn'nimo asomo netimayo'ne pe'nimentisofoho. <sup>7</sup> Jisas kako nakumo simeho nejap'wo'n'ngkiso hopaso nakwo nom'ne a'amumo uyantantaho. Hwe fihwo kako nom'nihwo hon'ngkano wopingo'njo sohomo ufo'mayo'ne wape'n'montolaho. O'o, awonoho. I a'amu anga'nohino sohwo kako a'amu nihu'no wonyoangkafo sohune'no ufo'mayo'ne wope'n'montol'keno. Ngko huno maniyohoyohoho. <sup>8</sup> I oso'no nakwo nihu'no wonyo nohumentan'ngkuhwoni Jisas Kilais kako nakumo nefe'mayo'ne pe'nimentisofoho. Ose imentiso so'no Anitu kako nakumo simeho nejopalokunjo so'no utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho.

<sup>9</sup> Jisas nakumne'no pe'nimentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho nelalofoho. Oseso nakwo Jisas Kilais'nji nohumentani nakwo huno ole nayohi, Anitu kako tohino monejaponehoho. <sup>10</sup> Simo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni humamotohwone sohonta Anituye Hwomu sohwo nakwoe wonyo'ne pe'nimentiso so'no kako Anituye a'amu ne namokumentisofoho. Olohonta Kilais kako songo humaso sohwo kako nakumo ne'no wonefe'ma'montonoho eso huno nayohoho. <sup>11</sup> Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako nakumo Anitu'nji motonefohi'n'ngkahon'ngki nakwo Anituye a'amu ne imo'nontani simonyo engo yalokuhwono.

*Atam'nji Kilais'njiye hungkunofoho.*

<sup>12</sup> Nakwo olo so'no huno nayohoho. Hwe simo'mjo sohwo kako wonyo imentiso sohonta olo hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Poyo pe'nyoso oso yahino wonyo homo somta'ni imo'nimentisofoho. Oso'no nakwo hopi'nono poyo pe'n'wo'n'ngkuhwono hwapingoso nakwo hopi'nono wonyo'nj'nwoho. <sup>13</sup> Anituye hon'ngkano hungkuno m'mofape sohonta nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso wo'mojoponoho. I oso'no Anitu kako kakoe hon'ngkano hungkuno muyo'njo imentiso so'no kako a'amufe yahino wonyo somne'no tohino mummentisofoho. <sup>14</sup> Oseso Atam nohumanto hon'ngkano wonyo yonto pe'nimentisofoho. Oso mta'angoso ne'no mji'mo'nimoponto Mouses'ye sikuno i'mofapmmentisofoho. Simo'mo Atam Anituye hungkuno ko upa'nonto hwotoho fento wonyo imentisofoho. A'amu t'finjoso hofi'ko Anituye hungkuno

momaso'njoso Atam hungkuno homo somo hwotoho hmentiso pa'nyoso ko mahmmentohofoso hofiko huhwa wonyo yontifi poyo pe'nimentohofofoho. Atam kako simo'mta'ango sohwo imentiso sohwoe yahino somo a'amu hopi'nono kakimo tifi in'ngkamentohofofoho. I oso'no tifi no'mo Jisas kakoe yahino songo a'amu tifi in'ngkayo'ne moji'mofapmmentisofoho.

<sup>15</sup> Oseso Atam'nji Jisasi'nji siko afa simo'mjo hwaswoho. I oso'no siko yahino ni'hu'no kengo kengo imo'mentisiyefoho. Atam kako wonyo engo imentiso oso mta'angoso a'amu hopi'nono hofiko nope'n'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no Anitu simeho wopingo mikun'imposo nejapmmentisoso kakoe hwomu Jisas Kilais nejapmmentisofoho. Jisasiye yahino wopingoso Atamiye yahino wonyo somo nuyakolofonto nakwoe wonyoso wae ena'mentisofoho. <sup>16</sup> Anitu kakoe hwomu nakwoe hwaho lopo uhwatimentiso sohonta kako Atam olo hwaho lopo yahino wonyo imentiso hopa imentiso'maho. Atam kako simo'mo wonyo yahon'ngki Anitu kako nahonimentisoso nakwo hopi'nono wonyo ihwasi poyo pe'nyo'ne nahonimentisofoho. Anitu ose nahononto kakoe huno mta'ni kakoe hwomu nakumo wopingo nalohofone nejapmmentisofoho. Oso wopingo naloho'mentiso so'no wopingo kuyoho nelalofoho. <sup>17</sup> Hwe simo'mjo Atam sohwo kako Anituye hungkuno haloho maposo'njo imentiso so'no nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi poyo pe'noma'mentihwonefoho. I oso'no Anitu kako nakumo wopingo naloho'mne'ento kakoe hwomu nejapmmentisofoho. A'amu fihwo kako yo'mayo Jisas imentiso somo simeho wopingo uyoso osohumo Anitu kako wopingo kuyoho ulihwosi songo ne'no humayo'neso uyimontonoho. Oso a'amuso kako Jisas Kilais'nji ne'no nohumahwosi yo'mayo somo Jisasi'nji mokosyohumantokutnnefoho.

<sup>18</sup> Ihwoni, hwe anga'no kako wonyo imentiso so'no nakwo hinjoho'nwi hon'ngkano wonyo'njo imo'nimentihwonefoho. Oso'no poyo wape'nife nalimentisofoho. I, tifi no'mo hwe anga'no Jisas sohwo kako wopingo imentiso so'no kako nakwoe wonyo hon'ngkano somne'no poyo pe'nyo hungkuno somta'ni nakumo isihutofonemanto songo humayo'neso nejapmmentisofoho. Oso'no Anitu kako wopingo kuyoho nelalofoho. <sup>19</sup> Ihwoni. Olenoho. Hwe anga'no kako Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nwi yahino wonyo imo'mentihwonefoho. I hwe anga'nohino nom'ne sohwo kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no Anitu kako a'amu pi'n'ngo engo

hn'nyumo wopɪngo kuyoho nalɪmentisofoho.

<sup>20</sup> Anɪtu a'amu hn'nyumo kakoe honɪngkano hungkuno nejapmmentiso so'no nakwo nakwoe honɪngkano wonyoso nɪhu'no wonyo honɪngkonɪmentɪhwonefoho. Nakwo wonyo engo ko yahonɪngkuhwoni Anɪtu kako nakumne'no wopɪngo mɪkunɪmposo wonyoangkafo nelohofalokunjoso nakwoe wonyo engo somo yakolo'nnyofoho. <sup>21</sup> Hohonta yahino wonyo engoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumanto poyo namokumojofoho. Olohonta Anɪtu kako nakumo wopɪngo nalohofonto kako wopɪngo kuyoho nalonto songo humayo'neso nejopalofoho. Hwapɪngoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

## 6

*Nakwo Jisas Kɪlaisɪ'nji sape'nɪmentɪhwono.*

<sup>1</sup> Oseso nakwo pehofo lanehwono. Anɪtu nakumo wopɪngo nalohofoneso engo imokiyo'ne so'no nakwo honɪngkano wonyoso ne'no uyano. Ose lane'elaho. <sup>2</sup> O'o, ose molanehwono. A'amu poyo pe'noso sohwo kako apa'no wonyo miyonehoho. Oso pa'nyo nakwo Jisasɪ'nji sope'nɪngkahonɪngkuhwoni wonyoso apa'no nakumo monemokosyohumuyoho. Oso'no nakwo wonyoso ne'nohino peho'no uyantanto. <sup>3</sup> Nakwo Kɪlais Jisasɪmo ufohi'nontani mijo kiyomayo yahino somo inɪngkamentɪhwonefoho. Nakwo Jisasɪmo ufohi'nɪmentɪhwone so'no kako'nji poyo sape'nɪmentɪhwonefoho. Olo hilo so'no sekwo huno kaseyohoho. <sup>4</sup> Mijo kiyomayo yahino imayoso olenoho. Nakwo Kɪlaisɪmo poyo sope'nɪfohi'nɪngkahonɪngkuhwoni Anɪtu nakumo Kɪlaisɪ'nji pi'nɪmomo soho'nonahumentisofoho. Oseso Anɪtu kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Kɪlaisɪmo songo ulɪka'mentiso sohonta nakwo'njimo songo sonelɪka'mentisofoho. Oseso Jisas kako songo humayo'ne neso ma'mentiso hopaso nakwo hn'nwi songo humayo'ne neso ma'mentɪhwonefoho.

*Oseso nakwo Kɪlaisɪ'nji songo ne'no humentɪhwanefoho.*

<sup>5</sup> Oseso nakwo kako'nji poyo sape'nɪfohi'nɪmentɪhwonehn'nyim u, Anɪtu Jisasɪmo ulɪka'mentiso hopaso nakwo'nji sonelɪka'mentisofoho. <sup>6</sup> Nakwo huno ole nayohi, Jisas nakwoe wonyo'ne'no poyo pe'nɪmentiso sohonta nakwoe yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohomo Jisas kako poyo imokumentisofoho. Oseso olhonta nakwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyohumu-lohwono. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso moi'wonoho.

<sup>7</sup> A'amu s'imo'mo pe'noso sohomo yahino wonyoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho.

<sup>8</sup> Ou, nakwo Jisasi'nji poyo sape'n+mentihwone so'no nakwo simeho hi'ntnnono ole uyalokuhwono. Nakwo K'ilais'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. <sup>9</sup> Nakwo huno nayohoho. Jisas kako pi'n+mo nta'ni apa'no songo lika'mentiso sohwo kako apa'no poyo mape'nonehoho. Oseso Jisas kako poyo pe'nyo yahino yokumpohn'nyoso hwotoho nto hmmentisofoho. <sup>10</sup> Jisasiye poyo pe'nyoso olenoho. Kako s'ikuno anga'nohino somo pe'n+mentiso sohonta kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo n'ihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yaofonto Anitumo ufohi'n+mentiso sohwo olohonta kako Anitu'nji songo ne'no humaho.

<sup>11</sup> Oso hopaso sekwo huno f'isyaf'ihu'n+mno. Sekwo hokunonji Jisasi'nji poyo sape'n+mentohofu so'no oso yahino wonyoso sekwo hokumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumanehoho. O'o, sekwo K'ilais'mo ufohi'n+mentohofu soku Anitu'nji humalofu. Oso'no sekwo huno f'isyaf'ihu'n+mno. <sup>12</sup> Oseso oso yahino wonyoso nakumo nonemokosyohumawoloho. Yahino wonyo kikimo wokumokosyohumamo lihwosi yahon'ngkuhwosi j'je hunomo huno wonyo ku'maso somo k'iko osomo in'ngkahutoho. O'o, oso huno wonyo hiso foho'nafo. <sup>13</sup> Oseso sekwoe sife aho t'imo a'apaho oso'nji yahino wonyo somo ikutoho. Sekwo poyo pe'nont'ifi apa'no songo lika'mentohofu so'no sekwoe sife aho a'apaho t'imo oso Anitumo uy'kuji sekwo kakoe yahino wop'ngo somo nto'nohini fiy'mno. <sup>14</sup> Sekwo huno seyohoho. Yahino wonyoso sekwoe hwe engo imo'n'ngkuhwosi mosemokosyohumanehoho. I nom'neso ole. Oso hon'ngkano hungkuno Mouses sejapmmentiso homo somo enjwa'mo mohumulofu. Oso hungkuno hiso ole nal'mojo. Hon'ngkano hungkunomo mt'ihu'e'manji poyo wape'n+mnoho. Oso hi enjwa'mo mohumulofu. O'o, Anitu kako wop'ngo seloho'mentiso so'no sekwo kako'nji ufohi'nont'ifi sekwo Anituye pompenjiyomo humalofu.

*Nakwo yahino wop'ngo sohwoe syoho ulohofiyu umo'nano.*

<sup>15</sup> Oso'no nakwo pipi yanehwono. Anitu kako nakumo wop'ngo naloho'mentiso so'no nakwo hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumulohwono. Oso'no nakwo yahino wonyoso anga'no anga'no apa'no uyantantaho. O'o, n'ihu'no awonoho. <sup>16</sup> U, sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo syoho ulohofiyonto

kakoe hungkunomo haloho pewo'n'ingciso so'no oso hwe nom'ne huhwo sohwo kakoe hwe engo imo'n'ingkuhwosi kakimo yokumpohn'nyo womokosyohumamontonoho. Ihwoni. Yahino wonyoso oso pa'nyofoho. I k'iko oso yahino wonyoso ne'no yohojo'no oso yahino wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo wokumokosyohumamontonoho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo kako kikimo yokumpohn'nyo kumokosyohumahwosi poyo wakumokumontonoho. U, yo'mayo Anitu umo kilososo u, k'iko oso hiso yohojo'no Anitu kako jije hwe engo imo'n'ingkuhwosi kikimo wokumokosyohumamontonoho. Ose yohojo'no Anitu kako kikimo wop'ingo hwosoho wakilimontonoho. <sup>17</sup> S'imo'mo sekwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyontifi wonyo'nohino imotofofoho. I osohonta sekwo Anituye hungkuno ne somo upa'nontifi hungkuno homo somo simeho uyontifi hungkuno hiso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no nakwo Anitumne'no simonyo uyano. <sup>18</sup> Yahino wonyo sohwo sekumo impo'angomo nomokokilo'mokosyesyohumentan'ingki Anitu kako hano hwasampento isihutofosema'mentisofoho. Oseso Anitu kako sekumo yahino wop'ingo sohwoe syoho ulohofiyo semokumentisofoho.

<sup>19</sup> Oseso sekwo huno tifo'njo sokune'no ngko oso syoho ulohofiyo'ne pahnnimo hungkuno apa'no waselimo. Hohonta sekwo sekwoe sife aho hopi'nono yahino wonyo somo uyontifi kakoe syoho ulohofiyontifi yo'mayo yo'mayo hon'ingkano nihu'no wonyo imotofofoho. I oso'no olohonta oso pa'nyoso sekwoe sife aho yo'mayoso Anitumo uyikui yahino wop'ingo sohwoe syoho ulohofiyo hmmo'nimno. Ose ikui sekwo hon'ingkano wonyo ane umo'nantifeho. <sup>20</sup> S'imo'mo sekumo yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo semokosyohumentan'ingki yahino wop'ingoso mimmotofofoho. <sup>21</sup> Oso hohosohonta sekwo nohumantifi sekwo wop'ingo humamotofotaho. O'o, oso yahino wonyo hiso sekumo poyo wasemokumonto imojofoho. Oso'no hohonta sekwo yo'mayo wonyo imotofo so'no sekwo olohonta wonimango senalofoho. <sup>22</sup> Oseso Anitu olohonta kako impo'ango somjo yahino wonyo somta'ni nto isihutofosema'maho. Oso'no olohonta Anitu kakoe syoho ulohofiyo nto semokumaho. Oseso sekwo kakoe yahino wop'ingo somo in'ingkayo so'no simeho semo'n'ingkahon'ingki hon'ingkano wonyo'maso imo'nalokwofo sokumo engolopohamo songo ne'no humayo'ne sejapmmentisofoho. <sup>23</sup> A'amu wonyo iwo'n'ingkohofa sofe mpe mayo pa'nyoso poyo

pe'n+fitnnefoho. I oso'no nakwo Anitumo simeho uy+wo'n+ingkuhwone hn'n+mo Anitu kako songo ne'no humayo'neso siki nejaponefoho. Oso songo ne'no humayoso nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais+i'nji ufohi'n+ment+hwone somnoho.

## 7

*Nakwo yahino songo Jisas Kɪlais mta'angoso uyano.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, sekwo Mousesiye hon+ingkano hungkuno somne'no huno'njo sokune'no olo hungkuno loso waselimonne'no yohono. A'amu songo humalofo sohonta hof+ko hon+ingkano hungkunomo enjwa'mo humalofo. Hof+ko t+fi in+ingkayo'nefoho. I a'amu poyo pe'nyoso pipi in+ngkap+fitne'elo. Awonoho. Songo ne'nohinofoho.

<sup>2</sup> A'mu fisi hwehumo uma'n+ingkuhwosi oso hwe sohwo songo nohumentan+ingkuhwosi hon+ingkano hungkuno Anitu Mousesi'mo uy+mentisoso n+hu'nahone sekumo mokot+iku'nnyofoho. Osohonta oso a'musiye hwehwo poyo pe'n+ingkuhwoso'no oso hon+ingkano hungkunoso oso a'mu simo apa'no momokilo'mokosyohumanehoho. O'o, oso a'musi kako ap+wojo wohumamontonoho.

<sup>3</sup> I a'mu fisi kako kakoe hwehwo s+mo'mjo sohwo kako songo nohumentan+ingkuhwosi oso a'musi kako ape ma'nyo hon+ingkanoso nom+ihupehwosi nom'nehumo uma'noso'manji oso a'musiye hon+ingkanoso wonyo umo'n+montonoho. U, hwe sohwo poyo pe'n+ingkuhwoso'ne'manji i oso a'musi kako nom'ne hwehumo uma'nyo'manji oso hiso wop+ngofoho. Oso yahino hiso hon+ingkano hungkuno somo mt+hupe-e'ne'maho. O'o, oso wop+ngofoho.

<sup>4</sup> Nje a'amu soku, sekwo upa'n+imno. Hungkuno hiso ne hwap+ngoso ole'nefoho. S+mo'mo Mousesiye hon+ingkano hungkunoso sekwoe hwehwo pa'nyo humamentisofoho. I oso hohosohonta sekwo Jisas Kɪlais+i'nji sekwo poyo sape'n+imentohofoho sohonta sekwo hon+ingkano hungkuno homta'ni pe'n+mentohofofoho. Oseso hon+ingkano hungkunoso sekumo apa'no momokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, awonoho. Kɪlais songo lika'mentiso sohumo sekwo makot+iku'n+imentohofoso'no sekwo hokunonji songo lika'mentohofofoho. Oseso sekwo Anituye yahino wop+ngoso iyo'ne humalofo. <sup>5</sup> Hohonta nakwoe a'apaho huno simeho t+mo oso yo'mayo wonyoso umo l+mojo oso hiso ne'no yontan+ingkuhwoni oso yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojofoho. Oso hohosohonta Anituye

honɪŋkano hungkunoso nakumo ole nelahonjoso sekwo yo'mayo wonyoso ikutoho. Ose nelahonjo sohonta nakwo wonyo engo so'no ne'mo'nɪŋkahonɪŋki ne'no imotohwonefoho. Oso yahino wonyo hiso nakumo poyo wonamokumonte'no yohoho. <sup>6</sup> I olohonta nakwo Jisas Kɪlaisɪ'nji poyo sape'nɪmentɪhwone so'no oso yahino wonyo hiso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohwo momokilo'mokomokonesyohumanehoho. O'o, Kɪlais nakumo isɪhufonema'mentisofoho. Oseso olohonta nakwo oso honɪŋkano hungkuno mtɪ'mokumentohofosomo enjwa'mo mohumuyontani nakwo a'amu songo pa'nyo imo'nontani Anɪtuye Towahunofe mampaho somo inɪŋkowalokuhwono.

*Yahino wonyoso nakumo wonyo namokumentisofoho.*

<sup>7</sup> Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Honɪŋkano hungkunoso wonyofoho wolantantaho. O'o, nɪhu'no awonoho. U, honɪŋkano hungkunoso yahino wonyo yohotoho ose monajo'njo yontentesi nakwo ole hnnontanɪŋkuhwaneshilo. Nakwo wonyoso ane'nwoho. Ose hnnontanɪŋkuhwaneshilo. I olo so'no fɪsyafɪhupmno. Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nɪŋkuhwaloho. Ose monajo'njo yontentesi a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi ko nɪmo'nɪŋkahonɪŋkuhwosi ngko ole lɪ'mnesohilo. Ngko wonyoso ane hwo'nyoho. Ose lontanɪ'mnesohilo. <sup>8</sup> Sɪmo'mo ngko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi manɪmo'nyo'njo yontanɪŋki Anɪtuye honɪŋkano hungkuno ntɪmento, Kɪko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'nɪŋkuhwoloho. Ose upa'nɪmentohe sohonta nje hunoso nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi engo nɪmo'nɪmentisofoho. Olo so'no selalokweno honɪŋkano hungkuno sohwo kako honɪŋkano wonyoso yohotoho monajo'njo yontentesi oso honɪŋkano wonyoso kakoe yokumpohn'nyoso ane'nesohilo. <sup>9</sup> Hohonta ngko honɪŋkano hungkuno mupa'nyo sohonta ngko hwe wopɪngo hwo'nyoho syafɪhu'motefoho. I oso hohosohonta ngko honɪŋkano hungkuno upa'nonji yo'mayo imote so'no huno syafɪsyonji lɪmentoho, Ngko wonyo'njo hwo'nyoho. Oso hiso nuhwononji yahino wonyo hiso ne'no yonji yahino wonyoso yokumpohn'nyo nɪmokosyohumentanɪŋki uhwonɪmentoheho honɪŋkano wonyo huhwo sohwo ngkimo poyo nɪmokone so'no uhwonɪmentohefoho. <sup>10</sup> Oso honɪŋkano hungkuno Mouses nalɪmentisoso ole so'no nejapmmentisofoho. A'amu hofɪko honɪŋkano hungkunomo hofiyo'no inɪŋkafijoso songo pa'nyo

humafitnne'ento nalimentisofoho. I ngko oso hungkuno homo somo nupa'nonji ole limentoho, olo hungkuno homo losomo ngko ito'no min'ngkayo'njo imeso poyo pe'nimnoho limentohefoho. <sup>11</sup> Ngko huno ole syafihu'mentoho, Hon'ngkano hungkunomo in'ngka'me'manji hon'ngkano wonyo somo ngko uyakolo'monnoho. Ngko huno ose ko syofisyahon'ngko hon'ngkano wonyoso yokumpohn'nyo n' mokosyohumentan'ngki kako hon'ngkano hungkuno somo hwasyo hwasyo imote so'no oso hon'ngkano hungkuno huhwo sohwo ole ntimento, Kiko poyo pe'nyo. Ose ntimentisofoho. <sup>12</sup> Oseso nakwo huno nayohoho. Anitu kakoe hon'ngkano hungkunoso nihu'no wop'ngo'nohinofoho. Oso hungkuno anga'no anga'nohinoso hopi'nono nto'nohinoho. Wonyo hungkunoso anefoho.

<sup>13</sup> Oseso pipilo. Oso wop'ngo hiso ngkimo poyo wan'mokumontolaho. O'o, ose'maho. Yahino wonyo sohwo kako poyo wan'mokumonte'no yohoho. I hon'ngkano hungkuno somo upa'nonji yahino wonyo somo ut'hwanyopo uhwononji nje hon'ngkano wonyo engo somo uhwonimentohefoho. Ngko Anituye hon'ngkano hungkunomo upo'n'ngkahon'ngko yo'mayo wonyoso yohotoho ko ntahon'ngki nje simeho timo sife aho yo'mayo wonyoso umo limoteso ngko wonyo hiso ne'no iwo'n'ngkohefoho. Oso'no hon'ngkano wonyo yahino nihu'no wonyofoho nn'ngkohoho.

*Hon'ngkano wonyoso nakwoe hunomo impe intofonesyohumaho.*

<sup>14</sup> Anituye Towahuno sohwo kako Anituye hon'ngkano hungkuno Mousesimo uy'mentisoso Mouses kako mt'i'mokumentisofoho. I oso'no oso hon'ngkano hungkuno homo somo ngko min'ngkayo'njo yahon'ngko yahino wonyoso yokumpohn'nyo n' mokosyohumentan'ngki ngko oso yahino wonyo huhwo sohwoe syoho ulohofiyimo'n'imentohefoho. <sup>15</sup> Ngko nje yahino wonyo iwo'n'ngkoheso neso ngko huno maniyohoyohoho. Ngko yahino wop'ngo'nohini uy'mo ko lonji oso yahino wop'ngo hiso mimmnehono. I oso yahino wonyoso miyo'njo uy'mo ko lonji oso wonyo engoso iwo'n'ngkohefoho. <sup>16</sup> Ngko hon'ngkano wonyoso imote so'no ngkilaho lohono. Oso'no hon'ngkano hungkuno Mouses nalimentisoso ngko wop'ngo uhwon'ngkohono. <sup>17</sup> Yo'mayo wonyo iwo'n'ngkoheso ngkilaho lalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Oso wonyo iwo'n'ngkohe hiso nje huno mta'n'i'maho. O'o, yahino wonyo nje simeho mo'mo mnawojoso yokumpohn'nyo



imo'n'ingkahon'ngki oso wonyo hiso yalokweno. <sup>18</sup> Ngko huno ole niyohoho. Nje simeho mo'mo wop'ingoso momnauyoho. O'o, nje simeho wonyo'nohino umo limojofoho. Nje hunoso yo'mayo wop'ingo'nohini uyimo ko lontneso nje simeho sohwo wop'ingo hiso miyonehoho. Oso'no wop'ingo yahino iyoso'no ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. <sup>19</sup> Yo'mayo yahino wop'ingoso umo ko lonji yontneso ngko miy'wo'n'ingkiyonoho. Yo'mayo wonyoso mimmnehono lontneso oso wonyo hiso ngko iwo'n'ingkohono. <sup>20</sup> Yo'mayo yahino wonyoso ngko miyo'n'jo umo lontneso oso hiso ngko iwo'n'ingkohono. Oso hiso nje huno mta'n'i'maho. O'o, nje simeho sohwo fiyo ntahon'ngki ngko iwo'n'ingkohono. Hwap'ingoso nakwoe simeho mo'mo yahino wonyoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho.

<sup>21</sup> Oso'no olo yahino wonyo loso nje simeho mo'mo mnaweho. Ngko yo'mayo yahino wop'ingoso umo ko lontneso yahino wonyo somo hwosopeefi'wo'n'ingkohe hwo'nyoho. <sup>22</sup> Nehopi. Nje huno somo ngko ole syafisy'wo'n'ingkohe, Anituye hon'ingkanano hungkunoso wop'ingo'nohinofoho. Ose syafisy'wo'n'ingkohono. <sup>23-25</sup> I oso'no ngko ole hon'ingkonalokweno. Yahino wonyoso nje simeho mo'mo mnanoweho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo'n'ji nje hunomo Anituye hon'ingkanano hungkuno wop'ingo sohwo mnawojo sohwo'n'ji ikujoho fongki'nalokusiyo. Nje huno somo ngko Anituye hon'ingkanano hungkuno sohwoe syoho ulohofiyo hwo'nyoho. I oso'no nje simeho sohwo kako yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyo hweho. I oseso oso yahino wonyo sohwo kako ngkimo impo'angomo won'humaji'monto yahon'ngki ngko youwo youwo lalokweno. Nje simeho hon'ingkanano poyo pe'nyo somo ipenimotowalokunjo somta'ni tihwo wont'ma'montolo. Ngko ni'hu'no wonyo hwo'nyoho.

I oso hiso'no Jisas Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo kako hon'ingkanano wonyo yokumpohn'nyo somta'ni ngkimo isihutofonimayo'ne hweho. Kako ngkimo asomo nt'ma'maso so'no ngko Anitumo isamayoka ulalokweno.

## 8

*Kilais nakwoe wonyo somo wae enaofonto kakoe Towahuno Wop'ingoso nejapmmentisofoho.*

<sup>1</sup> Oseso nakwo Kilais Jisas'n'ji ufohi'nnyo so'no Anitu nakwoe hon'ingkanano wonyo somne'no simeho tohino muhmnyofoho. Oso'no kako hungkuno ikwolofoso sohonta

nakwoe wonyo somne'no nakumo tohinoso monejapone-foho. <sup>2</sup> Hwap+ngoso An+tuwe Towahuno sohwo nakwo K+lais Jisas+nji monahumokumentiso sohwo kako songo ne'no humayo'ne nejaposo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso yahino wonyo somta'ni is+hutofonema'mentisofoho. Oso'no oso yahino wonyo huhwo sohwo kako ngkimo poyo n+mokumne'ento yalokunjo sohwo ngkimo apa'no mipen+motawenohoho. <sup>3</sup> Mouses kako An+tuwe hon+ngkano hungkuno neyakwosamo uy+mentiso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi hon+ngkano nto'no in+ngkap+fitnne'ento nejapmmentisofoho. I oso'no yahino wonyoso nakwoe simeho mo'mo mnawojo so'no nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi nohumentani hon+ngkano homo somo nto'no min+ngkamment+hwonefoho. Oseso nakwo hon+ngkano hungkuno ito'no in+ngkayo yokumpohn'nyoso ane'nwi humentan+ngkuhwoni hon+ngkano hungkuno hiso nakumo wop+ngo monamokummentisofoho. I oso'no An+tu kako wop+ngo namokumentisofoho. Hwap+ngoso kako kakoe Hwomu nakwoe hwaho lopo uhwojahon+ngki kako a'amu nakwo pa'nyo imo'n+mentisofoho. Oso kako a'amu nakwo pa'nyo imo'n+ngkahon+ngki An+tu nakwoe wonyomne'no tohino engo uyahon+ngki K+lais oso hiso'no poyo imo'n+mentiso so'no An+tu kako oso yahino wonyo huhwo sohwo yokumpohn'nyo homo somo wae yao'mentisofoho. <sup>4</sup> Hon+ngkano hungkunoso ole lonet+hwalofoho. Sekwo hon+ngkano wop+ngomnohini fin+ngkamno. I An+tu kako yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo wae yao'mentiso so'no olohonta nakwoe simeho yo'mayo wonyo umo l+hwosi ko yososo nakwo min+ngkohwanehwono. Oso wonyoso nakumo monemokosyohumanehoho. O'o, nakwo An+tuwe Towahuno Wop+ngo so'nji nohumentani kakoe mampaho osomo nupo'nontani hon+ngkano wop+ngo'nohini somo tifi in+ngkwalokuhwono. Oseso An+tu nonahononto wop+ngo kuyoho nelalofoho.

<sup>5</sup> Oseso a'amu hofi+koe simeho yo'mayo wonyo umo lonte osomo yahon+ngki oso homo somo hofi+ko tifi in+ngkawowo'n+ngkohoho so'no oso yahino wonyo hiso hofi+kimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n+ngkisofoho. I, a'amu An+tuwe Towahuno Wop+ngo hi'njo sohwo hofi+ko kakoe mampahomo in+ngkawowo'n+ngkohoho so'no An+tuwe Towahuno Wop+ngo sohwo hofi+kimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n+ngkisofoho. <sup>6</sup> Oseso oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n+ngkiso so'no hofi+ko

poyo pe'n'ngkuji tikanomo ufitnnefoho. I, Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo kako kakoe a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'ngkiso so'no hofiko wop'ingo nohumafikuji simeho pompenjiyo'nji wohumantifeho. <sup>7</sup> Oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumentan'ngki hofiko Anituye mangohwa imo'n'mentohofofoho. Hwap'ingoso hofiko Anituye hungkuno somo enjwa'mo mohumunyofoho. Hofiko Anituye hungkuno homo somo in'ngkayoso hopo'maho. <sup>8</sup> A'amu hofiko yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo lonteso iwo'n'ngkohoho. Oso a'amu hiso hofiko Anituye simeho wop'ingo umo'nyo'neso mmokufitnnohofo.

<sup>9</sup> I oseso Anitu kakoe Towahunoso sekwoe simeho mo'mo humunyo'manji sekwo sekwoe simehoso yo'mayo wonyoso umo lhwosi yososo miyonehoho. O'o, sekwo Anituye Towahunofe yahinomo in'ngkwalokwofo. I, a'amu fihwo kako Anituye Towahuno ane hwo'manji kako Anituye a'amu hwo'maho. <sup>10</sup> Yahino wonyo sohwo kako jije a'apahomo poyo kumokososo u, Kilais kako jije simeho mo'mo humunyo hwos'manji jije huyo'mangoso songo wohumamontonoho. Hwap'ingoso Anitu wop'ingo hwosoho nto kilimentisofoho. <sup>11</sup> Jisas kako poyo pe'n'ngkahon'ngki Anitu kako apa'no songo ul'ka'mentiso sohwo kakoe Towahuno kikimo kuhumunyo hwos'manji kako Kilais'mo ul'ka'mentiso hopaso kako jije a'apaho apa'no songo kilokafonefoho. Hwap'ingoso kakoe Towahuno kikimo kuhumunyofoho.

*Anitu kakoe Towahunoso nakumo kakoe mehomi namokuwo'n'ngkohoho.*

<sup>12</sup> U, nje a'amu soku, yo'mayo wonyo nakwoe simeho umo lonte osomo peho'no in'ngkwalokwofo. Oso yahino wonyo huhwo sohwo sekumo mosemokosyohumanehoho. O'o, awonoho. Olohonta nom'ne songo nemokosyohumaho. Osohumnohini un'ngkowano. <sup>13</sup> Nakwo nakwoe simeho yo'mayo wonyo uyano lifijo'manji u oso hiso ifijoso sekwo poyo pe'n'ngkuji tikanomo ufitnnefoho. I oso'no sekwo sekwoe simeho mo'mo Anitu kakoe Towahunoso sekumo sehumunyo hwas'manji kakoe yokumpohn'nyoso nomafikuji yahino wonyo simeho umo l'wo'n'ngkiso somo monje yasy'kuji poyo umokantifeho. Poyo imokukuji sekwo songo wohumantifeho.

<sup>14</sup> A'amu Anituye Towahunofe mampahomo haloho pewo'n'ngkohofoso hofiko Anituye mehomi nefoho. <sup>15</sup> Anitu kakoe Towahunoso nakumo apa'no iyoho enamofone nejapmentiso'maho. Nakumo apa'no impe

hopa nantofone ne japmentiso'maho. O'lo, Anitu kakoe mehomi ne imo'nyo'ne kako kakoe Towahuno Wopingo ne japmentisofoho. Oseso nakwo kakoe mehomi'nwi nohumentani nakwo Anitu kakine'no iyoho miyontani Nje Mpohwosoho uliwo'n'ingkuhwonefoho. <sup>16</sup> Anitu kakoe Towahuno Wopingo sohwo kako nakwoe simeho mo'mo humunyo sohwo ole naliwo'n'ingkohoho, Kiko Anituye mehomi hwosoho. Ose naliwo'n'ingkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Ou, nehopi. Nakwo Anituye mehomi'nwoho. <sup>17</sup> Oseso nakwo Anituye mehomi hn'nimo Anitu kako kakoe mehomi hn'ne'no yo'mayo elofisosyohumasoso ne japonefoho. Anitu kako yo'mayo Kilaisimo ujososo nakumo ne japonefoho. Olohonta nakwo Jisas'nji mojoku'n'ingkuhwasi yo'mayo tango Jisas ma'mentiso hopaso womano lihwaso maso'manji u hwangku no'mo nakwo Kilaisiye yofe engo so'nji kakoe ango wonyoangkafo so'nji kako'nji nomanefoho.

*Hwangku nakwo Kilais'nji nohume hwasi kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumanefoho.*

<sup>18</sup> Nakwo Anitumne'no syoho yontan'ingkuhwasi yo'mayo tango ne'masoso olo tango hiloso we'efoho. I hwangku nakwo Anitu'nji nohumehwaso yo'mayo wonyoangkafo m'kun'impososo ujo ehontojwasyoso somo uhwon'ingkuhwasi nakwo olo tango we'e loso'no huno mosyofisyanehwono. <sup>19</sup> Yo'mayo hopi'nono ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anitu mt'i'mokumentisoso hontohumaho. Yo'mayo so'no hontohumantifi Anituye mehomi ne hn'nimo uti'hwani'nyopo ujo ehontojwonasyoso sohonta nahonyo'ne umo'n'ingkan'ingki hontohumaho. <sup>20</sup> Hohonta Atam kako Anituye hungkunomo hwotoho hmentiso sohonta olo nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmentisofoho. Hohosohonta yo'mayo Anitu kako mt'i'mokumentisoso Anitu kako hungkuno lahon'ingki yo'mayoso wonyo imo'n'imentisofoho. Oso yo'mayo yofoho, piso hohwayo oso iwo'n'ingkiso uhwon'wo'n'ingkuhwoneso apa'no wopingo imo'nyo'ne hontohumaho. <sup>21</sup> Nakwo Anituye mehomi ne hn'nimo ujo ehontojwonasyoso sohonta yo'mayo Anitu mt'i'mokumentisoso apa'no wopingo imo'nonefoho. Oso hohosohonta yahino wonyoso ni'hu'nahone moi'wo imo'n'ingkuhwasi nakwo a'amu hn'nnonji yo'mayo so'nji Anitu kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji nohumentihwanefoho.

<sup>22</sup> Nakwo huno moi'wonoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu mt'i'mokumentisoso oso wopingo i'mofapone so'no

hontohumafikuji hofiko tohino tipemayoso moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mantifi tohino tipemawo'nngkohoho oso hopa tipema'mopikujjo somta'angoso olohonta u'mofapmmontonoho. <sup>23</sup> I, yo'mayo tohino Anitu mti'mokumentiso osomnohini mumnalofiyoho. O'o, nakwo a'amu hi'nnonjimo nemnalofoho. Anitu kako yo'mayo hwangu nakumo nejapone so'no hofiko huno syafihupitnne'ento kakoe Towahuno simo'mo nejapmmentisofoho. I olohonta nakwoe a'apahoso yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo enjwa'mo humentani tohino engo nemngkahonngki youwo youwo lontani nakwo olo so'no hontohumalohwono. Anitu kako nakumo yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somta'ni ni'hu'nahone asomo nemahwosi kako nakumo a'apaho songo nejapihwosi ni'hu'nahone nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo'ne namokonefoho. <sup>24</sup> Nakwo oso hiso ne imo'nyo'ne hontohumalohwono. U, oso yo'mayo hiso ne imo'nontentesi nakwo mohontohumehwanesohilo. U, hwe fihwo kako oso yo'mayo hiso'no nohontohumahwosi oso ne homo somo nuhwonngkuhwosi oso'no kako apa'no mohontohumanehoho. <sup>25</sup> U, nakwo yo'mayo muhwonyo so'no nakwo huno syofisyihwasi simoho hi'ntnnono uyasoso u, neso womantanoho. Oso'no nohontohumehwasi inngo momofanehwono.

<sup>26</sup> Oso hiso'no hontohumalohwone hiso nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi humentanngkuhwoni Anitu kakoe Towahuno Wopingo huhwo'nji nakwo Mpohumo jomo ujo so'ne nefo'mawo'nngkisofoho. Nakwo Mpohumo pehofo ulane'entani huno moneyahonngki nakwoe simoho mo'mnohini humotaho lalokuhwono. Oso'no nakwo yoloho ne hiso'no Mpohumo mujofoho. I oso'no Anitu kakoe Towahuno Wopingoso nakwoe simoho mo'mo nakune'no hitoho ulofahonngki kako Anitumo nakune'no yoloho uliwo'nngkisofoho. Oso Towahunofe mampahoso Anitu kako'nohini upa'niwo'nngkohoho. <sup>27</sup> Mpohwo kako'nohini nakwoe simoho mo'mo nahonyo sohwo kako Towahunofe huno somne'no huno uyohoho. Towahuno sohwo kako yo'mayo Anitu kako umo'nalokunjo so'no huno uyahonngki kako nakumne'no Mpohumo jomo ujoso'no nto'no uliwo'nngkisofoho.

<sup>28</sup> I nakwo olo so'no huno nayohoho. Anitu kako a'amuso nje yahinoso ifitnne'ento imentiso osomo uhwosopomentisofoho. A'amu hiso hofiko Anitumo simoho ufijo'manji yo'mayo tango u'maso somo Anitu kako oso homo somo wopingo umokiyo'ne hweho. <sup>29</sup> Hwapingoso hohonta Anitu kako nakumne'no huno

uyahon+ngki Anitu nje hwomu hopa imo'n+ifitnne'ento nahwosopo'mentisofoho. Oseso Kilais nela'wehwo kako simo'mta'ango sohwo imo'n+ingkahon+ngki nakwo a'amu pi'n+ingo engo hn'nwi homn+ingkwa'wehwo homnampisyona'ni imo'nalokuhwono. <sup>30</sup> Hohonta Anitu nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nahwosopo'mentiso hn'n+imo ngkimo ni'mapitnne'ento joho nal+mentisofoho. Joho nalonto wop+ingo naloho'mentiso so'no ole nelalofoho. Sekwo wop+ingo kuyoho. Wop+ingo namokumentiso so'no nakwo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohument+ihwanefoho.

*Anitu nakune'no hitoho ulofalokunjo sohwo kako mones+kwajonehoho.*

<sup>31</sup> I oseso Anitu kako nakumo yo'mayo wop+ingo naloho'mentiso so'no nakwo huno pehofo syof+syanehwono. Anitu nakwo'nji humanto nefo'mawo'n+ingkiso so'no nakumo a'amu wonyo nalohof+wo'n+ingkohoho somne'no huno pi'n+ingo mosyof+syanehwono. O'o, hofi'ko nakumo moneyakolopitnnehofo. <sup>32</sup> Anitu nakune'no hitoho ulofahon+ngki kakoe Hwomu kakine'no simeho uy+wo'n+ingkiso sohune'no nakumo wonejapmmonteso huno pi'n+ingo mosyaf+hu'mmentisofoho. O'o, awonoho. Nakwoe wonyomne'no poyo pe'none'ento uhwat+mentisofoho. Oseso oso kakoe hwomu nejapmmmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Yo'mayo nefo'mayo'ne hi wonejapmmontonoho.

<sup>33</sup> Anitu nakumo kako'ne nahwosopo'mentiso hn'n+imo sekwo wonyo kuyoho eso t+ihwo wonal+montolo. O'o, Anitu huhwo kako nakwoe wonyo wae enamofonto wop+ingo kuyoho nal+wo'n+ingkisofoho. <sup>34</sup> Nakwoe yahino wonyo somne'no tohino womap+ife eso t+ihwo wal+montolo. O'o, Kilais Jisas oso wonyo homo somne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso sohwo kakoe kan+ingkwohwo Anituye aho anga sohohnta'ni nohumentan+ngki Seten kako nakumne'no wonyo kuyoho nelahon+ngki Kilais nakumne'no Mpohumo jomo ulalofoho.

<sup>35</sup> Jisas Kilais nakumo hitoho m+kun+imposo engo nejap+wo'n+ingkisoso wae pehohwo wenamo'mtolo. U, yo'mayo tango nakumo ne'maso'manji u tohino t+ipemaso'manji u a'amu wonyo nalohopijo'manji u mijoho nayoso'manji yo'mayo so'nji manji'mofu oso'no umofonyo iyo'manji yo'mayo wonyoso nakumo wonyo wonamokumo lihwosi yoso'manji u poyo wonamokumo lihwosi yoso'manji i oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Jisas Kilais kako nakumo hitoho ulofalokunjo somta'ni nakumo

wae menamofonehoho. <sup>36</sup> Oso yo'mayo hiso ne'maso so'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

Nakwo jije a'amu hn'nwi jije syoho  
mjimopontaningkuhwoni a'amu hofiko nona-  
honontifi nonafotofontifi fonjonesyalokwofo.

A'amu tongomo uhwonontifi fonjasyiwo'n'ingkohoho  
hopaso nakumo nahonontifi wofonjonesyantife'no  
yalokwofo.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

<sup>37</sup> Oso hiso'no nakwo huno mosyofi'syalokuyihwono. O'o, Jisas Kilais nakumo simeho mikunimposo engo nejapiwo'n'ingciso so'no yo'mayo tango hopi'nonohino ne'mante somo nakwo nihu'nahone monje esya-hon'ingkuhwoni Anitu yo'mayo homo somo uyakolofone namokuwo'n'ingkisofoho. <sup>38</sup> Ou, ngko olo so'no simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Anitu ngkimo hitoho mikunimposo engo ntap'wo'n'ingciso oso'no wae yanimofo'ne sohwo mohumuyoho. O'o, nihu'no awonoho. Oseso Kilais nakumo hitoho nejopalokunjo somta'ni nakumo wae menafonehoho. Ou, nehopi. Songo humayo so'nji poyo pe'nyo so'nji a'amu ahwomo mta'ango so'nji hwahoponjo towahunu wonyo so'nji yo'mayo hohonta i'mofapmmentiso oso'nji tifi imo'none so'nji yo'mayo yokumpohn'nyo kengo kengo so'nji <sup>39</sup> i yo'mayo yokintahoponjo so'nji hwahoponjo so'nji oso nom'ne yo'mayo hu'mehinawojo so'nji oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Anitu hitoho nejopalokuso somta'ni nakumo wae menaofonehoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumo wop'ngo naloho'mentiso oso'no Anitu kako hitoho ne'no nejapmmihwonefoho.

## 9

*Poul kako a'amu Isilael somne'no simeho tango uyimentisofoho.*

<sup>1</sup> Ngko Poul'ni Kilaisiye a'amu sohwo'ni hwasyo hungkuno moselalokuyohono. O'o, ngko sekumo hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Ngko huno niyalokunjo so'nji Anituye Towahunu Wop'ngo nje simeho mo'mo humaso sohwo'nji ngkimo olo so'no nehopeho ntantofoho. <sup>2</sup> Nje a'amu Jutaso hofiko Jisas Kilaisimo min'ingkayo somne'no ngko hitoho ntokwoho. Nje simeho tango nihu'nonohinoso hofikine'no niyohoho. <sup>3</sup> A'amu Jutaso hofiko nje n'ingkwahwo nampohwosafoho. Hofiko nje temtitofomta'angofoho. Oso'no hofiko Anituye a'amu ne imo'nyo

so'no nimo'n'ngkohoho. U hon'ngkano wo'nnyopontentesi u ngko Anitumo olo so'no jomo ulahon'i'mo Anitu kiko nje a'amu Jutaso hofiko jije a'amu ne imo'n'fitnne'no kiko ngkimo tikanomo n'humajo ose ul'i'mnesohilo. <sup>4</sup> Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo a'amu Isilael sofe imu'nwoho. Anitu kako nakumo nahwosopo'mentiso osohwo kako nje a'amu kuyoho nalonto kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji netihwamentisofoho. Nakumo Anitu ole nalimento, Sekwo ngkimo n'fohi'nyo'ne olo hon'ngkano lomo ifijo so'no ngko wop'ngo waseloho'monnoho. Ose nalonto kakoe hon'ngkano hungkuno nejapmmentisofoho. Nom'neso olenoho. Kakoe yofe somne'no kakoe tajo angomo hwomtame ulohoho'ne yahino wop'ngo nejapmmentisofoho. Yo'mayo hungkunoso ne imo'none so'no nalimentisofoho. <sup>5</sup> Neyakwosa sohwa hofiko hwe engo hwafoho. Nakwoe temtifo somta'ni Anitu kakoe hwomu Kilais osohumo nefe'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohwo kako a'amu imo'n'mentisofoho. Anitu ne sohwo kako yo'mayo hopi'nonohino somo aho hul'i'memokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe ho'nomayoso engolopohamo ne'no ne'nohini uyihwano. Nehopeho.

*Hwe moya'mi hopi'nono Anitu kakine'no uhwosopo'mentisofoho.*

<sup>6</sup> A'amu Juta fehohnjoso Anitumo simeho muyo'njo so'no ole wolantantaho. Anituye hungkunoso ne mmo'nonehoho ose wolantantaho. O'o, awonoho. Anitu a'amu Juta somo kakoe mehomi imo'nyo'ne ko uhwosopo'mentisoso fehohnjoso Jutafe temtifo ko hi hofiko kakoe a'amu ne'maho. <sup>7</sup> Apilohamiye imu fehohnjo somo Anitu uhwonoteso hofiko Apilohamiye a'amu yofe uhwoe'ne'maho. O'o, Anitu Apilohammo ul'imento, Jije hwomu Aisak kakoe imu oso'nohini hofiko jije temtifo nefoho. <sup>8</sup> Anitu Apilohamiye hwomu anga'nohino sohune'no hungkuno ulahon'ngki kako hwomu anga'no tipema'mentiso sohwo osohwo kako Anituye mehomi hweho. I nom'ne tipema'mentiso oso hwa hofikoe imuso hofiko Anituye mehomi'maho. <sup>9</sup> Oso hungkuno Apilohammo ul'imentiso hiso olenoho. Soswo anga'no niyakolofihwoso'no ngko asomo wapmmonnoho. Osohonta Sola kako hwomu aswo woma'montonoho. Ose ul'imentisofoho.

<sup>10</sup> Ihwoni. Aisak kako imo'nonto kakoe ape Lepeka kako hufa'u mehomi imo'n'mentisofoho. Oso hufa'u mehomi sohwa'uye kan'ngkwohwo afa hweho. Aisak huhwo sohwo kako nakwo a'amu Juta hn'nwiye neyakweho. <sup>11</sup> Oso



hwomu hufa'u Lepekafe simehomjo mnawojo oso hwa'umo Anitu kako kakoe huno mta'ni hwomu anga'nohino humo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Anitu kako oso hwomu sohwa'u sikoe yahino wopingo somne'no yano ulohmmentiso'maho. O'o, siko mmo'nyo sohonta Anitu kako hwomu anga'nohino sohomo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amufe yahino somne'no huno mosyafisiyo'njo yonto a'amu somo kakoe huno mta'ni mtitofonto uhwosopewo'n'ngkiso hweho. <sup>12</sup> Oso hwomo sohwa'u siko mmo'nyo simeho mo'mo mnowentanjo sohonta Anitu Lepekamo ulimento, Oso hwomu simo'mjo sohomo nom'ne jije hwomu tfinjo sohwoe syoho ulohofiyonehwo umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho. <sup>13</sup> Anituye hungkuno mtimokumentohofoho sohwa hofiko ole mtimokumentohofi, Anitu ole limento, Ngko Aisakiye hwomu tfinjo Jekoup oso hune'no simeho uyalokweno. I ngko kola'wehwo Isou sohune'no ngkilaho, ose limentisofoho.

<sup>14</sup> Oseso nakwo ole wolantantaho. Olo Anituye yahino oleso nto'nohinimaho. Ose wolantantaho. O'o, awonoho. <sup>15</sup> Anitu Mousesimo ole ulimento, U ngko hwe fihune'no wopingo wakiloho'mo ulimo u ngko kakimo wopingo uloho'mnoho. U ngko kakine'no hitoho wanto'mtonoho. <sup>16</sup> Oseso hwe fihwo kako ole malonehoho. Ngko syoho wopingo ime'no Anitu kako ngkimo wopingo wanto'montonoho. Ose malimnehono. O'o, Anitu kakoe huno mta'ni mtitofihwosi a'amumo wopingo uloho'montonoho. <sup>17</sup> Oso'no Anitu kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumentiso osohumo ole ulimento, Ngko kikimo olo hwaho Ijip osopo mokosyohumayo'ne kuhumajimentohefoho. Hwapingoso ngko kikimta'ni nje a'amu Isilael somo utimahm'me'no kiko yokumpohn'nyo imo'n'ngkohoji hahn'nyo yohojo'no ngko kikimo hwotoho kufe'mo wokiyakolo'monnoho. Oseso a'amu angomeemjoso hofiko nje yokumpohn'nyoso nohon'ngkuji nje yofeso wohononimantifeho. Ose ulimentisofoho. <sup>18</sup> Oseso nakwo huno ole nayohoho. U Anitu kako hwe fihune'no ngko kakine'no hitoho wantofono lihwosi u kakine'no hitoho ulo'montonoho. U Anitu kako nom'ne a'amu hune'no huno ole syafisyososo, Hwe fihwo kako yokumpohn'nyo umonono ose syafisyososo oso hwe huhwo sohwo kako yokumpohn'nyo umo'nimontonoho.

*Olo hungkuno loso Anituye simeho tohino'nji hitoho ulofoso'ne*

19 Oseso Anitu yo'mayoso umo'nono lonte so'no oso hiso ne imo'n+wo'n+ngkisofoho. Oso'no a'amu fehohnjoso ole wontantifeho. Nakwoe yahino wonyo iwo'n+ngkuhwone so'no Anitu kako yoka peho'no nal+wo'n+ngkohoho. Yo'mayo imo'n+wo'n+ngkiso so'no s+mo'mo Anitu kakoe huno yo'mayoso umo'nono lonte huno syaf+sy+wo'n+ngkiso osomo t+hwo ulojao'montolo. 20 Ose nt+kujo'no ngko ole ul+mmo, U, k+ko a'amu hwahoponjo fihwosi Anitumne'no yoka ujosu k+ko hopoenohintaho. Oseso hwakwontoho osohwo kako oso hwe mt+mokoso osohumo ole ul+montolaho, K+ko olo pa'nyo peho'no n+mt+mokumentohino hwo'nto. Ose ul+montolaho. 21 A'amu hwakwontoho syoho'njo sohwo kako hwaho nomahwosi hwontoho nom'ne wosopayo ho'nasiyo'ne mt+mokuhwosi nom'ne sikinjo jopaho iwontofasiyo'ne mt+mokososo wonyotaho. O'o, kako yo'mayo kakoe huno mta'ni mt+mokiyoso u oso kako hwap+ngo hweho. Kakoe syohofoho.

22 Oso yahino oseso Anitu huhwo'njoho. Anitu a'amu hon+ngkano wonyo imotofo so'no tohino womapife l+mentisofoho. Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe s+meho tohino oso'nji ut+hwa'nyopo ul+kemokontentesi a'amu somo tohino komo'no uy+hwonosohilo. O'o, Anitu kako oso a'amu somne'no hitoho ulofahon+ngki hontohumaho. I oso'no hof+ko hahn'nyo ne'no yahon+ngkofi Anitu kako tohino engo uy+mentisofoho.

23 I Anitu kakoe yahino wop+ngo ujo ehontojwasiyo'ne so'no Anitu kako a'amu fehohnjo wop+ngo uloho'mne'ento uhwsopo'mentiso somo nje yofe engo so'nji nje yahino wop+ngo so'nji mapitnne'ento imentisofoho. Hwap+ngoso oso hiso'no nakune'no nto'no nto enesyohumaho. 24 Oso a'amu wop+ngo uloho'mne'ento uhwsopo'mentisoso nakwonoho. Oso hiso a'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu temtitofo kengo kengo'nwoho. 25 Houseya sohomo Anitu hungkuno uyahon+ngki l+mojo sohwo kako olo hungkuno loso a'amu Juta'maso, a'amu temtitofo kengo somne'no ole mt+mokumentisofoho.

Anitu ole l+mento, Hwe moya'mi hof+ko nje a'amu Juta mmo'nyo'njo somo ngko ole ul+monnoho, Sekwo nje a'amu kuyoho.

A'amu ngko hof+kimo s+meho muyo'njo s+mo'mo imentithe somo ole ul+monnoho, Ngko sekumo s+meho sejopalokweno.

26 Ango'meemjo a'amu somo nje a'amu ku'maho s+mo'mo ul+mentohe oso ango'meemjo a'amu somo ole ul+monnoho.

Ngko Anitu songo ne'no humayo sohwo'niye a'amu kuyoho.  
Houseya ose mt'i'mokumentisofoho.

<sup>27</sup> I Aisaiya hwe nom'nehumo Anitu hungkuno uya-hon'ngki limentiso sohwo kako a'amu juta somne'no ole mt'i'mokumento,

A'amu Isilaeliso hofiko tafeponjo wosoho pa'nyo pi'n'ngo engo ko imo'n'ifijo somta'ni Anitu kako anga'no anga'nohino manefoho.

<sup>28</sup> Hwap'ngoso a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo Anitu hofikoe yahino wonyo so'no hungkuno ul'hwosi tohino komo'no uyonefoho.

<sup>29</sup> Oso hungkuno Aisaiya s'imo'mjo mt'i'mokumentisoso olenoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu ahwomomjo so'nji hntokwaliyo yo'mayo so'njimo mokosyohumawo'n'ngkiso osohwo kako nakwoe temtitofofehohnjo anga'no anga'nohino somne'no wohumafemajo'njo yontentesi nakwo a'amu hopi'nono Isilael hn'n'mo Soutom'nji Ngkumoula oso pa'nyo wae enaof'hwonesohilo.

Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho.

*A'amu Isilaeliso hofiko hofikoe yahino wop'ingo somne'no Anituye a'amu ne imo'nane'ent'ifi hofiko syoho engo imentohofofoho.*

<sup>30</sup> Oseso nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu temtitofokengoso hofiko nakwo Anituye a'amu ne imo'nane'ent'ifi syoho yokumpohn'nyo imentohofomaho. O'o, hofiko Jisasimo s'meho hi'ntnnono uyahon'ngkofi Anitu sekwo wop'ingo kuyoho ul'imentisofoho. <sup>31</sup> I a'amu Jutaso hofiko ole syafihu'mentohofi nakwo Anituye hon'ngkano hungkunomo nto'no in'ngkohwaso'no Anitu kako nakumo wop'ingo kuyoho wonal'montonoho. Ose syafisyont'ifi syoho engo ko imentohofoso'no Anitu kako wop'ingo kuyoho ose mulonehoho.

<sup>32</sup> Hwap'ngoso hofiko Jisasimo s'meho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lont'ifi hon'ngkano hungkuno osomonto'no in'ngkuhwasi Anituye a'amu ne umo'nano. Ose limentohofofoho. Hofiko oso sojo engkwosaho pa'nyoso Anitu hon'ngkanopo ho'nahumentiso osomo entofomant'ifi piwahu'mentohofofoho. <sup>33</sup> A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso oso hwa hofiko Jisasimne'no oso sojo homo somo ole mt'i'mokumentohofi,

Upa'nimno. Oso hwaho ango Saiyon soposo sojo engkwosahopa'nyo a'amu entofomayo'ne ho'nahumentohofoho.

Oso hopo sopo a'amu hofiko entofomafikuji  
wopiwesyantifeho.

I a'amu oso engkwosaho homo somo simeho hi'ntnnono  
uyifijoso hofiko wonimango munonehoho.

Jisasimne'no ose mtimokumentohofofoho.

## 10

*A'amu Isilaeliso hofiko Anitu kakoe yahino wopingoso  
nto'no ma'mentohofomaho.*

<sup>1</sup> U nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho  
soku, olo so'no nje simeho wopingo nimo'n'ngkohoho.  
Ngko a'amu Isilaeliso hofiko Anituye a'amu ne  
imo'n'fitnne'enji Mpohumo jomo ne'no uliwo'nalokweno.

<sup>2</sup> Ngko oso a'amu somne'no huno ole niyohoho. Hofiko  
Anituye yahino somo un'ngkowano ko lontifi oso'no  
hofiko Anituye yahino ne so'no huno muyofoho. <sup>3</sup> Anitu  
kako nakune'no a'amu wopingo imo'n'fitnne'ento  
Jisas Kilais nakwoe hwaho lopo uhwatimentisofoho.  
A'amu Jutaso hofiko oso homo somo simeho muyo'njo  
yontifi huno ole syofisyalokwofo, Nakwo hi'nwi nakwo  
hon'ngkano hungkuno somo ito'no in'ngkawasoso wopingo  
umo'nantanoho. Hwasyo ose syofisyalokwofo. <sup>4</sup> Nakwo  
huno ole nayohoho. Kilais kako hon'ngkano hungkuno  
somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oseso a'amu kako  
Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako  
oso a'amu osohumo ulimontono, Kiko wopingo hwosoho.  
Ose ulimontonoho.

*Anitu kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo utima'mo  
lalofoho.*

<sup>5</sup> Mouses hungkuno osohi so'no mtimokumentisofoho.  
A'amu fihwo kako Anitu kiko wopingo hwosoho  
ntone'ento kako Anituye hon'ngkano osomo nto'no  
in'ngkwalofoho. Oso hungkuno homo somo hopi'nono  
nto'nohini in'ngkawe sohwo'manji kako songo ne'no  
nohumantihwone hweho. <sup>6</sup> I oso'no a'amu Anitumo  
simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako wopingo  
hwosoho ose ulimontonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako  
huno ole mosyafisyonehoho. Kilais nakumo nefe'mayo'ne  
ahwomo mta'ni tihwo wositimamontolo. <sup>7</sup> A'amu poyo  
pe'nnyo hwahomo'mo humalofoso Kilais pe'nimentiso  
osohumo tihwo utima'montolo. Ose mosyafisyonehoho.

<sup>8</sup> O'o, Anituye hungkunoso sekumo mose'maso'maho.  
A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohi, Anituye  
hungkunoso sekwo'nji weho. Sekwoe hunomo simehomo  
weho. Oso hungkuno mnawojo

loso olenoho. Sekwo Kɪlaisimo simeho hi'ntnnono uyimno. Oso hiso'no nakwo ne'no losetihwawo'nɪngkuhwono.

<sup>9</sup> Olenoho. Kɪko nom'ne a'amu somo ole uso, Jisas sohwo nje Hwe Engo hweho, ose ulohoji Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nɪmentiso osohumo Anɪtu kakimo pi'nɪmo nta'ni apa'no songo ulɪka'mentiso oso homo somne'no simeho hi'ntnnono uyohoji'manji Anɪtu kako kikimo asomo wokitɪma'montonoho.

<sup>10</sup> Nakwo Anɪtu kakimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anɪtu kako ole wonalimontonoho, Sekwo nje mehomi wopɪngo ne kuyoho. Nakwo nakwoe mango'nji Anɪtu kakoe hungkunoso nom'ne a'amu somo lutihwehwaso'no Anɪtu kako nakumo asomo netɪmanefoho.

<sup>11</sup> A'amu Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohofosohwa ole mtɪ'mokumentohofi, U, a'amu Anɪtumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako Anɪtuye simanopo lohohiwosi kako wonɪmango munonefoho. Ose mtɪ'mokumentohofofoho.

<sup>12</sup> Anɪtu kako nakwo a'amu Juta'nji Ngkɪlik oso'nnonji nakwo temtifo kengo kengo hn'nɪmo nahonɪwo'nɪngkisoso Anɪtu kakimo u'mayo'ne yahinoso afa'nohino nahonɪwo'nɪngkisofoho.

Oseso nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye hwe engo anga'nohinoso Anɪtuyoho. A'amu anga'no anga'nohinoso Anɪtumo fonefo'maho ulɪkujo'no kako yahino wopɪngo wonyoangkafo uloho'montonoho.

<sup>13</sup> A'amu Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohofosohwa ole mtɪ'mokumentohofi, Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo nakwoe Hwe Engo Kɪlaisimo fonefo'maho ulihwaso'no kako wonefo'ma'montonoho.

Nonefo'mahwosi kako asomo netɪmanefoho.

<sup>14</sup> A'amu hofɪko Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njoso hofɪko kakimo jomo mulɪfitnnehoho. A'amu hofɪko Jisasiye hungkuno mupa'nyo'njoso hofɪko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyɪfitnnehoho.

A'amu nom'neso hofɪko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno molutihwayo'manji u oso a'amu hiso hofɪko hungkuno homo somo mupa'nɪfitnnehoho.

<sup>15</sup> Anɪtu kako Jisas Kɪlaisimne'no hungkuno wopɪngo nom'ne a'amumo lutihwayo'ne somo molihwajiyo'manji oso a'amu hiso hofɪko molɪku'mopitnnehoho. A'amu Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohofosohwa ole mtɪ'mokumentohofi, A'amu Anɪtuye hungkuno lɪku'mofonjo sohwafe hungkunoso upa'nɪfitne'no hofɪko oso a'amu huhwo sohwo utɪmafɪkuji nakwo'nji fosyohumamno, ulantɪfeho. Ose ulɪkuji hofɪkoe yofe woho'nomantɪfeho.

*A'amu Isɪlael fehohnjoso hofɪko Anɪtuye hungkuno wopɪngo somo tɪfi nto'no minɪngkayo'njofoho.*

16 I oso'no a'amu pi'n'ingo engoso hofiko Anituye hungkuno wop'ingo upa'nontifi hofiko simeho umentohofomaho. Aisaiya ole mt'i'mokumento, U Hwe Engofo, a'amu nakwo hungkuno ulahon'ingkuhwoni oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono tihwo uyimaho. O'o, awonoho.

Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho. 17 Oso'no nakwo huno ole nayohi, Simo'mo nakwo Anituye hungkuno upo'n'ingkuhwasi tifi oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono wonelkafono. Nakwo Kilaisimne'no hungkuno wop'ingo upo'nontani nakwo Anitumo simeho uyalokuhwono.

18 Oseso ngko ole waselohonimonne'no yohono. Hofiko Anituye hungkuno wop'ingoso mupa'nimmentohofofoho. O'o, hofiko nto upa'nimentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa hofiko ole so'no mt'i'mokumentohofi, A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwafe mampahoso ango'meemo ho'nimentisofoho. Oseso olo hungkuno loso ango hopi'nonohino sponjoso nto mjipa'nimmentohofofoho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho. 19 Oso'no ngko nom'ne hungkuno waselohonimonne'no yohono. A'amu Isilaeliso oso hungkuno homo somo nupa'nontifi neso huno nto'no mosyafihu'mmentohofotaho. O'o, oso'ne'maho. Hofiko huno nto'no syafihu'mentohofofoho. Oso hiso'no Anitu kako Mosesimo hungkuno uyahon'ngki Moses kako ole mt'i'mokumento, Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imentohofoho so'no ngko a'amu kengo kengo somo nje hungkuno uyimo.

Wop'ingo ulohohm'me'no nohon'ngkuji sekwoe simeho tohino wasemn'montonoho. Ngko a'amu huno'maso osomo utimahm'me'no nohon'ngkuji sekwo yoka wolantifeho.

Moses olo hungkuno loso ose mt'i'mokumentisofoho. 20 I Aisaiya kako olo hungkuno loso yoloho joso'no iyoho imentisomaho. O'o, olo hungkuno loso yokumpohn'nyo limento,

A'amu ngkine'no huno mosyafisiyo'njosohofiko ngkine'no hafihafe matipewo'n'ngkiyohofoso olohonta hofiko ngkimo nto tipenohonima'n'ngkohoho.

A'amu nom'nesohofiko ngkine'no nom'ne a'amu somo mulohon'wo'n'ngkiyohoho oso'njo utihwa'nyopo i'mofapmmentohefoho.

Ose limentisofoho. 21 I oso'no Anitu a'amu Isilael somne'no ole limento, Engolopohamo ngko

a'amu somne'no womotohulijisyo syohumamonji ajape ulohofahonngko hofiko nje hungkunomo hwotoho nifentifi hohujo ikinjanimofiwonngkohofofoho. Aisaiya ose mtimokumentisofoho.

## 11

*Anitu kako a'amu Isilael fehohnjo somo wopingo uloho'mentisofoho.*

<sup>1</sup> Oseso ngko ole waselohonimonne'no yohono. A'amu Isilael somo Anitu uhwosopo'mentiso oso hofiko Anitune'no hohujo ikinjimofahonngkofi Anitu kako oso a'amu homo somo wae nihu'nahone yao'mentisotaho. O'o, awonoho. Nihu'nahone'maho. O'o, ngko huhwo'ni a'amu Isilael hwo'nyoho. Ngko Apilohamiye imu hwo'nyoho. Ngko kakoe kakwo'yohwo Jekoupaye hwomu Mpenyaminaye temtitofu mta'ango hwo'nyoho. <sup>2</sup> A'amu Isilael hohonta Anitu nahwosopo'mentiso hn'nimo Anitu kako moho'nonafefoho. Hwe fihwo Ilaija sohomo Anitu hungkuno uyahonngki kako a'amu Isilael somne'no hungkuno yokumpohn'nyo ulimentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako Anitumo ole ulimento, <sup>3</sup> Hwe Engo sohwo'si, a'amu sohwo'mo jije hungkuno uyahonngki limotofu oso hwamo nom'ne a'amuso fonjosyalokwofo. A'amu kikine'no yahu fonjokisasiyo ijempohoso wonyo nto imokumalofu. Oso'no ngko anga'nohino sohwo'ni humanji kikine'no simeho kijopalokweno. I oso'no hofiko ngkimo wofonjonisyantife'no hofiko ngkine'no hafihafenti'peentikwofo. Ose ulahonngki <sup>4</sup> Anitu kako kakine'no aku hungkuno pehofu ulimentono. Anitu ole ulimento, Kikinohoinimaho. O'o, ngko a'amu *seven tausen* (7,000) osomo mokosyohumaleno. Hofiko oso hwasyo anitu Mpal sohune'no hwomtame mulohofiwonngkiyohoho. O'o, hofiko ngkimo simeho ntopalokwofo. Ose ulimentisofoho.

<sup>5</sup> Olohonta oso pa'nyoso Anitu kako yalofoho. A'amu Juta anga'no anga'nohino somo Anitu kako hitoho ulohofahonngki kako nakumo kako'ntnne nonahwosopento wopingo nelohofahonngki nakwo kakoe a'amu nehn'nwi humalohwono. <sup>6</sup> I nakwo nakwoe honngkano wopingo imotohwone so'no nahwosopo'mentiso'maho. O'o, nakwoe honngkano wopingomne'no nahwosopententesi u kako nakumne'no wopingo monalohofenesohilo. O'o, nakwoe yokumpohn'nyo so'no nahwosopehwonesohilo. Ose'manji Anitu nalohofososo ne ane'nesohilo.

<sup>7</sup> Oso'no nakwo pehofu lanehwono. Olenoho. A'amu Isilael fehohnjo hofiko ole hwasyo syafisyiwonngkohofi,

Nakwo honingkano hungkunomo ito'no iningkowaso'manji Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho, Sekwo wopingo kuyoho. Ose wonalimontonoho. Oso'no oso hwasyo huno hiso syafisyontifi hofiko syoho engo yalokwofo. I oso'no Anitu kako'ntnne uhwasopo'mentiso osomnohini Anitu kako wopingo kuyoho ulimontonoho. I a'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno somo haloho maposo oso a'amufe simehoso yokumpohn'nyo nto imo'nimaho. <sup>8</sup>Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa a'amu juta somne'no olo so'no mtimokumentohofi, Hofikoe huno simeho osomo Anitu kako saho hopa kuwojahoningki nakwo hungkuno hofikimo ulahoningkuhwoni hofiko haloho mupa'nyo'njo yontifi muhwonyo'njo imentohofofoho.

Oseso oso mta'angoso oso yahinoso ne'no mjimomomoponto olohonta ne'no weho.

Ose mtimokumentohofofoho. <sup>9</sup>Ihwoni. Mote sohwo hofoyomo wosopayo uhwononto wanimo lonto nomanteso oso hofoyo huhwo sohwo poyo umokumontonoho. Oso pa'nyoso hwe yofe engo'njo Ntefit kako huhwo a'amu Juta somne'no olo so'no nto mtimokumentisofoho.

A'amu Jutaso hofikoe wosopayo engo nonontifi hofikoe yomayo hoyango wopingo somo uhwonontifi ole syafisyiwo'ningkohofi, Ihwoni, Anitu kako nakumo wopingo nelohofalofoho.

Ose nalohofonto wopingo kuyoho nelalofoho.

Oso hunoso hwasyo syafisyiwo'ningkohofi hiso hofoyo hopa wonyo umokumontonoho.

<sup>10</sup>Hofikoe timoso sikwo'mjoho imo'ningkuhwosi hofiko yomayo somo timo nto'no muhwonifitnnehofi.

Yomayo tango ulmasoso hofikoe hano uyoso engkulo engkulokano wowantifeho.

Ntefit oso hungkuno hiso a'amumo yomayo wopingo Anitu uyonte somne'no simonyo ko yontifi kakoe hungkuno ne so'no haloho maposo'njo somne mtimokumentisofoho.

*Anitu a'amu temtitofo nom'ne somo kako'ntnne utima'montonoho.*

<sup>11</sup>I oso'no ngko hungkuno nom'ne waselohonimonne'no yohono. A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo haloho mapososo'no hofiko piwahu'mentohofoso nihu'nahone piwahu'mentohofotaho. O'o, nihu'nahone'maho. Oso a'amu Jutaso hofiko Anituye honingkano wopingo somo ito'no miningkayo'njo yontifi sompeeo'mentohofi so'no Anitu a'amu temtitofo kengo somne'no kakoe mehomi ne imo'ningkujo'no kako asomo utimayo'ne joho ulalofoho. Anitu a'amu kengo somo wopingo ulohofontaningkuhwosi



a'amu Jutaso hofi'ko nuhwon'ngkuji hofi'ko simeho tohino umn'ngkuhwoso'no hofi'ko Anitumne'no huno apa'no syafisy'kujo'no Anitumo apa'no u'mayo so'no hi umo'n'montonoho. <sup>12</sup> A'amu Jutaso hofi'ko hon'ngkano wonyo imentohoho so'no Anitu kako a'amu kengo somo wop'ngo ulohofalofoho. A'amu Jutaso hofi'ko Anitumne'no hohujo ikinjaofahon'ngkofi a'amu kengoso hofi'ko Anitune'no huno wop'ngo tipema'mentohohofoho. Oseso a'amu Jutaso hofi'ko Anitune'no huno apa'no syafisy'kuji asomo i'mofap'kujo'no Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'n'mo kako wop'ngo m'kun'imposo engo wonaloho'montonoho.

<sup>13</sup> Sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku sekwo upa'n'imno. Anitu kako ngkimo a'amu temtitofo kengo kengo sokumo kakoe hungkuno liku'mofa'no syoho ntapmmentiso so'no olo syoho hilo so'no ngko hi numo'n'ngkahon'ngki yalokweno. <sup>14</sup> Ngko olo syoho hiloso yonji ole syofisyalokweno, Sekwo temtitofo kengo kengo soku Anituye hungkunomo upa'n'ngkuji simeho uy'kujo'no Anitu kako wop'ngo waseloho'montonoho. I a'amu Jutaso oso homo somo sehon'ngkuji hofi'ko huno ole wosyofisyantifeho. A'amu kengoso hofi'ko nakwoe Anitu'njopo humafitnnohont'fi hofi'ko apa'no Anitumo simeho uy'fitnne'no Anituye hungkuno losetihwahm'me'no a'amu Juta anga'no anga'no K'ilaisimo simeho uyantifeho. <sup>15</sup> Anitu kako a'amu Juta somne'no hohujo we'enehwo ikinjaofonto a'amu temtitofo kengo kengo mta'ango somo nomanto kako'nji simeho afa inalokwofo. Oso'no t'fi no'mo a'amu Jutaso hofi'ko Anitumo apa'no simeho uy'kujo'no Anitu kako hofikimo asomo ut'imayoso a'amu poyo pe'nont'feso songo ulikafo oso pa'nyofoho. <sup>16</sup> Nakwo a'amu Juta hn'nwiye yahinoso olenoho. Nakwo wosopayo iloho yontani oso wosopayo simo'mjoso Anitumo uy'wo'n'ngkuhwoneso. Oso'no nakwo oso wosopayo t'finjo n'wo'n'ngkuhwoneso oso hi'nji Anituyefoho. Oso iyo pmpongo hi oso hi Anituye'manji u oso pamo hopi'nonohinoso kakoefoho.

<sup>17</sup> Pahnnimo hungkuno upa'n'imno. Anitu kako kakoe syohopo iyo anga'nohino wop'ngoso hul'mentisofoho. Oso iyo homo somjo pamo fehohnjoso Anitu kako wae yaofonto we'mta'ango iyo pamo nomanto oso kakoe syoho sponjo iyo somo mufohu'mentisofoho. Oso ipamo we'mta'ango mufohu'mentiso huhwo sohwo kako oso iyo syoho sponjo sohunta'ni afofo manto ne engo into'n'mentisofoho. Oso iyo syohoponjoso hwap'ngoso Ap'lohamiyoho. Iyo

pamo we'mta'angoso sekwo a'amu temtitofu kengo kengo'mta'ango sokune'no lalokweno. <sup>18</sup> Sekwo a'amu temtitofu kengo kengo'mta'ango soku Anitu kako oso iyo ne somo sekumo masefohu'mentisofoho. Oso'no sekwo a'amu Juta somne'no sitofo ulikutoho. Sekwo sokumo a'amu Juta sofe hofiyakumta'ni afofo malokwofo. Sekwo soku hwapingo ku'maho. O'o, sekwo soku pamo kuyoho.

<sup>19</sup> Oso'no sekwo ole wolantifitaho. Anitu kako a'amu Juta fehohnjo somo iyo pamo pa'nyo somo wae yaofonto oso homo somo Anitu kako nakumo asomo monafohoto'mentisofoho. Ou monafohotofo'neso hofikimo wae yao'mentisofoho. Ose wolantifitaho. <sup>20</sup> O'o, ose'maho. Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono muyimmentohofu so'no wae yao'mentisofoho. I oso'no sekwo a'amu temtitofu kengo soku, Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no kako sekumo hofikoe pijohino osopo meshumat'mentisofoho. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkutoho. Olo so'no sekwo iyoho wasenono. <sup>21</sup> Anitu kako a'amu Juta ipamo ne pa'nyo somo wae yao'mentiso oso hopaso sekumo wae yasemofonoho. Sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkutoho. <sup>22</sup> Oseso nakwo Anitu a'amumne'no hitoho ulofu so'nji simeho tohino umnyo so'nji uhwon'ngkuhwono. Yo'mayo Anitu iwo'n'ngkisoso ito'nohinofoho. A'amu Anituye yahino wopingo somne'no uliko'ma'mentohofu somne'no Anitu kako hofikine'no simeho tohino engo umnalofoho. I oso'no sekwo sokune'no Anitu sekune'no hitoho ulofalofoho. I sekwo kakine'no hitoho selofihwaso'no Anitu kako sekune'no hitoho ne'no ulo'montonoho. U, sekwo kakine'no simeho muyikujo'no u sekwo hokumo wae weesemo'montonoho. <sup>23</sup> Oseso a'amu Juta somo Anitu wae yao'mentisoso hofiko Anitu kakine'no simeho hi'ntnnono apa'no uyikujo'no Anitu kakoe iyo syohoponjo somo apa'no womifohu'montonoho. Ou, Anitu kako hofikimo asomo mufisyososo kako hoponoho. <sup>24</sup> Sekwo a'amu temtitofu kengo soku sekwo we'mjo iyo pamo pa'nyo kuyoho. Osokumo Anitu kako nosemento sekumo kakoe syoho ne saponjo iyo somo masefohoto'mentiso kuyoho. Oso iyo hiso sekwoe hwapingoponta'ango'maho. Oso'no A'amu Jutaso hofiko oso iyo ne somta'angoso hofikimo apa'no hofikoe hwapingo sopo apa'no ufohotofoso syoho engo'maho.

*Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofalofoho.*

<sup>25</sup> Nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofu soku, olo hungkuno hiyaso'mo wo'nyo so'no sekwo huno nto'no mosyafisiyo'njo ifitnnoho. I sekwo sekwoe yofe

moho'noma'nifitnnehonji hungkuno hiso utihwa'nyopo ujwo ehontojwasyi'mo waselimonne'no yohono. Hungkuno hiso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofi'ko Anitune'no nakwolaho lontifi hohujo ikinj'humamentohofofoho. Hofi'ko ose ikinj'humahon'ngkofi Anitu kako a'amu temtifofo kengo kengo somta'ni anga'no anga'nohino uhwosopo'mentisoso hofi'ko Anitumo simeho uyimopalokwofo. <sup>26</sup> Oso'no Anitu uhwonososo a'amu temtifofo kengo mta'ango uhwosopo'mentisoso kakine'no simeho nto uyikujo'no hopoenohini uhwon'ngkuhwosi kako oso a'amu Juta hopi'nonohino somo asomo uti'ma'montonoho. Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi,

A'amu Juta mta'ango anga'nohino fihwo kako nakwoe wonyo somta'ni isi'hutofonemayo'ne i'mofaponefoho. Kako i'mofap'hwosi a'amu Isilael Jekoupiye imu hofi'koe yokumpohn'nyo yahino wonyoso wae yaofonefoho.

<sup>27</sup> Hohonta a'amu homo somo Anitu sekwoe wonyoso wae weesemo'monnoho selimentoheso olohonta nto i'mofapohoho.

Sekwoe wonyoso wae nto yasemofohono.

Ose mti'mokumentohofohi. <sup>28</sup> A'amu Jutaso hofi'ko Anituye hungkuno wop'ngo somne'no nakwolaho lontifi Anituye mangohwa imo'n'imentohofofoho. Ose imo'n'ingkahon'ngkofi sekwo a'amu temtifofo kengo mta'ango soku Anituye a'amu ne imo'nalokwofo. I oso'no Anitu a'amu Juta somo hohonta kako'ntnne uhwosopo'mentiso oso'no kako hofi'koe hofiyakwosamne'no syafisyonto kako apa'no asomo uti'ma'monte'no yalofoho. <sup>29</sup> U Anitu kako a'amu somo wop'ngo uloho'mo loso'manji u kako oso a'amu homo somo wop'ngo uloho'montonoho. Hwap'ngoso Anitu kakoe hunoso mikwesiyafisyonehoho.

<sup>30</sup> Hohonta a'amu Jutaso hofi'ko Anituye hungkunomo in'ngkowntan'ngkofi sekwo a'amu temtifofo kengo soku Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. I olohonta a'amu Jutaso hofi'ko Anituye hungkuno haloho maposo'njo yahon'ngkofi Anitu kako sekune'no hitoho ulofahon'ngki kako sekumo wop'ngo selohofalokuso so'no sekwo kakoe hungkuno somo simeho wop'ngo uyalokwofo.

<sup>31</sup> Oso pa'nyoso a'amu Juta haloho maposo'njo somne'no Anitu hitoho ulof'hwoso'no hofi'koe hon'ngkano wonyoso noho'naofikujo'no Anitu kako sekwo'nji hofi'kimo wop'ngo waseloho'montonoho. <sup>32</sup> Sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo oso haloho maposo yahino sohwo kako sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumaho. Hwap'ngoso Anitu

kako a'amu hopi'nonohino sokune'no haloho maposo'njo kuyoho ko selonte so'no kako kakoe hitoho ulofososo a'amu hopi'nonohino so'no ujo ehontojwasiyo'nefoho.

*Nakwo Anituye yofe woho'nomano.*

<sup>33</sup> Ihwoni. Nakwoe Anitu kako yano'nohino hweho. Kakoe hunoso ni'hu'no m+kun+imposo'njo hweho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi kakoe huno hwapingo somo pipi wot+pemantanto. O'o, ni'hu'no awonoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino so'no hungkuno mtitof+wo'n+ngkiso so'no nakwo huno nayoso pipilo. Awonoho. <sup>34</sup> A'amu Anituye hungkuno mt+'mokumentohofohof,

Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno oso pa'nyoso huno tihwo uyohoho. Anitumo huno tihwo umasoto.

<sup>35</sup> Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso hwapingo hweho. I oso'no a'amu fihwo kako ole loso ngko Anitumo peho u'me'no wontapmmontolo.

Aku ngkimo ntapeso, o'o, awonoho.

<sup>36</sup> Anitu kako yo'mayoso hwapingo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino somo kan+ngkwohweho. Oso'no nakwo Anitu kakoe yofeso engolopohamo ne'no woho'nomehwano. Oso hungkunoso nehopeho.

## 12

*Nakwo nakwoe a'apahoso Anitumo uyano.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, Anitu kako nakune'no hitoho ulof+wo'n+ngkiso so'no kako nakumo wopingo nalohof+wo'n+ngkiso so'no ngko sekumo hungkuno yokumpohn'nyo wasel+monne'no yohono. A'amu hof+ko Anitumne'no yahu fonjokisahumotofo hopaso sekwo sekwoe fesyohumayo a'apaho simeho huno oso yo'mayo hopi'nonohinoso Anitumo uy+mno. Uy+kujo'no sekwo kakine'no yahino ito'nohino fiy+mno. Yo'mayo wonyo jije simeho umo lonteso monje yasy+kuji sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne oso'nohini fiy+mno. Yo'mayo iwo'n+ngkohofoso kakine'no kaki'no syaf+sy+kuji fiy+mno. Anitumne'no hwomtame ulohofohof yahino neso osohifohof.

<sup>2</sup> Sekwo soku, a'amu Anitumo simeho muyo sofe yahino pa'nyoso sekwo ikutoho. O'o, awonoho. Sekwoe huno wonyo hohontajoso iwolo'mokukuji sekwo nom'ne kengo hopa umo'nantifeho. Oso hiso Anitu kako sekumo huno wopingo sejap+hwoso'no a'amu kengo pa'nyo umo'nantifeho. Ose ikuji Anituye yahino wopingo so'no

huno seyihwosi in'ngkakuji yahino hiso'no Anitu kakoe simeho wop'ingo umo'nyo'ne so'no huno waseyono.

*Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wop'ingo so'nji yo'mayo yo'mayo so'nji nejap'wo'n'ngkiso so'no nakwo kakine'no syoho yokumpohn'nyo uyano.*

<sup>3</sup> Ngko sekwo anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako ngkimo nifo'mawo'n'ngkiso so'no waselimonne'no yohono. Sekwo huno sekune'nohino ole syafihu'n'ngkutoho. Ngko yo'mayo somo yakolo'nnyo hwo'nyoho. Oso'no sekwo huno ose syafihu'n'ngkutoho. O'o, sekwo huno ole fisyafihupmno. Nje yo'mayo yahino wop'ingoso ngkinta'ango'maho. O'o, Anitu mta'angofoho. Oseso sekwo sekwoe yofe moho'noma'nyo'njo ikuji sekune'no huno ito'no fisyafihu'n'mno. <sup>4</sup> Nakwo huno wosyofisyano. Nakwoe a'apahoso yo'mayo kengo iyo'neso kengo kengo wo'nnyofoho. Sife a'apaho timo simeho huno oso yo'mayo hiso syoho kengo kengo iwo'n'ngkisofoho. <sup>5</sup> Oso hopaso nakwo a'amu Jisas Kilaisimo simeho wop'ingo uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho fehohnj'nyoho. Nakwo a'amu kengo kengo hn'nwiye a'apahoso anga'nohino pa'nyofoho. I oso'no nakwo nakwoe syohoso kengo kengo wo'nnyoso fo'ma'nyo'nefoho.

<sup>6</sup> Anitu kako nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nimne'no huno syafisyonto syoho kengo kengo somne'no yokumpohn'nyo nejapmmentisofoho. Anitu kako a'amu fihumo kakoe hungkuno uyahon'ngkuhwosi hungkuno hiso ujo'ne syoho uyososo sohwo kako oso syoho hiso'no kakoe simeho hi'ntnnono ae uyokisosaweso oso hopa ulono. <sup>7</sup> U a'amu fihwo kako homn'ngkwa'wehwosamo yo'mayo so'no ufo'mayo'ne syoho hi'njohwo'manji u, oso syoho hiso'no umo'n'ngkuhwoso'no kako ufo'mano. U a'amu fihwo kako nom'ni hwamo lutihwayo syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho so'no umo'n'ngkuhwoso'no hofiyo'no wolutihwano. <sup>8</sup> U a'amu fihwo kako nom'nimo usofitofone syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho hiso'no umo'n'ngkuhwoso'no hofiyo'no usofitofono. U a'amu fihwo kako nom'ni a'amu somo umofonyo iyo'njo somo yo'mayo uyo syoho'njo hwo'manji oso syoho hiso'no umo'n'ngkuhwoso'no kako simeho wop'ingo'nji uyono. U a'amu fihwo kako a'amumo mokosyohumayo'ne syoho hi'njo hwo'manji oso syoho hiso'no kako umo'n'ngkuhwoso'no kako a'amu somo hofiyo'no womokosyohumano. A'amu fihwo kako kon'ngkwa'wehune'no hitoho ulofihwoso'no ufo'mano. Oso hiso'no kako s'mony ihwosi kakimo ufo'mano.

*A'amu somo simeho uyo yahino neso olenoho.*

<sup>9</sup> Sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyano likujoso mango'nohini likutoho. O'o, simeho nehopi uyikujui ufo'mapmno. Sekwo yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujui yahino ne'njo wopingo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. <sup>10</sup> Sekwo nom'ne a'amu somne'no nela'wehwo Jisas simeho nejapwo'n'ngkiso hopaso simeho afa nto'no finimno. Sekwo nom'ne a'amufe yofe ho'nomafikujui sekwo hofikine'no hwahopo pawomno.

<sup>11</sup> Sekwo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe syoho so'no semo'n'ngkuhwoso'no oso syoho hiso yokumpohn'nyo fiyimno. Po'nifo imo'n'ngkutoho.

<sup>12</sup> Yo'mayo so'no Anitu wosejapmmo nalimentiso so'no mane'eno lihwasi simeho wopingo'nji humehwasi wohon-tohumentihwano. Yo'mayo tango se'mahwoso so'no sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. Engo lopahomo sekwo Mpo-hwo Anitumo jomo ulikuno. Oso yahino homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

<sup>13</sup> Anituye a'amu neso hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikujo'no sekwo hofikimo komo'no ufo'mapmno. A'amu ango kengoponta'angoso hofiko sekumo se'mafikujui'no sekwo hofikimo wopingo ulohofikujui sekwoe angomo hofiyono utimamno.

<sup>14</sup> A'amu sekumo wonyo selohofiwon'ngkohoho somne'no sekwo hofikine'no Anitu kako hofikimo wopingo ulohoho'ne jomo ulimno. Sekwo Anitumo hofikimo wonyo ulohoho'ne jomo nulikutoho. O'o, wopingo ulohoho'ne jomo ulimno.

<sup>15</sup> A'amu somo yo'mayo wopingo u'mante so'no Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo hofikimo simonyo fijo'n'lohoppmno. U a'amu somo yo'mayo tango u'mante so'no humotaho likujoi'no sekwo hofikimo humotaho fijo'n'limno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no huno syafisyikujui hupe hwaningo fongki'n'ngkujui hwahopo pawomno. <sup>16</sup> Sekwo nom'ne a'amu so'nji majopohi'n'ngkujui nom'ne a'amu fehohnjo somne'no wonyo kuyoho. Sekwo nakwo pa'nyo ku'maho. Huno ose seyihwoloho. O'o, sekwo a'amu hopi'nonohino somo simeho afa'nohini uyimno. Sekwo sekwoe yofe somo noho'noma'n'ngkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo momayo ulohofiyimno. Sekwo huno ole eso nosyafisyikutoho. Nakwo hn'nwi huno'nj'i'nwoho. Ose syafisyikutoho.

<sup>17</sup> A'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujoi'no sekwo yahino wonyo hofikimo aku nulohofikutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino nom'ne a'amuso oso yahino somne'no

wopɪngofoho liwo'nɪngkohoho oso'nohini fiyɪmno.  
 18 Oso'no sekwo yoka so'nji ikujoho fongki'nyo oso'no nosyafɪsyikutoho. O'o, u sekwo simeho inyo'ne honɪngkano mawentɪhwosi ou sekwo nom'ne a'amu somne'no simeho afa inɪngkuji sekwo hofɪko'nji simeho pompenjiyo'nji nto'no fosyohumamno. 19 U sekwo nje a'amu soku, nom'ne a'amuso hofɪko sekumo wonyo selohofɪkujo'no oso'no sekwo oso yahino wonyo homo somo aku kengko kengko'no nuyɪkutoho. O'o, Anɪtu kako oso wonyo homo somo uhwonɪngkuhwosi simeho tohino umnɪngkuhwoso'no kako oso wonyo homo somo aku kengko kengko'no ulohofono. Oso a'amu Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohoho sohwa ole mtɪ'mokumentohofi, Oso yahino wonyo somo aku kengko kengko'no ulohofososo nje syoho'nohinofoho.  
 Oso hofɪkoe yahino wonyo homo somne'no ngko aku umonnoho.

Anɪtu kako nakumo ose nalɪmentisofoho. 20 Nom'ne hungkuno nalɪmentisoso olenoho. Jije mango sohwa hofɪko mijoho'no ikujo'no kɪko oso jije wosopayo hiso kakimo uyo. Kako mijo'no umo'nɪngkuhwoso'no kɪko mijo uyo. Ose iso'manji kako kikimo wonyo kilohofoso so'no wonɪmango engo unɪmontonoho. 21 Oseso a'amu wonyo kilohofoso oso'no kɪko sɪmano hintotohino kumnyo'eno. O'o, kɪko kakimo wopɪngo ulohofohojo'no kakoe simeho pompenjo ifɪsyɪmofohojo'no oso kakoe yahino wonyo somo nɪhu'nahone moi'wo wesojwao'momtonoho.

## 13

*A'amu nakumo nemokosyohumayo sohwa mo enjwa'mo wohumano.*

1 Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwoe a'amu nemokosyohumayo sohwa mo enjwa'mo wohumano. U nakwo huno ole wonayono. Olo nakwoe hwaho loponjo hwe engo sohwa hofɪko siki i'mofapinyo hwa'maho. O'o, Anɪtu kako hofɪkimo uhumajɪwo'nɪngkiso hwafoho. Oso hofɪkoe syoho iwo'nɪngkohofoso Anɪtu mta'angofoho. 2 A'amu fihwo kako nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa mo hungkunomo haloho maposo'njo hwotoho fewo'nɪngkiso sohwa kako oso yahino wopɪngo olo hwaho lopo nemokosyohumayo'ne Anɪtu ho'nahumentiso somo hwotoho fewo'nɪngkiso hweho. A'amu ose yoso sohwa kako oso kakoe wonyo hiso'no olo hwaho lopo tohino woma'montonoho. 3 A'amu nto'no humawo'nɪngkohofoso hofɪko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwa mo'ne iyoho miyonehoho. O'o,

a'amu yahino wonyo iwo'n'ngkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho unalofoho. Ngko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho miyo'njo wohumamo lohoji kiko hon'ngkano nto'nohino somo tifi fin'ngkayo. Ose isoso'no hwe engo sohwo kako jije yofe woho'nokuma'mtonoho. <sup>4</sup> Oso hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwo Anituye syoho'njo hweho. Oso hwe engo sohwo kako kikimo nokufo'mahwoso'no kiko wop'nggo wohumamonnoho. U kiko yahino wonyoso yohoji kakine'no iyoho wakinono. Hwap'ngoso kakoe ahomo itokuso mokosyohumasoso siki momokosyohumuyoho. O'o, Anitu a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo tohino uyo'ne syoho uy'mentisofoho. <sup>5</sup> Oso'no nakwo nakwoe hwe engo sohomo enjwa'mo wohumano. Hwap'ngoso peho'neto. Hwap'ngoso hufa'uyoho. S'imo'mo nakwo tohino momaso'nefoho. I oso'nohinim'aho. O'o, nom'ne ole, Anitu kako nakumo huno wop'nggo simeho mo'mo ho'nonahumentiso so'nefoho. Oso huno wop'ngoso, Wonyo kuyoho monaloneyoho. Ose lihwasi a'amu nakwoe hwahopo mokosyohumawo'n'ngkohofoso sohwafe hon'ngkano hungkunomo hofiyo'no un'ngkowano.

<sup>6</sup> Oseso oso hwap'nggo hufa'uyo so'no hwe engo sohwa hofiko hamniyoho ho'nasiyo'ne johon'nalikujo'no uyantanoho. Hwap'ngoso oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye syoho'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho so'no umo'n'ngkahon'ngki syohoyokumpohn'nyo y'wo'n'ngkohofofoho. <sup>7</sup> Oso'no hwe engo sohwa hofiko yo'mayo so'no sekumo hamniyoho johoselikujo'no sekwo uy'mno. U sekwo hofikoe hungkunomohaloho pekuji hofikimo enjwa'mo humafikuji hofikoe yofefoh'nomapmno. Hwap'ngoso hofiko sekwoe hwe engo hwafoho.

*Pipi ihwasi in'ngkowanehwono hon'ngkano neso mno.*

<sup>8</sup> Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayoso mpe hwangku uloho'mne'eno lohoji umajo so'no aku komo'no uyo. Aku muyoso wop'nggo'maho. Olo yahino lomo fin'ngkamno. Anitu kako sekumo simeho mikun'impososejap'wo'n'ngkiso so'no sekwo a'amu hopi'nonohinosomo simeho ne'no ne'no uyano likuji ne'no uy'mno. A'amu fihwo kako a'amu hopi'nonohinosomo simeho uy'wo'n'ngkiso sohwo kako Anituye hon'ngkano hungkunomo nto'no in'ngkoyalofoho. <sup>9</sup> Anituye hon'ngkano hungkuno Mouses nejapmmentisoso olenoho. Kiko ape mayo yahino osomo wonyo imokohotoho. Kiko a'amu fonjasiyo'eno. Kiko hufo iyo'eno. Kiko nom'ne



a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'nyo'eno. Oso honingkano hungkuno hiso'nji nom'ne honingkano hungkuno Anitu nejapmentiso so'nji hwapingoso anga'nohinoho. Oso hwapingo ne anga'nohino hiso olenoho. Simeho kiko in'wo'n'ngkino pa'nyoso kiko nom'ne a'amu hopi'nonohino somo simeho uyo. <sup>10</sup> U a'amu kako simeho nom'ne a'amu somo uyoso sohwo kako hofikimo wonyo mulohofonehoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako honingkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi nto'no in'ngkuno hweho.

*Nakwo Anituye honingkano somo tifi nto'no uningkowano.*

<sup>11</sup> Oso'no sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyimno. Olo sikuno nakwo humalohwono somne'no sekwo huno fisyafihupmno. A'amu Anituye yahino wopingo somo min'ngkayo'njo yalokwofo soku sekwo saho foyawotofo. Filikapmno. Jisas kako nakumo asomo netimayo'ne sikunoso sawemo wo'mentiso so'maho. O'o, olohonta mofoneponoho. Simo'mo nakwo Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyomahon'ngkuhwoni sikuno pi'n'ngo neyakolo'mentisofoho. I olohonta sikuno moi'wo umo'n'imonto mofoneponoho. Oseso nom'ne a'amumo simeho yokumpohn'nyo uyimno.

<sup>12</sup> Sikwo'mjohoso moi'wo umo'n'montonoho. Iyoho longkonyoso we'enepe walongkon'montonoho. Oso'no nakwo oso yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwasi nakwo Anituye yahino wopingo somo uningkowano.

<sup>13</sup> Oso'no nakwoe hano emoyoso a'amu hofiko hano hinjopo em'wo'n'ngkohoho hopaso nakwo honingkano nto'nohino uyano. A'amu hofiko sikwo'mjoho'mo humalofoso hofiko yokumpohn'nyo yoho'nontifi mijo yokumpohn'nyo nontifi nonilohofontifi a'mohufo yontifi hofiko yo'mayo yahino wonyo so'nji syohi'nyo huto'n'ikwo'mantifi yoka hnnontifi hofiko a'amu nom'nefe yo'mayo ho'yango so'no hi umo'n'wo'n'ngkohoho. Oso'no nakwo oso yahino hiso ni'hu'nahone noho'naofihwosi apa'no miyanehwono. <sup>14</sup> O'o, nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yokumpohn'nyo nomehwasi kakoe yahino wopingo'nohino somo un'ngkohwano. Nakwo nakwoe simeho yo'mayo wonyoso umo lososo miyanehwono.

## 14

*Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no sitofu ulikutoho.*

<sup>1</sup> A'amu fihwo kako Anitumne'no huno we'e'nohino tipemaso sohomo sekwo kakimo ole ulikutoho, Kiko huno kengo kengo'njo sohwo si i'waho fiyo. Ose ulikutoho. O'o,

sekwo kakimo nutimafikuji ole ulimno, Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkuhwone hn'nnonji Anitu kakoe yofe woho'nomano. Ose ulimno. I oso'no sekwo kakoe huno kengo kengo so'no yoka ulikutoho. <sup>2</sup> A'amu fihwo kako Anituye huno engo tipemaso sohwo kako yo'mayo nonyo wosopayo tongo fehohnjo so'no kako humaho humawo'n'ngkiso hwo'maho. O'o, kako yo'mayoso toho'nohini niwo'n'ngkiso hweho. I hwe fihwo kako Anituye huno we'e'nohini tipemaso sohwo kako yo'mayo tongoso humaho humawo'n'ngkiso hweho. <sup>3</sup> I hwe kako tongo oso yo'mayoso niwo'n'ngkiso osohwo kako nom'ne a'amu tongo oso yo'mayoso maniwon'ngkiyohofe somo sitofo mulonehoho. I oso'no oso a'amu tongo oso yo'mayoso maniwon'ngkiso sohwo kako oso a'amu tongo oso yo'mayo niwo'n'ngkiso oso hune'no, Kiko wonyo hwosoho, ose ulohotoho. O'o, a'amu huhwo sohwa'u siko Anituye a'amu hwa'uyoho. <sup>4</sup> U kiko a'amu tihwosilo nom'ne a'amu sohwoe syoho ulohofiyo sohwoe syoho iyoso'no kiko syoho wonyo yalokuno, ose ulimontaho. O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo mokosyohumayo sohwo kako ulimontono, Kiko syoho wonyo yalokuno, wopingo yalokuno, eso kakoe hwe engo sohwo ulimontonoho. Oso pa'nyoso Anituye a'amu huno kengo kengo'njo sofe hwapingoso Anituyoho. Oso huhwo sohwafe hwe engo Anitu huhwo sohwo kako kakine'no tifi in'ngkayo'ne syoho iyoso'no hofikimo yokumpohn'nyo umokumontonoho. Oso'no kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitohmmokosyohumentan'ngkuhwosi hofiko yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Mopiwahupitnehofe.

<sup>5</sup> A'amu fihwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Olo sikuno loso sikuno engomnoho. Oso'no ngko olo sikuno losomo Anitumne'no syafisyi'mo iyoho wohumamo. Ose syafisyihwoso'no nom'ne a'amu sohwo kako ole walimontonoho. Sikuno hopi'nonohiniso afa'nohinofoho. Oso'no ngko sikuno hopi'nonohinomo Anitumne'no wosyafihu'monnoho. I oso'no sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku olo hungkuno hilo so'no huno nto'no syafisyikujo'no Anitu kakoe hunomo nosetihwahwoso'no sekwo osomnohini hmn'ngkamno. <sup>6</sup> A'amu anga'nohino fihwo kako olo sikuno nje hwe engo sohwoe yofe ho'nomayo'ne Sikuno Engofoho lonto iwo'n'ngkiso hweho. A'amu nom'nihwo kako yo'mayo tongo oso yo'mayoso niwo'n'ngkiso sohwo kako kakoe hwe engo sohune'no syafisyonto niwo'n'ngkiso hweho. Ou, kako kakoe Hwe Engo Anitune'no jomo ulonto niwo'n'ngkiso hweho. U

a'amu kako yo'mayoso manyo'njo iwo'n'ngkiso osohwo kako kakoe Hwe Engo sohune'no huno syafisyonto kako yo'mayoso humaho humawo'n'ngkiso hweho. Oso'no kako huhwo Anitumo isamoyoka uliwo'n'ngkiso hweho.

<sup>7</sup> Nakwoe humayo so'nji nakwoe poyo pe'nyo so'nji oso hiso'no nakwo nakwoe hunoso momokosyohumunilohwono. <sup>8</sup> O'o, awonoho. Anitu kako'nohini nakwoe sikunoso mokosyohumawo'n'ngkisofoho. Anitu kako nakumo songo fesyohumamno ose nelahon'ngki nakwo songo nohumehwasi kakoe hungkunomo un'ngkohwono. U Anitu kako ole naloso, Sekwo poyo pe'nimno nalososo u nakwo poyo wope'nantanoho. U nakwo poyo pe'nasoso u nakwo songo humasoso nakwo Anituye a'amu'nwoho. <sup>9</sup> Kila'is kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso oso'no kako a'amu poyo pe'nimentohofa so'nji nakwo a'amu songo humalohwone hn'nnonjiye Hwe Engo hweho.

<sup>10</sup> I oso'no sekwo soku nom'ne a'amu sofe yahino kengo somo uhwonontifi oso sekwoe yahinoso wonyofoho eso peho'no lalokwofo. I oso'no sekwo soku, nom'ne a'amu somne'no sitofo peho'no ulalokwofo. Sekwo huno seyohoho. Hwangku nakwo Anituye simanopo lohofihwasi nakwoe hungkuno so'no Anitu kako ikwolonofoho. <sup>11</sup> Oso hungkuno selalokwe so'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofa huhwanji olo so'no mt'i'mokumentohofi,

Hwe Engo Anitu sohwo kako ole limento, Ngko songo humale sohwo'ni hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Oso sekwo huno waseyono. Hungkuno hiso ne umo'n'imontonoho.

Hwangku sohonta a'amu hopi'nonohinoso hofiko nje yofe ho'nonimafikuji hofiko ngkine'no hwomtame wontohofantifeho.

Oseso a'amu hopi'nonohinoso hofiko ngkimo wontantifeho.

Kiko Anitu ne hwosoho. Ose wontantifeho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

<sup>12</sup> Oso'no nakwo huno ole nayohoho. Hwangku sohonta nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe yahino iwo'n'ngkuhwone so'no nakwoe Anitumo nakwoe yahino hwapingo so'no yoloho wolijwaofantanoho.

*Nakwo a'amu Anitumo simeho uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwiye yahinoso a'amu Anitu mne'no huno we'e unyo somo wonyo umokuhwaloho.*

<sup>13</sup> Nakwo a'amu Anitumo simeho uwo'n'ngkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu hofikoe yahino kengo kengo'njo somne'no huno wonyo nosyofisyihwaloho. O'o, nakwo huno ole wosyofisyano. Ngko olo yahino loso i'me'no

nom'ne a'amuso hofiiko nonehon+ngkuji hofiiko nje yahino homo somo wonyofoho ko likuji hofiiko nn+ngkap+kuji hofiikoe huno wonyo imokin+fitnnoho li'mo oso hiso ngko mimnehono. U ngko yo'mayo iwo'n+ngkohe so'no a'amu nom'neso hofiiko An+ituye hon+ngkano mta'ni piwahupitnnoho li'mo oso hiso apa'no mimnehono. <sup>14</sup> Nje Hwe Engo Jisas kako ngkimo enti+hwamaso so'no ngko huno nto'no ole niyohoho. Yo'mayo An+itu nakune'no nonyo wosopayo ho'nahumentisoso fehohnjo wonyo'njo ho'nahumentiso'maho. O'o, wop+ingo'nohinifoho. I oso'no hwe fihwo kako huno ole syofi+syalofoho. Ngko olo hiloso ni+meso nje hon+ngkanoso wonyo umo'n+montonoho. Kako huno ose syafi+syososo u kako noso'manji kakoe hon+ngkano hiso ni+hu'no wonyo umo'n+mtonoho. <sup>15</sup> U kiko yo'mayo wosopayo niwo'n+ngkino somo nom'ne a'amu hofiiko nokohon+ngkuji hofiikoe si+meho tango uyoso'no u kiko oso wosopayo hiso ne'no nonji oso a'amu homo somo kiko si+meho muyalokuyohino. Kilais kako oso a'amu homo somne'no asomo uti+mayo'ne poyo pe'n+mentiso oso'no kiko oso wosopayo hiso ne'no non+ngkiji kiko nom'ne a'amumo wonyo umokohotoho. <sup>16</sup> Kiko yo'mayo yahino iwo'n+ngkino so'no wop+ingofoho huno ose kihwoso'no a'amu nom'neso hofiiko kikimo nokohon+ngkuji wonyofoho kilikujono kiko oso yahino hiso apa'no yohotoho. <sup>17</sup> Nakwo An+itumo enjwa'mo humalohwone hn'nwi nakwo peho'no humalohwono. Yo'mayo nonyo wosopayo nyo'netaho. Yo'mayo mijo nyo'netaho. O'o, ose'ne'maho. Nakwo An+itumo enjwa'mo humalohwone hwap+ingoso olenoho. An+itu kakoe Towahuno Wop+ingo nakwoe si+meho mo'mo humaso so'no kako hon+ngkano nto'no in+ngkayo so'no nefe'mawo'n+ngkisofoho. Kako nakwoe si+meho pompenjiyo ifi+syonamofi+wo'n+ngkisofoho. Kako nakwoe si+meho wop+ingo namokuwo'n+ngkisofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amumo wop+ingo'nohini ulohofano. <sup>18</sup> A'amu ose iwo'n+ngkiso sohwo kako Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo ne hweho. Oso a'amu huhwo sohune'no An+itu kako kakoe si+meho wop+ingo umo'nalofoho. A'amu nom'neso oso hwe huhwo sohomo uhwonontifi hwe wop+ingo hweho lalokwofu.

<sup>19</sup> Nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwo huno olo so'no wosyofi+syano. Nakwo si+meho afa unano. Yo'mayo yahino nakwoe si+meho afa namokuwo'n+ngkiso yahinoso yokumpohn'nyo uyano. Oso'nji yo'mayo yahino nakwo a'amu An+itumne'no uhu'mokuwo'n+ngkuhwone hn'nwiye si+meho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo namokiyo'neso uyano. <sup>20</sup> A'amu huno kengo kengo'njo sofe si+meho mo'mo

Anitu kakoe yahino wopɨngoso utiḥwayo'ne syoho engo yalofoho. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiiko huno ole syofi:syalokwofo, Nakwo nonyo wosopayo fehohnjoso nasoso nakwoe yahinoso wonyo umo'nɨmontonoho. A'amu fehohnjoso ose syofi:syalokwofo. Oseso nakwo huno nayohoho. Yo'mayo nonyo wosopayo yo'mayo tongoso Anitu nakwo nyo'ne'no ho'nahumentisofoho. I oso'no oso wosopayo so'no a'amu fehohnjo manyo'njo humaho humawo'nɨngkohoho somo nakwo nɨkwato lohofasoso a'amu hiso hofiikoe hunoso wonyo imo'nɨngkuhwoso'no u hofiikoe simeho mo'mo Anitu syoho yalokunjo somo nakwo wonyo umokantanoho. Ose ihwaso'no nakwo hi'nnonji honɨngkano wonyomo unɨngkowantanoho.

<sup>21</sup> Huno wopɨngoso olenoho. U yo'mayo yahu tongo nɨwo'nɨngkoheso yo'mayo mijo nɨwo'nɨngkoheso yo'mayo yahino iwo'nɨngkoheso oso'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo nohonososo yahino hiso wonyofoho ko lihwosi ngkimo nnɨngkape'manji kakoe yahino wonyo imo'nonoho li'mo ngko kako'nji nohumahm'mo oso yahino hiso apa'no mimnehono. Oso huno hiso wopɨngofoho.

<sup>22</sup> Oso yo'mayo yahino hiso'no Anitu kakoe hunoso kijapososo oso hunoso sikoe'nohinofoho. Nom'ne a'amu somne'no yoloho lijwaofohotoho. Kiko yo'mayo yahino iwo'nɨngkinoso yo'mayo nonyo wosopayo nɨwo'nɨngkino so'no jiḣe simehoso wonyofoho mahnyo'manji kiko sɨmonyo fiyo.

<sup>23</sup> A'amu fihwo kako wosopayo nyo'ne so'no u yo'mayo yahino iyoso'no wonyofoho ko lihwosi yoso sohwo kako yahino wonyo'njo hweho. Hwapɨngoso yo'mayo iwo'nɨngkuhwone so'no nakwo simeho anga'nohino'nji ole syafi:siwo'nɨngkuhwono. Olo yahino loso nto'nohinoho. Ose syofi:syantani iwo'nɨngkuhwoneso oso yahinoso wonyo anefoho. I nakwoe simehomo huno hufa'uyo'njo'manji u oso yahino hiso yasoso wonyofoho.

## 15

*Nakwo Kɨlaisiye yahinomo unɨngkowano.*

<sup>1</sup> Nakwo Anituye huno engo tiḣema'nyo hn'nwi nakwo nom'ne a'amu Anituye huno we'e'njo somo yokumpohn'nyo utofano. Oso a'amu homo somo yo'mayo tango hofiikimo u'masoso hofiiko'nohini intofoso hopo'maho. Nakwo hofiikimo ufo'mano. Nakwo nakwoe yo'mayo yahino osomnohini huno syafi:hu'nɨngkuhwaloho.

<sup>2</sup> Nakwo a'amu anga'no anga'nohini hn'nwi nakwoe humayo'nohini somne'no huno syafi:hu'nɨngkuhwaloho. O'o, nakwo a'amu hopi'nono Anitumo simeho unyo



Ngko jije yofe ho'nomayo'ne ta walimonnoho.

<sup>10</sup> Nom'nepo ole mt'i'mokumentohofi,  
Sekwo a'amu temtitofo kengo sɪkunonji sekwo a'amu  
Juta Anɪtu sehwasopo'mentiso osɪkunonji sekwo  
Anɪtumne'no sɪmonyoyi'nmno.

<sup>11</sup> Nom'nepo ole mt'i'mokumentohofi,  
Sekwo a'amu temtitofo kengo soku sekwo Anɪtuye yofe  
foho'nomapmno.

I a'amu hopi'nonohino soku sekwo Anɪtuye yofe engoso  
foho'nomapmno.

<sup>12</sup> Nom'nepo Aisaiya kako Kɪlaisɪmne'no ole  
mt'i'mokumento,  
A'amu fihwo Juta mta'ango sohwoe yofe Jesi oso hwoe imu  
sohwa mta'ni Hwe Engo imo'nonefoho. Oso hwe engo  
huhwo sohwo kako oso temtitofo kengo sofe Hwe  
Engo hweho.

Hofɪko kakimo sɪmeho uyɪkujo'no hofɪkimo asomo  
utɪmayo'ne wohontohumantɪfeho.

Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho. <sup>13</sup> Oso'no Anɪtu kako  
nakwoe sɪmeho hi'ntnnono uyo'neso hwapɪngo hweho.  
Nakwo Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono uyɪwo'nɪngkuhwone  
sohumo kako nakumo asomo netɪmayo'ne hontohumalo-  
hwono. Oso'no sekwoe sɪmeho wopɪngo so'nji sekwoe  
sɪmeho pompenjiyo so'nji Anɪtu kako engo wosejapono.  
Oso'no sekwo Anɪtuye Towahunofe yokumpohn'nyo no-  
mafɪkuji yo'mayo Anɪtu sekumo wopɪngo waseloho'mo  
selɪmentiso so'no sekwo sɪmonyoyi'nmno.

*Poul kako Anɪtuye syoho iwo'nɪngkiso so'no kako sɪmonyoyi-  
mentisofoho.*

<sup>14</sup> U nje a'amu soku, ngko olo so'no huno niyohoho.  
Sekwo Anɪtuye yahino wopɪngo so'nji kakoe huno engo  
notɪpemantɪfi sekwo Anɪtuye hungkuno wopɪngoso  
lutɪhunalokwofo. Oso'no sekwo fo'mo fo'ma'nyo  
hofiyo loho'nalokwofo. <sup>15</sup> I oso'no ngko olo iyoswo  
fehohnjo semtɪ'mokiyalokwe loso sekwoe huno somo  
huno sefohotofo'neso ngko hungkuno yokumpohn'nyo  
selalokweso ngko olo hungkuno hiloso mtɪ'mokalokwe  
so'no ngko iyoho mannyofoho. Hwapɪngoso Anɪtu kako  
ngkimo olo syoho wonyoangkafo hiloso ntapmmentisofoho.

<sup>16</sup> Oseso ngko Kɪlais Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo'ni  
ngko sekwo a'amu temtitofo kengo sokune'no Anɪtu'nji  
ufohi'nyo'ne syoho hopa yonji ngko kakoe hungkuno  
wopɪngoso selalokweno. Ngko olo so'no nɪmo'nɪngkohoho.  
A'amu temtitofo kengo kengoso hofɪko Anɪtumo u'mayo'ne  
nɪmo'nɪngkohoho. Anɪtu kakoe Towahuno wopɪngo sohwo

a'amu homo somo wopingo umokahon'ingkuhwosi Anitu kakoe simehoso wopingo umo'nimontonoho.

<sup>17</sup> Ngko olo syoho Kilais Jisasi'nji Anitumne'no yalokuhwoyo so'no ngko simonyo yalokweno. <sup>18</sup> I oso'no ngko yo'mayo syoho nje yokumpohn'nyo'nji iwo'n'ingkohe so'no masel'imehono. O'o, yo'mayo syoho Kilais kako'nohini iwo'n'ing'kiso so'no a'amu temtitofokengo kengoso hofiko Anituye hungkunomo haloho pentifi tifi in'ingkawowo'n'ingkohoho so'no wasel'imonne'no yohono. <sup>19</sup> Kilais kakoe yokumpohn'nyo nom'ne

a'amu somo itihwayo'ne ntopahon'ngki yo'mayo kengo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkohofoso ngko imentohefoho. Oso hiso Anituye Towahuno sohwo ngkimo nifo'mahon'ngki ngko Kilais'ye hungkuno wopingosango Jerusalem mta'ni ema'mentoheho ango homo homo ne'no ul'm'wenji hwaho lilikom osopo esojwao'mentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nahumentohefoho. O'o, Kilais'ye hungkuno hopi'nonohinoso umentohefoho.

<sup>20</sup> Ngko olo so'no nimo'n'imentisofoho. A'amu ango kengo kengo'mjo somo Kilais kakoe yofe mupa'nyo'njo somo kakoe hungkuno wopingosango liku'mofone nimo'n'imentisofoho. Nom'ne a'amuso hofiko Anituye hungkunoso nto lutihwafijo somo oso a'amu homo somo ngko apa'no molutihwamnehono. <sup>21</sup> O'o, a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentiso Aisaiya osohwo kako hungkuno ole mti'mokumento,

A'amu hofiko kakine'no mupa'nyo'njosohofiko upo'nantifeho.

Oso'no hofiko kakoe hungkunoso nupa'n'ingkuji hofikoe hunoso ito'no uyimontonoho.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

*Poul kako a'amu Loum somo uhwonimo osopo nta'ni hwaho S'ipen osopono wamo limentisofoho.*

<sup>22</sup> Oseso ngko sekwoe ango sopono wose'ma'monji ko yontneso olo syoho yalokwe hilo kako ngkimo n'ikiloj'peehon'ngki ngko sekumo mose'maso'njo imentohefoho. <sup>23</sup> Soswo pi'n'ingo engo somo ngko sekumo wose'ma'monji imote sohwo'ni i olohonta ngko olo hwaholopo nje syohoso moi'wo esojwao'maleno. Oso'no olohonta ngko sekumo wose'ma'monnoho. <sup>24</sup> Oseso ngko sekumo s'imo'mo sehoni'mo tifi sohonta ngko hwahonom'ne S'ipen sopono wamonnoho. I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo nohumahm'mo nje simeho wopingo kaki'no wan'mo'nono. I osohonta sekwo ngkimo hwaho S'ipen hon'ngkanosontihwafikujo'no ngko wamonnoho.



<sup>25</sup> I oso'no sɪmo'mo ngko Anɪtuye a'amu Jelusalem humayo yo'mayo umofonyo inyo somo hamniyoho yo'mayoso wosiyohojamnonho. <sup>26</sup> A'amu Masetouniya so'nji Ngkɪlik so'nji hofɪko Anɪtumo sɪmeho uyɪwo'nɪngkohofoso hofɪko hofɪkoe yo'mayo yo'mayoso nuhu'mokontɪfi Anɪtuye a'amu Jelusalemmjo somo hofɪko yo'mayo so'no umofonyo iwo'nɪngkohoho somne'no ufo'mayo'ne hungkuno nano mtito'malofofoho. <sup>27</sup> Oso a'amu somo fo'mayo'ne mtito'malofoso wopɪngofoho. Oseso sɪmo'mo a'amu Jelusalemmjoso hofɪko Anɪtuye hungkuno upa'nontɪfi hofɪko a'amu temtitofu kengo somo hofɪkoe huyo'mangomo ufo'mayo'ne hofɪko a'amu Anɪtuye hungkuno ujo'ne uhwatɪmentohofofoho. Oso'no a'amu temtitofu kengoso hofɪko olohonta a'amu Jelusalemmjo somo aku ufo'mayo'ne yahinoso nto'nohinofoho.

<sup>28</sup> Yo'mayo ho'yanggo oso a'amu hiso hofɪko hu'mokahinnyoso ntopahonɪngkofi ngko Jelusalemmjo a'amu sofe ahomo woho'nahumonne'no yohono. Oso syoho hiso moi'wo esojwaohm'mo ngko sekwoe anggo sopo nose'mahm'mo osohonta ngko hwaho Sɪpen osopono wamonnoho. <sup>29</sup> Olo so'no ngko huno niyohoho. U ngko sekumo se'ma'meso u Kɪlais kako nakumo wopɪnggo nalohofɪhwoso'no nakwo wonyoangkafo wohumantanoho.

<sup>30</sup> U nje a'amu soku, ngko olo so'no nɪmo'nɪngkohoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais osohwo kako nakumo wopɪnggo naloho'mentiso so'no kakoe Towahunu Wopɪnggo sohwo nakwoe sɪmeho mo'mjo somo ujo entohojwo nasɪwo'nɪngki sohweho. Sekwo ngkine'no Mpohwo Anɪtu kako ngkimo nɪfo'mayo'ne jomo yokumpohn'nyo ulɪmno. <sup>31</sup> A'amu hwaho Jutiya humalofoso hofɪko Anɪtuye hungkunomo hwotoho fewo'nɪngkohoho somne'no sekwo huno syafɪsyɪkuji, u oso a'amuso hofɪko Pouɪmo tohino uyɪfitnnoho lɪkuji oso'no sekwo ngkimo nɪfo'mayo'ne Anɪtumo jomo yokumpohn'nyo ulɪmno. Oso hamniyoho yo'mayo a'amu uhu'mokumalofoso ngko Jelusalemne'no nomotasɪ'me'no hofɪko nuhwonɪngkuji hofɪkoe sɪmeho wopɪnggo umo'nɪngkuhwoso'no womantɪfeho. Oso'ntnne'no sekwo Mpohumo jomo ulɪmno. <sup>32</sup> Oseso Anɪtu kako olo so'no umo'noso'manji ngko sɪmeho wopɪnggo'nji nose'mahm'mo sekwo'nji ngko usijo'no we'enehwo nohumahm'mo ngko nje huyo'mango yokumpohn'nyo woma'monnoho.

<sup>33</sup> Anɪtu kako nakwoe sɪmeho pompengo ifisy-onafɪwo'nɪngkiso hwapɪnggo sohwo kako sekwo a'amu hɒpɪ'nonohino sokunonji wohumano. Nehopeho.

## 16

*Poul kako hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo nje a'amu kuyoho ul'imentisofoho.*

<sup>1</sup> Nakwoe nampohwo Fipisi kako a'amu Senikiliya oso ponjoso hofiko Anitu ne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho somo ufo'mawo'n'ingkisosi kako sekumo se'mahwoso'no sekwo kakimo wop'ingo ulohopmno. <sup>2</sup> Oso a'mu Fipi kako Anituye syoho ulohofiyosi kako sekwo'nji humahwoso'no kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuso so'no sekwo sekwoe senampi ne pa'nyo umo'nono. Sekwo kakimo wop'ingo ulohofikuji umokosyohumamno. U kako yo'mayo oso'no umofonyo ihwoso'no sekwo kakimo ufo'mapmno. Hwap'ingoso kako hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo ufo'manto ngko huhwo'nimo nifo'mawo'n'ingkisiyoho.

<sup>3</sup> Oso a'mu Pilisila'nji kakoe hwehwo Akwila'nji osiya'u'nji siko ngko'nji Kilais Jisasiye syoho afa'nono iwo'n'ingkuhwone ya'uyoho. Oso hisiya'umne'no nje a'amu ya'uyoho ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. <sup>4</sup> Siko ngkimo nifo'ma'mentisiyo so'no a'amu nom'neso hofiko sikimo wofonjosyano lahon'ingkofi siko poyo imo'nyo'neso siko iyoho miyo'njo imentisiyefoho. Oso'no ngko'nohini isamoyoka mulalokuyohono. O'o, a'amu temtitofokengo kengo hopi'nonohinonso hofiko Anitumo simeho uyalokwofoso hofiko osiya'umo isamoyoka m'kun'imposo ulalokwofo. <sup>5</sup> Oso a'mu siya'uye ango somo a'amu hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho osomne'no nje a'amufu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

Oso hwe Epinitas sohwo kako nje a'amu ne hweho. Osohwo kako hwaho Esiya sopo humanto kako a'amu Anitumo simeho muyo'njo sohonta kako kaki'no uy'imentisofoho. Oso a'amu sohune'no nje a'amu hwosoho ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno.

<sup>6</sup> Oso nom'ne a'mu Maliya hne'no ngko nje a'amuyoho ose ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno. Kako syoho yokumpohn'nyo engo yonto sekumo sefo'ma'mentisofoho.

<sup>7</sup> I nom'ne hwe hufa'u temtitofok Juta oso mta'ango Antilounikas'nji Juniyas ntnne'no ngko nje a'amu hwa'uyo ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. Siko ngko'nji impo'angomo humamotohwonefoho. Oso huhwo sohwa'uye yofeso a'amu *apousel* so'njo ajwo sopo weho. Osohonta ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono muyo sohonta siko Kilaisimne'no simeho kaki'no uy'imentisiyefoho.

<sup>8</sup> Hwe nom'ne Amp'liyetas oso hune'no nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako nje a'amu ne

hweho. Kako ngko hopa nakwoe Hwe Engo sohune'no sɪmonyo yalofoho.

<sup>9</sup> Ngko Upanos ne'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako ngko'nji Kɪlaisɪmne'no syoho afa'njo hwoya'yoho. Osohumo ulɪkuji Sɪtekis oso huhumo ulɪmno. Ngko kakine'no nje a'amu hwe ulalokweno.

<sup>10</sup> Ngko hwe nom'ne Apelisɪne'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo nje a'amu hwe kilalofoho njimno. Kako Kɪlaisɪye hungkunomo nto'no inɪngkwalofoho.

Hwe nom'ne Alisɪtoupɪyulas montohwamne'no nje montohwafo ulalokweno. Sekwo hofɪkimo njimno.

<sup>11</sup> Hwe nom'ne nje temtitofu mta'ango Heloutiyan oso hune'no ngko nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

Hwe nom'ne Nasisas montohwamne'no ngko nje montohwafo ulalokweno. Sekwo hofɪkimo njimno. Hofɪko nakwoe Hwe Engo sohumo sɪmeho uyalokwofo.

<sup>12</sup> Oso a'mu hufa'u Tɪlaifina'nji Tɪlaifousa'nji siko Anɪtumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokusiyo. Oso fa'une'no nje a'amu faswo ulalokweno. Sekwo sikimo njimno.

I nom'ne a'mu Pesis osi kako nje nampohweho. Osi kako Hwe Engo sohwoe syohoso yokumpohn'nyo iwo'nɪngkisiyoho. Oso hisi ne'no ngko nje nampohwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

<sup>13</sup> Oso hwe Lufos oso hune'no ngko nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Oso huhwo sohwo kako Hwe Engo Kɪlaisɪmo tɪfi inɪngkawowo'nɪngkiso hweho. Kona'wohi hi osenohinoho. Oso hisi kako nekwoe na'uyoho.

<sup>14</sup> Ngko oso hwe Asinɪkɪlitos, Fɪlekounyo, Hemesɪyo, Patɪloupasɪyo, Hemasɪyo, oso hwanji nom'ne a'amu huhwo sohwanji humalofo sohwanne'no nje a'amuhwafo ulalokweno. Sekwo hofɪkimo njimno.

<sup>15</sup> Ngko oso a'amu Filoulkos, Juliya, Neleyos, kakoe konampi, Oulimpas, nom'ne a'amu Anɪtumo sɪmeho uyɪwo'nɪngkohofoso hofɪko'nji humalofo oso hwamne'no ngko nje a'amu hwafo ulalokweno. Sekwo hofɪkimo njimno.

<sup>16</sup> Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku, sekwo nom'ne a'amu hofɪko Anɪtumo sɪmeho uyɪwo'nɪngkohofoso'nji noswo'nɪngkuji osopo nuhu'mokohumafɪkuji aho po'nɪmno. A'amu hopi'nono hofɪko Jisas Kɪlaisɪmo sɪmeho uyalokwofoso hofɪko sekumo nakwoe a'amu kuyoho selalokwofo.

*Sekwo a'amumo wonyo imokiyo'nyo somne'no i'waho nto'no fɪyɪmno.*

17 Nje a'amu soku, ngko sekwoe huno somo wasefohoto'monne'no yohono. Anituye hungkuno sekwo upa'n+wo'n+ngkohoho somo a'amu fehohn-joso hofiko hwotoho fentifi a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohoho somo husilo husilofo wolohofantifi lohofalokwofo. Osomme'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofiko Anituye a'amu ne somo hon+ngkano hwasyo osomo ipemotowalokwofo. 18 Hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye syohoso miyalokuyohoho. Yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo lonte somo in+ngkwalokwofo. A'amu hon+ngkano wonyo osomme'no mosyafisiyo'njo osomo hofiko hungkuno wop+ngoso afofo'nji ulontifeso hofiko hwasyo hon+ngkanomo ipemotawowo'n+ngkohofofoho. 19 Sekwo Anituye hungkunomo in+ngkawentifi yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no a'amu ango'meemjoso nto upa'n+mentohofofoho. Oso'no ngko sekune'no simonyo yalokweno. Ngko olo somne'no nimo'n+ngkohoho. Sekwo yahino wop+ngo somo tipemafikuji osomnohino fin+ngkamno. Sekwo oso yahino wonyo somne'no huno apa'no nosyafisyikutoho. 20 Anitu kako nakwoe simeho somo pompengo imokiyo hwap+ngo sohwo kako we'nenepi Setenimo ni'hu'nahone hwotoho fehwoosi kakimo sekwoe sifilaku'nyo'mo uhumati'montonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wop+ngo waselohofono.

*A'amu Pouli'nji humamentohofoso hofiko a'amu Loum-  
mjo somo nakwoe a'amufoho ulimentohofofoho.*

21 Timouti kako ngko'nji syoho afa'nono iwo'n+ngkuhwoyo sohwo kako sekumo nje a'amufo selalofoho. A'amu nom'ne hofiko nje temtifofo mta'ango sohwa Lusiyoasiyo Jesouniyo Sousipata oso hwanji hofiko nakwoe a'amu hwafo selalokwofo.

22 Ngko Tetiyos huhwo'nnonji Poul kakoe mango mta'ni olo hungkunolo ntahon+ngki ngko sekune'no semti'mokiyalokwe sohwo'ni ngko Anitumo simeho uyonji olo hungkuno loso selalokweno, Sekwo nje a'amu kuyoho.

23 Ngkaiyos kako sekumo nje a'amufo selalofoho. Ngko kakoe angomo humentan+ngko wop+ngo n+mokosyohumaho. A'amu kakoe angomo Anitune'no uhu'mokuwo'n+ngkohoho somo kako hofikimo wop+ngo ulohof+wo'n+ngkisofoho.

Elasitos sohwo kako olo ango loponjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'n+ngkohoho sohwa hofikoe iyoswo hamniyoho'njo yo'mayoso nto'no emokosyohumawo'n+ngkiso

hweho. Oso hwo'nji neningkwa'wehwo Kwatosi'nji siko sekumo nekwoe a'amufu selalokusiyo.

<sup>24</sup> [Nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais kako kakoe yahino wopíngoso sekwo hopi'nonohino sokumo ufehu'mokasesyono. Nehopeho.]

*Nakwo Anítuye yofe woho'nomano.*

<sup>25</sup> Ngko Jisas Kílaisiye hungkuno wopíngo losetíhwawo'níngkoheso Anítu kako oso hungkuno hiso'nji sekumo yokumpohn'nyo sesofitofoso hoponoho. Oso hungkuno hiloso hohonta hiyaso'mo wo'mojoso olohonta Anítu kako utíhwa'nyopo ujo mehontojwahumasofoho.

<sup>26</sup> Anítu kako songo ne'no humaso osohwo kako a'amumo hungkuno uyahoníngki límotofo sohwa hofíko olo hungkuno homo losomo ifalifaliyo mtí'mokumentohofofoho. Oso'no olo hungkuno hilo so'no Anítu kako syoho hiso nejopahoníngki nakwo sekumo selalokuhwono. Oso'no temtitofu hopi'nonohinoso hofíko oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojo so'no huno uyahoníngki hofíkoe hunoso ehohosíhumentisofoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofíko oso hungkuno homo somo símeho hi'ntnnono uyíkuji kakoe yahino wopíngo somo nuhwoníngkuji tífi uníngkapífe. <sup>27</sup> Oso Anítu huhwo sohwo kako'nohini huno hwapíngo'njo hweho. Yo'mayo kakoe hwomu Jisas Kílais nakune'no naloho'mentiso oso'no nakwo Anítuye yofe engolopohamo woho'nomehwano.

Oso hungkunoso nehopeho.

# 1 Koulin

## Olo Iyoswo Sɪmo'mjo loso A'amu Koulin somne'no Poul Mtɪ'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sɪmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sɪmentiso sohonta soswo *tɪwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo sɪmo'mjo loso a'amu Koulin somne'no Poul mtɪ'mokumentisofoho. Tajo ango Koulin i'mofapeso kako apa'no Anɪtuye hungkuno liku'meefo syoho'ne wento mtɪ'mokumentisofoho. Oso hohosohonta Poul kako Akwila'nji Pɪlisila'nji nohumantɪfi hwapɪfe ango syoho yontɪfi Anɪtuye hungkunoso liku'meeo'motofofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta fehohonjo'nji a'amu Ngkɪlik pi'nɪngo engo so'nji sɪmeho hi'ntnnono uyɪmentohofofoho. Poul Koulin hopo sopo humanto Anɪtuye hungkuno ne'no lontanɪngki soswo anga'no hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolomentisofoho. Ango Koulin sopo antɪme we'epo'maho. O'o, antɪme engo mɪkunɪmposoponoho. Oso ango hopo sopone'no Poul kako sɪmeho tango'nji mtɪ'mokumentisofoho. Oso sɪmeho tango iyo hwapɪngoso olenoho. Iyoswo anga'no sɪmo'mo mtɪ'mokuyahotɪmentisoso imo'nao'mentiso so'ne olo iyoswo tɪfi'njo lofosofa'u 1 Koulin'nji 2 Koulin'nji imo'nɪmentisiyefoho. Poul iyoswo Koulinne'no mtɪ'mokuyahojiyoso hufa'u sɪhunefoho. I oso'no olohonta iyoswo anga'nohinoso mauyoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako Efesos humanto mtɪ'mokumentisofoho. Paul olo iyoswo mtɪ'mokiyo hwapɪngoso olenoho. A'amu Jisasɪmo inɪngkunyo Koulinjoso Poulɪmo yo'mayo yo'mayo so'no ulohonɪmentohofo so'no Poul kako aku hofɪkine'no mtɪ'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olohonta iyoswo homo lomo atofu lihwasɪ nakwo tɪfi unɪngkohwano.

<sup>1</sup> Anɪtu kako ngko Poulɪ'nɪmo nɪhwosopo'mentisoso Jisas Kɪlaisɪye hungkuno a'amu somo lɪku'mofu (*apousel*) syoho ntapmmentiso sohwo'nnonji nenɪngkwa'wehwo Sousɪtenisɪ'nji <sup>2</sup> nekwo nohumentai sekwo a'amu ango Koulinjo sokune'no olo iyoswo loso semtɪ'mokiyalokuhwoyo. Sekwo Kɪlaisɪmo ufohi'nontɪfi kakoe a'amu ne imo'nɪmentohofofoho. Oso hiso'no Anɪtu kakine'no sekumo sehwsopo'mentisofoho. Sekwo'nohinɪ'maho. O'o, hwe moya'mi ango'meemjo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlaisɪmo jomo ulɪwo'nɪngkuhwone

hn'nimo nahwosopo'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo kako nakwo hwe moya'mi hopi'nonohino hn'nwiye Hwe Engo nihu'no anga'nohino hweho. <sup>3</sup> Nan'ngkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo wop'ngo selohofohosi simeho pompenjiyo wosejopanjiyo.

*Poul kako Anitumo oso a'amu homo somne'no isamoyoka ulimentisofoho.*

<sup>4</sup> K'ilais Jisas kako sekumo wop'ngo seloho'mentiso so'no ngko engolopohamo sekune'no huno syasyefi syonji Anitumne'no isamoyoka uliwo'n'ngkohefoho. <sup>5-6</sup> Nakwo K'ilaisiye hungkuno selimentihwone so'no oso hungkuno hiso sekwo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi sekwo K'ilaisimo ufohi'n'ngkahon'ngkofi kako sekumo yo'mayo so'no umofonyo miyo'njo iyo'ne semokumentisofoho. U, sekwo kakoe hungkuno wop'ngo so'no huno tipemantifi sekwo nom'ne a'amu somo luti'wayo'neso huno'njo kuyoho. Oso'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. <sup>7</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilais kako uti'hwani'nyopo asomo peso'no sekwo nohontohumentan'ngkofi Anitu sohwo kako kakoe yo'mayo wop'ngoso sejopalofoho. Kakoe wop'ngo somne'no sekwo umofonyo mifitnehoho. <sup>8</sup> O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'nji sekumo sesosofitofontan'ngkuhwosi sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontan'ngkuji sekwoe sikunoso moi'wo umo'n'montonoho. Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilaisiye Siku'no Engo kako asomo poso sohonta sekwo wonyo ane lohofikuji wonimango masenonehoho. <sup>9</sup> Anitu kako kakoe Hwomu Jisas K'ilais nakwoe Hwe Engo sohwo'nji nakwo'nji simeho afa inyo'ne nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nakwo K'ilaisi'nji majopohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho. Oso hiso'no ne imokiyo'neso Anitu kako hoponoho. Kako kakoe hunoso mi'kwesyafisyonehoho. O'o, awonoho.

*A'amu Koulin hofiko Anitune'no uhu'mokumotofoso hofiko husilo husilofa loho'mentohofofoho.*

<sup>10</sup> U, nje a'amu soku nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilais kako olo hungkuno ntapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waseli'nono yohono. Sekwo upa'nimno. Sekwo yoka hnnontifi husilo husilofa loho'malofoso moi'wonoho. Sekwo apa'no oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo apa'no nuhu'mokukuji hungkuno afa'nohino filikuno huno anga'no'nohini fisyafihupmno. <sup>11</sup> U nje a'amu soku oso ape K'ilouwe siye ango'mta'ango

a'amu nopontifi ngkimo ole ntimalofi, A'amu Kouliniso hofiko yoka hnalokwofo. Ose ntimalofofoho. <sup>12</sup> Ngko sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo selalokweno. Sekwo huno kengo kengo syafisyontifi a'amu fehohnjo soku ole lalokwofo, Nakwo Pouliye yahinomo in'ngkwalokuhwono. Nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Apoulousiye a'amu'nwoho. Nom'ne a'amu soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Pitaye hungkunomo in'ngkwalokuhwono. I, a'amu nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho. Ose lalokwofo. <sup>13</sup> Pipineto. A'amu pi'n'ngo engo hofiko sekwoe wonyomne'no pe'n'imentohofotaho. Ngko Pouli'ni iyo hwojiyafiku'nnyopo sekwoe wonyomne'no lape'n'maleno. O'o, sekwo huno seyohoho. Kilais kako'nohini sekwoe wonyomne'no poyo pe'n'mentisofoho. I hofiko ngkine'no mijo kiyosema'malofotaho. O'o, Kilaisimne'nohini sekumo mijo kiyosema'malofofoho. <sup>14</sup> Ngko sekwo'njo sopo mijo kiyomayoso a'amu pi'n'ngo'maho. O'o, Kilisiposi'nji Ngkaiyasi'njimnohini mijo kiyoma'maleno. Oso'no ngko a'amu hufa'u hwa'umnohini mijo kiyoma'mentohe so'no Anitumo isamoyoka ulalokweno. <sup>15</sup> Oso'no a'amu pi'n'ngo engoso hofiko ole mal'fitnnehofu, Poul kako nakumo mijo kiyonema'mentiso so'no nakwo Pouliye a'amu'nwoho. Ose mal'fitnnehofu. <sup>16</sup> U, ngko nom'ne a'amu sohune'no syafisyohono. Sitefanosiye a'amu oso hwanjimo ngko mijo kiyoma'maleno. U, ngko nom'ne a'amu somo mijo kokiyoma'mentohono. Awolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I, ngko mijo kiyomayo hungkuno so'no peho'no selalokweno. <sup>17</sup> Kilais kako ngkimo oso mijo kiyomayo syohoso montapmentisofoho. O'o, ngkimo kako a'amu somo kakoe hungkuno luti'hwayo'ne syoho ntapmentisofoho. A'amu huno'njo sohwa hofiko hungkuno sawemo luti'hwawo'n'ngkohofu hopaso ngko hungkuno moluti'hwamnehono. O'o, Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyomo nakwoe wonyo'ne poyo pe'n'mentiso so'no a'amu huno nto'no mosyafi'hupitnoho lonji ngko a'amufe huno nto'no ehohosasiyo'ne hungkuno tifo tifo luti'hwawo'n'ngkohe hwo'nyoho.

*Nakwo Kilaisimo uhwonontani uhwonimentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopingo so'nji nto uhwonimentihwonefoho.*

<sup>18</sup> A'amu Anitumo min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohofoso hofiko Kilais nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'n'mentiso so'no upa'nontifi hofiko huno ole syofisyalokwofo, oso hungkuno liwo'n'ngkohofoso



hwayohosi hungkunofoho. Ose syofisyalokwofo. I, oeso nakwo a'amu Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne'no hontohumentani nakwo huno ole nayiwo'n'ngki, Kilais kako nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo imo'n'imentiso sohune'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo netihwamentisofoho. <sup>19</sup> A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoho sohwa hofiko a'amu Kilaisimne'no nakwolaho liwo'n'ngkohofoho somne'no ole mtimokumentohofi,

Anitu ole limento, A'amu hwahoponjoso hofiko hofikoe yokumpohn'nyo so'nji Anitumo u'mayo'ne'entifi huno uyalokunjo oso a'amuso hofikoe huno somo ngko wonyo umokumonnoho.

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi huno'nji liwo'n'ngkohofoso hofiko Anitumo u'mane'entifi honingkanano pi'n'nggo pi'n'nggo hofikoe huno mta'ni imofiwon'ngkohofoho somo ngko wae wee'monnoho.

Anitu ose limentisofoho. <sup>20</sup> A'amu Anitumo min'ngkayoso hwahoponjo somne'nohuni huno syafisyiwo'n'ngkohofoso hofiko ole liwo'n'ngkohofi, Nakwo huno'njo hn'nwi nakwoe huno nto'nohinoso a'amu nom'ne somo lutihwane'entifi syafisyiwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amumne'no Anitu kako kakoe a'amu ne hn'nyumo ole netihwamento, Olo hwaho lophonjo hunoso wonyo hwayo hohnjofoho. Oso'no a'amu kako olo hwaho lophonjo huno somnohuni syafisyiwo'n'ngkiso sohwo kakoe huno neso mauyoho.

<sup>21</sup> I oso'no Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo kako olo honingkanolo imo'mentisofoho. A'amu hofiko Anitumo u'mano likujoso hofiko hofikoe huno mta'ni Anitumo mu'mapitnohoho. O'o, awonoho. I oso'no Kilaisiye hungkuno wopingoso a'amu somo lutihwawo'n'ngkuhwone somo simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko Anitumo u'mantifeho. Nu'mafikuji hofiko kakoe a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no Anitu kako simeho wopingo umo'n'wo'n'ngkisofoho. I oso hungkuno hiloso nakwo lutihwawo'n'ngkuhwone somne'no hofiko nal'iwon'ngkohofi hwayo hohnjo hungkuno liwo'n'ngkohofoho kuyoho. Ose nal'iwon'ngkohofofoho.

<sup>22</sup> I a'amu Jutaso ole liwo'n'ngkohofi, Anitu kako nakumo kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu mifijoso netihwaso'manji u oso hungkunoso Anitu mta'ango'manji uhwon'ngkuhwasi oso hungkuno homo somo nakwo huno naihwoso'no tifi un'ngkowano. A'amu Ngkilik oso hwa ole liwo'n'ngkohofi, u, nakwo yo'mayo hungkuno upo'nasoso huno wopingofoho syofisyaso'manji oso hungkuno homo somo huno

naihwoso'no tifi uningkowano. <sup>23</sup> I oso'no nakwo hungkuno lutihwawo'n'ingkuhwoneso olenoho. Kilais kako nakwoe wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo imo'n'imentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hofiko oso hungkuno hiso'no nakwolaho lontifi wonipaho ikin'wo'n'ingkohofofoho. A'amu Ngkilik sohwa hofiko oso hungkuno homo somo nupa'nontifi ole liwo'n'ingkohofi, Olo hungkuno loso kokato'nnyofoho. Ose liwo'n'ingkohofokuyoho. <sup>24</sup> I nakwo a'amu Juta hn'nnonji temtitofokengo kengo hn'nimo Anitu nahwosopo'mentiso hn'nwi nakwo Anituye mampahomo upo'nontani nakwo huno ole nayohi, Kilais kako nakumo asomo netimayo'ne poyo pe'n'imentiso sohomo nuhwonontani uhwonimentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo so'nji Anituye huno wopingo so'nji uhwalokuhwono. <sup>25</sup> Oso honingkano Anitu kakimo u'mayo'ne imo'mentiso so'no a'amu hwahoponjoso hofiko huno syafisyontifi hofiko ole liwo'n'ingkohofi, Olo honingkano loso ne anefoho. Hwayo hohnjofoho. Ose lontifeso hofikoe huno so'nji yokumpohn'nyo so'nji Anitu kakoe huno hwapingo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji hofikimo yakolo'nnyofoho.

<sup>26</sup> Ou, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne johoselimentiso sohonta sekwo huno ane, yokumpohn'nyo ane, yofe engo ane imo'n'imentohofokuyoho. <sup>27</sup> A'amu hwahoponjonyahino somne'no huno'njosso Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu hunomasoso hofiko nje honingkanomo tifi nn'ingkapikuji nje a'amu ne imo'n'ifitne'ento uhwosopo'mentisofoho. A'amu hwahoponjonyokumpohn'nyo'njosso Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu yokumpohn'nyo aneso nje a'amu ne imo'n'ifitne'ento hofikimo uhwosopo'mentisofoho. <sup>28</sup> A'amu hwahoponjoso hofiko yo'mayo so'no ole liwo'n'ingkohofi, Wonyofoho. Nakwolaho. Oso hiso ne anefoho. Ose liwo'n'ingkohofofoho. Oso homo somne'no Anitu kako oloso ngko'nefoho. Woma'mo limentisofoho. Anitu kako a'amu hwahoponjofehunosone anefoho. Moi'wo umo'nono limentisofoho. Oso'no yo'mayo so'ne hofikoe yofehonomawo'n'ingkohofosomo Anitu kako wae yao'mentisofoho. <sup>29</sup> Anitu kako oso yo'mayo hiso imentiso so'no nakwo Anituye timopo nakwoe yofeso mohonomo'nanehwono. <sup>30</sup> Anitu kako nakumo Jisas Kilais'njopo menehumaji'mentisofoho. Oso'no Anitu kako Kilais'ye hungkunoso nakwoe hunomomoho'nonahumentiso so'no nakwo kakine'no huno nto'no syofisyalokuhwono. Kilais kako nakumo wopingo

naloho'mentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho nelalofoho. Jisas kako honingkano wonyo somta'ni nakumo mpe enema'mentiso so'no kako nakumo Anituye a'amu ne namokumentisofoho. <sup>31</sup> Oso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa hofiko ole mt'i'mokumentohofi, Hwe fihwo kako kakoe yofeso woho'noma'nimo lososo kakoe yofe moho'noma'nonehoho. O'o, kako Kilais nakwoe Hwe Engo sohwoe yofe'nohini woho'nomano.

## 2

*Poul kako Kilaisiye iyo hwojiyafijiyo so'no hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> Oseso nje a'amu soku, hohonta ngko sekumo nose'manji ngko Anitu kakoe hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso selimote sohonta sekwo huno ole syafihupitnne'enji maselimentohono, Kiko yofe engo'njo hwosoho. Huno hwapingo'njo hwosoho. Ose ntifitnne'enji maselimentohono. <sup>2</sup> O'o, ngko nje simaho somne'no ole nto hnimento, Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yo'mayo kengo kengo so'no ngko hungkuno maselimnehono. O'o, awonoho. Ngko Jisas Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso sohune'no ngko huno nihwoso'no oso'nohini wolosetihwamne'no yohono. <sup>3</sup> Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko yokumpohn'nyo ane nohumanji iyoho nnimentisofoho. <sup>4-5</sup> Sekwo nje huno somo tifi nningkapifitnne'enji hungkuno selimote'maho. O'o, sekwo Anituye yokumpohn'nyo somo tifi iningkafitnne'enji hungkuno selimentohefoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta a'amu huno'njoso hofiko nom'ne a'amufe hunomo uwolo'mokantifi hungkuno nto'no esyohumawo'nningkohofu pa'nyoso selimentohe'maho. O'o, ngko Anituye hungkuno selahonngko Anitu kakoe Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyoso sekwo utihwa'nyopo nuhwonontifi sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Olo hungkuno loso ne'njofoho. Huno ose syafihu'mentohofofoho.

*Anituye Towahuno sohwo kako nakumo huno wopingo nejopalofoho.*

<sup>6</sup> Anitu kako huno engo nejapmmentisoso nakwo a'amu Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofu somo lutihwawo'nningkuhwonefoho. Oso huno engo hiso olo hwaho loponta'ango'maho. U, a'amu olo hwaho lopo nakumo yokumpohn'nyo ne mokosyohumawo'nningkohofu sohwa mta'ango'maho. O'o, hofikoe

yokumpohn'nyoso moi'wo umo'nimontonoho. <sup>7</sup> Nakwoe Anitu mta'ango huno engoso lutihwawo'nningkuhwonefoho. Oso huno engo hiso hiyaso'mo wo'mojofoho. Anitu kako nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Anitu kako nakumo kakoe a'amu ne namokuhwosi nakwo kako'nji kakoe ango wonyoangkafo sopo humane'ento hungkuno mtito'mentisofoho. <sup>8</sup> A'amu olo hwaho lopo mokosyohumawo'nngkohoho sohwa hofiko oso huno hwap'ngo somo huno nto'no mosyafisiyo'njo hwafoho. I oso'no hofiko nakwoe Hwe Engo Anitu pomponaho hwap'ngo sohwoe hwomu sohune'no huno nto'no syafisyontifijontentesi hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo mofonjinto'ofasykutnesohilo. <sup>9</sup> Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no a'amu Anituye hungkuno ni'hu'no hohonta mtimokumentohoho sohwa ole mtimokumentohofi,

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo somo muhwonyoso

yo'mayo wonyoangkafo so'no haloho mupa'nyo so'nji yo'mayo wonyoangkafoso a'amufe hunomo mufohotofo'njo

oso yo'mayo hiso Anitu kako kakoe a'amu simeho uy'wo'nngkohoho somne'no nto'no esyohumaho.

Ose mtimokumentohofofoho. <sup>10</sup> Oso yo'mayo so'no hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso Anitu kakoe Towahuno wop'ngo sohwo netihwamentisofoho. Anituye Towahuno Wop'ngo huhwo sohwo kako yo'mayoso nakwo hiyaso'mo yalokuhwone somo utihwa'nyopo nahononto yo'mayo wop'ngo Anituye hunomjo oso'nji kakoe yahino so'no kako huno uyohoho.

<sup>11</sup> A'amu tihwolo, nom'ne a'amu sohwoe huno somo uhwonyosofo. O'o, awonoho. Oso hwe sohwo kako'nohini kakoe hunoso huno uyohoho. Oso pa'nyoso a'amu fi-hwo kako Anituye huno somo kako huno muyo hweho. Anitu kakoe Towahuno sohwo'nohini kako Anituye huno so'nji yahino so'nji huno uyohoho. <sup>12</sup> I oso'no nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo olo hwaho loponjo yahino wonyoso momaso'nwoho. O'o, Anitu kako nakumo kakoe Towahuno nejapmentiso oso hiso yo'mayo wop'ngo Anitu kako siki nejap'wo'nngkiso so'no nakwoe hunoso nto'no nto ehohosonasyohoho. <sup>13</sup> Yo'mayo wop'ngo Anitu kako nakumo siki nejap'wo'nngkiso so'no selalokuhwoneso nakwo nom'ne a'amufe huno mta'ni mentani moselalokuyihwono. O'o, olo hungkuno loso Anitu kakoe

Towahuno Wopingo nakumo lonetihwahoningki selalokuhwono. Oso hungkuno hiso nakwo a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somne'no lutihwalokuhwono.

<sup>14</sup> U, a'amu Anituye Towahuno Wopingo ane sohwo oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye Towahunofe hungkunoso huno nto'no muyo hweho. U, oso hiso peho'neto. Oso a'amu huhwo sohwo kako oso hungkuno hiso nupa'nonto huno ole syofisyalofoho. Olo hungkuno loso hwayo hohnjo hungkunofoho. Ose syofisyalofoho. Nakwo a'amu Anituye Towahuno hi'njo hn'nwi nakwo Towahuno Wopingofe hungkuno hilo so'no huno nto'no nayohoho. I a'amu Anituye Towahuno Wopingo aneso kako olo hungkuno hwapingo ne hilo so'no huno muyonehoho. Oso'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe wopingoso oso a'amu hisomo muyonehoho. <sup>15-16</sup> Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofi, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno somne'no huno tihwo uyohoho.

Anitu sohomo tihwo wolutihwamontolo. O'o, nihu'no awonoho.

Ose mtimokumentohofofoho. I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wopingo hi'njo hn'nimo Kilais kakoe huno fehohnjoso nejapmmentisofoho. Oseso a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako yo'mayo yo'mayo somo uhwoninkuhwosi kako yamofu ulohomontonoho. Oloso wopingofoho. Oso wonyofoho. Huno ose uyohoho. U, a'amu kako Anituye Towahuno Wopingo aneso kako Anituye a'amu ne somo yamofu mulohofonehoho. O'o, Anituye Towahuno Wopingonjo sohomo yahino wopingo utihwamontonoho.

### 3

*Anituye a'amu ne somo mokosyohumawo'ninkohofu sohwa hofiko Anituye syohu ulohofiyu hwafoho.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, hohonta ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno selimentoheho ngko a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somo uliwo'ninkohe pa'nyoso sekumo hungkuno maselmmmentohefoho. O'o, ngko a'amu hofiko simeho sohwo yo'mayo wonyoso umo lonte somo iningkawowo'ninkohofu pa'nyo sokumo Anituye hungkuno selimentohefoho. Oso hohosohonta sekwo Kilaisye yahino somne'no mehomi milongo pa'nyo humamentohofofoho. <sup>2</sup> Anituye hungkuno neso tongo u wopayo yokumpohn'nyo pa'nyofoho. I sekwo mehomi milongo pa'nyo soku nohumentanngkofi ngko anno

mijo'nohini sejapmmmentohefoho. Anituye hungkuno fehohnjoso tongo pa'nyoso sekwo manimmentofofoho. I olohonta hohonta sekwo manifitnnehofo. <sup>3</sup> Hwapingoso sekwo Anituye Towahuno ane pa'nyo soku ne'no humalofo. I nom'ne a'amu sekwo'nji humalofo somne'no simeho tohino'nji uyontifi yoka hnniwo'n'ngkohoho kuyoho. Oso yahino sekwo iwo'n'ngkohofoso sekwoe simeho sohwo kako yo'mayo wonyo umo lonte somnohini in'ngkawowo'n'ngkohoho kuyoho. Oso yahino hiso hwahoponta'angofoho. <sup>4</sup> Yahino anga'no yalokwofoso olenoho. A'amu anga'nohino sohwo kako ole lalofoho, Ngko Pouliye a'amu hwo'nyoho. I nom'nihwo kako ole lalofoho, Ngko Apoulousiye a'amu hwo'nyoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe Towahunofe yahinotaho. O'o, awonoho. Hwahoponta'ango'nohinofoho.

<sup>5</sup> Oso'no sekwo huno nto'no fisiyafihupmno. Apoulous sohwo kako peho hwolo. I ngko Poul sohwo'ni peho hwo'nto. Nekwo sohwoya'i Anituye syoho ulohofiyo hwoya'yoho. I oso'no nekwo Anituye hungkuno wopingoso selahon'ngkuhwoi sekwo nupa'nontifi Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo kako nekumo syoho anga'no anga'no ejopalofoho. <sup>6</sup> Ihwoni. Ngko sekwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno ipisayo uyo hulohoho hopa hulasehumentohofoho. Apoulous kako oso ipisayo uyo homo somjo hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofahon'ngki Anitu kako oso ipisayo homo somo hwapingo sohwo kako engo imokalofoho. <sup>7</sup> I a'amu kako ipisayo uyo hiso huliwo'n'ngkiso sohwo kako kakoe yofeso engo'maho. Yofe we'e'njo hweho. U a'amu kako hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofiwo'n'ngkiso sohwo kako kakoe yofe hi we'e'njo hweho. Anitu kako oso ipisayo uyo homo somo ne imokalokunjo sohwo kako oso hwo'nohini kako yofe engo hi'njo hweho. <sup>8</sup> Oso a'amu kako ipisayo uyo hulalokuso sohwo'nji hoja wonyo wae yaofalokuso sohwo'nji sikoe syoho neso afafoho. I oso'no siko sikoe syoho sikoepi sikoepi yalokusiyo so'no sikoe syoho homo somne'no ho'yango womanjiyoho. <sup>9</sup> Ou, Apoulousi'nji nekwo Anituye syoho ulohofiyo hwoya'yoho. Sekwo soku Anituye syoho kuyoho. Oso'no sekwo husilo husilofa peho'no loho'mentohofoto.

*A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako anga molihwo'n'ngkiso pa'nyo hweho.*

Sekwo Anituye anga pa'nyo soku Anitu kako anga hiso molalofoho. <sup>10</sup> Anitu kako ngkimo wopingo ntohofonto kako

kakoe syoho wop<sup>+</sup>ngo ntapmmmentisoso yonji ngko ango ingkuso s<sup>+</sup>imo'mjo hwo'nyoho. Oso'no ngko An<sup>+</sup>tuye hungkuno sel<sup>+</sup>imentohe sohonta oso hwasaho yokumpohn'nyoso nto iju'mo'mentohefoho. U a'amu nom'ne sohwa hof<sup>+</sup>iko An<sup>+</sup>tuye hungkuno loset<sup>+</sup>ihwalokwofo sohwa hof<sup>+</sup>iko oso hwasaho hopo sopo ango neso molalokwofo. A'amu huhwo sohwa hof<sup>+</sup>iko oso ango hiso wonyo imo'nonoho likuji hof<sup>+</sup>iko huno nto'no wasyof<sup>+</sup>ihup<sup>+</sup>ife. <sup>11</sup> I oso'no sekwo huno seyohoho. Oso hwasaho ngko s<sup>+</sup>imo'mjo iju'mo'mentoheho Jisas K<sup>+</sup>ilais<sup>+</sup>yoho. Oso hwasaho homo somo a'amu nom'nehwo kako yofaf<sup>+</sup>ihwosi kako nom'ne hwasahoso momawonjonehoho. O'o, awonoho. <sup>12</sup> A'amu fihwo kako oso hwasaho hopo sopo ango wamol<sup>+</sup>mo lih<sup>+</sup>wosi'manji kako oso hwasaho hopo sopo nano yokumpohn'nyoso nomahwosi syasyososo oso nano huhwo sohwo kako ango yokino homo somo yokumpohn'nyo wokemokosyohumamontonoho. I yo'mayo holayo yokino, s<sup>+</sup>ingkume yokino oso nano po'n<sup>+</sup>ifoso kako nomahwosi mtitofasyososo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. <sup>13</sup> I nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi olo syoho yalokuhwone hiloso hwangku sohonta ut<sup>+</sup>ihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso s<sup>+</sup>ikuno Jisas K<sup>+</sup>ilais kako nakwoe hungkuno ikwolof<sup>+</sup>o'ne somo asomo pososohonta yo'mayo syoho iwo'n<sup>+</sup>ingkuhwone somo toho hopa nonefoho. Oso toho hiso n<sup>+</sup>ingkahon<sup>+</sup>ingkuhwosi nakwo yo'mayo syoho iwo'n<sup>+</sup>ingkuhwone somo yamof<sup>+</sup>o nalohof<sup>+</sup>ihwoso'no nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye syoho ne so'no huno wonayono. <sup>14</sup> U hwe fihwo kako ango oso hwasaho hopo sopo hofiyo'no moloso'manji oso kakoe ango homo somo toho manonehoho. O'o, awonoho. Oso ango hiso toho manyo'njo nto'no molohinowentan<sup>+</sup>ingkuhwosi oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yango woma'mtonoho. <sup>15</sup> U hwe fihwo kako oso hwasaho hopo sopo kako ango nto'no mamajo'njo yoso sohwoe angoso toho n<sup>+</sup>ingkuhwosi kakoe syoho hopi'nonohinoso wonyo umo'n<sup>+</sup>imontonoho. Syoho hiso ne ane umo'n<sup>+</sup>imontonoho. U oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yangoso momanehoho. Oso hwe huhwo sohwo kako songo ko humaso sohwo kako toho mta'ni if<sup>+</sup>wo'n<sup>+</sup>ingkohof<sup>+</sup>o pa'nyo hweho.

*An<sup>+</sup>tuye a'amu neso hof<sup>+</sup>iko An<sup>+</sup>tuye angofoho.*

<sup>16</sup> Olo so'no sekwo in<sup>+</sup>ngo sey<sup>+</sup>ihwoloho. Sekwo An<sup>+</sup>tuye a'amu ne soku An<sup>+</sup>tu kakoe ango kuyoho. An<sup>+</sup>tu kakoe Towahunoso sekwoe s<sup>+</sup>imeho ajwomo'mo humaho. <sup>17</sup> U hwe fihwo kako sekwo An<sup>+</sup>tuye ango sokumo kako wonyo semokoso sohomo u, osohomo An<sup>+</sup>tu kako kakimo oso wonyo hiso aku uy<sup>+</sup>imontonoho. Wayo

weeo'mtonoho. I hwap'ngoso sekwoe simehoso Anituye  
ango wop'ngo'nohiniponoho.

*Sekwoe yo'mayo hwahoponjofe yofeso*  
*noho'nomafikutoho. O'o, Anituye yofe'nohini*  
*foho'nomapmno.*

<sup>18-20</sup> A'amu yo'mayo hwahoponjo so'no huno'njo somo  
Anitu kako uhwononteso hofikoe huno neso nihu'no  
ane kuyoho uliwo'n'ngkisofoho. Hohonta hwe fihwo  
Joup kako Anituye hungkuno mt'i'mokumentiso sohwo ole  
mt'i'mokumento,

A'amu olo hwaho loponjo huno somnohini  
in'ngkawowo'n'ngkohoho somo oso huno  
ne ane huhwo sohwo hofikimo nano  
mokoji'lipemawo'n'ngkohoho.

Joup ose mt'i'mokumentisofoho. Hwe nom'ne Anituye  
hungkuno mt'i'mokumentiso sohwo ole mt'i'mokumento,  
Anitu kako a'amu olo hwaho loponjo yo'mayo yo'mayo  
so'no huno'njo sohwife hunomo uhwononteso  
hofikoe hunoso ne anefoho. Ose liwo'n'ngkisofoho.

Hungkuno ose mt'i'mokumentisofoho. U, hwe fihwo kako  
hwasyo hungkuno hnonoho. A'amu fihwo kako sekwo'njo  
sopo humaso sohwo kako olo hwaho loponjo yo'mayo somo  
in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo ngko yo'mayo so'no huno'njo  
hwo'nyoho. Ose liwo'n'ngkiso sohwo kako yo'mayo hwa-  
hoponjo wonyo so'no hohujo ikinjaofihwosi kako Anituye  
hungkuno ne'njoso womano. Oso huno wop'ngo hiso nom-  
ahon'ngkuhwosi a'amu fehohnjoso hofiko nuhwon'ngkuji  
ole ulantifeho. Kako ilo'nnyohwo imo'n'ngkohoho. Ose  
ko ulifijoso oso hwe huhwo sohomo Anitu kako nuh-  
won'ngkuhwosi hwe sohwo walimontono oso huno'njo  
nto imo'n'ngkohoho walimontonoho. <sup>21</sup> Sekwo nakwo  
a'amu hwahoponjo hn'nyumo neningkap'kuji sekwo husilo  
husilofo ihwatimo'n'ngkutoho. U sekwo a'amufe yofe  
noho'nomafikutoho. Yo'mayo Anitu mt'i'mokumentisoso  
sekwo'nefoho. <sup>22-23</sup> I hwap'ngoso sekwo Kilaisiye kuyoho.  
I Kilais kako Anituye hweho. Nakwo a'amu hufa'u sihune  
ngko Pouli'nyo Apoulousiyo Pitayo oso hwona'ni nakwo  
sekumo sefo'mayo'ne hwona'ni humalohwono. Olo hwaho  
lopo yo'mayo Anitu ho'nahumentisoso sekwo'nefoho. Anitu  
kako songo humayo'ne sejapmmentisoso sekwo wop'ngo  
humayo'ne sejapmmentisofoho. Poyo pe'nyo sejapmmenti-  
soso sekwo ango songo ne'no humayo sopo tipihwonyo'ne  
sejapmmentisofoho. Yo'mayo hopi'nono olohonta wojo  
so'nji tifi no'mo imo'none so'nji Anitu kako sekumo  
sefo'mayo'ne sejopalofoho.



## 4

*Anitu kako Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwife syoho somne'no yamofo ulohofonefoho.*

<sup>1</sup> Sekwo ngko Poul nontnne'no Apoulousi'nji nom'ne sohwanne'no olo so'no huno fisiyafi'hupmno. Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohwna'ni nakwo Kilaisiye syoho ulohofiyo hwona'nyoho. Kilais kako nakumo Anituye hungkuno hiyaso wo'mojoso nejopahon'ngki nakwo sekumo sejopalokuhwono. <sup>2</sup> A'amu nom'nimo Anituye hungkuno luti'hwawo'n'ngkiso sohwo kako kakoe Hwe Engo oso syoho uyimentiso sohumne'no syoho yokumpohn'nyo uyono. <sup>3</sup> Ngko Anituye syoho yalokwe loso'no sekwo yamofo ntohopijoso ngko sekwoe huno somne'no ngko huno pi'n'ngo mosyafi'hu'mnehono. I ngko huhwo'ni olo syoho Anitumne'no yalokwe loso'no ngko yamofo maloho'n'imnehono. <sup>4</sup> Hwap'ingoso ngko olo syoho yalokwe loso'no wop'ingofoho huno ko syafi'hu'meso oso huno hwasyo'manji olo syoho homo losomne'no ngko yamofo nto'no pipi loho'n'imnehono. I oso'no ngko hwe wop'ingo hwo'nyoho eso mahnn'imnehono. O'o, nje Hwe Engo sohwo kako nje syoho so'no olo wonyofoho, olo wop'ingofoho, oseso nje Hwe Engo sohwo kako'nohini want'montonoho. <sup>5</sup> Oseso sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no wonyofoho nulikutoho. O'o, fohontohumamno. Nakwoe Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo yamofo wonaloho'montonoho. Yo'mayo yahino wonyo huno wonyo hiyaso'mo wojoso kako uti'hwawo'nyopo ujo wehontojwahumontonoho. Oso hohosohonta a'amu syoho wop'ingo yontifijo somo Anitu kako'nohini a'amu anga'no anga'nohino somo, Kiko syoho wop'ingo'njo hwosoho. Kiko wop'ingo'njo kiyoho, ose ulonefoho.

*A'amu Koulin humamotofoso hofi'ko hofi'koe yofe ho'noma'nimotofofoho.*

<sup>6</sup> U, nje a'amu soku, ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso ngko'nji Apoulousi'ntnne'no selalokweno. Hungkuno hiso sekumo yahino wop'ingo somo seti'hwawo'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fekutoho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkuji nom'ne a'amufe yofeso monje yasy'kuji nom'ne a'amufe yofe'nohini noho'nomafi'kutoho. U, nje a'amu soku, sekwo oleso nolikutoho. Poul'i'nji Apoulousi'nji siko nakwoe hwe engo hwa'uyoho. Ose likuji sekwo nom'ne a'amu sohwife yofeso monje yasy'kutoho. <sup>7</sup> I sekwo yo'mayo huno wop'ingo syafisyi'wo'n'ngkohofoso nti'mta'angoto. Oso

huno wop̄ingo hiso sekumta'ango'maho. O'o, An̄itu kako sekumo sejapmmentisofoho.

<sup>8</sup> Sekwo huno ole losyof̄isyalokwofo. Nakwo An̄ituye hungkuno hopi'nonohinoso huno nto'no nayohoho. Yo'mayo nakwo nto'no humayo so'no An̄itu nto nejapmmasofoho. Nakwo nom'ne a'amu An̄ituye hungkuno lonet̄ihwamentohoho soh wamo uyokolofontani nakwo hwe engo nto imo'n̄imalohwono. Sekwo oso hwasyo hunoso losyof̄isyalokwofo. I sekwo hwe engo ne imo'n̄ifijontentesi nje s̄imehoso wop̄ingo nto n̄imo'n̄ingkuhwonesohilo. Oso'no sekwo nakwo'n̄ji hwe engo nto humehwanesohilo.

<sup>9</sup> Ngko huno ole syof̄isyalokweno. An̄itu kakoe hungkuno liku'mof̄iwo'n̄ingkuhwone (*apousel*) soh wona'n̄imo nom'ne a'amu soh wafe s̄if̄iki'nyo'mo nehumaj̄i'nyo pa'nyo hwona'nyoho. I a'amu nakumo ole nalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Hof̄iko poyo wape'n̄ife ose nalont̄ifi hof̄iko oso'no nakumo a'amufe t̄imopo wofonjonesyant̄ife'no yalokwofo. Oso'no a'amu hopi'nono hwahoponjo so'n̄ji ahwomomjo so'n̄ji hof̄iko yo'mayo ne'mawo'n̄ingkiso somo nehonalokwofo.

<sup>10</sup> Nakwo Kilais̄iye yofe ho'nomayo'ne kakoe hungkuno liku'mof̄iwo'n̄ingkuhwone so'no a'amu hof̄iko nakumo nonahonont̄ifi hof̄iko ole naliwo'n̄ingkohof̄ihwona'nyoho. Sekwo omomo huno'n̄jo hwasoho. Ose naliwo'n̄ingkohof̄ofoho. I oso'no sekwo sokune'no huno ole syof̄ihu'nalokwofo nakwo Kilais̄iye a'amu'nwoho. Nakwo huno'n̄ji'nwoho. Ose syof̄ihu'nalokwofo. I nakwo An̄ituye hungkuno liku'mof̄iwo'n̄ingkuhwone soh wona'n̄imo a'amu hof̄iko nakumne'no sitofo naliwo'n̄ingkohofi, Sekwo yokumpohn'nyo ane hwasoho. Ose naliwo'n̄ingkohof̄ofoho. I sekwo soku sekwo huno ole syof̄ihu'nalokwofo. Nakwo yokumpohn'nyo wop̄ingo'n̄ji'nwoho. Ose syof̄ihu'nalokwofo. Hof̄iko nakune'no ole nelalokwofo. Sekwo yo'm̄ingohwas̄i'maho. I sekwo soku sekwo huno ole syof̄ihu'nalokwofo. A'amu hof̄iko nakwoe yofe ho'nonemalokwofo. Ose syof̄ihu'nalokwofo.

<sup>11</sup> Nakwo a'amu An̄ituye hungkuno liku'mof̄o syoho'n̄jo soh wona'ni mijoho'no hohonta humament̄ihwone somta'angoso olohonta hohonta mijo wosopayo oso'no mijoho'no humalohwono. Olohonta nakwo hwap̄ife wonyo'n̄ji nohumentan̄ingkuhwoni nakwoe mango sohwa hof̄iko nakumo aho ku'mokont̄ifi nefonjalokwofo. Nakwo ang'o'meemo uku'mofahon̄ingkuhwoni nakwoe ang'o sopo nakwo fosyawe'ne nakwoe ang'o ane hwona'nyoho.

<sup>12</sup> Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo'n̄ji

nakwo syoho tohohmtnno'njo yontani yo'mayo wosopayo oso mayo'ne hamniyoho t'ipemalokuhwono. A'amu pi'n'ingo engoso nakune'no lalokwofo. Oso hwamne'no nakwo hofi'kimo wop'ingo ulohofone Mpohumo jomo uli'wo'n'ingkuhwonefoho. Hofi'ko nakumo wonyo nelohofahon'ingkofo nakwo hofi'kimo oso wonyo hiso hofi'kimo aku muyofoho. O'o, nakwo timo'nohini uhwontohumalohwono. <sup>13</sup> Hofi'ko nakune'no sitofo wonyo nelahon'ingkofo nakwo hofi'kimo simeho pompengo ifisyumofone hungkuno wop'ingo'nohini uli'wo'n'ingkuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo hintalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Nakwo a'amu jopaho ho'naofi'wo'n'ingkohofa pa'nyo hwona'nyoho. Oso pa'nyoso nakwo ne'no humomopontani olohonta ose'no humalohwono.

*A'amu Koulin'iso hofi'ko Pouli'ye yahinomo tifi un'ingkafe.*

<sup>14</sup> Ngko olo hungkuno mt'i'mokohe loso sekumo wonimango ifisyasemofone'maho. O'o, awonoho. U, nje mehomi soku, ngko sekumo hitoho ntofantokunjo soku, sekwo olo nje hungkuno lomo nupa'n'ingkuji huno nto'no fisyafi'hupmno. Yahino wop'ingoso wolosetihwamne'no yohono. <sup>15</sup> A'amu pi'n'ingo engo hwalikeno anga'nohino hwalikeno, oso hwa hofi'ko sekumo nose'mantifi hofi'ko Kilaisi'ye yahino so'no losetihwawo'n'ingkohofoso oso wop'ingofoho. Oso'no ngko hungkuno ane hwo'nyoho. I oso'no sen'ingkwohwo sohwo pi'n'ingohwo'maho. O'o ngko sen'ingkwohwo ne sohwo'ni ngko Pouli'nyoho. Ngko ni'hu'no simo'mo Jisas Kilaisi'ye yahino so'no losetihwahon'ingko sekwo kakoe hungkuno wop'ingo somo nupa'nontifi Kilais kakimo in'ingkawentifi sekwo nje mehomi ne imo'n'imentohofofoho. <sup>16</sup> Olo hungkuno loso yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo ngko sen'ingkwohwo ne sohwo'niye hunoso mafikuji sekwo nje yahino somo tifi fin'ingkamno. <sup>17</sup> Oso hiso'no ngko sekuye pone'no Timoutimo uhwojalokweno. Kako nje hwomu ne pa'nyo hweho. Ngko kakine'no nimoni'wo'n'ingkiso hweho. Kako nakwoe Hwe Engo Kilaisi'ye syoho somo hofiyo'no mokosyohumawo'n'ingkiso hweho. Ngko Kilaisi'ye yahino wop'ingo osomo in'ingkowalokwe so'no Timouti kako sekwoe hunomo wasefohoto'monte'nefoho. Oso Kilaisi'ye yahino hiso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwiye pa'nyo'maho. O'o, kakoe yahinoso songo wonyoangkafofoho. Timouti kako sekumo a'amu angomeemjo somo Anituye hungkuno luti'hwawo'n'ingkoheso sekumo wolosetihwamontonoho.

18 A'amu sekwo'nji humalofoso ole lalokwofo Poul kako nakumo mone'manehoho. Ose lontifi hofiko hofikoe hunomnohini in'ngkawentifi yokumpohn'nyo imo'nalokwofo. 19 Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako nje hon'ngkano mopijasiyo'njo ihwoso'no ngko sekwoe angopo komo'no wose'ma'monnoho. Ou, osopo nose'mahm'mo ngko oso angoo hopo sponjo a'amu yokumpohn'nyo imo'nimentohofoso oshwafe hungkunoso mupa'nimnehono. O'o, hofikoe syoho hofiko Anitumne'no yalokwofo osomo ngko yamofu uloho'monnoho. Oso syoho hiso ne'njotikeno. Ne anetikeno, li'mo uhwonimmonnoho. 20 Anitu kakoe a'amu ne somo mokosyohumawo'n'ngkiso oso hwa hofiko mango'nohino hwa'maho. O'o, hofiko Anituye Towahunofe yokumpohn'nyoso hi'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho iwo'n'ngkohofoso ne'njofoho. 21 Oseso sekwo peho'no semo'nosoto. Ngko sekumo nose'mahm'mo peho hungkuno selimnehono. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'manji ngko sekumo nto'no meshwajiyo'ne simeho tohino'nji yoka yokumpohn'nyo walimmonnoho. I sekwo nje hungkuno homo somo hofiyono in'ngkafijo'manji ngko hungkuno wonyoangkafo waselimmonnoho. Oso'no ngko sekumo pipi seloho'mnehono. O'o, sekwoe syohofoho.

## 5

### *Ango Koulin sopo yahino pisakino'njo wo'nnyoponoho.*

1 A'amu fehohnjoso hofiko sekumne'no ole ntimalofi, Sekwoe angoo sopo yahino pisakino'njoso i'mofapohoho. Oso yahino ni'hu'no wonyoso a'amu Anitumo in'ngkunyoso hofiko oso yahino hiso mifitnehofu. Oso yahino hiso olenoho. Hwe fihwo kako kan'ngkwowoe ape ma'masofoho. 2 I oseso sekwo sekwoe yofeso peho'no ho'nomo'nalokwofo. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo yahinoso noho'naofikuji sekwo humotaho fisahnnimno. Oso yahino hiso'no sekwo wonimango wasenono. Sekwo oso hwe yahino wonyo yalokunjo huhwo sohomo sekwo wae yaofikujo'no kako sekwo'nji apa'no Anituye yofe ho'nomayo'ne nomihu'mikukutoho.

3 Ngko sekwo'nji mohumuleno. I oso'no ngko sekune'no huno ne'no syosefisyalokwe so'no ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oso'no oso hwe yahino wonyo'njo sohumnene'no sekwo ngko'nji ulohofane'ntnne'no hungkuno nto mtito'maleno. 4-5 Sekwo Kilaisiye yofe so'no uhu'mokuwo'n'ngkohofu sopo uhu'mokahon'ngkofi nje huno sohwo kako sekwo'nji humasoso ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oseso nakwo Jisasiye yofe so'no

uhu'mokuhwasi nakwo kakoe yokumpohn'nyo'nji nakwo oso hwe huhwo sohwo kako oso yahino wonyo somne'no simeho uwolo'mokono lihwasi nakwo kakimo wae yaofihwasi Seteniye ahomo hwe huhwo sohomo uhumojano. Seten kako oso hwe huhwo sohomo nomahwosi kako yo'mayo tango kakimo uyihwosi kakoe a'apaho wonyo umokumontonoho. Sekwo ose ulohofikujono oso hwe huhwo sohwo kakoe simeho uwolo'mokoso sohwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais asomo poso sohonta oso hwe huhwo sohomo asomo utima'montonoho.

*Poul kako a'amu Koulin somo hwe wonyo imaso sohomo wae feopmno ulimentisofoho.*

<sup>6</sup> Sekwo yokumpohn'nyo yahino iwo'n'ngkohofoso oso yahinoso wopingo'maho. Nakwo huno wonayono. Tongo sihu kolofihwasi oso huyo we'e nonto sihu kolofosisngkitofomasoso oso huyo mijo nonto tongo m+kufo hopi'nonohino somo nihu'nahone mijo uwolofososo oso tongo m+kufoso nihu'nahone wonyo umo'n'imontonoho.

<sup>7</sup> Oso hwe kako wonyo yalokunjo sohwo kako oso huyo wonyo oso pa'nyo hweho. Kako sekwo'nji ne'no humasoso oso tongo wonyo imo'n'iwo'n'ngkiso hopaso sekwo hopi'nono wonyo wasemokumontonoho. Oseso sekwo kakimo wae yaopijoso sekwo wonyo ane wopingo'nohini wohumantifeho. Tongo huyo ane'njo pa'nyo nohumafikujisekwo oso yahu *sipsip* wonyo nihu'no aneso hofikoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoho hopa umo'nantifeho. Oso yahu hiso ne nakwoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoso nakwoe Hwe Engo Kilaisiyoho.

<sup>8</sup> Oso'no nakwo nohumehwasi Kilais kako wonyo nihu'no ane sohwo nakwoe wonyo'ne poyo pe'n'imentiso so'no huno wosyofisyantanoho. Nakwo huno ose syofisyihwasi nakwo yahino wonyo nihu'no ane nohumehwasi hon'ngkano wopingo'nohini uyano. Hungkuno nehopi'nohini wolano.

<sup>9</sup> Nom'ne iyoswo sekune'no nto mt'i'mokumentoheso ole mt'i'mokumentohono. A'amu hofiko ape mayo yahino somo wonyo imokuwo'n'ngkohofoho sohwanji sekwo nomajopohi'n'ngkutoho. Ose semt'i'mokimentohefoho.

<sup>10</sup> Ngko oso hungkuno a'amu Anituye hungkuno mupa'nyo'njo oso hwamne'no mt'i'mokumentohe'maho. I a'amu hofiko Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo sohwa hofiko ape mayo yahino osomo wonyo umokuwo'n'ngkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'iwo'n'ngkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu sohwafe yo'mayoso hufo iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko Anitu songo ne'no humayo sohomo hwotoho fentifi

hwasyo anitu oso hwamo u'mawo'n'ingkohofofoho. I sekwo oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwo uliko'mano likuj'i'manji sekwo nti'mne hwasilo. Olo hwaho lopo oso a'amu huhwo sohwo sekwo uliko'mapitneso hon'ing'kano aneponoho. <sup>11</sup> I oso'no nje hungkuno semti'mokimentohe hwapingo neso olenoho. Hwe fihwo kako ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho, ose seloso sohwo kako yo'mayo wonyo ne'no yihwoso'no'manji sekwo kako'nji nomajopohi'n'ing'kutoho. U, kako ape mayo yahino somo wonyo imokososo i, kako nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nososo, kako hwasyo anitu sohwoe hon'ing'kano hwasyo somo in'ing'kawesoso, kako nom'ne a'amu somo hungkuno wonyo ulososo, kako mijo yokumpohn'nyo n'ing'kuhwosi nilohofososo nom'nefe yo'mayoso hufo masoso oso a'amu huhwo sohwo'nji sekwo nomajopohi'n'ing'kutoho. O'o, ni'hu'no awonoho. A'amu ose sohwo'nji sekwo kako'nji wosopayo man'ifitnnehoho. <sup>12-13</sup> A'amu Anituye a'amu ne mmo'nyoso hofi'koe yahino somne'no nakwo yamofo mulohofanehwono. O'o, nakwoe syoho'maho. Anitu kako'nohini yano ulohmmontonoho. U, nakwoe syoho neso Anituye a'amu neso hofi'ko nakwo'nji humalohwono, hofi'koe yahino somo yamofo ulohofasoso nto'no wom'ihwojantanoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu fihwo sekwo'njo mta'ango sohwo kako yahino wonyo ne'no iwo'n'ing'kiso'manji sekwo kakimo ulimno. Kiko nakwo'nji nejokohumahotoho. Ose ulimno kako sekwo'nji nosejokohumahwoloho. Wayo feeopmno. Ose mt'i'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo oso hungkuno homo somo fin'ing'kamno.

## 6

*Nakwo a'amu Kilaisimo in'ing'kawo'n'ing'kuhwone hn'nwi nom'ne a'amu somo hungkuno ikwolofone anga sopo ipemotowaloho.*

<sup>1</sup> A'amu hufa'u sohwa'u Anitumne'no simeho unyo sohwa'u siko yoka hnn'ing'kohosi siko oso yoka hiso ikwolofone sopo motusoso wopingotaho. O'o, a'amu Anitumo simeho muyo'njoso hofi'ko oso hungkuno somo m'ihwajiyoso wopingo'maho. Oso'no sekwo wonimango masotaho. Anituye a'amu ne sohwa hofi'ko nto'no wom'ihwajife. <sup>2</sup> Sekwo olo so'no huno maseyotaho. Hwangku nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi hwe moya'mi

olo hwaho lopo humalofo sofe hungkunomo ukwolofantano. Oso'no huno maseyotaho. I, hwanguku sekwo a'amu hopi'nonohinofe hungkuno ikwolopijo'manji u oso hungkuno we'e yoka hnnalokusiyo so'no sekwo ole lolalokwofo. Oso yoka hungkuno homo somo nto'no mihwajiyoso nakwo hopo'maho. Ose lolalokwofo. <sup>3</sup> I oso pa'nyoso nakwo a'amu ahwomomjofe yahino homo homo yano ilofanefoho. Oso'no sekwo huno maseyotaho. Ou, hwanguku nakwo ose yaso'manji olohonta olo hwaho lophonjo hungkunoso nakwo ikwolofoso hoponoho. <sup>4</sup> I oseso sekwo yoka hi'njo hwas'i'manji u sekwoe'nohinofoho. Oso hungkuno hiso sekwo nto'no mihwajimno. Sekwoe hungkuno somo a'amu mempo hohnjo sohwa hofi'ko Anitumo min'ngkayo'njo sohwo sekwo sekwoe yoka hungkunoso nomotu'mafikutoho. <sup>5</sup> Ngko olo hungkuno sekumo selalokwe loso'no wonimango wasenono. Sekwo Anituye a'amu ne sohwanji'mta'ango hwe fihwo sekwoe yoka hungkuno nto'no muhwajiyoneso mohumuliyoho. Awolaho. O'o, a'amu pi'n'ngo humalofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nontifi mempo hohnjo a'amu sohwafepono motawowo'n'ngkohoho kuyoho. <sup>6</sup> Anituye a'amu ne hufa'u sohwa'u siko yoka hungkuno hi'njo sohwa'u siko oso yoka hungkunoso mempo hohnta'ango sohumo motausoso oso wonyofoho. I oso'nji siko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo siko hungkunoso motu'mayoso n'hu'no wonyofoho.

<sup>7</sup> I sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo yoka hnnalokwofo so'no sekwo Anituye hon'ngkano somta'ni nto piwahu'malofo. A'amu sekumo wonyo seloho'malofo so'no sekwo oso wonyo seloho'malofo homo somo simeho tohino ne'no peho'neto. Hofi'koe syohofoho. U, hofi'ko sekwoe yo'mayoso hufo mapijo'manji sekwo timo'nohini uhwontohumamno. Sen'ngkwa'wehwosafoho. <sup>8</sup> I sekwo ose miyalokuyohoho. O'o, sekwo soku sekwo sen'ngkwa'wehwosa senampijamo wonyo ulohofalokwofo, ose yontifi sekwo hofi'kimo hwayo itihwantifi sekwo hofi'koe yo'mayoso siki malokwofo. U, sekwo ose yontifi sekwoe a'amu somo wonyo ulohofalokwofo.

<sup>9</sup> A'amu yahino wonyo'njosohofi'ko Anitu mokosyohumasango sopo mu'mapitnnefoho. Oso'no sekwo huno maseyoholiyohoho. Sekwo sekwoe simehomnohini hwasyo hungkuno hnn'ngkutoho. A'amu a'mohufo yoso sohwo, a'amu hwasyo anitu oso hwamo tifi in'ngkaweso sohwo, a'amu ape mayo yahino somo wonyo imokoso sohwo, u a'amu fihwo kako ape pa'nyo imo'nonto nom'ne

hwe'nji kifosyoho loho'n+iwo'n+ingkisiyo oso hwanji <sup>10</sup> hufo iwo'n+ingkohoho sohwanji nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n+iwo'n+ingkiso sohwanji, a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohof+iwo'n+ingkohoho sohwanji nom'ne a'amumno sitofo liwo'n+ingkohoho sohwanji, a'amu nom'ne a'amufe yo'mayoso siki mawo'n+ingkohoho sohwanji oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwa hofiko Anituye ango kako mokosyohumaso sopo mu'mapitnne hwafoho. <sup>11</sup> I sekwo a'amu fehohnjo soku sekwo oso a'amuso pa'nyo humamotofo kuyoho. Oso'no Anitu kako sekwoe wonyoso wae yasemofonto kako sekumo kako'ne nto sema'maso kuyoho. Oso'no Anitu kako sekumo wopingo kuyoho selalofoho. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopingo selohofahon+ngki Anituye Towahuno sohwo kako sekwoe simeho mo'mo syoho yalofoho.

*Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo Anituye ango'nwoho. Oso'no nakwo nakwoe a'apahomo nto'no womokosyohumunano.*

<sup>12</sup> A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Yo'mayo yahino Anitu kako ngkine'no hano mopitofasiyoso ngko imeso oso hiso'no hon+ingkano wonyo anefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso ngkimo monifo'manehoho. Oso yahino homo somo ngko ne'no i'me'no oso yahino huhwo sohwo ngkimo monisikwajonehoho. O'o, ngkimo yokumpohn'nyo woken+mokosyohumamontonoho. Oseso ngko oso yahino hiso mimnehono. <sup>13</sup> A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Wosopayo hopi'nonohiniso nakwoe simehomnefoho. Nakwoe simehoso wosopayo'nefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no hwangku Anitu kako a'apaho songo nejap+hwoso'no a'amufe simeho yo'mayo wopayo oso kako moi'wo umokumontonoho. I oso'no nom'ne yahino so'no huno fis+yafi+hupmno. Anitu kako hwe'nji ape'nji mti'mokumentisoso a'apahoso akngkil+ke'ne mti'mokumentiso'maho. O'o, ni'hu'no awonoho. Nakwoe a'apahoso Anitumo in+ingkayo'nefoho. Nakwoe Mpohwo Anitu kako nakumo nefe'mayo'nefoho. <sup>14</sup> Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kako Jisas nakwoe Hwe Engo sohomo uli'ka'mentisofoho. Hwangku nakwo poyo pe'nasoso kako Jisasimo pi'n+mo mta'ni uli'ka'mentiso hopaso nakumo hwangku nel+kafonefoho.

<sup>15</sup> Sekwo huno olo so'no fis+yafi+hupmno. Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwoe a'apahoso Kilaisiyefoho. Oseso ngko Kilaisiye a'apaho fehohnjo sohwo'ni ngko oso Kilaisiye a'apaho hiso oso a'mu hwa'ntesimo ufohi'n+imontaho. O'o,



nihu'no awonoho. Nehopeho. <sup>16</sup> Hwe fihwo kako oso ape mayo yahino osomo mtihupehwosi oso ape hwa'nte nonjimo ufohi'noso sohwo sikoe a'apahoso nihu'no anga'no umo'nimontonoho. Oso'no huno maseyotaho. Anitu kako ole nalohoho. Hwe fihwo'nji ape hih'n'nji ufohi'nisoso sikoe a'apahoso nihu'no anga'nohinoho. Ose nalohoho. <sup>17</sup> Hwe fihwo kako nakwoe Hwe Engo Kilaisimo ufohi'noso sohwo siko afa umo'nanjiyoho. Sikoe neso anga'nohinoho. <sup>18</sup> Akngkilike yahino so'no i'waho nto'no fiyimno. Anituye hwe moya'mi ne sokumo a'amu fefoyo yahino wonyo somo iningkawowo'ningkohofoso hofiko oso honingkano wonyo homo somo upesemotowano likuji ikujo'no sekwo oso a'amu somta'ni nolahn'n'ngkuji hiyaso fohumpopmno. Olo fefoyo yahino wonyo so'nji akngkilike yahino so'nji a'amufe a'apaho wonyo imokuwo'n'ngkisofoho. I nom'ne yahino wonyoso a'amufe a'apahomo oso pa'nyoso wonyo mmokonehoho. <sup>19</sup> Sekwo olo so'no huno waseyono. Anitu kakoe Towahuno Wop'ngoso sekumo sejopahon'ngki sekwo kako'nji humalofo. I kako sekumo humaho. Oso'no sekwoe a'apahoso kakoe angu kuyoho. I oso'no kiko jije a'apahoso kiko kakwo'yohwosi momokosyohumuhnno. Oso'no jije hunomnohini in'ngkahutoho. <sup>20</sup> O'o, awonoho. Anituye Towahuno kumokosyohumaho. Hwap'ngoso Anitu kakoe hwomu anga'nohino sohwoe honiyo'nji mpe esema'mentisofoho. Oseso yo'mayo yahino wop'ngoso Anituye simeho wop'ngo umokiyo'neso oso'nohini fiyimno.

## 7

*Hwe kakoe ape'nji nto'no humayo'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Oso hungkuno sekwo ngkine'no mt'i'mokumentohofu so'no ngko sekumo aku wasemti'mokimne'no yohono. U, hwe fihwo kako ape momaso'njo hwasijo humayoso oso wonyo'maho. <sup>2</sup> I oso'no a'amu pi'n'ngo engo honingkano wonyo yalokwofo so'no hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo umo'nososo kako yahino wonyo nu'manoho l'hwosi'manji e, kako ape womano. U sekwo moya'mi anga'no anga'nohino sofasi sekwo hwehwamne'no syafi'sy'kuji'manji e, hwehwamo uma'nimno. <sup>3-4</sup> Apesi kako kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyoho. O'o, awonoho. Kakoe hwehwo mokosyohumaho. I oso hopaso hwe sohwo kakoe a'apahoso kako momokosyohumunyofoho. O'o, awonoho. Kakoe ape kako mokosyohumaho. I oso'no hwe sohwo si jije ape saho wofosyowaho kil'hwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. I oso pa'nyoso ape siki jije hwehwo afa saho

wofosyowaho kilihwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. <sup>5</sup> Siko ape noma'n'ngkohosisi siko saho wofosyowaho lohosisi i'waho loho'n'ngkohosiloho. I oso'no siko osohi so'no simeho afa in'ngkohosisi sikuno Mpohumo jomo ujo'ne somo i'waho we'enepe fehumunyo. Ehumahosisi Mpohumo jomo ulinyo. Oso wopingofoho. Oseso hwanguku siko sikoe a'apahoso apa'no nem'no m'humokininyo. U, siko sikoe a'apahoso nem'no komo'no momihu'mokinyo'njo yohosisi humentan'ngkohosisi Seten kako sikoe simehomo wonyo wasemokumontonoho. <sup>6-7</sup> Oso hungkuno ngko selalokwe so'no sekwo ngkimo aku ntohon'mentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofohofohwa olo so'no hofiko mamti'mokumentohofofohofoho. Oso'no sekwo ape womano likujimanji noho mapmno. I oso'no ngko huno ole niyohoho. Hwe moya'mi hopi'nono hofiko ape moma'nyo'njo hwosijo ngko hopa humafijoso oso wopingofoho. I, Anitu kako nom'ne a'amu sohumo ulimontono, Kiko ape maho. A'mu simo ulimontono, Kiko hwehwamo uma'nyo. Ose ulimontonoho. I nom'nehumo ulimontono, Kiko ape nomahotoho. Kiko hwosijo foyohumantono. I nom'ne simo ulimontono. U, kiko hwehwamo muma'nyo'njo yawoso fiwentono. Ose ulihwosi kako oso a'amu homo somo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso a'amu hiso Anituye hungkuno homo somo hofiyo un'ngkohwantifeho.

<sup>8</sup> Hwe moya'mi ape moma'nyo'njo sikunonji moya'mi hofikoe hwehwa poyo nto pe'n'imentohofohofosofahnonnjimo ngko ole selalokweno. U sekwo ngko pa'nyo humayoso oso wopingofoho. <sup>9</sup> U, hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo uyoso'manji oso simeho fefoyo huno somo monje meesiyo'manji u, kako ape womano. U, a'mu fisi kako kakoe huno simeho oso'nji huno ole syafisyoso u, ngko hwehwamo uma'nimo lososi oso wopingofoho. Kako uma'nono. U hwe fihwo kako ape woma'mo loso sohwo kako ape momaso'manji u kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. U, a'musi kako hwehwamo uma'nimo lososi kako hwehwamo muma'nyo'njo'manji a'musi kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. Oso'no oso hwe sohwo kako ape womano. A'musi kako hwehwamo uma'nono.

<sup>10</sup> U, sekwo hwe moya'mi ape nto ma'nyosiyoswahnne'no olo hon'ngkano hungkunolo selalokweno. Olo hiloso ngko nje huno mta'ango maselohoyohono. O'o, Anitu ntapmma-sofoho. Oso hiso olenoho. A'mu siki kiko jije hwehumo nuliko'mahotoho. <sup>11</sup> U a'mu hisi kako kakoe hwehumo uliko'masosi kako kengo nompo siki humasosi kako nom'ne huhwamo muma'nonehoho. O'o, kako siki wohu-

mamo loso'manji wopɪngofoho. Sijo wohumano. I ngko olopo siki humayoso ngkilaho, ose loso'manji kakoe hwehwo sɪmo'mjo nongkumo apa'no uma'nono. Siko sɪmeho afa umo'nanjyoho. Oso pa'nyoso hwe sohwoosi sekwo sekwoe apeso wae yaofɪkutoho.

<sup>12</sup> Olo hungkunolo ngko Pouli'ni nje huno mta'ni syofɪsyomanji waselɪmne'no yohono. A'amu Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohoho sohwa olo so'no mamti'mokumentohofoho. Hwe fihwo kako Anɪtuye hungkunomo inɪngkunyoso sohwo kakoe ape kako Kilaisɪmo minɪngkayo'njosi kako nje hwehwo'nji wohumamo loso simo oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ape hisimo wae yaofɪhwoloho. <sup>13</sup> U, a'mu fisi kako Kilaisɪmo inɪngkunyoso siye hwehwo kako Kilaisɪmo minɪngkunyoso sohwo kako nje ape'nji wohumamo loso sohomo kakoe apesi kakoe hwehumo mulɪko'manehoho. <sup>14</sup> Oso hiso'no sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako Kilaisɪmo minɪngkunyoso sohwo kako kakoe ape Kilaisɪmo inɪngkunyoso oso a'mu siye hunomo hwehumo epojisosyohumaho. U, hwe fihwo kako Kilaisɪmo inɪngkunyoso sohwo kakoe ape Anɪtuye hungkunomo minɪngkunyoso siya'u oso hwe sohwoe hunoso kakoe apemo epojisosyohumaho. Anɪtu kako oso pa'nyo muhwonyo'njo yontentesi u oso hisiya'uye mehomi somo Anɪtu kako ole ulɪhwonesohilo. Sekwo nje mehomi ku'maho. Ose ulɪhwonesohilo. Oso hisiya'u hwehwolaho, u a'mutaho, anga'nohino kako Anɪtuye hungkunomo tɪfi ne'no inɪngkaweso'manji oso hisiya'u sikoe mehomi tɪpemahosi oso anga'nohino Anɪtumne'no huno uyalokuso so'no Anɪtu huno syofɪsyɪhwosi mehomi sohomo wopɪngo uloho'montonoho. <sup>15</sup> Anɪtu kako kakoe mehomi sɪmeho pompengo'nji humafitne'ento johu seliwo'nɪngkisofoho. Ikujohu mafongki'nɪfitnehofo. Oso hiso'no hwe Kilaisɪmo inɪngkamentiso sohwoe ape kako Anɪtumo inɪngkayo so'no ngkilaho lososi kako kakoe hwehumo wokilɪko'ma'mo uloso'manji oso hwe huhwo sohwo kako kakoe apemo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. U, ape Kilaisɪmo inɪngkahosi kakoe hwehwo sohwo Anɪtumne'no ngkilaho. Nje ape Kilaisɪmo inɪngkawesi ngko wae weekumo'mo uloso'manji ape hisi kakoe hwehwoe hungkunomo mamtiɪhupenohoho. <sup>16</sup> U, Kilaisɪmo inɪngkuso a'mu ne siki kɪko jɪje hwehwo kako Anɪtumo minɪngkayo'njo osohumo kɪko kako'nji humahoji ufo'majoso kako Kilaisɪmo inɪngkaweso sohwo umo'nɪmontolɪkeno. Oso'no kɪko huno makiyohoyohoho. U, sekwo hwe Kilaisɪmo inɪngkayo sohwoosi sekwoe ape sofa hofɪko Anɪtumo minɪngkayo'njo

sofamo sekwo hofiko'nji humafikuji ufo'mapijoso hofiko Kilaismo iningkamentohofoso umo'nantifetikeno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. Oso'no komo'no nuliko'mahotoho.

*Yo'mayo ape mayo'ne yahino wopingo Anitu kako nakumo nejapinyoso ne'no uyano.*

<sup>17</sup> Oso hungkuno selohe so'no syafisyikuji olo so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Olo hungkuno hiloso ngko Anituye a'amu ango'meemjo humalofo somo uy'wo'n'ingkohefoho. Sekwo Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo nohumentan'ngkofi Anitu kako sekumo kakine'no in'ngkayo'ne joho selimentiso osohonta sekwoe yahino kengo kengo sel'ma'mentiso so'no huno wosyofisyano. Yo'mayo yahino wopingo hiso Anitu kako sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo yano selohmmentisofoho. <sup>18</sup> Yahino kengo kengo so'no selalokweso yolohoso olenoho. U a'amu Juta fihumo a'amu hofiko kakoe a'apaho sihu ukolo'mentohofoso sohwo kako hwangku sohonta Kilaismo in'ngkahwosi hwangku kako oso a'apaho sihu kolo'mentohofoso nomahwosi kako apa'no wamifohi'nimontolaho. O'o, awonoho. U nom'ne a'amu tentitofu kengo mta'ango fihwo kako kakoe a'apaho sihu makolo'nnyo sohwo kako Anitumo in'ngkahwosi kako a'amu Juta pa'nyo a'apaho sihu wakolo'nimontolaho. O'o, awonoho. <sup>19</sup> Nom'nehwafe yahinoso peho'no mane'elo. A'apaho sihu kolo'nyo so'nji a'apaho sihu makolo'nyo so'nji oso yahino hiso neso anefoho. Yahino ne'njoso Anituye hungkunomo tifi nto'no in'ngkayo so'nohinoho. Osomne'nohini fisyafihupmno.

<sup>20-22</sup> Nom'ne yahino kengo so'no yolohoso wasel'mne'no yohono. Hwe fihwo kako a'amufe syoho ulohofiyo sohwo hamniyoho motipemaso'njo siki ulohofiyo sohwo kako ose nohumentan'ngki Anitu oso hwe huhwo sohomo kakimo in'ngkayo so'ne joho ulahon'ngki oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo in'ngkawento kako oso siki syohoso ne'no mjim'walofoho. Nusikwajiyo'eno. Oso hwe huhwo sohomo a'amu hofiko hofikoe syoho somne'no aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumafijoso kakoe hon'ngkano wonyoso kakimo apa'no yokumpohn'nyo mokumokosyohumanehoho. O'o, hon'ngkano wonyo somta'ni Kilais kako kakimo isihutofokuma'masofoho. Oso pa'nyoso nom'ne hwe fihwo kako nom'ni hwafe syoho mulohofiyo'njo o'o kakoe syoho'nohini iwo'n'ngkiso sohwo kako Anitumo in'ngkohwasi kako Kilaisiye syoho ulohofiyo'ho umo'nimontonoho. Oseso kiko a'amufe

syoho siki syoho ulohofiyontaningkuji Anitu kako kakine'no joho kilimaso'manji oso syoho homo somne'no kiko simeho tohino kumninkingwuloho. O'o, kiko oso syoho hiso ne'no fiyo. I tifi no'mo kiko oso syoho siki yontaningkiji oso syoho homo somo uliko'mayo'ne honingkano nto i'mofapihwoso'no kiko oso honingkano homo somo finingkayo. <sup>23</sup> Anitu kako nakumo honingkano wonyo somta'ni mpe enemayo'ne kakoe hwomu kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe syoho ulohofi'nwoho. Nom'ne a'amufe hunoso jije hunomo nomokokilo'mokokisyohumafikutoho. <sup>24</sup> Nje a'amu soku yo'mayo yahino wopingo kengo kengo a'amu yontaningkofi Anitu kako a'amu homo somo kakimo iningkayo so'no joho ulahoningki oso a'amu hiso hofikoe yahino kengo kengo somo musikwojifitnehoho. O'o, oso yahino wopingo kengo kengo hiso Anitu'nji ne'no fiyimno.

*Hwe moya'mi ape moma'nyo'njo sijo osofe hungkunofoho.*

<sup>25</sup> Sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo osomne'no hungkuno ntohonimalofofoho. Olo hungkuno hilo so'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa mamtimokumentohofoho. I oso'no Anitu kako ngkimo wopingo ntohofonto kako huno wopingoso ntopantokunjo so'no nje huno mta'ni waselimne'no yohono. Oseso nje hungkuno hiloso hwasyo honingkano somo mipesemotawenohoho. <sup>26</sup> Nje hunoso olenoho. Olohonta nakwo Anituye a'amu ne hn'nimo yo'mayo tango ne'malofoho. Oso'no hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku sekwo humawo'nngkohoho hopaso ne'no fosyohumantikuno. Oso yahinoso wopingofoho. <sup>27</sup> Ihwoni. Kiko ape hi'njo hwosi'manji oso ape homo somo kiko nusikwajohotoho. I, kiko ape ane sohwo si ape mayoso'no huno nosyafisyohotoho. <sup>28</sup> I oso'no hwe fihwo kako ape woma'mo loso hwo'manji u, kako womano. Oso yahino hiso wonyo'maho. I a'mu fisi kako hwehwamo uma'nimo lososi ou, kako uma'nono. Oso honingkano hiso wonyo'maho. O'o, wopingofoho. I oso'no hwe moya'misiyoswa hofiko olo hwaho loponjo tango engo malokwofo. Oso'no sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku oso tangoso sekumo se'mayoso wopingo'maho. O'o, oso humalofo hopa humayoso wopingofoho.

<sup>29</sup> U nje a'amu soku ngko ole selalokweno. Anituye syoho iyo so'ne sikunososi pi'ningo'maho. Oseso hwe ape ane sohwo kako Anituye syohoso yokumpohn'nyo iwo'ningkiso oso pa'nyoso hwe ape'njo sohwo kako uyono. <sup>30</sup> A'amu simeho tango'njo humantifi humotaho lalokwofoso hofiko

oso tango hiso'no huno apa'no nosyafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu hofiko simeho wopingo'nji hofiko simonyo yalokwofoso hofikimo yo'mayo simeho wopingo umokoso oso'no huno apa'no syafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu kakoe ho'yango angomne'no ho'yango mpe iwo'ninkiso sohwo kako oso ho'yango hiso'no huno pi'ningo engo syafisyihwoloho. O'o, kako Anituye syoho'nohini uyono. <sup>31</sup> A'amu olo hwaho loponjo hamniyoho so'no syoho yokumpohn'nyo yalokwofoso hofiko yo'mayo mpe iyoso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o, oso yahinoso sekwo ikutoho. Hwapingoso olenoho. Nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwaho so'nji yo'mayo so'nji moi'wo umo'nimontonoho.

<sup>32</sup> Ngko ole'no nimo'ninkohoho. Sekwo yo'mayo tango so'no huno pi'ningo engo syafisyikutoho. Hwe ape ane sohwo kako Anituye syoho somne'nohini huno syafisyiwo'ninkisofoho. Kako Anitu kakoe simeho wopingo umokiyo oso'ne'no huno syafisyiwo'ninkiso hweho. <sup>33</sup> Hwe ape'njo sohwo kako yo'mayo hofiko'montohwafe a'apaho ufo'mayo'ne so'no huno pi'ningo engo syafisyiwo'ninkiso hweho. Yo'mayo kakoe apefe simeho wopingo umokiyo'ne oso'ne'nohini syafisyiwo'ninkiso hweho. <sup>34</sup> Oseso oso hwe huhwo sohwo kakoe hunoso hufa'u'njo hweho. Anga'nohinoso Anitunefoho. Nom'neso kakoe ape mehomi oso mokosyohumayo'nefoho. U, moya'mi a'moyawoso osofanji mu sijo sofanji hofiko huno ole wosyofisyantifeho. Ngko Anituye simeho wopingo umokumo li'mo nje huno so'nji nje a'apaho so'nji honinkano wopingo'nohini uyimo. Ose wolantifeho. Oseso ape hwehwanjo sofa hofiko nakwoe hwehwafe simeho wopingo umokano likuji hofiko yo'mayo anga mehomi oso nto'no wemokosyohumantifeho. <sup>35</sup> Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso sefo'mayo'ne selalokweno. Olo hungkuno ape mayo'ne hiloso sekumo yokumpohn'nyo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, sekwo Anituye syoho hofiyo iyoso'no selalokweno. Sekwo Anituye syohoso yokumpohn'nyo yontaninkiji yo'mayo jije syoho homo somo wopijwakumo'mo lihwosi ihwoso'no kiko oso homo somo wae yaofohoji kiko Anituye syoho somne'no jije smano motekulofu.

<sup>36</sup> Hwe fihwo kako kako'ne ape nto ufohoto'nnyo sohwo kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokunjo so'no ape mayo'ne sikuno kengo no'mo ho'nahinyo so'no kako kakoe apemne'no simeho fefoyo uyihwoso'no kako oso

ape masoso oso honingkanoso wonyo'maho. <sup>37</sup> I oso'no hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo'nji yokumpohn'nyo ito'nonto yo'mayo kako ape mayo'ne mosokosoke ulohofone sohwo awonoho. I oso'no kako kakoe simehoso fefoyo u'maso osomo monje yasyihwosi i oso ape kakine'no ufohoto'malofosine'no kako ole loso kako ne'nohini yawoso wohumano loso sohwo Anitu kako kakimo uhwonon-teso hwe wopingo hweho ulimontonoho. <sup>38</sup> Oseso hwe fihwo kako kakoe ape ufohoto'nnyo simo masoso oso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe so'no hwe fihwo kako Anituye syoho somne'no huno syafisyihwosi kako kako'ne ape ufohoto'nnyo simo momaso'njo yososo oso wopingoso yakolo'nnyofoho.

<sup>39</sup> U, a'mu fisi kako kakoe hwehwo songo humunyo siya'u siko nihu'nahone nto makotiku'nnyo ya'uuyoho. I oso a'musi kakoe hwehwo poyo pe'nnyosi kako nohumahwosi huno ole syafisyoso, U, ngko hwehwamne'no nimo'ninkohoho. Oso syafisiyoso wopingofoho. I oso'no huno ose syafisyihwosi kako hwe Anitumne'no huno syafisyonto iningkawo'ninkiso oso humnohini uma'nono. <sup>40</sup> I, nje hunoso olenoho. Oso ape a'moyawososi kako nom'ne huhwamo muma'nyo'njo yososi kakoe simeho wopingoso yakolo'nnyo umo'nimontonoho. Oso hungkunoso nje huno mta'ango selalokweno. A'amu kengoso hofiko huno nom'ne kengo kosyofisyalokwofo. I oso'no ngko huno moi'wonoho. Anitu kakoe Towahuno huhwo olo hilo so'no ngko'nji simeho afa inalokuhwayo. Ose syofisyalokweno.

## 8

*Hwasyo anitune'no tongo fonjokisasyiwo'ninkohoho oso'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> A'amu fehohnjoso hofiko hwasyo anitune'no yahu fonjokisasyiwo'ninkohoho so'no sekwo ngkimo oso yahu hiso'no hungkuno ntohonimalofo kuyoho. Oso'no sekwo ngkimo ole ntimalofo. Olo yahu loso nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi wonantantaho. Manyo'njo uyantantaho. Ose ntimalofofoho. Olo hilo so'no a'amu huno kengo kengo mokosyohumalofo. A'amu fihwo kako huno ole syafisyihwoloho. Nje hunoso nto'nohinofoho. A'amu huno kengo'njoso hofikoe hunoso nto'nohinima'no. A'amu kako huno ose syafisyoso sohwo kako yokumpohn'nyo imo'nonto nom'ne a'amuso monje esyalofoho. O'o, kiko huno olo'no fisyafisyo. A'amu olo hilo so'no huno kengo kengo'njo so'nji nakwo simeho uyano. Oso yahino wopingo huhwo sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonasosofito'mtonoho. <sup>2</sup> A'amu

fihwa hofiiko huno ole syafiihu'malofi, oloso nakwo yo'mayo hopi'nonohino so'no huno nayohoho. Oso a'amu huhwo sohwafe hunoso nto'no mosyafisiyofoho. Fehohnjoso huno motipemaso'njo humalofo. <sup>3</sup> U, a'amu fihwo kako Anitumo simeho uyiwon'ningkiso oso hune'no Anitu kako huno nto'no uyohoho. Nje a'amu ne hwosoho ulalofoho.

<sup>4-6</sup> Oseso oso yahu anitu hwasyo sohune'no fonjokisasyiwon'ningkohoho so'no ole selalokweno. A'amu nakwoe Anitu ne sohomo miningkayo'njo sohwa hofiiko ole liwo'n'ningkohoho, Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji nakwoe hwe engo anituyoho. Ose lontifi oso hwamne'no hofiiko in'ngkawentifi hwomtame ulohofiwo'n'ningkohofofoho. I nakwo hn'nwiye Mpohwo Anitu kako anga'nohinohwo humaho. Kako yo'mayoso hwapingo hweho. Oseso nakwo kakoe'nwoho. Anitu kako'nji humane so'no nakumo namti'mokumentisofoho. Jisas Kilais kako'nohini nakwoe Hwe Engo hweho. Kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mt'i'mokumentiso hweho. Nakwoe songo humayoso kakinta'angofoho. Oseso nakwo oso hwasyo anitu sohune'no nakwo huno ole nayohoho, neso anefoho. Anitu pi'n'ingo mohumuyoho. O'o, nakwoe Anitu songo ne'no humayo'ne sohwo kako'nohini humaho.

<sup>7</sup> Oseso a'amu fehohnjo hofiiko hohonta hwasyo anitumo in'ngkamotofoso hofiiko olhonta nakwoe Anitu ne sohomo kahopi in'ngkwalokwofo. Oso'no hofiiko hwasyo anitu ne anefoho eso'no huno nto'no muyofoho. Oseso hofiiko ole syofisyalokwofo, a'amu hofiiko oso yahu hwasyo anitumne'no fonjokisasyiwon'ningkohofoso hofiiko nifijoso u hofiiko oso hwasyo anitu sohwoe yofeso ho'nomalokwofo. Ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiiko ole lalokwofo. A'amu hofiiko hwasyo anitu sohune'no yahu fonjokisasyiwon'ningkohofoso oso yahu hiso nakwo naso'manji u nakwo yahino wonyo yalokuhwono. <sup>8</sup> Oso'no huno waseyono. Nakwo oso yahuso naso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wonyofoho. U, nakwo oso yahuso manyo'njo yaso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wopingofoho. Ose monalonefoho. <sup>9</sup> I oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no huno fisiyafihupmno. Anituye a'amu ne fehohnjoso hofiiko Anitumo simeho we'e'nohini uyalokwofoso hofiiko huno ole syofisyalokwofo. Hwasyo anitumne'no yahu fonjokisasyohofoso nakwo naso'manji oso wonyofoho. Ose syofisyalokwofo. I sekwo soku sekwo huno ole syofisyalokwofo. Oso yahu hiso nakwo naso'manji oso wopingofoho. Hon'ngkano wonyo anefoho. Ose syafisyikuji



oso yahu hiso sekwo nonontaningkuji oso a'amu simeho we'e unyoso hofiko nosehoningkuji ole wolantifeho, U, hofiko yahu nalokwofo. Oso'no ngko huhwo'nnonji wonano. Ose ko likuji yahu nifijo'manji u hofiko hofikoe simeho mo'mo hungkuno hnnyoso hwotoho wofeentifeho. Ose ikujo'no Anitu kako wonyofoho ulimontonoho.

<sup>10</sup> Sekwo a'amu yo'mayo so'no huno nto'nohino'nji'nwoho liwo'nngkohoho soku sekwo oso hwasyo anituye ango somo nosyukuji yahu ningkahoningkuji a'amu nom'nehwo kako simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyoso huno kengo kengo syafihu'nyo sohwo kako nosehoningkuhwosi kako oso yahu hwasyo anitu oso hune'no fonjokisasyohofoso kako huhwo'nji yahu hiso wonantifeho. <sup>11</sup> Ihwoni, seningkwa'wehwo huhwo sohwo oso hwe sohumne'no Kilais kako asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso hwe huhwo sohumo sekwoe huno wopingo so'nji sekwo kakimo wonyo umokantifeho. <sup>12</sup> Oso a'amu simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyo sohumo sekwo wonyo umokufijo so'no sekwo Kilais huhumo wonyo ulohofantifeho. <sup>13</sup> Oseso ngko yahu fehohnjoso noni'moho. Hwapingoso ngko oso yahu hiso nimeso nje ningkwahwoe honingkanoso wonyo umokumeso'no ngko oso yahuso apa'no manimnehono.

## 9

*Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho so'ne hamnyoho momaso so'no simonyo imentisofoho.*

<sup>1</sup> Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Olo hwahoponjo syoho hiloso a'amu hwahoponjoso montapmmentohofofoho. O'o, Anitu kako ntapmmentisofoho. Oso'no yo'mayoso ngkimo mokilo'mokomokonisyohumanehoho. *Apousel* nom'ne sohwa hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo uhwonimentohofoso ngko huhwo'ni uhwonimentohefoho. Ngko kakine'no kakoe hungkuno loseku'mofahonngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho umentohofoho so'no olo nje syoho homo losomo ne imo'nimentisofoho. <sup>2</sup> I oso'no a'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Olo hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho loso Anitu kako Poulimo muyimmentisofoho. Ose ko lontifi sekwo soku sekwo Anituye hungkuno nje mango mta'ni upa'nontifi iningkamentohofoho so'no sekwo huno wopingo neso ole tipema'mentohofi, Poul kako Anituye syoho nehopi

yalofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho, Poul kako Anituye *apousel* ne hweho. Sekwo oso hiso'no huno seyohoho.

<sup>3</sup> A'amu fehohnjoso hofiko nje syoho somne'no yoka nt'wo'n'ngkohoho so'no ngko olo hungkuno homo losomo aku ul'wo'n'ngkohono. <sup>4</sup> Nekwo Mponopasi'nji Anituye hungkuno a'amu somo ul'hwaso'no hofiko nekumo wosopayo ejap'fijo'manji e'wa, oso yahinoso wonyotaho. <sup>5</sup> Pita'nji nom'ne hwe Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwanji Jisasiye kon'ngkwa'wehwo sohwanji hofiko moya'mi Anitumo in'ngkawowo'n'ngkohoho osofamo ape ma'mentohofofoho. Hofiko Anituye hungkuno a'amumo liku'mofoso a'musyanji emoyontifi liku'mofalokwofo somo sekwo wosopayo yo'mayoso uyalokwofo. I oseso nekwo Mponopasi'nji nekwo ose yasoso oso wonyotaho. <sup>6</sup> I nekwo Mponopasi'nji hamniyoho syoho yontai hamniyoho hiso not'pementai nekwo wopayo yo'mayo oso mpe iwo'n'ngkuhwoyo. I nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno selahon'ngkofi sekwo wopayo uy'wo'n'ngkohoho kuyoho. Nekwo wosopayo'ne yo'mayo so'no jomo selonontentasi Anitu kako yahino nto'nohinim'aho el'hwonesohilo. <sup>7</sup> Olo so'no huno waseyono. Hwe engo sohwafe a'amu itokuso'njo sohwa hofiko siki syoho liwo'n'ngkohoho. O'o, awonoho. Hofiko hamniyoho nomantifi wosopayo mpe iwo'n'ngkohoho. A'amu wopasyoho iwo'n'ngkiso osohwo kako siki syoho liwo'n'ngkohoho. O'o, kako wopayo nomahwosi wan'montonoho. A'amu yahu mokosyohumayo sohwo siki syoho liwo'n'ngkohoho. O'o, awonoho. Yahu fehohnjoso wan'montonoho.

<sup>8</sup> Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no nakwo a'amu olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi nakwo huno nayohoho. Oso hungkuno nehopeho lalokuhwono. I nakwo'nohinom'aho. O'o, Anituye hungkuno hi hi'njofoho. <sup>9</sup> Mouses kako hohonta olo hilo so'no ole mt'i'mokumento, Sekwo yahu *mpulimokau* sohwo hofiko wosopayo *hwit* paho wae yafo'ne hwotoho fehon'ngkuji sekwo hofikoe mango somo nop'jumofikutoho. Ose mt'i'mokumentisofoho. Oso yahu *mpulimokau* huhwo sohwo kako kakoe syoho somne'no mijoho uyahon'ngkuhwosi wosopayo *hwit* fehohnjoso wan'montonoho. Anitu kako oso yahu *mpulimokau* osomnohini syafisyonto nal'mentisotaho. <sup>10</sup> O'o, nakwo a'amu hi'nnontne'no syafisyonto nal'mentisofoho. Anitu kako olo yahino loso'no umo'n'ngkohoho. A'amu kako wopasyoho osomne'no hwaho ikutof'wo'n'ngkiso sohwo'nji a'amu wosopayo toyo yahon'ngki hu'memawo'n'ngkiso sohwo'nji

siko wosopayo fehohnjoso nomahnne'engi syafisyonji syoho iwo'n'ingkiyofoho. <sup>11</sup> Oso pa'nyoso nekwo Anituye Towahunoso sekwoe simeho mo'mo uyo hulimentihwoyofoho. Oso syoho imentihwoyo homo somne'no sekwo yo'mayo a'apahomme'no ejapifijo'manji oso wonyotaho. O'o, oso yahino hiso nto'nohinofoho. <sup>12</sup> Nekwo sekumo noseliko'mahon'ingkuhwoi nom'ne a'amu sohwa hofiko sekumo Anituye hungkuno losetihwahon'ingkofi sekwo hofikimo wosopayo yo'mayoso uyimentohofofoho. Ose uyimentohofo so'no sekwo hofikimo yahino nto'nohinoso uloho'mentohofofoho. Simo'mo Anituye hungkunoso sekwoe ango sopo m'mofape sohonta nekwo Anituye hungkuno losetihwamentihwayofoho. Oso'no nekwo sekumta'ni yo'mayoso mayoso oso wonyotaho. Oso yo'mayoso womantayo ko imentihwayoso oso hiso nekwo momasofoho. Hwap'ingoso nekwo ole syafihu'mentihwoi, a'amu nekumne'no huno ole syafihupitnnehofu, Siko wosopayo'nji mijo'nji engo womaho nolonji Anituye hungkuno lonetihwalokusiyo. Ose syafihupitnnehofu. Nekwo Kilais kakoe hungkunoso mopijwosyahnnohontai nekwo nakwoe hamniyoho'nji hofikoe yo'mayo wosopayo mayo so'no yo'mayo tango kengo kengo nekumo e'ma'mentisofoho.

<sup>13</sup> Sekwo olo hilo so'no huno maseyotaho. A'amu hofiko Anituye ango engo somne'no wopayo Anitumne'no ho'nasyiwo'n'ingkohofoso a'amu oso ango homo somjo syoho'njo sohwa hofiko nomantifi niwo'n'ingkohofofoho. Oso ijempoho Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'n'ingkohofu sopenjo a'amu syoho'njo sohwa hofiko yahu fehohnjoso nomantifi noniwo'n'ingkohofofoho. <sup>14</sup> Oso yahino hiso'no Anitu kako nakumo olo hon'ingkanu hungkuno loso nejapmmentono. A'amu Anituye hungkuno lonetihwawo'n'ingkohofu sohwa hofiko oso hungkuno hiso lonetihwahon'ingkuji nakwo a'amu hn'nwi nupa'n'ingkuhwasi nakwo oso a'amu huhwo sohwafe a'apahomme'no ufo'mayoso wosopayo uyantanoho. Anitu oso hon'ingkanu hungkunoso nejapmmentisofoho.

<sup>15</sup> Ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko sekumta'ni wosopayo'no jomo selonti'mtentesi oso yahinoso wop'ngo'nesohilo. I oso'no ngko sekwo'nji nohumanji yo'mayoso momaso'njo hwo'nyoho. I olohonta ngko yo'mayoso ma'mne'engi momti'mokalokuyohono. O'o, ngko moma'mnehono. Olo nje yahino loso'no nje simeho wop'ngo numo'nimaho. Oso nje simeho wop'ngoso

a'amu fihwo kako wae ntohofonoho. Ngko olo syoho loso ne'no i'mo mijoho'no pe'n+me'manji e'wano. Nje simeho wop+ngo wan+mo'n+montonoho. <sup>16</sup> Ngko An+ituye hungkuno loset+hwelokwe so'no ngko nje yokumpohn'nyo so'no ngko nje yofe woho'namo'n+montaho. O'o, oso n+hu'no awonoho. An+itu kako ngkimo olo syoho loso ntapmmentiso loso ngko moloset+hwayo'njo'manji u ngko tango engo woma'monnoho. <sup>17</sup> Hungkuno selalokwe hwap+ngoso olenoho. Ngko olo syoho loso ngko nje huno mta'ni uy+mo lont+mtentesi u ngko sekumo ole sel+mnesehilo. Sekwo nje syoho somne'no yo'mayo ho'yangoso ntapmno. Ose sel+mnesehilo. O'o, olo syoho loso An+itu kako ngkimo non+hwosopento ntapmmentiso so'no ngko nom'ne hon+ngkano ngko umneso ane hwo'nyoho. O'o, ngko An+itu kakoe syoho'nohini ulohofiwo'n+ngkohe hwo'nyoho. <sup>18</sup> I oso'no ngko olo nje syoho losomne'no ngko peho hamniyoho ma'mnehono. Nje hamniyoho mayoso olenoho. Ngko An+ituye hungkuno a'amumo lut+hwawo'n+ngkohe so'no ngko hamniyoho mant+mtentesi oso yahinoso nto'nohini+maho. I oso'no ngko yo'mayo hamniyoho oso momaso hwo'nyoho. O'o, ngko siki syoho yalokweno. Oso yahino ngko eset+hwelokwe so'no nje simeho wop+ngo n+mo'n+ngkohoho. Oso simeho wop+ngoso nje hamniyoho pa'nyofoho.

*Poul kako hwe moya'mi hopi'nonohinofe syoho ulohofiyo hweho.*

<sup>19</sup> Ngko hwe hwahoponjo sohwoe syoho ulohofiyo umo'n+monji+maho. Oseso ngko hamniyoho mayo'ne a'amufe hungkunomo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no ngko a'amu hopi'nonohino sofe syoho ulohofiyo imo'n+mentoheso hwe moya'mi hopi'nonohini hof+ko An+itumo simeho uy+fitnne'enji imentohefoho. <sup>20</sup> Ngko a'amu Juta somo K+lais+mo in+ngkafitnne'enji hof+koe yahino somo enjwa'mo humanji K+lais+ye hungkuno lut+hwawo'n+ngkohefoho. I ngko K+lais+mo simeho uyalokwe so'no K+lais kako Jutafe hon+ngkano hungkuno somta'ni ngkimo is+hutofon+ma'mentisofoho. Oso'no ngko hon+ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no a'amu hon+ngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hof+ko K+lais+ye hungkunomo in+ngkafitnne'enji ngko hon+ngkano hungkunomo enjwa'mo humaleno. Osopo humanji ngko An+ituye hungkuno lut+hwawo'n+ngkohefoho. <sup>21</sup> Oso pa'nyoso a'amu temtitofe kengoso hof+ko a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumunyo so'nji ngko hof+ko'nji nohumanji ngko

huhwo'ni oso honingkano hungkuno homo somo enjwa'mo mohumawo'n'ngkiyohono. Ose yontaningko nohonontifi hofiko Kilaisimo iningkafitnne'eni iwo'n'ngkohefoho. I oso'no ngko oso pa'nyo nohumanji ngko Anituye honingkano hungkuno so'no in'ngo maniyofoho. O'o, ngko Kilaisiye honingkano hungkuno somo enjwa'mo ne'no humawo'n'ngkohefoho. <sup>22</sup> A'amu fehohnjoso hofikoe simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo mutonnyoso hofiko huno ole syafisyiwo'n'ngkohofi, U, nakwo yo'mayo yahu oso nasoso nakwoe honingkano wonyo umonimontonoho. Hofiko oso yahino so'no ntahoningkofi ngko oso yahino hiso'no wonyo'maho kosyafisyonji ngko hofiko'nji nohumahm'mo oso yahino hiso ngko huhwo'ni mimnehono. Ngko oso hiso i'me'no nohoningkuji hofiko Kilaisiye hungkuno wopingo somo nupa'n'ngkuji hofiko simeho yokumpohn'nyo uyantifeho. Ngko a'amu angomeemjo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji hofikoe yahino somo iningkamentohefoho. A'amu fehohnjoso hofiko ngkimo nonehoningkuji hofiko Anitumo iningkafitnne'eni oso yahinoso iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. <sup>23</sup> A'amu fehohnjoso hofiko Kilaisiye Jisasiye hungkuno somo tifi iningkakuji oso homo somo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofone'eni olo syoho loso yalokweno. Oso pa'nyoso ngko huhwo'nnonjimo wopingo ntohofone'nji yalokweno.

*Nakwo Anituye syoho yokumpohn'nyo yaso'manji nakwo wopingoso womantanoho.*

<sup>24</sup> A'amu hopi'nono hofiko mjake'we wohnnano likuji mjake'we ko hnnifijoso a'amu fehohnjoso hofiko ho'yango wopingoso womantife'maho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Oso pa'nyoso sekwo hokunonji Anitu mta'ni yo'mayo wopingo mayo'ne sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'n'mno. <sup>25</sup> A'amu hofiko yo'mayo mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso womano likuji hofiko piso'mo'nyo ikutoho. O'o hofiko hofikoe a'apaho yokumpohn'nyo ito'nyo'ne syoho ne'no mjimwekuji mjake'we hnnyo somjo ho'yango mayo'ne syoho engo uyantifeho. I oso syoho engoso hwahoponjo ho'yango'nefoho. Oso hiso moi'wo umonimonte'no yohoho. I oso'no nakwo Anituye syoho yalokuhwone hn'nwi nakwo ho'yango engolopohamo ne'no wentihwone so'no syoho yalokuhwono. Oso'no syoho yokumpohn'nyo uyano. <sup>26</sup> A'amu mjake'we hnnyo sohwa hofiko hano ito'nohino yontifi hohwafo sopo komo'no i'mofapiyiwo'n'ngkohofofoho. Hano ikitokitofa

so'njo'maho. O'o, awonoho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho iwo'n'ingkohono. A'amu yihufu wopolofano likuji hofikoe meso siki wofantihm'maho. O'o, hofiko yihufu ne somo nuhwon'ingkuji wofantifeho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho yalokweso siki miyalokuyohono. <sup>27</sup> O'o, awonoho. Ngko nje hunomnohini min'ingkowalokuyohono. O'o, yo'mayo wonyo nje simeho sohwo umo lonte somo ngko monje yasyonji Anitu kakoe syohoso yihufu nemo uhwonontifi polofohofu oso hopa nto'no yalokweno. U ngko ose mimme'manji Anitu kako ngkimo olo hungkuno loso wantimontonoho. Kiko a'amu somo nje hungkunoso ko ulonji kiko yo'mayo yahino wonyo jije simeho sohwo umo lonte somo monje meesiyo'njo iso'manji kiko ho'yango momatnnohino. Anitu kako ngkimo ose ntonohonji ngko syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

## 10

*Hwahoponjo yahinoso nakumo yamofu nalohofihwoso'no nakwo osomo in'ingkuhwaloho.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmentohofu somne'no sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Hohonta Mouses kako a'amu Isilaelife ajuyohwosamo hwaho Ijip mta'ni nomanto hofiko Ijip nuliko'mantifi hwaho a'amu anepono motawento osopo humamentohofofoho. Oso hopo sopo Mousesinji a'amu Isilael so'nji hofiko osopo nohumentan'ingkofo himo a'amu hopi'nonohino somo ifehu'mokahumentisofoho. Siki ifehu'mokahumentiso'maho. O'o, hon'ingkano utihwayo'ne ifehu'mokahumentisofoho. Osohonta hofiko mijo ayo engo mom'ingo sopo i'mofiwahon'ingkofo Anitu kako hofikimo mijo ayo engo huhwo sohomo mtihupihwojahon'ingki a'amu hopi'nonohino hofiko osopo wako'mentohofofoho.

<sup>2</sup> A'amu hiso hofiko Mouses nakwoe hwe engo umo'nono lontifi hofiko kako'nji ufohi'nontifi kakimo in'ingkawentifi hofiko himo homo somo enjwa so'mo humantifi mijo engo somo wako'mentohofofoho. <sup>3-4</sup> Oseso hofiko mijoho uyahon'ingki Anitu kako ahwomo mta'ni wosopayo'nji mijo'nji hopi'nonohino somo umentisofoho. Nuyahon'ingki hofiko nimentohofofoho. Oso hopo sopo mijo sojo mta'ni nimentohofoso oso mijo hwap'ingoso Kilaisiyoho. A'amu hofiko hano loho'nowentan'ingkofo Kilais kako hofikimo hofiyu emokosyohumamojo hweho. <sup>5</sup> I oseso Anitu kako a'amu hopi'nonohino homo somo wop'ingo ko ulohofahon'ingki hwe moya'mi pi'n'ingo engoso hofiko yahino wonyoso yahon'ingkofo Anitu kako nuhwononto oso hwaho

a'amu ane sopo Anitu kako hofikimo poyo umokumentisofoho. Umokahoningki hofikoe pijafoso oso hwaho hopo sopo hintalinyo pa'nyo osopo nonje hu'mehinawo'mentisofoho.

6 Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nimentisoso nakumo honingkano wopingo netihwayo'ne imo'nimentisofoho. Hofiko yo'mayo so'no hi umo'ningkahoningki wonyo imentohofofoho. Oso hopaso nakwo miyanehwono. 7 Oso'no neyakwosa fehohnjo sohwa hofiko hwasyo anitumo iningkawentifi hofiko hwomtame uloho'mentohofofoho. Oso hwamne'no Anituye hungkunoso ole nalimento, Hofiko hwasyo anitu somne'no hwomtame ulohofontifi hofiko nohumantifi wosopayo'nji mijo'nji nontifi nolikafontifi hofiko syohi'nyo wonyo imentohofofoho. Nakwo oso hopaso miyanehwono. 8 I oso'no nakwo nom'ne a'amufe apohufo ihwaloho. Oso a'amu Isilael pi'ningo engoso hofiko oso yahino wonyo hiso yahoningkofi Anitu kako oso sikuno anga'nohino somo hofikimo poyo imokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko *t>wenti-tili tausenifo* (23,000). 9 I oso'no nakwo Anitumo yamofu nulohofihwaloho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumo yamofu ulohofontifi hofiko kiko nto'no monemokosyohumawo'ningkiyohino hwosoho ulahoningkofi Anitu kako oso a'amu homo somo homaso toho wolo'meehufe lonto homamo uhwojahoningki a'amu pi'ningo engo somo homaso toho lofopijisyu'mo'mentohofofoho. 10 I yo'mayo Anitu iwo'ningkiso so'no yoka hningkuhwaloho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumne'no yoka hungkuno ulahoningkofi a'amu ahwomo mta'angoso kako a'amu pi'ningo engo somo fonjahumentisofoho.

11 Oso yo'mayo yahino wonyo imentohofoso a'amu fihwa hofiko oso yahino wonyo imentohofoso so'no Anituye hungkuno mt'mokumentohofoso sohwa hofiko nakumo honingkano wopingo netihwayo'ne iyoswomo mt'mokumentohofofoho. Nakwo olhonta nohumentaningkuhwoni sikuno moi'wo umo'nimonto yahoningki nakwo oso hungkuno homo somo nuhwonontani nakwo oso honingkano homo somne'no huno wopingo tipemalokuhwono. 12 Oseso a'amu fihwo kako ole loso, Ngko yokumpohn'nyo lohokwe so'no ngko honingkano wonyo mimnehono. Ose loso sohwo kako i'waho nto'no wehumano. Kako nopiwasyonoho. 13 A'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo honingkano wonyo nontimne'no ipenemotawesoso kengo kengo'maho. O'o, afa'nohinofoho. Oso'no Anitu wosefo'ma'mo nalimentiso so'no nakwo huno nayohoho. Kako olhonta

nefo'malofoho. Oseso hon'ngkano wonyo nontimo nemotaweso sohwo kako nakwoe yokumpohn'nyo somo moneyakolofonehoho. Yo'mayo wonyo ne'maso sohwo woneyakolo'mo lihwosi ko yososo, Anitu nefo'mayo'ne hon'ngkanoso umo'montonoho. Kakoe yokumpohn'nyo nejap'hwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

*Nakwo Anitumo in'ngkohwasi towahuno wonyo so'nji in'ngkohwaloho.*

<sup>14</sup> Anitu kako a'amu Isilael homo somo wopingo ko ulohofahon'ngki hofiko wonyo imentohofofoho. Oso'no nje a'amu soku sekwo anitu hwasyo somo hohujo ikinjaofikuji i'waho fiyimno. <sup>15</sup> Sekwo huno'njo kuyoho. Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo huno fisyafihupmno. <sup>16</sup> Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso oso'no wosyofisyano lontani nuhu'mokontani nakwo olo mijo Jisasiye hon'iyofoho lontani Mpohwo Anitumo isamoyoka ulontani nonontani ole syafisyiwo'n'ngkuhwono, Jisas nakumne'no kakoe hon'yo usihuma'mentiso sohomo ufohi'nalokuhwono. Nakwo wosopayo nomentani kutikujo lohofontani nontani Kilaisiye a'apahofoho l'wo'n'ngkuhwono. Kilais kakoe a'apaho nakwoe wonyo engo so'no tohino umnimentiso sohomo ufohi'nalokuhwono. <sup>17</sup> Oso wosopayo anga'nohinoso nakwo hwe moya'mi pi'n'nggo hn'nwi nakwo kutikujo lohofontani nimalohwone hn'nwi nakwo afa aswomjo pa'nyi'nwoho.

<sup>18</sup> Sekwo a'amu Isilaelife yahino so'no sekwo huno fisyafihupmno. Hofiko Anitumne'no yahu fonjokisasyontifi hofiko oso yahu fehohnjoso nonontifi ole syafisyiwo'n'ngkohofi nakwo Anitu'nji mafohoto'n'ngkuhwono. <sup>19</sup> Ngko hungkuno hwapingoso pehofo selalokweno. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yo'mayo ho'nasyiwo'n'ngkohofoso ne hi'njotaho. Oso hwasyo anitu sohwo kako nehopi lohumaho. Ose loselalokweno. <sup>20</sup> O'o, oso awonoho. Hofiko yo'mayo hwasyo anitu sohune'no ho'nasyiwo'n'ngkohofoso sohwo oso towahuno wonyo somne'no ho'nasyiwo'n'ngkohofoso Anitumne'maho. Oso'no oso a'amu hofiko towahuno wonyo sohwafe yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuji sekwo hofiko'nji nomihu'mokin'ngkutoho. Sekwo hofiko'nji mihu'mokin'fijo'manji towahuno wonyo sohwanji ufohi'nantifeho. <sup>21</sup> Sekwo nuhu'mokontifi Kilaisiye hon'yo'nji a'apaho'nji nontifi towahuno wonyofe wosopayo so'nji nomohu'mokukuji non'ngkutoho. O'o, sekwo oso hon'ngkano hufa'uyo homo somo sin'ngkakutoho. Sekwo



Anitu'nji wohumano likuji sekwo towahuno wonyo so'nji nohumafikutoho. <sup>22</sup> Sekwo oso honingkano hufa'uyo somo ifijo'manji Anitu kako ngkilaho selihwosi nakumo simeho wonyo wonejapmmontonoho. Hwapingoso Ngko'nohini Hwe Engo hwo'nyoho ose nalimentisofoho. Nakwoe yokumpohn'nyoso kakimo uyakolofantantaho. Nihu'no awonoho. Ose selalokweno.

*Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye yofeso engolopohamo woho'nomehwano.*

<sup>23</sup> A'amu fehohnjoso ole liwo'n'ngkohofofoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu kako nakumne'no hano mopitofasiyoso nakwo yasoso oso hiso'no honingkano wonyo anefoho. Oso hungkuno liwo'n'ngkohofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso nakumo monefo'manehoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkowentaningkuhwasi oso yo'mayo yaso sohumjo yokumpohn'nyo sohwo kako nakumo yokumpohn'nyo monasosofitofonehoho. <sup>24</sup> Yo'mayo nakwo uyano lihwasoso huno nakune'no syofihu'ningkuhwasi ihwaloho. O'o, nakwo huno nom'ne a'amu somne'no huno wosyofisyano. U, ngko ose i'mo nom'ne somo ufo'ma'montaho. Sekwo huno oso'no syafisyikui yo'mayoso fiyimno.

<sup>25-26</sup> Nakwo huno ole nayohoho. Olo yo'mayo hopi'nonohino olo hwaho lopo wojoso Anituyefoho. Anituye hungkunoso ose nalimentisofoho. Oseso nakwo yo'mayoso nasoso oso wopingofoho. Sekwo tongo wonano likujoso uhu'mokiyo sopo nta'ni mpekuji sekwo oso tongo kakwo'yohwo sohomo olo tongo loso kiko hwasyo anitu hwoso sohune'no fonjokisasyohino mta'angotaho. Ose ulohoningkiji mpehotoho. O'o, kiko mpe'nohini yohoji hmnyo.

<sup>27</sup> U hwe fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako wosopayo iloho ihwosi wonano lihwosi joho selihwoso'no u sekwo wosihwano likujimanji u sekwoe hunofoho. Noho fiwanimno. Kako sekumo yo'mayo tongo sejapososo sekwo hmnimno. Oso tongo hiso'no sekwo huno pi'ningo syafisyikutoho. O'o, sekwo toho'nohini hmnimno. <sup>28</sup> I oso'no hwe fihwo kako sekumo ole seloso, Olo tongo loso hwasyo anitumne'no fonjokisahumalofo mta'angofoho. Ose selihwosi, Ngko manimnehono selihwoso'no sekwo oso hwe huhwo sohwoe huno somne'no huno syafisyikui noningkutoho. <sup>29</sup> Hwapingoso sekwo huno ole seyohoho, Ngko olo yahu loso nime'manji nje honingkano wonyo mmo'nonehoho. Huno ose ko seisoso oso hwe sohwo kako sekumo hungkuno seliso so'no kako ole syofisyalofoho. Olo yahu hiloso nimeso ngko hwasyo

anitumo hopa iningkowalokweno. Oso a'amu huhwo sohwo kako huno ose syofisyalofoho. Oso'no sekwo oso yahuso noningkutoho. I oso'no nom'ne a'amufe huno somta'ango somne'no nakwo honingkanano somo hano pitofonesyalokwofoso wopingo'maho. Oso'no nakwo yo'mayo yahu nasoso'no a'amu ole nalifitnnoho, Oso yahinoso wonyofoho. Ose nalifitnnohontani yo'mayo yahu so'no nom'ne a'amu somo mulohonanehwono. <sup>30</sup> Ngko Anitumo wosopayo'ne isamayoka uli'mo noni'me'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo oso honingkanoso wonyofoho eso peho'no wantimontolo.

<sup>31</sup> Oseso sekwo nonyo wosopayo wonano yo'mayo yahino uyano likujimanji sekwo simo'mo huno ole fisyafihupmno. Yo'mayo imeso ngko Anituye simoho wopingo umokumontaho. Sekwo oso hiso'no huno kaki'no syafisyikuj sekwo yo'mayo Anituye yofe ho'nomayo'ne fiykuno. <sup>32</sup> Sekwo soku sekwo a'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'nji a'amu Anitumo iningkawowo'ninkohoho so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Sekwo yo'mayo iwo'ninkohoho somo seningkafigo'manji hofikoe honingkanano wonyo ifijo so'no sekwo oso homo somo ikutoho. <sup>33</sup> Ngko huhwo'niye yahinoso oso pa'nyofoho. A'amu hofikoe simoho wopingo umonone'enji ngko yo'mayo wopingoso iwo'ninkohefoho. Yo'mayo ngkimo nifo'mayo syoho osomnohini miyalokuyohono. O'o, a'amu piningo engo somo wopingo ulohofoneho syoho yalokweno. Hwapingoso a'amu hofiko Anitumo iningkafitnne'enji ngko yo'mayoso yalokweno.

## 11

<sup>1</sup> Sekwo ngkimo nohonimno. Kilaisiye yahinomo iningkowalokwe hopaso sekwo ngkimo tifi nningkapmno.

*Moya'mi sofa hofiko Anitumne'no uhu'mokukuj hofiko hofikoe mnokinoso ufehu'mokohinantifeho.*

<sup>2</sup> Sekwo ngkine'no huno syanifisyiwo'nontifi oso hungkuno nto sejapmmntohe somo sekwo hofiyo iningkowalokwofo. Oso'no ngko sekwoe yofe ho'nomalokweno. <sup>3</sup> I oso'no sekwo olo nje hungkuno loso'no huno waseyono. Kilaisiye mnokino engoso Anituyoho. U nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwe hopi'nonohino sohwo'niye mnokino engoso Kilaisiyoho. Oso pa'nyoso hwoya'mi sofa mnokino engoso huhwafoho. <sup>4</sup> Oso'no a'amu fihwo kako Anituye hungkuno a'amumo ulhwosi kako Mpohumo jomo uloso sohwo kako kakoe mnokino

manji'mofo so'nji lohofoso'manji kako wonimango unimontonoho. Sekwo a'amu Koulin sopo humalofo soku sekwo ole l'wo'n'ngkohofi, A'amu mnokino manji'mofo'njo sohwo kako nom'nehumo enjwa'mo humunyo hweho. <sup>5</sup> A'mu fisi kako mnokino manji'mofo ane lohofoso'manji kako a'amumo Anituye hungkuno ul'hwosi Mpohumo jomo uloso'manji kako wonimango unono. Hofiko kakimo mnokino manji'mofo ane simo uhwon'ngkuji a'amu hofiko ole wolantifeho, Olo a'mu losi kako wonimango unono. Kako yokumpohn'nyiyoho. Hwe sohwa hofiko mnokino manji'mofo momanji'mo'nyo iwo'n'ngkohofopa'nyiyoho. Oso'no kako hwoya'mi hwa'nte sofafe mijiyo hm'n'wo'n'ngkohofopa'nyo hm'nniyoho. <sup>6</sup> U a'mu fisi kako kakoe mnokinomo hwapife mopa'nyosimo a'amu nuhwon'ngkuji ole wolantifeho. Oso a'amu kako hwehumo enjwa'mo mohumuyoho. Kakoe yokumpohn'nyoso yakolo'nniyoho. Oso a'musi kako kakoe mijiyoso hwe sohwafe mijiyo hopa tifo wahm'nono. U kako oso a'musi kako mijiyoso tifo so'no ngkilaho loso'manji e'wano kako nom'ne a'amu'nji Anitumne'no uhu'mokufijo so'no kakoe mijiyoso somo hwapife wopa'nono. <sup>7</sup> Anitu sohwo kako Hwe Engo ne hweho. Kako nom'nehumo enjwa'mo mohumunyo hweho. Osohwo kako hwe hwahoponjo sohwa'ni'no kako pa'nyo mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo hwe sohwa'ni nakwoe mnokino somo nopo'n'ngkuhwaloho. I oso'no moya'mi sofa hofiko hwehwamo enjwa'mo humalofo. Oso'no hwoya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwafeyofe ho'nomayo'ne hofikoe mnokino somo wopa'nife.

<sup>8</sup> Hwap'ngoso hohonta Anitu kako hwe mt'i'mokumentisoso ape mta'ni yafo manto mt'i'mokumentiso'maho. O'o, kako hwehumta'ni yafo anga'no manto ape mt'i'mokumentisofoho. <sup>9</sup> Anitu kako apeso hwehwamo ufo'mayo'ne mt'i'mokumentisofoho. <sup>10</sup> Oseso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo humalofo sofa hofiko oso hiso'no a'amu ahwomomjo somo ut'hwayo'neso hofikoe mnokino somo wopa'nife. <sup>11</sup> I oso'no nakwo Anitumo simeho uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo hwe sohwa'nnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. I hwoya'mi sofamnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. O'o, ose'maho. Hwe moya'mi nakwo nem'no majoku'nontani yokumpohn'nyo sosofito'nontani Anituye yahino afa'no afa'no iwo'n'ngkuhwono. <sup>12</sup> Simo'mo Anitu kako hwe sohwoe yafo nopemanto ape mt'i'mokumentisofoho. I olohonta ape sofa hofiko hwomu aswo mawo'n'ngkohofopa'nyo Anitu kako hwomu apefe

simehomo mti'mokuwo'n'ngkohoho. I oso hiso'no hwe hwoya'mi yo'mayo hopi'nonohinoso Anitu kako hwapingo hweho.

<sup>13-15</sup> Nakwoe yahinoso olenoho. Hwe fihwo kako kakoe mijiyo sawemo engoso mahm'nyoso oso wopingo'maho. I hwoya'mi sofa hofikoe mijiyo sawemo engoso oso wopingofoho. Hofikoe wokosofoho. Oso mijiyo sawemoso Anitu kako hofikoe mnokinomo ifehu'mokosyohumayo'ne uyimentisofoho. <sup>16</sup> Oso'no sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. A'mu fisi kako Mpohwo Anitumo jomo ujo'ne tajo ango somo syuhwosi kakoe mnokinomo hwapife mopa'nyo'njo iyoso oso wopingotaho. O'o, wonyofoho l'wo'n'ngkuhwonefoho.

*A'amu Kouliniso hofiko Kilaisimne'no syafisiyo'ne honiyo'nji wosopayo'nji nimentohofa sohonta hofiko yahino wopingo somo nto'no min'ngkamentohofofoho.*

<sup>17</sup> Jisas nakwoe wonyomne'no pe'nimentiso so'no syafisiyo'ne uhu'm'ngo so'no hon'ngkano hungkuno waselimonne'no yohono. Ngko ole masel'mnehono, Sekwo Anitumne'no nuhu'mokontifi sekwo Anitu kakine'no hwomtame ulohofa yahinoso wopingo yalokwofo. Ose masel'mnehono. O'o, sekwo yahino wonyo yalokwofo. Sekwo yahino wonyo yalokwofo so'no sekwo m'hu'mokiyo'njo yontifijontentesi oso wopingo'nesohilo. <sup>18</sup> Ole upa'n'malefoho. Sekwo nuhu'mokontifi sekwoe huno kengo kengo so'nji husilo husilofa lohofalokwofo. Simeho afa minyofoho. Ngko oso hungkunoso upa'n'male so'no ngko huno ole syofisyalokweno. Olo hungkuno loso ne'njofoho syofisyalokweno. <sup>19</sup> Sekwo husilo husilofa lohofalokwofo so'no a'amu Anituye hungkuno ne somo tifi in'ngkwalokwofo so'no utihwa'nyopo uhwonantanoho. Oso wopingofoho. I oso'no sekwo simeho afa minyo'njo ikuji Anitumne'no uhu'mokufijoso oso wonyofoho. <sup>20</sup> Jisas kako sekwoe wonyomne'no poyo imo'n'mentiso so'no huno syafisiyo'ne nuhu'mokontifi wopayo nonontifi sekwo nto'no mohumulofa. O'o, sekwo Kilaisimne'no mosyofisyalokuyohofa. Sekwo wopayo siki nalokwofo. <sup>21</sup> Ou, sekwo nuhu'mokontifi sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo sekwoe wosopayo nomotoswapontifi sekwo nom'ne a'amu somne'no huno monosyafihu'nyo'njo yalokwofo. Fehohnjoso mijo nilohofalokwofo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko wosopayo'no umofonyo iyoso'no mijoho engo uyalofoho. <sup>22</sup> Sekwo oso a'amu hisomo wopayo muyo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo Anituye a'amu homo somo simeho muyaloku liyohofa. Sekwo hofikimo

won+mango ifi+syimofalokwofo. U, sekwo wosopayo engo wonano likuji sekwo sekwoe angomo humaf+kuji hmn+mno. Sekwo An+tuwe tajo ango somo peho'no motoswapohoho. I oso'no ngko peho hungkuno selimnehono. U, ngko sekwoe yofe woho'nosema'monntaho. O'o, ni+hu'no awonoho. Oso hiso'no ngko sekwoe yofeso moho'nosema'monnohono.

*Nakwoe hwe engo Jisas kakoe inomokomoyo oso hwamo kakoe hon+yo'nji a'apaho'nji uy+mentisofoho.*

*(Mat+yu 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)*

<sup>23</sup> Ngko olo hungkuno Jisas ntapmmentiso loso nto selimentohefoho. Oso sikuno homo somo Jutas kako mango sohwafe ahomo Jisas+mo ho'nahumentiso sikuno homo somo Jisas kako wopayo nomanto <sup>24</sup> An+tumo isamoyoka ulonto oso wosopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwafo nuyonto ulimonto, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. Ngko sekumo sefo'mayo'ne sejopalokweno. Olo ngko sekwo'nji humanji yo'mayo selohofalokwe loso sekwo hwangku huno syan+fohupitne'enji selohofalokweno. Hwangku sekwo olo hopa ne'no ikujo. Ose ulahon+ngki ni+mentohofofoho. <sup>25</sup> Oso wopayoso moi'wo nosojwaofahon+ngkofi Jisas kako oso noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto nuyonto ulimonto, Olo ipisayo mijolo nje hon+yofoho. Ngko sekwo An+tu'nji makotiku'nyo'ne yahino songo so'no nje hon+yo usihuma'monnoho. Hwangku sekwo nje poyo pe'nyo so'no syan+fi+kuji sekwo olo pa'nyoso ne'no ikujo. Ose ulimmentisofoho. <sup>26</sup> Ihwoni. Oso wopayo'nji mijo'nji nyo'ne yahino K+lais nejapmmentisoso sekwo ole lut+hwalokwofo. Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'n+mentiso so'no nakumo huno nafohotofo'nefoho. Nakwo ose yontan+ngkuhwasi a'amu nom'neso nonahon+ngkuji hofi+ko Jisas nakumne'no poyo pe'n+mentiso so'no huno wot+pemant+feho. Sekwo oso yahinoso ne'no mji+m+wentan+ngkuji Jisas kako asomo noponefoho.

*A'amu fiso hofi+ko K+laisiye a'apaho'nji hon+yo'nji siki nijijos hofi+koe hon+ngkano wonyofoho.*

<sup>27</sup> K+lais oso yahino nejapmmentiso so'no olo so'no huno wonayono. A'amu fihwo kako K+laisiye simeho wop+ngo mumokiyo'njo yoso sohwo kako K+laisiye a'apaho'nji hon+yo'nji siki nososohwo kako K+laisiye yahino losomo wonyo imokalofoho. Ose yososo'no kakimo tango engo u'malofoho. <sup>28</sup> Oseso a'amu fihwo kako K+laisiye a'apaho'nji hon+yo'nji wan+mo lihwosi simo'mo kako kakoe simeho huno osomo nto'no syaf+hu'n+ngkuhwosi

into'nohini imo'n'ingkuhwoso'no wanono. <sup>29</sup> Hwap'ingoso a'amu fihwo kako hwe engo Jisas nakumne'no poyo pe'n'imentiso so'no huno nto'no muyo'njo sohwo kako K'laisiye a'apaho'nji hon'yo'nji siki nososohumo An'itu kako oso a'amu huhwo sohwoe yahino wonyo somne'no tohino uy'montonoho. <sup>30</sup> Sekwo oso yahino iwo'n'ingkohoho so'no hwe moya'mi pi'n'ingo hof'iko sekwo'nji humaloho fehohnjoso yokumpohn'nyo anefoho. Fehohnjo mnokino'njofoho. Fehohnjoso hof'iko poyo nto pe'n'imentohofofoho. <sup>31</sup> U sekwo sekwoe hon'ingvano somne'no huno nto'no syaf'ihu'n'ingkuji nont'ifijontentesi u oso tohino hiso sekwo momaf'ikutnnesohilo. <sup>32</sup> I oso'no An'itu kako nakwoe wonyo so'no huno syaf'sy'hwosi kako nakumo tohino nejape'manji kako nakwo kakoe mehomi hn'nwiye hon'ingvano somo nto'no imofonehwojalofoho. An'itu ose yoso'manji hwanguk sohonta a'amu pi'n'ingo engoso hof'ikimo t'ikanomo m'hwajoso sohonta nakwo tohino momanefoho.

<sup>33</sup> U sekwo nje a'amu soku, sekwo wopayo n'ingkuji K'laisiye a'apaho'nji hon'yo'nji wonano likuji sekwo nom'ne a'amu anga'no anga'nohino osomne'no hontohumaf'ikuji hof'iko hopi'nono nto uhu'mokukujo'no osohonta sekwo wopayo'nji mijo'nji hmnomaf'ikuno. <sup>34</sup> U a'amu fihwo kako mijoho uy'hwoso'no kako kakoe ang'o'mo s'imo'mo wan'montonoho. T'ifi kako sekwo'nji humahwosi wan'montonoho. Sekwo K'laisiye hon'yo'nji a'apaho'nji n'ifijo so'no uhu'mokiyo yahino so'no tango mapitnnoho.

Hungkuno fehohnjoso mokosyohumaleno. Hwanguk ngko sekwoe angopo se'mahm'mo woloset'hwamonnoho.

## 12

*An'ituye Towahuno Wop'ingo sohwo kako yo'mayo syoho nakumo nejap'iwon'ingkiso so'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho An'ituye Towahuno Wop'ingo nejap'iwon'ingkiso so'no sekwo huno nto'no mosyaf'siyoso wop'ingo'maho. <sup>2</sup> Sekwo huno seyohoho. Hohonta sekwo An'itu ne sohomo simeho mummentohoho sohonta oso hohosohonta Seten kako hwasyo an'itu, ne ane, songo ne'no mohumanyo'njo sohwoepo ipesemotamentiso sohomo sekwo t'ifi in'ingkamentohofofoho. Kako sekumo aho yokumpohn'nyo kesemokosyohumamojofoho. <sup>3</sup> Oso hohosohonta yo'mayo An'ituye Towahuno sohwo kakoe mehomi hn'n'mo nejap'iwon'ingkiso so'no sekwo huno maseimojofoho. I oso'no olohonta sekwo huno nto'no waseyono. A'amu

Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako Anitu kakoe Towahuno somta'ni hungkuno mawo'n'ngkiso sohwo kako Jisasi'mne'no sifajo malonehoho. I a'amu kako Jisasiye Towahuno ane sohwo kako Jisasi'mo ole mulonehoho. Kiko nje Hwe Engo ne hwosoho. Ose mulonehoho.

4 Anituye Towahuno Wopingo syoho kengo kengo nejap'wo'n'ngkiso sohwo kako Towahuno kenga'nohino hweho. 5 Oso syoho kengo kengo iwo'n'ngkuhwoneso Anitu kako anga'nohino humaso sohune'no iwo'n'ngkuhwonefoho. 6 Anituye syoho iyo so'ne yahinoso kengo kengo weho. I oso'no Anitu kako anga'nohino sohwo kako oso syoho homo somne'no yokumpohn'nyo nejap'wo'n'ngkiso hweho. 7 Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo kengo kengoso a'amu anga'no anga'nohino hn'n'mo nejap'wo'n'ngkisofoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji fo'mo fo'mo loho'nontan'ngkuhwasi a'amu hofiko nonahon'ngkuji hofiko Anituye yokumpohn'nyo somo wonehonantifeho. 8 Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako a'amu anga'no anga'nohinomo nto'no uy'montonoho. A'amu fihumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somo kako huno wopingo Anitu mta'angoso utihwamontonoho. Anituye Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'ne a'amu sohomo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako hungkuno hiyaso wo'mojo Anitu mta'angoso a'amu somo ul'montonoho. 9 Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'nehumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohomo Anitu kako yo'mayo yoneso'no huno uyososo hwe huhwo sohwo kako simeho hi'ntnnono uyihwosi wal'montonoho. Ne u'mofapmmontonoho. Nom'nehumo oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumontonoho. 10 Nom'nihwo kako oso Towahuno sohwoe yokumpohn'nyoso nomahwosi yo'mayo wopingo kengo a'amu hofiko miwo'n'ngkiyohofoso Anituye yokumpohn'nyo itihwayo'ne uy'montonoho. Nom'nehwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno wopingo Anituye huno mta'ni nomahwosi kako a'amu somo wolutihwamontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako yo'mayo hungkuno upa'n'wo'n'ngkiso so'no yo'mayo imo'n'wo'n'ngkiso so'no kako ole wal'montonoho. Oloso Anituye Towahuno

mta'angofoho. Oloso towahuno wonyo somta'angofoho. Ose walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako a'amu kengo kengo sofe hungkuno kako huno muyososo walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno kengo kengoso nupa'ningkuhwosi oso hungkuno hiso kako huno ko muyahon'ingkuhwosi kako neso walimontonoho. <sup>11</sup> Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako oso yokumpohn'nyo kengo kengoso nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo nejap+wo'n'ngkisofoho. Kako kakoe huno mta'nnohini nejap+wo'n'ngkisofoho.

*Nakwo Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Kɪlaisiye a'apaho'nwoho.*

<sup>12</sup> Oso yokumpohn'nyo kengo kengo Anituye Towahuno nejap+wo'n'ngkiso so'no nakwo nakwoe a'apahomne'no pahnnimo hungkunoso huno waseyono. A'amufe a'apahoso ne anga'nohino wo'nnyofoho. A'apaho kenga'nohino ko hiso simano sife simeho yo'mayo hiso Anitu kako ho'nahinyofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kɪlaisimo in'ngkawowo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo humalohwono. <sup>13</sup> Ihwoni. A'amu Juta hn'nnonji a'amu temtifo kengo hn'nnonji a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu sikinjo sikunonji nakwo hopi'nonohino hn'nwi Anitu kakoe Towahuno Wop'ngo sohwo nonemanto kako nakumo a'apaho anga'nohini nemokalofoho. Oso Anituye Towahuno Wop'ngo huhwo sohwo kako nakwo anga'no anga'nohino hn'nimo nehumanto kako mijolimo hopa imo'n'ngkahon'ngki nakwo mijo homo somo nontani nakwo a'apaho anga'nohino'nji'nwoho.

<sup>14</sup> Nakwoe a'apaho somne'no nakwo huno nayohoho. Nakwo sife'nohinimaho. O'o, nakwo timo simano sife aho yo'mayo hn'nji'nwoho. <sup>15</sup> Nakwoe sife sohwo ole walimontolaho. Yo'mayo syoho aho sohwo iwo'n'ngkisoso ngko mimnehono. Oso'no ngko olo a'apaho loso uliko'ma'mo. Ose ulihwosi a'apaho hiso uliko'ma'montolaho. O'o oso siki hungkunofoho. Sife sohwo a'apaho loso fehohnjo hweho. <sup>16</sup> Nakwoe haloho sohwo ole walimontolaho. Ngko timo hwonimaho. Oso'no ngko olo a'apaho loso fehohnjomaho. Oso siki hungkunofoho. Oso haloho huhwo sohwo kako a'apaho loso fehohnjo hweho. <sup>17</sup> I nakwoe a'apaho timo'nohinimansi nakwo yo'mayo hungkuno somo pipi upo'nanehwono. I nakwoe a'apaho haholo'nohino'mansi nakwo yo'mayo akinoso pipi wonewa'mtolo. <sup>18</sup> Nakwoe a'apahoso ose'maho. O'o, Anitu kako nakwoe a'apaho



so'no sife aho tîmo mnokino oso yo'mayo hopi'nonohino so'no huno anga'nohino nano mtitofonto kako ne anga'nohino mtî'mokumentisofoho. <sup>19</sup> Nakwoe a'apahoso tîmo'nohinî'manji i a'apaho'maho. O'o, tîmofoho. Ose'manji a'apaho neso mtî'mto. <sup>20</sup> O'o, ose'maho. A'apaho fehohnjoso pi'nîngofoho. I oso'no a'apaho neso anga'nohinofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kîlaisîmo inîngkawowo'nîngkuhwone hn'nwi nakwo Anîtumne'no syoho kengo kengo iwo'nîngkuhwoneso nakwoe neso anga'nohino'njî'nwoho.

<sup>21</sup> U tîmo sohwo kako aho sohomo ole mulonehoho. U, kîko mohumayo'manji ngko anga'nohino sohwo'ni ngko nto'nohini wohumamonnoho. U, mnokino huhwo kako sife sohomo ole mulonehoho, U, kîko mohumayo'manji i ngko anga'nohino sohwo'ni nto'nohini wohumamonnoho. <sup>22</sup> O'o, awonoho. A'apaho fehohnjo so'no nakwo huno ole syafîsyîwo'nîngkuhwono, Yokumpohn'nyo anefoho. I nakwo huno ose ko syofîsyîhwasi nakwo oso yo'mayoso ane'njontentesi nakwoe humayoso nto'nohinosohi'maho. <sup>23</sup> I nakwoe a'apaho fehohnjo so'no huno ole syafîsyîwo'nîngkuhwono, Wonyo we'efoho. Lontani nakwo noimo kame nîkuyoho wokoso oso yo'mayoso ufotofîwo'nîngkuhwono. I nakwoe a'apaho fehohnjo a'amu hofîko tîmo nahonîfijoso wonîmango nanonehontani nakwo hiyaso ekojisosyohumalohwono. <sup>24</sup> I nakwoe a'apaho fehohnjoso oso wopîngofoho. Utîhwa'nyopo weho. Anîtu kako nakwoe a'apaho mtî'mokumentiso sohonta a'apaho fehohnjoso ole lososo, Ngko yo'mîngohwonî'maho ose loso sohomo Anîtu kako syoho engo uyîmontonoho. <sup>25</sup> Hwapîngoso nakwoe a'apahoso mtî'hupo mtîhupe loho'nîngkuhwoloho. O'o, a'apaho fehohnjo somo fo'mo fo'ma'nyo afa'no afa'no woloho'nîngkuhwano. <sup>26</sup> I oseso a'apaho fehohnjo somo tohino umnososo so'no a'apaho hopi'nonohino homo somo tohino huhwo sohwo ufehu'mokahumontonoho. A'amu fihwo kako jîje a'apaho fehohnjo so'no wopîngo hwosoho kilîhwoso'no jîje a'apaho hopi'nono sîmonyoyo uyîmontonoho.

<sup>27</sup> Ngko oso hungkuno hopi'nonohino selalokwe hiso'no sekwo huno fîsyafîhupmno. Sekwo Kîlaisîye a'apaho kuyoho. Sekwo anga'no anga'nohino soku Kîlaisîye a'apaho fehohnjo kuyoho. <sup>28</sup> Oso a'apahomjo hungkuno yolohoso olenoho. Anîtu kako a'amu kakine'no sîmeho uyîwo'nîngkohoho somo syoho kengo kengo kengo uyîwo'nîngkisofoho. Sîmo'mjo

syohoso a'amu Anituye hungkuno liku'mofu (*apousel*) syoho'njofoho. Osopo a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki nom'ne a'amu somo uliwo'n'ngkisofoho. Osopo a'amu Anituye hungkuno luti'hwawo'n'ngkohofofoho. Osofeponjoso a'amu hofiko yo'mayo wopi'ngo a'amu hofiko miwo'n'ngkiyohofoso itihwawo'n'ngkohofofoho. Osofeponjoso hofiko a'amu mnokino'njo somo wopi'ngo umokuwo'n'ngkohofofoho. Nom'neso a'amu simeho tango'njo somo ufo'mawo'n'ngkohofofoho. Nom'neso a'amu syoho kengo kengo'njofe hungkuno hofiko huno muyo'njoso liwo'n'ngkohofofoho. <sup>29</sup> Sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kakoe hungkunoso liku'mofu syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno kakoe huno mta'ni uyahon'ngki ujo'ne syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno a'amu somo luti'hwawo'n'ngki syohoso nejapmmentisotaho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo wopi'ngo a'amu miwo'n'ngkiyohofoso itihwawo'n'ngki syoho nejapmmentisotaho. <sup>30</sup> U Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo a'amu mnokino'njo somo wopi'ngo umokiyo'ne syohoso nejapmmentisotaho. U, Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno nakwo huno monayo'njoso jo'ne syoho nejapmmentisotaho. I Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno kengo kengoso iwolo'mokajo'ne syohoso nejapmmentisotaho. O'o, oso'ne'maho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo kakoe syohoso anga'no anga'no nejapi'wo'n'ngkisofoho. <sup>31</sup> I oso'no sekwo oso syoho Anituye Towahuno nejapi'wo'n'ngkiso syoho hwofilo'nnyo so'no sekwo hohayo jafi'kuji fitipemapmno. Yo'mayo syoho hwofilo'nnyoso tipemafikujo'no ngko oso syoho iyo so'ne hon'ngkano wonyoangkafoso woseti'hwamne'no yohono.

## 13

*A'amu nom'ne so'nji simeho unyo yahino neso olenoho.*

<sup>1</sup> Ngko a'amufe hungkuno kengo kengo so'nji a'amu ahwomomjo sohwafe hungkuno'njo ko huhwo'ni ngko oso a'amu homo somo simeho muyi'wo'n'ngkiyohe'manji oso ngko hofikimo yo'mayo hungkuno uliwo'n'ngkoheso siki'njofoho. Ahwomo yokino fonjahon'ngkofi yoka ho'n'wo'n'ngkiso pa'nyo hwo'nyoho. <sup>2</sup> Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'ne syoho ko ntopahon'ngki Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso huno ko niyahon'ngki yo'mayo hwahoponjo

huno hopi'nonohino hiyaso wo'mojo so'no huno ko niyahon'ngki ngko nom'ne a'amu somo simeho muiwo'n'ngkiyohe'manji u ngko yo'm'ngohwon'i'maho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohe sohwo'ni ngko oso hwofiki'nyo nongkumo ole ulime, Kiko kengo nomplo filohofayo ulimeso oso hwofiki'nyo huhwo sohwo kako ko uhwoso'no ngko nom'ne a'amu somo simeho muiwo'n'ngkiyohe hwo'n'i'manji Anitu nonohon'ngkuhwosi jije syohoso ne ane hwosoho want'montonoho. <sup>3</sup> I ngko nje ho'yango hopi'nonohinoso a'amu umofonyo iwo'n'ngkohoho somo ko uyonji ngko nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lutihwayo so'ne a'amu kengo sohwa ngkimo poyo wokumokantane'no ihwono ntahon'ngkuji ngko wop'ngofoho ko ulimeso u ngko nom'ne a'amu somo simeho muiwo'n'ngkiyohe'ne'manji Anitu kako ngkine'no huno wop'ngo syan'fisyonehoho.

<sup>4</sup> A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uy'wo'n'ngkiso sohwo kako olo yahino lomo un'ngkamontonoho. A'amu fihwo kakimo wonyo ulohofoso so'no kakoe simehoso tohino komo'no mumnonehoho. O'o, kako oso a'amu huhwo sohomo wop'ngo uloho'montonoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amufe yo'mayo ho'yango so'nji yofe wop'ngo so'nji hi ko umo'n'ngkahon'ngki kako oso a'amu huhwo sohume'no simeho tohino mumnonehoho. Kako yo'mayo wop'ngo iwo'n'ngkiso so'no kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne nom'ne a'amu somo mulonehoho. <sup>5</sup> A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uy'wo'n'ngkiso sohwo kako nom'ne a'amu somne'no yokumpohn'nyo yahino ane'njo hweho. Huno kakine'nohini mosyafihu'niyonto kakoe simeho wop'ngo imokinyo'ne huno mosyafisy'wo'n'ngkiyohoho. Kakoe yo'mayo somo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. O'o nom'ni hwamo umontonoho. Kako nom'ne somo simeho wonyo mmo'nonehoho. A'amu nom'neso hofiko kakimo wonyo ulohofoso so'no kako oso wonyo homo somo aku ulohoho so'no kako huno mosyafisyonehoho. <sup>6</sup> Kako yahino wonyo somo uhwononte so'no kakoe simehoso wop'ngo mumo'n'iwo'n'ngkiyohoho. O'o, awonoho. Kako Anituye yahino wop'ngo osomnohini uhwononto kakoe simehoso wop'ngo umo'n'iwo'n'ngkisofoho. <sup>7</sup> Kiko nom'ne a'amu sohwo simeho nehopi uy'wo'n'ngkino'manji u hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no kiko oso tango hiso nomahoji simeho pompengo'nji wohumamonnoho. Nom'ne a'amu somne'no yo'mayo yahino wonyo so'ne ko upa'n'ngkohoji kiko oso a'amu somo simeho hi'ntnnono

ne'no uyohoji oso a'amu somne'no huno wopingo wosyafi'hu'monnoho. A'amu huhwo sohwa hofiko piwahupi'jo'manji kiko nusikwajiyo'eno. O'o, kiko hofikimo nuli'kafohoji honing'kano wopingo tipemayo'ne kiko ufo'ma'monnoho. Hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no kiko hiyaso mohumuhnnohino. O'o, kiko yokumpohn'nyo ito'n'ngkoho'ji yokumpohn'nyo waloho'monnoho.

<sup>8</sup> Anitu kako a'amu somo hungkuno uyahon'ngki ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Hungkuno mampaho kengo kengo'nji nakwo mupa'nyo'njo oso hungkuno ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Yo'mayo huno hiyaso'mo tipemayo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Oso hohosohonta Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo oso syoho homo somne'no apa'no monejaponehoho. I oso'no anga'nohino ne'no nowenti'hwoneso olenoho, simeho uyo yahinofoho. <sup>9</sup> I olohonta Anituye Towahuno kako kakoe yokumpohn'nyo nejopahon'ngki nakwo hungkuno Anituye huno mta'ni ko lasoso nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso huno monayo'nji'nwoho. O'o huno fehohnjoso weho. <sup>10</sup> Hwangku sohonta Jisas Kilais yo'mayo huno hwapingo'njo sohwo kako asomo poso sohonta nakwoe huno tifoso nohumpenefoho. Oso hohosohonta yo'mayo hopi'nonohinoso ujo ehontojwasyososo osohonta nakwo yo'mayo so'no huno ito'no ehohosonasyonefoho. <sup>11</sup> Hohonta ngko mehomi we'e sohwo'ni humamote sohonta mehomife hungkuno so'nji mehomife huno so'nji mehomife yahinoso imotefoho. Oseso hwangku ngko engo imo'nonji oso mehomi we'efe yahino oso imoteso ni'hu'nahono ho'nasyonji a'manefe yahino ma'mentohefoho. <sup>12</sup> Oso pa'nyoso olohonta nakwo Anituye yahino somne'no huno wonaimto yonteso nakwo nehoholofalofoho. I hwangku sohonta ehohosonasyihwoso'no Anitu ne sohumo uhwon'ngkuhwosi kakoe yahino ne so'no huno nto'no wonay'mtonoho. Olohonta ngko Anitu kakine'no huno we'enehwo niyohoho. Olohonta Anitu kako ngkine'no huno uyalokunjo hopaso oso hohosohonta ngko kakine'no huno niyonefoho. <sup>13</sup> Yahino hufa'u si'hune ne'no nowenti'hwoneso olenoho. Nakwo Anitu kako nehopi humahoeso huno nayoso'ne kakimo tifi in'ngkayo. Oso'nji yo'mayo Anitu kako yoneso'no hontohumayo. Oso'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo. Oso hufa'u si'huneso engolopohamo ne'no nowenti'hwonefoho. I oso homo somjo yakolo'nnyo anga'nohinoso olenoho. A'amu somo simeho uyo yahinoso yokintahopo weho.

# 14

*A'amu somo Anituye Towahuno Wopingo hungkuno uya-hon'ngki a'amumo ujo'ne syoho'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Oseso sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyo yahino somo womano likuji yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. Sekwo nom'ne a'amu somo simeho muyikuji sekwo yo'mayo syoho hopi'nono Anituye Towahuno Wopingo mta'ni mayo'ne sekwo huno ne'no syafisyikuji oso hiso'ne Mpohumo jomo ulimno. I oso syoho hiso nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. Anitu kakoe huno wopingo kijapososo kiko nom'nihumo filutihwaho. Oso syoho hiso'no sekwo womano likuji syoho yokumpohn'nyo fiymno. <sup>2-3</sup> Hwapingoso a'amu fihwo kako hungkuno Anituye huno mta'ango a'amumo ulahon'ngki a'amu huhwo sohwa hofikoe hungkuno neso upa'nontifi oso hungkunoso a'amu hofikoe simeho hi'ntnnonohino Anitumo uyalokwofo somo yokumpohn'nyo usofitofalofoho. Kako oso a'amu somo yahino wopingo somo in'ngkayo'ne hofikimo huno ufohotofalofoho. I oso'nji a'amu simeho tango'njo somo wopingo umokalofoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo liwo'n'ngkiso sohwo kako oso hungkuno hiso a'amu somo mulalofiyoho. O'o, kako Anitumnohini ulalofoho. Hwapingoso a'amu sohwa hofiko olo hungkuno Anituye Towahuno mta'ango so'no huno muyofoho. Hungkuno hiso hiyaso'mjoso Anituye Towahuno sohwo oso a'amu huhwo sohomo uyalofoho. <sup>4</sup> A'amu kako mampaho kengo kengo kako huno muyo'njo lalokunjo sohwo kako kakoe simehomnohini yokumpohn'nyo ito'nalofoho. I oso'no a'amu kako hungkuno Anitu mta'ango a'amufe hungkuno ne'njoso ulalokunjo sohwo kako Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usofitofalofoho. Oso'no sekwo Anituye Towahuno mta'ni oso hungkuno kengo kengo a'amu huno muyoso'no hi semo'n'ngkwoloho. O'o sekwo oso hungkuno Anituye huno mta'ango nom'ne a'amumo ujo'ne syoho so'no sekwo hi wasemo'nono. <sup>5</sup> Sekwo hopi'nonohino soku sekwo mampaho kengo kengo Anituye Towahuno somta'ni mayoso oso wopingofoho. I oso'no ngko oso yahino homo somo nom'ne yakolo'nnyoso sekwo mayo so'no nimo'n'ngkohoho. Olenoho. Sekwo hopi'nono Anituye Towahuno mta'ni Anituye hungkuno sejapeso sekwo a'amu nom'ne somo ujo so'no nimo'n'ngkohoho. A'amu kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo lihwosi nom'ne a'amu oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno uy'wo'n'ngkohoho somne'no miwolo'moku

loso'manji kako oso a'amu homo somo yokumpohn'nyo musosofitofonehoho. Oso'no oso a'amu sohwo kakoe yahinoso monjenoho. I a'amu kako Anituye hungkuno a'amu hopi'nonohino somo ulososo a'amu hopi'nonohinoso hofi'ko upa'nifijo'manji oso a'amu huhwo sohwoe yahinoso honjenoho. <sup>6</sup> Oseso, nje a'amu soku, ngko sekumo se'mahm'mo nom'ne a'amufe hungkuno kengo kengo Anituye Towahuno mta'angoso seli'me'no sekwo oso hungkuno homo somo mupa'nyo'njo'manji ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. O'o, awonoho. I ngko sekwoe hungkuno so'nji yo'mayo hungkuno Anitu ntihwasoso u hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso u hungkuno Anituye huno mta'angoso u Anituye hungkuno losetihwayoso ose seli'me'no sekwo hofiyo upo'nantifeho. Oso hungkuno hiso wosefo'ma'montonoho.

*Nakwo Anituye hungkuno a'amumo ujoso nakwoe hungkuno neso wolano.*

<sup>7</sup> Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako tompuyo ne ane lontan'ngkuhwosi a'amu hofi'ko nupa'n'ngkuji ole wolantifeho. U oso tompuyoso yoloho neso pehofo lalofoho wolantifeho. <sup>8</sup> Hohonta a'amu fihwa hofi'ko ikujoho fongki'nyo'ne yi'hufu towotowonnyo sofe mampaho pa'nyoso nto'no maho'nyo'manji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo so'no huno pipi uyimontolo. Awonoho. <sup>9</sup> Oso pa'nyoso sekwo nom'ne a'amufe hungkuno a'amu mupa'nyo'njo iwo'n'ngkohofoso ulifijoso oso sekwoe hungkunoso sikinjofoho. Oso hungkuno homo somjo ne hwap'ngoso hofi'ko pipi wotipemantifito. O'o, awonoho. Hungkuno hiso ne anefoho. Siki yoka'nohinofoho. <sup>10</sup> U nehopi. Olo hwaho lopo hungkuno kengo kengo wo'nyo'ponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njo'maho. O'o ne hi'njofoho. <sup>11</sup> I oso'no nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi hwe fihwo kako ngkimo hungkuno ntoso somne'no hwap'ngo so'no huno manyo'njo ihwoso'no kako wantimontono, Oso a'amuso kengofoho. Ose ntihwoso'no ngko huhwo'ni ulimonno, Oso a'amu sohwo kako kengo mta'ango hweho. Oso'no nekwo mofomo'nahnnehwoyo. <sup>12</sup> Oseso, sekwo hoku sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso womano likuji sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji mapmno. I oso'no sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofone mayoso'no sekwo syoho yokumpohn'nyo yoho'n'ngkuji Anituye hungkuno a'amu nto'no uyo'ne oso yahino hiso mampaho kengo kengo ujo'ne somo yakolo'nyofoho.

13 Oseso a'amu fihwo kako mampaho kengo kengo Anituye Towahuno mta'ni liwo'n'ingkiso'manji oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somne'no iwolo'mokujo yahino so'no Mpohumo jomo ulono. 14 Ihwoni. Ngko nom'ne hungkuno kengo Anituye Towahuno mta'ango so'nji Anitumo jomo uli'me'no nje huyo'mango sohwo kako hungkuno ulalofoho. I oso'no ngko nje hunoso monnyantonfiyoho. Nje hunoso siki weho. 15 Oseso nakwo pipi yanehwono. Olenoho. Anituye Towahuno kako nom'ne mampaho kengo nejapososo nakwoe huyo'mango oso mampaho so'nji Anitumo jomo ulasoso nakwo nom'ne sikunomo hungkuno nakwoe huno mta'ango Mpohumo jomo ulano. Anituye Towahuno kako ta mampaho kengo'nji nejapososo oso ta hiso Anitumne'no ulasoso ta nom'ne nakwoe huno mta'angoso Mpohumo jomo ulantanoho. 16 U nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi oso hungkuno iwolo'mokujo yahino hiso nakwo miyo'njo yaso'manji nakwo mampaho kengo Anituye Towahuno mta'ni Anitumo isamoyoka ulasoso u hwe fihwo oso yahino huno muyo sohwo kako nohumahwosi nakwoe mampaho kengo upa'n'ingkuhwosi ole malonehoho. Hungkuno nehopeho. O'o, ose malonehoho. Kako nakwoe mampaho kengo upa'n'ingkuhwosi ole wosyafi'hu'montonoho. U oso mampahoso kengofoho. Ngko huno maniyohoyohoho. Ose wosyafi'hu'montonoho. 17 Ihwoni. Kiko mampaho kengo'nji Anitumo isamoyoka ulalokunoso nto'nohinofoho. I anga'nohinoso olenoho. Jije hungkuno kengoso oso hwe huhwo sohomo mufo'manehoho. 18 Ihwoni. Ngko Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo manji sikuno pi'n'ingo engo somo lonji oso mampaho joso noseyakolofontne'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. 19 I oso'no nakwo Anituye tajo angoso somo uhu'mokuhwasi ngko Anituye hungkuno tifo nakwoe hungkuno'nji a'amumo luti'hwameso hofiko hungkuno homo somo ito'no upa'n'ifijoso oso wop'ingofoho. I ngko nom'ne mampaho kengo'nji hungkuno sawemo engo a'amu homo somo ulimeso hofiko mupa'n'ifitnnehoho. Oso'no ngko a'amu'nji nohumahm'mo hungkuno upa'n'ifitnne'entne'no walimonne'no yohono.

20 Nje a'amu soku, olo hungkuno mampaho kengo kengo jo'ne selalokwe loso'no sekwo mehomi we'eso ilof'wo'n'ingkohoho pa'nyoso sekwo ilof'kutoho. I mehomi milongoso hofiko hon'ngkano wonyo so'nji huno wonyo so'nji miy'wo'n'ngkiyohoho. Sekwo oso mehomi hon'ngkano wonyo miy'wo'n'ngkiyohoho hopa

hmmo'nimno. I oso'no olo hungkuno selalokwe so'no sekwo huno sokafo seyihwoso'no aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. <sup>21</sup> A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu Jutaso hofiko nje hungkunomo haloho mapewo'ninkingiyohofu so'no ngko nom'ne a'amu kengo mta'ango mampaho kengo'njo sohwa a'amu Jutafepono yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne wolihwajimonnoho.

Hofiko oso a'amu huhwo sohwafe hungkunomo enjwa'mo ko humafikuji hofiko ngkimo moningkapifitnehofo.

Anitu ose ulimentisofuho. <sup>22</sup> Ose mt'i'mokumentohofu so'no nakwo huno ole nayohoho. Sikuno fehohnjoso Anitu kako mampaho kengo kengo uyiwon'ningkiso a'amu kakine'nohini iningkawowo'ninkiso oso'nohinimaho. O'o, a'amu Anitu kakine'no miningkayo'njo iwon'ngkohofu oso huhwamo uyiwon'ningkisofuho. Oso'no kako kakoe yokumpohn'nyo hofikimo itihwawo'ninkisofuho. A'amu Anitumo iningkawowo'ninkohofoso hofiko Anituye hungkuno hofikoe hungkuno'nji lutihwentaninkofi uhwononifi ole liwon'ngkohofi, Olo hungkuno loso wopngofuho. Anitu kako nelalofuho. Ou, Anitu kako hungkuno uyalokusoso hofikimo ufo'mayo'nefuho. I a'amu Anitu kakimo simaho muyo'njo sono oso hungkuno hiso hofikimo mufomanehoho.

<sup>23</sup> Oseso a'amu kako Anituye hungkunomo nto'no miningkayo'njo sohwo kako sekwo yahino Anitumo hungkuno kengo kengo'njo jomo ulontaninkuji nose'mahwosi nosehoninkuhwosi kako ole waselimononoho, Sekwo huno ane hwayo hohnjo kuyoho.

<sup>24</sup> I oso'no sekwo a'amumo sekwo hungkuno ne'njo Anitu mta'ango hungkuno lutihwahoninkuji oso hwe sohwo kako nosehoninkuhwosi u nosepa'ninkuhwosi oso hungkuno hiso oso hwe nongkwoe simaho montimo me hopa wonahmmontonoho. <sup>25</sup> Yo'mayo hungkuno wonyo oso hwe sohwo kakoe simaho mo'mo mnawo'nyo so'no huno syafisyihwosi kako ole walimononoho, Anitu kako nje simaho mo'mo nohonalofuho. Ose lihwosi kako Anitumne'no hwomtame ulohofihwosi kako ole walimononoho, Anitu kako sekwo'nji nehopi humaho. Kako ose selihwosi kako Anituye yofe woho'noma'montonoho.

*Sekwo Anitune'no hwomtame ulohofu yahinoso nto'no fiyimno.*

<sup>26</sup> Oso'no nje a'amu soku ngko sekumo oso hungkuno selohe so'no neso pipilo. Sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne



uhu'mingo sopo sekwo hopi'nonohino soku nto'no fesyohumafikuno. A'amu fihwo kako ta walimontonoho. Nom'ne a'amu fihwo kako Anituye iyoswo mta'ango hungkuno yoloho wolosetihwamontonoho. Nom'nihwo kako sekwoe hungkuno ne so'nji hungkuno Anitu uyisoso waselimontonoho. Nom'nehwo kako mampaho kengo Anituye Towahuno mta'angoso waselimontonoho. Oso hungkuno homo somjo a'amu hofiko huno muyo'njo so'no Anituye Towahuno hwe nom'nehumo uyahonngki hungkuno homo somo hungkuno neso yoloho lijwaofone hweho. Osohwo kako oso hungkuno hiso neso waselimontonoho. Oso yo'mayo hopi'nonohinoso ikuji sekwo Anituye a'amu ne sokune'no sefo'mayo'ne yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. <sup>27</sup> U a'amu fihwa mampaho kengo kengo'nji Anituye Towahuno mta'ango wolano likujimanji u anga'nohinotaho, hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa lohofoso nta'noho. Oso hungkuno homo somo hwe simo'mjo sohwo nto losojwaofihwoso'no osopo nom'ne a'amuhwo kako kakoe hungkuno homo somo nto losojwaofihwoso'no osopo nom'nehwo walimontonoho. Oso hungkuno a'amu mupa'nyo'njo somo nom'nihwo kako ne so'no uwolo'mokalimonte hweho. <sup>28</sup> Oso hungkuno homo somo a'amu fihwo iwolo'mokujo'ne sohwo mohumentaningkuhwosi'manji ou, oso hopo sopo a'amu hungkuno kengo kengo'njo sohwa hofiko hungkuno malifitnehoho. O'o, hofiko mampi'nyo wohumantifeho. Hofiko mampi'nyo humafikuji Anitu'nji huno'nohini wosyofisyantifeho. <sup>29</sup> I a'amu nom'ne somo Anitu kakoe huno mta'ni kako kakoe hungkuno a'amu ujo'ne uyiwon'ngkisoso a'amu hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa hofiko woselantifeho. A'amu nom'neso hofiko nohumafikuji Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahonngkuhwosi hungkuno homo somo yano ulofantifeho. Huno ole wosyofisyantife, Olo hungkuno loso Anitu mta'angotaho. Kengo mta'angotaho. Ose syafisyakuji yano ulofantifeho. <sup>30</sup> Hwe fihwo kako hungkuno Anitu mta'ango lontaningkuhwosi nom'ne a'amu osohwo kako oso hungkuno homo somo upo'nontohumentaningkuhwosi Anitu kako oso hwe sohomo kakoe hungkuno uyososo walimo lihwosi yahonngkuhwosi oso a'amu kiko hungkuno simo'mo lontijo oso hwosi kiko mampi'nyo fesyohumaho. Oso a'amu tfinjo huhwo sohwo kako Anituye hungkuno waselono. <sup>31</sup> Oso yahino anga'no anga'no hiso'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo sejaphwoso'no sekwo

anga'no anga'nohino soku oso syoho hofiyo ikuji a'amu hopi'nonohinoso Anituye huno nto'no nupa'n'ngkuji sekwo yokumpohn'nyo wosofito'nantifeho. <sup>32</sup> A'amu Anitu kako hungkuno uy'wo'n'ngkiso oso hwa hofiko oso hungkuno a'amu somo ujo'ne yokumpohn'nyo somo monje uyohohu'mo loso'manji hofiko oso hiso'no hoponoho. Oso yokumpohn'nyo homo somo monje yasy'hwosi hungkuno hiso komo'no moi'wo wesejwao'montonoho. Hofiko oso syoho homo somo mokosyohumunyo hwafoho. <sup>33</sup> Anitu kako simeho afa inyo yahinosa hwap'ngo hweho. A'amu hungkuno lomtnnawe iwo'n'ngkohoho oso yahinosa Anitu mta'ango'maho. O'o awonoho.

<sup>34</sup> Nakwo Anituye hwe moya'mi angomeemjo nakwo Anitune'no uhu'mokuwo'n'ngkuhwone hn'nwiye uhu'm'ngo sopo moya'mi sofa mampi'nyo humawo'n'ngkohoho pa'nyoso sekwo moya'mi sofasi mampi'nyo fosyohumamno. Sekwo hungkuno malifitnnehoho. Hwap'ngoso Anituye hungkuno ole nalohoho. Moya'mi sofa hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe. Oso'no hofiko oso uhu'm'ngo homo somo momokosyohumafitnnehoho. <sup>35</sup> Hungkuno fehohnjo somo moya'mi sofa nupa'nont'fi hungkuno neso huno muyo'manji hofiko oso uhu'm'ngo sopo oso hungkuno hiso'no nolohon'ngkutoho. O'o, hwangku hofikoe angomo nohumafikuji hofikoe hwehwamo oso hungkuno hiso'no ulohonantifeho. Oso uhu'm'ngo sopo moya'mi sofa hofiko hungkuno l'fijoso wonimango unimontonoho. <sup>36</sup> Sekwo oso yahino homo somo min'ngkayo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo huno pipi seyohoho. Sekwo Anituye hungkuno hwap'ngo'njo kulaho. Sekwo'nohini Anituye hungkuno ma'mentohoho kulaho. Nom'ne a'amuso momaso'netaho. I sekwo hwahopo pawomno.

<sup>37</sup> A'amu fihwo kako ole loso, Ngko Anituye hungkuno kakoe huno mta'ni a'amumo ul'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Ou, nje hunoso Anituye Towahuno mta'angofoho. Ose loso sohwo kako huno ole wosyafisyono. Ngko Pouli'ni olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso Anituye hon'ngkano hungkunofoho. Ose wosyafisyono. Oso hunoso mosyafisiyo'manji kako mango'nohino hweho. <sup>38</sup> A'amu fihwo kako olo nje hungkuno lomo hwotoho feso sohomo sekwo kakoe hungkunomo hwotoho hmhmno. <sup>39</sup> Oseso, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe hungkuno sejopalokunjo so'no, sekwo kakoe yahwomehomi hopa emponawotofo soku, hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'neso hi wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye Towahuno

mta'ango mampaho kengo kengo liwo'n'ngkohoho somo nop'ijumofikutoho. <sup>40</sup>I oso'no ngko olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo An'itunne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho sponjo yahino nto'nohini fiy'imno. Sekwo si'hufisahufi hungkuno likaofikutoho.

## 15

*Kilais kako poyo nto pe'n'imentiso sohwo apa'no lika'mentisofoho.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, ngko Kilais Jisasiye hungkuno wop'ngo selimentohe so'no sekwoe huno somo apa'no huno wasefohoto'monne'no yohono. Oso hungkuno hiso sekwo nupa'nontifi in'ngkawentifi olohonta sekwo yokumpohn'nyo lohokwofo. <sup>2</sup> Oso hungkuno upa'n'imentohoho somo sekwo tifi ne'no in'ngkakuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikujo'no An'itu kako sekumo asomo setimawoso'no sekwo ahwomomo wohumantifeho. I oso'no sekwo oso hungkuno homo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofoso ne ane'manji An'itu kako asomo mosetimanehoho.

<sup>3</sup> Ngko oso hungkuno hiso nom'ne hungkuno hopi'nonohino somo hwofilo'nnyoso nupa'nonji sejapmmmentohefoho. Oso hungkuno hiso olenoho. Hohonta a'amu An'ituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa hofiko Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'none so'no mt'i'mokontifi nal'imentohofofoho. Oso mt'i'mokumentohofoso ne imo'n'imentisofoho.

<sup>4</sup> Jisas kako poyo pe'n'ngkahon'ngki hofiko soki-momo ho'nahumentohofofoho. Hohonta a'amu An'ituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Kilais kako poyo pe'n'ngkuhwosi sikuno hufa'u si'hune imo'n'ngkuhwoso'no apa'no songo likafonefoho limentohofofoho. Oso limentohofoso ne imo'n'ngkahon'ngki Kilais kako nolikafonto <sup>5</sup> hwangu kako Pitamo u'ma'mentisofoho. Tifi sohonta kako kakoe inomokomoyo hopi'nonohino sohwo u'ma'mentisofoho.

<sup>6</sup> Nom'ne sohonta a'amu Kilais kakine'no in'ngkamontofoso hofiko nuhu'mokontifi humentan'ngkofi Kilais kako hofikimo u'ma'mentisofoho. Oso a'amu pi'n'ngo engo hiso hofikoe *faif hantilet* (500) somo yakolonoho. Ngko olo iyoswo semt'i'mokiyalokwe loso olohonta oso a'amu homo somjo pi'n'ngoso songo humalofo. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'n'imentohofofoho. <sup>7</sup> Sikuno nom'nemo Kilais kako Jem'isimo \* u'ma'mentisofoho. Nom'nehonta kako kakoe

\* 15:7: Jem'is huhwo sohwo kako An'ituye a'amu ne Jelusalem humamentohoho somo mokosyohumamentiso hweho.

inomokomoyo (*apousel*) hopi'nonohino soh wamo apa'no u'ma'mentisofoho.

<sup>8</sup> I tifi sohonta ngko Pouli'nimo ni'ma'mentisofoho. Kako ngkimo ni'hu'no hwotohonopo ni'mahon'ngki ngko kakoe inomokomoyo ae'uyo hwo'ni imo'n'mentohefoho.

<sup>9</sup> Si'mo'mo ngko Kilaisimo min'ngkayo'njo yonji kakoe a'amu ne somo ngko wonyo umokumentohefoho.

I oso'no Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno liku'mofa (*apousel*) syohoso yo'm'ingohwo'nimo hopa peho'no ntapmmentisoto. O'o, ngko nom'ne inomokomoyo (*apousel*) soh wamo enjwa'mo humaleno.

<sup>10</sup> I oso'no olo yahino ngko wopingo yalokwe loso hwapingoso Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki ntapmmentisofoho.

Anitu kako ngko yo'm'ingohwo'nimo hopa wopingo ntoho'mentisoso oso hiso ne'maso imo'n'mentiso'maho.

O'o, kako ngkimo wopingo ntohofahon'ngki ngko kakoe syoho so'no yokumpohn'nyo yoho'nonji oso syoho hiso inomokomoyo nom'ne soh wamo uyakolo'mentohefoho.

I oso hiso ngko nje yokumpohn'nyo'nji miyalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo wopingo ntohofonto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki ngko kakoe syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

<sup>11</sup> I sekwo huno ole syafisyikutoho. Poul kako syoho ntiso imaso hwolo. I inomokomoyo nom'nehwa hofiko syoho ntiso imalofihwalo.

Ose likutoho. O'o, oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye syoho ulohofiyo soh wona'ni oso hungkuno Kilais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no a'amu pi'n'ngko engo somo ulahon'ngkuhwoni sekwo oso hungkuno homo

somo si'meho hi'ntnnono uyontifi sekwo kakoe a'amu ne imo'n'mentohofofoho.

*A'amu hopi'nono hofiko poyo pe'n'mentohofoso hwangku hofiko nolikapitnnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo min'ngkayo'njoso hofiko Anituye a'amu ne'maho.*

<sup>12</sup> Ou, nakwo ole liwo'n'ngkuhwono, Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'n'mentiso sohomo Anitu kako pi'n'imo mta'ni apa'no songo ulika'mentono.

I oso'no nom'ne a'amu fehohnjoso hofiko sekwo'nji humalofoso hofiko ole peho'no lalokwofo. A'amu poyo pe'n'ngkujoso apa'no songo molikapitnnefoho. Ose peho'no lalokwofo.

<sup>13</sup> I oso'no a'amu poyo pe'nyoso hofiko molikafontifijontentesi Anitu kako kakoe hwomu Kilaisimo mulikafihwonesohilo.

<sup>14</sup> Ou, nehopi. Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi u hungkuno nakwo selimentihwoneso ne ane imo'n'ngkuhwonesohilo. I oso hungkuno nakwo selimentihwone somo sekwo

simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. <sup>15</sup> Oso hofikoe hungkunoso nehopi lontifijontentesi nakwo Anitune'no hungkuno losetihwawo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no hwasyo hungkuno losetihwehwanesohilo. Hwapingoso Anitu kako Kilaisimo ulika'mentiso oso'no yoloho seliwo'n'ingkuhwonefoho. I oso'no Anitu kako a'amu poyo somo songo mulikafonefoheso hungkuno nehopi lontifijontentesi i kako Kilais huhumo mulikafihwonesohilo. Nakwo hwasyo hungkuno selihwanesohilo. <sup>16</sup> U, Anitu kako oso a'amu poyo somo mulikafeso ne'njontontentesi Kilais huhumo ulikafoso ne ane'nesohilo. <sup>17</sup> U Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyalokwofoso kako sekumo mosefo'mahwonesohilo. O'o, sekwoe honingkanonyo somne'no tohino mentan'ingkutnnesohilo. <sup>18</sup> Oso hungkuno hiso ne'njontentesi a'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko hofikoe honingkanonyo somne'no tohino mafikuji tikanomo wentan'ingkutnnesohilo. <sup>19</sup> Nakwo olo hwaho lopo nohumentani Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi nakwo Kilais asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Nakwo poyo pe'n'ingkuhwaso'no kako asomo monetimaso'manji a'amu hofiko nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwow'n'ingkuhwone hn'nime'no hitoho mikun'imposo ulofihwonesohilo.

<sup>20</sup> I oso'ne'maho. O'o, Kilais kako poyo pe'n'ingkahon'ingki Anitu kako ulika'mentisoso hungkuno nehopeho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Kako a'amu poyo pe'nimentohofoso likapitnne'ento simo'mo Kilaisimo ulika'mentisofoho. <sup>21</sup> Anitu kako hwe simo'mjo mtimokumentiso sohwo Atam, kako poyo pe'nyo'neso pe'nihwonima'nimentisofoho. I hwe nom'nehwo Kilais kako songo likafo'neso likofihwonima'nimentisofoho. <sup>22</sup> Ihwoni. Oso pa'nyoso neyakwo Atam pe'nimentiso hopaso nakwo imuso'ni pe'nalokuhwono. I a'amu hofiko Kilaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyontifi Anitu kakoe mehomi imo'n'ingkahon'ingkofi Anitu kako oso mehomi homo somo Kilaisimo ulika'mentiso oso hopa ulikafonefoho. <sup>23</sup> Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye sikuno somo Anitu kako nelikafonefoho. Simo'mjo sohwo Kilaisiyoho. Tifi no'mo Kilais kako kakoe a'amune'no asomo poso sohonta nakwo hopi'nonohino hn'nwi nelikafonefoho.

<sup>24</sup> Kilais kako yo'mayoso moi'wo esojwaofonefoho. Oso hohosohonta kako yo'mayo hwahoponjo mokosyohumayo

so'nji hwe engo sohwanji yo'mayo towahuno wonyo so'nji hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umokumontonoho. Oso hohosohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohinosa kaningkwohwoe ahopo ho'nisyihwosi ulimontono, Kiko yo'mayo hopi'nonohinosa mokosyohumaho. Ose ulonefoho. <sup>25</sup> Oso'no Kilais kako yo'mayoso nomokosyohumahwosi kakoe mango sohwaro hwotoho wahmmontonoho. <sup>26</sup> Kakoe mango sohwaro wae yaofonefoho. Oso'no oso hohosohonta a'amu hn'nwi apa'no mape'nanehwono. Nihu'nahone songo nohumanefoho. <sup>27</sup> Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofa sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinosa kakoe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisofoho. Ose mt'i'mokumentisofoho. I oso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinosa kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisoso kako oso yo'mayo homo somo enjwa'mo mujokohumanehoho. O'o, awonoho. <sup>28</sup> Tifi sohonta yo'mayo hopi'nonohinosa Anitu kako kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo ho'nasyihwoso'no Kilais kako kaningkwohumo ulimontono. Ngko huhwo'ni kikimo enjwa'mo wohumamo. Ose ulahoningkuhwosi Anitu kako oso yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumane hweho.

*A'amu hofiko Anitu a'amu poyo pe'nyo somo ulikafonefoho esomo miningkayofoho.*

<sup>29</sup> Oso hungkuno a'amu poyo pe'ningkujoso apa'no songo molikapitnehofo eso nehopi'manji a'amu fehohnjoso olo yahino hiloso peho'no y'wo'n'ngkohofa. A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo iningkawentifi mijo momaso'njo yontifi poyo pe'n'mentohofofoho. Nope'n'ngkahon'ngkofi a'amu nom'ne mijo mokiyomasoso hofiko a'amu poyo pe'n'mentohofa hiso songo likafo'ne so'no huno syafisyontifi ole limentohofi, Nakwo a'amu songo humalohwone so'nwi nakwo a'amu poyo pe'n'mentohofa somne'no nakumo mijo apa'no wokiyonemantifeho. Ose limentohofofoho. Ou, Anitu kako a'amu poyo pe'nyoso songo mulikafonefoho eso hungkuno nehopi lontifijontentesi hofikimo ufo'mayo so'no mijo peho'no kiyomafikutnesohilo. <sup>30</sup> Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye hungkuno liku'mofontan'ngkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo poyo wosemokano nal'wo'n'ngkohofofoho. I oso a'amu poyoso molikapitnefoho eso nehopi lontifijontentesi nakwo olo syoho loso ihwasi tohino engo nomehwasi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. <sup>31</sup> U, nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo

sekwo simeho uyalokwofo so'no kako nakumo asomo songo nelikafo'ne so'no huno neyahonngki nakwo simonyo yalokuhwono. Oso hungkuno yokintahopo ne'no nehopi selohono. I oso'no olo hungkuno hi ne'njofoho. Sikuno huhwo huhwi nje mango sohwa hofiko ngkimo poyo wonimokantifetikenon ntnne'no hontohumaleno. <sup>32</sup> Ngko ango Efesos sopo nohumentanngko nje mango sohwa hofiko ngkimo siki siwojo hopa wolofonisyantifi inomokomanyimalofofoho. Oso'no a'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko molikapitnnefoho eso nehopi lontifijontentesi i ngko olo syoho loso imeso oso tango ni'mantontentesi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. A'amu fehohnjoso hofiko Jisas kako nakumo asomo songo nelikafo'ne sohomo miningkayo'njoso ole liwo'nngkohofi, Nakwo poyo pe'ningkuhwasi songo likafoso miyanehwono. O'o, nakwo ni'hu'nahone wope'nantanoho. Oso'no nakwoe honngkano wonyo somne'no huno pi'nngo engo peho'no wosoyofisyantanto. O'o, nakwo mijo nonyo wosopayo engo mehwasi syohi'nyo niyontasihn'nwi mo'nngkanta nakwo poyo wope'nano.

<sup>33</sup> A'amu oso hwasyo hungkuno liwo'nngkohofoso hofikoe honngkano wonyo somo sekumo ipesemotawofitnnoho. Ose ifijoso hofiko sekwoe honngkano yahino wopngo somo wonyo wosemokantifeho. Oso'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofikimo ujokohumafikutoho. <sup>34</sup> Sekwo sekwoe yahino hwayo hohnjo osomo hohujo ikinjaofikuji yahino wopngo osomne'no huno nto'no fisyafihupmno. Honngkano wonyoso apa'no ikutoho. Sekwo upa'nimno. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko Anitumne'no huno nto'no muyofoho. Oso hiso'no sekwo wonimango masenngkoho liyohoho.

*Anitu kako a'amu poyo pe'noso sohomo nulikafihwosi kako a'apaho nom'ne songo uyimontonoho.*

<sup>35</sup> A'amu fehohnjoso hofiko ole lohoniwo'nngkohoho. Anitu kako a'amu poyo pe'nyo somo pipi ulikafoneto. U a'amu poyo pe'nyo sohwo peho a'apaho'nji hopa mufohi'nngkuji likapitnneto. <sup>36</sup> A'amu hofiko hungkuno ose liwo'nngkohofoso hofiko huno ni'hu'no anefoho. Sekwo a'amu yangkume topoyo oso yo'mayo uyo mofiwo'nngkohoho soku huno seyohoho. Oso yangkume topoyo oso kwefoho ihwoso'no iwofasyikuji apa'no uyo mopijoso hwaho mo'm swo mafe'njo ihwosi timoso mafokafonehoho. <sup>37</sup> Oso yangkume uyo mofontifeso swo yokino pmpongo oso uhwonwo'nngkohofoso sekwo huno waseyono. Yokino swo pmpongo oso'nji mamofefoho.

O'o, ne ni'hu'no we'e sohwo hwahomo'mo ho'nahinyo somta'angofoho. <sup>38</sup> Anitu kako hohonta pmpongo swo yokino ose ne kengo kengo imo'nyo'ne'ento huno syafi'hu'mentiso so'no oso yangkume swo pmpongo yokino oso yo'mayo hopi'nonohino wofoka'montonoho. Oso pa'nyoso nakwo poyo pe'n'ingkuhwasi a'apaho nom'ne songo'nji nakwo likofanefoho. <sup>39</sup> Ihwoni yo'mayo Anitu mt'i'mokumentisoso paho kengo kengofoho. A'amufe a'apaho kengofoho. Tongofe kengofoho. Yi'hufefe kengofoho. Inaniku mijomo emoyi'wo'n'ingkiso oso pahoso kengofoho. <sup>40</sup> Yo'mayo ahwomomjoso hwahoponjo pa'nyo'maho. O'o, kengo kengo mt'i'mokumentisofoho. A'amu ahwomomjo sohwafe a'apaho wonyoangkafoso tipomponaho pa'nyofoho. Nakwo hwahoponjo hn'nwiye a'apahoso toho pijijo pa'nyofoho. <sup>41</sup> Nakwo ahwomomjo yo'mayo somo uhwonontaneso mofehi'nyo joso kakoe kengofoho. Hamno joso kengofoho. Hntokwaliyo kengo kengo sohwa hofi'koe joso kengo kengo wo'nnyofoho.

<sup>42</sup> Oso pa'nyoso a'amu poyoso likafoso hofi'koe hofi'koe a'apahoso kengo umo'nanti'feho. Oso pijajo nakwo pi'nimomo ho'nosyantaneso wonyo imo'n'iwo'n'ingkohoho. A'apaho songo likafososo wonyo mmo'nonehoho. O'o, songo ne'no humayo'nefoho. <sup>43</sup> Pijajo nakwo pi'nimomo ho'nosyi'wo'n'ingkuhwoneso piso imo'n'iwo'n'ingkohoho. Kakoe yokumpohn'nyoso anefoho. Oso a'apaho songo likafososo oso wonyo angkafofoho. Yokumpohn'nyo hi'njofoho. <sup>44</sup> A'mopijajo nakwo pi'nimomo ho'nasyi'wo'n'ingkuhwoneso oso hwahoponjofoho. A'apaho songo ne'no humayo'ne likafoso oso ahwomomjofoho.

Olo hwaho lopo humayo'ne a'apahoso hwahoponjofoho. Ahwomomo humayo'ne a'apahoso ahwomomjofoho. <sup>45</sup> Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa hofi'ko ole limentohofi, Anitu kako hwe s'i'mo'mjo mt'i'mokumentiso Atam osohwo kako nakwoe hwaho loponjo a'apaho hwapingo hweho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. I tifi no'mo Kilais nakwoe hwaho lopo imo'n'i'mentiso osohwo kako songo ne'no humayo'ne ahwomomjo a'apahoso hwapingo hweho. <sup>46</sup> Ahwomomjo a'apahoso nakwo s'i'mo'mo ma'menti'hwone'maho. O'o, s'i'mo'mo hwahoponjo a'apaho ma'menti'hwonefoho. Hwangku tifi no'mo nakwo a'apaho ahwomomjoso nomanefoho. <sup>47</sup> Hwe s'i'mo'mjo sohumne'no Anitu kako hwaho nomanto a'amu mt'i'mokumentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'apaho hi'njo hweho. I



tifinjo imo'nimentiso Kɪlais osohwo kako ahwomo mta'ango hweho. <sup>48</sup> Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Atamiye imu'nwoho. Oso'no Anitu kako hwe hwahopon ta'ni mtimokumentiso oso mta'ango'nwoho. I a'amu hofiko Anitumo iningkawowo'ningkohofoso hofiko oso hwe ahwomo mta'ni pmentiso Kɪlais osohwo hopa imo'nifitnnefoho. <sup>49</sup> Olohonta nakwo Atamiye a'apaho hi'nji'nwoho. Hwangku sohonta nakwo Kɪlais ahwomo mta'ango sohwoe a'apaho hopa mane'nwoho.

<sup>50</sup> Nje a'amu soku, ngko olo hungkuno loso yoloho waselimonne'no yohono. Nakwoe a'apaho olo hwaho loponjoso mokosyohumalohwone'njo hn'nwi nakwo yo'mayo wopingo Anitu nakumne'no enesyohumasoso momanefoho. O'o, nakwoe a'apaho piso imo'nyo'neso Anituye ango wopingo yo'mayo piso mmo'nyo sopo m'mofawenefoho. <sup>51</sup> Sekwo upa'nimno. Anitu kako hiyaso hungkuno ngkine'no ujo lijwanimo'masoso ngko waselimonne'no yohono. Nakwo Anitumo iningkawowo'ningkuhwone hn'nwi nakwo fehohnjo hn'nwi wope'nantanoho. Fehohnjo hn'nwi mope'nanehwono. I oso'no nakwo hopi'nono nakwo nom'ne a'apaho songo womantanoho. <sup>52</sup> Ou, sikuno ae'uyo sohonta kounoho yoka ahwomo mta'ni ho'ningkuhwoso'no nakwo nakwoe a'apaho songo timo lo'ntnno komo'no imo'nanefoho. I oso kounoho yoka hiso ho'ningkuhwoso'no a'amu poyoso hofiko nolikafikuji a'apaho songo piso mmo'nyoso mapitnnefoho. Osohonta nakwo a'amu songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe a'apaho songo'nji imo'nanefoho. <sup>53</sup> Ihwoni. Anitu kako ole nalimento, Sekwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'nivo'ningkisoso sekwo a'apaho nom'ne songo piso mmo'nyo'njo ne'no wentihwone somne'no uyohopopitnnefoho. Sekwo poyo pe'nyo yahinoso nihu'nahone ho'naofikuji a'apaho nom'ne songo ne'no humayo'neso nomapitnnefoho. <sup>54</sup> Oso sikuno homo somo nakwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'nyoso poyo pe'nivo'ningkisoso ho'nasyihwasi nom'ne a'apaho songo piso mmo'nyo'njo songo ne'no humayoso nomehwaso'no oso hohosohonta oso hungkuno a'amu mtimokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Hungkuno hiso olenoho.

Anitu kako poyo pe'nyo somo nihu'nahone hwotoho hmentisofoho.

Kakoe mango hopinonohino sohwo mo nihu'nahone uyakolo'mentisofoho.

<sup>55</sup> Poyo pe'nyo yahino sohwo si jiye yokumpohn'nyoso ntimoweho. Awonoho. Nihu'nahone moi'wo'nyo

hwosoho.

<sup>56</sup> A'amu poyo pe'n+wo'n+ingkohoho hwapingoso pehoto. Poyo namokiyoso olenoho. Nakwoe hon+ingkano wonyo so-hwo namokuwo'n+ingkohoho. Nakwo An+ituye hon+ingkano hungkuno somo hwotoho fentaneso nakwo huno nayohoho. Hon+ingkano wonyo yalokuhwono. <sup>57</sup> I oso'no An+itu kako nakumo Hwe Engo Jisas K+lais nejapmmentiso sohwo kako nakwoe wonyo so'no pe'nonto kako oso wonyo huhwo so-hwoe yokumpohn'nyoso wae yao'mentisofoho. Oso hiso'no An+itu kako poyo pe'nyo yahino somo n+hu'nahone hwotoho hmmentisofoho. Oso'no nakwo An+itune'no isamayoka ul+wo'n+ingkuhwonefoho.

<sup>58</sup> Oso'no nje a'amu sokumo ngko Pouli'ni ngko simeho sejopalokweno. Sekwo An+ituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf+kuji osohonta piso'mo'nyo sen+ingkuhwoso'no nus+kwaj+kutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo lohof+kuji An+itu kakoe hungkuno homo somo ne'no hmn+ingkamno. An+itu kako pi'n+imo mta'ni nel+kafone so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwo An+itu kakoe syoho homo somo yokumpohn'nyo ihwoso'no syoho hiso ne ane mmo'nonehoho. Oso hiso'no sekwo in+ingo mof+kutoho.

## 16

*A'amu Koulin+iso hof+ko An+ituye a'amu yo'mayo so'no umofonyo iwo'n+ingkohoho somo ufo'mayo'ne hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Sekwo An+ituye a'amu nom'ne Jelusalem humalofa so'ntnne'no hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkuno ntohon+malofa so'no ngko olo hungkuno loso wasel+imne'no yohono. Ngko a'amu Ngkolesiya somo ut+hwamentohe hopaso sekumo woset+hwamne'no yohono. Sekwo ole fiy+imno. <sup>2</sup> Sikuno iyoho humayo (Sante) huhwo huhwi sekwo yo'mayo syoho homo somne'no hamniyoho t+pemawo'n+ingkohoho so'no sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo oso hamniyoho hiso nom'ne a'amu somne'no huno syaf+sy+kuji fehohnjoso nomaf+kuji sekwoe ango somo kengopo foho'nahumno. Ose hu'mesyontan+ingkuji ngko nose'mahm'me'no oso hamniyoho hiso'no sekwo syoho engo mifitnnehofa. <sup>3</sup> Oseso hwangku ngko i'mofapm'me'no sekwo nom'ne a'amu somo oso hamniyoho uyohojae'ne uhwosopopmno. Oso a'amu huhwo sohwo ngko hof+kimo iyoswo hon+ingkano imofa'neso uy+imo ngko hof+kimo oso hamniyoho'njo iyoswoso pone Jelusalemno uyahot+imonne'no yohono. <sup>4</sup> Hamniyoho hu'mesyalokwofo

somo ngko ole syaf+sy+'mo, Ngko huhwo'ni wamol+me'manji u hof+ko'nji wowantanoho.

*Poul kako a'amu Koulin somo uhwon+mo lonto kako hano uyoso'no s+ikuno ho'nahumentisofoho.*

<sup>5</sup> Nje hunoso ole syaf+hu'malefoho. Ngko hwaho Masetouniya oso ajwo sopoe u'mo u'ma'mo. Ose mtito'malefoho. Oso'no s+imo'mo ngko hwaho Masetouniya osopoe wekapm'mo wose'ma'monnoho. <sup>6</sup> I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo wohumamont+keno. Oso'no ngko huno maniyohoyohoho. Ngko sekwo'nji humahm'mo oso ifoyo hamno so'no wohontohumamt+keno. Ose'manji moi'wo imo'n+ngkuhwoso'no ngko hano nom'ne angopono nt+'mo wamo li'mo yahon+'mo sekwo ngkimo non+fo'maf+kuji hon+ngkanopo won+hwojowant+feho. <sup>7</sup> Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji we'enehwo humahm'mo komo'no sel+ko'mayoso ngkilaho. O'o, An+tu kako ngkimo sekwo'nji s+ikuno sawemo humayo so'no nt+hwo'so'no u ngko sekwo'nji ne'no wohumamonnoho. <sup>8</sup> Ngko olo ango Efesos lopo nohumentan+'mo oso S+ikuno Engo (*Pentikous*) \* An+tuye Towahuno nakwoe hwaho lopo pmmentiso s+ikuno somne'no syaf+siyo'ne s+ikuno osohwo nto i'mofap+hwo'so'no osohonta ngko olo a'amu lohwo nuli+ko'mahm'mo sekwoe angopono wapmmonnoho. <sup>9</sup> Hwap+ngo neso olenoho. An+tu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hoku'yo nohwosampo'maso so'no ngko An+tu kakoe hungkunoso lut+hwahon+ngko a'amu pi'n+ngo engoso hof+ko in+ngkwalokwofo. I oso'nji a'amu pi'n+ngo engoso hof+ko olo hungkuno lomne'no mangohwa imo'nalokwofo.

<sup>10</sup> We'enepi Timouti kako sekumo se'maso'manji sekwo kakimo hofiy'o'no umokosyohumafijo so'no kako sekwo'nji s+imeho wop+ngo'nji wohumamtonoho. Sekwo upa'n+imno. Timouti sohwo kako ngko pa'nyo An+tuye syoho engo yalofoho. <sup>11</sup> I oso'no a'amu fihwo huno ole syaf+siyo'eno, olo hwe songo lohwo sohwo kako yo'm+ngohwo'maho. Oso'no nakwo kakimo hohujo ukinj+mofano. Huno ose syof+sy+hwaloho. O'o, sekwo kakoe s+imeho wop+ngo umokumno. Oseso hwanguku sekwo kakimo kakoe hon+ngkano somo uhwojap+kujo'no kako ngkimo won+'mano. Ngko Timouti'nji a'amu nom'ne so'nji ni+'mayo'ne hontohumaleno.

<sup>12</sup> Nen+ngkwa'wehwo Apoulousiye hungkunoso olenoho. Ngko nohumanji Apoulous+mo ole ul+wo'n+ngkoho, K+ko ango Koulin sopo uhwonamo lohojoso olo a'amu lo'nji

\* **16:8:** Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

uhuji uhwonaē. Ose uliwo'n'ngkohefoho. I kako olohonta sohonta uyoso ngkilaho lalofoho. I hwanguku sohonta Anitu kakine'no hon'ngkano umofihwoso'no wapmmontonoho.

*Pouliye hungkuno fehohnjofoho.*

<sup>13</sup> Yo'mayo Anituye syoho somo wonyo umo'nimo lihwosi yososo sekwo i'waho nto'no fiyimno. Sekwo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo osomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo hwe ne imo'n'ngkuji yokumpohn'nyo lohofikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. <sup>14</sup> Yo'mayo hopi'nonohino sekwo iwo'n'ngkohofoso oso'nohini ikuji nom'ne a'amu somo simeho uyikuji sekwo hofikimo nto'no femokosyohumamno.

<sup>15</sup> Nje a'amu soku sekwo S Stefanosiye a'amu osomne'no huno seyohoho. Hofiko oso hwaho Ngkilik osopo humantifi Anitumo simo'mo in'ngkamentohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe huno mta'ni hofiko Anituye a'amu ne somo hofiyo'no ufo'mawo'n'ngkohofofoho. <sup>16</sup> A'amu oso pa'nyo humawo'n'ngkohofoso somo sekwo hofikimo enjwa'mo fosyohumamno. Sekwo hofikoe hungkuno somo haloho popmno. I nom'ne a'amu hofikimo ufo'mawo'n'ngkohofoso somo sekwo hofikimo tifi fin'ngkamno.

<sup>17</sup> Sikuno pi'n'ngo engo somo ngko sekwoe simano masehonyo'njo nohumanji huno ne'no syosefisyahon'ngko oso hwe hufa'u sihune sekwoe angoponta'ango sohwa S Stefanosiyo Foutiyunetasiyo Akaikosiyo hofiko sekwoe simano mafahi'nontifi ngkimo ni'mahon'ngkofi ngko simonyo imalefoho. Hwap'ngoso sekwo hopi'nono moni'mapitnohoho. I oso'no hofiko noni'mahon'ngkofi ngko sekwo'nji humentani hopa simonyo yalokweno. <sup>18</sup> Hofiko ngkimo ni'mantifi simeho wop'ngo ni'mokumalofofoho. Sekwoe simeho hi osenohinoho. Oso'no sekwo oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye syoho hofiyo yalokwofo sohwanji nom'ne a'amu oso pa'nyo sohwanji hofikoe yofeso foho'nomapmno.

<sup>19</sup> Oso hwaho Esiya loponjo Anituye a'amu neso hofiko Anitumne'no angomeemjo uhu'mokuwo'n'ngkohofoso hofiko sekumo nje a'amuhwafoso selalokwofo. Akwila'nji kakoe ape Pilisila'nji sikoe angoso somo nom'ne a'amuso hofiko Anitune'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso a'amu so'nji hofiko sekwo Anitumo in'ngkwalokwofo so'no hofiko nakwoe a'amufoso selalokwofo. <sup>20</sup> Anituye a'amu ne ngko'nji humalofoso hofiko nakwoe a'amufoso selalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne so'nji swo'nontani nakwo

aho popotohumo'n'iwo'n'ingkuhwone hopaso sekwo aho popotohumo'n'imno.

<sup>21</sup> Ngko Poul'i'ni ngko oso a'amu olo iyoswo ngkine'no mt'i'mokalokuso sohumta'ni iyoswo nomanji ngko aho'nji ifalifaliyo mt'i'mokonji † ole selalokweno, Nje a'amufu.

<sup>22</sup> U a'amu fihwo kako Anitumo in'ingkeyoso ngkilaho loso sohwo kako tikanomo wene hweho. U, nje Hwe Engo Jisas K'ilais kako komo'no noho waponi nimo'n'ingkohoho.

<sup>23</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas kako sekumo wop'ingo ne'no waselohofono. <sup>24</sup> Sekwo nakwoe Hwe Engo K'ilais Jisasimo humalofo sokumo ngko simeho sejopalokweno. Olo hungkuno loso ngko Poul'i'ni mt'i'mokohono. Hungkuno osohopeho.

---

† **16:21:** Poul kakoe aho'nji mt'i'mokumojomaho. O'o, kako nolahon'ingki nom'nehwo mt'i'mokumojofoho. Olo hungkuno hon'ingkanomo wo'nyo loso Poul kako mt'i'mokumentisofoho.

## 2 Koulin

### Olo Iyoswo Tifi'njo loso Poul A'amu Koulin somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-faif'*nji (25) *tiwenti-sikis'*nji (26) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso simo'mjo nto mti'mokumentisohwo olo iyoswo loso tifi'njo mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu Koulin afahomne'no mti'mokumentisofoho. Hwaho Masetouniya sopo Poul Taitasimo niswo'nonto hungkuno wonyoangkafoso Poulimo ulimentisofoho. Olo hungkuno hiso Poul nupa'nonto simonyo yonto kako Masetouniya hopo sponjo ango we'e sopo humanto mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso nakwo atofu lhwasi tifi uningkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Pouli'nimo Anitu kako Jisas Kilaisiye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho so'no nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Nakwoe nen'ngkwa'wehwo Timouti'nji nekwo olo iyoswo loso a'amu hwaho Ngk'lik ango Koulin sopo Jisas Kilaisimo in'ngkawowo'n'ngkohoho a'amu so'nji oso hwaho Ngk'lik a'amu hopi'nonohino Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkohoho so'ntnne'no mti'mokalokuhwayo. <sup>2</sup> Nekwo ole'no emo'n'ngkohoho. Nan'ngkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ngo selohofohosisi pompenjiyo wosejopanjiyoho. Ose'no emo'n'ngkohoho.

*Anitu Poulimo ufo'mawo'n'ngkiso so'no Poul kako isamayoka ulimentisofoho.*

<sup>3</sup> Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ngkwohwo Anitu sohwoe yofe engo noho'nomehwasi kakine'no isamayoka ulano. Nakwo hi'nwiye nan'ngkwohwo sohwo kako nakumne'no hitoho ulofoso hwap'ngo hweho. Yo'mayo tango ne'mawo'n'ngkiso so'no kako nakumo nefe'mayo'ne hwap'ngo hweho. <sup>4</sup> Yo'mayo tango ne'mante so'no Anitu kako nakwoe simoho tangoso nohayo namokuwo'n'ngkiso hopaso nakwo nom'ne a'amu simoho tango'njo humentan'ngkuji Anitu kako nakumo nefe'mawo'n'ngkiso hopaso nakwo hofikimo ufo'mano. <sup>5</sup> Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo yo'mayo

tohino Jisas ma'mentiso hopaso mawo'n'ingkuhwone kalohi Jisas kako nakwoe simeho tangoso wopingo engo namokuwo'n'ingkisofoho. <sup>6</sup> Oseso nakwo sekumne'no Anituye hungkuno losetihwalokuhwone so'no yo'mayo tango ko ne'manteso oso tango hiso sekumo wosefo'ma'montonoho. Hwapingoso yo'mayo tango ne'mawo'n'ingkiso so'no Anitu kako nakumo hofiyo nefe'manto nohayo namokuwo'n'ingkiso somo sekwo nahon'ingkuji sekwo huno ole waseyono. Yo'mayo tango ne'maso'manji u Anitu kako Poulimo ufo'mawo'n'ingkiso hopaso nakwo hi'nyumo wonefo'ma'montonoho. Ose syafihupijoso yo'mayo tango ko se'masoso sekwo nakwo hopa Anitumne'no yokumpohn'nyo wolohofantifeho. <sup>7</sup> Sekwo yokumpohn'nyo lohopitnne'entani emo'n'ingkisoso ne umo'n'imonte'no huno eyohoho. Hwapingoso yo'mayo tango nakumo ne'mahon'ingki Anitu nakumo nefe'mawo'n'ingkiso hopaso sekumo yo'mayo tango se'mahwoso'no Anitu kako wosefo'ma'montonoho.

<sup>8</sup> U, nje a'amu soku, nakwo hwaho Esiya nohumentan'ingkuhwone yo'mayo tango engo mikunimposo ne'ma'maso so'no sekwo huno seyone'enji selalokweno. Oso tango engo hiso ne'manto nakwoe yokumpohn'nyo somo noneyakolofahon'ingki nakwo huno ole syafihu'malohwonefoho. Nakwo poyo wape'nontane'no kiyihwono ose syafihu'malohwonefoho. <sup>9</sup> U Anitu kako poyo pe'nifitnne'ento olo sikuno ho'nahumentiso lomo huno syafihu'malohwonefoho. I oso'no tango hiso peho'ne ne'ma'masoto. Hwapingoso olenoho. Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo fo'mo'naneso huno hon'ingkonontane so'no nakwo nakwoe yokumpohn'nyo so'no huno nayihwoloho. O'o, Anitu kako a'amu poyo pe'nnyo somo songo ulikafiwo'n'ingkiso sohwoe yokumpohn'nyo so'ne'nohini wonayono. <sup>10</sup> Oso tango engo nihu'no wonyoso nakumo poyo wonamokumonto ko yahon'ingki Anitu kako nefe'ma'masofoho. Oso'no nakwo oso tango hiso pa'n'ingo nom'ne sohonta ne'mane so'no Anitu kako apa'no wonefo'ma'montonoho, huno ose nayohoho. <sup>11</sup> Sekwo hoku nakumne'no Anitumo jomo ulifijo'manji sekwo hoku nakumo wonefo'mantifeho. Oseso sekwo hwe moya'mi pi'n'ingo engo sokuye jomo ulifijo somo Anitu kako upa'n'ingkuhwosi nto nefe'mahwoso'no sekwo oso hiso'no simonyo ikuji Anitumo oso hiso'no isamoyoka engo mikunimposo ulantifeho.

*Poul kako a'amu Koulin somo hwasyo hungkuno ulimentiso'maho. O'o, ne'njo ulimentisofoho.*

12 Nakwoe yahino ole so'no nakwo simeho wopingo namo'nngkohoho. Anitu kako nefo'mawo'nngkiso so'no nakwoe humayo nto'nohino so'nji nakwoe hungkuno nehopi'nohino so'nji nakwo simeho hufa'u'nji miyalokuyihwono. O'o, huno anga'nohino so'nji simeho anga'nohino so'nji yalokuhwono. Oso wopingo yalokuhwoneso hwahoponjo huno somta'ango miyalokuyihwono. O'o, Anitu kako huno wopingo nejopahonngki nakwo oso wopingoso yalokuhwono. Nakwoe simeho so'mo ose hnniwo'nngkihwoe so'no nakwo simeho wopingo namo'nngkohoho. Nakwo sekumo oso hiso pa'nyoso selohofiwo'nalokuhwono. 13-14 Yo'mayo hungkuno sekumne'no mtimokuwo'nngkuhwoneso fahosi'hwoyo hungkuno'njo'maho. O'o, hungkuno yoloho neso nto lijwaosema'male so'no sekwo atofolikuji huno wopingo nto'nohinoso wotipemantifeho. Sime'mo sekwo nakumne'no fahosi'hwoyo hungkuno'nohino upa'nontifi yoloho neso huno maseyo'njo imojofoho. I olohonta sekwo nakumne'no huno ito'nohino seyihwoso'no sekwo nakumne'no simeho wopingo ne'no wasemo'nimontonoho. Ose ifijo'manji oso Sikuno Engo nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo sekumne'no simonyo engo yane hopaso sekwo nakumne'no simonyo engo ifitnefoho.

15-16 Sime'mo ngko huno ole syafihu'malefoho. Sekwo nakumo nahonngkujo'no simeho wopingo semo'none'enji ngko oleso imne'entne'no yohono. Ngko sime'mo sekumo sel'mahm'mo osopo nta'ni ngko Masetouniya sopone'no wasehwotimo'mnoho. Oso Masetouniya hopo sopo nta'ni sekumo asomo wose'ma'monnoho. Oseso nje sel'mayoso hufa'u imo'nngkuhwoso'no nakwo afapo nohumehwasi simeho wopingo engo wonamo'nimontonoho. I oseso sekwo'njo lopo nta'ni sekwo ngkimo nonifo'mafikuji hwaho Jutiya sopone'no wonihwojantifeho. 17 Ngko huno ose kosyafihu'maleso ne mmo'nngkahonngki sekwo huno ole kosyonifisyalokwofo, Poul kakoe hungkunoso ne anefoho. Kako nakumo iwolo'mo iwolo'mo hungkuno nal'iwo'nngkiso hweho. Kako a'amu hwahoponjoso ole nal'iwo'nngkohoho pa'nyo hweho. Hofiko eno ko nalontifi simeho mo'mo ngkilaho un'iwo'nngkiso hopaso Poul kako nakumo nelalofoho. Huno ose losyonifisyalokwofo. 18 Oso'ne'maho. O'o, Anitu kako ne'njo sohwoe timo sopo yalokwe so'no hwasyo hwasyoso maselimehono. O'o, hungkuno ne'jo'nohini sel'iwo'nngkohefoho. 19 Sailasiyo Timoutiyo nakwo sekumo Jisas Kilais Anituye hwomu sohwoe hungkuno losetihwamentihwonefoho.



Jisas Kɪlaisiye hungkunoso iwolo'mo iwolo'mɪngo hungkuno'njo hwo'maho. O'o, yo'mayo kako lɪmentisoso ne imo'nɪwo'nɪngkiso hweho. <sup>20</sup> Anɪtu kakoe hungkuno pi'nɪngo engo nalɪmentisoso Jisas kako hungkuno homo somo nehopi imokuwo'nɪngkisofoho. Oseso nakwo Anɪtuye hungkuno somo upo'nontani ne'jofoho lontani kakoe yofe engo imo'nyo'ne ho'nomalokuhwono. <sup>21</sup> Anɪtu huhwo sohwo kako nakwo'nji sekwo'njimo yokumpohn'nyo sosofitofonesyohumawo'nɪngkiso so'no nakwo hinjoho'nwi Jisas Kɪlaisimne'no yokumpohn'nyo lohokuhwono. Ose yalokuhwone so'no kakoe syohomo nehumojalofoho. <sup>22</sup> A'amu yahu haloho lojwaofɪwo'nɪngkohoho so'no a'amu hopi'nono yahu kakwo'yohwo sohune'no huno uyɪmtonoho. Oso hopaso Anɪtu kako kakoe Towahuno Wopɪngo nakwoe sɪmeho so'mo ho'nonasyɪhwoso'no nakwoe neyakweho eso'no huno wonaimontonoho. Anɪtuye Towahuno Wopɪngo sohwo nakwoe sɪmeho mo'mo humaso so'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anɪtu kako wosejapmmo nalɪmentisoso wonejapmmontonoho.

*Poul kako a'amu Koulin somo komo'no m'ma'mmentiso so'no hungkuno hwapɪngofoho.*

<sup>23</sup> Ngko sekumo hwasyo hungkuno selɪ'mtentesi Anɪtu kako nje hwasyo hungkunoso utɪhwa'nyopo sekumo ujo ehontojwasesɪhwonesohilo. I oso'no awonoho. Hwasyo hungkuno maselalokuyohono. O'o ngko sekumo komo'no mose'ma'mmale hwapɪngoso a'amu fehohnjo sokuye yahino somne'no yoka'njo sohwo'ni pm'me'no sekwo tango engo mapitnnohonji humantohe hwo'nyoho. <sup>24</sup> Nom'ne hungkuno somo sekwo sɪmeho hi'ntnnono uyo'neso hungkuno molɪjwosemofanehwono. O'o, nakwo sekwoe sɪmeho hi'ntnnono somo masemokosyohumulohwono. Sekwo Anɪtumne'no sɪmonyɪ imalofoso nto'no yokumpohn'nyoso imalofo. I oso'no sekwo sɪmeho wopɪngo'njo humayo'ne nakwo sekwo'nji syoho engo ihwaso'no sekwo sɪmonyɪ uyantɪfeho.

## 2

<sup>1</sup> Nje sɪmeho mo'mo hungkuno ole mtito'malefoho. Ngko sekuyepono pm'mo sekwoe yahino wonyo somne'no yoka selɪ'meso sekwoe sɪmeho tango ifisyasemo'mnoho. Ose nto mtito'malefoho. <sup>2</sup> Ngko sekwoe sɪmeho tango ifisyasemo'meso'no nje sɪmeho wopɪngo nɪmokiyoso tɪhwolo. O'o, sekwonoho. I oso'no sekwo sɪmeho tango'nji humafijo'manji sekwo nje sɪmeho wopɪngo nɪmokiyoso pipi uyantɪfito. Awonoho. <sup>3</sup> Oso iyoswo

simo'mjoso ngko sekumne'no semti'mokimentohe somo uhwon'ngkuji yo'mayo yahino wonyoso nto'no mi'hwatnn'ngkutnne'enji semti'mokimentohefoho. Ose mi'hwatnn'ngkujo'manji ngko nopm'me'no sekwo nje simeho wop'ngo nimokinyo soku nje simeho so'mo tangoso mifisyan'mopitnnehofo. Ngko huno ole niyohoho. Ngko yo'mayo anga'nohino somne'no simonyo ime'manji sekwo hokunonji simonyo engo uyantanoho. I sekwo ngko'nji simonyo miyo'manji ngko huhwo'ni mimnehono. <sup>4</sup> Ou nehopi. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentohe sohonta ngko nje simeho tango'nji humanji humotaho engo mjalim'wenji semti'mokimentohefoho. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sekumo tango sejape'e'ne'maho. O'o, ngko sekumne'no nimo'n'ngkahon'ngki yo'mayo yahino wonyo se'malokunjo somo upa'nonji sekumo sefo'mahwone'enji semti'mokimentohefoho.

*Oso hwe hon'ngkano wonyo iyo sohwoe wonyoso sekwo wae hmmopmno, ul'imentisofoho.*

<sup>5</sup> Oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohwo kako ngkimo tango engo montapmmentono. O'o, ngko tango we'e ko ma'mentoheso sekwo hopi'nonohino soku tango engoso ma'mentohoho kuyoho. I oso hwe huhwo sohwo kako wonimango engo mikun'imposo unonehonji ngko huno ikwesya'fisonji oso hungkuno homo somne'no apa'no wasel'imonne'no yohono. A'amu hopi'nonohinim'aho. O'o, fehohnjo soku oso hwe wonyo sohwoe yahino somne'no tango engo ma'mentohoho kuyoho. <sup>6</sup> Sekwo oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohune'no simano upent'fi hohujo ikinjimofohofoso olohonta nta'noho. Apa'no ikinjimofikutoho. <sup>7</sup> O'o, olohonta sekwo nom'ne hon'ngkano wop'ngo uti'hwamno. Sekwo kakoe wonyoso wae imof'kuji kakoe simeho wop'ngo umokumno. Oso hwe huhwo sohwo kako tango engo ne'no malokunjo so'no kako An'tumo n'hu'nahone usikwajonoho likuji sekwo kakimo ufo'mapmno. <sup>8</sup> Oseso ole'no nimo'n'ngkohoho. Olohonta sekwo oso hwe huhwo sohune'no simeho nehopi semo'nalokunjoso kakimo uti'hwamno. <sup>9</sup> U oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sokumo yamofa selohofa'nefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo wonn'ngkohwant'fit'keno monn'ngkayo'njo uyant'fit'kenonji semti'mokimentohefoho. <sup>10</sup> Sekwo a'amu huhwo sohwoe yahino wonyoso wae imopijoso ngko huhwo'nnonji wae umofantanoho. Oso wonyo kako imentisoso ngkine'no wonyo mantoho'mentiso ko huhwo'ni ngko sekumo sefo'mayo'ne Kilaisiye timopo oso

huhwo sohwoe wonyoso wae yimofalokweno. <sup>11</sup> Seten kakoe yahinoso nakwo huno moi'wonoho. Kako nakumo neyakolofone oso hwe huhwo sohomo ni'hu'nahone honingkano wonyo somo ipemotawenoho ntnne'no selalokweno.

*Poul kako ango Tɪlouas i'mofaponto simeho tango tipema'mentisofoho.*

<sup>12</sup> Ngko ango Tɪlouas sopo Kilaisiye hungkuno wopingoso luti'hwayo'ne i'mofopahoningko Anitu kako oso syoho hiso'no hano hwsompemokosyohumamentisofoho. <sup>13</sup> I oso'no ngko neningkwa'wehwo Taitas sohune'no wonyopi tipmentohefoho. I Taitas kako hungkuno sekumta'ni momotonimaso so'no ngko kakine'no huno pi'n'ngo syofisikaofonji ngko oso a'amu homo somo nuliko'manji hwaho Masetouniya'ne simentohefoho.

*A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji mango sohwamo uyakolofwo'n'ingkohofofoho.*

<sup>14</sup> Anitu kakoe syoho somne'no ipenemotawowo'n'ingkiso sohumne'no nakwo isamoyoka ulano. Kako Kilaisiye yokumpohn'nyo nejapwo'n'ingkiso so'nji nakwo kakoe mango sohwamo uyokolofalokuhwono. Oseso nakwo ango'meemo Kilaisiye hungkuno yokumpohn'nyo lijumofahoningkuhwoni a'amuso oso homo somo upa'nontifi Kilaisimne'no huno malokwofo. Oso huno wopingo hiso akino wopingoso wojaofwo'n'ingkiso hopaso oso a'amu homo somo wojumofalofoho.

<sup>15</sup> Kilais kako nakumo nehumaso so'no Anitu kako nakumo nonahoningkuhwosi akino wopingo pa'nyoso uwa'montonoho. Oso akino hiso a'amu Anituye honingkano sopo humalofoso somo uwahwosi a'amu tikanomo uyo'ne honingkano sopo humalofoso so'njimo uwa'montonoho. Akino anga'nohino hiso'no hwapingoso Kilaisiye akinofoho. <sup>16</sup> A'amu tikanomo uyo'ne honingkano sopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no a'amu poyo pe'nnyo sofe akinofoho lahon'ngkuji akino huhwo sohwo hofikimo poyo umokumontonoho. Hwapingoso hofiko Kilaisimne'no huno muyofoho. A'amu Anituye honingkanopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no akino wonyoangkafofoho likuji akino huhwo sohwo hofikimo songo usimokumontonoho. Hwapingoso hofiko Kilaisimne'no huno unyofoho. Olo syoho engo Anitu nejapmentiso losomo ihne hopoenohinoso tihwosilo. <sup>17</sup> Sekwo huno seyohoho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mane'entifi

Anituye hungkuno liku'mofiwo'n'ingkohofofoho. Nakwo oso pa'nyo hwonan'i'maho. O'o, Anitu kako olo syoho loso'no nehwatimentiso so'no nakwo kakoe syoho ulohofiyo hn'nwi nakwo simeho anga'nohino'njo hn'nwi Anitu nehontohumentan'ingkuhwosi K'ilaisiye hungkunoso woliku'meefantanoho.

### 3

*A'amu Anitu'nji mokotiku'nnyo yahino songo somne'no lijwaofiwo'n'ingkohofo sohwafe hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Hungkuno hiso semti'mokiyohe so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kako nakwo kakoe yofeso apa'no ho'nonimayo'ne namti'mokimasofoho. Ose losyofisyalokwofo. U a'amu fehohnjo sohwa syoho wopingo mayo'ne hofiko iyoswo nom'ne a'amu sohwa hofikoe syohomo ho'nomayo'ne mt'i'mokuyahotimentohofosomo setihwawo'n'ingkohofofoho. Nakwo oso a'amuso pa'nyofoho, losyonefisyalokwofo. U sekwo nakwoe syoho somo nahonimentohofos'o'no sekwo nakwoe syoho homo somo ho'nonemayo'ne'ento hungkuno hilosonemti'mokiyalofoho. Ose losyofisyalokwofo. Nihu'no awonoho. <sup>2</sup> Ose'maho. O'o, nje yofe ho'nonimane iyoswo hopaso sekwo'nohinoho. Nakwo Anituye

hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofosomo a'amusononahonontifi nakwoe syohosomne'no ho'nonemalokwofo. <sup>3</sup> Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkunoso losetihwahon'ingko sekwo oso hungkuno homo somotifi in'ingkamentohofos'o'no sekwo K'ilais iyoswomti'mokumentiso hopaso utihwa'nyopo lohokwofo kuyoho. Kako titiso hwahomijon'no so'nji ifalifaliyomti'mokumentiso'maho. O'o, kako Anitu songo humasosohwoe Towahunon'ji ifalifaliyomti'mokumentisofoho. Kako iyoswomsojomomti'mokumentiso'maho. O'o, kako a'amufe simehomo oso hungkuno hisomti'mokumentisofoho.

<sup>4</sup> Oso hungkuno hwapingosolenoho. K'ilais kako nakwoe hunonefotofahon'ngki nakwo Anitumosomeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwono. Oso'no ngkohuno niyohi, Anitu kakoe yokumpohn'nyosone'no oso hungkuno ne imo'nyo'nesohoponoho. <sup>5</sup> U nehopi. Nakwoe yokumpohn'nyosolo syohosomne'no hoponoheso nohnn'ingkuhwoloho. Nihu'no awonoho. Nakwo syohoy'wo'n'ingkuhwonesohoponohosyofisyihwaloho. O'o, Anitu kako'nohini kakoe yokumpohn'nyon'ji yososomo

nakwo oso syoho hiso uyantanoho. <sup>6</sup> Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo songo songo ntapwo'n'ingciso so'no ngko a'amu somo Anitu'nji makotoku'nyo'ne yahino songo so'no lutihwayoso ngko hopoenohino hwo'nyoho. Ole mulalokuyihwono. Sekwo hohontajo Mouses hon'ngkano hungkuno mt'i'mokumentiso somo nto'no min'ngkayo'manji sekwo poyo wape'nantifeho. Ose mulalokuyihwono. O'o, oso hohontajo yahinofoho. Yahino songo Anitu'nji makotoku'nyo'neso Anituye Towahuno Wop'ingo mta'angofoho. Hohontajo yahino somo a'amu ito'no in'ngkayoso hopo'maho. Oso'no a'amu oso hon'ngkano somo in'ngkafijo'manji poyo umo'nantifeho. Yahinyo songo somo in'ngkafijo'manji songo humayo'neso wotipemantifeho.

<sup>7</sup> Hohonta oso hon'ngkano hungkunoso Anitu sojopo mt'i'mokonto kako Mousesimo uy'mentiso sohonta Anitu kakoe pomponaho Mousesimo ifehu'mokosyahon'ngki Mousesiye s'imo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo losyahon'ngki a'amu Is+lael+so hofi'ko ose uhwonontifi hofi'ko Mousesiye s'imo'mango somo apa'no muhwonimmentohofofoho. Tifi sohonta Mousesiye s'imo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nonto ni'hu'nahone simpe'n'imentisofoho. Oso hohontajo yahino somo a'amu hofi'ko in'ngkawentifi poyo imo'n'imentohofoso s'imo'mo pomponaho engo'nji ko i'mofapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. <sup>8</sup> Yahino songo Anituye Towahuno Wop'ingo mta'angoso songo ne'no humayoso mawo'n'ngkuhwoneso hohontajo yahino pomponaho somo yakolo'nnyofoho. Olohontajoso pomponaho mikun'imposofoho. <sup>9</sup> Hohontajo hon'ngkano hungkuno yahinoso pomponaho engo'njo ko i'mofapmmentisoso a'amu oso hon'ngkano hungkuno homo somo upa'nontifi un'ngkohwano ko lontifi piwahu'mentohofofoho. Oso'no wonyo'nwoho syafi'syontifi tikanomo umentohofofoho. Oseso olo yahino songo losomne'no a'amu fihwo in'ngkaweso'manji Anitu kako wop'ingo kuyoho uloneso oso yahino hisofe pomponaho engoso s'imo'mjo somo yakolo'nnyofoho. <sup>10</sup> Ou nehopi. Olo yahino songo lomjo pomponaho mikun'impososo hohontajo s'imo'mjo pomponaho engo somo pijijo imo'nonto s'ikwo'mjoho imokumentisofoho. I olohontajo yahino songo pomponahoso mofehi'nyo pa'nyo lalofoho. <sup>11</sup> Oso yahino hohontajo huhwo sohwo pomponaho'njo ko i'mofapmmentisoso we'ene'pi nowento moi'wo imo'n'imentisofoho. Oseso nakwo huno nayohoho. Olohontajo yahino songo ne'no nowentihwone loso kakoe

pomponahoso kakoe yokumpohn'nyoso sîmo'mjo somo nîhu'no yakolo'nnyofoho.

<sup>12</sup> Oso yahino songomjo pomponahoso ne'no nowentîhwone so'no nakwo huno neyahonîngki nakwo iyoho monenalofiyohoho. O'o, nakwo Kîlaisîye hungkunoso utîhwa'nyopo yokumpohn'nyo lîjwaofalokuhwono.

<sup>13</sup> Nakwo Mouses imentiso hopaso miyalokuyîhwono. O'o, Mouses kako kakoe sîmo'mangopo hwapîfe pmpinyo'nnyoso oso sîmo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nontanîngki a'amu Isîlaelîso muhwonîfitnne'ento ifehu'mokahinîmentisofoho.

<sup>14</sup> Mouses kakoe sîmo'mangopo hwapîfe'nji ifehu'mokahinîmentiso hopaso a'amu Isîlaelîso hofîkoe hunomo pijwahinîmentohofofoho. Oseso hofîko Anîtu'nji mokotîku'nnyo'ne hungkuno somo atofu ne'no ko lîkuji hungkuno hwapîngo ne hiso hofîkoe hunoso mehosasyonehoho. O'o, hohontajo hungkuno hwapîngo neso olenoho. Kîlais kako oso hohontajo yahino somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oso'no hofîko Kîlaisîmo inîngkakujo'no hofîkoe hunoso wehososyantîfeho.

<sup>15</sup> I olhontajo hi'nji hofîko Mousesîye honîngkano hungkuno homo somo atofu lîkuji oso hwapîfe Mouses kakoe sîmo'mangopo ifehu'mokahinîmentiso oso hopaso hofîkoe hunomo pijwahinyofoho. Oseso oso hungkuno hiso hofîkoe sîmeho mo'mo momnawo'nnyofoho.

<sup>16</sup> I oso'no oso a'amu huhwo sohwo hofîko nakwo Hwe Engo sohomo sîmeho uyîfijo'manji Anîtu kako oso hwapîfe hofîkoe hunomo pijwahinyoso wae yaofîhwosi kako hofîkoe hunomo huno wopîngo yano uyîmontonoho.

<sup>17</sup> Oso Hwe Engo Anîtu huhwo sohwo kako Towahuno hweho. Anîtuye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo humaso'manji yo'mayo wonyoso kako huhwo sohomo momotokilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, yo'mayo wonyo somta'ni Anîtuye Towahuno sohwo

oso hwe huhwo sohomo isîhutofoma'mentisofoho. Oso'no olhonta ito'no humaho.

<sup>18</sup> Nakwo Kîlaisîmo inîngkwalokuhwone so'nwi nakwoe sîmo'mangopo hwapîfe mufehu'mokahinyo'nwoho. O'o, nakwo Anîtu'nji humawo'nîngkuhwone so'no kakoe pomponahoso nakumo ifehu'mokonesosyahonîngki a'amu nonahonontîfi nakwo tîmo honîngkonyo hopa nahonontîfi hofîko Anîtuye pomponaho somo uhwonelokwofo.

Anîtuye Towahuno sohwo nakwoe sîmeho mo'mo syoho ne'no mjonaloho'mîhwoso'no nakwo Kîlaisîye yahinoso ne'no mewo'nîngkuhwaso'no a'amu nahonîngkukuji nakwo Kîlais hopa imo'nalokuhwone hn'nîmo wonehonantîfeho.

## 4

*A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko hwakwontoho pa'nyo hwafoho.*

<sup>1</sup> Anitu kako nakumne'no hitoho ulofahon+ngki kako kakoe hungkuno wop+ngo nom'ne a'amu somo ujo'ne syoho wonyoangkafoso nejapmmmentisofoho. Oso'no nakwo olo syoho hilo somne'no piso'mo'nyo miyalokuy+hwono. O'o, yokumpohn'nyo yoho'nalokuhwono. <sup>2</sup> Yo'mayo yahino wonyo a'amu hiyaso'mo yiwo'n+ngkohofoso won+mango nanyo so'no nakwo hohujo ikinjaofontane hn'nwi n+hu'no nakwolaho liment+hwonefoho. A'amu Anituye hungkunomo in+ngkafitnne'entani Anituye hungkuno so'no yo'mayo yahinoso yo'mayo hwasyo hungkunoso iwolo'mokontani moselalokuy+hwono. O'o, nakwo Anituye t+mo ut+hwa'nyo lopo lohofontani Anituye hungkuno nehopi'nohini lijwasemofiwo'n+ngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hungkuno homo somo upa'n+ngkuji huno ole wosyofi+syantifeho. Hungkuno hiso nehopi'nohinofoho. Syoho hiloso ne'njofoho. Ose wosyofi+syantifeho. <sup>3</sup> Olo hungkuno wop+ngo lijwaofiwo'n+ngkuhwone hilo so'no a'amu fiso hofikoe huno mehohosasiyo'manji oso a'amu hiso hofiko t+kanomo walokwofo. <sup>4</sup> Seten kako olo hwaho lopo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n+ngkisoso kako oso a'amu Kilais+ye hungkuno wop+ngo somo simeho hi'ntnnono munyo sofe t+momo pijiyo'meehumentiso so'no hofiko huno mehohosahinyofoho. Kilais+ye hungkuno wop+ngo somjo pomponahoso oso a'amu homo somo ko l+syahon+ngki hofiko muhwonyo'njo iwo'n+ngkohofofoho. Kilais kako hofikimo hitoho ulofahon+ngki wop+ngo uloho'mentiso so'no hofiko huno muyofoho. Oseso hofiko Kilais sohune'no Anituyoho eso huno muyofoho. <sup>5</sup> Oso hungkuno liwo'n+ngkuhwoneso nakwo nakwoe huno mta'ni'maho. O'o, ole liwo'n+ngkuhwono. Kilais Jisas kako nakwoe Hwe Engo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo t+fi in+ngkawowo'n+ngkuhwone hn'nwi nakwo sekwoe syoho selohofiyo'nnwoho. <sup>6</sup> Hwap+ngoso hohonta Anitu ole l+mento, Sikwo'mjoho so'mo pomponaho wolasyono. Anitu ose limentiso sohwo kakoe pomponahoso nakwoe simeho mo'mo losyalofoho. Oso pomponaho lonesyalokuso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anituye pomponaho engoso Kilais+ye s+mo'mango weho.

<sup>7</sup> Hwakwontoho'ne pahnn+mo hungkuno so'no fi+syafi+hupmno. Hwakwontoho sohwo kako we'enehwo nowehwosi moi'wo umo'n+montonoho. Nakwo oso pa'nyo ko ho'nwi Anituye pomponahoso nakwoe simeho mo'mo

lonesyalofoho. Oseso a'amu hofiko huno ole uyono. Oso yokumpohn'nyoso Anituye yokumpohn'nyofoho. A'amufe'maho. O'o, nakwo hwakwontoho pa'nyi'nwoho. Yokumpohn'nyo ane'nwoho. Ose wosyofisyantifeho. <sup>8</sup> U yo'mayo tango wonyoso ko ne'manteso nakwo mopiwasiyofoho. Nakwoe syoho somne'no nakwoe hunoso iwolo'mo iwolo'mingo ko nalohofonteso nakwo Anituye syoho somo musikwajiyofoho. <sup>9</sup> Nakwoe mango sohwa nakumo wonyo wonelohofantife'no ko nafotofontifeso Anitu kako monesikwajiyofoho. A'amu nakumo ikujoho ko nafonjontifeso hofiko nakumo wonyo nihu'nahone monamokiyofoho. O'o, awonoho. <sup>10</sup> Sikuno huhwo huhwi a'amu Jisasi'mo wofonjosyantifi imentohofohopaso sikuno huhwo huhwi a'amu sohwa wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no nakwo songo humalohwone so'no a'amu hofiko huno ole uyono. Jisas kako nakumo songo nehumaho. Huno ose uyono. <sup>11</sup> Ou, nehopi. Nakwo Jisasi'ye syoho yalokuhwone so'no nakwo songo nohumentan'ngkuhwoni a'amu nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. Nakwoe a'apaho songo we'nehwo nohumahwosi moi'wo umo'nontani ko yontaneso Jisas kako nakumo songo nehumaho. A'amu nakumo poyo wonemokantife'no yontife so'no nakwo hano emoyontani Jisasi'ye yokumpohn'nyoso utihwalokuhwono. <sup>12</sup> Nakwo Anituye hungkuno wopingoso a'amu somo lutihwawo'n'ngkuhwone so'no a'amu fehohnjoso nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. I oso'no nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo songo ne'no humayo'ne nto tipema'mentohofofoho.

<sup>13</sup> Hwe fihwo kako Anituye hungkuno mt'i'mokumentiso sohwo ole mt'i'mokumentisofoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no hungkuno lijwaofalokweno. Ose mt'i'mokumentisofoho. Oso pa'nyoso nakwo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no nakwo kakoe hungkunoso a'amu simeho hi'ntnnono muyo somo wolijumofano. <sup>14</sup> Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako Jisasi'mo songo ulika'mentiso sohwo kako nakwo Jisasi'mo ufohi'n'ngkuhwaso'no songo nelikafihwoso'no kako nakwo hinjoho'n'imo sekwo'nji mehu'mokonasyihwoso'no nakwo kakoe simanopo lohofihwasi kako'nji ne'no nohumentihwanefoho. <sup>15</sup> Yo'mayo tango wonyo ko ne'manteso Anitu sekumo sefo'malofoho. Oso'no a'amu pi'n'ingo engo Jisasi'ye hungkuno upo'nalokwofo. A'amu pi'n'ingo engo Jisasi'mo in'ngkafijo'manji a'amu pi'n'ingo engo Anitumo isamoyoka ulikuji hofiko Anitu kakoe yofeso



woho'nomantifeho.

*Olohonta tango engo malokuhwone so'no tifi no'mo Anituye yokumpohn'nyo'nji wonyoangkafo humayo'nefoho.*

<sup>16</sup> Oseso nakwo Anituye syoho somne'no iyoho monaningkiyohoho. Nakwoe a'apahoso wonyo umo'nimonto ko yohonjoso nakwo iyoho monaningkiyohoho. Hwapingoso sikuno huhwo huhwi nakwoe huyo'mango Anitu mta'ango yokumpohn'nyo nomanto songo pa'nyo imo'nivo'ninkisofoho. <sup>17</sup> Ihwoni. Yo'mayo tango olohonta ne'maso somjoso tohino we'enepe wehwoso'no moi'wo umo'nimontonoho. I oso'no nakwo tohino malokuhwone so'no Anitu kako tifi no'mo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji wonejapmmontonoho. Oso hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Oso wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no nakwo huno ole syofisyalokuhwono, Olo tango malokuhwoneso engo'maho. We'efoho, syofisyalokuhwono. <sup>18</sup> Oseso tango ne'mante somo nakwo timo ko uhwonalokuhwoneso nakwo oso hiso'no huno mosyafisiyo'njo yalokuhwono. O'o, yo'mayo wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no timo muhwonyo'ne hontohumalohwono. Yo'mayo olopo timo uhwonalokuhwoneso we'enepe moi'wo umo'nimontonoho. I yo'mayo wonyoangkafo olopo timo muhwonyo'njo yalokuhwoneso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

## 5

*A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi hofikoe syoho iyoso'no yokumpohn'nyo ma'mentohofoho.*

<sup>1</sup> Olo so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwahoponjo a'apahoso holayo ango hopa we'enepe molohinawehwosi wonyo umo'nimontonoho. I wonyo imo'ninkuhwoso'no Anitu kako nom'ne ango songo wonejapmmontonoho. Oso ango songo hiso a'amu molinyo'maho. O'o, Anitu kako molinyofoho. Ango hiso ahwomomo wojoso engolopohamo ne'nohini nowentihwonefoho. <sup>2</sup> Nakwo olo hwaho lopo nohumentani ahwomomjo ango songo somne'no humotaho lopemo'nawotohwono. Oso ahwomojo ango songoso nakumo hwapife hopa ifehu'mokonesyohumayo so'no nemo'nalofoho. <sup>3</sup> Oso ango songo hiso ifehu'mokonasyihwosi nakwoe huyo'mangoso hwapife ane siki mohumanehoho. <sup>4</sup> Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho mokosyohumalohwoneso tohino tipemawo'ninkuhwone

so'no nakwo humotaho lopemo'nawotohwono. I nakwoe hwaho loponjo a'apahoso wape'nono malohiyihwono. O'o, oso'ne'maho. Nakwo nakwoe ahwomomjo a'apaho hwapife songo pa'ningo so'no namo'n'ngkohoho. Oso hiso songo nomehwasi olo hwaho loponjolo poyo pe'n'wo'n'ngkiso somo uliko'mehwasi songo ne'no n'ihu'nahone nohumanefoho. <sup>5</sup> Nakwo oso songo ne'no humayo'ne yahino mayoso'no Anitu kako nakumo ito'no enesyohumaho. Simo'mo kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo nejapmmentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmontonoho.

<sup>6</sup> Nakwo huno ose neyahon'ngki nakwo olopo simeho wopingo'nji foyohumentani Anitu ne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho'nji nohumehwasi nakwo ahwomomjo a'apahoso momahn'nwoho. Nakwo Jisasi'nji ango wopingo sopo mohumane'nwoho. <sup>7</sup> Nakwo oso homo somo muhwonyo'njo ko yontaneso nakwo nehopeho hnnalokuhwono. Hwap'ngoso nakwo oso homo somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. <sup>8</sup> Oseso nakwo olopo simeho wopingo'nji foyohumentani Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono eso nto selohono. I oso'no nakwo olo hwaho loponjo a'apaho loso uliko'mehwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji kakoe hwap'ngopo foyohumayo'ne namo'n'ngkohoho. <sup>9</sup> I oso'no nakwo olo hwaho lopo humaso'manji u nakwo Anitu'nji kakoe angopo humaso'manji yo'mayo nakwo iwo'n'ngkuhwone so'no huno anga'no ole syofisyalokuhwono. Yo'mayo yaneso Anituye simeho wopingo umokiyo'ne namo'nyo so'no yalokuhwono. <sup>10</sup> Hwap'ngoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi huno ole nayohoho. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Jisasi'nji nakwoe hungkunoso ikwolofone sopo Jisasi'ye simano sopo wolohofantanoho. Nakwo oso hopo sopo nohumentan'ngkuhwasi yo'mayo yahino wopingo'nji wonyo'nji imotohwone so'no Kilais kako nakumo yano nalofonefoho. A'amu yahino wopingo'njosos wopingo nomapitnnefoho. A'amu yahino wonyo'njosos tohino nomapitnnefoho.

*A'amu Anitu'nji simeho afa inyo'ne syoho yokumpohn'nyo iyo'ne hungkunofoho.*

<sup>11</sup> Nakwoe Hwe Engo a'amufe yahino wonyo somne'no tohino engo uyone so'no nakwo huno syofisyantani iyoho nenalofoho. Oso hiso'no nakwo a'amu hopi'nonohinoso Anitumo simeho hi'ntnnono uy'fitnne'entani syoho

yokumpohn'nyo yalokuhwono. Oso hiso'no Anitu kako nakwoe yahino so'no huno uyohoho. I sekwo hokunonji nakwoe yahino wopingo so'no huno seyohoho. <sup>12</sup> I ngko ose selohe so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kakoe yofeso apa'no ho'nomo'nalofoho. Ose losyofisyalokwofo. O'o, awonoho. Ole'nefoho. A'amu fehohnjo sohwa hofiko Anituye hungkuno ko losetihwantifeso hofiko simeho anga'nohino'njohwo molosetihwawo'n'ngkiyohoho. O'o, hofiko hofikoe yofe'nohini ho'noma'n'wo'n'ngkohofofoho. Hofiko hofikoe he wopingo so'no hofikoe a'apaho wopingo so'no syafisyontifi hofikoe yofe'nohini ho'noma'n'wo'n'ngkohofofoho. Hofikoe yahino simeho pi'n'ngonji Anituye hungkuno losetihwalokwofo so'no huno mosyafisiyontifi yalokwofo. Oso a'amu homo somo sekwo nje yahino simeho anga'nohino'njo iwo'n'ngkoheso nohon'wo'n'ngkohoho so'no ulifitne'entne'no selalokweno <sup>13</sup> A'amu fehohnjoso ngkine'no huno'maso hweho. Iloho'nnyo hweho, syofisyalokwofo'manji hofikoe huno ole uyono. Poul kako yo'mayo yalokusoso Anituye simeho wopingo imo'nyo'ne yalofoho. I yo'mayo ngko yalokweso huno ito'nohino'njo yalokwe'manji u sekumo ito'no sefo'mayo'ne yalokweno. <sup>14</sup> Kilais kako nakumne'no hitoho mikunimposo ulo'mentiso so'no nakwo kakoe syoho yalokuhwono. Hwapingo so'no nakwo huno ole so'no nayohoho. Hwe fihwo nakumo nayohope-e'ne poyo imo'n+mentisofoho. Kako nakwoe simo'mango mafohi'nonto poyo imo'n+mentiso so'no nakwo hopi'nonohi'nnonji poyo imo'n+mentihwone hopa imo'n+mentisofoho. <sup>15</sup> Kako nakumne'no poyo imo'n+mentiso so'no nakwo songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe simeho wopingo imokinyo'ne huno syofihu'n'ngkuhwaloho. O'o, nakwo oso hwe nakumne'no nayohope-e'ne poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso sohune'no syofisyihwasi kakoe simeho wopingo umokiyo'ne yo'mayo wonyoangkafoso uyano.

<sup>16</sup> A'amu hwahoponjoso hofiko nom'ne a'amu somne'no yo'mayo iwo'n'ngkohoho somo uhwonontifi hwe wonyofoho, hwe wopingofoho syafisyiwo'n'ngkohofofoho. Oso hopa nakwo miyanehwono. U ngko hohonta oso yahinoso imofonji Kilaisimne'no syafisyonji, Hwe wonyofoho, limentohefoho. Hohonta ngko huno ose ko syafihu'moteso olohonta ngko Kilaisimne'no huno ito'no syofisyalokweno. <sup>17</sup> Oseso a'amu fihwo kako Kilaisinji ufohi'nnyo sohwo kako songo imo'n+maso hweho. Ihwoni. Kakoe yahino wonyo imojoso moi'wonoho. Olohonta yahino wopingoso

nto ma'maso hweho.

<sup>18</sup> Oso songo imo'nyo hwapingoso Anituyoho. Simo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni imo'nontani Kilais kako nakumo nayohope-e'ne poyo imo'n+mentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa ininni'nwoho. Oseso Anitu kakoe mangohwa hopi'nonohinoso Anituye a'amu ne imo'n+fitnne'ento kakoe hungkuno lutihwayo syohoso nejap+wo'n+ngkisofoho. <sup>19</sup> Oso'no nakwo ole lutihwawo'n+ngkuhwono. Anitu Jisas Kilais+imo humaso sohwo kako kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'n+fitnne'no hon+ngkano imo'mentisofoho. A'amu Anituye a'amu ne imo'nyo sofe hon+ngkano wonyo somne'no Anitu kako apa'no huno mikwesyafisy+wo'n+ngki yohoho. Oseso Anitu kakoe mango sohwo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne hon+ngkano neso lijwamofone syohoso nejapmmentisofoho. <sup>20</sup> Oseso nakwo Kilais+ye simo'mango mofohi'nontani kakoe hungkuno lijwosemofalokuhwono. Oseso nakwo Anituye hungkuno selontaneso Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no joho ulalofoho. Oso'no olo hungkuno loso nakwo a'amu hopi'nonohino sokune'no yokumpohn'nyo selalokuhwono. Kilais kako nakumne'no hitoho mikun+imposo ulofalokunjo so'no sekwo kakoe mango soku Anituye a'amu ne hmmo'n+mno. <sup>21</sup> Kilais kako wonyo hon+ngkano ane sohomo Anitu kako nakwo hopi'nonohino hn'nwiye hon+ngkano wonyoso Kilais+imo kisahumentisofoho. Nakwo Kilais+nji ufohi'noso'manji Anitu Kilais+ye hon+ngkano wop+ngo'nohini nejapososo wop+ngo kuyoho wonal+montonoho.

## 6

*A'amu Anituye hungkuno lutihuku'mofa syoho'njo sohwa yo'mayo tango mawo'n+ngkohofofoho.*

<sup>1</sup> Nakwo Anitu'nji syoho iwo'n+ngkuhwone hn'nwi nakwo olo so'no jomo yokumpohn'nyo selalokuhwono. Anitu kako sekumne'no wop+ngo seloho'mentiso somo sekwo nto ma'mentohofoso ne ane siki imo'n+ngkuhwaloho. <sup>2</sup> O'o, Anituye hungkuno oleso upa'n+mno.

Ngko sekumne'no hitoho ntofoso sohonta sekwoe humotahoso upa'n+mentohefoho.

Sekumo asomo setimayo'ne sikuno somo ngko sefo'ma'mentohefoho.

Upa'n+mno. Olohonta Anitu kako nakumne'no hitoho ulofalofoho. Olohonta Anitu kako sekumo wosefo'ma'mne'no yalokweno nelalofoho.

<sup>3</sup> Ngko Anituye syoho ulohofiyo sohwo'n+mo a'amu nje yahino somo nohon+ngkujo'no hon+ngkano wonyo

nohon+ngkiji'manji An+ituye syohomne'no hwasyo hungkuno mjant+fitnnohonji hon+ngkano wop+ngo'nohini yalokweno. A'amu fihwo kako An+ituye hon+ngkanomo t+fi un+ngkamo loso sohwo nohon+ngkuhwosi ngko hon+ngkano wonyo imeso'no kako nohon+ngkuhwoso'no kako p+wasyoso'manji oso n+hu'no wonyofoho.

<sup>4</sup> Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo An+ituye syoho ulohofiyo sohwna'ni nakwo a'amu somo yahino wop+ngo'nohini it+hwalokuhwono. Yo'mayo tango ne'mante so'no nakwo An+itumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'n+ngkuhwono. Ou, hofi'ko nakumo wonyo nalohofoso hofi'ko nakumo wonyo namokiyoso nakwo ne'no lohofiwo'n+ngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hofi'ko huno ole uyono. Yo'mayo tango ko u'manteso syoho moho'nasiyoso An+ituye syoho ulohofiyo ne hwafoho. Huno ose uyono.

<sup>5</sup> Hofi'ko nakumo hwan+ngo nafonjont+fi impe nantofont+fi nakwo mango sohwa nonafotofont+fi joho wonyo'nji nal+wo'n+ngkohofofoho. I oso'no nakwo An+itumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'n+ngkuhwono. Nakwo syoho engo yontani saho ito'no mofosyawoso'njo mijoho'nji humawo'n+ngkuhwonefoho.

<sup>6</sup> Nakwo yahino ito'nohino yontani huno wop+ngo'nohini mokosyohumalohwono. A'amu nakumo wonyo nalohofont+fi somo yoka kunto'no muliwo'n+ngkiy+hwonefoho. O'o, yahino wop+ngo'nohini ulohofiwo'n+ngkuhwonefoho. Nakwo An+ituye Towahuno Wop+ngo'nji nohumentani a'amu hopi'nonohino somo s+meho uyalokuhwono. Mango'nohino hwonani'maho. O'o, s+meho nehopi uyalokuhwono.

<sup>7</sup> An+ituye yokumpohn'nyo mentane so'no nakwo An+ituye hungkuno nehopi'nohini ulalokuhwono. Nakwoe hon+ngkano ito'nohinoso mekino hopa aho angahohnta'ni mokosyohumentani a'amufe yahino wonyo somo monje yasiyo'nefoho. A'amu nakumo wonyo wonelohofant+fi yalokwofoso nakwoe hon+ngkano ito'nohinoso nakwoe sampe pa'nyo nefe'malofoho.

<sup>8</sup> A'amu fehohnjoso nakwoe yofe ko ho'nomant+feso nom'nihwa nakwoe yofe monje yasyiwo'n+ngkohofo. A'amu fehohnjoso sitofo ko nalont+feso a'amu fehohnjoso nakwoe syoho somne'no hungkuno wop+ngo'nohini liwo'n+ngkohofofoho. Oso hiso'no nakwo huno mosyafusiyo'njo yalokuhwono. O'o nakwo syoho'nohino yalokuhwono. Nakwo hungkuno nehopi'nohino ko ulahon+ngkuhwoni a'amu fehohnjoso hwasyo hungkuno'njo kuyoho nal+wo'n+ngkohofofoho.

<sup>9</sup> A'amu fehohnjoso nahonont+fi a'amu kengo hwasoho nalont+fi hohujo ikinjonamofiwo'n+ngkohofofoho. A'amu fehohnjoso nahonont+fi nakwoe a'amu hwafoho

nalıwo'nıngkohofofoho. Sıkuno fisomo nakwo poyo umo'nantani ko yontaneso nakwo songo ne'no humalohwono. Anıtu kako nakwoe honıngkano ito'no monehwajiyo'ne so'no tango ko nejaponteso kako nakumo poyo monamokiyofoho. <sup>10</sup> Nakwo sımeho tango'njo hopa ko humentaneso nakwo engolopohamo sımonyo yalokuhwono. Nakwo yo'mayo so'no umofonyo inyo hopa sohwna'ni ko humentaneso nakwo nom'ne a'amu somo yo'mayo pi'nınggo engoso uyıwo'nıngkuhwonefoho. Nakwo impo'namo'nnyo pa'nyo ko humentaneso nakwo Anıtuye yo'mayo wonyoangkafoso mokosyohumawo'nıngkuhwone hwona'nyoho.

<sup>11</sup> Ou, nje a'amu Koulin soku, nakwoe sımehomjo hungkunoso yolohoso selalokuhwono. Nakwo sekumo sımeho engo ne'njo sejopalokuhwono. <sup>12</sup> Nakwoe sımehoso hano mopıku'nauyoho. O'o, nakwo sekumne'no nakwoe sımeho nemo'nıngkahonıngki sejopalokuhwono. I oso'no sekwo sımeho mohwosompo'nawo'nnyo soku nakwo'nji sımeho afa inyo ku'maho. <sup>13</sup> I sekwo nje mehomi soku senıngkwohwosa hungkuno selıwo'nıngkohofo hopaso waselımonne'no yohono. Nakwo sımeho ne'njo sejopalokuhwone hopaso sekwo nakumo sımeho ne'njo fonejapmno. Sekwo sekwoe sımehoso nakumne'no fohwosampo'nımnno.

*Sekwo Anıtuye a'amu soku sekwo yahino wonyo so'nji nomajopohi'nıngkutoho. O'o, sekwo Anıtuye ango wopıngo kuyoho.*

<sup>14</sup> A'amu Anıtumo minıngkayoso hofıko'e yahinoso nakwo pa'nyo'njo'maho. Oseso sekwo Anıtumo inıngkunyo soku sekwo hofıko'nji nomajopohi'nıngkutoho. Hofıko'e yo'mayo yahinoso hofıko'nji ikutoho. O'o, honıngkano wonyo'nji wopıngo'nji nem'no kemokosyohumayoso pipilo. Sıkwo'mjoho'nji pomponaho'nji afapo lawotoho. Nıhu'no awonoho. <sup>15</sup> Kılaisı'nji Seten'nji siko sımeho afa linalokusiyo. Nıhu'no awonoho. Oseso a'amu Anıtumo sımeho hi'ntnnono unyo sohwo'nji sımeho hi'ntnnono muyo sohwo'nji siko huno afaso pipi wosyofısyanjito. Nıhu'no awonoho. <sup>16</sup> Nakwo huno nayohoho. Anıtu songo humaso sohwo kako nakumo nehumaso so'no nakwo kakoe anga wopıngo hn'nwoho. Oso'no nakwo Anıtuye anga hn'nwi nakwo hwahoponjo hwoso peefo ki'nyo yo'mayo yahino so'nji peho'no elofisosyalokuhwono. Nıhu'no wonyofoho. O'o, nakwo Anıtuye anga'nwoho. Anıtu hungkuno ole nalımento,

Ngko nje a'amu'nji nohumahm'mo hofiko'nji  
nomohu'mokin+ngkuhwasi hofiko'nji wofosyohu-  
mamonnho.

Ngko hofikoe Anitu hwo'nyoho.

Hofiko nje hwe moya'mifofo.

<sup>17</sup> Anitu ose nalonto nom'nepo kako ole nalimento,  
Sekwo oso a'amu ngkimo monn+ngkape'njo somne'no  
sekwo hohujo ikinjaofikuji uliko'mafikuji nje yahino  
songo'nji fosyohumantokuno.

Yahino nom'ne wonyoso nokemokosyohumafikutoho.

O'o sekwo ose ifijo'manji ngko nje mehomi semoku'mo  
woset+ma'mo.

<sup>18</sup> Ngko sen+ngkwahwo'ni umo'n+mo.

Sekwo nje hwomu hwahninji nje mu sopehnnonji fosyohu-  
mamno.

Ngko sekwo Hwe Engo yo'mayo yokumpohn'nyo hwap+ngo  
sohwo'ni selalokweno.

## 7

<sup>1</sup> U nje a'amu soku, oso hungkuno wop+ngo  
hiso mt+'mokoheho Anitu nejapmmentiso so'no  
nakwo huno syofisy+hwasi yo'mayo wonyo nakwoe  
simeho wonyo umo lonte so'nji yo'mayo nakwoe  
huyo'mango hwasyo hon+ngkanomo ipemotonawe so'nji  
nihu'nahone ho'naof+hwasi Anituye yahino wop+ngo somo  
un+ngkohwano. Nakwo nakwoe yahino somne'no Anitumo  
won+mango uyoso'no iyoho wonanono. Hon+ngkano  
wop+ngo ito'nohino somo un+ngkohwano.

*A'amu Koulin somo Poul iyoswo simo'mjo  
mt+'mokumentiso somo hofiko tifi in+ngkamentohofa so'no  
Poul kako simonyo imentisofoho.*

<sup>2</sup> Nakwo sekumo wonyo maselohofe hwona'nyoho.  
Nakwo hwe fihumo wonyo mulohofefoho. Nakwo afofo  
hungkuno hwasyo ulontani a'amu fihwamo mokompemaso  
hwona'nyoho. I oso'no sekwo simo monejape'njo  
peho'neto. <sup>3</sup> Ngko yoka hungkunoso momjoselalokuyohono.  
O'o, hungkuno ole nto selohono. Nakwo sekune'no  
simeho engo sejopalokuhwono. Oseso sekwo songo  
humafijo'manji nakwo sekwo'nji songo wohumano.  
Sekwo poyo imo'n+fijo'manji nakwo huhwona'ni poyo  
umo'nano. <sup>4</sup> Hungkuno yoloho'nohini selalokweno. Ngko  
sekumne'no simonyo engo yalokweno. Yo'mayo tango  
n+manteso ngko sekumne'no apa'no huno syafisyontneso  
nje simo hwo'nyoho. Simonyo nimo'n+wo'n+ngkisofoho. Simonyo  
y+wo'n+ngkohefofo.

<sup>5</sup> Nakwo angu Tɪlouas ulɪko'mentani hwaho Masetouniya i'mofapmmentɪhwone sohonta nakwoe a'apaho usijo we'e mofosyohumayofoho. O'o, yo'mayo yo'mayo tango engoso ne'ma'mojofoho. Yo'mayo yoka ne'mahonjoso nakwo iyoho nanɪmojofoho. <sup>6</sup> I oso'no Anɪtu kako kakoe a'amu simeho tango'njo somo simeho wopɪngo umokiyoso hwapɪngo hweho. Anɪtu kako Taitas nɪhwatɪmentiso sohwo kako none'manto nakwoe simeho wopɪngo namokumentisofoho. <sup>7</sup> Taitas nakumo ne'mayoso oso'ne'nohino'maho. O'o, kako hungkuno sekumta'ango oso nemotapmmentiso so'ne nakwo sɪmonyo mɪkunɪmposo yontani simeho wopɪngo namokumentisofoho. Kako sekwo'nji nohumentanɪngki sekwo hofiyo umokosyohumamentohofofoho. Kako sekwo'nji humamentiso so'no ole nalɪmento, Sekwo nohonyo'ne humotaho lalokwofo. Sekwo oso honɪngkano wonyo so'no simeho tango seyahonɪngki ito'no mɪhwajɪmalofu kuyoho. Sekwo ngko'nji simeho afa inyo'ne syafɪsyontɪfi nje hungkunomo inɪngkayo'ne semo'nɪngkohoho. Ose upa'nɪmentiso so'no ngko sɪmonyo imentohefoho.

<sup>8</sup> Oso iyoswo sɪmo'njo ngko sekumne'no semtɪ'mokimentohe so'no sekwoe simeho tango ko seimentisoso olohonta nje simeho tango maniyantofiyoho. I sɪmo'mo ngko mtɪ'mokimentohe sohonta sekumo simeho tango seyo'ne so'no huno syafɪsyonji ngko simeho tango engo nimentisofoho. I oso'no oso simeho tango se'mayoso sɪkuno pi'nɪngo'maho. O'o, sɪkuno tɪfoponoho. <sup>9</sup> Oseso olohonta oso hungkuno tango'njo semtɪ'mokimentohe so'no ngko sɪmonyo yalokweno. Hwapɪngoso sekwo sekwoe simeho tango somjo oso'ne'maho. O'o, olenoho. Oso simeho tangoso sekwoe yahino wonyo somo iwolo'mokumentohofu so'no yalokweno. Ngko huno ole niyohoho. Oso simeho tangoso Anɪtu huhwo sejapmmentisofoho. Oso'no nakwoe hungkunoso sekumo wonyo maselohofefoho. Awonoho. <sup>10</sup> Anɪtu kako kakoe a'amumo simeho tango uyoso'manji oso tango hiso a'amu honɪngkano wonyo somne'no i'waho ikuji yahino wonyo somo hohujo ikinjaofɪkuji Anɪtumo ufohi'nyo'ne wonefo'ma'montonoho. I oseso Anɪtu kako simeho tango nejaposo somo nakwo nakwolaho molanehwono. I oso'no a'amu Anɪtumo simeho munyoso simeho tango uyɪhwoso'no oso simeho tango hiso hofɪkoe yahino wonyo somo mɪwolo'mokufitnnehofo. Oso'no hofɪko tɪkanomo ufitnnefoho. <sup>11</sup> Ou, sekwo huno ito'no fɪkwesyafɪhupmno. Oso simeho tango Anɪtu sejapmmentisoso sekumo yahino wopɪngo wopɪngo setɪhwamentisofoho. Sekwo yahino wopɪngo ito'nohino



somo hi semo'n'ingkahon'ingki sekwo olo hon'ingkano wonyo so'no semt+'mokimentohe so'no komo'no likafont'ifi hungkuno homo somo ito'no m'hwat'imentohofofoho. M'hwajont'ifi oso hwe hon'ingkano wonyo'njo sohomo yoka ulont'ifi hon'ingkano wonyo somne'no iyoho senalofoho. Sekwo nakumo nahonyo'ne humotaho lont'ifi oso hwe huhwo sohwoe hon'ingkano wonyo somta'ni hungkuno mikwolof'ihwat'imentohofofoho. Ose imentohofoho so'no olohonta sekwo wonyo ane kuyoho, huno nayohoho.

<sup>12</sup> Oso iyoswo s'imo'mjo semt+'mokimentoheho ngko oso hwe hon'ingkano wonyo'njo sohwo'nji oso hwe kako kakimo wonyo uloho'mentisoso hune'nohini semt+'mokimentohe'maho. O'o. Olenoho. Sekwo olo hilo so'no huno seyone'nji semt+'mokimentohefoho. Sekwo An'ituye t'mopo nohumaf'ikui nje hungkuno so'no hi semo'n'ingkuhwoso'no nakwo'nji s'meho afa inyo'ne'eno lonji semt+'mokimentohefoho. <sup>13</sup> Oso hiso ne imo'n'imentiso so'no nakwo nakwoe s'meho wop'ingo namo'n'imentisofoho.

Oso'nohin+'maho. O'o, Taitas kako sekwoe angopo nta'ni ne'manto s'imonyo engo imentisofoho. Hwap'ingoso kako sekwo'nji nohumentan'ingki sekwo kakimo ut'imant'ifi yahino wop'ingo'nohini uloho'mentohofoho so'no kakoe s'meho hofiyu umokumalofofoho. Oso'no nakwo sekumne'no s'imonyo selohofalokuhwono. <sup>14</sup> S'imo'mo ngko sekwoe yofe Taitasiye s'imanopo ho'nosema'mentohe so'no ngko sekumne'no won'mango mann'imentisofoho. O'o, yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ngko sekumne'no Taitas'imo ul'imentoheso nehopi imo'n'imentisofoho. Ngko sekumo hungkuno nehopi'nohino sel'wo'n'ingkohe hopaso oso hungkuno Taitas'imo ul'imentoheso ne imo'n'imentisofoho. <sup>15</sup> Taitas kako sekumo se'ma'mentiso sohonta sekwo kakine'no yomo'nji iyoho'nji ko yont'ifi kakimo ut'imant'ifi wop'ingo uloho'mentohofofoho. Sekwo kakoe hungkunomo hofiyu'no in'ingkamentohofoho so'no huno syaf'syonto kako sekune'no umo'nalofoho. Oso hiso'no nt'imentisofoho. <sup>16</sup> Oseso sekwo yahino wonyoangkafo yont'ife so'no ngko huno niyohoho. Sekwo yahino wonyoangkafo'nohinoso ne'no uy'ihwant'ifeho. Oso'no ngko s'imonyo yalokweno.

## 8

*A'amu An'itumo in'ingkawo'n'ingkohofoso hof'iko nom'ne a'amu somo ufo'mawo'n'ingkohofofoho.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, sekwo olo hungkuno loso huno ito'no waseyonontnne'no wasel'monne'no yohono.

A'amu hwaho Masetouniya sopo humalofoso hofiko Anitumne'no simeho uyo so'ne uhu'mokuwo'n'ngkohofoso somo Anitu kako wonyoangkafoso ulohofalofoho. <sup>2</sup> Hofiko nohumentan'ngkofi tango m'kun'imposo u'manto oso tango hiso hofikimo yamofo uloho'mentisofoho. Hofiko umofonyo m'kun'imposo ko inyo hi hofiko Anitumne'no simeho wop'ngo'nji humamentohofofoho. Oseso hofiko nom'ne a'amu somne'no ufo'mayo'ne huno syafisyontifi hofikoe hamniyoho uhu'mokumentohofofoho. <sup>3</sup> Hungkuno yoloho selalokweno. Ngko oso hamniyoho hiso'no jomo ul'imentohe'maho. O'o, hofiko hofikoe hunomnohini in'ngkamentohofofoho. Hamniyoho ilifee'mentohofoso uhu'mokontifi osopo nom'ne hamniyohoso umofonyo ko yontifi uhu'mokumentohofofoho. <sup>4</sup> Hofiko nakumo jomo yokumpohn'nyo ole nal'imentohofi, Anituye a'amu ango Jerusalem humamotofoso yo'mayo so'no umofonyo engo yalokwofo somo nakwo ufo'masoso wop'ngotaho. <sup>5</sup> Ose nelahon'ngkofi nakwo huno ole syafihu'mentihwoni, Hofiko hamniyoho we'eso a'amu somne'no uhu'mokantifeho. Ose ko syofisyahon'ngkuhwoni hofiko simo'mo hofikoe simeho Anitumo uyontifi hofikoe yahino yo'mayo so'nji Anitumo ni'hu'nahone uy'mentohofofoho. Nakwo Anituye simeho wop'ngo umokane'entifi nakwo hi'nimne'no hitoho ulofalofoho.

<sup>6</sup> Oseso Taitas kako hamniyoho hu'meesiyo syohoso sekwo'nji emalmentiso sohumo sekwoe ango sopo oso a'amu fo'mayo syoho homo somo esojwafo'ne hungkuno ul'imentihwonefoho. <sup>7</sup> Yo'mayo syoho iwo'n'ngkohofoso wonyoangkafo'nohini iwo'n'ngkohofoso kuyoho. Sekwo yo'mayo so'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Sekwo Anituye hungkunoso hofiyo lutihwalokwofo. Sekwo Anitu mta'ni yo'mayo huno wop'ngoso tipemalokwofo. Sekwo a'amu nom'nimo ufo'mayo'ne hi semo'n'ngkahon'ngki hofiyo yalokwofo. Oso'nji sekwo nakumo simeho nejopalokwofo. Sekwo oso yo'mayo hiso wonyoangkafo iwo'n'ngkohofoso hopaso sekwo oso hamniyoho hu'meesiyo syohoso moi'wo wesejwaopifentnne'no yalokweno.

<sup>8</sup> Ngko hamniyoho engo uy'imno masel'imnehono. O'o oso'ne'maho. I oso'no nom'ne a'amuso hofiko olo syoho somne'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofiyo uyalokwofo. Oseso sekwo oso pa'nyo ifijo'manji nakwo huno ole wonayono. Hofiko mango'nohinim'no. O'o, nom'ne a'amu somne'no hitoho nehopi'nohini selofalofoho. Huno ose

wonayimontonoho. <sup>9</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumne'no wonyoangkafo naloho'mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako yo'mayo hopi'nonohino mokosyohumunyo hwapingo sohwo kako nakumo nefe'mayo'ne umofonyo hwapingo imentisofoho. Sekwo yo'mayo wopingo ahwomo mta'ni mayoso'no kako oso wopingo homo somo uliko'motaponto nakwoe hwaho lopo umofonyo engo imentisofoho. Kilais kako sekumne'no ose imentiso so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no huno syafisyikuji ufo'mapmno.

<sup>10</sup> Ngko nje hunoso olo syoho lomne'no wolijwasemo'mne'no yohono. Sekwo nom'ne soswo somo oso syoho hiso ulika'mentohoho so'no sekwo syoho hiso olohonta moi'wo fesyojwaopmno. A'amu hopi'nonohinoso oso hamniyoho hu'meesiyo syoho yalokwofoso sekwo ni'hu'no simo'mo oso hiso'no hungkuno mtitofontifi hamniyoho hu'meesiyo ema'mentohofofoho. <sup>11</sup> Oseso olohonta oso syoho hiso moi'wo fesyojwamopmno. Hohonta sekwo oso syoho hiso hi semo'n'ngkahon'ngki ema'mentohofofoho. Oso hopaso sekwo syoho homo somo moi'wo esejwaofone hi wasemo'nono. Oso hamniyoho sekwo anga'no anga'nohino soku mokosyohumawo'n'ngkohoho somo yo'mayo so'no yano ulofiyikuji fehohnjo a'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne foho'naopmno. <sup>12</sup> Sekwo hamniyoho engo momokosyohumunyo soku nohumafikuji nom'ne a'amu somo ufo'ma'mo huno yokumpohn'nyo syafisyikujo'no Anitu kako simoho wopingo wosejapmmontonoho. Kako hamniyoho engo so'no mosyofisyalofiyoho. O'o, jije we'e mokosyohumunyo nom'ne a'amu somo ufo'mano likuji hamniyoho fehohnjoso uyifijosos sekwo Anituye simoho wopingo umokantifeho.

<sup>13</sup> Ole moselalokuyohono. Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'mayone syoho engo yokumpohn'nyo yontan'ngkuji oso a'amu hiso sekwoe hamniyoho nomafikujo'no syoho ane'njohwo wopingo'nohini wohumafe. Ose moselalokuyohono. O'o, ngko Anituye a'amu neso yo'mayo ito'no humayo'ne umofonyo miyoso'no selalokweno. <sup>14</sup> I olohonta sekwo yo'mayoso pi'n'nggo engo mokosyohumunyo kuyoho. Oso'no sekwo a'amu olohonta umofonyo inyo somo ufo'mapijo'manji tifi no'mo sekwo umofonyo ifijo'manji hofiko osohonta oso hiso'no pi'n'nggo mokosyohumunyo'manji wosefo'mantifeho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo hopi'nonohino yo'mayo so'no ito'no fosyohumayo'ne umofonyo mifitne kuyoho. <sup>15</sup> Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho

sohwa hofiiko a'amu Isilael a'amu mohumunyo sopo  
 nohumentaningkofi Anitu wosopayo ahwomo mta'ni  
 uyimentiso somne'no ole mt'i'mokumentohofi,  
 A'amu kako wosopayo pi'n'ngo engo hu'mema'mentiso so-  
 hwo kako wosopayo nilifeesiyoso ane hweho.  
 A'amu kako wosopayo we'e'nohini hu'mema'mentiso so-  
 hwo kako wopayo'ne umofonyo miyo hweho.  
 Ose mt'i'mokumentohofofoho.

*Poul kako Taitas+nji nom'ne a'amu sohwanji hofiiko angu  
 Koulin sopone'no lihwatimentisofoho.*

<sup>16</sup> Anitu kako Taitas+mo huno wop'ngo uyahon'ngki  
 Taitas kako sefo'mayo'ne nakwo hopa imo'nalokunjo  
 so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. <sup>17</sup> Ngko  
 oso syoho hiso'no ko ulimentoheso ngko huno ole  
 syofisyalokweno. Ngko kakimo hungkuno mujo'njo  
 yont'i'mtentesi kako kakoe huno mta'ni sekuye pono  
 pihwonesohilo. <sup>18</sup> Oseso Taitas+nji nom'ne a'amu sohwo'nji  
 sekuyepono uhwojalokuhwono. Ango'meemjo a'amu  
 Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso oso hwe huhwo  
 sohwo kako Anituye hungkuno hofiyo lutihwawo'n'ngkiso  
 so'no hofiiko kakoe yofe ho'nomawo'n'ngkohofofoho.  
<sup>19</sup> Oso'nohinimaho. O'o, oso a'amu hiso hofiiko oso  
 hwe sohomo ngko'nji a'amu Jutiya somne'no hamniyoho  
 uyohojae'ne uhwsopo'mentohofoho hweho. Olo syoho  
 yalokuhwoneso nakwo Anituye yofe ho'nomentani  
 nakwo nom'ne a'amu somo ufo'ma'nyo so'no hi  
 nemo'n'ngkahon'ngki utihwalokuhwono.

<sup>20</sup> Nakwo olo hamniyoho engo a'amumo ufo'mayo'ne  
 mokosyohumalohwone so'no a'amu fihwa hofiiko nakwoe  
 yahino somne'no hwasyo hungkuno mjonal'fitnnohontani  
 oso hwe huhwo sohomo hofiiko uhwsopo'mentohofoho  
 sohwo'nji uhwojalokuhwono. <sup>21</sup> Nakwo Anituye  
 timoponohini yo'mayo yahino ito'nohino uyantane'no  
 ihwone'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino sofe timopo  
 yahino wop'ngo ito'nohinoso uyantane'no yihwono.

<sup>22</sup> Oso hwe hufa'u sohwa'u'nji nom'ne hwe anga'nohino  
 sohwo'nji uhwojalokuhwono. Sikuno pi'n'ngo engo  
 somo olo hwe lohwoe syohoso kakimo nakwo syoho  
 hiso'no yamofu ulohofontaneso kako oso syoho hiso'no  
 hi umo'n'ngkahon'ngki hofiyo yalofoho. Sekwoe yahino  
 wop'ngo so'no ngko oso hwe huhwo sohomo ulimentohe  
 so'no kako huno ole uyohoho. Sekwo nom'ne a'amu  
 somne'no hamniyoho hofiyo wohu'mesyantife so'no  
 huno uyohoho. Oso'no kako sekwoe angu pone'no  
 simoho wop'ngo'njo wose'ma'monte'no yalofoho. <sup>23</sup> Taitas

sohumne'no sekwo huno ole so'no waseyono. Ngko yo'mayo syoho sefo'mayo'ne iwo'n+ngkoheso Taitas kako ngko'nji majopohi'nontai syoho afa'no afa'no yalokuhwoyo. Oso hwe nom'ne sohwa'u siko oloponjo a'amu An+itumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohoho sofe s+mano mafohi'nonji siko K+laisiye yofe ho'nomayo'ne olo syoho loso yalokusiyo. <sup>24</sup> Oseso oso a'amu huhwo sohwamo sekwo hofiyo ut+mafi+kuji sikine'no hitoho waselofono. Ose ifijo'manji oso a'amu oso hwe hufa'u hwa'umo sekuye pone'no uhwojalokwofoso hofi+ko huno ole wosyofi+syanti+feho. Yo'mayo hungkuno wop+ngo Poul kako a'amu Koulin somne'no naliwo'n+ngkisoso ne'njofoho wosyofi+syanti+feho.

## 9

*An+ituye a'amu ne somo ufo'ma'nyo'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Sekwo oso hungkuno An+ituye a'amu ne somo ufo'mayo'neso nto upa'n+imentohofofoho. Oso'no oso hiso'no ngko nom'ne hungkuno sawemoso maseli+mnehono. <sup>2</sup> Ngko huno niyohoho. Sekwo olo syoho losomme'no hi semo'nyo'ne yalokwofo. Oso'no ngko olo hwaho Masetouniya a'amufe s+manopo sekwoe yofe ho'nomawo'n+ngkohofoho. Ole uliwo'n+ngkohono. Soswo anga'no meho'nihwat+ment+hwone sohonta a'amu hwaho Ngk+lik anga Koulin osopo humalofoso olo syoho hiloso nto uli+ka'mentohofofoho. Ose uliwo'n+ngkohe so'no olo hwaho Masetouniya a'amuso oso hungkuno homo somo upa'nontifi hofi+ko hi'nji olo syoho hiloso uli+kofalokwofo. <sup>3</sup> Ngko olo syoho hilo so'no sekwoe yofe ho'nomawo'n+ngkohe so'no ne ane imo'nonoho. O'o, ngko nto selohe hopaso sekwo hamniyoho hu'meesiyoso sokafo femokosyohumamno. Ose syafi+syonji oso a'amu hiso sekwoe anga pone'no uhwojalokuhwono. <sup>4</sup> Ngko sekwoe yahino wop+ngo so'no a'amu lomo uliwo'n+ngkohe so'no ngko a'amu Masetouniya fehohnjo so'nji sekumo se'mehwaso'no sekwo hamniyoho hiso sokafo moho'nasiyo'manji ngko won+mango engo wann+montonoho. I sekwo hokunonji won+mango wonan+montonoho. <sup>5</sup> Ose mmo'nonehonji ngko ole syofi+hu'male, Ngko olo a'amu lomo anga Koulin sopo kakine'no uhwat+me oso hamniyoho sekwo uyohojano lontife so'no hofi+ko sekwo'nji sokafo ito'no fesyohumamno. Oseso ngko tifi nose'mahm'me'no ngko hamniyoho hiso sekumta'ni momakuli+syosema'mnehono. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo s+meho uyalokwofo so'no sekwo s+meho nohayo'nji sekwoe huno mta'ni foho'nahumno.

<sup>6</sup> Sekwo olo so'no huno fi'syafi+hupmno. Hwe fihwo kako wopayo we'e hulinyo sohwo kako wopayo we'e woma'montonoho. I a'amu nom'ne sohwo kako wopayo engo hulinyo sohwo kako wopayo engo woma'montonoho.

<sup>7</sup> Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo huno hamniyoho alale woho'nosyano lifijo'manji sekwoe hunomnohini in'ngkakujji foho'naopmno. A'amu fehohnjo hofi'ko hamniyoho engo so'no jomo yokumpohn'nyo selikujjo'no a'amu fihwa hofi'ko simeho tango'nji hamniyoho hiso ho'nasiyoso oso wop'ngo'maho. O'o a'amu kakoe huno mta'ni hamniyoho simeho wop'ngo'njo uyo sohumo Anitu kako oso humne'no simonyo yalofoho. <sup>8</sup> Anitu kako yo'mayo ito'no humayo'ne sejap+hwoosi oso'nji nom'ne yo'mayoso ilifeesiyo'neso sejaponeso hopoenohino hweho. Oseso sekwo ito'nohini nohumafi'kujji nom'ne a'amu somo ufo'mayo'neso ilifeesiyo'neso weho. Oseso sekwo nom'ne a'amu somo wop'ngo ulohof'o'neso hopoenohino kuyoho.

<sup>9</sup> Oso pa'nyoso a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohof'o sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu fihwo Anituye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo kako a'amu yo'mayo so'no umofonyo inyo somo yano'nohino hweho.

Oso yahino wop'ngoso ne'no mji'miwentan'ngkuhwosi Anitu kakimo ne'nohino hofiyo womokosyohumamontonoho.

Wop'ngo uloh'o'montonoho.

Ose mt'i'mokumentohof'ofoho. <sup>10</sup> Anitu kako a'amu hn'nimo yo'mayo uyo huj'o'ne nejaponteso t'fi wopayo nyo'neso nejap'wo'n'ngkiso hweho. Oso hopaso sekwo a'amu nom'ne somo ufo'malokwofo so'no sekwo wopayo hulalokwofo. Oso hulalokwofoso engo imo'n'ngkuhwosi ne pi'n'ngo engo womant'ifeho. Oseso oso uyo hujoso Anitu kako pi'n'ngo wosejapmmontonoho. <sup>11</sup> Sekwoe yo'mayo so'no Anitu engo imokahon'ngkuhwosi sekwo yo'mayoso nom'ne a'amu somo yano uyant'ifeho. Oseso oso hamniyoho uhu'mokinyoso nakwo nomotasi'hwaso'no a'amu pi'n'ngo engo sekwoe yahino wop'ngo so'no Anitumo isamoyoka mikun'imposo ulant'ifeho. <sup>12</sup> Sekwo oso yahino wop'ngo yalokwofo so'no yo'mayo wop'ngoso hufa'u umo'n'montonoho. Simo'mo Anituye a'amu umofonyo inyoso ito'nohino wohumant'ifeho. Nom'neso olenoho. A'amu pi'n'ngo engoso hofi'ko Anitumo isamoyoka ul'kujji kakoe yofe engo woho'nomant'ifeho. <sup>13</sup> Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'malokwofo huhwo sohwa hofi'ko huno ole wosesyofisyant'ifeho. A'amu Koulin'iso hofi'ko Kilaisiye hungkunomo upa'nont'ifi ito'no in'ngkwalokwofo.

Mango'nohini'maho. O'o, ne'njofoho. Ose syasyefisyikuji hofiko sekumta'ni hamniyoho mapijo so'nji sekwoe yahino wopingo so'ntnne'no Anitumo isamoyoka engo ulantifeho. <sup>14</sup> Oseso a'amu hiso hofiko huno ole uyono. Anitu kako sekumo wopingo engo selohofalofoho. Hofiko sekumne'no Anitu kako sekumo wopingo ne'no selohofone so'no jomo ulantifeho. <sup>15</sup> Anitu kako kakoe hwomu wonyoangkafo nejapmmentiso so'no nakwo isamoyoka mikun'imposo ulano. Hwomu huhwo sohwoe mpoyo wopingo hopi'nonohinoso nakwo hopoenohini molanehwono.

## 10

*A'amu Anituye syoho'njo somne'no hwasyo hungkuno mjiyo somo Poul kako monje yahumentisofoho.*

<sup>1</sup> Ngko Poul'ni ngkine'no hungkuno we'e waselimonne'no yohono. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Poul kako nakwo'nji nohumanto hungkuno wopingo pompenjiyo'nohino ko nal'wo'n'ngkiso sohwo kako kengopo nohumanto nakumne'no iyoswo mt'i'mokonto kako yoka hungkuno'nohini namt'i'mokiwo'n'ngkiso hweho. Ose lalokwofo. I ngko Kilaisiye yahino hopa mahm'mo nje yokumpohn'nyo monje yahini'mo yoka hungkuno'maso hungkuno pompenjiyo'nohini waselimonne'no yohono. <sup>2</sup> Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yoka sejo so'no ngkilaho ko lalokweso a'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul kako hwahoponjo a'amu pa'nyoso kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne Anituye syoho yalofoho. Ose lalokwofo so'no sekwo huno ole fisyafihupmno. Poul kako yoka nalonoho likuji nakwo huno ito'no wosyofisyano. Ose fisyafihupmno. <sup>3</sup> Ou nehopi. Nakwo olo hwaho lopo humawo'n'ngkuhwone'nwoho. I oso'no nakwo olo hwaho lophonjo yo'mayo mayoso'no hwahoponjo ikujoho yahino somo min'ngkoyalokuyihwono. <sup>4</sup> O'o, yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo uyakolofone'so mokosyohumalohwono. Oso hiso olo hwaho lopo nta'n'i'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo mta'angofoho. Oso yokumpohn'nyoso Seteniye tojo somo kakoe yo'mayo somo mt'hupesoso hoponoho. <sup>5</sup> Oso yokumpohn'nyoso a'amu hofiko Anitumo nakwolaho lontifi kakine'no hwasyo linyo sofe hunomo monje yasiyo'neso hoponoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Nakwo hwe moya'mi nom'neso hofiko Anitumne'no huno wopingo tipemapitnohontani

nakwoe yokumpohn'nyo'nji oso hon'ngkano An'itumo u'mayo somo wop'ijwosyano. Huno ose ko syof'isyant'ifeso oso yokumpohn'nyo An'itu mta'ango yo'mayo yahino wonyo somo uyakolofone mokosyohumalohwoneso oso hon'ngkano pijwasiyo'ne homo somo nakwo mt'ihupeso hoponoho. Oso yokumpohn'nyo mokosyohumalohwone so'no yo'mayo huno wonyo syof'isyalokuhwone'manji nakwo olo huno Kilais'imo enjwa'mo ho'nasiyo'neso hoponoho. <sup>6</sup> Oseso sekwo nakwoe hungkunomo enjwa'mo nto'no wohumano nal'ifijo sohonta a'amu anga'no anga'nohinoso oso hungkuno homo somo hwotoho fent'ifi oso a'amu sofe asoho'yomo mewo'n'ngkohoho hungkuno mikwolof'ihwajiyo'ne humalohwono.

<sup>7</sup> A'amu fehohnjoso ngkine'no ole ntant'ikwofo, Poul kako yokumpohn'nyo neso ane hweho. Kako siki mango'nohino nelalofoho. Ose ntant'ikwofo a'amuso hof'iko nje a'apaho hohnjo somnohini nohonalokwofo. Ne somo manohonyofoho. Sekwo Kilais'ye a'amu ne'nwoho likuj'imanji sekwoe ne somne'no apa'no huno fikwesyaf'ihupmno. Ole wosyaf'isyont'ifeho, Sekwo Kilais'ye a'amu ku'manji nakwo hi'nnonji Kilais'ye a'amu'nwoho. <sup>8</sup> An'itu kakoe syoho somne'no kakoe yokumpohn'nyo nejopahon'ngki kakoe simano mofohi'nontani yalokuhwono. Oso yokumpohn'nyo hiso sekwo An'itumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesofitofonefoho. Ou, ngko oso yokumpohn'nyo so'ne nje yofe ho'noma'nyo'ne'manji ngko won'imango mannonehoho. O'o, Kilais kako oso yokumpohn'nyo ngkimo ntapmmentiso so'no sekwo ngkimo enjwa'mo humalofe. <sup>9</sup> Oso'no sekwo huno ole syaf'isy'ikutoho. Ngko sekumo yoka hungkuno semt'i'mokiy'wo'n'ngkohe so'no sekwo ngkine'no iyoho wasenono. Ose syaf'isy'ikutoho. <sup>10</sup> U nehopi. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Oso iyoswo Poul kako nakumne'no mt'i'mokuwo'n'ngkisoso hungkuno tango'njo'nji yoka'nji ko namt'i'mokiwo'n'ngkisoso kako none'mahon'ngki uhwonontani kakoe a'apaho yokumpohn'nyo'njo hwo'maho. Kakoe hungkunoso sikinjofoho. <sup>11</sup> Ose lalokwofo soku sekwo olo so'no huno waseyono. Ngko ikanopo nohumanji yoka hungkuno semt'i'mokiwo'n'ngkohe hopa ngko sekwo'njopo nohumahm'mo oso iyoswo semt'i'mokiwo'n'ngkohe hopaso wasel'monnoho. Huno ose waseyono.

<sup>12</sup> A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hof'iko nom'ne a'amufe yahinomo uhwonont'ifi hof'ikoe yahino so'nji



oso a'amu sofe yahino so'nji yano inontifi hofiko ole selalokwofo. Nakwoe yahino wonyoangkafo'nji'nwoho. Ose selalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe huno somnohini syafisyontifi hofikoe yahinomnohini yano inontifeso huno anefoho. Nakwo a'amu hwahoponjo huno tifo'njo hn'nwi yano minanehwono. <sup>13</sup> I nakwo nakwoe yofeso siki moho'nomo'nanehwono. O'o, oso syoho Anitu nejapmmmentiso somne'no nakwoe yahinoso ito'no inaso'manji yahino hiso hopo honingkoningkuhwasi'manji oso syoho Anitu nejapmmmentiso so'no woho'nomantanoho. Oso syoho hiso sekuyepono lonehwatimentisoso sekumo ifehu'mokasesyohumaho. <sup>14</sup> Oso syoho somjo sohe Anitu nejapmmmentiso somo muyokolofanehwono. O'o, sekwo oso sohe somo mempo hohnta'ni mohumulofa. O'o, nakwo'njo lohohnta'ni humalofa. Oso'no sekune'no simo'mjo sohwna'ni Kilaisiye hungkuno wopingo losetihwamentihwonefoho. Osopo nom'ne a'amuso nakwoe syoho somjo ne tipema'mentohofa so'no hofiko hofikoe yofe ho'nomo'nimentohofofoho. <sup>15</sup> A'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno losetihwamentohofa somne'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. O'o, nakwo ole'no namo'ningkohoho. Sekwo Anitumo simaho hi'ntnnono uyalokwofoso engo ne'no imo'ningkuhwosi oso syoho Anitu nejapmmmentisoso sekwo'njo ajwo sopo engo umo'nimontonoho. <sup>16</sup> Ose imo'ningkuhwoso'no nakwo nom'ne hwaho sekwoe hohujo hohnta'ni wojo sopone'no Kilaisiye hungkuno wopingoso womotowantanoho. Oso hopo sopo a'amu nom'neso Anituye hungkunoso mulalokuyohofa. Osopo nakwo syoho ihwasi oso syoho somta'ni ne tipemaso'manji nakwo huno ole wonayono. Oso neso nom'ne a'amufe syoho somta'ni'maho. O'o, nakwoe syoho mta'angofoho.

<sup>17</sup> A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofa sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

A'amu fihwo kako simonyo uyimo loso sohwo kako kakoe yofe somne'no miyonehoho.

O'o, Anitu kako'nohini yo'mayo wonyoangkafo iwo'ningkiso sohune'nohini kako simonyo uyono.

Ose mt'i'mokumentohofofoho. <sup>18</sup> Nakwo huno ole nayohoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe ho'noma'ningkuhwoso sohwo Anituye timo sopo kakoe yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako a'amu yofe engo ane pa'nyo sohomo yofe ho'nomaso'manji oso hwe huhwo sohwo yofe engo ne'njo hweho.

## 11

*A'amu fehohnjoso ole limotofo, Anitu kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no nahwosopo'mentiso hwona'nyoho. Oso hungkuno hwasyo limotofo sohwanne'no Poul kako hofi:koe yahino somne'no ujo ehontojwahumentisofoho.*

<sup>1</sup> Sekwo ngkimo nupo'ntohumamno. I ngko hungkuno fehohnjo a'amu omomo hungkuno liwo'n'ngkohoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. <sup>2</sup> Upa'nyo Anitu kako sekumo kakimnohini in'ngkayo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso sekumo hwasyo hon'ngkanomo ipesemotafijo so'no Anituye simeho wonyo umo'n'imontonoho. I oso'no ngko huhwo'ni simeho wonyo wanimo'n'imontonoho. Ihwoni. Ngko pahnnimo hungkuno we'enehwo waselimonne'no yohono. Sekwo a'mu sijo sofa nom'ni hwamne'no huno mosyafiso hwehwamne'nohini huno syafisyiwo'n'ngkohoho hopaso ngko sekumo Kilaisiyepono sehwa'i'me'no sekwo kakimnohini huno fisya'fihupmno. Sekwo nom'nihumo un'ngkowano lifijoso Anitu kako simeho wonyo wosejapmmontonoho. I ngko huhwo'ni simeho wonyo wosejapmmontonoho. <sup>3</sup> I oso'no ngko olo hilo so'no iyoho nn'ngkohoho. Hohonta Seten kako homa imo'nonto Atam kakoe ape Efamo hwasyo uli'mentiso so'no Efa kako hwasyo hon'ngkanomo in'ngkamentisofoho. Seten ose uloho'mentiso hopaso a'amu fehohnjo hofi:koe hwasyo hungkuno lohose'mafi:kujono sekwo Anituye hon'ngkanomo hofiyo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo nusikwojikuji hwasyo hon'ngkanomo in'ngkayo so'no ngko iyoho nn'ngkohoho. Sekwo Kilaisimnohini in'ngkayo yahinoso nusikwajifitnnohontne'no selalokweno. <sup>4</sup> Hwap'ngoso a'amu fehohnjo hofi:koe sekumo se'manti'fi Jisasi'mne'no ngko hungkuno selimentoheso molohose'ma'mmalofafo. O'o, Jisasi'mne'no hofi:koe sekumo wase'mano ko lonti'fi hofi:koe hwasyo hungkunoso Jisasi'mne'no lohose'ma'malofofoho. Oso hwasyo hungkuno homo somne'nohini syafisyiwo'n'ngkohofofoho. Hohonta nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngo selimentihwone sohonta sekwo Anituye Towahuno wop'ngo ma'mentohofofoho. I olohonta sekwo hofi:koe hwasyo hungkuno somne'no ne'njofoho lonti'fi sekwo towahuno nom'ne kengo ma'malofafo kuyoho. A'amu sekumo hwasyo selontan'ngkofi sekwo nakwolaho mujo kuyoho. O'o, sekwo oso syoho hiso ifijo hopaso nomapitnnefoho.

<sup>5</sup> Sekwo upa'nimno. Oso a'amu (*apousel*) huhwo sohwamo sekwo wonyoangkafo hwasoho uliwo'n'ngkohofoso hofiko nje yofemo niyakolo'nnyo hwolaho. Nihu'no awonoho. <sup>6</sup> A'amu fehohnjo hungkuno lutihwayo yahino wonyoangkafo iwo'n'ngkohoho hopaso ngko ko miyo'njo imneso ngko Anituye hungkuno somne'no nje hunoso umofonyo miyohoyohono. O'o, Anituye hungkuno neso ngko huno niyohoho. Oso hiso'no sekwo huno seyohoho. Sikuno pi'ningo engo somo nakwo sekumo Anituye yahino ne so'no nto esetihwamentihwonefoho.

<sup>7</sup> Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta ngko oso syoho homo somne'no hamniyoho'no jomo selimentohehato. O'o, ngko nje yofe monje yahinimentohe so'no ngko nje nonyo wosopayo yo'mayo so'no syoho imentohefoho. Oso'no ngko sekwoe yofe honje ho'nosemanji sekumo nje syoho ntohofiyo kuyoho'nji momasemoku'mmentohefoho. Oso yahino wopingo sekumo seloho'mentoheho wonyotaho. <sup>8</sup> Ngko sekwo'nji nohumentan'ngko Anituye a'amu ango kengo mta'angoso ngkine'no nje wosopayo yo'mayo somne'no hamniyoho uyohotimentohofofoho. Oseso ngko sekumo sefo'mayo'ne a'amu kengo somta'ni hamniyoho hufo hopa ma'mentohefoho. <sup>9</sup> Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo so'no umofonyo yonji oso hiso'no sekumo jomo maseli yonji sekumo tango mosejapefoho. O'o, Anituye a'amu Masetouniya humamotofoso ango Koulin sopo i'mofopahon'ngkofi ngko yo'mayo umofonyo imoteso hopoenohini ntapmmentohofofoho. Oseso ngko hohonta sekwo'nji humanji nje yo'mayo so'no tango mosejapmmotefoho. Oso'no olohontajo so'nji oso yahino hiso'nji ne'no wamjim'momnefoho. <sup>10</sup> Kilaisiye hungkuno neso ngkimo niweho. Oseso nje yahino hiso'ne'no ngko nje yofe ho'nomanime'no a'amu Ngkilik sofe ango'meemo ho'n'ngkan'ngkuhwosi hofiko oso homo somne'no nje yofe monje meen'hufitnnehofo. <sup>11</sup> Oso hungkuno hiso ngko peho'no selohono. Ngko sekumo simaho mosejapmmale'no laselohono. O'o, oso'ne'maho. Ngko sekumo simaho sejap'wo'n'ngkohe so'no Anitu kako huno moi'wonoho. <sup>12</sup> O'o, oso hiso olenoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'n'ngkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne nakwo Anituye syohoso Poul hopa iwo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. Ose ko lontifi hofiko sekumta'ni yo'mayoso semalokwofo. Oso'no hofikoe hon'ngkano somo pijwohumayo'ne ngko sekumta'ni nje

syoho somne'no yo'mayo so'no jomo molosema'mmote yahino hiso olohonta ho'nomo'nalokweno.

<sup>13</sup> Oso a'amu (*apousel*) homo somo Anitu kakoe syoho somne'no muhwosopo'mmentisofoho. O'o, hofiko hwasyo hungkuno ole seliwo'n'ingkofo, Nakwo a'amu *apousel* sohwafe syoho'njo hwona'nyoho. Ose selahon'ingkofo sekwo oso homo somo in'ingkawo'n'ingkohofoho. <sup>14</sup> Sekwo oso hiso'no hi semo'n'ingkuhwoloho. Seten kako huhwo'nji hon'ingkano hwasyo somo sekumo ipesemotayo'ne a'amu ahwomo mta'angohwa pa'n'ingo pomponaho engo'nji imokiniwo'n'ingkiso hweho. <sup>15</sup> Oseso a'amu Seteniye syoho ulohofiyoso hofiko Anituye syoho ulohofiyoyo hopa imo'nyo so'no sekwo yomo ikutoho. Sekwo oso a'amu huhwo sohwafe nuhwonontifi a'amu wop'ingofoho seniwo'n'ingkiso kuyoho. I oso'no hwangku no'mo hofikoe yahino yontifijo somne'no tohino engo mapitnefoho.

*Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho somne'no tango engo ma'mentisofoho.*

<sup>16</sup> Simo'mo ngko ole selohono, Ngko a'amu omomo hungkuno liwo'n'ingkohofoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. Olo hungkuno selalokwe loso omomo hungkuno nelalofoho syafisyikujimanji e'wano omomo hungkuno we'enehwo seli'me'no upo'ntohumamno. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwantifi hofikoe yofe ho'noma'n'iwon'ingkohofoho hopaso ngko nje yofe woho'noma'n'imonne'no yohono. <sup>17</sup> Hungkuno selalokwe loso Anituyemaho. O'o, a'amu omomo hungkuno seliwo'n'ingkohofoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne omomo hungkuno seliwo'n'ingkohofoho hopa selalokweno. <sup>18</sup> I a'amu pi'n'ingo hwahoponjo yahinomo in'ingkawentifi hofikoe yofe ho'noma'n'iwon'ingkohofoho sohwafe yahinomo we'enehwo in'ingka'mo nje yofe woho'noma'n'imonne'no selalokweno. <sup>19</sup> Sekwo a'amu huno'njin'woho lolalokwofo. I sekwo a'amu hwasyo hungkuno seliwo'n'ingkohofoho sohwafe tifi in'ingkawo'n'ingkohofoho so'no huno ane kuyoho. <sup>20</sup> A'amu fihwo kako nje syoho wontohofiyano selihwosi mimp'o'nosemotahwosi sekwo in'ingkayo'nohino kuyoho. U kako sekwoe yo'mayoso moi'wo wolasemo'mo syafisyihwosi hwasyo hungkuno wolosetima'montonoho. Kako poji esetimanto imayo selohofiwo'n'ingkiso hweho. Kako sekumo monje yasesyonto sekwoe simo'mangopo ajonyo sefonjahon'ingki sekwo kakimo timo'nohino uhwontohumawo'n'ingkohofoho kuyoho. Yoka mujo'njo kuyoho. <sup>21</sup> Ngko oso yahino hiso imneso yokumpohn'nyo

ane hwo'nyoho. Oso'no ngko oso hopa sekumo moseloho'meso'no ngko wonimango wannimontonoho.

I nom'ne omomo hungkuno apa'no waselimonne'no yohono. A'amu nom'ne sohwa hofikoe yofe yo'mayo so'no ho'noma'n'wo'n'ngkohoho hopaso ngko huhwo'ni nje yofe woho'noma'n'imonne'no yohono. Nje omomo hungkuno upa'nimno. <sup>22</sup> Hofikoe yofe ho'noma'nyo'neso ole lahnniwo'n'ngkohoho. Nakwo a'amu Hipilu hwona'nyoho. Ose lahnniwo'n'ngkohoho. I ngko huhwo'ni Hipilu a'amu hwo'nyoho.

U ole lahnniwo'n'ngkohoho, Nakwo a'amu Isilael hwona'nyoho. I ngko huhwo'nyi a'amu Isilael hwo'nyoho. U, Apilohamiye imuhwolaho. Ngko huhwo'ni Apilohamiye imu hwo'nyoho.

<sup>23</sup> U hofiko Anituye syoho ulohofiyu hwolaho. I nje yofe ho'noma'nyo somne'no omomo hungkuno apa'no wahnimmo. Hofiko Kilaisimne'no syoho iwo'n'ngkohoho somo ngko hofikimo uyakolofohono. Nje syoho engoso hofikimo uyakolokwoho. Ngko impo'angomo humayoso sikuno pi'n'ngo niyakolofoso ngko hofikimo uyakolofohono. Anituye syoho somne'no a'amu ngkimo ikujoho nifonjontifeso ngko hofikimo uyakolofohono. Sikuno pi'n'ngo ngko poyo wape'n'imoni iyoso hofikimo uyakolofohono. <sup>24</sup> A'amu Juta sohwa hofiko ngkimo impojonyo sikuno kengo kengo aho fehohnjo hopi'nonohino somo ne'no nifonjontan'ngkofi *teti-nain* (39) imo'n'mentisofoho. <sup>25</sup> Sikuno hufa'u sihune somo a'amu Loum sohwa hofiko sohwe sonyo ikujoho'nji nifongku'mentohofofoho. Sikuno fihwi hofiko ngkimo sojo'nji n'pos'imentohofofoho. Sikuno fihwi ngko yofayokinopo nohumentan'ngko yofayokino hiso wonyo imo'n'mentisofoho. Oso hiso sikuno anga'nohinomo emoimentohe'maho. O'o, sikuno hufa'u sihune emoyonji wonyo imo'n'mentisofoho. I sikuno nom'nemo yofayokino mijo ajwopo wonyo imo'n'mentiso sohonta ngko sikuno anga'no mofehi'nyo anga'no mijo ajwopo mtapmmentohefoho. <sup>26</sup> Sikuno pi'n'ngo engo ngko Anituye syoho somne'no a'amumo liku'mofontan'ngko mijo ifofayo yonto ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu wonyo hon'ngkano'njo sohwa hofiko a'amufe ho'yango hufo imotofo sohwa hofiko ngkimo hon'ngkanopo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Nje a'amu Juta huhwanji a'amu temtifo kengo huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Ngko antime engo sopo we so'mo mijo ayo ajwopo nohumentan'ngko

yo'mayo yahinoso ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko nakwo Jisasiye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo lontifi hofiko huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. <sup>27</sup> Ngko sikuno pi'ningo engo somo yo'mayo yo'mayo syoho yokumpohn'nyo tohohmtanno'njo iwo'nngkohe hwo'nyoho. Ngko ose yontne sohwo'ni sikuno pi'ningo somo ngko saho mofosyawosofoho. Oso syoho hiso ne'no yonji ngko wopayo'nji mijo'ntnne'no mijoho pe'nimotefoho. Sikuno pi'ningo ngko wopayo manyo'njo yonji yo'mayo hwapife so'ntnne'no umofonyo yonji kwongkwongo nisimojofoho.

<sup>28</sup> Oso tango hiso'nohini'maho. O'o, sikuno huhwo huhwi tango nom'ne olo so'nji ni'mawo'nngkisofoho. A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nngkohoho sofe tango so'ntnne'no ngko huno syafisyonji ngko hofikimo wopingo'nohini ufo'mahm'mo hofiyo umokosyohumayo so'ne'nohini syafisyiwo'nngkohefoho. <sup>29</sup> Oso a'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji ngko huhwonnontne'no simeho tango niyantofoho. U nom'ne a'amuso oso a'amu homo somo honingkano wonyo somo ipemotawofijo'manji ngko oso a'amu ipemotafijo somne'no simeho tohino wannimontonoho.

<sup>30</sup> A'amu omomo hungkuno lwo'nngkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'nwo'nngkohoho hopaso ngko uyimo hnnime'manji ole wahnimo. Ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ose hnnime somne'no ngko nje yofe woho'noma'nimonne'no yohono. <sup>31</sup> Anitu sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwohwo ko imo'nonto kakoe Hwe Engo hweho. Oso huhwo sohwoe yofeso ne'no woho'nomehwantanoho. Oso huhwo sohwo kako nje hungkuno nehopi'nohino lalokwe somne'no huno uyohoho. <sup>32</sup> Ngko ango Ntomasi kos sopo nohumentaningko hwe engo hwaho mokosyohumayo Aletas sohwoe hwe mnokino manji'mofonjo a'amumo mokosyohumayo sohwo kako Poulimo aho wakeno lonto kako a'amu syuwo'nngkohoho kuso somo ngko Poulinimo aho nike'ne a'amu sohwo uhumati'mentisofoho. <sup>33</sup> Ose ko uhumojahoningki Jisasiye a'amu fehohnjo sohwa ngkimo sohwo ho'yo engo somo meenisyontifi nom'ne sofo we'e so'mo sohwo ho'yo somo impe intofontifi intofaniyoho'mokahoningkofi ngko hwaho mompo sohwo ho'yo somta'ni ni'hu'nahone hiyaso joku'nngkale'mo'mentohefoho.

*Yo'mayo hungkuno somne'no Poul kako wojo hopa hon'ingkonyo so'ne'no An'itu Poulimo hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> A'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne yahinoso hofikimo mufo'maso'njo ko yososo ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe yahino hopaso apa'no wahnimonne'no yohono. Olo hungkuno loso a'amu hwasyo hungkuno seliwo'n'ingkofofo somo monje yasiyo'ne wonimango unyo'ne selalokweno. Ngko wojo hon'ingkononji An'itu kako hiyaso hungkuno ntimentiso so'nji yo'mayo ujo ehontojwan'umentiso so'nji waselimonne'no yohono. <sup>2</sup> Hohonta soswo aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahn'no m'mofape sohonta An'itu kako kakoe a'amu ne sohwo'nimo kakoe ahwomomjo ango sopone'no nimotasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohini motasimentisotikeno. A'apaho hi'nji motasimentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. An'itu kako'nohini huno uyohoho. <sup>3</sup> Ose seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Oso hwe huhwo sohwo ngkonoho. An'itu kakoe ahwomomjo ango sopone'no ntimentisofoho. Nje huyo'mango'nohino ma'mentisotikeno. Nje a'apaho hi'nji ma'mentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. An'itu kako'nohini huno uyohoho. <sup>4</sup> Oseso ngko An'tuye ahwomomjo ango sopo nohumanji yo'mayo hungkuno wop'ngo wonyoangkafo ko upa'n'imentoheso nakwoe hwahoponjo hungkuno somo oso hungkuno hiso ujo ehontojwosyaneso hopo'maho. O'o, nakwo huno monayonehoho. <sup>5</sup> Oso yo'mayo ahwomomjo upa'n'imentohe so'no ngko nje yofe ho'noma'n'imententesi oso yahino hiso ito'nohinesohilo. I oso'no ngko olohonta oso hiso'no ngko nje yofe moho'noma'n'mnehono. O'o, ngko nje yofe woho'noma'nimo l'ime'manji ole'nohini waselimonne'no yohono. Ngko nehopi'nohini yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho.

<sup>6</sup> U, nehopi. Ngko nje yofe nehopi'nohini ho'noma'n'imententesi ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe hungkuno pa'nyo masel'mnesohilo. O'o, hungkuno nehopi'nohinoso nosel'mnesohilo. I oso'no ngko nje yofe moho'noma'n'mnehono. O'o, yo'mayo hungkuno ngko ngkine'no hnn'ngkohe somne'no ho'n'ngkisoso a'amu soku ngkimo yano ntofikutoho. O'o, An'tuye hungkuno loset'hwawo'n'ngkohe so'nji yo'mayo yahino iwo'n'ngkohe so'ntnne'no sekwo nto nohonimotofoto somne'no sekwo ngkine'no huno ito'no waseyono. Oso'no nje yofe peho'ne woho'noma'nimonnto.

*Tango fihwo yongo hopaso Poulimo umnimojofoho.*

<sup>7</sup> Oso hungkuno wonyoangkafo Anituye ahwomomjo anga sopo nta'ni ntapmmentiso somne'no ngko Poul'ni hwa'mo hwa'm'ingo miyo'ne nje yofe moho'noma'nyo'njo yone'ento Anitu kako eno lahon'ngki Seten kako nom'ne tangoso ntapmmentisofoho. Oso tango hiso nje a'apahomo yongo kintofohofu pa'nyofoho. Oso tango hiso ngkimo monje yanisiyo so'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. <sup>8</sup> Oso tango hiso'no ngko Mpohumo jomo yokumpohn'nyo hufa'u s'hune ole ulimentoho, Kiko olo tango hiloso wae feenimofo. <sup>9</sup> Ose ko ulahon'ngko Anitu ole ntimento, O'o, ngko oso tango hiso wae meekumofe'njo ko i'mo ngko kiko'nji nohumahm'mo wop'ngo'nohini wakilo'nohono. Nje wop'ngo'nohini kilohomeso hopenohinofoho. Hwap'ngoso a'amu kakoe humayo somne'no yokumpohn'nyo ane sohomo ngko nje yokumpohn'nyo ujo wehontojwahumonnoho. Anitu kako ose ntimentisofoho. Oseso ngko yokumpohn'nyo ane sohwo'nne'no ngko simeho tango maniyonehoho. O'o, simeho wop'ngo'nji nje yokumpohn'nyo ane humayoso ho'nomo'nalokweno. Oso'no Kilaisiye yokumpohn'nyo engoso ngkimo niweho. <sup>10</sup> Ngko Kilaisiye syoho somne'no ngko yokumpohn'nyo ane ko humame sohwo'ni a'amu hofiko ngkimo wonyo ko ntohopijoso yo'mayo yo'mayo tangoso ko ni'masoso a'amu ngkimo wonyo wontopano likuji ko ifijoso oso hiso'no ngko simeho wop'ngo'nji wohumamonnoho. Ou, nje yokumpohn'nyo ane sohonta Kilaisiye yokumpohn'nyo ne'njoso ngkimo niweho.

*Poul kako a'amu Koulinife simeho hi'ntnnono Anitumo uyo somo yokino uto'monto imentisofoho.*

<sup>11</sup> Oso a'amu hiso Anituye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo seliwo'n'ngkohofu sohwafe yofe ho'noma'nyo yahino somo maheso'no ngko a'amu omomo hungkuno'njo liwo'n'ngkohofu pa'nyo selalokweno. Sekwo nje yofe ho'nonimant'fijontentesi oso yahinoso ito'nohino'nesohilo. I oso'no sekwo nje yofe moho'nonimawo'n'ngkiyohofu. I, ngko yokumpohn'nyo ane ko huhwo'nimo oso a'amu hwasyo seliwo'n'ngkohofu sohwa hofiko ngkimo moniyakolopitnehofu. <sup>12</sup> Ngko sekwo'nji nohumentan'ngko yo'mayo tango ko ni'mahon'ngki ngko syoho yokumpohn'nyo ne'no yoho'nimentohe sohonta Anitu kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yonto kako ngkine'no olo hwe lohwo nje syoho'njo hweho, syan'f'isonto sekumo setihwamentisofoho. Oso'no sekwo huno seyohoho.



Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo ne hwo'nyoho. Sekwo Anituye yokumpohn'nyo homo somo uhwonontifi yomo imentohofofoho. <sup>13</sup> Sekwo oleso peho'no hnnalokwofo. Poul kako a'amu ango kengoponjo somo wop'ngo uloho'mentisofoho. Kako nakumo wonyo naloho'mentisofoho. Oso peho'no syon'fisyantokwofo. Olo wonyo anga'nohino loso seloho'mentoheso ngko sekumta'ni sekwoe wosopayo yo'mayo so'ne'no jomo maselimentohefoho. Sekwo oso wonyo seloho'mentohe hisomne'no wae feen'mopmno.

<sup>14</sup> Ngko nom'ne honta se'ma'mentoheso hufa'u imo'n'imentisofoho. Olohonta ngko apa'no se'ma'meso hufa'u sihune umo'n'imontonoho. Ngko nose'mahm'mo ngko sekwoe yo'mayoso nifo'mayo'ne jomo masel'imehono. O'o, sekwoe yo'mayoso sekumta'ni semayoso ngkilaho. Sekune'nohini nimo'n'ingkohoho. Ihwoni. Mehomiso hofiko hofikoe ho'yango homn'ingkwowho'ya'umo ufo'mayo'neso melofisyasyiwo'n'ingkiyohoho. I oso'no kan'ingkwowho'nji kona'wohi'njiye ho'yangoso hofikoe mehomi somo umasiyo'neso elofisyasyiwo'n'ingkohofofoho. <sup>15</sup> U ngko sen'ingkwowho sohwo'ni simeho m'kun'imposo sejopalokweno. Oso'no sekwoe huyo'mango Anitu'nji ito'no fosyohumayo'ne imo'nyo so'no ngko yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino sekumo sefo'mayo'ne uy'imonne'no yohono. Ou, ngko ho'yango sekwoe huyo'mango somo ufo'mane'manji e'wano. Nje ho'yango hopi'nono wosejapmmo. U nje poyo pe'n'imeso sekwoe huyo'mangomo ufo'mane'manji e'wano, ngko sekumne'no wape'n'imo. Ngko sekumo simeho m'kun'imposo sejopalokwe so'no sekwo ngkimo simeho ntap'iwo'n'ingkohofoso we'e limo'nalofoho. We'e'manji wop'ngo'maho.

<sup>16</sup> Ngko sekwo'nji nohumanji ngko sekwoe wosopayo ho'yango yo'mayoso mosemaso so'no sekwo huno ko seyahon'ngki a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso olo hwasyo hungkunoso ngkine'no syon'fisyalokwofo, Poul kako afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'njo hweho. Oso'no kako nakwo'nji humantiso sohonta kako nakwoe yo'mayoso momaso'njo ko yahon'ngki uhwonontani kako nakumo Anituye hungkuno nalimentiso so'no kako hamniyoho engo mawo'n'ingkiso hwol'ikeno. Oso hunoso hwasyo huno syon'fisyantokwofo. <sup>17</sup> I a'amu huhwo sohwa pehofo kosyon'fisyalokwofo. Ngko a'amu fehohnjo sekuyepono uhwat'imentohe sohonta hofiko sekumta'ni yo'mayo mokulisyosyema'mentohofu ntap'mmentohofotaho. Ose

kosyonifisyalokwofo. <sup>18</sup> Ngko Taitas sohumo sekuyepono hano iyoso'no jomo yokumpohn'nyo ulohonimentoheso Anituye a'amu nom'ne hwo'nji ngko sikimo sekuyepono uhwatimentohefoho. Oso hohosohonta Taitas kako sekwo'nji nohumanto kako poji hungkuno selonto kako ngkine'no sekwoe yo'mayo yo'mayoso mokulisyosema'mentisotaho. O'o, Taitas kako ngko'nji simeho afa in'wo'n'ngkuhwayo sohwo kako sekwo'nji nohumanto syoho ngko iwo'n'ngkohe hopaso sekwo'njopo imentisofoho.

<sup>19</sup> Olo hungkuno mtimokalokwe loso sekwo nuhwon'ngkuji olo so'no wosyofisyantifitaho. Poul kako nakwoe timopo kakoe yofe wopingo imo'nyo'ne hungkuno loso mtimokalofoho. Ose wosyofisyantifitaho. I oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye a'amu hn'nne'no Anituye timopo lohofontane so'ne yo'mayo mtimokalokwe loso nje yofemo fo'ma'nyo'ne'maho. O'o, nje a'amu simeho sejopalokwe sokumo sekwoe huyo'mangoso Anitu'nji ito'no humayo'ne sesosofitofone semtimokiyalokweno. <sup>20</sup> Ngko olo so'no iyoho nn'ngkohoho. Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwo ito'no mohumayo'njo sehonimnehontne'no semtimokiyalokweno. I sekwo ito'no mohumayo'manji ngko sekumo yoka hungkuno tohohmtno'njo selimeso manohonifitnoho. Olo yahino wonyoso mawenoho. Ikujoho hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no simeho tohino, yoka hungkuno, yokumpohn'nyo yahino, sitofo hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no siki hungkuno ujo, a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo, a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho sofe simeho inyo somo wonyo imokinyo. Oso yahino homo somo ngko sekwo'njopo timo sehonyo so'no iyoho nn'ngkohoho. <sup>21</sup> Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwoe yahino wonyo ne'no wojo'manji sekumne'no Anitu kako ngkimo wonimango engo wontapmmontolaho. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofohohonta hofiko yahino wonyo imo'motofo, akngkilike yahinoso, yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo umojo oso hwa hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hohujo mkinjaofe'manji ngko sekumne'no humotaho engo wasaselimontaho. Oso homo somne'no iyoho nn'ngkohoho.

## 13

*A'amu Kouliniso hofikoe simeho hi'ntnnonohino somo ito'no mokosyohumayo'ne Poul kako hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> Sikuno hufa'uso nto se'ma'mentohefoho. Olohonta se'ma'meso hufa'u sihune umonimontonoho. Anituye

hungkuno ole naliso. A'amu hufa'utaho hufa'u sɪhunetaho, hofɪko nom'ni hwafe yahino wonyo somne'no sɪmeho afa inɪngkuji ujo ehontojwasyɪkujo'no nakwo nehopeho wolantanoho. Ose'manji ngko sekuyepono se'mayo hufa'u sɪhune imo'nɪngkuhwoso'no yahino wonyo ne'no nowentanɪngkuhwoso'manji ngko wonyo ne kuyoho waselɪmonnoho. <sup>2</sup> Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta a'amu yahino wonyo imotofo sohahnne'no hungkuno yokumpohn'nyo nto selɪmentohefoho. I olohonta ngko ikanopo fosyohumawenji ngko yahino wonyo homo somne'no hungkuno yokumpohn'nyo apa'no selalokweno. I ngko se'ma'me sohonta yahino wonyo ne'no wojo'manji ngko hungkuno toho pa'nyo selɪ'mo yahino wonyo somne'no sekwo hopi'nonohino sokumo tohino wosejapmmnoho. <sup>3</sup> Sekwo ose nuhwonɪngkujo'manji sekwo huno ole waseyono. Kɪlais kakoe hungkuno ntopahonɪngki ngko hungkuno hiso selɪwo'nɪngkohe hwo'nyoho. Huno ose waseyono Kɪlais kako sekwoe yahino somo yano selofiyoso sohonta kako hwe yokumpohn'nyo ane hwo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso wosetɪhwamontonoho. <sup>4</sup> Hohonta Kɪlais kakoe a'apaho yokumpohn'nyo ane pa'nyohwo imo'nɪngkahonɪngki hofɪko kakimo iyo hwojiyafɪku'nnyopo fonjito'ofahumentohofofoho. I oso'no kako olohonta Anɪtuye yokumpohn'nyo'nji songo humaho. Oso pa'nyoso nakwo hi'nwi nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo ane'nwoho. I oso'no nakwo Kɪlaisɪ'nji mojobohi'nontani kakoe yokumpohn'nyo'nji humalohwono. Oseso nakwo sekwo'nji nohumehwasi Anɪtuye yokumpohn'nyoso sekwo'njopo u'mofapmmontonoho. Oso'no Anɪtuye yokumpohn'nyoso sekwoe yahino somo ito'no mɪhwajiyo'ne weho.

<sup>5</sup> Sekwo sekwoe humayo somne'no yano inɪfijosu huno ito'no fɪsyafɪhupmno. Sekwo Kɪlaisɪye yahino somo nehopi linɪngkoyalokwofo. Sɪmeho hi'ntnnono kakimo nehopi luyalokwofo. Kɪlais kako sekwoe sɪmeho mo'mo nehopi lohumaho. I sekwo Kɪlaisɪye yahino somne'no poji liyalokwofo. Sekwo sekwoe yahino somo yano finɪmno. <sup>6</sup> Sekwo oso pa'nyoso nje yahnomo nohonɪngkuji yano inɪngkuji sekwo huno ole waseyono. Poul kako Kɪlaisɪye a'amu ne hweho. <sup>7</sup> Sekwo honɪngkano wonyo mifitnne'entani nakwo Anɪtu sefo'mayo'ne jomo ulɪwo'nɪngkuhwone'nwoho. Hwapɪngoso peho'neto. A'amu hofɪko sekwoe honɪngkano wopɪngonohini somo sehonɪngkuji nakwo Anɪtuye

hungkuno nehopi losetihwamentihwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayo'netaho. O'o, oso'ne'maho. A'amu nje syoho somne'no ngkimo sitofo ko ntikuiji sekwo Kilaisiye honingkanomo ito'nohino finingkamno. <sup>8</sup> Nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo monje mesyanehwono. O'o, nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo sosofitofone'entani yihwono. <sup>9</sup> Nakwo yokumpohn'nyo ane ko huhwona'ni sekwo yokumpohn'nyo lohopi'nanji nakwo simonyo uyantanoho. Olo hilo so'no nimo'ningkohoho. Sekwo Kilaisiye yahino ne somne'no sokafo mafikuno. Oso hiso'no sikuno huhwo huhwi Mpohumo jomo uliwo'nalokweno. <sup>10</sup> Olohonta ngko ikanopo nohumanji olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Hwapingoso sekwo hungkuno homo somo haloho pekujo'no hwangu ngko se'mahn'mo yoka maselimehono. Oso yokumpohn'nyo sekwoe yahino somo ito'no mihwajiyo'ne Kilaisiye ntapmentiso so'no sekwo tohino masemnonohoho. Oso yokumpohn'nyo ntapmentiso hiso sekumo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo sesofitofone'ntapmentisofoho.

*Hungkuno ae'uyoponoho.*

<sup>11</sup> Ou, nje a'amu soku, nje hungkunoso ngko moi'wo wolosejwao'monne'no yohono. Sekwo hopi'nonohino soku, sekwo yokumpohn'nyo yoho'ningkuji honingkanomo ito'nohinomo finingkamno. Nje hungkunomo haloho ito'no popmno. Sekwo simeho afa'nohino iningkuji simeho pompenjiyo'nji fosyohumantikuno. Ose ifi'nanji Anitu kako hitoho hwapingo sohwo, sekwo'nji nohumahwosi sekumo hofiyo wosemokosyohumantonoho. <sup>12</sup> Sekwo Kilaisimo iningkawo'ningkohoho soku, sekwo nuhu'mokukuiji sekwo a'amu anga'no anga'nohinomo ahopo'nimno. Anituye a'amu oloponjo hn'nwi nakwoe a'amu kuyoho. <sup>13-14</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kako sekumo wopingo waselohofono. Anitu kako sekumne'no hitoho wosejapono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako sekwoe simeho mo'mo engolopohamo wohumano.

## Ngkolesiya

### Olo Iyoswo loso Poul A'amu Ngkolesiya somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-tu'nji* (22) *tiwenti-faif'nji* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako Ngkolesiyane'no mti'mokumentisofoho. Hwapingo a'amu Juta fehohnjo Jisasimo in'ngkunyoso hofiko Poul kakoe syoho Ngkolesiyajo a'amu somo Anituye hungkuno ulonto syoho imentiso somo wonyo ulohofontan'ngkofi Poul oso a'amu Juta fehohnjo somo ulimento, Hofiko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyahon'ngkofi Anitu hofikimo utimakwa. A'amu fihwo hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo sohwo hwe wopingo mmo'nonehoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno wo'nyoso olenoho. Sohe engo *wan'nji* (1) *tu* (2) so'nji Poul kako Kilaisiye syoho ulohofi imo'nimentiso so'ne linyofoho. Sohe engo *tli'nji* (3) *foua* (4) so'nji simeho hi'ntnnonoso hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo yahino somo yakolo'nnyofoho. Ose mti'mokinyofoho. Sohe engo *faif* (5) so'nji *sikis* so'nji ole mti'mokinyofoho. Nakwo hofiyo humehwasi nakwo hano emoyo kiho'maso'nji uyantanoho. Ose mti'mokinyofoho. Olo iyoswo hiloso kako Efesos humanto mti'mokumentisotikeno Koulin humanto mti'mokumentisotikeno. Nakwo huno ito'no monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasi tifi un'ngkohwano.

1-2 Nje a'amu hwaho Ngkolesiya Jisas Kilaisimo simeho uyontifi uhu'mokuwo'n'ngkohoho sokumo, ngko Poul'ni olo iyoswo semti'mokiyalokweno. A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso ngko'nji humalohwoneso sekumne'no nakwoe a'amufu loselalokwofo. Nje hungkuno sekwo upa'n'mno. Ngko olo *apousel* syoho yalokwe loso a'amu hofiko ntapmmentohofomaho. O'o, Jisas Kilaisi poyo pe'nimentiso sohomo Mpohwo Anitu apa'no ulika'mentiso oso hwo'nji nan'ngkwohwo Anitu'nji siko olo syoho hiloso nta'ponji nihwasopomentisiyo hwo'nyoho.

3 Nan'ngkwohwo Anitu sohwa'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi simeho pompenjiyo

wosejopanjiyoho. <sup>4</sup> Nakwoe wonyomne'no Jisas Kílais poyo pe'n+mentisofoho. Oso'no Seteniye hon+ingkano so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'nimo yokumpohn'nyo nemokosyohumentan+ngki nakwoe Mpohwo An+tu nje hwomu hwahopo uhwatimo syof+syahon+ngki Jisas kako eno ulonto kan+ngkwowhoe hunomo in+ngkawento Jisas asomo net+mayo'ne pe'n+mentisofoho. <sup>5</sup> Oso'no nakwo An+tu ye yofeso woho'nomano. Engolopohamo woho'nomewo'n+ngkuhwano.

*An+tu ye hon+ingkano anga'nohino weho.*

<sup>6</sup> An+tu sekumo simeho sejaponto Jisas Kílais sekwoe wonyo so'ne poyo pe'n+mentiso so'no kako'nji songo ne'no humayo'ne joho selalofoho. I osohumo hohujo ikinjaofont+fi nus+kwajaofont+fi hungkuno kengo somo in+ngkwalokwofo. Oso hungkuno kengo somo sekwo in+ngkawo'n+ngkohoho so'no nje hi nt+kofahon+ngki ngko yomo yalokweno. <sup>7</sup> Oso hungkuno kengo somo An+tu ye angopono mipesemotasonehoho. O'o, n+hu'no awonoho. An+tu ye hon+inganoso n+hu'no kenga'nohinofoho. Kílaisiye hungkuno wop+ngo somo a'amu fiso hof+ko iwolo'mokont+fi hwasyo hungkuno loset+hwelokwofo. <sup>8</sup> I nakwo nose'mehwasi'manji a'amu ahwomomjoso se'mapijo'manji hungkuno nom'ne kengo s+mo'mo sel+ment+hwone hopo'maho. O'o, nom'ne kengo sel+hwasi'manji nakumo t+kanomo menehwajonefoho. <sup>9</sup> Hohonta hungkuno ole nto sel+mentoheho i olohonta apa'no selalokweno. An+tu ye hon+inganomne'no hungkuno s+mo'mo sel+mentohe so'no sekwo huno seyohoho. I a'amu fiso An+tu ye hon+inganomne'no hungkuno kengo seloso'manji kako t+kanomo wamtonoho.

<sup>10</sup> Ose selohe so'no f+syaf+hupmno. A'amu sohwa nje yofe ho'nomayo'ne hungkuno lasel+mentohono. O'o, An+tu kako nje yofe ho'nomayo'ne sel+mentohono. A'amu nje yofe ho'nomayo'ne afofo hungkuno selont+mtentesi ngko Kílaisiye syoho ulohofiyoso miyo'mnesohilo.

*Poul An+tu ye syoho tipema'mentiso so'ne hungkunofoho.*

<sup>11</sup> Nje a'amu soku, hungkuno nehopi wasel+mo. An+tu ye hungkuno wop+ngo sel+wo'n+ngkoheso a'amu hwahoponjofe huno mta'ango'maho. <sup>12</sup> Olo hungkuno loso a'amu lont+hwamentiso'maho. O'o, n+hu'no awonoho. Jisas Kílais kako'nohini nt+hwamentisofoho.

<sup>13</sup> Hohonta ngko Jutafe hon+inganomo ito'nohino in+ngkamote hwo'nyoho. Yo'mayo imote so'no sekwo

nto upa'nimentohofofoho. Anituye a'amu Jisas Kilaisimo simeho uyo somo ngko nje yokumpohn'nyo'nji wonyo ulohofonji olo huno loso'nohini syaf'syonji ngko wae weeo'mo limotefoho. <sup>14</sup> Neyakwosafe yahino somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamoteso a'amu ngko'nji hungkuno afa'nono lonetihwamentohofu osomo uyakolo'mentohefoho. Hofiko Mousesiye hon'ngkano hungkunomo we'enehwo in'ngkamotofofoho. I ngko engo in'ngkamotefoho.

<sup>15</sup> Hohonta osomo in'ngkamote sohwo'ni i olohonta Anituye hon'ngkano songo ntopahonjo somo in'ngkwalokweno. Nje na'u ngkimo aswo monimaso sohonta Anitu ngkine'no hitoho ulofahon'ngki wop'ngo ntohofonto kakoe syoho ulohofiyo'ne nihwosopo'mentisofoho. <sup>16</sup> Anitu kakoe hwomu nihwamentiso sohune'no ngko hungkuno wop'ngo woluthwamo. A'amu Juta'mnohini'maho, o'o a'amu temtifo kengo kengo somo kako woluthwano lonto Jisas Kilaisimo nihwamentisofoho. Oso hohosohonta ngko a'amu nom'ne sohomo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no ulohonimentohe'maho. <sup>17</sup> U *apousel* nom'ne hofiko *apousel* simo'mo imo'nimentohofu sohwa Jerusalem humalofo sohwo mu'maso'njo yonji yo'mayo so'no ulohonimentohe'maho. O'o, ngko hwaho Alepiya, a'amu ane spono womentohefoho. Tifi no'mo ngko ango Ntomasi'kos spono asomo umentohefoho.

<sup>18</sup> Oso'no Jisasimo uhwonimentohe sohonta soswo hufa'u sihune niyokolofahon'ngki osohonta ngko ango Jerusalem nowenji osopo Pita'nji Sante hufa'u (sikuno aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife fehohnjo hopi'nono mta'ni) humamentohefoho. Osohonta Pita'nji nekwo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no hnnimentihwayofoho. <sup>19</sup> *Apousel* nom'ne sohwo ngko muhwonimmentohefoho. O'o, Jisasiye kon'ngkwa'wehwo Jemisi'nji Pita ntnnohini uhwonimentohe hwo'nyoho. <sup>20</sup> Olo hungkuno loso semti'mokiyalokwe loso nehopi'nohini. Anitu kako huno uyohoho. Ngko hwasyo hungkuno maselalokuyohono.

<sup>21</sup> Ngko Jerusalem uliko'manji hwaho Siliya'nji Silisiya, osohonno umentohefoho. <sup>22</sup> Oso hohosohonta a'amu Jutiyanta'angoso Kilaisiye hungkuno upa'nontifi uhu'mokumotofoso hofiko nje yofe'nohini upa'nontifeso nje simano somo manohonyofoho. <sup>23</sup> A'amu ngkine'no upa'nimentohofi, Oso hwe hohonta nakwo Jisasimo in'ngkowentan'ngkuhwone so'nyumo kako fonjahumajo sohwo olohonta Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono

uyonto nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno lutihwalofoho. <sup>24</sup> Ose upa'nontifi ngkine'no Mphwoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

## 2

*Nom'ne 'Apousel' Jelusalem humamotofo sohwanji Pouli'nji hofiko simeho afa inimentohofofoho.*

<sup>1</sup> Soswo aho hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no niyakolofahon'ngki Mponopasi'nji Jelusalemno asomo wowaho lontai Taitasi'mo utimentai umentihwonefoho. <sup>2</sup> Anitu kako ngkimo ntahon'ngki ngko umentohefoho. A'amu somo hwe engo mokosyohumayo sohwafe ango so'mo uhu'mokumentihwonefoho. Osopo ngko Anituye hungkuno a'amu Juta'no'maso, o'o, a'amu temtitofokengo kengo kengo somo lutihwawo'n'ngkohe so'no oso hwe engo sohwa'mo lutihwawo'n'ngkohe so'no oso hwe engo syoho yiwo'n'ngkohe so'no nakwolaho ntifijoso ne mmo'nonoho. <sup>3</sup> Taitas ngko'nji humamentiso sohwa kako a'amu Juta hwo'maho. Kako hwaho Ngk'liknta'ango hweho. I oso'no hwe engo sohwa hofiko nakwo Juta sohwa'niye a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'no hungkuno me-efofoho. Oso hwe engo huhwo sohwa Taitas hwaho Ngk'liknta'ango so'no huno ko uyahon'ngki hofiko Taitasiye a'apaho sihu wokolofano me-efofoho. <sup>4</sup> Oso ango homo somo nohumentahon'ngkuhwoni hwe nom'ne sohwa hiyaso'mo swopalokwofo. Nakwo a'amu Jutafe hon'ngkanomo humentan'ngkuhwoni Jisas Kilaisiye hungkunoso ikwolofonema'mentisofoho. I oso'no oso a'amu hiyaso'mo swapmentohofosohwa Jutafe hon'ngkanomo apa'no nano hopa womekilo'mokonehumojantifi imentohofofoho. <sup>5</sup> Hofiko Taitasiye a'apahomo sihu kolofo so'no nelahon'ngkofi nakwo eno mujo'njo imentihwonefoho. Nakwo hofikoe hungkunomo haloho muposofoho. O'o, a'amu Juta sohwafe hon'ngkano hungkuno nomokokilo'mokosehumajonoho lontani nakwo yokumpohn'nyo lohofontani Jisas Kilaisiye hungkuno so'nohini waho'n'ngkuhwono. Jutafe hon'ngkano hungkuno so'nji mihu'm'ngoso nakwolaho limentihwonefoho. Oso'no hofikoe hungkuno somo min'ngkayo'njo imentihwonefoho.

<sup>6</sup> Hwe yofe engo'njo a'amu mokosyohumayo somne'no ngko iyoho manmentisofoho. Hwap'ngoso Anitu nakwo a'amu hopi'nonohino'nnwe yahino afa'nohino nahon'wo'n'ngkisofoho. Oso hungkuno ngko a'amu temtitofokengo kengo somo lutihwawo'n'ngkohe so'no hwe engo



sohwa nom'ne hungkuno songo manjo'njo imentohofofoho. <sup>7</sup> O'o, hungkuno songo manjo'njo yontifi huno ole umentisofoho. Ngko a'amu temtitofo kengo somo Anitu kakoe hungkuno lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Anitu Pitamo a'amu Juta somo kakoe hungkuno lutihwayo'ne uhwosopo'mentiso hopaso ngkimo nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. <sup>8</sup> Ou, Anitu kakoe yokumpohn'nyo Pitamo uyahon'ngki Pita a'amu Juta somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne (*apousel*) syoho iwo'n'ngkiso hweho. Oso pa'nyoso Anitu kako ngkimo yokumpohn'nyo ntaponto a'amu Juta'ne'no'maso, o'o, a'amu temtitofo kengo kengo somo lutihwayo'ne (*apousel*) syoho ntapmmentisofoho. <sup>9</sup> Hwe engo sohwa hofikoe yofe Jemisiyo, Pitayo, Jouniyo hofiko huno ole uyimento, Anitu olo syoho loso ntapmmentiso so'no huno uyahon'ngki oso'no hofiko Mponopasi'nji nekumo aho epentifi olo so'no simeho afa inontani olo hungkuno loso'no nano mtito'mentihwono. Mponopasi'nji nekwo a'amu temtitofo kengo kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho. Hofiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno wolutihwantifeho. Oso'no syoho afa'no yiwo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. <sup>10</sup> Hungkuno anga'nohinoso nekumo huno efhoto'mentohofoso ole, a'amu yo'mayo a'apahomme'no umofonyo iyo somne'no huno syafisiyikuji ufo'mapmno. Ose iyoso'no nimo'n'ngkahon'ngki syoho loso yokumpohn'nyo iwo'n'ngkohe hwo'nyoho.

*Poul kako Pitamo yoka ulimentisofoho.*

<sup>11</sup> Tifi sohonta nakwo Antiyok nohumenta-hon'ngkuhwoni Pita none'mahon'ngki ngko a'amufe timopo Pitamo kakoe simanopo yoka ulimentohefoho. Hwap'ngoso kako huno wonyo tipema'mentisofoho. <sup>12</sup> Simo'mo Jemisi a'amu Jerusalem mta'ango uhwatimentiso sohwa m'mofopontan'ngkofi Pita kako a'amu temtitofo kengo kengo somjo so'nji wopayo afapo nta'ni nimentisofoho. I oso'no a'amu Jerusalem mta'ango huhwo sohwa nu'mofopahon'ngkofi Pita kako huno wonyo ole tipemanto kako a'amu temtitofo kengo kengo so'nji wosopayo manimmentisofoho. Hwap'ngoso a'amu kengoso hofiko a'apaho sihu makolo'nyo'njo yiwo'n'ngkohofofoho. A'amu Jerusalem mta'ango sohwa hofiko huno ole, a'amu a'apaho sihu makolo'nyo'njo sohwa hofiko Anitumo mu'maso'ne hwafoho. Oso'no Pita hofiko ngkine'no huno wonyo syonihufipitnnoho lonto Pita a'amu kengo so'nji wopayo manyo'njo imentisofoho. <sup>13</sup> Pita ose imentiso so'no

a'amu hofiko Pitamo tifi iningkawentifi yahino wonyoso hofiko ema'mentohofofoho. Oso hofikoe huno wonyoso Mponopas huhwo'nji nomanto a'amu temtitofo kengo kengo so'nji afapo nta'ni wopayo man+mmmentisofoho. <sup>14</sup> Oso huno wonyoso syofisyomantifi Jisas+ye hungkunomo min+ngkayo'njo yontan+ngkofi uhwon+mentohe so'no ngko Pitamo a'amufe timopo hungkuno yokumpohn'nyo ole ul+mentoho, Kiko a'amu Juta hwosoho. I oso'no kiko a'amu temtitofo kengo somne'no ole so'no kumo'n+ngkohoho. A'amu temtitofo kengo kengoso hofiko a'amu Jutafe yahinomo un+ngkafe. Oso'no kumo'n+ngkahon+ngki peho'no syofi+hu'mahnnoto. Kiko huhwosi Jutafe yahinomo nto ho'nahumahnno hwosoho. Ngko Pitamo ose ul+mentohefoho.

*A'amu Jisas+imo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako Anitu ye a'amu ne hweho.*

<sup>15</sup> Nakwo a'amu temtitofo kengo kengo yahino wonyo mta'ango hwona'n+imaho. O'o, nakwo Juta Mouses+ye hon+ngkano hungkunomo in+ngkawowo'n+ngkohoho sohwa mta'ango hwona'nyoho. <sup>16</sup> I oso'no nakwo a'amu Juta Jisas K+lais+imo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkuhwone hn'nwi nakwo huno ole nayohoho. A'amu fihwo kako hungkuno Mouses l+mentiso hopi'nonohinomo in+ngkayo sohwo osohomo Anitu kako ole mulonehoho. Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Kiko wop+ngo hwosoho. O'o, ose mulonehoho. Hwap+ngoso hon+ngkano ni+hu'no anga'nohino weho. Olenoho. A'amu fihwo Jisas K+lais+imo simeho hi'ntnnono uyoso osohomo Anitu kako ulonefo, Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Nje a'amu ne hwosoho. Oso hon+ngkano somnohini in+ngkawasomanji Anitu ole wonal+imtonoho. Sekwo wop+ngo kuyoho. Oso'no nakwo Jisas K+lais+imo simeho hi'ntnnono uyahon+ngkuhwoni i ose'manji olohonta Anitu wop+ngo kuyoho nelalofoho. Hwap+ngoso nakwo hon+ngkano hungkunomo in+ngkayo'netaho. O'o, awonoho. Hwap+ngoso ole, nakwo Jisas K+lais+imo simeho hi'ntnnono unyo'nwoho. A'amu hon+ngkano hungkunomo in+ngkayoso oso'nohinoso hopo'maho. <sup>17</sup> Oso'no huno naimentiso so'no Anitu sekwo wop+ngo kuyoho najoso'no nemo'n+ngkahon+ngki nakwo Jisas K+lais+imo simeho hi'ntnnono uy+ment+hwonefoho. Ose iment+hwone so'no a'amu fehohnjoso ole nal+ifijoso, Sekwo Mouses+ye hon+ngkano hungkunomo hohujo ikenjaofontifi Jisas K+lais+imo simeho uyontifi sekwo a'amu temtitofo kengo Mouses+ye hungkunomo min+ngkayo'njo hon+ngkano

wonyomo humalofoso pa'nyo sekwo imo'nalokwofo. Oso hungkuno nehopi nalifijo'manji u nakwo honingkano wonyomo humalohwone nehopi'manji nakwo ole lanetaho. Jisas Kilais kako nakwo wonyo iyo so'ne nefo'mayo hweho. Ose lanetaho. O'o, awonoho. Ose molanehwono. Kilais nefo'mahoningki nakwo wopingo imo'nalokuhwono. <sup>18</sup> Ihwoni. Honingkano hungkunoso nakwo Anituye a'amu ne imo'nyo so'no monefo'mayo'manji honingkano hungkuno somo hwotoho fentani Jisas Kilaisimo simeho uyontani Anituye a'amu ne imo'nimalohwonefoho. I osohonta nakwo apa'no honingkano hungkuno somo iningkayo'manji nakwo honingkano wonyomo apa'no humalohwono. <sup>19</sup> I ngko honingkano hungkunomo atofu lonji huno ole tipema'mentoho, honingkano hungkunomo iningkayo so'no ngko syoho engo yonji ito'no ining kayoso nakwo hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. I oso'no honingkano anga'nohinoso wo'nyofoho. Oso'no olohonta honingkano hungkuno hiso ngkimo momekilo'mokonhumajiyo'njo yalofoho. <sup>20</sup> O'o, Jisas Kilais nje wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nyyopo poyo pe'nimentiso sohonta ngko kako'nji poyo sape'nimentohe hwo'nyoho. Oso'no ngko songo humayo loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Jisas Kilais nje simeho mo'mo songo humaho. I olohonta olo hwaho lopo nje humayoso nje huno mta'ango'maho. O'o, ngko Anituye hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyonji humaleno. Hwapingoso olenoho. Anituye hwomu huhwo sohwo kako ngkimo simeho ntaponto ngkine'no poyo pe'nimentisofoho. <sup>21</sup> Anitu ngkimo wopingo ntohofoso so'no ngko hwotoho mahmnehono. Honingkano hungkuno somo a'amu iningkakuji Anituye a'amu ne imo'nontentesi Jisas Kilais kako poyo siki pe'ningkuhwonesohilo. O'o, nakwoe wonyo'ne Jisas Kilais kako poyo pe'nimentiso so'no nakune'no hitoho ulofahoningki nakumo wopingo kuyoho nalimentisofoho.

### 3

*Honingkano hungkuno somo iningkayo yahino so'nji Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo yahino so'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Sekwo a'amu Ngkolesiya omomo yahino yiwon'ingkohofu soku, simo'mo nakwo Jisas Kilais sekwoe wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nyyopo poyo pe'nimentiso so'no hofiyo losetihwahoningkuhwoni sekwo Kilais ne sohomo hopa timo uhwonimentohofofoho. I olohonta sekwo hwasyopo hwosopisyao'malofofoho.

Sekwoe huno somo hwasyo honingkanomo tihwo ipesemotapmmasoto. <sup>2</sup> Ngko sekumo nom'ne anga'nohino so'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkamentohofu so'no Anitu kako kakoe Towahuno Wopingo sejapmmmentisotaho. O'o, sekwo Jisasiye hungkuno songomo upa'nontifi Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentohofu so'no Anitu kakoe Towahuno Wopingoso sejapmmmentisofoho. <sup>3</sup> Sekwoe huno wopingoso pipi yontifi ho'nao'malofoto. Simo'mo sekwo syoho emayoso Anituye Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyo'nji hofiyo emantifi osopo huno wopingoso ho'naofontifi sekwoe yokumpohn'nyo hwahopo nta'ningo so'nji wesejwaofantife'no yalokwofo. <sup>4</sup> Sekwo Anituye Towahuno'nji hofiyo humamotofu so'no iningo laseyohoho. Oso'no syafisyikujiji ne anefoho wolantifetaho. Awonoho. Ne anefoho malifitnnehofo. <sup>5</sup> Apa'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkayo'ne Anitu kakoe Towahuno Wopingo sejopalofoho. I oso'no sekwo Jisasiye hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahonngkofo so'no kakoe Towahuno sejopalofoho.

<sup>6</sup> Oso pa'nyoso Apiloham imentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofu sohwa Apilohamne'no ole mtimokumentohofi, Apiloham sohwo kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono umojo hweho. Anitu oso simeho hi'ntnnonohino so'no ulimmento, Nje hungkunomo Apiloham simeho hi'ntnnono ntape so'ne kako honingkano wonyo ane hweho. Ose limentisofoho. <sup>7</sup> Oseso sekwo huno waseyono. A'amu Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo oso a'amu sohwo Apilohamiye mehomi ne hweho. <sup>8</sup> Nihu'no hohonta Anitu ole so'no huno uyimmento, a'amu temtitofu kengo kengoso ngkimo simeho hi'ntnnono nontapifitne so'no ngko wopingo kuyoho ulimnefoho. Huno ose uyimentiso so'no kako Apilohammo olo hungkuno wopingo loso ulimmento, Kiko ito'no ehumayo so'no ngko a'amu hwaho kengo kengoponjo temtitofu kengo kengo so'njimo wopingo uloho'mnefoho. Anitu Apilohammo ose ulimentisofoho. Oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofu sohwa mtimokumentohofofoho. <sup>9</sup> Apiloham oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyahonngki Anitu wopingo uloho'mentisofoho. Oso'no a'amu Juta so'nji temtitofu kengo so'nji simeho hi'ntnnono uyahonngkofi Anitu kako hofikimo wopingo ufo'mawo'nngkiso hweho.

<sup>10</sup> I oso'no a'amu honingkano hungkuno so'no ole

liwo'n'ingkohofi, Ngko hon'ingkanano hungkuno somo in'ingkayo so'ne Anitu nje wonyoso wae ween+mofono. Oso hungkuno somo huno ose syaf+hupijo'manji, Hofiko tikanomo ufitnnefoho. Hwap'ingoso a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu hon'ingkanano hungkuno ni'hu'no kenga'nohino somo min'ingkayo'njo ifijoso tohino engo nomanefoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. <sup>11</sup> Nom'ne Anituye hungkunomo hwe kakoe yofe Hopeekok ole mt'i'mokumento, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohwo oso'nohino so'no oso hwoe wonyoso Anitu kako wae imof+hwosi kiko wonyo hon'ingkanano ane hwosoho uli'hwosi songo ne'no humayoso uyonefoho. Ose mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. A'amu kako hon'ingkanano hungkuno'nohino in'ingkayo sohomo Anitu kako ole mulonehoho. Kiko wop'ingo hwosoho. O'o, ose mulonehoho. <sup>12</sup> Hon'ingkanano hungkunomo in'ingkayo yahinoso nom'ne kengofoho. Hon'ingkanano hungkunomo in'ingkayo'neso Anituye hungkuno ole naliso, A'amu fihwo hon'ingkanano hungkuno ni'hu'no hopi'nonohino somo ito'nohino in'ingkaweso sohwo kako wonyo hon'ingkanano ni'hu'no ane sohwo songo ne'no nohumane hweho. I oso hwe huhwo sohwo kako ni'hu'no anga'no wonyo yoso'manji ni'hu'nahone tikanomo nowene hweho. Tohino nomanefoho. Ose nalimentisofoho. <sup>13</sup> I oso'no a'amu wonyo hon'ingkanano ane sohwo olo hwaho lopo mohumunyoponoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko tikanomo ufitnnefoho. I oso'no nakwo hon'ingkanano hungkunomo ito'no min'ingkayo'ne so'no Kilais kako iyopo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe tohino engo ma'mentisofoho. Kilais kako tohino engo ma'mentiso so'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu fihwo iyopo fonjinto'ofasiyo sohomo Anitu kako kakimo hohujo ikinj+mof+hwosi tohino engo uyonefoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. <sup>14</sup> Oso'no oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentisoso ne imo'nimentisofoho. Apiloham+ye imuhwo Jisas Kilais kako a'amu hopi'nonohino a'amu Juta so'nji a'amu kengo kengo so'nji hofikoe wonyo so'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso'no a'amu oso hiso'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anitu kakoe Towahunu wop'ingoso a'amu homo somo uyimontonoho.

*Anituye hon'ingkanano hungkuno somo Anituye hungkuno sohwo wae meeofonehoho.*

15 Nje a'amu soku, nakwoe hwahoponjo yahino so'no pahnn+mo hungkuno wasel+mo. Hwe fihwo kako kakoe poyo pe'nyo so'no huno syaf+syonto kakoe mehomi somo yo'mayo ho'yango yano ulof+wo'n+ngkiso hweho. Hwe nom'ne sohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo somo hwotoho mafenohoho. O'o kakoe hungkunoso nowent+hwonefoho. 16 Oso pa'nyoso An+tu ye hungkuno Ap+loham'nji kakoe imu sohwo'njimo ul+mentisoso ne'no weho. Oso imu pi'n+ingo'maho. O'o, imu kenga'nohino sohumne'no ul+mentisofoho. Oso imu huhwo sohwo Jisas K+laisiyoho. 17 Ihwoni, An+tu kako kakoe hungkuno Ap+lohammo uyonto ne imo'none'ento imentisofoho. Ose uy+mentisoso soswo *foua hant+let teti* (430) uyokolofahon+ngki osohonta An+tu Mouses+mo hon+ngkano hungkuno uy+mentisofoho. I oso hungkuno t+finjoso hungkuno s+mo'mjo somo wae meeofonehoho. O'o, hungkuno s+mo'mjo An+tu Ap+lohammo uy+mentisoso ne'no weho. 18 Oso'no hon+ngkano hungkunomo in+ngkayoso nakwo yo'mayo umentiso An+tu nakumne'no ho'nahumentisoso womantanoho. Hungkuno t+finjoso olenoho. Hwe fihwo kako hon+ngkano hungkunomo in+ngkayo so'no An+tu kakoe wonyo wae yontentesi oso yahino kengo'nesohilo.

19 I oso'no An+tu kako Mouses+mo oso hon+ngkano hungkuno t+finjoso peho'no umentisoto. Olenoho. An+tu kakoe hon+ngkano wop+ngo net+ihwayo'ne nejopahon+ngki a'amu hn'nwi kakoe hon+ngkano hiloso mt+ihupewo'n+ngkuhwone'nwoho. Mouses+mo hon+ngkano hungkunoso uy+mentiso sohonta An+tu kako huno syafi+hu'mento, Olo hon+ngkano hungkuno loso ne'no nowentan+ngkuhwosi Ap+loham+ye imuhwo Jisas oso humne'no ul+mentiso sohwo hwahopo poso sohonta hon+ngkano hungkuno hiloso wesojwao'montonoho. Olo hungkuno loso a'amu ahwomomjoso a'amu ajwo lo'mo humaso Mouses osohumo uyahon+ngki Mouses kako a'amu somo uy+mentisofoho. 20 I oso'no An+tu kakoe hungkuno Ap+lohammo uy+mentiso sohonta nom'ne a'amu ajwopo mohumunyofoho. An+tu kako'nohini uy+mentisofoho.

*Hon+ngkano hungkuno loso nakumo mesy-olonet+ihwayo'nefoho.*

21 Oso hungkuno t+finjoso An+tu Mouses+mo uy+mentisoso hungkuno s+mo'mjoso Ap+lohammo uy+mentiso somo wae weeo'mto liyalofoho. O'o, ose'maho. Nakwo Mouses+ye hon+ngkano hungkunomo t+fi in+ngkohwaso hn'nwi An+tu nakumo songo humayo'neso nejaponefoho.

U, Anitu a'amu Mousesiye honingkano hungkunomo iningkaofijo somo ole ulihwonesohilo. Sekwo wopingo kuyoho. Ose ulihwonesohilo. <sup>22</sup> O'o, Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso ole nalohi, A'amu hopi'nono olo hwaho lopo humalofo somo honingkano wonyoso yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkisofoho. Ose nalisofoho. I oso'no a'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo somo Anitu oso hungkuno Apilohammo uyimentisoso oso a'amu homo somo uyimtonoho. Hungkuno hiloso ole, Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo ulohofonefoho.

<sup>23</sup> Jisas kako nakwoe hwahopo mape sohonta nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo nohumenta-honingkuhwone osohonta honingkano hungkunoso nakumo nano mekilo'mokonehumaji'mentisofoho. Osopo nohumentaningkuhwoni simeho hi'ntnnono uyo honingkano Anitu netihwamentisofoho. <sup>24-25</sup> Oso'no honingkano hungkuno loso Anituye yahino wopingoso netihwayo'ne mesyolonetihwamentisofoho. I oso'no Jisas Kilais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta honingkano hungkuno mesyolonetihwayo imojoso moi'wo imo'nimentisofoho. I olohonta nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nne'no Anitu kako sekwo wopingo kuyoho nalisoso'no honingkano hungkunoso momekilo'mokonehumajonehoho.

<sup>26</sup> Oseso nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso nakwo Anituye mehomi'nwoho. <sup>27</sup> A'amu Jisas Kilaisimo iningkayo'ne mijo kiyomayo neso hofiko Jisas Kilaisiye huno nomantifi Kilais imentiso pa'nyo yalokuhwono. <sup>28</sup> Oso'no olohonta nakwo Jisas Kilaisimo iningkowalokuhwone so'nwi nakwo hopi'nono afa'nohin'i'nwoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofu kengo so'nji kengo'maho. O'o a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumayo so'nji kengo'maho. O'o, hwe sohwanji moyo'mi sofanji kengo'maho. Awonoho. Jisas Kilais nakwoe simeho mo'mo ne humaso hn'nwi nakwo afa'nohino humalohwono. <sup>29</sup> Oso'no ji'je simehomo Jisas kuhumaso'manji kiko Apilohamiye imu hwosoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'njimo uyimentisoso kiko nomatnnefoho. Hungkuno hiloso olenoho. Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo umokumentisofoho.

## 4

<sup>1</sup> Oso pahnnimo hungkuno simo'mo seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Hwe fihwo poyo

pe'n'ngkahon'ngki kakoe ho'yango hamniyoho yo'mayoso kakoe hwomu we'e sohumne'no a'amu nom'ne sohwa hwomu we'e sohwo'nji ho'yango so'nji umokosyohumahon'ngkofi hwomu we'e sohwo kako syoho ulohofiyu pa'nyo hweho. <sup>2</sup> Hwap'ngoso we'e sohwo kako a'amu kakimo umokosyohumayo somo enjwa'mnoho. Kakoe ho'yango yo'mayo somo uhwontohumayo hwafoho. I tifi no'mo hwomu huhwo sohwo oso s'ikuno kan'ngkwowho ho'nahumentiso somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumant'hwone hweho. <sup>3</sup> Oso pa'nyo nakwo humament'hwonefoho. Jisas mape sohonta nakwo mehomi pa'nyo humentani nakwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humentani hon'ngkano hungkuno hiso mekilo'mokonehumaji'mentisofoho. <sup>4</sup> Oso s'ikuno An'itu kako ho'nahumentiso somo kakoe Hwomu nakwoe hwahopo uhwat'mentisofoho. Kona'wohi Jisas'mo aswo mahon'ngki kako hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humamentisofoho. <sup>5</sup> An'itu kakoe hwomu uhwojahon'ngki kakoe hwomuso nakwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humalohwone hn'nyumo is'huto nalohofonto An'ituye mehomi ne namokumentisofoho.

<sup>6</sup> Nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo so'no net'ihwayo'neso An'itu kakoe hwomufe Towahuno nejopahon'ngki Towahuno sohwo ehuhnaofonto An'itumo ul'wo'n'ngki, Mpohwo, Mpohwo. <sup>7</sup> Oso'no nakwo nom'ne somo enjwa'mo mohumulohwono. O'o, kakoe mehomi'nwoho. Oseso nakwo kakoe mehomi hn'nyumo yo'mayo An'itu kakoe mehomimne'no ito'no esyohumamentisoso wonejapmmontonoho.

*Poul kako a'amu Ngkolesiya somne'no huno pi'n'ingo syaf'ihu'mentisofoho.*

<sup>8</sup> Sekwo temtitifo kengo soku, hohonta sekwo An'itu ne sohomo huno maseimentiso sohonta sekwo hwahoponjo an'itu hwasyo sofe syoho ulohofimentohofofoho. <sup>9</sup> I lohonta sekwo An'itu ne sohomo t'ipemalokwofo. I nom'ne hungkuno ole, Olohonta An'itu kako sekumo t'ipesemalofoho. Oso'no sekwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo wohumant'ife'no liyalokwofo. Oso hon'ngkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane hweho. <sup>10</sup> Sekwo ole lalokwofo, Nakwo yo'mayo s'ikuno fisomo u yo'mayo hamno fisomo soswo fisomo t'imo uhwon'wo'n'ngkuhwone so'no An'itu kako wop'ngo kuyoho wonalono. Ose lalokwofo. Oso hunoso omomo hunofoho. <sup>11</sup> Oso'no ngko sekumne'no huno pi'n'ingo engo syof'isyalokweno. An'ituye hungkuno



losetihwamentohe so'no ngko syoho siki syoho kiyalokweno. Ne'maso imo'nonetikenno.

12 Nje a'amu soku, nje hungkuno somo haloho popmno. Ngko honingkano hungkunomo enjwa'mo mohumunyo hwo'nyoho. Oso pa'nyoso sekwo hmno'nimno. Sekwo hohonta a'amu Jutafe honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumammotofu kuyoho. Oso pa'nyoso ngko humaleno. Ngko sekwo'nji nohumentaningko sekwo ngkimo wonyohofiyu ntoho'mentohofofoho. <sup>13</sup> Honingkanopo hano loho'nawenji nom'ne angopono wamonji ko imentoheso mnokino engo tipemanji sekuyepono asomo ponji Anituye hungkuno losetihwamentohefoho. Sekwo iningo laseyohoho. <sup>14</sup> Oso mnokinoso sekumo tango engo ko se'mahoningki sekwo ngkine'no hohujo mikinjan+mofe'njo imentohofofoho. O'o, sekwo hofiyu ntoho'mentohofofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji Jisas Kilais sekumo se'mahoningkofi sekwo wopingo umokosyohumamentohofu pa'nyoso ngkimo nimokosyohumamentohofofoho. <sup>15</sup> Osohonta sekwo ngkine'no simonyo imentohofofoho. I olohonta sekwo honingkano nom'ne kengo so'no syafisyontifi simeho wopingo lasemo'nngkohoho. Hohonta oso mnokino nimentiso sohonta sekwo simeho engo ntapmmentohofu so'no nifo'mayo'ne sekwoe ho'yango yo'mayo hopi'nono nontapikutnnesohilo. Ngko huno ole niyohoho, Sekwo ngkimo nifo'mayo'manji ole wontantifeho. Nakwoe timo wokitihwofiyano. Wonyoangkafo nimokosyohumamentohofofoho. <sup>16</sup> I olohonta sekwoe yahino kengo so'no hungkuno nehopi selahoningko ngkine'no nakwoe mango hweho lohnnalokwofo.

17 A'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa hofiko sekumo afofo semokalokwofo. I hwapingoso sekwo hofikoe yofe ho'nomayo'nefoho. Hofiko sekumo ajwo'mo mase'mofontifi ngkimo mempo hohnta'ni womenihumojantife'no yalokwofo. <sup>18</sup> A'amu nom'ne somo afofo hungkuno ne'njo umokiyoso wonyo'maho. O'o, honingkano wopingomo mjimweneso afofo umokiyoso wonyoangkafofoho. Ngko anepo, ou sekwo'nji nohumentani'mo hofiko sekumo afofo semokiyoso wopingofoho. <sup>19</sup> U nje mehomi, simeho sejopalokwe soku, sekwo tohino engo ntopalokwofo. A'musi kakoe mehomi aswo mayo'ne tohino engo umniwo'nngkiso pa'nyoso ngko sekumne'no apa'no nimmalofoho. Oso tohino mjanimnimihwosi sekwo sekwoe simeho sekwoe huno sekwoe a'apaho hopi'nonohinoso Jisas Kilaisimo

nihu'nahone uyikujiki kako sekumo sehula'afonefoho.  
 20 Ngko sekwo'nji wohumamonne'no yalokweno. I  
 ngko sekwo'nji humayo'manji hungkuno olo pa'nyo  
 maselimnehono. I ngko ikanopo humale so'no pipi  
 imnehono. Sekwoe omomo yahino so'no huno pi'n'ngo  
 engo syofisyalokweno.

*Apilohamiye ape Hekal'nji Sola'njiye pahnnimo  
 hungkuno Poul mt'i'mokumentisofoho.*

21 Sekwo njimno. Sekwo Mousesiye honingkano  
 hungkunomo enjwa'mo wohumantife'no yalokwofo soku,  
 oso honingkano hungkuno neso sekwo huno laseyohoho.  
 22 Hungkuno hiloso ole naliso, Apiloham hwomu hufa'u  
 tipema'mentisofoho. Tisimaso sohwo Solafe syoho  
 ulohofiyosi aswo ma'mentisofoho. Apilohamiye ape  
 nesi aswo nom'nehwo ma'mentisofoho. Kakoe yofe  
 Aisakiyoho. 23 Syoho ulohofiyosi Hekal kako mehomi  
 aswo mayoso a'amu mawo'n'ngkohoho pa'nyofoho. I  
 Apilohamiye ape ne Sola hwonjo ape nihu'no a'manesi  
 Anitu hungkuno Apiloham ya'umo ulimentiso so'no Sola  
 mehomi ma'mentisofoho. 24 Olo a'mu sofa'umne'no  
 pahnnimo hungkuno waselimonne'no yohono. Ape  
 sofahusi siko Anituye hungkuno hufa'u pa'nyo fa'uyoho.  
 Simo'mjosi Hekal kako hwofiki'nyo Sainai pa'nyiyoho.  
 Osopo Anitu kako Mousesimo honingkano hungkuno  
 uyimentisofoho. Hekaliye mehomo syoho ulohofiyo  
 a'amufoho. 25 Hwofiki'nyo Sainai sopo hwaho Alepiya  
 wo'nnyoponoho. Pone engo Jerusalem hwofiki'nyo Sainai  
 pa'nyofoho. Oso ango pone Jerusalem olo hwahoponjo  
 a'amu osopo humalofoso hofiko honingkano hungkuno  
 somo in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no honingkano  
 hungkuno hiso hofikimo mekilo'mokohumatn'nyofoho.  
 Oso'no hofiko oso hungkuno somo syoho ulohofiyo  
 hwafoho. Hekaliye mehomi pa'nyofoho. 26 I Anituye  
 hungkuno nom'neso Apilohamiye ape nesi pa'nyofoho.  
 Sola kako syoho ulohofi'maho. O'o, ape nefoho.  
 Kako Anituye ahwomomjo ango nemokosyohumayo  
 pa'nyiyoho. Ango Jerusalem songoponoho. A'amu  
 hn'nimo momekilo'mokonehumajiyo'neponoho. Sola  
 kako nakwoe nena'wohiyoho. 27 Aisaiya oso ango pone  
 Jerusalem hufa'uyo so'no Anituye hungkunomo ole  
 mt'i'mokumentisofoho. Ole nalimento,  
 Kiko ape hwonjo siki, simonyo fiyo.  
 Kiko mehomi aswo momaso'njo ko yonji kiko mango  
 engo'nji isamoyoka njo.  
 Hwap'ngoso mehomi pi'n'ngo engo wosejapmmonoho.

Jije mehomiso ape syoho ulohofiyo siye mehomimo uyakolopitnnefoho.

Aisaiya ose mtì'mokumentisofoho.

<sup>28</sup> Nje a'amu soku, sekwo Solafe hwomu Aisak pa'nyo kuyoho. Anìtu sìmo'mo Apìlohammo hungkuno uyonto tifi no'mo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne Solamo hwomu uyìmentisofoho. <sup>29</sup> Hohosohonta syoho ulohofiyo siye hwomu sohwo ape ne siye hwomumo tango uyìmentisofoho.

Oso pa'nyo olohonta Anìtuye Towahuno nakumo Anìtuye a'amu ne nemokahonìngki nakwo tango malokuhwono. A'amu honìngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso oso tango hiso nejpalo kwofu. <sup>30</sup> I oso'no a'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofoso ole mtì'mokumentohofi Anìtu Apìlohammo ulìmento,

Syoho kilohofiyo sì'nji kakoe hwomu'nji wae fiyo.

Syoho kilohofiyo siye hwomu sohwo kako jije hwahoyo'mayo ho'yangoso momanehoho.

O'o, jije ape ne siye hwomu ne sohwo kako'nohini nomane hweho.

<sup>31</sup> Oso'no nje a'amu soku, nakwo syoho ulohofiyo siye mehomi'maho. Nakwo honìngkano hungkunomo enjwa'mo mohumayo'nwoho. Honìngkano hungkunoso nakumo momekilo'mokonehumajonehoho. O'o, nakwo ape ne siye mehomi'nwoho.

## 5

*Kìlais kako nakumo isìhutofonema'mentiso lopo wohu-mano.*

<sup>1</sup> Setenìye impo'ango mta'ni Kìlais nakumo nasìhuto'mentiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Honìngkano hungkunoso sekumo nomokokilo'mokosehumajoloho.

<sup>2</sup> Sekwo upa'nìmmo. Ngko Poulì'ni hungkuno waselìmonne'no yohono. Huno ole losyofìsyalokwofu. Nakwoe a'apaho sìhu kolo'nyo'manji Jutafe honìngkano hungkunomo inìngkayo'manji Anìtu nakwoe wonyo wae wena'mtonoho. Huno ose syofìsyalokwofu'manji Jisas kako sekwoe wonyo'ne poyo siki pe'nìmentono.

<sup>3</sup> Ngko apa'no waselìmo. A'amu fihwo kako Anìtuye a'amu ne imo'nyo so'ne kako honìngkano hungkunomo inìngkawesoso kakoe a'apaho sìhu kolofu'manji oso hwe huhwo sohwo honìngkano hungkuno nìhu'no hopi'nonohinomo unìngkaweno. Nìhu'no kenga'nohinomo minìngkayo'manji u honìngkano wonyo kenga'no iso'manji nìhu'nahone tìkanomo wene hweho. <sup>4</sup> Sekwo wonyo wayo'ne honìngkano

hungkuno in'ngkawowo'n'ngkohofomanji sekwo Jisas K'laisimo nto usikwojao'malofokuyoho. Yo'mayowonyoangkafo Anitu sekumne'no selohofiwon'ngkiso so'no sekwo hohujo nto ikinjao'malofofoho. <sup>5</sup> Sekwo hohujo ikinjaofahon'ngkofi nakwo fehohnjo hn'nwi Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso somne'no simeho hi'ntnnono uyahon'ngkuhwono Anituye Towahuno Wop'ingo kako nakwoe wonyo hon'ngkanomo wae yaofalofoho. Oso'no tifi no'mo Anitu utihwa'nyopo, Nje mehomi wop'ingo ne kuyoho nalonefoho. Oso hiso'no nakwo hontohumalohwono. <sup>6</sup> Nakwo Jisas K'laisiye mehomi ne imo'n'ngkuhwone so'no u a'apahomo sihu kolo'nyoso a'apaho makolo'nyoso oso sikiyoho. O'o, Jisas K'laisiye mehomi ne imo'nyoso ole, Jisasiye hungkunomo tifi in'ngkayo so'nji a'amu nom'ne somo simeho hi'ntnnono uyo so'ntnne oso Jisasiye mehomi nefe yahinofoho.

<sup>7</sup> Simo'mo sekwo Jisasiimo tifi hofiyo in'ngkamotofofoho. I sekwoe yahino wop'ingo somo tihwo pijwasehumasoto. Jisasiye hungkuno somo in'nggo mopmno eso tihwo selimasoto. <sup>8</sup> Anitu'maho. O'o, kako oso hon'ngkano wonyo somta'ni Jisasiimo uhwojahon'ngki sekumo sesihutomentiso hweho. <sup>9</sup> Toho we'e sijontan'ngkuhwosi ifofo yososo toho engo sijihwosi yo'mayo hopi'nonohinomonahumontonoho. Oso pa'nyo a'amu anga'nohino hwasyo hungkuno selososo sekwo hopi'nonohino soku sekwo hwasyo hon'ngkanomo in'ngkwalokwofo. <sup>10</sup> I oso'no ole syosefisyalokweno. Hwe Engo sohwo sefo'mahon'ngkuhwosi oso hwasyo hungkunomo in'ngkwalokwofo somo sekwo hohujo ikinjaofikuji Jisasiye hungkunomnohini ngko in'ngkwalokwe hopaso fin'ngkamno. Oso a'amu sohwo sekumo ole seloso, Sekwo a'apaho sihu fikolo'nimno, ose seloso sohwo hwasyo hon'ngkanomo ipesemotaseseso sohwo kakoe yahino wonyo somne'no Anitu kako tohino uyonefoho.

<sup>11</sup> A'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul huhwo'nji ole lutihwawo'n'ngkiso, A'amu hon'ngkano hungkunomo in'ngkayoso a'apaho sihu kolo'nyo somo ose in'ngkaofijomanji Anitu hofikoe wonyoso wae weeo'mtonoho. Ngkine'no ose lalokwofo. I oso hungkunoso ngko lutihwanti'mntentesi a'amu hon'ngkano hungkunomo in'ngkwalokwofo sohwa ngkimo tango montape'njo ikutnesohilo. O'o, ngko Jisas a'amufe wonyo so'no iyopo poyo pe'nimentiso so'no ulalokwe so'no hofiko ngkimo tohino ntap'won'ngkohofofoho. <sup>12</sup> A'amu sekwoe a'apaho fikolo'nimno selalokwofoso hofiko

hofikoe a'apahomo nihu'nahone sihu kolo'nifijoso sekumo seliko'mafikui nihu'nahone mose'mafikutnehofu. Oso'no ni'mo'n'ingkohoho.

<sup>13</sup> U nje a'amu soku, hon'ingkanu hungkuno somta'ni Anitu kako sekumo sesihuto'mentisofoho. Sekumo peho'ne sesihuto'mentisoto. Apa'no hon'ingkanu wonyomo in'ing kayo'netaho. Nihu'no awonoho. Olenoho. Nom'ne a'amu somo simeho uyo'ne nom'ne a'amu somo ufo'mayo'ne oso'ne Anitu nakumo isihutofonema'mentisofoho. <sup>14</sup> Yo'mayo hon'ingkanu hungkuno neso hungkuno anga'nohino somo wo'nnyofoho. Hungkuno olenoho. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no wakumo'nono. <sup>15</sup> I sekwo nom'ne a'amu so'nji yoka hningkuji simeho tohino semningkuhwoso'no tango in'ingkuji ikujoho fongki'nifijo'manji i sekwo i'waho fiyimno. I sekwo oso yahino ifijo'manji sekwo hopi'nono wonyo umo'nantifeho.

*Anituye Towahuno Wop'ingofe yahino'nji a'amu hwaho loponjo hn'nwiye yahino so'ntnne hungkunofoho.*

<sup>16</sup> Hungkuno ole waselimonne'no yohono. Sekwo haloho popmno. Anituye Towahuno Wop'ingofe mampaho jije hunomo huno kiyihwoso'no simeho kumo'noso somo tifi fin'ing kayo. Ose iyo'manji yo'mayo wonyoso jije simeho umu lihwosi ko yososo miyonehoho. <sup>17</sup> Ihwoni, jije simeho ole kilalofi, Olo hon'ingkanu losomo hano fiyo. I Anituye Towahuno Wop'ingo ole kilalofi, Yo'mayo wonyo jije simeho umu lihwosi yososo miyonehoho. O'o, nje hon'ingkanomo tifi nningkape. Ose kilalofoho. Oso'no oso hwa'u jije simeho mo'mo ikujoho hopa fongki'nalokusiyo. Kiko yo'mayo uyimniji yalokunoso kiko hopo'maho. <sup>18</sup> Kiko Anituye Towahuno Wop'ingomo tifi in'ingkusoso kiko hon'ingkanu hungkuno somo enjwa'mo mohumuhnohino.

<sup>19</sup> Yo'mayo wonyoso nakwoe simeho yoneso'no huno nayohoho, nom'ne a'amufe a'apahomne'no simeho fefoyoso, yo'mayo huno wonyo syafisiyoso, hon'ingkanu wonyomo hano iyoso, <sup>20</sup> iyo huyo'mango'nji sojo huyo'mango'nji yofe ho'nomayoso, hwahoponjo hwasyo anitu hwe hwoso sohomo tifi in'ing kayo, peefo, ki'nyo imokiyoso, a'amu mangohwa imo'nontifi ikujoho fongki'nyoso yoka hnyoso, simano hintotohino kumnyoso, yofe ho'noma'nyoso, nom'ne somne'no hitoho mulofe'njoso, o'o a'amu kakoe yo'mayo somne'no syafisiyoso, a'amu ito'no mohumayofoho. O'o hofiko husilo husilofu lohofontifi nom'ne a'amu somne'no sitofo ujofoho. <sup>21</sup> Nakwoe simeho a'amu nom'nefe yo'mayo so'no

hi umo'nyo, mijo yokumpohn'nyo nonontifi nilohofoso, yo'mayo syohi'nyo wonyo iyoso, yo'mayo fonifonyo iyo, yo'mayo wonyo iyoso, umo liwo'n'ngkisofoho. Simo'mo selimentohe hopaso apa'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu yo'mayo wonyoso iwo'n'ngkohofoso hofiko Anitu nemokosyohumayo sopo mahufitnnefoho.

<sup>22</sup> I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wop'ngofe mampahomo in'ngkawasoso nakwo nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalomontonoho. Nakwo Anitu'nji hungkuno hnn'ngkuhwasi simeho wonyohofiyo'nji wohumantanoho. Oso'no Anitu'nji a'amu so'njimo simeho pompenjiyo uyantanoho. Nakwo Anituye Towahuno Wop'ngofe mampahomo in'ngkawasoso, u a'amu nom'ne nakumne'no wonyo hungkuno loso'manji nakwo simeho wonyo muyanehwono. O'o, simeho wop'ngo'nji wohumantanoho. Nakwo a'amu nom'ne somne'no hitoho nalofihwoso'no ufo'mantanoho. Yo'mayo wop'ngo ulohofantanoho. Yo'mayo nakwo nom'ne somo ulasoso ne umo'n'montonoho. <sup>23</sup> Nakwo nom'ne somne'no hwahopo wopowantanoho. Nakwoe yofe moho'noma'nyo'njo uyantanoho. Yo'mayo nakwoe simeho uyimonto ko yososo nakwo hon'ngkano wop'ngo'nohinomo uyantanoho. Oso yo'mayo yahino wonyoangkafo loso yasoso hon'ngkano hungkunoso yo'mayo hwahoponjo hungkunoso nakumo mopijwonamofe'njo umontonoho. <sup>24</sup> Jisasiye a'amu ne hn'nwi olo so'no nano mtito'mentihwone, Yo'mayo nakwoe huno wonyo naisoso yo'mayo simeho fefoyo ne'maso sohonta ole syafisy'wo'n'ngkuhwono. Mpano. Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyopo oso hiso'no nto pe'n'mentisofoho. Ose syofisyontani hon'ngkano wop'ngomo humalohwono.

<sup>25</sup> Anituye Towahuno Wop'ngo kako songo humayo'ne kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no nejap'wo'n'ngkiso so'no nakwo kakimo enjwa'mo wohumano. Kakoe hungkuno somo sikuno huhwo huhwi un'ngkowane. <sup>26</sup> Yo'mayo nakwoe yofe engo imo'nyo'neso mosyafisiyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simano hintotohino monahmnyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu sofe yo'mayo so'no hi monamo'nyo'njo uyano.

## 6

*Nakwo nom'ne a'amufe tangoso ufo'mano.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, a'amu fihwo kako yahino wonyomo apa'no yoso'manji sekwo Anituye Towahuno Wop'ngofe mampahomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso sekwo oso hwe huhwo sohomo hon'ngkano wop'ngo somo apa'no

típemayo'ne ufo'mapmno. Yoka nulíkutoho. O'ò, hungkuno wopíngo'nohini hofiyo ulífióso Anítuye honíngkanomo apa'no fípemotamno. Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe humayo somo ito'no uhwonímno. Seten kako yamofo selohofahoníngkuhwosi sekwo wonyo ifitnnoho. Oso'no ito'no uhwontohumamno. <sup>2</sup> Sekwoe a'amu somo yo'mayo tango u'masoso sekwo hofíkimo ufo'mapmno. Ufo'mapíjo'manji sekwo Jisas Kílaisíye hungkuno ne somo uníngkowanífeho. <sup>3</sup> Hwe fihwo ole hnnalofi, Ngkimo peho'no nífo'mapitnnehofo. Ngko ito'nohino hwo'nyoho. Ngko hoponoho. Ose hnnoso sohwo kako hwasyo hnnalofoho. <sup>4</sup> A'amu anga'no anga'nohino soku yo'mayo iwo'níngkino somo kíkito'no uhwonyo. Wopíngo'nohino uhwoníngkohoji jíje símeho wopíngo wakumo'nímontonoho. Nom'ne a'amufe yo'mayo syoho iwo'níngkiso somo uhwoníngkohoji ole nosyafísyohotoho. Nom'ne sofe yo'mayoso wonyofoho. Nje yo'mayoso wopíngofoho. Ngko uyakolofohono. Ose nosyafísyohotoho. <sup>5</sup> O'ò, Anítu kako sekwo anga'no anga'nohino sokuye syohomo sehoníngkuhwosi yano noselofiyonefoho. Oso'no a'amu anga'no anga'nohino soku sekwoe syoho so'no tango nomapitnnefoho.

<sup>6</sup> A'amu sekumo Anítuye hungkuno losetíhwalokuso sohumo sekwoe wosopayo hwapífe hamniyoho yo'mayo fehohnjoso uyímno.

<sup>7</sup> Hwe fihwo kako Anítumne'no hwasyoso mulonehoho. U hwe fihwo kako wopayo hulíhwosi wopayo wofoka'montonoho. U yo'mayo hulososo wofoka'montonoho. Oso pa'nyo hwe fihwo Anítumne'no hwasyo iníngkawo'níngkiso sohwo ne ane umo'nímontonoho. Oseso sekwo anga'no anga'nohino soku hwasyo hnníngkutoho. <sup>8</sup> A'amuso yo'mayo wonyo kakoe símeho umo'nyoso ose iwo'níngkiso'manji u kako níhu'nahone tíkanomo wene hweho. A'amu nom'ne sohwo yo'mayo Anítuye Towahunu Wopíngo uloso somo iníngkaweso'manji u kako Anítuye Towahunu mta'ni songo humayoso nomane hweho. <sup>9</sup> Honíngkano wopíngo somo nohumentani Anítuye syoho wopíngo so'no píso'mo'nyo namo'níngkuhwoloho. O'ò, yo'mayo wopíngo yaso'manji yokumpohn'nyo ne'no mjímhwasí síkuno Anítu ho'nahumentiso somo yo'mayo wopíngo nomane'nwoho. <sup>10</sup> Oso'no síkuno huhwo huhwi nakwo a'amu hopi'nonohino somo ufo'mayo'ne honíngkano típemayo'manji ufo'mano. I a'amu Jisasímo símeho híntnnono uyíwo'níngkohoho somo ne'nohini ufo'mafíkuno.

*Jisas nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyo sopo pe'nimentiso so'no Poul kako simonyo imentisofoho.*

<sup>11</sup> Olo hungkuno loso simo'mo nom'nehumo ulahon'ngko kako mt'i'mokohoho. I olopo nje aho'nji mt'i'mokalokweno. Sekwo uhwon'imno. Ifalifaliyo loso m'ikun'imposo mt'i'mokalokweno.

<sup>12</sup> A'amu fehohnjo hungkuno losetihwalokwofoso hofiko sekwoe a'apaho sihu sekolofo'ne umo'nalofoho. Hwap'ngoso ole. Hofiko a'amu a'apaho sihu kolofoso yahino somo in'ngkawo'n'ngkohoho sofe simeho wop'ngo umo'nyo'nefoho. I oso a'amu hungkuno losetihwalokwofoso hofiko Jisas nakwoe wonyo'ne pe'nimentiso so'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anituye a'amu ne imo'n'fitnnefoho. A'amu huhwo sohwa oso'nohino losetihwant'fijontentesi a'amu hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko a'amu nolosetihwalokwofo somo tango uy'kutnnesohilo. Oso'no a'apaho sihu sekolofo'ne umo'nalofoho.

<sup>13</sup> A'amu a'apaho sihu kolo'nyo'ne hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko hon'ngkano hungkuno hopi'nonohinomo min'ngkayo'njo yalokwofo. O'o, sekwoe a'apaho sihu kolofo'ne losetihwayo hwap'ngoso ole. Hofiko a'amu Juta somo nakwoe inomokomoyo pi'n'ngo engo somo uhwon'imno ulahon'ngkofi a'amu Jutaso hofikoe yofe ho'nomalokwofo.

<sup>14</sup> Nje yofe'nji yo'mayo ntnneso moho'nomanyo'njo yalokweno. O'o, olo'nohino woho'noma'mo. Jisas K'lais kako nje wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no woho'noma'mo. Hwap'ngoso Jisas ngkine'no poyo pe'nimentiso so'no yo'mayo hwahoponjoso ngkimo yokumpohn'nyo mon'mokosyohumanehoho. O'o, Jisas hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwotoho hmmentisofoho.

Oso'no hwahoponjo yo'mayoso n'ihu'nahone ngkilaho lalokweno. Oso hiso'no a'amu yo'mayo hwahoponjo somo in'ngkwalokwofoso hofiko ngkine'no nakwolaho ntant'kwofo.

<sup>15</sup> A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. A'apaho sihu makolofo'njo yahinoso ne anefoho. O'o, neso ole, Anitu nakumo a'amu songo pa'nyo namokiyo yahinoso hoponoho. <sup>16</sup> A'amu hopi'nono huno ose uyahon'ngki in'ngkawo'n'ngkohofoso hofiko Anituye a'amu nefoho. Osomne'no Anitu kako hitoho ulof'hwoso'no simeho pompenjiyo uyono.

<sup>17</sup> Yo'mayo semt'i'mokiyohe so'no sekwo nom'ne tango ntap'kutoho. O'o, ngko Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo'n'mo a'amu tohino engo ntapont'feso nje a'apaho ime'nohinofoho.



<sup>18</sup> Nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais kako wosemokosyohumano. Yo'mayo wopɪngo waselohofono. Hungkuno nehopeho. Ngko Poulɪ'ni semtɪ'mokiyohefoho. Osohopeho.

## Efesos

### Olo Iyoswo loso Poul A'amu Efesos somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *t#wenti-nain'*nji (29) *teti wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo a'amu ango Efesos+njo somne'nohini mti'mokumentiso'maho. O'o, a'amu hopi'nono hwaho Esiya sopenji a'amu Efesos so'nji uhwon+fitne'ento mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwapingoso olenoho. Nakwo Kilaisi'nji humalohwone so'nimo Anitu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wopingo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefe'mayo'ne nejopalofoho. Jisas Kilaisi'nta'ni Anitu kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjoso nejahopohoho. (Hungkuno hiloso Efesos sohe engo 1 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Poul kako impo'angomo humanto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako iyoswo Koulousi sopone'no mti'mokuyahot+mentiso sohonta olo iyoswo Efesos loso oso afaho sohonta mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Kilaisi'nta'ni a'amu Jisasi'mo in+ngkunyoso simeho afa'njo wohumantifeho. Nakwo olo iyoswo homo lomo atofolihwasi tifi un+ngkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Poul+ni Kilaisi Jisasiye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho so'ne Anitu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Sekwo Anituye a'amu soku ango Efesos nohumantifi Kilaisi Jisasi'mo in+ngkawowo'n+ngkohoho sokune'no olo iyoswo loso mti'mokalokweno. <sup>2</sup> Nan+ngkwoho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyo.

*Kilaisi yo'mayo wopingo naloho'mentisoso olenoho.*

<sup>3</sup> Nakwo Kilaisi'nji humalohwone hn'nyumo Anitu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wopingo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefe'mayo'ne nejopalofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan+ngkwohwo Anitu osohumo isamoyoka ulano. <sup>4</sup> Hohonta Anitu kako nakwoe hwaho yo'mayo mamti'mokiyo sohonta

nakwo Kilaisi'nji humayo'ne Anitu kako nakumunto nahwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji humehwasi nakwo kakoe simano sopolohofantantonoho nje simano sopolohofantifeho. Ose syafihu'mentisofoho. <sup>5</sup> Simo'mo Anitu kako nakune'no hitoho mikunimposo ulo'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe mehomi ne namokiyo'ne Jisas Kilais nakumne'no poyo pe'nyo so'ne uhwatimne'ento syafihu'mentisofoho. Anitu kakoe huno homo somo mikwesyafisiyofoho. O'o, kako oso hiso'no uyimonnoho lonto simeho wopingo umon'ningkahon'ngki nejapmmentisofoho. <sup>6</sup> Nakwo hon'ngkano wonyomo nohumentan'ngkuhwoni Anitu kako wopingo'nohini nalohofonto kakoe Hwomumo nakumosi nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo kakimo aku peho uyanehwono. Awonoho. Siki nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo Anitumo isamoyoka ulihwasi kakoe yofewoho'nomano. Hwap'ngoso nakwo Jisasi'nji humalohwone so'no Anitu kako nje mehomi kuyoho nalimentisofoho.

<sup>7</sup> Kilais nakumne'no kakoe honiyo usihumanto poyo pe'nimentiso so'no nakumo hon'ngkano wonyomta'ni isihutofonema'mentisofoho. Oso'no nakwoe wonyoso kakoe honiyo'nji wae enao'mentisofoho. Oso wopingo hiso Anitu nalohofososo ifehu'mokonasiyosowonyoangkafofoho. <sup>8</sup> Anitu huno wopingo hwapingo'njosohwo kako nakumne'no huno ito'no uyahon'ngki kakoe yo'mayo wopingoso ifehu'mokonesyalofoho. Oso hiso'no Anitu kako huno uyohoho. Hofikimo ufo'mayo'nefoho. <sup>9</sup> Anitu kakoe mehomi hn'nwiye wonyowayo'ne Jisas uhwatimne'ento limentisoso kako ose yontohohonta kakoe hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olhonta ujo ehontojwahumentisofoho. <sup>10</sup> Oso Anituye hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olenoho. Oso sikuno Anitu kako hwosopeehumentiso sohwi i'mofapihwoso'no yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mti'mokumentisoso mihu'mokoso sohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohinosomo mokosyohumayo'ne mnokino engo'njohwo imo'nonefoho.

<sup>11</sup> Yo'mayo Anitu imne'ento imentisoso ne imo'nyo'nefoho. Oso'no Anitu kako nakwo a'amu Juta hn'nimo nje mehomi ne imo'nifitnne'ento kako Kilaisiye temtitofomo nehumati'menti'hn'nwoho. Anitu kako nakumne'no yo'mayo so'no ae'mta'ni hunosyonafihu'mentisoso ne imo'nimentisofoho. <sup>12</sup> Nakwo simeho Kilaisimo uyimentihwone simo'mjo hn'nwi nakwo yo'mayo wopingo nalohofone so'no hontohumehwasi Anituye yofe engoso woho'nomano.

13-14 Sekwo temtifofo kengo mta'ango soku, Anitu sehwsopo'mentiso so'no sekwo Anituye hungkuno wop'ingo ne'njoso upa'nontifi Kilais sekumne'no asomo setimayo'ne sohomo sekwo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye a'amu ne imo'nimentohofoho so'no kakoe Towahuno Wop'ingoso yofe sehwoe'ne seajpmentisofoho. Oso Towahuno huhwo sohume'no hohonta Anitu nalimento, Nje a'amu ne somo nje Towahuno sohwo uyimonne'no yohono. Ose nalimentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Nakwo Anituye Towahuno Wop'ingo'nji humalohwone so'no kakoe a'amu ne nto imo'nimalohwone so'no huno nayohoho. Oso'nji yo'mayo Anituye a'amu neso mapitne'ento limentisoso oso hiso nakwo nomane so'no huno nayohoho. Hwap'ingoso Anituye Towahuno Wop'ingo nakwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no olo so'ntnne'no huno nayohi, Anitu nakwoe wonyomne'no mpe nto imentisofoho. Oso'no nakwo kako'nji humayo so'no asomo netimayo so'neso nakwo hontohumalohwono. Oseso yo'mayo naloho'mentiso so'no nakwo nakwoe Anitu wop'ingo sohwoe yofe woho'nomano.

*Anitu kako a'amu Efesos somne'no huno wop'ingo uyo'ne so'no Poul kako jomo ulimentisofoho.*

15 Ngko ole upa'nimale, sekwo Hwe Engo Jisas sohomo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye a'amu nom'ne somo simeho uyalokwofo. <sup>16</sup> Ose upa'nonji sikuno huhwo huhwi ngko sekumne'no Anitumo isamoyoka uliwo'n'ngkohono. Sikuno anga'nohino fihwo moniyakolofefoho. O'o, sekumne'no huno syafisyonji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne jomo uliwo'n'ngkohono. <sup>17</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ngkwowho Anitu yo'mayo wop'ingo hwap'ingo sohwo osohomo ole uliwo'n'ngkohono, Anitu kiko jije Towahuno wop'ingo sohwo a'amu ango Efesos humayo somo uyahon'ngkohoji Towahuno sohwo kako huno wop'ingo uyihwosi Anitumne'no a'amu somo utihwahon'ngkuhwosi hofiko kikine'no huno nehopi uyono. Ose uliwo'n'ngkohono. <sup>18</sup> Oso'nji ngko ole so'no sekumne'no uliwo'n'ngkohono. Anitu kakoe pomponaho sekwoe hunomo ho'nasesyihwosi yo'mayo so'no sehwsopo'mentisoso sekwo hunoso nto'no ehohosasesyihwoso'no yo'mayo wonyoangkafoso mapitne'ento limentiso so'no sekwo simeho wop'ingo'nji wohontohumantifeho. <sup>19-20</sup> Jisas Kilais kako poyo pe'nimentiso sohonta Anitu kakoe yokumpohn'nyo m'kun'imposo so'nji Kilaisimo ulikafonto ahwomo somo

kakoe aho angahohnta'ni mihumaji'mentisofoho. Osopo Kilaisho kako nohumanto nemokosyohumaho. Nakwo a'amu Anitumo simaho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkihwone hn'nimo oso yokumpohn'nyo mikun'imposo Kilaisho ulika'mentiso hiso nefe'mayo'ne syoho yalofoho. Oso'no sekwo huno waseyono. <sup>21</sup> Kilaisho kako Anituye aho angahohnta'ni humamentiso so'no kako ahwomomjo a'amumo mokosyohumayo so'nji hwahoponjo hwe engo sohwanji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hnonji a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu hopi'nonohino humalohwone hn'nimo Kilaisho kako hwofilo'nnyo hweho. Olohonta'nohinimaho. O'o tifi no'mjo hi'nji Hwe Engo oso hwo'nohini kako ne'no wohumanti'mtonoho. <sup>22</sup> Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso Kilaisho enjwa'mo ho'nasyonto Anitu kakimo nakwoe hwe mnokino engo'njo uhumati'mentisofoho. <sup>23</sup> A'amu Kilaisho'mne'no huno nay'wo'n'ingkiho so'nwi Kilaisho'ye a'apaho'nwoho. Kilaisho kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Oseso nakwo Kilaisho'ye a'apaho fehohnjo'nwoho. Oso'no Kilaisho kako hopi'nonohinomo mokosyohumaho.

## 2

*Nakwo poyo pa'nyo nohumentan'ingkuhwoni Kilaisho yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no Anitu nakumo songo nelikofalofoho.*

<sup>1</sup> Hohonta sekwo temtitofu kengo kengo soku hon'ingkanu wonyomo nohumanti'fi a'amu poyo pe'nyoso yo'mayo hungkunoso mupa'n'wo'n'ingkiyohofu hupa sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. Oso'no Anitu tohino engo womapi'fe limentisofoho. <sup>2</sup> Oso hohosohonta sekwo hwahoponjo yahino wonyo somo in'ingkawenti'fi yo'mayo towahunu wonyo sofe hwe engo Seten oso hwoe hungkunomo haloho po'motofofoho. Seten huhwo sohwo kako a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkihofu somo kako yokumpohn'nyo umokosyohumaho. <sup>3</sup> Hohonta nakwo a'amu Jutu hn'nwi a'amu temtitofu kengo kengo pa'nyoso nakwo hopi'nonohino Seten'ye temtitofu'nwoho. Nohumentani yo'mayo yahino wonyo nakwoe simaho umo nelahon'ingki imotohwonefoho. Nakwoe hunomnohini in'ingkamotohwonefoho. Nakwo ose humentan'ingkuhwoni Anitu nakwoe hon'ingkanu wonyo somne'no simaho tohino um'ingkahon'ingki Anitu kako a'amu hn'nimo tango engo uy'imne'ento limentisofoho.

4-5 Nakwo honingkano wonyomo poyo pa'nyo nohumentaningkuhwoni Anitu hitoho mikunimposo ulofahoningki Kilais yo'mayo wopingoso naloho'mentisoso Anitu kako nakumo Kilaisi'nji songo nelika'mentisofoho. Anitu kakoe mehomi so'nne'no umon'ingkahoningki kako asomo netima'mentisofoho. <sup>6</sup> Nakwo Kilais Jisasimo humalohwone so'no Anitu kako Kilaisi'nji nakwo'njimo songo nelikafonto kakoe yofe engo nejopahoningki ahwomomo Kilaisi'nji humalohwono. <sup>7</sup> Ose naloho'mentisoso kako hitoho mikunimposo nejapeso kako engolopohamo a'amu tifi imo'none so'nji ne'no netihwawo'n'ngkisofoho. Anitu kakoe huno mta'ni wopingo uloho'mo lonto wopingo nalohofwo'n'ngkisofoho. Kilais nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no a'amu hopi'nonohino kakoe hitoho engo nejopahonjo somo uhwonalokwofo. <sup>8</sup> Anitu kako wopingo uloho'mo limentiso so'no nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyimentihwone sohonta Anitu kakoe mehomi ne namokumentisofoho. Oso hitoho ulofa yahino uyalokuhwone hwapingoso nakwo'maho. O'o, Anitu huhwo kako hwapingo hweho. Kako siki nejapmmentisofoho. <sup>9</sup> Olo hilo so'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. Awonoho. I nakwo hilo so'no hwapingo'maho. <sup>10</sup> Anitu kako nakumo namti'mokumentiso sohwo nakwoe hwapingo hweho. Nakwo yahino wopingomo in'ngkayo'ne Anitu kako Kilais nejapmmentiso so'no Kilais Jisas nakumne'no yo'mayo wopingo nalohofoso nakwo a'amu songo namokumentisofoho. Anitu oso yahino wopingo somo hofiko in'ngkafitne'ento nakumne'no nto'no esyohumamentisofoho.

*A'amu Juta so'nji temtitofa kengo kengo so'nji Anitu'nji ufohi'nyo'ne Jisas kako temtitofa anga'nohino umokumentisofoho.*

<sup>11</sup> Ngko sekwoe hunomo huno wasefohoto'monne'no yohono. Hohonta sekwo Anitumne'no huno maseyofoho. I a'amu Jutaso a'apaho sihu kolo'nnyo sohwa hofiko sekumne'no ole liwo'n'ngkohofi, Sekwo temtitofa kengo mta'ango soku a'apaho sihu makolo'nyo so'no sekwo Anitumne'no huno maseyokuyoho, seliwo'n'ngkohofofoho. <sup>12</sup> Oso hohosohonta sekwo Kilaisimne'no i'waho yontifi Anituye mehomi mmo'nyo kuyoho. Simo'mo Anitu a'amu Juta somo uhwasopo'mentisoso kakoe hungkuno wopingo kako'nji makotiku'nyo'neso sekumo mosejapmmentisofoho. O'o, sekwo a'amu temtitofa

kengo'mta'ango soku yoloho'mo humamotofokuyoho. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi tifi no'mo yo'mayo wonyoangkafo imo'none so'no mohontohumayo'njo kuyoho. Sekwo Anitu sohumne'no huno mosyafisiyo'njo imotofokuyoho. <sup>13</sup> Sekwo Anitune'no kengopo nohumentan+ngkofi Kilais Jisas kako poyo pe'nonto sekumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no kako impo'noset+ma'mentisofoho. Oso'no sekwo kako'nji ufohi'n+imentohoho kuyoho.

<sup>14</sup> Simo'mo nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofokengo sikunonji mango hwona'ni imo'nontani humamotohwonefoho. Mangohwa imo'n+imentihwoneso nakwoe hon+ngkanomo tojo hopa pijwahin+mentihwonefoho. I Kilais nakumne'no poyo pe'n+mentiso so'no tojo homo somo wae yao'mentisofoho. Oso hiso wae yaofonto nakwo simeho pompenjiyo'nji nohumentan+ngkuhwoni temtitofokengo'nohino namokumentisofoho. Oso simeho pompenjiyo hwap+ngoso Kilais+yoho. <sup>15</sup> Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'n+mentiso so'no a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno hopi'nonohinoso a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'amufe yahino wonyomne'no yahu fonjokisasiyoso yo'mayoso ne ane imo'n+mentisofoho. Oso'no Jisas kako a'amu Jutafe hon+ngkano hungkunomo wae yaofonto nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofokengo kengo sokunonji nakwo hn'n+mo Jisas kako'nji nakumo monakoj+jwonto temtitofokengo'nohino songo namokumentisofoho. Oso'no nakwo simeho afa in+mentihwone'nwoho. <sup>16</sup> Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo poyo pe'n+mentiso sohonta nakwoe simeho tohino yahino so'nji mangohwa imo'nyo yahino so'nji Kilais kako poyo imokumentisofoho. Poyo imokumentiso sohonta nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofokengo kengo hn'n+mo temtitofokengo'nohino namokonto nakwo Anitu'nji simeho afa in+mentihwonefoho. <sup>17</sup> Kilais kako noponto a'amu Juta Anitu'nji mofonepo humamotofokengo so'nji sekwo temtitofokengo kengo'mo Anitune'no humamotofokengo soku nonjimo olo hungkuno wop+ngo loso nal+mento, Sekwo simeho afa'njo hmno'n+mno. <sup>18</sup> Ose nal+mentiso so'no Kilais kako nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo a'amu temtitofokengo sikunontne'no yo'mayo wop+ngo naloho'mentiso so'no Anituye Towahuno Wop+ngo anga'nohino sohwo kako hon+ngkano namohmentiso so'no nakwo hinjoho'nwi Anitumo u'malokuhwono.

*Nakwo a'amu Anitumo in+ngkawo'n+ngkuhwone so'nwi nakwo angone'nwoho.*

19 Oseso sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku olohonta sekwo yoloho'mo mohumu ilofu. O'o, sekwo Anituye a'amu ne so'nji ufohi'nontifi Anitu'nji sekwo'montohwasi humalofu. 20 Sekwo soku Anitu ango molalokunjo pa'nyo kuyoho. Nakwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwna'nnonji a'amu Anituye hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwna'nnonji kako nakumo hwosoku hwosaho pa'nyo nawonjimentiso hwona'nyoho. Kilais Jisas sohwo kako engkwosaho ne pa'nyo hweho. Sekwo soku ango yokino kuyoho. 21 Ango yokino hopi'nonohino soku Kilais engkwosaho ne sohwo'nji ufohi'nimentohofofoho. Olo ango hiloso Anitu kako hwapingo hweho. Ango hiloso Anitu nomolihwosi engo imokuhwosi kako oso ango wonyo ane wopingo'nohino sopo wohumamontonoho. 22 Sekwo sokunonji nom'ne a'amu Anitumo in'ngkawo'n'ngkuhwone hn'nnonji nakwo Kilaisimo ufohi'nontani Anituye Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humawo'n'ngkiso so'no nakwo Anituye ango ne nto imo'nimalohwono.

### 3

*Poul kako Anituye hungkuno wopingoso a'amu temtitofo kengo somo lutihwawo'n'ngkiso hweho.*

1 Ngko Pouli'ni Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni ngko sekumne'no impo'angomo humaleno. Hwap'ngoso ngko a'amu temtitofo kengo sokumo Anituye hungkuno wopingo losetihwawo'n'ngkohe so'no a'amu Jutaso ngkimo impo'angomo intofan'humantohofofoho. 2 Sekwo olo so'no nto upa'nimentohofu so'no ngko huno syafisyohono. Anitu sekumne'no hitoho ulofahon'ngki kako yo'mayo wopingo waseloho'mto yonto sekumo losetihwayo'ne syoho loso ntapmentisofoho. 3 Anituye hungkuno wopingoso hiyaso'mo wo'mojoso ntihwahon'ngki ngko hungkuno losomo huno nimentisofoho. Hungkuno fehohnjoso nto semti'mokiyohefoho. 4 Olo iyoswo losomo atofu lifijoso sekwo huno ole waseyono. Kilaisiye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso kako ujo nto ehontojwan'humantisofoho. 5 Hohonta olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso Anitu kako a'amu somo mutihwammojofoho. I olohonta Anituye Towahuno Wopingo kako nakwo a'amu Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwa hnnonji a'amu Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwanjimo ujo ehontojwahumentisofoho. 6 Hungkuno wopingo hiyaso'mo wo'mojo hiloso olenoho. Sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno wopingo somo upa'nimentohofu so'no sekwo



a'amu temtitofo kengo soku sekwo'nji nakwo a'amu Juta so'nnonji nakwo temtitofo afa imo'nontani a'apaho afa pa'nyo humalohwono. Yo'mayo wop'ingo Kılais Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no Anıtu yo'mayo nakumne'no hwosopeehumentisoso womantanoho.

<sup>7</sup> Anıtu kako ngkimo kakoe hungkuno wop'ingoso uyohojıku'mofone nıhwosopo'mentiso so'no ngko oso hungkuno wop'ingo sohwoe syoho ulohofıyo hwo'nyoho. Anıtu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hitoho ulofahonıngki kako kakoe yokumpohn'nyo ngkimo nısosofito'mentisofoho. <sup>8</sup> Anıtuye hwe moya'mi ne somo ngko enjwa'mo humaleno. Ngko Anıtuye hungkunomo hwotoho hm'mote hwo'nımo Anıtu kako wop'ingo ntohofonto nje wonyoso wae yanımo'mentisofoho. I Anıtu olo syoho a'amu temtitofo kengo somo kakoe hungkuno wop'ingo lutıhwayo so'no nıhwosopo'mentisofoho. Anıtuye hungkuno wop'ingo loso olenoho. Yo'mayo yahino wop'ingoso Kılaisımo weho. U a'amu sikiıno sohwo kako yo'mayoso matıpıhwononehoho. O'o, a'amu Kılaisımo inıngkawo'nıngkiso sohwo kako yo'mayo wonyoangkafoso Kılaisımo wotıpema'mtonoho. <sup>9</sup> Sımo'mo Anıtu yo'mayo mtı'mokumentiso sohwo kako yo'mayo so'no imne'ento huno syafısyonto Jutafe temtitofo so'nji temtitofo kengo kengo so'nji afa imo'nıfitnne'ento hiyaso'mo ho'nahumentisofoho. Oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso ne imo'nyo'ne'ento a'amu hopi'nonohino somo huno ehohosısiyo'ne Anıtu olo syoho loso ntapmmentisofoho. <sup>10</sup> Hwapıngoso Anıtu kako a'amu ahwomomjo somo mokosyohumayo sohwanji ahwomomjo a'amu hopi'nonohino so'njimo kakoe huno wop'ingo hiyaso'mo wo'mojoso ujo ehontojwahinyo'nefoho. Neso olenoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'nji Anıtu kako mekilo'mokuhumajonto kakoe a'amu ne imokahonıngki hofıko kakine'no uhu'mokuwo'nıngkohofofoho. Oso homo somo a'amu ahwomomjo sohwa uhwonontıfi hofıko Anıtuye huno wop'ingo so'no huno uyohoho. <sup>11</sup> Hohonta a'amu ahwomomji hwahonı mamtı'mokiyo sohonta Anıtu ose imne'ento huno syafısyonto nakwoe Hwe Engo Kılais Jisasımo nejapmmentiso so'no ne imo'nımentisofoho. <sup>12</sup> Nakwo Kılaisımo sımeho hi'ntnnono uyıwo'nıngkuhwone so'no nakwo Kılaisı'nji ufohi'nontani nakwo Anıtumo u'mayo so'no iyoho monenalofıyoho. Hwapıngoso Kılaisı sohwo kako Anıtumo u'mayo'ne honıngkano hweho. <sup>13</sup> Oso'no ngko hungkuno we'e waselımo. Ngko Anıtuye hungkuno a'amu temtitofo kengo

sokumo seliwo'n'ingkohe so'no tohino malokwe loso'no sekwo simeho wonyo semo'n'ingkuhwoloho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho. Oso'no sekwo simeho wop'ingonji fohumantokuno.

*Kilais kako hitoho mikun'imposo sejopalofoho.*

<sup>14</sup> Nto selohe so'no ngko yo'mayo Anitu kako yoneso'no huno syafisyonji ngko Mpohumne'no hwahopo hwomtame ulohofalokweno. <sup>15</sup> A'amu nope'nontifi ahwomomo nto simentohofa so'nji nakwo hwahoponjo temtifofo hopi'nonohino hn'nnonji nakwo Anitu kako kakoe yofe neso nan'ingkwoweho. Oso'no kako menal'imentisofoho. <sup>16</sup> Olo so'no ngko Mpohwo yo'mayo hwap'ingo sohune'no jomo ulalokweno. Kako kakoe Towahuno Wop'ingo sohwo sekwoe simehomo sehulo'ofihwaso'no sekwo kakoe yokumpohn'nyo wonyoangkafo so'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. <sup>17</sup> Sekwo simeho Anitumo uy'wo'n'ingkohofa so'no Kilais kako sekwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no kakine'no fisyafisy'wo'n'ingkungo. Iyo pmpongo hwahomo'mo unjilofonto yokumpoh'nyo kemokosyohumawo'n'ingkisopa'nyoso Anitu kako sekumo hitoho engo sejopalokunjo so'no sekwo huno syafisy'kuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. <sup>18</sup> Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anituye mehomi hopi'nonohino soku Kilais kako simeho nejape so'no huno waseyono. Kilais'ye hitoho nejapeso yo'mayo hwahoponjo so'njimo ahwomomjo so'nji yakolo'nnyofoho. Nihu'no yokintahoponoho. <sup>19</sup> Kilais'ye mikun'imposo nejapo so'no nakwo huno nto'no monayohoyohoho. O'o nakwoe hunoso tifofoho. I oso'no sekwo Kilais yokumpohn'nyo sejape so'no huno nto'no seyo'ne Mpohumo jomo ulalokweno. Oseso Anitu kako sekwoe huyo'mango somo sefo'mahwosi kako pa'nyo wop'ingon'nohini wasemokumontonoho. Ngko oso hiso'no Mpohumo jomo ulalokweno.

<sup>20</sup> Anituye yokumpohn'nyo engo nakwoe simeho mo'mo syoho nelohofalofoho. Oso'no nakwo nakwoe huno tifo so'nji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ujo so'ne kakoe yokumpohn'nyo hiso engo namokiyo hweho. <sup>21</sup> Oso'no nakwo Anituye mehomi hn'nwi yo'mayo wop'ingo Kilais Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no uhu'mokuwo'n'ingkuhwone hn'nwi Anituye yofe'nji Kilais Jisasiye yofe'nji nakwo engolopohamo ne'no woho'nomewo'n'ingkuhwano.

## 4

*Nakwo Anitumo iningkawo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo K'ilaisiye a'apaho'nwoho.*

<sup>1</sup> Ngko Anituye syoho iwo'n'ingkohe so'no impo'angomo humale sohwo'ni sekumo jomo yokumpohn'nyo selalokweno. Anitu kakoe mehomi hn'n'imne'no wonyoangkafo humayo so'no joho nalimentiso so'no kakoe yahino wonyoangkafo somo nto'no un'ingkohwano.

<sup>2</sup> A'amu hopi'nonohino somo sekwo enjwa'mo pahumno. A'amu somo fo'ma fo'ma ulohofikuji hungkuno hofiyo hofohofahn'no ulimno. A'amuso hofiko wonyo sekumo selohofikujono sekwo oso wonyo hiso aku ulohofikutoho. O'o, wop'ingo'nohini ulohopmno. Simeho finimno.

<sup>3</sup> Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo kako simeho afa inyo yahino nejapmentiso so'no nakwo mtitofa anga'nohino pa'nyo impe hopa nto monakilo'mokumaho. Oseso oso simeho afa inyo yahino ne'no mjimikuno.

<sup>4</sup> Nakwo Anitumo simeho uy'wo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo hinjoho'nwi a'apaho anga'nohino'nwoho. Anituye Towahunoso anga'nohino hweho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi nakwo Anitu'nji wonyoangkafopo humayo so'no Anitu nakumo joho lonet'ma'mentiso so'no nakwo oso hiso'no afa'nohini hontohumalohwono. <sup>5</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilais sohwo anga'nohino hweho. Nakwoe simeho hi'ntnnohino uyo yahinoso Anitu uhwononteso anga'nohino weho. Mijo kiyomayoso Anitu uhwononteso hwap'ingo neso kenga'nohinofoho. <sup>6</sup> Nakwoe Mpohwo anga'nohino sohwo Anituyoho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi kakimo enjwa'mo humentan'ingkuhwoni kako yokintahopo humaho. Kako nakwo'njo ajwopo nohumanto yo'mayo ne'manteso kako wop'ingo namokuwo'n'ingkiso hweho. Kako nakwoe simehomo humaho.

<sup>7</sup> Nakwo anga'no anga'nohino hn'n'mo K'ilais kako kakoe syoho kengo kengo nejaponte so'no kako yokumpohn'nyo hwap'ingo sohwo oso syoho hiso iyo'neso yokumpohn'nyo nejapmentisofoho. <sup>8</sup> Olo hilo so'no Anituye hungkuno ole nalimento,

K'ilais kako songo likafonto ahwomomo apa'no simentiso sohonta kako kakoe a'amu pi'n'ingoso Seten kako impe intofahumentiso somo isihutofomotasimentisofoho. Osohonta kako a'amu somo yo'mayo syoho kengo kengo iyoso'no yokumpohn'nyo uy'imentisofoho.

Ose nalimentisofoho. <sup>9</sup> Oso hungkuno so'no huno wosyofisyano. Kako ahwomomo apa'no simentiso so'no neso pehoto. Olenoho. Simo'mo kako ahwomo mta'ni noponto hwaho ne lopo pmentisoso kako hwahomo'mo

a'amu poyo pe'nyofe angomo umentisofoho. <sup>10</sup> Olo hwe lohwo kako simo'mo hwahomo'mo umentiso sohwo kako aku ahwomo ne nohotimo simentisofoho. Simentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji hwaho ae'mjo yo'mayo hopi'nono Kilaisimo weho. <sup>11</sup> Anituye syoho kengo kengo iyo so'ne Kilais kako a'amu anga'no anga'nohinomo yokumpohn'nyo uyalofoho. Oso yokumpohn'nyoso olenoho. A'amu fisomo kakoe hungkuno uyohojiku'mofone (*apousel*) syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anitu hungkuno jo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo a'amu Anituye honingkanomo tipemayo'ne a'amu somo ufo'mayo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo so'ne kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoho uyalofoho. <sup>12</sup> Oso yokumpohn'nyo nejopalokunjoso Anituye a'amu neso hofiko kakoe syoho hofiyo ulohofiyo'ne nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo Kilaisiye a'apaho ne hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo anga'no anga'no sosofito'ningkuhwasi ufo'mo'nano. <sup>13</sup> Kilais kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nejap'wo'n'ngkiso so'no nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo simeho afa unantanoho. U nakwo Anituye hwomumne'no huno afa'nohini wonay'mtonoho. Oso hohosohonta nakwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno'nji Anituye huno'nji nakwoe hunomo engo enaofihwoso'no nakwo Kilais pa'nyo sokafo umo'nantanoho. <sup>14</sup> Osohonta nakwo mehomi pa'nyo mohumanehwono. A'amu mehomi pa'nyoso hintalinyo ifofo mokomoiso hopa mokomoyalofoho. Hofikoe huno somo ehilo'memokomoyalofoho. A'amu afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji selalokwofoso hofiko oso ifofo hopa sekumo umpo'nosetimantife'no yalokwofo. Osono sekwo tifi in'ngkakutoho. <sup>15</sup> O'o, nakwo Anituye hungkuno ne somo ne'no in'ngkohwasi a'amu hopi'nonohino so'nji simeho in'ngkuhwasi Kilais nakwoe mnokino engo'njo sohwoe yahino wopingoso nakwoe simeho mo'mo engo wenaomontonoho. <sup>16</sup> Kilais kako nakwoe mnokino pa'nyo hweho. Nakwo kakoe sife aho yo'mayoso pa'nyo'nwoho. Mnokino sohwo kako a'apaho sohomo huno uyahon'ngki a'apahoso syoho ito'no iwo'n'ngkisofoho. I aho sohwo kako syoho nto'no miyo'manji ajo'miyo sohwa hofiko syoho nto'no mifitnnehofa. Oso'no Kilais kako syoho kengo kengo nejapmmentisoso nakwo anga'no anga'nohinomo hn'nwi syoho nto'no ihwasi nakwo ufo'mo'nantanoho. Ose ihwasi simeho afa in'ngkuhwasi Kilaisiye a'apaho hn'nwi engo imo'n'ngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

*Anituye a'amu neso hofiko yahino songo malokwofo.*

<sup>17</sup> Olo hungkuno loso ngko Anitumne'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hwahoponjoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohoho oso pa'nyoso sekwo imo'n'ngkutoho. Hofikoe hunoso siki wo'nnyofoho. <sup>18</sup> Hofikoe huno pikun'nyo so'no sikwo'mjoho pa'nyofoho. Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi huno'masoso hofiko Anitu kakoe songo humayoso momalokuyohoho. <sup>19</sup> Hofikoe honingkano wonyo somne'no hofiko wonimango munyofoho. O'o, hofiko honingkano wonyo somo ikuhufoku'mo'nyofoho. Yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo uyalofoho.

<sup>20</sup> Oso yahino hiso Kilais losetihwamentisotaho. Nihu'no awonoho. <sup>21</sup> Kilaisiye yahino wopingo so'no sekwo nupa'nontifi oso yahino homo somo tifi in'ngkowahon'ngkofi a'amu Jisasiye hungkuno neso nto losetihwamentohofofoho. <sup>22</sup> Oso'no sekwo sekwoe hohontajo yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. Yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo l'nojoso olenoho. Sekwoe hunomnohini in'ngkawentifi yo'mayo hi semo'nyoso honingkano hwasyomo ipesemotamojofoho. Oso hiso sekwoe hunomo wonyo semokumojofoho. Oso yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. <sup>23</sup> Sekwoe hunoso sekwoe simehoso nihu'no songo umo'nono. <sup>24</sup> Sekwo a'amu soku songo hmno'nimno. Oso a'amu songo soku Anitu kako pa'nyo wasemokumontonoho. Oso a'amu songo hiso wonyo honingkano nihu'no anefoho. Yahino ito'nohinofoho.

<sup>25</sup> Oseso sekwo hwasyo hungkunoso foho'naopmno. Apa'no nolikutoho. Sekwo hungkuno nehopi'nohino fihnnimno. Sekwo huno ole seyohi, Nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho. Oso'no hungkuno nehopi'nohino fihnnimno. <sup>26</sup> Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'n'ngkuhwoso'no huno nto'no fisyafihupmno. Sekwo honingkano wonyo ifitnoho. Sekwo sekwoe simeho tohino nowentan'ngkuhwosi mofehi'nyo ikwo'mokoloho. <sup>27</sup> A'amu simeho wonyo umo'n'wo'n'ngkiso osohumo Seten ehuhnnaof'wo'n'ngkisofoho. Oso'no sekwo Setenimne'no hoku'yo nohwosomputimafikutoho. <sup>28</sup> A'amu yo'mayoso hufo iwo'n'ngkiso sohwo kako apa'no hufo ihwoloho. O'o, kako syoho wopingo'nohini wotipemano. Oso syohoso kako kakoe aho'nji yokumpohn'nyo ihwosi hamniyoho nomahwosi kako a'amu umofonyo iyo somo ufo'mano. <sup>29</sup> Sekwoe mango mta'ni wonyo hungkuno nolikutoho. O'o, hungkuno wopingo'nohini nom'ne

a'amu somo usosofitofone filimno. A'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne hungkuno wopingo'nohini filimno. <sup>30</sup> Sekwoe humayo yahino so'no Anituye Towahuno Wopingo simeho tango ifisy+mof+kutoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo yofe nahwofo'ne nejapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo yahino wonyo somta'ni nihu'nahone isihutofonemaso sohonta nakwo Anitu'nji wopingo humanefoho. Huno ose nayohoho. Oso'no Anituye Towahuno sohomo simeho tango ukutoho. <sup>31</sup> Sekwo olo yahino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, simeho tohino, mango engo, sitofo, oso yahino wonyoso ikutoho. <sup>32</sup> Sekwo a'amu somo simeho uyikui yahino wopingo'nohini ulohopmno. Kilais sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu sekwoe wonyo wae yasema'mentiso hopaso a'amu fiso hofiko wonyo selohopijo somo hohujo'mo moho'naofikui wonyo hiso wae hmpopmno.

## 5

### *Nakwo pomponahopo wohumano.*

<sup>1</sup> Anituye mehomi soku Anitu hitoho engo sejapwo'n'ngkiso so'no sekwo kakoe yahino somo tifi fin'ngkamno. Kako pa'nyo hmmo'n'mno. <sup>2</sup> Kilais kako nakumo hitoho engo nejapmmentiso so'no kako nakwoe wonyomne'no kakoe a'apaho wopingoso ihn'nao'mentisofoho. Anitu oso homo somo uhwononto akino wopingo wa'mentiso hopaso kakoe simeho wopingo umo'n'mentisofoho. Oso yahino wopingo somo fin'ngkamno.

<sup>3</sup> Yo'mayo yahino wonyo, a'mohufo, kifosyoho, nom'ne hwafe yo'mayo so'no hi semo'nyo, oso yahino wonyoso sekumo se'mahwoloho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Oso'no a'amu fiso hofiko sekwo'njopo humafikui oso yahino wonyoso motipemapitnnehofo. <sup>4</sup> Sekwo wonyo hungkuno nolikutoho. Hwasyo hungkuno syohi'nyo hungkuno wonyoso nolikutoho. O'o, oso yahinoso Anituye mehomimne'maho. Sekwo soku, sekwoe hungkunoso Anituye yofe ho'nomayo'nefoho. Kakimo isamayoka ujo'nefoho. <sup>5</sup> Sekwo huno moi'wonoho. A'amu kifosyoho'njo sohwa, a'mohufo iwo'n'ngkohofoso, hungkuno wonyo liwo'n'ngkohofoso, a'amu kako ho'yangomnohini syafisyonto woma'mo liwo'n'ngkisoso, oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji Kilais'nji siko a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumasiyo sopo m'mopitnnefoho. O'o, nihu'no awonoho. A'amu yo'mayo ho'yango so'no hi umo'noso

sohwo kako ho'yango hiso kakoe Anitu pa'nyo imokinonto ho'yango somne hwomtame ulohofiwo'n'ingkisofoho.

6 Sekwo huno nto'no fisyafi hupmno. A'amu oso yahino wonyo somo upesemotowantife'no yalokwofoso hofikoe siki hungkuno somo tifi in'ingkakutoho. A'amu oso yahino wonyo yontifi Anituye hungkuno somo hwotoho fewo'n'ingkohofu somne'no Anitu kako simeho tohino umnonefoho. <sup>7</sup> Oso'no sekwo hofiko'nji ejoku'nohumafikutoho. <sup>8</sup> Sekwo soku, hohonta sikwo'mjoho'mo humamotofokuyoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe pomponahopo sehumaji masofoho. Oso'no sekwo pomponahopo ne'no humafikuji hano ito'no femoyimno. <sup>9</sup> Anituye pomponahoso yahino wopingo'nji hon'ingkanu nto'nohino so'nji hungkuno nehopi'nohino so'nji utihwa'nyopo ujo ejokwojasyiwo'n'ingkisofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingoso ne'no fikuno. <sup>10</sup> Sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne hon'ingkanu tipemafikuji osomo syoho yokumpohn'nyo fikuno. <sup>11</sup> A'amu sikwo'mjoho'mo nohumantifi hohontajo yahino wonyoso iwo'n'ingkohofu so'nji sekwo ejoku'nohumafikutoho. O'o, sekwo iwahoto'no fiyimno. Oso yahino wonyoso ne anefoho. Sekwo a'amufe hon'ingkanu wonyo somne'no hungkuno ulikuji hon'ingkanu wopingo utihwamno. <sup>12</sup> Yo'mayo yahino wonyoso hofiko hiyaso'mo iwo'n'ingkohofu so'no ngko sejo so'no wonimango nn'ingkahon'ingki ifalifaliyo mamti'mokoho yohono. <sup>13</sup> Anituye pomponahoso a'amu yo'mayo hiyaso'mo yiwo'n'ingkohofu somo utihwa'nyopo ujo ehontojwasyiwo'n'ingkisofoho. A'amu fiso hofikoe yahino wonyo hwapingo neso uhwon'ingkuji yahino wonyo somo woho'nofano likuji Anitumo nihu'nahone uyantifitikenno. Oso'no uhwonantanoho. <sup>14</sup> Oso a'amu homo somne'no ta limotofoso ole nalohi,

Kiko saho wotnno sohwo, kiko hon'ingkanu wonyomo nohumanji, a'amu poyo pe'n'ingkohofu pa'nyo humawo'n'ingkinu, filikaho.

Kilais kakoe pomponahoso jije simesimo wolakisyo.

<sup>15</sup> Sekwo sekwoe humayo yahino somne'no huno ito'no fisyafi hupmno. A'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo humawo'n'ingkohofu hopa nohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu huno'njo humawo'n'ingkohofu hopaso fosyohumamno. <sup>16</sup> Olhonta yahino wonyo pi'n'ingko engo wo'nnyoponoho. I sekwo soku olopo siki humayo'ne mohumulofu. O'o, yo'mayo iwo'n'ingkohofoso Anitumne'no fiyimno. <sup>17</sup> Sekwo Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikuji

yo'mayo syohoso ikutoho. O'o, ilofikutoho. Sekwo soku simo'mo Anituye hunoso tipemafikuji tifi yo'mayoso ito'no fiymno.

<sup>18</sup> Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo n'ngkuji nonilohofikutoho. O'o, oso yahinoso sekumo wonyo wasemokumonte'no yohoho. I oso'no sekwo Anituye Towahunoso nomafikujo'no kako sekumo wosehula'ofono. <sup>19</sup> Oso'no sekwo nuhu'mokukuji sekwo Anituye hungkuno hnn'ngkuji kakoe yofe ho'nomayo'ne Ta'njo Iyoswo ta'nji filimno. Sekwoe towahunomo yokumpohn'nyo imokiyo'ne haohonta sekwo Hwe Engo Anitune'no syafisyikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso'no tajo angomjo taso mango mta'ni likuji simeho ajwo mo'mta'ni filulika'n'ngkuno. <sup>20</sup> Yo'mayo se'maso so'no nan'ngkwowho Anitumo isamoyoka ulimno. Wop'ingo'nohini se'mahwoso'no isamoyoka nolikutoho. O'o, tango so'nji se'mahwoso'no Anitumo isamoyoka ulimno. Hwap'ingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wop'ingo'nohini nalohofwo'n'ngkiso so'no isamoyoka ulimno.

*A'mu siyoswafe hungkunofoho.*

<sup>21</sup> Sekwo Kilaisiye hungkunomo tifi in'ngkwalokwofo so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no hwahopo pawomno.

<sup>22</sup> Moya'mi sofasi, sekwo sekwoe Hwe Engo Jisas Kilais kakoe hungkunomo enjwa'mo humalofo hopaso sekwo sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. <sup>23</sup> Hwap'ingoso peho'neto. Hwe sohwa hofikoe ape sofamo hwe engo imo'nontifi a'musyamo mokosyohumawo'n'ngkohofihwafoho. Oso hopaso Kilais kako kakoe a'amu ne sofe hwe mnokino engo'njo hweho. A'amu hiso Kilaisiye a'apahofoho. Kilais oso a'amu somo asomo utimayo'ne poyo pe'n'imentiso hweho. <sup>24</sup> A'amu Kilaisimo simeho uy'wo'n'ngkohofoso hofiko kakimo enjwa'mo humalofo hopaso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe.

<sup>25</sup> Hwe sohwasi, sekwo sekwoe a'musyamme'no simeho epufohi filohopmno. Kilais kakoe a'amu ne somne'no simeho engo uy'mentiso so'no kako hofikine'no poyo pe'n'imentisofoho. Oso pa'nyoso sekwo sekwoe a'musyamo simeho uyimno. <sup>26</sup> Kilais kakoe a'amu ne somne'no poyo pe'n'imentiso so'no kakoe hungkuno so'nji mijo kiyomayo yahino so'nji hofikoe huno hofikoe simeho hon'ngkano wonyo ane kiho'maso imokalofoho. <sup>27</sup> Oseso Kilais kakoe a'amu neso hofiko kakoe simanopo lohopijo sohonta hofiko hon'ngkano wonyo ni'hu'no ane kiho'maso ni'hu'no



wonyoangkafo'nohini lohopyitnnefoho. <sup>28</sup> Oseso sekwo hwe sohwasu sekwo upa'n+mno. Sekwoe a'apahomne'no hitoho selofiwon'ningkiso hopaso sekwoe a'musyamme'no hitoho waselofono. Hwe kakoe ape'nji sikoe a'apaho afa in+mentisiyo so'no hwe sohwo kakoe apemo wop+ngo ulohof+hwoso'no kako kakoe a'apahomo wop+ngo ulohofalofoho. <sup>29</sup> Nakwo huno ole nayohi, a'amu kako kakoe a'apahomne'no mangohwa imo'nyoso awonoho. Kako kakoe a'apahomo wosopayo uy+won'ningkohoho. Kakoe a'apaho nto'no emokosyohumawo'n'ngkohoho. Oso pa'nyoso Kilais kako kakoe a'amu ne somo wop+ngo emokosyohumawo'n'ngkiso hweho. <sup>30</sup> Hwap+ngoso nakwo Kilais+ye sife aho a'apaho'nwoho. <sup>31</sup> An+tu ye hungkuno ole nalohi, U hwe fihwo kako kakoe kan+ngkwowho'ya'umo uliko'mahwosi kakoe ape'nji womokot+ku'nanjiyoho. Oseso siko nem'no makot+ku'nisoso siko a'apaho afa umo'nanjiyoho. Ose nal+mentisofoho. <sup>32</sup> Oso hungkuno hiso'no nje hunoso olenoho. Hwap+ngo neso hufa'uyoho. Hwap+ngo hiyasoso ole, Kilais kakoe a'amu ne so'nji a'apaho afa imo'nalokwofo so'no nelalofoho. <sup>33</sup> Oso'nohin+'maho. O'o, sekwo hwe anga'no anga'nohino sohwa hnnontne'no selalofoho. Sekwo hwe sohwasu sekwoe a'apahomne'no hitoho selofiwon'ningkiso hopaso sekwoe a'musyamme'no hitoho waselofono. Oso'no sekwo moya'mi sofasi sekwo sekwoe hwehwafe yofe foho'nomapmno.

## 6

*Mehomi so'nji kan+ngkwowho'ya'u'njiye hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Sekwo mehomi soku, sen+ngkwowho'ya'uye hungkunomo haloho popmno. An+tu hofiyo ose ifitne'ento l+mentisofoho. <sup>2</sup> An+tu ye hungkuno ole nalohi, Kiko jije mpohwo na'uye hungkunomo tifi fin+ngkayo. Ose nalisofoho. Olo hon+ngkano hungkuno lomo in+ngkuso'manji An+tu kako wop+ngo wakiloho'montonoho. Olo hon+ngkano hungkuno s+mo'mjo loso hungkuno ne ulinyo hi'njofoho. <sup>3</sup> Ne hiso olenoho. Kiko hnn+ngkwowho'ya'uye hungkunomo haloho pojo'manji kiko hwaho lopo wop+ngo nohumentan+ngkiji soswo pi'n+ngo engo wokiyakolo'montonoho.

<sup>4</sup> Sekwo hamn+ngkwowho'yoswasi, sekwoe mehomi hunomo wonyo umokukutoho. Hwasyo hungkuno nul+kutoho. Sikoe mehomi somo An+tu ye hungkuno luti+hwahosi hofiyo mokosyohumahosi hofi+ko hahn'nyo ifijo'manji hofi+koe hon+ngkanomo siko nto'no m+hwajinyo.

*A'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sofe hungkunofoho.*

<sup>5</sup> Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwoe hwe engo nose mokosyohumawo'n'ngkohoho soh wafe hungkunomo enjwa'mo ito'no fosyohumamno. Sekwo simeho hufa'uyo'njo imo'n'ngkutoho. O'o, sekwo hofikoe syoho somo yokumpohn'nyo fiyimno. Sekwo Kilaisiye hungkunomo tifi in'ngkawo'n'ngkohoho hopaso sekwoe hwe engo sohwoe hungkunomo tifi nto'no fin'ngkamno. <sup>6</sup> U sekwo a'amu wonahonife likuji a'amufe hunomo afofo umokano likuji hofikoe timopo syoho yokumpohn'nyo ikutoho. O'o, sekwo Kilaisiye syoho ulohofiyo kuyoho. Oso sekwo sekwoe hwe engo sohwoe syoho yokumpohn'nyo ifijoso sekwo yahino Anitu umo'n'wo'n'ngkiso somo in'ngkwalokwofo. <sup>7</sup> Sekwo simeho wopingo'nji sekwoe syoho fiyimno. Sekwo a'amu hwahoponjo somnohino syoho miyalokuyohoho. O'o, sekwoe Hwe Engo Anituye syoho yalokwofo. <sup>8</sup> Sekwo huno seyohoho. A'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu syoho somo mokosyohumalofo so'njimo Anitu hofikoe syoho somo uhwon'wo'n'ngkiso sohwo hofikoe syoho wopingo somne'no kako yano ulofiyonefoho.

<sup>9</sup> Sekwo a'amu syoho selohofiy'wo'n'ngkohoho soku sekwo a'amu homo somo hofiyo mokosyohumamno. Sekwo iyoho limofo yahinoso foho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo Anitu kako ahwomomo humaso sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Kako a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu sakinjo so'njimo uhwonon-teso afa'nohino uhwon'wo'n'ngkohoho.

*Anituye a'amu neso hofiko hwe ikujoho'ne kako mekino sampe yo'mayoso nto'no esyohumayo'ne hungkunofoho.*

<sup>10</sup> Ngko olo hungkuno ae'uyo loso waselimonne'no yohono. Sekwo Anitu'nji makotoku'nnyo soku, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji ufohi'nimno. <sup>11</sup> Seten kako sekumo yamofo selohof'wo'n'ngkiso so'no sekwo Anituye mekino, sampe, yo'mayoso nomafikuji yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Seteniye huno wonyo so'nji kakoe yahino wonyo so'nji fongki'nane'no yokumpohn'nyo wolohofano. <sup>12</sup> Nakwo a'amu hwahoponjo so'nji ikujoho mofongki'nalokuyihwono. O'o, nakwo Seten'nji towahuno wonyo so'nji fongki'nalokuhwono. Towahuno wonyo hiso hofiko a'amu sikwo'mjoho'mo humalofo somo yokumpohn'nyo mokosyohumalofo. Hofiko hwahopo emoyontifi ahwomomo emoy'wo'n'ngkohofofoho. <sup>13</sup> Oso'no sekwo Anituye mekino, sampe, yo'mayoso olhonta mapmno. Ose mafikuji yo'mayo wonyo

i'mofapihwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikui  
Seten'nji towahuno wonyo so'nji ikujoho fongki'nifijoso  
sekwo hofikimo nuyakolopitnnefoho. Nuyakolofikui  
yokumpohn'nyo ne'no lohopotnnefoho.

<sup>14-17</sup> Oso'no nto'no esyohumayo yahino so'no nakwo huno  
wosyofisyano. A'amu kako mango hwamo wafongku'mo  
lihwosi kako kakoe mekinohwa, sampehwa, omoyohwa,  
nomahwosi yokumpohn'nyo waloho'montonoho. Mango  
sohwa hofiko oso hwe huhwo sohomo wofonjosyano likui  
me fifijoso mupolopitnnefoho. Hwapngoso kako nto'no  
esyohumunyo hweho. Oso pa'nyoso Seten nakumo ikujoho  
monafongkiso'ne ito'no wesyo humano. Nakwoe sampe,  
mekino, omoyo, yo'mayoso olenoho.

Hungkuno nehopi'nohino wolano. Hwasyo hungkuno  
molanehwono. Oso hungkuno neso sekwoe ahuloho  
pa'nyofoho.

Honngkano wopingo'nohini uyano. Wonyo honngkano ih-  
waloho. Oso honngkano wopingo'nohinoso sekwoe  
swokinoponjo ikujoho melikosafu pa'nyofoho.

Anituye hungkuno wopingo a'amufe simaho pompenjo  
ifisyimofu'neso wolutihwano. Oso hiso sekwoe sife  
manji'mofu pa'nyofoho.

Seten'ye yo'mayo tango ne'maso so'no Anitu kako  
nefu'mayo'ne so'no simaho hi'ntnnono uyano. Oso  
simaho hi'ntnnono hiso nakwoe sampe pa'nyofoho.

Nakwo Anitu asomo netimayo'ne so'no huno wosyofisyano.  
Oso nakwoe sohwo ho'yo pa'nyofoho.

Anituye hungkuno so'no huno nto'no wonayono. Oso  
Anituye hungkuno hiso nakwoe hwakuhwajo  
hosimno pa'nyofoho.

Kakoe Towahuno Wopingo sohwo hungkuno lomne'no  
wonetihwamtonoho.

Yo'mayo melikosafu hiso sampe mekino yo'mayo pa'nyoso  
nto'no wesyo humano.

<sup>18</sup> Mpohumo jomo ne'no ulimno. Kakoe Towahuno  
Wopingofe yokumpohn'nyo sejapihwoso'no Anitumo jomo  
ulimno. Nto'no fohontohumamno. Piso'mo'nyo ikutoho.  
Sekwo Anituye a'amu ne somne'no engolopohamo Mpo-  
humo jomo ulikuno. <sup>19</sup> Sekwo Mpohwo Anitumo ngkimo  
nifomayo'ne jomo ole ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno  
nje mangomo ho'nanisyihwoso'no ngko iyoho iyo yahinoso  
monje yasyimo Anituye hungkuno wopingoso a'amufe  
hunomo ehohosasiyo'ne ulimo. Oso hiso'no sekwo Mpo-  
humo ngkine'no jomo ulimno. <sup>20</sup> Ngko a'amumo Anituye  
hungkuno lutihwawo'nngkohe hwo'nyoho. Oso'no ngko

impo'angomo humaleno. Olopo nohumahm'mo iyoho miyo'njo i'mo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwayo'ne sekwo Mpohumo jomo ulimno.

*Hungkuno ae'uyofoho.*

<sup>21</sup> Tikikos neninkwa'wehwo Anituye syoho ulohofiyi wopingo sohwo kako nose'mahwosi yo'mayo ngkimo ni'ma'maso so'no yoloho waselimonte hweho. <sup>22</sup> Oso'no ngko kakimo sekuyepono lihwojalokweno. Kako nakwoe humayo so'no selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho.

<sup>23</sup> Naninkwohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'nji siko'monta'i sekwoe simeho pompenjiyo semokohosi sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofo so'nji simeho hi'ntnnono engo uyo so'nji wosejopanjiyoho. <sup>24</sup> A'amu nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'mo hitoho ulofoso musikwajiyo'njo iwo'n'ngkohoho osomo Anitu kako wopingo uloho'montonoho. Ngko Pouli'ni hungkuno hiloso mtimokohono. Osohopeho.

## Filipai

### Olo Iyoswo loso Poul A'amu Filipai somne'no Mtì'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sìmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tìwenti-nain'nji* (29) *teti-wan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Filipai somne'no mtì'mokumentisofoho. Hwaho Yulop hohnta'ni tajo ango i'mofapeso ango Filipai sopo kaki'no ifawo'mentisofoho. Oso tajo ango hiso Poul ulìka'mentisofoho. Poul olo iyoswo mtì'mokiyo hwapìngoso olenoho. Poul kako impo'angomo humentanìngki a'amu Filipainjoso kakimo ufo'mayo'ne hamniyoho uyahotìmentohoho so'no Poul kako isamoyoka ulìmonto mtì'mokumentisofoho. Oso hamniyoho hiso hwe anga'nohinohumo uyahotìmentohofofoho. Kakoe yofeso olenoho. Oso Epeefìloutaitasiyoho. Oso hwe Epeefìloutaitas huhwo sohwo Poul'nji Loum nohumanji oso hwe huhwo sohwo kako mnokino tìpemahonìngki Poul oso hwe huhwo sohomo kakoe ango Filipaine'no asomo uhwajìmonto oso iyoswo so'nji mtì'mokuyahotìmentisofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno sìmo'mjoso olenoho. Sìmonyofoho. (Hungkuno hiso Filipai sohe engo 4 honìngkano we'e 4. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Poul kako Loum impojoho yonto mtì'mokumentisofoho. Oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofò lìhwasi tìfi unìngkohwano.

<sup>1</sup> Sekwo Anìtuye a'amu soku ango Filipai humawo'nìngkohoho somne'no ngko Poul'nnonji Timouti'nji nekwo Hwe Engo Jisas Kìlaisìye syoho ulohofiyo sohwoya'ì olo iyoswo loso semtì'mokiyalokuhwayo. Sekwo Hwe Engo Jisas Kìlais oso hune'no sìmeho uyìwo'nìngkohoho so'nnonji a'amu sekumo semokosyohumayo'ne uhwosopo'mentohoho sohwanji a'amu Anìtuye syoho somne'no sefo'mawo'nìngkohoho sohwatne'no semtì'mokiyalokuhwayo. <sup>2</sup> Mpohumo olo'no jomo ulìwo'nìngkuhwoyo. Nanìngkwohwo Anìtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisì'nji siko'monta'ì siko sekumo wopìngo selohofohosi sekwoe sìmeho pompenjiyo wosejopanjiyoho. Oso'no jomo ulìwo'nìngkuhwoyo.

*Poul kako Anìtumo isamoyoka ulìmentisofoho.*

<sup>3</sup> Ngko sekumne'no huno syasyefi syontne sikuno somo ngko nje Anitumo isamoyoka uliwo'n'ngkohono. <sup>4-5</sup> Hwap'ngoso sekwo Anituye hungkuno sikuno simo'n'ngo upo'noma'mentohofu somta'ni sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngo a'amumo ujo'ne syoho somne'no nifo'ma'mop'wo'n'ngkohofu kuyoho. Oso'no ngko Anitumo sekumne'no jomo uliwo'n'ngkohe sohonta ngko simonyo iwo'n'ngkohofu. <sup>6</sup> Ngko huno ole nto niyohi, Anitu kako sekwoe simoho mo'mo syoho wop'ngo ema'mentiso sohwo oso syohoso ne'no mijimop'hwosi sekwoe hon'ngkano wop'ngo imokuhwosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako asomo poso sohonta Anitu oso syoho wop'ngoso moi'wo wesojwamo'montonoho. Sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo humantifitne kuyoho. <sup>7</sup> Ngko simoho sejopalokweno. Ngko sekumo hitoho sejopalokweso ito'nohinofu. Hwap'ngoso ngko impo'angomo mohumayo sohonta ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngoso a'amu somo ulonji hungkuno hiso'no a'amu ngkimo ntohon'ngkahon'ngkofi ngko aku hungkuno ulahon'ngko hungkuno hiso yokumpohn'nyo imo'n'mentisofu. Oseso hungkuno nehopeho ntimentisofu. Oso hohosohontajo so'nji lohonta ngko impo'angomo humale lohontajo'nji sekwo ngkimo nifo'ma'mop'wo'n'ngkohofu. Sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi ngkine'no syonifisyontifi Mpohumo ngkine'no jomo uliwo'n'ngkohofu. Oso'no sekwo ngko'nji majopohi'nontani nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngoso a'amumo lut'hwawo'n'ngkuhwoni'nwoho. Ose humentan'ngkuhwoni Anitu kako kakoe wop'ngoso nalohof'wo'n'ngkiso hweho. Oso'no ngko sekumne'no simoho wop'ngo nimo'n'ngkohoho. <sup>8</sup> Anitu kako nje simohomo timo uhwon'wo'n'ngkisofu. Oso'no kako olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Oso ngko sekumne'no nimo'n'nantokunjoso nehopi sejopalokweso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais mta'angofu. Oso'no Jisas kako sekumne'no sejopalokuso hopa ngko sejopalokweno. Oseso ngko ole nimo'n'nojoso wasehonimonne'no yohono.

<sup>9</sup> Mpohumo sekumne'no jomo ulalokwe loso olenoho. Sekwo Anitu'nji a'amu nom'ne'ntnne'no hitoho selofalokunjoso engo imo'n'ngkuhwasi ne'no mijimop'hwosi mikun'imposo engo umonono. Oso'nji sekwo Anitumne'no huno engo tipemafikuji yomayo yahino so'no huno ito'no fisyafihupmno. <sup>10</sup> Ose syafisyikuji yahino wonyoangkafo'nohino somo huno syafisyikuji

osomnohini uyimno. Oso'no Mpohumo sekumne'no ulalokweno. Ose ifijo'manji sekwo honingkano wonyo ane'njo imo'nngkuji Jisas Kilais kako a'amufe hungkuno ikwolofone sikuno somo kako ole selonefoho. Sekwo wopingo'nohini kuyoho. Wonyo honingkano ane'njo kuyoho. Ose selonefoho. <sup>11</sup> Ou, sekwo olopo nohumafikui Jisas Kilais kako'nohino kakoe yokumpohn'nyo sejapihwosi sekwo honingkano wopingo'nohini uyantifeho. Oso hohosohonta sekwoe humayo wopingo'nohino somo a'amu nosehonngkuji Anituye yofe engo noho'nomafikui Anitumo isamoyoka ulantifeho.

*Poul kako impo'angomo humayo so'no a'amu pi'ningo engoso Jisasiye hungkuno upa'nimentohofofoho.*

<sup>12</sup> Nje a'amu soku, ngko impo'angomo humale so'no sekwo huno ole seyihwoloho. Jisasiye hungkuno wopingoso impo'angomo into'naweho. Ose syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ngkimo tango ni'mahonjoso a'amu pi'ningo engoso hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. <sup>13</sup> Ngko impo'angomo humale kalohi nakwoe hwaho mokosyohumayo Sisa oso hwoe a'amu nehontohumayo hopi'nonohino sohwanji nom'ne a'amu olopo humalofo sohwantne'no Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. Hofiko huno ole uyohoho. Ngko Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyiwo'nngkohe so'no impo'angomo humaleno. <sup>14</sup> I ngko impo'angomo humale so'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono we'le uywo'nngkohofoso hofiko impo'ango somne'no iyoho ko uningkahonngki hofiko ngkimo nohonimentohofoho so'no hofiko iyoho munyofoho. Oso'no hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono engo uyontifi kakine'no yokumpohn'nyo humalofo. Oso'no hofiko a'amu somne'no iyoho miyo'njo yontifi Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

<sup>15-16</sup> A'amu fehohnjo huno wopingo'njosohofiko Anituye yofe ho'nomayo'ne Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo. Oso a'amuso hofiko olo so'no huno uyohoho. Ngko Poul'ni olo impo'angomo humaleso Jisas Kilaisiye hungkuno ito'nohino liwo'nngkohe so'no Anituye hungkuno yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'ne impo'angomo humaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hitoho ulofahonngki hofiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

I a'amu nom'ne fehohnjosohofiko nje syohomne'no simeho wonyo umo'nngkahonngki nje yofe monje yanisyontifi hofiko hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne Kilaisiye hungkuno nom'ne a'amumo nto'no mulalokuyohoho.

<sup>17</sup> Oso'no hofikoe hunoso nto'nohinimaho. O'o,

hofiiko ngkimo woniyokolofantiifi hofiiko ngkimo tango wontopantiifi yontiifi hofiiko Anituye hungkuno nto'no mulalokuyohoho. <sup>18</sup> Huno ose ko syofisyahon+ngkofi ngko simonyo yalokweno. Hwapingoso a'amu hofiikoe yofe ho'noma'nyo oso hwanji a'amu Anituye yofe ho'nomawo'n+ngkohoho sohwanji hofiiko Jisasiye hungkuno ho'nim+wahonjo so'no ngko simonyo yalokweno. Oso hiso lohonta'nohinimaho. O'o, ne'no wamjimo'nimontefoho.

*Ngko olo hwaho lopo songo humaleso Jisasi'nji humalohwoyo.*

<sup>19</sup> Olo hiso'no ngko huno niyohoho. Sikuno huhwo huhwi sekwo Anitu ngkimo nifo'mayo'ne jomo ulahon+ngkofi Jisas Kilaisiye Towahuno nisosofitofahonjo so'no yo'mayo tango nimanteso ngkimo wopingo ntohofantofoho. Oso'no ngko huno niyohoho. <sup>20</sup> I ngko olo so'no nimom'n+ngkohoho. Ngko yo'mayo imeso ngko wonimango mannonehoho. O'o, ngko Jisas Kilaisiye hungkuno so'no yokumpohn'nyo loho'mne hopaso yokumpohn'nyo ne'no walohomonnoho. Yo'mayo syoho Anitu ntapiwon+ngkisoso itonohini uyimonne'no yohono. Lohontanji yo'mayo ime'no Jisas Kilaisiye yofe engo imonone'enji yalokweno. Ihwoni, ngko poyo pe'nimo, u songo humahm'me'no ngko ole'no nimom'n+ngkohoho. Ngko Jisasiye yofe wohomomonnoho. <sup>21</sup> Nje hunoso olenoho. Ngko songo humaleso ngko Jisasi'nji songo humaleno. Oso wopingofoho. I oso'no ngko poyo pe'nimo Jisasi'nji Anitunjopo humayoso oso yakolo'nyofoho. <sup>22</sup> Oso'no ngko huno hufau'njo hwo'nyoho. Simomjoso olenoho. Ngko olo hwaho lopo humahm'mo Anituye syoho imeso ne engo mjimom'nimwesoso oso wopingofoho. Oso'no ngko pipi imnehono. <sup>23</sup> Olo hilo so'no ngko simeho hufau'njo hwo'nyoho. Ngko nope'nime'no Jisasiye ahwomomjo angosopo humayoso olo hwaho loponjo humayo somo yakolo'nyofoho. <sup>24</sup> I oso'no ngko poyo pe'nime'no ngko sekumo pipi sefo'mamnehono. Oso'no ngko sekwo'nji humahm'mo sefo'mayo oso wopingofoho. <sup>25</sup> I ngko oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyonji huno ole niyohi, Ngko sekwo'nji humahm'mo Anituye syoho ne'no mjimihwasi sekwoe simeho hi'ntnnohino uyoso engo imon+ngkuhwoso'no simeho wopingo mikunimposo wasemomntonoho. <sup>26</sup> Oseso ngko sekumo apa'no selmahom'mo sekwo ngkine'no simonyo ikuji sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yofe wohomomantifeho.



*A'amu Filipai so'nji Pouli'nji nomajoku'n'ngkuji Jisasimne'no tohino womantifeho.*

<sup>27</sup> U, ngko sekumo mose'maso'njo ime sohonta sikuno huhwo huhwi sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno tifi in'ngkakuji wop'ngo'nohini fosyohumamno. Ose ifijo'manji ngko sekumne'no hungkuno upa'n'i'maleso olenoho. Sekwo simeho anga'nohino so'nji nomajoku'n'ngkuji sekwo Anituye hungkuno a'amu somo luti'hwafikujo'no hofiko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyantifeho. A'amu fehohnjo Anituye hungkuno nakwolaho selikujo'no sekwo yokumpohn'nyo ne'no lohofikuji kakoe hungkuno ne'no woluti'hwantifeho. Oso'no upa'n'i'mo. <sup>28</sup> Sekwo oso pa'nyo nomajoku'n'ngkuji sekwoe mango sohwanne'no iyoho masenonehoho. O'o, sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Ose ikujo'no mango sohwa hofiko nosehon'ngkuji huno ole uyono. Nakwo tikanomne'nwoho. Hwap'ngoso Anitu kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumentan'ngki uhwonalokuhwono. Oso hunoso Anitu kako sekwoe mango sohwo uyimontonoho. I sekwo huno ole waseyono. Anitu kako sekumo sefo'mawo'n'ngkiso sohwonji sekwo kako'nji songo ne'no humantokutne kuyoho. <sup>29</sup> Sekwo a'amu Anitu'nji makotiku'nyo sokumo Anitu yahino hufa'u sekwoe simeho wop'ngo semokiyo'ne sejapmentisofoho. Nom'ne anga'no sejapeso olenoho. Sekwo Kilaisiye yokumpohn'nyo sefo'mayo'ne somo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Nom'ne sejopalokunjoso olenoho. Sekwo Jisas Kilaisimne'no tohino womantifeho. <sup>30</sup> Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo ngkimo nto nohonimentohofofoho. Ngko Anituye hungkuno a'amumo ujosono ikujoho pa'n'ngo syoho yokumpohn'nyo imotefoho. I olohonta sekwo upo'nalokwofo. Ngko oso pa'nyo ne'no yonji olohonta tango ne'no malokweno. Sekwo olo so'no huno waseyono. Sekwo ngko'nji majopohi'n'imentihwone so'no Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontani yo'mayo tangoso hinjoho'n'imo ne'malofoho.

## 2

*Nakwoe yofe monje esyihwasi nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalofono.*

<sup>1</sup> Sekwo Kilaisi'nji makotiku'nyo so'ne yokumpohn'nyo lalohokwofo. Jisas Kilaisi sekumne'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwoe simeho wop'ngo lasemo'n'ngkohoho. Anituye Towahuno Wop'ngo sekwoe simehomo humentan'ngki

kako'nji simeho afa inontifi kakoe hungkunomo tifi liningkwalokwofo. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofahonngki sekwo hofikine'no hitoho laselokwoho. <sup>2</sup> Sekwo eno ntifijo'manji sekwo huno anga'no iningkuji simeho afa iningkuji sekwo nje simeho wopingo wonimokantifeho. Oso'no sekwoe simehoso anga'nohino'nji fosyohumantokuno. <sup>3</sup> Sekwo huno sekumne'nohini syafihu'nngkutoho. Yo'mayo yahino wonyo so'njo sekwoe yofe ho'noma'nyo'neso foho'naopmno. Sekwo yokumpohn'nyo imo'nngkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawomno. Sekwo nom'ne a'amufe honngkano wopingo somne'no huno ole syafisyikutoho. Nakwoe yahinoso hofikimo yakolo'nnyofoho. Ose syafisyikutoho. <sup>4</sup> Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe yo'mayo yo'mayo osomnohini syafisyikutoho. O'o, nom'ne a'amu somne'no syafisyikui ufo'mapmno.

*Kilais kakoe yofe monje ehingkahonngki Anitu kakoe yofe hiso ho'nima'mentisofoho.*

<sup>5</sup> Oso yahino wonyoangkafo Jisas Kilais imentiso pa'nyoso sekwoe huno afa'nohino iningkuji tifi finngkamno. <sup>6</sup> Jisas Kilaisiye yahinoso olenoho.

Jisas kako nakwoe hwaho lopo mape sohonta kako Anitu nehwo humamentisofoho.

I oso'no Jisas kako oso yofe engo hwofilo'nnyo somne'no mosyafisiyo'njo yonto yofe osomo yokumpohn'nyo mokemokosyohumammentisofoho.

<sup>7</sup> O'o, nihu'no awonoho. Jisas kako Anituye humayo so'nji yofe engoso yokumpohn'nyo engo so'nji nuliko'manto a'mu hwahoponjosi aswo ma'mentiso sohwo Jisas kako yofe engo ane pa'nyo'njohwo imo'nimentisofoho.

Kako syoho ulohofiyo pa'nyo imo'nimentisofoho.

A'amu hwahoponjoso uhwonimentohofoso a'amu hwahoponta'angohwo pa'nyo uhwonimentohofofoho.

<sup>8</sup> Jisas huhwo sohwo kako kakoe yofe engo monje yasyonto kanngkwohwoe hungkunomo haloho po'miwento kakoe pe'nyo so'no eno ulonto pe'nimentisofoho.

Kakoe pe'nyoso a'amu honngkano wonyo'njoso pa'nyoso iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimentisofoho.

<sup>9</sup> Anitu uhwonimentisoso Jisas kakoe yofe monje nto ehingkahonngki uhwononto oso'no Anitu Jisas kakoe yofe yokintahopo ho'noma'mentisofoho.

Oseso Anitu kako yofe nom'ne a'amu somo hwofilo'nnyo uyimentisofoho.

<sup>10</sup> Jisasimo Anitu kako oso yofeso uyimentisoso a'amu ah-womomjo so'nji hwahoponjo so'nji a'amu poyo nto pe'nimentohofa so'nji Jisasimne'no hwomtame ehumafikuji kakoe yofe ho'nomapitnne'ento Anitu yofe engoso uyimentisofoho.

<sup>11</sup> A'amu hopi'nonohinofe mampahoso ole ho'nonefoho. Jisas Kilais sohwo kako nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulikuji nanngkwowho Anitu huhwo'njiye yofe yok-intahopo ne'no waweno.

*Nakwo a'amufe pomponaho lopo wohumano.*

<sup>12</sup> Oseso nje a'amu soku hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo nje mampahomo nupa'nontifi tifi nnngkapmmentohofofoho. I olohonta ngko sekwo'nji mohumayo'njo kengopo humentanimo sekwo nje mampahomo tifi ne'no nnngkapmno. Anitu sekumo asomo setimayo so'no huno syafisyikuji kakine'no syoho yokumpohn'nyo fiymno. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye simeho tango ifisyumofanoho likuji sekwo iyoho senngkuhwoso'no Anitumo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

<sup>13</sup> Nakwo huno nayohoho. Anitu nakwoe simeho momo syoho yalokunjo so'no Anituye simeho wopingo umo'nyone yomayo syoho ifitnne'ento limentiso so'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nejapihwoso'no kakoe syohoso uyantanoho. Anituye hungkunomo tifi inngkayo'ne hunoso Anitu kako nejapiwonngkisofoho.

<sup>14</sup> Yomayo syoho kiko fiyo kilwo'nngkohofa so'no kiko wonyo hungkuno ulohotoho. Yoka ulohotoho. O'o, oso yahino hiso foho'namofa. Sekwo yomayo hopi'nonohino iwo'nngkohofoso simeho wopingonji fikuno. <sup>15</sup> E'wa, sekwo oso hiso ifijo'manji sekwo Anituye mehomi soku olo hwaho loponjo a'amu honngkano wonyo pi'nngonjo lopo nohumentanngkuji sekwo honngkano wonyo ane wopingonohini uyantifeho. Oseso a'amu nom'ne nosehonngkuji sekwoe yahinoso wonyofoho masel'fitnnehofa. Sekwo a'amu Anitu'nji humalofo soku a'amu olo hwaho lopo sikwo'mjo ho'mo humalofo somo sekwo hntokwaliyo pomponaho hopa liswahonngkuji <sup>16</sup> oso sekwo Anituye hungkuno songo ne'no humayo'neso hungkuno wolutihwantifeho. Ose'manji Jisas Kilaisiye Sikuno Engo somo ngko sekumne'no simonyo uyimonnoho. Hwapngoso yomayo syoho sekumne'no siki imentohe'maho. O'o, syoho homo somo ne into'nowentanngkuhwososo uhwonimonnoho. Oso'no ngko sekwoe yofe woho'noma'monnoho.

17 A'amu Anitune'no yahu sojopo fonjok-isasyiwo'n'ngkohoho hopaso sekwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyontifi sekwoe simeho, huno, afa inontifi yo'mayoso Anitumo uyimentohofofoho. Oso hopaso sekwo ngkine'no simonyo ifijo so'no nje honiyoso hofiko wofonjon+s'humant'fitikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso hiso imo'n'ngkuhwoso'no'manji nje simeho wopingo wanimo'n'imontonoho. Oso'no olo simeho wopingo hiso ngko sekumo womotasefohi'n'imonne'no yohono. 18 Oso pa'nyoso sekwo ngkine'no simeho wopingo wasemo'nono. Nakwo nufohi'n'ngkuhwasi simeho wopingo wonamo'n'imontonoho.

*Poul kako Timouti sohwoe hungkuno mt'i'mokumentisofoho.*

19 Ngko sekwoe angopono Timoutimo l'hwat'imne'enji Hwe Engo Jisas K'laisimo jomo ulalokweno. Kako oso hiso'no hon'ngkano somo hwosampesoso ngko we'lenepi wol'hwat'imonne'no yohono. Timouti kako nose'mahwosi ngkimo asomo noni'mahwosi sekwoe hungkuno yo'mayo se'maso so'no want'imontonoho. Ngko nupa'n'i'mo sekwoe hungkuno hiso ngkimo yokumpohn'nyo wan'sosofito'montonoho. 20 Timouti huhwo sohwo kako sekwo'nji simeho afa inalokwofo sohwo nom'ne a'amu kako pa'nyo sohwo olopo mohumuyoho. O'o, Timouti'nji nekwoe simeho sekumne'no afa in'iwon'ngkuhwoyo. 21 A'amu nom'ne sohwa hofiko Anitumne'no simeho nto iwolo'mokumentohoho sohwa hofiko hofikoe huno syohomnohini syafisyiwo'n'ngkohofofoho. Hofiko Jisas K'laisiye syoho somne'no huno mosyafisiyo'njo yiwo'n'ngkohofofoho. 22 Oso'no sekwo huno seyohoho. Timouti sohwo kako hwe wopingo hweho. Mehomi sohwa hofiko homn'ngkwowhosamo ufo'mawo'n'ngkohoho hopaso Timouti sohwo Jisas K'laisiye syohomne'no nifo'mawo'n'ngkiso hweho. 23 Ngkimo yo'mayo ni'mane so'no huno nihwoso'no Timoutimo wol'hwat'imo. 24 Ngko sekwoe ango sopo se'mayo'ne Anitu hon'ngkano nimofiyo'ne jomo ulalokweno. Ngko hon'ngkano nonimofihwoso'no ngko sekumo we'lenepi wose'ma'monnoho.

*Poul kako Epeef'loutaitas sohwoe hungkuno mt'i'mokumentisofoho.*

25 Ngko huno ole niyohi, ngko nen'ngkwa'wehwo Epeef'loutaitas sekwoe ango pone'no wol'hwat'imo eso huno niyohoho. Kako ngko'nji Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo iwo'n'ngkuhwoyo hweho. Hohonta

sekwo kakimo ngkiyepono uhwatimentohofihweho. Oseso kako sekune'no ngkimo nifo'mawo'n'ingciso hweho. <sup>26</sup> Sekwo Epeefiloutaitas mnokino engo tipema'mentiso so'no upa'n'imentohofso so'no kako huno pi'n'ingo syasyefisyonto wasehon+monte'no yalofoho. <sup>27</sup> U nehopi. Kako mnokino engo tipemanto wape'n'monto imentisofoho. I oso'no Anitu kakine'no hitoho ulo'mentisoso kako mape'n'mmentisofoho. Oso hitoho hiso kakine'nohini ulo'mentiso'maho. O'o, ngko huhwo'nnontnne'no ulo'mentisofoho. Anitu kako ole limento, Poulimo tango nom'ne nom'ne u'manohonto Epeefiloutaitas wop'ngo umokumentisofoho. <sup>28</sup> U nje simeho wop'ngo nimo'n'ngkahon'ngki sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Kako sekumo apa'no se'mahwoso'no uhwon'ngkuji sekwoe simeho wop'ngo wasemo'n'montonoho. Oso'no nje simehoso nohayo wanimontonoho. <sup>29</sup> Sekwo kakimo nuhwon'ngkuji sekwo Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo simeho wop'ngo uyikuji utimamno. Sekwoe a'amu Epeefiloutaitas oso hwoe yahino'njo pa'nyo sohwaso uhwon'ngkuji osohwafe yofeso foho'nomamno. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo hofiyo'no foho'nomamno. <sup>30</sup> Sekwo ikanopo humantifi Poulimo pipi ufo'mane'entifi Epeefiloutaitas uhwatimentohofofoho. Kako ngkimo nonimanto kako Jisas Kilaisiye syohomnohini huno syafisyonto kako we'enepi wape'n'monto imentisofoho. A'amu oso pa'nyo sohwaso hofikoe yofe foho'nomamno.

### 3

*A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo oso a'amu sohwo kako a'amu ne hweho.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, ngko hungkuno sekune'no mtim'okalokwe loso wesojwao'mneso olenoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no simonyo fiy'mno. Ngko olo hungkuno apa'no selalokwe so'no piso'mo'nyo mann'ngkiyohoho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho.

<sup>2</sup> Sekwo a'amu hwasyo liwo'n'ngkohofso sohwasimne'no i'waho nto'no fiy'mno. Hofiko sekumo hofikoe hon'ngkano hohontajo sono upesemotowantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo hwe sohwasimo sekwoe a'apahoso sihu wosekolofantife'no yalokwofo. <sup>3</sup> A'amu huhwo sohwa hofiko sihu kolo'n'wo'n'ngkohofso sohwa hofiko hofikoe hwasyo hungkuno ole losetihwalokwofo. Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikuji hwe sohwa a'apaho sihu kolo'n'fijomanji Anituye a'amu ne

umo'nantifeho. Oso hwasyo hungkuno losetiwalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi kakoe Towahuno'nji nohumentani Anitu ne sohune'no hwomtame yihumawo'n'ingkuhwone'nwoho. Oso yahino hiso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako nakumo naloho'mentiso so'no syafisyontani oso hiso'no isamoyoka uliwo'n'ingkuhwone'nwoho. Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo Anituye a'amu ne imo'nyoso mmo'nanehwono. <sup>4</sup> Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo u yo'mayo yofe mokosyohumasoso u yo'mayo syoho yososo oso hiso Anituye a'amu ne imo'nyo'neso nifo'mantontentesi ngko nom'ne a'amu sohwamo nuyakolohm'nesohilo. I oso'no ngko nje yofe noho'noma'nimnesohilo. <sup>5</sup> Hwap'ngoso olenoho. Nje na'u ngkimo aswo nimahon'ngki sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune i'mofopahon'ngki nje a'apahomo hofiko sihu nikolo'mentohofofoho. Ngko a'amu Isilael hwo'nyoho. Ngko Mpenyamin'iye temtitofo mta'ango hwo'nyoho. Ngko Hipilu hungkuno'njo hwo'nyoho. A'amu Juta sohwafe yahino hopi'nonohino somo in'ingkamote hwo'nyoho. Ngko a'amu Falisi imo'nonji hofikoe hon'ingkanano hungkunoso hopi'nono aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'imentohefoho. <sup>6</sup> Ngko a'amu Juta sohwafe yahino so'no nimon'ingkahon'ngki a'amu Jisas Kilaisimo in'ingkawo'n'ingkohoho somo fonjahumotefoho. A'amu Jutafe hon'ingkanano hungkuno somo in'ingkayo so'no nohon'ingkuji wontantife kiko hon'ingkanano wonyo nihu'no ane hwosoho. <sup>7-8</sup> Yo'mayo hohontajo ngko yahino wop'ngoko imote so'no yofe engo nomanji, Wop'ngoko hwo'nyoho, ko hnonji Jisas Kilaisimne'no huno ito'no niyahon'ngki hohontajo yahino sokinjofoho. Kilais Jisas kako nje Hwe Engo sohune'no huno tipemanji oso hune'nohini ngko huno niyohoho. Kako ne'njo hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hweho. Oso'no ngko yo'mayo yahino wop'ngoko so'no syafihu'moteso yahwoyoho pa'nyofoho lonji Anituye a'amu ne imo'nyo'neso monifo'manehoho. O'o, Jisas Kilais kako ntoho'mentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanji <sup>9</sup> ngko Jisas Kilaisimo ufohi'n'imentohefoho. Yo'mayo hon'ingkanano hungkuno somo hofiyono in'ingkamote so'no Anitu kako kiko wop'ngoko hwosoho. Ose manjofoho. O'o, ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentohi so'no wop'ngoko hwosoho ose ntimentisofoho. <sup>10</sup> Ngko olo anga'nohino loso'no nimon'ingkohoho. Jisas Kilaisimne'no huno nto'no syafisyimo oso Jisas lika'mentiso sohontajo

yokumpohn'nyo ma'mentisoso sɪkuno huhwo huhwi wonɪfo'ma'montonoho. Oso'nji Jisas kako tohino ma'mentiso so'nji ngko kako'nji majopohi'nɪngkono. Jisas kako poyo pe'nyo so'no iyoho munyo'njo yonto pe'nɪmentiso hopaso ngko ne'no nohumahm'mo poyo pe'nyo so'no iyoho mannɪngkohoyohoho. Oso'no nɪmo'nɪngkohoho. <sup>11</sup> Ngko ose i'mo Jisas apa'no ntɪkafo so'no wohontohumamonnoho.

*Poul kako mjake'we hnnyo somjo hohwafo somo i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo imentisofoho.*

<sup>12</sup> Ngko ole maselɪmnehono. Ngko honɪngkano wonyo ane'njo Jisas Kɪlais pa'nyo nto imo'nɪngkohono. O'o, ose maselɪmnehono. I oso'no ngko Jisas pa'nyo umo'nɪmonne'no syoho engo yalokweno. Jisas kako ngkimo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne nto nɪma'mentiso so'no ngko Jisas pa'nyo umo'nɪmonne'no syoho yalokweno. <sup>13</sup> Nje a'amu soku, ngko Jisas honɪngkano wonyo ane'njo pa'nyo nto imo'nɪngkohono, ose mosyofɪsyalokuyohono. Yo'mayo imote so'nji yo'mayo nɪ'ma'mentiso so'ntno inɪngo mofonji huno mosyofɪsyalokuyohono. O'o, oso noho'nasyonji olo'nohini syofɪsyalokweno. Yo'mayo tɪfi no'mo ma'mne so'no syafɪsyonji oso'no syoho wokino'njo yalokweno. <sup>14</sup> A'amu mjake'we hnnontɪfi hohwafo somo ho'yango mayo'ne i'mofawowo'nɪngkohoho sopo ngko i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo yalokweno. Oso hopo sopo i'mofaho'me'no Anɪtu kako oloso wontapmmontonoho. Jisas Kɪlais kako ngkimo yo'mayo ntoho'mentiso so'no ngko kako'nji songo ne'no nohumantɪ'mne hwo'nyoho. Oso nje ho'yangofoho.

<sup>15</sup> A'amu Jisas Kɪlais kakoe hungkunoso toyo yamo'nyo soku sekwo olo nje huno sejapoheso mafɪkujɪ oso pa'nyo hmno'nɪmno. A'amu fehohnjo soku, sekwoe hunoso nom'ne kengo'manji Anɪtu kako oso hiso'no nosetɪhwahwosi sekwoe huno somo wehohosasehumontonoho. <sup>16</sup> Oseso Anɪtu kako yo'mayo nto setɪhwamentiso somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafɪkujɪ tɪfi finɪngkamno.

<sup>17</sup> Nje a'amu soku, sekwo nje yahino iwo'nɪngkohe somo nnɪngkopalokwofo somo nuhwonɪngkujɪ finɪngkamno. <sup>18</sup> Olo so'no ngko sɪkuno pi'nɪngo engo somo selimentohe sohwo'ni olohonta ngko apa'no selonji nje tɪmo mta'ni tɪmijo nɪswahopohoho. Hwapɪngoso a'amu pi'nɪngo engo hofɪko Jisasɪye honɪngkanomo inɪngkayo so'ne poji yontanɪngkofi uhwononji tɪmijo nɪswopalofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofɪko Jisas Kɪlais iyo hwojiyafɪku'nyo

somo pe'nimentiso sohwoe mango hwafoho. <sup>19</sup> Yo'mayo wonyoso hofikoe simeho sohwo umo lonte sohwo hofikoe anituyoho. Osomo iningkawowo'ningkohofofoho. Hofiko yo'mayo yo'mayo yahino wonyo yontife somne'no hofiko wonimango mun'wo'ningkisofoho. Oso'no hofiko hwa'mo hwa'mingo iwo'ningkohofoho. Hofiko yo'mayo hwahoponjo somne'nohini syafisy'wo'ningkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko tikanomnefoho. <sup>20</sup> I oseso nakwo hn'nwi ahwomomjo Anituye angomne'nwoho. Nakwoe hwe engo Jisas Kila'is kako ahwomo mta'ni kako asomo pihwosi asomo netimayo'ne hontohumalohwono. <sup>21</sup> Jisas Kila'is huhwo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nasyihwosi womokosyohumamontonoho. Oso yokumpohn'nyo engo hiso'nji kako nakwoe a'apaho wonyoso wae yaofihwosi kakoe a'apaho songo pa'nyo nom'ne wonyoangkafoso wonejapmmontonoho.

## 4

*Poul kako a'amu Filipai somne'no honingkano hungkuno ulimentisofoho.*

<sup>1</sup> Oseso nje a'amu soku, sekwo nje syoho somne'no ho'yango mayo pa'nyo kuyoho. Sekwo nje simeho wopingo nimumokuwo'ningkohofoho kuyoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo sohune selontne so'no huno syafisy'kuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

<sup>2</sup> Siko Youtiya kinonji Sintike kinonji siko nje mu sofahusi siko nje hungkunomo upa'ninyo. Siko Jisas'mo ufohi'nimentisiyo so'no yoka hungkuno hnn'wo'ningkisiyoso noho'naofohosisi siko simeho afa hmninyo. <sup>3</sup> Oso hungkuno we'eso a'mu sofa'umo ulonji i kiko ngko'nji syoho afa'nono nehopi iwo'ningkuhwoyo sohwasimo hungkuno wakilimne'no yohono. Kiko oso a'mu sofa'u siko yoka majo'njo sofa'umo ufo'maho. Siko oso a'mu sofa'u siko ngko'nji Jisas Kila'isye hungkuno syoho somne'no nifo'ma'mentisiyo fa'uyoho. Oso fa'u'nji nom'ne hwe Kilemen'nji nom'ne sohwanji hofiko ngko'nji syoho afa'nono imentihwonefoho. A'amu hihn'nwiye yofeso Anituye iyoswo songo ne'no humayo somo weho.

<sup>4</sup> Sekwo sikuno huhwo huhwi sekwo nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo fiymno. Ngko apa'no waselimne'no yohono. Kakine'no simonyo fiymno.

<sup>5</sup> A'amu nom'neso sekune'no ole wosesyofisyantifeho. A'amuso hofiko sekumo wonyo selohopijo so'no sekwo aku muyo'njo so'no nosehoningkuji wopingofoho huno



uyimontonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais kako we'lenepi wapmmontonoho. Oseso sekwoe humayo so'no nto'no fɪsyafɪhupmno. <sup>6</sup> Sekwo yo'mayo so'no huno pi'nɪngo engo syafɪsyɪkutoho. O'o, sekwo yo'mayo so'no umofonyo ikuji sekwo Anɪtumo jomo ulɪkuji isamoyoka ulɪmno. <sup>7</sup> Anɪtu sɪmeho pompenjiyo nejapɪwo'nɪngkisoso a'amu hwahoponjo hn'nwiye huno nayɪwo'nɪngkiso somo yakolo'nnyofoho. Nakwo Jisas Kɪlaisɪ'nji ufohi'nontani kako nakumo sɪmeho pompenjiyo nejapɪwo'nɪngkisoso nakwoe huno somo wopɪngo nemokosyohumaho.

<sup>8</sup> U nje a'amu soku, ngko hungkuno nom'ne anga'no waselɪmonne'no yohono. Sekwoe hunoso ole'nohini fɪsyafɪhupmno. Yo'mayo ne'njo so'no yo'mayo wopɪngo so'no yo'mayo ito'nohino so'no huno fɪsyafɪhupmno. Yahino wopɪngo somnohini fɪsyafɪhupmno. A'amu yo'mayo wopɪngo'nohini iwo'nɪngkohoho oso'no huno fɪsyafɪhupmno. Wonyo so'no nosyafɪsyɪkutoho. Sekwo yo'mayo Anɪtumne'no isamoyoka ujo osomnohini fɪsyafɪhupmno. <sup>9</sup> Yo'mayo yahino ngko losetɪhwamentohe ma'mentohoho so'nji yo'mayo ngkine'no upa'nɪmentohoho so'nji yo'mayo yahino imentohe somo uhwonɪmentohoho so'ntnno huno syafɪsyɪkuji tɪfi nnɪngkapmno. Ose ikuji Anɪtu kako sɪmeho wopɪngo nejapmmentiso sohwo sekwo'nji wohumamontonoho.

*Poul kako a'amu Filipaiso hamniyoho umentohoho'no isamoyoka ulɪmentisofoho.*

<sup>10</sup> Hohonta sekwo ngkine'no huno ne'no ko syanɪfɪsyontɪfi sɪmeho afa ntopalokwofo so'no ntɪhwayo'ne honɪngkano motɪpema'mmentohofoho. I olohonta sekwo notɪpemantɪfi ngkimo hofiyo nɪfo'mantokwofo so'no nje sɪmonyo iyoso mɪkunɪmposofoho. Ngko sɪmonyo yonji Anɪtumo isamoyoka ulalokweno. <sup>11</sup> Ngko yo'mayo so'no jomo maselɪmnehono. U ngko umofonyo, u ngko yo'mayo hi'njo hwonɪ'manji ngko hunoso olo'no syafɪsyɪwo'nɪngkohono. U nje yo'mayoso hoponoho. Ngko sɪmeho wopɪngo'nji wohumamonnoho. Ose lɪwo'nɪngkohe hwapɪngoso olenoho. Ngko nje huno hiyaso wo'mojo so'no tɪpemanji wopɪngo'nohini humaleno. <sup>12</sup> U ngko sɪkuno nom'nemo ho'yango wosopayo'ne umofonyo miyɪ'mo u ngko hoponoho. U, ngko sɪkuno nom'nemo motɪpemahm'mo ngko hoponoho. Oso'no ngko ho'yango wosopayo momaso'njo iyoso'no huno mosyofɪsyalokuyohono. <sup>13</sup> Oso huno hiyaso wo'mojoso olenoho. Jisas Kɪlais kako kakoe yokumpohn'nyo'nji

nisosofitofone so'no yo'mayo ni'mante so'no ngko simeho wopingo'nji humawo'n'ngkohe hwo'nyoho.

<sup>14</sup> Yo'mayo tangoso ngkimo ni'mahon'ngki sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wopingofoho. <sup>15</sup> Sekwo hwe moya'mi Filipainjo soku sekwo ngkine'no huno moi'wonoho. Hohonta ngko sekwo'nji humanji Kilais Jisasiye hungkuno losetihwoma'mentohe sohonta ngko hwaho Masetouniya uliko'mahon'ngko oso hohosohonta sekwo ngkimo nifo'ma'mentohofofoho. Anituye a'amu nom'ne angoponta'angoso monifo'masofoho. O'o,

sekwo'nohini nifo'ma'mentohofofoho. <sup>16</sup> Ou ngko ango Tesolounika humentan'ngko sekwo ngkimo sikuno anga'no anga'nohino somo nifo'ma'mentohofofoho.

<sup>17</sup> Sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wonyoangkafofoho. Oso hiso'no ngko simonyo yalokweno. I oso'no sekwo yo'mayo nom'neso ntapmno masel'mnehono. O'o, sekwo ngkimo yo'mayoso ntapwo'n'ngkohofoso uhwononji huno ole niyohi, sekwo Anitumne'no huno engo syafisyontifi kakoe syoho somne'no huno ne'no syafisyontifi sekwo ngkimo yo'mayoso nifo'mawo'n'ngkohoho.

Oseso Anitu kako yo'mayo wonyoangkafososo sekumo aku wosejapmmontonoho. Oso hiso'no simonyo mikun'imposo yalokweno. Oso simonyo iyoso yo'mayo ntapwo'n'ngkohoho somo yakolonoho.

<sup>18</sup> Olohonta sekwo ngkimo yo'mayo ntapmmalofoso hoponoho. Ngko umofonyo miy'mnehono. Yo'mayo Epeefiloutaitas sekumta'ni manto ni'motapmmasoso ngko nto ma'malefoho. A'amu Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'n'ngkahon'ngkofi

Anitu simeho wopingo umo'n'iwo'n'ngkiso hopaso sekwo ngkimo yo'mayo ntopahon'ngkofi Anitu kako simeho wopingo umo'n'ngkohoho. <sup>19</sup> Jisas Kilais yo'mayo hwapingo sohwo'nji ufohi'n'imentohoho so'no nje Anitu kako sekwo yo'mayo so'no umofonyo ifijo so'no wosejapmmontonoho.

<sup>20</sup> Nakwoe Anitu sohwo kako nan'ngkwohweho. Oseso nakwo kakoe yofe so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji sikuno engolopohamo woho'nomehwano. Hungkuno nehopeho.

### *Hungkuno ae'uyofoho.*

<sup>21</sup> Sekwo Anituye a'amu Jisas Kilaisimo ufohi'n'imentohoho sokumo ngko nje a'amufo selalokweno. A'amu ngko'nji humalofoso hwa hofiko sekune'no, nakwoe a'amufo selalokwofo. <sup>22</sup> Anituye a'amu olopo humalofoso hopi'nonohinoso hofiko nakwoe a'amufo selalokwofo. Oso hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ngkiso Sisa sohwoe

angomo humalofa a'amu fehohnjoso hofiko sekune'no nakwoe a'amufo eso ni'hu'no yokumpohn'nyo selalokwofo.

<sup>23</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekumo wopingo waselohofono. Nje hungkunoso osohopeho.

## **Koulousi**

### **Olo Iyoswo loso Poul A'amu Koulousi somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiventi-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako a'amu Koulousi somne'no mti'mokumentisofoho. I oso'no ango Koulousi hopo sopo ne'no a'amu 'Apousel' Sohwife Syoho iyoswo somo Poul oso ango Koulousi sopo i'mofayo so'no mamti'mokinyofoho. Oso iyoswo mti'mokiyo hwapingoso olenoho. Ango Koulousi sopo a'amu *Nousitik* osohwa humunyoponoho. Oso a'amu hiso hofiko Jisasimo in'ngkuno Koulousinjo sofe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo umokontan'ngkofi Poul kako olo iyoswo loso hofikimo ito'no m'hwajiyo'ne mti'mokumentisofoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Jisas sohwo yo'mayo hopi'nonohino somo yakolo'nyo hweho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu l'hwasi t'fi un'ngkohwano.

<sup>1-2</sup> Ngko Poul'ni Kilais Jisas'ye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Anitu olo syoho loso'no kakoe huno mta'ni n'hwosopo'mentisofoho. Ngko'nji nen'ngkwa'wehwo Timouti'nji nekwo nohumentai olo iyoswo loso sekwo a'amu Koulousi sokune'no mti'mokalokuhwayo. Sekwo Anituye a'amu soku Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyont'fi kakine'no yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no emo'n'ngkohoho. Nan'ngkwowho Anitu kako sekumo yo'mayo wop'ngo selohofihwosi sekwo simeho pompenjiyo wosejapmmontonoho. Oso'no emo'n'ngkohoho.

*A'amu Koulousiso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho.*

<sup>3</sup> Nekwo jomo ujosu engolopohamo nekwo sekune'no isamoyoka nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'ye Mpohune'no isamoyoka ulalokuhwoyo. <sup>4-6</sup> Hwap'ngoso sekumne'no hungkuno ole upo'nalokuhwayo. Hohonta simo'mo ne'mo Anituye hungkuno wop'ngo se'ma'mentiso sohonta sekwo haloho po'mentohofofoho. Yo'mayo wop'ngo Anitu sekumne'no selohofone so'no ahwomomo womantifeho.

Oso'no sekwo Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifi Anituye hwe moya'mi hopi'nonohino soku sekwo simeho afa inalokwofo. Anituye hungkuno wopingoso se'ma'mentiso hopaso ango yawojo'meemo u'malofoho. Hungkuno wopingo loso upa'nontifi yahino wopingo yalokwofo. Sekwo oso hungkuno simo'mo upa'nimentohofoho sohonta Anitu sekumo sefo'mayo'ne so'no huno seyahoningki oso yahino wopingo somo ema'mentohofoho. <sup>7</sup> Epeefilos sohwo kako Anituye hungkuno wopingo hiso losetihwamentiso so'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Osohumo nekwo kakine'no simeho afa uyalokuhwoyo. Kako Kilaisiye syoho ulohofiyi wopingo hweho. Kako nekwo'nji syoho afa'nonohino hweho. Kako hofiyi efo'mawo'ninkkiso sohwo Kilaisiye syoho somo wopingo mokosyohumawo'ninkkohoho. <sup>8</sup> Anituye Towahuno Wopingo kako sekumo simeho afa inyo yahino wonyoangkafo sejapmmentiso so'no Epeefilos kako elimentisofoho.

*Poul kako a'amu Koulousi somne'no Anitu yokumpohn'nyo utofo'ne Anitumo jomo ulimentisofoho.*

<sup>9</sup> Oso hungkuno homo somo simo'mo upo'nontai nekwo oso homo somo Anitumo sekumne'no jomo ulomawo'ninkuhwoyo. Olo so'no jomo ulalokuhwayo, Anitu sekwo yo'mayo ifitne'ento limentisoso sekwoe hunomo womehu'meesesyono.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako nosefo'mahoningkuhwosi sekwo Anituye yahino wopingo so'no huno wopingo tipemafikuji Anituye hunomne'no huno waseyimontonoho.

Oso'no jomo ulalokuhwoyo. <sup>10</sup> Oseso yo'mayo yahino wopingo nakwoe Hwe Engo hi umo'none somo sekwo iningkafijoso sekwoe yahino humayoso kakoe simeho wopingo umokantifeho. Yo'mayo syoho sekwo ifijoso ne umo'nimontonoho. U sekwo Anitumne'no huno seyososo oso hunoso engo umo'nimontonoho. <sup>11</sup> Olo so'nji sekumne'no jomo ulalokuhwoyo. Nakwoe Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo wonyoangkafoso kako yokumpohn'nyo setofihwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo simeho wopingo'nji wohumantifeho. <sup>12</sup> Oseso simeho wopingo'nji nohumafikuji naningkwohwo Anitumo isamoyoka ulantifeho. Hwapingoso kako kakoe mehomi somne'no yo'mayo wonyoangkafo ulohofoneso mapitne'ento imentisoso sekwo mayoso hoponoho. Oso hiso Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi pomponahopo humalohwone

hn'nwi nakwo womantanoho. <sup>13</sup> Hohonta mewoso sohwife kan'ngkwohwo Seten kako s'kwo'mjoho'mo yokumpohn'nyo nemokosyohumamentisofoho. I olohonta Anitu kako kakoe Hwomu anga'nohino sohumne'no umo'nalokunjo sohwoe temtitofomo menehumaji'mentiso hn'nwi pomponahopo humalohwono. <sup>14</sup> Hon'ngkano wonyoso nakumo nokilo'mokomokonesyohumentan'ngki Anituye Hwomu Jisas kako nakwoe hon'ngkano wonyoso wae enaofonto nakumo isihutofonema'mentisofoho.

*Kilais kakoe yahino'nji syoho ntnne hungkunofoho.*

<sup>15</sup> Nakwo Anitu sohumo muhwonyo'njo iwo'n'ngkuhwone sohwo kakoe Hwomu Kilais a'amu uhwonimentohofa sohwo kako Anitu'nji nihu'no afafoho. Anitu kako nakwoe hwaho yo'mayoso manti'mokumentiso sohonta Jisas Kilais kako humamentisofoho. <sup>16</sup> I Anitu kakoe Hwomumo ulahon'ngki Kilais huhwo sohwo yo'mayo ahwomomjo hwahoponjo kako mt'i'mokumentisofoho. Yo'mayo uhwon'wo'n'ngkuhwone so'nji yo'mayo muhwonyo'njo iwo'n'ngkuhwone so'nji kako mt'i'mokumentisofoho. Kako Seten'nji kakoe towahuno wonyo sohwanji mt'i'mokumentisofoho. Kako a'amu ahwomomjo sohwo mokosyohumayo sohwanji a'amu hwahoponjo sohwanji mt'i'mokumentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino mt'i'mokumentisoso Anitu kako Kilais kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. <sup>17</sup> Yo'mayo mt'i'mokumentisoso kako hwapingo hweho. Kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso huli'mokomokosyohumawo'n'ngkiso hweho. <sup>18</sup> Nakwo kakine'no in'ngkawo'n'ngkuhwone so'nwi kakoe a'apaho'nwoho oso'no Jisas nakwoe hwe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe songo humayoso kako hwapingo hweho. Kako poyo pe'n'ngkahon'ngki Anitu kakimo nihu'no si'momo ne'mo ul'ka'mentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino somo uyakolofonto mokosyohumayo hweho. <sup>19</sup> Anitu kako kakoe Hwomu Jisas'mo uhwasopo'mentisoso nje huno nje humayoso kako hopi'nonohinoso womano lonto uy'mentisofoho. Ose uy'mentisoso Jisas'nji kan'ngkwohwo Anitu'nji sikoe humayo nihu'no afafoho. <sup>20</sup> Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anituye mangohwa imo'n'mentihwoni'nwoho. I oso'no nakwo Anituye mango sohwanan'imne'no Anitu kako simeho afa unano lahon'ngki Jisas kan'ngkwohwoe hunomo in'ngkawon'ngki iyo hwojiyafi'ku'nnyo somo a'amu sohwa Jisas'mo fonjinto'ofosyahon'ngkofi Jisas kakoe hon'yo usihuma'mentiso so'no Anituye simeho pompengo

ifisy+mo'mentisofoho. Oso'no Anitumo u'mayo'ne honingkanoso nakumne'no hwosampo'mentisofoho.

<sup>21</sup> U sekwo soku hohonta sekwo huno wonyo'nji nohumantifi honingkanano wonyo imotofo so'no Anituye mango sohwasi Anitu'nji mohumammotofo kuyoho. O'o sekwo ikanopo humamotofo kuyoho. <sup>22</sup> I olohonta Anituye hwomu sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu kakoe a'amu ne kako'nji mokotiku'nyo'ne mesehumatimentiso kuyoho. Oso'no Anitu sehwsopo'mentiso soku kakiyepono ipesemotasihwosi osopo sekwo honingkanano wonyo ane'njo wohumantifeho. Sekwo Anituye simanopo lohofikuji wonimango masenonehoho. <sup>23</sup> I sekwo syoho ole fiy+mno, Anituye hungkuno ne somo sekwo simeho hi'ntnnono uyikuji kakoe honingkanomo yokumpohn'nyo fikemokosyalohopmno. Yo'mayo hwahoponjoso honingkanano hwasयो ipesomotaweloho. O'o, yo'mayo hungkuno wopingo upa'nimentohoho somo nusikwajikutoho. Hungkuno hiloso a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humalofo sohwaso u'mayo'nefoho. Ngko Pouli'ni olo hungkuno wopingo homo losomme'no syoho ulohofiyi hwo'nyoho.

*Poul kako a'amu Koulousi somo ufo'ma'mentisofoho.*

<sup>24</sup> Ngko sekumo sefo'mayo'ne tohino malokwe so'no simonyo yalokweno. Hwapingoso sekwo Anitumo iningkawo'ningkohoho soku sekwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. Kilais kakoe a'apaho hn'nimo humaso so'no nakwo a'amumo ufo'mayone tohino malokuhwone so'no Kilais huhwo tohino malofoho. Oso tohino Kilais malokunjoso ngko moi'wo esojwafo'neso ufo'malokweno. <sup>25</sup> Anitu kakoe a'amu ne sokune'no syoho esotihwayo'ne nihwsopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no sefo'mayo hiso'no kakoe hungkuno hopi'nonohinoso wolosetihwamne'no yohono. <sup>26</sup> Hohonta olo hungkuno hiloso nihu'no hiyaso'mo wo'mojo so'no a'amu simo'mo ne'mta'ango hopi'nonohinoso mupa'nimmentohofofoho. I olohonta Anituye a'amu ne sohwasne'no olo hungkuno hiloso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. <sup>27</sup> Olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso olenoho. Kilais kako sekwoe simehomo humaho. Oso'no hwangku sekwo Anitu'nji wonyoangkafopo humayo'ne sekwo hontohumalofo. Olo hungkuno wonyoangkafo loso a'amu Juta somne'nohini'maho. O'o, a'amu temtitofu hopi'nonohino soku upa'nifitne'ento lonetihwamentisofoho.

<sup>28</sup> Oso'no nakwo Jisas Kilaisimne'no a'amu hopi'nonohino sokumo hungkuno yoloho'nohini losetihwalokuhwono.

I nakwo a'amu anga'no anga'nohino olo hungkuno loso huno hofiyo ehohosasiyo'ne so'no huno pi'n'ngo engo syafisyiwo'n'ngkuhwono. Hwap'ngoso nakwo ole namo'n'ngkohoho. A'amu n'ihu'no hopi'nonohinoso hofi'ko hon'ngkano wonyomne'no i'waho ikuji K'ilaisimo in'ngkayo yahinoso engo imo'n'ngkuhwoso'no hofi'ko a'amu ne imo'n'ngkuji Anitumo u'mapitnne'entani syoho engo yalokuhwono. <sup>29</sup> Olo syoho tohohmtnno'n'ngo yalokwe loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'lo, K'ilais Jisas kako kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'nji yalokweno.

## 2

*A'amu Koulousiso hofi'ko simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy'ikuj'o'no yo'mayo hungkuno hwasyo somo wae weemop'ife.*

<sup>1</sup> Sekwo upa'nimno. Ngko sekumne'no a'amu Laoutisiyanta'ango sohwa hnnonji a'amu nom'ne nje simano manohonyo'n'ngo imotofo sohwa hnnontnne'no syoho engo yalokweno. Syoho engo hiso olenoho. Mpohumo sekumne'no jomo engo ulalokweno. <sup>2</sup> Ole so'no nimo'n'ngkohoho. Sekwo yokumpohn'nyo ito'n'ngkuji simeho finimno. Sekwo Jisas K'ilaisimne'no huno ehohosahin'ngkuji K'ilais ne sohune'no huno waseyono. Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso olohifo. K'ilaisiyoho. <sup>3</sup> Yo'mayo huno wop'ngo hiyaso'mo wojoso wotipema'mo liso'manji u K'ilaisimo weho. Osohumta'ni wotipema'monnoho. Anituye huno mikunimposo hopi'nonohinoso K'ilaisimo ehuhnnawo'nnyo hweho.

<sup>4</sup> A'amu fihwo kako sekumo hwasyo hungkuno afofo'n'ngo selihwoso'no sekwo mop'wasiyo'ne olo hungkuno loso ngko yolohoso selalokweno. <sup>5</sup> Ngko sekwo'nji mohumayo hwo'nyoho. I oso'no u nje huno somo ngko sekwo'nji hopa humaleno. Sekwo Jisas hne'no simeho hi'ntnnono engo uyontifi kakoe syoho hofiyo yalokwofo so'no simonyo yalokweno.

*Nakwo Jisasimo ufohi'nontani songo ne'no humayo'neso nto ma'malohwono.*

<sup>6</sup> K'ilais Jisas sekwoe Hwe Engo imo'n'mentiso so'no sekwo kako'nji hano femoyimno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo se'maso so'no Jisas sefo'mayo'ne so'no fisyafihupmno. <sup>7</sup> Iyo kako hwahopo nta'ni afofo, mijo, yo'mayoso mawo'n'ngkiso pa'nyoso nakwo Jisas mta'ni yokumpohn'nyo nomehwasi nakwo iyo hopa engo imo'n'ngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano. Oso pa'nyo nakwo hungkuno wop'ngo losetihwamentihwone somo simeho hi'ntnnono engo



uyimno. Yo'mayo Anitu sekumne'no imentiso so'no sekwo isamoyoka ulikui sekwoe simehomo engo weesemofihwono.

<sup>8</sup> A'amu hwasyo hungkunonji ifofo hungkuno'nji nomokokilo'mokokosesyohumanoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko a'mane hungkuno'nji hwahoponjo hungkuno ntnne'no wolosetihwantife'no yohoho. Hofiko Kilaisiye hungkuno masejofoho. Oso'no sekwo huno ito'no syafisyikui sekwo i'waho nto'no fiyimno.

<sup>9</sup> Hwapingoso Anitu kakoe yokumpohn'nyo kakoe huno hopi'nonohinoso Kilaisiye a'apahomo ehuhnamo'nnyofoho. Kilais kako a'amu hwahoponjo sofe a'apaho manto olopo humamentiso sohwo Anituyoho.

<sup>10</sup> Oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku Anitu kakoe yokumpohn'nyo nto seloho'maho. Kilais huhwo sohwo kako yo'mayo towahuno yokumpohn'nyo somo mokosyohumawo'nngkiso hweho.

<sup>11</sup> A'amu Juta sohwa nakwo Anituye a'amu hwona'nyoho lontifi a'apaho sihu kolo'nimotofu hwafoho. I oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku sekwo Kilaisiye yahino wopingoso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo uyohopo'mentohofofoho. Oso'no sekwoe a'apahomo makolo'nnyo kuyoho. O'o, sekwo huno wonyo so'nji honingkanu wonyo so'njimo hotijwamo'nnyo hwasoho. Oso'no hwahoponjo yahino wonyo yokumpohn'nyo oso mta'ni Jisas kako sekumo isihutofosema'mentisofoho.

<sup>12</sup> Mijo kiyomayo huyomango so'no wosyofisyano. Mijomo kesojisyasiyoso olenoho. Nakwoe honingkanu wonyo somne'no Jisas pe'nimentiso hopa pe'nalokuhwono. I mijo mta'ni likafoso Jisasi'mo Anitu ulika'mentiso hopaso nakwo likofalokuhwono.

Nakwo Anituye yokumpohn'nyo hisomo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako Jisasi'nji songo humayo'neso nelikofalofoho.

<sup>13</sup> Hohonta sekwo sekwoe honingkanu wonyo somo mohotijwaofe sohonta sekwo temtitofu kengo soku Anituye hungkunomo tifi miningkayo so'no sekwo Anitumo u'mayo'ne honingkanoso nihu'no awonoho. Osohonta Anitu sehonimentisoso sekwo honingkanu wonyo somo humantifi poyo pe'nngkohofu hopa humentanngkofi sehonimentisofoho. I olohonta Jisas kakoe songo humayoso sejopahonngki Anitu songo semokonto sekwoe wonyo wae yasemo'mentisofoho.

<sup>14</sup> Oso honingkanu hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso mokilo'mokosyohumanyo somo nakwo hwotoho hmentihwone so'no hungkuno hiloso sekwo wonyo kuyoho nalimojofoho. Yo'mayo

hon'ngkano wonyo nakwo imotohwoneso Anitu nomanto Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo somo meho'nasyonto moi'wo imokumentisofoho. <sup>15</sup> Kilaikako iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'nimentiso sohonta kako Seten'nji mewoso sofe yokumpohn'nyoso moi'wo imokumentisofoho. Anitu nje mango hwamo utihwa'nyopo uyakolofohofoho ulahon'ngki Seten kako wonimango unimentisofoho.

*Nakwo Jisasi'nji poyo nto sape'nimentihwonefoho.*

<sup>16</sup> Anitu kako yo'mayo nalohomentiso so'no a'amu sekumo wosopayo'ne u mijo'ne hon'ngkano hungkuno selifijo'manji osomo sekwo tifi in'ngkakutoho. U sekwo yo'mayo wosopayo nyo'neso u Sikuno Engo somo muhwonyo'ne u hamno songo somne'no mosyafisiyo'njo sikuno iyoho humayo somo muhwonyo'ne oso'no yoka selifijo'manji sekwo osomo haloho upekutoho. <sup>17</sup> Hohonta oso yahino imotofoso swo'nohinoho. Tifi imo'none so'no netihwayo'nefoho. I olohonta Kilaikako poso sohwo yahino ne somo hwapingo hweho. <sup>18</sup> A'amu fihwo kako kakoe yofe monje poji yasyonto kako ahwomomjo a'amu sofe yofe ho'nomawo'n'ngkiso so'no selihwoso'no u ngko wojo uhwon'ngkohe so'no ngko sekumo sehwofilo'nnyo hwo'nyoho. Ose seloso'manji sekwo oso hwoe hungkunomo haloho pekutoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo kakoe hon'ngkanomo min'ngkayo so'no kako sitofo noselihwoloho. O'o kakoe a'apahomne'nohinno syafisy'wo'n'ngkiso hweho. Yokumpohn'nyo imo'n'wo'n'ngkiso hweho. <sup>19</sup> Oso hwe huhwo sohwo kako Kilaikako nakwoe Hwe Engo sohomo mufohi'nyo hweho. I nakwo Jisasi'mo ufahi'nyo hn'nwi nakwo kakoe a'apaho'nwoho. Kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe mnokino engo'njo huhwo sohwo kako kakoe a'apaho hn'n'imo yokumpohn'nyo yano nejap'wo'n'ngkisoso nakumo mehuli'mokonasy'wo'n'ngkohoho. Oso'no kako kakoe a'apaho hn'n'imo Anituye yokumpohn'nyo'nji huno wopingo'nji nejaponto sokafo nemokalofoho.

<sup>20</sup> Sekwo Kilaikako sape'nimentohofoho so'no Seten sohwo mewoso sohwanji hofiko sekumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumafitnehofo. I oso'no sekwo hohontajo hon'ngkano hungkunomo in'ngkafijo so'no sekwo hofikimo enjwa'mo humalofo. <sup>21</sup> Olo hon'ngkano hungkuno lomo sekwo peho'ne in'ngkwalokwofo. Sekwo yo'mayoso aho mo nomokosyohumafikutoho. Yo'mayo wosopayo non'ngkutoho. Yo'mayo somo nopm'mokukutoho. <sup>22</sup> Hungkuno hiso a'amu hofikoe

huno mta'ni syafisyontifi loneti hwalokwofo. Yo'mayo hwahoponjoso moi'wo umo'nimonto yalofoho. <sup>23</sup> A'amu oso honingkanomo iningkowalokwofo somo uhwonontani nakwo huno hwasyoso ole syafisyiwo'ninkuhwoni, U a'amu honingkanano wopingo'njofoho. Hwapingoso hofiko hwomtame ehumantifi hofikoe yofe monje yasyontifi yo'mayo a'apaho umo lonteso monje yasyiwo'ninkohofofoho. I oso'no nakwo huno wonyo so'nji honingkanano wonyo so'nji wae yaof'neso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, ni'hu'no awonoho.

### 3

*Anitu kako Kilaisi'nji nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentisofoho.*

<sup>1</sup> Anitu kako Kilaisi'nji nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentiso so'no nakwo Kilaisi'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no yomohu'nyopo womeho'nosyano. Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo yofe engo manto Anituye aho anga sohohta'ni nemokosyohumayo'ne humaho. Nakwo kako'nji wohumantane'no yi'hwono. <sup>2</sup> Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ahwomomjo somne'no fisiyafihupmno. <sup>3</sup> Hwapingoso nakwo yo'mayo hwahoponjo somne'no poyo hopa pe'nontani songo humayo neso Jisasimo ufohi'ninkahoninkuhwoni Jisas kako Anitumo ufohi'ninkahoninkgi Anitu kako wopingo nemokosyohumaho. <sup>4</sup> Kilais nakwoe songo humayo'neso ne hweho. Kako uti'hwanyopo i'mofapi'hwoso'no sekwo kako'nji nohumafikuji kakoe yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji womantifeho.

*Olo hungkuno loso yahino yofoho so'nji songo ntnne'ne hungkunofoho.*

<sup>5</sup> Hwahoponjo yahino wonyo simeho mo'mo mnonawojoso poyo wape'nono. Yahino wonyoso olenoho. A'mohufo, hungkuno wonyo, simeho fefoyo, huno wonyo, nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi namo'nyo, osenoho. A'amu nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'noso sohwo kako yo'mayo ho'yangoso kako anitu pa'nyo umokonto kako oso humnohini iningkowalofoho. <sup>6</sup> A'amu oso yo'mayo hwahoponjo yahino wonyoso iwo'ninkohofoho somo Anitu kako simeho wonyo uyonefoho. <sup>7</sup> Hohonta honingkanano wonyo hiso sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumentaninkgi sekwo soku yo'mayo wonyoso imotofo kuyoho.

8 I oso'no olohonta sekwo yahino hopi'nonohino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, sitofu, oso foho'naopmno. I sifajo'nji wonyo hungkuno so'nji sekwoe mango mta'ni noswapihwoloho. 9 Sekwo hwasyo hungkuno a'amu so'nji nohningkutoho. O'o, yo'mayo yahino wonyo imotofo somo nto ho'nao'mentohofofoho. 10 Oso'no sekwo a'amu songo imo'nimentohofofoho. Oso a'amu songo imo'nalokunjoso Anitu kako hwapingo hweho. Sikuno huhwo huhwi Anitu kako a'amu songo sokumo kakine'no huno wopingo sejaponto yahino songo'nji Anitu kako pa'nyo semokalofoho. 11 Nakwo Anituye yahino songo ma'mentihwone hn'nwi nakwo hinjohi'nwi afa'nwoho. I ole l'wo'n'ngkuhwoni, A'amu temtifo kengo kengo mta'ango hwafoho. U hungkuno kengo'njo hwafoho. U Jutafe honingkano hungkunomo in'ngkuwo'n'ngkohofofoho. Honingkano hungkunomo min'ngkayo'njofoho. U a'amu we'mta'angofoho. U hameponjo a'amufoho. U a'amu yofe engo'njo hwafoho. U a'amu sikinjofoho. Ose l'wo'n'ngkuhwoneso siki hungkunofoho. Hungkuno neso olenoho. Kilais nakwoe songo humayoso hwapingo sohwo kako nakwo a'amu kengo kengo hn'nimo nonafohi'nonto kako nakwo hinjohi'nimo humaho.

*Nakwo hitoho inyo yahino somo un'ngkohwano.*

12 Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Kako sekumne'no hitoho ulofoso so'no kakine'no sehwasopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yahino lomo tifi fin'ngkamno. Sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofihwoso'no hofikimo wopingo ulohopmno. Sekwoe yofe monje yasyikui sekwo a'amu somne'no hwahopo pawomno. A'amu fihwa sekumo wonyo selohopijoso sekwo simeho wonyo uyikutoho. O'o, sekwo simeho wopingo uyimno. 13 Sekwo a'amu so'nji fo'ma'nimno. U a'amu fihwa nom'ni hwamne'no simeho wonyo umonoso so'no sekwo wonyo homo somo hohujwo'mo meho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo sohwo nakwoe wonyo wae enao'mentiso oso pa'nyoso nakwo nom'ne hwafe wonyo so'no hohujwo ukinjaofano. 14 Yahino wonyoangkafo selohe so'nji nom'ne yahino anga'nohino nom'ne somo hwofilo'nnyo so'nji ufohi'nimno. Oso simeho inyo yahino so'nji ufohi'nimno. Simeho inifijo'manji simeho afa'njo wonyoangkafo'njo wohumantifeho. 15 Kilais kako simeho pompenjiyo nejap'wo'n'ngkiso sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonemokosyohumano. Kilais kako nakwoe a'apaho anga'nohino pa'nyo simeho pompenjiyo'nji humayo'ne

so'no nakumne'no joho nalimentisofoho. Oso'no sekwo soku sɪkuno huhwo huhwi kakimo isamoyoka uliwo'nimno. <sup>16</sup> Kɪlaisiye hungkuno wonyoangkafoso sekwoe simeho mo'mo nomafɪkuji huno wopingo sejapɪhwosi yo'mayo iwo'nɪngkohoho somo ufehu'mokasesyono. Ose ifijo'manji sekwo Kɪlais mta'ni huno wopingo tipemafɪkuji sekwo filutɪhunimno. Honɪngkano wopingo somo mɪhwatnnimno. Ose ifijoso sekwo Anɪtumne'no simeho wopingo semo'nɪngkuhwoso'no sekwo Anɪtuye hungkuno'njo Ta'njo Iyoswo ta filimno. Oso'nji tajo angomjo ta so'nji ta nom'neso Anɪtuye Towahuno sejapeso Anɪtuye yofe ho'nomayo'ne filutɪhunimno. <sup>17</sup> Sekwo yo'mayo hungkuno wolano likuji ou syoho uyano likuji sekwo Jisasi'nji ejoku'nohumafɪkuji sekwo Mpohwo Anɪtumo isamoyoka ulɪkuji yo'mayoso nakwoe Hwe Engo Jisasiye yokumpohn'nyo'nji fiyimno.

*A'mu somontohwa Anɪtuye simeho wopingo umokiyo'ne yahinofoho.*

<sup>18</sup> Sekwo moya'mi sofasi sekwoe hwehwamne'no hwa-hopo pawomno. Hofɪkimo enjwa'mo fosyohumamno. Hofɪkoe hungkunomo haloho ito'no popmno. Oso yahino nakwoe Hwe Engo moya'mi sofa hofɪko ifitnne'ento imentisofoho.

<sup>19</sup> Sekwo hwe sohwasɪ sekwoe moya'misafamne'no wasemo'nono. Sekwo simeho wonyo semo'nɪngkuhwoso'no ape sofamo yoka hungkuno nulɪkutoho. O'o, hungkuno hofiyo'nohino ulimno.

<sup>20</sup> Sekwo mehomi soku, senɪngkwohwo sena'wohijafe hungkunomo sɪkuno huhwo huhwi haloho popmno. Ose ikujo'no Anɪtu kakoe simeho wopingo umo'nɪmontonoho.

<sup>21</sup> Sekwo homnɪngkwohwosasi homna'wohijasi sekwoe mehomife simeho wonyo umokukutoho. Oso hwapingo hiso ole, yoka, sitofo, sɪfajo hungkuno uliwo'nɪngkutoho. Yo'mayo ulohofɪkujo'no hofɪko simeho tohino umnɪngkuhwoso'no honɪngkano wonyomo wowantifeho.

*Syoho ulohofiyo so'nji mokosyohumayo sohwanjiye hungkunofoho.*

<sup>22</sup> Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo tɪfi finɪngkamno. Sekwoe syoho somne'no wasemo'nono. Syoho homo somo semokosyohumayo sohwo kako nosehonɪngkahonɪngki syoho yokumpohn'nyo iwo'nɪngkohoho oso pa'nyoso ne'no fiyɪkuno. Hwapɪngoso sekwo Anɪtuye yofe ho'nomayo'ne syoho yalokwofo. <sup>23</sup> Yo'mayo hopi'nonohino uyano likuji sɪmo'mo ole fɪsyafɪhupmno. Olo syoho we'e loso a'amumne'no

miyalokuy+hwono. O'o, nakwoe Hwe Engo An+tumne'no yalokuhwono. Ose syaf+sy+kuji syoho yokumpohn'nyo fiy+ikuno. <sup>24</sup> Sekwo in+ngo sey+hwoloho. Nakwoe Hwe Engo An+tu sohwo sekwoe syoho yo'mayo so'no ho'yango ne sejaponefoho. Oso ho'yango neso An+tu nto hwosopeehumentisofoho. Sekwo K+lais+ye syoho ulohofiyo soku kako sekwoe Hwe Engo hweho. <sup>25</sup> A'amu fihwo kako wonyo yoso'manji kako tohino nomanefoho. Nakwoe hon+ngkano wonyomne'no An+tu kako tango monejape'njo iyoso'no afofo hungkuno mulanehwono.

#### 4

<sup>1</sup> Sekwo hwe engo syoho selohofiyo sohwo mokosyohumawo'n+ngkohoho sohwas, sekwo huno ole seyohi, Sekwoe Hwe Engo ne sohwo ahwomomo nohumanto sehonalofoho. Oso'no sekwo a'amu nomokosyohumawo'n+ngkohoho sohwo yahino wop+ngo'nohini ulohopmno.

*Olo yahino lomo fin+ngkamno.*

<sup>2</sup> Sekwo Mpohumo jomo ujo so'ne yahino somo yokumpohn'nyo fi+kesyohumamno. Sekwo Mpohumo jomo ulano li+kuji si+mo'mo huno nto'no syaf+sy+kuji Mpohumo jomo uli+kuji isamayoka ne'nohini uli+ikuno.

<sup>3</sup> Sekwo An+tumo nakune'no nefe'mayo'ne jomo uli+mno. Olo so'no uli+mno. An+tu kako kakoe hungkuno luti+hwayo'ne hon+ngkano wonamofiyono. Olo hungkuno hiloso hwap+ngoso K+lais+yoho. Hohonta hungkuno hiloso hiyaso'mo wentan+ngki K+lais ehontojwahumentisoso olohonta ngko hungkuno hiloso a'amu somo luti+hwahon+ngko a'amu fiso nakwolaho lont+fi impo'angomo intofan+humentohofofoho. <sup>4</sup> Oso'no olo hungkuno K+lais ehontojwahumentiso loso ngko a'amumo nto'no luti+hwayo'ne sekwo ngkine'no Mpohumo jomo uli+mno. Olo syoho An+tu ntapmmentiso loso ngko a'amufe huno somo ito'no ehohosasiyo'ne Mpohumo jomo uli+mno.

<sup>5</sup> Nakwo olo hwaho lopo siki humayo'ne'maho. O'o, nakwo An+tuye syoho ulohofiyo'nwoho. Oso'no sekwo nom'ne a'amu An+tumo in+ngkawo'n+ngkohoho so'nji nohumaf+kuji sekwoe yahino somne'no huno ito'no syaf+sy+kuji An+tuye hon+ngkano wop+ngo uti+hwamno.

<sup>6</sup> Hungkuno uli+kujo'no siki hungkuno so'nji wonyo hungkuno so'nji nol+kutoho. O'o, An+tuye hungkuno nto'nohino esyohumaf+kuji huno wop+ngo ti+pemaf+kuji hungkuno hofiyo'nohini fili+mno. Ose ifijoso a'amu sekumo yo'mayo hungkuno selohon+ngkujo'no sekwo aku hungkuno ito'nohino uli+mno.

*Poul kako Tikikos+nji Ounesimos+njimo lihwat+mentisofoho.*

<sup>7</sup> Tikikos sohwo kako nose'mahwosi nje hungkuno yo'mayo so'no sejo'ne hweho. Kako Anituye syoho so'no hi umo'n+ngkahon+ngki nakwo'nji syoho yalofoho. <sup>8</sup> Oso'no ngko Tikikos sekuyepono uhwojalokweno. Kako yo'mayo ne'ma'maso so'nji selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. <sup>9</sup> Nekwo Ounesimos huhwo'njimo sekuyepono lihwojalokuhwoyo. Tikikos+nji siko nose'mahosi yo'mayo olopo ne'ma'maso so'no wolosetihwanjiyoho.

*Poul kako a'amu Koulousi somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.*

<sup>10</sup> Alis+takos sohwo impo'angomo ngko'nji humantihwoyo sohwo kako nje a'amufu selalofoho. Mak, Mponopasiye kon+ngkwa'wehwo kako huhwo'nji nje a'amufu selalofoho. Mak huhwo sohwo sekuyepono se'maso'manji nto sel+male hopaso sekwo kakimo ut+maf+kuji hofiyo mokosyohumamno. <sup>11</sup> A'amu nom'ne Jisas Jasitos kako huhwo'nji nje a'amufu selalofoho. Oso a'amu Jutafe temtitofu mta'ango hufa'u sihune sohwa hofi+ko Anituye yo'mayo hopi'nonohinosa a'amumo yokumpohn'nyo enemokosyohumayo'ne syoho engo yalokuhwono. Hofi+ko wonyoangkafo nifo'malokwofo.

<sup>12</sup> Nom'nehwo Epeefilos sekwoe angoponta'ango huhwo'nji nje a'amufu selalofoho. Kako huhwo Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo hweho. Sikuno huhwo huhwi kako sekumne'no Mpohumo jomo uliwo'n+ngkiso hweho. Ole uliwo'n+ngkahi, Anitu sohwo, kiko a'amu Koulousi somo hofi+ko kikine'no yokumpohn'nyo lohofu'neso kiko ufo'maho. Hofi+kimo yokumpohn'nyo engo umokohojo'no hofi+ko sokafo umo'nife. Ji+je huno hopi'nonohinomo hofi+ko huno uyihwoso'no osomo tifi wokin+ngkapife. Epeefilos Anitumo jomo ose uliwo'n+ngkisofoho. <sup>13</sup> Ngko sohwo'ni Epeefilos sohumne'no huno ole niyohi, Kako a'amu Laoutisiyanta'ango sokunonji Hiyelapoulisnta'ango sokunonji sekwo sokunontne'no sefo'mayo'ne syoho engo yalofoho. <sup>14</sup> Luk sohwo hwe uyohofaho syoho wonyoangkafo iwo'n+ngkiso sohwo'nji Ntemasi+nji siko nekwoe a'amufu selalokusiyo.

<sup>15</sup> A'amu Laoutisiya mta'ango Anitumne'no in+ngkawo'n+ngkohofu somo nje a'amufu ulalokwe so'no sekwo ulimno. Nom'ne a'mu Nimifa'nji a'amu kakoe angomo Anitumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohofu so'njimo nje a'amufu ulalokwe so'no ulimno. <sup>16</sup> Olo iyoswo losomo

sekwo atofu losojwaofikuji a'amu Laoutisiya hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohofu somne'no uyimno. Hofiko atofu walife. Nom'ne iyoswo a'amu Laoutisiya somne'no uyahotimaleso hofiko nosejapikujona sekwo hoku atofu filimno. <sup>17</sup> Sekwo Akiposimo ole ulimno. Oso syoho Anitu kijapmmasoso kiko ito'no esyohumahoji ne'njo fiyohoho.

<sup>18</sup> Olo iyoswo simo'mjo semti'mokiyoheso nom'ne a'amumo ulahon'ngko mt'i'mokohoho. I olo hungkuno ae'uyo loso ngko Pouli'ni nje aho'nji mt'i'mokalokweno. Nje a'amufu selalokweno. Sekwo ngko impo'angomo humale so'no in'ngo n'nofikutoho. Anitu kako yo'mayoso wop'ngo waseloho'montonoho. Ngko Pouli'ni mt'i'mokalokweno. Osohopeho.



# 1 Tesolounika

## Olo Iyoswo Sîmo'mjo loso Poul A'amu Tesolounika somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo sîfe'nji aho'nji hopi'nono nto uyakolo'mentisopolîkeno Poul olo iyoswo sîmo'mjo loso a'amu Tesolounika somne'no mti'mokumentisofoho. Poul hohonta Anîtuye syoho yîku'mo'mojo sohonta kako Filipai ulîko'manto Tesolounika i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta sofe tajo ango somo noswonto Anîtuye hungkuno yano uyîmentisofoho. Nuyahonîngki a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu Ngkîlik pi'nîngo engo so'nji Jisasîmne'no sîmeho hi'ntnnono uyîmentohofofoho. Oso hiso'no a'amu Juta fehohnjoso Poulîmo impe untofantîfi yahonîngkofi sîkwo'miyomo hiyaso lî'mofonto Atenîs osopo ifawo'mentisofoho. Oso ango hopo sopo humanto a'amu Tesolounikajo Jisasîmne'no sîmeho hi'ntnnono songo uyîmentohofo somne'no huno pi'nîngo uyahonîngki oso hopo sopo nta'ni Timoutimo ango Tesolounikane'no lîhwajîmentisofoho. (Hungkuno hiso 1 Tesolounika sohe engo 3 honîngkano we'e 2. Osopo weho.) Poul Timoutimo lîhwojonto Sailasî'nji siko ango Koulin i'mofamentisiyefoho. Oso hopo sopo Poul a'amumo Anîtuye hungkuno ulontanîngki Timouti uma'mentisofoho. Numanto Poulîmo a'amu Tesolounika sofe humayo so'no ulahonîngki Poul nupa'nonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Hwapîngo olo iyoswo mti'mokiyoso olenoho. Poul a'amu Tesolounikajo Jisasîmo inîngkunyo sofe sîmeho hi'ntnnonohino somo yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul ango Koulin humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lîhwasi tîfi unîngkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Poulî'ni olo iyoswo loso sekwo a'amu ango Tesolounika sopo Anîtu'nji Hwe Engo Jisas Kîlaisî'njimne'no sîmeho uyîwo'nîngkohofu sokune'no mti'mokalokuhwono. Sailasî'nji Timouti'nji oso hwa'u'nji ngko'nji humentani mti'mokalokuhwono. Sekwo Anîtu'nji Hwe Engo Jisas Kîlaisîye mehomi soku, siko sekumo yo'mayo wopîngo selohofohosîsî sîmeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

*A'amu Tesolounikaso Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyontifi wopingo humamotofofoho.*

<sup>2</sup> Nakwo Mpohumo jomo ulontane sohonta sekumne'no isamayoka uliwo'n'ngkuhwonefoho. Nakwo sekumne'no Anitumo jomo ujoso'no piso'mo'nyo miyalokuyihwono.

<sup>3</sup> Sekwo Anituye hungkunomo upa'nontifi hungkunoso aho yokumpohn'nyo kesyohumawo'n'ngkohofofoho. Oso'no sekwo siki mohumulofu. O'lo, sekwo Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yontifi a'amu nom'ne somne'no simeho hi'ntnnono uyontifi wopingo ulohofiwo'n'ngkohofu kuyoho. Yo'mayo tango ko se'mayoso sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais asomo peso'no hofiyo uhwontohumalofu. Oso'no sosyefisyontani Mpohumo isamayoka ulalokuhwono. <sup>4</sup> Nakwoe a'amu soku, olo so'no huno nayohoho. Anitu sekune'no hitoho engo sejap'wo'n'ngkiso sokumo kakoe mehomi imo'nyo'ne nto sehwsopo'mentiso kuyoho.

<sup>5</sup> Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohonta sekwo ole majofoho. Olo siki hungkunofoho. Ose majofoho. O'lo, hungkuno hiloso upa'n'ngkahon'ngkofi Anituye Towahuno Wopingo sohwo sekwoe simeho mo'mo syoho yokumpohn'nyo yahon'ngki sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Hungkuno ne'njofoho. Oso'nji sekwo nakwoe yahino humayo somo nahonontifi huno seimentisofoho. Hon'ngkanoso wopingofoho. Nonefo'mawo'n'ngkohofihwafoho. Ou, hungkuno ne'njo hwafoho limentohofofoho.

<sup>6</sup> Nakwoe humayo somo sekwo nahonontifi nakwo pa'nyo sekwo imentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisasiye hon'ngkanomo in'ngkamentohofofoho. In'ngkowmentan'ngkofi a'amu nom'neso nosehonontifi nakwolaho lontifi tango sejapmentohofofoho. I oso'no Anituye Towahuno sohwo simeho wopingo sejopahon'ngki nakwoe hungkunoso sekwo ma'mentohofofoho. <sup>7</sup> Oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso hwaho Masetouniyanta'ango so'nji hwaho Ngk'liknta'ango so'nji hofiko sekwoe yahino wop'ngomo sehonontifi yahino homo somo sen'ngkamentohofofoho. <sup>8</sup> A'amu Masetouniya so'nji Ngk'lik so'nji hofiko'nohino'maho. O'lo, sekwo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwahon'ngkofi angomeemo ho'n'ngkahon'ngki a'amu hopi'nonohinoso sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso'no upa'n'mentohofofoho. Nakwo hano angomeemo emoyontani sekune'no nelahon'ngkofi nakwo oso hiso'no hungkuno nom'ne mujo'njo y'wo'n'ngkuhwonefoho. <sup>9</sup> Ose nelalokwofu. Nakwo sekumo se'mahon'ngkuhwoni nakwoe hungkuno

upa'nontifi sekwoe hwahoponjo hwasyo anitu somo ho'naofontifi sekwo Anitu songo ne'no humayo ne sohwoe syoho ulohofiyo imo'n+mentohoho so'no nelalokwofo. <sup>10</sup> Nom'ne hungkuno ole nelalokwofo. Olohonta sekwo Anituye Hwomu ahwomo mta'ango sohwo asomo peso'no hontohumalofo. Ose nelalokwofo. Oso hwomu sohwo Jisasiyoho. Kako poyo pe'n+ingkahon+ngki Anitu ul+ka'mentisofoho. Oso'no hwangu Anitu kako a'amufe wonyo hon+ngkano so'no tohino engo uyoso sohonta nakwo Jisas+mo simeho uy+wo'n+ngkuhwone hn'nwiye tohinoso Jisas nto ma'mentisofoho.

## 2

*Poul Tesolounika sopo nohumanto yo'mayo syoho imentisofoho.*

<sup>1</sup> Nje a'amu kuyoho. Sekwo huno seyohoho. Nakwo sekwo'njopo nohumentani nakwoe syoho iment+hwoneso fiyo po'mentiso'maho. O'o, ne imo'n+mentisofoho. <sup>2</sup> Nakwo anggo Filipainta'ango sekuyepono pment+hwonefoho. Filipai humentan+ngkuhwone s+tofo nal+mentohofoso tohino engo ma'ment+hwone so'no sekwo huno moi'wonoho. I oso'no nakwoe Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nakumo nejopahon+ngki yo'mayo hwahoponjo somne'no iyoho monanyofoho. O'o, nakwo sekuyepono Filipainta'ango sohwna'ni nopahon+ngkuhwoni a'amu pi'n+ngo nakwolaho ko nelahon+ngkofi nakwo Anituye hungkuno sel+ment+hwonefoho. <sup>3</sup> Oso hungkuno sel+hwoneso hwasyo hungkuno'nji sel+ment+hwone'maho. O'o, nehopi'nohini sel+ment+hwonefoho. Hungkuno hiloso selontani wonyo hon+ngkano imo'ment+hwone'maho. O'o, wop+ngo'nohini selohofontani Anituye hungkuno sel+ment+hwonefoho. <sup>4</sup> Anitu nakumo yamofoto nto naloho'mentisofoho. Yamofoto nalohofonto nal+mento, Nje hungkuno ujo'ne sohwasihoponoho, nal+mentiso oso'no lijwaofalokuhwono. Hungkuno hiloso a'amufe simeho wop+ngo umo'nyo'ne mulalokuy+hwono. O'o, Anituye simeho wop+ngo umo'nyo'ne yalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo fe'nonehonalofoho. <sup>5</sup> Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo sekumo afofo masemokumment+hwono. Awonoho. Nakwo sekwoe hamniyoho mayo'ne sel+ment+hwone'maho. Olo hilo so'no Anitu huno uyohoho. <sup>6</sup> Sekwo'nji nom'ne a'amu so'nji nakwoe yofe ho'nomayo'ne miyalokuy+hwono. I oso'no nakwo Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo (*apousel*) hwona'nyoho. <sup>7</sup> Oso hiso'no nakwo syoho engo sejobontontasi hoponesohilo. I sekwo'nji

nohumentan+ngkuhwoni sohonta nakwo moya'mi kakoe mehomimo wonyohofiyo esyohumawo'n+ngkiso hopaso esesyohumament+hwonefoho. <sup>8</sup> Nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejapmment+hwone so'no nakwo An+ituye hungkuno wosejopantani iment+hwonefoho. Oso'nohini'maho. Oso syoho yontan+ngkuhwasi a'amu hofi'ko nakumo nonahon+ngkuji nakumo fonjonasyont+fijontentesi wop+ngo'nesohilo. Hwap+ngoso nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejape so'nefoho.

<sup>9</sup> Nakwoe a'amu soku, nakwoe syoho tohohmtnno'njo iyoso'no sekwo huno moi'wonoho. An+ituye hungkuno ko selontani nakwoe wosopayo yo'mayo so'no mpe iyo'ne nakwo s+ikwo'miyomo mofehi'nyo'nji hamniyoho'no syoho yokumpohn'nyo imot+hwonefoho. Sekwoe wosopayo yo'mayoso siki mayoso'no nakwolaho liment+hwonefoho.

<sup>10</sup> Sekwo nakwoe yahinoso nto nahon+mentohofofoho. An+itu huhwo nto nahon+maho. Sekwo An+itumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo s+kunonji sekwo'nji nohumentani nakwo An+ituye hon+ngkanomo in+ngkowmentani wop+ngo'nohini humament+hwonefoho. Wonyo hon+ngkano mimment+hwonefoho. <sup>11</sup> Hwe fihwo kakoe mehomimo wop+ngo ulohofi'wo'n+ngkiso hopaso nakwo sekumo wop+ngo seloho'ment+hwonefoho.

<sup>12</sup> Anga'no anga'nohino sokumo An+ituye hungkuno loset+hwentani huno sefotofontani sekwoe humayo somo yokumpohn'nyo semokument+hwonefoho. Anga'no anga'nohino sokumo An+ituye simeho wop+ngo umo'nyo so'ne nakwo hon+ngkano wop+ngo'nohini in+ngkayo so'ne lut+hwament+hwonefoho. An+itu huhwo sohwo ole selalofoho. Nje angopo n+mapmno. Nje yo'mayo wonyoangkafoso sekwo'nefoho. Sekwo ngkimo enjwa'mo fosyohumafi'kujo'no ngko wosemokosyohumamonnoho. Ose selalofoho.

*A'amu An+itumo simeho hi'ntnnono nehopi uyont+ifi yokumpohn'nyo lohofont+ifi tango engo t+ipema'mentohofofoho.*

<sup>13</sup> Nakwo An+ituye hungkuno selontan+ngkuhwoni sekwo ole monajofoho. Olo hungkuno loso hwahoponta'angofoho. O'o, ose monajofoho. Nakwoe hungkuno nupa'nont+ifi An+itu mta'angofoho limentohofofoho. Ou nehopi. Oso hungkuno An+itu nejapmmentisofoho. Oso'no hungkuno hilo somo sekwo nupa'n+ngkahon+ngkofi sekwoe simeho mo'mo hungkuno hiso'no An+itu kako huno fohotofohotofo selohofahon+ngki sekwo hon+ngkano songomo in+ngkamentohofofoho. Oso hiso'no nakwo

Anitumo isamoyoka uliwo'n'ingkuhwonefoho. <sup>14</sup> Nakwoe a'amu soku, a'amu hwaho Jutiya humamotofoso hofiiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais osohumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo yo'mayo u'ma'mentiso pa'nyoso olohonta sekumo se'malofoho. A'amu Jutiya humamotofoso Jisasimo in'ingkawo'n'ingkohoho so'no hofiikoe a'amu mta'ni tango engo ma'mentohofoho. Oso hopaso sekwo sekwoe a'amu mta'ni tango engo tipemalokwofo. <sup>15</sup> A'amu Jutaso Jisasimo mohumayo'njoso hofiiko a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki l'motofo sohwafo fonjasyontifi t'finepo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohumo fonjahumentohofoho. I hofiiko nakumo wae enamo'mentohofoho. Hofiikoe yahino wonyo so'no Anitu ngkilaho lalofoho. A'amu huhwo sohwa hofiiko hwe moyami hopi'nonohino sofe mango hwafoho. <sup>16</sup> Oso'no a'amu Jutamnohino'maso, o'o, a'amu temtitofo kengo kengo somo nakwo Anituye hungkuno walut'hwantane yahon'ngkuhwoni hofiiko nakwoe hon'ngkano pijwonemofalokwofo. Oso'no a'amufe mangohwa pa'nyo imo'n'imentohofoho. A'amu Jutaso ole lalokwofo, A'amu kengoso Jisasie hungkuno upa'nyo so'no nakwolaho lalokwofo. Oso'no hofiikoe wonyoso engo hopeno yao'maho. Oso hiso'no Anitu kako hofiikine'no simeho tohino umnalofoho. Tohino engo wotipemantifeho.

*Poul kako Tesolounika a'amu somo apa'no uhwonimo syafihu'mentisofoho.*

<sup>17</sup> U nakwoe a'amu soku, a'amu Juta sekuyepono nakumo wae ena'mentohofoho sohonta nakwo hwaho nom'nepo nohumentani sekune'no huno sosyefisyontani nakwo sikumehomi pa'nyo humament'hwonefoho. Sekwoe simano masehonyo'njo yontani i oso'no nakwoe hunoso sekune'no sosefiyalokuhwono. Nakwo sekumo se'mane'entani syoho engo yalokuhwono. Nakwo nakwoe simeho so'mo hofiikimo uhwonano syofisyalokuhwono. <sup>18</sup> Nakwo sekumo wose'mantane'no y'hwono. Ngko Poul'ni sikuno engolopohamo wose'ma'mo lonji ko imoteso i Seten kako nakumo pikupi'jo naloho'mojofoho. <sup>19</sup> Hwangku nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo kakoe simanopo lohofanefoho. Oso hohosohonta nakwo yo'mayo wonyoangkafo tipemane so'no huno mosyofisyalokuy'hwono. O'o, sekwo nakwo'nji oso hopo lohofane so'no syofisyontani simonyo yalokuhwono. Jisas kako sekumo sehon'ngkuhwosi nakwoe syoho ne imo'nyo so'no huno uyonefoho. <sup>20</sup> Sekwoe yahino wopingo so'ne

syofisyontani Jisasiye yofe ho'nomalokuhwono. Oso'no sekumne'no nakwoe simeho wopingo namo'n'ngkohoho.

### 3

*Poul Timoutimo a'amu Tesolounika somne'no yokumpohn'nyo umokiyo'ne lihwatimentisofoho.*

<sup>1</sup> Nakwo sekune'no ne'no syosyefisyiwo'nalokuhwone so'no sekwoe hungkuno najo so'ne nohontohumehwaloho. Oso'no Sailasi'nji nekwo ole mtitofontai nekwo anggo Atenis sopo nohumentai <sup>2</sup> Timouti sekuyepono wolihwojantayo'yihwoyo. Timouti huhwo sohwo kako nekwo'nji Anituye syoho yontani Jisas Kilaisiye hungkuno lutihwawo'n'ngkiso hweho. Nekwo Timoutimo sekwoe simeho hi'ntnnonohino somne'no yokumpohn'nyo semokiyo'ne'no uhwajihwoyo. Kako Anituye yokumpohn'nyo so'no wasefohoto'mtonoho. <sup>3</sup> Yo'mayo tangoso se'malokunjo so'no iyoho masenonehoho. Sekwo huno moi'wonoho. Yo'mayo tohino mayoso'no Anitu limento, Tohino wotipemantifeho. Ose limentisofoho. <sup>4</sup> Nakwo sekwo'nji nohumentani oso hiso'no nto selimentihwoni, Nakwo hopi'nonohino tohino engo notipemanefoho. Ose selahon'ngkuhwoni hungkuno hiloso ne imo'n'imentiso so'no huno seyohoho. <sup>5</sup> Oso'no sekwo wopingo ko humalofo syafisyonji sekwoe hungkuno najo so'ne mohontohumamnehono. Oso'no olo hilo so'no Timoutimo sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Sekwo simeho hi'ntnnonohinoso yokumpohn'nyo hi'nji kohumalofo. Seten kako sekumo afofo'njo sejapihwoso'no nakwoe syoho ne ane imo'nonoholontae lihwajihwoyo.

*Timouti hungkuno wopingo Poulimo moti'mahon'ngki Poul simeho wopingo umo'n'imentisofoho.*

<sup>6</sup> Timouti sekumo seliko'manto olohonta nakumo ne'makwoho. Hungkuno wopingo sekumta'angoso lonetihwahoho. Ole lonetihwahi, Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyalokwofo. Hofiko a'amu nom'ne somo simeho wopingo uyontifi ufo'malokwofo. Engolopohamo hofiko nakumne'no syafisyiwo'n'ngkohoho. Nakwo sekumo wosehonantane'no yalokuhwone hopaso sekwo nakumo wonehonantife'no yalokwofo. Ose nalimasofoho. <sup>7</sup> Nakwoe a'amu soku, nakwo olopo tohino engo mentani nohumentan'ngkuhwone sekwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy'wo'n'ngkohoho so'no upa'nontani oso hiso'no nakumo yokumpohn'nyo natofo'nefoho. <sup>8</sup> Sekwo Hwe Engo Jisas sohumne'no yokumpohn'nyo humalofo so'no huno naiso so'no

yo'mayo tango nakumo ne'masoso nakwo simeho wopingo'nji wohumantanoho. <sup>9</sup> Nakwo sekumne'no Mpohumo jomo ulontani simeho wopingo wonyoangkafo namo'nngkohoho. Simeho wopingo wonyoangkafo so'no Mpohumo isamoyoka pipi ulanehwono. Nakwo sekumne'no simonyo yalokuhwono. <sup>10</sup> Mofehi'nyo'nji sikuno'nji nakwo sekumo sefomayo'ne Anitumo jomo uliwo'nngkuhwonefoho. Sekwo Anitumo simeho we'e uyifijo'manji nosehonngkuhwasi sekwoe simeho hi'ntnnono engo uyoso'no wosefoma'mtonoho.

*Poul kako kakimo Tesolounika'no uhwojaya'ne Anitumo jomo ulimentisofoho.*

<sup>11</sup> Nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas ntnne'no sekumo Tesolounika se'mayo'ne honngkano namofiyo'ne jomo ulalokuhwono. <sup>12</sup> Hwe Engo sohomo ole ulalokuhwono, Sekwo simeho afa inwo'nngkohoho so'nji sekwo nufoma'nwo'nngkohoho so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo so'ntnne'no engo umojo. Ose ulalokuhwono. Nakwo sekumne'no hitoho selofiwo'nngkiso hopaso Hwe Engo sohwo kako sekumo sefo'mayo'ne jomo ulalokuhwono. <sup>13</sup> Hwe Engo ose yososo sekwoe simeho somo yokumpohn'nyo semokososo nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe a'amu'nji asomo pifijo sohonta sekwo Anituye simanopo lohofikuji honngkano wonyo ane wopingo'nohini lohopotne kuyoho.

## 4

*Honngkano wopingo somo finngkamno.*

<sup>1</sup> Ou, nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. Nakwo Anituye simeho wopingo umo'nyo so'no yo'mayo honngkano yahino nto setihwamentihwonefoho. Oso yahino wopingo somo sekwo we'e inngkowalokwofo. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisasiye simano mofohi'nontani hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Oso honngkano yahino wopingo somo sekwo aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumantokuno.

<sup>2</sup> Yo'mayo hungkuno hopi'nono Jisas mta'ango selimentihwoneso sekwo huno moi'wonoho. <sup>3</sup> Sekwo yahino wopingo somo inngkayo so'no Anitu ole umo'nalofoho. Honngkano wonyo ane'njo wopingo'nohinimo finngkamno. Yo'mayo yahino wonyo a'mohufo iyoso nihu'nahone fohu'meeopmno. <sup>4</sup> Ape mayo yahino so'no honngkano ito'nohini fisyafihupmno. Ou, sekwo anga'no anga'nohino sohwasu, sekwo ape

womano likuji ape mayo yahino somne'no huno syafisyikuji sekwo ape ito'no mapmno. Sekwo simeho noselikafihwoloho. <sup>5</sup> Sekwo a'amu Anitu ne'no huno mosyafisiyo'njo sofe yahino nomafikutoho. Hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyontifi apemne'no simeho fefoyo u'mahoningki ape hufo hopa iwo'n'ngkohofihwafoho. <sup>6</sup> Olo yahino loso'no sekwo nom'ne somo wonyo ulohofikutoho. Nom'ne sohwafe ape hufo nomafikutoho. Olo yahino wonyo loso'no Anitu tohino mikunimposo uyonefoho. Olo hilo so'no nakwo hungkuno yoloho nto selimentihwonefoho. <sup>7</sup> Anitu kako nakumo hon'ngkano wonyomo in'ngkayo'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'o hon'ngkano wonyo ane wopingo'nohini somo in'ngkayo'ne nahwosopo'mentisofoho. <sup>8</sup> Olo ape ito'no mayo'ne hungkuno somo hwe fihwo hwotoho feso sohwo kako a'amufe hungkunomnohini mafewo'n'ngkiyohoho. O'o Anituye hungkuno homo hwotoho fewo'n'ngkiso hweho. Anitu huhwo sohwo kakoe Towahuno wonyo ane wopingo'nohini nejap'wo'n'ngkiso sohomo hwotoho fewo'n'ngkisofoho.

<sup>9</sup> I a'amu nom'ne somo simeho inyoso'no pehofo semti'mokiyimnehono. O'o Anitu oso hiso'no nto setihwamasofoho. <sup>10</sup> Sekwo a'amu Masetouniyanta'ango Anitumo simeho umotofo somo sekwo simeho uy'wo'n'ngkohoho kuyoho. I oso'no nakwoe a'amu soku nakwo hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Olo yahino loso sekwo yokumpohn'nyo ne'no fisyafisyikuno <sup>11</sup> Sekwo hungkuno tifi'njo so'no huno yokumpohn'nyo fisyafisyikuno. Sekwoe humayoso hofiyo nto'no fosyohumafikuji sekwo syoho yo'mayo so'no ito'no mokosyohumanno. Sekwoe wopayo syoho yo'mayo syohoso sekwoe aho'nji nto'no fiyikuno. Hohonta ose nto selimentohefoho. <sup>12</sup> Ose ifijo'manji a'amu Anitune'no mosyafisiyo'njoso sekwoe hon'ngkanomo sehoningkuji hofiko yofe wopingo womeselantifeho. Sekwo yokumpohn'nyo ifijo'manji sekwo umofonyo mifitnnehoho. Nom'ne somo yo'mayo so'no jomo mul'fitnnehoho. O'o sekwo hoponoho.

*Hwe Engo Jisas sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.*

<sup>13</sup> U nakwoe a'amu soku a'amu poyo nto pe'nyoso'no sekwoe hunomo ito'no womesehwojantane'no yihwono. Huno ito'no syafihupijoso poyo pe'nyoso'no sekwoe simeho tango maseyonehoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyoso a'amu poyo pe'n'ngkahoningki nti'mo kohumaho syafisyontifi humotaho latipewo'n'ngkohofohofoho.



Anitu nelikafone so'no mohontohumayo'njoso hofiko poyo pe'nyoso'no hofikoe simeho tango uyalofoho. <sup>14</sup> Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no syafisyiwo'n'ngkuhwono. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwonefoho. Oso'no olo so'no huno nayohoho. A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko Jisasinji ufohi'n'ngkahon'ngkofi Anitu songo humayoso uy'mentiso so'no Jisas asomo poso sohonta kako a'amu homo somo asomo ipemotaponefoho.

<sup>15</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisasie hungkuno woselantane'no yihwono. Hwangku Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta nakwo hwe moya'mi songo humalohwone hn'nwi nakwo a'amu pe'nimentohofoso somo simo'mo mupeenehwono. <sup>16</sup> O'o Hwe Engo sohwo kako mampaho engo'nji joho lahon'ngkuhwosi a'amu ahwomomjo simo'mta'ango sohwo joho lihwosi Anituye kounoho yoka ho'n'ngkuhwoso'no osohonta Hwe Engo sohwo ahwomomo uliko'mahwosi noponefoho. Oso hohosohonta a'amu Jisas Kilaisimne'no simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso somo Anitu songo ulikafonefoho. <sup>17</sup> Oso hohosohonta nakwo hwe moya'mi Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontani songo humalohwone hn'nwi Hwe Engo sohwo nakumo net'mahwosi nakwo hi'nnonji poyo pe'nimentohofoso'nji himopo noswo'n'ngkuhwasi osopo Hwe Engo sohomo si'mowanefoho. Osohonta nakwo Hwe Engo sohwo'nji engolopohamo ne'no humenti'hwanefoho. <sup>18</sup> Oso hiso'no sekwo sen'ngkwa'wehwosamo ulikuji hofikimo yokumpohn'nyo usofitopmno. A'amu poyo pe'nyoso'no simeho tango uyalokunjo somo olo hungkuno hiloso ulikujo'no hofikoe simeho wopingo umo'n'montonoho.

## 5

*Jisas asomo peso'no nakwo ito'no wesuyohumano.*

<sup>1</sup> Nakwoe a'amu soku, yo'mayo nakwo selihwoneso imo'nyo'neso sikuno so'no mamti'mokohiyihwono. <sup>2</sup> O'o oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. Oso sikuno hiso nakwo huno moneyontan'ngkuhwosi imo'nonefoho. A'amu hufo uyantifi sikwo'miyomo pohofoso hopa imo'nonefoho. <sup>3</sup> Oso sikuno homo somo a'amu ole wohnnantife, Yoka ane sikuno wopingohontanoho. Nakwo wopingo humalohwono. Ose hnn'ngkuji nohumentan'ngkuji yo'mayo huno mosyafisiyo'neso u'mofapmmontonoho. Nom'ne pahnnimo hungkunoso ole, oso tohino moya'mifa mehomi aswo womantifi umn'ngkiso

hopa komo'no imo'nonefoho. Oso tohino homo somo hofiko muyakolopitnnefoho. Sikuno oso pa'nyoso imofaponefoho.

<sup>4</sup> Nakwoe a'amu soku, sekwo Hwe Engo Jisasiye hungkuno hilo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyontife so'no pomponahopo humalofo. Sikwo'mjoho'mo mohumulofu. O'lo sikuno homo somo sekwo yomo mifitnnefoho.

Oso sikuno hiso a'amu hufo uyantifi piwo'n'ngkoko hopaso imo'nonefoho. <sup>5</sup> Sekwo mofehi'nyo pomponahopo humalofo. Nakwo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone so'nwi sikwo'mjoho'mo mohumulohwono. O'lo pomponahopo humalohwono.

<sup>6</sup> Oseso nakwo a'amu nom'ne sofe hofikoe huyo'mango foyawehofu hopa foyowehwaloho. O'lo nakwo Jisasi'mne'no timo hontohumehwasi huno nto'no wehohosonasyono. <sup>7</sup> A'amu Jisasi'mne'no huno mosyafisiyo'njo iwo'n'ngkohofoso hofiko saho'nohini foyawowo'n'ngkohofu hopa sikwo'miyomo huno nto'no mehohosasiyo'njo foyawowo'n'ngkohofofu.

A'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofiwo'n'ngkohofoso sikwo'miyomo nonilohofiwo'n'ngkohofofu. <sup>8</sup> I oso'no nakwo mofehi'nyopo humawo'n'ngkuhwone sohwna'niye hunoso ehohosahinyi'nowoho. Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyoso'nji nakwoe sampe pa'nyofu. A'amu jije swokinopo wakufongku'mo lihwosi yihwoso'no jije sampe swokinopo womokisahinimnoho. U jije mnokinopo wafongku'mo lihwosi yihwoso'no kiko jije sampe wahoholo'n'imonnho. Oso pa'nyoso nakwoe wonyomne'no poyo imo'n'imentiso sohwo nakumo asomo wonema'mo lihwosi poso sohune'no syofisyihwasi nakwoe sampe pa'nyoso nto'no wehoholo'nohumano. <sup>9</sup> Anitu nakwoe wonyo'mne'no tohino nejape-e'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'lo nakwoe Hwe Engo Jisasi Kilais nakumo asomo netimayo'ne nahwosopo'mentisofu.

<sup>10</sup> Jisasi nakwo kako'nji songo foyohumayo'ne nakumne'no pe'n'imentisofu. Oso'no nakwo poyo pe'naso'manji songo humaso'manji u Jisasi kako asomo poso sohonta nakwo kako'nji songo nohumanefu. <sup>11</sup> Oseso sekwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi sen'ngkwa'wehwosamo hungkuno wopi'ngo'nohini ul'kuji hofikoe simehomo yokumpohn'nyo fisisofitifsyohumamno.

Olo honta yalokwofu somta'angoso ne'no fikuno.

*Hungkuno ae'uyofu.*

<sup>12</sup> Nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. A'amu nakwoe Hwe Engo

sohwoe honingkanomne'no losetihwalokwofo somo sekwo enjwa'mo nto'no fosyohumamno. Nakwoe Hwe Engo sekumo sefo'mayo'ne a'amu homo somo uhwosopo'mentisofoho. <sup>13</sup> Sekwo hofikoe syoho so'no huno nto'no fisyafihupmno. A'amu homo somo simeho uyikui hofikoe yofe ho'nomafikui wopingo'nohini ulohopmno. Sekwo yoka hungkuno nohnningkutoho. O'o simeho afa iningkuji wopingo fosyohumamno.

<sup>14</sup> Nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu piso'mo'nyo'njo somo hungkuno ole ulimno, Sekwo syoho yokumpohn'nyo fiymno. Piso'mo'nyo ikutoho. Hungkuno yokumpohn'nyo ose ulimno. A'amu Anitumne'no yokumpohn'nyo lohoho'ne iyoho uniwon'ngkiso somo yokumpohn'nyo umokumno. Anituye honingkanomo uliko'mano lifijo somo ufo'mapmno. A'amu hopi'nonohino somo sekwo hungkuno hwaho lopo hofohofahn'no ulimno. <sup>15</sup> A'amu sekumo wonyo selohopijo somo sekwo aku ulohofikutoho. O'o, sikuno engolopohamo sekwo a'amu hopi'nonohino somo wopingo'nohini ulohofikuno.

<sup>16</sup> Engolopohamo sekwo simeho wopingo'nji fohumantokuno. <sup>17</sup> Engolopohamo sekwo Mpohumo jomo ulikuno. <sup>18</sup> Sekwo yo'mayo tango'nji nohayo'nji se'maso so'no Anitumo engolopohamo isamoyoka ulikuno. Jisas Kilais kakoe a'amu somne'no Anitu olo yahino loso'no umo'n'ngkohoho. Oso'no sekwo tifi fin'ngkamno.

<sup>19</sup> Yo'mayo Anituye Towahuno selisoso sekwo hwotoho fekutoho. <sup>20</sup> A'amu Anituye hungkuno selifijo somo sekwo hohujo ikinj'mifikutoho. <sup>21</sup> Yo'mayo hungkuno upa'n'ngkohofoso Anitunta'ango so'ne yamofo fiymno. Hungkuno ne'njo somo aho fikesyohumamno. <sup>22</sup> Yo'mayo wonyo somne'no i'waho fiymno. Olo hilo so'no sekumne'no Mpohumo jomo ulalokuhwono.

<sup>23</sup> Anitu kako simeho pompenjiyoso hwapingo hweho. Oso'no kako'nohini sekumo wopingo wasemokono. Kako sekwoe huyo'mango'nji a'apaho'nji wopingo esemokosyohumawosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais asomo poso sohonta Anitu sekumo wopingo semokonefoho. <sup>24</sup> Anitu nahwosopo'mentiso sohwo kako oso hiso'no wopingo namokonefoho. Anitu ose nalimentiso so'no ne imo'nonefoho.

<sup>25</sup> Nakwoe a'amu soku, sekwo Anitu nefe'mayo so'no Mpohumo jomo ulimno.

<sup>26</sup> Anituye a'amu hopi'nonohino somo nakwoe a'amu kuyoho ulimno.

<sup>27</sup> Ngko Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo'nji hungkuno loso waselimonne'no yohono. Sekwo olo iyoswo mtì'mokalokuhwoneso nìngkwahwosamo atofò flutìhwamno.

<sup>28</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopìngo wosemokosyohumano. Ngko Pouli'ni olo iyoswo loso mtì'mokohono. Hungkuno osohopeho.

## 2 Tesolounika

### Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul A'amu Tesolounika somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife'nji aho'nji hopi'nono nto uyako'mentisopo Poul olo iyoswo tifinjo loso a'amu Tesolounika afahomne'no mti'mokumentisofoho. A'amu Tesolounikajoso Poul iyoswo simo'mo mti'mokuyahotimentisoso nomantifi hofiko Jisas Kilais asomo pe-e'ne hungkuno Poul mti'mokumentisoso hofiko a'amu Tesolounika fehohnjoso atofu hwasyohohnta'ni lontifi hofikoe hunoso ole syafiku'mentohofofoho. Poul kako olo iyoswo mti'mokisyo loso Hwe Engo sohwoe Sikuno nto i'mofapohoho lontifi hofiko pisomo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lutihun'wo'ingkohofofoho. Olo hungkuno loso Poul nupa'nonto iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. (Oso hungkunoso 2 Tesolounika sohe engo 2 hon'ngkano we'e 2-'nji sohe engo 3 hon'ngkano 11-'njo sopo weho.) Iyoswo simo'mjo mti'mokuyahotimentiso sohonta hamno hufa'ulikeno hufa'u sihunetikeno nto pamentisopo olo iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako a'amu Tesolounikaso Jisas nto i'mofapohoho. Hofiko huno ose syofisyontan'ngkofi Poul kako oso huno homo somo ito'no mihwajiyo'ne olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lhwasi tifi un'ngkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Poul'ni Sailas'nji Timouti'nji nakwo nohumentani olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwono. Sekwo Tesolounika sponjo soku Anitumo in'ngkwalokwofo soku sekwo nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'njiye a'amu kuyoho.

<sup>2</sup> Mpohumo sekumne'no ole ulalokuhwono. Nan'ngkwowho Anitu sohwo'nji Hwe Engo Jisas Kilais'nji siko'monta'i siko yo'mayo wop'ngo selohohosisi siko simeho pompenjiyo wosejopanjiyo.

*Poul Anitumo isamoyoka ulalofoho.*

<sup>3</sup> Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɩlaisimo simeho hi'ntnnono uyɩwo'nɩngkohoho soku, nakwoe a'amu kuyoho. Sɩkuno engolopohamo sekune'no Mpohumo isamayoka ulɩwo'nɩngkuhwantano. Oso yahino hiso wopɩngofoho. Hwapɩngoso olenoho. Sekwoe simeho hi'ntnnono Anɩtumo uyoso engo imo'nalofoho. Sekwo nom'ne a'amu so'nji simeho inyoso engo imo'nalofoho. Oso'no sekune'no Mpohumo isamayoka ulalokuhwono. <sup>4</sup> Oso hiso'no nakwo nom'ne a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyɩwo'nɩngkohoho somo sekune'no ole ulalokuhwono. A'amu nom'neso wonyo selohofontɩfi tohino engo sejopahonɩngkofi sekwo Anɩtumne'no musɩkwajiyonjo yokumpohn'nyo lohofontɩfi Anɩtumo simeho hi'ntnnono engo uyalokwofo. Ose yalokwofo so'no a'amu nom'ne somo ulontani simeho wopɩngo namo'nɩwo'nɩngkohoho.

*Anɩtu kako a'amu hwahoponjofe honɩngkanomne'no hungkuno ikwolofonefoho.*

<sup>5</sup> Anɩtu hungkuno ikwolofone'ne hwapɩngo sohwo ito'nohini yɩwo'nɩngkiso hweho. Sekwo Anɩtuye yahino wopɩngoso malokwofo so'no a'amu nom'neso tango sejopalokwofo. Yo'mayo tango se'mahwoso'no hwangku sekwo Anɩtuye angopo humayoso hoponoho. <sup>6</sup> Anɩtu oso a'amu sekumo wonyo selohofo somo kako aku tohino uyonefoho. Oso yahinoso ito'nohinoho. <sup>7-8</sup> Sekwo tohino mawo'nɩngkohoho soku nakwo'nji Anɩtu usijo'no nehumaonefoho. Osohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kako kakoe a'amu ahwomomo mta'ango yokumpohn'nyo so'nji nopahonɩngkuhwosi a'amu nuhwonɩfitnnefoho. Oso hohosohonta kako toho engo'nji nopɩhwosi a'amu Anɩtumne'no huno muyo so'nji nakwoe Hwe Engo Jisasiye hungkunomo tɩfi minɩngkayo'njo somo Anɩtu kako aku tohino uyonefoho. <sup>9</sup> Oso a'amu homo somo uhwonɩngkuhwosi sekwo nɩhu'nahone umo'nantɩfe kuyoho ulonefoho. Hwe Engo sohwoe sɩmano'nji kakoe yokumpohn'nyo pomponaho so'nji muhwonyo'njo ifitnnefoho. Nɩhu'nahone tohino ne'no nomapitnnefoho. <sup>10</sup> Kako asomo poso sohonta kakoe a'amuso kakoe yofe noho'nomapitnnefoho. A'amu Anɩtumo simeho hi'ntnnono umotofoso simeho wopɩngo'nji humafitnnefoho. Osohonta sekwo hofɩko'nji nohumafitnnefoho. Hwapɩngoso oso hungkuno selimentɩhwone somo sekwo simeho hi'ntnnono uyɩwo'nɩngkohofofoho.

*Poul kako a'amu Tesolounika somne'no Mpohwo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho.*

11 Oso hiso'no syofisyontani sikuno engolopohamo sekumo sefo'mayo'ne Anitumo jomo uliwo'n'ngkuhwonefoho. Ole ulalokuhwono. Anitu kako humayo wonyoangkafo so'no sehwsopo'mentiso oso hoponoho. Sekwo Hwe engo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wop'ingo uyano lifijoso Anitu kakoe yokumpohn'nyo wosejapono. Yo'mayo syoho wop'ingo Hwe Engo Jisasi'mne'no yalokwofoso moi'wo esojwaofikujo'no wosefo'mano. 12 Ose ifijo'manji sekwo Hwe Engo Jisasi'ye yofe woho'nomantifeho. Oso'no Jisas kako sekwoe yofe aku woho'nosema'mtonoho. Hwap'ingoso ole, Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko nakumo wop'ingo nalohof'wo'n'ngkisiyo monta'iyoho.

## 2

*Anituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo i'mofaponefoho.*

1 Nakwoe a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas asomo nopihwosi nakumo menahu'mokone so'no woselimonne'no yohono. 2 A'amu fehohnjo ole maselikuji, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose selifijo'manji oso hungkunoso hofikoe huno mta'ango selohoho. U nom'neso ole maselikuji, Anituye Towahuno ole ntohoho, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. U a'amu nom'ne ole maselikuji Poul ole mtimokuma, Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. Oso'no selohofomanji sekwo yomo ikuji simeho wonyo semo'n'ngkuhwoloho. 3 Oso hwasyo hungkuno selifijo somo sekwo simeho hi'ntnnono niyikutoho. Olo sikuno loso siki sohonta m'mofaponehoho. Awonoho. Simo'mo a'amu pi'ningo engo Anitumne'no hahn'nyo ifijoso hwe fihwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo sohwo utihwa'nyopo i'mofaponefoho. Oso hwe huhwo sohwo tifi no'mo kako tikanomo wene hweho. 4 Kako ole ulonefo, Sekwo yo'mayo somne'no hwomtame ehumawo'n'ngkohofoso foho'naopmno. Hunoso ngkine'nohini fisyani'fohupmno. Ose ulihwosi Anituye tajo ango engo somo nosyuhwosi osopo nohumahwosi ole ulonefo, Ngko Anitu ne hwo'nyoho. Ose ulonefoho.

5 Hohonta sekwo'nji nohumanji olo hilo so'no nto selimentohefoho. Sekwo in'ingo laseimaho. 6 Olohonta oso hwe sohwo m'mofapiyoho. Yahino anga'nohinoso oso hwe sohwoe hon'ngkanomo pijwaofoho. Yahino hiso'no sekwo huno seyohoho. Anitu kako oso hwe

sohwoe sɪkuno ho'nahumentisoso m'mofapiyoho. <sup>7</sup> Sekwo huno moi'wonoho. Olohonta a'amu fiso Anɪtuye hungkunomo hwotoho feelokwofo. I oso'no a'amu fihwo oso hwe huhwo sohwo kakoe honɪngkanomo nopɪjumofonefoho. Oso honɪngkano pɪku'nnyoso moi'wo imo'nɪngkuhwoso'no oso hwe Anɪtuye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo noponefoho. <sup>8</sup> Oso hohosohonta oso hwe Anɪtuye hungkunomo hwotoho fe'ne sohwo utɪhwa'nyopo noponefoho. Osohonta Hwe Engo Jisas kakoe mammtno'nji hwe huhwo sohomo fonjasyonefoho. Hwe Engo sohwo kakoe pomponaho engo'nji utɪhwa'nyopo nopɪhwosi oso hwe wonyo sohomo nɪhu'nahone wonyo umokonefoho. <sup>9</sup> Oso hwe Anɪtuye hungkunomo hwotoho fe'ne sohumne'no nom'ne hungkuno waselɪmonne'no yohono. Kako Setenɪye yokumpohn'nyo'nji nopɪhwosi hungkuno hwasyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo hwasyo itɪhwanefoho. A'amu fehohnjoso nuhwonɪngkuji kakimo inɪngkafitnnefoho. <sup>10</sup> Oso a'amu hiso Anɪtuye hungkuno ne'njo somo sɪmeho ufijo'manji Anɪtu kako asomo utɪmanefoho. I oso'no Anɪtuye hungkuno ne'njo nakwolaho lɪfijoso nɪhu'nahone imo'naopitnnefoho. <sup>11</sup> Anɪtu kako hungkuno lahonɪngkuhwosi a'amu hwasyo hungkuno ulɪfitnnefoho. Oso hwasyo hungkuno somo a'amu pi'nɪngoso nupa'nɪngkuji sɪmeho hi'ntnnono uyɪfitnnefoho. <sup>12</sup> Oseso a'amu hungkuno ne'njo somo sɪmeho hi'ntnnono muyoso honɪngkano wonyo somo inɪngkayo so'no umo'nalokusoso hofɪko Anɪtuye tohino engo nomapitnnefoho.

*Anɪtu sekumo asomo setɪmayo'ne nto sehwsosopo'mentisokuyoho.*

<sup>13</sup> Nakwoe a'amu soku, Hwe Engo sohwo sekumo sɪmeho sejapɪwo'nɪngkiso soku sɪkuno engolopohamo nakwo sekumne'no Mpohumo isamayoka ulɪwo'nɪngkuhwantano. Oso yahinoso hoponoho. Hohonta Anɪtu asomo setɪmayo'ne sehwsosopo'mentisofoho. Oso'no Anɪtuye Towahuno sohwo sekwoe honɪngkano wopɪngo'njo semokahonɪngki sekwo temtifofo kengo sɪmo'mjo soku hungkuno ne'njo somo sɪmeho hi'ntnnono uyɪwo'nɪngkohoho kuyoho. Oso'no Anɪtu asomo nosetɪmanefoho. <sup>14</sup> Anɪtu sekumo olo so'no sehwsosopo'mentisofoho. Sɪmo'mo nakwo Anɪtuye hungkuno wopɪngo selɪmentɪhwonefoho. Oso hiso'no sekwo mae'ne sehwsosopo'mentisofoho. Oso'no hwangku yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais sekwoe sɪmeho mo'mo ema'mentisoso asomo setɪmaso sohonta moi'wo



esojwaofonefoho. Oso'no sehwsopo'mentisofoho. <sup>15</sup> Oseso nakwoe a'amu soku, sekwo An+tumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Oso hungkuno loset+hwament+hwone so'nji ifalifaliyo semt+mokiment+hwone so'nji aho yokumpohn'nyo kesyohumaf+kuji tifi fin+ngkamno.

<sup>16</sup> Nakwoe Mpohwo An+tu kako simeho wop+ngo nejapmentisofoho. Kako wop+ngo'nohini nalohofonto yo'mayoso siki nejap+wo'n+ngkisofoho. Kako nakwoe simehomo nasosofitof+wo'n+ngkisofoho. Oso'no nakwo kako'nji nohument+hwane'no hontohumalohwono. <sup>17</sup> Oso'no An+tu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais+nji siko sekumo sosofitofosesyohumahosi si yokumpohn'nyo semokahon+ngkohosi si sekwo yo'mayo hungkuno so'nji yo'mayo syoho so'nji wop+ngo'nohini uyant+feho. Oso'no jomo ulalokuhwono.

### 3

*Sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. Kako wonefo'mano.*

<sup>1</sup> Nakwoe a'amu soku, hungkuno ae'uyo woselantane'no y+hwono. Sekwo Mpohumo nakumo nefe'mayo'ne olo so'no jomo ulimno. A'amu hopi'nono upa'nyo'ne nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno ango'meemo woho'n+muweno. Noho'n+m+wahon+ngkuhwosi sekwo nupa'n+ngkuji simeho uyant+feho. <sup>2</sup> Sekwo jomoso ole'nji ulimno. A'amu wonyo nakumo wonyo nalohof+wo'n+ngkohoho sofe aho mta'ni welojonemano. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu pi'n+ngo engo An+tu ye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyoso humalofo.

<sup>3</sup> Yo'mayo hopi'nono nakwoe Hwe Engo sohwo lonteso ne imo'n+wo'n+ngkisofoho. Oso'no kako yokumpohn'nyo semokuhwosi Seten kako sekumo apa'no moset+manehoho.

<sup>4</sup> Olo so'no nakwo huno nayohoho. Yo'mayo hungkuno seliment+hwone somo sekwo ito'no in+ngkowalokwofoso ne'no un+ngkowan+feho.

<sup>5</sup> Hwe Engo sekwoe hunomo olo so'no wasefohoto'mtonoho, An+tu sekumo simeho sejap+wo'n+ngkisofoho. Oso'no sekumo yo'mayo tango'njo se'masoso sekwo Jisas Kilais pa'nyo yokumpohn'nyo wolohofant+feho.

*A'amu hopi'nono syoho yokumpohn'nyo uyant+feho.*

<sup>6</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo ntopahon+ngki olo hungkuno loso wasel+mne'no yohono. Sen+ngkwa'wehwo fihwo kako piso'mo'nyo ihwosi siki humasoso oso hungkuno nakumta'ni ma'malofo somo min+ngkayo'njo osohumo

uhwoti'mapmno. <sup>7</sup> Nakwo sekwo'nji humamotohwone pa'nyoso fosyohumamno. Sekwo huno seyohoho. Nakwo siki mohumammentihwonefoho. <sup>8</sup> Nakwo sekwoe aho mta'ni yo'mayoso siki moma'mmentihwonefoho. O'o nakwo mpe seloho'motohwonefoho. Mofehi'nyo so'nji sikwo'miyomo nakwo syoho engo tohohmtno'nji imotohwonefoho. Hwap'ngoso nakwo sekumo tango mosejape'njo hwona'nyoho. <sup>9</sup> Nakwo wosopayo'ne yo'mayo so'ne sekumta'ni jomo selontontasi oso yahino ito'nohinosohilo. I oso'no nakwo hon'ngkano wonyoangkafo so'no wosetihwantane'no imentihwonefoho. Ose imentihwone homo somo sekwo tifi in'ngkayo'nefoho. <sup>10</sup> Olo hungkuno loso songo maselalokuyihwono. O'o nakwo sekwo'nji nohumentani ole selimentihwoni, Hwe fihwo ole lososo, Syoho miyo'njo uyimo. Siki wohumamo. Ose loso sohumo sekwo wopayo nuyikutoho. Ose selimentihwonefoho.

<sup>11</sup> I oso'no ole upa'n'ngkuhwone, A'amu fihwa piso'mo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humalofo. Nohumantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno luti'hun'wo'n'ngkohofihwafoho. <sup>12</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwoe hungkuno yokumpohn'nyoso oso a'amu homo somne'no waselimonne'no yohono. Ole uso. Sekwo sekwoe a'amu'nji simeho pompenjiyo'nji humafikuji sekwo'ne wosopaesyoho fiyimno. Yokumpohn'nyo ose ulimno.

<sup>13</sup> I nakwoe a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho wop'ngo so'no piso'mo'nyo ikutoho. <sup>14</sup> Hwe fihwo olo hungkuno semti'mokiyalokuhwone lomo hwotoho feso sohumo sekwo yofe uhwofikujiki kakine'no i'waho fiyimno. Sekwo i'waho ifijo so'no kako kakoe hon'ngkano wonyo somne'no won'mango un'mtonoho. <sup>15</sup> I sekwo oso hwe sohumne'no ole syafisyikutoho, kako nakwoe mango hweho. Ose syafisyikutoho. O'o, sen'ngkwa'wehweho. Oso'no kakoe hunomo hungkuno wop'ngo ufhotofamno.

### *Hungkuno ae'uyofoho.*

<sup>16</sup> Nakwoe Hwe Engo sohwo simeho pompenjiyoso hwap'ngo hweho. Yo'mayo yo'mayoso se'mahwoso'no kako simeho pompenjiyo wosejapono. Sekwo'nji wohumano.

<sup>17</sup> Ngko Pouli'ni olo hungkuno ae'uyo loso nje aho'nji semti'mokiyalokweno. Nje a'amufu. Iyoswo hopi'nonohino mt'i'mokuwo'n'ngkoheso nje aho'nji ole mt'i'mokuwo'n'ngkohoho, nje a'amufu. Nje ifalifaliyo somo uhwonimno.

<sup>18</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi wopingo wosemokosyohumano. Hungkuno hiloso osohopeho.

## **1 Timouti Olo Iyoswo Simo'mjo loso Poul Timoutimne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tetiwan*'nji (31) *teti-eti*'nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Timoutimne'no mti'mokumentisofoho. Timouti sohwo kako hwomu songo hweho. Poul Anituye syoho mj+miwento Timoutimo anga Lisitila sopo nta'ni tipema'mentiso hweho. Timoutiye na'uye yofeso Yunisyoho. Kakoe atohwosi Louisiyoho. (Hungkuno hiso 2 Timouti sohe engo 1 honngkano we'e 5. Osopo weho.) Timoutiye mpohwo sohwo Ngkilik hweho. Poul'nji Timouti'nji anga Loum sopo Anituye syoho imojiye hwa'uuyoho. Hwangku Timouti kako Efesosinjo tajo anga somo Anituye syoho ma'mentisofoho. Poul kako Loum soswo hufa'u impe into'nawo'mentisofoho. Tifi oso impo'anga somta'ni nusihutofahonngkofi kako hwaho we'e Kililit, anga Efesos, hwaho Masetouniya osopo emoymentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohe engo 1 honngkano we'e 5 so'nji 1 Timouti sohe engo 1 honngkano we'e 3. Osopo weho.) Poul Timoutimo tajo anga Efesosinjo somo mokosyohumayo'ne uhwoti'mo'mentisofoho. Poul anga Efesos sopo komo'no mamnehono hune ose uyahonngki olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho.

Poul iyoswo hiloso Masetouniya humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofa lhwasi tifi unngkohwano.

<sup>1-2</sup> Nje hwomu Timouti sohwohnne'no ngko Poul'ni olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno. Anitu kako nakwoe wonyomjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne sohwo'nji Kilais Jisas oso humne'no nakwo hontohumalohwone sohwonji siko ngkimo hungkuno yokumpohn'nyo ntonji siko ngkimo sikoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho ntapmmentisiyo hwo'nyoho. Kiko Timouti sohwosi kiko Anitumo simemo wopingo umahnno so'no kiko nje hwomu ne imo'nimentohino hwosoho. Ngko kikine'no olo'no nimom'nngkohoho. Nan'ngkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasi'nji siko'monta'i siko kikine'no hitoho ulofhwoso'no siko kikimo wopingo kilohofohosi simemo pompenjiyo wokijopanjiyoho. Oso'no nimom'nngkohoho.

*A'amu Anitumne'no hwasyo hungkuno liwo'n'ingkohoho sofe hungkuno somne'no kiko yoka ulohoho.*

<sup>3</sup> Hohonta ngko hwaho Masetouniya'no wawomonji oso hungkuno kilimentohe somta'angoso olohonta apa'no wakilmne'no yohono. Hungkunoso olenoho. Kiko ango Efesos osopo ne'no nohumahoji a'amu oso hopo sponjo a'amu somo Anituye hungkuno hwasyo lutihwalokwofo sohwamo kiko ole uso, Sekwo olo a'amu lomo Anitumne'no hwasyo hungkunoso apa'no nolutihwafikutoho. Ose uso. <sup>4</sup> Hofiko mpohwosa ajuyohwosafe yofe so'no hungkuno ne'no hnnontifi hofikoe yofe ho'noma'n'wo'n'ingkohofofoho. Hofiko a'mane hungkuno kengo kengo sikinjo so'nji ne'no lutihun'wo'n'ingkohofofoho. Oso hungkuno hiso hofikoe hunomo wonyo imokin'wo'n'ingkohofofoho. Oso siki hungkuno huhwo sohwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyo somo mufo'manehoho. O'o, yoka ulikafi'wo'n'ingkisofoho. <sup>5</sup> Kiko ole uso, Sekwo olo hungkuno homo losomne'no ni'hu'nahone foho'naopmno. Ose ulohoho'no hofiko jije hungkunomo tifi kin'ingkapifijo'manji hofiko hofikoe yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji huno wopingo'nohini syafisy'kuji Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyantifeho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufomafikuji simeho wopingo umo'nantifeho. <sup>6</sup> A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo simeho uyo yahinoso noho'nasyontifi hofikoe huno wopingo sohwo ehilofaofahon'ingki hofiko siki hungkuno lomoyontifi hungkuno ne ane'njo hnn'wo'n'ingkohofofoho. <sup>7</sup> Hofiko Anituye hon'ingkanano hungkunoso wolutihwantifi ko yontifeso oso hungkuno hwap'ngo ne homo somo huno muyahon'ingki hofiko hwasyo hungkuno lontifi ole liwo'n'ingkohoho, Nakwoe hungkunoso ne'njofoho liwo'n'ingkohofofoho.

<sup>8</sup> Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako nakumo kakoe hon'ingkanano hungkuno nejapmmentisoso oso hon'ingkanano hungkuno homo somo nakwo nto'no in'ingkowaso'manji nakwo huno ole wotipemantanoho. Oso hon'ingkanano hungkunoso wopingofoho. <sup>9</sup> I olo so'nji nakwo huno nayohoho. Anituye hon'ingkanano hungkunoso a'amu hon'ingkanano wopingo'njo osomne'nohino'maho. O'o, a'amu hon'ingkanano wonyo yontifi hwe engo sohwamo enjwa'mo mohumayonjo somnefoho. A'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo iwo'n'ingkohoho so'ntnnefoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fentifi hwahoponjo hon'ingkanano

osomo iningkawowo'n'ngkohoho so'ntnne'nefoho. I a'amu kaningkwowho'ya'umo fonjasyonto nom'ne a'amu somo fonjasyiwo'n'ngkohoho oso hwantnne'nefoho. <sup>10</sup> Anituye honingkano hungkunoso a'amu apohufo'nji akngkilike'nji kifosyoho loho'n'wo'n'ngkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu nom'ne a'amufe mehomi hufo mawo'n'ngkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu yo'mayoso hufo iwo'n'ngkohoho so'nji hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohoho so'nji a'amu hofi'ko hwasyo hungkuno nehopi yokintahopono lihwono liwo'n'ngkohoho so'ntnne'nefoho. Oso yo'mayo yahino wonyo homo somo hano pitofasiyo'ne Anitu kakoe honingkano hungkunoso nejapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyo hiso Anituye hungkuno ne'njo somne'no mangohwa imo'n'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no nakwo Anituye hungkuno ne'njo so'no huno nto'no nayihwoso'no nakwo yo'mayo yahino wonyo somne'no iwahon to'no wehumantanoho. <sup>11</sup> Anitu kako oso hungkuno neso nom'ne a'amumo luti'hwayo'ne syohoso ngkimo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakoe hungkuno wop'ngo hiso loseti'hwelokweno. Anitu huhwo sohwo kako wop'ngo'nohini iwo'n'ngkiso sohwo kako simeho nto'no namokiyo'neso hwap'ngo hweho.

*Anitu kako Poulimne'no hitoho ulo'mentiso so'no Poul kako Anitumne'no isamoyoka uli'mentisofoho.*

<sup>12</sup> Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako huno ole syanifi'hu'mento, Poul kako nje syoho ntohofiyo imo'nyoso kako hoponoho. Ose syanifi'syonto kako ngkimo kakoe syoho somne'no ni'hwosopento oso syoho homo somne'no kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakimo isamoyoka ulalokweno. <sup>13</sup> Hohonta ngko Jisasimne'no hwe wonyo hweho lonji ngko kakine'no yokumpohn'nyo imo'n'ni'hwani kakoe a'amu ne somo ngko hofi'kimo fon'fonyo uloho'mentohefoho. Ngko oso yahino wonyo hiso ko imote sohwo'ni Anitu kako ngkine'no hitoho ulo'mentisofoho. Hwap'ngoso ngko Jisas kakoe hwap'ngo ne so'no huno nto'no manimmojofoho. I osohonta ngko kakimo simeho hi'ntnnono mummotefoho. Oso hiso'no Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki nti'ma'mentisofoho. <sup>14</sup> Oseso Jisas kako ngkimo wop'ngo ntohofonto nontimanto kako'njopo ngkimo menihumati'mentisofoho. Osopo kako ngkimo simeho uyo so'no lontihwamentisofoho. Kako ngkimo simeho mi'kun'imposo ntapmmentiso so'no ngko kakimo simeho engo uyalokweno.

15 Olo hungkuno loso n+hu'no nehopeho. A'amu hopi'nono hofiko upa'n+ifijoso hofiko simeho hi'ntnnono uyife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako nakwo a'amu hon+ngkano wonyo'njo hn'nimo asomo netimayo'ne kako nakwoe hwaho lopo pmentisofoho. Oso hungkuno hiso n+hu'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe hon+ngkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho. <sup>16</sup> Kilais Jisas kako kakoe yahino wop+ngoso a'amu hopi'nonohino somo ujo wehontojwahumo lonto kako ngko Poul+nimo hon+ngkano wonyo'njo sohwo'nimo kako simo'mo wop+ngo ntoho'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso hofiko ngkimo nonohon+ngkuji huno ole wosyofisyantifeho. Poul kako An+itumo wonyo ne'no ulohofahon+ngki An+tu kako oso wonyo hiso'no Poul+mo tohino komo'no mummentisofoho. O'o, An+tu kako Poul+mne'no hontohumayo uloho'mojo sohwo Poul+mo wop+ngo umokumentisofoho. Oso'no hofiko huno ole wosyaf+hinantifeho. Kilais kako oso hwe n+hu'no wonyo sohumne'no wop+ngo umokumaso hopaso An+tu kako ngkimo oso hopa wan+mokumontonoho. An+tu kako nakwoe wonyomne'no tohino komo'no monejape'njo hontohumayo inyo hweho. Hofiko huno ose syaf+sy+kuji hofiko Kilais Jisas+mo simeho hi'ntnnono uy+kuji hofiko songo ne'no humantokutnnefoho. <sup>17</sup> Oseso An+tu kako yo'mayo wop+ngo'nohini iwo'n+ngkiso so'no nakwo kakoe yofe engo so'ntnne'no kakoe yokumpohn'nyo yakolo'nnyo so'ntnne'no engolopohamo nakwo woho'nomehwano. Hwap+ngoso An+tu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo engolopohamo ne'no nohumant+hwone hweho. Kako poyo pe'nyoso mape'nonehoho. A'amu hofiko kakimo muhwon+fitnnehofoho oso huhwo sohwo kako kako'nohini An+tu ne hweho. Oso hungkuno hiso nehopeho.

*Poul kako Timoutimo An+ituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nyo ul+imentisofoho.*

18 Nje hwomu Timouti sohwo, nakwo kikimo olo syoho yalokuno loso yano kijapmmnt+hwone sohonta An+tu kako nakumo kikine'no hungkuno nal+mentiso so'no ngko oso hungkuno homo somo huno syaf+syonji hungkuno hiso apa'no kijopalokweno. Oso hungkuno homo somo kiko aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji An+ituye syohoso yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U a'amu nom'neso hofiko An+itumo nakwolaho l+ifijoso hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no An+ituye hungkuno hiso jije sampe mekino pa'nyofoho. <sup>19</sup> Kiko Kilais+mne'no simeho hi'ntnnono uyalokuno somo aho yokumpohn'nyo

fikemokosyohumaho. Oso hungkuno wopingo Anitu kako jije simeho mo'mo ho'nakisyiwo'n'ngkiso somo kiko hofiyo fin'ngkayo. A'amu fehohnjoso hofiko oso simeho mo'mo hungkuno wopingo homo somo hwotoho fewo'n'ngkohofoso hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyimotofoso wonyo imokinimotofofoho. <sup>20</sup> Oso hwe hufa'u Himeneyosi'nji Aleksanta'nji siko oso pa'nyo imo'n'imentisiyo hwa'uyoho. Siko Anituye hungkuno wopingo somne'no sitofo lonji hwasyo liwo'n'ngkisiyo so'no ngko sikimo Seten'ye ahomo uhumati'malefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwa'umo Seten kako sikimo tango uyihwoso'no siko sikoe simeho iwolo'mokohosi Anitumne'no huno wopingo wotipemanjiyoho. Siko huno wopingo tipemahosisi'manji Anituye hungkuno ne'njo somne'no sitofo hungkuno apa'no malisi'hnnisiyo.

## 2

*Kiko a'amu somo Anitumo jomo ujo'ne olo yahino loso fitihwaho.*

<sup>1-2</sup> Ngko kikimo hungkuno kijopalokwe simo'mjoso olenoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso ole uyife. Hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikuji hofiko Mpohumo jomo ulife. Hofiko a'amu hopi'nonohino somne'no Anitumo jomo ulikuji yo'mayo Anitu hofikimo wopingo ulohomonto imentiso oso'no sekwo Anitumo isamoyoka ulimno. Oso a'amu hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanji hwe engo sohwantne'no Anitumo jomo ulife. Hofiko Anitumo jomo ulikujo'no oso a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo hofiyo nemokosyohumafikujo'no nakwo simeho wopingo'nji nohumehwasi Anituye yahino wopingo somo tifi ntono un'ngkowanthono. <sup>3</sup> Nakwo a'amu hopi'nonohino somne'no Anitu hon'ngkano wonyo somta'ni isihufonemayo'ne sohomo jomo ulihwaso'no kako nakumo timo wopingo nahon'ngkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'n'imontonoho. <sup>4</sup> Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo kako'njo pone asomo utimayo so'no umo'n'ngkohoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno ne'njo somo nupa'n'ngkuji kakimo tifi in'ngkayo so'no umo'n'ngkohoho. <sup>5</sup> Nakwo huno nayohoho. Anitu kako anga'nohinohwo humaho. I a'amu anga'nohino sohwo nakwo a'amu hwahoponjo lohn'n'imne'no Anitumne'no hwaho loponjo humaso sohwo Kilais Jisasiyoho. Oso huhwo sohwo kako nakwo'nji Anitu'nji hungkuno monehwajiyo'ne hweho. Simeho



pompengo nalipe-e'ne hweho. <sup>6</sup> Oso syoho homo somne'no Anitu kako sikuno ho'nahumentisoso i'mofopahon'ngki Kilais kako kakoe fosyohumayo wonyoangkafoso noho'nosyahoponto kako a'amu hopi'nonohino hon'ngkano wonyo somta'ni isi'hutofonemayo'ne mpe enemayo'ne kakoe honiyo wop'ngoso usihuma'mentisofoho. Ose imentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo asomo utimayo'ne so'no umo'n'ngkohoho. Oso hon'ngkano hiso utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho. <sup>7</sup> Oseso Anitu kako ngkimo olo kakoe hungkuno loso a'amu somo lutihwayo'ne nihwosopo'mentisofoho. Olo hungkuno loso ngko hwasyo molokitihwalokuyohono. O'o, nehopi lokitihwalokweno. Anitu kako a'amu temtitofu kengo somo asomo utima'mo lonto hofiko nje hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono ntapifitne'ento hofikimo lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho.

<sup>8</sup> Oseso ngko olo'no nimo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi angomeemjo hopi'nonohinoso hofiko Mpohumo jomo ulife. Oso a'amu hiso hofiko yahino wonyoso noho'nasyikui hofiko wop'ngo'nohini humafikui Mpohumo jomo ulife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no simeho tohino muhnyo'njo uyono. Hofiko yoka mahnyo'njo ufe. O'o Anitumne'no huno nto'no syafisyikui kakimo yo'mayo so'no jomo ulife. Ose nimo'n'ngkohoho.

### *Moya'mi sofamne hungkunofoho.*

<sup>9</sup> Ngko moya'mi sofamne'no ole so'no nimo'n'ngkohoho. Moya'mi sofa hofiko huno ito'no syafisyikui he manji'mofo ito'no fiymno. Sekwo huno ole so'no nosyafihu'n'ngkutoho. U ngko angkafi'nyoho. A'amu wanohonife. Ose likui yo'mayo he manji'mofo hamniyoho engo ihn'naofikui mijiyo'nji a'apahomne wokososo wop'ngo wop'ngo ihn'n'ngkutoho. O'o, yo'mayo he manji'mofo honje monje yi'mo'n'ngkutoho. <sup>10</sup> Sekwo moya'mi sofasi a'amu ole wonalife, Hofiko Anituye mehomi nefafoho. A'amu ose wonalife sekwo ose lifijo'manji sekwo Anituye syoho wop'ngo'nohini fiymno. Oso syoho wop'ngo hiso sekwoe a'apahomjo wokoso pa'nyofoho. <sup>11</sup> Sekwo moya'mi sofasi sekwo nom'ne a'amumne'no hwahopo pawekui nom'ne a'amufe huyo so'mo mampi'nyo humafikui Anituye hungkuno upa'nimno. <sup>12</sup> Ngko olo yahino loso'no manimo'n'ngkiyohoho. Hwe sohwa hofiko moya'mi sofamo enjwa'mo humayoso wop'ngo'maho. Ngko moya'mi sofa hofiko hwe sohwo Anituye hungkuno lutihwayo so'no manimo'n'ngkiyohoho. O'o, moya'mi

sofa hofiko mampi'nyo humafikuji Anituye hungkunoso haloho'no upa'nife. <sup>13</sup> Simo'mjo hwapingoso Anitu kako Atam simo'mo mt'i'mokonto tifi Efa mta'mokumentisofoho. <sup>14</sup> Nom'neso olenoho. Atam kako Iten nohumanto Seteniye hwasyo hungkunomo simeho hi'ntnnono muyimmentisofoho. O'o, Efa kako oso hwasyo hungkuno homo somo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyonto tifi iningkawento honingkano wonyo imentisofoho. Oso imo'nimentiso so'no huno syafisyihwasi moya'mi sofa hofiko hwe sohwafe hungkunomo enjwa'mo wohumafe. <sup>15</sup> Oseso olohonta moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mantifeso tohino engo malokwofo. I oso'no hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyikuiji nom'ne a'amu so'nji hofiko simeho iningkuji hofiyo'no ufo'mafikuji honingkano wopingo'nohini t'ipemafikuji huno wopingo'nohini syafisyikuiji humentaningkuji Anitu kako oso moya'mi hofa sofafe wonyomjo tohino somta'ni isihutofumanefoho.

### 3

*A'amu Anituye syoho somo nto'no mokosyohumayo sohwamne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Olo hungkuno loso nehopeho. A'amu kako Anituye syoho somo mokosyohumayo so'no kako syoho wonyoangkafo so'no umo'nimontonoho. <sup>2</sup> Oseso oso a'amu Anituye syoho mokosyohumayo huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo'nohino so'nji wohumano. Ose humentaningkuhwosi nom'ne a'amuso hofiko hwe huhwo sohomo nuhwoningkuji hofiko yahino wonyoso ni'hu'no motipemapifitnehoho. Olo syoho hiloso hwe kako ape anga'nohino'njohwo humahwosi uyono. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo yahino kako iwo'n'ingkisoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Yo'mayo yahino wonyo kakimo u'masoso kako oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Kako yo'mayo so'no huno nto'no syafisyihwosi syoho nto'no uyono. Oso hwe huhwo sohomo a'amu ango kengo'mta'angoso kako nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lutihwayo syohoso wopingo uyono. <sup>3</sup> Kako mijo yokumpohn'nyoso ningkuhwosi monilohofonehoho. Kako nom'ne a'amu somne'no simeho tohino komo'no muhmnonehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo simeho wopingo'nohini uyimontonoho. Kako nom'ne a'amu somo ikujoho mafonjonehoho. Kako yo'mayo hamniyoho mayo so'ne huno engo syafisyiwo'n'ingkuhwoloho. <sup>4</sup> Kako kakoe ape'nji mehomi'njimo kako nto'no wemokosyohumamontonoho.

Kakoe mehomi sohwa kaningkwohwoe hungkunomo haloho'no upeentifeho. <sup>5</sup> Hwe fihwo kako kakoe mehomi'nji kona'wohi'njimo nto'no memokosyohumayo sohwo kako oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no mokosyohumayoso pipi wemokosyohumamontolo. O'o, awonoho. <sup>6</sup> A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono kahopi uyalokuso sohwo kako a'amumo mokosyohumayo syoho loso momanehoho. Oso a'amu simeho hi'ntnnono Anitumo kahopi uyalokunjo sohwo kako olo syoholo nomahwoso'no, ngko hwe engo hwo'nyoho, kako huno ose syafisyonehoho. I kako oso hunoso nosyofisyihwosi'manji Anitu kako oso huno wonyo hiso'no kako Setenimo wae yao'mentiso hopaso oso hwe sohomo wae yaofonefoho. <sup>7</sup> A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yontifi yoloho'mo humalofo huhwanji oso hwe a'amumo mokosyohumayo syoho'njo sohomo uhwonngkuji kakoe yahino wopingo somne'no hofiko huno ole wosyofisyantifeho, Kako hwe wopingo hweho. Kako yahino wonyo yoso'manji hofiko kakoe yahino wonyo somne'no hungkuno mjulikujo'no Seten kako monje ulohofihwoso'no kakoe syohoso wopiwahu'montonoho. Kako Anituye a'amu somo honingkano wopingomo nto'no momihwajonehoho.

I ngko olo iyoswo a'amu yahino wopingo wopingo'njo somne'no mtimokalokwe loso i a'amu oso yomayo yahino hi'njo somo kiko Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo'ne syoho so'no uhwosopofu.

*A'amu Anituye syoho'njo sofe hungkunofoho.*

<sup>8</sup> Oso pa'nyoso a'amu Anituye syoho'njoso hofiko hofikoe yahino somne'no huno nto'no wosyafihu'nife. Hofiko huno hufa'u'nji nomokosyohufikutoho. O'o, huno Anitumne'nohini wosyafihupife. Hofiko mijo yokumpohn'nyo nngkukuji nonilohofikutoho. Hofiko huno nom'ne a'amu mta'ni hamniyoho yomayoso engo mayoso'no huno nosyafisyikutoho. <sup>9</sup> A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe simeho mo'mo ole mahnnifitnehoho, Ngko wonyo hwo'nyoho. Ose mahnnifitnehoho. O'o, hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njoso ujo ehontojwahumentiso homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumantifeho. Ose ikujo'no ole wosyafihu'nife, Anituye hungkuno ne'njoso nje yahino wonyo somo wae yanimo'mentisofoho. Kakoe hungkunomnohini uningkamo. Ose syafihu'nngkuji Anituye yahino wopingo'nohini uyife. <sup>10</sup> A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofikoe yomayo yahino so'nji hofikoe syoho so'nji

sekwo simo'mo uhwonimno. Oso homo somo sekwo yahino wopingo'nohini uhwonifijo'manji e'wano hofiko Anituye syohoso uyife. <sup>11</sup> I hofikoe a'musya hofanji yahino wopingo'nohini uyife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo nolikutoho. Oso moya'mi hofo sofa hofiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho huhwo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Oso yo'mayo yahinoso hofikimo u'masoso hofiko oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Hofiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkohofoso nto'nohini uyife. <sup>12</sup> A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako ape anga'nohini womano. Oso hwe huhwo sohwo kako kakoe mehomi'nji kakoe ape'nji nto'no womokosyohumano. <sup>13</sup> A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe syoho wopingo'nohini ikuji hofikoe humayo yahinoso wopingo'nohini'manji a'amuso hofikimo nuhwon'ngkuji hofikoe yofe noho'nomafikuji yo'mayo hungkuno Kilais Jisas mta'angoso lutihwawo'n'ngkohoho somo hofiyo upo'nantifeho.

*Anituye hungkuno hwapingoso olenoho.*

<sup>14</sup> Ngko sekwoe angopo sekumo komo'no wose'ma'monji yalokweno. <sup>15</sup> I oso'no ngko komo'no mose'maso yalokwe so'no ngko olo iyoswo mti'mokalokwe losomo sekwo atofu likuji Anituye mehomife yahino wopingo so'no huno wopingo wotipemantifeho. Sekwo Anituye mehomi soku, Anitu kakoe ango kuyoho. Anitu kako sekwoe simeho mo'mo songo humaho. Oseso sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwo Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kesyohumafikuji oso hungkuno huhwo sohwo sekwo itihwa'nyopo meho'nahumno. <sup>16</sup> Anituye hungkuno hwapingo ujo ehontojwahumentisoso nihu'no wopingofoho. Anituye hungkuno hwapingoso Jisas Kilaisiyoho. Oso huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo somo a'amu hwahoponjo hn'nwi monje mesyanehwono. Kakoe yahino somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso olenoho.

Jisas Kilais kako nakwo a'amu hwaho loPONJO lohn'nwiye a'apaho nehopi manto kako utihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Kilaisiye yahino hwapingo neso netihwahon'ngki oso yahino hiso nto'nohini uhwon'wo'n'ngkuhwonefoho.

A'amu ahwomomjo huhwo wopingo osenohini uhwon'wo'n'ngkohofofoho.

Kilaisiye hungkunoso a'amu temtitofu hopi'nonohino sofe ango'meemo ho'n'mentisofoho.

A'amu hwahoponjoso hofi'ko kakine'no huno syafisyontifi  
 simeho hi'ntnnono umentohofofoho.  
 Anitu kakoe hwomu Kilaisimo ahwomomo  
 utima'mentisofoho.

## 4

*A'amu hwasyo hungkuno lutihwawo'n'ingkohofo sohwafe  
 hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno yoloho ole  
 nalimento, Olo hwaho lopo sikuno moi'wo imo'nyo'ne  
 mofone sohonta a'amu fehohnjoso hofi'ko Anituye  
 hungkunomo hohujo ikinjaopitnnefoho. Oso hohosohonta  
 hofi'ko hwasyo hungkuno upa'n'ingkuji hofi'ko Setenimo tifi  
 in'ingkafitnnefoho. <sup>2</sup> Oso a'amu wonyo hwasyo hungkuno  
 likujo sohwa hofi'ko oso hwasyo hungkuno homo somne'no  
 hofi'ko simeho mo'mo won+mango munyo'njo ihwoso'no  
 olo'mo i'nongki wohumentihwantifeho. <sup>3</sup> Hofi'ko hwasyo  
 hungkuno ole wolutihwantifeho. Sekwo ape nomafikutoho.  
 Sekwo wosopayo fehohnjoso non'ingkutoho. Hofi'ko hwasyo  
 hungkuno ose wolantifeho. I oso'no yo'mayo wosopayo  
 nyo'ne, ape mayo yahinoso Anitu kako kakoe mehomi ne  
 somo uyimentisofoho. A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono  
 uy'wo'n'ingkohofoso hofi'ko Anituye hungkuno ne'njo  
 somne'no huno uyahon'ingki oso yo'mayo hiso hofi'ko  
 Anitu kakoe aho mta'ni mantife so'no hofi'ko Anitumo  
 isamoyoka ul'wo'n'ingkohofofoho. <sup>4</sup> Nakwo olo so'no  
 huno nayohoho. Yo'mayo Anitu mt'i'mokumentisoso  
 wop'ingofoho. I oso'no nakwo humayoso peho'neto.  
 O'o, nakwo Anituye ahomta'ni yo'mayoso nomehwasi  
 kakimo isamoyoka ulano. <sup>5</sup> Ou, yo'mayo Anitu  
 mt'i'mokonto wop'ingofoho nalimentiso so'no nakwo oso  
 hiso'no isamoyoka ul'wo'n'ingkuhwone'manji yo'mayo  
 wop'ingo'nohini imo'nalofoho.

*Poul Timoutimo ulimento, Kiko nto'no humahoji Anituye  
 hungkuno nto'no filutihwaho.*

<sup>6</sup> U ngko Poul'ni olo hungkuno kikine'no mt'i'mokalokwe  
 loso kiko olo hungkuno loso Anituye a'amu ne somo  
 luthusoso u kiko Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo  
 ne umo'nimonnoho. Kiko Anituye hungkuno somo  
 simeho hi'ntnnono uyohoji sikuno huhwo huhwi tifi  
 in'ingkusomanji kiko Kilaisiye yokumpohn'nyo mahoji  
 yokumpohn'nyo waloho'monnoho. <sup>7</sup> Kiko sen'ingkwowosa  
 mta'ango a'mane hungkuno so'no huno pi'n'ingo engo  
 nosyafisyohotoho. O'o, oso hungkuno huhwo sohwo kako  
 nakumo Anituye yofeso molonetihwanehoho. Kiko Anituye

yahino so'no huno nto'no syofi:syomahoji osomnohini nto'no in'ing kayo'ne syoho engo fiyo. <sup>8</sup> Nakwo olo hwaho lopo yo'mayo syoho iwo'n'ingkuhwoneso nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo imokin'wo'n'ingkuhwonefoho. Oso wop'ingofoho. Oso pa'nyoso nakwo Anituye yahino so'no huno ne'no syafi:sihwasi osomnohini tifi nto'no in'ing kowasoso oso yahino hiso olo hwaho lopo humentan'ingkuhwasi wonefo'mamontonoho. I olopo'nohino'maho. O'lo, nakwo Anitu'nji ne'no humentan'ingkuhwasi tifi hohonta ne'no nefo'manefoho. <sup>9</sup> Olo hungkuno lalokwe loso nehopeho. Hungkuno hilo somo a'amu hopi'nono nupa'n'ingkuji simeho hi'ntnnono uyife. <sup>10</sup> Anitu kako a'amu hopi'nonohinoso kakimo u'mayo'ne hon'ing kano imo'mentisofoho. Nakwo Anitu kako songo ne'no humaso sohumo simeho hi'ntnnono nehopi uyalokuhwone hn'nimo Anitu kako asomo net'mayo'ne nakwo hontohumalohwono. Oso'no nakwo syoho tohohmtnno'njo yalokuhwoneso a'amu hopi'nono hofi:ko Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitne'entani yalokuhwono.

<sup>11</sup> Kiko a'amu hopi'nonohino somo Anituye hungkuno somo ito'no in'ing kafitne'no hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. <sup>12</sup> Timouti sohwo, kiko hwe songo hwosoho. Oseso kiko nto'no mohumayo'manji a'amu hofi:ko kikimo kohon'ingkuji ole wokilantifeho. Timouti kiko yo'm'ingohwosi'maho. Ose wokilantifeho. Oso'no kiko nto'no fosyohumahoji a'amu jije yahino wop'ingo yahan'ing kiji kohon'ingkuji tifi wokin'ingkapife. Yo'mayo hungkuno ujoso nto'no uso. Kiko hopi'nonohino somo simeho uyo. Anitumo simeho hi'ntnnono uyo. Hon'ing kano wonyo ane wop'ingo'nohini fiyo. <sup>13</sup> Ngko kikimo ku'mayo so'no hontohumahoji Anituye hungkunoso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no atofa fiso. Kiko Anituye yahino wop'ingo so'no syoho toho mtnno'njo fitihwaho. <sup>14</sup> Hohonta kiko Anituye syoho ma'mentohino sohonta hwe engo sohwa hofi:ko kikimo aho kilonj'mokumentohofa sohonta Anitu kako kikimo kakoe syoho iyo so'ne kakoe yokumpohn'nyo kijapmentisofoho. Kiko oso hiso'no ikwesyafi:syohoji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyo. <sup>15</sup> Engolopohamo kiko Anituye syoho so'no simeho kumo'n'ingkuhwoso'no oso syoho homo somo nto'no mokosyohumentan'ing kiji a'amu hofi:ko nokohon'ingkuji hofi:ko oso jije syoho wop'ingo imo'nalokunjo so'no a'amu wokohonantifeho. <sup>16</sup> Kiko nto'no humanji Anituye syoho iwo'n'ing kino so'no huno

nto'no syafisyohoji kiko a'amu somo Anituye hungkuno nto'no filutihwaho. Kiko oso syoho hiso nusikwajohotoho. O'o, kiko oso syoho hiso'no yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U kiko ose yohojo'no a'amu hofiko jije hungkunomo haloho kupewo'n'ngkohoho so'njimo Anitu kako kiko'nji wosetima'montonoho.

## 5

*Poul Timoutimo ulimento, Kiko a'amumo yahino wopingo'nohini ulohoho.*

<sup>1</sup> Timouti, kiko hwe engo soh wamo yoka nulohotoho. O'o, kiko hungkuno hofiyo'no ulohoji hofikimo hon'ngkano nto'no hmfihwajo. Hofiko jije mpohwosa pa'nyo hwafoho. Kiko hwomu songo soh wamo hon'ngkano jije n'ngkwahwosamo imofihwaj'wo'n'ngkino hopa hmfihwajo. <sup>2</sup> Jije na'ujamo hon'ngkano nto'no mihwaj'wo'n'ngkino hopaso nom'ne moya'mi sofamo oso hopa hmfihwajo. Moya'mi songo sofa hofiko hnnampijamo imofihwaj'wo'n'ngkino hopa hmfihwajo. Kiko moya'mi songo sofaji nohumahoji kiko hnnampijani humawo'n'ngkino hopaso hon'ngkano nto'no fiyo. Wonyo hon'ngkanoso yohotoho.

*Ap'wojo sofamo nto'no mokosyohumayo'ne hungkunofoho.*

<sup>3</sup> U a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nososi kako'nohini humentan'ngkuhwososo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo ap'wojo sekwo'njo ajwo'mo humalofo sofamo kiko nto'no ufo'mayo'ne nto'no filutihwaho. <sup>4</sup> U oso a'musi kakoe mehomitaho, hofiyakwosalaho, oso hwa hofiko nto'no humafijo hwa'manji u hofiko oso ape ap'wojo somo nto'no ufo'mapife. Hohonta a'musi kako oso mehomi somo kako nonyo wosopayo hofiyo umojofoho. Kako fo'mofo'mo hofiyo uloho'mojofoho. Oso'no olohonta oso mehomi sohwa hofiko hom'ngkwohwo'ya'umo hofiko sikimo aku hofikimo mokosyohumamentisiyo hopaso hofiko sikimo nto'no womokosyohumantifeho. Oso mehomife syoho simo'mjofoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe simehoso wopingo umo'n'montonoho. <sup>5</sup> I a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'n'mentisosi oso a'mu hisi nom'nihwo nufomane anesi nohumanto Anitu kakimo ufo'mayo'ne hontohumaho. Oseso oso a'mu hisi kako sikuno huhwo huhwi sikuno'nji im'ngonji Anitu kakimo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso yahino wonyoangkafofoho. <sup>6</sup> I oso'no a'mu nom'nesi kakoe

hwehwo poyo nto pe'nimentisosi kako kakoe hunoso a'apahomne'nohini syafisiyoso yo'mayo kakoe simeho umo lonto yontesi kakoe fosyohumayo wopingoso poyo nto pe'niyoho. <sup>7</sup> Oseso kiko Timoutiki a'amu hopi'nonohino kiko'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo homn'ngkwowho homnosyamo nto'no mokosyohumayo so'no hungkuno yokumpohn'nyo uso. Hofiko'nji ap'wojo sofanni oso hungkuno homo somo t'fi nto'no in'ngkafijo'manji nom'ne a'amuso hofiko hofikine'no oso yahino homo somne'no sitofo mul'fitnnehoho. <sup>8</sup> A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo nto'no mufo'mayo'manji kako Anituye hungkuno somne'no hohujo nto ikinjao'maso hweho. Olo kakoe hon'ngkano loso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'n'ngkohoho sofe hon'ngkano wonyo somo yakolo'nnyofoho.

<sup>9</sup> Ap'wojo kako hwe anga'nohinohumo uma'nimentisosi kakoe soswo *sik'siti* (60) uyakolo'nnyosimo kakoe yofeso iyoswomo mt'i'mojo. Ap'wojo yofe wo'nnyo sofamo ufo'mapitne'eno. <sup>10</sup> I ap'wojo hoho sofa hofikoe hon'ngkano wopingo'njo sofa hofiko hofikoe mehomi somo nto'no mokosyohumamotofo sofa, a'amu ango kengo mta'angoso u'mahon'ngkofi wosopayo'nji ango'nji uyimotofoto sofa, Anituye a'amu somo ufo'ma'motofoto sofa, a'amu nom'ne somo yo'mayo tango u'mahon'ngki hofikimo ufo'ma'motofoto sofa, hofiko yo'mayo yo'mayo syoho wopingo'nohini imotofoto, osofefe yofe so'nohini iyoswomo mt'i'mokukuji sekwo ufo'mapmno. <sup>11</sup> I sekwo moya'mi songo sofa hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohoho sofefe yofeso nomt'i'mokukutoho. O'o, hofiko nom'ne huhwamo umo'nantane'no yalokuhwono likuji hofiko hofikoe simeho yo'mayo umo lonte somo in'ngkakukuji Kilaisiye syoho wopingo somo uliko'mantifeho. <sup>12</sup> Oso moya'mi sofa s'mo'mo hofiko nakwo Kilaisimne'nohini syoho uyano ko limentohoho osomo ne'no un'ngkowano majo'njo yont'fi hofiko hwe nom'ne hwamo uma'nont'fi oso hungkuno hohonta nakwo Kilaisimnohini syoho uyano limentohoho somo mt'ihupeelokwofo. Oso'no a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso hofiko ap'wojo hoho sofamo ole ulantifeho. Yo'mayo hungkuno Anitumo yoloho nto ulont'fi aku mt'hupeso hopo'maho. Wonyofoho. Ose ulantifeho. <sup>13</sup> Nom'ne yahino ap'wojo songo sofa iwo'n'ngkohofoso olenoho. Hofiko Anituye syohoso miyo'njo ikuji hofiko piso'mo'nyo yahinoso maf'kuji ango ho'mo ho'mo uku'mofantifeho. Oso'nohini'maho. Hofiko siki hungkuno l'wo'nont'fi nom'ne a'amufe yahino syoho



yo'mayo so'no ukinj+hwojano lontifi iwo'n+ngkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no hwasyo hungkuno lontifi wonyo hungkuno kengo kengo nakwo majo'njo iwo'n+ngkuhwoneso liwo'n+ngkohofofoho. Oso'no kiko hofikoe yofeso iyoswomo nomti'mokohotoho. <sup>14</sup> O'o, ngko moya'mi songo sofafe hwehwo poyo nto pe'n+mentohofoso famo ole uliwo'n+ngkohono. Sekwo nom'ne huhwamo uma'n+ngkuji sekwo mehomi tipemafikuji yo'mayo ango syoho osomo nto'no mokosyohumantokuno. Ose uliwo'n+ngkohono. U hofiko ose ikujo'no Anituye mango sohwa hofiko nakumo nonahon+ngkuji Anituye a'amu ne sofe yahino somo nuhwon+ngkuji hofiko nakumo sitofo monal+fitnnehofoso. <sup>15</sup> Nakwo huno nayohoho. Moya'mi ap+wojo fehohnjo sofa hofiko Anituye hon+ngkano wop+ngo somo nuliko'mantifi hofiko Seten+ye hon+ngkano somo tifi in+ngkwalokwofo. <sup>16</sup> Oseso a'amu Anitumne'no simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkohofoso sofe temtitofo somta'ango hwe fihwo kako poyo pe'noso sohwoe ap+wojo humaso simo hofiko kakimo womokosyohumafe. Ose ikujo'ne'manji a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohofoso hofiko oso ap+wojo hisimo mokosyohumayo'ne tangoso motipemap+fitnnehofoso. O'o, hofikoe syohoso ap+wojo hopifahwosa ane sofamo mokosyohumayoso hofikoe syohofoho.

*Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwafe hungkunofoho.*

<sup>17</sup> Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye hungkuno loset+hwawo'n+ngkohofoso sohwa hofikoe syoho wop+ngo ifijo'manji sekwo hofikoe yofe ho'nomafikuji hofikimo mpe engo ulohopmno. <sup>18</sup> Hwap+ngoso Anituye hungkunoso ole nelalofi, Yahu (*mpulimokau*) sohwo kako kikine'no syoho engo yontan+ngkuhwosi kiko kakoe simuyo somo hnnanosy+swohotoho. O'o, kako wosopayo wanono. Anituye hungkuno nom'nepo ole nelalofi, A'amu syoho'njo sohwa hofiko hamniyoho womap+fe. Ose nelalofoho. <sup>19</sup> Hwe anga'nohinohwo kako a'amu Anituye syoho'njo sohumne'no hungkuno ole somjul+masofoho. Olo hwe lohwo kako wonyo imasofoho. Kiko kakoe hungkuno ose mjulisomo haloho upehotoho. I oso'no kiko a'amu hufa'utaho u hufa'u s+hunehwalaho oso hwa hofiko hungkuno somjakil+fijo osomo kiko nupa'n+ngkohoji'manji haloho pofoso. <sup>20</sup> A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako hon+ngkano wonyo yoso'manji kiko a'amu hopi'nonohino sofe timo sopo m+humajohoji osopo kiko kakoe

honɪŋkanoso nto'no mɪhwajo. Oseso a'amu Anɪtuye syoho'njo hopi'nonohino sohwa hofɪko honɪŋkano wonyo somne'no i'waho nto'no uyife.

<sup>21</sup> Ngko olo hungkuno kijopalokwe loso'no Anɪtu'nji Kɪlais Jisasɪ'nji a'amu ahwomomjo hopi'nonohinofe tɪmopo kɪlalokweno. Oso'no kɪko nto'no finɪŋkayo. A'amu Anɪtuye syoho'njo sohwa hofɪko kɪkimo enjwa'mo humalofo somo kɪko nto'no mokosyohumaho. Kɪko oso a'amu hofosofe hungkuno nto'no mɪhwajiyo sohonta kɪko olo hungkuno hiloso swo'nohini upa'nɪŋkohojo kɪko jɪje sɪmeho mo'mo huno komo'no ole syafɪsyohotoho. U oloso kako imasofoho. U oso kako mimmasofoho. Jɪje sɪmeho mo'mo huno komo'no ose syafɪsyohotoho. U kɪko jɪje a'amu fehohnjo somo yoka mulohoyohojo nom'ne a'amu somo yoka hungkuno ulohotoho. O'o, kɪko hofɪkimo yahino afa'nohino ulohofo. <sup>22</sup> Kɪko a'amu fihumo kako Anɪtuye syoho iyoso'no kɪko kakimo aho komo'no ulonjimokohotoho. U sɪmo'mo kɪko kakoe humayo yahino so'nji kakoe syoho so'ntnne'no huno nto'no syafɪsyohojo kɪko uhwonjoso nto'nohini uhwonɪŋkɪjɪ'manji ou kɪko osohumo Anɪtuye syohoso noho uyo. A'amu fihumo kɪko Anɪtuye syohoso komo'no usoso kako honɪŋkano wonyo yoso'manji oso kakoe wonyo homo somne'no tango woki'ma'montonoho. Kɪko oso yahino homo somne'no kɪko i'waho nto'no ehumahojo u kɪko wonyo'maso wohumamonnoho.

<sup>23</sup> U Timouti sohwoosi ngko jɪje yahino somne'no hungkuno we'e wakɪlɪmo. Jɪje sɪmeho kumnalofɪwo'nɪŋkɪso so'no kɪko ahu'mo mijo'nohino nonɪŋkohotoho. O'o, kɪko ipisayo mijo we'e yokumpohn'nyo so'nji mahoji hmnyo. Oso mahoji njoso jɪje mnokinoso moi'wo wakumo'nɪmontonoho.

<sup>24</sup> Ngko a'amu Anɪtuye syoho'njo somne'no hungkuno nom'ne wakɪlɪmo. Anɪtuye syoho iyo so'ne a'amumo komo'no nɪhwosopehotoho. A'amu fehohnjoso hofɪkoe honɪŋkano wonyoso utɪhwa'nyopo yahonɪŋkofi a'amu hofɪko nuhwonontɪfi wonyofoho huno umontonoho. Oso honɪŋkano homo somo nto'no mɪhwajo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofɪko hofɪkoe honɪŋkano wonyoso hɪyasomo mokosyohumawo'nɪŋkohoho so'no kɪko huno makɪyofoho. I oso'no hwangu hofɪkoe yahino wonyo somo ujo ehontojwasyonefoho. Oso a'amu hofɪko oso a'amu homo somo hofɪkoe ne so'no huno umontonoho. <sup>25</sup> Oso pa'nyoso nakwo a'amu nom'ne fehohnjo sofe yahino wopɪngoso utɪhwa'nyopo wentanɪŋki uhwonɪwo'nɪŋkuhwono. I oso'no nakwo a'amu fehohnjo sofe yahino wopɪngoso muhwonyofoho. Oso'nji nom'ne sɪkuno somo utɪhwa'nyopo

i'mofaponefoho.

## 6

*A'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiwo'n'ingkohoho sohwafe hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Timouti kiko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyo somo ole uso. Sekwo huno ole fi'syafi'hupmno. Sekwoe hwe engo sohwafo enjwa'mo fohumamno. Hofikoe yofeso monje ulohofi'kutoho. O'o, hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikoe syohoso yokumpohn'nyo ulohofiyimno. Ose ikujo'no a'amu nom'neso hofiko Anituye a'amu ne somne'no syoho ulohofiyo wonyo hwafoho maselifitnnehofo. Hofiko sekwoe syoho somne'no Anituye yofe so'nji kakoe hungkuno lutihwawo'n'ingkuhwone so'ntnne'no sitofo mulifitnnehofo.

<sup>2</sup> I sekwoe hwe engo huhwanji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyohwa'manji sekwo huno ole nosyafisy'kutoho. Nje hwe engo sohwo kako nje tatohweho. Oso'no ngko kakoe mangomo hwotoho wahmmonnoho. Sekwo huno ose syafisy'kutoho. O'o sekwo huno ole fi'syafi'hupmno. Nje hwe engo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. Oso'no ngko kakine'no simeho uyimo. Ngko kakine'no syoho ulohofi'mo ngko Anituye a'amu ne sohomo ufo'malokweno. Huno ose syafisy'kuji syoho wop'ngo'nohini ulohofiyimno. Oso hungkuno hiso kiko oso a'amu homo somo uso.

*A'amu hwasyo hungkuno lutihwayo sohwa hofiko huno ane hwafoho.*

Engolopohamo kiko hwe moya'mi hopi'nonohino somo olo hungkunolo lutihwahoji hofiko tifi in'ing kayo'ne huno ufohotofo. <sup>3</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hungkunoso Anituye yahino wop'ngo so'no lonetihwawo'n'ingkisofoho. Hwe fihwo kako oso hungkuno homo somo nuliko'manto nom'ne hungkuno kengo lutihwaso'manji <sup>4</sup> kako huno ne so'no huno'maso hweho. Kako oso huno hwasyo somo ho'nomo'nalofoho. Kako yo'mayo siki'ngo so'no ole li'wo'n'ingkohoho, Nakwo hungkuno hnyoso kengko kengko'nohini wohnnano li'wo'n'ingkohoho. Hofiko ose hnn'ingkahon'ingkofo olo yahino loso imo'n'wo'n'ingkisofoho. Nom'ne a'amu somne'no simano hntotohino, simeho wonyo, ikujoho, sitofo, nom'ne a'amu somne'no huno wonyo syafisiyo, <sup>5</sup> hofiko yoka hungkuno hnn'wo'n'ingkohofofoho. Oso a'amu hiso

hofiiko hofikoe hunoso hwayo hohnjofoho. Oso a'amu ose sohwa hofiiko Anituye hungkuno ne somo hofiiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumunyofoho. Hofiiko olo hwasyo hungkuno lomo syafisyiwon'ningkohofofoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkwaso'manji ho'yango womantanoho.

*Ho'yango engo mayo'ne hungkunofoho.*

<sup>6</sup> U nehopi a'amu fihwo kako Anituye yahinomo iningkawe sohwo'manji oso a'amu sohwo kako Anitu mta'ni yo'mayo wopingoso woma'montonoho. I oso'no kako yo'mayo mayoso'no huno mosyafisiyo'njo yoso'manji ole wasyofisyono, Ngko yo'mayo mokosyohumameso hoponoho. Kako huno ose syafisyihwosi kako simeho wopingo'nji wohumamontonoho. <sup>7</sup> Nakwo huno nayohoho. Nena'wohija olo hwaho lopo aswo nema'mentohofohofonta yo'mayo aho mokaho'nnyo monema'mmentohofohofonta. O'o, awonoho. I oso pa'nyoso hwangu nakwo olo hwaho lopo poyo pe'ningkuhwasi Anitumo u'mano lihwasi oso apa'no u'manefoho. <sup>8</sup> U nakwo wosopayo'nji hwapife'nji'n'manji u nakwo ole wolano, Oloso ngko'ne hoponoho. Ose wolano. <sup>9</sup> A'amu fehohnjoso hofiiko ho'yango engo mayo'ne syofisyalokwofoso hofiiko oso ho'yango'no hunoso hofoyo hopa lisyoswofohinalokwofo. Oseso hofikoe simehoso yo'mayo hopi'nonohino somne'no nulikafihwosi yo'mayo ho'yango engo mane'eno likuji yo'mayo yahino wonyoso uyantifeho. Oso hohosohonta hofiiko ni'hu'nahone tikanomo ufitnnefoho. <sup>10</sup> Yo'mayo yahino wonyo hwapingoso olenoho. Hamniyoho engo mayo'ne yahino somo kako aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaho. A'amu fehohnjoso hofiiko hamniyoho engo mayo so'no simeho umo'ningkahon'ngki hofiiko Anituye yahino wopingo somne'no hohujo ni'hu'nahone ikinjaofontifi hofikimo yo'mayo tango engoso u'malofoho.

*Poul kako Timoutimo kiko songo ne'no humayo yahino somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho ulimentisofoho.*

<sup>11</sup> Timouti sohwo, kiko Anituye syoho ulohofiyo ne sohwo oso yo'mayo yahino wonyoso iyo'eno. O'o, kiko honingkanomo wopingo umo lohoji nano yokumpohn'nyo mtitifo. Kiko Anituye yahino wopingo somo tifi finingkayo. Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyohoji kiko nom'ne a'amu somo ufo'mahoji yo'mayo tango ku'mayo so'no kiko yokumpohn'nyo filohofoho. Kiko a'amu hopi'nonohino somo simeho pompengo umofohoji wopingo'nohino ulohofoho. <sup>12</sup> A'amu kako Kilaisimo simeho

hi'ntnnono uy+wo'n+ngkiso sohwo mjake'we hnnyo yahino iwo'n+ngkiso hweho. Kako yo'mayo yahino wonyo somo nuyakolofihwosi kako usijo'no humayo hohwafo somo i'mofap+hwosi ho'yango songo ne'no humayo'neso aho yokumpohn'nyo womakumontonoho. Oso pa'nyoso k+ko syoho yokumpohn'nyo yohoji engolopohamo songo ne'no humayo'ne somo k+ko aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. An+tu kako kikimo hohonta oso hiso'no kuhwosopo'mentisofoho. K+ko K+lais+mo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkino so'no a'amu pi'n+ngo engo somo yoloho nto lijwaof+wo'n+ngkino hwosoho. <sup>13</sup> An+tu kako yo'mayo songo humayo'ne ho'nahumentiso sohwo'nji K+lais Jisas kako hwe engo Pountiyas Pailot sohomo kakoe hwap+ngo so'no yoloho lij+mo'mentiso sohwo'nji siko'monta'i siko nekumo ehonontan+ngki ngko olo hungkuno yokumpohn'nyo loso kijopalokweno. <sup>14</sup> K+ko nakwoe Hwe Engo Jisas K+lais kako ut+hwa'nyopo asomo peso'no hontohumahoji k+ko An+tu ye hungkuno somo nto'no mokosyohumahoji k+ko t+fi nto'no fin+ngkayo. Osomo in+ngkahuji k+ko nom'ne hungkuno'nji nomujo'mokohotoho. O'o, j+je wop+ngo humayo so'no a'amu hof+ko nokohon+ngkuji hof+ko An+tu ye hungkuno somne'no sitofo mal+fitnnehoho. <sup>15</sup> Oso s+kuno An+tu ho'nahumentiso nto'nohino somo An+tu kako nakwoe hwaho ut+hwa'nyo lopo nakwoe Hwe Engo K+lais Jisas+mo uhwat+montonoho. An+tu kako'nohino yokumpohn'nyo huhwo sohwo kako yo'mayo so'no s+monyoyoso hwap+ngo hweho. Kako a'amu hwaho mokosyohumawo'n+ngkohoho sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanjiye Hwe Engo hweho. <sup>16</sup> Oso An+tu anga'nohino huhwo sohwo kako kako'nohino poyo mape'n+wo'n+ngkiso hweho. An+tu kako kakoe pomponaho engo sopo humaho. Oso kakoe pomponaho engo hopo sopo humaso so'no nakwo kako'njo t+fonepo mu'manehwono. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi humentani nakwo'njo mta'n+ngo a'amu anga'nohinohwo kako nol+kafonto An+tu mu muhwonyofoho. Oso pa'nyoso olohonta hwangu hohonta nakwo An+tu mu muhwonanehwono. Nakwo kakoe engo so'no kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo so'ntnne'no engolopohamo ne'nohino woho'nomehwano. Nehopeho.

*A'amu ho'yango engo'njo sohwafe hungkunofoho.*

<sup>17</sup> A'amu ho'yango engo olo hwaho lopo mokosyohumawo'n+ngkohoho somo ole uso, Sekwo yokumpohn'nyo imo'n+ngkutoho. Sekwo olo hwaho loponjo yo'mayo

mokosyohumalofu moi'wo imo'n+wo'n+ngkiso osomo simeho uyikutoho. O'lo, sekwo Anitumo simeho nehopi uyimno. Kako nakumo yo'mayo nakwo simonyo iyo'ne yo'mayoso nejap+wo'n+ngkisoso kako hwapingo hweho. <sup>18</sup> Oso hungkunoso ulohoji hungkuno nom'ne olo'nji yokumpohn'nyo uso. Sekwo yo'mayo syoho wopingo'nohini fiyimno. Oso syoho engo hiso ikuji hofikoe simeho wopingo umo'n+imontonoho. Sekumo yo'mayo Anitu sejaponteso sekwo nom'ne a'amu umofonyo yalokwofo somo ufo'mapmno. <sup>19</sup> Hofiko ose ifijo'manji tifi no'mo yo'mayo wopingo hofikimo ufo'mayo'ne hu'mesyalokwofo. Osohonta hofiko songo ne'no humayo'neso womantifeho. Ose uso.

*Timouti sohwozi kiko jije syohoso nto'no mokosyohumaho.*

<sup>20</sup> U kiko Timouti sohwozi, olo syoho Anitu kijapmmen-tiso lomo nto'no mokosyohumaho. A'amu olo hwaho loponjo sohwa hofiko olo hwaho loponjo huno loso ne-foho l+wo'n+ngkohofu so'nji yo'mayo hungkuno sikiujo so'nji mokosyohumantifi Anituye yofe moho'nomayo iyo so'ntnne'no kiko hohujo fikiujo. Oso hungkuno hiso Anituye hungkuno somo mangohwo imo'n+mentisofoho. <sup>21</sup> A'amu fehohnjoso ole l+wo'n+ngkohofi, Nakwo huno hi'nji'nwoho, hwasyo ose lontifi hofiko Anituye hungkuno ne somo uhwopeelokwofo.

Anituye hitoho engoso sekumo ufehu'mokasesyono.

Nje hungkuno osohopeho.

## 2 Timouti Olo Iyoswo T+finjo loso Poul Timoutimne'no Mt+'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S+imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s+imentiso sohonta soswo *teti-foua'nji* (34) *teti-et+'nji* (38) nto uyakolo'mentisopol+keno olo iyoswo loso Poul mt+'mokumentisofoho. Timouti iyoswo s+imo'mjoso Poul kako ango Efesos sopo mamnehono huno ose uyahon+ngki mt+'mokumentisofoho. Oso huno uy+imentisoso nehopeho. Kako Efesos sopo ne'no mammentono. Hof+iko kakimo impe intofont+fi ango Loumne'no motas+imentohofofoho. Oso ango hopo sopo humanto hof+iko ngkimo wofonjon+syant+feho. Kako huno ose uyahon+ngki oso hohosohonta Poul kako Timoutimo hungkuno ae'uyo uy+imonto olo iyoswo t+finjo loso mt+'mokumentisofoho. Poul kako Timouti sohwo ango Loum sopo wosonohonapono lonto olo iyoswo loso mt+'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso Poul kako Timouti sohwo An+ituye hungkuno joso'no won+'mango'no yonohonto mt+'mokumentisofoho. Kako s+imeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nji lohof+hwosi An+ituye syoho uyononto olo iyoswo loso Poul Timoutimo yokumpohn'nyo umokumonto mt+'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt+'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu t+fi un+ngkohwano.

<sup>1</sup> Nje hwomu Timouti sohwasu, ngko Poul K+lais Jisasiye hungkuno a'amumo lut+huku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimne'no mt+'mokalokweno. An+itu kakoe huno mta'ni non+hwsopento nt+imento, A'amu K+lais Jisasi+imo songo humayo'ne sejopalofoho. Kakoe temtitofu imo'n+ngkahon+ngkuji ango songo ne'no humayo'ne uy+imonnoho. Oso'no olo hungkuno hiso k+iko a'amu ango'meemjo somo flut+huku'mofo. Ose ntonto n+hwat+imentiso hwo'nyoho.

<sup>2</sup> Timouti, k+iko nje mehomi sohwasimo ngko s+imeho kijopalokweno. Nan+ngkwohwo An+itu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo K+lais Jisasi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wop+ngo kilohofohos+isi kikine'no hitoho ulof+hwoso'no j+ije s+imeho pompenjiyo wokijopanjiyoho.

*Nakwo An+ituye hungkuno wop+ngo somne'no won+mango nanyo'eno.*

<sup>3</sup> Nje ajuyohwosa hofiko Anituye yahinomo tifi iningkamotofo pa'nyoso ngko huhwo'ni Anitumo tifi iningkowalokweno. Nje simeho ole manjofoho. Kiko wonyo hwosoho. Ose manjofoho. O'o, Anitumne'no hi nimo'n'ingkahon'ngki kakoe simeho wop'ngo umukumonne'no yohono. Im'ngo'nji hinjopo sikwo'miyomo ngko Mpohumo jomo uliwo'n'nonji kikine'no huno syakufisyonji isamoyoka uliwo'n'ngkohono. <sup>4</sup> Ngko nokiliko'mahon'ngko kiko humotaho sontimahnno so'no huno syakufisyonji nje simeho wop'ngo wanimo'nono lonji wakohonimonne'no yohono. <sup>5</sup> Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono ne uyalokuno so'no huno nifohotokwoho. Simo'mo jije atohwo Louis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahon'ngki hna'wohi Yunis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahon'ngki olohonta ngko huno ole niyohi, Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuno. Mango'nohini molalokuyohino. O'o, simeho hi'ntnnono ne uyalokuno. <sup>6</sup> Oso'no jije hunoso olo so'no kufohotofalokweno. Hohonta nakwo kikimo aho kilonjimokumentihwone sohonta nje aho kisokisyahon'ngko Anituye Towahuno kakoe yokumpohn'nyo kijapmentisofoho. Oso kijapeso engo umo'nono. Hwe fihwo kako toho fuyofososo toho engo wosijao'montonoho. Oso hopaso Anitu kikimo kijapeso engo umo'nono. <sup>7</sup> Kiko huno kiyohoho. Anitu kakoe Towahuno nejapeso nakwo a'amumne'no iyoho nanyo'ne nejapmentiso'maho. O'o, olo'ne nejapmentono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo iyo'ne a'amu somne'no hitoho nalofone nakwoe a'apahomnohini syafisiyo'ne'maho. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje esyihwasi Anituye hon'ngkanomo nto'no in'ngkayo'ne, oso'no nejapmentono.

<sup>8</sup> Oso'no oso hiso Anitu kijapeso engo i'mokohoji kiko nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno a'amu somo luthwahoji wonimango kiningkuhwoloho. Ngko nakwoe Hwe Engofe hungkuno luthwanji impo'angomo humale so'no kiko wonimango kiningkuhwoloho. O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe hungkuno luthwahoji yo'mayo tango ngkimo ni'maso pa'nyoso kikimo woku'mano. Anitu wokufo'ma'montonoho. <sup>9</sup> Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne hon'ngkano nto hwosampento kakoe mehomi ne wop'ngo'nohini imo'nyo'ne joho nelalofoho. Nakwo hon'ngkano wop'ngo imotohwone so'no Anitu kako joho monelalofiyohoho. Awonoho. Anitu kako'nohini huno syafisyonto simeho nejaponto joho nelalofoho. Hohonta Anitu nakwoe hwaho mamti'mokummentiso sohonta kako nakumne'no huno syonafisyonto simeho nejaponto



hwangu Kilais Jisas nejapmne'ento limentisofoho. <sup>10</sup> I olohonta Kilais Jisas kako nakumo nto none'manto kako nakumo asomo netimayo'ne honingkanoso utihwa'nyopo weho. Kilais Jisas kako songo lika'mentiso sohonta kako poyo pe'nyo somjo yokumpohn'nyo somo hwotoho fento kako songo ne'no humayo'ne honingkanoso hwasampo'mentisofoho. Oso'no a'amu kakoe hungkuno wopingo somo simaho uyososo'no songo ne'no humayoso woma'montonoho.

<sup>11</sup> Kako kakoe hungkuno wopingo ujo'ne nihwosopo'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno lutihuku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. <sup>12</sup> Oso hiso'no olo tango hiloso n'mahoningki ngko wonimango mannyofoho. O'o, ngko Kilais Jisasimo simaho hi'ntnnono uyalokwe lohumne'no huno niyohoho. Olo syoho ntapmentiso somo kako hofiyo n'mokosyohumentaningkuhwosi olo syoho loso ne'no nowentaningkuhwosi oso Sikuno Engo ae'uyoso i'mofaponefoho.

<sup>13</sup> Oso hungkuno lokitihwamoteso'no kiko yokumpohn'nyo kesyohumahoji yahino hisomo hofiyo finingkayo. Kilais Jisas'nji nohumahoji kakoe hungkunomo iningkahuji a'amu somo simaho hi'ntnnono engo uyo. <sup>14</sup> Olo syoho wopingo loso Anitu jije ahomo ho'nakohumentisoso kiko nto'no mokosyohumaho. Anituye Towahuno Wopingo kikimo humaso sohwo kakoe yokumpohn'nyo kijap'hwosi wokufomano.

<sup>15</sup> Kiko huno moi'wonoho. Hwe hufa'u Fijelos'nji Hemoujenes'nji oso hwa'u'nji a'amu hopi'nono hwaho Esiyanta'angoso olopo ngko nohumanji ngkine'no hohujo nto ikinjan'mo'malofofoho. <sup>16-17</sup> I hwe anga'nohino Ounesifoulos, ngko impo'angomo nohumentahoningko kako angu Loum i'mofaponto ngkine'no hafihafe tipento tipenohonima'nimasofoho. Kako ngkine'no wonimango munyofoho. O'o, sikuno pi'ningo engo kako noni'mahoningki nje simaho wopingo n'mokonto yokumpohn'nyo nisosofito'masofoho. Oseso nakwoe Hwe Engo sohwo Ounesifoulos'montohwamo wopingo umokosyohumamontonoho. <sup>18</sup> Hohonta ngko Efesos osopo nohumentahoningko Ounesifoulos kako nifo'mawo'nimentisofoho. Oso'no kiko huno kiyohoho. Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofone somo Anitu kako Ounesifoulosimne'no hitoho ulof'hwosi wopingo ulohofonefoho.

## 2

*Kiko Kilais Jisasiye hungkunomnohini finingkayo.*

<sup>1</sup> Oseso nje hwomu sohwo, nakwo Kilais Jisasimo ufohi'n'ingkahon'ingkuhwoni Anitu kakoe yokumpohn'nyo nejap'wo'n'ingkisofoho. <sup>2</sup> Oso'no kiko Anituye hungkuno ngko a'amu pi'n'ingo engo somo uli'wo'n'ingkahon'ingko kiko upa'n'imentohinofoho. Oso hungkuno hiso kiko nomokosyohumahotoho. O'o, nom'ne a'amumo luti'hwawo'n'ingkijo'no kako hungkuno homo somo nomahwosi nom'ne somo woluti'hwawono.

<sup>3</sup> Kiko Kilais Jisasiye syoho'njo sohwo olo syoho losomne'no tohino majo'manji tohino mayoso'no iyoho kinyo'eno. <sup>4</sup> Pahnnimo hungkuno hufa'u si'hune wakimo. Hungkuno simo'mjoso olenoho. A'amu nomihwoe syoho ulohofiyohwoso'no sohwo kako nom'ne hwafe syoho kengo kengo so'nji miyonehoho. O'o, syoho kakwo'yohwoe simoho wop'ingo umone'ento kako simoho anga'nohino'nji kakoe syoho wop'ingo iwo'n'ingkiso hweho. Nomihwoe syoho miy'wo'n'ingkiso hweho. <sup>5</sup> Hungkuno nom'ne ole, a'amu kako hano mjake'we hnnyo sohwo kako yo'mayo so'no hi umone'ni'wo'n'ingkiso so'no huno mosyafisiyo'njo monje yasyonto sikuno huhwo huhwi kako mjake'we hnnyo yahinoso yamofone'no iwo'n'ingkiso hweho. Ose miyo'manji kako a'amu nom'ne somo muyakolofonehoho. O'o, kako mjake'we hnnyo somjo hamniyohoso momanehoho. <sup>6</sup> Hungkuno nom'ne ole, hwe fihwo kako syoho yokumpohn'nyo yonto wosopayo hulonto oso syoho homo somo ne'no mokosyohumawo'n'ingkiso hweho. Wosopayo simo'mjoso toyo yihwoso'no hwe huhwo sohwo kako wosopayo hiloso kaki'no woma'montonoho. <sup>7</sup> Oso hungkuno hufa'u si'hune somne'no huno fisiyafisyohwoso. Nakwoe Hwe Engo sohwo jije hunomo ehohosakisyihwoso'no hungkuno hwap'ingo ne so'no huno ito'no wakiyimontonoho.

<sup>8</sup> Olo hungkuno loso'no sikuno huhwo huhwi huno fisiyafisyohwoso. Jisas Kilais, Ntefitiye imu sohwo kako tohino engo nomanto poyo imone'nto apa'no nolikafonto ni'hu'nahone songo ne'no humaho. Oso hungkuno wop'ingoso ngko luti'hwawo'n'ingkohe hwo'nyoho. <sup>9</sup> I oso hungkuno hiso luti'hwawo'n'ingkohe so'no a'amu wonyo hwosoho ntontifi impo'angomo ni'humojahon'ingko ngko tohino engo malokweno. I oso'no Anituye hungkunoso impo'angomo mohumanehoho. O'o, ifoho hopa angomeemo womanjao'mtonoho. <sup>10</sup> I Anitu nje a'amu ne imone'ni'fitne'ento nto uhwosopomentiso somne'no oso hungkuno luti'hwawo'n'ingkohe upa'n'ifijoso Kilais Jisasimo simoho hi'ntnnono ufijo'manji kako songo ne'no

humayo wonyoangkafoso uyimontonoho. Oso'no oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne'manji yo'mayo tango ni'masoso wopingofoho. Ngko yokumpohn'nyo ito'nimeso simeho wopingo'nji tohino woma'mo.

11 Olo hungkuno a'amu Kilais Jisasimne'no liwo'n'ngkohoho loso nehopeho.

Nakwo kako'nji poyo sape'nimentihwone hn'nwi nakwo kako'nji songo nohumentihwanefoho.

12 Yo'mayo tango kakoe syohomme'no nakumo ne'mahon'ngkuhwosi yokumpohn'nyo lohofaso'manji nakwo kako'nji yofe engo masoso a'amu somo nomokosyohumentihwanefoho.

Nakwo kakimo hohujo ikinj'mofasoso u kako nakumo hohujo ukinjonao'montonoho.

13 Nakwo hungkuno ne'nji hwasyo'nji liwo'n'ngkuhwonefoho.

I Anitu ose'njo hwo'maho.

Kako hwasyo hungkunoso ane hweho.

Kako hungkuno ne'njo liwo'n'ngkiso hweho.

Kakoe hungkuno ne'no nowentihwonefoho.

Yo'mayo so'no nakumo nalonteso ne imo'n'wo'n'ngkohoho.

*A'amu Anituye syoho hofiyo yalokunjo sohumo Anitu kako yofe engo uyalofoho.*

14 Jije a'amufe hunomo olo hungkuno loso'no yokumpohn'nyo ufhotofiwo'nyo. Ole uso. Anituye yokumpohn'nyo'nji hungkuno waselimonne'no yohono. Hungkuno anga'no anga'no ajwo'mta'ango so'no yoka hnn'ngkutoho. Ose uso. A'amu fehohnjoso yoka hungkuno nupa'n'ngkuji hofikoe huno somo wonyo umokumontonoho. Oso yokaso ne anefoho. A'amu homo somo mufo'manehoho.

15 Kiko Anituye syoho yokumpohn'nyo ne'no fiyo. Ose iso'manji jije syoho somne'no kiko wonimango makinonehoho. Syoho hofiyo isoso Anitu wakil'montonoho. Nje syoho ntohofiyo wopingo hwosoho. Ose wakil'montonoho. Kiko Anituye hungkuno nehopi hwapingo neso ito'no filutihwaho. 16 A'amu yo'mayo hwahoponjo hwasyo hungkuno hnn'wo'n'ngkohoho somne'no iwaho fiyimno. A'amu hofiko hwasyo hungkuno ose hnn'wo'n'ngkohofoso a'amu nom'nemo hwasyo hon'ngkanomo ikinjaofone wolipemotowantifeho. Anitumne'no hohujo ikinjimo'malofofoho. 17 Hofikoe hwasyo hungkunoso malofoyo pa'nyofoho. Simo'mo meyo kiyihwoso'no osopo a'apaho hopi'nonohinomo ifehu'mokasyonto uyo engo imo'n'wo'n'ngkohoho.

Hwe hufa'u Himeneyosi'nji Filetos oso hwa'u siko oso yahino yiwo'n'ingkisiyo hwa'uyoho. <sup>18</sup> A'amu ose sohwa hungkuno ne'njo somo hwosopisyafiwo'n'ingkohofoho. Ole lutihwalokwofo, Jisasiye songo ne'no humayoso nto ma'malohwonefoho. Tifi no'mo apa'no molikafe'njo yanefoho. Oso'no a'amu Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho fehohnjoso hofikoe hunomo wonyo imokalokwofo.

<sup>19</sup> Anituye a'amu neso hofiko mnangkwasaho yokumpohn'nyo wonjiwo'n'ingkuhwone pa'nyofoho. Nangkumehoso masyuyofoho. Fompokumo mmo'nyofoho. Oso a'amu homo somne'no Anituye hungkuno ole nalohi, Anitu Hwe Engo sohwo kakoe a'amu ne somne'no huno uyohoho. A'amu mango'nohino so'ntnne'no huno uyohoho. I nom'ne hungkuno ole nalohi, A'amu fihwo ngko Anitu Hwe Engo sohwoe a'amu ne hwo'nyoho loso sohwo kako hon'ngkano wonyo nihu'nahone miyonehoho. Nihu'nahone hon'ngkano wonyo somo hohujo ukinjamofono.

<sup>20</sup> A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho somne'no pahnnimo hungkuno upa'nyo. Ango engo somo noswano, hwontoho, iku'yo yo'mayoso pi'ningo weho. Fehohnjoso hamniyoho engo'nji mpe imentohofoho. Fehohnjoso hwaho'nji mt'i'mokumentohofoho. Fehohnjoso iyoswo'nohinofoho. Noswanyo wop'ngosopo wosopayo nopolofasyikuji a'amu yofe engo'njo somo uyantifeho. Iku'yo wonyoso jopaho hi'nji woho'naofantifeho. <sup>21</sup> A'amu fihwo yo'mayo hon'ngkano wonyo, huno wonyo, oso nihu'nahone ho'naofihwosi kiho ane nohumentan'ngkuhwosi kako noswanyo hamniyoho engo'nji mpe imentohoho pa'nyo hweho. Kakoe Hwe Engo sohumne'no simeho anga'nohino'nji Anituye syoho'no hi umo'nyo sohwo Anitu osohumo yo'mayo syoho wop'ngosoyimtonoho.

<sup>22</sup> Mu songo hwomu songo hofikoe hunomo huno wonyo simeho fefoyo yo'mayoso u'mawo'n'ingkohoho. Oso hiso'no kiko i'waho ne'no yohoji hohujo fikinjamofono. A'amu nom'ne sohwo Hwe Engo Anitu sohumne'no jomo uliwo'n'ingkohoho so'nji sekwo simeho anga'nohino'nji hon'ngkano wop'ngomo hano fiyimno. Kila isisasi'mo simeho hi'ntnnono uyimno. A'amu hopi'nonohino somo simeho hi'ntnnono uyimno. Simeho pompenjiyo'nji fosyohumamno. <sup>23</sup> Kiko olo so'no huno kiyohoho. A'amu Anitumne'no huno muyo'njoso hofikoe siki hungkunomne'no yoka hnniwo'n'ingkohofoho. Hofikoe

hungkunomne'no kilohon+ngkujo'no'manji kiko hohujo fikinjafo. Hofiko'nji yoka hungkuno nohnn+ngkutoho. <sup>24</sup> Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo kako nom'ne a'amu'nji ikujoho mofongki'nanehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo hitoho ulof+hwoso'no wop+ngo ulohofono. Kako An+tuye yahino wop+ngoso hofiyo wolut+hvano. Nom'nehwa kakimo wonyo ulohopijo so'no kako simeho wop+ngo'nji wohumano. <sup>25</sup> Oso a'amu An+tumne'no hohujo nto ikinj+mo'malofo sohwo Hwe Engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo kako hungkuno pompenjiyo ul+hwosi An+tuye hon+ngkanomo apa'no u'mayo'ne ufo'mano. An+tu a'amu homo somo huno songo uyo so'manji hofikoe huno kokato'nnyo somo ni+hu'nahone noho'namof+kuji An+tuye hungkuno ne'njo somo un+ngkowan+fit+keno. <sup>26</sup> Seten hofiko'ne hofoyo lisyoswofahumentiso somta'ni po'mentisofoho. Hofiko Seten+ye hunomo in+ngkwalokwofo. I An+tuye hungkuno ne'njo upa'n+fijosu huno ehohosasy+hwoso'no Seten+ye hofoyo mta'ni wohumpeent+feho. An+tuye hunomo un+ngkowan+feho.

### 3

*Sikuno ae'uyo mofone sopo a'amufe yahino wonyo mikun+imposu i'mofaponefoho.*

<sup>1</sup> Olo so'no kiko huno wakiyono. Sikuno moi'wo umo'n+mo lihwoosi yoso sohonta yo'mayo yahino wonyo iyoso yo'mayo tango u'mayoso i'mofaponefoho. <sup>2</sup> Oso hohosohonta a'amu hofiko huno hofikine'nohino syaf+hupitnnefoho. Ho'yango'nji hamniyoho ntnohini syaf+hupitnnefoho. Hofikoe yofe'nohino ho'noma'n+fitnnefoho. Ole l+fitnnefoho. Nakwo'nohino huno'nj+nwoho. Ose l+fitnnefoho. Nom'ne a'amu somo wonyo hungkuno'nji sitofo'nji ul+fitnnefoho. Kan+ngkwowho'ya'umne'no hahn'nyo ifitnnefoho. A'amu hofikimo wop+ngo ulohofahon+ngkujoso hofiko isamayoka ulant+h'm'maho. An+tuye yo'mayo so'no sifajo hungkuno ul+fijosu hon+ngkano wop+ngo somo hwotoho f+fitnnefoho. <sup>3</sup> Hofiko'montohwamne'no hofiko simeho afa minyofoho. A'amu nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo ifitnnefoho. O'o, yoka nohnn+ngkuji yoka hiso moi'wo mmo'nonehoho. A'amu An+tumo min+ngkayo'njosu hofiko nom'ne a'amumo tango mayoso'no hwasyo hungkuno l+fitnnefoho. A'amu yo'mayo wonyoso hofikoe simeho umu lonteso ifitnnefoho. Sikiyahu iwo'n+ngkiso hopaso hofiko a'amu nom'nemo fon+fonyo ulohopitnnefoho. A'amu hofiko hon+ngkano

wopɪngɔ'njo somne'no nakwolaho ulɪfitnnefoho. <sup>4</sup> Hofɪko hofɪkoe a'amu somne'no tokoyo'ofɔ ulohopitnnefoho. Hofɪko yofe engo mayo'ne nom'ne a'amu somo hwotoho feehufitnnefoho. Ole hnnɪfitnnefoho, Nakwo yo'mayo so'no huno hwapɪngɔ'njo'nwoho. Yo'mayo hofɪkoe sɪmeho wopɪngɔ umo'nyo'neso oso hofɪkoe anɪtuyoho. <sup>5</sup> Hofɪko Santemo uhwonɪngkuji Anɪtuye hungkuno ko lɪkuji mango'nohini hwafɔho. Anɪtuye yokumpohn'nyo kakoe honɪngkanomo ito'no inɪngkayo'neso ane hwafɔho.

Oso a'amu homo somne'no i'waho ito'no fiyo. Hofɪkine'no hohujo fikinjamofɔ.

<sup>6</sup> Oso a'amu fehohnjo hiso hofɪko poji poji yontɪfi a'amu somo hwasyo hungkuno ole ulɪfitnnefoho, Anɪtuye hungkuno wolosetɪhwano. Ose ulɪkuji hofɪkoe angomo nosyukuji hofɪko'nji humafitnnefoho. Nohumafɪkuji hofɪkoe hwasyo hungkuno lutɪhwafɪkuji moya'mi fehohnjo honɪngkano wonyo'njo so'no hofɪkoe hunoso nohayo muyo'njo yonefoho. Moya'mi sofa hofɪkoe hwasyo hungkuno somo inɪngkawekuji yo'mayo wonyo sɪmeho umo lɪfijo so'no syafɪhupitnnefoho. <sup>7</sup> Oso moya'mi hofɔ sofa hofɪko hungkuno songo upo'nano ko lɪfijo sofa Anɪtuye hungkuno neso hofɪko huno muyofafɔho. <sup>8</sup> Hohonta hwe hwoso hufa'u hwa'u Janesɪ'nji Jampɪlesɪ'nji \* siko Mousesiye mangohwa'u imo'nonji kakoe hungkunomo monje yahumentisiyefɔho. Oso pa'nyo a'amu hwasyo hungkuno lutɪhwafijo sohwa hofɪko Anɪtuye hungkuno ne somo hwotoho feehufitnnefoho. Hofɪkoe hunoso kokato'nnyo'njofɔho. Hofɪko Anɪtu ne sohumne'no sɪmeho hi'ntnnono muyo'njofɔho. <sup>9</sup> I oso'no hofɪkoe syohoso ne mmo'nonehoho. Hohonta a'amu sohwa Janesɪ'nji Jampɪlesɪ'njiye yahinomo uhwonontɪfi ne anefɔho lontɪfi minɪngkayo'njo imentohofɔfoho. Oso pa'nyoso a'amu hwasyo hungkuno lutɪhwafijo sohwafe yahinomo a'amu nuhwonɪngkuji minɪngkofitnnehofo.

*Anɪtuye hungkuno aho yokumpohn'nyo fɪkesyohumaho.*

<sup>10</sup> I kɪko sohwoɪ, ngko'nji hano emoyontai yo'mayo hungkuno lutɪhwawo'nɪngkohe so'no kɪko huno kiyohoho. Nje yahino hwapɪngɔ neso kɪko huno kiyohoho. Ngko Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo ne'no uyonji ngko yokumpohn'nyo ito'nonji Anɪtuye syoho iwo'nɪngkohe hwo'nyoho. A'amu sohwa nje hungkunomo haloho maposo'njo ko yontɪfi wonyo ko

\* **3:8:** A'amu Jutaso hofɪkoe mpoeso ole, Janesɪ'nji Jampɪlesɪ'nji siko Mousesiye sɪkuno i'mofapmmentiso sohonta siko hwe hwoso'nji imo'nɪmojiyehwayuho.

ntohofahon+ngkofi ngko hwe moya'mi somo simeho uy+wo'n+ngkohefoho. <sup>11</sup> A'amu Antiyok, Aikouniyam, Lisitila oso a'amufe angopo nohumentan+ngko hofiko tango engo ntapmmentohofa so'no kiko huno kiyohoho. I oso tango n+ma'mentiso somta'ni Anitu kako wae en+ma'mentono. <sup>12</sup> Ou, hwe moya'mi hopi'nono Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye hungkunomo hofiyo un+ngkowano lontifeso oso a'amumne'no a'amu nom'ne sohwa mangohwa imo'n+ngkuji yo'mayo tohino uyantifeho. <sup>13</sup> Hwe wonyo sohwanji a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanji hofikoe hon+ngkano wonyoso nomj+m+wentifi hon+ngkano wonyo m+kun+imposo imo'n+ngkahon+ngki a'amu nom'ne somo hon+ngkano hwasyomo ipemotawowo'n+ngkohof+hwafoho. Seten oso a'amu wonyo huhwo sohwo hwasyo hungkuno ul+hwo'so'no hofiko hwasyo hungkuno somo simeho uyantifeho.

<sup>14</sup> I Timouti sohwo'si, Anituye hungkuno lokit+h+wament+h>wone somo kiko simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumaho. Nakwo a'amu lokit+h+wament+h>wone hn'nwiye ne so'no kiko huno kiyohoho. <sup>15</sup> Kiko mehomi we'e sohwo'si nohumanji Anituye Hungkuno Iyoswomo mt+'mokumentohofa somo kiko nupa'nonji huno wop+ngo syof+syoma'mentohino sohonta oso iyoswoso huno wop+ngo ne'no kijopahon+ngki olhonta kiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahon+ngkini kako kikimo asomo kit+mayo'ne hweho. <sup>16</sup> Hohonta Anituye Towahuno sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino sohwo huno wop+ngo uyahon+ngki a'amu sohwa iyoswomo mt+'mokumentohofofoho. Olo hungkuno loso Anituye huno ne'njoso nakumo lonet+h>wayo'nefoho. Nakwoe hon+ngkano wonyomne'no ut+hwa'nyopo ujo ehontojwasiyo'nefoho. Ujo ehontojwasy+h>woso'no nakwo Anituye hon+ngkano nto'no in+ngkayo'ne nefe'mayo'nefoho. Hon+ngkano wop+ngomne'no lonet+h>wayo'nefoho. <sup>17</sup> Olo iyoswo loso nakwo Anituye syoho ulohofiyo hn'nimo yo'mayo syoho wop+ngo so'no yokumpohn'nyo ne'no japonto Anituye syoho so'no ito'no enesyohumayo'nefoho.

## 4

*Anituye hungkuno ne'njoso a'amu somo ne'no filut+h>waho.*

<sup>1</sup> Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako a'amu songo humalofo so'nji poyo pe'n+mentohofa so'njiye hungkuno

ikawlofihwosi hofi:koe yahino somne'no yano ilofone sohwo kako nopihwosi a'amu hopi'nonohino somo yofe engo'nji umokosyohumanefoho. Oso Kílais Jisas huhwo sohwo'nji kaníngkwowho Anítu'ntnne'no sikoe tímopo hungkuno yokumpohn'nyo wakilímonne'no yohono. <sup>2</sup> Síkuno huhwo huhwi kíkó a'amu somo Anítuye hungkuno filutíhwaho. A'amu Anítuye hungkuno upo'nano líkuji nto'no esyohumentaníngkujo sohonta filutíhwaho. I a'amu Anítuye hungkunomne'no mosyafísiyo'njo humentaníngkujo so'ntnne'no kíkó Anítuye hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amuso hofi:kó Kílais Jisasímo símeho hi'ntnnono uyífitnne'eno lohoji kakoe hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amu honíngkano wonyo'njoso hofi:koe wonyoso noho'naofi:kuji Anítuye yahino wopíngo somo iníngkayo'ne hungkuno yokumpohn'nyo filutíhwaho. A'amu honíngkano wopíngo somo uyo'ne usosofitofohoji ufo'maho. A'amu jíje hungkunomo haloho maposo'njo somo yoka hungkuno nulohotoho. O'ó, hungkuno pompenjiyo'nohini filutíhwaho. <sup>3</sup> Hwangku sohonta a'amu hofi:koe hunomnohini iníngkafitnnefoho. Osohonta ole wolantífeho. Anítuye yahinomo nakwolaho. O'ó, yo'mayo nakwoe símeho wopíngo namokiyo'ne oso'nohino upo'nano. Ose lífijoso a'amu hwasyo hungkuno lutíhwayo pí'níngoso yo'mayo hungkuno símeho wopíngo umokiyo'ne'nohini lutíhwafitnnefoho. <sup>4</sup> Hofi:kó Anítuye hungkuno ne'njo somne'no haloho píjwomokosyohumuníngkuji a'mane hungkuno somo upa'nífitnnefoho. <sup>5</sup> I oso'no kíkó sohwo, yo'mayo tango ku'masoso jíje huno nto'no ehohosakisyíhwoso'no Anítuye yahino somnohini símeho anga'nohino'nji nto'no finíngkayo. Jíje syohoso a'amu somo Anítuye hungkuno yokumpohn'nyo filutíhwaho. Kíkó Anítuye syoho ulohofiyo sohwo kíkó a'amu somo ufo'mayoso syoho ne'njo fiyo.

*Nje syohoso moi'wo umo'nímonte'no yohoho.*

<sup>6</sup> Oso hungkuno kikine'no mtí'mokohe somo kíkó hofiyo finíngkayo. Nje síkuno we'eneponoho. A'amu sohwa ngkimo wofonjonísyantífe'no yalokwofo. Ngko ahwomomno wasímne hwo'nyoho. <sup>7</sup> Ngko mjake'we hnnyoso yokumpohn'nyo yoho'nonji ne sopo nto i'mofohono. Anítumo símeho hi'ntnnono uyímíwenji oso syoho Anítu ntapmmentisoso moi'wo esojwaofohono. <sup>8</sup> Mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso nje Hwe Engo ngkine'no ntomo'nohino esyohumaho. Ho'yangoso olenoho. Nje Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako a'amu hopi'nonohino sofe yahino somne'no yano nto'nohini ilofíhwosi kako ngkimo ntonefo,



Kiko hwe wopingo hwosoho. Ose ntonefoho. Ngkimno-hini'maho. O'o, a'amu hopi'nono Kilais Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe sikuno asomo peso'no hontohumalofo somo ose ulonefoho.

*Hungkuno ae'uyofoho.*

<sup>9</sup> Timouti sohwo, kiko ngkiyepono komo'no fiye. <sup>10</sup> Upa'nyo Ntemas kako ngkimo nto nihwoti'mo'maho. Kako hwahoponjo yahino somne'no umo'n'ngkahon'ngki ango Tesolounika'no nto umaho. Kilesenis kako ango Ngkolesiya'no nto umaho. Taitas kako ango Ntalimesiya'no nto umaho. <sup>11</sup> Luk kako'nohini ngko'nji humalohwoyo. Kiko Mak nutimahoji ngkiyepono fipinyo. Kako nje syohoso wanifo'ma'montonoho. <sup>12</sup> Ngko Tikikosi'mo Efesos ne'no nto lihwajimaleno.

<sup>13</sup> Kiko wapmmo lohoji ango Tilouas nje manji'mofosawemoso Kaposiye angomo uliko'ma'mentohe so'nji nje iyoswo so'nji ni'motape. Nom'neso yahwopaho somo hungkuno mt'i'mokinyo so'no ni'mo'n'ngkohoho. Oso'nji ni'motape.

<sup>14</sup> Alekiasanta kako ahwomo yokino syoho'njo sohwo kako ngkimo wonyo engo ntoho'maso so'no Anitu kako tango engo uyonefoho. <sup>15</sup> Kiko huhwosi oso hwe huhwo sohumne'no i'waho nto'no fiyo. Kako nakwoe hungkunomo hwotoho nafewo'n'ngkiso hweho.

<sup>16</sup> A'amu Loummjo sofe ango hungkuno nto'no nihwajiyo'ne sopo ngko nolohofonji nje hungkuno simo'mjo ulahon'ngko nom'ne a'amuso ngkimo monifo'mayo'njo imentohofofoho. O'o, a'amu hopi'nono ngkimo nihwoti'mo'mentohofofoho. Oso ntohofo so'no Anitu kako tango muyo'njo iyo so'ne jomo ulalokweno. <sup>17</sup> I nje Hwe Engo kako ngko'nji nohumanto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki Anituye hungkuno wopingosohofikimo luti'hwamentohefoho. A'amu Jutaso aneponoho. A'amu Loummjoso hofiko Anituye hungkunomo upa'n'imentohofofoho. Anitu nifo'ma'mentiso so'no hofiko mofonjanisiyo'njo imentohofofoho. Oseso olohonta ngko wopingo humaleno. <sup>18</sup> A'amu sohwa ngkimo yo'mayo wonyo wontohofantife yalokwofo somta'ni Anitu ngkimo nontimahwosi ahwomomjo ango kako mokosyohumaso sopo womenihumaji'montonoho. Osopo nohumahm'mo kakoe yofe ne'no woho'nomahm'monnoho. Nehopeho.

<sup>19</sup> Hungkuno nom'ne wakil'monne'no yohono. Kiko nje a'amufeso a'amu Akwila'nji kakoe ape Pilisila'nji Ounesifoulosi'montohwantne'no uso. <sup>20</sup> Elastos kako ango Koulin sopo ne'no humaho. Tiloufimos kako

mnokino tɪpemahonɪngki ngko kakimo ango Miletos sopo ulɪko'ma'mentohefoho. <sup>21</sup> Kɪko komo'no fɪpe. Kɪko ifoyo hamnosɔ m'mofape sohonta kɪko jefo somo komo'no fɪpe.

Olo a'amulo kikine'no nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. Hofɪkoe yofeso Yupulos, Piyutenɪs, Linos, Kɪloutiya oso hwanji a'amu Kɪlais Jisasɪmo sɪmeho hi'ntnnono uyɪwo'nɪngkohoho olopo humalofo sonji kilalokwofo.

<sup>22</sup> Nakwoe Hwe Engo Anɪtu kɪko'nji wohumano. Kakoe hitoho so'nji sekumo wosemokosyohumano. Olo hungkuno loso ngko Poulɪ'ni mtɪ'mokohono. Osohopeho.

**Taitas**  
**Olo Iyoswo loso Poul Taitas+mne'no**  
**Mt+'mokumentisofoho.**  
**Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *teti-wan'*nji (31) *teti-eti'*nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Taitas+mne'no mt+'mokumentisofoho. Taitas sohwo a'amu Ngk'lik hweho. (Hungkuno hiso Ngkolesiya sohe engo 2 hon'ngkano we'e 3. Osopo weho.) Taitas huhwo sohwo kako Poul'nji An'tuye syoho imojiye hwa'uyoho. T'ifi Poul'nji Taitas'nji hwaho we'e Kilit so-pone'no umentisiyefoho. Nowenji Poul kako Taitas'mo oso Kilit hopo sponjo a'amu somo yokumpohn'nyo umokiyo'ne uhumati'mentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohwe engo 1, hon'ngkano we'e 5. Osopo weho.) Poul kako olo iyoswo hiloso Nikopoulis humanto mt+'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasi t'ifi un'ngkohwano.

<sup>1</sup> Nje hwomu Taitas, ngko Poul An'tuye syoho ulohofiyohwo'ni Jisas K'ilais'ye hungkuno a'amumo liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikumne'no mt+'mokalokweno. An'tu non'hwosopento nt'imento, K'iko a'amu uhwsopo'mentohe sohwa hof'koe s'meho hi'ntnnono ntapeso yokumpohn'nyo usofitofohoji nje hungkuno nehopi'nohino somo huno ito'no uyoso'no ufo'mahoji nje hon'ngkanomo nto'no in'ngkayo'ne filut'hwahoho. Ose ntonto n'hwat'mentisofoho. <sup>2</sup> Olo syoho hwap'ngoso olenoho. Hohonta An'tu nakwo'nji hwaho'nji mamt+'mokiyo sohonta ole l'imento, A'amu ngkimo s'meho hi'ntnnono ntap'fijo somo songo ne'no humayo'neso uy'imonnoho. An'tu kako hwasyo hungkuno n'hu'no ane'njo sohwo ose nal'mentiso so'no a'amu oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne hontohumalofo somo ufo'malokweno. <sup>3</sup> T'ifi no'mo oso s'ikuno An'tu ho'nahumentiso sohonta olo hungkuno wop'ngo songo ne'no humayo'ne loso ho'n'ngkahon'ngki An'tu nakumo asomo net'imayo'ne sohwo olo syoho loso ntap'mmentisoso ngko a'amu somo lut'hwahwalokweno.

<sup>4</sup> Taitas sohwosi ngko An'tuye hungkuno kilahon'ngko k'iko s'meho hi'ntnnono uyonji nje hwomu nehopi imo'n'imentohino hwasoho. Nakwoe s'meho hi'ntnnono uyoso afafoho. Ole'no n'imo'n'ngkohoho. Nan'ngkwohwo

Anitu sohwo'nji Jisas Kılais asomo netimayo'ne sohwo'nji siko'monta'i siko kikimo yo'mayo wopıngo kilohofohosi sikoe sımeho pompenjiyoso kijape so'no nımo'nıngkohoho.

*A'amu Anıtuye syoho'njo sohwa olo yahino loso uyıfe.*

<sup>5</sup> Oso hwaho Kılit osopo yo'mayo syoho mesojwao'mmentıhwoyoso kıkıko ito'no esojwaofohoji angomeemjo a'amu Jisas Kılaisımo sımeho hi'ntnnono uyıwo'nıngkohoho somo hwe engo mokosyohumayo'ne osohwamo kıkıko uhwosopofı. Ose kilonji kılıko'ma'mentohefoho. <sup>6</sup> Ole kılimentoho, Hwe engo uhwosope sohwa olo yahino loso'nji wohumantıfeho. Hwe huhwo sohımo a'amu nuhwonontıfi honıngkano wonyo somo nıhu'no muhwonıwo'nıngkohoyohoho. Kako ape anga'nohino'njo humawo'nıngkısı hweho. Sikoe mehomi Jisas Kılaisımo sımeho hi'ntnnono uyontıfi kanıngkwowho'ya'uye hungkunomo haloho pewo'nıngkohofofoho. Mehomi hisomo a'amu nuhwonontıfi yahino wopıngo'nohını somo uhwonıwo'nıngkohofofoho. <sup>7</sup> Hwapıngoso ole hwe engo lohwo kako Anıtuye syoho mokosyohumayo hweho. Oso'no kako honıngkano wonyo ane'njo wohımano. Kako yokumpohn'nyo yahino iyo'eno. Kako sımano hintotohino umnyo'eno. Mıjo yokumpohn'nyo kako nonıngkuhwosı nonılohofe'eno. Kako ikujoho fongkıyo'eno. Kako hamniyoho engo so'no hi umo'nyo'eno. <sup>8</sup> O'ı, kako olo yahino loso uyono. A'amu angı kengopo nta'ni jomo u'mayo somo wopıngo umokosyohumawosı angı'nji wosopayo'nji uyono. Kako yo'mayo syoho wopıngoso kako sımeho wopıngo'njo uyıhwono. Kako Anıtuye hungkunomo ito'no inıngkayo'ne umo'nono. Kako honıngkano nto'nohinomo unıngkaweno. Yo'mayo honıngkano wonyoso nıhu'no mıyonehoho. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasıhwosı Anıtuye yahino somo unıngkaweno. <sup>9</sup> Yo'mayo hungkuno nehıpi kakımo lutıhunyo somo kako sımeho hi'ntnnono engo uyıhwosı yokumpohn'nyo wokesyohımano. Ose ihwosı olo Anıtuye hungkuno nto'nohino loso a'amu nom'ne somo lutıhwahwosı hofıkoe sımeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo umokono. I a'amu Anıtuye hungkunomo haloho maposo'njo somo hungkuno yokumpohn'nyo ulıhwoso'no hofıkoe honıngkano wonyomne'no huno wosyofısyantıfeho.

*A'amu Kılit pi'nıngo engoso hwasyo hungkuno lıwo'nıngkohofofoho.*

10 Hwapingoso a'amu Kilit pi'ningo engoso hofiko hahn'nyo y'wo'n'ngkohofofoho. Hahn'nyo yahino anga'no engoso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Jisas K'ilaisimo simeho uyontifi hwasyo hungkuno ole lutihwawo'n'ngkohofi, A'amu Jisas K'ilaisiye hungkunomo in'ngkawowo'n'ngkohofoho sohwa hofiko a'apaho sihu wakolo'n'ife. Hofiko hwasyo hungkuno ole lutihwahon'ngkofi a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno somo in'ngkwalokwofo. 11 Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwamo filomjasyo. Hofiko hamniyoho poji womano lontifi hon'ngkano wonyo nakwo miyoso lutihwawowo'n'ngkohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko'montohwa oso hungkuno homo somo nupa'nontifi Anituye hon'ngkano wop'ngo so'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yalokwofo. Oso'no hofikoe hungkuno somo filomjasyo. 12 Hwe fihwo Kilitnnta'ango sohwo kakoe a'amu somne'no olo hungkuno l'mentisofoho. A'amu Kilit so'nwi nakwo hwasyo hungkuno l'wo'n'ngkuhwono.

Nakwo sikiyahu sohwafe yahino'njo'nwoho.

Toho'nohini n'wo'nontaneso yo'mayo syohoso nakwolaho l'wo'n'ngkuhwone'nwoho.

Kilit sohwafe hwe huno'njo sohwo ose l'mentisofoho. 13 Oso hwe huhwo sohwo hungkuno nehopi l'mentono. Oso'no k'iko yoka yokumpohn'nyo ulohojo'no hofikoe hwasyo hungkunomne'no huno syafisy'kuji simeho uwolo'mokufe. Iwolo'mokukuji Jisasimo simeho hi'ntnnono nto'no uyantifeho. 14 Ose ifijo'manji hofiko Juta sofe a'mane hungkunomo haloho maposo'njo ikuji a'amu Anituye hungkuno ne'njo somo hwotoho fewo'n'ngkohofoho sofe hon'ngkano somo hofiko tifi min'ngkafitnnehoho.

15 A'amu hon'ngkano wonyo aneso yo'mayo somo uhwonifijoso hofikoe hunomo simehomo wonyo mumokonehoho. O'o, huno wop'ngo'nohini syafisy'wo'n'ngkohofofoho. I a'amu hon'ngkano wonyo'njo Anituye hungkunomo min'ngkayo'njoso yo'mayo somo uhwonontifi huno wonyo pisakino'njo syafisy'wo'n'ngkohofofoho. Yo'mayo hon'ngkano wonyo iwo'nontifi wop'ngo yalokuhwono lontifi y'wo'n'ngkohofofoho. 16 Mango'nohini ole l'wo'n'ngkohofi, Nakwo Anitu ne sohune'no huno nayohoho. Ose ko lahon'ngkofi yo'mayo y'wo'n'ngkohofoho somo nakwo nuhwonontani nakwo huno nayohoho. Anitu ne sohumo min'ngkayo'njofoho. O'o, hofikoe yahino pisakino'njo

yontifi hahn'nyo yiwo'n'ingkohofofoho. Syoho wop'ingoso m'ikwifitnnehofo.

## 2

*Hwe moya'mi sokafo sofe hungkunofoho.*

<sup>1</sup> I oso'no k'iko Anituye yahino so'no a'amu somo lutihwayo sohonta k'iko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojo'no hofiko Anituye hon'ngkano somo tipemafikuji osomo nto'no un'ngkowantifeho. <sup>2</sup> Hwe engo sohwo ole ulohoho. Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo nonilohofikutoho. Sekwo hon'ngkano ne somno nto'no womokosyohumano. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje feesyo. Sekwo Jisasiye hungkunomo tifi in'ngkakujji a'amumo simeho uyimno. Yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

<sup>3</sup> Oso pa'nyoso ape sokafo sofamo ole ulohoho. Sekwo hon'ngkano wonyo nihu'no mifitnnehofo. O'o, hon'ngkano wop'ingo'nohini uyife. Nom'ne a'amu somne'no siki hungkuno sfajo nolikutoho. Hofiko mijo yokumpohn'nyo non'ngkujji oso mijo hiso hofikoe hwe engo imo'nyo'eno. Hofiko moya'mi songo sofamo hon'ngkano wop'ingo so'no wolutihwafe. <sup>4</sup> Ole wolutihwafe, Sekwoe hwehwamo simeho uyimno. Sekwoe mehomi somo simeho uyikujji hofiyu umokosyohumamno. <sup>5</sup> Ose lutihwafikuji olon'ji filutihwamno. Yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasyikujji hon'ngkano wop'ingo'nohinimo fin'ngkamno. Nom'ne hwafe pono nukutoho. Sekwoe angoyo'mayo hopi'nonohino somo nto'no esyohumafikuji sekwoe hwehwanji sekwoe mehomi'njimo nto'no ufo'mapmno. Sekwoe hwehwafe hungkunomo haloho pekujji enjwa'mo fohumamno. Ose lutihwafikuji nto'no in'ngkafijomanji a'amu nom'neso oso yahino wop'ingo somo uhwon'ngkujji Anituye hungkuno somne'no sitofo hungkuno mul'fitnnehofo.

*Hwe songo sohwofe hungkunofoho.*

<sup>6</sup> Oso pa'nyoso k'iko hwe songo sohwofe yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasiyo so'ne filutihwahoho. <sup>7</sup> Taitas sohwofe yo'mayo wop'ingo'nohini iso somo a'amuso tifi wokin'ngkapife. Oso'no jije hon'ngkanomne'no nto'no fisyafisyu. A'amu somo wolutihwamo lohoji hungkuno nehopi'nohini filutihwaho. Hwasyo hungkuno nolutihwahotoho. K'iko jije syoho ne so'no kumo'n'ngkwoso'no syoho loso ito'no fiyo. <sup>8</sup> K'iko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojo'no a'amuso jije yahino somo kohon'ngkukujji hofiko hon'ngkano

wonyoso motipemapitnnehofu. Ose yohojo'no a'amu hwahoponjo yahino somo tifi iningkawowo'n'ngkohofoso nakumne'no wonyo hungkuno wonelano likuji nakwoe honingkanu wonyo ane so'no wonyopi tipekuji wonimango unimontonoho.

*Syoho ulohofiyo sohwafe hungkunofoho.*

<sup>9</sup> Taitas kiko a'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyo sohwafo ole flutihwahoho. Sekwoe hwe engo semokosyohumayo sohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syohoso hofikoe simoho wopingo umokiyo'ne sekwo nto'no fiyimno. Sekwoe hwe engo sohwa syoho sejaposo so'no sekwo yoka nulikutoho. O'o, syohoso hofiyo fiyimno. <sup>10</sup> Hofikoe yo'mayoso hufo nomafikutoho. O'o, sekwo Anitu asomo wosetima'mo selalokunjo sohumne'no huno syafisyikuji syoho wopingo'nohini yontaningkukuji hwe engo sohwa simoho wopingo wosejopantifeho. Sekwoe honingkanu wopingo somo sehoningkukuji Anituye hungkunomo sekwo iningkowalokwofo so'no huno ole wosyofisyantifeho, Anituye hungkuno wopingofoho. Oso hungkunoso a'amu hamniyoho momaso syoho'njo sohwafo flutihwahoho.

*Nakwo honingkanu wopingomo nohumehwasi Jisas Kilaisiye Sikunu somne'no wohontohumano.*

<sup>11</sup> Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo simoho nejaponto wopingo wonaloho'mo lonto kako nakwoe wonyo'ne poyo wope'nono lonto Jisasimo uhwatimentisofoho. Oso yahino wopingo nalohofoso utihwa'nyopo yahonngki olohonta a'amu hopi'nonohino hn'nimne asomo netimayo honingkanu somo hwasampo'mentiso hweho. <sup>12</sup> Hohonta nakwoe honingkanu wonyoso yokumpohn'nyo enemokosyohumentanngki yo'mayo hwahoponjo somo simoho uyimotohwonefoho. I olohonta Anitu wopingo naloho'mentiso so'no ole nelalofi, Sekwoe honingkanu wonyomo hohujo ikinjamofikuji hwahoponjo yahino wonyo so'no iwaho fiyimno. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyikuji Anituye yahino wopingo somo nto'no finngkamno. Anituye syohomne'no simoho semo'n'ngkuhwoso'no huno wopingo'nohini fisyafihupmno. Ose nelalofoho. <sup>13</sup> Ose ihwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Jisas Kilais Asomo Netimayo sohwa'ne'no hontohumalohwono. Oso sikunu wonyoangkafo somo Jisas Kilais sohwo mofehi'nyo pa'nyo lihwosi nakumne'no nopahonngkuhwosi uhwonane'nwoho. <sup>14</sup> Jisas Kilais nakwoe honingkanu wonyo somta'ni isihutofone pe'nimentisofoho. Nje a'amu ne imo'nyo'ne

hofikoe honingkano wonyo somo wae weeo'mo lonto a'amu hiso syoho yokumpohn'nyo wopingo'nohini ukufe lonto pe'nimentisofoho.

<sup>15</sup> Olo hungkuno kumti'mokiyalokwe loso a'amu somo hungkuno yokumpohn'nyo filutihwawo'nyo. Olo hungkuno loso Anitu mta'angofoho. Oso'no olo hungkuno loso'no a'amu huno ole syafisyikutoho, siki hungkunofoho. Ose nosyafisyikutoho. O'o, a'amu somo yokumpohn'nyo usofitofohoji a'amu hungkuno losomo haloho maposo'njo somo yoka ulohoho. Kiko Anituye syoho ulohofiyo hwosoho. A'amu fihwo kiko a'amu sikinjofoho lihwosi kiyoloho.

### 3

*Anituye a'amu ne hn'nwi yahino wopingo'nohini uyihwano.*

<sup>1</sup> Taitas sohwo, jije a'amu somo olo hungkuno so'no huno ufohotofo. Yo'mayo hwe engo sekwo enjwa'mo humalofo sohwa hwaho mokosyohumayo sohwa osohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syoho sejapifijoso sekwo komo'no fiymno. <sup>2</sup> Ose ulohoji nom'ne hungkuno ole ulohoho. A'amu nom'ne somne'no wonyo hungkuno nolikutoho. Ikujoho nofongki'n'ngkutoho. O'o, simeho pompenjiyo'nji nohumafikuji a'amu hopi'nonohino somne'no hwahopo pawomno. Wopingo'nohini ulohopmno. Ose ulohoho.

<sup>3</sup> Kiko huno moi'wonoho. Hohonta nakwo ho'nwi huno ane'nwoho. Oseso nakwo hungkunomo hwotoho hmmo-tohwonefoho. Hwe wonyo Seten kako hwasyo hungkuno nalonto honingkano wonyomo ipenemotapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyoso simeho fefoyo'nji nakwoe hwe engo hopa imo'n'ngkahon'ngki nakwo tifi in'ngkowitzani nakwoe a'apahomnohini ho'noma'n'motohwono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho wonyo namo'n'im'weho. Hofikoe yo'mayo so'no hi namo'n'im'weho. A'amu nakune'no mangohwa imo'nalokwofo sohwanji nakwo hopi'nonohino mango hwona'nyoho.

<sup>4</sup> Ose nohumentan'ngkuhwoni Anitu asomo netimayo'ne sohwo simeho nejapeso utihwa'nyopo i'mofaponto honingkano wonyo somta'ni isihutofonema'mentisofoho.

<sup>5</sup> Nakwoe yo'mayo honingkano wopingo'ne poyo pe'nimentiso'maho. O'o, Anitu nakumne'no hitoho ulofahon'ngki asomo netimayo'ne kako poyo pe'nimentiso hweho. Nakwoe wonyoso wae enaofahon'ngki kakoe Towahuno Wopingo sohwo mijo hopa kiyonemanto a'amu songo pa'nyo namokumentisofoho. Songo namokonto



huno wopɪngo songoso nejapmmmentisofoho. <sup>6</sup> Jisas Kɪlais nakumne'no poyo pe'nonto apa'no songo lɪka'mentiso so'no Anɪtu kakoe Towahuno nehula'o'mentisofoho. <sup>7</sup> Ose yonto yo'mayo Jisas Kɪlais nakumne'no naloho'mentiso so'no Anɪtu nelalofi, Nje mehomi wopɪngo kuyoho. Ose nelalofoho. Oso'no nakwo'ne ango songo ne'no humayo'ne so'nji yo'mayo wopɪngo so'nji wonejapmmonto yahonɪngki hontohumalohwono.

<sup>8</sup> Oso hungkuno nehopeho. Olo hungkuno pi'nɪngo kumtɪ'mokiyalokwe loso kɪko a'amu somo yokumpohn'nyo filutɪhwahoho. A'amu Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono uyɪwo'nɪngkohofoso olo hungkuno losomo inɪngkakujɪ hofɪko syoho wopɪngo so'no sɪmeho umo'nono. Olo syoho wopɪngo loso a'amumo ufo'mayoneso ne'njofoho.

<sup>9</sup> Taitas sohwo si a'amu siki yoka hnnɪwo'nɪngkohofosomme'no i'waho fiyo. A'amu hofiyakwosafe a'mane hungkuno somme'no huno syafɪsyɪwo'nɪngkohofosomme'no i'waho fuyakolofo. Honɪngkano hungkuno somme'no ikujoho hungkuno hɔpa hnnontanɪngkujoso i'waho fuyakolofo. Nakwo huno moi'wonoho. Oso hungkuno hiso mon-efo'manehoho. O'o, ne'njo'maho. Ne anefoho.

<sup>10</sup> A'amu fihwo sekwo'nji nohumahwosi a'amu somo wahusilo'mo lɪhwosi hungkuno kengo ulososo oso a'amu sohomo hungkuno yokumpohn'nyo uso. Jɪje hungkuno sɪmo'mjo somo haloho makuposo'manji apa'no uso. Apa'no haloho makuposo'manji oso hwe sohomo hohujo fik-ɪnjɪmofo. <sup>11</sup> Oso a'amu oseso kɪko huno kiyohoho. Kako honɪngkano wopɪngo mta'ni nto sompee'maho. Kakoe yahino wonyo so'no huno ko uyahonɪngki kako kakoe yahino wonyo somo musɪkwajiyohoho.

### *Hungkuno ae'uyofoho.*

<sup>12</sup> Olo hungkuno loso nto mtito'maleno. Ifoyo hamno engo somo ngko ango Nikopoulis osomo wohumamonne'no yohono. Hwe hufa'u Atemasɪ'nji Tikikosɪ'nji ngko'nji humalohwono. Oso'no hwangu hwe anga'nohino huhwo sohwo kikiyepono uhwatɪmonne'no yohono. Ku'maso sohonta kɪko ango Nikopoulis sopo komo'no nɪ'maho. <sup>13</sup> Oso hwe Senas hungkuno mɪhwajiyosyoho'njo sohwo oso hwo'nji Apoulousɪ'nji siko hano iyo sohonta kɪko hofiyo ufo'maho. Wosopayo'nji yo'mayo honɪngkanomme'no umofonyo iyoso'no yano uyo.

<sup>14</sup> Kɪko'nohinɪ'maho. O'o, hwe moya'mi hopi'nonohinoso ufo'mapɪfijosohofɪko syoho wopɪngo so'no sɪmeho umo'nɪmontonoho. A'amu umofonyo iyo sohwamo

ufo'mapife. Siki humayoso wopingo'maho. O'o, hofiko humafijoso syoho ne'njo uyife.

<sup>15</sup> Olopo a'amu hopi'nonohini ngko'nji humalofoso nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. A'amu Anituye hungkunomo in'ngkoyalokwofoso kiko'nji humalofoso hofiko nakumo simeho nejopalokwofo oso hwamo ole fonajiyo, Nakwoe a'amufo ulalokuhwono. Ose fonajiyo ntohofo.

Anitu kako hofiyo wosefo'mano. Olo hungkuno loso ngko Poul'ni mt'i'mokohono. Hungkuno osohopeho.

## **Filemoun Olo Iyoswo loso Poul Kako Hwe Filemounne'no Mt+'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *t'iwenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako hwe Filemounne'no mt+'mokumentisofoho. Filemoun sohwo Poul'ye a'amu hweho. Oso hwe huhwo sohwo ango Koulousi humunyo hweho. Filemoun huhwo sohwo kakoe syoho ulohofiyoso hi'njo hweho. Oso syoho ulohofiyoso hune yofeso olenoho. Ounesimos'yoho. Oso hwe Ounesimos huhwo sohwo hiyaso li'mofonto ango Loum sopo Poul'mo u'ma'mentisofoho. Nu'mahon'ngki Poul kako An'tuye hungkuno ul'imentisofoho. Nulahon'ngki Ounesimos kako s'meho iwolo'mokumentisofoho. S'meho iwolo'mokahon'ngki Poul Filemoun'yepono asomo uhwaj'monto olo iyoswo loso mt+'mokuayahot'imentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt+'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu t'ifi un'ngkohwano.

<sup>1</sup> U nje n'ngkwahwo Filemoun, nje hungkuno t'ifo upa'nyo. Ngko Poul'ni nekwoe n'ngkwahwo Timouti'nji nohumentayo kikine'no olo iyoswo loso mt+'mokalokuhwoyo. Ngko a'amumo Jisas K'ilais'ye hungkuno ul'male so'no hof'iko ngkimo impo'angomo intofan'humalofofoho. U Filemoun k'iko nekwo'nji An'tumne'no syoho afa hwosoho. Nekwo s'meho kijopalokuhwoyo. <sup>2</sup> Nekwoe hungkuno loso olo a'amu lomo uhwojalokuhwoyo. Nekwoe nampohwo Apiya'nji Akipos'i'njoho. Akipos ngko pa'nyo An'tumne'no yokumpohn'nyo lohofonto An'tuye hungkuno lut'ihwalofoho. Nom'ne a'amu Jisas K'ilais'mo in'ngkawent'ifi j'ije angomo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo hungkuno loso mt+'mokalokuhwoyo.

<sup>3</sup> Nan'ngkwahwo An'tu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilais'i'nji siko'monta'i siko yo'mayo wop'ingo selohofos'isi s'meho pompengo wosejopanjiyoho.

*Filemoun kako Hwe Engo Jisas sohomo s'meho uy'mojo hweho.*

<sup>4</sup> Nje n'ngkwahwo Filemoun, ngko An'tumo jomo ulontne sohonta ngko kikine'no isamayoka m'kun'imposo ul'wo'n'ngkohefoho. <sup>5</sup> Hwap'ngoso ole, Olo hungkuno

loso upa'nimalefoho. Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas osohumo simeho hi'ntnnono engo uyonji a'amu Jisas sohumo in'ngkuwo'n'ngkohoho oso'ntnne'no simeho uyalokuno. Oso'no Mpohumo isamoyoka ulalokweno. <sup>6</sup> Olo so'no nimo'n'ngkohoho. Nakwo Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo sosofito'n'ngkuhwasi fo'ma'nososo yo'mayo wonyoangkafo Jisas Kilais nejap'wo'n'ngkiso so'no nakwo huno ito'no naisoso ito'nohini wokemokosyohumantanoho. Oso'no Mpohumo jomo ulalokweno. <sup>7</sup> Filemoun kiko a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkohoho somo simeho engo uyalokuno so'no ngkimo yokumpohn'nyo nisosofitofonji nje simeho wop'ngo kiko n'nikuwo'n'ngkino hwosoho. Anituye a'amu hopi'nonohinoso kikine'no syakufisyontifi simeho wop'ngo umo'n'ngkohoho.

*Poul Filemounimo ulimento, Kiko Ounesimosimo maho. Jije n'ngkwahwo hopa umo'nono.*

<sup>8-9</sup> Hungkuno anga'nohino Ounesimosimne'no wakilohonimonne'no yohono. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais a'amumo simeho uyo yahino loso nejapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo kiko in'ngkayo'neso nokil'imnesohilo. I oso'no ngko simeho kijapmmentohe so'no olo so'no jomo wakilohonimonne'no yohono. Kiko ngkine'no huno kiyohoho. Ngko a'mane imo'nonji Jisas Kilaisiye syohomme'no impo'angomo humaleno. <sup>10</sup> Oso'no Ounesimosimne'no wakilohonimonne'no yohono. Kako nje hwomu pa'nyo imo'n'ngkiso hweho. Impo'angomo nohumanji Anituye hungkunoso Ounesimosimo ulahon'ngko hungkuno hiloso kako simeho hi'ntnnono uyonto Anituye a'amu imo'n'amasofoho. Oso'no ngko kan'ngkwowho pa'nyo humaleno. <sup>11</sup> Oso hwe huhwo sohwo Ounesimosiyo kakoe yofe hwap'ngoso olenoho. Fo'mayo'nefoho. I hohonta Ounesimos kako jije syoho kilohofimentiso sohonta kako wonyo kiloho'mentisofoho. I olohonta kako kiko'nji ngko'nji syoho wonyoangkafo elohofiyu hweho. Kako wefo'ma'montonoho.

<sup>12-14</sup> Anituye syohomme'no impo'angomo nohumantani'mo kiko ango kengopo nohumahoji ngkimo manifo'matnnehino. Kiko ngko'nji humentontasi ngkimo wop'ngo nonimokosyohumantnnesohilo. I oso'no jije syoho kilohofiyu ngko'nji humayo so'no ngkimo wop'ngo nimokosyohumawoso'no nje simeho wop'ngo wanimo'n'monte'no yohoho. Jije uyohope hweho. Ounesimos ngko'nji wohumano lonji ko yoheso kiko olo hilo so'no manjoso'no ngko jije hon'ngkano jije syoho kilohofiyu

osohumo asomo utimayo'ne mopijwakumo'mnehono. O'o, kiko ngkimo nifo'mayo so'no asomo uhwajisoso oso wonyoangkafofoho. I oso'no jije hunofoho. Oso'no kikiyepono Ounesimos sohomo uhwojalokweno. Hwe huhwo sohomo simeho engo uyonji uhwojalokweno.

<sup>15-16</sup> Hohonta kako kuhwoti'mofonto we'enehwo hiyaso umentisofoho. Osohonta kako hamniyoho momaso'njo siki syoho kilohofiyo hweho. I olohonta syoho kilohofiyo'nohino hwo'maho. O'o, kako hnn'ngkwa'wehweho. Hwap'ngoso kako Hwe Engo Jisasimo simeho uy'wo'n'ngkiso hweho. Simo'mo Ounesimos we'enehwo kuhwoti'mo'mentisoso olelikeno, kiko'nji ne'no nohumuhne so'no kakuhwoti'mo'mentono. Nen'ngkwohwo Ounesimosimo simeho uy'mentohe hwo'nyoho. I olohonta kiko kakimo simeho engo uy'monnoho. Kako jije syoho kilohofiyo'nji hnn'ngkwa'wehwo'njoho.

<sup>17</sup> Kiko ngkimo Anituye syohomne'no nje tathwo hwosoho syonifisy'wo'n'ngkino'manji kiko ngkimo ntohof'wo'n'ngkino hopaso kiko Ounesimosimo ulohoho. <sup>18</sup> Hohonta kako kikimo wonyo pipi kiloho'mentiso'manji kiko ngkine'no oso hiso'no hungkuno filihwajo. Ngko jije yo'mayo so'no kikimo aku wokijapmmo. <sup>19</sup> Ngko Poul'ni yo'mayoso aku wokijapmne'no nehopi kilalokweno. U kiko uhwonyo. Olo hungkuno loso nje aho'nji ifalifaliyo mt'i'mokalokweno. Ngko jije hunomo huno makufohoto'mnehono. Hohonta ngko Anituye hungkuno lokit'hwahon'ngko kiko olo hungkuno hilo somo simeho hi'ntnnono umentohino so'no kiko songo ne'no humayo'neso ma'mentohinofoho. I oso hungkuno kilimentohe so'no kiko ngkimo aku peho ntapmmentohinoto. Awonoho. Oso hiso'no ngko huno makufohoto'mnehono. <sup>20</sup> U nje n'ngkwahwo, kiko ngko'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye syoho ntnne'no syafisyohoji kiko Ounesimosimo ito'no mokosyohumaho. Kiko ose isoso nje simeho wop'ngo wanimo'n'montonoho.

<sup>21</sup> Olo hungkuno ngko kikimne'no mt'i'mokuyohojalokwe loso kiko uhwon'ngkohoji haloho peso'no ngko huno niyohoho. Ounesimosimne'no yahino wop'ngo kiko ulohoho so'no kilohe somo tifi in'ngkahuji oso mta'ni kiko yo'mayo yahino wop'ngo ne'no mj'imisoso jije yahino wop'ngoso nje hungkuno kilohe loso jije hunoso nje hunomo won'yakolo'monnoho. <sup>22</sup> Nom'ne hungkuno tifo upa'nyo. Ounesimos kikimo ku'maso sohonta kiko ngkine'no ango anga'no ito'no fesyohumaho. Hwap'ngoso sekwo ngkine'no Mpohumo jomo ul'wo'n'ngkohoho so'no hontohumaleno.

Anitu sekuyepono ngkimo asomo wonihwajono ntnne'no yalokweno.

*Nom'ne a'amuso Filemoun ne'no nakwoe a'amu hweho limentohofoho.*

<sup>23</sup> Epeefilos kako'nji ngko ntnne'no Kilais Jisasiye syohomne'no impo'angomo humalohwoyo. Kako kikumne'no nje a'amu hweho lonto huno syokufisyalofoho.

<sup>24</sup> A'amu nom'ne sohwa ngko'nji Anituye syoho yalokuhwone sohwa kikumne'no nakwoe a'amu hweho kilalokwofo. A'amu huhwo sohwa ole, Mak, Alisitakos, Ntemas, Luk. Osohwa kikumne'no syokufisyalokwofo.

<sup>25</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako yo'mayo wopingo waselohofono. Nje hungkuno tifo osohopeho.

## **Hip+lu**

### **Olo Iyoswo loso A'amu Hip+lu somne'no Mt+'mokumentohofoho. Olo Hungkuno S+imo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto s+imentiso sohonta soswo mofonepo *teti-sefen* (37) nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo Hip+lu loso t+ihwo mt+'mokumentisot+ikeno. Iyoswo mt+'mokomayo sopo a'amu mt+'mokumentohofoho sohwanne'no yofeso mamt+'mokiyofoho. A'amu fiso hof+ikoe hunoso olenoho. Poul mt+'mokumentisofoho. A'amu fiso hof+ikoe huno olenoho. Mponopas, Apoulous, Luk, Mak+ija sohwa mt+'mokumentohofohofoho. I oso'no olo iyoswo loso'no huno ito'no'maho. O'o, t+ihwo mt+'mokumentisot+ikeno. A'amu olo iyoswo hilo mt+'mokumentiso sohwo olo iyoswo hiloso a'amu Juta Jisas+imo in+ngkuno somne'no mt+'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso nt+ipo humentan+ngkofit+ikeno. Oso hiso'no nakwo huno monayofoho. Angopone yofeso majofoho. Olo iyoswo hwap+ingo mt+'mokiyoso olenoho. Oso a'amu Juta Jisas+imo in+ngkuno sofe s+imeho hi'ntnnonohino somo tango ifawe sohonta yokumpohn'nyo lohoho'ne yokumpohn'nyo umokumonto mt+'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo nakwo atofu l+hwasi t+ifi un+ngkohwano.

*An+ituye Hwomu sohwo hungkuno nejapmmentisofoho.*

<sup>1</sup> Hohonta s+ikuno pi'n+ingo somo An+itu kako kakoe hungkuno neyakwosamo uy+mentisofoho. S+ikuno fehohnjoso kako a'amu sohwo uyahon+ngki hof+iko nal+motofofoho. S+ikuno nom'nemo An+itu kako hungkuno ahwomomjo a'amu somo uyahon+ngki nal+mentisofoho. <sup>2</sup> I nakwo a'amu olohontajo hn'n+imo An+itu kako hwomumo kako hungkuno uyahon+ngki Jisas nal+mentisofoho. Oso hwomu huhwo sohomo An+itu ul+mento, K+iko hwaho'nji ahwomo'nji mt+'mojo. Ose ulahon+ngki Jisas kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayoso mt+'mokumentisofoho. Oso mt+'mokumentiso so'no An+itu kako Jisas+imo ul+mento, K+iko'nefoho ul+mentisofoho. <sup>3</sup> Nakwo An+ituye Hwomu huhwo sohomo uhwonontani nakwo An+itu ne sohwoe yokumpohn'nyo'nji An+ituye yofe engo'nji uhwon+wo'n+ngkuhwonefoho. Kako An+ituye yahino ne somo nakumo net+hwayo'ne hweho. Jisas kako

hungkuno yokumpohn'nyo lonteso kako hwaho'nji a'amu'nji yo'mayo so'nji hulimokumemokosyohumaho. Kako a'amufe wonyoso wae yafo'ne honingkanoso imo'mentisofoho. Imofikwato lohofonto kako ahwomomo sonto kaningkwohwo Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo somo mokosyohumaho.

*Anituye hwomu Jisas sohwo kako a'amu ahwomomjo somo hwofilo'nyo hweho.*

<sup>4</sup> Oso yofe engo Anitu kakoe hwomumo mulimentisoso a'amu ahwomomjo hopi'nonohino sofe yofemo yakolo'nyo hweho. Yofe engo loso ole, Anituye Hwomufoho.

<sup>5</sup> Hwapingoso ole, Olo hungkuno loso Anitu hohonta a'amu ahwomomjo somo ulimentisotaho. O'o, kakoe hwomumnohini ole ulimento, Kiko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko jije Mpohwo'nyoho.

Nom'ne honta ole limento, Ngko kaningkwohwo'ni humaleno. Kako nje hwomu hweho.

Oso hungkunoso Jisasimnohini ulimentisofoho. <sup>6</sup> Anitu kakoe Hwomu anga'nohino Jisas osohumo hwahopo uhwatimonto yonto Anitu kako a'amu ahwomomjo somo ulimento,

A'amu ahwomomjo soku sekwo nje hwomufe yofe foho'nomapmno.

Ose ulimentisofoho. <sup>7</sup> Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somne'no ole nalohi,

Ngko nje a'amu ahwomomjo somo mtimokahonngko nje syohomne'no hofiko emta'm'ngo ifofonji oso hopa iwo'n'ngkohofofoho.

Ose nalimentisofoho. <sup>8</sup> I Anitu kakoe Hwomumo ole ulimento,

Kiko Anitu sohwosi, a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo ne'no mokosyohumantitne hwosoho.

Jije a'amufe honingkanano nto'nohino m'hwajontihne hwosoho.

Oso yahino nto'nohino m'hwajiyo somo a'amu hiso nuh-wonngkuji nto'nohinoho kil'fitnefoho.

<sup>9</sup> Kiko yahino ito'nohino so'no kumo'n'wo'n'ngkohoho. Yahino wonyoso ngkilaho l'wo'n'ngkino hwosoho.

Oso'no ngko jije Anitu sohwo'ni ngko yofe engo mayo'ne kuhwosopomentohofoho.

Oso'no jije simemo wop'ngo kumokuwo'n'ngkoheso jije a'amufe simemo wop'ngo somo yakolo'nyofoho.



Ose ulimentisofoho. <sup>10</sup> Nom'ne honta kakoe hwomumo ole ulimento,

Hwe Engo sohwo, simo'mo ne'mo kiko hwaho'nji ahwomo'nji jje aho'nji mt'mokumentohino.

<sup>11</sup> Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefoho.

I kiko ose'ne'maho. O'o, kiko ne'no nohumantohotne hwosoho.

Hwaho'nji ahwomo'nji hwapife yofoho imo'ningkiso oso hopa imo'nonefoho.

<sup>12</sup> A'amu sohwa hwapife ku'mokasyontifi nom'ne songo iwo'ningkohofohopaso kiko hwaho'nji ahwomo'nji noku'mokasyohoji kiko nom'ne songo woho'nahumonnoho.

I oso'no kiko huno mikwesiyafihutnehino. O'o, ne'no nohumantohotne hwosoho.

Anitu ose ulimentisofoho. <sup>13</sup> Hohonta Anitu kakoe hwomumo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohta'ni fosyohumaho.

Oso kiko nohumahoji ngko jje mango sohwa jje sifi'ki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumotimonnoho.

Oso hungkuno ulimentisoso Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo ulimentisotaho. O'o, kakoe hwomumne'nohini ulimentisofoho. <sup>14</sup> A'amu ahwomomjoso hofiko Anitu kakoe syoho ulohofiyofoho.

Oso a'amu homo somo Anitu kako asomo utima'mne somo ufo'mapifento uhwajwo'ningkisofoho.

## 2

*Anitu asomo netimayoso mikunimposo wonyohofiyofoho.*

<sup>1</sup> Oseso oso hungkuno neso Anituye hwomu nejapmentiso somne'no nakwo piso'mo'nyo ihwasi nusikwojihwaloho. O'o, nakwo yokumpohn'nyo kesyohumehwasi tifi uningkohwano. <sup>2</sup> Hohonta Anituye hungkuno a'amu ahwomomjoso hofiko hwahoponjo a'amu somo uyahonngkofi a'amu hwahoponjo hiso hofiko hungkuno homo somo haloho maposo'njo yahonngkofi oso yahino wonyo somne'no Anitu hofikimo tohino engo uyimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohi, oso hungkuno hiso a'amu ahwomomjoso hofiko a'amu hwahoponjo somo uyimentisoso hungkuno nehopeho. <sup>3</sup> Anitu nakumo asomo netimayo'ne honngkano hwosampo'mentisoso wonyohofiyofoho.

Oso homo somne'no nakwo hohujo ikinjaofihwasimanji oso yahino wonyo somne'no nakwo tohino mayoso'no hiyaso nti'mte wanehwono. Honngkano nihu'no awonoho. Nakwoe Hwe Engo sohwo simo'mo olo hilo so'no a'amu

somo ulimentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi ne'njofoho lontifi hungkuno homo somo in'ngkawentifi hungkuno homo somne'no nalimentohofofoho. <sup>4</sup> Hofiko hungkuno hiso nolutihwentan'ngkofi Anitu kako hungkuno homo somo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'neso kakoe yokumpohn'nyo a'amu homo somo uyahon'ngki hofiko yo'mayo wonyoangkafo iyo so'ne a'amu somo yamofa itihwamentohofofoho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo kakoe Towahuno uhwojahon'ngki Towahuno sohwo a'amu somo Anituye huno mta'angoso yo'mayo yahino wonyoangkafoso uyimentisofoho.

*Nakumo asomo netimayo'ne hwap'ngoso Jisasiyoho.*

<sup>5</sup> Hwangku hwaho nom'ne songo i'mofapone'no lalokuhwono. Oso hwaho songo mokosyohumayo so'no Anitu kako a'amu ahwomomjo somo uhwosopomentiso'maho. <sup>6</sup> O'o, Anituye hungkuno mtimokumentohofa somo hwe fihwo ole mtimokumento,

U Anitu, nakwo a'amu hwahoponjo hn'nimne'no kiko huno peho'ne syonefisyalokuno.

Nonemokosyohumanji nakwo a'amu wonyo hn'nimne'no kiko huno pehofo syonefisyalokuno.

<sup>7</sup> Kiko a'amu ahwomomjo so'njo sopo kakimo hofiko'njo enjwa'mo we'nehwo wohumanonji uhumatimentohinofoho.

Kiko jije yokumpohn'nyo uyonji yofe engo mulonji kakoe yofe engo ho'noma'mentohino.

<sup>8</sup> Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso kako mokosyohumayo'ne kakimo enjwa'mo ho'nohumentohinofoho.

Ose mtimokumentisofoho. Ou, Anitu yo'mayo hopi'nonohinoso nakwo mokosyohumayo'ne ho'nahumentisofoho. I anga'no olopo siki we'ne moho'nahummentono. O'o, nihu'no hopi'nono nakumo enjwa'mo we'ne ho'nahumentisofoho. I oso'no yo'mayo somo uhwonantaneso nakwo momokosyohumawo'n'ngkoho yihwono. O'o, nihu'no awonoho. <sup>9</sup> I oso'no hohonta Jisas kako a'amu ahwomomjo so'njo enjwa'mo we'nehwo humamentisofoho. Hwap'ngoso Anitu nakumne'no hitoho ulofahon'ngki Jisas kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye hon'ngkano wonyomne'no tohino engo nomanto poyo pe'nimentisofoho. I kako ose imentiso so'no Anitu kako Jisasimo apa'no yokintahopo uhumajonto kakoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo uyimentisofoho. Osohumo uhwalokuhwono.

<sup>10</sup> Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso mtimokumentisohweho. Kako hwap'ngofoho. Anitu kako kakoe mehomi

pi'n#ngo engo ne'njoso ngkiyepono p#kuji ngko'njo lopo humaf#kuji nje yokumpohn'njo'nji nje yofe engo'nji mapitnne'ento l#mentisofoho. An#tu ose likwato lohofonto kako huno ole syaf#hu'mento, A'amuso hof#ko ngkiyepono sap#fitnne'no nje hwomu kako hof#koe wonyo hon#ngkanomne'no tohino mayoso wop#ngofoho. An#tu ose syof#syahon#ngki Jisas kako hwahoponjo a'amu hn'n#pa'nyo imo'n#mentisofoho. Jisas nohumanto yo'mayo tango kakimo u'mahonjoso kako wonyo n#hu'no miyo hweho. Kako nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso tohino ma'mentiso so'no nakumo ahwomomne'no net#mayoso Jisas huhwo sohwo hoponoho. <sup>11</sup> Oso'no Jisas wonyo ane sohwo kako nakumo nonemanto nakumo wonyo ane pa'nyo namokonto kakimo mone'mo'nalofoho. Oseso Jisas#janji nakwo'nji nan#ngkwowho anga'nohinoso An#tuyoho. Oso'no Jisas kako nje n#ngkwahwosafon#mentiso won#mango munalofiyohoho. <sup>12</sup> Jisas An#tumo ole ul#mento,

U An#tu ngko nje n#ngkwahwo nampohwosamo kikine'no ul#monne'no yohono.

Hof#ko kikine'no uhu'mokukujo'no osopo humahm'mo ngko j#je yofe ho'nomayo'ne ta wal#monnoho.

<sup>13</sup> Jisas kako apa'no ole l#mento,

Ngko An#tune'no s#meho hi'ntnnono uy#monnoho.

Ose lonto nom'ne hungkuno l#mento,

Ou k#ko ngkimo nohonyo. Nje mehomi An#tu ntapmmentiso so'nji ngko'nji olopo humalohwono.

Ose l#mentisofoho.

*Jisas nakumo nefo'mayo'ne a'amu hwahoponjo hn'nwi pa'nyo imo'n#mentisofoho.*

<sup>14</sup> Oso mehomi An#tu Jisas#mo uy#mentisoso hof#ko hwahoponjo a'amufoho. Oso'no Jisas kako hwahoponjo a'amu imo'n#mentisofoho. Olo nakwoe hwaho hopo lopo hwe wonyo Seten kakoe yokumpohn'njo'nji nakumo poyo namokuwo'n#ngkoho. Oso'no nakwo poyo pe'n#wo'n#ngkuhwone pa'nyoso Jisas poyo pe'n#mentisofoho. I oso'no Jisas kako apa'no songo l#ka'mentiso sohonta kako Seten#ye yokumpohn'njo somo hwotoho hmmentisofoho. <sup>15</sup> Nakwo mehomi we'e so'nwi poyo pe'nyoso'no iyoho nan#mentiso mta'angoso olohonta engo hn'nwi nenalofoho. Oso iyoho nenalokunjoso nakumo impe intofonesyohumaho. I Jisas poyo pe'n#mentiso so'no kako oso impe homo somta'ni nas#huto'mentisofoho. <sup>16</sup> Jisas oso syoho imentisoso a'amu ahwomomjo somo ufo'mayo'ne'maho. O'o,

Apilohamiye imu hn'nyumo nefo'mayo'ne imentisofoho. <sup>17</sup> Oseso Jisas kako a'amu hwahoponjo ne pa'nyo imo'nimentisoso homningkwa'wehwosafe yahinoso ma'mentisofoho. I oso'no yo'mayo yamofu u'manteso kako yokumpohn'nyo lohofonto wonyo honingkanoso miyo'njo imentisofoho. I homningkwa'wehwosamne'no hitoho ulofahonngki hofikoe wonyomne'no tohino manto wonyo hiso wae yaofu'ne honingkanoso imo'mentisofoho. Oso'no kako ajwopo nohumanto nakumo Anitu'nji ufahi'nyo'ne hulimokomokonesyohumawo'ningkiso hweho. <sup>18</sup> Olohonta yo'mayo hwahoponjo ne'mahwosi honingkanoso wonyomo upenemotamo lihwosi yososo Jisas wonfo'ma'montonoho. Hwapingoso Jisas nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta yo'mayo hwaho lophonjo tangoso Jisasimo honingkanoso wonyomo upemotamo limentisofoho. Oso tango u'mamentiso so'no yo'mayo nakumo yamofu nalohofu so'no Jisas kako huno uyihwoso'no nefo'mayo'neso Jisas kako hoponoho.

### 3

*Jisasiye yofe engoso Mosesiye yofemo yakolo'nnyofoho.*

<sup>1</sup> Nje a'amufu, sekwo Anituye mehomi ne imo'nimentohofu soku, Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo sehwasopo'mentisofoho. Jisas kako Anituye hungkuno uyohojiku'mofu sohwo kako nakwo Anitu'nji humayo'ne hulimokonesyohumaso so'no nakwoe wonyo wae enaofu'ne syoho ma'mentisofoho. Oso huhwo sohomo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkuhwone oso'no kakoe a'amu ne'nwoho liwon'ningkuhwonefoho. I oso'no nakwo Jisasimne'no huno ne'no syofisyihwasi nakwo Jisas kakine'no huno engo wotipemehwano. <sup>2</sup> Anitu oso syoho hiso'no Jisasimo uhwosopeehonngki Jisas syoho hiso hofiyo esojwao'mentisofoho. Simo'mo Moses kako a'amu Isilael somo Anitumo ufahi'nyone hulimokosyohumamentisofoho. Tifi sohonta Jisas huhwo oso syoho Moses hopaso kako ma'mentisofoho. <sup>3</sup> Nakwo ango wopingo uhwonantaneso ango wopingo homo somo yofe engo muliwon'ningkuhwonetaho. Awonoho. Nakwo ango kakwo'yohwo sohune'no yofe engo muliwon'ningkuhwono. Oso'no Jisas kako nakumo Anituye ango pa'nyo namokumentiso hn'nwiye ango kakwo'yohwo sohwo Jisasiyoho. Moses kako ango homo somo mokosyohumayo'nohino hweho. Jisas kako ango homo somo kakwo'yohweho. Oso'no Jisas kakoe yofe engoso Mosesiye yofe somo yakolo'nnyofoho. <sup>4</sup> Ango

hopi'nonohinoso a'amu molıwo'nıngkohofofoho. I oso'no Anıtu kako'nohino yo'mayo hopi'nono mtı'mokumentiso hweho. <sup>5</sup> Mouses Anıtuye syoho ulohofiyo sohwo kako Anıtuye hungkunomo tıfi inıngkawento Anıtuye angomo wopıngo mokosyohumamojo hweho. Anıtu Mousesımo yo'mayo Anıtu kako hwangku yoneso'no lutıhwamentiso so'no Mouses a'amu somo lutıhwamojo hweho. <sup>6</sup> I oso'no Jisas Kılais sohwo kako Anıtuye syoho ulohofiyo hwo'maho. O'ı, kako Anıtuye Hwomu hweho. Jisas kako huhwo Anıtuye hungkunomo inıngkawento Anıtuye ango hn'nımo wopıngo nemokosyohumawo'nıngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi Kılaisımo sımeho hi'ntnnono ne'no uyıhwasi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumehwasi nakwo kakine'no hontohumayo'manji oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi ne'no nomolohinowentanıngkuhwosi nakwo ne'no nohumentıhwanefoho.

*A'amu Anıtuye hungkunomo hwotoho fewo'nıngkohofoso hofıko usijo'no mohumafıtnnefoho.*

<sup>7</sup> Anıtuye Towahunofe mampahomo upo'nano. Ole nalohi, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nıfıjo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

<sup>8</sup> Hohonta a'amu Isılaelıso hofıko Anıtuye hungkunomo haloho upa'nontıfi hahn'nyo yontıfi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofofoho.

Hofıko hwaho a'amu ane sopo nohumantıfi Anıtu nto'no monefo'mayo'njo iwo'nıngkino hwosoho ntımotofofoho.

<sup>9</sup> Seyakwosa osopo nohumentanıngkofi soswo *fouti* (40) uyakolofontanıngki yo'mayo wopıngo ngko utıhwamentohe somo uhwonımotofofoho.

Hofıko ko uhwonımotofoso hofıko ngkimo sitofo ntımotofofoho.

<sup>10</sup> Oso'no oso a'amu homo somne'no sımeho tohino nımnıngkahonıngki lımentoho,

A'amuso hofıko nje yahinomo minıngkayo'njo yontıfi nom'ne honıngkanomo usampewo'nıngkohofofoho.

<sup>11</sup> Oseso nje sımeho tohino nımnıngkahonıngki hungkuno yokumpohn'nyo ole lımentoho,

Nje usijo'no humayo yahinoso hofıko motıpemapıtnnehofo. Nıhu'no awonoho.

Anıtu ose lımentisofoho.

*A'amu Isılaelıso hofıko Anıtuye hungkuno hwotoho hm-motofo pa'nyoso nakwo hwotoho fehwaloho.*

<sup>12</sup> Nje a'amıfo, sekwo huno fısyafıhıpmno. Hwe fıhwo kako sekwo'njopo humaso sohwo kako Anıtu songo humaso sohomo sımeho hi'ntnnono muyo'njo

ihwosi Anitumo nihu'nahone hohujo ikinjaofihwosi kako honingkano wonyomo sompefonoho. Oso'no sekwo nto'no uhwontohumano. <sup>13</sup> Sekwoe sikuno moi'wo mmo'nosojwaofe sohonta sekwo sikuno huhwo huhwi sekwoe seningkwa'wehwosafe hunomo Anituye hungkuno so'no huno filanifohotopmno. Ose lifohotofikuji sekwo ufo'ma'nimno. Hwe fihwo sekwo'nji humaso oshumo honingkano wonyoso kakimo kompemotahwosi kako olo honingkano loso'no wopingofoho lihwosi Anituye hungkunomo nihu'nahone hahn'nyo yonoho. <sup>14</sup> Simo'mo nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoma'mentihwoneso yokumpohn'nyo kemokosyohumentaso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ne'no kemokosyohumayo'manji u Kilaistyey yokumpohn'nyo so'nji kako yo'mayo mokosyohumaso so'nji ma'malohwono. <sup>15</sup> Nakwo huno nayohi, Anituye hungkuno ole nalohi,

Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkuno haloho upa'nontifi hahn'nyo yontifi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofofoho.

Anitu ose nalimentisofoho.

<sup>16</sup> Hohonta Anituye hungkunomne'no hahn'nyo tihwa imentohofoto. Hwe moya'mi Isilaeliso Ijip mta'ni Mouses ipemotawomentisoso hahn'nyo imentohofofoho. <sup>17</sup> Anitu kakoe simeho tohino umnyoso nowentaningki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. Oso simeho tohinoso tihumo uyimentono. A'amu honingkano wonyo yontifi oso hwaho a'amu anepo poyo pe'nimentohofu hofikoe pijafoso osopo wentanjo somne'no Anituye simeho tohino umnimentisofoho. <sup>18</sup> Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo ole-eso tihumne'no limentono. Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehofu. Oseso tihumne'no limentono. A'amu kakoe hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofu somne'no limentisofoho. <sup>19</sup> Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yiwon'ngkohofu so'no hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso motipemapitnnehofu.

## 4

*Anituye a'amu neso hofiko usijo'no humayo'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Anitu kako nakumo hungkuno ole nalimentisoso weho. Ole nalohi, Sekwo nje usijo'no humayo yahino somo fosyohumamno. Ose nelalofoho. Oso'no hwe

fihwo kako nakwo'nji humaso sohwo kako Anituye honingkanomne'no usijo'no humayo yahinoso kako motipihwonyo'njo umo lihwasi nakwo iyoho wonanono. <sup>2</sup> Nakwo Anituye hungkuno wopingo upo'nantaneso a'amu Isilaeliso upa'nimotofoto oso pa'nyo'nwoho. I oso'no hofiko hungkuno wopingo ko upo'ningkahoningkofi hungkuno hiso mufo'ma'mmentisofoho. Hwapingoso hofiko ko upa'nontifi hungkuno homo somo hofiko simeho hi'ntnnono muyimmentohofofoho.

<sup>3</sup> Hohonta Anitu kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji moi'wo mtimokonto kako usijo'no humamentisofoho. Nohumanto a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fifijo somne'no ole limentono, Oseso ngko nje simeho tohino nimningkahoningki hungkuno yokumpohn'nyo ole limentoho, Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnehofo. Nihu'no awonoho.

Ose limentisofoho. I oso'no nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uywo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Anituye usijo'no humayo yahino somo humalohwono. <sup>4</sup> Anituye hungkuno mtimokumentohofoto somo hwe fihwo sikuno iyoho humayo somne'no ole mtimokumento, Anitu kako yo'mayo mtimokumentiso syoho moi'wo esojwaofonto sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentisofoho.

<sup>5</sup> Olo hungkuno loso'no apa'no ole mtimokumento, Hofiko nje usijo'no humayo yahinoso nihu'no motipemapitnefoho.

Ose mtimokumentisofoho.

<sup>6</sup> A'amu simo'mo Anituye hungkuno upa'nimentohofoso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyimmentohofoto so'no Anituye usijo'no humayo yahino somo motipema'mentohofofoho. I oso'no a'amu nom'neso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofoto so'no hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso wotipemantifeho. Oso hungkunoso ne'no weho. <sup>7</sup> Oseso Anitu kako nom'ne sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno ho'nahumentiso hiso'no ole limento, Olohontanoho. Oso sikuno ho'nahumentisoso soswo piningo uyokolofahoningki oso hungkuno nto seloheso Anitu Ntefitimo uyahoningki ole mtimokumento, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Ntefit ose mtimokumentisofoho.

<sup>8</sup> Jousy'wa kako Mouses'ye pijohinomo ma'mentiso sohwo kako a'amu Isilael somo hwaho Kenan sopo

ipemotawomentisofoho. Oso hwaho hopo sopo An+tu a'amu Is+lael somo olopo n+hu'nahone usijo'no fosityohumamno ulontentesi An+tu kako hwangku no'mo nom'ne s+kuno usijo'no humayo'neso moho'nasy+hwonesohilo. <sup>9</sup> I oso'no An+tu kako nom'ne s+kuno usijo'no humayo'ne ho'nahumentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Usijo'no humayo yahinoso An+tuye a'amumne'no weho. An+tu kako s+kuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentiso pa'nyoso weho. <sup>10</sup> Hwe fihwo kako An+tuye usijo'no humayo yahino somo wohumamo loso sohwo kako yo'mayo syoho yonteso kakoe yokumpohn'nyo'nji miyonehoho. O'o, yo'mayo syoho yonteso An+tuye yokumpohn'nyo'nji iwo'n+ngkiso hweho. Oso'no kako An+tuye usijo'no humayo yahino somo humaho <sup>11</sup> Nakwo nakwoe s+mano sopo yo'mayoso nopujonaof+hwoso'no yokumpohn'nyo el+fo+mes+hwasi An+tu kakoe usijo'no humayo yahino somo wohumano. I hohonta a'amu Is+laeliso hof+iko An+tuye hungkunomne'no hahn'nyo imentohof+o pa'nyoso nakwo oso hopa yasoso nakwo An+tuye usijo'no humayo yahinoso nakwo mot+ipemanehwono.

<sup>12</sup> An+tu kakoe hungkunoso ne'no nowentan+ngki hungkuno hiso ipisayo ne into'nalofoho. Nakwo huno moi'wonoho. S+hu s+humampo'nyo yohosi yohohnjoso yahwopaho m+kufo yokino osomo kujomotasy+wo'n+ngkiso oso hopa An+tuye hungkunoso nakwoe s+meho somo oso hopa nelohofalofoho. Hungkuno hiso nakwoe s+mehomo yo'mayo mnaweso nakwoe hunomo yo'mayo mnaweso net+hwawo'n+ngkisofoho. Hiyaso momokosyohumanehwono. Oso'no An+tuye hungkunoso oso s+hu s+humampo'nyo yohosi yoho'njo somo yakolo'nnyofoho. <sup>13</sup> Yo'mayo An+tu mt+!mokumentisoso An+tune'no hiyaso mawenehoho. Yo'mayo hopi'nonohino somo ut+hwawo'nyopo wentan+ngki An+tu kako uhwonalofoho. Yo'mayo yahino iwo'n+ngkuhwone so'no t+fi no'mo An+tu nonalohononefoho.

*Jisas kako nakwo'nji An+tummo ufohi'nyo'ne Hwe Engo hweho.*

<sup>14</sup> Nakwo'nji An+tummo ufohi'nyo'ne sohwo An+tuye Hwomu Jisas+yoho. Kako ahwomo ne somo An+tu'nji humaho. Osohumo s+meho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no a'amu nomane somo ul+wo'n+ngkuhwono. Oso'no nakwo oso s+meho hi'ntnnono uyo somo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano. <sup>15</sup> Jisas nakwoe hwaho lopo nohumentan+ngki yo'mayo hon+ngkano wonyomne'no



nakumo impo'nonetimawo'n'ingkiso hopaso Jisasimo impo'nitimaneso kako hon'ingkanono wonyo ni'hu'no miyo'njo hweho. Oso'no yo'mayo wonyoso nakumo umpo'nonetima'mto ihwoso'no Jisas kako nakumne'no hitoho ulofihwoso'no kako wonefo'ma'montonoho. <sup>16</sup> Oso'no nakwo iyoho miyo'njo ihwasi kan'ingkwowho Anitu osohumo yo'mayo so'no jomo ulano. Kako nakumne'no hitoho ulofoso hwap'ingo hweho. Oseso yo'mayo tango ne'maso sohonta nakwo Anitumo jomo ulihwasi kako nakumo nefo'mahwosi wop'ingo wonaloho'montonoho.

## 5

*Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo asomo netimayo'ne hwap'ingo hweho.*

<sup>1</sup> A'amu Jutaso hofiko'njo mta'ango hwe fihumo uh-wosopo'mentohoho sohwo syoho ole imentisofoho. Kako a'amu hisofe wonyo hon'ingkanomne'no Anitumo syoho ulohofiyonto yahu fonjokisasyonto yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kisi'meehumentisofoho. <sup>2</sup> Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'amu hweho. Kako si'hune fehohnjo somo hon'ingkanono wonyo imentisofoho. Oso'no a'amu huno nto'no mosyafisiyo'njo somo u a'amu Anituye hon'ingkanomne'no in'ingo mo'nyo somo kako hofohofahn'no ulohofihwosi ufo'ma'montonoho. <sup>3</sup> Kako hofiko pa'nyo hwo'manji kakoe wonyo hon'ingkanomne'nji a'amufe wonyo hon'ingkanomne'nji Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'n'ingkiso hweho.

<sup>4</sup> Hwe fihwo ole monalonehoho. Ngko Anitumne'no a'amu somo ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. Ose malonehoho. O'o, Anitu kako Eloun Mousesiye kola'wehwo sohomo uh-wosopo'mentiso hopaso uhwosopo'montonoho.

<sup>5</sup> Kilais huhwo kako ose'nohinoho. Kako ole malimmentisofoho. Ngko a'amu ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. O'o, ose malimmentisofoho. Anitu kako ole ulim'ento,

Kiko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko jije Mpohwo'nyoho.

<sup>6</sup> Ose ulim'entisoso nom'nepo Anitu ole ulim'ento, Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotne hwosoho.

Ose ulim'entisofoho.

<sup>7</sup> Hohonta Jisas kako nakwo a'amu lohn'nwi pa'nyo imo'nonto nakwoe hwahopo humamentiso sohonta kako Anitumo humotaho'nji yokumpohn'nyo jomo ulimojo hweho. Anitu kako'nohini Jisasimo poyo pe'nyoso'no

ufo'mayo'ne hweho. Jisas kakoe hunomne'no hi inyoso monje yasyonto kako Anitumo inɪngkayo so'no hi umo'nɪngkahonɪngki Anitumo enjwa'mo humamentiso so'no Anitu Jisasimo ufo'ma'mentisofoho. <sup>8</sup> Jisas kako Anituye Hwomu hweho. I oso'no kako nohumanto Anituye hungkunomo haloho peso'no tohino engo ma'mentisofoho. Tohino engo nomanto kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no huno engo tipema'mentisofoho. <sup>9</sup> Yo'mayo tohino u'mahonɪngki kako wonyo honɪngkano nihu'no mimmmentisofoho. Oso'no kako wopɪngo'nohini nohumanto kako engolopohamo nakumo nefe'mayo'ne hwapɪngo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo haloho'no pewo'nɪngkuhwone hn'nɪmo kako nakumo asomo netimaso sohonta songo ne'no nohumentihwanefoho. <sup>10</sup> Oseso Anitu Jisasimo ulɪmento, Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotne hwosoho. Jisasimo ose ulimentisofoho.

*Nakwo mehomi we'eso humawo'nɪngkohofu hopa humehwaloho.*

<sup>11</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas nakwoe wonyo wae enafo'ne sohune'no hungkuno pi'nɪngo engo woselontane'no ihwono. I oso'no sekwoe hunoso pito'nnyo'njo kuyoho. Huno nto'no mehohosahinyo kuyoho. Oso'no nakwo olo hungkuno hwapɪngoso pipi losetihwanehwono. <sup>12</sup> Sekwo Anituye hungkuno hohonta upa'nɪmentohofu soku olohonta sekwo nom'ne somo molutihwayoso peho'neto. Sekwoe hunoso tifo'njo kuyoho. Oso'no hwe fihwo kako Anituye hungkuno hwapɪngo neso apa'no wolosetihwano. Sekwo Anituye hungkuno neso wosopayo yokumpohn'nyo hopaso manifitnehofo. O'o, amno'nohino nalokwofo. <sup>13</sup> Nakwo huno nayohoho. A'amu fihwo amno'nohini nɪwo'nɪngkiso sohwo kako mehomi pa'nyo hweho. Mango ane pa'nyo hweho. Honɪngkano wopɪngomo inɪngkayo'ne huno nto'no muyo hweho. <sup>14</sup> U wosopayo yokumpohn'nyoso a'amu engo huno'njo sohwafofo. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye hungkunomne'no huno ne'no syafisyiwo'nɪngkiso sohwo kako honɪngkano wopɪngo so'nji wonyo so'ntno huno nto'no ehohosahinyo hweho.

## 6

*Nakwoe simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no kesyohumayo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano.*

<sup>1</sup> Oso'no nakwo Anituye hungkuno wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyo so'no upo'nantanoho. Hungkuno

amno pa'nyoso sime'mo upa'nimentohofu oso'nohino upa'ningkuhwaloho. O'o, hungkuno amno pa'nyoso olenoho.

Nakwo hwahoponjo yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwasi Anitumo simeho hi'ntnnono uyano.

Hwahoponjo yahino wonyoso ne anefoho. Mon-efo'manehoho.

<sup>2</sup> Nakwo honingkanu songo tipema'malohwone so'no nom'ne a'amu somo utihwayo'ne mijo fikiyomapmno.

Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo mayo'ne aho ulonjimokumno.

A'amu poyo pe'nyoso apa'no nolikapitnnefoho.

A'amu wonyo Anituye hungkunomo haloho maposo'njoso hungkuno ikwolofikuji ni'hu'nahone tikanomo ne'no nohumantokutnnefoho.

Oso hungkuno amno pa'nyo'nohino upo'niwo'ningkuhwaloho. O'o, oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no <sup>3</sup> Anitu nefo'maso'manji nakwo hungkuno nom'ne wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyoso upo'nano.

<sup>4</sup> A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi huno wopingo tipemahoningkofi Anitu a'amu homo somo wopingo ulohofahoningki hofiko Anituye Towahunu Wopingo ma'mentohofofoho. Oso a'amuso hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofikuji hofiko Anituye honingkanomo iningkayo'neso apa'no pipi tipemapitnnefoho. Awonoho. <sup>5</sup> Hofiko Anituye hungkuno wopingo somo huno uyahoningki iningkawentifi hofiko Anituye yokumpohn'nyo somo uhwonontifi yo'mayo tifi no'mo imo'none so'no huno uyimentisofoho. <sup>6</sup> Oso hohosohonta a'amu hiso Anitumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso hofiko huno apa'no ikwesyafisiyoso honingkanu anefoho. Awonoho. A'amu Anitumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso pa'nyofoho. Hofiko Jisasimo apa'no utihwa'nyopo into'ofasyontifi a'amu hiso kakimo sitofo ulalokwofo.

<sup>7</sup> Hwaho fipo ifoyo syonteso Anitu afofo uyoso sopo a'amu fihwa nonyo wosopayo hulifijoso wosopayo ne umo'nimontonoho. <sup>8</sup> I oso'no wosopayo mofokafe'njo ihwosi hoja wonyo yongo'njo so'nohini ne ane fokafu so'manji hwaho wonyoponoho. Oso hwaho sopone'no Anitu kako hwaho wonyo ni'hu'nahoneponoho walimontonoho. Toho wae weeo'montonoho. Hwaho'ne'maho. O'o, a'amumne'no mtimokalokweno.

<sup>9</sup> Nje a'amu soku, olo hungkuno tango'njo selalokweno. I hungkuno tango loso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho

fewo'n#ngkiso somne'nefoho. Sekwo An#tuye hungkunomo t#fi in#ngkowahon#ngkuji An#tu sefo'mahwoso'no sekwo ne umo'nantifeho. <sup>10</sup> Sekwo An#tumo s#meho wop#ngo engo uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wop#ngoso ul#kofalokwofo. Sekwo kakoe a'amu somo ufo'mawo'n#ngkohoho somta'angoso olohonta ne'no ufo'malokwofo. Oso syoho homo somne'no An#tu kako in#ngo momofalofiyoho. <sup>11</sup> Nakwo ole'no namo'n#ngkohoho. Yo'mayo hontohumalofoso ne imo'nyo'ne so'no sekwo syoho engo ikuji s#meho An#tumo uyalokwofo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. <sup>12</sup> Sekwo piso'mo'nyo ikutoho. O'o, sekwo a'amu An#tumo s#meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy#won#ngkohoho sofe yahinomo fin#ngkamno. Hof#ko piso'mo'nyo miyo'njo yont#fi yokumpohn'nyo lohofont#fi yo'mayo An#tu wosejapmmonnoho ul#mentiso so'no hof#ko nomane'ent#fi ne'no hontohumawo'n#ngkohofofoho.

*Yo'mayo An#tu nal#mentisoso mane'no s#meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyano.*

<sup>13</sup> Hohonta An#tu kakoe hungkuno yokumpohn'nyo Ap#lohammo uy#mentisofoho. Ngko An#tu'ni olo hungkuno kijopalokwe loso ne umokumonnoho. Nje yofe kilohe so'no k#ko huno wakiyono. Hungkuno hiloso ne umo'n#montonoho. <sup>14</sup> An#tu ose ulonto ul#mento, Hungkuno ne umokumoneso olenoho. Ngko wop#ngo kilohohm'mo j#je imuso pi'n#ngo engo wokijapmmonnoho. Ose ul#mentisofoho.

<sup>15</sup> Oseso Ap#loham kako ne'no nohontohumanto An#tu ul#mentiso so'no in#ngo mamommentisofoho. O'o, ne'no hontohumanto kako kakoe hwomu ma'mentisofoho.

<sup>16</sup> Hwe fihwo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne a'amufe yofe hwofilo'nnyo so'ne a'amu nom'ne somo ul#montonoho. Oso yofe engo ulososo kakoe hungkuno yokumpohn'nyo imo'n#ngkuhwosi nom'neso oso hungkuno homo somne'no yoka majo'njo ikuji hungkuno somo monje meehufitnnehoho. <sup>17</sup> Oso a'amu somo An#tu wop#ngo waseloho'monnoho ul#mentisoso hof#ko yo'mayoso nomapitnne'ento huno uyo'ne'ento An#tu kako hungkuno yokumpohn'nyo ul#mentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Kakoe hungkunoso m#kwalonehoho. <sup>18</sup> Oso'no olo hufa'uyo loso'no nakwo huno nayohoho. An#tu kako nakumo wop#ngo waseloho'monnoho nal#mentisofoho. An#tu kakoe hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso hufa'uyo sofa'une'no An#tu kako hwasyo malonehoho. Oso'no nakwo Jisas nemokosyohumane'entani nakwo An#tuye

hungkuno ne imo'n+mentiso so'no upo'nontani oso hungkuno hiso yokumpohn'nyo nesosofitofalofoho. Oso'no yo'mayo Anitu nalimentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalohwono. <sup>19-20</sup> Nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso'no nakwo iyoho monan+ngkiyohoho. Anitumo u'mayo'ne hon+ngkano piku'nnyo somo Jisas kako hwosampo'mentisofoho. Kako nakumne'no s+mo'mo napo'mentisofoho. Osopo nohumanto Jisas kako Anitumo motonefohi'nalofoho. Oso syoho Melikisetek imentisoso Jisas kako ne'no ihwonefoho.

## 7

*Melikisetek kako a'amu'nji Anitumo ufohi'nyo'ne syoho'njo hwe engo hweho.*

<sup>1-2</sup> Melikisetek oso hwe engo sohwo kakoe yofe hwap+ngoso olenoho. Hon+ngkano wop+ngo somo mokosyohumayo hwe engo hweho. Melikisetek huhwo sohwo kako ango Salem mokosyohumayo hweho. Oso ango yofe hwap+ngoso olenoho. Simeho pompengo ifafo'ne hweho. Melikisetek kako Anitu ahwomomo humaso sohomo a'amu'nji motufohi'nyo'ne syoho'njo hweho.

Apiloham+ye kami Lout osohomo hwe engo motawomentohoho sohwo Apiloham nofonjasyonto kakoe angopono nowentaningki hwe engo Melikisetek sohwo hon+ngkanopo n+swon'onto Apilohammo aho ulonjimokumentisofoho. Apiloham yo'mayo ho'yanggo mangohwa mta'ni ma'mentisoso aho hopi'nono yano ilofahumentisoso Melikisetek+ye yofe ho'nomayo'ne anga'no uy+mentisofoho. <sup>3</sup> Melikisetek kan+ngkwowho'ya'u'nji hofiyakwosafe yofe so'nji nakwo huno monayohoyohoho. Oso sikuno kona'wohi ma'mentiso somo u poyo pe'n+mentiso sikuno somo u poyo kape'n+mentono. Nakwo huno monayohoyohoho. O'o, iyoswomo mamt+'mokummentohofofoho. Melikisetek sohwo kako Anituye hwomu Jisas pa'nyo Anitumo a'amu'nji ne'no ufohi'n+wo'n+ngkiso hweho.

<sup>4</sup> Melikisetek+ye yofe engo so'no sekwo huno f+syaf+hupmno. Neyakwo Apiloham sohwo hwe engofoho l+wo'n+ngkuhwone'nwoho. Nakwoe hwap+ngo hweho. Apiloham sohwo kako mangohwa mta'ni yo'mayo ma'mentisoso Melikisetek+ye yofe ho'nomayo'ne fehohnjoso kakimo uy+mentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Melikisetek+ye yofe Apilohammo uyakolo'mentisofoho. <sup>5</sup> Jekoup+ye hwomu Lifai osohwo kakoe imu sohwa hofiko a'amufe wonyo wayo'ne syoho'njo

hwafoho. An#tu olo hon#ngkano hungkuno ho'nahumentiso loso olenoho. A'amu Is#lael hof#koe yo'mayo ho'yangoso aho hopi'nono yano ilofahufijoso Lifaiye temtitofoso anga'no womant#fefoho. Lifaiye temtitofoso sohwa a'amu Is#lael sofe hofila'wehwosafoho. Hopi'nonohinosa Ap#loham#ye mehomifoho. I oso'no Lifaiye imuso hof#koe hofila'wehwosafe ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyoso anga'no mawo'n#ngkohofofoho. <sup>6</sup> I oso'no Mel#kisetek kako Lifaiye temtitofoso mta'ango'maho. Ap#loham kako yano ilofahinyoso Mel#kisetek#mo uy#mentisofoho. Uyahon#ngki Mel#kisetek kako Ap#lohammo An#tu hungkuno uy#mentiso sohomo aho ulonjimokumentisofoho. <sup>7</sup> Nakwo huno nayohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo aho ulonjimokuwo'n#ngkiso sohwo kakoe yofeso honjenoho. I a'amu aho kisusyont#fe sohwoe yofeso monjenoho. <sup>8</sup> Lifaiye temtitofoso ho'yango yano ilofahinyo anga'no mawo'n#ngkohofofoho. Oso a'amuso poyo pe'nnyofoho. I Ap#loham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'no Mel#kisetek#mo uy#mentisofoho. Osohumne'no An#tuye hungkuno ole nalohi, Songo ne'no humayo hweho. Oso'no Mel#kisetek#ye yofeso Lifaiye temtitofoso sofe yofe somo yakolo'nnyofoho. <sup>9</sup> I oso'no olo hungkuno loso wol#hwano. Lifaiye temtitofoso hof#ko ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyo anga'no mawo'n#ngkohofofoho. I oso'no Ap#loham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'nohinosa Mel#kisetek ma'mentisofoho. Oseso Mel#kisetek kako Lifai huhwoe mta'ni ma'mentisofoho. <sup>10</sup> Hwap#ngoso ole, Lifai kako mmo'nyo sohonta Ap#loham kako Mel#kisetek#mo hon#ngkanopo uswo'nonto ho'yango fehohnjo uy#mentiso sohonta kako kakoe imu Lifai uyone hopaso uy#mentisofoho.

*A'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo hohontajo yahino somo uyohope-e'nefoho.*

<sup>11</sup> Hohonta hwe moya'mi hof#ko hon#ngkano hungkuno Mouses mta'ni ma'mentohofoso ole ul#mento, A'amu Lifaiso hof#ko a'amufe wonyo wae yafo syoho'neso hof#ko yahu wofonjokisyosyant#feho. Ose ulonto An#tu kako Eloun#mo oso syoho so'no s#mo'mo uhwosopo'mentisofoho. I oso'no yahino s#mo'njo yahu hon#yo us#humayoso a'amumo wop#ngo umokiyo'ne hopo'manji nom'ne hwe a'amu An#tu'nji ufohi'nyo'ne yahino songo'nji Mel#kisetek kako syoho imentiso hopaso t#fi peho'ne i'mofapmmentisoto. <sup>12</sup> U a'amufe wonyo wae syoho'njo sohwa hof#koe yahino uyohopo'n#fijoso hon#ngkano hungkuno hi uyohopo'n#mtonoho. <sup>13</sup> Oso yahino songo uyohopeso

An#tu kako nakwoe Hwe Engo Jisasi#mne'no nelalofoho. I oso'no kako Lifaiye temtitofo mta'ango'maho. O'o, Jisasiye temtitofo sohwa hof#ko oso syoho a'amufe wonyo wae yafo so'no n#hu'no mimmotofofoho. <sup>14</sup> Nakwo huno ole nayohi, Jisas kako Jutafe temtitofo mta'ango hweho. Oso temtitofo somne'no Mouses kako a'amufe wonyo wae yafo syoho so'no mul#mmentisofoho.

*Jisas kako a'amu An#tu'nji ufohi'nyo syoho Mel#kisetek kako imentiso hopaso Jisas ne'no ihwonefoho.*

<sup>15</sup> Jisasiye temtitofo kengo mta'ango sohwo kako a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yaofonto kako syoho songo a'amu An#tu'nji ufohi'nyo imentisofoho. Oso syoho songoso Mel#kisetek imentiso pa'nyoso uhwonontani oso'no nakwoe hunoso ehohosonesyalofoho. <sup>16</sup> Hwe fihwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hof#ko Lifaiye temtitofo mta'ango'nohino hwafoho. I oso'no Jisas oso syoho hiso Lifaiye temtitofo mta'ni moma'mmentisofoho. O'o, Jisas kako a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yaofonto kako a'amu An#tu'nji motufohi'n#mentisofoho. Jisas kako songo ne'no humawo'n#ngkiso hweho. Oso'no Jisas kako An#tuye yokumpohn'nyo'nji olo syoho loso ne'no ihwonefoho. <sup>17</sup> Oso'no An#tu Jisasi#mo ul#mento,

K#ko a'amu ngkimo motan#fohi'nyo'ne syohoso Mel#kisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwosoho.

Ose ul#mentisofoho. <sup>18</sup> Oso'no hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso An#tu kako wae yao'mentisofoho. Hwap#ngoso hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso hopo'maho. O'o, hohontajo yahinoso nakwo An#tumo s#meho hi'ntnnono uyoso monefo'manefoho. <sup>19</sup> Oso hon#ngkano hungkuno Mouses nejapmmentisoso nakumo wop#ngo An#tu pa'nyo monamokonehoho. Oso'no An#tu kako hon#ngkano nom'ne songo hwosampo'mentisofoho. Oso hon#ngkano songoso nakwo An#tu'nji ufohi'nyoso hoponoho.

<sup>20</sup> An#tu kako Jisas a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yososo kako'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. An#tu Jisasiye temtitofo somne'no uhwosopo'mentiso'maho. O'o, a'amu An#tuye hungkuno so'no huno nehopi uyoso'no kakoe yofe yokintahopone'e so'no lonto kako Jisasi#mo uhwosopo'mentisofoho. A'amu Lifai sohwa oso'nji uhwosopo'mentohofo'maho. O'o, hof#ko homn#ngkwa'wehwoe pijohinopo ma'mentohofofoho. <sup>21</sup> An#tu kako hungkuno yokumpohn'nyo lonto Jisasi#mo ole so'no uhwosopo'mentisofoho. Jisas kako a'amufe wonyo

wae n#hu'nahone ihwosi An#tu'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. Ole ul#mento, Ngko An#tu hwo'nyoho.

Olo hungkuno yokumpohn'nyo kilalokwe loso uyohope-e'ne'maho.

K#ko a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yohoji ngko'nji motan#fohi'nyo'ne syohoso ne'no yohotnne hwosoho.

Ose ul#mentisofoho. <sup>22</sup> An#tu kako oso hungkuno yokumpohn'nyo ul#mentiso so'no nakwo huno ole nay-ohi, Jisas kako nakwo'nji An#tumo motonafohi'nyo'ne pm-mentisofoho. Olo yahino songo motonafohi'nyo'ne loso hon#ngkano hungkuno hohontajo somo yakolo'nnyofoho.

<sup>23</sup> Hohonta a'amu pi'n#ngo a'amufe wonyo wae yaofu syoho'njo sohwa humamotofoho. Hwap#ngoso hof#ko songo ne'no humamotofu'maho. O'o, hof#koe syohoso noho'nasyont#fi pe'n#mentohofoho. <sup>24</sup> I oso'no Jisas kako poyo pe'nonto apa'no likafonto songo ne'no humayo hweho. Kako a'amu An#tumo ufohi'nyo'ne syohoso ne'no yonteso nom'nehwo muyohopenohoho. Awonoho. <sup>25</sup> I Jisas huhwo sohwo kako An#tu'nji ne'no nohumanto kako nakumo nefu'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso'no hwe moya'mi An#tumo u'mane'entani nakwo Jisas#mo s#meho hi'ntnnono uy#hwaso'no Jisas kako asomo net#manefoho.

*Jisas nakumo yo'mayo so'no nefu'mayo'neso hoponoho.*

<sup>26</sup> Jisas kako yofe engo a'amu'nji An#tumo ufohi'nyo'ne syoho'njo sohwo kako nakumo yo'mayo so'no nefu'mayo'neso hoponoho. Jisas kako nakwo a'amu wonyo'njo lohn'nnonji nohumanto kako wonyo hon#ngkano n#hu'no mimmentisofoho. O'o, wop#ngo'nohini humamentisofoho. Oso'no An#tu kako a'amu hopi'nonohino hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji enjwa'mo nohumant#fi Jisas kako'nohini yokintahopo uhumat#mentisofoho. <sup>27</sup> A'amufe wonyo wae yao'motofu sohwa hof#ko s#kuno huhwo huhwi yahu fonjokisahumotofoho. S#mo'mo hof#koe wonyomne'no fonjokisasyont#fi t#fi a'amufe wonyomne'no fonjokisahumotofoho. Oso'no Jisas kako syoho ose'njo hwo'maho. O'o, awonoho. Kako a'amu hopi'nonohinofe wonyo wayo'ne wape'n#mo lonto kako s#kuno anga'nohino somo kako a'amu hopi'nonohinofe wonyoso n#hu'nahone wae yao'mentisofoho. <sup>28</sup> Hohontajo hon#ngkano hungkunomo a'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo ane wonyo hon#ngkano'njo sohwo oso syoho so'no uhwosopo'mojofoho. I An#tu kako hungkuno nehopi lonto kako oso syoho so'no kakoe Hwomu Jisas#mo



uhwosopo'mentisofoho. Anitu kako oso syoho somne'no Jisasimo uhwosopeso nto'nohinoho. Kako hoponoho. Oso syoho hiso ne'no ihwonefoho.

## 8

*Jisas kako ahwomomo nohumanto kako nakumo Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho yalofoho.*

<sup>1</sup> Hungkuno lalokuhwone hwapingoso ole, Jisas kako nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne nakwoe wonyo wae enamofone nakwoe Hwe Engo hweho. Anitu kako ahwomomo humaso sohwoe aho angahohnta'ni Jisas humanto yo'mayoso mokosyohumaho. <sup>2</sup> Osopo nohumanto Anituye ango wopingo ne somo a'amu Anitumo motonafohi'nyo'ne syoho yalofoho. Oso ango neso a'amu molimentohofomaho. O'o, Anitu kako'nohino molimentisofoho.

<sup>3</sup> A'amu hwahoponjo sohwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofikoe syoho olenoho. Hofiko Anitumne'no yo'mayo yano uyontifi yahu fonjokisasyontifi yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kisahumotohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako huhwo'nji Anitumo yo'mayo anga'nohinoso yano uyimontonoho. <sup>4</sup> Jisas kako olohonta nakwoe hwaho lopo ne'no humantontentesi kako olo syoho lo'nji miyihwonesohilo. Hwapingoso ole, a'amu hwahoponjoso olo syoho loso'nji hofiko hohontajo honingkano hungkunomo iningkawentifi yo'mayoso Anitu uhwonyo'ne kisosalokwofo. <sup>5</sup> I a'amu hwahoponjo olo syoho loso'njoso hofiko a'amu Anitumo ufohi'nyo'ne syoho neso yamofa itihwalokwofo. Syoho neso Kilais kako Anituye ango ahwomomjo ne somo yalofoho. Osopo kako Anitumo motonefohi'nalofoho. Oso ango ahwomomjo so'no Anitu Mousesimo ulimentisofoho. Mouses kako Anitumne'no hwapife ango wamolimonto yahonngki Anitu ole ulimento, Ngko ahwomomjo ango huyo'mango hwofiki'nyopo utihwamentehe oso pa'nyoso hofiyo moso. <sup>6</sup> I oso'no oso syoho Jisas ma'mentisoso a'amu hwahoponjoso a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo somo yakolo'nnyofoho. Hwapingoso Jisas kako ahwomomo nohumanto nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne mokotijwonemokosyohumaho. Oso yahino songo Jisas yalokunjoso hohontajo yahino Anitumo ufohi'nyo'ne imotofa somo hwofilo'nnyofoho. Jisasaye yahino songoso ne'no nowentihwonefoho. Hohontajo yahino yamofa itihwayo imotofoso moi'wo imo'nonefoho.

*An#tu'nji mokot#jwonasiyo'ne hon#ngkano songoso hohontajo somo yakolo'nnyofoho.*

<sup>7</sup> A'amufe wonyo wae yahino s#mo'mjoso olenoho. Hof#koe wonyomne'no yahu fonjokisahumotofofoho. Oso yahino s#mo'mjo hopantentesi An#tu kako nom'ne yahino songoso monejape'njo ihwonesohilo. <sup>8</sup> I oso'no An#tu kako a'amufe wonyo somo nuhwononto ole ul#mento, A'amu Is#lael s#kunonji, Juta s#kunonji sekwo upa'n#mno. Ngko An#tu hwo'nyoho.

Sekwo ngko'nji mokot#jwahinyo hungkuno songoso we'enepe wasel#mo.

<sup>9</sup> Hungkuno songo loso hohontajo hungkuno seyakwosamo uy#mentohe pa'nyo'maho.

O'o, hohonta seyakwosa sohwamo Ijip mta'ni ipemotawenji hungkuno ngko'nji mokot#jwahinyoso uy#mentohefoho.

I oso'no oso hungkuno homo somo hof#ko t#fi min#ngkamentohofofoho.

Oso'no ngko hof#kimo hohujo ikin#mo'mentohefoho.

<sup>10</sup> Olo hungkuno songo ngko'nji mokot#jwahinyoso a'amu Is#lael somo t#fi no'mo uy#monne'no yohono.

Hungkuno songo loso hof#koe hunomo, hof#koe s#mehomo woho'nahumonne'no yohono.

Hof#ko ngkimo want#fe, K#ko nakwoe An#tu hwosoho. Ose wontant#feho.

Ngko hof#kimo ul#monnoho. Sekwo nje mehomi kuyoho. Ose ul#monnoho.

<sup>11</sup> Oso hohosohonta a'amu anga'no anga'no ngko hungkuno songo hof#koe s#mehomo ho'nahumeso hof#ko homn#ngkwa'wehwosamo oso hungkuno hiso molut#hwafitnnehofo.

Sekwo An#tumne'no huno f#syaf#hupmno.

Kakimo s#meho uy#mno.

Oso hungkunoso lut#hwamentohohofo oso hohosohonta molut#hwafitnnehofo.

Hwap#ngoso a'amu hopi'nono engo'nji we'e'nji hof#koe hunoso ngkine'no huno nto'no syaf#hupitnnefoho.

<sup>12</sup> Osohonta ngko hof#kine'no hitoho ntofahon#ngkuhwosi hof#koe wonyo wae umo'monnoho.

Ngko hof#koe wonyo homo somne'no apa'no huno mosyaf#hu'mnehono.

An#tu ose l#mentisofoho.

<sup>13</sup> An#tu kako nakumo mokot#jwonasiyo'ne hungkuno songo nal#mentiso so'no hohontajo hon#ngkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane'njo imokumentisofoho.

Oso hohontajo hungkunoso nihu'nahone moi'wo umo'nimonte'no yohoho.

## 9

*A'amu hwahoponjo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofiko yahu honiyo Anitune'no sisyahumentohofofoho.*

<sup>1</sup> Honingkano hohontajo mokotijwahinyo hungkuno simo'mjoso Anitu kako ngkine'no syanifisiyo'ne yahino so'nji hwapife ango so'nji a'amu Isilael somo uyimentisofoho. <sup>2</sup> Oso hwapife ango molimentohofoso ango hufa'u'njoponoho. Oso ango simo'mjo hoku'yo'njo sopo Anituye Angofoho limotofo somo sikiloho'nji epohumayo'nji Anitumne'no wopayo ho'nahinyoponoho. <sup>3</sup> Oso hwapife ango homo somo ajwopo hwapife pmpilipeesyontifi oso ango nom'neso Anitu kako humawo'ningkisoponoho limotofofoho. <sup>4</sup> A'amu Jutaso hofikoe hamniyoho ho'yango yo'mayoso nohu'meesyontifi yo'mayo Anituye angomne'no yo'mayo na'nohino wonyoangkafoso mtimokontifi ho'nahumentohofofoho. Oso ango homo somo epohumayo na'nohino mtimokontifi osopo hwone mijo sisasyontifi toho into'mentohofoso Anitumne'no tikayo akino wopingo'njo usimokuwo'ningkohofoponoho. Nom'neso hofiko ipofa na'nohinoso mtimokumentohofofoho. Oso ipofa homo somo ahwonte na'nohino wo'nnyoso oso wosopayo mona ahwomo mta'ango Anitu uyimentisoso wo'nnyomnoho. Nom'neso ole, Anituye yokumpohn'nyo a'amu somo utihwayo so'no Elouniye mno somta'ni fesiyo sapmentisofoho. Oso mno so'nji sojo hufa'uyopo Anitu kakoe hungkuno mtimokonto a'amu somo uyimentisofoho. Oso'nji oso ipofa homo somo weho. <sup>5</sup> Oso ango homo somo Anitu kako humayo'neponoho limotofo so'no utihwayo'neso hofiko oso ipofa sopo a'amu ahwomomjo hufa'u hwa'uye huyo'mango wonyoangkafo fefeeloho'nji mtimokumentohofofoho. Oso hwa'uye huyo'mango sife ki'nyopo a'amufe wonyo wae yafo'ne yahu honiyo sisyasiyo'neponoho. I oso ango homo somjo yo'mayo yoloho joso ehohosasiyo'neso nom'ne sikunomnefoho. Olo iyoswo lomo mamtimokumnehono.

<sup>6</sup> Oso yo'mayoso hofiko yontifi Anituye ango somo ho'nahumentohofofoho. Oso hohosohonta a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa sikuno huhwo huhwi hofiko hwapife ango hoku'yo simo'mjo somo noswontifi osopo hofiko a'amufe wonyo wae yafo syoho

imotofofoho. <sup>7</sup> I oso'no soswo anga'no uyokolofahon#ngki sikuno anga'nohino somo hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako oso ango ajwo so'mo humentisofoho. Oso ango homo somo kako yahu hon#yo nomotaswonto An#tumo ul#mento, Ngko'nji olo a'amu lo'nji nakwo hon#ngkano wonyo so'no huno monayo'njo yalokunjo so'no olo yahu hon#yo oso wonyo wae iyo'ne kijopalokweno. Ose ulonto An#tumne'no ho'nahumentisofoho. <sup>8</sup> Oso yahino hiso'no An#tuye Towahuno Wop#ngo nakumo ole lonet#hunyofoho. A'amu sikinjoso oso ango ajwo so'mo An#tu humawo'n#ngkisoponoho mul#motofo sopo mohufitnnehofoho. O'o, olo hon#ngkano loso pi#ku'nawo'nnyoponoho. <sup>9</sup> Oso hwapi#fe ango hiso nakwoe hunomo ehohosonasiyo'ne huyo'mangofoho. Hwap#ngoso ole, yo'mayo yahu so'nji An#tumne'no ho'nasiyoso a'amufe hon#ngkano wonyomne'no hof#koe hunomo wonyo hwo'nyoho hnn#wo'n#ngkohofoso wae mmofonehoho. <sup>10</sup> Oso hon#ngkano hungkuno Mouses#mo An#tu simo'mo uy#mentisoso wosopayo nyo'ne, mijo nyo'ne, mijo yoma'nyo'ne, yo'mayo iyo'ne yahino'nohini uy#mentisofoho. Oso yahinoso yamofo hungkuno'nohinofoho. Oso yahinoso ne'no nowentan#ngki hon#ngkano nom'ne songo ito'nohinoso u'mofapmmonte'no yohoho.

*Jisas K#lais kakoe hon#yoso nakwoe wonyomne'no us#huma'mentisofoho.*

<sup>11</sup> Oso hon#ngkano songo An#tu kakoe a'amu'nji ufohi'nyo'neso nto i'mofapmmaho. Hon#ngkano songoso K#lais#yoho. K#lais nakwoe Hwe Engo a'amufe wonyo wae ni#hu'nahone yafo syoho'njo hweho. Jisas huhwo sohwo An#tuye ango ne somo nto humaho. Oso ango hiso hwahoponjo hwapi#fe ango homo yakolo'nnyofoho. Hwap#ngoso oso ango hiso a'amu hwahoponjoso mol#mentohofo'maho. Hwahoponta'ango'maho. <sup>12</sup> O'o, K#lais kako yahu *meme'nji mpul#mokau'njiye* hon#yo'nji oso ango An#tu humaso somo motahumentiso'maho. O'o, kakoe hon#yo nakwoe wonyo ni#hu'nahone wae enaofone An#tumo uyonto humentisofoho. Oso hon#yoso sikuno pi'n#ngomo us#huma'mentiso'maho. O'o, sikuno anga'nohino somo us#huma'mentisofoho. Oso'no kakoe temtitofu nemokahon#ngki nakwo kako'nji ne'no nohument#hwanefoho. <sup>13</sup> Hwe fihwo kako hon#ngkano hungkuno fehohnjomo ito'no min#ngkayo'manji osohumo An#tu uhwononto kiho pa'nyo imo'n#mentiso somo

uhwon#mentisofoho. Oso humne'no a'amu fihwo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako *mpul#mokau* tohomo fonji'mofonto oso hwakufu so'nji nom'ne yahu honiyo'nji a'amu kiho'njo sohomo kisuhumentisoso kiho'maso imokumentisofoho. <sup>14</sup> I oso'no K#laisiye honiyo oso yahu honiyo somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako kakoe a'apaho a'amufe wonyo wae ni#hu'nahone yafo'ne An#tumo uy#monto yahon#ngki An#tuye Towahuno songo ne'no humawo'n#ngkiso sohwo kako K#lais hon#ngkano wonyo miyo'neso ufo'ma'mentisofoho. Jisas nakumne'no poyo pe'n#mentiso so'no nakwoe hunomo wo'nyo'nwoho hnniwo'n#ngkuhwoneso Jisas kako wae enaofiwo'n#ngkisofoho. Oso'no nakwo siki syoho miyanehwono. O'o, nakwo An#tu songo ne'no humayo sohumne'no syoho ulohofiyo'nwoho.

*Jisas K#laisiye honiyo songoso nakwo An#tu'nji mokotijwahinyo'ne imo'n#mentisofoho.*

<sup>15</sup> Oseso Jisas kako nakwo An#tu'nji mokotijwahinyo'ne yahino songo somo ajwopo humaho. Osopo nohumentan#ngkuhwosi nakwo An#tu nahwosopo'mentiso hn'nwi yo'mayo Jisas songo ne'no humayo'ne nalimentisoso womantanoho. Hwap#ngoso nakwo hohontajo hon#ngkano hungkunomo ito'no min#ngkayo'njo yontani hon#ngkano wonyo imotohwone somta'ni Jisas kako nakumne'no poyo pe'n#mentiso so'no kako nakumo hon#ngkano wonyo mta'ni isi#hutofonema'mentisofoho.

<sup>16</sup> A'amu olo hwaho loponjo sohwo ole liwo'n#ngkahi, Ngko poyo pe'n#ime sohonta nje yo'mayoso nje mehomiso mapitne'ento liwo'n#ngkohoho. Oso a'amu huhwo sohwo nope'n#ngkahon#ngki a'amuso nuhwonontifi oso hwoe yo'mayo ho'yangoso kakoe mehomimne'no lontifi uyiwo'n#ngkohofofoho. <sup>17</sup> Oso hwe nje yo'mayoso nje mehomiso mapitne'ento li#mentiso sohwo nohumentan#ngkuhwosi momapitnehoho. Peho'neto. Kako poyo mape'nyofoho. O'o, poyo pe'n#ngkuhwoso'no yo'mayoso womantifeho. <sup>18</sup> I oso pa'nyo nakwo An#tuye hungkuno Mouses#mo simo'mo uy#mentiso so'no huno wosyofisyano. Oso hungkuno hohontajo a'amu'nji An#tu'nji mokotiku'nyo'ne so'no a'amufe wonyo wae yaofoso hofi#ko yahu honiyo mus#humaso'njo yontifijontentesi An#tuye hungkuno yokumpohn'nyo ane'njo'nesohilo. O'o, hofi#ko yahu honiyo usi#huma'mentohoho so'no An#tu'nji mokotiku'nyo'ne hungkunoso yokumpohn'nyo imokumentisofoho. <sup>19</sup> Simo'mo Mouses hwe moya'mi somo yo'mayo hon#ngkano hungkuno hopi'nonohino An#tu'nji

mokot#ku'nyo so'ne ul#mentisofoho. Nulonto kako yahu *meme'nji mpul#mokau* mu'nji nofonjasyonto hon#yoso mijo'nji ahwontemo sisyi'mo'mentisofoho. Ose yonto kako yahu *sipsip* lohwo ho'yo fayohon#yo'nohino so'nji nomanto hwol#mpofo somo popojonto yahu hon#yo'nji mijo'nji yomanto iyoswo An#tuye hungkuno'njo hwe moya'mi so'njimo ifol#posi'mee'mentisofoho. <sup>20</sup> Mouses ose yonto ul#mento, Olo hon#yo ifol#posi'meesemofoheloso An#tu'nji mokot#ku'nyo hungkunoso yokumpohn'nyo imokiyo'nefoho. Sekwo olo hungkuno losomo ito'no fin#ngkamno. <sup>21</sup> Ose ulonto kako yahu hon#yoso hwap#ife angon#ji iku'yo yo'mayo oso angohomo somjo An#tuye yofehon#omayo'ne yo'mayo somo ifol#posi'mee'mentisofoho.

<sup>22</sup> Ihwoni, a'amu hon#ngkano hohontajo somo in#ngkamotofoso yo'mayo somo hof#ko hon#yo'nji ifol#posi'mee'motofoso An#tu nuhwononto wop#ngouhwon#mentisofoho. Hon#yo mus#humaso'manji An#tu hof#koe hon#ngkano wonyo somo wae mee#fonehoho.

*Jisas K#lais nakwoe wonyo wae yafo'ne kan#ngkwohumo kako yano in#mentisofoho.*

<sup>23</sup> Yo'mayo hwap#ife angomo ho'nahumentohofoso ahwomomjo yo'mayo ne somo yamofonet#hwayo'nefoho. Hwap#ife angohomo somjso hon#yo'nji ifol#posi'mee'mentohofoso so'no An#tu uhwon#mentisoso yo'mayoso wop#ngouhwon#mentisofoho. I oso'no ahwomomjo angone so'ose'njo'maho. O'o, hwahoponjohon#yoso hopo'maho. O'o, yahu hon#yoso wop#ngomonamokiyo'njoyontan#ngki An#tu nahon#mentisofoho. <sup>24</sup> Jisas kako nakwoe hwaholopohumamentiso sohontakakohwap#ife angoa'amu mol#mentohofo angoo'ajwone mo'mjo angoo'An#tu humawo'n#ngkisoponohomul#mentohofosomomahummentisofoho. Oso angohomosomohwomomjoo'angone somoyamofonet#hwayo'nefoho. Jisas kako ahwomomjoo'angone somonoswonto An#tuyes#manoponohumantoonakumne'nosyohoiwo'n#ngkiso hweho.

<sup>25</sup> Hwe a'amufe wonyo wae syohon#joo'yofe engon#joo'sohwo kakoo'soswo anga'no anga'no uyokolofahon#ngki yahu hon#yo'nji motasyiwo'n#ngkisofoho. I oso'no Jisas kako kan#ngkwohwo An#tumo a'amufe wonyomne'nosikuno pi'n#ngomoin#mentiso'maho. <sup>26</sup> U Jisas sikunopi'n#ngoo'engoyontentesi kakoo'An#tu nakwoe hwahos#mo'moo'mti'mokumentiso somta'ni poyope'n#pe'nyomj#m#hwonesohilo. O'o, awonoho. Jisas kako nakwoehwahopo sikunomoi'wo umon#montoyahonjoo'somo

noponto nakwo hopi'nonohino hn'nwiye wonyo wae ni#hu'nahone yafo'ne si#kuno anga'nohino somo kakoe a'apaho An#tumo in#mentisofoho. <sup>27</sup> A'amu hopi'nonohini olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi si#kuno anga'nohino somo poyo pe'n#won#ngkuhwonefoho. Poyo pe'n#ngkuhwasi nakwo An#tu'nji hungkuno ikwolofo'ne so'no wanefoho. <sup>28</sup> Oseso Jisas Kilais kako si#kuno anga'nohino somo kako An#tumo nakwo hopi'nonohino hn'nwi wonyo wae ni#hu'nahone yafo'ne kakoe a'apaho inonto pe'n#mentisofoho. Ose pe'n#mentiso so'no kako asomo poso sohonta kako nakwoe wonyomne'no apa'no pe'nyo'ne'maho. O'o, kako nopi#hwosi a'amu kakine'no hontohumalohwone hn'n#mo net#mayo'nefoho.

## 10

*Yahu hon#yo hohontajoso a'amufe wonyo wae ni#hu'nahone yaofoso hopo'maho.*

<sup>1</sup> Oso hohontajo hon#ngkano hungkuno An#tu Mouses#mo uy#mentisoso yo'mayo wop#ngo tifi imo'none so'no yamofo net#hwayo'nefoho. Oso hungkuno si#mo'mo uy#mentisoso hungkuno wop#ngo tifi#joso afa'maho. O'o, hohontajo hon#ngkano hungkunoso ole nalohi, Sekwo soswo anga'no anga'nohino somo sekwoe wonyomne'no yahu fonjokisahumno. Ose nal#mentisofoho. I oso'no a'amu oso hungkuno somo in#ngkamotofoso hofi#koe huno si#meho wop#ngo neso imokiyo'ne'maho. <sup>2</sup> O'o, hohontajo hon#ngkano hungkunoso a'amufe hon#ngkano ne wop#ngo imokontentesi a'amu hiso An#tumne'no yo'mayo yahu ne'no mofonjokisyasy#kutnnesohilo. O'o, oso a'amu hiso hofi#koe hon#ngkano wonyo somne'no won#mango ne'no un#ngkahon#ngki hofi#koe wonyomne'no yahu ne'no fonjokisasy#won#ngkohofofoho. <sup>3</sup> I oso'no soswo huhwo huhwi hofi#ko yahu fonjokisasyont#fi hofi#koe hon#ngkano wonyomne'no huno ufohotofo'nefoho. <sup>4</sup> Hwap#ngoso yahu hon#yoso a'amufe wonyo wae meeofonehoho. O'o, ni#hu'no awonoho.

<sup>5</sup> Oso'no Kilais nakwoe hwahopo wapmmonto yonto An#tumo ole ul#mento,

A'amufe wonyo hon#ngkanomne'no yo'mayo yahu ki-jap#won#ngkohofoso ngkilaho lalokuno.

I oso'no kiko ngkine'no hwahoponjo a'apaho somne'no enisyohumahon#ngkini hofi#koe hon#ngkano wonyomne'no nje a'apaho loso wokijapmmonne'no yohono.

6 A'amu hofikoe wonyo honingkanomne'no yahu hopi'nonohino tohomo fonji'mofontifi yo'mayoso kiko uhwonyo'no kisosyantaningkofi jije simeho wopingo makumo'n'ingkiyohoho.

7 Oso'no ngko ole kiloho, U Anitu kiko ngkimo nohonyo.

Yo'mayo ngko poyo pe'nyo so'ne iyoswomo mt'i'mokumentohofoso ngko jije hunomo kiningkape'ne wawomne'no yohono.

Ose ulimentisofoho. <sup>8</sup> Simo'mo Kilais kako Anitumo olo so'no ulimento, A'amu hofikoe wonyomne'no yahu fonjasyiwo'n'ingkohoho so'no kiko ngkilaho liwo'n'ingkohino. Yo'mayo yahino wonyo somne'no kijapiwo'n'ingkohofoso jije simeho wopingo makumo'n'iwon'ingkiyohoho.

Oso honingkano hungkuno Anitu kako Mousesimo simo'mo uyimento somo hofiko ko iningkamotofo so'no oso hungkuno hiso Kilais Anitumo ulimentisofoho. <sup>9</sup> Ose ulonto Anitumo ulimento, U Anitu ngko nto pohono. Jije simeho wopingo kumo'nyo'neso yo'mayo uyimonne'no yohono. Ose ulahon'ngki Anitu kako hohontajo hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumentohoho yahino somo wae yaofonto kako Jisasiye a'amufe wonyo wae yafo'ne kakoe a'apaho inyoso Anitu nomanto hohontajo yahino somo uyohopo'mentisofoho. <sup>10</sup> Jisas Kilais kako yo'mayo syoho Anituye simeho wopingo umo'nyo'neso yonto kako a'amufe wonyomne'no kakoe a'apaho inimentisofoho. Sikuno anga'nohino somo inimento so'no a'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu nahonimentos wopingofoho limentisofoho.

*Jisas kakoe honiyoso nakwoe wonyo wae yafo'neso hohonoho.*

<sup>11</sup> A'amu a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi oso syohoso imotofofoho. Yahu ne'no fonjahumotofofoho. I oso hiso imotofoso a'amufe wonyoso wae mee'mmotofofoho. <sup>12</sup> I oso'no Kilais kako a'amufe wonyo wae yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimentisofoho. Ose inimento so'no nakwoe wonyo honingkano hopi'nonohino imenti hwone so'nji olohontajo yalokuhwone so'nji hwangku yaso so'nji nihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yao'mentiso sohonta kako Anituye aho angahohnta'ni usijo'no humaho. <sup>13</sup> Osopo nohumanto Anitu kako Jisasiye mangohwa nje sifiki'nyo'mo woni humajononto hontohumaho. <sup>14</sup> Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimento so'no oso a'amu kako nahwosopo'mentiso hn'nime'no nihu'nahone



wopɪngofoho lɪmentisofoho. Ose lɪmentiso so'no nakwo wopɪngo imo'nalokuhwono.

<sup>15</sup> Anɪtuye Towahuno huhwo kako nakumo olo hilo so'no nehopeho nalɪmentisofoho. Sɪmo'mo ole nalohi,

<sup>16</sup> Hwangku yahino songo a'amu ngko'nji mokotɪku'nyo hungkunoso uyɪmonnoho.

Osohonta nje honɪngkano hungkunoso a'amufe sɪmehomo hofɪkoe hunomo woho'nahumonnoho.

Anɪtu ose lɪmentisofoho. <sup>17</sup> Anɪtuye Towahuno sohwo nom'ne hungkuno nalɪmento,

Oseso ngko hofɪkoe yahino wonyo so'nji honɪngkano wonyo so'ntnne'no apa'no huno mosyafɪsiyo'njo uyɪmonnoho.

Ose nalɪmentisofoho. <sup>18</sup> U Anɪtu kako nakwoe wonyo wae nɪhu'nahone yao'mentiso so'no nakwo oso wonyo hiso'no Anɪtumo apa'no peho'no uyanehwono. Awonoho. Nɪhu'nahone enao'mentisofoho.

*Nakwo Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono uyɪhwasi kako'njo tɪfonepo wohumano.*

<sup>19</sup> Nje a'amu soku, Jisas nakumne'no kakoe honɪyo usɪhuma'mentiso so'no nakwo Anɪtu humaso ango sopo nosyuhwasi osopo iyoho monanonehoho.

<sup>20</sup> Jisas kako nakumne'no poyo pe'nɪmentiso so'no honɪngkano songo oso ango Anɪtu humaso sopone'no swane'no hwosampo'mentisofoho. Hohonta hwapɪfe pmpilɪpeehinyoso oso honɪngkano somo pɪku'nawo'nnyofoho. I kakoe a'apaho inɪmentiso so'no oso honɪngkanoso nɪhu'nahone hwosampo'mentisofoho.

<sup>21</sup> Jisas nakwoe hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae nɪhu'nahone yafo syoho'njo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Anɪtuye temtitofo hn'nɪmo nemokosyohumawo'nɪngkiso hweho. <sup>22</sup> Hohonta yo'mayo somo yahu honɪyo ifolɪposɪ'mo'mentohoho somo Anɪtu uhwonɪmentisoso wopɪngo uhwonɪmentisofoho. Oso hopaso Jisas kako nakwoe honɪngkano wonyomne'no poyo pe'nɪmentiso so'no Anɪtu nahonɪmentisoso wopɪngo nahonɪmentisofoho. Oso'no nakwoe honɪngkano wonyo somne'no nakwo sɪmeho tango moneyalofiyoho. I hohonta hofɪko hofɪkoe a'apaho Anɪtu uhwonyo'ne mijo yoma'nɪmentohoho hopaso Jisas kako mijo kiyonema'mentisofoho. Oso'no nakwo iyoho monanyo'njo nohumehwasi Anɪtumo u'mano. Hwapɪngoso kako nakwoe hungkunomo nepa'none so'no huno nayohoho.

<sup>23</sup> Nakwo nom'ne a'amu somo Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no yoloho lɪjwaofɪwo'nɪngkuhwone

so'no simeho uyoso yokumpohn'nyo nokesyohumehwasi yo'mayo Anitu nalimentiso so'no wohontohumano. Nakwo nohontohumehwasi po'nifo humehwaloho. O'o, yo'mayo Anitu kako yoneso'no nakumo nalimentisoso nehopeho. Oso Anitu kako uyimontonoho. <sup>24</sup> Olo so'no huno wosoyofisyano. Nakwo fo'ma'nyo engoso simeho inyoso'no pipi yanehwono. Oso'no huno syofisyihwasi huno wopingo tipemehwasi hofiyo uyano. <sup>25</sup> Nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokohumayo yahino somo nusikwajihwaloho. A'amu fehohnjoso oso yahino somo nto uliko'ma'malofofoho. O'o, nakwo nuhu'mokuhwasi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohoho'ne wofomo'nano. Ose yalokuhwoneso yokumpohn'nyo ne'no wofomo'nano. Hwapingoso Jisasi'nji hungkuno ikwoloho'ne sikunoso mofoneponoho.

*Nakwo Anituye Hwomu Jisasi'mne'no hohujo ikinj'mofihwaloho.*

<sup>26</sup> Nakwo Anituye hungkuno ne somo huno nayihwoso'no osopo nakwolaho lihwasi honingkano wonyomo ne'no nohumehwasi oso honingkano wonyo wae enafo'neso Anitumo peho uyanehwono. Nihu'no awonoho. <sup>27</sup> Ose yaso'manji nakwo nakwoe honingkano wonyo somne'no hungkuno ikwoloho'ne ne'no nohontohumehwasi iyoho wonanono. Hungkuno moi'wo ikwolofihwasi Anituye mango sohwna'nimo toho mikunimposo somo nonanone'nwoho. <sup>28</sup> Nakwo olo so'no huno nayohi, a'amu fihwo kako Mousesiye honingkano hungkunomo haloho maposo'njo imentiso sohwo kako honingkano wonyo imentiso'manji nom'ne a'amu hufa'u, hufa'u sihune osohwa wonyo somo uhwonontifi oso a'amu huhwo sohwoe wonyomne'no hungkuno yoloho lijwaofa so'manji oso hwe Mousesiye honingkano hungkunomo miningkayo'njo sohumne'no hitoho mulofe'njo yontifi fonjahumentohofofoho. <sup>29</sup> A'amu Anituye honingkano hungkuno Mousesimo uyimentiso somne'no ngkilaho limentiso so'no ose imentohofomanji a'amu nom'nehwo kako Anituye Hwomumne'no ngkilaho losomanji oso hwe huhwo sohumne'no Anitu kako peho ulohofoneto. Oso a'amu huhwo sohwo kako tango mikunimposo engo mane hweho. Hwapingoso oso hwe huhwo sohumne'no Anitu'nji mokotiku'nyo'ne oso hwe sohwoe wonyo wae yafo'ne Jisas kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. I oso'no usihuma'mentiso so'no hwe huhwo sohwo Jisasi'mne'no sitofa ul'wo'n'ingkohoho. Anituye Towahuno

Wopingo sohwo nalohofiwon'ingkiso sohumne'no ngkilaho liwon'ingkohoho. <sup>30</sup> Anitu kako ole limentiso so'no huno nayohoho. A'amu honingkano wonyo iwon'ingkohofosomo ngko Anitu'ni kakoe wonyo somne'no wonyo aku uyimonnoho. Nje syohofoho. Hungkuno nom'neso ole nalimento, Hwe Engo Anitu sohwo kako kakoe hwe moya'mife yahino wopingo'njo so'nji yahino wonyo'njo so'njimo yano ilofonefoho. <sup>31</sup> A'amu yahino wonyo'njo somo tango mikunimposo uyonefoho. Oso'no kako tango engo monejape so'no honingkano wopingo'nohinimo uningkowano.

*Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyihwasi wolohofano.*

<sup>32</sup> Hohonta sekwo Anitumne'no simo'mo nupa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahon'ingkofi a'amu wonyo selohofahon'ingkofi yo'mayo tango se'ma'mentiso sohonta sekwo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho. Oso hohontajo somne'no sekwo huno fisyafihupmno. <sup>33</sup> Sikuno fehohnjo somo hofiko sekumo hwe moya'mife timopo sehumajontifi hungkuno wonyo sitofo'nji selontifi tango sejapmentohofofoho. Sikuno nom'nemo sekwoe a'amuso oso pa'nyo tohino mentan'ingkofi sekwo hofikimo nuhwonontifi ufo'mano lontifi imentohofoso sekwo hofiko'nji tohino soma'mentohofofoho. <sup>34</sup> Sekwoe a'amu fehohnjo hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umentohofoso so'no impo'angomo uhumojahon'ingkofi sekwo hofiko'nji tohino soma'mentohofofoho. Sikuno nom'ne somo sekwoe yo'mayo ho'yangoso a'amu nom'neso wae esemofahon'ingkofi sekwo ho'yangoso so'no huno engo mosyafisiyo'njo yontifi hwahoponjofoho. Womapife lontifi simeho wopingo'nji simonyo imentohofofoho. Hwapingoso sekwo huno moi'wonoho. Sekwoe ho'yangoso neso ahwomomo weho. Ne'no nowentihwonefoho.

<sup>35</sup> Oseso yo'mayo so'no sekwoe simeho yokumpohn'nyo uyoso noho'nasyikutoho. O'o, Anitu kako wopingo selohofonefoho. <sup>36</sup> Sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anituye hungkunomo tifi fin'ingkamno. Ose ifijo'manji Anitu yo'mayo wopingo wosejapmmo selimentisoso wotipemantifeho. <sup>37</sup> Anituye hungkuno iyoswomo mtimokumentohofoso ole nalohi, Sikuno we'eneponoho.

Oso hwe nakwoe hwahopo wapmmo nalimentiso sohwo we'eneipi wapmmontonoho.

Kako miyonehoho.

<sup>38</sup> Nje a'amu hon+ngkano nto'nohino'njoso hof+iko ngkimo simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hof+iko songo no-humafitnnefoho.

I a'amu hiso ngkine'no hohujo ikinjan+mopijo oso a'amu somne'no nje simeho wop+ingo man+imo'nonehoho.

Ose nal+mentisofoho. <sup>39</sup> I oso'no nakwo An+itumne'no hohujo mikinjumofe'nwoho. Oso'no nakwo t+ikano somo tohino ne'no mayo sopono mowanehwono. O'o, nakwo An+itumo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ingkuhwone hn'nwi nakwo simeho wop+ingo'nji songo ne'no hument+hwanefoho.

## 11

*Mpohwosafe simeho hi'ntnnono An+itumo uyo yahino hwap+ingoso olenoho.*

<sup>1</sup> An+itumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso olenoho. Yo'mayo wop+ingo An+itu sekumo waseloho'monnoho nal+mentiso so'no hontohumalohwono. Neso ko yontani nakwo huno nayohoho. Wop+ingo wonaloho'montonoho. Huno ose neyahon+ngki An+itumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. <sup>2</sup> A'amu hohontajo sohwa hof+iko An+ituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uy+motofo so'no An+itu ul+mento, sekwo simeho hi'ntnnono ntapmmentohofa so'no nje a'amu ne kuyoho selalokweno. <sup>3</sup> Nakwo An+itumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no huno ole nayohoho. An+itu hungkuno lahon+ngki nakwoe hwaho ahwomo nonyo wosopayo yo'mayoso siki imo'n+mentisofoho. <sup>4</sup> Ae'mta'ni nakwo a'amu An+itumo simeho hi'ntnnono umotofo somne'no huno wosyof+isyano.

### *Apel*

Apel kako An+ituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uy+mentiso so'no kako yahu *sipsip* fonjokisahumentisoso An+itune'no iloho yahon+ngki An+itu nuhwononto, Nje a'amu nehwosoho ul+mentisofoho. Apeliye kola'wehwo Kein kako An+itu hungkuno uy+mentiso somo hwotoho hmmentiso so'no kako wosopayo'nohini uyahon+ngki An+itu, Nje a'amu nehwosoho mujo'njo imentisofoho. Apel kako An+ituye hungkunomo in+ngkawento pe'n+mentisofoho. Oso'no kakoe hungkunoso hon+ngkano wop+ingo somo nakumo net+hawawo'n+ngkisofoho.

### *Inouk*

<sup>5</sup> Inouk kako nohumanto An+ituye yahinomo t+ifi in+ngkawento An+ituye simeho wop+ingo umokumentisofoho. Kako An+itumo simeho hi'ntnnono uy+mentiso so'no kako poyo mape'n+mmentono. O'o, An+itu a'apaho hi'nji

ut#ma'mentisofoho. Oso'no a'amuso hof#ko kakoe pijafu so'no haf#hafe wonyopi t#pmmmentohofofoho. <sup>6</sup> A'amu An#tumo s#meho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako An#tuye s#meho wop#ngo mumokonehoho. Hwap#ngoso hwe fihwo kako An#tumo u'ma'mo loso sohwo kako An#tu humaso so'no s#meho hi'ntnnono uy#wo'nono. Oso'nji a'amu An#tune'no t#pewo'n#ngkiso osohumo An#tu wop#ngo uloho'montonoho. Oso'ntnne'no s#meho hi'ntnnono uy#wo'nono.

### *N#wa*

<sup>7</sup> N#wa kako yo'mayo t#fi imo'none so'no muhwoniyonto kako An#tuye hungkunomo nupa'nonto s#meho hi'ntnnono uy#mentisofoho. Oso'no kako yofayokino ango'njo m#kun#mposo mt#m#mumentisoso hof#ko'montohwa yofayokinomo humentohofoso songo humentan#ngkofi a'amu hopi'nono yofayokinomo mahumentohofoso poyo pe'n#mentohofofoho. A'amu homo somo N#wa kako An#tumo s#meho hi'ntnnono uyo yahinoso hofiyo lut#hwamentisoso hof#ko haloho maposo'njo imentohofoso hungkuno tango'njo ikwolofo'neso wo'nnyofoho. N#wa kako An#tumo s#meho hi'ntnnono uy#mentiso so'no An#tu ul#mento, K#ko nje a'amu ne hwosoho. Ose ul#mentisoso An#tu a'amu hopi'nono kakimo s#meho hi'ntnnono uy#wo'n#ngkohoho somo oso hiso ul#wo'n#ngkisofoho.

### *Ap#loham*

<sup>8</sup> An#tu Ap#lohammo hungkuno ulahon#ngki Ap#loham kako hungkuno homo somo s#meho hi'ntnnono uyonto t#fi in#ngkawomentisofoho. Ap#loham kako kakoe ango sopo nul#ko'manto An#tu hwaho nom'ne wokijapmmo ul#mentiso so'pono umentisofoho. Ap#loham kako huno ole syaf#hu'mento, Ngko ntonte palokweno. Huno ose ko syaf#syonto kako An#tumo s#meho hi'ntnnono uyonto umentisofoho. <sup>9</sup> Oso hwaho hiso'no An#tu kako ul#mento, Ap#loham kinonji j#je imu so'njine'no hwaho sejapmnefoho. Ose ul#mentiso sopo nowento nom'ne hwafe hwahopo hwap#fe ango mol#mentisofoho. Osopo Ap#loham kakoe hwomu Aisak#janji hofiyakwo Jekoup#janji humamentohofofoho. Hof#ko kih'nawo'nnyo hwafoho.

<sup>10</sup> Osopo nohumant#fi An#tuye huno mta'ni pone engo wamt#m#mokumo l#mentiso so'no hof#ko hontohumamento-hofofoho. Oso pone engo hiso yokumpohn'nyo ponoho. Moi'wo mmo'nonehoho.

<sup>11</sup> Ap#loham#ye ape Sola kako a'manesi mehomi mmo'nyo hwonjo imo'n#mentiso sohonta An#tu ul#mento, Ngko hwomu wokijapmmo. Ose ulahon#ngki Sola

Anituye hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Solamo yokumpohn'nyo uyahonngki Sola hwomu ma'mentisofoho. <sup>12</sup> Oso'no Apiloham ni'hu'no a'mane imo'nonto poyo wape'nimonto mofone sopo kako a'amu pi'ningo engo sofe homningkwowho imo'nimentisofoho. Oseso Apilohamiye imuso hofiko olo pa'nyofoho. Nakwo ahwomomo hntokwaliyo pi'ningo engo uhwon'wo'n'ngkuhwone so'nji tafeponjo wosoho uhwon'wo'n'ngkuhwone oso pa'nyo imo'nimentihwone'nwoho. Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso hopaso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi Apilohamiye imu'nwoho. Oso wosoho so'nji hntokwaliyo so'nji a'amu atofu malifitnnehofo. Oso pa'nyo imo'nalokuhwono.

<sup>13</sup> Oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso nohumantifi pe'nimentohofofoho. I oso'no olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo Anitu ulimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyontifi nto ma'mentohofu hopa syafisyontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. Ole limentohofi, Olo hwaho lopo sopo nakwoe hwapingopo'maho. O'o, olopo we'enehwo wohumantanoho. Ose limentohofofoho. <sup>14</sup> Ose limentohofu somne'no nakwo huno nayohoho. Hofiko hofikoe hwaho ne sopone'no wotipemantife'no hontohumalofo. <sup>15</sup> Hofiko oso ango uliko'ma'mentohofu so'no asomo we-e'ne huno mosyafihu'mmentohofofoho. U hofiko huno asomo we-e'ne syafisyontifijontentesi hofiko honngkano notipemafikutnesohilo. <sup>16</sup> O'o, ose malimentohofofoho. Hofiko nom'ne hwaho wonyoangkafo olo hwaho loponjomo yakolo'nnyo sopone'no hontohumamentohofofoho. Ahwomomne'no hontohumamentohofofoho. Oso'no hofiko Anitumo ole ulimentohofi, Kiko nakwoe Anituhwosoho. Ose ulontifeso Anitu kako wonimango munnimmentisofoho. O'o, kako hofiko'ne ango engoso nto esyohumamentisofoho.

<sup>17-18</sup> Anitu Apilohammo ulimento, Jije hwomu Aisak mta'ni imu pi'ningo engo wokijapmmonnoho. Ose ko ulonto Anitu kako Apilohammo yamofu uloho'mentisofoho. Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Anitumne'no sojopo wofonjokisahumo lonto imentisofoho. <sup>19</sup> Ose yonto kako huno ole syafihu'mento, Nje hwomu poyo pe'n'ngkuhwoso'no Anitu kako apa'no songo ulikafoso kako hoponoho. Ose syafihu'mentiso so'no ole liwo'n'ngkuhwoni, Apiloham kakoe hwomu poyo pe'nimentiso sohwo apa'no songo iwa'mentisofoho.

<sup>20</sup> Aisak kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Jekoupi'nji Isou oso hwa'umo yo'mayo tifi u'mayo'ne so'no aho ulonjimokumentisofoho.

### *Jekoup*

<sup>21</sup> Jekoup kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe sikuno poyo pe'nyoso moi'wo umo'nimonto yahon'ngki Jekoup kako kakoe mnopo ijofasito ehumanto Anituye yofe ho'noma'mentisoso kako Jousepiye hwomu sohwa'umo ulonjimokumentisofoho.

### *Jousep*

<sup>22</sup> Jousep kako Anitu ne'no simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako tifo nepo poyo wape'nimonto yonto kako a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo hwaho Ijip nuliko'mafikuji nje yokinoso nonimotawekuji hwaho Kenan sopo foho'nanihumno. Ose ulimentisofoho.

### *Mouses*

<sup>23</sup> Mousesiye kan'ngkwohwo'ya'u siko hwomu milongo ma'mentisiyo sohonta uhwonimentisiyoso hwomu wopingo uhwononji hiyaso'mo hamno hufa'u sihune mokosyohumamentisiyefoho. Hwap'ngoso ole, Hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo kako a'amu Isilael somo ole ulimento, Sekwo hwomu tipemafikuji fonjahumno. Ose ko ulimentiso so'no siko Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentisiyo so'no siko hwe engo Ijip mokosyohumayo sohwoe hungkuno somne'no hwotoho feso'no iyoho munimmentisofoho.

<sup>24-25</sup> Mouses kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako engo imo'nonto kako hwe engofe yofe mayoso ngkilaho lonto kako Anituye a'amu Isilael so'nji tango ma'mentisofoho. Hwap'ngoso ole, kako syafihu'mento, Nakwo olo hwaho lopo we'nehwo nohumehwasi poyo wope'nantanoho. Oso'no ngko hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe angomo we'nehwo nohumahm'mo yo'mayo yahino wonyo nje simeho wopingo n'omokiyo'ne iyoso ngkilaho. O'lo, ngko nje a'amu Isilael so'nji nohumahm'mo Anituye hungkunomo un'ngkamo. Ose syafisyonto <sup>26</sup> ole so'no syafihu'mento, Anitu uhwosopo'mentiso sohwo Kilais oso humne'no ngko tohino mayoso wopingofoho. Yo'mayo ho'yango wokoso Ijip mta'angoso ngkilaho. Ose syafihu'mentisofoho. Hwap'ngoso kako yo'mayo Anitu wopingo ulohofone so'no syafihu'mentisofoho.

<sup>27</sup> Mouses Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe simeho

tohino so'no iyoho munyo'njo yahon'ngki hwaho Ijip ul'iko'manto Mouses kako An'itu'nji humayo so'no huno uya-hon'ngki yokumpohn'nyo ito'nonto ul'iko'ma'mentisofoho. Kako asomo mapmmentisofoho. <sup>28</sup> Mouses kako An'itumo simeho hi'ntnnono uy'mentiso so'no kakoe a'amu Is'lael somo ul'imento, Sekwo yahu *sipsip* nofonj'kuji honiyoso hoku'yo ponjo hwosaho somo f'fulohopmno. Ose imentohoho so'no a'amu ahwomomjo sohwo kako Is'lael sofe mehomi tis'maso somo mofonjasiyo'njo yonto a'amu Ijip sofe mehomi tis'maso somo fonjohumentisofoho.

*A'amu Is'lael pi'n'ingo engoso An'itumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy'mentohofoho.*

<sup>29</sup> A'amu Is'laeliso An'itumo simeho hi'ntnnono uy'mentohoho so'no hof'iko mijo ayo Mijo Hon'yo'nohinofoho \* l'wo'n'ngkohoho sopo noso'n'ngkahon'ngki nongkihnta'ni wako'mentohofofoho. I osohonta a'amu Ijip sohwa in'ngkawomentohoho sohwo hof'iko mijo ajwo sopo nto wekahon'ngkofi mijo asomo fokumo lohofonto oso a'amu sohwo mijo m'ihulo'mentisofoho.

<sup>30-31</sup> Ape hwa'nte Leah angoo Jelikou humamojosi kako An'itumo simeho hi'ntnnono uy'mentiso so'no kako hwe hufa'u Is'laelnta'ango tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentisofoho. A'amu Is'laeliso An'itumo simeho hi'ntnnono uy'mentohoho so'no hof'iko pone engo Jelikou sokilojo'njo sopo i'mofawent'ifi ku'moku'mofone'no yontan'ngkofi sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u uyokolofahon'ngki sokilojoso n'ihu'nahone piwahu'mentisofoho. Nopiwesyahon'ngki a'amu Is'laeliso hof'iko a'amu Jelikou hopi'nono An'tuye hungkunomo hwotoho hmotoho somo fonjahumentohofofoho. Osohonta Leah kako hwe tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentiso so'no kako songo humamentono.

<sup>32</sup> Nom'ne sohwanne'no wamt'i'mokumonntaho. U, Ngkiteyoun, Mpalak, Samisoun, Jef'ita, Ntefit, Samuel, a'amu An'itu hungkuno uyahon'ngki l'imotofo oso hwanne'no hungkuno sejo'neso sikuno hopo'maho.

<sup>33</sup> Oso a'amu huhwo sohwa hof'iko An'itumo simeho hi'ntnnono umotofo so'no hof'iko nom'ne hwafe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe itokuso'njo sohwo uyakolo'mentohofofoho. Hof'iko hof'ikoe a'amu somo hofiyo mokosyohumant'ifi hon'ngkano nto'no m'ihwat'imentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo An'itu wosejapmmo ul'imentisoso

\* **11:29:** Ap. 7:36 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.



ma'mentohofofoho. A'amu huhwo sohwa hofikoe mangohwa hofikimo aho nokenti fi sikisiwojo (*laiyoun*) toho lofone'enti fi siki siwojo'njo somo uhumatim'entohofoso a'amumo toho malofe'ne Anitu kako siki siwojofe mangomo pijwomokosyohumamentisofoho. <sup>34</sup> A'amu Anitumo in'ngkamotofo somo hofikoe mangohwa hwaho kengo mta'ango sohwa utimanti fi toho engo sijim'entiso sopo uhumojahon'ngkofi a'amu somo toho manim'entisofoho. A'amu sohwa hofikimo hasimno'nji wofanti fi imentohofoso muhmnim'entisofoho. Hofiko po'nifo nohumentan'ngkofi Anitu kakoe yokumpohn'nyo uyim'entisofoho. Uyim'entiso so'no hofiko hofikoe mango sohwa uyakolo'mentohofoso fonjofepmnaofomentohofofoho. <sup>35</sup> A'amu pe'nim'entohofoso apa'no songo likofahon'ngkofi homna'wohija apa'no utima'mentohofofoho. A'amu fiso impe ito'nowahon'ngkofi hofikoe mango sohwa hofikoe a'apahomo wonyo umokumentohofoso hofiko poyo pe'nyo'ne imentohofofoho. Hofiko Anitumo hohujo ikinjaopijoso hofikoe mango sohwa ulika'mantifeho. Hofiko hofikoe mango sohwafe hungkuno min'ngkayo'njo uyantifitaho. O'o, hofiko pi'nimo mta'ni apa'no likafikuji songo humayoso womantifeho.

<sup>36</sup> A'amu fehohnjo hofikoe yahino wopingo so'ne hofikoe mango sohwa hofikimo sitofo ulim'entohofofoho. Nom'ne sohwa hofikoe hohujo sopo sohwo sonyo fongku'mentohofofoho. Nom'ne sohwa impo'angomo ahwomo nano'nji intofahumentohofofoho. <sup>37</sup> Hofikoe mango sohwa a'amu fehohnjo somo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nom'ne somo yamofoni hu'no wonyo uloho'mentohofofoho. Nom'ne somo hofiko iyo hntofe nomanti fi hofikoe a'apahopo hnto'mentohofoso hufa'u imo'nim'entiso so'no poyo pe'nim'entohofofoho. Nom'ne somo hofiko hosimno fahumentohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko yomayoso umofonyo imentohofoso so'no hofiko yahu *sipsipi'nji meme* paho so'nji hofikoe hwapife imo'nonto yomayo a'apahomne'no umofonyo inyo so'nji emoyahon'ngkofi mango sohwa tango uyontifi wonyo uloho'mentohofofoho. <sup>38</sup> Oso'no hofiko ango ane pa'nyohwa hon'ngkananti fi hofiko hwofiki'nyo, hwaho a'amu ane sopo, hwa'imomo, sokimomo humamotofofoho. Oso hwe moya'mi Anitumo sim'ehoni'ntnnono umentohofoho hofiko a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo olo hwaho lopo humayoso nto'nohin'maho. O'o, hofikoe hon'ngkano wopingoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho. <sup>39</sup> Oso hwe hwoya'mi hiso hofikoe sim'ehoni'ntnnono uyoso'no

An#itu kako wop#ingo kuyoho ko ul#mentisoso yo'mayo An#itu wosejapmmo ul#mentisoso moma'mmentohofofoho. <sup>40</sup> Hwap#ingoso An#itu kakoe a'amu ne'njo hopi'nonohinosa yo'mayo wonyoangkafo afa'no afa'no nomapitnne'ento hungkuno mtito'mentisofoho. Jisas mape sohonta oso a'amu humamotofo An#itune'no s#imeho hi'ntnnono uy#motofoso hof#iko nakumo s#imo'mo monapopitnnehofo. O'o, hof#iko nakumne'no hontohumalofo.

## 12

*Nakwoe Hwe Engo Jisas hon#ingkano net#ihwayo'ne so-hune'no huno wosyof#syano.*

<sup>1</sup> Oso a'amu s#is#ihwayo pa'nyoso An#itumo s#imeho hi'ntnnono umotofoso hof#iko s#imeho hi'ntnnono uyo'ne yahinosa nto net#ihwamentohofofoho. Hof#ikoe hungkunosa upa'n#iwo'n#ingkuhwono. Oso'no nakwo An#ituye hon#ingkanomo walokuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo wonyoso An#ituye hon#ingkano wop#ingomo pijwonesyohumasa so'nji yo'mayo yahino nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumawo'n#ingkiso so'nji n#ihu'nahone noho'nosy#ihwasi s#imeho anga'nohino'nji oso syoho yokumpohn'nyo An#itu nejopalokuso oso nto'no uyano. <sup>2</sup> Ose ihwasi nakwo Jisas#imo t#imo anga'no hon#ingkuhwasi kakimne'nohini huno wosyof#syano. Nakwo kakimo s#imeho hi'ntnnono uyo kako hwap#ingo hweho. S#imeho hi'ntnnono uyo yahinosa kako n#ihu'no yokumpohn'nyo imokone hweho. A'amu iyo hwojiyaf#iku'nnyo sopo poyo pe'n#imentohofoso yofe n#ihu'no wonyo ma'mentohofofoho. I oso'no Jisas kako oso won#mango engo unyoso'no mosyaf#siyo'njo yonto kako po'n#ifo mmo'n#immentisofoho. O'o, hwap#ingoso Jisas kako huno syaf#ihu'mento, An#itu nje s#imeho wop#ingo n#imokonefoho. Oso'no syaf#isyonto Jisas kako s#imeho hi'ntnnono An#itumo uyonto nakumne'no tohino engo manto poyo pe'n#imentisofoho. Oseso olohonta kako kan#ingkwowho An#ituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

*An#itu nakumo tango nejapososo nakumo wop#ingo namokiyo'nefoho.*

<sup>3</sup> Jisas nakumne'no a'amu wonyo somo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Oso'no hof#iko kakine'no mangohwa imo'nont#ifi n#ihu'no wonyo uloho'mentohofofoho. Oso'no sekwo An#ituye syohomme'no yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo oso tango Jisas ma'mentiso so'no f#isyaf#ihupmno. Oso'no syaf#isy#ikuji

sekwoe syoho wopingo somo nusikwajikutoho. O'lo, sekwo yokumpohn'nyo iningkakuji syoho ito'no fiyimno. <sup>4</sup> Sekwo yo'mayo honingkano wonyo somo monje yasiyo'neso syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu fehohnjoso hofiko honingkano wonyo so'ne nakwolaho liwo'n'ngkohoho somo nomi a'amuso hofikimo fonjahumentohofoho. <sup>5</sup> Oso hungkuno Anitu kakoe mehomi hn'nimo yokumpohn'nyo nasosofitofone nalimentiso so'no iningo laseyohoho. Olo hungkuno loso nalohoho.

Nje hwomu sohosi, nakwoe Hwe Engo kako jije honingkano nto'no efisopekuhwajiyo'ne, Wonyo yahino kilohofihwoso'no oso hungkuno homo somo kiko haloho pofu.

Oso hiso kilohofihwoso'no huno ole syafisyikutoho.

Anituye honinganoso tango m'kun'imposo niyantofoho.

Ose syafisyohotoho.

<sup>6</sup> O'lo, a'amu hopi'nono Anitu nje mehomi kuyoho uliwo'n'ngkiso somo, Honingkano wonyo ni'hu'no yohotoho uliwo'n'ngkisofoho.

A'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji Anitu kako yoka ulimontonoho.

Ose nalimentisofoho.

<sup>7</sup> Kiko Anituye hungkunomo tifi iningkahuji tango ku'mahwoso'no kiko yokumpohn'nyo ne'no filohoho. Hwapingoso Anitu kako jije honinganomo efisopekuhwojalofoho. Ose kilohofihwoso'no kiko huno wakiyono. Kiko kakoe mehomi hwasoho. Naningkwohwosa hofiko hofikoe mehomi hn'nimo nakwoe honinganomo efisopenehwajiwon'ngkohofoho. <sup>8</sup> Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi honingkano wonyo'njo'nwoho.

Oso'no Anitu kako kakoe honinganomne'no nto'no wefisopenehwajono. Anitu kako jije honinganomo nto'no momekuhwajiyo'manji kiko kakoe mehomi hwosi'maho. O'lo, kiko sikumehomi pa'nyo hwasoho.

<sup>9</sup> Nakwo naningkwohwosa hofiko nakwoe honingkano wonyomo menehwojahon'ngkofi nakwo hofikoe yofe ho'nomawon'ngkuhwono. Oso'no Anitu kako nakumo kakoe honinganomne'no nto'no efisopenehwajihwoso'no nakwo haloho pehwasi honingkano wopingo'nohini uyano. Kako nakwoe huyo'mangomo mokosyohumawon'ngkiso hweho. Oso'no nakwo enjwa'mo nohumehwasi nto'no wohumano.

<sup>10</sup> Hwahoponjo naningkwohwosa hofiko hofikoe huno mta'ni olo hwaho lopo we'enehwo humayo'ne nakwoe honingkano nto'no menehwajiwon'ngkohofoho. I naningkwohwo Anitu kako kakoe honinganomne'no efisopenehwajon'ngki

nakwo wopingo imo'nalokuhwono. Ose nalohofihwoso'no nakwo kako pa'nyo umo'nantanoho. <sup>11</sup> A'amu nakwoe honingkanomo nto'no menehwajikujono nakwo tango engo wotipemantanoho. I oso'no nakwo wopingo humayo'ne Anitu kako nakwoe honingkanono wonyomo somne'no menehwajihwoso'no ne unto'nimontonoho. Oso ipisayo neso a'amu'nji simeho pompengo ifisyamo'nyo'nefoho.

*Nakwo yokino ito'n'ingkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano.*

<sup>12</sup> Ose selohe so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. <sup>13</sup> Sekwoe honingkanono nto'no mihwajikui a'amu sife po'nifo'njo seningkape sohwo kako mapwasyonehoho. O'o, hano ito'no ihwosi sife po'nifoso yokumpohn'nyo umo'nimontonoho.

<sup>14</sup> Sekwo sekwoe a'amu'nji pompenjiyo humayo'ne syoho yokumpohn'nyo fiyimno. I sekwo honingkanono wonyo hopi'nonohino foho'naopmno. Sekwo honingkanono wonyo ni'hu'no ane humayo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu honingkanono wonyo'njoso hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo muhwonifitnefoho. <sup>15</sup> Anitu kako wopingo waselohomo. Wosefo'ma'mo. Ose nalihwoso'no a'amu fihwo kako nupa'ningkuhwosi Anitumo ole ulonoho. Nifo'mayoso peho'neto. Ngkilaho. Ose ulonoho. Oso'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofikui fo'ma'nimno. Anitu kako nefe'mayoso nakwolaho ulihwasi hofohofahn'no nakwoe simeho wonyo wonamo'nimontonoho. Simeho wonyo namo'ningkuhwoso'no a'amu pi'ningo engo somo tohino uyantanoho. A'amu simeho wonyo'njo sohwo kako nom'ne a'amu somo honingkanono wonyomo ipemotahwoso'no oso hwe huhwo sohomo Anitu kako wonyo hwosoho ulimontonoho. <sup>16</sup> A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako a'mohufo ihwoloho. A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Isou Anitumo hwotoho hmmentiso pa'nyo ihwoloho. Isou kako mijoho engo uyahoningki kaningkwowho Aisak kakoe tisimaso sohomo aho ulonjimokone so'no Isou kako huno ole syafihu'mento, U kakoe syohofoho. Nje ningkwahwo Jekoup kako womano. Ngko mijoho pe'nalokweno. Ose syafisyonto Isou kakimo hwosopisyafihwosi Jekoupimo aho ulonjimokone somjo wosopayo so'no ulahoningki Jekoup kola'wehumo oso wopayoso mpe uloho'mentisofoho. <sup>17</sup> Sekwo huno seyohoho. Tifi no'mo Isou oso aho wontonjimokononto somjo hungkunoso aku woma'mo lonto yahoningki

kaningkwohwo Aisak muyimmentisofoho. O'o, Isou kako humotaha engo lonto oso wonyo imentiso somo wae yamo'nyoso hopo'maho.

*Nakwo hwofiki'nyo wonyoangkafo Saiyon sopo nto si'momalohwono.*

<sup>18-21</sup> Anitu kako a'amu Isilael somo kakoe hungkuno hwofiki'nyo Sainai sopo uyimentiso sohonta himo sikwo'mnoso hwofiki'nyo hopo sopo ifeehu'mo yahumentisoso toho ahwomo mta'ango uhwonontifi ifofo engo yahonngki hi ulikofahonngki iyoho mikunimposo unimentisofoho. Kounoho yoka ho'nonto mampaho ahwomo mta'ni ole ho'nimento, A'amu fihwo olo hwofiki'nyo loso kako aho pm'mokoso sohomo sekwo sojo'nji fonjahumno. A'amu'nohinimaho. O'o, yahu'nji hwofiki'nyo lopo hano weso sohomo fonjahumno. Ose ho'nningkahonngki a'amuso iyoho uningkahonngki hofiko Mosesimo ulimentohofi, Moses kiko Anitumo ole uso, Oso hungkuno tango mikunimposo so'no nakwo iyoho nenalofoho. Nakwo olo mampaho loso nupa'nningkuhwaloho. Ose uso. Ose ulahonngkofi Moses ulimento, Ngko huhwo'ni yomo yonji iyoho nningkohoho. Ose ulimentisofoho.

<sup>22</sup> I sekwo soku hofiko ose uhwonimentohofopaho. O'o, sekwo hwofiki'nyo Saiyon Anitu songo humaso sohwoe ahwomomjo anga engo Jelusalem osopo i'mofapmmalofo. Osopo a'amu ahwomomjo nihu'no pinngo engoso simonyo yontanngkofi i'mofapohofoho. <sup>23</sup> Osopo sekwo Anituye mehomi hopi'nono tismaso pa'nyo kuyoho. Sekwoe yofe Anitu nto mtimokumentisoso ahwomomo weho. Anitu a'amu hopi'nonohinofe hungkunomo ikwolofone yano ulofiyo sohomo sekwo i'mofapohofoho. A'amu Anitumo simoho hi'ntnnono uyontifi poyo pe'nimentohofopaho somo Anitu kako Wopngo kuyoho, ulimentiso osomo wopngo ne nto imokumentisofoho. Oso a'amu hiso osopo humalofo. <sup>24</sup> Jisas kako Anituye angopo ne'no siyo'ne honngkano songo kakoe honiyonji hwasampo'mentiso sohwo osohomo sekwo i'mofapohofoho. Kakoe honiyonji nakumo kako'nji mokojjwonahinyofoho. Oso'no Apel kakoe honiyonji usihuma'mentiso somo Jisas kakoe honiyoso hwofilo'nnyofoho.

*Nakwo Anituye mampaho somo haloho nto'no pehwasi iwaho nto'no uyano.*

<sup>25</sup> Sekwo nto'no fisyafihupmno. Hohonta Anitu Mosesimo hungkuno yokumpohn'nyo uyahonngki

a'amu Is#laeliso haloho maposo'njo imentohofofoho. Oso'no hofi#koe hon#ngkano wonyo so'no tohino engo ma'mentohofofoho. Tohino homo somo hofi#ko muyakolo'mmentohofofoho.

Oseso Kilais ahwomomo humaso sohwo hungkuno yokumpohn'nyo nto nejapmmentisofoho. Oso hungkuno homo somo haloho maposo'njo ihwasi hohujo ikinjaofososo nakwo tohino engo mayo sohonta hiyaso nti'mte waneto. Ni#hu'no awonoho.

<sup>26</sup> Hohonta An#tuye mampaho hwofi#ki'nyo Sainai sopo nta'ni ho'n#ngkahon#ngki hwaho hwom#hwo imentisofoho. I oso'no olohonta An#tu ole nelalofi, Si#kuno nom'nemo hwom#hwo ihwosi hwaho ni#hu'nahone wae yao'mnefoho. Hwaho'nohino'maho. O'o, ahwomo hi'nji wae imnefoho. Ose nelalofoho.

<sup>27</sup> Oso hungkuno hwom#hwo ihwosi hwaho wae yao'mnefoho nelalofonjo hwap#ngoso ole, yo'mayo yo'mayo An#tu olo hwaho lopo mti'mokumentisoso hwom#hwo ihwosi wae yonefoho. I yo'mayo An#tu ngko nje angomo womokosyohumamo loso so'nohini ne'no nowenti#hwonefoho.

<sup>28</sup> Ose nalisoso'no nakwo si#monyo uyano. An#tu nemokosyohumayo sopo moi'wo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowenti#hwoneponoho. Oso'no nakwo An#tumo isamoyoka uli#hwasi kakoe si#meho wop#ngo umo'nyo'ne so'no kakoe syoho hofiyo ulohofiyano. An#tuye yofe ho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no iyoho wonanono. <sup>29</sup> Hwap#ngoso nakwoe An#tu kako yo'mayo wonyo iyoso'no ni#hu'no yokumpohn'nyo nelalofi, Yo'mayo wonyoso ni#hu'no ngkilaho. Ose nelalofoho.

## 13

*Nakwo An#tuye temtitofu hn'nwi si#meho unano.*

<sup>1</sup> Nakwo An#tuye a'amu ne hn'nwi nakwo si#meho ne'no un#ngkuhwano. <sup>2</sup> Olo hilo so'no in#ngo mofe'eno. A'amu kengoso ango kengo'mta'ango se'mafi#kujo'no sekwo yo'mayo so'no hofi#kimo umokosyohumamno. A'amu fehohnjo ose iwo'n#ngkohofoso hofi#ko a'amu ahwomomjo somo yofe mi#hwofe'njo yontifi hofiyo umokosyohumamentohofofoho.

<sup>3</sup> A'amu An#tuye syohomne'no impo'angomo uhumati'mentohofu somne'no sekwo hitoho selofi#hwoso'no tango malokwofoso sekwo fisomapmno. A'amu fehohnjo An#tuye yofe'ne osomo a'amu nom'neso wonyo ulohofi#kujo'no hofi#koe a'apaho tohino umn#ngkuhwoso'no sekwo tohino fisomapmno. Sekwo tohino loso afa'no wasemnono.

<sup>4</sup> Ape ma'nyo yahinoso wopɪngofoho. I oso'no hwe sohwo kako kakoe ape'nji yahino wopɪngo'honini uyanjiyoho. U a'amu fihwo oso yahino wopɪngo somo mtɪhupehwosi a'mohufo ihwosi u yo'mayo wonyo ihwosi kifosyoho ihwosi osohumo Anɪtu kako tango uyonefoho.

<sup>5</sup> Sekwo hamniyoho engo so'no hi semo'nyo'eno. O'o, yo'mayo mokosyohumalofo so'no sekwoe sɪmeho wopɪngo semo'nɪngkuhwosi hoponoho fihnnɪmno. Hwapɪngoso Anɪtu ole nelalofi, Ngko sekumo mosesɪkwajɪmnehono. Ngko sekumo ne'no sefo'malokweno. Ose nelalofoho.

<sup>6</sup> Oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'nɪngkuhwasi nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi ole wolano.

Nje Hwe Engo Anɪtu nɪfo'mantofoho.

Ngko iyoho mimnehono.

A'amu hofɪko yo'mayo ngkimo ntohopijo so'no ngko iyoho mannonehoho.

Ose wolano.

*Anɪtuye hungkuno lonetɪhwamotofo sohwafe yahinomo tɪfi unɪngkuhwano.*

<sup>7</sup> Hwe engo sohwa Anɪtuye hungkuno losetɪhwamotofo sohwanne'no inɪngo mofe'eno. Hofɪkoe humayoso ne into'nɪmojo so'no huno syafɪsyɪkuji hofɪkoe yahino so'nji sɪmeho hi'ntnnono uyo so'ntnne tɪfi finomokoho'nawopmno.

<sup>8</sup> Jisas Kɪlaisɪye yahinoso hohontajo mta'angoso olohontajo'nji tɪfi no'mjo'ntneso ito'nohino iwo'nɪngkiso hweho. Kako kakoe huno mɪkwesyafɪsiyo'njo iwo'nɪngkiso hweho. <sup>9</sup> Oseso a'amu yahino kengo kengo'njoso sekwoe sɪmeho somo wonyo semakufitoho. Hofɪkoe hungkunoso losetɪhwafɪkujoso sekumo yokino wesemano lɪkuji ifijoso sekwo Anɪtuye honɪngkanomo nusɪkwajɪpitnnoho. Anɪtuye hitohoso nakumo yokumpohn'nyo wosofitofonesyohu-mamtonoho. A'amu wosopayo so'no anga'no anga'nohino somo ulo'nyo nto'no feenɪmno. Ose lɪfijoso sekwo haloho upekutoho. O'o, oso yahinoso a'amumo mufo'manehoho.

*Anɪtuye sɪmeho wopɪngo umokiyo'ne yo'mayo uyofoho.*

<sup>10</sup> Nakwo Jisasɪmo sɪmeho hi'ntnnono uyɪwo'nɪngkuhwone hn'nwi nakwoe wonyo wayo'ne kako poyo pe'nɪmentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hohontajo yahino somo inɪngkawentɪfi hofɪkoe wonyo wayo'ne yahu fonjokisasyɪwo'nɪngkohoho osomo Jisas kako mufo'manehoho. Hwapɪngoso Jisas hofɪkoe wonyo nɪhu'nahone wae yafo'ne pe'nɪmentiso so'no hofɪko sɪmeho hi'ntnnono muyɪwo'nɪngkiyohofoho.

11 A'amufe wonyo wae syoho'njo hwe engo sohwa hofiko yahu fonjokiasyontifi yahu honiyo'nohini oso ango Anitu humayoponoho mulimentohofosomo motahumentohofofoho. Honiyo loso a'amufe wonyo mpe-e'nefoho. Yahu yokino so'nji mikufoso'nji yo'mayoso ango mempo mongkihnta'ni toho niwo'n'ngkisofoho. 12 Oso pa'nyo Jisas kakoe a'amu ne imo'nyo'ne tohino engo ma'mentisofoho. Ango Jerusalem mempo hohnta'ni nope'nonto a'amufe wonyo wae nihu'nahone yao'mentisofoho. 13 Jisas ose imentiso so'ne nakwo hohontajo hon'ngkano hungkuno somo uliko'mehwasi Jisasimo tifi un'ngkuhwano. A'amu kakimo wonyo uloho'mentohofopa'nyoso wonelohofantifeho. 14 Nakwo huno ole nayohoho. Olo hwaho lopo nakwoe hwapingo'maho. O'o, nakwo ahwomomjo antime nom'ne songo ne'no humayo'ne so'no hontohumalohwono. 15 Nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho liwo'n'ngkuhwoni'ni nakwoe yahino ole, sikuno huhwo huhwi engolopohamo nakwo Anituye yofe ho'nomawo'n'ngkuhwono. Yo'mayo ne'maso so'no nakwo Anitumo isamoyoka'nohini uliwo'n'ngkuhwone'nwoho. 16 A'amu nom'ne somo wopingo ulohofontani fo'ma'niwo'n'ngkuhwono. Anituye yofe ho'nomayo'ne'nji a'amumo ufo'mayo'ne oso'ntnne'no yo'mayo yahino nakwoe simeho umo liwo'n'ngkiso somo monje wesiano. Oso yahino hufa'u sofa'u Anitumne'no yaso'manji Anitu simeho wopingo umokimontonoho.

17 A'amu yofe engo'njo Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko sekwoe huyomango fo'mayo'ne syoho yalokwofo. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo haloho popmno. Hofikimo enjwa'mo hofiyo fosyohumamno. Hwangku yo'mayo syoho yalokwofo so'no Anitu hofikimo ulohon'ngkahon'ngkuhwosi hofiko syoho loso'no ulantifeho. Sekwo hofikoe hungkunomo hofiyo in'ngkayo so'no u ito'no min'ngkayo so'no ulantifeho. Oso'no syoho loso hi semo'n'ngkahon'ngki yalokwofo. Sekwo haloho pekujo'no hofiko simeho tango muyonehoho. O'o, simeho wopingo'njo hofikoe syohoso uyantifeho. U, hofiko simeho tango uyo so'manji pipi sefo'mapitnehoho.

*Anitu nakumo nefo'mayo'ne jomo ulano.*

18 Nakwo ole syofisyalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo nahononteso wopingo nehonalofoho. Nakwo kakoe hon'ngkano wopingo somo engolopohamo nto'no un'ngkohwantane'no yihwono. Oso'no sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ul'mno. 19 I olo so'nji Mpohumo jomo



ulimno. Ngko sekuyepono asomo komo'no se'ma'mne'no jomo ulimno.

<sup>20</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas kako nope'n'ingkahon'ingki Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. Jisas kako nakwo Anitu'nji nihu'nahone mekoj'jwonasiyo'ne kakoe honiyo usihumanto pe'n'imentiso so'no olohonta kako nakwo kakoe yahu *sipsip* hn'nimo nemokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. <sup>21</sup> Oso'no ngko sekumne'no Anitumo ole ulalokweno. Anitu kako simeho pompenjiyo umokiyo'ne hwap'ingo sohwo kako yo'mayo wop'ingo wosejapmmo lihwosi wosejapmmontonoho. Sekwo oso hiso nomafikuji Anitu sekwo yo'mayo ifitne'eno lososo hofiyo uyantifeho. Oso'nji nom'neso ole jomo ulalokweno. Anituye simeho wop'ingo umokiyo'ne kako Jisas Kilaishiye yokumpohn'nyo'nji sekwoe simehomo syoho yokumpohn'nyo waseloho'montonoho. Oseso kakoe yofe noho'noma'n'ingkuhwasi kakoe yofe engoso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Nehopeho.

*Hungkuno ae'uyofoho.*

<sup>22</sup> U nje a'amufo, olo hungkuno mt'i'mokalokwe loso tifofoho. Oso'no sekwo haloho nto'no popmno. A'amu sekumo atofu losetihwentan'ingkuji sekwo timo saho ikutoho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. <sup>23</sup> Nom'ne hungkuno sekwo upa'nimno. Nen'ing kwa'wehwo Timouti osohumo hofiko impo'ango mta'ni nto isihutofoma'malofofoho. Kako ngkiyepono we'enepi poso'manji ngko'nji wose'mantayoho.

<sup>24</sup> Sekwoe hwe engo sohwanji a'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'njimo ole ulimno. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono. A'amu oso hwaho Itali lopo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohofoso sekumne'no selalokwofo. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono.

<sup>25</sup> Anituye hitohoso sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo wasewo'mtonoho. Hungkuno osohopeho.

## Jemís

### Olo Iyoswo loso Jemís

### Mtí'mokumentisofoho.

### Olo Hungkuno Símo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto símentiso sohonta soswo aho hufa'u hopinohino sífe fehohnjo hopi'nonohintíkeno tetitíkeno (30) —oso'no nakwo huno monayofoho — oso soswo nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo loso Jemís Jisasiye koníngkwa'wehwo mtí'mokumentisofoho. Oso Jemís huhwo sohwo tajo ango Jelusalemjo somo mokosyohumawo'níngkiso hweho. Olo iyoswo hiloso a'amu Isílael temtitofo aho hufa'u hopi'nono sífe mta'ni hufa'uyo somne'no mtí'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofíko ango kengo'mo humantífi tango engo típementaníngkofi olo iyoswo loso Jemís oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne mtí'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo hiloso ntípo humanto mtí'mokumentisotíkenu nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu líhwasi tífi uníngkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Jemísí'ni Anítu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kílaisí'nji sikoe syoho ulohofiyo hwo'nyoho. Nje a'amu Isílael temtitofo aho hopi'nono sífe mta'ni hufa'uyoso Jisas Kílaisí'mo símeho hí'ntnnono uyíwo'níngkohoho soku sekwoe angopo nulíko'mantífi ango'meemjo humalofu so'ntnne'no olo iyoswo loso semtí'mokiyalokweno. Ngko nje a'amufu selalokweno.

*Yamofu nalohofosu yokumpohn'nyo namokiyo'nefoho.*

<sup>2</sup> Nje a'amu soku, yo'mayo tango se'masoso sekwo símeho wopíngo wasemo'nono. <sup>3</sup> Hwapíngoso ole, yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo lohofu'nefoho. Tango se'masoso sekwoe símeho hí'ntnnono engo uyo'manji yokumpohn'nyo wolohofantífeho. Oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. <sup>4</sup> Oso'no sekwo engolopohamo tango se'masoso í'waho ikutoho. O'ó, sekwo símeho wopíngo'nji yokumpohn'nyo lohopijoso sekwo mopíwahupitnnehofo. Ose ikujo'no Anítu nosehoníngkuhwosi kakoe yahino so'no sekwo umofonyo miyontaníngkuji wasehonímontonoho. Wopíngo humentaníngkuji wasehonímontonoho.

*A'amu kako huno wopíngo so'no umofonyo ihwosi kako Mpohumo jomo ulono.*

<sup>5</sup> Sekwo yo'mayo so'no huno maseyo'manji Mpohumo jomo ulimno. A'amu fihwo huno wopíngo so'no Anítumo jomo ulososo huno wopíngo uyimntonoho. Anítu kako a'amu hopi'nonohino somo we'e'nohino muyiwo'níngkiso hweho. O'ó, engo'nohino uyíwo'níngkiso hweho. Sekwo jomo ujoso'no Anítu kako yoka maselonehoho. <sup>6</sup> U oso a'amu sohwo kako símeho hi'ntnnono nehópi uyíhwosi Mpohumo jomo ulososo kako huno ole syafisyíhwoloho. Anítu kako wontapmmontolíkenu. Montape'njo umontolíkenu. O'ó, a'amu símeho hufa'u'njo sohwo kako iyoswo somo ifofo hwalohwalofo iwo'níngkiso pa'nyo hweho. <sup>7</sup> Kako Hwe Engo wontapmmontonoho líhwosi, syafisyíhwoloho. Oso hwe huhwo sohwo kako Hwe Engo sohumba'ni yo'mayoso momanehoho. O'ó, a'amu símeho anga'nohino'njosó Hwe Engo sohumo jomo ulososo Anítu uyimntonoho. <sup>8</sup> Ihwoni, a'amu símeho hufa'u'njo sohwo kakoe huno pí'níngo engo'njo hweho. Oso yo'mayo yahino kako yonteso'no kako honíngkano anga'nohino somo miníngkayo'njo hweho. O'ó, huno pí'níngo engo syafisyonto honíngkano ito'no motípemaso hweho.

*A'amu ho'yango ane so'nji ho'yango engo'njo sohwanjiye hungkunofoho.*

<sup>9</sup> Hwe fihwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkiso sohwo kako hamniyoho ane, osohwo kako símeho wopíngo umo'nono. Anítu osohumo uhwononto yofe engo mulalofoho. <sup>10</sup> Anítu kako a'amufe ho'yango hamniyoho so'no siki'ngo ne anefoho líwo'níngkisofoho. Oso hiso'no hwe nom'nehwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkiso sohwo kako ho'yango hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayoso ihn'naofíhwoso'no kako símeho wopíngo umo'nono. Hwapíngoso ho'yango hamniyoho yo'mayoso wokoso fiyo pa'nyoso umo'nao'mntonoho. <sup>11</sup> Wokoso fiyoso mofehi'nyo sí'mofapíhwosi yokumpohn'nyo líhwosi yofoho umontonoho. Oso pa'nyoso a'amu hamniyoho'nji ho'yango engo'nji kakoe syoho yo'mayoso mjímíhwosi hamniyoho engo so'no notípehwosi oso hwe huhwo sohwo kako ajwo sopo wape'nímntonoho.

*Yo'mayoso a'amumo yamofó ulohofó'ne hungkunofoho.*

<sup>12</sup> Hwe fihwo yo'mayo tango'njo u'mahoníngkuhwosi yokumpohn'nyo ne'no lohófosó sohwo símeho wopíngo umo'nono. Yamofó hiso moi'wo nto ulohófoséjwaofahoníngki kako yokumpohn'nyo ne'no lohófo'manji osohumo Anítu nto nalíméntiso loso'no

uyimontonoho. A'amu ngkine'no símeho ntaposo sohwo songo humayo'ne uyimonnoho. Ose nalimentiso hopaso oso a'amu huhwo sohwo woma'mtonoho. <sup>13</sup> U símeho fefoyo a'amu nom'nehumo u'masoso oso símeho fefoyo sohwo honíngkano wonyo nontimo ipemotawe so'manji hwe huhwo sohwo ole l'hwoloho. Olo símeho fefoyo loso Anítu ntopahoníngki wonyo honíngkano loso yohono. Ose l'hwoloho. O'o, yo'mayo wonyoso Anítumo m'putihwanehoho. Anítu a'amu somo wonyo yahino iyo'ne m'putihwanehoho. <sup>14</sup> O'o, hwe sohwo huno wonyo syofisyahoníngki oso huno wonyoso honíngkano wonyo iyo'ne kakimo ipemotosahoníngki wonyo hilo so'no n'imo'níngkohoho l'wo'níngkiso hweho. <sup>15</sup> I kakoe huno wonyo somo iníngkawesoso wonyo honíngkano uyimontonoho. Wonyo hiso wonyo engo toyo y'hwosi wonyo honíngkano ne'no iwo'níngkuhwosi poyo pe'n'ikwato lohof'hwosi n'ihu'nahone umo'n'imontonoho.

<sup>16</sup> Nje a'amufu, símeho sejopalokwe soku, huno wonyo sohwo honíngkano wonyo engomo ipesemotaweloho. <sup>17</sup> Yo'mayo wopínggo nefe'mayo'neso ahwomo mta'angofoho. Anítu nejap'wo'níngkisofoho. Anítu ahwomomjo pomponaho mofehi'nyo, hamno, hntokwaliyo oso hwamo mt'i'mokumentisofoho. Pomponaho loso fehonta lasyonto nom'nehonta molasyohoyohoho. I Anítu oso pa'nyo hwo'maho. O'o, kako ne'nohini yahino wopínggo'nohini nalohof'wo'níngkiso hweho. <sup>18</sup> Anítu nakwo kakoe mehomi imo'nyo'ne'no lonto kakoe hunomnohini iníngkawento kako naníngkwowho imo'n'imentisofoho. Kakoe hungkuno nehopi'nohino somta'ni mehu'menasiyoso nakwo temtitofu Anítu namt'i'mokumentiso somne'no umo'nantanoho.

*Anítuye hungkuno upo'níngkuhwasi t'fi uníngkohwano.*

<sup>19</sup> Nje a'amu soku, sekwo olo hilo so'no huno ito'no f'isyaf'hupmno. Olo yahino loso ikutoho. A'amu fehohnjoso hungkuno upa'n'ifijoso aku hungkuno komo'no ul'kujo'no yoka wohnnant'ifeho. O'o, sekwo yo'mayo upa'n'ifijo so'no huno ito'no syaf'isy'kuji huno wopínggo t'ipemaf'kuji hungkuno ito'no aku ul'mno. Oso yahino iníngkafijo so'no yokaso ikujohoso komo'no molikafonoho. <sup>20</sup> A'amu fihwo símeho tohino'njo sohwo kako Anítuye honíngkano wopínggomo miníngkayo hweho. <sup>21</sup> Oso'no yo'mayo yahino wonyo so'nji honíngkano wonyo so'nji foho'naopmno. Yo'mayo homo somo hi semo'níngkisoso hwotoho f'ifijoso oso hungkuno Anítu sekwoe símeho mo'mo ho'nasehumentiso somo hofiyo t'fi finíngkamno.

Kakoe hungkunomo haloho popijoso kako'nji ne'no nohu-mantikutnnefoho.

<sup>22</sup> Anituye hungkuno losomo tifi'nohini finingkamno. Hwe fihwo haloho upa'nonteso miningkayo'manji kako simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnniwo'ningkiso hweho. <sup>23</sup> Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo haloho ko upa'nonto haloho maposo'njo emoyiwo'ningkiso sohwo kako kakoe simanomo timo honingkonyomo ko honingkononto u kako mohoningkon'iwo'ningkiso pa'nyo hweho. <sup>24</sup> Kako kakoe simano kiho somo honingkononto mijo miyoma'nyo'njo yonto komo'no nowento kakoe simano kiho so'no iningo mofonto nje simano kiho ane hwo'nyoho lonto emoyiwo'ningkisofoho. A'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yiwo'ningkiso pa'nyo hweho. <sup>25</sup> Anituye hungkuno honingkano wonyo mta'ni isihutofonemawo'ningkiso hweho. Hungkuno hiloso ito'nohinofoho. Hwe fihwo olo hungkuno hiloso hwapingo ne so'mo ne'no uhwon'iwo'ningkiso sohwo kako simeho wopingo umo'ningkahoningkuhwosi Anitu wopingo uloho'montonoho.

<sup>26</sup> A'amu fihwo ole syafisyososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ngko a'amu Jisasimo iningkayoso simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnniwo'ningkiso hweho. Oseso kakoe simeho hi'ntnnohinoso kako Sante uhwonyoso ne ane sikinjo hweho. Mango'nohino hweho. <sup>27</sup> Anitu huno ole syafisyiwo'ningkiso, a'amu simeho hi'ntnnono nehopi ntap'iwo'ningkiso sohwo ole yiwo'ningkiso, sikumehomi somo wopingo mokosyohumayo hweho. Oso'nji apiwojo sofamo tango u'manteso oso moya'mi sofamo kako wonyohofiyu ufo'mawo'ningkiso hweho. Nom'neso ole, yo'mayo hwahoponjo honingkano wonyo somo miningkayo'njo'manji nakwo honingkano wopingo'nohini somo ose yaso'manji nakwoe Mpohwo Anitu kako wopingo wonahonimontonoho.

## 2

*Nakwo a'amu hopi'nonohino somo hitoho afa'nohino won-  
alofono.*

<sup>1</sup> Nje a'amufu, sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais yo'mayo hwofilo'nnyo sohomo simeho hi'ntnnono uy'iwo'ningkohofu kuyoho. Sekwo olo yahino loso'no fisya'fihupmno. A'amu fihwo yofe engo'njo sohomo wopingo ulohofikujo'no nom'ne sohwo ho'yango ane sohomo hohujo ikinj'mofikutoho. <sup>2</sup> Hwe fihwo wokoso wopingo'nji manji'mofu yo'mayoso wonyoangkafo'njo oso hwo sekwoe tajo angomo noswahoningki hwe

nom'ne hwapife wonyo imo'njo sohwo tifi swohoho.  
<sup>3</sup> Hwe símo'njo wokoso wopíngo'njo sohumo wopíngo ulohofíkují ulantife, Tatohwo, ayomo. Olo epohumayo wopíngo lopo fosyohumaho. I hwe tífinjo hwapife wonyo'njo sohumo wonyo ulohofíkují ulantifeho, Kíko osopo waloho'monntaho. Hwahopo wohumamonntaho. Jíje hunofoho. <sup>4</sup> Oso hwe sohwa'umo oso pa'nyo ulohopífijí so'no ole syofísyalokwofo. Hwe hamniyoho'njo sohwo yofe wopíngo'njo hweho. Hwe hwapife wonyo'njo sohwo kako wonyo hweho. Oso huno wonyo peho'no uyíwo'níngkohoho. Oso honíngkano wopíngo'maho.

<sup>5</sup> Nje a'amu soku, sekwo upa'nímno. A'amu yo'mayo ho'yango so'no umofonyo iyoso hofíko yo'mayo so'no Anítumo jomo ulífijí'manji hofíkoe símeho hí'ntnnono Anítumo uyoso Anítu kako engo umokumontonoho. Anítu ole nto nalímentisofoho. A'amu ngkimo símeho hí'ntnnono ntopalokunjoso nje ahwomomjo angoso hofíko'nefoho. Ose nalímentisofoho. <sup>6</sup> I oso'no sekwo soku, a'amu hamniyoho ane somo wonímango uyíwo'níngkohoho kuyoho. A'amu hamniyoho engo'njoso yo'mayo tango sejapíwo'níngkohofofoho. Hungkuno ito'no míhwajíyo ango sopono a'amu hamniyoho engo'njoso ipesemotawowo'níngkohofofoho. <sup>7</sup> Oso a'amu hiso hofíko Jísis Kílaisíye yofe so'no sífajo líwo'níngkohofofoho. Oso yofe wopíngo Anítu kako Kílaisíye mehomi sokumo uyímentiso so'no sífajo líwo'níngkohofofoho.

<sup>8</sup> Nakwoe Hwe Engo Anítu oso hwoe hungkuno a'amu mtí'mokumentohofoso hungkuno ole, Sekwo símeho iníwo'níngkohoho hopaso nom'ne a'amu somo uyímno. Sekwo oso hungkuno somo iníngkafijí'manji sekwo honíngkano wopíngo uyantifeho. <sup>9</sup> I oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohumo wopíngo ulohofíkují nom'ne sohwo ho'yango ane osohumo hohujo íkinjaofíkují sekwo honíngkano wonyomo ufitnne kuyoho. Anítu selonefo, Sekwo nje hungkunomo hwotoho fewo'níngkohoho kuyoho. <sup>10</sup> Hwe fíhwo Anítuye honíngkano hungkuno hopi'nonohinomo ko iníngkawowo'níngkiso sohwo kako hungkuno kenga'nohino somo miníngkayo'njomanji osohumo Anítu ulonefo, Kíko honíngkano wonyomo nohumanji nje hungkuno hopi'nonohinomo hwotoho fewo'níngkino hwosoho. <sup>11</sup> Hwapíngoso ole, osohwo a'mohufo iyo'eno nalímentiso sohwo nom'ne hungkuno nalímento, A'amumo nofonjasiyo'eno. Ose nalímentisofoho. I oso'no kíko a'mohufo ko míyo'njo sohwo sí i nom'ne sohumo fonjahiso'manji kíko honíngkano

wonyomo nohumanji Anítuye hungkuno hopi'nonohino hwotoho nto hmmahnno hwosoho. <sup>12</sup> Nakwo Anítuye hungkunomo miníngkayo'njo'manji Anítu kako tohino wonejapmmontonoho. Anítuye hungkuno hiloso iníngkuhwasi'manji nakwo honíngkano wonyomo usíkwojantanoho. Oso'no Anítuye hungkuno so'no símo'mo syafísyohoji osopo yo'mayo hungkuno joso yo'mayo syoho iyoso ito'no fiyo. <sup>13</sup> Hwe fihwo nom'ne a'amu somo hitoho mulohofe'njo'manji Anítu oso hwe sohomo yo'mayo hungkuno ikwolofone sohonta kako hitoho mulofe'njo yonefoho. I oso'no hwe fihwo nom'ne somne'no hitoho ulofíwo'níngkiso sohwo hungkuno ikwolofone sohonta Anítu kakine'no hitoho ulofíhwosi kako tohino muyo'njo yonefoho.

*Hwe fihwo símeho hi'ntnnonohino uyo yahino wopíngo ane sohwo kako poyo moi'wo imo'nyo weho.*

<sup>14</sup> Nje a'amu soku, hwe fihwo ole naloso, Ngko Anítumo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkohefoho. Ose naloso sohwo i kako nom'ne a'amu somne'no wopíngo mulohofe'njo yoso sohwo kakoe símeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Kako Anítuye a'amu ne hwo'maho. <sup>15</sup> A'amu fehohnjo Anítumo símeho hi'ntnnono uyoso i hofíko hwapífe wosopayo'no umofonyo iyo'manji <sup>16</sup> sekwo yo'mayoso a'amu homo somo muyo'njo yontífi ulíwo'níngkohofi, Anítu kako wosemokosyohumano. Sekwo hokunonji símeho wopíngo wasemo'nímontonoho. Anítu kako wosopayo'nji hwapífe tohohmtno semokiyo'ne wosejapono. Noho fíwanímno. Ose ulontífi hofíkoe a'apahomo mufo'mayo'njo yontífi oso yahinoso ne'njo'maho. <sup>17</sup> Símeho hi'ntnnono inyo hi olenoho. A'amu fihwo siki humahwosi yahino wopíngoso miyo'manji kakoefoho.

<sup>18</sup> Sekwo huno ole losyofísyalokwofo. A'amufe honíngkanomne'no mosyafísiyo'njo yontífi ole hnnalokwofo, Nakwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso yahinoso hoponoho. Honíngkano wopíngo somne'no huno mosyafísiyo'njo uyano. O'o, símeho hi'ntnnonohino uyoso hoponoho. Ose losyofísyalokwofo. I a'amu fihwo kako Anítumo símeho hi'ntnnono uyonto kako nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo yonto honíngkano wopíngomo miníngkayo'njo yonto oso hwe sohwo ne'njotaho. O'o, kakoe honíngkanomo uhwonontani huno ole nayohoho. Símeho hi'ntnnonohino neso ane hweho. I símeho hi'ntnnonohino uyo yahino ne so'no ngko wolosetíhwanne'no yohono. Nom'ne ngko hitoho ntofahoníngki honíngkano wopíngo'nohini

iwo'níngkohe sohwo'nímo nohonontífi huno ole seyohoho. Kakoe símeho hi'ntnnonohino uyoso ne'njo hweho. <sup>19</sup> Ole lolalokwofo. Anítu kenga'nohino sohwo humaho. Oso hungkuno somo símeho hi'ntnnono luyalokwofo. Ose'manji wopíngofoho. I towahuno wonyoso oso hungkuno somo símeho hi'ntnnono uyontífi yomo yomo yontífi iyoho unalofoho. <sup>20</sup> Sekwo huno ane kuyoho. Sekwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji i nom'ne somo wopíngo mulohofe'njo ifijoso sekwoe símeho hi'ntnnonohino uyoso ne ane kuyoho.

<sup>21</sup> Hohonta neyakwo Apíloham sohwo Anítuye hungkunomo haloho upento kakoe hwomu Aisak Anítumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Apíloham ose yahoníngki Anítu nuhwononto ulímento, Apíloham wopíngo hwosoho. Nje hungkunomo haloho nípewo'níngkino hwosoho. <sup>22</sup> Sekwo huno ito'no físyafíhupmno. Apíloham kako Anítumo símeho hi'ntnnono uyo'nohino'maho. O'o, kako Anítumo símeho hi'ntnnono uyonto Anítuye hungkunomo haloho po'mojo hweho. U Apíloham kako símeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji haloho maposo'njo yonto símeho hi'ntnnono uyo so'nji hopo'maho. O'o, haloho pe so'nji nem'nohinoso hoponoho. <sup>23</sup> Oso'no Anítuye hungkuno a'amu mtí'mokumentohofoso ne imo'nímentisofoho. Hungkuno ole,

Apíloham Anítumo símeho hi'ntnnono uyoso'no Anítu nuhwononto Apíloham honíngkano wonyo anehwo uhwononto ulímento, Nje a'amu hwosoho.

Ose mtí'mokumentohofofoho. Hwapíngoso Apíloham kakoe hwomu Aisak Anítumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Oso'no Apílohamne'no nje a'amu hweho límentisofoho. <sup>24</sup> Sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako nom'ne somo wopíngo ulohoho so'manji Anítu nuhwononto ulíwo'níngki, Hwe wopíngo hweho. I hwe nom'nehwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyo'manji nom'ne somo hitoho mulofe'njo sohumne'no hwe wopíngo hweho majofoho.

<sup>25</sup> U a'mu nom'ne Leahap kako ape hwa'ntefoho. Kako a'amu sohwamo hitoho ulofahoníngki kako a'amu huhwo sohwamo ufo'ma'mentisofoho. Jousyíwa a'amu tomi'no hwaho Kenan sopo uhwojahoníngki Leahap kako a'amu huhwo sohwamo ito'no umokosyohumanto kako nom'ne honíngkanomo asomo uhwojahoníngki mango sohwa motípíhwonímentohofofoho. Oso yahino Leahap imentiso so'no Anítu uhwononto ulímento, Leahap kako



ape wonyo honíngkano ane pa'nyiyoho. <sup>26</sup> Sekwo huno waseyono. A'amu kakoe huyo'mango hi'njo sohwo songo humaho. I a'amu nom'nehwo kakoe huyo'mango nto ulíko'mahwoso'no kako poyo wape'nímontonoho. Oso pa'nyoso a'amu Anítumo símeho hi'ntnnono uyoso a'amu nom'ne somo hitoho mulofe'njo'manji kakoe símeho hi'ntnnonohinoso ne ane hweho. Poyo pe'nnyo hweho.

### 3

*Kíko jíje hungkunomo nto'no mokosyohumunyo'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Nje a'amufu, hungkuno a'amu somo lutíhwayo'ne syohoso sekwo a'amu pí'níngoso monalíkutoho. Hwapíngoso a'amu Anítuye hungkuno lutíhwayo syoho'njo hn'nwi nakwo olo hungkuno homo somo ito'no miníngkayo'njo ní'manji tohino engo nomanefoho. I oso tohino hiloso nom'nefe tohino somo uyakolofonefoho.

<sup>2</sup> Nakwo hopi'nonohino hn'nwi omomo yahino yíwo'níngkuhwonefoho. I hwe fihwo kako hungkuno wonyo níhu'no majo'njo sohwo kako hwe wopíngo ne hweho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe melanyo ito'no mokosyohumayo sohwo yo'mayo wonyo kakoe a'apaho uyímo líhwosi ko yososo kako miyonehoho.

<sup>3</sup> Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo yahufe ahomo nano intofíwo'níngkuhwonefoho. Hwapíngoso nakwoe honíngkanomo ito'no neníngkayo'nefoho. Oso'no oso nano we'e so'nji nakwo honíngkano yo'mayo yo'mayo somo ipemotawowo'níngkuhwonefoho. <sup>4</sup> U nom'ne, sekwo kale engo so'no huno seyohoho. Kako honíngkanomo kunto'no wento a'amu nokilonjipente sohwo kako aho míhwajiyo we'e somo honíngkano nom'nemo wamo lonto aho míhwojahoníngki kale engo sohwo oso honíngkano somo tífi iníngkawowo'níngkisofoho. <sup>5</sup> Oso pa'nyoso a'amufe melanyoso we'e ne sohwo hungkuno wonyo loso'manji yo'mayo wonyo umokumontonoho.

Sekwo huno seyohoho. Tí'melanyo we'e sohwo kako iyoswo we'e so'mo sijonto engo ihmnono iyo hopi'nonohino somo toho naofíwo'níngkisofoho. <sup>6</sup> Nakwoe melanyo oso tí'melanyo pa'nyofoho. Nakwo huno wonyo syofísyontani yo'mayo símehomo mta'ni melanyo sohwo lonteso a'apaho wonyo imokuwo'níngkohoho. Melanyo sohwo hungkuno wonyo lonteso símeho toho hopa nonto honíngkano wonyo imokuwo'níngkiso hweho. Olo hungkuno wonyoso tíkano mta'angofoho. <sup>7</sup> A'amu hn'nwi nakwo yo'mayo tongo, yíhufo, homa, mijomjo so'nji

nakwo hofíkoe huno somo hwotoho fehoníngkuhwoni hofíko enjwa'mo humawo'níngkohofofoho. Oso pa'nyoso olohonta a'amu ifitnnehofho. <sup>8</sup> I oso'no hwe fihwo kako kakoe melanyomo hwotoho mafenehoho. O'ò, yo'mayo huno wonyoso símeho mta'angoso melanyo sohwo wonyo hungkuno líwo'níngkisofoho. Melanyo sohwo iku'nantíngo wonyo a'amumo fonjasiyo'ne pa'nyo hweho. <sup>9</sup> Nakwoe melanyo so'nji nakwo Hwe Engo Anítu sohomo isamoyoka ulíwo'níngkuhwonefoho. I oso melanyo hiso'nji nakwo a'amu nom'neso Anítu pa'nyo mtí'mokumentiso somo sitofo ulíwo'níngkuhwone'nwoho. <sup>10</sup> Nakwoe mango mta'ni Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu nom'ne somo sitofo ujo so'nji swapíwo'níngkisofoho. Nje a'amufo oso yahinoso wopíngo'maho. <sup>11</sup> Mijo me'wampe'njo so'nji mijo iyoho'njo so'nji afamo lolífaweho. O'ò, awonoho. <sup>12</sup> Nje a'amufo, iyo fisayo somo ikwonjayo unto'nawo'montolaho. Iyo solongkoyo somo fisayo unto'nawo'montolaho. Oso pa'nyoso mijo iyoho'njo lífaweso sopo nta'ni nakwo mijo me'wampe'njo mífonanehwono. I ose'manji nakwoe mango mta'ni nakwo Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu somo sitofo ujo so'nji molanehwono.

*Huno wopíngoso Anítu mta'angofoho.*

<sup>13</sup> Hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako huno wopíngo notípemanto yo'mayoso huno uyíwo'níngkisohwolaho. Kako humaso'manji kako honíngkano wopíngo'nohini yíhwosi a'amu nom'ne somne'no wopíngo'nohini uloho'montonoho. Oseso yo'mayo wopíngo yososo'no kako kakoe yofe moho'no ma'nyo'njo yoso'manji kako huno'njo ne hweho. <sup>14</sup> I jíje símeho mo'mo a'amu nom'ne sohumne'no wonyo mnawe'manji u nom'ne a'amumo hwotoho fenji jíje yofe ho'nomo'nalokuno, ose'manji ole syafísyohotoho. Ngko huno'njo hwo'nyoho. Anítuye hungkunomo iníngkwalokweno. Ose syafísyonji kíko hwasyo hungkuno hnalokuno. <sup>15</sup> Oso hunoso Anítu mta'ango'maho. O'ò, hwahoponta'angofoho. Seten oso hunoso kijapmmasofoho. <sup>16</sup> A'amu fihwo oso huno syafísyíwo'níngkisoso símeho mo'mo nom'ne sohumne'no wonyo mnawojoso kako kakoe yofe ho'noma'níwo'níngkiso sohwo kako yoka lonteso yo'mayo wonyo yíwo'níngkiso hweho. <sup>17</sup> I Anítu kakoe huno wopíngoso nejaposo'manji nakwo huno wonyo ane wopíngo'nohini wosyofísyantanoho. I nakwo nom'ne a'amu sohwanji ikujoho mafongki'nyo'manji símeho pompenjiyo'njo wohumantanoho. Nom'ne a'amufe hungkunomo haloho wopeantanoho. Nom'ne

a'amu somne'no hitoho nalofihwoso'no hofikimo ufo'mantanoho. U nakwo Anituye huno wopingo hi'njonim'nanji nakwo a'amu hopi'nonohino somo wopingo'nohini ulohofiwon'ngkuhwone'nwoho. Mango'nohino liwo'n'ngkuhwone'ni'maho. O'o, ne'njo'nohini liwo'n'ngkuhwone'nwoho. <sup>18</sup> A'amu simeho pompenjiyo'njo hn'nwi nom'ne so'nji simeho afa inontani nakwoe yahinoso wopuyo pa'nyofoho. Wopuyo hiso hulasoso wopuyo engo me'wampe'njo umo'nimontonoho. Oso pa'nyoso nakwoe hon'ngkano wopingo'nohini imo'nonefoho.

## 4

*A'amu hwahoponjo yahinomo in'ngkawowo'n'ngkiso so-hwo Anituye mango hweho.*

<sup>1</sup> Yo'mayo yoka so'nji ikujoho so'nji peho emawo'n'ngkisoto. Yo'mayo so'no simeho fefoyo semo'nonto huno wopingosohilofahon'ngki simeho fefoyoso ifeehu'mokasi lohofonto yoka'nji ikujoho'nji emawo'n'ngkisofoho. <sup>2</sup> Yo'mayo so'no hi semo'n'ngkahon'ngki oso hiso'no mayoso hopo'maho. Oso'no yo'mayoso mayo'ne a'amu somo wofonjasyantife'no yiwo'n'ngkohofoho. Nom'ne a'amufe yo'mayoso uhwonontifi womano lontifi i oso'no mayo hon'ngkanoso pikun'nyo so'no sekwo yoka hnnontifi ikujoho fongki'niwo'n'ngkohoho kuyoho. Sekwo Anitumo yo'mayo so'no jomo mujo'njo yontifeso momaso'njo yiwo'n'ngkohoho kuyoho. <sup>3</sup> I oso hi semo'n'ngkiso so'no Anitumo jomo ulifijo'manji kako mosejaponehoho. Hwapingosohilofahon'ngki oso hiso'no mayoso hopo'maho. Oso'no yo'mayoso mayo'ne a'amu somo wofonjasyantife'no yiwo'n'ngkohofoho. <sup>4</sup> Sekwo olo pa'nyo kuyoho. Ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'n'ngkisoyoho. Sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'no umo'n'ngkiso'manji kako Anituye mangohwonto i'mofapohoho. Sekwo Anituye mehomi soku sekwo hwahoponjo yahino so'no hi semo'nososo sekwo ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'n'ngkisoyo pa'nyo kuyoho. <sup>5</sup> Anituye hungkuno ole nalisohonta kako nakwoe huyo'mango nejapmentisofoho. Nakwoe huyo'mango hiloso yo'mayo wonyo hwahoponjo somne'no umo'niwo'n'ngkiso

hweho. Oso hungkunoso siki mtí'mokumentohofó so'no losyofísyalokwofo.

<sup>6</sup> I oso'no oso símeho fefoyo yo'mayoso nelohofahoníngki Anítu kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo somo uyakolofonto wonyohofiyo nefo'mawo'níngkiso hweho. Anítuye hungkuno mtí'mokumentohofó sohwa nom'nepo ole naliso, A'amu yokumpohn'nyo imo'nontífi hahn'nyo iwo'níngkohofó somne'no Anítu kako ngkilaho líwo'níngkisofoho. I a'amu hwahopo pawowo'níngkohofó somo Anítu wonyohofiyo ufo'ma'mtonoho. <sup>7</sup> Oso'no sekwo Anítuye hungkuno haloho popmno. Kakoe hungkunomne'no enjwa'mo fosyohumamno. Sekwo Setenímo hwotoho fífijosó kako hiyaso wale'mo'mtonoho.

<sup>8</sup> Sekwo Anítu kakine'nohini wosyofísyano lífijo'manji kako sekumne'nohini wosyasyefísyono. Sekwo honíngkano wonyo'njo sohwasí oso wonyo hiso níhu'nahone foho'naopmno. A'amu hofíkoe aho kího'njo honíngkonontífi míjo yatíku'nontífeso kího'maso imo'níwo'níngkiso hopaso sekwoe símehoso wasemo'nono. Sekwo símeho hufa'u'njo soku sekwo Anítumo jomo ulímno. Sekwoe wonyo wae weesemo'montonoho.

<sup>9</sup> Sekwoe honíngkano wonyomne'no hí tango seyíhwoso'no humotaho filímno. Sekwo honíngkano wonyo'njo tíkafo jalokwofo soku sekwo humotaho filímno. Sekwoe honíngkano wonyo so'no símeho wopíngo'njo soku hí tango waseyono. <sup>10</sup> Sekwo Mpohumo ole ulímno. Ngko wopíngo ane hwo'nyoho. Kíko monífo'mayo'manji ngko níhu'nahone hwo'nyoho. Ose ulífijo so'no Anítu sekwoe símeho anga'nohino sehoníngkuhwosi kako sekwoe yofe woho'noma'mtonoho.

*Nom'ne a'amu somne'no sitofó nulohotoho.*

<sup>11</sup> Nje a'amufó, Anítuye hungkuno ole nalohí, sekwo nom'ne somne'no sitofó wonyo hungkuno'njí nohnnyo'eno. I oso'no a'amu fíhwo sitofó uloso sohwo kako Anítuye honíngkanímne'no sitofó lalofoho. Sekwo Anítuye honíngkanomne'no hungkuno wonyo lífijo'manji sekwo Anítuye hungkunomo hwotoho fífijosó Anítuye hungkunomo ito'no womíhwojantífe'no yalokwofo.

<sup>12</sup> Honíngkano hungkuno hwapíngoso Anítu kenga'nohino hweho. Kako'nohini a'amufe hungkunomo ito'no íhumajíyo hweho. Kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho peso somo asomo utímayo'ne hweho. U kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho maposo'njo somo tíkanomo míhwajone hweho. Oso'no sekwo nom'ne somne'no sitofó

ujo soku hofi+koe hon'ngkanomo ito'no mi+hwajiyo ku'maho. Nehopi, sekwo hopo'maho.

*Nakwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwaloho.*

<sup>13</sup> Sekwo ole hnniwo'n'ngkohoho, olohontali+keno mo'n'ngkalikeno nakwo ango nom'nepo nuhwasi soswo anga'no neyakolofihwoso'no syoho yi+hwasi hamniyoho engo woti+pemantanoho. Ose hnniwo'n'ngkohoho soku haloho upa'nimno. <sup>14</sup> Sekwo mo'n'ngka i'mofapone so'no huno maseyohoyohoho. Nakwo olo hwaho lopo humalohwoneso tikayo pa'nyo'nwoho. Tikayo hiloso nosyonteso moi'wo komo'no imo'n'ngkiso pa'nyo'nwoho. Nakwo olo hwaho lopo sikuno pi'n'ngo mohumulohwono. Oso'no nakwo yo'mayo so'no uyano molanehwono. <sup>15</sup> O'o, ole wolano. Nakwoe Hwe Engo sohomo ole umo'noso'manji nakwo nohumehwasi yo'mayo syohoso uyantanoho. Ose wolano. <sup>16</sup> I olohonta sekwoe yokumpohn'nyo so'no ho'noma'nontifi yo'mayo syoho iyo so'no nakwo hoponoho lalokwofo. Ose syafisi+kutoho. Oso yokumpohn'nyo yahino imo'nyoso wonyofoho. O'o, ole fisiyafi+hupmno. Yo'mayo nakwoe Hwe Engo sohomo umo'nososo oso'nohino uyano. <sup>17</sup> Oso'no hwe fihwo kako hon'ngkano wopi+ngo so'no huno uyo'manji oso hon'ngkano hiso miyo'manji kako wonyo iwo'n'ngkiso hweho.

## 5

*A'amu hamniyoho engo'njo sohwafe hungkunofoho.*

<sup>1-6</sup> Sekwo a'amu hamniyoho engo'njo soku nje hungkunomo haloho upa'nimno. Sikuno mofonepo moi'wo umo'nimonte'no yalofoho. Oso'no sekwo hamniyoho engo peho'no hu'mesyalokwofo. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo ho'yango wokoso hwapi+fe nomantifi sekwoe a'apahomne so'no syafisiyontifi simiho wopi+ngo'njo humawo'n'ngkohoho kuyoho. Yahino olo so'no fisiyafi+hupmno. Nakwo yahu fihumo wosopayo engo uyontaneso engo imo'n'ngkahon'ngki nakwo fonjasyontane noniwo'n'ngkuhwone'nwoho. Oso pa'nyo sekwo wopayo engo nontifeso yahu pa'nyo afofi'njo imo'n'ngkahon'ngkofi we'enepi sekwoe sikuno sekumo fonjasesiyo'neso mofonepo nto imo'nimaho. Sekwo a'amu wonyo hon'ngkano ane somo hungkuno ito'no mi+hwajiyo ango somo ipemotapontifi hofi+kine'no fonjasiyo'ne hungkuno ho'nasyiwo'n'ngkohofofoho. Hofi+koe hungkuno ane'njo nohumentan'ngkofi fonjahumentohofofoho.

Upa'nimno. Sekwo syoho selohofiyoso syoho tohohmtanno'njo yahonngkofi hofikoe hamniyoho fehohnjoso sekwo muyo'njo mokosyohumentanngkofi syoho selohofiyoso sohwafe humotahoso ho'nngkahonngki nakwoe Hwe Engo Anitu yo'mayo ahwomomjo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako nto upa'nngkohoho. Oso hiso'no yo'mayo tango se'maso so'no sekwo huno syafisyikui joho likui humotaho filimno. Sekwoe ho'yango hopi'nonohinoso wonyo umo'nimonte'no yohoho. Hwapife somo wo'nafiyo'nji mote'nji wonao'montonoho. Sekwo a'amu nom'ne somo mufo'mayo so'no hamniyoho yo'mayo hu'meesyiwon'ngkohofoso wonyo umo'nimontonoho. Sekwo hamniyoho engo so'no simaho semo'nyoso oso huno sohwo sekwoe a'apahomo toho hopa ni'hu'nahone wonyo wonasemo'mntonoho.

*Hwe Engo asomo pone so'no nakwo yokumpohn'nyo wolo-hofano.*

<sup>7</sup> Oseso nje a'amufu, sekwo hofiyo fohontohumamno. Sekwo huno seyohoho. Syoho kakwo'yohwo sohwo wopayo wopingo imo'nyo so'no hontohumaho. Ifoyo syonto mofehi'nyo lonteso kako wopayo'no hofiyo uhwontohumawo'nngkisofoho. <sup>8</sup> Oso pa'nyo sekwo Hwe Engo asomo peso'no hofiyo fohontohumamno. Kakoe sikuno mofoneponoho. Oso'no sekwoe simaho fisisofitofisyohumunimno.

<sup>9</sup> Nje a'amufu, Sekwo yoka'nji sitofonji hnnyo'eno. Anitu sekumo hungkuno ito'no meshwajonohoho. Nakwoe Hwe Engo nopihwosi kakoe sikuno hungkuno ikwolofo'neso we'lenepi umo'nimonte'no yohoho. <sup>10</sup> Nje a'amufu, Hwe Engo sohwoe hungkuno kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amu limotofo sohwanne'no fisyafihupmno. Yo'mayo tango hofikimo u'mahonngki Hwe Engo hofikimo utimayo'ne hofiyo hontohumamotofofoho. Oso pa'nyo sekwo hofiyo fohontohumamno. <sup>11</sup> Ole liwo'nngkuhwoni, Anituye a'amu tohino mantifeso yokumpohn'nyo lohofontifi simaho wopingo'njofoho. Ose liwo'nngkuhwonefoho. Sekwo Joup oso humne'no nto upa'nimentohofofoho. Kako tango mikunimposo notipemanto Anitumne'no yokumpohn'nyo loho'mentiso hweho. Tifi Anitu kako Joupimo wonyoangkafo uloho'mentiso so'no sekwo huno moi'wonoho. Oseso Anitu kako a'amu so'nyumo hitoho engo ulofahonngki simaho wopingo mikunimposo nejapiwon'ngkiso hweho.

*Nakwo hufa'u sihunehwanne'no lohono eso nolihwaloho.*

12 Nje a'amufu, olo hungkuno tango'njo upa'nimno. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nehopi Anitumne'no lohono eso nolikutoho. O'o, sekwo hungkuno nehopi'nohino lifijo so'no nom'ne hungkuno peho'neto. Oso'no sekwo eno ulikujî eno'nohino eso hoponoho. Sekwo awonoho ulikujî awonoho eso nehopi'nohino ulimno. Sekwo Nehopi Anitumne'no lohono eso hwasyo ose lifijoso Anitu kako tohino sejapoloho.

*Anituye a'amu ne sohwo a'amu mnokino'njo somne'no Mpohumo jomo ulososo wopingo umokumontonoho.*

13 A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo tango u'maso'manji kako Mpohumo jomo ulono. Nom'nehwo simeho wopingo'njo humaso'manji kako Anitumo isamoyoka ulihwosi Anituye yofe ho'nomayo'ne ta walono. 14 A'amu mnokino'njohwo humaso'manji kako hwe engo a'amu Anituye simeho a'amu somo mokosyohumayo somne'no joho ulono. Hofiko nopikujî hwone mijo ahopo ehasikujî a'apahopo aho ulonjimokukujî Hwe Engo Jisas sohomo wopingo umokinyo'ne jomo ulife. 15 A'amu hiso Hwe Engo sohomo simeho hi'ntnnono nehopi uyiwon'ningkohofomanji Hwe Engo sohomo jomo ulihwoso'no oso Hwe Engo kako mnokino'njo sohomo wopingo umokumontonoho. A'amu mnokino'njo sohwo honingkanononyo'njomani Anitu wonyo homo somo wae wee'montonoho. 16 Sekwo honingkanononyo imalofomanji sening kwa'wehwosamo yoloho ulimno. Sekwo sening kwa'wehwosanjimne'no Hwe Engo sohomo jomo ulifijo so'no kako nosefo'mahwosi wopingo wosemokumontonoho. A'amu honingkanononyo ane simeho anga'nohino'njo sohwo kako Hwe Engo sohomo jomo ulosomanji Hwe Engo sohwo yokumpohn'nyo ufo'ma'mtonoho. 17 Ilaija Anituye hungkuno limojo sohwo kako nakwo pa'nyo humamojo hweho. Kako simeho anga'nohino'njo nohumanto Mpohumo ifoyo masiyone jomo ulahoningki soswo hufa'u sîhune nom'ne hwasyopo uyakolofontaningki ifoyo mahu'mmojofoho. 18 Oso hohosohonta Mpohumo ifoyo siyone apa'no jomo ulahoningki ifoyo syahoningki yomayo nonyo wosopayo apa'no foka'mentisofoho.

*A'amu Anituye honingkanomo hwasopeefososo nakwo asomo utimano.*

19 Nje a'amufu, hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Anituye hungkuno ne somo uliko'manto honingkanononyo apa'no iningkawesomanji nom'ne sohwo oso a'amu

huhwo sohumo honɨngkano wopɨngomo asomo ipemotaso so'no ole so'no huno fi:syafisyo. <sup>20</sup> A'amu fihwo kako nom'nehwo honɨngkano wopɨngomo asomo ipemotaso so'manji kako oso hwe wonyo sohwoe huyo'mangoso tɨkano mta'ni iwosi:pema'masofoho. Anɨtu kako hwe wonyo sohwoe wonyo honɨngkano somo wae weeo'montonoho. Hungkuno osohopeho.



# 1 Pita

## Olo Iyoswo Simo'mjo loso Saimoun Pita Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo simo'mjo loso Saimoun Pita mti'mokumentisofoho. Pita kakoe ango Mpetisaita humanto inaniku syoho imojo hweho. Tifi kako Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. Pita olo iyoswo hiloso a'amu Jisasi mo iningkunyoso hofikoe angopo uliko'mantifi hwaho engo Pountos, Ngkolesiya, Kapotousiya, Esiya, Mpitiniya, oso'mmeemne'no mti'mokumentisofoho. Hwapingo olo iyoswo mti'mokiyoso olenoho. Yo'mayo tango nihu'no toho pa'nyo oso a'amu homo somo uma'monto yahoningki Pita nakwo simo'hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyihwasi Anituye songo ne'no humayo so'no wohontohumano. Hofikimo Pita ose ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo Pitafe iyoswo ko hiloso Sailas umti'mokiy+mentisotikeno. Sailas Pitafe Ngkilik hungkunoso ito'no m+hwajonto mti'mokumentisotikeno. Olo iyoswo loso Pita ango Loum humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolihwasi tifi uningkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Pita'ni Jisas Kilaisiye hungkuno liku'mofa (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Anitu sehwsopo'mentiso soku sekwo sekwoe pone hwapingo sopo nuliko'mantifi hwaho Pountos+nji Ngkolesiya'nji Kapotousiya'nji Esiya'nji Mpitiniya osopmeemne'no humpo'mentohofa sokune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. <sup>2</sup> Anitu kako sekune'no huno syasyefisyonto kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentiso kuyoho. Oso'no sekwoe simo' mo'mo Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako syoho yalofoho. Osopo nohumanto kako Jisas Kilaisiye hungkunomo sekwo tifi nto'no iningkafitne so'no kako sekwoe honingkanu wonyo somo wae yasemofa'ne syoho iwo'nngkisofoho. Jisas Kilais kakoe honiyo sekumne'no usihuma'mentiso so'no sekwoe wonyoso wae yaofahoningki sekwo a'amu songo pa'nyo kiho'maso kuyoho. Anitu sekune'no simo' wopingo umo'nyo so'nji kakoe hitoho engo so'nji sekumo engo weesemofono.

*Nakwo songo ne'no humayo'neso ahwomomo nehonto-humaho.*

<sup>3</sup> Anitu kako nakune'no hitoho engo ulofahon'ngki kakoe hwomu Jisas Kilais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne uhwatimentisofoho. Jisas nope'n'ngkahon'ngki Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo kakoe a'amu ne imo'nontani olohonta nakwoe yahino songo'nji humalohwone hn'nwi kako asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Oso'no nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ngkwohwo Anitu osohumo isamoyoka ulihwasi kakoe yofe woho'nomano. <sup>4</sup> Yo'mayo wop'ngo nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi maneso Anitu kako ahwomomo ho'nahumentisoso weho. Oso yo'mayo wop'ngo ahwomomjo wojo hiso wonyo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentihwonefoho. Anitu kako oso hiso nto'no esyohumanto nakune'no ahwomomo motohontonemokosyohumaho. <sup>5</sup> Sekwo Anitumne'no huno ne'no syafisyontifi simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho so'no Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji hofiyo semokosyohumentan'ngkuhwosi sekwo yo'mayo wop'ngoso womantifeho. Sikuno moi'wo imo'noso sohonta Jisas nakumo asomo netimayo'ne poso sohonta yo'mayo wop'ngo nakumne'no nto'no esyohumasoso utihwa'nyopo i'mofap'hwoso'no uhwonantanoho.

<sup>6</sup> Sekwo Anitu yo'mayo wop'ngo sejapone so'no huno syafisyikuji simonyo fiy'imno. I oso'no olohonta yo'mayo tango se'mayo so'no sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. O'o, yo'mayo wop'ngo sekwo tifi no'mo mapitne so'no sekwo huno syafisyikuji simeho wop'ngo'nji fosyohumamno. <sup>7</sup> Anitu kako ole syofisyalofoho. Yo'mayo tango u'masoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso yokumpohn'nyo uto'monnoho. Anitu kako ose syofisyalofoho. Oso pa'nyoso a'amu ahwomo yokino mt'i'mokuwo'n'ngkohoho sohwa hofiko ahwomo yokinoso toho engo sopo iloho yontifi yo'mayo hintalinyoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki ahwomo yokino ne'nohinoso lifawowo'n'ngkisofoho. Oso ahwomo yokinoso sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyalokwofo somo muyakolofonehoho. O'o, oso ahwomo yokinoso wonyo imo'n'ngkuhwoso'no sekwoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne'no nowentihwonefoho. Yo'mayo tango se'masoso sekwoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwoso'no ne'no nowentihwonefoho. Oseso Jisas Kilais utihwa'nyopo p'hwoso'no sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no sekwoe yofe engo nomafikuji Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji nomafikuji ne'no

nohumantokutnnefoho. <sup>8</sup> Sekwo Kɪlaisimo muhwonyo'njo ko yontifi kakine'no sekwo simeho umentohofofoho. I olohonta sekwo kakimo muhwonyo'njo yontifi kakine'no huno ne'no syafisyontifi simonyo yalokwofo. Oso simonyo iyo hiso yo'mayo hwahoponjo somne'no simonyo iwo'nɪngkohoho somo hwofilo'nnyofoho. U a'amu hofiko oso simonyo iyo homo somne'no huno muyoso hofikoe huno nto'no ehohosasiyo'neso nakwo pipi ufo'manehwono. O'o, awonoho. <sup>9</sup> I hwapingoso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako nakwoe huyo'mangoso songo imokalofoho. Huyo'mango songo hiso Anitu'nji ne'no humayo'nefoho.

<sup>10</sup> Oso wopingo Anitu nelohofalokunjo so'no hohonta a'amu Anitu hungkuno uyahonɪngki limotofo sohwa hofiko hungkuno hiso ifalifaliyo mt'i'mokontifi hwapingo ne so'no wejokwojosyano lontifi syoho engo ko imentohofoso hofiko hwapingo ne so'no huno mosyafihu'mmentohofofoho. <sup>11</sup> Kɪlaisiye Towahuno osohwo kako hofikoe simeho mom'mo nohumanto hofikimo ulimento, Tifi no'mo Kɪlais kako tohino kengo kengo mahwosi kako yofe engo manefoho. Ose ulahonɪngki hofiko ulimentohofi, Sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno homo somo peho peho imo'noneto. <sup>12</sup> Oseso Anitu hofikimo utihwamento, Ngko olo hungkuno selalokwe loso sekwoe sikuno lomne'no moselalokuyohono. O'o, a'amu tifi imo'nɪfijo osomne'no lalokweno. Ose lutihwamentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa hofiko olo hungkuno loso sekune'no mt'i'mokumentohofofoho. Oseso olohonta a'amu Anituye hungkuno wopingo selimentohofoso oso hungkuno hiso selimentohofofoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo ahwomo mta'ni uhwojahonɪngki oso Towahuno huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso oso a'amu somo uyahonɪngki hofiko oso hungkuno hiso selimentohofofoho. I a'amu ahwomomjoso hofiko Anituye hungkuno hwapingo ne so'no wotipemantifi'no yalokwofo. Neso hofiko huno muyofoho.

*Nakwo kiho'maso'nji humayo'ne Anitu nakumo joho nelalofoho.*

<sup>13</sup> Oseso sekwo sekwoe hunoso nto'no ikwesyafisyikuji nto'no fohontohumamno. Yo'mayo yahino wonyoso ikutoho. O'o, sekwo Jisas Kɪlais kako utihwa'nyopo asomo pihwosi kako sekumo yo'mayo wopingoso sejapone so'no huno syafisyikuji nto'no fesyo humamno. <sup>14</sup> Hohonta sekwo Anitumne'no huno ito'no maseyo sohonta sekwoe simehoso kako wonyo umo lonte osomo sekwo inɪngkamotofofoho. I



somo sekumo wopingo selohofon'neso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. <sup>21</sup> Kilais kako sekumo nosefo'mahon'ngki sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Anitu kako Kilaisimo apa'no songo ulikafonto yofe engo uyimentiso so'no sekwo huno olo so'no seyohoho. Anitu kako sekumo apa'no songo woselika'montonoho. Oso'no sekwo oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyikuji simeho wopingo'nji fohontohumamno.

*Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho ne'njo uyano.*

<sup>22</sup> Sekwo Anituye hungkuno ne somo in'ngkwalokwofo so'no sekwoe simeho wonyo ane pa'nyo imo'n'ngkohoho. Sekwo sekwoe yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo. Oso sekwo simeho ne'njo uyo hiso mango mta'nnohini likutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho ne'njo uyo so'no syoho yokumpohn'nyo fiy'mno. <sup>23</sup> Sekwoe songo humayo yahinoso songofoho. Oso songo humalofo hiso sen'ngkwowho'ya'u mta'ango'maho. O'o, Anitu engolopohamo songo humaso sohumta'angofoho. Nan'ngkwowho ya'u siko nakumo songo humayo nejap'wo'n'ngkisiyoso moi'wo umo'n'montonoho. Olo nom'ne songo humayo songo loso Anituye hungkuno ne mta'angofoho. Kilais Anituye hungkuno sohwo songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. <sup>24</sup> A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofohofohi, Nakwo hwe moya'mi olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi hoja pa'nyo'nwoho.

Yo'mayo yofe engo, ou, ho'yango engo mentaneso hoja pa'nyoso silifiyo lonto yofoho iwo'n'ngkisofoho.

<sup>25</sup> I oso'no nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Ose limentohofofoho. Oso hungkuno wopingo hiso hofiko sekune'no selimentohofofoho.

## 2

*Nakwoe Hwe Engo Jisas sohwo kako engkwosaho fom-pokumo miyo'njo ne'no wontnawo'n'ngkiso pa'nyo hweho.*

<sup>1</sup> Sekwo yo'mayo yahino wonyoso foho'naopmno. Hwasyo hungkuno so'nji hungkuno mango'nohinojo so'nji foho'naopmno. A'amu ho'yango engo'njo somne'no simeho tohino semnyoso foho'naopmno. U nom'ne a'amu somne'no sitofo ujoso foho'naopmno. <sup>2</sup> Nakwo huno nayohoho. Mehomi we'eso hofiko amno wonantifi humotaho'nohini liwo'n'ngkohofofoho. Oso pa'nyoso sekwo Anituye

hungkuno ne somne'no humotaho filimno. Oso hungkuno hiso sekwoe huyo'mangomnefoho. Oso hungkuno amno pa'nyoso sikuno huhwo huhwi noningkuji yokumpohn'nyo nito'n'ingkuji Anitu'nji wopingo wohumantifeho. <sup>3</sup> Anitu kakoe yahino wopingo setihwamaso so'no sekwo in'ngkawentifi oso homo somne'no huno syafisyontifi oso yahino me'wampe'njofoho lalokwofo.

<sup>4</sup> Sekwo Jisas Kilais songo ne'no humawo'n'ngkiso sohumo u'mapmno. Kako engkwosaho fompokumo miyo'njo engolopohamo ne'no wontnnawowo'n'ngkiso pa'nyo hweho. A'amu hwahoponjoso hofiko oso engkwosahoso nakwolaho lontifi wae yao'mentohofofoho. I oso engkwosaho homo somo Anitu kako nohwosopento yofe engo mulimentisofoho. <sup>5</sup> Sekwo hoku ango yokino fompokumo miyo'njo ne'no wontnnawowo'n'ngkiso pa'nyo soku Jisas Kilaisimo nu'mafikujo'no Jisas kakoe ango ne wasemokumontonoho. Oso ango homo somo kakoe Towahuno wohumamontonoho. Osopo sekwo kakoe syoho ulohofiyo imo'n'ingkuji Anitumne'no yo'mayo syohoso ikujo'no Anituye simeho wopingo umokumno. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimne'no yo'mayo syoho yasoso'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'n'montonoho. <sup>6</sup> A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa Jisasimne'no ole mt'i'mokumentohofi,

Upa'nimno. Ngko ango yokino hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo itofomokosyohumayo'ne engkwosaho wopingo wonyoangkafo anga'nohino sohumo uhwsopo'mentohofoho.

I oso engkwosaho hiso ngko pone songo Saiyon sopo wonjahumentohofoho.

I a'amu hofiko oso engkwosaho wonjahumentohofohi sohumo hofiko simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko kakine'no wonmango munonehoho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho. <sup>7</sup> A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho somo oso engkwosaho Kilais sohwo kako hofikimo hofiyo ufo'ma'montonoho. I a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muyo'njo somo kako mufo'manehoho. Ole mt'i'mokumentohofi,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n'ngkohoho sohwa nakwolaho lontifi syoho iyo sohwa hofiko wae yao'mentohofoho loso

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapingo imo'n'ngkohoho.

Ose mtí'mokumentohofofoho. <sup>8</sup> I nom'nepo a'amu símeho hi'ntnnono muyo'njo somne'no hofíko ole mtí'mokumentohofi,  
Oso engkwosaho ho'nao'mentohofohofohomo a'amu hofíko entofomafíkuji wopíwesyantífeho.

Ose mtí'mokumentohofofoho. A'amu hofíko Anítuye hungkunomo hwotoho fewo'níngkohofoso hofíko oso hungkuno homo somo entofomafíkuji hofíko wopíwesyantífeho. Anítu kako oso yahino hiso í'mofapone so'no huno uyímentisoso ne imo'nementisofoho.

*Nakwo hwe moya'mi Anítuye temtitofo 'nwoho.*

<sup>9</sup> Sekwo sokumo Anítu kakine'no sehwsopo'mentiso so'no sekwo kakoe a'amu ne imo'nímentohofofoho. Sekwoe Hwe Engo nemokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo kuyoho. Oso'no Anítu kako sekumo honíngkano wonyo ane imo'nyo'ne sehwsopo'mentiso kuyoho. Sekwo Anítuye a'amu ne sokumo kako sekumo wopínggo selohofiwo'níngkiso so'no nom'ne a'amu somo filutíhwamno. Ole nakumo naloho'mento, Símo'mo sekwo síkwo'mjoho'mo nohumentaníngkofi kako kakoe pomponaho wopínggopo meshumají'mentisofoho. <sup>10</sup> Símo'mo sekwo a'amu siki'nyo pa'nyo humamotofofoho. I olohonta sekwo Anítuye temtitofo neku humalofo. Hohonta Anítu kako sekune'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwo huno maseyo kuyoho. I olohonta kako sekumo wopínggo seloho'mentiso so'no huno seyahoníngki sekwo símeho ne'njo uyalokwofo.

*Nakwo Anítuye syoho ulohofiyo umo'nano.*

<sup>11</sup> Nje a'amu soku sekwo olo hwaho lopo kih'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwaho neso olopo mauyoho. Ahomomo weho. Oso'no ngko olo hungkunolo waselímonne'no yohono. Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji sekwoe yo'mayo wonyoso símeho umo lonte so'ntnne'no hohujo fiki'nyo'nyo. Oso yahino wonyo sohwo kako nakwoe huyo'mango nonto wonyo namokonoho líkuji hohujo fiki'nyo'nyo. <sup>12</sup> Sekwo a'amu Anítuye hungkunomo iníngkawowo'níngkohofohofohomo soku sekwo a'amu Anítuye hungkunomo hwotoho fewo'níngkohofohofohomo so'nji ajwopo nohumafíkuji sekwo honíngkano wonyo ane hano nto'no fíwaní'mno. Sekwo a'amu Anítuye honíngkanomo iníngkawowo'níngkohofohofohomo so'no hofíko sekumo sitofo selíwo'níngkohofohofohomo oso a'amuso hofíko ikinjaofontífi sekwoe syoho wopínggo somo sehonontífi oso síkuno Anítu kako hungkuno ikwolofohofohomo so'no hohonta hofíko Anítu kakoe yofe noho'nomapitnnefoho.

13 Sekwo Anitumne'no huno nto'no syafisyikujimanji olo hwaho lophonjo hwe engo yofe hwofilo'nnyo sohwo hwaho lopo sekumo semokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe hungkunomo tifi fin'ngkamno. Anitu kako sekumo hofikoe sifilaku'nyo'mo sehumajimentiso so'no sekwo kakoe hungkuno somo haloho popmno. 14 Oso hwe yofe engo hwofilo'nnyo huhwo sohwo nom'ne a'amu yofe engo'njo sohwo enjwa'mo humalofo. Oso huhwafe hungkunomo tifi fin'ngkamno. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko hofikoe syoho ulohofiyo sohwa hofiko a'amufe yahino wonyo somne'no tohino uyo'ne uhwajikuji nom'ne a'amuso hofiko hwe engo sohwoe hungkunomo haloho pewo'n'ngkohoho osohwafe yofeso woho'nomantifeho. 15 Anitu kako olo so'no umo'n'ngkohoho. Sekwoe yahino wop'ngo'nohini yahon'ngkuji a'amu hofiko Anituye syoho wop'ngo somne'no sitofo liwo'n'ngkohoho sofe huno wonyo syafisyiwo'n'ngkohoho somo sekwoe yahino wop'ngoso hofikoe mangomo mampi'nyo umokumontonoho. 16 Sekwo oso hon'ngkano hungkuno Mouses sejapmentiso somta'ni Anitu isihutofosema'mentisofoho. I oso'no sekwo hon'ngkano wonyoso ni'hu'no mifitnnehofo. Sekwo ole likutoho. Ngko Anituye a'amu ne nto imo'nimaleho. Oso'no ngko hon'ngkano wonyo i'meso tohino moma'mnehono. Ose likutoho. O'o, sekwo oso yo'mayo hungkuno homo somo hohujo ikinjaofikuji sekwo Anituye syoho oso'nohini ulohofiyimno. 17 Sekwo nom'ne a'amufe yofeso monje isyikutoho. O'o, sekwo hofikoe yofeso foho'nomapmno. I Anituye a'amu ne somne'no simeho uyikuji hofikimo wop'ngo'nohini ulohopmno. Sekwo Anituye hungkunomo haloho pekuji kakoe yofe foho'nomapmno. Hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo huhwoe yofeso foho'nomapmno.

*Jisas Kilaisiye hwotohomo inimokoho'nawehwasi tohino womano.*

18 Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwo sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'n'ngkohoho sofe hungkunomo haloho popmno. Hofikoe hungkuno homo somo haloho pekuji hungkuno homo somo sekwo enjwa'mo fesyohumamno. Hwe engo wop'ngo selohofiwon'ngkohoho somnohinimaho. O'o, hwe engo wonyo selohofiwon'ngkiso sohwoe hungkunomo enjwa'mo fesyohumamno. 19 Sekwo Anitune'no hon'ngkano wop'ngo'nohini ikujo'no sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'n'ngkohofoso hofiko tohino siki sejapkujo'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofikujo'no Anitu kakoe simeho wop'ngo



umo'n+montonoho. <sup>20</sup> Sekwo hon+ngkano wonyo imof+kujo'no hof+ko tohino sejap+kujo'no sekwo t+mo'nohini uhwontohumentan+ngkuji An+tu kako sekune'no hitoho mulofe'njo umontonoho. I oso'no sekwo hon+ngkano wonyo ane wop+ngo'nohini yontan+ngkuji hof+ko sekumo tohino siki sejap+kujo'no sekwo t+mo'nohini uhwontohumentan+ngkuji An+tu kako sekumo wop+ngo waseloho'montonoho. <sup>21</sup> Hwap+ngoso oso tohino siki mayo yahino homo somo in+ngkayo'ne An+tu kako sehwasopo'mentisofoho. K+lais kako sekwoe wonyomne'no tohino ma'mentiso sohonta kako tohino siki mayo'ne yahinoso hofiyo'no set+hwamentisofoho. Kakoe hwotohomo fin+ngkamno. <sup>22</sup> Jisas kako hon+ngkano wonyoso n+hu'no mimmentisofoho. Kakoe mango mta'ni hwasyo hungkunoso maho'n+mmentisofoho. <sup>23</sup> Hof+ko kakimo s+fajo ko ulahon+ngkofi kako hof+kimo s+fajo aku mul+mmentisofoho. Hof+ko tohino ko uyahon+ngkofi kako ole mujofoho. Hwangku ngko tohino m+kun+mposo wosejapmmnonho. Ose mujofoho. O'o, Jisas kako An+tu a'amufe yahino somne'no yano nto'no ulof+wo'n+ngkiso sohwoe ahomo yo'mayo hiso ho'nahinonto kako An+tu ufo'mayo'ne hontohumamentisofoho. <sup>24</sup> Jisas kako kakoe a'apaho wop+ngo somo nakwoe wonyo hungkunoso kotosahon+ngki kako iyo hwojiyaf+ku'nnyo somo pe'n+mmentisofoho. Oso hopo sopo nope'nonto oso yahino wonyo nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo somta'ni wop+ngomnohini un+ngkowantanoho. Jisas nakwoe wonyomne'no tohino m+kun+mposo ma'mentiso so'no kako sekumo wop+ngo semokumentisofoho. <sup>25</sup> Hohonta sekwo yahu *sipsip* pa'nyo hon+ngkano hwasyomo uhwasopent+fi we'mo imo'naofamentohofofoho. I olohonta K+lais sekwoe huyo'mango semokosyohumawo'n+ngkiso sohwo kako asomo noset+mahon+ngki sekwo kakimo yahu *sipsip* pa'nyo soku in+ngkwalokwofo.

### 3

#### *Hwe moya'misiyoswafe hungkunofoho.*

<sup>1</sup> A'amu nom'ni hwamne'no syoho ulo-hofiy+wo'n+ngkohoho sohwa kakwo'yohumo enjwa'mo humawo'n+ngkohoho oso pa'nyoso sekwo moya'mi hwehwanjo sofasi sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. I hwehwo huhwo sohwa hof+ko An+tuye hungkunomo t+fi min+ngkayo'njo ikujo'no sekwo hof+kimo hungkuno pi'n+ngo lut+hwaf+kutoho. O'o, hof+ko sekwoe yahino wop+ngo somo sehon+ngkuji

wopɪngofoho hnnɪngkuji hofɪko huhwa sekwoe Anɪtumo tɪfi wosenɪngkapɪfe. <sup>2</sup> Sekwoe hwehwo sohwa ole wolantɪfeho, Nje ape kako Anɪtuye hungkunomo tɪfi inɪngkawowo'nɪngkisasi kako yahino wopɪngo'nohini yontesi nje hungkunomo haloho nɪpewo'nɪngkisiyoho. Oso'no ngko huhwo'ni Anɪtuye hungkunomo tɪfi unɪngkamo. Hofɪko sekwoe honɪngkano wopɪngo somo sehonɪngkuji ose wohnnantɪfeho. <sup>3</sup> Moya'mi sofasi sekwo sekwoe a'apaho somne'no a'amuso wonahonɪfe lɪkuji wokoso yo'mayo yo'mayo manji'mofo songo oso ikuji mijiyomjo oso yo'mayo so'no huno pi'nɪngo syafihu'nɪngkutoho. <sup>4</sup> O'o, sekwoe sɪmeho ajwomo'mo oso wokoso wonyoangkafoso fotofahinɪmno. Oso sɪmehomjo wokoso hiso olenoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no yoka hungkuno sɪmeho tohino masemnyo'njo sekwoe sɪmeho wopɪngo'nji fosyohumamno. Oso wokoso hiso muyonɪmofe'njo ne'no foto'naweho. Oso wokoso homo somo Anɪtu kako nokohonɪngkuhwosi kakoe sɪmeho wopɪngo umo'nɪmontonoho. <sup>5</sup> Hohonta moya'mi sofa hofɪko Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono umotofo sofa hofɪko oso sɪmeho'mjo wokoso hiso foto'nɪmentohofofoho. Oso wokoso hiso nofoto'nontɪfi hofɪkoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo humamentohofofoho. <sup>6</sup> Apɪlohamɪye ape Sola, kako ose imojiyoho. Sola kako Apɪlohamɪye hungkunomo tɪfi inɪngkawento nje hwe engo hwasoho ulɪmentisofoho. U sekwo oso Solafe yahino somo tɪfi inɪngkafijo'manji sekwo yo'mayo hungkuno sekwoe hwehwo sohwa selɪfijo so'no iyoho masenonehoho. Oso'no sekwo Solafe mehomi umo'nantɪfeho.

<sup>7</sup> Sekwo hwe ape'njo sohwasɪ sekwo huno wopɪngo tɪpemaɪɪkuji sekwoe ape sofanji hofiyo'no fosyohumamno. Sekwoe yokumpohn'nyo sekwoe moya'mi sofafe yokumpohn'nyo somo yakolo'nnyo hwasoho. Oso'no sekwo hofɪkine'no syafɪsyɪkuji ufo'mapmno. Oso hwoya'mi hofɪsofamo Anɪtu kako hofɪkimo wopɪngo uloho'mentiso so'no hofɪko sekwo'nji songo ne'no humantokutnnefoho. U sekwo oso hwoya'mi sofamo wopɪngo ulohofɪkujo'no sekwo Anɪtumo yo'mayo so'no jomo ujoso yo'mayo wonyoso sekwoe mampaho Anɪtumo jomo ujo somo maseholofonehoho. O'o, kako wosepa'nɪmontonoho.

*Nakwo sɪmeho afa inɪngkohwasɪ wohumano.*

<sup>8</sup> Olo hungkuno losojwaofoneso ngko sekwo a'amu hopi'nonohinokune'no waselɪmonne'no yohono. Sekwo sɪmeho afa inɪngkuji nom'ne a'amu somo sɪmeho uyɪmno. Sekwo senɪngkwa'wehwosamne'no hitoho

selofiwon'ngkiso pa'nyoso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofihwoso'no wopingo ulohopmno. Yokumpohn'nyo yahinoso foho'naopmno. <sup>9</sup> U, a'amu sekumo wonyo selohofikujo'no u sekwo hofikimo aku uyo'eno. Hofiko sitofo selikujo'no sekwo sitofo aku nulikutoho. O'o, sekwo Mpohumo oso a'amu homo somo simeho pompengo umofone isamayoka ulimno. Sekwo ose ikujo'no Anitu kako wopingo waselohomontonoho.

<sup>10</sup> A'amu fihwo kako Anituye hungkuno fehohnjo mtimokumentiso sohwo ole mtimokumento, U a'amu kako ngko simeho wopingonji wohumamo lihwosi'manji kako hungkuno wonyonji hwasyo hungkunanji malonehoho.

<sup>11</sup> Kako yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwosi kako yahino wopingonohini uyono.

Kako simeho pompenjiyo so'no syoho ihwosi oso yahino wopingo hiso notipemahwosi oso yahino homo somo tifi uningkaweno.

<sup>12</sup> Anitu kako kakoe a'amu yahino wopingonjo somo uhwon'wo'ningkisofoho.

Oseso Anitu kako sikuno engolopohamo hofiko jomo uliwo'ningkohoho somo haloho pewon'ngkiso hweho.

Oseso Anitu kako a'amu hofiko wonyo iwo'ningkohoho somo uhwononto kako hofikine'no simeho tohino umningkuhwoso'no kako tohino uyo'ne hweho.

Ose mtimokumentisofoho.

*Nakwoe yahino wopingo iwo'ningkuhwone somne'no tohino mayoso wopingofoho.*

<sup>13</sup> U sekwo honingkanu wopingomo wowano likuji yokumpohn'nyo yohon'fijoso wonyo tihwo wasemokumontolo. O'o, awonoho. <sup>14</sup> I oso'no sekwoe yahino wopingo somne'no tohino mafikui u sekwo simonyo engo fiyimno. I oso'no sekwo sekwoe yahino wopingo somo iningkowentaningkuji hofiko nosehoningkuji hofikoe yahino wonyo so'nji sekumo iyoho wesemofano likuji selohofikujo'no sekwo iyoho seningkuhwoloho. Huno pin'nggo seyhwoloho. <sup>15</sup> O'o, awonoho. I Kilais kako jije Hwe Engo imokohojo'no kako'nohini wokumokosyohumano. I oso'no a'amu hofiko sekumo ole woselohonantifeho. Sekwo yomayo wopingoso womano lontifi hontohumalofoso peho'neto. Ose selohoningkujo'no sekwo hofikimo hungkuno asomo komo'no ujo'neso sekwo nto'no fesyohumamno. Hungkuno hiso hofikimo hofiyo'no filutihwamno. Sekwo hofikoe hunomo monje isyikutoho.

<sup>16</sup> U sekwo yo'mayo iwo'n'ingkohoho so'no sekwoe simeho sohwo wonyo hwosoho makijo'njo yoso'manji a'amuso hofiko sekwo Kilaisimo in'ingkwalo kwofwo so'no sitofo selikujono hwangukso honta hofiko hwasyo hungkuno sejo so'no wonimango engo unimontonoho. <sup>17</sup> U nakwoe yahino wopingo iwo'n'ingkuhwone somne'no Anitu ole lososo tohino womapife lososo tohino mayoso wopingofoho. U yo'mayo yahino wonyo somne'no nakwo tohino manoho lihwasimiyanehwono. Oso hiso nihu'no wonyofoho.

*Kilais kako nakwoe wonyo wae yaofone pe'nimentisofoho.*

<sup>18</sup> I nakwoe Hwe Engo Kilais kako wonyo nihu'no ane sohwo kako Anituye pone'no upenemotasi mo lonto nakwoe wonyo'mne'no sikuno anga'nohino somo tohino manto poyo pe'nimentisofoho. Hwe wopingo'nohino sohwo nakwo wonyo hn'nimo nayohope sohwo pe'n'ingkahon'ngki kakoe huyomango sohwo apa'no songo likafonto kako songo humaho. <sup>19</sup> Kako nope'nonto kakoe huyomangoso tikanomo nowento kako a'amu poyo nto pe'nimentohoho osomo kakoe hungkuno wopingo lutihwamentisofoho. <sup>20</sup> Oso a'amu hiso hofiko Niwa nohumentan'ngki hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmotofofoho. Oso'no Anitu kako hofikoe yahino wonyo somne'no tohino komo'no umentiso'maho. O'o, Anitu kako hofiko hofikoe hon'ngkano wonyoso noho'naofikui ngkimo simeho wontopantifitikenonto hontohumamentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako yofayokino nomti'mokonto oso yofayokino homo somo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune'nohino humamentohofofoho. Anitu mijopo mta'ni songo nohumentan'ngkofi asomo utima'mentisofoho. Mijomo mape'nimmentohofofoho. <sup>21</sup> Oso mijo hiso mijo kiyomayo huyomango pa'nyofoho. Niwa'montohwamo Anitu mijo mta'ni songo nohumentan'ngkofi asomo utima'mentisofoho. Oso mijo kiyomayo yahinoso a'apahomjo kiho wonyoso wae yaofone'maho. O'o, Anitu kako nakwoe simeho mo'mo wonyo wae yao'mentiso so'no utihwayonefoho. Mijo kiyomayo yahino neso olenoho. Kiko ngkimo mijo wokiyonimapiife lohoji u kiko Mpohwo Anitumo ole uso, Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no ngko a'amu songo pa'nyo jije hon'ngkano wopingomo nto'no un'ngkamo. Ose uso. Mijo kiyomayo yahino neso osohifoho. <sup>22</sup> Jisas kako ahwomomno simentisoso osopo nosonto kan'ngkwohwo Anituye aho anga sohohta'ni humaho. A'amu ahwomomjo

hopi'nonohino so'nji yofe engo'njo so'nji yo'mayo yo'mayo yokumpohn'nyo so'nji Jisas kakimo enjwa'mo weho.

## 4

*Nakwo hwahoponjo yahinoso noho'naofihwasi Kɪlaisimne'no tohino womano.*

<sup>1</sup> Kɪlais kako nakwo'nji olo hwaho lopo nohumentani kako nakwoe wonyomne'no tohino ma'mentisofoho. I oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'nɪngkuhwasi Kɪlais kako ma'mentiso hopa nakwo tohino womano. U a'amu fihwo kako Anɪtuye honɪngkanomo ito'nohino inɪngkawento yahino wonyo somne'no nɪhu'no ngkilaho ne'no lonteso'no nom'ne a'amu hofɪko kakimo tohino uyɪwo'nɪngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako honɪngkano wonyo somo nɪhu'nahone hohujo nto ikinjao'maho. Honɪngkano wonyo hiso oso hwe sohomo apa'no momokosyohumanehoho. <sup>2</sup> Oseso sekwo olo hwaho lopo nohumafɪkuji yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo lonto a'amu yonte hopa somo inɪngkakutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino Anɪtu kakoe simeho wopɪngo umokiyo'ne somnohini fiyɪmno. <sup>3</sup> A'amu Anɪtuye hungkunomo hwotoho fewo'nɪngkohoho sofe yahino pa'nyoso sekwo hohonta imotofofoho. Hofɪkoe yahino hiso olenoho. Apohufo, yo'mayo wonyo somne'no simeho fefoyo, mijo yokumpohn'nyo nontɪfi nilohoho, wosopayo engo ne'no nɪwo'nontɪfi siki humawo'nyo, mijo yokumpohn'nyo ne'no nɪwo'nontɪfi fonɪfonyo yahino yontɪfi Anɪtuye hungkunomo hwotoho fewo'nyo, hwahoponjo anɪtu hwasyo hwoeso sohomo hwomtame ulohofontɪfi kakoe yofe ho'nomayo oso yo'mayo yahino wonyo hiso'no sekwo hi semo'nɪngkahonɪngki imotofofoho. <sup>4</sup> Olohonta sekwo oso yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofontɪfi oso yahino wonyo homo somo sekwo hofɪko'nji apa'no miyalokuyohoho. Oso'no hofɪko nosehonontɪfi yomo yontɪfi sitofo selalokwofo. <sup>5</sup> Hwangku sohonta Anɪtu oso a'amu hisomo hofɪkoe yahino wonyo homo somne'no hungkuno ikwolofone hohwafo sopo humafɪkuji osopo Anɪtu'nji hofɪkoe hungkunoso ikwolopitnnefoho. Anɪtu kako oso a'amu songo humalohwone hn'nnonji poyo pe'nɪmentohoho sofe yahino wonyo somne'no yano ilofonehwajiyo'neso nto'no esyohumaho. <sup>6</sup> Hohonta Kɪlais kako a'amu poyo nto pe'nɪmentohoho sofepono nowento kakoe hungkuno wopɪngoso uyɪmentisofoho. Oso a'amu hiso hofɪko nakwoe hwaho lopo nohumantɪfi honɪngkano wonyo somo inɪngkawentɪfi a'amu hopi'nonohinoso

pe'n+wo'n+ingkohoho hopaso pe'n+mentohofofoho. Kílais a'amu homo somo u'manto hofíkoe huyo'mango Anitu'nji humafitne'ento kakoe hungkuno wop+ngoso ul+mentisofoho.

*Syoho ulohofiyo wop+ngo sohwo Anituye pompenjiyoso yano ulofiyonefoho.*

<sup>7</sup> Olo hwaho loponjo yo'mayo hopi'nonohinoso moi'wo umo'n+monto yalofoho. Oso'no sekwo yo'mayo wonyo somo monje yasy+kuji huno nto'no syafisy+kuji ehohosasesy+hwoso'no sekwo yo'mayo so'no Mpohumo jomo ul+wo'n+ingkuno. <sup>8</sup> Oso'no nakwo olohonta nohumentan+ingkuhwoni yahino anga'nohino nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu nom'ne somne'no huno syafisy+kuji simeho uy+mno. Sekwo simeho uy+kujo'no hofíkoe yahino wonyoso sekumo selohofikujo'no'manji oso wonyo homo somo sekwo sekwoe hohujopo meho'naopmno. <sup>9</sup> A'amu nom'neso hofíko sekumo se'mafíkujo'no sekwo hofíkimo hofiyo ulohopmno. Oso syoho nom'ne a'amu somo wop+ngo ulohoho so'no iyoho sen+ingkuhwaloho. o'o, simeho wop+ngo'njo fiy+mno. <sup>10</sup> Sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako syoho wop+ngoso sejapmmentisofoho. Oso'no sekwo Anituye yokumpohn'nyoso nomafíkuji nom'ne a'amu somo ufo'mapmno. Sekwo ose ikujo'no Anituye syoho ulohofiyo wop+ngo soku sekwo Anituye yahino wop+ngoso yano ulofiyalokwofo. <sup>11</sup> Hwe fihumo Anitu kakoe hungkuno lut+ihwayo'ne syoho uyo so'manji kako wolut+ihwano. Anitu kako a'amu nom'nehumo a'amumo fo'mayo'ne syoho uyoso'manji Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji oso hwe huhwo sohwo kako hofiyo ufo'mano. Sekwo ose ikujo'no a'amu hofíko nosehon+ingkuji ole wolant+ifeho, Jisas Kílais+ye a'amuso wop+ngo'nohini iwo'n+ingkohofofoho. Ose líkuji hofíko Anituye yofe engo woho'nomant+ifeho. Kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ne'no nowent+ihwonefoho.

*Hofíko Kílais+mo wonyo uloho'mtohofo hopaso nakumo wonyo ose'nohini wonelohofant+ifeho.*

<sup>12</sup> Nje a'amu soku yo'mayo tango toho pa'nyoso sekumo wosema'monte'no yalofoho. Sekwo nom'ne tango ne'makwoho líkuji yomo ikutoho. O'o, yokumpohn'nyo fosyohumamno. <sup>13</sup> Yo'mayo tango se'malokunjo so'no sekwo simonyo fiy+mno. Hwap+ngoso oso wonyo sekumo selohofalokwofoso Kílais huhumo uloho'mentohofofoho. Oso'no Kílais kako asomo poso sohonta kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ut+ihwa'nyopo

i'mofapihwoso'no sekwo sɪmonyo engo ikuji simeho wopɪngo'nji wohumantifeho. <sup>14</sup> Sekwo Jisas Kɪlaisiye yofe aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo so'no a'amu nom'neso hofiko sekumo sitofo selɪkujo'no'manji sekwo sɪmonyo engo fiyɪmno. Hwapɪngoso Anɪtuye Towahuno yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwo sekwo'nji humaho. <sup>15</sup> A'amu fihwo kako sekwo'njo ajwo somo humaso sohwo kako a'amu fonjasiyo, yo'mayo yo'mayo hufo, yo'mayo yahino wonyo iyo, a'amufe fesyohumayo somo wonyo imokiyo, oso a'amu huhwo sohwo kako sekwo'nji mohumanehoho. O'o, oso yahino wonyo hopi'nono sekwo'njopo wojo so'no tohino malokwofo so'no nakwo mupo'nanehwono. O'o, sekwo oso yahino wonyo somne'no ni'hu'no ikutoho. <sup>16</sup> U hwe fihwo kako Jisas Kɪlaisiye yofe so'no kako tohino tɪpemaso'manji wonɪmango munonehoho. O'o, awonoho. U sekwo a'amu Kɪlais we'e imo'nɪmentohofso so'no sekwo kakine'no isamoyoka ulɪkuji Anɪtu kakoe yofe foho'nomapmno.

<sup>17</sup> Oso sɪkuno a'amufe yahino somne'no tohino mayoso nto i'mofapohoho. Nakwo Anɪtuye mehomi ne hn'nɪmo tohinoso kaki'no wone'ma'montonoho. I nakumo oso tohino hiso sɪmo'mo ne'maso'manji a'amu Anɪtuye hungkunomo haloho mapewo'nɪngkiyohofoso Anɪtu kako tɪfi no'mo tohino mɪkunɪmposo uyonefoho. <sup>18</sup> A'amu Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohofso sohwa ole mtɪ'mokumentohofi, A'amu Anɪtuye hungkunomne'no wopɪngo'nohino yɪwo'nɪngkiso sohwo kako Anɪtu'nji engolopohamo wonyoangkafopo humayo'ne oso hwe sohwo ito'no fesyohumayo'ne olohonta yo'mayo tohinoso malofoho.

I ose'manji a'amu Anɪtuye hungkunomo hwotoho fewo'nɪngkohofoso tɪfi no'mo peho tohino mapitnneto.

Ose mtɪ'mokumentohofofoho. <sup>19</sup> Anɪtu kako a'amu fi-humo tango u'mano loso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako honɪngkano wopɪngo'nohini ihwosi kako Anɪtu kakimo umtɪ'mokumentisoso oso hwoe ahomo wohumano. Anɪtu kako sekumo asomo wosetɪma'monnoho selɪmentiso so'no syafɪsyɪkuji hunoso ole waseyono. Anɪtu kako hungkuno selɪmentisoso ne umo'nɪmontonoho. Huno ose waseyono.

## 5

*Sekwo hwe engo sohwasɪ Anɪtuye yahu sipsip somo nto'no mokosyohumamno.*

<sup>1</sup> Sekwo hwe engo sohwasimo, ngko hungkuno ole waselimne'no yohono. Ngko huhwo'ni hwe engo hwo'nyoho. Oseso ngko nje timo so'nji Kilais kako tohino engo nomanto pe'ningkahon'ngki uhwon'mentohefoho. Jisas Kilais asomo poso sohonta yo'mayo wonyoangkafo ne'masoso ngko huhwo'nnonji womantanoho. Oseso ngko olo syoho loso sekwo hwe engo sohwasiyeh ahopo wohu'meesehumonne'no yohono. <sup>2</sup> Sekwo Anituye a'amu ne yahu *sipsip* pa'nyoso hofiko sekwoe ahomo humalofo somo nto'no mokosyohumamno. Olo syoho Anitu kako sejapmmasos loso'no sekwo simeho semo'n'ngkuhwoso'no hofiyo'no fiymno. Olo syoho hiloso sekwo hamniyoho mayo'ne'nohini ikutoho. O'o, sekwo Anitumne'no syafisyikui syoho yokumpohn'nyo fiymno. <sup>3</sup> Oso a'amu Anitu kako sekwoe ahopo sehumaj'mentiso somo sekwo hofikoe hwe engo sohwasih hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikui yoka ulikutoho. O'o, hofiko sekwoe humayo somo sekwoe syoho wopingo somo sehon'ngkuji hofiko oso sekwoe yahino wopingo homo somo hofiko tifi wosen'ngkopantifeho. <sup>4</sup> Sekwo ose ikujo'ne'manji Anituye yahu *sipsip* somo mokosyohumayo kakwo'yohwo ne sohwo oso yahu *sipsip* somo woma'mo lihwosi utihwa'nyopo asomo poso sohonta Anitu kako sekumo yo'mayo wonyoangkafoso sejapososo engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

*Nakwoe hunoso nto'no syofisyihwasi nakwoe yofeso monje ehin'ngkuhwasi nom'ne a'amu somne'no hwahopo wopowano.*

<sup>5</sup> Oso'no sekwo hwe songo sohwanononji sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo enjwa'mo pahumno. Oso'nji sekwo a'amu hopi'nonohino soku Anituye a'amu ne somne'no hwahopo pawomno. Ufo'ma'nimno. Anituye hungkunoso ole nelalofi, Anitu kako a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fifijo somo kako hofikimo ilojaofihwosi ngkilaho ulimontonoho. I oso'no a'amu hofiko nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawowo'n'ngkohofosomo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofiwon'ngkiso hweho.

<sup>6</sup> Oso'no sekwo sekwoe simeho sohwo yo'mayo wonyo umo lonto iwon'ngkisoso monje feehumno. Monje yasyikui sekwo Anituye aho yokumpohn'nyo somo enjwa'mo fosyohumamno. Anitu kakoe sikuno jije yofe woho'nokuma'mo lihwosi ou, kako jije yofe ho'nokumayoso hoponoho. <sup>7</sup> Yo'mayo tango sekumo selmasoso sekwo



Anitu sekumo hofiyo'no semokosyohumaso sohwoe ahopo foho'nahumno.

<sup>8</sup> Sekwo nto'no humafikuji Seten sekwoe mango sohune'no i'waho nto'no fiy+mno. Seten kako sikisiwojo pa'nyo sohwo hano uti'hwa'nyopo emoyonto houhouyo engo lonto a'amumo wonyo umokumonto iwo'n'ngkiso hweho.

<sup>9</sup> Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyikuji yokumpohn'nyo lohofikuji Setenimo mjiyohotofapmno. Sekwo huno seyohoho. Anituye a'amu angomeemjo humalofoso hofiko oso tango sekwo malokwofo hopaso malokwofo.

<sup>10</sup> Anitu kako wop'ngo nalohof'wo'n'ngkiso sohwo kako sekumo Kilaisi'nji ufohi'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho.

Oso'no sekwo kakoe yofe hwofilo'nnyo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ho'nomapijoso sekwo songo ne'no nohumantokutnnefoho. Oseso we'enepi sekumo tango se'maso so'no Anitu kako sekumo apa'no wop'ngo wasemokumontonoho.

Anitu kako sekumo yokumpohn'nyo lohoho'ne sesofitofihwoso'no sekwo kako'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Ikinji ikinjiyo miyofoho.

<sup>11</sup> Oseso Anitu kakoe yokumpohn'nyoso moi'wo mmo'nonehoho. O'o, engolopohamo songo ne'no nowenti'hwonefoho. Oso hungkunoso nehopeho.

### *Hungkuno ae'uyofoho.*

<sup>12</sup> Olo hungkuno tifo selalokwe upo'nalokwofo loso ngko Sailasimo ulahon'ngko kako mt'i'mokalofoho. Ngko huno ole syofisyalokweno. Sailas sohwo kako nen'ngkwa'wehwo ne hweho. Olo iyoswo loso ngko sekwoe huno Anitu kako nakumo wop'ngo nalohof'wo'n'ngkiso so'no huno nto'no wosyafihupifenji semti'mokiyalokweno. Ngko Anitu kakoe yahino so'no huno niyahon'ngki sekumo yoloho selohono. Oso'no sekwo olo hungkuno hiloso nupa'n'ngkuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

<sup>13</sup> A'amu Mpapilounjo \* somo Anitu kako hofikimo sekwo'nji kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko sekumo nakwoe a'amufu selalokwofo. Nje hwomu Mak huhwo nje a'amufu selalofoho. <sup>14</sup> Sekwo hopi'nonohino soku sekwo nom'ne a'amu somo uhwon'ngkuji oso a'amu hiso'nji sekwo aho po'n'mno.

\* **5:13:** Osohonta Pita Mpamilounne'no pahnnimo hungkuno Loumne'no limentisofoho. Hwap'ngoso a'amu Mpapilounjoso hofikoe yahino hohontajoso imotofofoho.

Sekwo Kilaisi'nji humalofo. Oso'no sekwoe simehoso pompenjiyo'nji fesyohumamno. Nje hungkuno osoho-hweho. Ngko Pita'ni selohono.

## 2 Pita

### Olo Iyoswo Tifinjo loso Saimoun Pita Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua'nji* (34) *teti-et'nji* (38) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Saimoun Pita mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'amu simeho hi'ntnnono uyimentohoho somnefoho. Olo iyoswo tifinjo mti'mokinyo hwapingoso olenoho. Oso a'amu Jisasimo in'ngkunyoko soku sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanne'no i'waho fiymno. Pita kako ose ulimonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso ntipo humanto mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolo lhwasi tifi un'ngkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Saimoun Pita'nyoho. Ngko Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni kako'ne hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Jisas Kilais kako yahino wopingo'njo sohwo nakwoe Anituyoho. Kako nakwoe wonyo somjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne hweho. Sekwo soku oso hiso'no upa'nontifi hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nakwo uyalokuhwone hopa uyontifi Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Olo hungkuno loso sekumne'no mti'mokalokweno. <sup>2</sup> Sekwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisasi'ntnne'no sekwo sikuno huhwo huhwi huno engo fitipemapmno. Huno engo tipemapijoso siko sekumo wopingo selohofohosisi sekwoe simeho wopingo engo wasemo'nimontonoho.

*Anitu kako nakwo kakimo ufohi'nyo'ne nah-wosopo'mentisofoho.*

<sup>3</sup> Anituye yokumpohn'nyoso yo'mayo hopi'nono Anituye yahino wopingo somo in'ngkayo'ne nejapmmentisofoho. Nakwo Jisasi'mne'no huno engo tipemehwasi yo'mayo nejapmmentiso so'no huno wonayimontonoho. Jisas huhwo sohwo kakoe yofe engo so'nji kakoe yahino ito'nohino so'nji mayo'ne joho nalimentisofoho. <sup>4</sup> Kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Anitu kako yo'mayo wopingo wonyoangkafo engo nakwo kakoe hon'ngkano ito'no in'ngkayo'ne wosejapmmo nalimentisoso olohonta kako nakumo nto nejapmmentono. Oso'no olo hwaho lopo yo'mayo wonyo nakwoe

simeho nelikafoso nakumo wonyo wonamokumonto yonte somo nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji hwotoho fehwasi nakwo Anituye yahino wopingoso womantanoho.

<sup>5</sup> Oseso nakwo Anituye honingkano ito'nohino iningkayo'ne nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso nto'nohinimaho. O'o, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi nakwo honingkano wopingo imo'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano. Oso'nohinoso nto'nohinimaho. O'o, osopo nakwo sikuno huhwo huhwi Anitune'no huno engo tipemayo'ne huno nto'no syofisyihwasi Anitu kako yo'mayo hofiko ifitne'ento imentiso so'no nakwo huno wonayono. <sup>6</sup> Nakwo oso'no huno nto'no naihwoso'no osopo nakwoe a'apaho wonyo'ne syofisyasoso hwotoho wofeeno. Nakwo yo'mayo wonyoso hwotoho monje fesyihwasi yo'mayo tango ne'mahwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Nakwo yokumpohn'nyo lohofihwaso'no nakwo Anituye yahino hopa uyano. <sup>7</sup> Ose ihwaso'no ou osopo nakwo nom'ne a'amu somo nakwoe a'amu kuyoho ulano. Ose ulihwasi hofiyo ufo'mano. Hofiyo ufo'mehwasi nakwo simeho nehopi unano.

<sup>8</sup> Oso yahino ngko seloheso ne'no mjimihwasi nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yahinoso nakumo toyo enaofihwoso'no yo'mayo syoho nakwo kakine'no yasoso ne umo'nimontonoho. <sup>9</sup> Anituye a'amu ne fihwo kako oso yo'mayo yahino homo somo momaso'njo yoso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako timpini'nyo pa'nyo hweho. Oso a'amu timpini'nyo huhwo sohwo kako Anitu kakoe wonyo wae yimo'mentiso so'no kako huno muyofoho. Kako iningo mofalofoho. <sup>10</sup> Oseso nje a'amu soku sekwo oso hopa ikutoho. Anitu kako sekune'no joho selonto kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso yahino ngko selohe somo mayo'ne syoho yokumpohn'nyo yoho'nningkuji a'amu hofiko nosehoningkuji ole woselantifeho. Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Sekwo ose ifijoso mopiwahupitnehofu. <sup>11</sup> O'o, sekwo Anituye yahino wopingoso nomafikujo'no oso honingkano Anitumo u'mayo'neso sekune'no hwosompo'naweho. Osopo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimantiso sohwo'nji sekwo engolopohamo ne'no nohumafikuji kako sekumo hofiyo semokosyohumanefoho.

<sup>12</sup> Oseso olo hungkuno loso ngko ne'no seliwo'nningkohefoho. Sekwo olo hilo so'no huno ko seyahoningki sekwo aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumalofoso ngko apa'no selalokweno. <sup>13</sup> I ngko olo so'no nimo'nningkohoho. Sikuno hopi'nonohino somo

ngko olo hwaho lopo songo humahm'mo sekwo huno aku syafisyayo'ne olo hungkuno hiloso ngko sekumo ne'no waselimonne'no yohono. <sup>14</sup> Ngko olo so'no huno niyohoho. We'enepe ngko olo hwaho lopo uliko'ma'monnoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako olo hilo so'no ngkimo huno nto lanfohoto'masofoho. <sup>15</sup> Oseso ngko apa'no syoho engo yonji sekune'no olo hungkuno hiloso mt+mokosesyalokweno. Hwangku ngko poyo pe'nime sohonta sekwo olo hungkuno homo losomo apa'no huno ne'no syaf+hupitne'enji mt+mokosesyalokweno.

*Nakwo Anituye pomponahoso Kilaisimo wentaningki uhwonimentihwonefoho.*

<sup>16</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako asomo pe-e'ne so'ntnne'no nose-lahonngkuhwoni sekwo nto upa'n+mentohofofoho. Oso hungkuno nakwo Kilais+inne'no sel+mentihwone hwap+ngoso a'mane hungkuno'nji siki hungkuno oso'njo mta'ango'maho. O'o, nakwo Kilais+nji nohumentani yo'mayo wonyoangkafo imentiso somo timo uhwonimentihwonefoho. <sup>17-18</sup> Ou, oso hwofiki'nyo sopo nakwo nohumentanngkuhwoni kanngkwowho Anitu kakoe hwomufe yofeso ho'nimahanngki Jisas kakoe a'apahoso pomponaho lahumentisofoho. Nakwo ahwomo mta'ni Anitu kakoe mampahoso kakoe hwomumo ulahonngki nakwo ole upa'n+mentihwoni, Oloso nje hwomufoho. Ngko kakine'no wop+ngo n+mo'nantohofoho. Nje simehoso kakine'no wop+ngo n+mo'nantofoho. Nakwo ose ho'nngkahonngki upa'n+mentihwonefoho.

<sup>19</sup> Oseso a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwa oso hungkuno hiso hofiko mt+mokumentohofosomo nakwo nupo'nontani nehopi limotofo lontani simeho yokumpohn'nyo uyalokuhwono. I oso'no sekwo hoku hofikoe hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumanno. Hofikoe hungkuno hiso sikwo'mjoho so'mo t+pomponaho hopa losyalofoho. Oso pomponaho hiso ne'no nolosyantannngkuhwosi iyoho walongkon+mo l+hwosi iyohohwe'nji i'mu s+mofap+wo'nngkiso uhwon+wo'nngkuhwone hopaso Jisas kako oso i'mu hopa imo'nngkuhwosi kako kakoe pomponahoso sekwoe simeho mo'mo lasesyonefoho. <sup>20</sup> Sekwo olo hilo so'no huno waseyono. Anitu kakoe a'amumo hungkuno uyahonngki limotofo sohwa iyoswo mt+mokumentohofosomo nakwo atofolontani a'amu fihwo nakwo'njo mta'ango sohwo kako oso hungkuno homo somjo neso kakoe huno mta'ni syafisy+hwosi yoloho mol+jwaofonehoho. Awonoho.

21 Hohonta hwe fihwo kako ole majofoho. Anitu kakoe hungkuno nomahm'mo a'amumo ulimne'no yohono. Kakoe huno mta'ni ose majofoho. O'o, Anituye Towahuno kako'nohini hofikoe hunomo kakoe huno mta'nnohini tipemanto uyahonngki a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno limotofofoho. Huno ose waseyono.

## 2

*A'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'nngkohoho sohwafe hwasyo yahino wonyo so'ne hungkunofoho.*

1 Hohonta a'amu fehohnjoso hofiko a'amu Juta somo Anitumne'no hwasyo hungkuno limotofofoho. Oso hopaso a'amu fehohnjo hwasyo hungkuno'njoso sekwo'njo ajwo so'mta'ni wolikofantifeho. Hofiko sekumo hungkuno ole maselifitnehofo, Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso kengo mta'angofoho. Ose maselifitnehofo. O'o, hofiko sekumo ole woselantifeho. Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso Anituye hungkuno selalokuhwono. Hofiko sekumo ose hwasyo selikui hofiko Anituye hungkuno so'nji hofikoe huno kengo mta'ango hwasyo so'nji woselantifeho. Sekwo hofikoe hwasyo hungkuno homo somne'no simeho hi'ntnnono uyifijoso oso a'amu hiso sekumo wonyo wosemokantifeho. Jisas Kilais kako hofikoe wonyo somta'ni mpe ko nto ema'mentisoso hofiko kakimo hohujo apa'no ikinjimo'mentohofofoho. Hofiko hohujo ikinjimo'mentohofo so'no hofiko wonyo komo'no imo'nifitnefoho. <sup>2</sup> A'amu pi'nngo engoso nakwo Anituye a'amu ne'nwoho likui hofiko hofikoe yahino kengo kengo wonyo somo unngkowanifeho. Oso a'amu hofiko yo'mayo wonyo yontife so'no a'amu nom'neso hofiko nuhwonngkui Anituye a'amu nefoho syafisyikui hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njo somne'no sitofo woselantifeho. <sup>3</sup> Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo hiso hofiko sekwoe hamniyoho so'no hi umo'nngkuhwoso'no hofiko sekwoe yo'mayo hamniyoho wosemano likui sekumo hungkuno kengo kengo hwasyo woselantifeho. Oso'no hohonta Anitu kako oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofikui wonyo imo'nyo'ne sikuno ho'nahumentisoso weho. Oso'no Anitu kako timo mopeku'nohumuyoho. O'o, kako timo hontohumaho.

<sup>4</sup> A'amu ahwomomjo fehohnjo wonyo imentohofo sohwa Anitu kako hofikimo timo'nohini uhwonmentiso'maho. O'o, kako hofikimo tikanomo uhumatimentiso sohwa hofiko osopo sikwo'mjoho nihu'no wonyo so'mo humantifi oso sikuno Anitu'nji hofiko hungkuno ikwolofone so'no hontohumalofa

<sup>5</sup> Hohonta hwe moya'mi hofi'ko Niwa'nji humamentohofosomo Niwa kako yahino wop'ingo so'no hungkuno yoloho ko luti'hwahon'ingki hofi'ko Anitumne'no hohujo ikinjimo'mentohofosomo Anitu kako mijo ayo engo somo hungkuno ulahon'ingki oso mijo ayo engo huhwo sohwo hofi'kimo ifehu'mokosyahon'ingki oso a'amu hiso hofi'ko mijo meepolo'mentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako hwe wop'ingo'nohino sohwo'nji kakoe a'amu aho fehohnjo hopi'nonohini nom'ne mta'ni hufa'u oso a'amu hofi'ko yofayokinomo songo humamentohofofoho. <sup>6</sup> Oso a'amu angopone hufa'u Soutom'nji Ngkoumoulajo humamotofosohofi'koe hon'ingkanowonyo somne'no ahwomo mta'ni Anitu kako oso angohopo sopo tiposyo ho'nao'mentisohwakufonimo'nimentisofoho. Oseso olhonta a'amu hofi'ko Anitumne'no hohujo ikinjaofi'wo'n'ingkohofosohofi'ko oso angohufa'u somne'no tohino mayoso'no huno uy'hwoso'no hofi'ko Anitu'nji hungkuno ikwolofosone sikuno somne'no iyohounono. <sup>7</sup> Oso angohufa'u soponta'angofihumo Anitu kako songohumayo'ne uti'ma'mentisohangano'nohino hweho. Kakoe yofeso Loutiyoho. <sup>8</sup> Oso hwe wop'ingo Lout huhwo sohwo kako a'amu wonyofeyahinowonyo somne'no kakoe simeho tango engo uy'mentisofoho. <sup>9</sup> Oseso nakwo hunowonayono. Anitu kako a'amu kakoe yahinomo tifi in'ingkawowon'ingkohofosomo yomayo tango u'mayo so'no ufo'mawon'ingkiso hweho. Oso'nji Anitu kako a'amu hon'ingkanowonyo'njosomo hungkuno ikwolofosohonta tohino nuyonefoho. Huno ose wonayono. <sup>10</sup> A'amu fehohnjo hofi'ko Anituye hungkuno so'no ne anefohosyafisy'kuji Anitumne'no hohujo ikinjaofi'kuji nakwo Anitumo enjwa'mohumayoso nakwolaho likuji yomayowonyo hofi'koe simeho umonyo somo in'ingkafijosomo a'amu homo somo Anitu kako tohino engo uyonefoho. Hofi'koe tohinoso nom'ne somo yakolonnyofoho. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo li'wo'n'ingkohofosohofi'ko yokumpohn'nyo imo'nontifi hofi'koe hunomnohini in'ingkawowon'ingkohofofoho. Oso'no hofi'ko a'amu ahwomomjosomne'no sitofo ujoso'no iyohomunyofoho. <sup>11</sup> I oseso oso a'amu hwasyo hungkuno'njosomne'no a'amu ahwomomjosohofi'koe yokumpohn'nyo'nji yofe engo'nji yakolonnyoko huhwahofi'ko oso a'amu hwasyo hungkuno'njohuhwo sohwanne'no Anitumo sitofo mujo'ne hwafoho.

<sup>12</sup> Oso a'amu hwasyo hungkuno'njowonyoso hofi'ko yomayowonyo hofi'koesimeho umonyo somo iwo'n'ingkohofofoho. Hofi'ko yahwuhuno'njohwafoho.

Yo'mayo so'no hofiko huno nto'no mosyafisiyo'njo ifijoso hofiko oso hiso'no sitofo wolantifeho. Yahu kona'wohi mu meesyososo a'amu fonjasyontife pa'nyoso oso a'amu homo somo Anitu kako ose imokonefoho. <sup>13</sup> Hofiko nom'ne a'amu somo tango engo uy+wo'n+ngkohoho so'no hofiko tango engo womantifeho. Hofiko won+mango munyo'njo yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyoso utihwa'nyopo iwo'n+ngkohohofoho. Ose yontifi hofiko simonyo iwo'n+ngkohohofoho. Ole seliwo'n+ngkohofi, Nakwo ho'nwi Anituye a'amu ne'nwoho selontifi sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohoho sohonta a'amu hiso'nji sekwo ifohutn'nyo sopo swo'nontifi oso a'amuso hofikoe yahino wonyoso hwapife halojo sopo kiho lopisyafisyo pa'nyo'njo hwafoho. <sup>14</sup> Hofikoe yahinoso olenoho. Hofiko ape hwa'ntesimo uhwonano l+wo'n+ngkohohofoho. Hofikoe hon+ngkano wonyo somne'no in+ngkayo'ne mijoho uy+wo'n+ngkisofoho. Oso hiso hofikoe simeho somo simeho muhnniwo'n+ngkisofoho. Oso a'amu hiso hofiko a'amu nom'ne Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo nto'no mokemokosyohumawo'n+ngkoho yohoho somo afofo hungkuno ulontifi hwasyo hon+ngkanomo in+ngkayo'ne ipemotawowo'n+ngkohohofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n+wo'n+ngkisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako wae yaofonefoho. <sup>15</sup> Hofiko hon+ngkano nto'nohino somo hohujo ikinjaofontifi hofiko olopoje nonje nonje ilohofom+wo'n+ngkohohofoho. Hofiko oso hwe hohontajo Mpeyouye hwomu Mpelam sohwo kako hamniyoho engo mayo'ne yahino wonyo imentiso oso pa'nyofoho. <sup>16</sup> Yahu *toungkiso* a'mohungkunoso maliwo'n+ngkoho yohoho. I oso'no Mpelamiye yahu *toungki* fihwo kako Mpelamiye hon+ngkano wonyo somne'no wopijwahumonto oso yahu huhwo sohomo Anitu a'mohungkuno kakoe hunomo ho'n+syahon+ngki oso yahu sohwo kako Mpelammo yoka ulimentisofoho. Oso'no yahu huhwo sohwo kako a'mohungkuno'nji Mpelamiye yahino wonyo somo pijwahumentisofoho.

<sup>17</sup> Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwawo'n+ngkohofoso hofiko mijilimno somo jefo yonto sa'n+wo'n+ngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hwasyo hungkuno'njosohofiko oso humeengo engo saponte somo ifofo yokumpohn'nyo engoso ponto mt+hupo'meefiwo'n+ngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hisomne'no Anitu kako hofiko ango nihu'no sikwo'mjoho so'mo humafitne'ento sokafo esyohumaho. <sup>18</sup> Oso a'amu hiso hofiko hofikoe yo'mayo wonyo



iwo'n'ingkohoho somne'no hofiko hofikoe yofe ho'noma'n'wo'n'ingkohofofoho. Hofiko ni'hu'no huno anefoho. Hofiko nom'ne a'amu wonyo hon'ingkanomo kahopi ho'nosyalokwofo oso a'amu somo hofiko afofo hungkuno ulontifi hofiko oso a'amu homo somo hon'ingkano wonyo somo ne'no apa'no asomo ipemotowalokwofo. Ole luti'hwawo'n'ingkohofi, Yo'mayo wonyoso jije si'meho kumo'n'ingciso somo noho fiyo. Ose ulahon'ingkofi a'amu hiso hofikimo tifi in'ingkowalokwofo. <sup>19</sup> Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hofiko ole luti'hwawo'n'ingkohofi, Yo'mayo wonyoso sekwo sekwoe si'meho semo'noso'manji u sekwoe syohofoho. Sekwo hon'ingkano hungkuno somo enjwa'mo humayoso peho'neto. Sekwo yahinoso nom'ne a'amu semokosyohumunyo ku'maho. O'o, sekwo kongkaku mokosyohumunyo kuyoho. Ose ko ulahon'ingkofi hofikoe yahino wonyo so'nji hwasyo hungkuno so'nji hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. Hofiko yahino wonyofe syoho ulohofiyofoho. <sup>20</sup> A'amu fiso hofiko Jisas Kilais kako hofikoe wonyomne'no poyo imo'n'imentiso so'no hofiko oso hungkunoso mupa'n'immentohofoso hofiko wonyo we'e humalofo. I oso'no a'amu fiso hofiko hofikoe wonyo hon'ingkano somo hohujo ikinjaofikuji osopo hofiko hon'ingkano wonyoso nto ho'naopijoso apa'no nomafikuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafijo'manji oso hohosohonta hofikoe fosyohumayo somo Anitu kako hofikimo ni'hu'no wonyo fosyohumentan'ingkuji uhwon'imontonoho. <sup>21</sup> Oso a'amu hiso hofiko hon'ingkano wonyo ni'hu'nahone nto ho'nao'mentohofoso apa'no ma'mentohofoso hofikimo Anitu kakoe hungkunoso hofikimo mu'maso'njo yontentesi hofiko wopingo humafikutnesohilo. I oso'no hofiko Anituye hon'ingkano wopingo somne'no huno wopingo tipema'mentohofoho homo somo hofiko aku hohujo ikinjao'mentohofoho so'no hofiko tohino mikun'imposo engo womantifeho. <sup>22</sup> A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi hungkuno homo somo hwotoho hmentohofoso hofikimne'no oso hungkuno oso si'wojo yahu yahino'njofoho. Oseso nehopi li'wo'n'ingkohoho. Si'wojo kakoe yahinoso hwolaha mjasy'hwosi apa'no woman'imontonoho. Yahu sohwa mno nto ijontife somo apa'no wentifi ij'wo'n'ingkafo pa'nyofoho. Oso a'amuso hofiko Anituye hon'ingkanomo tifi we'enehwo in'ingkawentifi osopo hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaof'wo'n'ingkohofoso hofiko si'wojo yahu osohwafe yahino'njofoho.

## 3

*Nehopi'nohini nakwoe Hwe Engo sohwo kako asomo noponefoho.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku olo iyoswo hufa'uyo mt+'mokalokwe loso iyoswo s'mo'mjo so'nji olo t'finjo lo'nji hungkuno wop'ingo nto upa'n'imentohoho so'no sekwo huno aku syaf'siyo'ne semti'mokiyalokweno. <sup>2</sup> Hungkuno hiso olenoho. Hohonta An'itu kakoe a'amumo hungkuno uyahon'ngki hof'iko mt+'mokumentohoho sohwa hof'iko yo'mayo t'fi no'mo imo'none so'no mt+'mokumentohofofoho. Sekwo oso hungkuno so'nji nom'ne hungkuno nakwoe Hwe Engo Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'n'imentiso sohwo kakoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'nta'ni upa'n'imentohoho so'ntnne'no sekwo huno nto'no f'syaf'hupmno.

<sup>3</sup> S'mo'mo sekwo huno olo so'no huno waseyono. We'enepi s'ikuno ae'uyoso moi'wo umo'n'mo lihwosi yoso sohonta a'amu fehohnjoso hof'iko yo'mayo hof'ikoe hunoso umo lonto yahonjo somo hof'iko t'fi in'ngkawowo'n'ngkohofoso hof'iko sekumne'no sitofo woselant'ifeho. <sup>4</sup> Hof'iko sekumo ole woselant'ifeho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako sekumo ole sel'imentisotaho. Hwangku ngko asomo wapmmonnoho. Ose sel'imentisotaho. I kako nt+'mo humaho. Nakwo kakimo muhwonyofoho. Kako sekuyepono asomo maponehoho. An'itu hohonta yo'mayo mt+'mokumentiso sohonta yo'mayo imo'n'imentisoso ne'no wo'mopontan'ngki nakwoe ajuyohwosa hof'iko nohumamopont'ifi pe'n'imentohoho somta'angoso olohonta oso yo'mayoso ne'no weho. Oso pa'nyoso ne'no nowent'ihwonefoho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako maponehoho. Hof'iko sitofo ose woselan'it'ifeho. <sup>5</sup> Hof'iko olo hungkuno anga'nohino losomo s'meho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lalokwofo. Hohonta An'itu kako hungkuno'nohini lahon'ngki hwaho'nji ahwomo'nji imo'n'imentisofoho. Oso hwaho hiso mijo ajwopo wo'mentisofoho. Mijo fehohnjoso yokintahopo ho'nahumentisoso fehohnjoso hwaho lopo wo'mentisofoho. <sup>6</sup> Oseso s'ikuno nom'ne somo An'itu kako lahon'ngki mijo oso hwaho somo ifehu'mokosyahon'ngki a'amu hopi'nono wonyo humamotofoso mijo mapolo'mentono. <sup>7</sup> Oso pa'nyoso t'fi no'mo An'itu lahon'ngkuhwosi olo hwaho lo'nji ahwomo'nji uhwon'wo'n'ngkuhwone somo An'itu lihwoso'no toho nonasyonefoho. Oso hohosohonta a'amu hof'iko An'itumne'no hohujo ikinjaofi'wo'n'ngkohoho somne'no oso S'ikuno Engo An'itu'nji hof'ikoe wonyo so'ne

hungkuno ikwolopitnnefoho. Oso hiso'no Anitu kako hontohumaho. Oso hungkuno homo somo a'amu sitofonjo huhwo sohwa hofiko simeho hi'ntnnono muyonjo hwafoho.

<sup>8</sup> Nje a'amu soku sekwo olo hilo so'no huno nosyafisyikutoho. Anitu kako hontohumayo ne'nohinoso peho'neto. O'o, sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Anitu kako huno syafisyonteso sikuno anga'nohinoso soswo *wan tausen* (1,000) pa'nyofoho. U soswo *wan tausen*iso (1,000) sikuno anga'nohino pa'nyofoho. Nakwo sikuno so'ne atofoliwo'n'ngkuhwone hopaso Anitu kako oso sikuno so'ne atofomajofoho. <sup>9</sup> Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako ole limentiso, U ngko yo'mayoso umonnoho limentisoso uyimontonoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Anitu kako oso hungkuno limentisoso in'ngo mofalofoho. O'o, kako in'ngo mamofonehoho. I oso'no Anitu kako huno ole syofisyalofoho. A'amu anga'nohino fihwo kako tikonomo uyoso'no ni'hu'no wonyofoho. Ose lonto ole lalofi, a'amu hopi'nonohinoso hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji ngkine'no simeho hi'ntnnono yiwolo'mokukuji wontapife. Anitu kako huno ose syafisyonto kako a'amu hon'ngkano wonyonjo somne'no hontohumaho.

*Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefoho.*

<sup>10</sup> Oseso a'amu hufo uyantife piwo'n'ngkohoho hopaso nakwoe Hwe Engo sohwo kakoe sikuno asomo pe-e'neso oso pa'nyofoho. Oso sikuno homo somo ahwomo engo nolihwoso'no ahwomo hiso moi'wo umo'n'imontonoho. Oso hohosohonta hntokwaliyo so'nji hamno mofehi'nyo nakwoe hwaho yo'mayo so'nji toho moi'wo nonefoho. <sup>11</sup> Hwangku oso yo'mayo i'mofapone so'no sekwo huno syafisyikuijiohonta sekwoe humayoso pipi wehumantifito. Sekwo hon'ngkano wop'ngo'nohini ikuji Anituye yahino wop'ngomnohini nto'no fin'ngkakuno. <sup>12</sup> Ose ikuji sekwo Anituye Sikuno Engo so'no fohontohumamno. Sekwo Anitu kakoe syohoso yokumpohn'nyo ifijo'manji kako komo'no wapmmontonoho. Oso sikuno homo somo yo'mayo ahwomomjo somo toho n'ngkuhwoso'no sojo hwaho yo'mayoso afofo mijo pa'nyo imo'nonefoho. <sup>13</sup> Hohonta Anitu kako ole nalimento, Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta ngko ahwomo songo'nji hwaho songo'nji mt'i'mokumnefoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko yahino wop'ngonjosomapitnnefoho. Anitu ose nalimentiso so'no nakwo oso hiso'no hontohumalohwono.

*Nakwo nakwoe humayoso nto'no ehumehwasi nakwoe Hwe Engo sohumne'no wohontohumano.*

<sup>14</sup> Oseso nje a'amu soku sekwo yo'mayo yahino wonyo somo ni'hu'nahone ho'naofikuji yahino wop'ingo'nohini iyoso'no syoho engo ikuji oso s'ikuno engo somne'no fohontohumamno. Ose ifijo so'no Anitu kako sekumo timo wonyo masehononehoho. O'o, sekwo kako'nji simeho afa unantifeho. <sup>15</sup> Jisas kako asomo komo'no mape'njo peho'no yalofoho. Hwap'ingoso kako nom'ne a'amu hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji ngkimo tifi won'ngkapifento hontohumaho. Olo hungkuno ngko semti'mokiyalokwe hiloso Anitu kako nen'ngkwa'wehwo Poul huhumo uyahon'ngki kako huhwonji sekune'no iyoswo mt'i'mokumentisofoho. <sup>16</sup> U yo'mayo iyoswo Poul mt'i'mokuwo'n'ngkisoso kako s'ikuno ae'uyo yo'mayo somne'no mt'i'mokuwo'n'ngkisofoho. Hungkuno fehohnjo mt'i'mokonteso yoloho ne tipemayo'ne'entani syoho engo iwo'n'ngkuhwonefoho. I oso'no a'amu huno aneso Anituye hungkunomo hofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo hofikoe hwasyo hunoso iwo'n'ngkohofoso hofiko Pouliye hungkuno yoloho neso huno muyahon'ngki hwasyo luti'hwawo'n'ngkohofofoho. Pouliye hungkuno'nohini'maho. O'o, nom'ne hungkuno Anituye iyoswo mta'ango hi yoloho neso hwasyo luti'hwawo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko tohino engo notipemapitnnefoho.

<sup>17</sup> Nje a'amu soku, sekwo oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo luti'hwamojo so'no huno nto seyohoho. Oseso sekwo oso a'amu somne'no i'waho nto'no fiy'mno. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo loseti'hwawo'n'ngkohofoso hofiko sekumo hon'ngkano hwasyomo ipesemotafitnnoho. Sekwo nopiwahupitnnoho. <sup>18</sup> Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'n'imentiso sohune'no sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwoe simeho pompenjiyo uyoso engo umo'nono. Sekwo kakoe yahino wop'ingo somne'no sekwo huno engo fitipemapmno. Nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe yofeso engolopohamo ne'no noho'nomehwanefoho. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Pita'ni selohono. Nehopeho.

# 1 Joun

## Olo Iyoswo Sîmo'mjo loso Joun Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo *fouti'nji* (40) *sikîsîti'nji* (60) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolîkeno olo iyoswo sîmo'mjo loso Jisasîye inomokomoyo Joun mti'mokumentisofoho. Joun sohwo iyoswo sîmo'mjoso nto mti'mokumentisohwo olo nom'ne loso mti'mokumentisofoho. Hungkuno hwapîngoso afafoho. Oso'no hofîko huno olenoho. Olo iyoswo loso Joun mti'mokumentisofoho. Hofîko huno ole, olo iyoswo loso Joun kako a'amu hwaho engo Esiya ango'mmeemjo Jisasîmo inîngkunyoyo somne'no mti'mokuyahotîmentisofoho. Joun oso a'amu hwasyo hunguno'njo a'amu Nosîtikîso hofîko a'amu Jisasîmo inîngkunyoye sîmeho hi'ntnnonohino somo wonyo umokontanîngkofi yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwapîngoso olenoho. Sîmeho uyoso'no huno syafîhunoho. (Hungkuno hiso 1 Joun sohe engo 2, honîngkano we'e 5. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun ango ntîpo humanto mti'mokumentisotîkeno. Oso'no nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lîhwasi tîfi unîngkohwano.

*Jisas songo ne'no humayo'ne hungkunoso hwapîngo hweho.*

<sup>1</sup> Jisas Kîlaisîmne'no ngko ifalifaliyo wantî'mokumone'no yohono. Kako songo humayo'ne hungkuno hwapîngo hweho. Nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Jisas kako ne'no humamojo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo nupo'nontani kakoe sîmo'mangomo tîmo nuhwonontani kakoe a'apahomo aho upm'mokumentîhwonefoho. Oso'no nakwo kakine'no hungkuno selalokuhwono. <sup>2</sup> Olo songo humayo hwapîngo lohwo kako utîhwa'nyopo i'mofopahonîngki nakwo uhwonîmentîhwonefoho. Uhwonîmentîhwone so'no kakine'no hungkuno songo ne'no humayo'ne selalokuhwono. Kako Anîtuye hungkuno huhwo lohwo kako a'amu imo'nonto utîhwa'nyopo i'mofopahonîngki uhwonîmentîhwonefoho. <sup>3</sup> Yo'mayo hopi'nono upa'nîmentîhwone so'nji uhwonîmentîhwone

so'ntnne'no selalokuhwono. Oso'no sekwo'nji nakwo'nji simeho afa ufohi'nyo'ne uyantane'yihwono. Nakwo'nji Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilais sohwo'nji simeho afa ufohi'n'ngkuhwone hopaso sekwo'nji simeho afa ufohi'nano. <sup>4</sup> Olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso tifi in'ngkafijo'manji nakwoe simeho'nji sekwoe simeho'nji wop'ngo'nohini umo'n'montonoho.

*Nakwo hon'ngkano wop'ngomnohini wemoyihwano.*

<sup>5</sup> Olo hungkuno Anituye hwomu nalimentisoso selalokuhwono. Hungkuno ole, Anitu kako wop'ngo'nohinoso hwap'ngo hweho. Kako wonyo hon'ngkano nihu'no ane hweho. <sup>6</sup> Oso'no nakwo Mpohwo'nji simeho afa ufohi'nano kolihwasi nakwo hon'ngkano wonyomo oseno mohumentan'ngkuhwasi'manji nakwoe hungkuno hiso hwasyofoho. Nakwo mango'nohino'nwoho.

<sup>7</sup> Nakwo Mpohwoe hungkunomo in'ngkawasoso Jisas kako in'ngkawowo'n'ngkiso pa'nyoso nakwo a'amu hwa-hoponjo so'nyuye simeho afa'njo wohumantanoho. Ose ihwasi'manji Jisas Anituye Hwomu sohwoe hon'yo nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji wohumantanoho.

<sup>8</sup> Nakwo wonyo ane'nwoho hnnaso'manji nakwoe simehomne'no hwasyo hnnalokuhwono. Hungkuno neso nakwoe simehomo monauyoho. <sup>9</sup> Nakwoe wonyo yoloho lijwaofaso'manji Anitu wop'ngo'nohini iwo'n'ngkiso sohwo kako monesikwajonehoho. O'o, kako nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwo simeho kiho'maso'nji wohumantanoho. <sup>10</sup> Nakwo ole hnnaso, Ngko wonyo ane hwo'nyoho. Ose hnnaso'manji nakwo Mpohwo Anitu sohumne'no hwasyo hweho lalokuhwono. Kakoe hungkuno nakwoe simehomo monauyoho. Hwap'ngoso Anitu nalohoho, A'amu hopi'nono wonyo hi'njo kuyoho.

## 2

*Jisas Kilais nakwoe Nefo'mayo hweho.*

<sup>1</sup> Nje mehomi soku, olo hungkuno mt'i'mokalokweso sekwo hon'ngkano wonyo miyo'nefoho. I oso hiso'no a'amu fihwo wonyo yososo nakwo'ne nefo'mayo'ne oso hi'nji'nwoho. Huhwo sohwo Mpohwo Anitu'nji humaho. Nakwoe wonyomne'no kako Mpohumo jomo ul'montonoho. Oso hwe wop'ngo sohwo Jisas Kilais'yoho. Yo'mayo iwo'n'ngkiso so'no Mpohwo simeho wop'ngo umo'n'iwo'n'ngkisofoho. <sup>2</sup> Oso hwe huhwo sohwo nakwoe wonyomne'no tohino m'kun'imposo ma'mentisofoho. Kakoe hon'yo nakwoe wonyo

wae yaofone imo'mentisofoho. Olo hiloso nakwoe wonyomne'nohinimaho. O'o, a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humolawotofo sofe wonyomne'no imo'mentisofoho.

<sup>3</sup> Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo Anituye hungkuno hofiyo iningkayo'manji Mpohwo'nji nakwo'nji simeho afa nto iningkuhwono. Nakwo kakoe a'amu ne nto imo'ninkkihwno. <sup>4</sup> A'amu ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lososo Anituye hungkunomo ito'no miningkayo'njo sohwo hwasyo'nohino hweho. Hungkuno neso kakoe simeho mo'mo mawo'nnyo hweho. <sup>5</sup> A'amu Anituye hungkunomo ito'no iningkaweso sohwo kako Anitumo simeho uyoso engo umo'nimontonoho. Oso hiso kiko isoso kiko huno wakiyono. Kiko Anitumo humahnno. <sup>6</sup> A'amu fihwo ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lihwosi kakoe honingkano Jisasiye honingkano pa'nyo umo'nono.

*Hwe fihwo nom'ne a'amumo simeho ne uyalokunjo sohwo kako pomponahopo humaho.*

<sup>7</sup> Nje a'amu soku, olo hungkuno sekwo iningkayo'ne mtimokalokweso songo'maho. O'o, yofohofoho. Hohonta simo'mo ne'mo nto upa'nimotofofoho. <sup>8</sup> I oso hungkuno hohontajoso huno naimentisoso olohonta Jisasi'mo uhwonngkahonngkuhwoni honingkano hungkuno hohontajoso songo pa'nyo imo'nalofoho. Oso'no sikwo'mjohoso moi'wo imo'nalofoho. Pomponaho wopingoso weho.

<sup>9</sup> Hwe fihwo ole lososo, Ngko pomponahopo humaleno. Ose lososo kako a'amu nom'ne sohomo simeho wonyo uyososo sikwo'mjoho'mo humaho. <sup>10</sup> A'amu fihwo a'amu nom'ne sohomo simeho uyososo kako pomponahopo humaho. Oso hopo sopo nohumahwosi kako a'amu nom'ne somo honingkano wonyomo mipemotawenehoho. O'o, hofiko kakine'no mopiwasiyofoho. <sup>11</sup> A'amu nom'ne sohune'no simeho wonyo uyososo kako sikwo'mjoho'mo wohumamontonoho. Kako sikwo'mjoho'mo emoyonto honingkano'no pijipijo iwo'nngkisofoho. Kakoe wonyomne'no timpi'nyo imo'nonto honingkano ito'no muhwonyofoho.

<sup>12</sup> Nje mehomi soku, Anitu kako Jisasi'mne'no sekwoe wonyo wae yao'mentiso so'no ifalifaliyo semtimokiyalokweno. <sup>13</sup> Sekwo hwe engo sohwasi olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta oseno humaso sohomo sekwo huno moi'wonoho. Oso'no semtimokiyalokweno. Sekwo hwe songo sohwasi sekwoe

yokumpohn'nyo hwe wonyo Seten sohumo uyakolo'malofa so'no semti'mokiyalokweno.

<sup>14</sup> Sekwo mehomi soku, sekwo Mpohumo huno ito'no seimentiso so'no semti'mokimentohefoho. Sekwo hwe engo sohwasi olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta humaso sohumo sekwo huno seimentiso so'no semti'mokimentohefoho.

*Nakwo hwahoponjo yahino somne'no namo'n'ingkuhwoloho.*

<sup>15</sup> Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no simeho uyikutoho. A'amu fihwo hwahoponjo yahinomo in'ngkaweso sohwo kako Anituye hungkuno ne'njo somo min'ngkayofoho. <sup>16</sup> O'o hofiko yo'mayo wonyo so'no simeho fefoyo, yo'mayo hwaponjo somo timo uhwononto hi umo'n'ngkahon'ngki yokumpohn'nyo mokosyohumayoso nakwo huno ole nayohoho. Oso hiso Anitu mta'ango'maho. O'o, hwahoponjo hon'ngkanofoho. <sup>17</sup> Yo'mayo hwahoponjo so'nji hon'ngkano wonyo so'nji moi'wo imo'nonefoho. I a'amu Anituye hungkunomo in'ngkayo sohwo songo ne'no nohumantihwonefoho.

*Jisasimne'no hungkuno hwasyo ulimotofo sohwa nto i'mofapohofa.*

<sup>18</sup> Nje mehomi soku, sikuno moi'wo imo'nyoso mofoneponoho. Hohonta sekwo nto upa'n'mentohofofoho. Jisas Kilaisiye mango sohwo wapmmontonoho. Olohonta kakoe mango sohwa nto i'mofapmmalofa. Oso'no nakwo huno ole. Sikuno moi'wo umo'n'monte'no yohoho. <sup>19</sup> A'amu fehohnjo nto neliko'ma'malofofoho. Osohwa nakwoe a'amu'njo'maho. Hofiko nakwoe a'amu'ntentesi hofiko nakwo'nji ne'no nohumafikutnesohilo. I oso'no nto neliko'ma'malofofoho. Oso'no nakwo huno ole moi'wonoho, nakwoe a'amu ne'maho.

<sup>20</sup> I oso'no sekwo Anituye Towahuno Wop'ingo moi'wo nto ma'malofofoho. Oso'no sekwo hon'ngkano neso huno moi'wo nto seimaho. <sup>21</sup> Sekwo hon'ngkano ne so'no huno maseyoho isoso'no mamti'mokalokuyohono. O'o, sekwo hon'ngkano ne so'nji hon'ngkano hwasyo so'nji yofe uhwofiwo'n'ngkohofofoho. Hwasyo hungkunoso hungkuno nehopi mta'ango mmo'nonefoho huno seyohoho. Oso'no semti'mokiyalokweno.

<sup>22</sup> Hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo tihwolo. Hwe ole liwo'n'ngkiso hweho. Jisas sohumo Anitu nakumne'no uhwosopo'mentiso'maho. Ose liwo'n'ngkiso sohwo kako Jisas Kilaisiye mango hweho. Kako Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisasi'njimo ngkilaho uliwo'n'mojo hweho.



23 A'amu fihwo Anituye Hwomu sohumo ngkilaho liwo'n'ngkiso sohwo Mpohwo huhune'no ngkilaho liwo'n'ngkiso hweho. A'amu fihwo Hwomu sohumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkiso sohwo Mpohwo huhune'no simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkiso hweho.

*Anituye Towahuno hungkuno ne'njo lonetihwawo'n'ngkiso hweho.*

24 Oso hungkuno hohonta upa'n'motofoso aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso hungkuno hiso simeho'mo wosewo'mto'manji Mpohwo Anitu'nji hwomu sohwo'nji sekumo aho yokumpohn'nyo wosemokosyohumanjiyoho. 25 Olo hilo so'no nalimentisofoho. Nakwo kako'nji songo ne'nohini nohumentihwanefoho.

26 A'amuso sekumo hon'ngkano hwasyomo ipemotasewofitnnohontne'no semt'i'mokiyalokweno. Oso'no sekwo huno waseyono. 27 Sekwo Anituye Towahuno nto mahon'ngkofi kako sekwo'nji humaho. Oso'no Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo kako sekwo'nji ne'no humahwosi yo'mayo hopi'nonohino so'no wolosetihwahwono. Kako hungkuno nehopi'nohini losetihwayo hweho. Hwasyo hungkuno ane hweho. Anituye Towahuno Wop'ngo losetihwaso hopaso sekwo Jisas Kilaisimo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

28 Ou, nje mehomi soku, sekwo Jisasimo fosyohumamno. Oseso kako poso sohonta nakwo yokumpohn'nyo lohofihwasi wonimango monanyo'njo kako'nji woswo'nantanoho. 29 Sekwo huno moi'wonoho. Jisas Kilais sohwo hwe wop'ngo hweho. Olo hilo so'no sekwo huno ole waseyono. A'amu hon'ngkano wop'ngo'nohini iwo'n'ngkiso sohwo Anituye mehomi ne hweho.

### 3

*Olohonta nakwo Anituye mehomi'nwi humalohwono.*

1 U Mpohwo Anitu kako nakumne'no hitoho mi'kun'imposo nejapmmentisofoho. Kako nakumo nal'wo'n'ngki, Nje mehomi kuyoho. Ose nal'wo'n'ngkiso hweho. Oso'no pisopisaho likuji huno fusyafihupmno. Ou, nehopeho. Nakwo Anituye mehomi ne'nwoho. A'amu hwahoponjoso Anitune'no huno muyoso'no nakwo'ntnne'no hofiko huno muyofoho. 2 Ou nje a'amu soku, nakwo Anituye mehomi nto imo'n'ngkuhwono. Nakwo hwangu pipi imo'nanehwono. Oso hiso huno monayo'njofoho. I oso'no nakwo huno ole nayohoho. Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako pa'nyo imo'nanefoho.

Hwapingoso nakwo Jisas ne sohumo uhwonanefoho. <sup>3</sup> A'amu fihwo olo hilo so'no hontohumaso sohwo kako honingkano wonyo apa'no miyo'njo hweho. O'o, kako simeho kiho ane'njo Jisas pa'nyo wohumamtonoho.

<sup>4</sup> A'amu yahino wonyo'njo sohwo kako Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkiso hweho. Yo'mayo yahino wonyoso Anituye hungkunomo mtihupewo'ningkisofoho. <sup>5</sup> Sekwo huno ole seyohoho, Nakwoe wonyo wae so'no Jisas kako a'amu imo'nimentisofoho. Kako wonyo ane hweho. Kako Anituye honingkano hungkunomo mamtihuposo'njo hweho. <sup>6</sup> A'amu Jisasimo humaso sohwo wonyo miyo'njo hweho. A'amu fihwo honingkano wonyo iwo'ningkiso sohune'no nakwo huno ole wonayono, Oso hwe huhwo sohwo Jisasimne'no huno muyo hweho.

<sup>7</sup> Nje mehomi soku a'amu hwasyo hungkuno sejo'njo somne'no i'waho fiyimno. A'amu honingkano wopingo'njo Jisas Kilais pa'nyo sohwo hwe wopingo'nohino hweho.

<sup>8</sup> Hwe wonyo Seten sohwo hohonta nakwoe hwaho mmo'nyo sohonta kako wonyo'nohini imojo hweho. A'amu olopo humaso sohwo wonyo ne'no yalokuso sohwo Seteniyeye mehomi hweho. Anituye hwomu sohwo yo'mayo Seten iwo'ningkiso so'no wae yafo'ne pmentisofoho.

<sup>9</sup> A'amu Anituye mehomi imo'nyo sohwo kako honingkano wonyomo miningkayo'njo hweho. Hwapingoso Anituye Towahuno kakimo humaho. Oso'no kako wonyo miyo'njo hweho. O'o, Anituye hwomu hweho. <sup>10</sup> Anituye a'amu neso tihwolo. Seteniyeye a'amu neso tihwolo. Oso'no huno nayihwoso'no'manji oloso'no huno wosyofisyano. A'amu honingkano wonyo'njo a'amu nom'ne somo simeho muyo'njo osohwo Anituye a'amu'maho. O'o, Seteniyeye a'amufoho.

*A'amu nom'ne'nji simeho inyo yahinoso olenoho.*

<sup>11</sup> Simo'mo ne'mo sekwo hungkuno ole upa'nimentohofi, Sekwo a'amu nom'ne somne'no simeho uyimno. <sup>12</sup> Nakwo a'amu Kein osohwo pa'nyo miyanehwono. Oso hwe huhwo sohwo Seteniyeye a'amu hweho. Koningkwa'wehumo fonjahumentisofoho. Peho'no fonjahumentisoto. Hwapingoso ole. Kein kako honingkano wonyomo iningkamojo hweho. Apel kako honingkano wopingomo iningkamojo hweho.

<sup>13</sup> Oso'no a'amu olo hwaho loponjoso sekumne'no nakwolaho selifijo'manji sekwo yomo iyo'eno. <sup>14</sup> Nakwo a'amu nom'ne Jisasimo simeho uyiwonimotofoto somo simeho uyiwoninkuhwone'manji nakwo huno ole, Mpohwoe tojo somo humalohwono huno nto nayohoho.

Hwapingo ole, Nakwo Seteniye hantojo tikano honingkano somo uliko'mentani Anituye hantojo songo ne'no humayo'ne somo humalohwono. Olo hilo so'no huno pipi nayohoho. A'amu fihwo kako a'amu nom'ne somo simaho muyo'njo yoso sohwo kakoe songo ne'no humayoso tohino mikunimposo ne'no umnonefoho. <sup>15</sup> A'amu koningkwa'wehumne'no simaho tohino umnososo sohwo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo pa'nyo hweho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu nom'ne sohomo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo Anitu'njopo songo ne'no mohumanefoho. <sup>16</sup> Jisas olo hwaho lopo nakumne'no imentiso so'no nakwo huno nayohoho. Jisas nakumne'no poyo pe'nimentisofoho. Oso'no nakwo nakwoe a'amumomo ufo'mayo'ne'no nakwoe songo humayoso hofikimo uyano. Nakwoe a'amu somo ufo'mehwaso hn'nwi poyo pe'nasoso wopingofoho. Jisas hne'efoho. <sup>17</sup> A'amu olo hwaho lophonjo hamniyoho hi'njo sohwo koningkwa'wehwo umofonyo yalofonjo sohomo hitoho mulofe'njo'manji kako ole lososo peho'neto, Ngko Anitumo simaho uy'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Ose peho'no lalofoho. Mango'nohino hweho. <sup>18</sup> Nje mehomi soku, nakwo nom'ne a'amu somno namo'nyoso mango'nohino ul'hwalo. O'o, nakwo hofikine'no hitoho nalofihwoso'no hofikimo wopingo ulohofano.

*A'amu Jisasimo tifi iningkawowo'ningkohofoso Anitumne'no iyoho munonehoho.*

<sup>19</sup> Simaho uyo yahino ne'nji utihwehwasi nakwo Anituye honingkanomo nehopi humalohwoneso huno wonayono. Oso'no nakwo Anitu'njopo lohofihwasi nakwo wonimango monanonefoho. <sup>20</sup> I oso'no jije simaho mo'mo wonyo hwo'nyoho hnn'wo'n'ngkino'manji Anitu jije simahomo yakolo'nnyo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'no huno hwapingo'njo hweho. Oso wonyo hiso kako wae nto kiloho'maho Anitu huno uyohoho. <sup>21</sup> Ou, nje a'amu soku, nakwoe simaho mo'mo oso hungkuno monajo'manji nakwo Anituye simanopo wonimango ane yokumpohn'nyo wolohofano. <sup>22</sup> Nakwo kakoe hungkunomo tifi iningkawowo'ningkuhwone'manji yo'mayo iwo'n'ngkuhwone so'no Mpohwoe simaho wopingo umo'n'ngkiso'manji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulasoso wonejapmmontonoho. <sup>23</sup> Anituye hungkunoso olenoho. Nakwo kakoe Hwomu Jisas Kilaisiye yofe somo simaho hi'ntnnono uyihwasi nom'ne a'amumomo simaho uyihwano. Oso hiso kako nalinyofoho. <sup>24</sup> A'amu Jisasiye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkiso somo

Anitu kakimo ufo'malofoho. Anitu kako hwe huhwo sohomo humaho. Anitu kakoe Towahuno Wop'ingoso nejopahon'ngki Towahuno sohwo ole neti'hwalofoho. Anitu nakumo humaho.

## 4

*Anituye Towahuno ne'nji towahuno hwasyo so'ntnne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Nje a'amu soku, a'amu pi'n'ingo hwasyo hungkuno'njoso nakwoe hwahopo emoyalokwofo. Oso'no hungkuno hopi'nonohino upa'n'ifijo oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono ukutoho. O'o, a'amu ole selososo, Ngko Anituye Towahuno hi'njo hwo'nyoho. Ose selahon'ingkuhwosi sekwo yamofo fiy'mno. Oso hwe huhwo sohwo Anituye hwolikeno. Hwahoponta'ango hwolikeno. <sup>2</sup> Huno ito'no tipemapitnne'no yamofo fiy'mno. A'amu fihwo hungkuno ole loso'manji, Jisas Anituye Hwomu Ne sohwo a'amu imo'n'imentisofoho. Ose loso sohwo kako Anituye Towahuno ne hi'njo hweho. <sup>3</sup> Oso hungkuno hiso a'amu majo'manji kako Anituye Towahuno ane hweho. O'o, kako towahuno Jisasiye mango sohwa mta'ango hi'njo hweho. Sekwo ole nto upa'n'imentohofi, Jisasiye mango sohwo noponefoho. Ou, kakoe towahuno sohwo nto pmmaho.

<sup>4</sup> Nje mehomi soku, sekwo Anituye kuyoho. Sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo somo hwotoho nto hmmalofo. Hwap'ingoso oso Towahuno jije simeho mo'mo humaso sohwo kako towahuno hwahoponjo somo ni'hu'nahone uyakolo'mentisofoho. <sup>5</sup> Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hwe wonyo sohwoe a'amufoho. Hofikoe hungkunoso hwahoponta'angofoho. Seteniye a'amuso hofiko hwasyo hungkuno hwahoponta'ango somo upa'n'wo'n'ingkohofofoho. <sup>6</sup> I oso'no nakwo Anituye'nwoho. A'amu fihwo kako Anitu ne sohune'no huno unyohwo'manji osohwo kako nakwoe hungkuno upa'n'imtonoho. Ou, nom'ne a'amuhwo kako Anitune'no huno muyohwo'manji i nakwoe hungkunomo mupa'nonehoho. Olo hilo so'no hungkuno Anitu mta'ango so'no nakwo huno wonayono. Nakwoe hungkunomo neningkap'ifijohwa'manji Anituye Towahuno ne'njofoho. Ou, nakwoe hungkunomo moneningkap'ifijoso hwe wonyo sohwoe towahuno hi'njo hwafoho.

*Anitu kako nakune'no hitoho ulofalofoho.*

<sup>7</sup> Nje a'amu soku, nakwo nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso uyano. Nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho.

A'amu nom'ne somne'no umo'n+wo'n+ngkiso sohwo kako Anituye mehomifofo. Kako Anitune'no huno uyalofoho. <sup>8</sup> A'amu nom'ne somo simeho muyoso Anitune'no huno muyihwafoho. O'o, Anitu simeho uyoso kako hwapingo hweho. <sup>9</sup> Anitu nakune'no hitoho m+kun+mposo nejapmmentisofoho. Oso'no kako nakwo'nji songo ne'no humayo'ne imo'mentisofoho. Oso hiso'no kakoe hwomu anga'nohino sohomo oso songo humayoso uyo'ne'ento nakune'no hwahopo uhwat+mentisofoho. Oso'no Anitu nakune'no simeho nejaponto net+hwamentisofoho. <sup>10</sup> Simeho inyo neso ole, nakwo Anitumo simeho uyo pa'nyo'maho. Oso, neso ole, Anitu nakumo simeho nejaponto kakoe Hwomu nakwoe wonyomne'no tohino m+kun+mposo mayo'ne nejapmmentisofoho. <sup>11</sup> Nje a'amu soku, nom'ne a'amumne'no namo'nyo so'no Anitu umo'nalofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amune'no wonamo'nono. <sup>12</sup> Nakwo hopi'nonohino so'nwi Anitumo muhwonyo'nwoho. I nakwo a'amu nom'ne uhwon+wo'n+ngkuhwone somo simeho ne'njo uy+wo'n+ngkuhwaso'manji Mpohwo nakwo'nji nohumahwosi kako nakumo simeho nejape so'no huno wonay+montonoho.

<sup>13</sup> Kakoe Towahuno nejapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho, Anitu nakwo'nji humaho. Nakwo kako'nji humalohwono. <sup>14</sup> Mpohwo Anitu a'amu hwahoponjo so'nyumne'no asomo nemayo'ne kakoe Hwomu uhwat+mentisofoho. Oso hiso uhwon+ment+hwone so'no selalokuhwono. <sup>15</sup> A'amu fihwo Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uy+hwosi a'amu somo ole uloso, Jisas Anituye Hwomu hweho. Ose loso sohwo Anitu kakimo humaho. Kako Anitumo humaho. <sup>16</sup> Nakwo huno wonayono Anitu nakune'no hitoho nejapmmentiso so'no nakwo simeho uyalokuhwono. A'amumne'no umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n+wo'n+ngkiso sohwo kako Anitu'nji humaho. Oso'no Anitu huhwo kako'nji humaho.

<sup>17</sup> Jisas nakumo nonehumentan+ngki nakwo nom'ne a'amumne'no namo'nyo yahino wop+ngo yalokuhwoneso olehoho. Sikuno Engo hungkuno tango'njo ikwalofone somo nakwo yokumpohn'nyo nolohof+hwasi won+mango monanonefoho. Hwap+ngoso nakwoe songo humayoso olo hwaho lopo Jisas sohwo nakwoe simeho mo'mo humaho. <sup>18</sup> A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n+wo'n+ngkiso sohwo iyoho miy+wo'n+ngki yohoho. O'o, iyoho iyoso n+hu'no awonoho. Iyoho iyo hwap+ngoso olenoho. A'amu fihwo iyoho yososo nakwo huno

wonayono nom'ne a'amumne'no umo'nyo yahinoso ito'nohino'maho. <sup>19</sup> Nakwo nom'ne a'amumne'no namo'n'wo'n'ngkohoho. Hwap'ngoso Anitu kako nakune'no simo'mo umo'n'imentisofoho. <sup>20</sup> A'amu nom'nehwo ole lososo, Ngko Mpohune'no simeho uyalokweno. Ose loso sohwo a'amu nom'ne sohomo simeho wonyo uyoso osohwo kako hwasyo hungkuno lalofoho. A'amu fihwo kako olo hwaho loponjo a'amu uhwon'wo'n'ngkiso somo simeho muyo'manji kako Mpohwo Anitumo muhwonyo sohomo simeho pipi uyimontolo. <sup>21</sup> Jisas Kilais ole nalimento, Kiko Anitumne'no simeho uyo'manji jije a'amu homne'no simeho uyo. Ose nalimentisofoho.

## 5

*A'amu Jisasimo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso yo'mayo hwahoponjo yahino somo hwotoho fewo'n'ngkohofofoho.*

<sup>1</sup> Hwe nakwoe wonyo wayo'ne Anitu uhwosopo'mentiso sohwo Jisasiyoho. Oso hungkuno hiso a'amu fihwo huno nehopi uyoso sohwo Anituye mehomi hweho. A'amu Mpohumo simeho uy'wo'n'ngkiso sohwo kakoe mehomi'ntnne'no simeho uy'wo'n'ngkiso hweho. <sup>2</sup> Nakwo Anitumo simeho uy'hwasi kakoe hungkunomo tifi in'ngkawasomanji nakwo huno ole wonayono. Nakwo Anituye mehomi somo simeho nehopi uy'wo'n'ngkuhwone'nwoho. <sup>3</sup> Nakwo Anituye hon'ngkanomo tifi in'ngkawasomanji nakwo Mpohumo simeho nehopi uy'wo'n'ngkuhwonefoho. Anituye hon'ngkano somo tifi in'ngkayoso tango'njo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyo nejap'wo'n'ngkiso hweho. <sup>4</sup> Anituye a'amu neso yo'mayo hwahoponjofe yokumpohn'nyo somo hwotoho fe-e'ne yokumpohn'nyoso hi'njofoho. Oso yokumpohn'nyo hwotoho fe-e'neso hwap'ngo ole, Nakwo Jisasimne'no huno nayohoho. Kakoe yokumpohn'nyo nefe'mayo'ne sohune'no huno nayohoho. <sup>5</sup> Yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyo t'hwolo. A'amu fihwo kako huno ole uyososo, Jisas Anituye Hwomu hweho. Huno ose uyahon'ngki kako yo'mayo hwahoponjo somo yakolonoho.

*Anitu kakoe hwomumne'no hungkuno yoloho limentisofoho.*

<sup>6</sup> Olo Jisas huhwo sohwo mijo wokiyon'mano lonto, nje hon'yo usihuma'mo lonto nakwoe hwahopo pmentisofoho. Mijo'nohini so'no pmentisomaho. O'o, mijo'nji hon'yo'ntnno pmentisofoho. Anituye Towahuno Wop'ngo hungkuno nehopi hwap'ngo sohwo kako Jisasimne'no olo

hilo so'no yoloho limentisofoho. <sup>7</sup> Oso hufa'u sihune sohwa Jisasi'mne'no yoloho lalokwofo. <sup>8</sup> Anituye Towahuno Wopingo'nji mijo'nji honiyonji oso hifoho lalokwofo. Oso hufa'u sihune sohwa hofikoe hungkuno afa'nohinoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu ne hweho. Ose lalokwofo. <sup>9</sup> A'amu hwahoponjoso hungkuno lontifeso nupo'nontani nehopeho liwo'n'ingkuhwonefoho. Anitu lonte hungkunoso nehopeho. A'amu lontife somo yakolonoho. Oso hungkuno hiso Anitu nto limentisofoho. Kakoe Hwomumne'no linyofoho. <sup>10</sup> A'amu Jisasi'mo simaho hi'ntnnono uyo sohwo kako huno ole uyohoho, Jisas Anituye Hwomu ne hweho. A'amu nom'neso kako hungkuno hiloso simaho hi'ntnnono muyo'njo yonto kako Anitu hwasyo hungkuno'njo hweho liwo'n'ingciso pa'nyo hweho. Hwapingoso Anitu nalohoho, Jisas nje Hwomu hweho. <sup>11</sup> Olo hungkuno loso Anitu nehopi ole nalimento, Ngko songo ne'no humayo'neso nto sejapmentohefoho. Ose nalimentisofoho. Oso songo ne'no humayo'ne hwapingo kakoe Hwomumo weho. <sup>12</sup> A'amu fihwo Anituye Hwomumo humunyo sohwo Anitu'nji songo ne'no humayo'ne hweho. A'amu Anituye Hwomumo mohumunyo sohwo kako Anitu'nji songo ne'no humayo'neso motipihwononefoho.

*Nakwo huno ole wonayono, Nakwo songo ne'no fosyohumayo'ne hi'nji'nwoho.*

<sup>13</sup> Sekwo a'amu Jisasi'mo simaho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho soku, sekwo songo ne'no humayoso hi'njo kuyoho. Oso'no sekwo huno waseyonontne'no semti'mokiyalokweno. <sup>14</sup> Nakwo yo'mayo Anitu syonefisyalokunjo so'no namo'n'ingkohoho lontani oso'no jomo uli'hwaso'no kako wonepa'nimontonoho. <sup>15</sup> Nakwoe hungkuno Anitu nepo'nalokunjo so'no huno ole nayohoho. Yo'mayo nakwo jomo uli'wo'n'ingkuhwone so'no nejopalokunjoso olohifoho.

<sup>16</sup> Hon'ingkanano anga'no wonyoso a'amu yososo Anitu kako wae mmofe'njo umtonoho. O'o, hi'nji pe'n'ingkuhwosi tikanomo wene hweho. Oso'no a'amu oso wonyo hiso yoso sohomo uhwon'ingkohoji oso a'amu huhwo sohumne'no Mpohumo jomo mujo'njo fiyo. Yo'mayo hon'ingkanano wonyo nom'neso a'amu yoso sohomo uhwon'ingkohoji oso humne'no Mpohumo jomo ulisoso Mpohwo kako wae yimofihwosi songo humayo'ne uyimtonoho. <sup>17</sup> Anituye hungkuno mtohupeso hopi'nono wonyofoho. I oso'no fehohnjo so'no Mpohwo kako wae weo'mtonoho. Anga'nohinoso tikanomo ni'hu'nahone wenefoho.

<sup>18</sup> Anıtuye mehomi ne sohwo kako honıngkano wonyo miyo'njo yiwo'nıngkiso hweho. O'lo, Anıtuye hwomu os-ohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nıngkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohomo Seten mupm'mokonohoho.

<sup>19</sup> Nakwo huno moi'wonoho. Nakwo Anıtuye mehomi'nwoho. A'amu nom'ne sofe hwe engo mokosyohumayo sohwo Setenıyoho.

<sup>20</sup> Nakwo huno moi'wonoho. Anıtuye hwomu nto pm-mentono. Kakine'no huno ito'no uyo'ne huno nto ne-japmmentono. Nakwo Anıtumo ufohi'nyo'ne hwapıngoso Jisasıyoho. Jisas Kılais Anıtuye hwomu sohwo kako Anıtu ne hweho. Kako songo ne'no humayoso hwapıngo hweho.

<sup>21</sup> Nje mehomi soku, yo'mayo hwahoponjo jıje sımeho mo'mo Anıtumo uyohopo'mto yalokunjo so'no sekwo i'waho ito'no fiyımno. Osohopeho. Ngko Joun'ni mtı'mokohono.



## 2 Joun

### Olo Iyoswo Tifinjo loso Joun Afahwo Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *sikisiti'nji* (60) *sikisiti-sikisiti'nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Joun afaohwo mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'mu anga'nohino syine'no mti'mokumentisofoho. Oso hisi nehopi a'amu anga'nohinyinetikeno. A'amu fiso hofikoe hunoso ole, A'amu Jisasimo iningkunyo temtitofo hopa imo'nohumunyo somne'no mti'mokumentisofoho. Joun oso a'amu homo somo a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no i'waho ito'no fiyimno ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso ntipo humanto mti'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofolihwasi tifi uningkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Anituye mehomi somo mokosyohumawo'n'ngkohe sohwo'ni olo iyoswo loso mti'mokalokweno. Kiko a'mu siki, Anitu kakoe syohomne'no kuhwosopo'mentiso sikinonji jije mehomi sohwantnne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Yahino nehopi'nohino somo ngko kakine'no simeho kijopalokweno. Oso hiso ngko'nohinim'no. O'o, a'amu hopi'nono Anituye hungkuno ne'njo somo huno'njo so'nji hofiko sekune'no simeho umo'nalofoho. <sup>2</sup> Jisas Kilaisiye hungkuno ne'njosonakwoe simehomo wojo so'no nakwo sekune'no simeho namo'n'wo'n'ngkohoho. <sup>3</sup> Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilaisi'nji siko nakumne'no wop'ngonalahofohosi hitoho ulofhwoso'no humayo wop'ngonejapohosi'so'no nakwo hungkuno nehopi'nohini hnn'ngkuhwasi simeho afa unantanoho.

*Nakwo hitoho nalofoyahino somo uningkowano.*

<sup>4</sup> Jije mehomifehohnjosohofiko Anitu kako yahino ne so'no nalimentiso hopasohofiko kakoe hon'ngkano ne somo iningkowalokwofo. Oso hiso'no nupa'nonjimgko simonyo yalokweno. <sup>5</sup> Oso hiso'no ngko, nje nampohwo siki, olo so'no wakilimonne'no yohono. Nakwonom'ne a'amusomne'no simeho uyo yahino hiso songo'maho. O'o, nakwo Anituye hungkunoso simo'mo upo'noma'menti'hwone oso

mta'angofoho. <sup>6</sup> Hitoho ulofu yahinoso olenoho. Nakwo Anituye honingkanomo tifi uningkowano. Hohonta olo honingkanomo loso upa'nimentihwoni, Sekwo nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahino somo finingkanmo.

*Nakwo Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano.*

<sup>7</sup> A'amu pi'ningo engoso hofiko nakumo hwasyo hungkuno nelane'entifi ango'meemo liku'mofalokwofo. Oso'no hofiko nakumo ole nelalokwofo. Jisas Kilais Anitu sohwo kako nakwoe hwaho lopo a'amu imo'nimentiso'maho. Hofiko nakumo ose nelalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hwasyo hungkuno iwo'n'ingkohofoso Kilaisiye mango hwafoho. <sup>8</sup> Sekwo soku, oso a'amu ose sohwanne'no i'waho nto'no fiyimno. Hwapingoso sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo iwo'n'ingkohofoso so'no Anitu kako ngko sekumo yo'mayoso wosejapmmo selimentisoso sekwo hwasyo hungkuno homo somo iningka'fijo'manji sekwo momapitnnehoho. O'o, sekwo Anituye hungkunomo nto'no iningka'fijoso u sekwo yo'mayoso womantifeho.

<sup>9</sup> A'amu fihwo kako Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokesyohumayo'njo yoso sohwo kako hungkuno nom'ne kengomo iningkaweso'manji osohwo Anitu kako'nji mohumuyoho. Hwe fihwo kako Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaso osohomo Anitu'nji kakoe hwomu Kilaisi'nji siko'monta'i siko kako'nji humasiyo. <sup>10</sup> U hwe fihwo kako sekumo se'maso sohwo kako sekumo Kilaisiye hungkuno masejo'njo ihwosi kako nom'ne hungkuno kengo selihwoso'no osohomo sekwo kakimo sekwoe ango'mno ipemotakutoho. Sekwo nakwoe a'amuhwe eso nulikutoho. <sup>11</sup> A'amu fihwo kako oso a'amu hwasyo hungkuno'njo osohomo nje a'amuhwe uloso sohwo kako oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwoe syoho somo ufo'malofoho.

*Hungkuno ae'uyofoho.*

<sup>12</sup> Ngko hungkuno sawemo waselimonji ko yoheso u olo hungkuno hiloso ngko iyoswomo mamti'mokumnehono. O'o, ngko sekumo se'mahm'mo ngko sekwo'nji hungkuno hningkuhwasi nakwoe simehoso wopingo wonamo'nimontonoho.

<sup>13</sup> Anitu kakoe syoho somne uhwosopo'mentisoso jije nanohwo esi'nji kakoe mehomi so'ntnne'no nakwoe a'amufu selalokwofo. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Joun'ni mtimokohono.

### 3 Joun

## Olo Iyoswo Nom'ne Tifinjo loso Joun Afhwo Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno s'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *sik'is'iti'nji* (60) *sik'is'iti-sik'is'nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo ne'no tifinjo loso Joun afahwo mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Ngkaiyas'imne'no mt'i'mokumentisofoho. Ngkaiyos sohwo Jouniye a'amu hweho. Kako oso hwaho engo Esiya sopo humunyo hweho. Joun oso ango hopo sopo ne'no a'amu syoho'njo sohwa uhwajimonto imentisoso Ntiyoutilefes kako oso a'amu yofe hwe engo'njo umo'nimonto oso a'amu syoho'njo sohwo monje esyahon'ngki Joun kako hwe anga'no kakoe yofe Ntemit'liyos osohumo yofe ho'nomanto uhwajimentisofoho. Olo iyoswo loso Jouniye a'amu Ngkaiyos sohwo Ntemit'liyos syoho yahon'ngkuhwosi hofiyo umokosyohumane'ento olo iyoswo loso'nji mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu l'hwasi tifi un'ngkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Anituye mehomi somo mokosyohumawo'n'ngkohe sohwo'ni ngko nje n'ngkwahwo Ngkaiyos sohwo hne'no olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno. Ngko kikimo nehopi s'meho kijopalokweno.

<sup>2</sup> Nje a'amu sohwo, k'iko yo'mayo syoho wop'ngo yontan'ngkini Anitu kufo'malokunjo so'nji k'iko wop'ngo humahnno so'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. Jije huyo'mango so'no ngko huno niyohoho wop'ngo humaho. I jije huyo'mango wop'ngo humaso hopaso jije a'apaho hi'nji wop'ngo osenohini humahnno so'no Mpohumo jomo ulalokweno. <sup>3</sup> A'amu fehohnjo Anitumo s'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso jije angopo nta'ni n'i'mant'fi nt'imalofi, Ngkaiyos sohwo kako Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto hofiyo'no in'ngkwalofoho. Ose ntahon'ngkofi ngko s'monyo imalefoho. <sup>4</sup> Nje mehomi hofi'ko Anituye hungkuno ne somo in'ngkwalokwofo so'no upa'nonji oso'no ngko s'monyo iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. Oso s'monyo iyo hiso nom'ne yo'mayo so'no s'monyo iwo'n'ngkohofoso somo yakolo'nnyofoho.

*Ngkaiyos syoho wop'ngo imentisofoho.*

<sup>5</sup> U nje a'amu sohwo, kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofiwo'n'ngkohoho sohwo ufo'mawo'n'ngkinoso oso wonyoangkafofoho. Jije a'amu'nohin'maho. O'o, a'amu kengo mta'ango sohwanjoho. <sup>6</sup> Oso a'amu huhwo sohwa hofiko olopo ni'mantifi kiko hofikimo wop'ngo uloho'mahno so'no nakwo Anitune'no uhu'mokontan'ngkuhwoni nal'malofofoho. Kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofo sohwo jije angopo nta'ni hano hofiyo'no hmfihwajo. Ose yahon'ngkiji Anituye simaho wop'ngo umo'n'imontonoho. <sup>7</sup> Hofiko oso syoho yalokwofoso Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne yalokwofo. A'amu Anitumo simaho hi'ntnnono muyo'njo sohwa mta'ni hofiko hamniyoho yo'mayoso momaso'njo yalokwofo. <sup>8</sup> Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo oso a'amu huhwo sohwo ufo'mano. Ose ihwasi oso hungkuno syoho ne'njo so'no nakwo syoho afa'no womojoku'nantanoho.

*Ntiyoutilefes kako yahino wonyo imentisofoho.*

<sup>9</sup> Ngko oso a'amu Ntiyoutilefesi'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somne'no ngko iyoswo nom'neso nto mti'mokumalefoho. Ntiyoutilefes sohwo kako a'amu hiso hofiko nakwoe hwe engo hwosoho ulantife'no yalokunjo so'no kako nje hungkunomo haloho manipewo'n'ngkiso hweho. O'o, kako nje hungkunomo hwotoho nifewo'n'ngkiso hweho. <sup>10</sup> Oseso ngko sekumo se'ma'me'manji ngko yo'mayo kako iwo'n'ngkiso so'no wasel'monnoho. Kako nakune'no yo'mayo hungkuno wonyo lalofoho. Kako hwasyo hungkuno lalofoho. Oso'nohini'maho. O'o, kako a'amu Anituye hungkuno liku'mofo sohwo kakoe angomo mipemotasyiwo'n'ngkiso hweho. I a'amu nom'neso hofiko oso a'amu Anituye hungkuno liku'mofo somo nje angomo upemokosyawo'mo loso sohwo Ntayoutilefis sohwo kako hofikoe hon'ngkano pijumofiwo'n'ngkiso hweho. Oseso kako oso a'amu homo somo hofiko Anitumne'no uhu'mokiyo somta'ni wae weeo'mto yalofoho.

*Ntemitiliyos sohwo kako yahino wop'ngo iwo'n'ngkiso hweho.*

<sup>11</sup> U nje a'amu sohwo, kiko yahino wonyo somo tifi in'ngkahutoho. O'o, hon'ngkano wop'ngo somnohini tifi fin'ngkayo. A'amu kako yahino wop'ngo'njo sohwo kako Anituye a'amu hweho. A'amu kako yahino wonyo iwo'n'ngkiso oso hwo kako Anitune'no huno mosyafisiyo hweho.

<sup>12</sup> A'amu hopi'nonohino sohwa hofiko Ntemitiliyosiye yofe ho'nomalokwofo. Nakwo Ntemitiliyos osohomo

uhwonontani nakwo Kɪlaisiye yahino ne somo uhwonalokuhwono. Oso'no ngko huhwo'ni kakoe yofeso ho'nomalokweno. Oso'no kɪko huno kiyohoho, Nje hungkunoso ne'njofoho.

*Hungkuno ae'uyofoho.*

<sup>13</sup> Oseso ngko hungkuno sawemo waselɪmonji ko yoheso oso'no ngko iyoswomo mamti'mokumnehono. <sup>14</sup> We'enepe ngko noku'mahm'me'no nekwo hungkuno wohnnantaeho.

<sup>15</sup> Ji je simehoso pompengo ufɪsyakumofono. Ji je a'amu olopo humalofo sohwa hofɪko nje hwomuhwe kilalokwofo. Nje a'amu kɪko'nji humalofo sohwanne'no nje a'amufu ulalokweno. Kɪko hofɪkimo njiyo. Osohopeho. Ngko Joun'ni hungkuno loso mtɪ'mokohono.

## Jut Olo Iyoswo loso Jut Mti'mokumentisofoho. Olo hungkuno somo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti'nji* (30) *teti-faifi'nji* (35) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jut mti'mokumentisofoho. I oso'no oso yofe Jutiye so'nji Jutasiye so'nji afafoho. (Oso'no Matiyu sohe engo 13, haningkano we'e 55 so'nji Mak sohe engo 6, honingkano we'e 3, osopo Jisasiye hohmningkwa'wehwosamne'no yofe hi'njoponoho.) I oso'no hofikoe hunoso olenoho. Olo iyoswo loso Jisasiye ningkwahwo mti'mokumentisofoho. Jut a'amu Jisasimo in'ngkuno somne'no mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu ango ntiponjomne'no mti'mokumentisotikeno. O'o, nakwo huno monayofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Sekwo nakwo simeho hi'ntnonohinosa aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji a'amu hwayo hungkuno'njo sohwafe hungkuno somo nupa'ningkutoho. Jut ose ulimonto mti'mokumentisofoho. (Hungkuno hiso Jut honingkano we'e 3 osopo weho.) Oso'no olo iyoswo hiloso ntipohumanto mti'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no olo hungkuno homo lomo atofolihwasi tifi un'ngkohwano.

<sup>1</sup> Ngko Jut sohwo'ni Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo Jemisiye kon'ngkwa'we hwo'nyoho. Anituye a'amu soku ngko olo iyoswo loso sekwo a'amu Anitu sehwasopeehon'ngki in'ngkamentohofosokune'no mti'mokalokweno. Mpohwo Anitu simeho engo sejopahon'ngki Jisas Kilais kako sekumo wopingo semokosyohumaho. <sup>2</sup> Anitu kako sekune'no hitoho ulofihwoso'no simeho pompenjiyo so'nji simeho hitoho so'nji wosejapono. Oso hiso sejaposo so'no engo imo'nyo'ne'eni Anitumo jomo ulalokweno.

*Kilais Jisasiye hungkuno somne'no hwasyo hungkuno lutihwawo'n'ngkohofoso fe hungkunofoho.*

<sup>3</sup> Nje a'amu soku, simo'mo ngko huno pi'ningo syafisyonji Anitu kako asomo netimayo'neso sekune'no iyoswo mti'mokumne'eni i olohonta nom'ne hungkuno mti'mokalokweno. Nakwo Jisas Kilaisimo simeho

hi'ntnnono uyaso hn'n+mo An+tu kako asomo wonet+ma'mtonoho. Oso hungkuno An+tu nejapmmmentisoso sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji s+meho hi'ntnnono uyalokwofo soku, sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumanno. Oso'no sekwo nom'ne hungkuno hwasyo somo nupa'n+ngkutoho. O'o, hungkuno hwasyo homo somo filommjahumno. <sup>4</sup> A'amu fehohnjo An+tumne'no sekwo'nji uhu'mokont+fi humentan+ngkofi a'amu fehohnjoso hof+ko nom'ne huno so'nji hiyaso motohusosyohumant+fi hof+ko poji ehumamentohofofoho. A'amu hiso hof+ko ole lalokwofo, An+tu kako nakumo wop+ngo naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no iyoho monan+ngkiyohoho. Yo'mayo wonyo nakwoe s+meho uy+mo lososo u uy+hwono. An+tu kako s+meho nejopalokuso sohwo kako tohino monejaponehoho. Ose lalokwofo sohwa nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais+mne'no hof+ko hohujo ikinjao'mentohofofoho. Hohonta a'amu An+tuye hungkuno mt+!mokumentohofoho sohwa olo a'amu lohwanne'no ole mt+!mokumentohofoho, Oso a'amuso wonyofoho. Hof+ko t+kanomo ufitnnefoho. Ose mt+!mokumentohofofoho.

<sup>5</sup> A'amu oso yahino'njo somne'no sekwo nto upa'n+mentohofofoho. I oso'no ngko sekwoe huno somo huno apa'no wasefohoto'mne'no yohono. A'amu Is+lael somo nakwoe Hwe Engo hof+kimo Ijip mta'ni ut+manto olopono ut+motapmmmentisofoho. Oseso hwe moya'mi Is+lael fehohnjoso hof+ko An+tumne'no nakwolaho lont+fi hohujo ikinj+mofahon+ngkofi An+tu kako hof+kimo poyo umokumentisofoho. <sup>6</sup> Nom'ne so'no huno f+syaf+hupmno. A'amu ahwomomjo fehohnjoso oso syoho An+tu uy+mentiso somne'no hahn'nyo yont+fi hof+koe ahwomomjo pone ul+ko'ma'mentohofofoho. Oseso An+tu kako hof+kimo ahwomo nano'nji intofonto s+kwom+joho engo so'mo intofohumat+!mentisofoho. Hof+ko oso ahwomo nano homo somta'ni mis+huto'n+fitnnefoho. Oso hopo sopo nohumaf+kuji hof+ko An+tuye S+ikuno Engo somo hungkuno ikwolofone so'no hontohumalofo. <sup>7</sup> Ou, sekwo nom'ne so'no f+syaf+hupmno. A'amu Soutom Ngkumoula so'nji nom'ne pone mofone sopenjo so'nji hof+ko a'amu ahwomomjo sohwa a'mohufo imentohofoho hopa imentohofofoho. Oso'nji hof+ko kifosyoho'nji loho'n+motofofoho. Oseso An+tu kako hof+koe hon+ngkano wonyo somne'no tohino engo uy+mentisofoho. Oso tohino hiso hof+ko tohomo ne'no humentan+ngkofi tohino umnalofoho. A'amu osomne'no syof+syontani iyoho nen+ngkahon+ngki nakwo huno ole nayohi, A'amu hon+ngkano wonyo y+wo'n+ngkohofoso tohino engo

womanti+feho.

<sup>8</sup>I olohonta oso a'amu sekwo'nji uhu'mokuwo'n+ngkohofoso hofi+ko oso yahino hiso pa'nyo yalokwofo. Yo'mayo wojo uhwononti+fi oso mta'ni yokumpohn'nyo t+pemanti+fi hofi+koe a'apahomo wonyo loho'n+wo'n+ngkohofofoho. Oseso hofi+ko nakwoe Hwe Engo sohumo yokumpohn'nyo ulohofonti+fi a'amu ahwomomjo wonyoangkafo somo sitofo ul+wo'n+ngkohofofoho. <sup>9</sup>An+ituye a'amu ahwomo mta'ango s+mo'mjo sohwo Maikel oso hwo'nji kako Seten'nji siko Mouses+ye pijafoso mayo'ne yoka hnn+mentisiyefoho. Siko oso yoka hungkunoso nohnnonji Seten kako Maikel+mo sitofo ulahon+ngki oso'no Maikel kako Seten+mo sitofo aku mul+mentisofoho. O'o, olo'nohini ul+mento, Hwe Engo An+tu sohwo kako kikimo yoka hungkuno wakilono. Oso'nohini ul+mentisofoho. <sup>10</sup>I oso a'amu huhwo sohwa hofi+ko sekwo'nji humalofo sohwa hofi+ko yo'mayo hwap+ngo ne so'no huno nto'no muyahon+ngki hofi+ko sitofo hungkuno li+wo'n+ngkohofofoho. Oso a'amu yahu pa'nyo sohwa hofi+ko hofi+koe a'apahomnohini syaf+syonti+fi hofi+ko yo'mayo wonyoso iwo'n+ngkohofofoho. Oso'no hofi+ko ni+hu'nahone wonyo imo'nnyoso t+kanomnefoho. <sup>11</sup>Hofi+ko tohino engo mapitnnefoho. A'amuso hofi+ko Atamiye hwomu Kein kako kon+ngkwa'wehumo fonjahumentiso oso hwoe yahinoso manti+fi yalokwofo. U nom'nihwo Mpelam sohwo kako hamniyoho engo ma'mne'ento kako a'amu Is+lael somo hwasyo hon+ngkanomo ipemotamentisofoho. Oso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. U nom'nihwo Koula kako An+tumne'no yokumpohn'nyo imo'n+mentiso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. Oso'no An+tu kako hofi+kimo fonjasyonefoho.

<sup>12</sup>Sekwo An+ituye a'amu ne soku sekwo simeho afa in+ngkuji nom'ne a'amumne'no wasemo'nono. Oso'no sekwo nuhu'mokonti+fi wopayo nonti+fi Jisas+mne'no syaf+siyo'ne wopayo'nji mijo'nji nyo sohonta hofi+ko wonyo so'nji sekwo'nji nuhu'mokonti+fi oso uhu'm+ngo homo somo wonyo imokuwo'n+ngkohofofoho. Hwap+ngoso hofi+koe hon+ngkano wonyo somne'no won+mango mun+ngkahon+ngki hunoso hofi+kine'nohini syaf+hu'nonti+fi wopayo ni+wo'n+ngkohofofoho. I oso'no hofi+ko nom'ne a'amu somne'no huno monosyaf+hu'ni+wo'n+ngkiyohoho. A'amu hiso olo pa'nyofoho. Hwaho hoho'm hoho'minnyo sohwo kako ifoyo'no hontohumanteso himo kako ifoyo ane'njo sohwo nopahon+ngki ifoyo masiyo'njo yahon+ngki ifofo ni+hu'nahone motole'ofalofoho. Oso a'amu hiso hofi+ko oso himo ifoyo ane'njo sohwo pa'nyo hwafoho. Ne anefoho. U nom'ne hungkuno upa'n+mmo. Oso



a'amu sohwa hofiko oso iyo kakoe sikuno somo ipisayo into'nyo sohonta ne ane imo'nyo oso pa'nyo hwafoho. Oseso iyo hiso kakwo'yohwo kako pmpongo hi'nji yofihwosi tohomo ho'nayofonefoho. Oso a'amu hiso oso pa'nyofoho. <sup>13</sup> Oso a'amu oseso hofiko hofikoe honingkano wonyo somne'no wonimango munyo'njoso utihwa'nyopo yontifi hofiko olo pa'nyofoho. Mijo ifofayo yonto yo'mayo hintalinyo ifohulijisyafihwo'n'ngkiso pa'nyo hwafoho. Hofiko hntokwaliyo ifufosonto sikwo'mjoho'mo imo'naofiwon'ngkiso pa'nyofoho. Anitu kako oso a'amu homo somne'no hofiko'ne nohumafitne'ento ango nihu'no sikwo'mjohoso nto'no esyohumamentisofoho. Oso hopo sopo hofiko ne'no nohumantokutnefoho.

*Hofiko honingkano wonyomne'no tohino engo mapitnefoho.*

<sup>14</sup> Atamiye imu sohwa mji'mo'n'imopontifi aho fehohnjo hopi'nono imo'nonto nom'ne mta'ni hufa'u imo'n'imentiso sohonta Inouk humamojofoho. Oso a'amu huhwo sohwanne'no kako Anituye hungkuno ole limento, Hwe Engo sohwo kako kakoe a'amu ahwomomjo pi'n'ingo engo so'nji motapiso uhwon'ngkohefoho. <sup>15</sup> A'amu Jisasiye hungkunomo tifi min'ngkayo'njo somo hungkuno ikwolofone spono uhwajonefoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi honingkano nihu'no wonyo yontifi Anitumo sitofo hungkuno nihu'no wonyo uliwo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe yahino wonyomne'no tohino engo womantifeho. <sup>16</sup> A'amu huhwo sohwo yo'mayo u'mante so'no nakwolaho lontifi wonyo hungkuno liwo'n'ngkohofofoho. Nom'ne a'amu sohwanne'no hofiko hwasyo hungkuno somjiliwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko oso honingkano wonyo homo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyahon'ngki oso homo somo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe yofe woho'nomo'nano lontifi hofiko mango engo liwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somta'ni hofikoe yo'mayoso siki mayo'ne afofo hungkuno uliwo'n'ngkohofofoho.

*Sekwo Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.*

<sup>17</sup> I oseso Anituye a'amu kakoe hungkuno liku'mofiwon'ngkohofo (*apousel*) sohwa hungkuno selimentohofa so'no huno fisyafihupmno. <sup>18</sup> Hofiko sekumo ole selimentohofi, Sikuno moi'wo imo'noso sohonta a'amu

hofiiko i'mofapiikuji Anituye hungkuno somne'no tikafo jifitnnefoho. Hofiiko Anituye hungkuno somne'no hohujo ikinjaofiikuji honingkano wonyo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyonefoho. Ose selimentohofofoho. <sup>19</sup> A'amu hiso hofiiko Anituye Towahuno ane nohumantifi hofiiko yo'mayo hwahoponjo so'nohini syafisyontifi hwasyo hungkuno losetihwawo'n'ngkohofofoho. Sekwo oso hwasyo hungkuno hiso nupa'nontifi husilo husilofo lohofalokwofo.

<sup>20</sup> U sekwo nje a'amu soku, sekwo oso yahinosa ikutoho. O'o, sekwo sekwoe simeho hi'ntnnono kiho'maso wop'ngo'nohini Anitumo uyalokwofoso yokumpohn'nyo fisosofito'n'mno. Anituye Towahuno Wop'ngo kako sekumo kakoe yokumpohn'nyo sejapeso so'no sekwoe simeho mo'mo yo'mayo Mpohwo wonejapono likuji oso homo somne'no Mpohumo jomo ulimno. <sup>21</sup> Sekwo nohumafikuji Anitu sekumne'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso so'no huno ne'no syafisyikuji oso huno homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo osopo nohumafikuji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hitoho engoso ujo ehontojwasiyo'ne sikuno so'no fohontohumamno. Nohontohumafikujo'no kako songo ne'no humayoso wosejapmmontonoho. <sup>22</sup> A'amu hofiiko Anituye hungkunomne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no Anituye honingkano tipemayo'neso ufo'mapmno. <sup>23</sup> A'amu tikanomo walokwofo somo sekwo hofikimo komo'no utimamno. Nutimafikuji sekwo hofikimo ufo'mapmno. A'amu honingkano wonyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no sekwo Anituye honingkanomo tipemayo'ne hofikimo ufo'mapmno. Nufomafikuji hofikimo wop'ngo ulohopmno. I oso'no sekwo hofikoe honingkano wonyo somne'no i'waho nto'no fiyimno. Oso honingkano wonyo kiho'njo homo somo ipenemotafitnnoho likuji i'waho fiyimno.

*Jut kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.*

<sup>24</sup> Anitu kako sekwo mopiwasiyo'ne nto'no semokosyohumayoso hoponoho. Yo'mayo Jisas Kilais sekumo seloho'mentiso so'no sekwo honingkano wonyo ane'njo kakoe anga wonyoangkafo sopo kako humaso hopo sopo motasesiyoso hoponoho. Oso'no sekwo osopo kako'nji nohumafikuji s'monyoyo engo uyantifeho. <sup>25</sup> Nakwoe Anitu ni'hu'no anga'nohino sohwo kako yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais naloho'mentiso so'no asomo netimane hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe woho'nomano. Kako nakumo nemokosyohumayoso

nakwoe Hwe Engo ne hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino somo hul+'mokokosyohumawo'n+ngkiso sohwo kako oso yo'mayo homo somo kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako s+mo'mta'ango sohwo ne'no mjohumamop+hwosi olohonta ne'no humahwosi hwangu kako ne'no mjohumam+wene hweho. Oso'no engolopohamo kakoe yofe woho'nomehwano.

Olo hungkuno loso nehopeho. Ngko Jut+'ni mt+'mokokono. Hungkuno osohopeho.

**Toho Wojo Honajo Hungkuno**  
**Olo Toho Wojo Honajo Hungkuno loso**  
**Kilais kakoe Inomokomoyo Jounimo**  
**Umentisofoho.**  
**Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti'nji* (30) *sikisiti-sikis+nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo loso Jisasiye inomokomoyo Joun mt'i'mokumentisofoho. Joun huhwo sohwo iyoswo aho fehohnjo hopi'nono mt'i'mokumentisofoho. Simo'mo mt'i'mokumentiso so'nji tifi iyoswo hufa'u sihune mt'i'mokumentiso so'nji ae'uyoso olo Toho Wojo Honajo Hungkuno mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso soswo *tititikeno* (30) a'amu Loumjo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko a'amu Jisasi'mo in'ngkuno somo tango engo uyimentohofoho. (Hungkuno hiso Toho Wojo Honajo Hungkuno sohe engo 1 hon'ngkano we'e 9 osopo weho.) Osohonta Joun kako hwaho we'e Patimous humamentisofoho. Kako oso hopo sopo humentan'ngki Anitu yo'mayo yo'mayo hwanguk ifawene so'no utihwamentisofoho. Olo iyoswo hiloso yo'mayo hwanguk ifawene so'ne hungkuno'njofoho. Joun kako olo iyoswo loso hwaho we'e hopo sopo humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu l'hwasi tifi un'ngkohwano.

<sup>1</sup> Yo'mayo we'enepi imo'none so'no Jisas Kilais kako ntihwahon'ngki olo iyoswo lomo ngko Joun'ni mt'i'mokalokweno. Simo'mo Anitu kako Jisasi'mo hungkuno loso ulahon'ngki Jisas kakoe ahwomomjo a'amu fihumo ngkiyepono l'hwajahon'ngki Jisasiye syoho ulohofiyu sohwonan'nmne'no hungkuno homo somo kako lontihwamentisofoho. <sup>2</sup> Yo'mayo hungkuno Anitu mta'ni upa'n'imentoheso yo'mayo Jisas Kilais lontihwamentisoso yo'mayo uhwon'imentoheso yoloho lijwaofalokweno. <sup>3</sup> A'amu soku olo hungkuno loso yo'mayo imo'none so'no atofu lijwamo'n'ngkuji u nupa'n'ngkuji hungkuno homo somo haloho pekuji tifi in'ngkafijo'manji wop'ngofoho. Hwap'ngoso sikuno moi'wo imo'nyoso u'mofapmmonto t'foneponoho. Oso hohosohonta yo'mayo hiso ne imo'nonefoho.

*A'amu antime aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somne hungkunofoho.*

<sup>4</sup> Hwaho Esiya ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisasiye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ngkohofe sokune'no olo hungkuno loso ngko Joun'ni mt'i'mokalokweno. Nakwoe Anitu hohonta humamojo osohwo olohonta ne'no humaho. Kako hwangku asomo nopone hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'nji sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo semokosyohumawo'n'ngkiso sohwo kakoe Towahuno Wop'ngo so'nji siko sekumo sefo'mahosi si simeho pompenjiyo wosejapiyo. <sup>5</sup> Jisas Kilais sohwo kako Anituye hungkuno hopi'nonohinoso nto'nohini lut'hwawo'n'ngkiso hweho. Kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentono. Songo nolikafonto n'hu'nahone poyo mape'nyo'njo'ne si mo'mta'ango hweho. Kako hwe engo olo hwaho loso mokosyohumawo'n'ngkohofe sohwafe Hwe Engo hweho. Kako huhwo'nji sekumo nosefo'mahwosi si meho wop'ngo wosejapono.

Jisas huhwo sohwo kako nakune'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso sohwo kako nakwoe hon'ngkano wonyo mta'ni isihutofonemayo'ne kakoe hon'yo usihuma'mentisofoho. <sup>6</sup> Ose yonto kakoe a'amu ne namokonto nto'no enemokosyohumawo'n'ngkisofoho. Oso'no nakwo a'amu nom'ni hwanne'no Mpohumo jomo ujo'ne syohoso nejapmentisofoho. Nakwo Jisasiye yofe engolopohamo woho'nomehwano. Kako engolopohamo ne'nohini yokumpohn'nyo nemokosyohumant'hwone hweho. Ou, hungkuno loso nehopeho.

<sup>7</sup> Ihwoni, Jisas kako himopo nopahon'ngkuhwosi a'amu hopi'nonohino hn'nwi nuhwonanefoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko Jisas poyo wape'nono limentohofoso Jisasi mo uhwon'ngkuji hofiko yafi'yafe ikuji humotaho engo l'fitnnefoho. Ou, olo hungkuno hiso ne i'mofaponefoho.

<sup>8</sup> Anitu kako nakumo ole nalimento, Ngko yo'mayo syoho emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwap'ngo hwo'nyoho. Ose nalimentiso sohwo olo Anitu oloho hweho. Kako ae'mta'ni humamojo sohwo olohonta ne'no humaso sohwo hwangku nopone hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwofilo'nnyo hweho.

*Joun kako Kilais Jisasi mo uhwon'mentisofoho.*

<sup>9</sup> Ngko Joun'ni sen'ngkwa'we hwo'nyoho. Nakwo Jisasiye a'amu hn'nwi sekwo ngko'nji ejoku'nohumentani Anituye syoho somne'no yo'mayo tango so'nji

tohino so'nji t̄ipemalokuhwono. I Jisas nakumo nto'no enemokosyohumawo'n̄ngkiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ito'nontani lohokuhwono. Ngko An̄tuye hungkuno a'amumo ulonji ngko Jisas̄mo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohe so'no ulahon̄ngko hof̄iko ngkimo wae yan̄imo'mentohofofoho. Yan̄imofont̄fi hof̄iko olo hwaho we'e Pat̄imous ayo ajwo lopo impo'angomo hopa n̄humat̄i'mentohofofoho. <sup>10</sup> Olopo nohumanji s̄ikuno iyoho humayo Sante somo An̄tumo jomo ulontan̄ngko kakoe Towahuno Wop̄ingo ngkimo ifehu'mokon̄syahon̄ngki wojo hopa uhwon̄mentohofoho. Nje hohujo mta'ni mampaho engo kaunoho yoka hopa ho'n̄ngkahon̄ngki ole upa'n̄mentoho, <sup>11</sup> Yo'mayo hopi'nonohinoso kit̄hwahm'me'no k̄iko nuhwon̄ngkohoji oso hiso iyoswomo mt̄i'mojo. Nomt̄i'mokohoji ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisas̄iye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n̄ngkohoho osomne'no olo hungkuno loso uyahojo. Ango Efesos̄'n̄ji S̄imena'n̄ji Pekamom̄'n̄ji Taiyotaila'n̄ji Satis̄'n̄ji Filatel̄fiya'n̄ji Laoutisiya'ntnne'no uyahojo.

<sup>12</sup> Ose ho'n̄ngkahon̄ngki oso hwe hungkuno nt̄imentiso sohomo uhwon̄monji ikinjaofonji uhwon̄mentoheso sikiloho ahojo wonyoangkafo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo uhwon̄mentohofoho. <sup>13</sup> Oso sikiloho'n̄jo ajwo sopo Hwe Anga'nohinohwo lohofontan̄ngki uhwon̄mentohofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nakwoe hwahoponta'ango hwo'maho. I oso'no kako a'amu pa'nyo hweho. Osohwo nohumanto manji'mofosawemo'n̄jo ahuloho ahojo wonyoangkafo so'n̄ji inyo sohomo uhwon̄mentohofoho. <sup>14</sup> Kakoe mnokino'n̄ji mijiyo'n̄ji n̄ihu'no halojofoho. Humeengo pa'nyofoho. Kakoe t̄imoso t̄ipomponaho pa'nyofoho. <sup>15</sup> Kakoe s̄ifeso sojo hwoyango hnn̄ngkiso pa'nyofoho. Kakoe mampahoso mijiyoka hopa ho'n̄ngkahon̄ngki upa'n̄mentohofoho. <sup>16</sup> Kakoe aho anga sohoht̄a'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ose mokosyohumamentisofoho. Kakoe hungkunoso s̄ihu yohosi yohohnt̄a'ni s̄ihu mampo'nyo hopaso kakoe mango mta'ni swopahon̄ngki uhwon̄mentohofoho. Kakoe s̄imanoso mofehi'nyo yokumpohn'nyo liso pa'nyofoho. <sup>17</sup> Oso huhwo sohomo uhwononji ngko kakoe s̄ifiki'nyo'mo poyo pa'nyo p̄iwahu'mentohofoho. Oseso kakoe aho anga sohoht̄a'ni nokisan̄syonto nt̄imento, K̄iko iyoho yohotoho. Ngko syoho ae emayo so'n̄ji esojwafo so'n̄ji yo'mayo hopi'nonohinoso hwap̄ingo hwo'nyoho. <sup>18</sup> Yo'mayo songo

humayo neso ngko hwapingo hwo'nyoho. Hohonta ngko pe'nimentohe sohwo'nimo nohonyo. Ihwoni, ngko songo ne'no humawo'ninkohe hwo'nyoho. Apa'no mape'nimnehono. Ngko poyo pe'nyo so'nji tikanomo uyoso'nji mokosyohumayo hwo'nyoho.

<sup>19</sup> I oso'no kako ose ntonto ntimento, Yo'mayo uhwoninkino so'nji yo'mayo wojo so'nji yo'mayo tifi no'mo i'mofapone somo uhwoninkohoji iyoswomo ifalifaliyo mtimojo. <sup>20</sup> Kiko nje ahomo hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u mokosyohumentaninko nohoninkino so'nji sikiloho na'nohino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo so'nji uhwoninkinoso hwapingo neso olenoho. Hntokwaliyoso a'amu ahwomomjo hwafoho. Hofiko oso a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sponjo a'amu uhu'mokuwo'ninkohoho somo mokosyohumawo'ninkohofihwafoho. Sikiloho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso olenoho. Kilaisiye a'amu ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amusofoho. Jisas ose ntimentisofoho.

## 2

### *A'amu Efesos somne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Jisas kako ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Efesos somo mokosyohumawo'ninkohoho somne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko sohwo'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyoso nje ahomo mokosyohumunyoso ngko sikiloho ahojo wonyoangkafo, aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo sopo hano emoyalokwe sohwo'ni ngko hungkuno ole selalokweno. <sup>2</sup> Sekwoe yo'mayo yahino so'no ngko huno niyohoho. Sekwo syoho yokumpohn'nyo yontifi ngkimo monsikwajiyofoho. Yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofwo'ninkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo a'amu honinkano wonyo'njo somne'no nakwolaho lwo'ninkohoho kuyoho. Hofiko nose'mantifi Anitu mta'ango (*apousel*) hwona'nyoho selahoninkofi hofikoe hwasyo hungkuno so'ntnne'no hwasyo yahino so'ntnne'no sekwo huno seyahoninko sekwo hofikoe hungkuno so'nji yahino so'nji yano ilofihwajwo'ninkohoho so'no ngko huno niyohoho. <sup>3</sup> Sekwo nje yofe so'no nningkopantokwofo so'no a'amu nom'ne sohwa nosehonontifi wonyo selohofalokwofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo

tipemalokwofo. Oso tango tipemayo so'no sekwo iyoho masenyofoho. Oso hiso'ntnne'no ngko huno niyohoho.

<sup>4</sup> I oso'no anga'no wonyo yalokwofo so'no ngko sekumne'no hungkuno'njo hwo'nyoho. Hohonta sekwo simeho hi'ntnnono kahopi ntapmmentohofohohonta nehopi ntapmmentohofohofoho. I, olohonta awonoho. <sup>5</sup> Hohonta sekwo yahino wonyoangkafo imotofohoho. Oseso sekwo oso yahino wopingo homo somo nusikwajontifi nto piwahu'malofho. Oso'no sekwo yahino wopingo imotofo so'no huno ikwesyafisyikuji sekwoe simeho fiwolo'mokumno. Iwolo'mokukuji yahino simo'mo imotofo hopaso apa'no fiyimno. U sekwo simeho miwolo'mokiyo'manji ngko nose'mahm'mo sekwoe sikilohoso wae weesemo'monnoho. <sup>6</sup> I yahino wopingo anga'no yalokwofo so'no ngko simeho wopingo ni'mo'n'ngkohoho. Oso yahino hiso olenoho. Sekwo a'amu hwahoponjo yahinomne'no sekumo aku ipesemotayo somne'no nakwolaho ulalokwofo. Ngko huhwo'ni ngkilaho ulalokweno. Sekwo ose yalokwofo so'no nje simeho wopingo ni'mo'n'ngkohoho.

<sup>7</sup> Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo Kilaishiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohwo ngko osohumo songo humayo'neso uyimonnoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye angopo wosopayo syoho hulimentisoso mta'ni iyo songo ne'no humayo'ne ipisayoso wosomjanimontonoho. Mjanoso sohwo songo ne'no nolohofantihwonefoho.

*A'amu Simena somne hungkunofoho.*

<sup>8</sup> Hwe engo a'amu Simena somo mokosyohumawo'n'ngkohoho somne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko simo'mta'ango sohwo'ni yo'mayo emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. Hohonta ngko poyo pe'nimentohe sohwo'ni i olohonta ngko songo humaleno. Ngko olo hungkuno hiloso selalokweno.

<sup>9</sup> Sekwoe yo'mayo tohino so'nji tango so'nji se'malokusoso yo'mayo so'no umofonyo yiwo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no ngko sekwo'nji humantohe so'no sekwo a'amu ho'yango engo'njo pa'nyo kuyoho. A'amu fehohnjo sekumne'no sitofho hungkuno selalokwofo so'no huno niyohoho. Oso a'amu hiso nakwo Juta a'amu hwona'nyoho hwasyo hungkuno lalokwofo. Hofiko Setenye a'amufoho. <sup>10</sup> Yo'mayo tango se'maso so'no sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. Seten kako



yamofu waselohu'montonoho. Fehohnjo sokumo Seten kako sekumo impo'angomo sehumajihwosi sekwo yokumpohn'nyo wolohofantifetikeno lihwosi wasehonimontonoho. Oso sikuno tango'njo sikuno pi'ningo engo moseyakolofonehoho. O'o, sikuno aho hufa'u hopi'nonohino pa'nyofoho. Oso'no yo'mayo tango se'maso sohwo poyo wasemokumo lihwosi yihwoso'no sekwo po'nifo wekutoho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono ne'no ntap'wo'n'ngkuno. Ose ifijo so'no ngko sekumo ho'yango songo ne'no humayo'neso wosejapmmnonho.

<sup>11</sup> U sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo Kilaisiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo hwa-hoponjo yahinoso kakimo upemotamo lihwosi yoso somo monje yasyoso sohwo hungkuno ikwolofone sikuno somo tohino momanehoho. Kako toho ne'no nalokunjo somo maswonehoho.

*A'amu Pekamom somne hungkunofoho.*

<sup>12</sup> Jisas ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Pekamom sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosi yohohnjo mokosyohumanji olo hungkuno hiloso selalokweno.

<sup>13</sup> Oso ango engo sekwo humawo'n'ngkohoho sopo Seten yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkisofoho. A'amu pi'ningosohofiako Seteniye yofe ho'nomawo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ne'no ntopalokwofo. I Antipas sohwo nje hungkuno hofiyo lijwao'mojo sohwo sekwo'nji nohumanto kako nje honingkanomo tifi nningkamentiso so'no a'amu Seten mokosyohumawo'n'ngkisoso kakimo ko fonjonyahon'ngkofi sekwo ngkine'no hungkuno yoloho lijwafo'neso iyoho masenyofoho. O'o, Antipas poyo pe'nimentiso sohonta tango mikun'imposo ko se'manteso sekwo Anitumne'no ajwopo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho. <sup>14</sup> Sekwo oso wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Pekamom soku, a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso Mpelamiye yahinomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Yahino hiso olenoho. Mpelam sohwo kako hwe engo Mpelak osohumo Isilael somne'no yahino wonyo kompemayo so'ne lutihwahon'ngki Mpelak sohwo kako a'amu Isilael somo kompemahon'ngki Isilaeliso piwahu'mentohofofoho.

Nop+wasyont+fi hofi+ko hwahoponjo an+tu hwasyo sohumo yofe ho'nomant+fi yahu hwahoponjo hwasyo an+tu sohumne'no ho'nahinyoso n+mentohofofoho. Nonont+fi a'mohufo imentohofofoho. <sup>15</sup> Oso pa'nyoso a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofi+ko a'amu Nikoulasi+fe hungkuno wonyomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no hofi+ko hwahoponjo yahinomo in+ngkwalokwofo. I sekwo oso a'amu wonyo homo somo kengopo mol+hwajiyo'njoso peho'neto. <sup>16</sup> I oso'no oso yahino wonyoso noho'naofi+kuji s+imeho fiwolo'mokumno. U m+wolo'mokiyo'manji we'enepi ngko nose'mahm'mo nje hungkuno sihumampo'nyo pa'nyo so'nji a'amu wonyo hisokumo wae weese'monnoho.

<sup>17</sup> Sekwo haloho hi'nji+ku'manji olo hungkuno hiso An+ituye Towahuno Wop+ingo sohwo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohumo ngko hofiyo umokosyohumamonnoho. Hohonta nje a'amu Isi+lael mokosyohumamote hopaso oso a'amu sohumo hofiyo mokosyohumahm'mo wosopayo ahwomo mta'ango uy+monnoho. Oso'nji sojo halojo yofe songo mt+imokinyo so'nji uy+monnoho. Oso yofeso a'amu sojo homo somo maso sohwo kako'nohini huno uyonefoho.

*A'amu Taiyotaila somne hungkunofoho.*

<sup>18</sup> Jisas ose ntonto ole nt+mento, Joun, ki+ko hwe engo a'amu An+ituye yofe ho'nomayo'ne ango Taiyotaila sopo uhu'mokuwo'n+ngkohoho somo mokosyohumawo'n+ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mt+imojo. Ngko An+ituye Hwomu sohwo'ni t+imo t+ipomponaho pa'nyo'njo si+fe sojo hwoyango hnnyo pa'nyo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno.

<sup>19</sup> Yo'mayo syoho engo yi+wo'n+ngkohoho so'no huno niyohoho. Sekwo a'amu nom'ne so'nji s+imeho inont+fi ngkimo s+imeho hi'ntnnono ntapont+fi a'amu nom'ne somo wop+ingo ulohofi+wo'n+ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Yo'mayo tango se'manteso sekwo ajwopo yokumpohn'nyo lohofi+wo'n+ngkohoho kuyoho. Olo yahino hohonta ema'mentohofoso wop+ingo imo'nonto engo imo'nalofoho. <sup>20</sup> Oso yahino wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Ape wonyosi Jesepel kako sekwo'nji nohumentan+ngki sekwo kengopo mol+hwajiyo'njo yohoho. Kako An+ituye hungkuno'nji'nyoho hwasyo hungkuno selalofoho. Kako nje syoho ntohofiyo sohwo mo hon+ngkano wonyomo ip+ti+hwanto ipemotowalokunjo

so'no hofi'ko a'mohufo yontifi hwahoponjo anitu hwasyo sohumne'no wosopayo ho'nahinyoso nalokwofo. <sup>21</sup> Oso a'musi kako simeho uwolo'mokononji ko hontohumaheso awonoho. Kako nje hungkunomo hwotoho fento kako oso hwa'nyo iyo yahino somo woho'nao'mo huno ose muyalofiyoho. Oso yahino wonyo hiso kakimo nto ifehu'mokahumaho. <sup>22</sup> Sekwo upa'nimno. Oso a'mu simo mnokino engo uyimo a'amu sohwa kako'nji hwa'nyo loho'nyo sohwa hofi'ko hofi'koe honing'kano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'manji tohino engo uyimonnoho. <sup>23</sup> A'amu oso a'mu siye yahinomo ining'kawowo'n'ing'kohoho somo poyo umokumonnoho. Ose i'me'no a'amu hopi'nonohino nning'kap'wo'n'ing'kohofoso olo so'no huno uyimontonoho. Ngko Jisas sohwo'ni a'amu hopi'nonohinofe huno simeho somo huno niyohoho. A'amu anga'no anga'nohino sokumo yo'mayo yiwo'n'ing'kohoho so'no yamofe waseloho'monnoho. Ngko a'amu wonyo homo somo poyo imoku'me'no hofi'ko huno ole uyimontonoho.

<sup>24</sup> A'amu Taiyotaila humawo'n'ing'kohofoso a'mu wonyo siye yahinomo tifi mining'kayo'njoso sekwo Seten'ye yahino wonyo ne somne'no huno mosyafisiyo'njo yalokwofo sokumo ngko ole selalokweno, Ngko nom'ne syoho mosejapmnehono. O'o syoho anga'no sejopalokwe loso olenoho. <sup>25</sup> Sekwo syoho wopingo yalokwofoso ne'no ikuji nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Mokosyohumentaning'kuji ngko nose'ma'mnefoho. <sup>26</sup> Nje a'amu soku sekwo hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo soku sekwo nje yahino somo ne'no nning'kopontaning'kuji sikuno moi'wo imo'noso sohonta ngko sekumo mnokino engo'njo imo'n'ing'kuji womokosyohumantifeho. <sup>27</sup> Nje Mpohwo Anitu kako a'amumo mokosyohumayo so'no yokumpohn'nyo ntapmmentiso hopaso ngko nje yokumpohn'nyo sekumo wosejapmmonnoho. Hwakwontoho fompilofiso hopaso a'amu wonyo somo sekwo nomokosyohumafikuji hofi'koe yokumpohn'nyo so'nji hofi'koe yofe engo so'nji wofongkulofantifeho. <sup>28</sup> Oso hohosohonta ngko im'ingo ne so'nji i'muso wasejapmmonnoho.

<sup>29</sup> Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokwe somo haloho popmno.

### 3

*A'amu Satis somne hungkunofoho.*

1 Jisas ose ntonto ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Satis sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko Anituye Towahuno mokosyohumaleno. Ngko hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo mokosyohumale sohwo'ni sekumo ole selalokweno. Sekwoe yo'mayo yahino so'no huno niyohoho. A'amu sekumne'no ole lalokwofo. A'amu Satis soku Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ngkohofoso sekwo wonyoangkafo humalofo. Ose ko lalokwofo so'no ngko huno ole niyohoho. Sekwo poyo pa'nyo humalofo. Hwap'ngoso sekwo nje hungkunomo nto'no man'ngkwalokuyohoho. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo Anituye pono masifitnnohofo. <sup>2</sup> Sekwo yomo yaofikuji ngkine'no huno nto'no fisyani'fohupmno. Sekwo yahino wop'ngo we'e wojo sohwo poyo wape'nimonto yalokunjoso sekwo yokumpohn'nyo usosofitopmno. Yo'mayo hopi'nonohino y'wo'n'ngkohoho somo nje Anitu nuhwononto ole lalofoho. Hofiko nto'no miyo'njo y'wo'n'ngkohofofoho. Ose lalofoho. <sup>3</sup> Sekwo Anituye hungkuno kahopi upa'nontifi yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofo pa'nyo so'no huno syafisy'kuji oso pa'nyoso apa'no nokemokosyohumafikuji sekwoe yahino wonyoso n'hu'nahone foho'naopmno. Moho'naofe'njo ikuji nto'no molikofohumayo'manji ngko a'amu hufo uyimo l'hwosi poso hopaso wose'ma'monnoho. Osohonta sekwo yomo m'kun'imposo uyantifeho. <sup>4</sup> Sekwo a'amu Satis pi'n'ngo soku sekwo hon'ngkano wonyo'njo ko humentan'ngkofi a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo hon'ngkano wonyo miyo'njo humalofo sokumo ngko sekumo songo humayo'ne hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no sekwo hoponoho. Ngko'nji songo ne'no nohument'ihwanefoho. <sup>5</sup> Sekwo hwahoponjo yahino somo monje yasy'wo'n'ngkohoho soku sekumo songo humayo so'no hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no womiyantifeho. Oseso oso iyoswo a'amu songo ne'no humayo'ne yofe'njo somta'ni sekwoe yofeso wae meesemo'mnoho. O'o sekwo nje Mpohwo'nji kakoe a'amu ahwomomjo sohwanjo sopo nolohof'kujo'no ole ul'imonnoho. Olo nje a'amufoho. Ose ul'imonnoho.

<sup>6</sup> Sekwo haloho hi'nj'ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjjo somo haloho popmno.

*A'amu Filatelifiya somne hungkunofoho.*

<sup>7</sup> Jisas ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Filatelifiya somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa'ne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko hon'ngkano wop'ingo'nohini'njo sohwo'ni ngko yahino ne'njo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno. Oso hwe yofe engo'njo Ntefit sohumo Anitu kako oso pone engo Jerusalem mokosyohumamojo so'no yokumpohn'nyo uy'mentiso hopaso Anitu ahwomomjo pone engo Jerusalem songo sopo ne'no mokosyohumayo'ne kako ngkimo yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oseso ngko ahwomomjo hoku'yo somo a'amumne'no hwsompee'meso nom'ne a'amuhwo mop'ijwasyonehoho. Ngko oso hoku'yo homo somo a'amumne'no pijwahumeso nom'ne a'amuhwo mohwosampenehoho.

<sup>8</sup> Yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwoe simanopo ngko hoku'yo hwsompeesyoheso uhwon'mno. Oso hoku'yo hwsompeesyoheso nom'ne a'amuhwo mopujasyonehoho. Sekwoe yokumpohn'nyo we'e so'no ngko huno niyohoho. Oso yokumpohn'nyo we'e so'nji nje hungkunomo n'ngkapont'ifi nje yofe nom'ne sohwo'ni yolo ho lijwaof'neso iyoho masenyofoho. <sup>9</sup> Upa'n'mno. Oso a'amu Seten'ye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hwasyo hungkuno ole selalokwofo, Nakwo a'amu Jutafe hon'ngkanomo in'ngkwalokuhwone hn'nwi nakwo'nohini Anituye a'amu ne'nwoho. Oso a'amu ose selalokwofo homo somo ngko sekwoe s'ifi'ki'nyo'mo wop'ihumojamonnoho. Nop'ihumojao'me'no hof'iko huno ole uy'montonoho. Sekwo a'amu Filatelifiya sokune'no n'imo'nantofoho. Hof'iko huno ose uy'montonoho. <sup>10</sup> I sekwo nje hungkunomo t'ifi n'ngkapont'ife so'no yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohof'wo'n'ngkohoho kuyoho. Oso'no ngko sekumo hofiyo wosemokosyohumamonnoho. T'ifi no'mo hwe moya'mi olo hwaho lopo humolawotofo sofe hungkuno ikwolof'ne sohonta yo'mayo tango u'maso pa'n'ngoso sekumo mose'manehoho. O'o, ngko oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo wosemokosyohumamonnoho. <sup>11</sup> We'enepi wose'ma'monnoho. Ou, ngko nje syoho sejapmmentoheso sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Ose miyo'manji a'amu nom'neso sekwoe ahwomomjo ho'yango fehohnjoso nose mapitnnoho. <sup>12</sup> Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino somo nuyakolof'ikuji'manji sekwo nje Anituye angomo nohumaf'ikuji engkwosaha pa'nyo umo'nantifeho. Sekwo Anitumo mus'ikwaji'fitnnehofo. O'o, sekwo ne'no humantokutnnehofo. Ngko nje Anituye

yofe'nji nje yofe songo'nji sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwap'ngoso sekwo nje a'amu nihu'nahone kuyoho. Oso'nji ngko Anituye pone songo osomne'no yofe Jelusalem+ye eso sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwap'ngoso sekwoe pone nihu'nahonefoho. Oso pone hiso ahwommta'ni wapmmontonoho.

<sup>13</sup> Sekwo haloho'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokunjoso haloho popmno.

*A'amu Laoutisiya somne hungkunofoho.*

<sup>14</sup> Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Laoutisiya sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mt'mojo. Ngko hungkuno ne'njo hwap'ngo sohwo'ni yo'mayo Anitu nt'wo'n'ngkiso somo in'ngkawowo'n'ngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu nt'imentisoso yoloho lijwao'mentohe hwo'nyoho. Oso syoho hiso ito'no imentohefoho. Yo'mayo Anitu mt'mokumentiso hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji ngko hwap'ngo sohwo'ni olo hungkuno loso sekumo selalokweno.

<sup>15</sup> Yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo ngkine'no syanifisyontife sohonta sekwo nakwolaho manjo'njo ko yontifi sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo yontifi sekwo hwasyopo humalofo. Sekwo ngkine'no nakwolaho lontifijontentesi wop'ngo'nesohilo. I nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokosyohumantifijontentesi wop'ngo'nesohilo. I oso'no sekwo hwasyopo humayo so'no ngkilaho. Hwap'ngoso sekwo hwasyopo nohumantifi ole hnnalokwofo. Nje yahinoso peho'no iwolo'mokumnehono. O'o, olo yahino homo lomo wohumamonnoho. Ose hnnalokwofo. <sup>16</sup> Sekwo ngkine'no we'enepi nn'ngkapontifi hwahoponjo somo we'enepi in'ngkawentifi hwasyopo humalofo so'no ngko smoyihu'nalokweno. <sup>17</sup> Hwap'ngoso sekwo ole hnn'wo'n'ngkohofi, Nakwoe yokumpohn'nyo so'nji yokumpohn'nyo ito'nontani ho'yango engo malokuhwono. Nakwo huno'nji'nwoho. Yo'mayo so'no umofonyo miyo'nji'nwoho. Wop'ngo humalohwono. Ose hnn'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no sekwo ose ko hnnontifi sekwo t'mpi'nyo kuyoho. Sekwo ho'yango neso ane'njo soku a'apaho'nohino kuyoho. Sekwo nihu'no wonyo nohumentan'ngkofi ngko nosehononji sekumne'no hitoho ntokwoho. <sup>18</sup> Oseso nje hungkunomo haloho popmno. Ho'yango engo womano l'kuji

ngkinta'ni ahwomomjo ho'yango mpe ntohopmno. Oso ho'yango mpe iyo'ne sekwo tohino engo mayo'manji u yo'mayo umofonyo iyo'manji wop'ingofoho. Mpe noho ntohopmno. Sekwo ngkinta'ni hon'ingkanano wop'ingo'nohini hwapife halojo mapijo'manji sekwo mpe ntohofikui sekwoe a'apahomo ekojisyahon'ingkuji nom'ne a'amu somne'no sekwo won'mango masenonehoho. Sekwo ngkinta'ni molasin mpekuji sekwoe timo t'impinyoso nosefisahu'mokuhwoso'no sekwo timo wohonantifeho. <sup>19</sup> A'amu hopi'nonohino somne'no n'mo'n'wo'n'ingkiso so'no hofiko wonyo ifijo'manji ngko yoka hungkuno uli'mo hofikoe hon'ingkanano nto'no wom'hwatimo. Oso'no sekwoe yahino wonyo so'no huno syafisy'kuji yomo yaof'kuji simeho fiwolo'mokumno. Hon'ingkanano wop'ingo so'no hi semo'n'ingkuhwosi nto'no fin'ingkamno. <sup>20</sup> Sekwo upa'nimno. Ngko sekwoe simehomjo hoku'yopo lohofonji woswapmmonji hungkuno selalokweno. U, sekwo nje mampaho nupa'n'ingkuji nohwosompentimaf'ikujono ngko noswapm'mo. Ngko sekwo'nji wohumamonnoho. Oso hopo sopo nekwo wosopayo non'ingkuhwasi nekwo a'amu afa umo'nantaeho. U kako nje a'amu ne umo'n'motonoho. <sup>21</sup> A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo yakolo'nnyo sohomo ngko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo mokosyohumame sohonta oso hwe huhwo sohomo ngko kakimo ngko'njo lopo wom'humati'monnoho. Nohumehwasi yo'mayoso nakumo enjwa'mo nowent'hwonefoho. Oso pa'nyoso ngko sekwoe hwahopo nohumanji yo'mayo hwahoponjo somo uyakolofonji ngko hon'ingkanano wonyo miyo'njo imentohefoho. Oso'no olohonta ngko nje Mpohwo'nji kakoe epohumayo engo sopo humanji yo'mayo somo mokosyohumaleno.

<sup>22</sup> U, sekwo haloho hi'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. Ose nt'imentisofoho.

## 4

*A'amu ahwomomjoso Anitumne'no hwomtame ehumalofa.*

<sup>1</sup> Moi'wo ntahon'ingki uhwon'imentoheho, U ahwomomjo hoku'yo nohwosompo'nowentan'ingki uhwon'imentohefoho. Ose uhwononji mampaho kounoho yoka hopa simo'mo upa'n'ingkoheho ole nt'imento, Oyomo. Olopo fisape. Ngko yo'mayo t'ifi i'mofaponeso wokit'hwamo.

<sup>2</sup> Ose ntahon'ingki ngko timo komo'no uhwon'imentoheho

Anituye Towahuno Wopingo ifehu'mokonisyahoningki ngko ahwomomo nohumanji uhwon+mentoheso, U ngko hwe engo a'amumo mokosyohumawo'n+ngkiso sohwoe epohumayo somo uhwononji ole syafihu'mentoho, U nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo sohwo humaho. <sup>3</sup> Ose syafisyonji uhwon+mentoheso sojo hon+kot+kojo'njo pomponaho'njo pa'nyo sohwo nohumentan+ngki uhwon+mentohefoho. Kakoe epohumayo sopo sakungkwolan+ngo kopmmo'nowentan+ngki uhwononji limentoho, Anituye pomponaho wonyoangkafo'njo uhwon+mentohefoho. <sup>4</sup> Anituye epohumayo a'amu mokosyohumayo sohwoeso ajwo'mo wentan+ngki nom'ne epohumayo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no nomotoku'mo'nowentan+ngki uhwon+ngkeso osopo hwe engo sohwa hofikoe hwapife halojo'nohino'njo mnokino manji'mofo na'nohino'njo sohwa nohumentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso epohumayo so'nji mnokino manji'mofo na'nohino'njo somo uhwononji ngko huno ole syafihu'mentoho, U a'amumo mokosyohumayo'ne hwafoho. <sup>5</sup> Ose syafisyonji Anituye epohumayo'njo sopo nta'ni emta'm+ngo yonto mampaho pi'n+ngo ahwomo yoka pa'nyo ho'n+ngkahon+ngki upa'nonji uhwon+mentoheso kwefoho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo Anituye epohumayo'njo sopo nosijontan+ngki uhwononji limentoho, U, Anituye Towahunofoho. Ose limentohefoho. <sup>6</sup> Anituye epohumayo somo mitifongo t+mo hon+ngkonyo pa'nyoso lifawo'nnyoponoho.

Anituye epohumayo mom+ngo sopo yo'mayo kengo songo humayo osofosofahu'nohino sohwa nohumentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso songo sohwa hofikoe t+mo pi'n+ngo engo'njo hofikoe simano hohnta'ni hohujo hohnta'ni ifeehu'mokahinyo hwafoho. <sup>7</sup> Oso songo huhwo sohwa simo'mjo sohwo kako ahwomomjo a'amu sikisiwojo (*laiyoun*) paho pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu a'apahoso yahu *mpulimokau* pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe simanoso a'mos+mano'njo hweho. Ae'uyo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe a'apahoso yi+hufu siwe sohwafe a'apaho'njo hweho. <sup>8</sup> Oso songo humayo osofosofahu'nohino sohwa hofiko anga'no anga'nohino sohwa hofikoe fefeelohoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino'njo hwafoho. Oso fefeelohoso t+mo pi'n+ngo engo'njoso a'apaho hohnta'ni angihnta'ni wo'nnyo'njo hwafoho. Hofiko im+ngo'nji hinjopo sikuno'nji



sikuno huhwo huhwi olo ta loso ne'no liwo'n'ingkohofi,  
 Nakwoe Hwe Engo Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo  
 hwofilo'nnyo sohwo si kiko wop'ingo'nohino  
 hwosoho.

Kiko wop'ingo'nohino hwosoho.

Kiko wop'ingo'nohino hwosoho.

Kiko pa'nyo a'amu fihwo mohumuyoho.

O'o nakwo hopi'nonohino kengo'nwoho.

Kiko ae'mta'ni humamopmmmentohino sohwo si olohonta  
 ne'no humahnno.

Kiko engolopohamo ne'no nohumantitne hwosoho.

<sup>9</sup> Oso songo humalofo a'amu osofosofahu'nohino  
 sohwa hofiko Anitu songo ne'no humantihwone  
 sohwo kakoe epohumayo sopo humaso sohwoe yofe  
 engo'nji kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no ta lontifi  
 noho'nomantifi isamoyoka uliwo'n'ingkohofofoho.

<sup>10</sup> Ose liwo'n'ingkohofoho sohonta oso hwe engo sife  
 aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino  
 sohwa hofiko Anitu kakoe epohumayo sopo humaso  
 sohumne'no hwomtame ehumantifi ipitofawentifi oso  
 Anitu songo ne'no humantihwone sohwoe yofe engo  
 ho'nomantifi hofikoe mnokino manji'mofa na'nohinoso  
 kakoe sifeki'nyo'mo ho'nahumentohofofoho. Ose  
 uhwononji ole syafihu'mentoho, U, hwe engo sohwa hofikoe  
 yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ntihwamentohofofoho.  
 Ose ntihwantifi ta ole limentohofi,

<sup>11</sup> U, nakwoe Hwe Engo Anitu kiko yo'mayo hopi'nonohino  
 mt'i'mokumentohino so'no  
 a'amu hopi'nonohinoso jije yofe engo'nji jije  
 yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji ho'nomayo'ne  
 kiko hopoenohino hwosoho.

Kiko yo'mayo so'no huno syafisyonji wamt'i'mokumo lonji  
 imentohinoso yo'mayo imo'n'i'mentisofoho.

Oso ta hiso nol'wo'n'ingkohofofoho.

## 5

*Joun kako iyoswo impe mijaho'njo so'nji lojwopopojahinyo  
 uhwon'imentisofoho.*

<sup>1</sup> Ngko Anitu kakoe epohumayo sopo nohumanji  
 uhwon'imentoheso, kakoe aho anga sohohtanta'ni iyoswo  
 sawemo popoki'nnyoso mokosyohumamentisofoho.  
 Oso iyoswo homo somo hungkuno paho hohnjo'nji  
 ajwo'mjo'nji mt'i'mokinyo somo impe mijaho'njoso  
 lojwohofojahinyoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni  
 hufa'uyoho. Lojwohofojahinyoso hwap'ingo olenoho.  
 A'amu sikinjo iyoswo homo somo m'ikwalofe'nefoho.

<sup>2</sup> A'amu yokumpohn'nyo ahwomomjo sohwo mampaho mohm'no ole limento, A'amu wopingo ne sohwo kako oso iyoswo somjo impe mijaho'njoso lokoefaofihwosi fisakuyo'ne hopoenohinoso tihwolo. <sup>3</sup> Ose ulahoningki a'amu ahwomomo humalofo sohwa hwahoponjo humalofo sohwa a'amu poyo pe'nimentohofa sohwa oso iyoswo homo somo fisakuyo'ne hopoenohinoso nihu'no awonoho. <sup>4</sup> Ngko oso iyoswo homo somo nofisajihwosi uhwonyo'ne sohomo huno uhwononji humotaho engo limentohefoho. <sup>5</sup> Humotaho lontaningko hwe engo fihwo Anituye epohumayo momingopo lohofonto kako ntimento, Kiko humotaho lohotoho. Ihwoni, osopo hwe fihwo humaho. Kako a'amu Jutafe hwe engo ne hweho. Ntefit yofe engo'njo sohwoe imu hweho. Kako Setenimo uyakolofonto honingkanu wonyo miyo hweho. Oso'no kako iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo homo somo wofisojwao'montonoho. Ose ntimentisofoho.

*Jisas kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo kako Yahu Mu Sipsip Pa'nyo imo'nimentiso sohomo Joun uhwonimentisofoho.*

<sup>6</sup> Nuhwoningkahoningko Anituye epohumayo'njo sopo oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentaningkofi Jisas Anituye Yahu Mu Sipsip Pa'nyo sohwo Anituye epohumayo mofone sopo likofohumamentisofoho. Hohonta oso yahu huhwo sohomo a'amu fonjahumentohofoso ime hi'njohwo uhwonimentohefoho. Kakoe sihwano'nji timo'nji aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo hweho. Kakoe timoso Anituye Towahunu pa'nyo'njo hwaho yawojo'meemo uyohojiku'monyofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentofo, U, sihwanoso kakoe yokumpohn'nyo mikunimposo yakolonoho. Kakoe timoso Anituye Towahunu hweho. Yo'mayo hopi'nono huno unyo hweho. Ose syafihu'mentohefoho. <sup>7</sup> Oso Yahu Mu huhwo sohwo kako nowento Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo kakoe aho angahohnta'ni iyoswo popoki'nnyoso ma'mentisofoho. <sup>8</sup> Nomahoningki oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso Yahu Mu sohwoe sifiki'nyo'mo ipitofawo'mentohofofoho. Nohumanji oso hwe engo anga'no anga'nohino sohwa hofiko tampuyo pa'ningo impe pi'ningo'njo so'nji noswanyo na'nohino sopo tikayo akino wopingo Anitumne'no wo'nnyo so'nji

ma'mentohofofoho. Oso tikayoso a'amu Anitumne'no jomo uliwo'n'ingkohoho sohwafe hungkunofoho. <sup>9</sup> Osopo nohumantifi ta songo ole ulimentohofi,

Kiko iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohohofahinyoso nomahoji fisaku joso hoponoho.

Hwap'ingoso a'amu kikimo fonjakohumentohofoso jije honiyo usihuma'mentohinoso a'amu hopi'nonohinoso wonyo somta'ni mpe ema'mentohinoso hofiko jije a'amu ne imo'n'imentohofofoho.

Kiko oso a'amu hiso temtitofa hopi'nonohino mta'angoso hungkuno kengo kengo'njo a'apaho kengo kengo somta'ni hwaho kengo kengo somta'ni ma'mentohinofoho.

<sup>10</sup> Kiko oso a'amu huhwo sohwa mo nomanji Anitu'njopo mokosyohumanji hofiko Anituye syoho ulohofiyo'ne mmokumentohinofoho.

Oseso hofiko hwahoponjo a'amu hopi'nonohino somo womokosyohumantifeho.

Oso ta hiso Jisasimo ulimentohofofoho.

*A'amu ahwomomjo sohwa Jisas A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'n'imentiso sohwa yofe ho'noma'mentohofofoho.*

<sup>11</sup> Ngko Joun'ni apa'no uhwononji upa'n'imentoheso a'amu ahwomomjo pi'n'ingo engo sohwafe mampahoso ho'n'imentisofoho. Oso hopo sopo hofiko Anituye epohumayo so'nji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan'ngkofi hofiko ku'moku'mofo ihumaji'mentohofofoho. <sup>12</sup> Hofiko mampaho engo'nji ole limentohofi,

Anituye Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'n'imentiso sohwo

kako yo'mayo mokosyohumayo'ne yofe engoso, yo'mayo ho'yangoso, yo'mayo huno wop'ingoso mayo'ne kako hopenohino hweho.

Nakwo kakoe yofe engoso noho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no yoloho lijwaofihwasi isamoyoka ulano.

Kakoe simaho wop'ingo umo'nono.

Mango mohm'no ose limentohofofoho. <sup>13</sup> Ose upa'nonji ole upa'n'imentoho, Yo'mayo Anitu mti'mokumentiso ahwomomjo sohwanji hwahoponjo hn'nnonji a'amu poyo pe'n'imentohofa sohwanji mijo ayomjo sohwanji nakwo hopi'nono ole limentihwoni,

Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji kakoe Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'n'imentiso

sohwo'njimo isamoyoka mɪkunɪmposo selalokuhwono.

Nakwo sikoe yofe ho'nosemalokuhwono.

Sikoe yofe engo'nji sikoe yokumpohn'nyo'nji ne'no nowentɪhwonefoho.

<sup>14</sup> Ose ulahonɪngkofi oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwa ole lɪmentohofi, Ou, nehopeho. Ose lahonɪngkofi hwe engo sohwa hofɪko sikoe yofe ho'nomayo'ne hwomtame imentohofofoho.

## 6

*Joun oso iyoswo impe mijaho'njoso lojwohofojahinyoso lokoefamo'nnyo uhwonɪmentisofoho.*

<sup>1</sup> Ngko nohumanji uhwonɪmentoheso Nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni sɪmo'mjo nto lokoefoma'mentisofoho. Ose yahonɪngki songo humalofo osofosofahu'nohino somjo anga'nohino sohwo kako mampaho ahwomo yoka hopa a'amu fihumo ole ulɪmento, Oyomo. <sup>2</sup> Ose ulahonɪngki uhwonɪmentoheso yahu (*hous*) halojo a'amu hn'nomokomɪwo'nɪngkiso sopo a'amu mekino'njo sohwo nokehumanto hwe engo sohwoe mnokino manjɪ'mofoso nomanto nowento kakoe mango sohwo hwotho hmmentisofoho.

<sup>3</sup> Oso impe mijaho'njo hufa'u lojwohofojahinyoso nolokoe-fomahonɪngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo osofeponjo sohwo nom'ne a'amu fihumo ole ulɪmento, Oyomo. <sup>4</sup> Ose upo'nɪngkahonɪngko yahu (*hous*) honɪyo'nohino a'amu hn'nomokomɪwo'nɪngkiso sohwo i'mofapmmentisofoho. Oso a'amu yahu sopenjo kehumaso sohomo a'amu hwahopo humalofo sofe sɪmeho pompenjiyoso wae yafo'ne yokumpohn'nyo uyɪmentisofoho. Oso sɪmeho pompenjiyoso wae ihwoso'no a'amu hwahoponjoso hofɪko nolɪkafɪkuji nofonjahinɪfitnnefoho. Oso'nji hwakuhwajo engoso uyahonɪngkofi umentisofoho.

<sup>5</sup> Oso impe mijaho'njo hufa'u sɪhune lojwohofojahinoso nolokoefomahonɪngki upa'nɪmentoho oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo hufa'u sɪhune sohwo ulɪmento, Oyomo. Ose ulahonɪngki uhwonɪmentoheso yahu a'amu hn'nomokomɪwo'nɪngkiso sɪkwo'mno sohwo i'mofapmmentisofoho. A'amu oso yahu hopo sopo kehumayo sohwo kako wosopayo yano ulofiyo'ne mtɪ'mokinyoso mokaho'nɪmentisofoho. <sup>6</sup> Oso hohosohonta songo humalofo osofosofahu'nohino ajwo so'mta'ni mampaho ole ho'nɪmento, Mijoho engo nto

i'mofapohoho. Oseso hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo kako s'ikuno anga'nohino syoho somjo hamniyohoso hof'iko'montohwamne'no s'ikuno anga'nohino somne'no ahu'mo wosopayo aho fehohnjo'nohino mpe uyimontonoho. Wosopayo engo'maho. U hwamo'manji aho hopi'nono sife fehohnjo hopi'nono. I ijayo'nji humo'nji hamniyoho honje moho'naopitnnehofo. Ose ho'n'ngkahon'ngki upa'nonji wosopayo'ne hamniyoho yokintahopo imo'n'ngkohoho syafi'hu'mentohefoho.

7 Nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo osofosofahu'nohino somo lokoefomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino ae'uyo sohwoe mampaho nom'ne a'amu fihumo ole ho'n'mento, Oyomo. 8 Ose ulahon'ngki ngko apa'no uhwon'mentoheso yahu a'amu kehumawo'n'ngkiso *hous* sohwo i'mofapmmentisofoho. Nolohofahon'ngki a'amu kehumunyo sohwo kakoe yofeso a'amumo poyo imokiyo'ne hweho. Nom'nihwo t'finjo sohwo kakoe yofeso a'amumo t'kanomo m'hwajiyoy'ne hweho. Oso a'amu huhwo sohwa'au nowenji a'amu hwahopo humalofo hopi'nonohino somo osofosofahu'nohino hotito'mentisiyefoho. Osofosofahu'nohino hotito'mentisiyo anga'no nomehwasi poyo imokahnne'enji yokumpohn'nyo ma'mentisiyefoho. A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo umokanjyoho. Fehohnjo mijoho pe'n'ngkuji poyo wope'nant'ifeho. Fehohnjo mnokino uy'hwosi wope'nant'ifeho. Ae'uyo somo sikisiwojo wolo'menao'mtonoho.

9 Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo aho anga'no hopi'nonohino somo lokoefomahon'ngki uhwon'mentoheso a'amu Anituye yofe'no poyo pe'n'mentohoho sofe huyo'mango oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasy'wo'n'ngkohoho enjwa so'mo nohumentan'ngkofi uhwon'mentohefoho. Oso a'amu hiso hwahopo songo humamotofo sohonta hof'iko Anituye hungkuno lut'hwamotofo so'no nom'ne a'amuso hof'ikimo fonjahumentohofofoho. 10 Oso huyo'mango sofe mampaho engo'njo ole l'imentohofi, Ou, nakwoe Hwe Engo, k'iko yo'mayo hopi'nonohino yokumpohn'nyo mokosyohumahnno sohwo k'iko wop'ngo'nohini hwosoho. Jije yahino nto'nohino'njo hwosoho. Yo'mayo hungkuno l'wo'n'ngkino so'no nakwo huno nayohoho. Ne umo'n'montonoho. Nakwoe hon'yo somne'no k'iko a'amu hwahoponjo somo aku tohino ntohonta umonneto. I, oso'no hof'iko hof'ikoe hungkuno somne'no

ntohonta ikwolopitnneto. <sup>11</sup> Ose ulahon'ingko fi a'amu ahwomomjo sohwa hofi'ko a'amu anga'no anga'nohino hisomo hwapife halojo sawemoso uyontifi ulimentohofi, Hofahiyo. Sekwo we'ene pi fohontohumamno. Hwangku Anituye syoho ulohofiyo sen'ing kwa'wehwosa hofi'ko sekwo sapmentohofi hopa sap'itnnefoho. Anituye syoho ulohofiyo nom'ne somo a'amu hwahoponjoso hofi'ko sekumo fonjasehumentohofi hopaso hofi'kimo fonjahufijoso sekwoe ae'uyo (*nampa*) sopo hopoeni imo'n'ingkuhwoso'no sekwo tohino so'no aku tohino uyonefoho.

<sup>12</sup> Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino somo lokoefomahon'ingki uhwon'imentoheso hwom'ihwo m'ikun'imposo imentisofoho. Oso hohosohonta mofehi'nyoso sikwo'mno titiso pa'nyo imo'n'ingkahon'ingki hamno hon'yo'nohino imo'n'imentisofoho.

<sup>13</sup> Osohonta hntokwaliyo ahwomo mta'ni hwahopo piwahu'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno moi'wonoho. Ifofo engo yonto solongkoe ufo'nji mojo'nji wasy'iwon'ing'kiso hopa hntokwaliyo piwahu'mentisofoho.

<sup>14</sup> A'amu ife popojasy'iwon'ing'kohofi hopaso ahwomo oso hopa popojonto moi'wo imo'n'imentisofoho. Hwofi'ki'nyo hwanji mijo'njo sponjo hwaho we'e sohwanji hofi'koe angoso nul'iko'mantifi we'enehwo nonje ehumentohofi fofoho.

<sup>15</sup> A'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanji a'amu itokuso'njo sohwanjo mokosyohumawo'n'ing'kohofi sohwanji a'amu hamniyoho'njo sohwanji a'amu yokumpohn'nyo sohwanji a'amu syoho ulohofiyo sohwanji a'amu siki'nyo so'nji a'amu hopi'nono hofi'ko iyoho engo un'ingkahon'ingki limentohofi, Nakwo sokimo'mo hwa'imo'mo woswantane'no ihwono.

<sup>16</sup> Ose ulontifi ulimentohofi, Hwofi'ki'nyo sohwo'si, oso hwe kakoe ephumayo sopo humaso sohwo'nji hwe nom'ne nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo yoka nalisihnoho k'iko nofosomahoji nakumo fifehu'mokonasyo.

<sup>17</sup> U, siko nakumo yoka nalisihne sikunoso lohonta nto i'mofapohoho. I oso'no nakwoe wonyo somne'no siko nakumo aku nejapiso sohonta yokumpohn'nyoso ti'hw waloho'mtolo. O'o, awonoho. Ose limentohofi fofoho.

## 7

*A'amu Is'lael 'wan hant'ilet fouti-foua tausen' (144,000)*

*sofe hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwon+mentoheso, a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwa hwaho tokwajo ae sopo lohofont+fi ifofo oso'mo so'mta'ango osofosofahu'nohino somo aho kesyohumentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso ifofo hiso mijo ayomo hwahomo iyo oso'njo sopo muloho'mentisofoho. O'o, ifofo homo somo pijwahumentohofofoho. <sup>2-3</sup> Ose uhwononji uhwon+mentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo mofehi'nyo si'mofapiso so'mta'ni nosaponto An+tu songo ne'no humayo sohwoe ifalifaliyo mt+'mokiyo'neso ahomo nomokosyohumanto mango engo ul'imento, Sekwo a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwasu sekwo hwaho'nji mijo ayo'nji wonyo imokiyo'ne yokumpohn'nyo mokosyohumalofo sohwasu we'e nehwo fohontohumanno. Simo'mo nakwo An+tu syoho ulohofiyu sohwasu yomohu'nyopo An+tu kakwo'yohwo sohwoe ifalifaliyo mt+'mokosy+hwasu i osohonta sekwo hwaho'nji mijo'nji iyo'nji wonyo hmmokumno. <sup>4-8</sup> Ose upa'nonji a'amufe yomohu'nyopo ifalifali mt+'mokinyo neso atofu linyoso ole upa'n+mentoho. A'amu Isilael temtitofu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango a'amu *wan hantilet foutifoua tausen* (144,000) somo An+tu kakwo sohwoe ifalifaliyo mt+'mokinyo hwafoho. Temtitofu homo homta'ango a'amu *t+iwelif tausen*iso (12,000) ma'mentohofofoho.

Jutafe temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Lupen+ye temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Ngkat+ye temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Asyafe temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Nap+talaiye temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Monaseye temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Simeyoun+ye temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Lifaiye temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Isokafe temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Sep+iyulan+ye temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Jousep+ye temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Mpenyamin+ye temtitofosu *t+iwelif tausen*foho (12,000).

Oso a'amu hofosofe yomohu'nyopo An+tu sye ifalifaliyo hi'njofoho.

*An+tu sye a'amu ne pi'n+ngo engoso hofi'ko An+tu sye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumentohofofoho.*

<sup>9</sup> Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwon+mentoheso hwe moya'mi pi'n+ngo engoso oso a'amu hiso a'amu hofi'ko atofu joso hopo'maho. Oso a'amu hiso temtitofu homo homta'angoso hwaho kengo kengo a'apaho kengo

kengo hungkuno kengo kengoso hofiko hwapife sawemo halojo inyoso Hwe Engo sohwoe epohumayo simano sopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofontifi Anituye mango hwamo uyakolo'mentohofa so'no tohe hweho nomantifi simonyo yontifi <sup>10</sup> mampaho engo'nji ole limentohofi, Nakwoe Anitu epohumayopo humaso sohwo'nji Jisas nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo asomo netimahonngki nakwo wopingo humalohwono.

<sup>11</sup> Ose ulahonngkofi a'amu ahwomomjo sohwa Anituye epohumayo somo ehofa'mokosyohumalofo sohwa hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino oso hwanji hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. <sup>12</sup> Ole limentohofi, Nehopeho. Nakwo nakwoe Anitumne'no simonyo engo uyano. Kakoe yofe engo, kakoe yokumpohn'nyo so'ntnne'no woho'nomano. Kakoe huno wopingo yakolo'nnyoso, kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Oso'no nakwo kakimo isamoyoka engolopohamo ulihwano. Oso hungkunoso nehopeho. Ose ulimentohofofoho.

*Oso a'amu pi'ningo engo sofe tohino so'no Jounimo lutihwamentisofoho.*

<sup>13</sup> Ose uhwonngkahonngko hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no somta'ango fihwo ntimento, Olo a'amu hwapife halojo sawemo'njo lohwa tihwalo. Nti'mta'ango hwalo.

<sup>14</sup> Ose ntahonngki ulimentoho, Hwe engofo, ngko huno maniyohoyohoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahonngko oso hwe engo huhwo sohwo kako tango mikunimposo imofapone so'no ole ntimento, Anitu kako oso tango mikunimpososo hwahopo uyimentiso sohonta a'amu hiso nohumantifi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi poyo pe'ningkahonngkofi Anitu kako hofikimo olo pone'no motosahopohoho. Simo'mo hofikoe honngkano wonyo somne'no hwapife mijo yajijwohoho hopaso hofikoe honngkano wonyo somo Jisasiye honyo'nji wae yao'mentisoso hwapife kiho ane pa'nyo halojo imo'nimentisofoho. <sup>15</sup> Oso hiso'no hofiko Anituye epohumayo sopo lohokwofo. Sikuno huhwo huhwi imingo'nji sikuno'nji hinjopo hofiko Anituye ango ahwomomjo somo kakoe syoho ulohofiwonngkohofofoho. Anitu kako kakoe epohumayo sopo humanto hofiyu umokosyohumawonngkisofoho. <sup>16</sup> Oseso hofiko mijoho apa'no mape'nyofoho. Hofiko mijo'no mumo'nyofoho.



Mofehi'nyo hofi:kimo toho mufojiyofoho. Tohino muhmnyofoho. <sup>17</sup> Hwap+ngoso hwe hofi:koe wonyo'ne tohino ma'mentiso sohwo kako An+tuwe epohumayo sopo nohumanto hofiyo mokosyohumaho. Kako a'amu homo somo mijo t+mo so'mo ipemotasy+hwosi mijo songo ne'no humayo'ne n+fitnnefoho. Osopo An+tu kako hofi:koe t+mijo wae imofi+hwosi hofi:ko humotaho apa'no mal+fitnnefoho.

## 8

*Impe mijaho'njo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo lojwohofojahinyoso lokoefoma'mentisofoho.*

<sup>1</sup> Ose uhwononji oso wojo hopa s+mo'mo uhwon+mentoheso apa'no uhwon+mentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe Wonyo'ne Poyo Imo'n+mentiso sohwo kako impe mijaho'njo iyoswomo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso lokoefomahon+ngki osohonta a'amu hopi'nono oso hopo sopo humamentohofoso hofi:ko songo songo miyo'njo yont+fi mampi'nyo humant+fi t+fi no'mo hwahopo tango imo'none so'no humafisohunyo imentohofofoho. Osopo nohumentan+ngkofi mofehi'nyo we'enehwo umentisofoho. <sup>2</sup> Mofehi'nyo we'enehwo noposahon+ngki uhwon+ngkoheso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa An+tuwe epohumayo'njo s+manopo humawo'n+ngkohofoho sohwo An+tu kako kounoho anga'no anga'no hu'muy+mentisofoho.

<sup>3-4</sup> Nohu'muyahon+ngki ahwomomjo nom'ne sohwo ijempoho An+tumne'no yo'mayo ho'nasy+wo'n+ngkohofoho sopo lohofonto kako noswanyo na'nohino'njo t+kayo akino wop+ngo'njo us+mokiyo'ne mokosyohumamentisofoho. Hofi:ko kakimo hwamno pa'nyo engo akino wop+ngo'njo umentohofofoho. Kako An+tuwe hwe moya'mi somne'no jomo ujo hungkuno so'nji hwamno pa'nyo akino wop+ngo'njo so'nji manto nom+hu'mokonto ijempoho na'nohino An+tumne'no yo'mayo ho'nasy+wo'n+ngkohofoho sopo An+tuwe s+mano sopo wojo somo t+kayo akino wop+ngo'njo so'nji Mpohumo jomo ujo hungkuno so'nji wa'mentisofoho. <sup>5</sup> Akino wanto kako oso ijempoho somta'ni toho nomanto oso noswanyo homo somo toho ihm'mofonto hwaho ayo yawojo'mne'no umokwaj+mentisofoho. Oso toho hiso n+mokwojahon+ngki ahwomo yoka emta'm+ngo engo yonto hwaho hwom+hwo engo imentisofoho. Ose uhwononji ole syaf+hu'mentoho, oso hungkuno An+tumo jomo ujoso t+kayo'nji An+tuwe s+mo sopo s+mentiso hungkunoso ne umo'n+monto yalofoho.

*A'amu ahwomomjo osofosofahn'nohino sohwa kounoho yoka limentohofofoho.*

<sup>6</sup> A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa hofikoe kounoho yoka wolano lontifi ito'no esyohumamentohofofoho.

<sup>7</sup> A'amu ahwomomjo simo'mjo huhwo sohwo kounoho yoka lahonngki ifoyo wosoho pa'nyo'nji toho'nji honiyonji nem'no uhwoso'mokonto hwaho ayo yawojo'mo mo'mentisofoho. Oso hiso nomofahonngki iyo hwaho hoja hopi'nono hufa'u sihune imo'nimentisoso anga'no toho ningkahonngki hufa'u lohofoho.

<sup>8</sup> A'amu ahwomomjo osofeponjo sohwo kako kounoho yoka lahonngki hofiko toho hwofiki'nyo pa'nyo mikunimposo engoso mijo ayo hopi'nonohinomo ho'nao'mentohofofoho. <sup>9</sup> Oso toho hiso mijo hufa'u sihune mtohupo'mentisofoho. Oso mijo anga'nohino sohomo honiyonohino imo'nonto yo'mayo inaniku songo humamentohofoso poyo pe'nimentohofofoho. Yofayokino oso ho'mo so'mo a'amu hi'nji nowentanngki a'amu hi'nji wae yao'mentisofoho.

<sup>10</sup> A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwo kounoho yoka lahonngki hntokwaliyo engo sohwo toho kwefoho pa'nyo sohwo mijilimno nom'ne sopo ho'nao'mentisoso oso mijo huhwo sohwo hufa'u sihune mtohupo'mentisofoho. Anga'nohino sohomo mo'mentisofoho. <sup>11</sup> Oso hntokwaliyo engo huhwo sohwo kakoe yofeso Noufo Iyoho'njo Pa'nyo hweho. Oso mo'mentiso hopo sopenjo mijoso iyoho'njo imo'nningkahonngki a'amu hofiko ifanimentohofoho oso iyoho huhwo sohwo polo'meehumentisoso fehohnjoso pe'nimentohofofoho.

<sup>12</sup> A'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kounoho yoka lahonngki mofehi'nyo hamno hntokwaliyo oso hufa'u sihune mtihupo'mentisofoho. Oso anga'no anga'nohino homo somjo hufa'u sihune hufa'u sihune mtihupo'mentiso homo somjo anga'no anga'nohinoso sikwo'mno imo'nimentisofoho. Oso hiso'no mofehi'nyo hamno hntokwaliyo liwo'nngkiso sohonta pijijo imo'nimentisofoho. Fehohnjo majofoho.

<sup>13</sup> Ose imo'nimentiso sohonta uhwonimentoheso siwe mikunimposo sohwo ahwomomo fekwoswahonngki uhwononji ole syafihu'mentoho, U tango mikunimposo u'mofapmmonte'no yalofoho. Siwe sohwo mampaho mohm'no ole limento, Nje a'amu, nje a'amu, sekwo hwahopo humalofo soku, sekumne'no hitoho ntokwoho. A'amu ahwomomjo hufa'u sihune ae'uyo sohwa kounoho

yoka wolantifi yalokwofo. Nolikujo'no tango engo mikunimposo wose'ma'montonoho. Ose limentisofoho.

## 9

*A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka limentisofoho.*

<sup>1</sup> A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka lahoningki uhwonimentoheso hntokwaliyo anga'nohino sohwo kako hwahopo piwahu'mentisofoho. Nopiwesyahoningki hofiko oso hntokwaliyo homo somo pi'nimo hwapingo ane'njo sopo hano hwsampesoso uyimentohofofoho. <sup>2</sup> Pi'nimomjo

hoku'yo hwsompeehoningki oso pi'nimo homo somjo toho engo somta'ni tikayo sikwo'mno engoso sappingmentisofoho. Oso tikayo hiso mofehi'nyo'nji ifofo simano esyaofo'neso sikwo'mno imo'nimentisofoho. <sup>3</sup> Oso tikayo homo somta'ni mpompali'me pa'nyo pi'ningo engo folofomanto hwaho ae yawojo'mo ifehu'mokahumentisofoho. Oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso a'nantihwoyo sohwafe yokumpohn'nyo pa'nyo hwafoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji a'amumo mokintofonefoho.

<sup>4</sup> Hofiko mpompali'me pa'nyo sohwo ole ulimentohofi, Sekwo hoja hwanji iyo hwanji yo'mayo hwaho loponjo foka'nyo somo fonifonyo imokukutoho. O'o, hwe moya'mi Anituye ifalifaliyo yomohu'nyopo mantimokinyo'njo somo tohino engo uyimno. <sup>5</sup> Sekwo hwe moya'mi hopi'nonohino homo somo tohino engo uyontaningkuji hamno aho fehohnjo hopi'nono woseyakolo'montonoho. I oso'no sekwo poyo umokukutoho. Ose ulahoningkofi mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa tohino engo a'nantihwoyo sohwa uywo'ningkohofo hopaso uyimentohofofoho. <sup>6</sup> I oso

hohosohonta a'amu tohino engo mafikujo'no poyo wape'nife ko likuji tohino uyifijosos a'amuso hofiko poyo pe'nyo'ne honingkanoso motipemapfitnnehofo. Oso hiso'no poyo umo'nano ko lifijosos poyo mmo'nifitnnehofo.

<sup>7</sup> Ngko uhwonimentoheso oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofiko oso yahu a'amu hn'nomokomwo'ningkohofo sohwafe engo pa'nyo hwafoho. Hofiko ikujoho wofongki'nano lontifi ito'no esyohumentaningkofi uhwonimentohofoho. Hofikoe mnokino sopo wokoso wonyoangkafo foto'nimentohofofoho. Hofikoe simanosos a'mosimano'njo hwafoho. <sup>8</sup> Hofikoe mijiyosos sawemofoho. Hofikoe mangosos siwatimangofoho. Mango hiso yokumpohn'nyo yahu sihwano pa'ningofoho. <sup>9</sup> Oso mpompali'me pa'nyo

sohwa hofikoe swokinoso mijo yihumo sohwife a'apaho nihu'no sojo pa'nyo uhwon'wo'n'ingkuhwoneso pa'nyo'njo hwafoho. Hofikoe fefeeloho peengku peenjo mpuyo pi'n'ingo engo'njo pa'nyofoho. Yahu pi'n'ingo engo sohwife kunto'yoka pa'nyofoho. <sup>10</sup> Hofikoe somiso a'amu somo montitofontan'ingkofo hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Tohino engo m'kun'imposo uy'imentohofofoho. <sup>11</sup> Mpompali'me pa'nyo sohwife hwe engo sohwo kako towahuno wonyo sohwo pi'n'imo hwap'ingo ane so'mo mokosyohumawo'n'ingkiso hweho. Kakoe yofeso a'amu Hip'uluso ole li'wo'n'ingkohofoso Opeeton. A'amu Ngk'lik'iso ole li'wo'n'ingkohofi Opaliyon. Oso hungkuno hwap'ingoso olenoho. A'amumo Wonyo Umokuwo'n'ingkiso hweho.

<sup>12</sup> Osohonta uhwon'imentoheso tango engo m'kun'imposo s'mo'mjoso moi'wonoho. Nom'ne hufa'u weho. Tango hufa'u umo'n'imontonoho.

*A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kako kounoho yoka li'mentisofoho.*

<sup>13</sup> A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kounoho yoka li'mentisofoho. Oso Anituye s'mano sopenjo ijempoho na'nohino'njo Anitumne'no yo'mayo ho'nasy'wo'n'ingkohofoso sopo hwolafeso osofosofahu'nohino'njo sopo yahu mpul'imokau sihwano hopa uhwon'imentohefoho. Oso ijempoho hopo sopo nta'ni mampaho ho'n'imentisofoho. <sup>14</sup> Oso a'amu ahwomomjo kounoho yoka li'mentiso sohomo mampaho hiso ole ul'imento, Kiko towahuno wonyo osofosofahu'nohino sohwa Mijo Yufiletis tafe sopo impe into'nawotofo sohwo nu'mahoji fis'huto'm'hwajo. <sup>15</sup> Ose ulahon'ingki kako nowento is'huto'm'hwaj'imentisofoho. Oso towahuno osofosofahu'nohino wonyo sohwo Anitu kako olo soswo lomo olo hamno lomo olo s'kuno lomne'no impe into'nawo'mentisofoho. Hofiko nowekuji a'amu hwahoponjo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotitof'kuji anga'nohino somo fonjasy'kuji mtitof hufa'u umo'n'imontonoho. <sup>16</sup> Oso towahuno wonyo sohwo is'huto'm'hwaj'ingkofo ole upa'n'imento, Towahuno wonyo huhwo sohwife a'amu ikujoho'ne yahupo kehumalofoso sohwa hofiko nihu'no pi'n'ingo hwafoho. *Tu hantilet miliyon (200,000,000) hwafoho.* <sup>17</sup> Ngko wojo hopa uhwon'ingkoheso olenoho. A'amu yahupo kehumalofoso sohwife manji'mofoso sojo pa'nyoso hon'ijwo, sonjijo hwo'simijo'njo hwafoho. Yahu sohwife mnokinoso sikis'wojo sohwife mnokino'njo pa'nyo

hwafoho. Yahufe mango mta'ni t̄kayo akino wonyo'njo s̄ikwo'mno hwos̄imijo'nji toho'nji s̄ijomokoho'naweho. <sup>18</sup> Oso toho hiso'nji t̄kayo akino wonyo s̄ikwo'mno'nji hwos̄imijo'nji hof̄ikoe mango mta'ni a'amu hwahoponjo somo hufa'u s̄ihune hotitofonto mtitofa anga'nohino somo poyo imokumentohofofoho. <sup>19</sup> Oso yahu sohwafe yokumpohn'nyoso hof̄ikoe somimo hof̄ikoe mangomo wo'nyoponoho. Hof̄ikoe somiso homa a'amumo toho lof̄iwo'n̄ngkiso sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho.

<sup>20</sup> A'amu poyo mape'nyoso hof̄iko nohumant̄fi hof̄ikoe yahino wonyomne'no s̄imeho m̄iwolo'mokiyo'njo imentohofofoho. O'o, hof̄iko towahuno wonyo homo somne'no hwomtame ulohof̄iwo'n̄ngkohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwafe yofe ho'nomayo'ne so'no hof̄iko hwasyo an̄tuye huyo'mango sojo mta'ni iyo mta'ni hwaho mta'ni mt̄i'mokont̄fi osomo hwomtame imentohofofoho. Oso mt̄i'mokumentohofoso haloho mupa'nyofoho. T̄imo muhwonyofoho. Hano memoyo'njofoho. <sup>21</sup> A'amu hiso hof̄iko nom'ne a'amu somo nofonjasyont̄fi ki'nyo imokont̄fi a'mohufo yont̄fi yo'mayo ho'yangoso hufo ma'mentohofofoho. Oso yahino wonyo homo somne'no hof̄ikoe s̄imeho m̄iwolo'mokiyo'njo imentohofofoho.

## 10

*A'amu ahwomomjo sohwo Joun̄imo iyoswo uyahon̄ngki Joun̄n̄imentisofoho.*

<sup>1</sup> Ngko oso hohosohonta uhwon̄mentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne yokumpohn'nyo sohwo ahwomo mta'ni p̄mmentisofoho. Kakoe manji'mofoso himofoho. Kakoe mnokinopo sakungkwolan̄ngo kotofahinyo hweho. Kakoe s̄imanoso mofehi'nyo pa'nyofoho. Kakoe s̄ifeso toho sitnnyo pa'nyofoho. <sup>2</sup> Kakoe ahomo iyoswo we'le popojahinyofoho. Oso iyoswo hiso fisojwahinyofoho. Kakoe s̄ife angahohn̄joso mijo ayo sopo fesyohumaho. S̄ife hwonamonyoso hwahopo fesyohumaho. <sup>3</sup> Oso hopo sopo kako nohumanto mampaho mohm'no sikis̄wojo hauwayo yoka hopa lahon̄ngki ahwomo yoka aho fehohn̄jo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u ho'n̄ngkahon̄ngki oso homo somta'ni hungkuno upa'n̄mentohofoho. <sup>4</sup> Oso hungkuno ahwomo yoka somta'ni upa'n̄mentoheso want̄i'mokumonji yahon̄ngko mampaho ahwomo mta'ni nt̄mento, Oso hungkuno ahwomo yoka aho fehohn̄jo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ho'n̄ngkisoso k̄iko ifalifaliyo nomt̄i'mokohotoho. Hiyaso mokosyohumaho.

<sup>5</sup> Oso a'amu ahwomomjo sife anga'no mijo ayo sopo fesyohumanto sife nom'ne hwahopo fesyohumaho huhwo sohwo kako hungkuno nehopi ujo'neso kakoe aho anga hohnjoso ho'noma'mentisofoho. <sup>6</sup> Noho'nomanto uli'mento, Anitu songo ne'no humaso sohwo yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mijo ayo somjo so'ntnne mt'i'mokumentiso sohwo yokintahopone'no hungkuno nehopi walimonne'no yohono. Hungkuno olenoho. Sikuno moi'wonoho. Oso'no Anitu kako mohontohumanehoho. O'o, a'amufe hungkuno ikwolofo'ne sikunoso nto i'mofapohoho. <sup>7</sup> A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kounoho yoka ho'n'ngkuhwoso'no yo'mayo hungkuno Anitu kakoe syoho ulohofiyo sohwamo uyahon'ngki nalimotofoso olohonta ne umo'nimontonoho. Hohonta olo hungkuno hiloso huno mehohosasiyo'njo imojoso olohonta ne imo'n'ngkuhwoso'no a'amufe hunoso wehohosahumontonoho.

<sup>8</sup> Ose lahon'ngki oso mampaho ahwomo mta'ni simo'mo ntimentiso hopaso olohonta apa'no ntohi, Olohonta kiko nuhuji oso iyoswo a'amu ahwomomjo sohwo sife anga'no mijo ayomo fesyohumanto nom'ne hwahopo fesyohumaso sohwo kako iyoswo fisojwosyohumasoso kiko maho. <sup>9</sup> Ose ntahon'ngki ngko nowenji ulimentoho, Kiko oso iyoswo we'eso ntape. Ose ulahon'ngko ntimento, Ou, kiko olo iyoswo loso nomahoji hmnyo. Kiko njoso humo meyo kihwosi u jije simeho mo'mo iyoho wakimntonoho. <sup>10</sup> Ose ntahon'ngki iyoswo we'e loso a'amu ahwomo mta'ango sohwoe aho mta'ni nomanji manimentoheso nje mangomo humo meyo nyahon'ngki n'ngku'nimentoheso iyoho nnimentisofoho. Hwap'ngoso yo'mayo imo'noneso tango'njofoho.

<sup>11</sup> Ose yahon'ngko ntimentohofi, Kiko hwe moya'mi anga hopi'nonohino hungkuno kengo kengo'njo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho oso hwamne'no oso iyoswo n'ngkinoso yo'mayo imo'none so'no filut'hwaho. Ose ntimentohofofoho.

## 11

*A'amu hufa'u hwa'u Anituye hungkuno ujo'ne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Ngko nohumentan'ngko anga imayo iyo'ne iyo ntapontifi ntimentohofi, Nolikafoho Anituye tojo anga engo Jerusalem lohojwo so'nji oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'n'ngkohoho so'ntnne'no sawemo so'no yamofa fiyo. Ose yoho kiko a'amu Anituye angomo

Anitu kakoe yofe ho'nomayo'ne humalofu somo atofu fiso. <sup>2</sup> Oseso kiko oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo somo yamofu yohotoho. O'o, oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'n'ingkohofu sofeponoho. Oso'no kiko yamofu yohotoho. A'amu hiso hofiko ango Jerusalem so'nji oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo so'nji fonifonyo yontan'ingkuji soswo hufa'u sihune uyakolofihwosi nom'ne hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolofihwoso'no fonifonyo wesojwaofantifeho. <sup>3</sup> Fonifonyo hiso yontan'ingkuji a'amu hufa'u hwa'u nje hungkuno ujo'ne yokumpohn'nyo uyime sohwa'u siko ifa nano ho'yoso meki'nisoso hofikoe simeho tango unyoso a'amumo utihwayo sohwa'u tifi yo'mayo imo'none so'no ulanjiyoho.

<sup>4</sup> Ulontan'ingkohosisi soswo hufa'u sihune nom'ne hwasyopo uyakolofonefoho. Ose ntahon'ingki uhwon+mentoheso, oso hwe hufa'u sohwa'umne'no hohonta hwe fihwo Sekolaiya kako hungkuno ifalifaliyo mt'i'mokumentisofoho. Siko iyo hufa'u ipisayo'njo sikiloho hufa'u Anitu yo'mayo hwaho mokosyohumayo sohwoe s+manopo loho'mentisiye hwa'uyoho. Ose uhwononji Sekolaiyafe hungkuno hiso ne imo'n+mentisoso uhwon+mentohesoho. <sup>5</sup> Ose uhwon+mentoho, a'amu wonyoso hofiko hwe sohwa'umo wonyo umokantifi sikoe mango mta'ni toho sosijaofaponto sikoe mango sohwo toho ulasy+wo'n'ingkisofoho. Ou, a'amu hwe hufa'u hwa'umo wonyo umokumo lhwosi yoso sohwo kako oso pa'nyoso wape'n+montonoho. <sup>6</sup> Oso hwe sohwa'umo Anitu kako yokumpohn'nyo m+kun+imposu uy+mentiso so'no siko ifoyo hon'ingkanu ifoyo masiyo'ne pijwasiyoso siko hoponoho. U siko ole liso'manji, A'amu somo yo'mayo tango u'mano. Ose liso'manji ne umo'nono lisoso siko hoponoho. Oso hohosohonta siko Anituye hungkuno ulonji yo'mayoso imentisiyefoho.

<sup>7</sup> Siko Anituye hungkuno moi'wo losojwaofahon'ingki pi'nimo hwap'ingo ane somta'ni sikisiwojo engo s'i'mofapmmentisofoho. Nosi'mofaponto hwe sohwa'umo toho wolofahumo lonto ikujoho fongki'nontifi siwojo sohwo hwe sohwa'umo hwotoho fento toho lofahumentisofoho. <sup>8</sup> Sikoe pijafoso hon'ingkanu engo sopo wo'mentisofoho. Oso pone engo homo somo hohonta sikoe hwe engo sohomo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso pone engo so'no pahnn+mo hungkuno liwo'n'ingkuhwoneso ole, Soutom'nji Ijipi'njoho. Hwap'ingoso oso a'amu huhwo sohwa hofikoe hon'ingkanu wonyoso a'amu Soutom'nji Ijipi'njo pa'nyo hwafoho. <sup>9</sup> Sikoe pijafoso ne'no nowentan'ingki a'amu temtitofu kengo kengo'mta'angoso hungkuno kengo

kengo hwaho kengo kengo'mjoso nohumantifi oso pijafosomo uhwonontaningkofo sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupenjao'mentisofoho. A'amu honingkanowonyo'njoso hofiko ole limentohofi, Nom'ne a'amu sohwa oso hwe sohwa'uye pijafoso ijopijisyasyikutoho. Ose limentohofofoho. Hwapingoso hwe sohwa'uye yofeso monje yasiyo'nefoho. <sup>10</sup> Hwe sohwa'u poyo pe'nyoso'no a'amuso simeho wopingo umo'n'ngkahoningki simonyo engo yontifi wosopayo engo iloho yontifi hofikoe simeho wopingo umo'nyo so'no hofikoe a'amu somo ho'yango engo uyimentohofofoho. Hwapingoso ole, oso hwe sohwa'u siko songo nohumentaningkiye sohonta siko a'amufe honingkanowonyo somne'no Anituye hungkuno ulonji tohino uyimentisiyefoho.

<sup>11</sup> Oseso sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupo lohofonto memjaofahoningki Anitu sikimo songo ulika'mentisofoho. Siko nolikofahoningki a'amuso hofiko sikimo uhwonontifi iyoho engo imentohofofoho. <sup>12</sup> Hofiko mampaho ahwomo mta'ni ole upa'n'mentohofoho, Siko olopono fisapinyo. Ose upa'nontifi mango huhwo sohwa nuhwonontaningkofo siko ahwomomno himopo simentisiyefoho. <sup>13</sup> Nosahoningki hwomihwo engo imentisofoho. Imentisoso pone engo Jelusalemjjo poneso homo homta'ni kenga'no kenga'no ya'mi ya'me yao'mentisofoho. Olo hopa piwahu'mentiso, pone aho hufa'u mta'ni hotito'nohini anga'no piwahu'mentisofoho. Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no loho'mentisofoho. Nopiwesyahoningkofo a'amu *sefen tausen* (7,000) pe'nimentohofofoho. A'amu poyo mape'n'mmentohofoso iyoho engo uningkahoningki ole limentohofi, U Anitu ahwomomo songo humaso sohwo Hwe Engo nehopeho. Ose limentohofofoho.

<sup>14</sup> Tango hufa'u moi'wo nto imo'n'mentisofoho. Tango ae'uyoso i'mofaponeso uhwon'mentohefoho.

*A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka limentisofoho.*

<sup>15</sup> Oso hohosohonta a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka lahon'ngki mampaho pi'n'nggo ahwomo mta'ni ole ho'n'mento, Seten olo hwaho lomo mokosyohumamojofoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Kilais uhwat'mentiso sohwo'nji siko hwaho loso n'hu'nahone womokosyohumanjiyoho. Kakoe yofe engo hwaho mokosyohumayo'neso ne'no nowent'hwonefoho. <sup>16</sup> Ose ho'n'ngkahoningki oso hwe engo sife aho hopi'nono



nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa An+tu'njopo hof+koepohumayo sopo humawo'n+ngkohoho sohwa hof+ko An+tumne'no hwomtame ehumant+fi An+tuye yofe ho'noma'mentohofofoho. <sup>17</sup> Ole l+mentohofi,

U nakwoe Hwe Engo sohwosi k+iko j+je yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hwosoho.

Oseso k+iko hohonta humamopmmentohino sohwosi ol+honta ne'no humahnno.

K+iko j+je yokumpohn'nyo'nji hwaho homo somo mokosyohumomopalokuno.

Oso'no nakwo isamoyoka engo kilalokuhwono.

<sup>18</sup> A'amu kikimo s+imeho hi'ntnnono mokijape'njoso hof+ko s+imeho tango engo uyalofoho.

Hwap+ngoso j+je s+ikuno hof+kimio tango uyo'neso nto i'mofapohoho.

Olohonta k+iko a'amu poyo pe'nyo sofe yahino somne'no yano ulofimonnoho.

Hohonta a'amu j+je hungkuno ul+motofo sohwanji j+je a'amu yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji kikimo enjwa'mo humamotofo somo ho'yango wop+ngo uy+monnoho.

A'amu hwahopo wonyo imentohoho somo wae weeo'monnoho.

<sup>19</sup> Ose ulahon+ngkofi ahwomomjo An+tuye ango engo somjo hwosompo'nowentan+ngki uhwon+mentoheho oso ipofa a'amu Juta hohonta mt+'mokumentohoho pa'nyoso An+tuye hungkuno'njo nakwo'nji makot+ku'nyo'neso nowentan+ngki uhwon+mentohefoho. Oso hiso ngko nuhwon+ngkahon+ngko emta'm+ngo yahon+ngki yo'mayo mampaho ho'n+ngkahon+ngki ahwomo yoka lahon+ngki hwom+hwo yonto ifoyo sisayo'njo hu'mentisofoho.

## 12

*Joun kako a'mu si'nji homa'nji uhwon+mentisofoho.*

<sup>1</sup> Ahwomomo uhwononji poji ent+hwayo hopaso uhwon+mentohofofoho. A'mu fisi kakoe manji'mofoso mofehi'nyo pa'nyo imentiso uhwon+mentohefoho. Kako hamnopo nohumanto kakoe yofe engo so'no imayo monji'ma'niyoho. Mnokino manji'mofoso hntokwaliyo aho hopi'nono s+ife mta'ni hufa'u'njiyoho. <sup>2</sup> Kako s+imeho'njosi mehomi mayo'ne tohino engo umn+ngkahon+ngki youwo youwo lonto aswo woma'mto imentisofoho. <sup>3</sup> Ose uhwononji nom'ne poji ent+hwayo ole uhwon+mentoho. Homa hon+yo'nohino m+kun+mposo engo sohwo kakoe mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo

hweho. Mnokino somo anga'no anga'nohino sopo a'amu hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwafe mnokino manji'mofo montito'meehin+mentisofoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohino'njo hweho. <sup>4</sup> Hntokwaliyo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotito'mentisoso mtitofa anga'no homa sohwo kakoe somi'nji hulijusy+mokwojahon'ngki hntokwaliyo hwahopo p+wahu'mentisofoho. Homa huhwo sohwo a'musi kako mehomi aswo woma'mto yontan'ngki homa sohwo humuhwontohumantisofoho. Hwap'ngoso kako mehomi sohomo wofonjahumonto hum+hwontohumantisofoho. <sup>5</sup> A'musi kako hwomu aswo ma'mentisofoho. Oso hwomu huhwo sohwo kako tifi no'mo a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo mokosyohumane hweho. Oseso oso a'musi kako hwomu aswo nomahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwa hofiko oso hwomo sohomo nut+mantifi Anituye epohumayo kako'nji wojo sopo uhumat+mentohofofoho. <sup>6</sup> Oso hohosohonta oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopo Anitu kako a'mu simne'no ango molahumentiso sopo hiyaso le'ofonto nohumentan'ngki a'amu ahwomomjo sohwa hofiko wopayo uyontifi nto'no mokosyohumentan'ngkofi soswo hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupo hamno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho.

<sup>7</sup> Oso hohosohonta oso hiso uhwononji nom'ne uhwon+mentoho, ahwomomo ikujoho engo lika'mentisofoho. Ahwomomjo hwe yofe engo'njo Maikel oso hwo'nji kakoe ahwomomjo a'amu sohwanji hofiko homa sohwo'nji nom'ne sohwa homa sohomo in'ngkamotofa sohwanji ikujoho engo fongki'n+mentohofofoho. <sup>8</sup> Oso ikujoho fongki'n+mentohofa hiso Maikel kakoe a'amu ahwomomjo sohwanji hofiko homa sohwo kakoe a'amu sohwanjimo hwotoho fentifi ahwomo mta'ni wae yao'mentohofofoho. <sup>9</sup> Oso'no homa sohwo kakoe hon'ngkano ahwomomo siyo'neso nihu'nahone hano pitofasyontifi hwahopo nihu'nahone ho'nao'mentohofofoho. Oso homa hohonta humamentiso huhwo sohwo Seteniyoho. Oso Seten huhwo sohwo kako hwe moya'mi hwahoponjo somo hwasyo hungkuno uliwo'n'ngkiso hweho. Oso huhwo sohomo kakoe a'amu'njo hwahopo weho'naofapmmentohofofoho.

<sup>10</sup> Ose yahon'ngkofi ahwomo mta'ni mampaho engo ole ho'n+mento, Olohonta nakwoe Anitu kako nakumo moi'wo nto menesojwao'maho. Olohonta Anitu kako Seteniyeye tojo somta'ni moi'wo nto mesejwonamokwoho. Oso'no Anitu'nji kakoe hwomu uhwsopo'mentiso Kilais oso hwo'nji sikoe yakumpohn'nyoso olohonta utihwa'nyopo

nto i'mofapohoho. Olohonta siko nihu'nahone yokumpohn'nyo wonemokosyohumanjiyoho. Kilaikako yofe hwofilo'nnyoso nto makwoho. Hwapingoso Seten kako sikuno huhwo huhwi Anituye simanopo lohofonto Anituye a'amu somne'no hwasyo hungkuno mji'lmojo sohwo nihu'nahone ahwomo mta'ni wae yamokwoho. <sup>11</sup> Nakwoe a'amu Jisas hofikoe honingkanonyomne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'nji Anituye hungkuno a'amu nom'ne somo luthwawo'ninkohofoso oso Anituye hungkuno hiso'nji hofikimo yokumpohn'nyo utofahoningki Setenmo hwotoho hmentohofofoho. Hofiko olo hwaholopo wopingo humayo so'no huno mosyafisiyo'njo imentohofofoho. Olo hofiko Anituye syoho so'no mango sohwa hofikimo fonjasiyo so'no iyoho munyo'njo imentisofoho. <sup>12</sup> Oseso sekwo a'amu ahwomomjo soku Seten kako ahwomomo uliko'ma'mentiso so'no sekwo simonyo fymno. I oso'no sekwo hwahoponjo soku mijo ayomjo sokune'no ngko hitoho ntokwoho. Seten kako simeho tohino'nji sekuyepono nto pmmaho. Seten kako kakoe sikuno tifo so'no huno uyohoho. Ose ho'nimentisofoho.

<sup>13</sup> A'amu ahwomomjo sohwa oso homa Seten sohomo hwahopo noweho'nofopahoningkofi Seten kako honingkanimentisoso hwahopo humanto kako a'mu hwomu aswo ma'mentiso simo tifi inifotomentisofoho. <sup>14</sup> I inifotofontaningki oso a'mu simo Anitu kako yihufo siwe fefeeloho usopiyofahoningki oso a'musi kako hwaho a'amu ane spono fekwamentisofoho. Osopo Anitu oso a'mu hne'no ango nto'no esyohumentiso so'no homa sohwo kakimo toho molofasiyo'njo imentisofoho. Oso hopo sopo a'amu ahwomomjoso hofiyo umokosyohumentaningkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolo'mentisofoho. <sup>15</sup> Homa sohwo kako ape simo mijo womihulofononto kakoe mango mta'ni mijo ifofayo pa'nyo swaponto oso a'mu simo tifi umjhwosi womihulofononto imentisoso awonoho. <sup>16</sup> Oso mijo hiso oso a'mu simo womihulo'mo lonto tifi iningkowahoningki hwaho sohwo nuhwononto mango yomokosyohumentaningki mijo ukwato lohofonto oso mijoso weningku'naofamentisofoho. <sup>17</sup> Oso homa sohwo oso hiso nuhwononto oso a'mu hne'no simeho tohino mikunimposo umningkahoningki oso a'mu siye imu sohwo wofonjahumonto imentisofoho. Oso imu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ninkohofofoho. Hofiko Jisasiye hungkuno lonti iningkowalokwofo. <sup>18</sup> Oso homa huhwo sohwo kako mijo ayo momingo sopo loho'mentisofoho.

## 13

*Sikis+wojo nihu'no wonyo hufa'u hwa'u i'mofapmmentisiyefoho.*

<sup>1</sup> Ngko nohumanji uhwon+mentoho. Ngko a'amu sikis+wojo pa'nyo nihu'no wonyo sohwo i'mofopahon+ngki uhwon+mentohefoho. Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Oso mnokino hopo sopo An+itune'no sifajo hungkuno mt'i'mokinyo wo'nnyoponoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohino'njo hweho. Oso hwe sikis+wojo pa'nyo sohwo kakoe yofe engo uti+hwayo'ne kakoe sihwano anga'no anga'nohino hopo sopo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofo wo'nnyoponoho. <sup>2</sup> Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kakoe sife yokumpohn'nyoso nomonyo sife yokumpohn'nyoso pa'nyofoho. Kakoe mangoso sikis+wojofe mango'njo hweho. Oso si+wojo huhwo sohwo i'mofopahon+ngki oso homa Seten sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyonto yofe engo kakoe pa'nyo uy+mentisofoho. Oso'no kako Seten+ye yo'mayoso mokosyohumamentisofoho. <sup>3</sup> Oso sikis+wojo pa'nyo mnokino pi'n+ingo'njo sohwo kakoe mnokino anga'nohino somo uyo'njo uhwon+mentohefoho. Oso mnokino homo somo a'amu nofonjস্যahon+ngkofi mape'n+mmmentisofoho. O'o ime nto li+mentisofoho. Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo huhwo sohwo a'amu nuhwonont+fi pisopisaho lont+fi ti+fi in+ngkamentohofofoho. <sup>4</sup> Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo huhwo sohwo homa engo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo uy+mentisofoho. Ose uyahon+ngki a'amu pi'n+ingo engo nohumant+fi uhwonont+fi hof+ko oso homa sohwo'nji oso a'amu si+wojo pa'nyo sohwo'njimo sikimne'no hwomtame ehumentohofofoho. Ose yont+fi li+mentohofi, Olo a'amu sikis+wojo pa'nyo lohomo yakolo'nnyoso ti+hwolo. O'o, awonoho. Nakwoe hwe engoso oloho hweho. Ose li+mentohofofoho.

<sup>5</sup> Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako An+itumne'no hungkuno nihu'no wonyo lontan+ngki An+itu kako ti'mo'nohini uhwon+mentisofoho. Oso'no oso a'amu kako kakoe yokumpohn'nyo mta'ni kakoe huno mta'ni yo'mayoso yontan+ngkuhwosi soswo hufa'u si+hune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolofonefoho. <sup>6</sup> Kako An+itu sohwo'nji An+ituye a'amu ne so'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no sifajo liwo'n+ngkiso hweho. <sup>7</sup> Kako An+ituye a'amu ne somo ikujoho wafongku'monto yahon+ngki

Anitu kako timo'nohini uhwon+ngkahon+ngki kako Anituye a'amu ne hwahopo humalofo somo ikujoho fonjonto uyakolo'mentisofoho. Oso'no kako hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yofe engo ma'mentisofoho. Kako a'amu temtitofo kengo kengo so'nji hungkuno kengo kengo'njo somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumamentisofoho. <sup>8</sup> Anitu olo hwaholo mti'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nono olo hwaho loponjoso hofi+koe yofe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mawo'nnyoso hofi+ko oso a'amu siwojo pa'nyo sohumo hwomtame uloho'mentohofofoho.

<sup>9</sup> A'amu haloho'njo ku'manji olo hungkuno loso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kako Anituye a'amu somo ulohofone so'no haloho upa'nimno. <sup>10</sup> A'amu somo impo'angomo uhwatimo lihwosi impo'angomo uhwatimontonoho. I a'amu somo hosimno'nji wofonjahumo lihwosi a'amu nom'neso oso a'amu hisomo hosimno'nji wofonjisyantifeho. I oso'no Anituye a'amu hiso hofi+ko yokumpohn'nyo lohofi+kuji Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uy+kufe.

<sup>11</sup> Osopo nohumanji ole uhwon+mentofo, a'amu sikisiwojo pa'nyo nom'nehwo hwaho mta'ni noposwolo-hofahon+ngki uhwon+mentohefoho. Kakoe sihwano hufa'uyoso yahu *sipsip* sihwano pa'nyo'njo hweho. Kakoe mampahoso homa Seten sohwoe mampaho pa'nyo'njo hweho. <sup>12</sup> Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwoe yokumpohn'nyo engoso a'amu tifi+njo sikisiwojo pa'nyo sohwo oso yokumpohn'nyo engo homo somo nomanto a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto a'amu hopi'nonohino somo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Olo sikisiwojo simo'mjo lohwo a'amu kakoe mnokino anga'nohino somo fonjahumentohofo somo ime limentiso sohumo sekwo hwomtame fehumamno. Ose ulahon+ngki a'amu hopi'nonohinoso hungkuno hisomo tifi in+ngkamentohofofoho. <sup>13</sup> A'amu sikisiwojo pa'nyo tifi+nta'ango sohwo kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso imentisofoho. A'amuso hofi+ko nuhwontohumentan+ngkofi toho ahwomo mta'ni hwahopo piwasiyo'ne imokumentisofoho. <sup>14</sup> Anitu kako oso a'amu sikisiwojo pa'nyo tifi+njo somo timo'nohini uhwonontan+ngki sikisiwojo sohwo kako kakoe huno mta'nnohini imojo hweho. Oseso oso a'amu sikisiwojo pa'nyo tifi+njo huhwo sohwo kako a'amu siki siwojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso yonto a'amu hwahopo humalofo somo hon+ngkano hwasyomo

ipemotamentisofoho. Hwe moya'mi homo somo a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwo ole ul+mento, Sekwo soku, oso a'amu mnokino anga'nohino somo hos+mno'nji fonjosyahon+ngkofi songo ne'no humaso sohwoe yofe ho'nomayo'ne sekwo kako'ne sojo huyo'mango mt+'mokumno. <sup>15</sup> Ose ulahon+ngki a'amuso hof+ko sojo huyo'mango mt+'mukahon+ngkofi a'amu t+finjo sikis+wojo pa'nyo sohwo peefo ulohofonto huyo'mango hiso songo umokonto mamtnno'nji mampaho'nji uy+mentisofoho. Oso huyo'mango huhwo sohomo a'amu hwomtame m+humayo'njo somo huyo'mango huhwo sohwo poyo umokumontonoho.

<sup>16</sup> A'amu sikis+wojo pa'nyo t+finjo sohwo kako a'amu hopi'nonohino somo ole ul+mento, Sekwo oso a'amu sikis+wojo s+mo'mjo pa'nyo sohwoe ifalifaliyoso sekwoe ahopo yomohu'nyopo mt+'mokin+mno. U a'amu hopi'nonohino soku, sekwo yofe engo'njo yofe engo ane'njo, syoho'njo syoho ane'njo, hamniyoho engo'njo ho'yango ane'njo, sekwo hopi'nonohino hoku sekwoe yomohu'nyopo ahopo oso a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwoe ifalifaliyoso mt+'mokin+mno. Ose ul+mentisofoho.

<sup>17</sup> A'amu oso ifalifaliyo ane'njo sohwo kako wosopayo yo'mayoso mpe miyonehoho. U nom'ne a'amu kakinta'ni yo'mayoso mpe mulohopitnnehoho. Oso ifalifaliyoso a'amu sikis+wojo panyo s+mo'mjo sohwoe yofe u kakoe yofe uyohope-e'ne mt+'mokin+yofoho. A'apahopo mt+'mokin+yoso a'amu sohwoe kakwo'yohwo huno syaf+siyo'nefoho. <sup>18</sup> Oso ifalifaliyo so'no huno wosyof+syano. A'amu huno'njo sohwo kako ifalifaliyo hiso atofu l+hwosi huno ole uyonefoho. Ifalifaliyoso a'amumo upiyof+nefoho. Mt+'mokin+yoso hiso olenoho, *sikis hantilet sikis+ti-sikis+foho* (666).

## 14

*A'amu 'wan hantilet fouti-foua tausen' iso (144,000) hof+koe ta songo l+mentohofofoho.*

<sup>1</sup> Ngko nohumanji ole uhwon+mento, oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hwof+ki'nyo Saiyon sopo nohumentan+ngki a'amu *wan hantilet fouti-foua tausen* iso (144,000) kako'nji humentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso a'amu hof+sofe yomohu'nyopo a'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+mentiso sohwoe yofe'nji kan+ngkwohwoe yofe'nji wentan+ngki uhwon+mentohefoho. <sup>2</sup> Ose uhwononji mampaho ahwomo mta'ni upa'n+mentohefoho. Mampaho hiso mijifat+kusi'yoka ahwomo yoka

mpompusofe tompuyo fonj+wo'n+ngkohofoyoka  
 pa'nyo upa'n+mentohofoho. <sup>3</sup> Ahwomomo uhwononji  
 uhwon+mentoheso An+ituye epohumayo sopo yo'mayo  
 songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo  
 sohwanji oso hwa humohumantohofo hopo sopo a'amu  
*wan hantilet fouti-foua tausen*iso (144,000) nolohofont+fi ta  
 songo l+mentohofofoho. Oso a'amu hwahoponta'angoso  
 hof+ko wonyoso Jisas kako wae yao'mentisofoho. Oso'no  
 a'amu hiso hof+ko'nohino oso ta songo somo huno'njofoho.  
 Nom'ne a'amuso huno muyofoho. <sup>4</sup> Oso a'amu hiso  
 hof+ko An+tumne'no simeho anga'no uyont+fi hwasyo  
 an+tu sohomo tifi min+ngkayo'njofoho. Nakwoe Wonyo'ne  
 Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hano ntonte wamo loso  
 u oso a'amu hiso hof+ko tifi un+ngkowan+feho. Olo  
 a'amu loso a'amu nom'ne somta'ni An+tu kako'ne'nji  
 kakoe hwomumne'nji s+mo'mo ma'mentisofoho. <sup>5</sup> Hof+ko  
 hwasyo hungkuno majofoho. Hon+ngkano wonyoso n+hu'no  
 anefoho.

*A'amu ahwomomjo hufa'u s+hune sohwa hungkuno  
 l+mentohofofoho.*

<sup>6</sup> Ngko nohumanji ole uhwon+mentoho, A'amu  
 ahwomomjo sohwo kako An+ituye hungkuno songo ne'no  
 humayo'ne a'amu hwahopo humalofo somo lut+hwayo'ne  
 yohohisyomoyonto. A'amu hwaho kengo kengoso a'apaho  
 kengo kengoso hungkuno kengo kengoso temtitofo kengo  
 kengo osomne'no yohohisyomoyonto ul+mentisofoho.  
<sup>7</sup> Kako mampaho engo'nji ole ul+mento, An+tu kako a'amufe  
 hungkuno ikwolofone s+kuno nto i'mofapohoho. Oso'no  
 sekwo iyoho ikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso  
 hwe hwaho'nji ahwomo'nji mijo ayo'nji yo'mayo so'nji  
 mt+imokumentiso sohomo simeho uy+kuji hwomtame  
 fehumamno.

<sup>8</sup> Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo  
 s+mo'mjo sohomo in+ngkaponto ul+mento, Pone engo  
 Mpapiloun wonyo nto imo'n+maho. Pone engo hiso  
 nto p+wahu'maho. Oso hopo sponjo a'amuso hof+ko  
 hon+ngkano wonyo m+kun+imposo iwo'n+ngkohofoso  
 hof+ko a'amu kengo kengoponta'ango somo hon+ngkano  
 wonyo homo somo kompemotapmmentohofofoho. Oso'no  
 olohonta An+ituye simeho tohinoso hof+kimo n+hu'nahone  
 wonyo umokumasofoho.

<sup>9</sup> Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo nom'ne  
 sohwo ahwomomjo s+mo'njo sohwa'umo in+ngkaponto  
 mampaho engo'nji ole ul+mento, A'amuso hof+ko  
 oso a'amu siki s+wojo pa'nyo sohomo u kakoe

huyo'mango sohumne'no hwomtame ehumafijoso hofikoe yomohu'nyopo ahopo siwojo sohwoe mt'i'mokinyo hi'njo'manji <sup>10</sup> oso a'amumne'no Anitu kako simeho tango m+kun+mposo uyihwosi tohino engo uyimontonoho. Toho engo akino wonyo'njo somo uhumajoso sopo nohumafikui tohino engo ne'no umnonefoho. Osopo nohumentan+ngkui a'amu ahwomomjo sohwanji a'amu hofikoe wonyomne'no poyo pe'n+imentiso sohwo'nji a'amu hofikimo uhwon+fitnnefoho. <sup>11</sup> Oso toho somta'ni tikayo ne'no nosyontan+ngkuhwosi hofiko tohino mafikujoso hofiko usijo'no mohumafitnnefoho. O'o a'amu oso sikisiwojo pa'nyo sohumo u kakoe huyo'mango somne'no hwomtame ulohofontifi hofikoe a'apahopo kakoe ifalifaliyo mt'i'mokumentohofoso hofikoe sikuno'nji imingo'nji hinjopo tohino ne'no umnonefoho. Ose ul+mentisofoho.

<sup>12</sup> I a'amu Anituye hungkunomo tifi in+ngkawo'n+ngkohoho soku Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkohoho soku sekwo olo hungkuno hiloso upa'n+fijo'manji yo'mayo tango ko se'masoso sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohovitnnefoho.

<sup>13</sup> Ngko nohumanji ahwomo mta'ni mampaho ole upa'n+imentoho, Kiko nje hungkunomo ifalifaliyo ole mt'i'mojo, Yo'mayo uhwonalokuso somo moi'wo imo'n+ngkuhwosi oso hohosohonta a'amu Anituye syoho ikui pe'n+fijoso simeho wopingo umo'n+imontonoho. Ose ntahon+ngki Anituye Towahuno Wopingo ul+mento, Ou, nehopeho. A'amu hiso hofikoe syoho engo noho'naofikui usijo'no wohumantifeho. Hwap+ngoso a'amu Anituye syoho'njo sohwo kako Anituye hungkuno ne'no lut+hwahon+ngki a'amuso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi in+ngkamentohoho sohwa hofiko kako'nji ahwomomo sifetnnefoho. Oso'no kakoe syohomjo neso kako'nji ne'no went+hwonefoho.

*Hwahoponjo wosopayo moja mayo'ne sikunofoho.*

<sup>14</sup> Ngko nohumanji uhwon+mentoheso, U himo halojo nowentan+ngki i hwe fihwo kako A'amufe Hwomu Pa'nyo sohwo nohumanto kako hwakuhwajo sihumampo'nnyoso kakoe ahomo nomokosyohumentan+ngki uhwononji uhwon+mentoheso kakoe mnokinopo mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe mnokinopo monji'mo'nosyohumentan+ngki uhwon+mentohefoho. <sup>15</sup> A'amu ahwomo mta'ango nom'ne sohwo kako Anituye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni noswaponto a'amu himopo humentanjo sohumo kako mampaho engo ul+mento, Sikuno moi'wo nto imo'n+maho. Hwaho



ponjo wosopayoso toyo nto imaho. Jije hwakuhwajo s̄humampo'nyo so'nji filohm'memaho. <sup>16</sup> Ose ulahon̄ngki hwe himopo humamentiso sohwo kako kakoe hwakuhwajo hwahopo yoho'mo ulohofonto oso wosopayo ne somo lohm'mema'mentisofoho. Oso hiso nuhwononji ngko limentoho, U oloso wosopayo'no molalofiyoho. O'o, a'amumne'no lalofoho. Ose syafi'hu'mentohefoho.

<sup>17</sup> Ose uhwononji uhwon̄mentoheho a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako An̄ituye ango somta'ni kakoe hwakuhwajo'nji swomotol̄kofapmmentisofoho. <sup>18</sup> Osopo a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo a'amu hofi'ko yo'mayo An̄itumne'no ho'nasyi'wo'n̄ngkohoho ijempoho sopo nta'ni swapmmentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako a'amu yo'mayoso An̄itumne'no toho uyofi'wo'n̄ngkohoho somo mokosyohumawo'n̄ngkiso hweho. Kako a'amu ahwomomjo hwakuhwajo swomotol̄kofapmmentiso sohomo mampaho mohm'no ole ul̄mento, Jije hwakuhwajo s̄humampo'nyoso nomahoji nant̄ipe *wain* somjo mojo ehumasoso filoku'memaho. <sup>19</sup> Ose ulahon̄ngki oso a'amu ahwomomjo sohwo kakoe hwakuhwajo'nji nant̄ipe *wain* somjo ipisayo mojo ehumunyoso loku'memayo hopaso kako a'amu An̄itumne'no s̄meho muyo'njo somo ahwonte mijo il̄'moku'mofo'ne somo hu'mi'mo'mentisofoho. Oso hopo sopo An̄ituye mango sohwa hofi'ko An̄itu mta'ango tohino engo ma'mentohofofoho. <sup>20</sup> Oso ahwonte ipisayo mji'mo'nyoso pone engo somo mempo sohohta'ni il̄'mokumentohofoso oso ahwonte somta'ni hon̄yo swofijwaoponto mijo hopa wamentisoso kakoe sawemoso *t̄li hant̄ilet* (300) *kiloumita*foho. Oso hon̄yo huhwo sohwo kako a'amufe swokinopo siyapmmentisofoho.

## 15

*A'amu ahwomomjo sohwa hofi'ko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyoso mokosyohumalofo.*

<sup>1</sup> Osopo nohumanji ahwomomo poji ent̄ihwayo nom'ne somo uhwon̄mentohe so'no pisopisaho l̄mentohefoho. A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofi'ko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyo engoso mokosyohumentan̄ngkofi uhwon̄mentohefoho. Hofi'ko oso wonyo engoso a'amumo uȳkujo'no An̄ituye s̄meho tohinoso moi'wo umo'n̄montonoho.

<sup>2</sup> Ose uhwononji uhwon̄mentoheho mijo ayo engo t̄mo hon̄ngkonyo pa'nyo somo t̄'melanyo'njo uhwon̄mentohefoho. Oso mit̄mom̄ngo hopo sopo a'amuso hofi'ko oso a'amu sikisi'wojo pa'nyo sohwo'nji kakoe

huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yontifi kakoe ifalifaliyoso hofikoe a'apaho sopo mamti'mokinyoso hofiko oso mit+mom+ingo hopo sopo lohofontifi hofiko Anituye tempuyo ahomo mokosyohumamentohofofoho. <sup>3</sup> Oso hopo sopo nohumantifi hofiko oso ta Mouses Anituye syoho ulohofiyo sohwo hohonta limentiso pa'nyo Anituye hwomu kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwoe yofe ho'nomayo'ne ta hiso limentohofofoho. Ole limentohofi,

Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwosi kiko jije yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo hwosoho.

Oso'no nakwo kiko yo'mayo iwo'n+ingkino so'no wonyoangkafo uhwonontani nakwo pisopisaho liwo'n+ingkuhwono.

Kiko nakwo a'amu hopi'nonohino hwaho'meemjo hn'nimo nemokosyohumahnno sohwosi jije yahino ito'nohino ne'njofoho.

<sup>4</sup> Hwe Engofo, kiko'nohini hon+ingkano wonyo ane'njo hwosoho.

Oso'no kikine'no iyoho miyo'njosotihwolo.

Jije yokumpohn'nyo engoso yofe moho'nomayo'njosotihwolo. O'o, awonoho.

A'amu ni'hu'no hopi'nono kikine'no hwomtame wekulumantifeho.

Hwap+ingoso jije yahino wop+ingo'nohinoso utihwa'nyopo i'mofopahon+ingki uhwon+mentohofofoho.

Oso ta hiso limentohofofoho.

<sup>5</sup> Oso hohosohonta ta lahon+ingkofi ngko nohumanji uhwon+mentoheso Anituye ahwomomjo tajo ango engo somjo ango ajwomo'mjo kako humawo'n+ingkiso somjo hoku'yoso nohwosompo'nowentan+ingki uhwon+mentohofoho. <sup>6</sup> Oso ango engo homo somta'ni a'amu wonyo imokiyo'neso ahomo mokosyohumantifi swomotolikofapmmentohofofoho. Hofikoe hwapifeso halojo ni'hu'no pomponaho'njosoyontifi ahuloho na'nohinoso hofikoe swokinopo imentohofofoho. <sup>7</sup> Oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwife anga'nohino sohwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwo solijwanyo na'nohinoso anga'no anga'no hu'mu'mentisofoho. Oso noswanyo homo somo Anitu songo ne'no humaso sohwo kako a'amufe hon+ingkano wonyo somne'no simeho tohino umn+ingkahon+ingki oso solijwanyo homo somo a'amu wonyo imokiyo'neso ho'nahumentisofoho. <sup>8</sup> Hu'mu'ma'mentisoso Anituye pomponaho yokumpohn'nyo oso mta'ni tikayo swap+hwosi ango engo montimo wehuhnao'montonoho. Oso'no a'amu

fihwo oso ango homo somo maswonehoho. O'o nihu'no awonoho. Hofiko oso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso moi'wo esojwaofikujono osohonta a'amu hofiko wohotoswantifeho.

## 16

*Solijwanyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso Anituye simeho tohino wo'nyo so'ne hungkunofoho.*

1 Osopo nohumanji Anituye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni mampaho engo ole upanimentoho, Sekwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwas sekwo solijwanyo Anituye simeho tohino wo'nyoso nomafikuj hwahopo ayo yawojo'meemo fiwontofaopmno.

2 Ose ulahonngki a'amu ahwomomjo simo'mjo sohwo kako solijwanyo hiso hwaho ayo yawojo'meemo iwontofao'mentisofoho. Iwontofaofahonngki a'amu hopi'nono sikiswojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyomango'njimo hwomtame yihumantifi kakoe ifalifaliyo hofikoe a'apahopo mtimokinimentohoho sofe a'apahopo uyo pisakino wonyo'njoso iwongkojao'mentisofoho.

3 A'amu ahwomomjo hufa'uyo sohwo kako solijwanyo hiso mijo ayo yawojo'meemo hopi'nono iwontofaofahonngki mijo ayoso honyo hoikufe'nohini imo'nngkahonngki yomayo mijo ayomjoso poyo pe'nimentisofoho.

4 A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwo kako solijwanyo hiso mijimomo iwontofaofahonngki mijoso honyo imo'nimentisofoho. <sup>5</sup> Honmijos nolifwahonngki a'amu ahwomomjo mijimo mokosyohumayo sohwo Anitumo ulimento, Kiko ae'mta'ni humamopmmentohino sohwo si olohonta kiko ne'no humahnno sohwo si jije yahino wopingo'nohino iwo'nngkino hwosoho. Kiko olo tango loso olo a'amu lomo uyohinoso ito'nohinofoho.

<sup>6</sup> Hwapingo so'nji a'amu jije hungkuno ulimotofa sohwanjimo olo a'amulo hofiko osohwafe honyo usihumantifi fonjahumentohofofoho. Oso'no kiko hofikimo honmijo nape'nyoso uyohino ito'nohinofoho.

<sup>7</sup> Ose ulahonngki Anituye ijempoho yomayo kakine'no honasywo'nngkohoho sopo nta'ni nom'ne mampaho ole upanimentoho, Ou, nehopeho. Hwe Engo Anitu

Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwoosi, kiko a'amufe yahino somne'no ikwolofon'neso hopoenohino hwasoho.

<sup>8</sup> Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kako solijwanyo hiso mofehi'nyopo iwontofaofahon'ngki Anitu kako mofehi'nyomo toho pa'nyo imakahon'ngki mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulahumentisofoho. <sup>9</sup> Oso mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulosyahon'ngki a'amu hiso hofiko Anitu oso tango uyo hwapingo sohune'no sifajo hungkuno ulimentohofofoho. Hofikoe hon'ngkano wonyoso moho'naofenjo yontifi hofiko Anituye yofeso moho'noma'mmentohofofoho.

<sup>10</sup> A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako solijwanyo hiso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwoe a'amu kakimo enjwa'mo humamotofo somo iwontofaofahon'ngki a'amu oso siwojo pa'nyo sohune'no hwomtame ihumawo'n'ngkohofoso somo sikuno njimofahon'ngki tohino engo tipemantifi mango kilampohu'mentohofofoho. <sup>11</sup> Oso tohino mikunimposo engoso ma'mopontifi Anitu ahwomomo humaso sohune'no sifajo hungkuno limopmmentohofofoho. Hofiko hofikoe wonyo somne'no tohino ko tipemantifi simeho m>wolo'mokiyofoho.

<sup>12</sup> A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kakoe solijwanyo kako mijo engo yofe Yufiletis sopo iwontofaofahon'ngki mijo hiso so'na'mentisofoho. Oso mijo hiso sa'n'mentisoso a'amu mofehi'nyo s'imofapiso sohohnjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ngkohofoso sohwa ikujoho'ne sapifitne'ento mijo tafepo sosayoso hon'ngkano imofahumentisofoho. <sup>13</sup> Ose uhwononji ole uhwon'mentoho, towahuno wonyo molongo simano'njo hufa'u s'hune sohwa anga'nohinohwo kako homa mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo a'amu Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. <sup>14</sup> Oso towahuno wonyo Seten mta'ango hufa'u s'hune sohwa hofiko a'amu tifi nen'ngkape-e'ne'entifi yo'mayo a'amu miywo'n'ngkiyohofoso itihwamentohofofoho. Oso towahuno wonyo sohwa hofiko oso hwe hwaho mokosyohumawo'n'ngkohofoso sohwafepono wentifi Anitumo uyokolofano lontifi a'amu Anitu'nji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo'ne mihu'mokumentohofofoho. Oso'no hofiko Anitu Yo'mayo Hwahoponjo Yokumpohn'nyo Somo Hwofilo'nnyo sohwoe Sikuno Engo so'no nto'no esyohumamentohofofoho.

15 Oso sikuno somne'no Jisas hohonta ole nalimento, Upa'nimno. Ngko a'amu hufo uyantifi pohofu hopaso wapmonnoho. A'amu ngkine'no nohontohumalofoso hofikoe hwapife wopingo yontifi nohontohumalofo. Osohonta ngko nopm'me'no hofiko hofikoe hwapife esyohumunyoso nje pe sohonta wonimango munonefoho. O'o, hofiko simonyo engo uyantifeho. Ose nalimentisofoho. Oso hwapife'ne fahosi hwoyo hungkuno neso olenoho. Honingkanu wopingo mohonasiyonefoho.

16 Oso towahuno wonyo huhwo sohwa a'amu hopi'nonohinosa Amaketoun sopo uhu'mokumentohofofoho. Oso hwaho yofe Amaketouniyoso eso a'amu Hipilu sofe hungkunofoho.

17 A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe noswanyoso ifofopo iwontofaomentisofoho. Ose uhwononji towahuno wonyo somne'no syafihu'mentohefoho. Ose iwontofaofahoningki Anituye ahwomomjo tajo ango engo kako humawo'ningkiso epohumayo somta'ni mampaho engo ole honimento, Tango ae'uyoso nto imofapohoho. Oso tangoso moi'wo esojwaofonefoho. 18 Ose honingkahoningki emta'mingonji ahwomo yoka'nji mjoho'nimwahaningki hwomihwo mikunimposo imentisofoho. Hwomihwo oso pa'nyo nakwoe hwaho ayo yawojo'meemo m'fafefoho. O'o, oso hwomihwo huhwo sohwo kona'wohiyoho. 19 Oso hwomihwo huhwo sohwo yahoningki pone engo Mpapiloun sopo mtihupento hufa'u shune imonimentisofoho. Oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo oso ango somta'ni a'amu hopi'nonohino hwaho ayo yawojo'meemjo angoso mokosyohumamojo hopo piwahu'mentisofoho. Oso ango engo Mpapiloun sofe honingkanu wonyo somne'no Anitu huno syafisyonto simoho tohino mikunimposo umningkahoningki oso ango hopo sopo tohino mikunimposo engo uymentisofoho. 20 Oso hwaho we'e mijo ayo'njo sohe sponjo hopi'nonohinosa moi'wo imonimentisofoho. Hwaho engo sopo hwofikinyo hopi'nono nihu'no hopi'nono isonjahumentisofoho. Hintafonohino imonimentisofoho. 21 Ahwomo mta'ni sisayo mikunimposo momentisofoho. Oso sisayo hiso kwope ho'yo engo pa'nyoso ahwomo mta'ni nopwasyonto a'amumo fonjahumentisofoho. Oso tango mikunimposo a'amu huhwo sohwo u'ma'mentiso so'no hofiko iyoho uningkahoningki Anitumne'no sifajo hungkuno ulmentohofofoho.



yohono. <sup>8</sup> Oso sikis+wojo ngko nto kit+hwaheso kiko nto uhwon+ngkino sohwo hohonta humamojo sohwo olohonta mohumuyoho. Hwangku sohonta kako pi'n+imo hwap+ngo ane sopo nta'ni noswap+hwoso'no Anitu kako kakimo tikanomo tohino engo uyim+wenefoho. Anitu hwaho mamti+mokummentiso sohonta a'amu hof+koe yofe kakoe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mamti+mokummentiso sohwa hwahopo nohumaf+kui oso sikis+wojo sohomo uhwon+fijosso hof+ko huno pi'n+ingo engo syaf+sy+kui pisopisaho l+fitnnefoho. Hwap+ngoso oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako songo humanto pe'n+imentiso sohwo kako apa'no u'mofapmmontonoho.

<sup>9</sup> A'amu huno wop+ngo'njo sohwo kako olo so'no huno syaf+sy+hwosi kako huno wop+ngo wot+pema'montonoho. Mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa oso hwof+ki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Oso a'mu hisi kako pone engo oso hwof+ki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njopo humawo'n+ngkisiyoho. <sup>10</sup> Oso mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hwap+ngo nom'neso olenoho, a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo hwafoho. A'amu huhwo sohwa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa nope'n+ngkahon+ngkofi anga'nohino sohwo humaho. Nom'ni sohwo kako t+fi i'mofaponefoho. I'mofap+hwosi kako olopo we'e nehwo wohumamontonoho. <sup>11</sup> Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo hohonta humamentiso sohwo olohonta mohumunyo sohwo kako hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo hweho. Oso hwe engo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa pe'n+imentohof mta'angoso olo s+wojo lohweho. T+fi kako apa'no i'mofap+hwosi kako hwe engo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s+hunehwo umo'n+montonoho. Nohumahwosi tikanomo wene hweho.

<sup>12</sup> Oso sikis+wojo s+hwano aho hopi'nonohinoso hwe yofe engo'njo sohwa hwaho hopi'nonohinomo mokosyohumayo'ne hwafoho. Hof+koe yofe engoso t+fi no'mo mapitnnefoho. Hof+koe yofe engo nomaf+kui oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo'nji hof+ko'nji hof+koe a'amu hopi'nonohino somo we'e nehwo womokosyohumant+feho. <sup>13</sup> Hwe yofe engo'njo sohwa hof+ko s+meho afa in+ngkui hof+koe yokumpohn'nyo yo'mayoso oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohomo uy+kui oso siki s+wojo sohomo enjwa'mo wohumant+feho. <sup>14</sup> T+fi hof+ko'nji hwe nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+imentiso sohwo'nji hof+ko ikujoho fongki'n+ngkui Jisas kako hof+kimo nuyakolofonefoho. Hwap+ngoso

Jisas kako hwe yofe engo'njo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho. Kakoe a'amu ne kako'nji humalofo somo kako nuhwosopento nn'ngkapmno ulahon'ngki hofi'ko si'meho hi'ntnnono uyont'fi kakimo hofiyo in'ngkwalokwofo. Hwangku kako'nji hofi'koe mango sohwafo uyakolopitnnefoho.

<sup>15</sup> Ose ntonto ole ntimento, Oso mit'mom'ngo sopo apesi kako nohumentan'ngki uhwon'ngkinoso oso mijo hiso olenoho, a'amu hwaho kengo mta'ango so'nji hungkuno kengo kengo'njo hopi'nonohinofoho. <sup>16</sup> Oso sikisi'wojo sihwano aho hopi'nonohino pa'nyoso hwe engo aho hopi'nonohino sohwanji a'amu sikisi'wojo pa'nyo sohwo'nji hofi'ko oso a'mu pone Mpapiloun siye mangohwa umo'nantifeho. Oseso hofi'ko oso pone engo somjo yo'mayoso hufo mahon'ngkuji pone hiso i'mmo'nohino pa'nyo nohumahon'ngkuhwosi hofi'ko oso pone somo toho ifuntofi'kuji ni'hu'nahone wae yaopitnnefoho. <sup>17</sup> Oso hiso'no Anitu kako hofi'ko ifitnne'ento kako hofi'kimo huno uyososo'no hofi'ko si'meho afa in'ngkuji yo'mayoso ifitnnefoho. Oseso hofi'koe yokumpohn'nyo so'nji hofi'koe a'amumo mokosyohumawo'n'ngkohoho so'nji a'amu si'wojo pa'nyo sohomo uyantifeho. Oso hopa im'kuji Anituye hungkunoso ne umo'nimontonoho. <sup>18</sup> Oso ape wonyo uhwon'ngkinosi kako oso ango pone engiyoho. Kako hwe engo hwaho kengo kengo mta'ango sohwafo mokosyohumawo'n'ngkisiyoho. Ose ntimentisofoho.

## 18

*Pone engo Mpapiloun wonyo imo'nimentisofoho.*

<sup>1</sup> Oso hohosohonta uhwon'mentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako ahwomomo uli'ko'manto pmentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo engo'nji noponto kako olo hwaho lopo pomponaho engo hopa lahumentisofoho. <sup>2</sup> Kako mango engo'nji ole limento,

Pone engo Mpapilouniso we'enepe ni'hu'nahone wop'wahu'montonoho.

Olohonta Seten'ye angoso ni'hu'nahone wonyo umo'nimontonoho.

Olohonta kakoe towahuno wonyo sohwanji hofi'ko osopo humalofo.

Yo'mayo wonyo pisakino'njo kiho'njo nakwo nakwolaho li'wo'n'ngkuhwone osomo humalofo.

<sup>3</sup> Hwap'ngoso a'amu oso hopo sopo humamotofoso hofi'ko hon'ngkano wonyomo a'amu pi'n'ngo



engo hwaho ayo yawojo'mta'ango somo  
kompemotawowo'n'ngkohofofoho.

Hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo so-  
hwanji oso hon'ngkano wonyo homo somo  
in'ngkamentohofofoho.

A'amu hwaho engo mta'ango hamniyoho syoho  
iwo'n'ngkohofoso hof'iko oso ango ponjo  
a'amu somta'ni hamniyoho m'ikun'imposo  
tipema'mentohofofoho.

Hwap'ingoso oso angoponjo a'amu hof'iko hamniyoho  
eng'o'njo nohumant'ifi yo'mayo ho'yango so'no hi  
umo'n'mentisofoho.

<sup>4</sup> Ose lahon'ngki mampaho nom'ne ahwomo mta'ni ole  
ho'n'imento,

Nje hwe moya'mi soku sekwo osopo nul'iko'maf'ikuji olo  
mempo lohohnta'ni fusyol'ikofaopmno.

U sekwo hof'iko'nji hon'ngkano wonyo jwo'n'lohositnnoho.  
Oso hiso'no sekwo tohino mapitnnoho.

<sup>5</sup> Hof'ikoe wonyo engoso a'amu hu'meehumosont'ifi ahwom-  
omo si'mof'ihwonesohilo.

Oseso hof'ikoe wonyo so'no An'itu kako in'ngo mamofone-  
hoho.

<sup>6</sup> Hof'iko An'tuye a'amu somo wonyo uloho'mentohof-  
hopaso An'itu hof'ikoe wonyo somne'no tohino engo  
uy'imontonoho.

I An'itu oso wonyo uloho'mentohof-  
loku ulohofonefoho.

<sup>7</sup> Oso a'musi kako kakoe yofe ho'noma'nonto kakoe huno  
yo'mayo umo lonte somo in'ngkamojofoho.

Kako oso wonyo imojo so'no An'itu kako aku tohino  
uy'imontonoho. Aku tohino afapo uyonefoho. Oso  
tohino uhwoso'no kako humotaho engo walono.

Kakoe si'meho mo'mo ole nto hnn'imento, Ngko  
ape yofe engo'nji'nyoho. Ngko a'amu somo  
yokumpohn'nyo mokosyohumaleno. Ngko  
a'moyawoso pa'nyo'n'i'maho. Oso'no yo'mayo  
tangoso mon'i'manehoho.

O'o, ngko si'meho wop'ingo'nji ne'no humant'i'mnefoho.  
Oso'no ngko humotaho mal'imnehono. Ose  
hnn'imentisofoho.

<sup>8</sup> Si'kuno anga'nohino somo kako oso hopa kakoe yofe  
ho'noma'nyo so'no yo'mayo tohino aku uyoso  
komo'no u'manefoho.

Nakwoe Hwe Engo An'itu kakoe yokumpohn'nyo  
hwofilo'nnyo'njo sohwo Mpapiloun'ye wonyomne'no  
kako yano ilof'ihwoso'no mijoho engo i'mofap'hwosi

mnokino engo i'mofap+hwoso'no hwe moya'mi  
humotaho lifitnnefoho.

Osohonta Mpapiloun toho nonefoho.

<sup>9</sup> Oso hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji oso ape wonyosi'nji hon+ngkano wonyo imofont+fi yo'mayo yahino wonyo imentohoho sohwa hof+ko oso ango pone engo Mpapiloun sponjo toho engoso nontan+ngkuhwosi uhwon+fijososo oso hwe engo sohwa t+kayomo uhwon+ngkuji humotaho hwaho lal+fehi'n+fitnnefoho. <sup>10</sup> Ape wonyosi kako tohino engo mentan+ngkuhwosi oso hwe engo huhwo sohwa hof+ko iyoho un+ngkuhwoso'no ikanopo lohof+kuji pisopisaho likuji ole lifitnnefoho. U, nakwoe ango Mpapilounne'no hitoho nalokwoho. K+ko ango engo yokumpohn'nyo sohwoosi mofehi'nyo we'enepe (*wan aua*) posahon+ngki j+je tohino aku komo'no mahino. Ose lifitnnefoho.

<sup>11</sup> Nom'ne a'amu hamniyoho syoho'njososo oso t+kayo somo nuhwon+ngkuji simeho tango uyonefoho. Oso simeho tango uyo hwap+ngososo olenoho. Ole wosyof+syant+feho, Nakwoe ho'yangososo t+hwo wonema'montol+keno. Simeho tango engo uy+hwoso'no humotaho engo sul+fitnnefoho. <sup>12</sup> Oso ho'yangososo olenoho. Yo'mayo wokoso na'nohino, n+kuyoho wonyoangkafo'nji, hwap+fe wop+ngo hon+jwo, halojo, miyo'nohino oso'nji, iyo akino wop+ngo'njo yo'mayo mt+'mokumentohofososo'nji yahu s+hwano mta'ni yo'mayo mt+'mokumentohoho so'nji ahwomo yokino, sojo oso mta'ni wokoso wonyoangkafo mt+'mokumentohofosoho.

<sup>13</sup> Ho'yangososo nom'neso olenoho. Yo'mayo ka'nyo, nalofe, tofoyo, yo'mayo akino wop+ngo wop+ngo'njo, hwone mijo a'apahomo ehaloho'nyo'ne, ipisayo mijo, yahwo-afososo'nji wosopayo'nji yahu'nji yahu a'amu hn'nomokom+wo'n+ngkiso oso'nji hano emoyo'nji oso yo'mayososo hof+kinta'ni a'amu mpe imentohofosoho. Oso'nji a'amu yahu mpe y+wo'n+ngkohoho hopaso a'amu fehohnjososo hof+ko nom'ne a'amu siki syoho ulohofiyone mpe imentohofosoho. <sup>14</sup> A'amu hamniyoho syoho'njososo ole ul+fitnnefoho, Yo'mayo ho'yangososo sekwo hi semo'n+wo'n+ngkisososo nosel+ko'manto nto mtn'nao'maho. Yo'mayo wosopayo me'wampe'njo yo'mayo wokoso wonyoangkafo so'nji sekwoe yofe engo so'nji nto mtn'nao'maho. Ose ul+fitnnefoho.

<sup>15</sup> Oso a'amu ho'yangososo syoho'njososo sohwa oso ango somta'ni hamniyoho engo ma'mentohoho sohwa hof+ko oso ango hopo sopo tango engo i'mofop+hwoso'no iyoho un+ngkuhwoso'no hof+ko ikano nompo nta'ni uhwon+hwojap+kuji humotaho engo jongkuso

mapitnnefoho. <sup>16</sup> Ole ulifitnnefoho, Sekwoe anggo engo somne'no hitoho nalokwoho. Hohonta sekwo manji'mofo, hwapife wop+ngo'nohini yontifi wokoso na'nohino wop+ngo so'nji n+kuyoho, hamniyoho engo'njo so'nji inontifi wop+ngo humamentohofofoho. <sup>17</sup> I mofehi'nyo we'enepe (*wan aua*) posahon+ngki sekwoe hamniyoho wokoso wop+ngoso yo'mayoso n+hu'nahone imo'namokwoho. Ose ulifitnnefoho.

A'amu yofayokino syoho'njo ho'yango'nji yofayokinomo nohnawe mojimotofo sohwa hofiko kengopo lohofikuji <sup>18</sup> tikayo anggo Mpapiloun nta'ni uhwon+hwojakuji ole ulifitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo olo pa'nyoso nom'ne ntipolo. O'o, awonoho. <sup>19</sup> Ose likuji humotaha hwaho ole lalifehi'n+fitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo hopo sopo nakwo mijo ayopo emoiwo'n+ngkuhwone hn'nwi osopo nta'ni hamniyoho engo ma'motohwonefoho. Mofehi'nyo we'enepe posolohofahon+ngki yo'mayoso n+hu'nahone moi'wo imo'n+maho. Oso a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ose ulifitnnefoho.

<sup>20</sup> Sekwo a'amu ahwomomjo sohwaso oso pone engo moi'wo imo'nyo so'no sekwoe simeho wop+ngo wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye sikunonji sekwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apouse*) syoho'njo sohwa hnononji sekwo a'amu Anitu hungkuno sejopahon+ngki limotofo sikunonji sekwoe simehosopo wop+ngo wasemo'nono. Oso pone engo sekumo wonyo selohomentiso so'no Anitu kako oso pone engo sohomo aku tohino uyohoho.

<sup>21</sup> Oso hungkuno moi'wo losojwaofahon+ngki a'amu ahwomomjo yokumpohn'nyo sohwo kako sojo m+kun+mposo nomanto mijo ayomo meho'naofonto ulimento, Oso sojo ho'naofhe hopaso oso pone engo Mpapiloun sopo nomafikuji sojo hopa mohm'no n+hu'nahone meho'naopitnnefoho. Oseso a'amu hofiko apa'no muhwon+fitnnefoho. Oseso Mpapiloun n+hu'nahone moi'wo imo'nonefoho. <sup>22</sup> Oseso yo'mayo tompuyo hwomeyoka mpompulompuyo'nji kounoho yoka'nji oso anggo sopo nta'ni apa'no mupa'nyo'nefoho. A'amu syoho iwo'n+ngkohoho sohwaso oso anggo sopo a'amu muhwonyo'nefoho. Oseso a'amu hofiko hofikoe syoho ikuji mtopmtopi'yoka peeloku loku'yoka pom+yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. Wosopayo fiji fiji'yoka sojo ekawojiyo singki singki'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. <sup>23</sup> Oso anggo hopo sopo sikiloho apa'no momongkujahufitnnefoho. Hwe moyami ape songo ma'n+ngkuji simeho wop+ngo in+ngkuji

tikafo jahonꞑngkujoso mupa'nꞑfitnnehofu. Hohonta sekwoe a'amu hamniyoho syoho'njo sohwa hamniyoho engo'nji imo'nꞑmotofoso hofꞑkoe yofe engo hwaho ayo yawojo'mo ihulo'mentisofoho. I olohonta moi'wonoho. Sekwoe peefo so'nji ki'nyo so'nji a'amu pi'nꞑngo engo hwaho ayo yawojo'mo hwasyo honꞑngkanomo ipemotapmmentohofofoho.

<sup>24</sup> Anꞑtu oso pone engo somo uhwonꞑmentisoso kakoe a'amu ne somo fonjasyontꞑfi a'amu kakoe hungkuno limotofo sohwo fonjasyontꞑfi hofꞑkoe honꞑyoso oso'mo wentanꞑngki uhwonꞑmentisofoho. I Anꞑtuye a'amu hopi'nonohino somo hwaho ayo yawojo'mo a'amu nom'ne hofꞑkimo poyo umokumentohofu oshwafe honꞑyoso oso'mo wentanꞑngki Anꞑtu uhwonꞑmentisofoho. Oso wonyo hwapꞑngoso osoho hwafoho.

## 19

*A'amu ahwomomjo sohwa pone engo Mpapiloun piwahu'mentiso so'no hofꞑko simonyo engo imentohofofoho.*

<sup>1</sup> Oso hohosohonta ahwomo mta'ni mango engo ho'nꞑngkahonꞑngki ngko huno ole syafꞑhu'mentoho, a'amu ahwomomo hopi'nonohino humalofoso hungkuno lalokwofo. Ole upa'nꞑmentoho, Nakwo Anꞑtuye yofe engo woho'nomano. Nakwoe Anꞑtu sohwo kako nakumo kako'nohini nefe'mawo'nꞑngkiso hweho. Kakoe yofe engo kako yokumpohn'nyo engo'njo hweho. <sup>2</sup> Anꞑtu kako a'amufe wonyomne'no yano ilofꞑhwajiyoso hopoenohino. Oso ape wonyosi hwe moya'mi pi'nꞑngo engomo honꞑngkano wonyomo ipemotamentisofoho. Oso a'musi kako Anꞑtuye syoho ulohofiyo sohwo fonjahumentisoso oso'no Anꞑtu kako oso a'mu simo aku tohino uyꞑmentisofoho.

<sup>3</sup> Ose lontꞑfi apa'no limentohofi, Nakwo nakwoe Anꞑtuye yofe woho'nomano. Oso pone Mpapiloun soponta'ango tikayoso engolopohamo ne'no syonefoho. <sup>4</sup> Hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hofꞑko Anꞑtu kako a'amumo mokosyohumayo'ne kakoe epohumayopo humaso sohune'no hwomtame ehumentꞑfi ulꞑmentohofi, Ou nehopeho. Nakwo nakwoe Anꞑtuye yofe engoso woho'nomano. <sup>5</sup> Ose ulahonꞑngkofi Anꞑtuye epohumayo sopo nta'ni joho ole ho'nꞑmento, Sekwo nakwoe Anꞑtuye syoho ulohofiyo soku, sekwo Anꞑtuye hungkunomo tꞑfi inꞑngkawo'nꞑngkohofu soku sekwo a'amu yofe engo'njo

soku yofe we'e'njo hopi'nono kakoe yofe woho'nomano. Ose ho'n+mentisofoho.

*A'amufe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo ape mahon'ngki wosopayo iloho engo i'mofapmmentisofoho.*

<sup>6</sup> Osohonta mampaho engo apa'no ho'n'ngkahon'ngki ngko apa'no syafi'hu'mentoho, a'amu pi'n'ingo engoso ahwomomo humanti'fi lalokwofo. Mampaho hiso mijo sapmpoyo mta'ni mtito'yoka hopa ahwomo yoka hopa'nji ho'n'ngkahon'ngki upa'n+mentohefoho. Ole ho'n+mento, Nakwoe Hwe Engo An+tu sohwoe yofe woho'nomano. Nakwoe Hwe Engo An+tu nemokosyohumayo sohwoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho. <sup>7</sup> Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwoe sikuno kakoe ape woma'mte sikunoso mofoneponoho. Oso kakoe apesi kako wokoso hwapife oso yo'mayoso nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo s+monyoyo uyano. Nakwo nakwoe An+tu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohune'no yofe engo woho'nomano. <sup>8</sup> An+tu kako oso ape simo manji'mofosawemo halojo wonyoangkafo kiho aneso uyahon'ngki kako nto yohoho. Ose ho'n+mentisofoho. Oso manji'mofosawemo halojoso An+tuwe hwe moya'mife hon'ngkano wop+ngo somo uhwon+mentohefoho.

<sup>9</sup> Oso hiso nuhwon'ngkahon'ngko hwe ahwomo mta'ango sohwo nt+mento, K+ko olo hungkuno hiloso nomahoji ifalifaliyo mt+mojo. Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwoe ape mayo'ne wosopayo iloho engo wenant+feho. An+tu oso a'amu wosopayo elijwanyo sopo ne'no fipmno nto uloso sofe simehoso wop+ngo umo'nalofoho. Ose ntonto nt+mento, Olo An+tuwe hungkuno loso nehopeho. <sup>10</sup> Ose ntahon'ngki ngko oso hwe ahwomomjo sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame y+humentan'ngko nt+mento, O'o, fil+kaho. K+ko ngkimo ose en+humahotoho. Ngko k+ko pa'nyo An+tuwe syoho ulohofiyo hwo'nyoho. Oso'no k+ko An+tumnohini hwomtame fehumamno. Ngko'nji sekwo a'amu hwahoponjo Jisas+imo simeho hi'ntnnono uyont+fi kakoe hungkuno lut+hwawo'n'ngkohoho sohwa hnonnji nakwo a'amu ahwomomjo sohwo'nanonji nakwoe syohoso afa'nohino'njo hwo'nyoho. A'amu An+tu kakoe hungkuno uyahon'ngki l+motofosohwamo An+tuwe Towahuno Wop+ngo ufo'ma'mojo hopaso olohonta sekwo Jisas+ye hungkuno lijwaof+wo'n'ngkohoho sohwasimo sefo'malofoho. Ose nt+mentisofoho.

*A'amu fihwo kako yahu halojo sopo kehumamentisofoho.*

<sup>11</sup> Ngko ahwomo nomtompeehon+ngki uhwon+mentoheso yahu a'amu hn'n+wo'n+ngkiso halojo sohwo nohumentan+ngki uhwon+mentohefoho. Oso a'amu yahu sopo kehumunyo sohwoe yofe hufa'uyoso olenoho. Anituye hungkunomo nto'no in+ngkawowo'n+ngkiso hweho. Hungkuno nehopi'nohino liwo'n+ngkiso hweho. Kako hwe moya'mife yahinomne'no yano ilofa so'nji a'amumo tango uyo so'nji kako yahino hopoeni iwo'n+ngkiso hweho. <sup>12</sup> Kakoe timoso toho sijiso pa'nyo'njo hweho. Kakoe mnokino sopo hwe hwaho mokosyohumawo'n+ngkohofa sohwafe mnokino manji'mofosa kakoe mnokinopo pi'n+ngo engo'njo hweho. Kakoe yofe kakoe mnokino manji'mofa sopo mt'i'mokinyosa kako'nohino hwap+ngo neso huno uyohoho. A'amu nom'neso hofiko hwap+ngo neso huno muyofoho. <sup>13</sup> Kakoe manji'mofa sawemosa hon+mijo somo yomanto nto imentisofoho. Oso hiso'no a'amu kakoe yofeso ole mi+mentohofi, Anituye hungkuno hweho. <sup>14</sup> A'amu ahwomomjo itokuso'njo hwap+fe halojo wop+ngo'njo sohwa hofiko yahu halojo sopo kehumantifi tifi in+ngkamentohofofoho. <sup>15</sup> Hofikoe Hwe Engo Jisas sohwo kakoe mango somta'ni hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosiyohosi lojinyo swap+wo'n+ngkisofoho. Oso hwakuhwajo sihumampo'nyo neso olenoho. Kakoe hungkunofoho. Oso sihumampo'nyo so'nji kakoe mango sohwafo iwofito'meefo'nefoho. A'amu huhwo sohwafo yokumpohn'nyo mokosyohumentan+ngkuhwosi hofiko kakoe hungkunomo haloho maposa'njo ikuji min+ngkayo'njo ikujo'no tango engo uy+montonoho. Anitu oso a'amu somne'no si+meho tohino umn+mentiso so'no Jisas kako hofikimo hwotoho wahmmontonoho. Kakoe yokumpohn'nyosa hwofilo'nnyo hweho. <sup>16</sup> Oso Hwe Engo sohwoe manji'mofa sawemo somo popasoponjo somo kakoe yofe mt'i'mokinyosa olenoho. Kako hwaho hopi'nonohinosa mokosyohumayo hweho. Hwe engo hopi'nonohino sohwafo Hwe Engo hweho.

<sup>17</sup> Ose uhwononji uhwon+mentoheso, a'amu ahwomomjo sohwo kako mofehi'nyo'njo mofone sopo lohofonto yi+hufa yokintahopo fekwowentan+ngkifo sohwafo mango engo ul+mento, Sekwo olopono fi+pmno. Anitu kako sekumo wosopayo wosejapmmontonoho. <sup>18</sup> Oseso sekwo hwe engo sohwafo a'apaho'nji hofikoe a'amu itokuso mokosyohumawo'n+ngkohofa sohwafo a'apaho so'nji a'amu yokumpohn'nyo yahupo kehumawo'n+ngkohofa sohwafo a'apaho'nji hofikoe yahufe a'apaho so'nji hmnaopmno. Sekwo hwe yofe engo ane'njo yofe engo'njo, a'amu syoho

ulohofiyo so'nji a'amu siki humawo'n'ngkohoho oso a'amu hofi'nonohino somo wonantifeho.

<sup>19</sup> Ose ulahon'ngki uhwononji ole uhwon'mentoho, Oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo'nji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanji hofi'koe a'amu itokuso'njo sohwanji hofi'ko oso a'amu hwe yahu halojo sopo kehumamentiso sohwoe a'amu'nji hofi'ko ikujoho fongki'nyo'ne uhu'mokumentohofofoho. <sup>20</sup> Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo l'imojo sohwo kako a'amu sikis'wojo pa'nyo t'finjo hweho. Kako oso hwe s'wojo pa'nyo s'imo'njo sohwo'nji kako nolohof'iwo'nonto yo'mayo engo a'amu miy'wo'n'ngkiyohoho it'hwahon'ngki a'amu hofi'ko a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwoe yofe hofi'koe a'apahopo mt'i'mokinont'fi kakoe huyo'mangomne'no hwomtame ehumamotofo somo hwasyo hon'ngkanomo ipemotapmmentisofoho. Jisas kakoe a'amu so'nji hofi'koe oso a'amu s'wojo pa'nyo sohwo'nji oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo l'imojo sohwo'njimo impe intofont'fi hofi'ko intofahumentohofofoho. A'amu ahwomomjoso hofi'ko oso a'amu s'wojo pa'nyo sohwo'nji Anituye hungkuno hwasyo l'imojo sohwo'nji songo nohumentan'ngki hofi'ko toho engo mit'fongo pa'nyo sijontanjo somo meho'nao'mentohofofoho. Oso toho homo somo t'kayo hwos'imijo akino wonyo'njo s'wo'n'ngkisofoho. <sup>21</sup> Oso a'amu yahupo kehumawo'n'ngkiso Jisas oso hwoe mango mta'ni hwakuhwajo s'humampo'nyo swahop'iwo'n'ngkiso so'nji a'amu nom'ne somo fonjahumentisofoho. Nofonjosyahon'ngki y'hufo sohwa oso a'amu sohwafe a'apaho nont'fi s'meho nahnn'mentohofofoho.

## 20

*Seten kako impo'angomo nohumentan'ngkuhwosi soswo wan tausen (1,000) uyakolofonefoho.*

<sup>1</sup> Oseso ngko nohumanji ole uhwon'mentoho, a'amu ahwomomjo sohwo kako pi'n'mo hwap'ngo ane sopenjo hoku'yo hwosayo'ne so'nji ahwomo nano so'nji motapmmentisofoho. <sup>2</sup> Nomotaponto Seten'mo nut'imanto ahwomo nano'nji intofasyonto soswo *wan tausen* (1,000) uyakolofone'ne intofahumentisofoho. Oso Seten huhwo sohwo kako homa hohontajo hweho. <sup>3</sup> Intofasyonto oso pi'n'mo hwap'ngo ane sopo intohm'mofonto hoku'yo n'hu'no yokumpohn'nyo p'jwahumentisofoho. N'hu'no impofakiy- ofo yahumentisofoho. Osopo nohumentan'ngkuhwosi soswo *wan tausen* (1000) uyakolof'hwoso'no kako hwasyo

hungkuno a'amu somo mujo'njo uy+montonoho. I oso'no soswo *wan tausen* (1000) nto uyakolof+hwoso'no impo'ango mta'ni isi+hutof+humaji+hwoso'no osopo we'enehwo wemoi-montonoho.

<sup>4</sup> Oseso ngko nohumanji uhwon+mentoheso, Hwe hwaho mokosyohumawo'n+ngkohoho sohwafe epohumayo sopo a'amu pi'n+ngo engoso nohumentan+ngkofi uhwon+mentohofoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu sofe hungkuno ikwolofone yano ilof+hwajiyo'ne hwafoho. A'amumo uhwon+mentoheso olenoho. A'amu Jisas+mo simeho hi'ntnnono uyont+fi kakoe hungkuno nom'ne a'amu somo ulont+fi oso hungkuno homo somo yokumpohn'nyo kemokosyohumamentohofofoho. Hofiko oso a'amu s+wojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yont+fi hofikoe a'apahopo a'amu s+wojo pa'nyo sohwoe mt+mokinyoso mamt+mokumentohofofoho. Hofikoe hon+ngkano wop+ngo somne'no mango sohwa hofiko hofikoe ti'wango iwofito'meeo'mentohofofoho. A'amu hiso hofiko apa'no songo imo'nont+fi Jisas+nji hofiko'nji hofiko a'amu somo mokosyohumentan+ngkofi soswo *wan tausen* (1,000) uyakolo'mentisofoho. <sup>5</sup> Oso a'amu s+mo'mo pe'n+mentohofoso lika'mentohofofoho. A'amu nom'ne pe'n+mentohofoso hofiko oso hohosohonta molikafe'njo imentohofofoho. O'o, hofiko oso soswo *wan tausen* (1,000) so'no hontohumant+fi molikafe'njo imentohofofoho. <sup>6</sup> Oso a'amu pe'nont+fi pi'n+mo mta'ni s+mo'mo lika'mentohofoso hofiko simeho wop+ngo'njo humamentohofofoho. An+tu oso a'amu homo somo wop+ngo'nohini uloho'mentisofoho. Hofiko poyo apa'no mape'nyo'njo ikuji t+kanomo mafitnnefoho. O'o, hofiko An+tu'nji Kilais+njiye syoho ulohofiyo imo'n+ngkuji Kilais+nji hofiko'nji nom'ne a'amu somo soswo *wan tausen* (1,000) somne'no umokosyohumafitnnefoho.

*Seten nihu'nahone wonyo umo'n+ntonoho.*

<sup>7</sup> Soswo *wan tausen* (1000) uyakolof+hwoso'no oso pi'n+mo hwap+ngo ane somta'ni hofiko Seten+mo isi+hutofomapitnnefoho. <sup>8</sup> Isi+hutofomahon+ngkuji Seten noswap+hwosi kako a'amu angomeemjo somo hwasyo hungkuno ulonefoho. Seten kako ngkimo n+ngkap+fitne'eno lihwosi hwasyo hungkuno ul+hwoso'no a'amu Ngkouki'nji Mekouki'nji hofiko An+tu'nji ikujoho'ne uhu'mokufitnnefoho. Oso a'amu hiso iyoswo pa'nyofoho. A'amu we'yo'maho. <sup>9</sup> Hofiko hwaho Is+lael hopo sopo ifehu'mokosyahon+ngkuji oso angoo



sopono Anituye a'amu Jerusalem sponjo Anituye a'amu neso nohumentan'ngkuji oso Seten kakoe a'amu wonyoso hofoyo hufitnnefoho. Oseso a'amu wonyo somo toho ahwomo mta'ni nopihwosi nonefoho. <sup>10</sup> Anitu kako Seten a'amu hwasyo hon'ngkanomo ipemotawomentiso sohumo nutimahwosi oso toho mijo ayo pa'nyo sijontan'ngkuhwoso somo ni'hu'nahoni wakeho'n'i'mo'montonoho. Oso toho tikayo hwosimijo akino wonyo'njo somo Anitu kako sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji oso hwe Anituye hungkuno hwasyo l'imojo sohwo'nji nto ho'n'i'mo'mentisofoho. Osopo hofiko nohumafikuji im'ingo'nji hinjopo sikuno'nji sikwo'miyomo engolopohamo hofiko tohino umnonefoho.

### *Hungkuno ikwolofo'ne hungkunofoho.*

<sup>11</sup> Oso hohosohonta ngko nohumanji uhwon'mentoheso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe epohumayo halojo sopo hwe fihwo nohumentan'ngki uhwon'mentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe hwaho lo'nji ahwomo'nji moi'wo imo'nao'mentisofoho. Apa'no muhwonyo'njo imentohefoho. <sup>12</sup> A'amu pe'n'mentohofohopi'nonohinoso yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji hofiko oso epohumayo sopo lohofahon'ngkofi fisaku'mentisofoho. Nom'ne iyoswo fisojwahinyoso songo humayo'nefoho. Yo'mayo yahino wop'ingo'nji wonyo'nji a'amu poyo pe'n'mentohofoso imotofo so'no iyoswomo mt'i'mokumentiso somta'ni kako yano ilofihwaj'mentisofoho. <sup>13</sup> A'amu mijo ayomo pe'n'mentohofoso sofe pijafoso mijo mta'ni Anitu nomanto a'amu hwahopo pe'n'mentohofoso sofe pijafoso Anitu ma'mentisofoho. A'amu hopi'nonohino sofe huyo'mango somo Anitu uti'ma'mentisoso a'amu ni'hu'no hopi'nonohino somo kako anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no yano ilofihwaj'mentisofoho. <sup>14</sup> A'amu yahino wonyo'njo somo yano ilofihwaj'ontoso toho engo mijo ayo pa'nyo sijontanjo somo meho'n'i'mo'mentisofoho. Oso poyo pe'nyo yahino so'nji oso ango poyo pe'nyo sohwoe huyo'mango hontohumalofo sponjo so'nji toho hisomo meho'n'i'mo'mentisofoho. Oso toho hisomo a'amu pe'n'mentohofoso Anitumo simeho hi'ntnnono muyoso ni'hu'nahone humantokutnefoho. Osopo humayoso poyo pe'niwo'n'ngkofoso hufa'uyoso osohifoho. <sup>15</sup> Oso iyoswo songo ne'no humayo'ne somo a'amu fihwo yofe muhwonyo'njo ihwosi oso a'amu somo oso toho pi'n'nomjo somo womeho'n'i'mo'montonoho.

## 21

*Ahwomo'nji hwaho'nji songofoho.*

<sup>1</sup> Ngko nohumanji uhwon+mentoheso, ahwomo'nji hwaho'nji songo imo'n+ngkahon+ngki uhwon+mentohefoho. Ahwomo s+mo'njo so'nji hwaho s+mo'njo so'nji moi'wo imo'n+mentisofoho. Oso hwaho songo sopo mijo ayo aneponoho. <sup>2</sup> Oso hohosohonta ngko uhwon+mentoheso ango songo Jelusalem uhwon+mentohefoho. Ango songoso An+tu mta'ango hwaho songo sopo pmentisofoho. Oso ango songo hopo sopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. A'amu ape womant+fi hot+fo fofolofasy+wo'n+ngkohofopa'nyo'njoponoho. <sup>3</sup> An+tuye epohumayo sopo nta'ni mampaho engo ole upa'n+mentoho, Uhwon+mno. An+tuye ango neso a'amu'nji wo'nnyoponoho. Oseso An+tu kako hofiko'nji humentanjoso hof+ko kakoe a'amu imo'nohumalofo. An+tu huhwo kako hof+ko'nji n+hu'nahone wohumamontonoho. <sup>4</sup> An+tu kako kakoe a'amufe timijoso n+hu'nahone wae umo'montonoho. Hwap+ngoso oso hohosohonta a'amu poyo mape'n+fitnnehofo. Tohino mumnonehoho. Oso'no humotahoso apa'no mal+fitnnefoho. Oso yo'mayo hiso hwaho s+mo'mta'ango somjoso moi'wonoho.

<sup>5</sup> Oso hwe An+tuye epohumayo sopo humaso sohwo ul+mento, Sekwo uhwon+mno. Ngko yo'mayo songo mt+imokumalefoho. Ose ulonto ngkimo nt+mento, K+ko olo hungkuno loso mt+imojo. Olo hungkuno loso nehopeho. Oseso hwe moya'mi hof+ko nje hungkuno somo s+meho hi'ntnnono ufijo'manji hof+ko s+meho wop+ngo umo'n+montonoho. Hwap+ngoso hungkuno loso ne umo'n+montonoho. <sup>6</sup> Ose ntonto nt+mento, Ngko yo'mayo yo'mayoso moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwap+ngo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho. A'amu fihwo kako mijo'no mijoho pe'n+ngkuhwosi ngkimo n+masoso ngko kakimo mijo songo ne'no humayo'neso ufimonnoho. Oso mijo hiso ngkinta'ni kako mpe miyonehoho. O'o, ngko kakimo siki ufimonnoho. <sup>7</sup> A'amu yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyoso sohumne'no ngko kakine'no yo'mayo wop+ngo uloho'monnoho. Ose ulohohm'mo ngko kakoe An+tu'ni humahon+mo kako nje mehomi umo'n+montonoho.

<sup>8</sup> I oso'no a'amu ngkine'no yokumpohn'nyo malohofe'njo so'nji a'amu s+meho hi'ntnnono montape'njo so'nji a'amu hon+ngkano wonyo'njo so'nji a'amu a'amumo fonjahumentohofoho so'nji a'amu a'mohufo imotofo so'nji a'amu

ki'nyo'njo so'nji a'amu anitu hwasyo sohumo hwom-tame y+humawo'n+ngkohoho so'nji a'amu hwasyo hungkuno liwo'n+ngkohoho sontnne'no hofiko oso toho mijo ayo pa'nyo sijiwo'n+ngkiso sopone'no ufitnnefoho. Oso hopo sopo toho tikayo hwos+mijo akino wonyo'njo syalokunjo sopo poyo pe'nyo t+finjoponoho. Osopo ne'no nohuman-tokutnnefoho.

*Ango songo Jelusalemmne hungkunofoho.*

<sup>9</sup> A'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo ni'ma'mentisofoho. Oso a'amu ahwomomjo huhwo sohwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa sol+jwanyo na'nohino a'amu wonyo umokiyo'ne mokosyohumunyo somta'ango hweho. Osohwo noni'manto nt+mento, kiko oyomo. Oso Hwe sekwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwoe ape wokiti+hwamo. Olohonta kako oso ape hisi woma'mte'no yohoho. <sup>10</sup> Anituye Towahuno Wop+ngo ngkimo ifehu'mokan+humentisofoho. Oso Towahuno hiso ngkimo ifehu'mokon+syahon+ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo hwofiki'nyo sawemo spono ipen+motas+mentisofoho. Oso hopo sopo ipen+motasonto Jerusalem pone songo Anituye a'amu ne humunyo sopo Anitu mta'ango pontan+ngki nt+hwamentisofoho. <sup>11</sup> Ango Jerusalem sopo Anitu mta'ango yokumpohn'nyo so'nji pomponaho so'nji lahumentisofoho. Oso ango wonyoangkafo hopo sopo nta'ni t+pomponaho t+mo hon+ngkonyo hopo hwalo'mokumentisofoho. <sup>12</sup> Oso ango hopo sopo tojo sawemo inyoponoho. Hoku'yoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo'njoponoho. Oso hoku'yo hopo sopo a'amu ahwomo mta'ango aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa humunnyoponoho. A'amu Is+laelife temtitofa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe mti'mokinyoponoho. <sup>13</sup> Oso mofehi'nyo si'mofapiso sohohta'ni hoku'yoso hufa'u si+hune'njoponoho. Mofehi'nyo ikwo'mokiso sohohta'ni hoku'yo hufa'u si+hune'njoponoho. Angahohnta'ni hoku'yo hufa'u si+hune'njo hohnta'nyoho. Hwonamonyo hohnta'ni hoku'yo hufa'u si+hune'njo hohnta'nyoho. <sup>14</sup> Oso ango pone homo somjo tojo somjo sojo aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyoso yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo wo'nnyo sopo a'amu (*apousel*) aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyo Jisasiye hungkuno uyohojiku'mofiwo'n+ngkohoho sohwafe yofe wo'nnyoponoho.

<sup>15</sup> Oso a'amu ahwomomjo hungkuno nt+mentiso sohwo kako toke na'nohino yamofa iyo'neso nomanto oso

pone so'nji hoku'yo so'nji toke so'nji yamofu imenti-  
sofoho. <sup>16</sup> Oso pone homo somjo sawemo so'nji tifo  
so'nji afa'nohinofoho. Kakoe honje so'nji afapoenohino.  
Nom'ne isalo'nnyo'njo'maho. O'o, afapoenohino. Kakoe  
sawemo engoso *tu tausen fua hantilet* (2,400) kiloumitafoho.  
<sup>17</sup> Oso pone homo somjo tojo somo yamofu imentisofoho.  
Kakoe sawemoso *wan hantilet fouti-fua* (144) mitafoho.  
Oso toke yamofu iyoso a'amu yamofu iwo'n'ngkohofu  
pa'nyofoho.

<sup>18</sup> Oso tojoso Anitu mt+'mokumentisoso sojo  
wonyoangkafo tipomponaho timo hon'ngkonyo hopo  
hwolo'mokumentisofoho. Oso ango ne hiso na'nohino timo  
hon'ngkonyo pa'nyofoho. <sup>19-20</sup> Sokilojo yokumpohn'nyo  
sositofomokosyohumayo sojoso wokoso wonyoangkafo  
mt+'mokumentisofoho. Oso sojo aho hopi'nono sife  
mta'ni hufa'uyoso kengo kengo wo'nnyofoho. Sojo  
wonyoangkafoso fehohnjoso halojo, fehohnjo yamo'nohino,  
fehohnjo sontijo, fehohnjo hon'ijwo, fehohnjo hwasimijo,  
nom'nihwo sontijo'nji hwasimijo'nji ulohopih'nnyofoho.  
A'amu nakwoe hwaho lopo oso sojo wokoso we'e'nohino  
ihn'nyo'neso mpe y'wo'n'ngkohofoso hamniyoho  
m'kun'nposo'njofoho. Oso tojomjo sojoso sojo ewafo  
pa'nyofoho. <sup>21</sup> Oso hoku'yo aho hopi'nono sife mta'ni  
hufa'uyoso kame engo wonyoangkafo sohwo hoku'yomo  
kijahinyofoho. Oso ango hopo sopenjo hon'ngkanoso timo  
hon'ngkonyo na'nohino pa'nyofoho.

<sup>22</sup> Anituye ahwomomjo tajo ango engoso aneponoho.  
O'o, nakwoe Hwe Engo Anitu Yokumpohn'nyo Engo  
Hwofilo'nnyo'njo sohwo'nji nakwoe Wonyo'ne Poyo  
Pe'n'mentiso sohwo'nji siko nohumanji ango homo  
somo uyohope-e'ne monta'iyoho. <sup>23</sup> Oso ango hopo  
sopo mofehi'nyo'nji hamno so'nji malinyoponoho.  
O'o, Anituye yokumpohn'nyo pomponaho hopa  
lasy'wo'n'ngkisoponoho. Jisas sohwo kako sikilojo  
pa'nyo hweho. <sup>24</sup> Oso pomponaho wonyoangkafo  
hopo sopo a'amu hano emoiwo'n'ngkohofoponoho.  
A'amu hwaho mokosyohumamotofo sohwife wokoso  
wop'ngoso oso ango sopone'no motapmmentoho-  
fofoho. <sup>25</sup> Hoku'yo engoso mop'jasiyo'njo ne'no  
nohwosompo'nawowo'n'ngkisoponoho. Oso hopo sopo  
sikuno mamiyoponoho. <sup>26</sup> Yo'mayo hwahoponjo wokoso  
wonyoangkafo oso'nji hamniyoho so'nji oso ango somo  
Anituye yofe ho'nomayo'ne womotoswantifeho. <sup>27</sup> I oso'no  
yo'mayo wonyo a'amu hon'ngkano wonyo'njo hungkuno  
hwasyo l'wo'n'ngkohofoso hofi'ko ni'hu'no mahufitnnehofo.

O'o, a'amu hofikoe yofe Jisasiye iyoswo songo humayo'ne somo wo'nnyoso hofiko oso pone engo somo woswantifeho.

## 22

*Mijo songo ne'no humayo so'nji iyo songo ne'no humayo so'ntnne hungkunofoho.*

<sup>1</sup> Oso hohosohonta ngko nohumentan'ngko a'amu ahwomomjo sohwo kako mijo engoso nt'hwamentisofoho. Oso mijo songo ne'no humayo'ne hiso t'mo hon'ngkonyomjo pomponaho pa'nyofoho. Oso mijo t'moso a'amu nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n'mentiso sohwo'nji Anituye epohumayo somta'ni swofijwaoponto <sup>2</sup> ango pone engo somne hon'ngkano somo mt'hupento walofoho. Hon'ngkano yohosiyo hohnta'ni momt'famo'nyofoho. Oso hon'ngkano homo somo yohosiyo hohnta'ni iyo songo ne'no humayo'ne loho'nnyoponoho. Oso iyo homo somjo ipisayo unto'n'monteso hamno huhwo huhwi into'n'wo'n'ngkisofoho. Oso iyoswo inoho iyo homo somjoso hwe moya'mimo wop'ngo umokuwo'n'ngkisofoho. <sup>3</sup> Yo'mayo Anitu ngkilaho liwo'n'ngkisosomawo'nnyoponoho.

A'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'n'mentiso sohwo'nji Anituye epohumayo so'nji wo'nnyoponoho. Oso hopaso Anituye syoho ulohofiyoso kakine'no hwomtame yuhumafitnnefoho. <sup>4</sup> Hofiko Anituye s'manomo uhwon'ngkuji Anituye yofe hofikoe yomohu'nyopo mt'i'mokinyofoho. <sup>5</sup> Sikunoso apa'no m'mofaponehoho. Hofikoe Hwe Engo Anitu sohwo hofikoe pomponaho hweho. Oso'no hofiko kwefoho mofehi'nyoso ni'hu'no anefoho. Hofiko hwe engo imo'n'ngkuji engo lopahomo ne'no nohumant'fitnnefoho.

*Jisas kako ni'hu'no komo'no ponefoho.*

<sup>6</sup> Ose ntonto nt'mento, Olo hungkuno kilalokwe losonehopeho. A'amu hopi'nonohino olo hungkuno losomo nupa'n'ngkuji s'meho hi'ntnnono ufijo'manji s'meho wop'ngo umo'n'montonoho. Hwap'ngoso hungkuno hiloso ne umo'n'montonoho. Hwe Engo Anitu kako kakoe hungkunoso a'amumo uy'wo'n'ngkiso so'no hofiko a'amumo lut'hwawo'n'ngkohofofoho. Anitu kako a'amu ahwomomjo sohwo k'iko Joun'mo yo'mayo imo'none so'no kit'hwayo'ne uhwat'imasofoho. Oseso k'iko Anituye syoho ulohofiyo somo ut'hwaho. Ose nt'mentisofoho. <sup>7</sup> Sekwo upa'n'mno. Jisas ole nal'mento, Ngko sekumo komo'no wose'ma'monnoho. Yo'mayo imo'none so'no

hungkuno olo iyoswo lomo wojo somo a'amu tifi in+ngkaweso'manji wop+ngofoho. Ose nal+mentisofoho.

<sup>8</sup> Ngko Joun'ni olo hungkuno losomo nupa'nonji yo'mayo tifi imo'none somo uhwon+mentohefoho. Ngko yo'mayoso nuhwonosojwaofonji oso a'amu ahwomomjo yo'mayo nt+hwamentiso sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame wehumamonji yahon+ngko <sup>9</sup> nt+mento, Kiko ngkine'no hwomtame en+humahotoho. Kiko jije a'amu'nji a'amu Anituye hungkuno Toho Wojo limotofo sohwanji olo hungkuno lomo tifi in+ngkawowo'n+ngkohofoso'nji nakwo hinjoho'nwo Anituye syoho ulohofiyohwona'nyoho. Oso'no kiko Anitu kakine'nohini hwomtame f+humaho. <sup>10</sup> Ose ntonto nt+mento, Kiko olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no mt+'mokokinoso kiko hiyaso mokosyohumahotoho. O'o, yo'mayo loso Anitu kako we'lenepi kako hungkuno lososo moi'wo umo'n+montonoho. <sup>11</sup> A'amu hon+ngkano wonyo iwo'n+ngkiso sohwo kako hon+ngkano wonyo somo ne'no wamj+mmontonoho. Hwap+ngoso hon+ngkano iwolo'mokinyo'ne mofehn'nyoso awonoho. A'amu hon+ngkano pisakino'njo iwo'n+ngkiso sohwo kako oso hon+ngkano pisakino'njoso ne'no wamj+m+'montonoho. A'amu kako hon+ngkano wop+ngomonto'no in+ngkawowo'n+ngkiso sohwo kako hon+ngkano nto'nohino somo ne'no wamj+m+'montonoho. A'amu hon+ngkano wonyo ane'njo sohwo kako hon+ngkano wonyo ane'njo ne'no wamj+m+'montonoho. Ose nt+mentisofoho. Hwap+ngoso Jisas kako asomo pone so'no hon+ngkano iwolo'mokiyo'ne mofehn'nyoso awonoho.

<sup>12</sup> Jisas apa'no nt+mento, Kiko olo hungkuno loso a'amumo uso. Upa'n+mno. Ngko we'lenepi wapmmnonoho. Oseso ngko nopm'mo a'amu hopi'nonohino sofe yo'mayo yahino wonyo so'nji wop+ngo so'nji yano ulofiyone wapmmnonoho. <sup>13</sup> Ngko yo'mayoso emayo sohwo'ni moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwap+ngo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho.

<sup>14</sup> A'amu hofi+koe hon+ngkano wonyo ho'nao'mentohofosomo ngko hofi+kimo hwap+fe songo ulohohm'me'no hofi+kosimonyo engo uyantifeho. Osopo hofi+kono humaf+kuji iyo ipisayo songo ne'no humayo'neso won+ngkuwantifeho. Oso pone songo Jerusalem sopenjo hoku'yo somo suyoso hofi+kohoponoho. <sup>15</sup> A'amu siwojo pa'nyoso a'amu peefo'nji ki'nyo'nji yiwo'n+ngkohofososo a'amu a'mohufo yahino'njoso a'amu nom'ni hwamo fonjasiyo yahino'njoso a'amu hwasyo anitu sohwo yofe ho'nomawo'n+ngkohofososo

a'amu hwasyo hungkuno liwo'n'ingkohoho so'nji a'amu hwasyo hungkuno so'no hi umo'nyo so'nji hofiko Anituye ango somo ni'hu'no mahufitnefoho. <sup>16</sup> Ose ntonto ntimento, Ngko Jisasi'ni nje a'amu nje yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ingkohoho soku nje hungkuno lomo upa'n'fitne so'no nje a'amu ahwomomjo sohumo sekuye pone'no lihwaj'malefoho. Ngko hwe engo Ntefitiye hwap'ngo sohwo'ni kakoe Imu hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu Ntefitimo uy'imentisoso ngko ne imokumontohefoho. Ngko Im'ngo'nji Hntokwaliyo I'mu sohwo im'ngo'nji liwo'n'ingciso sohwo pa'nyo hwo'nyoho. Ose ntimentisofoho.

<sup>17</sup> Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo'nji a'amu Jisasi'mo si'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho kakoe ape pa'nyo so'nji Jisasi'mo ole ulalokwofo, Oyomo. A'amu kakoe hungkuno lomo upa'noso sohwo kako oyomo ulono. A'amu kako mijo'no umo'n'ingkuhwoso'no kako waponi. A'amu kako mijo wanimo lihwosi kako nop'hwosi mijo songo ne'no humayo'neso wanono. Mijo hiso mpe miyonehoho. O'o, Anitu uy'montonoho.

<sup>18</sup> Olo hungkuno loso ngko yokumpohn'nyo wasel'monne'no yohono. Olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no iyoswo lomjoso upo'nalokwofo soku, a'amu fihwo olo hungkuno loso'nji nom'ne hungkuno kengo mta'angoso ufisy'po'masoso yo'mayo tango olo iyoswo lomo wojoso Anitu kako nom'hu'mokuhwosi oso a'amu sohumo uyonefoho. <sup>19</sup> U a'amu fihwo kako olo iyoswo lomjo hungkuno fehohnjo wae yaofoso sohumo Anitu kako kakimo wae yaofonefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako iyo songo ne'no humayo'ne somjo ipisayoso manonehoho. Oso Anituye pone songo Jelusalem iyoswo lohwo naliso hopo sopo mohumanehwono.

<sup>20</sup> Jisas kako olo hungkunolo nal'imentiso sohwo ole nelalofi, Ou nehopeho. We'enepe ngko komo'no wapmmonoho. Jisas ose nelalofoho.

Ou Hwe Engo Jisas, ngko Joun sohwo'ni ole kilalokweno. Kiko komo'no fi'pe. Ose kilalokweno.

<sup>21</sup> Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hitohoso sekwo hopi'nonohino kunonji waweno. Joun kako ose li'mentisofoho. Olo hungkuno loso osohopeho.